Ч. 143. Чернівці, вівторок дня 2. (14.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цілий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Хлїборобські спілки в Херсонщині.*)

Написала

ВІРА КОЦЮБИНСЬКА.

Всї, що більше-меньше цїкавлять ся народним добробитом і так або инакше хотїли би запомогти йому, натурально звернули увагу на хлїборобські спілки в Херсонщинї, засновані „приязжимъ повѣреннымъ“ (адвокатом) д. М. Левітським.

Ще тільки в р. 1894 засновано першу спілку, а тим часом ледве знайдуть ся такі, які-б тепер вже не чули про сю нову орґанїзацию спільної працї. Історию почину сього спілкового руху можна розповісти в кількох словах.

В р. 1884 д. Левітський, син попа з с. Федрофа, александрийського повіту, Херсонської губернії, тодї ще студент, сам працював з селянами в полї, раз-у-раз одвідував їх і тому то добре взнав їхне гірке житє. Бачучи важкий економічний стан селян, їх материяльну залежність, він щиро радив їм вести господарство на спілкових основах, та думка його якось не прищеплювалась. Селянам не легко було відмовити ся від традиційних основ веденя господарки, а коли взяти на увагу, що річ йде про українського селянина — відомого індівідуалїста, то і зовсїм зрозумілим буде, що час плинув, а селяни й не думали переходити на спілкове господарство.

Тільки особливі, так звані голодні роки переконали селян у тому, що кождому з них окремо не визволити ся з нужди, що не спроможеть ся кожен сам вести своє господарство, мати плуг, усяке хлїборобське знаряде й робочу худобу. Се материяльне бідуване й примусило селян шукати поради та запомоги; тодї саме і звернули ся вони до Левітського з проханнем, перевести їх на спілкове господарство.

Добачаючи в сьому фактї достиглу вже сьвідомість переваги спілкової форми хлїборобської працї, Левітський залюбки допоміг селянам грішми на заведене артїльної рухомости. Ся перша позичка на спілкове господарство була головним імпульсом в спілковому руху, котрий значно побільшуеть ся і починає ширитись особливо з того часу, як сим спілкам дали декільки позичок з державного банку та від приватних осіб. Власне ся запомога і ся можливість користуватись, дякуючи артїльній кооперациї, легким кредитом, і викликали в Херсонщинї такий спілковий рух.

Але-ж не можна в сїй новій течії добачати нї морально-економічного характеру, анї захопленя власне спілковою формою господарства, бо кожному кидаеть ся в очи той фактъ, що в Херсонщинї не орґанїзовало ся нї одної спілки без посторонної запомоги в формі позички, не дивлючись на можливість самостійно вести спільні роботи, маючи для сього доволї і худоби й др. господарської рухомости. На спілку селяни дивлять ся, як на засіб, при якому можна покористовати ся кредитом; дякуючи спілцї, селяни мають доступ до держ. банку, і взагалї мають кредит, який, як здавало ся, з'являв ся виключно прероґативою заможних людий.

З самого-ж початку істнування сих хлїборобських спілок уложена була умова на 80 пунктів. Кожний член ново-заснованої спілки мусить не тільки познайомитись зі змістом умови, але й підписатись під нею. Щоб познайомити з сим статутом, приведемо найголовнїйші його пункти:

1. Хлїборобська спілка мусить складати ся не менче як з пьятьох господарів, маючих за обовязок можливо збільшувати число членів.

2. Вся спільна земля, не дивлючись на те, чи вона наймаеть ся, чи є влас-

*) Подаемо сю дуже цїкаву статю з огляду на наші хлїборобські відносини, зовсїм подібні до херсонських. Коли в нас возьме ся хто за такі спілкі як в Херсонщинї? — *Ред.*

Крівошецка коршма.

Написав

Джура Яконіч.

(Дальше).

Між тим случай з Мілою Мутібарічем став ся одиноким предметом сїльских поговорів. Немов блискавка облетїла та вістка село. В кождій родинї, в кождій загородї і в коршмі не говорили нї о чім иньшім. І як то звичайно бувае в сьвітї — богато людий говорило тепер, що він змалку був лицемір і ледацюга, а навіть кількох клеветників обвиняли его, що вчинив в околицї кільки крадіжий і підпалів, лише що его на тім не злавлено і длятого не доконано. Лиш ту і там похитував неодин старий чоловік, що з Мутібарічем зріс, з дива головою, як могло стати ся, як міг той чоловік, що за цїле житє навіть мухи не зобидив, кинути ся з ножем на судью Богосава.

— То не може бути — говорив відтак неодин — то неможливе. Міла на таке дїло неспосібний.

Але цинцар Наум попадав тодї за кождим разом в огонь і з запалом доказував як на долонї, як то він з ураженем власного житя виратував Богосава і як би не він, то село будо би тепер без суды! А на лїпший доказ велїв прикликати своїх слуг, котрі очивидно як найсьвятїйшу правду оповідали, на що смотрили тої ночи власними очима.

— Так, так, мої любі! Треба з ним у заперту — що я кажу? До арешту его! Живцем з него шкіру здерти, а відтак пекти на огнї такого драбуту, аби на будуче не розбійничав по селї!

Того дня не показав ся нїн у коршмі, а судья вернув ся з окружної канцелярії аж другого дня в полудне. Як лише висїв з воза, перша дорога его була до коршми. Він виглядав змучений і невдоволений. Але се не шкодило нїчого. Цинцар покванив ся поставити перед ним чарку чого найлїпшого і зараз зачав стоячи перед ним вислухувати, як властиво стоїть справа. Присутні в коршмі мужики згурмили ся зараз довкола стола. Так ворогів як і приятелїв обходило слїдство, ведене проти Міли.

— Відпокутує він за своє порядно — мовив судья скручуючи помалесеньку цигаро — вчера вечір ми обідали разом з паном Іваном Кривоустичем, а се строгий чоловік, права рука окружного начальника. Правда, він ще практикант, але він знав як на шнурку, що було і що буде! Ну, він мені і сказав, що той понаде в криминал.

При тих словах чути будо, як кількох мужиків зітхнуло, а иньші з обманеною міною питали ся: „лише криминал?“ Вони сподївали ся кари смерти, а може й она видала ся їм за мала.

— На як довго криминал? — запитав коршмар, котрому можна будо вичитати з очий бажанє, аби Міла не вернув більше до села — на двайцять лїт чи дожизненний?

І знов відповів судья помаленьку:

— Найменче чотири, а найбільше пять лїт.

Так іменно мовив ему пан Кривоустич, а сей мусить знати напевно! Відтак звернув ся судья до цинцаря:

— Ради Бога, Науме, чи не бачив від тої хвилї пона?

— Нї, пане судья, він не показав ся.

— Нї? — питав з глубокою задумою судья. — Знаеш що, добре зробиш, як пішлеш до него котрого зі своїх хлопців. Коли може, най прийде. Я его о те прошу.

— Зараз, пане судья, сейчас: ай, та й якже-ж би нї? Гей сюди, Стерія! — кликнув він хлопця — іди зараз до пона, кланяй ся від мене і проси, нехай потрудить ся сюди чим скорше. Судья просить его прийти; має передати поздоровленя і кілька добрих вістий від начальника.

Не минуло й пів години, як надійшов пін, блїдий на лиці, з очима червоними і набрескими від пїченя і неспаня, повільним і тугим кроком, немов не годен рушити головою на право нї на лїво.

Коли ввійшов у коршму, всї мужики поклонились ему, немов жалїли его, а цинцар поцїлував его навіть у руку. Судья побачивши его, встав з місця, дав ему знак очима і тодї оба вийшли в осібну кімнатку, що виходила на подвіре і тілько держалась для надзвичайних гостий і про надзвичайні нагоди. З мужиків нїхто нїколи не заходив туди.

Коли цинцар подав їм каву і горівку, а відтак сам відійшов геть, вони глядїли один на другого значущо, немов хотїли заздалегідь висліджити себе.

ностю спільників, обробляєть ся і експльоатуєть ся всїма разом, наче-б вона належала до одної людини, але з умовою, що коли один зі спільників мати-ме лишок землї проти норми, то за той лишок спілка платити-ме йому арендну плату.

3. Податки і повинности оплачують ся всїми спільно, а на виплат довгів роблять окремий, на се власне призначений посїв.

4. Як буває хто дає свою власність в спільне порядкованнє, то йому сплачуєть ся її вартість з одбавою тої частки, яка йде на його, як на спільника.

5. Усе спільне добро (мертва й жива рухомість, корови, свинї, паша) мусить бути на одному артїльному дворищі, щоб зберегти час що-до догляду його.

Коли-ж у кожного зі спільників буде власна корова, а тримати коров на спілковому дворищі буде незручно, не забороняєть ся спільникам тримати коров по своїх дворах окроме, що, звісно, не відїймає від спілки права власности коров. Як що корови тримають ся і експльоатують ся спільно, добуте молоко дїлить ся поміж дворами відповідно числу дїтий в кожній родинї, або доять коров по черзї.

6. Спільне добро пильнуєть ся кожним двором по черзї.

7. Молотять хлїб на спілковому дворищі; з добутого зерна частка йде на насїння і на виплат податків та довгів. Решту-ж дїлять поміж спільників, відповідно їх робочим силам, так: паробчак бере $^1/_2$ частки, яку бере дорослий; підлїток, років 10—14, має $^1/_3$ частки, а дїти 8—10 років по $^1/_4$ частки кожний.

8. Вся-ж вільна рента продаєть ся спільно усею спілкою.

9. В жнива уся дїти збирають ся в одну хату, де й доглядає за ними яка небудь стара жінка.

10. Слабість якого небудь члена не виключає його права на частину врожаю при роздїлї.

11. В хатнє житє спільників нїхто втручати ся не має права. В вільний од спільної працї час кожен може заробляти на себе.

(Дальше буде).

З дївочого інститута в Перемишли.

(Донесь „Буковини".)

Дня 29-го червня с. р. закінчила Управа „Дївочого Інститута" в Перемишли перший рік своєї практичної дїяльности іспитом вихованок Інститута. Дім Інститута положений на взнеслім горбї на лїво від рускої катедральної церкви і своїми двома поверхами підносить ся гордо понад цїле місто. Перед фронтом находить ся гарно удержаний зільник, відгороджений від улицї желїзними штахетами на підмуровану з червоної цегли. Кошта єго будинку були не малі з причини, що для догіднїйшого положеня і для доїзду треба було закупити реальність і збуривши єї приступити до земних робіт, щоби знести значний горб на тій парцелї. Головний вхід провадить до просторих сїний. Як зверха Інститут робить вражінє палати, правдивої окраси міста Перемишля, так і в серединї задержана всюди солїдність у виконаню будови та елеґанция і добрий смак в подробицях. Широку сїнь, що провадить до каменних сходів, перетинає довгий коритар. Тут находить ся на право велика їдальня і гостинна, а в сутеренах кухня і помешканє для сторожа, на лїво канцелярия, помешканє п. управительки і директорки. Сходи осьвічує гарно осаджена лямпа. Они провадять до обширного вестїбулю на першім поверсї, де находять ся класи і авля. На другім поверсї мешканя для вихованиць. Але заким вступимо до прибраної сьвяточно авлї, заглянемо до огороду, що окружає цїлий будинок з трех боків, бо справдї варто приглянути ся тому просторому і знаменито урядженому виховавчому паркови. Зараз за будинком розточує ся простора, чотирокутне боїско, котре служить в зимі за совганку. Води до тої цїли достарчає студня виверчена на серединї того боїска. Дальше тягне ся просторий травник, а на кінци друге боїско висипане піском, а на нім уставлені приряди ґімнастичні. На лїво, під гору розкинув ся хорощий сад з добре удержаними стежками і лавочками. Навіть що лишило ся місця на кілька загонів городовини, а вкінци на грядочки вихованиць, котрі они самі засаджують всїляков городовинов і плекають. Від буйної зелені аж дише сьвіжостию і здоровлем, а чистий воздух у тій підвишеній части міста надає тому огородови тим більшого виховавчого значіня.

Але вертаймо до авлї. Там уже засїли предсїдатель мітрат всч. о. Чехович за президияльним столом, поруч него інспектор шкіл п. Велїнґер, крилошанин Войтович, дальше тїсно в колї родичі вихованиць і гостї, а на серединї в уставлених лавках забрали місце вихованиці інститута. Вихованиць тих не богато, а в прирівнаню до користий, які подає інститут, навіть дуже мало: в серединї 16, а доходячих 7. Містила ся в Інститутї 4—7 кляса, а одна ученица приготовлювала ся з осьмої кляси і здала при кінци року в видїловій школї з дуже доброю нотою у всїх предметах. Так само і загальний іспит випав „дуже добре", як каже шкільна нота. Такі сьвітлі відповіди, які давали ученицї катехитови о. Менциньскому з релїґії, директорцї п. Примівній з руского, проф. Приймі з рускої мови, проф. Величкови з рускої істориї, зі статистики і ґеоґрафії, учительцї п. Долиньскій з всесьвітної істориї і з польского, п-ні Чертенківній з нїмецкого, п. проф. Наконечному з математики, наповняли радостию всїх зібраних, що маємо людий, котрі умїють і хочуть виховувати осьвічене і патріотичне поколїне, і маємо громадину молодїж, що так красно розвиває ся. Признанє гостий не зменьшило ся також, коли перейшли до салї, де були виставлені прегарні ручні роботи учениць, та як рїсля вислухали удачного попису гри на фортепянї, під проводом п. Несторовичевої.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 13-го липня 1896.

Надзвичайні загальні збори „Рускої Каси" відбудуть ся в четвер 19-го с. м. о 6. год. вечером з слїдуючим порядком дневним: 1) Полагодженє справ обнятих § 21, 2, 4, 5 і 6; § 27, 2 і 3 статута стоваришеня. 2) Внесеня членів. Просимо о як найчисленнїйшу участь, щоби з причини браку приписаного статутом комплету не зайшла потреба відложити збори на пізнїйше. *Є. Пігуляк*, голова. *Др. В. Дутчак*, секретар.

Волоска брехливість. В послїднім числї тутейшої Gazet-и Bucovinei читаємо в новинцї п. з. Uncraiinţii vêneazâ şi în biserieâ, що мовлян уч. Ілюк напав в черновецкій православній катедрі даскала Брустура за то, що той признає ся тепер вже до Волохів, і кричав в церкві і т.

— Ну, як стоїть справа? — запитав піп. Що буде з тим ледарем?

— Дістане кримінал.

Піп усьміхнув ся з задоволеня.

— Є ще що нового?

Богосав зітхнув.

— Міністерство впало, — а відтак продовжав голосом ще смутнїйшим — і начальник повіту змінив ся. Новий уже обняв місце.

— Е, що там, ми будемо і з сим у добрій злагодї. Лише поволи... се вода на наш млин. Ось я маю добрий помисл. Тепер ідуть сьвята: як би так післати ему кілька риб з нашого ставка? Риби чудесні, а відтак раки... і...

— За пізно, попе, — перебив глухо Богосав — ревізия вже назначена. Завтра з'їджає ревізор обрахувати касу! Що за нещасте! А я навіть не знаю ревізорового батька! А відтак, як він виглядає! Він зовсім не дивить ся на того, з котрим говорить. Ще ти не счислиш пять, а він уже готов чоловіка запакувати в кримінал.

— Е, се один з тих! — сказав піп значуще.

— З яких? — питав судья.

— Котрі Бога не боять ся! — шепнув ему піп. — Длятого він ніколи не вивансує.

— Ай, таж ти мені сам казав; що ти також у Бога не віруеш, що Бога нема?

— Ну так, так, — але я шаную силу, я згинаю ся перед живими Богами. Я, друже, філозоф нової ери; я хилю ся перед тими, що дають мені моготу жити, приємно жити. Ба, але вертаймо до річи!

— Пропащий я чоловік, — зачав знов судья зажуреним голосом, — в громадскій касї має бути стоп'ятьдесять дукатів готівкою, а тям є...

По тих словах заїмили оба і зробили дуже сумну міну. Судья вдивлив ся добру хвилю глупо вперед себе і від часу до часу видавав зі себе тяжке зітханє. Піп гладив бороду, а ті ріденькі, тонкі волоски, що висїли у него над чолом, холїтали ся лихорадно то сюди то туди, так як помисли і комбінациї его мозку. То раз вони сьмілo простували ся в гору, немов він винайшов гадку спасенну, то опять похилялись покірно, коли по блискій розвазї узнав свій вигрут за вестїйний. Було видно, що піп у нещастю свого приятеля мав надзвичайну участь. Диво дивне! Два злодіяки, а однак така тїсна приязнь. Правда, що жаден з них не мав серця, але все инше з радістю віддав би один за другого. Се незвичайне, але в основі дасть ся пояснити цїлком природно. Їх цїле житє, минуле і теперішне зросло ся в одну цїлість. Коли ходило о те, аби чесного чоловіка поставити в злім сьвітлї, незгоду і неморальність засїяти межи членами одної родини, невинного на кий засудити — те все виконували вони спільно, старали ся посполу своїй самоволї надати вигляд законности. „Не ми, не ми, закон так велить", говорили вони звичайно, а піп вичислав огірченому найстрашнїйші параґрафи.

Надто вони оба були орудєм безстидности висших, шпіонами новітового начальства повіту. Таким чином зашморґ, в котрім висїв судья, виглядав без попа як розірвана половина верівки.

Роз'яснило ся попове чоло. Очивидно він придумав щось одвітного.

— Кілько там у тебе лежить готівки? — запитав судью.

— Ледви шістьдесять дукатів! Рента з нїни за ту пару волів, що продав на армарку в Позаревачу швабови.

— Знаю, — сказав піп — се ті воли, що ти загарбав з нагоди Міляновичевого процесу. Отже добре, ти маєш шістьдесять, я маю сорок дукатів, се вже сто. А за решту не журись, се вже моя голова.

Після того, хоч нікого не було в кімнатці крім них, почали щось ледви чутним голосом шептати, немов бояли ся зрадливих стїн. Мусїла се бути хиба страшлива тайна, перед котрою оба тремтіли, бо судья закликав у серединї розмови: „попе, а ще й се!"

— Усе, все зроблю для тебе — відповів піп, обіймаючи сердечно приятеля. Судья поцїлував его горячо в руку. Се не була пуста формальність, але самий щирий вираз найглубшої вдячности.

— Отже нині в вечір? — запитав відтак судья.

— Нині в вечір, як лише смеркне, зійдемо ся в коршмі. Остальне я зроблю сам. А тепер будь здоров!

— До милого побачення!

Коли виходили через коршму, озирали ся мужики здивовані переміною, яка була видна на їх лицях. Оба були блїді і приголомшені; судья

д. Ми на підставі інформаций власних свідків можемо ту вістку назвати сьміло брехнею. Коли уч. Ілюк прийшов до катедральної церкви, побачив між волоскими дяскалами свого ученика Брустура, котрий так само як его батько були членами „Руської Бесїди“. Тож спитав ся уч. Ілюк его, як він попав ся між Волохів. О крику і нападї нема й бесїди. Та се вже меньшої ваги. Цікавійше те, що Gazeta Bucovinei називає діда і батька винародовленого дяскала Брустура Волохами. Що то твердженє є ложне, се найлїпше знають люди з Руспебоула. А що молодий Брустур вже вирік ся своєї народности, се доказом румунізаторскої системи в православній школї дяскалів і оправдує лише жадане, яке рішено на наших народних вічах, щоби дяківску школу поділити на руску і волоску.

Поліция народовска. „Дїло“ занепокоїло ся скликаною п. Барвіньским довірочною нарадою львівских Русинів на дни 10-го липня в готелю Штадмілера і в числї 144 накинуло ся на се з цинїзмом гідним „Ґалїчанїна“. Само про себе розуміє ся, що п. Барвіньский має право запросити собі людий, до яких має довіріе, щоби з ними порадити ся в справах полїтичних так само, як кождому иньшому вільно спрошувати своїх мужів довірія. Однак се непокоїть наших опозиційників, котрі очивидно хотять для себе задержати монополи в справах полїтичних. При тім вийшла в сій новинцї ще одна вельми погана проява на верх. Доси повивали ролю полїцаї москвофільскі аґенти, коли народовцї збирали ся на наради. Тепер обняв вже сю задачу і новинкар „Дїла“, котрий докладно подав, що збори з 10-го липня були виплывом ще тїснїйшої наради довірочної, яка відбула ся в домі п. Барвіньского перед кількома днями. І сей новинкар „Дїла“, що принав на себе се нове ремесло, править о здеморалїзованю Русинів. Отсе вже крайна деморалїзация! А до того покликує ся звов на лист п. Барвіньского до пов. д-ра Дїдушка, відчитаний купцем калуским Коритовским на останних зборах „Народної Ради“, про який ми в „Буковинї“ свого часу ширше писали. Чи се ті моральні основи, якими „Дїло“ хоче підпержати руску суспільність?! Се засоби, за які доси хапали ся хиба Площанські і Маркови!

Віче католицке. Дня 7, 8 і 9-го липня с. р. відбуло ся у Львові католицке віче, на котре прибуло також богато руских священиків як і сьвітских людий. Маршалком віча вибрано кн. Адама Санїку, заступниками сенїора Ставрониїй проф. Шараневича і гр. Козебродского. Розправи в секциях ведено в рускій і польскій мові, а також реферати були рускі і польскі на загальних і секциїних засїданях. Є. Е. Кардинал виголосив річ привітну першого дня на загальнім засїданю, в котрій подав також історичний погляд на унію церковну, а на другім загальнім засїданю сенїор др. Шараневич читав розвідку наукову про унію берестейску. В секциях мали рускі реферати: о. Волосяньский: про рускі часописи і видавництва для народу; проф. Стебельский: про опіку над занедбаними дїтьми і малолїтними переступниками; проф. Вахнянин: про еміґрацию; крил. Пакиж: про торговлю релїґійними предметами; др. Студиньский: характеристика і ґенеза полемічного твору Ип. Потія „Унія“ (1595 р.) і в справі досліджів історичних церковної унії.

Се віче дало „Дїлу“ нагоду за проводом „Ґалїчанїна“ накинути ся на пп. Барвіньского і Вахнянина, котрі в секциї прасовій виступили проти деяких закидів о. Волосяньского в его рефератї про видавництва рускі для народу. Обидва бесїдники виступили в оборонї товариства „Просьвіта“, его видавництв і читалень, і вказували на те, що якби й там були які хиби, то можна їх поправити, а нема потреби засновувати нового подібного товариства, ставити нових „католицких читалень“ проти або побіч читалень „Просьвіти“, як і нема потреби засновувати окремого нового дневника полїтичного. При тім вказували обидва бесїдники, щоби консисториї і сьвященики послугували ся народною мовою, не язичієм, щоби духовеньство цирійше займало ся просьвітою народу, а не пускали в нарід москвофільских видавництв, як „Исторія Дуды“, Русское Слово, Просвѣщеніе, Наука і т. п. По тих виводах принято відповідні сим виводам три резолюциї (упала лише резолюция п. Барвіньского, щоби не засновувати нового полїтичного дневника). Замість піднести се з признанем, що згадані бесїдники боронили нашої справи, „Дїло“, переписуючи для себе справоздане вічеве, очивидно з „Ґалїчанїна“, фалшує все (позаяк на обрадах секциї не було справоздавця „Дїла“) і підсуває справи, про які там мови не було. Именно виводить, наче-б то п. Барвіньский розправляв про правопись і розділ партий, наче-б то там витягано наші „бруди“ і наче-б то бесїдники накидали ся на честь духовеньства і кидали підозріня. Констатовано лише факта, які відомі всїм, що значна часть духовеньства піддержує „Ґалїчанїна“, „Общество им. Качковского“ і т. п. „изданія“. Се очивидно не на руку нашим москвофілам, а очивидно і „Дїлу“ з ними сконсолїдованому, котре своєю роботою хоче зїхати народовців, щоби зійшли ся в „рускомъ морѣ“.

Місцева Gazeta Polska помістила в своїм 55-ім числї з минувшого четверга в польскім перекладї гарний нарис нашої писательки Ольги Кобилянської п. з. „У сьв. Івана.“

Ярмарок в Чернівцях. В Чернівцях є давний звичай отвирати на Петра ярмарок з великою парадою. Таку параду можна було бачити і минувшої суботи. На ринку зібрала ся велика товпа селян і цїкавих на видовище міщан, та ждала, заким вийде магістратский „Петро“ (канцелїст Рей), щоби з музикою і з міскою хоругвою піти отворити ярмарок на площи Фердинанда за костелом Єзуїтів. Поки „Петро“ вийшов, селяни „данцували“ при музицї на ринку. Так само вели ся танцї дальше і на площи Фердинанда, тілько з тою ріжницею, що тут „здобули“ місце вояки і до танцю не допустили нїкого, навіть дївчат, котрі зовсїм не ласкаво дивили ся на таку висшість мілїтаризму. У многотисячній товпі можна було бачити прекрасні дорогі вишивані сорочки у селянок і дуже характеристичні нагрудники з тектури обвішані срібними дукачами, хрестами і т. п., вартости і кількадесятьох зр. Парада велика, але ярмарок, на котрий давнїйше приїздили купцї аж з Царгорода, тепер звів ся, так як ярмарок під Юром у Львові. Давних Турків заступає тепер жид з турецким фезом на голові та з бочкою якогось жовтавого квасу, котрий продає за наній.

Черновецка міска рада шкільна рішила ужити помешкання надучителїв і надучительок народних шкіл на кляси до науки, а за те відшкодувати їх річним додатком на помешкане в сумі 250 зр. Заходить лише питане: чи знайдуть они за ті гроші відповідне помешкане при теперішній дорожнї і чи таке зарядженє не пошкодить самій школї, коли відбере ся надучителям можність наглядати все за порядком в школї.

Урядники зелїзниць державних мають небавом дістати нові уніформи. На слїдуючий місяць буде вже нове міністерство зелїзниць з'орґанїзоване, і від того часу мають урядники зелїзниць мати вилоги не помаранчові, але вже темні. Також мають заступити т. зв. Flottenrock звичайним кабатом. Кошта сеї зміни не будуть великі.

Неосторожна їзда ввійшла в Чернівцях так в моду, що навіть міска полїция не уважає потрібним виступити рішучо против тої моди. Наслїдком того лучають ся в послїднім часї часті нещасливі випадки. Минувшої пятницї згинула стара жидівка від неосторожної їзди. На улиці синаґоґи надїхала якась фіра так шалено скоро, що 78-лїтна Зузі Сокаль не могла уступити ся, і фіра переїхала еї, але так нещасливо, що Сокаль за кілька хвиль померла. Фірман втїк і доси не удало ся его віднайти.

Страшне нещастє лучило ся дня 8-го с. м. на зелїзничій дорозї недалеко Градця. Коли поспішний поїзд надїхав коло першого вартівника, переїзджала через зелїзничий шлях фіра з панами гостями. Машина пірвала з собою задну половину фіри і потягла з собою пять осіб. Аж за кілька хвиль удало ся здержати поїзд і показало ся, що убито 5 осіб, три женщини і два мужчини. З убитих можна було лише одного пізнати, а решта нещасливих жертв були страшно порозривані, руки і ноги лежали по обох боках шляху, а кров обризкала навіть ваґони. Візник і два мужчини ранені легко. Коням нїчо не стало ся. Вина за се нещасте паде на будника, котрий при читаню романа заснув і не спустив загороди, так що фіра могла переїхати через шлях. Его віддалено від служби, а строге слїдство викаже ще подрібнїйше обставини при тім нещастю.

Слота надоїла всїм уже занадто. Вже пять чи шість недїль не було погідних; отже не диво, що міщани стужили ся за лїсами та за сьвіжим воздухом і ясним сонцем. Товариство „Сокіл“ не хотїло ризикувати і замість прогулки в лїс устроїло в суботу вечеринї, на котрих численно зібрані гості чудесно бавили ся.

Родинна драма. У Вікні в Румунії жив в щастю і достатках купець Яків Сольнер. Він подружив ся перед півтретя роками і жив щасливо з молодою жінкою та маленькою дитиною. Але не-так вірною, як він, була его жінка. Одного дня довідав ся Сольнер, що она має любовні зносини з торговельним аґентом Вольфером. Та

не смів нїкому поглянути в очи, а нїи одному старцеви, котрий просив о благословенє, відповів зміпаний: „І на що тобі мого благословенія?“

Старець поглянув слїдом за ним, похитав головою і сказав:

— Правду кажеш, пане. Здавна не має наш край благословенія.

V.

Було з полудня. Задля незмірної спеки поротворено понад меньшими домами соломяні повитя, так що через зруби повівав сьвіжий подув повітря. Вівці про недостачу лїпшого холоду збили ся в купу і посклали голови одна на другу, так що давали собі взаїмно тїнь. По сливкових садах переходжували ся мужики, покурюючи зі своїх коротких люльок і раз-по-раз смотрили за хмарами. Деякі, дуже потомлені, положили ся вже спати. Навіть собаки не брехали, але лежали тихо за кухнею.

Все було тихо, ані пісні, ані сопілки, ані найменчого пташиного голосу. Лише в хатї Стоядина Делїмировича чути було горячу розмову. Стара Мітра, здавало ся, зі слїзми в очах опирала ся предложеню, котрого Стоядин боронив своїм хрипливим голосом.

— Мусить так бути — сказав він, бючи сильно кулаком о стіл. В отсій хатї мабуть я головою. Хто сьміе мені овертись?

— Але-ж дївчина за него не хоче.

— Вона мусить, мусить. Я приказую.

— Але-ж, чоловіче, як ти можеш їй приказати, коли вона его не хоче, коли не любить его? Ось вона залюбила ся в Раку і еї серце тїпаєть ся за него. Про него одного вона думає! А відтак я гадаю, що повинна дївчина за того вийти, до котрого хилить ся еї серце; нехай вже вона буде щаслива, коли ми є нещасливі!

— З Мірком буде щаслива.

— Ні, — сказала Мітра рішучо. Вона за того повинна вийти, за кого хоче.

Стоядин затис кулак і в злости хотїв пірвати ся на свою жінку. Коли не гляне крізь вікно — і его рука опускаєть ся. Там на краю сливняка бачить свою любу доньку, як вона, схиливши головку на груди, гіренько плаче. То вже і в него нема сили, те виконати, що в опалї задумав.

— І що-ж менї тепер робити, коли я вже дав слово судьї і попови? — каже він майже мягким голосом. — А нагода така щаслива. Де вона найде лучшу партию, як не судьиного сина? А він же лучший і гідніїший від того нещасного Раки! Хто властиво той Рака? До кого належить? Убогий горопаха без якого небудь додатку. А тепер ще віднято ему той останнїй кусок крівняка, старого драба Мутібарича, забили в кайдани і відставили до старости, а пізля завтра відведуть мабуть у тюрму! Отже за его сестрінича мала-б вона віддати ся? Ні, не буде того, як довго ще в Стоядина голова на карку.

— Бідна дитина! Ось подивись, як ревно плаче. Вона на смерть зажурить ся, бідолашна, а се все про твою жоретовість.

(Дальше буде.)

непевність, чи се донесене є справедливе, мучила Сольнера і він рішив ся підступом про все довідати ся. Дня 7-го с. м. він прийшов до дому, набрав у куферок річий і казав его відвезти на дворець, бо — як казав — їде в наглих торговельних справах на 14 днїв. Попрощавши ся сердечно зі своєю жінкою і дитиною, Сольнер переховував ся через два днї в одного із своїх приятелїв, а дня 9-го с. м. о 11-ій год. в ночи прийшов несподіжено до своєї хати, де застав жінку з Вольфером при забаві. Сумна певність о зрадї жінки так розсердила Сольнера, що двома вистрілами з револьвера застрілив жінку і дитину, але Вольфера не вцїлив і той втїк. Слїдуючим поїздом виїхав Сольнер з Вікна, не знати куди.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї,
загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

РАМИ

для образів і фотографій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку ц. к. почти). 3—20

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

шле на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. **20** кр. за річник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Повідомленє. Маю честь повідомити, що дирекция товариства *Дністер* у Львові іменовала мене своїм аґентом на Чернівцї (повіт судовий) і окрестність. В справах обезпечень від огню будинків мешкальних і господарских, церков з уряджением, знарядів домашних і господарских (возів, плугів і т. п.). худоби, збіжа в соломі і в зерні — подаю кождому потрібні поясненя. — *Корнило Салабан*, аґент „Дністра“ в Чернівцях, улиця Пумнула ч. 25.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Н. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесїв

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попереднїй фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь з поважанем

(2—6) СТЕФАН ҐАІНА.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиць, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹⁸	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут: коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарні „Руської Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 144. Чернівці, середа дня 3. (15.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня, кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.
Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)
Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Хлїборобські спілки в Херсонщинї.

Написала
ВІРА КОЦЮБИНСЬКА.

(Дальше).

12. Пяниця, або людина ледача, неморальна, може бути вилучена зі спілки; такому членови виплачують тільки за роботи останнього року, і як ще він не пробув у спілцї 5 років, то зі спілкового господарства нїчого не дістає.

13. Спілка мусить істновати без перерви і в кожному разї не меньше як 5 років. По скінченню-ж сього терміну, коли трапить ся, що спілка розпадаєть ся, або хто з членів кидає її, роблять подїл або видїл усякого добра, при чому раннїйше сплачують ся всї спілкові довги, або та частка їх, яка належить вибуваючому. Господар же, кидаючий спілку з доброї волї і пробувший в нїй від 1 до 3-х років, дістає не меньше, як половину того, що йому належить.

14. По статуту можливо єднати ся кільком спілкам для спільних заробітків та промислів і для можливости набути дорожину господареську рухомість.

Далї йдуть або другорядні подробицї, або усякі моральні та господарскі поради (як полїпшати господарство, як треба жити в згодї і т. ин.)

Вартість спілкової умови, уложеної Левітським — в її виразности і доступности; форма її дуже елястична і може бути здатною для всїх місцевостий і для самих рїжних господарських умов. Є тут і ідея обопільної запомоги і спільности працї, є й гадка про споживчі товариства, є можливість добути кредит і тим визволити селян з опіки глитаїв та шинкарів.

Як вже раннїйш було сказано, в останні часи значно почали розповсюджуватись сї спілки і вже тепер обхопили вони повіти александрийский та лисаветградський (м. м. Аджамка, Сентово, с. с. Волково, Демешківка), де закладено до 100 спілок. Кожній з них дали в позичку не меньш як 150—250 карб., уважаючи на численність спільників, так що на кожного робітника випадає не меньш 45 карбов. Складають ся спілки переважно з 4—5 дорослих робітників, з 2-х або 3-х дворів.

Добробит їх, що-до материяльного стану, не одрізняєть ся від середнього рівня добробиту нашого селянина: не можна сказати, щоб в спілку йшли самі йно не маючі коний, або нїякої господареської рухомости. На приклад в 9 спілках, складаючих ся з 31 робітників, до початку роботи шестеро мали по парі коний, 12 — по 1-й і 13 — зовсїм без коний.

Кожна спілка одібрану позичку видає на купівлю коний, волів та плуга; частїйше же рухомість ся купуєть ся не в спільну власність артїлї, а на ймення кожного члена спілки окремо. Останне поясняєть ся тим, що спілцї, як певній організації, лекше дістати позичку; вести-ж спільне домове хазяйство часто буває недогідно. Так — одна спілка складала ся з 2 господарів, що сидїли один від другого за 15 дворів. При таких умовах мати спільний двір і часті господареські зносини просто неможливо. Як на приклад того, що домові господарства ведуть ся поєдинчо, бо спільники находять для себе незручним вести спілкове господарство, можемо вказати на дві спілки в с. Красному Яру, які теж дістали з державного банку позичку — 500 карб. А були і такі приклади, де узявши позичені гроші, де-які члени спілки зараз же й кидали її, кажучи, що поміж селян, де буває і батько з сином не ладнають, неможливо вести господарство на спілкових основах.

В тих спілках, де нема спільної рухомости, доказом спілкового господарства служить спільна праця на полї. З'єднавши всї робочі сили і всю рухомість, спільники працюють на спільній землї, де всї надїли в купі, що має чимало вигод, на пр.: майже не одходить землї на межі, оддїляючі надїльні ризи; є спроможність орати,

---

[6] Крівошецка коршма.

Написав
Джуро Якшіч.

(Дальше).

Стоядин ще раз позирає крізь вікно, затуляє відтак очи і в него нема серця напирати дальше на свою жінку. Мітра бурмоче ще з яку хвилю; а відтак і вона, не меньше за него змішана, виходить з хати. Вгледївши коло воріт лежучого пса, вона кидає на него страшно з'їдливий погляд немов у нагороду за кривду, якої сама дізнала.

А тимчасом Стойна дала своїм сльозам волю. Опісля встала, отерла заплакані очи і пустила ся йти. В тій хвилї дав ся чути шелест серебїч плота. Се був Рака. І в него лице було поважне і смутне, а его погляд хмарний.

— Стойно — сказав він мягким голосом — він дома?

— Дома, Рако. Тепер нараджує ся з матїрю. Іди, Рако, осьвідчи ся перед ним.

— Стойно, прийди в вечір на таємниче поле. Але жди, поки зовсїм не стемніє.

— Добре.

— Я тобі маю богато дещо сказати.

— Я прийду, Рако.

Стойна пустила ся до дому, а Рака справив ся у високою травою поросший провал, що тягнув ся понизше Стоядинової загороди аж за село. Туди звичайно вдавав ся Рака, коли замірав зійти ся з гарною Стойною або щоби собі визначити сходини на найблизший день.

— Отже нинї в вечір побачу еї на таємничім полї.

Було се місце неначе сотворене на сходини закоханим парам. Горі від него стояла крівошецка церква. Вокруг неї простилав ся теметів з величезними хрестами, з понавішуваними на них вінками і полотенцями. А посередині маленьке місце на пїделухи, оклонене з усїх боків густим листем. Тут не могла догадати ся о них жадна жива душа, а тим меньше видїти. А мертві не говорять. А хоч би й відзискали мову, то благословили-б живу любов, котра тут на місци супочинку мертвих розцвитала. Через день лучало ся, що хлопцї й дівчата зі села йдучи по воду переходили попри те місце, і тодї панувало тут житє і гамір. Але се тревало до заходу сонця. Після того не видно було тут ані одної живої душі.

Сонце похиляло ся щораз низше до заходу, але парнота не уймала ся; вона ставала очивидно важкійша. Почав віяти сіроко (воговик). Здавало ся, що він несе зі собою огненну струю воздуха. Люди, що вертали з поля втомлені й опечені, відпочивали відтак у коршмі, щоби чарковою горівки або холодячого вина угасити ту небуденну спекоту. Котрі були порядні люди, ті вже по кількох мінутах ішли до дому; инші, котрим служила холодна температура коршми а ще більше напитки, липались тут. Так виповнилась поволи коршма. Деякі з гостий взяли ся до роботи: кидали в кістки, грали в карти, кляли: инші по простому запивали ся і робили при тім пекельне видовище. Коли стемнїло, прийшов судья з попом. Мужики унялись на хвилинку, але ті не остали ся в коршмі, лише подали ся в окрему кімнатку, щоби дальше вести вчерашню розмову. Тут не перебаранчав їм нїхто, навіть цинцар ні. Той бідака мав повно роботи: бігав раз-у-раз то там то назад.

По якійсь хвилї увійшов Рака. Се зовсїм не було щось звичайне. Він мав звичай відвідувати такі місця лише на великі съвята, а нинї він не лише прийшов, але й випив навіть чарку горівки. Люди взирали ся на него, пригадували собі, що нещасливий позбавлений тепер свого дядька, жалували его, але мовчали. Лише цинцар виглядав трохи заклопотаний, крадькома позирав на него і майже так виглядав, немов его бояв ся. Але страх минув ся хутко, бо Рака опустив коршму. Коршмар випровадив его і дивив ся хвилю за ним. Коли побачив, що той справив ся на таємниче поле, усьміх задоволення перемайнув по его лиці. Відтак по своєму звичаю посмотрив на небо, але ані одної зірки не можна було видїти. Густі хмари скубили ся на небозводї.

— Буде дощ — бурмотів цинцар, вернувши до коршми. А відтак пішов до кімнати, де були судья з попом, і повів їм, що Рака перед хвилею був у коршмі. В першій хвилї перерахило се їх трохи. Але надзвичайною не була

ралити та волочити не тільки вздовж, але й впоперек. Є можливість в кожному дворі мати не більш як одного коня, а що-до корови, то і всенькій спілці можна обійти ся одною, аби прогодувати малих дїток.

Як бачимо, більшість спілок додержують спільність тільки в польовій працї і зводять її на т. з. супругу, котра, як відомо, дуже розповсюджена на Українї.

З статтї д. К. Ч-ва, котрий побував в Херсонщинї зумисне, аби познайомити ся з сими спілками, довідуємось, що деякі пункти умови далеко не всїма додержують ся; спільники доволї часто то в тому, то в другому одступають од формальної умови, так: на посїви не дивлять ся як на спільні, з яких насїннє дїлило-б ся поміж спільників відповідно робочим силам родини. Далї, з дороду не відкладають насїння про запас для пришлого посїву, і не платять спільно податків. Коровами користують ся окремо. Дїтий в жнива не збірають до одної хати. Кожна спілка не пильнує збільшувати число своїх членів, а навпаки не заміщає вибувших спільників. Як на якраву ілюстрацию того, що спілки закладають ся нашвидку, і що селяни виключно дбають про позичку, д. Ч-в вказує на чотири спілки, де спільники були фіктивними, аби дістати позичку, і вже потому заміняли ся иньшими, бо первісні члени, як ремісники або крамарі, цїлком не здатні були до хлїборобської працї.

Тільки в чотирьох спілках і головно с. Демешківцї уважно додержують всї пункти умови, так: кожна спілка має спільний двір, де і худоба і друга рухомість — усе спільне. Крім спільної працї на полї вони разом заробляють на користь спілки, а на спільні гроші мають можливість прикупати ще плугів, борон та иньшої потрібної в господарстві справи, чим і полїпшують свій добробит. Але-ж такі бажані результати, відомо, залежать від богатьох умов, тому то на практицї й не густо трапляють ся.

(Конець буде).

Загальні збори руского дївочого Інститута

в Перемишлї.

(Допись „Буковини“.)

Вчера подали ми допись про іспит в перемиськім дївочім інститутї; нинї-ж подаємо ще справоздане із зборів сего інститута, котрі відбули ся по іспитї дня 29-го червня о год. 6. вечером і виявили знов настрій москвофілів до сего інститута.

На сих зборах явили ся члени, котрим справдї лежить добро інституциї на серци, але й такі, що навіть не уважали потрібним бути рано на іспитї, а прийшли вечером з гори повзятим заміром кирпити. Нечисленна а перфідна москвофільска клїка показала себе в цїлім блеску своєї вартости. По справозданю секретаря проф. Чеховского, касиера проф. Яремн і господаря комісаря Матковского заняв слово іменем комісиї контрольної проф. др. Антоневич і по заявї, що в рахунках найшов найбільшу докладність, осьвідчив, що про дальше провадженє інститута не може зборови здати справоздання, бо господар відмовив комісиї компетенциї мішати ся в справи ведени Інститута. Через те хотїв бесїдник викликати консгернацию між збором і осягнув свою цїль, але тілько на хвильку, бо сейчас відпер о. Яремa, також член комісиї контрольної, сю інсинуацию заявою, що комісия контрольна не дала п. проф. Антоневичови уповажнена до такого неприхильного справоздання, та що противно господар Інститута ком. Матковский дав комісиї в часї більше як двох годин як найточнїйший образ всего дїловодства Інститута. П. ком. Матковский звернув ся також впрост до проф. Антоневича о вияснене его поведена, тим більше, що він висказав ся при переводженю контролї як найпідхлібнїйше про Інститут і назвав его „дїйсно европейским закладом.“

Проф. Антоневич, притиснений до стїни, старав ся вивинути ся тим, що повисшена ком. Матковского уважав річею его особистої чемности і не міг увзглядняти їх в офіциальнім справозданю, а тепер яко приватна особа заявляє, що ему не подобала ся „фонетика“. Вилило з мішка шило! Але сейчас зломив конець тому шилови проф. Прийма, виступивши против вмішування непокликаних людий в ті справи, що вже рішила наука, признала суспільність руска і апробувала власть — і від чого навіть з огляду на публичний характер Інститута, що стоїть під доглядом краєвої ради шкільної, не можна нїяк відступити.

По тім неудачнім нападї випровадив проф. Антоневич найстрашнїйше оружіе москвофілів против Інститута, котрим вже від кількадцять лїт воюють против него. Именно закинув управі, що скривила цїль статута, котрою було підперане бідних руских сиріт, а тимчасом з призбираних гроший вибудували дім для власної вигоди, щоби виховувати дочки заможних людий. Тяжкий той заміт впав назад ще тугійшим громом на голову самого-ж проф. Антоневича. Бо ком. Матковский відповів на него протоколом засїдань видїлу 1888 року, коли проф. Антоневич був сам головою інститута і тогди сам боронив рішучо погляду, що з процентів істнуючого капіталу не можна сповнити цїли статута, отже треба статут змінити в той спосіб, щоби вибудувати дім і принимати до него на виховане дівчат за оплатою, а коли покажуть ся звинки, також убогих сиріт за зниженою оплатою, або й цїлком даром. А вже сего року була в Інститутї одна панночка за місячною доплатою 5 зр. — отже теперішний видїл дїлав вповнї в давнїйшій інтенциї др-а Антоневича.

Розуміє ся само собою, що на такий доказ власної змінчивости поглядів чи нарочного перекручування фактів не мав що відповісти проф. Антоневич і змалїв відразу так, що вже лишив в спокою навіть ненависну фонетику.

Наступили вибори нового видїлу, при котрих москвофіли змогли узискати заледво шість голосів на 45 голосуючих, і побачивши безсильність своєї клїки, винесли ся тихцем з салї.

Предсїдателем вибрали збори через аклямацию о. мітрата Чеховича, заслуженого креатора і опікуна Інститута. Але ні, і тут підніс один панотець своє liberum veto. О. Посвят Чердинчакевич запротестував рішучо і при контр-пробі сам один виставив свою руку, як той опир в народнім віруваню, що ще по смерти витягає з гробу свою руку людям на пострах. В своїм фанатизмі уяїє ся сей старець сего вечера так далеко, що здавало ся, мов би він зовсім стратив почуте приличности, розуму і власної тїдности. Закинув тому Інститутови, що на его чолї стоїть сам о. мітрат і день-денно наглядає особисто науку і виховане інституток, що вціплює у вихованиці индиферентизм, атеїзм, нігілїзм і всякі иньші „ізми“. А коли проф. Прийма скартав нападе на народовский табор, зверкув о. Чердинчакевич свою громову бесїду на „козацький язик“ і „фонетику“, яко причину анестазії, та поставив внесене, щоби за „фонетичні години бельферам не платити по 80 кр., але тілько по 15 кр. від години!“ Коли би щось подібного сказав народовець на зборах якого небудь москвофільского товариства, заощадив би собі труду опустити салю, бо его прямо викинули би, але з о. Чердинчакевичем не стало ся так. Треба було подивляти виразумілість зборів і високий такт отця пред-

---

так дуже ся пригода, щоби мали собі над нею довше ломити голови.

— Чого приходив? — запитав судья.

— Випив чарку горівки і потім знов відійшов.

— Ай що там, щасливої дороги — мовив судья з легким серцем.

— А буря надходить! — продовжав цинцар, котрий уже бояв ся, щоби він зі судьею не засиджували ся в глубоку ніч, як учора, — будемо мати дощ, град, і Бог знає, що що! Глянїте тілько, прошу, на небо — цинцар підніс заслону на вікні до гори — як там страшно виглядає!

Він і судья виглянули. Було незвичайно темно. Далеко чути було, як гудїла буря, а вітер дув, скидаючи через пусті поля. Мужики почали розходитись. Кождий хотїв, перед бурею добитись до дому, а цинцар уважав лише, аби відібрати від кождого могоричівне, а відтак проганяв їх сам.

— Марш, марш, гостеньку, до дому! Видиш, яка буря йде.

Незадовго коршма була пуста. Також він і судья зібрали ся вже йти.

— Чи взяв зі собою запалки? — питав він судью.

— Ні, але ось тут є якісь на столї.

І він узяв коробку з запалками і сховав у черес.

— Ну, можемо йти.

— Пожди, Богосаве, треба взяти ключ. — і він витягнув уважно ключ з дверий кімнати, сховав і взяв за клямку. В тій хвилї дав ся чути шум, свист і стогін у воздусї і далеко-далеко придушений грохіт грому.

— Осолона ночи покриває наш замір — сказав він. — Поможи нам тепер Боже або чорте.

— Бог не поможе певно — відповів судья глухо і перехрестив ся. Суть хвилї, в котрих і найкаманїйші грішники затремтять!

Тої ночи сунули по небу хмари немов чорні огромні поля, буря шаліла; до ей вити домішував ся страшливий грохіт тучі, котра очивидно зближала ся. Час від часу диготїла блискавка і осьвічувала ярким блеском білу кріво-шецку церковицю, що стояла самотна і проста без вежі посередині цинтаря. Зелїзний хрест, а під ним мала деревяна дзвінничка, тілько на нїй і всього.

На просторі межи церквою а „таємничим місцем“ стояв високий деревяний хрест, а біля него старий кипарис, котрого галузє роздїймало ся широко і високо. На хрестї мало ся ще читете біленьке полотенце побіч віночка зі сьвіжо зірваних квіток. Тут під сим хрестом почивало тлїнне тїло Ракового батька, а на самій могилї стояв тепер Рака. На сім місцї дожидав він звичайно своєї любки. Тут сподївав ся побачити ся з нею і сеї ночи. Тут він уважав себе зовсім безпечним. Адже-ж та земля, що сховала в собі останки покійника, мусить бути прихильна і его синовї, немов вірний приятель его вірної любови!

Шелестить листє над гробом, а він думає, що вона йде. Блиснула блискавиця, а він бачить ген далеко біду хуетку. Здаєть ся ему, що вона махає. Серце в его грудях бєть ся сильно. „Се вона... се певно вона.“

І він чує потребу на сї слова висказати все, що в ту ніч страшливу відчуває его повне гнївy серце. Хоче їй сказати, що він стоїть тепер на сьвітї одинокий, що не має нікого, до кого би прилїг душею, опріч неї одної, і що вона ему цїлий сьвіт.

Але вона не приходила. Стало ще темнїйше, буря ще страшнїйша: блискавиці немов огненні змії порвуть хмари, удари громів стрясають воздухом. Забревїли виконцята церковиці. Вітер, що зривав ся щораз сильнїйший, зірвав полотно з могили Ракового батька, а в лети воно шарнуло Раку по лицї. Він стрясе ся цїлий з остраху, немов зимна рука батька діткнула его. Коли прийшов трохи до себе, зачав наслухувати наново. Тепер справдї дали ся чути кроки, але то не вона була. Сьвітло блискавки осьвітило дві постати, котрі немов дві мари зближали ся до церкви. Мимо яркої полоси сьвітла він не міг їх пізнати. Вони видались ему великанами, котрих величезні тіни витягли ся далеко поза цинтар.

Хто були ті нічні мандрівники? Яке діло привело їх в сю годину під церкву? Він наслухував з напруженою увагою. Кроки зближались очивидно до церкви. Отсе навіть заскрегінцало щось немов ключ у дверях церкви. Причуло ся,

сїдателя, що на всї ті неможливі бесїди сфанатизованого старика мав тілько усьміх співчутя.

І так спочивае доля Інститута знов в тих самих певних руках, бо до нового видїлу вийшов з дуже малими змінами цїлий старий видїл Інститута. Се дае запоруку, що так під взглядом научним, як і виховавчим дівочий Інститут в Перемишли буде хвалою Руси і одиноким приютом для виховання дівчат в щирій і здоровій рускій атмосфері.

Що може патріотичне жіноцтво, доказало Тов. „Руских Женщин“ в Перемишли, котре в недовгім часї свого істнования розвинуло живу дїяльність і запопадливість. Дня 6-го с. м. був замовлений фестин „Руских Женщин“ з богато вивінованою фантовою льотереею, та на жаль перешкодила непогода. Тілько концерт „Бояна“ відбув ся того дня вечером, де також жінки взали на себе львину часть заслуги. Виконане богатої програми одушевляло дуже численно зібрану руску публику, котра спонукувала виконавців до повторения майже всїх точок.

По концерті відбув ся комерс, в котрім взяв участь також і хлопский посол п. Новаковский з кількома селянами, що попри слів „Бояна“ упріемняли вечер своїми народними сьпіванками.

Приватно підносили думку, щоби „Боян“ забрав ся до вистави якої сьпівної сценічної пєси, бо суть до того сили та добра охота. Але на жаль, як всюда так і тут, роздроблюють ся сили. Є ще на жаль такі Русини в Перемишли, що посилають своїх синів до польскої ґімназиї, хотяй в тім самім будинку есть і руска; є на жаль такі Русини, що посилають своїх дочок до польскої школи, хотяй мають таке сьвітле заведенє наукове, як „Дівочий Інститут“, та є на жаль і такі, що воліють вислугувати ся польскому музичному товариству, як підпирати свого питомого, заслуженого „Бояна“.

Очевидець.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 14-го липня 1896.

Подорож цїсаря в Галичині. Після дотеперішних заряджень має цїсар приїхати на маневри десятого і одинайцятого корпусу дня 31-го серпня о 11-ій год. перед полуднем до Комарна і замешкає в дворі ґр. Лянцкороньского. Від 1-го до 5. вересня буде цїсар щодня о ½ 4 год. пополудни виїздити на поле маневрів коло Городка, від 6-го до 10-го вересня коло Кришович, 11-го зрана до Мостиск, від 11-го до 15-го до Липовиць, 16-го до Перемишля, відки о 5-ій год. зрана відїде цїсар назад до Відня. Так отже буде цїсар гостити в Галичині через 15 днїв.

Є. Ем. Кардинал Сильвестер Сембратович, одержав яко титул кардинальску церков сьв. Стефана in Coelio monte в Римі, звану загально „С. Стефано Ротондо“, тому що церков збудована округло. Она лежить в полудньово-всхідній части Риму і есть одним з найстарших храмів християнських. Посьвятив еї папа Симплїцій, що панував від 468 до 483 року. Тут проповідав папа Григорій Великий і до нинїшного дня есть в тій церкві марморне крісло, з котрого голосив свої науки. Сьв. Григорія почитає наша церков під іменем Двослова. З кардиналів Русинів мав Ізидор, митрополит київский, титул сьв. Петра і Маркелина. Кардинал Левіцкий, митрополит львівский, не мав ніякого титулу, бо до Риму ніколи не приїздив.

Вчера була у впр. митрополита православного депутация селян під проводом п. Пігуляка і передала ему резолюції в справах церковних наших віч в Чернівцях, Заставні, Лужанах і Кіцмани. На промову п. Пігуляка, в котрій він просив митрополита, аби полагодив вічеві резолюції, що мають на цїли спокій і порядок там, де его найбільше потрібно, т. є. в нашій православній церкві, — відповів митрополит ласкаво, що возьме знані нашим читателям резолюції під розвагу і буде старати ся як лиш може о введенє згоди між вірними православної церкви. Депутация складала ся з пятьох селян з ріжних сторін і п. Пігуляка. На просьбу впр. митрополита всї підписали резолюції при митрополиї.

В справі австро-угорскої угоди розпочали ся нові переговори і є надія, що прийде до порозуміня у всїх точках; справу спільних видатків мають рішати особні комісиї т. зв. депутацій, але тут вже справа іде тяжше. Зрештою пічнуть ті депутації для спільних оплат свої роботи аж в вересни.

На нашу новинку в числї 140. про о. Мих. Луческула в Драчинцях, про котрого було сказано, що волощить дїти в школї, прислав нам о. М. Луческул спростованє. В нім каже, що „брат Русин“, напоминаючий его, аби пильнував радше церковних функций, як волощеня, не повинен того робити, бо не належить до „пречесного конзистору“.... Религію, каже, учить в драчинській школї о. Іван Мінтїч совістно, бо „скінчив богословію отлично, а й в рускім досить обучен“, о чім переконали ся о. протоєрей сторожинського деканату і тамошний інспектор при інспекциї в червни с. р. Приймаємо еї слова о. Луческула до відомости, але нехай він нам вибачить, коли на его оборону волощеня не згодимо ся. О. Луческул пише дальше дословно так: „Що тичить ся румунізациї — то, брате Русине, не знаєш дїтвору теперішну? Через 6, 7, 8 років ковати одно і то само науприкрає ся. Вже по отворенію нашої школи в р. 1879. були дїти призвичаєні по волоски рахувати, учившись від їх родичів, з котрих богато знали і тепер ще декотрі знають по волоски говорити. Случайно просили мене родичі, котрих дїти собі того желали, і то не лиш зручені Румуни, но Русини, Поляки і жиди, щоби їх дїти учили ся читати і писати по волоски. Яко щирий народолюбець і приятель своїх парохіян, повинен я був сповнити волю їх, но не в школї, а тілько приватно. Ви, брата Русини, кричите: „учіть ся по руски!“, а Волохи: „учіть ся по волоски!“ — а ваші дїти учать ся разом і других мов, а бідний селянин нехай несе дим тягари, а більше хісна аби не мав? (Чому-ж для хісна не вчать ся Волохи рускої мови?—*Ред.*) Тепер як отворять у нас 4-клясову школу, то просилим, аби була одна учителька з екзаменом з волоскої моки і сподіймо ся, що просьба наша буде сповнена і не буде ніхто нарікати, що віддаляє ся нарід від просьвіти і баламутить ся. Прощай, брате, абим тя простив, — кінчить так о. Луческул своє спростованє — а не уважай на бесїду слабодухів, бо утратиш на чести й на славі. Ти мені вориг; переконаєш ся, будеш приятель“.....

Ми хочемо бути приятелем о. Луческула і тому по щирости подаємо ему не свою раду, а раду чоловіка такого, котрого і він певно високо цінить, чоловіка, що прожив богато літ і зазнав також богато, а то кн. Бісмарка. Торік сказав він до одної депутациї меньше-більше так: „Як би був Бог був хотїв, аби на сьвітї були тілько самі Німцї, то був би сотворив самих Німців і спорів міжнародних не було би. Коли-ж на сьвітї є ріжні народи здавна-давен, то видко, що така воля Божа. Ті народи для удержаня свого житя борють ся взаїмно — то ще не лихо; борба мусить бути. Але в тій борбі народи повинні знати міру, що чуже добро не сягати, і борoти ся взагалї людяно, з сердцем християнським.“ Переповівши ті слова на наші обставини, вийшло би таке: Як би Бог був хотїв, аби на Буковинї були самі тілько Волохи, то й зробив би так. Коли-ж так не зробив, то видко, бажає собі і житя Русинів. Сьвященики, яко слуги Божі і апостоли любови ближнього, не сповняють заповіту Божого, коли в національнім взглядї сягають по добро чужого народу, а в борбі забувають на любов ближнього. Ми Волохам яко Волохам не вороги, ми їх приятелї, так само як і о. Луческула; але коли ми є Русини, то мусимо свого берегти і тим, що сягають по наше добро, давати науку, аби того не робили. Дальші висповки з того нехай собі зробить о. Луческул сам і, вдарившись в груди, нехай хоч сам перед собою признає ся, чи він і его товариші на Буковинї памятають раду Бісмарка,..

Не вдала ся змова. Змова львівских робітників столярских вже скінчила ся і то цїлковитою неудачею челядників. Майстри в нічім не уступили, а челядники на недільній своїй нарадї ухвалили вернути назад до роботи. Змова тревала пять тижнів. Роботу застановило 700 челядників з котрих тепер у Львові є лише половина, бо прочі виїхали на провінцию глядати роботи. Лише до шістьох великих фабрик столярских ухвалено не вертати, але ледви чи та ухвала на що придасть ся, бо як раз до тих фабрик повертало досить робітників до роботи ще перед ухвалою з неділї.

Зварена дитина. В четвер зварив ся в Сполкові чотиролітний син робітників Климковских. Дитина, не знати яким способом, впала до резервоара з горячою водою і погибла. Температура води була 70° Ц. Розвареного трупа хлопця узрів муляр Роскевич случайно по 3 годинах при начерпуваню води. Вина паде на заряд цегольні, котрий не прикрив відповідно резервоар.

З заздрости. 26-літний муляр Юрій Стасюк в черновецкім передмістю Рошоши пішов в суботу вечером до свого знакомого, але там здибав ся з Яковом Керским, котрий на него злий був задля якоїсь дівчини. Повстала сварка, а щоби еї скоро закінчити, Керский витягнув ніж і пхнув его свому суперникови в груди. Стасюка житє загрожене, а Керского арештовано.

Сензацийний процес розпічне ся з початком серпня в Букарешті против волоского митрополити-примаса, котрого усунено з посади задля крадіжи, фальшованя документів і злочину против моральности. Розуміє ся, що той процес викликав велике зацїкавленє, бо з него довідає ся сьвіт неодну таємницю з сьвященичого житя на вєходї. З букарештеньского товариства аристократичного покликано 40 сьвідків, мужчин і женщин.

Один біліон є мілїон мілїонів. Аби се сказати, вистарчають дві секунди, а до написаня треба 10 секунд. Звичайно люди можуть за мінуту числити лише від 1 до 160, то возьмім навіть випадок, що при великій вправі хтось може за одну мінуту числити аж до 200, то за годину дочислить ся до 12.000, за день 288.000, а за рік до 105,120.000. Коли-б отже наш прадїд Адам дістав був задачу, числити від 1 до одного біліона, то він тепер ще не був би готовий з численем, бо до того треба 9512 літ 34 днїв 5 годин і 40 мінут!

немов одно крило дверий обернуло ся на завісах, а відтак знову заперло ся. Більш не можна було почути. Кроки перегомоніли. Лише блискавиці і громи потрясали воздухом. Через хвилю осьвітили ся вікна, в церкві палало сьвітло.

Що се таке?!

Рака підокрав ся на пальцях тихенько до церковних дверий, зігнув ся і слухав уважно. Єму видало ся, немов хтось надпиловує якусь дошку, але властивого скриноту не міг почути. Тепер посмотрив крізь дірку від ключа. Его прошибло, немов кров застигла в жилах: его лице помертвіло; він відвернув очи, відтак посмотрив еще раз, аби переконатись, що то не сон.

Се не був сон! Перед престолом стояв судья і держав горючу сьвічку в руках, побіч него піп, зігнув ся і намагав ся залізним цьвяхом відірвати віко від скринї. В скринї була церковна каса. Коли піп розбив скриню, то витягнув з неї скрутель паперів, пересмотрив їх поспішно, а відтак вложив одну часть назад, а другу сховав до кишенї. Врешті виймив льняну торбинку зі скринї. Рака чув, як у ній бренїли дукати.

— Ня, бери — сказав тихо до судьї, вручаючи ему торбинку до рук. Рака міг завважати, як тремтіла рука судьї, коли хапав гроші.

— А тепер ходім.

(Дальше буде.)

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцах**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (13—100)

Котвиця

Linіment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї,
загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Повідомленє. Маю честь повідомити, що дирекция товариства *Дністер* у Львові іменовала мене своїм аґентом на Чернівці (повіт судовий) і окрестність. В справах обезпечень від огню будинків мешкальних і господарских, церков з уряджением, знарядів домашних і господарских (возів, плугів і т. п.). худоби, збіжа в соломі і в зерні — подаю кождому потрібні поясненя. — *Корнило Салабан*, аґент „Дністра“ в Чернівцях, улиця Пумнула ч. 25.

РАМИ

для образів і фотоґрафій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку ц. к. почти). 4—20

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Ґаїна, сторін 110, вісїмки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Літературне Товариство „РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на склад:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всї 7 разом за 7 зр.

З пересилкою почтовою 7 зр. 30 кр.

Н. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий дося під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесїв

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попереднїй фірмі, і прошу укланно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шанованих гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь з поважанєм

(3—6) СТЕФАН ҐАІНА.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлибоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлибоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиї, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиї	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8¹⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від *львівского* о 36 минут, а від *черновецкого* о 44 минут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 минут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Осипа Бучканича.

Ч. 145. Чернівці, четвер дня 4. (16.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Хліборобські спілки в Херсонщині.

Написала

ВІРА КОЦЮБИНСЬКА.

(Конець).

Як ініціятором сих спілок, так і головним проводарем їх в житте був і є увесь час д. М. Левітський. З того часу, як звернули ся до його селяни за запомогою, він безупинно і невтомно вишукує всї засоби, аби поставити справу спілок на ноги: звертаєть ся до ріжних банків, закидує листами приватних осіб, знайомить їх з статутом та з істнуючими вже спілками, на доказ того, що всї сї заходи не фікция, не шахрайство, а дїйсність, і покищо одна зі стежок, якими можна запомогти селянинови.

Але-ж більшість якось неймовірно відносилась до сього нового дїла, або обмежувалась одною цїкавостю, без материальної запомоги. Тільки, повторяю, в останні часи помітно зріє інтерес до хліборобських спілок, чому найбільше помогло те, що Левітський, приїхавши в 1896 році до Петербургу, звернув ся до деяких товариств, як напр. „Вольно-экономичное общество“, „сельско-ссудо сберегательное и промышленное“... та др. Там читає він доклад про свої спілки. Як сама знайомість з докладом, так і викликані їм суперечки та пояснення осьвітили саму справу; захопивши кожну живу людину, примусили розібрати ся в сьому новому і разом з тим такому важному дїлї.

З того часу і почали удавати ся до Левітського і приватні люди і репрезентанти науки, а то й вчені товариства та земські управи. Не тільки з самої Росиї закидають його питаннями, звертають ся до нього навіть і з Угорщини, з сербських селитьб. Всї зацїкавились справою і врешті виклюнулась потреба запомогти чим і як хто спроможен. Почали давати гроші і між иньшим найбільшу вкладку зробив д. Сібіряков, що дав 200.000 карб., з котрих процентами буде порядкувати Левітський. Иньші поступали ся землею, доручаючи на нїй закладати спілки; знайшлись і такі, що на легких умовах дають господарські знарядя, машини, ба навіть млини.

Помічають ся і наслїдування: так подекуди переселенцї до Сибіру организують ся в спілки, щоб потому, на нових землях, вести вже хозяйство на спілкових основах. На північному Кавказї закладають ся спілки, анальогічні з херсонськими. Крім того самим Левітським засновано вже в Лисаветградї кілька ремісничих спілок: кравецьких, шапкарських та шевських.

Роблячи доклад в „Вольно-економічному товаристві“ про спілку та приводячи ряд фактів, ілюструючих придатність її до полїпшення материяльного добробиту селян, Левітський дїлить ся й своїми спостереженнями що-до морального впливу спілки на її членів. Спілка, каже він, впливає на вдачу селян, єднає їх в одну спільну та згідну родину, захищає від надужівання глитаїв, не попускає розвинути ся ні мійському ні сїльському пролетарияту, дає спроможність забезпечитись од голоду в недородні роки. Як на засіб, сприяючий розширенню і розгорненню хліборобських спілок, Левітський показує на конечність для них дешевого, доступного та легкого кредиту.

Левітський певен у продуктивности своїх заходів; йому здаєть ся, що така форма хліборобської спілки і бажана і цїлком користна. Він не вважає на те, що се не спілка в повному розуминню сього слова, що се не більш, як випадкові і часові товариства, які дбають над усе про позичку.

Тому спілкам Левітського, на нашу думку, не можна надавати великої ваги, на них тільки і можна дивити ся, як на засоби можливої боротьби з сучасним убожеством селян, як на спосіб віддалити материяльну руїну хліборобів, викликану як загальним безземелєм, так і виснаженнем самої землї.

---

7)

Крівошецка коршма.

Написав

Джуро Якшіч.

(Дальше).

Суди загасив лоївку і кинув огарок на землю, там де стояв з попом. Рака відступив два кроки назад. За хвилю дали ся почути кроки серед порожної церкви, а відтак знов заскреготав ключ. Церковні двері обернулись на заржавілих завісях. В ту-ж мить вдарила о землю блискавиця і зі страшливим гуком покотив ся грім по полях і долах. Двері і вікна самотної церковиці забренїли, а хрести над могилками неначе захитали ся.

Оба злочинники обмерли.

Рака вискочив тепер і вхопив судью за груди з криком:

— Злодїй, розбійники!

Але ніхто не чув его — грім дускав за громом. Вітер ошалїв, счинив ся страшливий ураган. Ніч, що поспішив судьї на поміч, упав за першим ударом Раки на землю. Судья стогнав і не міг видати зі себе анї гомону; він сїменив неначе павучка, вітиці не міг устояти на ногах і повалив ся також на землю. Але в тій самій хвилї скрикнув Рака несьвідомим зі страшного болю голосом і облитий кровю покотив ся на землю.

В ту саму хвилю, коли судья почув, що ему не вдержати ся довше на ногах, він пригадав собі, що в него есть киндяал, вихопив его і пхнув своему противникови в потилицю. А тепер почали оба, він і судья, кричати „злодїй, розбійники“ і побігли до села, але він кинув найперше на землю цьвяхи і ключі. Вони вбігли в ту калюжу крови, яка виплила з Ракової рани.

Він не був би мабуть розбивав церковної каси, як би судья не потребував чим скорше помочи. Бо вже на другий день рано сподівали ся ревізора. Позичкою він не міг роздобути так богато гроший навіть в цїлім селї. Ключ від церкви і церковної каси був уже від сьв. Іллї в руках титаря. Випросити від него ключа — збудило би підзор, а відтак узяті гроші мусїв би віддавати назад. Усьому тому він загадав зарадити одним махом. Дятого і взяв зі собою потайки ключ від цїнцареві кімнатки. Він знав его добре, бо замість церковного ключа він послугував ся ним уже нераз.

„Рака збезчестив церкву! То він украв коршмареви ключ і власне по те заходив у коршму відчас зливного дощу! То він розбив скарбону, коли ми як раз у ту пору йшли до дому! Се може і цїнцар посьвідчити. Розумієш мене?“

— Розумію — зідповів він голосно судья.

VI.

Другого дня о осьмій годині приїхав у село ревізор. Він не заїздив, як звичайно бувало, до коршми, але висїв перед домом громадеким. Був то ще молодий чоловік, худий, високого росту і блїдий з лиця. Риси у него правильні, але тверді, ніби з каменя різані. Коли появив ся в судовім місцї, то не вішав ся нїкому на шию, як се робила звичайно полїция, анї нїкому не стискав руки. Не дотенкував також. По цїлім его вистуні можна було пізнати правдивого і справедливого урядника, котрий знає панувати над собою і над другими.

Судья оповів ему сейчас, що скоїло ся сеї ночи. Він мовчав і питав лише, де находить ся злочинник. Судья осьвідомив его, що він ранений і в який спосіб, і що тимчасом лежить у себе в дома.

Ревізор хвилю подумав, а відтак відрік помалу: „Найперше пересмотримо рахунки, бо задля сего я присланий. Друге найдеть ся иньшим разом.“

Громадекі рахунки не були анї такі обширні анї замотані, щоби такий чоловік як ревізор не дав собі з ними швидко ради, а коли упорав ся з ними, виняв з каси облїгацій, передивив по порядку їх зміст, робив свої замітки, випитував, для чого сей або той довг не був у свою пору заплачений або продовжений, а відтак перечислив на очах судьї і громадскої ради готівку, замкнув касу і знову вручав ключ судьї до рук. Він був задоволений рахунками. Судья відітхнув лекше.

— Може зведите, пане ревізоре, злочинника привести — питав судья.

Нарада над крамницями.

В справі крамниць і кас позичкових відбула ся у Львові за почином тов. „Просьвіта“ довірочна нарада дня 21-го червня. Явило ся 20 осіб з ріжних сторін.

Реферат про крамниці мав п. В. Нагірний. Тому, що та справа вяже ся тісно з кількома нашими дописями про Народну Торговлю і крамниці, то ми подаємо ширший зміст реферату п. Нагірного після справоздання „Діла“.

П. В. Нагірний, обговорюючи справу крамниць, представив стан їх теперішний, а відтак вказав, що наміряє „Народна Торговля“ здіяти, щоби розбудити живійший рух торговельний між селяньством. Від часу свого заснованя, говорив бесідник, старала ся „Народна Торговля“ так інформациями як і материяльною помочю о ширене руских крамниць. В році 1887 в контакті з Торговлею було 138 крамниць. То число росло з року на рік і так на 218, 314, 360, 441, 448, а в році 1893 на 459; в році слідуючім впало на 360, а в 1895 знов піднесло ся на 400. В тім часі дала Торговля крамницям товару на 58.160 зр., опусту на 8.469 зр., а кредиту на 6.696 зр. Причина, що крамниці не розвивають ся так, як належало би, є та, що крамарі не розуміють цілі. Они не старають ся сконцентрувати закупна в однім місци, але купують товари дебудь і то найдешевше та найлихшого сорта в тій цілі, щоби на сносіб жидівский як найбільше заробити. Так ведені крамниці для руской суспільности користи богато не приносять. Щоби крамарство наше звернути на властиву дорогу, предложила „Народна Торговля“ крамарям проект заложеня Товариства взаїмного кредиту, котре було би немов посередником між крамарями а „Торговлею“. На се предложене не відповіла ані одна крамниця. Тим однак Торговля не зразила ся та вже в найблизшій будучности має ввести в житє отсї свої ухвали:

При кождій філії отворити 2 до 3-місячні курси для крамарів; з нагоди инспекторських філій, скликувати крамарів на наради; філіям перекалати справу крамниць так, щоби управитель філії заспокоював цілковито потреби крамарів, с. є. спроваджував і удержував у філії всїлякої якости товари, яких лише потреба крамницям дотичної околиці; вкінци поручено всім начальникам філій увзглядняти бажане крамарів так що до цін як і якости товару. Гадка деяких, щоби отворити окремий склад з товарами крамничними при головнім складі Народної Торговлї у Львові не відповідна, бо заложене такого складу в виду нерозуміня справи загальної поодинокими крамницями наразило би „Торговлю“ на страту.

Торговля наміряла також висилати по краю і свого учителя крамарства, однак з огляду на се, що тов. „Просьвіта“ вже посилає вандрівного учителя господарства п. В. Короля, поручено ему на разї, познакомлювати селяньство також зі справою крамниць. Внесень не поставив референт ніяких, лише просив зібраних о висказане своїх гадок в сїй справі. Яко доповнене до сего реферату зазначив др. Кость Левіцкий, що „Просьвіта“, коли посередничить в справі крамниць, дізнає зі сторони „Народної Торговлї“ всякої можливої помочи і взагалї стоять оба сї товариства в найблизшім контактї.

В дискусиї забрав голос о. Данило Танячкевич з Закомаря. Вказавши на ту обставину, що удїли „Народної Торговлї“ за високі для селяньства, був гадки, щоби їх зменьшити з 10 зр. до одного, найбільше двох зр: та перетворити ту інституцию на товариство специцийне. — Більше предметово обговорив справу п. Гр. Врецьона. Крамниці, сказав він, треба подїлити на такі, котрими завідують люди приватні, і такі, котрими завідують товариства, переважно читальні „Просьвіти“. Приватні крамниці не приносять користи для загалу, дуже часто суть они так само чинниками деморалізуючими як і крамниці, що суть в руках чужих людий. „Народна Торговля“ передовсім повинна підпирати читальняні крамниці по селах, але й не залишити стараня витворювати купців для міст і містечок; склад товарів дешевих при „Торговли“ конче потрібний. За підпиранем крамниць читальняних высказав ся п. М. Горницкий з Махнова і о. Н. Бачиньский з Миловання, а сей послїдний підніс свою гадку, щоби по повітах творити союзи крамарів в цїли висказуваня їх потреб і бажань супротив інституций торговельних.

По відчитаню уваг з листу о. М. Зубрицкого приняв збір в сій справі слїдуючі резолюции, зреасумовані д-ром К. Левіцким: Рух торговельний розуміємо тілько разом з „Народною Торговлею“; крамниці сїльскі повинні бути членами „Народної Торговлї“. Супротив того „Торговля“ має обовязок: Начальники складів „Торговлї“ мають радо вислухувати бажаня крамарів що-до якости товарів і їх цїни, щоби тим чином органїзувати крамниці при філіях „Народної Торговлї“, удержуючи для них окремі роди товарів, яких потребують; — сїть філій розширити: — при філіях отворити що року сталий курс для практики крамарів; — передовсім підпирати крамниці товаристкі, а як таку крамницю годі заложити, вливати на крамарів християнських, щоби они своє дїло провадили чесно в інтересї населеня.

НОВИНКИ.

Черківці, дня 15-го липня 1896.

До сьвітлої православної консисторії удаємо ся з просьбою від православних Русинів, щоби зволила обдїлити парохіяльні уряди і русскими друксортами, як метриками хрещеня і т. п., бо парохіяльні уряди звиняють ся супроти Русинів, що не мають їх, і тому видають лиш волоскі, при чім не обходить ся без перекручуваня руских імен на волоский лад.

Іменованє. Надконтролюр почт Олександер Матеш іменований директором головного уряду почтового у Львові.

На черновецкім університеті одержав п. Володимир Окуневский, член акад. тов. „Союз“, степень маґістра фармациї.

Посольскі справозданя буде мати пос. Романчук дня 16-го с. м. в Бібрці, а дня 17-го с. м. в Ходорові. О тім писав перед кількома днями „Галїчанин“, а „Діло“ аж у вчерашнім числї...

Селяньске віче відбуло ся минувшої суботи в Перемишли; на нїм явило ся більше як 300 селян. Найширшу дискусию викликала перша точка, про справи громадскі. Референт Жовтяк представив вагу доброї ради громадскої і війтів. Війт Михас оповів дещо про тяжкий стан війта, на котрого наперають не лише власти, але котрому утрудняють самі селяни совістне виконуване обовязків, пишучи анонімні листи і скарги до старостів і т. д. Бесідник заявив, що передовсім треба вибрати честного війта, не конче богача, а потім вибраного підпирати всїми силами, а не утруднити ему роботу. Опісля виступив війт з Вишатич, Глиньский, з кількома інтерпеляциями до пос. Новаковского. Глиньский знаний є в цїлім повітї яко воріг народа, котрий при виборах все їде против інтересів селяньства. Ему дістала ся належита відповідь від д-ра Франка, пос. Новаковского і С. Вітика. Обговорювано ще справу недалеких виборів до ради державної і вибрано комітет, котрий має ними заняти ся.

Презенти одержали в перемискій епархії. о. Щасний Раставецкий на Ступницю, мокрянского деканату, о. Василь Волошиньский на Горинь, канчуцкого дек., а о. Іван Пастернак на Вадовичі, дрогобицкого деканату.

Іспит зрілости зложили в коломийскій гімназиї 21 матуристів, а між ними слїдуючі Русини:

— Він раненний — перебив ревізор — я пійду до него сам.

Судья прикусив губи.

— Покличте мені також титаря і сьвященика, щоби були при переслуханю.

— Зараз, пане ревізоре, — відповів покірно судья.

Явились піп і титар. Вони чемненько поздоровили урядника. Він відповів на повитане, але холодно, без взаїмности; що більше, він навіть не запитував їх о здоровє. Се було в очах громадского начальства щось нечуване! Адже-ж сам староста, коли прибув у село, запитував звичайно перше всего: „Як ваше здоровлячко?“ А відтак: „Яка пшениця, овес, кукурудза?“ Після того звичайно розводив бесїду про кождого з громадян з окрема: „То Павло живе в незгодї з братом? — так, так!“ а дальше: „Що мудрують неспокійні головы про правительство і урядників? Або може вони задоволені, що?“

Тодї вже судья і громадске начальство вміли як слїд свої відповіди так уладити, що пан староста був ними цілком успокоєний. Він вибухав тодї задоволеним сьміхом, а мужики могли в справах громадских рішати після вподоби. Чи хотїли учителя очернити, чи писаря громадского прогнати, або там з якого небудь живцем шкіру здерти і мучити: у всїм тім була їм воля; староста їм не зборонив би.

Але супроти сего молодого урядника вони не знали, як зі своїми штучками виїджати. Всїм їхним пробам збліжити ся до него він відмовив шоретко і неприступно.

— Попереду всего підемо до церкви — сказав коротко.

Коли прийшли перед церкву, перехрестив ся, ввійшов у середину, розглянув ся довкола, оглянув відтак розбиту касу і кинену на бік лоївку, підяв еї і дав своєму пандурови до переховку. З каси виняв також усї полишені там папери, загорнув їх у папір, запечатав своєю і громадскою печаткою і віддав і се своєму слузї.

Судья і піп позирали на себе значущо.

Перед церквою ревізор спинив ся.

— Отже его ранено тутки? — запитав, коли під самими церковними дверми побачив калужу крови. В крови лежали ще ключі і залізний цьвях. Ревізор зігнув ся, підняв їх, оглядав якусь хвилю і передав відтак своєму слузї.

— А кілько їх було — запитав знечева судью.

Одну хвилю гладіли на себе судья і піп змішані. Потім відповів піп, швидко стямившись, певним тоном:

— Ми зловили лишень одного одинокого при вчинку.

— Двох мусїло бути! Ось погляньте! Оттут слїд ноги по мужчинї; а біля него другий, меньший, або жіночий або дитячий.

Знову глянули на себе злочинці, не могучи собі пояснити тої обставини. Справді вони, виваливши дома украдене золото і папери, серед найрясніщого дощу побігли з кількома людьми назад під церкву, але раненого вже не застали. Нїчо иншого, думали вони, як лише поволїк ся до дому, і не хотїли за ним гнати ся, бо певні були, що на другий день найдуть его в ліжку.

Тепер слїдство продовжало ся. Слїд крови ішов у напрямі таємничого місця. Там була друга калуга, а біля неї кусень окровавленої батистової хустки. І се передав ревізор пандурови. Дальше йшли за слїдом, що провадив через чагірник до мешкання раненого Раки. Его дімок виглядав зверху досить гарно і чисто, але вбого і був лише соломою покритий. З даху крутив ся у гору густий дим. В хвилї, коли вони входили через ворота, вийшов хтось через пекарню з дому; але ніхто его не постеріг, бо усї звернули свою увагу на раненого.

— Що ви ему до рани приложили? — запитав перше слїдуватель жінку, що сидїла в головах раненого з блїдим лицем і заплаканими очима. Се була его сестра, замужня в сім селї.

— Приложила таке зїлє; покійна мати казала, що воно на рани помагає.

— Зимні окłади були-б лучші. Може дістав горячку з ран?

— Ні.

— Але чи не мовив дечого у сні?

— Ні; над ранок заснув.

Слїдуватель звернув ся до хорого.

ни: Михайло Бабюк, Михайло Ганкевич, Михайло Юркевич, Михайло Кобилянський (з відзначенем), Ярослав Левіцкий, Михайло Евгеній Лисий, Іван Семанюк (з відзначенем), Йосиф Струминьский (з відзначенем) і Іван Волошин. Один Русин репробований на один рік.

Курси для крамарів. Головний заряд товариства „Народна Торговля“ рішив відкрити при всіх складах сего товариства курси для крамарів, щоби могли в склепі практично привчити ся веденя крамниць, а то під слідуючими услівями: 1. Сей, хто хоче учащати до складів „Народної Торговлї“ на практичну науку крамарства, має зголосити ся письменно до дирекциї товариства у Львові і долучити до сего зголошеня свідоцтво моральности, підписане урядом парохіяльним і урядом громадским, свідоцтвом хрещеня і заявити волю, в котрім з складів практику відбути хоче. 2) Принятий на сей курс до склепу „Народної Торговлї“ має удержувати ся власним коштом. 3. Як довго практикуючий має зістати на курсї, зависить від его спосібностий і пильности; однак звичайно не меньше як три місяцї. 4. Вступивший на курс практичної науки крамарства обовязаний підчинити ся приписам реґуляміну службового і запорядженям начальника складу. 5. Дирекция „Народної Торговлї“ застерігає собі право звільнити практикуючого кождого часу і заборонити учащування до складу, а то: наколи практикуючий не підчиняє ся приписам реґуляміну, не сповняє поручень начальника складу, не роботячий, або коли допустить ся карыгідного вчинку. — *Від дирекциї „Народної Торговлї“ у Львові.*

Великий огонь. В ночи з пятницї на суботу займили ся около 12-ої годинн в Східниці три нафтові ями, що належать до кн. Любомирскої і дві Ґартенберґові. Крім того займило ся шість великих збірників роши. Небезпечність була дуже велика, бо грозила сусїдним закопам, але на щасте огонь якось не допущено до розширеня і скінчило ся на тім, що погоріло лише то, що в першій хвили займило ся. Шкода не надто велика, бо доходить всего до 50.000 зр. З людий при ратунку не погиб нїхто, але дуже богато попарених і покалїчених. Вид горівочої роши в ночи мав бути вид величавий, хоч сопух був страшний. — Про причини сего огню надійшли такі близші вісти: В ночи на суботу о 11-ій годинї почали добувати ся з закопу ч. 7 власности Ґартенберґів нафтові ґази, що попереджують звичайно вибух роши. Против заказу огрівано там паровий котел ґазом і то тим, що як раз добував ся з закопу. Від полуміни ґазової займили ся ґази в закопі і наступила експльозия, хоч спершу незначна. Перший побачив небезпечність робітник при другім Ґартенберґовім закопі Юрчак і став кричати та відганяти людий, що були при иньших закопах, а рівночасно де запопав, гасив полумінь. Тій притомности і відвазї Юрчака треба завдячити, що при дальших експльозиях, які одна по другій наступали, обійшло ся без людских жертв. За хвилю обхопила полумінь пять законів і шість великих деревляних збірників нафтових кн. Любомирскої, а один Ґартенберґів. Горіло на просторі 1000 квадратових метрів і о погашеню огню не було що гадати; цїлий ратунок обмежив ся на то, щоби не допустити полуміни до дальших законів. Цїлу ніч а відтак цїлу суботу лютив ся огонь і аж вечером погас. Пожар був такий великий, що цїлу суботу перед полуднем залягав клубами густий чорний дим місто Борислав, хоч оно лежить 10 кільометрів від Східниці.

Нещасливий випадок лучив ся дня 2-го с. м. в Маняві, богородчаньского повіта. Федір Васюла і Дмитро Винник рубали в лїсї дерева так неосторожно, що спадаюче дерево придавило їх, при чім Федір Васюла погиб на місци, а Дмитро Винник тяжко скалїчений.

Помилуванє. Урьопника Ашкеназіого, котрий убив львівского візника Сеґаля і був засуджений на кару смерти, помилував цїсар, а найвисший трибунал засудив его на дожизненну вязницю.

„Schulpolitische Bilder“ називає ся книжка о 56 стор. друку, написана уч. К. Дубеньским, котра обговорює 10 справ шкільних і спосібна піддержати ідеальний настрій та самосьвідомість учительства. Поручаємо ей проте й руским учителям. Цїна одного примірника 50 кр.

Хитра женщина. Сими днями лучив ся у Відни знов випадок, що чоловік хотїв убити жінку, а потім себе. 53-лїтний торговельник Іван Чепер жив у четвертім подружю з своєю жінкою. Він був дуже працьовитий і честний чоловік, але она все пропивала, і тому приходило дуже часто до сварнї між ними. Вкінци почав і він з журби запивати ся, та з того виходили ще гіршї сварнї. От так і сими днями они в похмілю розпочали сварню, а тодї Чепер взяв револьвер і стрілив два рази в жінку, а коли та повалила ся з зойком до земли і не давала жадного знаку житя, він з розпуки стрілив в себе і тяжко себе ранив. Коли він впав стогнучи до земли, зірвала ся відразу его жінка і з криком: „Єму нїчого не стало ся, він лише пяний“, вхопила горнець з водою і почала свого чоловіка відливати водою. Она сама була легко ранена, але щоби уратувати житє, она впала на землю і удавала мертву, а тим довела чоловіка до самоубійства. Обох відвезли до шпиталю, а пятеро дїтий передано чужій опіцї.

Против куреня виступають тепер дуже остро деякі американські університети. В Америцї обчисляють все після статистики, а лїкарі мали сконстатувати, що студенти, котрі не курять тютюну, тїлесно і духово богато лїпше розвивають ся, як ті, що курять. Тому заборонили студентам в середині університету в Бостоні курити, а університетский сенат у Веслей заборонив студентам взагалї курити.

Спячі факіри — обманцї. На будапештенськім виставі звертали на себе увагу т. зв. факіри індийські, котрі вміли по 14 або по 8 днїв спати, а опісля на умовлене слово будити ся. За ско штуку брали они великі гроші і всї завидували їм сего легкого способу зарібку. Аж нараз викрило ся, що цила та штука то нїчо иньше лише просте обманьство. До Будапешту прибув один любитель штук з своїм „чудом“ Карлом Дітан, котрий вміє через 13 годин висїти на шнурку і не удушити ся. Той любитель умовив ся з двома факірами давати представленя, але що цїла їх штука здавала ся єму підозрілою, то він рішив ся їх підглядїти. Два его повіренники сховали ся за восковими фігурами в паноптікум і бачили, як „спячий“ факір около півночи встав, зачав пити приготовлене під подушкою молоко і курити. Коли наставлені люди кинули ся на факіра, той скоро положив ся і удавав, що спить; але вже було запізно. Его винали з домовини і відвезли на полїцию. Що думають дальше зробити з тим новим скандалом на будапештенськім виставі, ще не знати.

Добрий інтерес зробили якісь лихварі на однім урядникy у Відни, ґр. Б. Той ґраф, молодий чоловік, але незаможний, потребував перед кількома місяцями гроший і удав ся до одного лихварского посередника, щоби той вистарав ся для него о позичку більшої суми. Лихвар згодив ся на то, обіцяв ґрафови вистарати ся о гроші, казав, що то довго не потревае, але зажадав, аби єму ґраф виставив вексель на 15 тисячів зр. Ґраф так зробив, а лихвар принїс єму по кількох днях 5 тисячів зр. Коли ґраф хотїв відобрати свій вексель на 15 тисячів, а виставити новий на меньшу суму, умів аґент так забаламутити его і представити, що то не потрібне, що молодий чоловік увірив єму і лишив вексель в руках лихваря. Однако сума 5000 зр. не на довго вистала і ґраф удав ся знов до того самого посередника по гроші. Той сказав, що гроший не має, але его „приятель“ може їх де роздобуде. Привів того „приятеля“ і ґраф дав єму знов вексель на пять тисячів зр. За кілька днїв принїс єму лихвар 2.500 зр. Від того часу минув довший час, а лихварі не показували ся і векслїв не скаржили. То зацїкавило молодого чоловіка і він став ту річ слїдити та прийшов до цїкавого відкритя. Именно показало ся, що оба лихварі, що закидали ґрафови гроші на его векслї, удавали ся до его вітця, а той наполоханий довгами сина і побоюючись о его карієру в урядї, виплатив повну суму за оба векслї, д. є. 20 тисячів зр. А треба ще додати, що отець ґрафа сам незаможний і тих 20 тисячів мусїв позичити. Таким способом заробили оба лихварі без труду 12.500 зр. Тепер займає ся тою справою віденьска полїция.

Скарб шаха перского. Шах перский Наср-Еддін лишив своєму наслїдникови величезний скарб, котрий містить ся в скарбницї під палатою шаха в Тегерані. День і ніч стережуть воаки входу до тої скарбницї, котра є безпосередно під комнатами шаха, о котрім можна сьміло сказати, що спочиває на своїх скарбах. Там знаходить ся півтора сотки міліонів готових гроший самим золотом і сріблом, та множество золотих і срібних штаб. Крім того в окремім забудованю надати знаходять ся ще й дорогоцінности, котрих цїни нїхто не знає. Суть то дияманти, бриляпти, перлї, рубіни і смараґди та иньші дорогі камені. Межи тими дорогоцінностями знаходить ся ґльобус, з литого золота, котрого промір має 60 центиметрів: він цїлий вкритий дорогими каменями. Индия есть виложена прекрасними аметистами, Африка рубінами, Анґлія бриляптами, море смараґдами і т. д. Імена головних міст суть виложені бриляптами і перским письмом. Парадний трон шаха есть вирізьблений з мармору і цїлий сьвітить ся від золота. Також і подушки та коври на трон суть нашиті дорогим камінєм. До всїх тих дорогоцінностий приходить ще цїлий арсенал парадної зброї і ґардероба сердарів, то значить, довгих і дияментами та иньшими дорогими каменями нашитих одежий від паради.

Помер в Гельєндорфі під Штрєм Ґустав Цінцер, протестантский суперінтендант на Галичину і Буковину.

— Тебе обвинявть судья і панотець., що ти обрабував сьвяту церкву.

Бліде лице недужого здрігаєть ся від ярости, чоло морщить ся, погляд стає понурий: він відносить правицю і показує пальцем на судью і на попа.

— То вони — сказав з крайним напруженем, а его голос гомонїв хрипло, немов розтрісла скляница.

Після того обернув ся головою до стїни, як коли-б не хотїв більше на них дивитись.

Міжтим судья з попом пікдувались з усїх сил звалити вину на него, і се їм удало ся. Цинцар посьвідчив, що Рака вчера вечір купив лойвку, що то він виймив ключ від кімнатки і що той ключ пригодить ся до дверий церковних.

— А будеш міг на сей твій виказ присягнути?

Цинцар запевнив, що на те готовий.

Хорий підйе трохи голову, хотїв щось повісти, але з его груди вирвав ся стогін, а бліде лице упало в подушки. Ревізор хотїв его ще дальше допитувати, але не отримав відповіди.

Коли вони разом з повітовим писарем виходили з хати, увійшла иньшими дверима та сама дівчина, котра недавно тому вийшла через пекарню.

(Конець буде).

Телєґрами „Буковини“.

3 дня 15-го липня 1896 року.

Відень. Після справоздана австро-угорского конзуляту в Ріо-Жанейро померло в Бразилії в 1895 р. дванайцять разів більше людий, як 1894 р. Галицкі еміґранти виїзджали звичайно в зимі, отже в зимових убраних, а в Бразилії тодї власне найбільша спека. Денно умерало на жовту пропасницю 100 до 150 людий.

Єґер. Вчерашне посольске справоздане Тавшого уневожливили німецкі націонали, котрі величезним галасом не допустили посла до слова. Коли він таки забрав слово, начали они кричати, що виберуть собі Шенерера; вкінци за-

чали демонстративно сьпівати Die Wacht am Rhein, а посол Тавше мусїв забрати ся з салї.

Будапешт. Властитель більшої посїлости в Удвар, Брабек, убив з незнаної причини свою жінку і пятеро дїтий, а опісля себе.

Петербург. Полїция викрила тайну друкарню, котра друкувала відозви підчас послїдної змови. Арештовано 50 осіб.

Париж. Коли президент републики Фор прибув на площу Льоншамп, стрілив писатель Франсоа в него з револьверу, але не вцїлив его. Франсоа сейчас арештовано. Він толкував ся, що стрілив в повітре, аби звернути на себе увагу, бо він страшно бідний. Публика оплескувала президента, котрий вийшов цїло з наміреного убійства.

РАМИ

для образів і фотографій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку п. к. почти). 5—20

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker".

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА"

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку"

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

складжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта", а виконана в літоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти" і передплатників „Зорі" 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї" у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Н. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесїв

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу укліпно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о части замовленя і пишусь з поважанем

(4—6) СТЕФАН ҐАІНА.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівцїв									**з Чернівцїв**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлібоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлібоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵³	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівцїв, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівцїв, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 146. Чернівці, пятниця дня 5. (17.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Сердечна просьба Григорія Купчанка.

З нагоди коронациї царя їздили в Росию не лише ріжні цїкаві люди, охочі побачити незвичайне видовище, але також ріжні „промисловцї“, такі як Григорій Купчанко, що заробляють на своїм ренеґатстві. Такі москвофільскі „промисловцї“ як він їздять досить часто в Росию, аби роздобути для себе нагороду в рублях за зраду свого народу. Привозять звідтам ґроші, за котрі й самі живуть по паньски і видають на погубу нашу ворожі ґазети, розкидані по австрийскій Руси задармо.

Купчанко зробив собі перше реклямy тоастом на бенкетї денникарів, а відтак і розіслав тому дві неділи по Росиї „сердечну просьбу“, до всїх грошевитих Москалїв, аби спомагали его росийску аґентуру у Відни. Ту его сердечну просьбу, о котрій нинї хочемо говорити, ми маємо в руках. Прислали нам єї з Росиї. Друкована она в Київі за дозволом цензури з 14. (26.) червня с. р. Бажаючи подати австрийским Русинам ще один доказ в руки, аби знали, для кого працюють наші москвофіли і яку шкоду они наносять нашому народови, ми подаємо ту „сердечну просьбу“ Гр. Купчанка дословно:

„*Сердечная просьба.*

Въ Австро-Венгріи живутъ, какъ извѣстно, кромѣ разныхъ другихъ славянскихъ народовъ, также четыре милліона человѣкъ русскаго народа, именно: болѣе 250,000 чел. православнаго, болѣе 3,700,000 чел. уніатскаго и болѣе 3.000 чел. старообрядческаго исповѣданія. Православные русскіе и старообрядцы живутъ въ Буковинѣ, а русскіе уніаты живутъ въ Галичинѣ (3,100,000 ч.), Венгріи (600,000 ч.) и Буковинѣ (25,000 чел.). Эти четыре милліона русскихъ жителей Австро-Венгріи находятся на очень низкой степени культуры. И ихъ матеріальное положеніе весьма печальное. Причины одного и другого общеизвѣстны.

Будучи русскимъ православнымъ уроженцемъ Буковины и желая по мѣрѣ своихъ слабыхъ силъ содѣйствовать къ просвѣщенію своихъ темныхъ и бѣдныхъ земляковъ, братьевъ и единовѣрцевъ, я отъ нѣсколькихъ лѣтъ пишу и издаю поучительныя народныя брошюры и газеты и распространяю ихъ среди русскихъ крестьянъ въ Буковинѣ, Галичинѣ и Венгерской Руси. До сихъ поръ я написалъ и издалъ слѣдующія брошюры: 1) „Кто мы“ (съ иллюстраціями), 2) „Русскій народъ“ (съ иллюстрац.), — эти обѣ брошюры были конфискованы и запрещены Вѣнскою цензурною властью, 3) „Буковина и ея русскіе жители“ (съ иллюстр. и этногр. картою Буковины), 4) „Галичина и ея русскіе жители“ (съ иллюстр. и этногр. карт. Галичины), 5) „Холмская Русь“ (съ иллюстр. и картами), 6) „Славяне“ (съ иллюстр. и карт.), 7) „Горѣлка или какъ вылечиться отъ пьянства“, 8) „Къ чему ведетъ пьянство, а къ чему — трезвость (съ портретомъ), 9) „Холера“ и проч.

Отъ начала 1888 года до конца 1892 года я редактировалъ и издавалъ въ г. Вѣнѣ иллюстрированную народную газетку на буковинско-русскомъ нарѣчіи подъ названіемъ „Русская Правда“, а отъ половины 1893 года до настоящаго времени я редактирую и издаю въ г. Вѣнѣ, тоже на буковинско-русскомъ нарѣчіи, иллюстрированную народную газетку п. н. „Просвѣщеніе“. Отъ конца 1892 года до половины 1893 года я потому не издавалъ газеты, такъ какъ находился подъ слѣдствіемъ за будто совершенное мною преступленіе въ государственной измѣнѣ. Послѣ прекращенія слѣдствія я перемѣнилъ названіе газеты, но продолжалъ редактированіе и изданіе ея въ томъ-же самомъ народномъ русскомъ православномъ духѣ, въ которомъ редактировалъ и издавалъ „Русскую Правду“, весьма часто подвергавшуюся конфискаціямъ и запрещеніямъ со стороны цензурной власти и проклятію и запрещенію со стороны Львовскаго уніатскаго митрополита д-ра Сильвестра Сембратовича. И газета „Просвѣщеніе“ часто подвергается конфискаціямъ и запрещеніямъ.

Частыя конфискаціи и запрещенія моихъ брошюръ и газетъ совершенно подорвали мои скудныя финансовыя силы, такъ какъ я принужденъ былъ издавать вмѣсто конфискованныхъ и запрещенныхъ экземпляровъ новые экземпляры брошюръ и газетъ; но это не было въ состояніи сломать мой духъ и заставить меня перемѣнить свои національныя, вѣроисповѣдныя и политическія убѣжденія, убѣжденія, что четырехмилліонный русскій народъ въ Австро-Венгріи долженъ пользоваться такими самыми правами, какими пользуются нѣмцы, мадьяре, поляки и другіе народы этого государства, и долженъ остаться русскимъ народомъ и сохранить свою праотцовскую православную вѣру и все, что ему родно, дорого и свято. Этимъ убѣжденіямъ я и буду давать выраженіе въ своихъ изданіяхъ такъ долго, какъ долго будутъ служить мнѣ мои умственныя и физическія силы.

Въ виду *полезнаго патріотическаго направленія* моихъ изданій не только разрѣшенъ ихъ ввозъ въ *Россію*, но тоже разрѣшено мнѣ посы-

---

Крівошецка коршма.

Написав

Джуро Ясенїч.

(Конець).

Се була Стойна, вірна Стойна! Вона тої страшливої ночи встарчила ся в слові. На дворі шаліла буря, але вона чекала терпеливо, поки не заснула мати. Коли опівніч минула, а дощ не перестав лити, накинула хустку на голову і так вийшла в темну, бурливу ніч. Вона бояла ся і тремтіла як лист осики: але йшла вперед, бо знала, що він жде єї на таємничім місцї, він, в котрого груди більше відваги, мужности, аніж у яких десятьох хвальків. Так дісталась вона на таємниче місце, але Раки там не було. Блискавиці мигтіли, а полотна мелянхолійно повівали у вітрі. Вона перемокла до сорочки, з волося текла вода, зуби дзвонили. Коли нежданно вона почула глухий стогін. Що се? Чи мерці встають? Чи се уроєне? Голос робив ся щораз дочутнійшим. Щораз виразнійше чути було поклики о поміч. Нераз здало ся їй, що хтось кличе єї по імени. Міг би-ж то він бути? З бючим серцем вона пильнує під церкву. Аж тут мигає перед нею блискавиця, а в єї блеску вона бачить свого милого на землї в крови.

Їй удалось его піднести. Повезла его на таємниче місце, обмила рани, завязала їх як могла, а відтак повезла до дому.

— Рако — казала до него — я тебе вже ніколи не покину, а нехай мене батько і вбє за те.

Се була єї тверда постанова і справді не відступилась від него. Коли того-ж дня з полудня заїхав віз, аби на приказ повітового писаря завезти его до громадского будинку, вона нанесла на віз соломи, застелила дергою, поклала кілька подушок на те місце, де мала спочивати его голова, а потім помагала, коли его виносили, аби его положено вигідно.

Саме на той час прийшов і ревізор. Его здивувала надзвичайна краса селянки-дівчини, він придивляв ся їй, а коли завважав на ній бистетову хустку, пригадав собі щось і посмотрив на пандура.

— Подібна — сказав пандур і виняв з клунка окровавлений наддертий пояс хустки, котрий знайшли на таємничім місцї. Ревізор порівнав про себе той пояс з єї хусткою. Се не уйшло очам дівчини, що незнаємий пан якось особливо уважно їй придивляє ся і швидко, мов серна, хотїла уйти. Але урядник заступив їй дорогу.

— Ради Бога, дитино любя, — мовив до неї приязним тоном, тримаючи наддертий пояс хустки — чи не пізнаєш отсего пояска?

Дівчина смотрить на него чудесними великими очима, спускає їх знову і знову шукає куди-б уйти. Але коли він повторяє питанє, вона гордо глядить на него.

— Так, пане, се я єму рану обвязала, — і ридаючи говорить дальше: — Ах, коли-б ви бачили, як він лежав у крови, як его ті драбуги справили! Оканянники — хотїли его вбити.

Вона відвернула своє гарне лице на бік, а в очах появили ся сльози.

— Чи посьвідчиш то перед судом?

— Так, пане, все скажу, що я тої страшної ночи видїла; в ту ніч усе було страшливе; і земля і небо і его сливаюча кров.

Ревізор був мимо свого строгого вигляду в глубинї души добрим чоловіком.

— Ти добра дитина — сказав він і мав їй ще повісти кілька слів узнаня, але вона кинула на раненого погляд і побігла. Раку відвезли до громадского будинку.

* * *

Минуло десять день від тих подій, а судья ще ані разу не показав ся за той час у коршмі. Даремно старали ся наклонити его до того піп і цицдар: він не приходив. Людий дивувало то, а й коршма навіть поглядала тепер зовсім инакша — як та хата, в котрій з давен-давна висїв образ на тім самім місцї. Усуньте его, а покажеть ся якась порожня; в дійсности воно тут усе, а таки чогось хибує.

Але коли настало найблизше сьвято, він мусїв зайти до коршми — виконати якийсь наказ старости. Коли переступив поріг, мужики дуже здивовані поглянули на себе. То не був той Богосав, що то его кожда дитина в селї знала. З дівачною бородою, з на-пів посивілим

лать ихъ многимъ высокопоставленнымъ лицамъ въ Россіи, а также на Высочайшее Имя, о чемъ я былъ увѣдомленъ письмомъ Кабинета Его Императорскаго Величества отъ 30 Января 1895 года Н-ръ 1954. И покойному Государю Императору Александру Александровичу угодно было разрѣшить мнѣ посылать газету „Русскую Правду“ и затѣмъ газету „Просвѣщеніе“ на Высочайшее Имя (письмомъ Кабинета Его Императорскаго Величества отъ 27-го Января 1892 года Н-ръ 266), а затѣмъ выразить мнѣ Высочайшую благодарность (письмомъ г-на Министра Императорскаго Двора отъ 30-го Ноября 1892 года Н-ръ 3738).

Уповая на Вашъ патріотизмъ и на Ваше сочувствіе къ намъ, зарубежнымъ Вашимъ роднымъ братьямъ и единовѣрцамъ, дерзаю покорнѣйше просить Васъ, поддержать мою *патріотическую* публицистическую дѣятельность подпискою на газетку „Просвѣщеніе“ и рекомендованіемъ ея Вашимъ почтеннымъ знакомымъ. Газетка „Просвѣщеніе“ стоитъ на весь годъ 3 руб. вмѣстѣ съ почтовою пересылкою. Адресъ моей редакціи слѣдующій: Въ г. Вѣну (Въ Австріи). Въ редакцію „Просвѣщеніе“. Wien (Austria) I. Hauptpostlagernd.

Питаю себя пріятною надеждою, что изволите удостоить сію мою покорнѣйшую просьбу Вашего благосклоннаго вниманія, благодарю Васъ впередъ отъ всей души и остаюсь Вашимъ благодарнымъ и покорнѣйшимъ слугою *Григорій Ив. Купчанко*, Редакторъ-Издатель „Просвѣщенія“.— *Дозволено цензурою 14 Іюня 1896 года. — Кіевъ, Тип. И. Г. Пилющенко и К°.*“

Подавши сю „сердечну просьбу“ о гроші, ми поставимо до всіх щирих Русинів кілька питань:

1. Каже Купчанко, що чотири мілїони „русскихъ жителей Австро-Венгріи находятся на очень (дуже) низкой степени культуры и ихъ матеріальное положеніе весьма (дуже) печальное.“ Се правда, але хто тому завинив найбільше? Чи не москвофіли, котрі замість на народній мові вчити осьвіту, від кількадесятьох лїт кормлять нарід язичієм і тенденційною лектурою, спиняючи силоміць его розвій?

2. У тій „сердечній просьбі“ находимо доказ, що навіть цар росийский і многі високопоставлені лиця в Росиї суть передплатниками Купчанкових видань. Чи цар і рїжні високопоставлені лиця в Росиї, котрі мовчки терплять гноблене українського народу у себе, для Купчанка тому такі ласкаві, що він може бажає дїйсно житя нашого народу? За що они его підпирають?

3. Чи Купчанко „дерзалъ бы покорнѣйше просить (Москалїв) поддержать его патріотическую (?) публицистическую дѣятельность“, коли би видавав газети і книжки з тенденцисю, дїйстно користною для нашого народу? Яким же правом „дерзаетъ Купчанко просить?“ Таким правом, що він працює в Австриї яко росийский аґент для Росиї.

Аби збудити милосердє у грошевитих Москалїв, Купчанко нїби ненароком представляє себе у „сердечній просьбі“ мучеником, котрого австрийскі власти переслїдують і его видання часто конфіскують, через що він, сарака, цїлком збіднїв. Коли зважимо, що правительство наше має документи в руках, який з Купчанка „австрийский патріот“, і що оно зовсїм не так часто, як Купчанко нарікає, а противно мало коли конфісковало его видання, то побачимо зараз намір Купчанка, робити з себе мученика. А він перше був шпіоном Фердинанда болгарского і видавав *Русскую Правду* з росийскими тенденциями, аби мати вступ до росийскої амбасади у Відни і там міг роздобути потрібні вісти для болгарского князя. Коли-ж правительство болгарске не могло настарчити гроший для свого шпіона і не хотїло давати гроший на *Русскую Правду*, а знаний процес перепинив Купчанкові зносини з Болгариєю, він став видавати *Просвѣщеніе*, в котрім передруковує статї з давної *Русской Правды*, ширить дальше свої тенденциї і тепер чванить ся перед Москалями „полезнымъ патріотическимъ направленіемъ“ своїх видань. Певна річ, що без великих гроший Купчанко до Відня не верне і що богато Буковинцїв та Галичан знову буде читати gratis его *Просвѣщеніе*.

А тимчасом наші народовцї в роді Романчука, живучи у своїх злудіях, будуть дальше думати, чи не зробити би якої згоди з москвофілами, бо з ними в неодній точцї находять „спільний грунт“...

Нарада над касами позичковими.

Вчера писали ми, що дня 21-го червня с. р. відбула ся в львівскій „Просьвіті“ нарада над крамницами і над касами позичковими. Що радили над крамницами, ми вже подали; нині-ж здаємо справу з наради над касами позичковими.

Справу кас позичкових представив зібраним др Кость Левіцкий. На вступі подав до відомости ґенезу тої справи, порушеної на загальних зборах „Просьвіти“. Зазначив відтак, що сїльскі каси позичкові мають різнородний устрій і дїлять ся на каси: громадскі, „Закомарскої Правди“, церковні і т. п. Переходячи всї роди кас позичкових підніс, що каси громадскі, позакладані по знесеню панщини, лише спорадично розвивали ся, а в більшій части засипали ся. Вправдї краєвий видїл старає ся навіть удїлюванем підмог воскресити сї громадскі каси, але досьвід не дає надії на їх розвій. Про каси „Закомарскихъ Правдъ“ замітив бесїдник, що они в краю не приняли ся з виїмком кількох. Третий рід кас повстав з ініціативи д-ра Дрімалика, а статути сих виготовив референт др Левіцкий під назвою кас „Власна Поміч“. Четвертий рід: каси читалень „Просьвіти“, над котрими може мати нагляд і видїл читальні і головний видїл „Просьвіти“. В послїдних часах повстав проект заводити каси райфайзенівскі, але вже в короткім часї показало ся, що сї каси суть для сїл невідповідні, бо завадго вимагають коштів і заходів правних. Під дискусию поставив референт три питання: Котрий з істнуючих родів кас позичкових сїльских уважають зібрані за найвідповіднїйший? Який спосіб діловодства сїльских кас позичкових уважають зібрані за найвідповіднїйший? Чи зібрані уважають, що є на часї приступити до основаня руского стоваришеня кредитового у Львові?

Майже тригодинну дискусию над поставленими питаннями, в котрій забирали голос всї зібрані, спровадив на властиву дорогу посол Ю. Романчук, вказуючи на каси читалень „Просьвіти“, яко на такі, котрі всїми силами належить пропаґувати. Тї каси мають статутом забезпеку, що не перейдуть в чужі руки, а з другої сторони контролю, зі сторони видїлу читальні, та філіяльного і головного видїлу „Просьвіти“. Коли розвинуть ся такі каси позичкові по селах, буде можна отворити при філіях „Просьвіти“ каси повітові, а з часом і головну касу при головнім видїлї „Просьвіти“ у Львові, яко краєву для всїх кас читальняних.

При поіменнім голосованю над поставленим референтом першим питанєм всї зібрані згодили

волосєм, затахлими очима, згорбленими плечима, з недбало опущеними руками він давав вражіне безсильного, ситого житєм старця. Цицар в мить ока поставив горівки найлучшого виробу, але судья сї не ткнув. Піп пробує по старому звичаю завести з ним розмову: хоче его „розбалакати „іменно тепер, де так богато і про богато річий треба поговорити“, але й на него судья не гляне. Дуже то дивувало людий, а піп сам не міг собі пояснити того поведеня.

Небавом пішла чутка, що він занедужав.

Одного дня прикликав старого Стоядина і богато мужиків.

— Ось тут, Стоядине, твій довжний запис, котрий ти по пяному підписав.

І він признав ся перед усїма, що він в такий а такий способ хотїв Стоядина позбавити маєтку і що Міля Мутібарич терпить невинно.

По тім признаню его лице збліднло, уста дрожали, груди підносились то опадали судорожно. Він отворив уста, силував ся, але безуспішно, здобути ся на слово. Врешті випростував ся в ліжку з найбільшим напруженєм, поглянув притомно довкола себе і застогнав немов смертельно ранений.

— Я обрабував церкву, я і піп! Рака невинний!

Голос, як і виглад его були зарівно страшливі. Мужики застрашені зглянули ся на себе. Волосє на его голові наторбучилось просто. В тім клетїв піп у сьвітлицю, бліднй, без духу.

— Він бреше, нещасливий! Горівка забила ему памороки. Скажи сам, неправда?

На смертельній постелї видко було, як умираючий працював, як силував ся зірвати ся, аби схопити попа за горло, і в пристуні божевільства роздерти зубами. Але зі страшенним стогном упав наново на постіль і витягаючи кістляву руку проти попа, викрикнув ще більш урочистим голосом, ніж перше:

— Нехай почує всемогучий Бог! Нехай дізнає ся сьвіт! Ми обрабували церкву! Рака невинний! Кров его тяжить на моїй душі!

Більше не сказав анї слова, а коли сонце схилило ся до заходу, серед найжахнїйших мук віддав свого духа.

Небавом після того увільнено Раку і Мілу Мутібарича з вязниці. А що старий Міла не мав потомства, прийняв братанича за сина, зіслав у друге сватів до Стоядинової доньки, і тепер поблагословив Стоядин доньку з Раков на подружє.

Кивений перше підзір на Раку тяжів тепер на попі, але до засуду не могло прийти, бо не було доказу. Той, котрий би міг посьвідчити его злочинство, був нїмий. Его суспендовано з уряду, а впрочім полишено в уживаню парохіяльних доходів.

VII.

В три роки опісля — знов випадало сьв. Ілиї — було в місцевій корчмі повно мужиків. Також піп був там, змарнїлий на лиці, з блискучими дуплавими очима, з побуреним волосєм, а роздертим капелюхом на голові. Він був пяний. Хлопи з перестрахом оминали его, лише десь-колись позволив собі дехто по пяному зажартувати з попа.

Наступила ніч, така сама страшна ніч, як три роки тому назад, коли окрадено церкву. Небо виглядало немов заслонене чорним рантухом, а крізь нїтьму вили ся вужами блискавиці і гремїли громи. Мужики давно розбрелись по домах, лише піп остав ся у цицаря.

— Ну, що-ж, друже, не йдем до дому?

— Я перебуду сю ніч у тебе — сказав він. — Від тої ночи а й доси боюсь...

І цицар бояв ся також і був радий, що піп лишить ся на ніч у него. Він приніс кватирку горівки, поставив перед попа на стіл і приніс карти.

— Заграймо собі! Хто програє, заплатить могорич.

— Гаразд, — сказав піп, котрому припав до вподоби проект.

Він вихилив чарку горівки і зачав мішати карти.

Вони зачали грати, а міжтим буря на дворі шаліла. Шиби у вікнах дзвінчали, а двері ледви трималисъ на завісах.

— Яка страшенна ніч, попе!

— Страшенна! — сказав піп і глухим голосом додав:

— Така сама, як тоді!

Аж тут нараз вікно розскочило ся на ку-

ся на заяву о. Данила Танячкевича, щоби підпирати передовсїм каси при читальнях „Просьвіти“, надаючи їм нове унормоване і новий реґулямін, один лише о. Н. Бачиньский був за касами позичковими з осібними статутами. Рішати друге питане що-до дїловодства узнали себе зібрані некомпетентними, однак висказали бажане, щоби головний видїл „Просьвіти“ уложив реґулямін для кас позичкових при читальнях „Просьвіти“. Що-до третього питання, то збори уважали заложене руского банку у Львові передвчасним і згодили ся з внесенем о. Н. Бачиньского, щоби на разї „Днїстер“ розширив свою касу позичкову і на нечленів, а також взяв на себе посередництво вироблювати для селян позички в банку краєвім.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 16-го липня 1896.

Іменованя. Титул і характер радника висшого суду краєвого одержав Амврозий Яновский у Львові. Радниками суду краєвого іменовані: Вол. Мандичевский в Галичи, Мариян Оленьский у Львові і Алекс. Менциньский в Яворові.

Обурюючий поступок Чернихівского Месиї. Із Збаражчини пишуть до *Дїла* о такім чисто кацапскім поступку знаного о. Курдидика в Чернихівцях. „Недавно відбуло ся засїдане місцевої ради шкільної в Чернихівцях. Вивязала ся розправа, який має бути язик урядовий ради. Інспектор шкільний заявив, що язиком урядовим може бути тілько або язик польский або руский з правописю фонетичною. Славно-звістний о. Курдидик, яко предсїдатель місцевої ради шкільної, не згодив ся на се і зажадав, щоби в письмї уживати „язичія“ з правописю етимольоґічною. Селяни, члени ради шкільної, обстали за язиком народним руским. Супротив того о. Курдидик поставив внесене, щоб язиком урядовим був язик польский. Стало ся. О. Курдидик при помочи інспектора і членів Поляків побідив селян Русинів і ухвалено язик урядовий польский. До сего часу язиком урядовим в Чернихівцях був завсїгди

сий, а через вікно влив ся ясний блеск сьвітла і залив усї закутки. Немов небо розтворило ся, так посипало ясним огнем і з невиразимим ревотом загрохотїв грім. Одну хвилю тревала глуха тишa — аж тут уже вдарили ясні соломяні язики з коршми, немов запалив еї хто на чотирох рогах. Засяяні, перестрашені наймити вибігли на двір. Мужики-сусїди кричали о поміч. Також Рака явив ся з Мілою на місцї пожару. Его перше питане звернене до наймита було, чи не остав хто в середині дому. Вони поглянули на себе стурбовані — господаря не доставало між ними.

Рака через горючі двері скочив у хату. Під самими дверми лежав він, спалений і чорний як вуголь, трохи дальше коло печи циндар, також мертвий.

Грім побив їх.

Рака виволїв їх з великим напруженем через палаючі останки на дорогу. Мужики стовпили ся довкола, оглядали трупів з якоюсь цїкавостю, обертали їх з одного боку на другий і хитали головами.

Грім побив їх.

Але старий Міза Мутібарич відкрив голову і ясним, далекосяглим голосом, котрий гудів немов голос трембіти, закликав до зібраної товпи:

— Великий Бог! То его суд!

Товпа повторила машинально:

— Божий суд! Божий суд!

З сербського переклав Р.

Спекла ся дитина. В Мужилові в пов. підгаецкім господар Семко Новаковский, напаливши в печи, насипав на нїм збіжа до висушеня, а на збіжу посадив однорічну дитину, по чім вийшов з хати. Коли вернув, застав дитину неживу, бо померла від попареня.

Черновецкі новини. 30-лїтний ювилей працї на сценї п. В. Баронча, сьвяткований в тутешнім театрі, випав дуже величаво і дав доказ, що п. Бароч має велику симпатию у черновецкої публики. — Степенї маґістра фармациї на тутешнім университеті одержали: Ізидор Прокопович, Лев Маєр, Іван Немец і Жигмонт Харас. — Іспит зрілости в черновецкій реальній школї не випав дуже добре. До іспиту зголосило ся 18 учеників, а зложило его лише 11; чотирьох одержало поправки, прочих репробовано на довший час. — В Чернівцях мають великі зарібки торговцї раків, котрі кошами висилають раків до Берлина і Відня. В Берлинї платять за кіш раків 17 марок т. є. 10 зр. 20 кр. Не диво, що буковиньскі торговцї торгують раками навіть тодї, коли їх не вільно продавати. — Вчера роздано у тутешній нїмецкій ґімназиї ученикам сьвідоцтва. На 835 учеників одержало 598 сьвідоцтво першої кляси, 115 другої кляси, а 42 третьої кляси. 80 ученикам позволено поправити ноту з одного предмету по ферiях. — Будова електричного трамваю в Чернівцях знов відтягає ся з вини тутешного електричного закладу. Того року ледви чи покладуть шини. — В учительскій семинарії черновецкій мужескій складало іспит зрілости 22 учеників і 7 екстерністів. З них одержало сьвідоцтво зрілости 19 учеників (між тим 3 екстерністи), двох екстерністів репробовано на рік, а 6 публичним ученикам і 2 екстерністам позволено поправити іспит з одного предмету по ферiях. Зложили іспит сї пп.: Мільтіядес Браган, Кирик Цирстян, Оттільо Ельхгольц, Генрих Фрамбах, Пилип Григорович, Корнило Гродецкий, Мих. Іліка, Мартин Кордашевский, Роґмуальд Крамолин, Яков Манц, Дмитро Нагірняк, Йосафат Панчак, Мариян Петрик, Іван Радомский, Евґ. Семенович, Теодор Солодюк, Кость Велегорский, Каспар Вайсман і Веттер Лібер. — Ходила по Чернівцях чутка, що в Рогізні в головній керниці, звідки гонять воду рурами до Чернівців, не стає вже води. О тім була мова і на остатнім засїданю ради міскої. Але радний Ґрегор на підставі справоздань заряду головної керниці успокоїв всїх, що нема чого бояти ся. Звичайно рано стоїть вода в тій керници на 4 метри високо; коли-ж з неї до вечера випомпують і вишлють рурами в місто около 1200 кубічних метрів води, (тілько спотребовує місто на один день), то вода опадає в керници на два метри, але до рана знов підходить. Отже не маємо чого бояти ся, що не стане нам такої доброї води, яку тепер маємо. — Черновецка рада міска іменувала Ніко Хотинчана учителем, а Евґ. Бекуда мол. учителем.

Замах на президента Фора. Надзвичайний хіньский посол Лі-Гунґ-Чанґ, котрий гостить тепер в Парижи у президента республики Фора, мав дня 14-го с. м. нагоду переконати ся, що верховодячі особи і політики не лиш в Хінї і в Японії, але й в високо цивілїзованій Европі не можуть бути безпечними від людий фанатичних і божевільних. Пригода, яка 14-го с. м. лучила ся президентови французкої республики підчас ревії війска в Льонпан, мусїла ему живо пригадати его пригоду в Японії, памятку по котрій носить на своїй голові ще доси. Річ була така: Президент Фор виїхав 14-го с. м. о год. 2 мін. 30 по полудни четверокінним отвертим повозом з елїзейскої палати на ревію в Льонпан. В тім самім повозї сидїли з Фором президент міністрів Мелїн і ґенерали Боадефр та Турніє. За президентом їхали два другі повози з офіцирами належачими до дружини президента, а крім того конвоював повози ще відділ кірасиерів. Публика витала президента по дорозї дуже симпатично. В тій хвили, коли президент в'їджав на місце ревії, стрілив якийсь порядно одягнений чоловік, що стояв під деревом, два рази з револьверу до президента, але не вцілив его ані разу. Настав страшенний переполох і заколот. Люди, що стояли коло стрілявшого, в першій хвили не могли зміркувати, хто стрілив, і кинулись на якогось неслухача з каварні, котрого страшно побили. На то прибігла зараз полїция і викривши правдивого виновника мусїла взяти его в оборону перед розлюченою товпою, котра була би его убила. Виновника відвезено на полїцию і тут взято з него протокол. Показало ся, що він називає ся Франсоа і есть той сам, котрий недавно тому в палатї послів сипав з ґалериї на салю підчас засїданя нотятий на дрібні кусні папір. Франсоа, переслухований префектом полїциї Ленін'ом, подав, що мешкає при улици Клері ч. 46, що есть писателем і написав якусь книжку під заголовком „Маски“. Его мати жие в Морбібан без всяких средств до удержаня. Виновник сказав, що не хотїв убити президента, і стрілив лиш два рази у воздух, бо хотїв тим способом звернути на себе увагу. Від него відобрано револьвер, в котрім були ще три набої. Виновника відведено під сильною ескортою до вязниці, а нині мають его піддати оглядови лїкарскому, чи він не чоловік божевільний. Рівночасно арештувала полїция якогось Булянт'а, котрий в тій хвили, коли Франсоа стрілив, крикнув: „Най жие анархія!“ Опісля відбув ся перегляд війска зовсїм спокійно, при чім був також і хіньский посол Лі-Гунґ-Чанґ, котрий сидїв в трибунї уставленій для президента. Коли президент вертав опісля з ревії, зробила ему публика величезну овацию. Здаєсь, що нема сумнїву, що Франсоа стріляв на президента в приступі хвилевої божевільности. Мимо того ще 14-го с. м. вечером кількох амбасадорів і другі члени дипльоматиї складали президентови ґратуляцию з нагоди его щасливого уратованя, а від кількох монархів з заграниці наспіли ґратуляційні телеґрами.

Кровава забава. На Петра в Станїславові коло коршми на передмістю лисецкім відбували ся після давного звичаю танцї. Була година 9 або 10 вечером. Зарібник Андрій з Марківців, котрого призвіща не можна було доси вивідати, забавляв ся там з двома дївчатами. О одну з них повстала суперечка поміж Андрієм а кількома вояками. Спір о дївчину закінчив ся смертию Андрія, бо один з вояків ударив его баґнетом в голову так, що мозок ему вискочив і він зараз помер. Убійника доси ще не вислїджено, але дївчата, з котрими Андрій забавляв ся, арештовано, а від них буде можна дещо вивідати ся.

Убійство. Дня 4 с. м. економ дібр Славне в повітї золочівскім, жид Липа Грос, виїшов з двома наробками до лїса Віктора Третера, щоби скосити луку в тім лїсї. Побережник Терещук заборонив косити луку і посварив ся з економом. В злости побережник ударив економа три рази стрільбою так сильно по голові, що той зараз погиб. По третім ударі зломала ся кольба і стрільба вистрілила, та набій зранив Терещука в ногу. Его арештували.

Фантоване в часї вінчаня то досить незвичайна і неприємна річ, а однако лучило ся оно одному панови в Монахові. В недїлю перед полуднем приїхав він з молодою і весїльною дружиною до комісаріяту в Монахові і ждав на вінчане, коли в тім як грім з ясного неба приступив до него екзекутор і в імени права забрав ему всї гроші, які мав при собі і дорогоцїнности. Фантоване було переведене на жадане одної покиненої любки, котра виміркувала, що пресї при вінчаню буде собі мати молодий якісь гроші і цїнні предмети. Молода — як пишуть — приглядала ся цїлком спокійно роботї екзекутора, а навіть видко було на еї лици радість — не знати чи з любови чи з мести над суперницею?

Стара курка. В Бохнї згинула курка, котра мала 18 лїт, а до самої смерти несла яйця. В курячім родї таких старців не бувало.

Складки. На нашу *бурсу* зложила громада Самушин 2 зр. — разом доси **468 зр. 55 кр.**; на *друкарню* зложив Н. Н. 3 зр. — разом **858 зр. 21 кр.**

Телєґрами „Буковини“.

З дня 16-го липня 1896 року.

Ішль. Вчера вечером приїхала сюди цїсарева. На двірци повитали цїсареву цїсар і архикнягиня Марія Валерия і Єлисавета.

Будапешт. Вчера відбули ся заручини архикнягинї Марії Доротеї з князем Пилипом Орлеаньским.

Відень. Pol. Corr. доносить на підставі урядових жерел, що онодги прибув знов новий транспорт галицких еміґрантів, повертаючи з Бразилії, до Ґенуи. Положенє еміґрантів незвичайно сумне. Ґрунта, які їм давали в Бразилії, то мочари, на котрих не можна нїчого посїяти. Еміґранти страшно терплять від незвичайної спеки, а надто їда там дуже зла. Всї тужать за рідним краєм, котрий опустили так легкомисно. Але вже тяжко вернути ся, бо військо стереже еміґрантів.

Париж. Вчера відслонено статуу Жан д'Арк в присутности президента Фора.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа, сторін 110, вісїмки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Памятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

РАМИ

для образів і фотоґрафій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку ц. к. почти). 6—20

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за річник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

Н. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесїв

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попереднїй фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о части замовленя і пишусь з поважанєм

(5—6) СТЕФАН ҐАІНА.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлібоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлібоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8 -	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Осипа Бучканича.

Ч. 147. Чернівці, субота дня 6. (18.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Зміна системи.

I.

Читаємо у львівскій *Правдї* таку замітну статю:

Зміна системи — се улюблений коник, на якім від якогось часу гарцює шеф народовскої опозиції ц. Романчук, а щоби виправдати своє становище, голосить, що система супроти Русинів не змінила ся, що не тілько нїчого не поліпшило ся, але навіть погіршило ся. Недавно проголосив орган п. Романчука, в статї написаній імовірно Пустопишином, що зміна системи — се „перший і найважнїйший наш постулят“, без котрого нїякі здобутки не можуть нас задоволити. Коли се настане, то решта скорше чи пізнїйше сама прийде. Тай коли Русини почувствують, що з ними инакше обходять ся, инакше їх трактують, тогди они будуть вирозумілі та терпеливі в своїх дальших ожиданях“.

О що-ж властиво тут розходить ся, що розумів тут п. Романчук через ту „зміну системи“? Се, висловивши просто, значить, щоби ми могли свобідно розвивати в австрийско-угорскій монархії руску народність. Про се дїйсно була мова перед почином т. зв. „новой ери“ підчас переговорів заступників „Народної Ради“ і Є. Е. Митрополити з тодїшним намістником ґр. К. Баденїм і п. Романчук в своїй промові з 25. падолиста 1890 р., проголошуючи т. зв. програму, налягав також на зміну поступованя правительства супроти Русинів, чи там на зміну системи.

Годить ся однак нагадати, що сказав тодї в сїй справі ґр. Баденї іменем правительства, а очивидно з порученя Корони.

Супроти заступників „Народної Ради“ заявив намістник, що „уряд австрийский може підпирати тільки таких Русинів, котрі бажають розвивати руску народність в Австрії яко таку в напрямі згіднім з ідеєю державною, і рішучо отрясуть ся і визволять ся від усего, що спиняє розвиток рускої народности на основі чисто-австрийскій.“

Те саме повторив намістник по промовах послів Телїшевского і Романчука і додав, що правительство бажає, щоби кождій народність свобідно розвивала ся в границях і рамах конституції, але сї наміри правительства часто стрічають трудности, викликані браком вирозумілости або неясним поступованем. А вказавши на засади згідні з австрийскою ідеєю державною, вірність тронови і державі, зазначив намістник, що „ті засади мусять бути не лише завсїгди ясно висказувані, але ясно, щиро і з доброю вірою практиковані і длятого потрібно рішучо отрясти ся і увільнити ся від усего того, що, як самі констатуєте, істнує, а спиняє розвиток рускої народности на основі чисто-австрийскій, — треба бороти ся з усїми, що допускають ся в тім зглядї якихсь суперечностий або неясностий“.

Задля чого-ж заступник Корони вимагав від репрезентантів Русинів ясности і щирости, з чого вони мали рішучо отрясти ся і увільнити ся, з чим бороти ся? — З усїм, що спиняє свобідний розвиток рускої народности яко такої, з усїм, що стає в суперечности або неясности до австрийскої ідеї державної. Отсе відповідь заступника Корони.

Кому ще не зовсїм запаморочений розум, кого ще не чіпила ся слїпота, сей добре тямить, що москвофільство чи там капацтво безнастанно спиняло і спиняє свобідний розвиток рускої народности, що москвофільство збивало і збиває Русинів на манівці, зводить їх на полїтичну блуканину і ставить в суперечности з австрийскою ідеєю державною. Се москвофільство снує ся як червоне пасмо від самого почину відродженя рускої народности в Австрії з часів Маркіяна Шашкевича аж до наших

---

32)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянськой.

(Дальше).

Другого і третього дня був знов такий самий, а я стала така, як він мене настроїв, — і між нас немов щось вступило.

Четвертого дня занедужала пані Марко і була дуже роздразнена. Сварила на кухарку, котрої не була би від себе віддалила за нїяку цїну в сьвітї, що зле варить, — на старого огородника, що стежки в саду занедбані, — на сина, що попсував її робітників і що сидить вічно в чужині, а она опущена на ласку і неласку наймитів, — а на мене гнївала ся найбільше. Відказувала, що в мене нема серця, а для її особи то ані крихти. Що я на її жаданя байдужна і неуважна; що хоч як їй жаль, але буде мусїла обглянути ся за другою товаришкою. Що в мене нема для неї часу, а на умі все лиш „літературство“ і свої цїли, „Бог знає, які високі цїли“. Що ухаю її на силу в постіль, щоби мала для себе більше часу; що она переконала ся вже о щирости товаришок і була би щаслива, як би Бог забрав уже раз її зі сьвіта і она не завадяла нїкому, і т. п.

Двері від его комнати стояли широко отворені, і він чув кожде її слово. Сидїв на кріслї при бюрку, підпершн голову руками і мов би ловив кождий звук. Она не слухала і его просьб та упімнень, щоби втихомирила ся, а на її заклик, що сидить „вічно“ в чужині, а она опущена на ласку і неласку других, відповів лагідно, що і тому буде раз конець, нехай успокоїть ся! Він прецїнь не задумував нїколи остати ся на завсїгди при маринарцї, она се знає...

Я слухала мовчки її несправедливих докорів, вештаючись безшелестно около неї, як се она любила, коли лежала в постели, а відтак, пообкладавши її звичайно заживаними лїками, вийшла до своєї комнати, зачиняючи за собою двері, щоби за якийсь час піти в місто задля якихсь неважних, однак недужою упрямо жаданих орудок.

На дворі лляв ся дощ цїле пополудне, а як раз тепер цїдив мов з коновки. Я стояла при вікнї, зворушена, понижена, і дивила ся тупо вогкими очима на великі краплї дощу, що били ся о вікониі шиби і сливали сумовито в низ. Чувство огірченя і опущеня обгорнуло мене і я мимоволї згадала знов Орядина. — Вже як було так було, однак він не повинен був цуратись мене. Нехай би его хоч товаришем мала, не була така опущена мов собака, а мала перед ким хоч пожалувати ся!... А то і він... о, всї, всї! — зойкнуло нараз болїсно серце, і мов у фізичнім болю притиснула я грізно зморщене чоло до шиби, силуючись здержати слези, що тиснули ся докупи до очий.

В хатї утихло...

Голосне тиканє великого стїнного годинника розходило ся по сусїдній комнатї, мов давало такт неустанно голосно падаючому дощеви. В садї зеленїли мов би відновлені кущі і дерева, потрясувані хвилевим немилим вітром, а вузенькими, піском висипаними стежочками лисніла вода. Десь не десь стрінувала ся захована між листем дерев, наїжена, змокла пташина, розглядаючись сумно то в долину то в гору. З ринви цюркотїла одностайним тоном вода і сливала цїлим потічком на широку стежку коло веранди.

До дверий моєї комнати застукано злегка, і я прокинулась з жахом із своєї тупої задуми.

Се він — блиснула в мені думка, а серце забило ся сильнїйше, лиш він, і зворушеним голосом попросила я, вступити.

Се був дїйсно він. Був одягнений до виходу.

„Даруйте, що приходжу до вас і перебиваю може в якім занятю, однак я йду в місто і хотїв спитати, чи у вас нема також яких орудок; залагодив би їх може при тій нагодї.“ Говорив пів-голосом, мов бояв ся збудити недужу в недалекій комнатї, і по нїм було видно легке змішане, котре хотїв так затаїти, що уникав стрінути ся з повним моїм поглядом.

Збентежена его приходом (доси не був ще в моїй комнатї) не знала я в першій хвилї, що відповісти. Але опісля подякувала ему за его ввічливість, і сказала, що в мене є справдї дїло до міста, але за тими мушу йти сама. Того бажає собі хора, а я би не хотїла в нїчім їй супротивити ся, тому що тим зворушує ся вона, а всяке зворушене шкодить їй сильно.

Впрочім він сам то знає, бо розуміє її недугу найлїпше.

„Она дїйсно дуже слаба“ сказав він і, приступаючи близше до мене, взяв мою руку між свої долонї.

днїв. Ледви що появили ся первісночки на ниві рускої лїтератури виплекані Шашкевичем і его товаришами, ледви що станули Русини до народної роботи в 1848 роцї, а вже сейчас зморозив їх подув північного духа Погодиньскої кольонії з Зубрицким на чолї і ин. В шістьдесятих роках проявила ся народна ідея руска з більшою силою, аж ось в 1866 р. появив ся відомий маніфест обединительний в „Слові“, москвофільство стануло знов в дорозї розвитку рускої народности. Правда, що тепер вже не повело ся москвофілам здержати струї народної ідеї, не вспіли вони ї приголомшити так, як се стало ся на кілька лїт після Маркіяна і 1848 р.; однак все-ж таки москвофільство лягло „гнилою колодою“ в дорозї свобідного і успішного розвитку рускої народности, воно защіпило в рускій суспільности сей гнилець, що викликував розклад і розлад. Москвофільські змаганя накликали на Русинів з кінцем пятьдесятих років відомі заходи ґр. Голуховского, того самого, що в 1848 р. підпирав змаганя Русинів, Народний Дім і вписав ся яко член-основатель Галицко-рускої Матиці з вкладкою 50 р. (Що сказав би о. Стефанович, коли-б н. пр. ґр. Баденї або кн. Сангушко схотїли приступити яко члени-основателї наук. товариства ім. Шевченка або Просьвіти?). Маніфест „Слова“ в 1866 мав подібні наслїдки і тодїшнїй міністер ґр. Байст сказав рішучо: „Мають Русини бути Москалями, то нехай стануть Поляками!“ Таким отже способом „змінила ся система“ проти Русинів, а се ще наглядніше проявило ся за намістниковання ґр. Потоцкого і Залеского по відомім процесї Ольги Грабар і Наумовича. Та система з більшою енергією проявила ся навіть в першім роцї намістниковання ґр. Баденього, коли нагадаємо ревізиї і арештованя в Рогатинщинї, Бережанщинї і ин., навіть по читальнях „Просьвіти“. А причини сеї „системи“ треба очивидно глядїти в неяснім поступованю Русинів, в москвофільстві, що спиняє свобідний розвиток рускої народности і стоїть в суперечности з австрийскою ідеєю державною.

Т. зв. „нова ера“ розпочата ґр. Баденїм під впливом Корони мала перевести „зміну системи“ в користь Русинів, але ся зміна мала наступити по сповненю наведених в горі условій: „рішучо отрясти ся і увільнити ся від всего того, що спиняє розвиток рускої народности на основі австрийскої ідеї.“

Хто хоч троха обзнакомлений з цїлим апаратом адміністрацийним в нашім краю (в Галичинї), сей мусить признати, що така „зміна системи“ не може бути переведена анї протягом року, анї двох, що на се треба троха довшого часу. Напрям, в якім працював цїлий апарат адміністрацийний від пятьдесятих років, до кінця вісїмдесятих років, не може бути в однім роцї накручений на иньший дад і се виразно заявляв ґр. Баденї репрезентантам Русинів, звертав також їх бачність на трудности, які стрічає правительство задля браку виразумілости (тут мав на думцї шовінїстів поміж Поляками). Щоби устали покривдженя рускої мови і письма в урядах, треба, щоби урядники вміли сю мову і письмо, а се не дасть ся перевести в одній хвилї; все-ж таки не дасть ся заперечити, що намістник зробив в тім напрямі почини до змін в користь Русинів. Відоме розпорядженє ґр. Голуховского що-до латиньскої азбуки було усунене розпорядженем, що власти адміністрацийні мають уживати в письмах до руских сторін рускої мови і письма. З намістництва, з дирекциї почт і екарбової і ради шк. кр. почали тепер що раз частїйше відповідати руским сторонам мовою рускою і руским письмом, а на урядових актах не тілько шефи сих властий, але й намістник стали підписувати ся руским письмом, чого перед тим не бувало. Устали ревізиї і арештованя, збори і віча відбували ся свобіднїйше (чим користували ся навіть москвофіли й радикали), зроблено почини до помноженя руских шкіл вправ і ґімназий, руских катедр в университетї, як і до того, щоби Русини занимали відповідні становища в шкільництві і в урядах.

Про спілки.

В трьох попередних числах подали ми допись з Росиї про хліборобскі спілки в Херсонщинї. А подали ми сю допись на то, бо коли заходами Левітского зацїкавило ся так богато людий, з ріжних сторін, то чому ми не мали би того також знати, як собі люди радять? Всї господарі бачать тепер, що самим годї чого дошнати, але в спілцї можуть таки лекше заробляти і жити. Які-ж спілки найлїпші? Стара приповідка каже: „Найлїпша спілка — чоловік і жінка“. То правда. Двоє людий, звязаних тїсно з собою, можуть найлїпше і найлекше утворити спілку. Але кожда спілка, хоч має одну цїль — заробок, має двояку задачу: 1) придбане більше сил до роботи; 2) придбане більше средств до тої роботи (н. пр. худоби, машин, гроший або капіталу). Річ очивидна, що чим більше спільників, тим більше повинно би бути средств, тим більше гроший або капіталу. Звичайно же бувае так: в спілцї зложеній з богато людий, робить звичайно лиш кількох, або кільканайцять людий, часто навіть найменших, бо спільники або не можуть робити, не знаючи самої роботи, і не перебуваючи всї разом в однім місци, або таки не хотять робити і вдоволяють ся тим, що дали гроші до спілки. У великій спілцї настае часто незгода, бо не всї хотять працювати в однім якімсь напрямі і одним якимсь способом; одні других підозрівають о визиск, о нерівний подїл зарібку і т. д. З того заводять ся непорозуміня та сварки і остаточно сама робота не іде так, як би повинна — спілка упадае і розбиває ся.

„Ви не гнївасте ся на мою за ей несправедливі слова; правда що ні?“ спитав.

При тих словах звернув ся новим щирим поглядом до мене і хотїв з лиця мого вичитати потвержене на свої слова.

„Ні, пане доктор!“ відповіла я, усьміхаючись сумним перелетним усьміхом. „Я дуже терпелива. Впрочім як ви приходите на таку думку?“

Він дивив ся на мене все ще тим самим поглядом.

„Сам не знаю, як“ сказав. „Я властиво прийшов... подякувати вам за ваше добре серце, а не питати про отсе. Пізнавши вас, бачу, що ви не спосібні мстити ся на нім небудь. Моя мати справді дуже хора, далеко більше, чим я думав. Я не надїяв ся, що ей недуга так побільшає. Коли би ви хотїли при нїй і далї остати ся, — (при тих словах спинили ся его очи допитливо на мені) — то мусїли би приготовити ся до дуже прикрих хвиль і бути як ангел терпеливі. Я не можу до дому часто приїзджати, ви-ж знаете. Моє заняте не позволяе мені віддаловати ся зі служби частїйше: а коли покину службу цїлком, не можу ще тепер навіть певно сказати. Се залежить від двох довгих подорожий, котрі маємо ще відбути, може за рік, два — сам не знаю. Коли-б ви хотїли в неї остати ся помимо всего і дальше, я від'їхав би спокійно і був би вам дуже вдячний. Ви одні можете мене заступити. Вас она любить.“

Я стояла оперта спиною до вікна і уникала его погляду.

Він здавав ся мені тепер помимо своєї спокійної і певної бесїди не таким, як звичайно. В его голосї знати було щось нове, незнайоме, для мене. Погляд его був проймаючий і дотикав чудно мою душу.

Що се було?

Що напроваджувало его на думку, що я могла би его матїр покинути, саме тепер, коли потребувала щирійшої особи? Я-ж їй завдячувала стілько, я-ж при нїй немов наново віджила! Чому думав він, що я се вчиню і покину ей (і то через кілька несправедливих слів) на ласку і неласку чужого окруженя, або може на ласку тих кількох своїків ей мужа, з котрими від многих лїт зірвала зносини? Чи не прокинуло ся в нім знов вороже чувство супроти „товаришки“ і настроїло так недовірчиво? О певно, оно мусїло в нім знов зрости... і тому...

„Не бійте ся, пане доктор, я не опущу вашої матери в недузї“, обізвала ся я. „Вчинила би се лиш тодї, коли би мене відправила сама; але я переконана, що она сего не вдіе. Можете спокійно лишити ей на мене і від'їздити спокійно.“

„Дякую вам, дякую вам щиро“ відповів він з якоюсь здержуваною радостю в голосї, і стиснув мені щиро руку. „Я вистуиаю з мариярки і поверну до неї знову; она сама знає, що ми будемо ще разом жити. Однак поки-що мушу ей ще на якийсь час оставити саму. Тепер не саму...“ докінчив з вдоволенем.

Опісля постояв ще хвильку мовчки і обглянув ся по комнатї.

„Як тут у вас гарно!“ сказав, а побачивши під вікном моє бюрко, приступив до него близше.

„Тут ви пишете, правда?“

Я усьміхнула ся і потакнула мовчки головою.

„Я хотїв би щось з ваших писань читати.., чи не можна би?“

„Ні!“ відповіла я тихо.

„Але коли будете мати раз щось друковане, то пришліть і мені!“ просив він. „Для мене буде се дуже інтересне.“ А по малій хвилинї додав: „Чи ви посилали що з ваших праць куди небудь?“

„Ні.“

„Ні? Ну, так я роблю вас уважною: не робіть собі ніколи з того богато, коли вам і відсилають назад рукописи.“

„Се би мене дуже болїло, пане доктор!“

„Я вам вірю. Однак ви мусите бути й на се приготовлені. Впрочім оно має деколи в собі і щось доброго.“

„Чому?“

„Тому, що чоловік вкладае в слїдуючу працю подвійну силу.“

„А для мене було би відослане рукописи доказом, що я нездібна до умової праці. Ах, я знаю, мене би се знищило! Коли я що роблю, так роблю се всею душею!“

„Але чому мало би се вас зараз „знищити?“ відпер він. „Не приймуть в однім місци, то приймуть в другім. Приняте якої небудь праці залежить преціпь від ей духа, напряму і т. д. Впрочім чи праця літературна становить для вас одиноку цїль вашого житя, коли кажете, що зворот рукописи знищив би вас?“ Він дивив ся на мене проникливо, мов хотїв збагнути всї тайни моєї душі, і вижидав відповіди.

Я не зношу таких острих допитливих поглядів. Налевію від них, хоч би походили і від байдужних мені людий. В сій хвилї навинув ся мені Бог знає чому, немов навмисне, мов причарований, викликаний его питанем, на силу перед душу — Орадия, і я спустила очи.

„Дійсно одинока цїль вашого житя?“ допитував ся вперше.

З его голосу вдарила тонка іронія, так мов би він не вірив моїм словам, мов би за ними

Великі спілки, зложені з богато людий, мусять длятого опирати ся на якихсь правних постановах і стають товариствами, опертими на статутах, в котрих провід обнимає кількох людий, т. зв. видїл або рада товариства, дирекция і т. д. Ціла робота в таких товариствах зависить вже від того, які люди дістануть ся до видїлу, до ради, до дирекциї і т. д. Другі спільники вже не мішають ся до роботи, а дивлять ся лиш на то, щоби за свої гроші діставали відповідні зиски. Де до такої спілки приступають люди з великими капіталами, там она має своє значіне, бо коли хтось дасть до спілки 5 або 10 тисячів, а заробить річно бодай 5 процент від свого капіталу, значить ся 250 до 500 зр. без всякого труду і клопоту, то се для него щось значить. Але коли до якоїсь спілки приступить хочби й тисяч людий, але з удїлами по 10 до 20 зр., а заробляють річно по 75 кр. до 1 зр. 50 кр., там для спільників поправдї нема ніякого зиску, ніякого зарібку, а може ще є і страта; бо коли би кількох з них хоч з маленьким капіталиком взялись до якої орудки, то могли би певно заробити більше, як по 75 кр. Спільники такі зробили хиба добродійство, що зложили капітал, котрим орудують люди, котрим остаточно треба платити за їх роботу. Ба остаточно спільники в такій спілцї після законних постанов мусять ще ручити за всякі страти. Нехай спілка збанкротує, то всї спільники мусять платити довги. З того виходить ясно, що великі спілки для біднійших людий не приносять ніякого хісна, противно, они суть ще й шкідливі тим, що важуть їх маленький капітал.

Для біднійших людий, для людий, що мають лиш малі капітали, найлїпші малі спілки, зложені з двох, трьох а найбільше пятьох людий. Така спілка може бути тиха, значить ся, не опирати ся на ніяких законних постановах о спілках і товариствах, є отже свобіднійша, обрахунок і поділ зарібку є в ній легкий, а що найважнійше, заробок припадає безпосередно самим спільникам і они при малім капіталї і малім заходї можуть мати більші зиски, як у великій спілцї, де ще з чистого зиску треба оплачувати і людий і льокаль і великі податки і т. п. Таких спілок може бути в одній громадї кілька. Четирох або пятьох людий стає н. пр. до спілки і заводять в селї крамницю; иньших двох або трьох береть торгувати збіжем. Они дають і своє збіже і скуповують ще від других господарів, та перепродують его дальше; кількох може взяти ся до скупованя і перепродуваня яець, садовини і т. д. Заробок кождої спілки, чи то крамничної, чи якої иншої, повинен однакож припадати не кому иншому, лиш самим спільникам і не іти на якусь иншу цїль, бо всяка спілка на заробок, то не якесь добродійне товариство. В добродійні товариства можна лиш тим вязати ся, котрі мають з чого жити і не потребують зарібку.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 17-го липня 1896.

Перші загальні збори філії „Просьвіти“ в Товмачи відбули ся дня 5-го с. м. при великій участи селян. До видїлу ввійшли о. Ал. Кадайский з Грушки, о. Пор. Ступницкий з Товмача Стефан Шемчук з Пужник, о. Ник. Бачиньский з Миловання, о. Софрон Левіцкий з Стриганців, Іван Борбдайкевич з Бортник і о. Ник. Голинатий з Надорожної.

З почти. Посаду почтового експедієнта в Теребленштах одержала Стефанія Сальтер.

Львівска рада міска рішила перебрати електричний трамвай в містї у власний заряд почавши від дня 1-го серпня. Викупного має она заплатити фірмі Сіменс і Гальске суму 800.000 зр. з деякими додатками за уряджене трамваю. Управляти буде трамваєм осібний комітет, що складає ся з президента міста або его заступника, трьох радних і одного члена магістрату. Міска рада думає, що зробила на тім викупнї добрий інтерес, бо сконстатовано, що денні доходи з трамваю виносять 550 зр., а пересїчно уживає сего трамваю 10.000 людий на день.

Не вдала ся штука. Студенти середних шкіл бувало так між собою говорили, що як прийде конець шкільного року, то батько ученика, особливо як він грошевитий, може дещо випросити у професорів. Такі поговірки доходили иноді до докладного наданя імени професора і сумы, яку той професор дістав в презенті. Чи тоті поговірки були правдиві, доказує найлїпше оповіщене директора реальної школи в Чернівцих в урядовій Czernowitzer Ztg. Там читаємо, що перед кінцем сего шкільного року приходили батьки деяких учеників до професорів до дому, а що професора не було дома, то казали, що вже говорили з ним, і лишали деякі віктуали і т. п. Професори віддали ті дарунки дирекциї школи, а ся повідомила о тім шкільну власть і судову прокураторию. Треба признати, що директор реальної школи в Чернівцях, п. Мандичевский бере ся дуже основно до викоріненя поганого звичаю брати лапове, а за се належить ся ему подяка.

Велика змова розпочала ся в Кракові і приберає чим раз більші розміри. Страйкують занятї при будові домів мулярі, теслї і їх помічники, а число їх доходить до 3000 людий. Краківскі властителї цеголень рішили застановити поки-що роботи, бо на вироблений материял не находять купців.

Нещасливий випадок. Для малої дїтвори розпочав ся час суночинку, ферий. Она їх уживає, як може: бавить ся дома з иньшими дїтьми, або їде до родичів на село, иньші знов бавлять ся по дорогах, особливо ті по містах. Як необережно то часом діє ся, показує один нещасливий випадок, котрий лучив ся передвчера в Чернівцях. Ученик бавив ся з малою 7-літною дївчинкою і серед гри трутив еї так нещасливо, що она впала головою до каміня, дістала потрясене мозку і за кілька годин померла. Виправдї віддано справу судовій прокураторії, але що хлопець в тім випадку невинний, то прецїнь певна річ. Здало би ся, аби родичі більше пильнували своїх дїтий при всяких грах.

Задля злої ноти. У Відни викликало велику сензацию намірене убійство, котре однак — як надіють ся — остане ся без дальших наслїдків для жертви убійчого замаху. В військовій школї ветеринарскій у Відни відбули ся сими днями іспити, при котрім студент третього року Йосиф Користа перепав з двох предметів. Довідавшись о тім, він просив проф. д-ра Шіндельку, щоби ему хоч з одного предмету дав добру ноту, так що він міг би з другого предмету дістати поправку. Коли однак професор відмовив ему, він стрілив в него з револьвера і ранив его тяжко в плечі. Потім хотїв Користа втїчи, але его на сходах задержали і відставили до поліциї. Лікарї надіють ся, що зможуть проф. Шіндельку удержати при житю.

Незвичайне стоваришенє засновали поміж собою анґлійскі купцї. Від якогось часу панує

крило ся ще щось иньше, заховуване поки-що в тайнї, але таке, що він відгадував. Супротив іронії боровсь ся я ще з дитинства, бо нічо не болїло мене так, не вражало так сильно, як она. Тому на таке его питане я гордо спалахнула. Що він собі думав? Чи може також щось подібне, як богато мужчин, н. пр. що жінка, котра бере ся і за иньшу працю, як за домашню, а головно за перо, хоче тим лише звернути увагу мужчин на себе? Коли-б він так про мене думав... і в мені неначе щось з бодю зойкнуло.

„Се дїйсно одинока цїль мого житя...“ відповіла я, і глянула ему в очи. Его очи горіли, а на устах грала ще ледви замітна іронічна усьмішка.

„Чи ви находите в тім щось гумористичного, пане доктор?“

„О, то ні!“ відповів він поспішно, відвертаючись від мене і беручи за альбум з фотографіями, що лежав на столї перед ним. „Оно видало ся мені лише потрохи чудним.“

„Що я пишу? Се правда, в мене нема відповідної осьвіти і я пишу, ведена лише самим чутем.“

„Ні, того не хотїв я сказати“, закинув він, „але те, що ви ще молоді, і... і повинні властиво житя уживати, а не загребувати ся в книжки та тратити між ними свою молодість. Ви... ви могли би і замуж вийти, могли би і так щасливою бути.“

„Се правда“, відповіла я рівнодушно, „я могла би й так бути щасливою; однак я не дивлю ся на подруже як на одиноку цїль женщини, т. є. не дивлю ся як на головну цїль свого житя.“

„Чому?“ спитав бистро.

„Тому, що она може дуже легко звихнутись, а тимчасом праця — еї не може мені ніхто відобрати. Єї можна хиба не принятн.“

„А коли-б еї справдї не принято?“ спитав з посміхом. „Коли-б еї н. пр. не принято, що осталось би вам кромі неї?“

Я глянула на него широко отвореними, майже наполоханими очима, а опісля водила ними через хвильку поза ним.

„Се не може бути, пане доктор, не може бути!“ відповіла я з якоюсь здержуваною розпукою.

Він дивив ся на мене зчудований, мов побачив мене такою перший раз в житю. А відтак сказав.

„Я сам не вірю, щоб оно могло так бути і питаю лише так для прикладу, яку мету житя вибрали би ви собі в тім випадку, коли би вам ваша теперішня цїль забракло, значить, коли би ваших праць не принимали, а лиш „для себе“ ви писати не хотїли би?“

„Я не знаю, пане доктор! Я дїйсно не знаю... тоді я була би дуже нещаслива. Бог знає, щоб тоді було би, як би я не могла працювати по душі.“

„А щасте родинне... чи оно не має у вас жадної вартости?“ питав далї.

„Чому ні? Однак де запорука, що я дістану і его? Ах, я не хочу з тою думкою і жити ся, що оно мені також припаде. Я над тим не хочу ніколи думати. Хто привикне до думки, що ему доля всьміхне ся, той двічи чує ся нещасливим, коли его побє недоля!“

„Се правда!“ відповів він. Однак чоловік може почасти і передвидїти свою долю. Чи ви не відчуваєте н. пр. зближеня того, що зве ся в людскім житю щастем, і буває звичайно метою житя?“

Я задумалась.

„Ні, пане доктор!“ А по хвильцї, підчас котрої постать Орядина станула в моїх думках чомусь так ясно, додала я поспішно: „Я не знаю, я справдї не знаю. Впрочім чи не можна бути чиєюсь жінкою і любити попри чоловіка і працю або яку небудь штуку: малярство, музику, літературу, — одним словом, любити сьвіт Божий в цїлій его величи, з ріжнородними его гарними і чудесними обявами? Чи то не можна?“

Він усьміхнув ся якимсь завистним усьміхом.

„Чи я кажу, що не можна? Я був би гордий, коли-б мав таку жінку. Нехай би любила і малярство, і музику, всї штуки сьвіта, занимала ся кождою працею, що відповідала би еї істоті, еї смакови, поринала в ній до схочу, до утоми, лише найбільше нехай би любила мене!“

Я усьміхнула ся, хоч він видавав ся мені дуже поважним в тій хвилї.

„Чому ви сьмієте ся? Я би тому того жадав, що я сам любив би еї дуже, дуже щиро!“

„Якже ви се можете знати?“

„О, я се знаю. В мене вже натура така. Що я люблю, люблю вже на віки.“

Я не відповіла, а він обертав скоро картки в альбумі, мов шукав котось там. Нараз задержав ся при фотографії своєка Муня, котру мені прислав вуйко на Різдвяні сьвята.

„Хто се такий?“ спитав різько.

(Дальше буде.)

між родинами аристократів і фінансістів клептоманія. Цікавий той обяв дегенерації приневолив купців до заснованя осібного товариства і они по виконаню крадіжи повідомляють себе обопільно, чи та а та дама не є записана в спису клептоманів. Коли так, то купець не удає ся до поліції, але впрост до родини клептоманки і жадає заплаченя рахунку. Майже в кождім випадку родина вирівнює рахунок.

Телєграми „Буковини“.

——

З дня 17-го липня 1896 року.

Відень. Після відомостий Neuer fr. Presse заповіджено приїзд царскої пари до Відня офіціяльно на день 27-го серпня.

Відень. Вчерашні переговори в справі австро-угорскої угоди були лише вступним обговореванем всіх доси ще неполагоджених точок. Властиві переговори відбувають ся сегодня пополудни; є надія, що они вечером закінчуть ся.

Рим. Рудіні веде ще дальше переговори що-до зложеня нового міністерства. Оріпіоне доносить, що Веноста перебере міністерство заграничних справ.

Париж. Арештованого за участь в убійчім нападі на президента, Буляна випущено на волю, бо підозріне показало ся безпідставним.

Атени. Засіданє кретеньского парляменту неможливе. Християньскі посли передали відпис своїх жадань генеральному губернаторови і амбасадорам. Побоюють ся нових розрухів в Канеа.

Дунде. Пароход „Курфюс“ потонув на Червонім Морю враз зі всіма пасажирами.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галіша, сторін 110, вісімки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день святої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Вел. Духовеньству і всім вірним через Вирос. Митр. і Прос. Еп. Ординариятн всіх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Дністрови“** можність обезпечуватя і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечатя ся **через „Дністер“** після **всіх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнійші услівя і видає полїси і квіти в рускім языці.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранція цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє **агенциї** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

РАМИ

для образів і фотографій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку п. к. почти). 7—20

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

ВИШИВКИ

всхідної Галичини

ніеля козецкій збірці Товариством „Клюб Русинок у Львові“, появились накладом Антона І. Хойнацкого з літографічного заведеня Андрія Андрейчина по ціні

3 зр. 30 кр.

за примірник, складаючий ся з 20 таблиць в 4° королевского формату в хорошо видїлаій теці.

Видане сих „Вишивок“ перевищає дачно подібного рода видання, що появлялись в Кіеві, Одесі і Москві, і то не лише під взглядом технічного виконченя, але також і під взглядом самого змісту, бо видане се складає ся з точних репродукцій численних взорів народних вишивок з повітів Борщів, Городенка, Калуш, Надвірна, Снятин, Товмач і инших о вірнім наслідуваню красок, уживаних народом в дотичній окрестности.

З замовленями належить звертатись до Антона І. Хойнацкого, управителя Книгарні Ставропигийскої Інституту у Львові, улиця Руска ч. 3. 21—26

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	11²⁸			6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷			9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Ясс, Сучави, Глібоки	3²⁹			9¹²	10⁰⁰	5²³			До Глібоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12⁰³			7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиці, Садагури							11¹³	9⁵⁰	До Садагури, Новоселиці							4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станіславова	9⁵⁵			6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск		2¹¹	6⁰⁰		9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵		8⁰⁵	5¹⁰				„ „ з Підзамча		2²⁵	6¹⁴		9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰		7⁴²	4⁴⁵				„ Чернівців, Сучави, Ясс, Букарешту	6¹⁰			10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия				12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия				5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця				8⁰⁰	5⁴⁵				„ Белзця				9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия				10¹⁰					„ Сколього і Стрия						3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)			8⁴⁵						„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰							

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 148. Чернівці, неділя дня 7. (19.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Зміна системи.

II.

Очивидно, що розвиток рускої народности, рускої ідеї — се смерть для москвофільства. Заведене фонетичної правописи (чого Русини-народовці від шістьдесятих років домагали ся від правительства для охорони рускої мови й літерарури від московщеня) було ударом в серце москвофільства. Проголошене програми, збори Народної Ради в 1890 р. їх приголомшили, однак москвофіли скоро очуняли після сего погрому. Вони зуміли найти дорогу до проводиря народовців п. Романчука через давного его протектора Б. А. Дїдицкого. За его впливом починає ся зворот в полїтиці п. Романчука в напрямі москвофільского табору. Спершу на осїнній сесиї 1892 р. в соймі заявляє він, що его т. зв. програма була лише „ще одна проба“, відтак в статях „По соймѣ“ в „Дѣлѣ“ доказує, що „богато справ практичних (!) мають народовці з москвофілами спільні“ (?!), на зборах „Народної Ради“ (27/12 1892), висловлює, що „є між москвофілами люди, з котрими можна іти разом в акциї полїтичній“, відтак в Бібрці і Долинї проголошує т. зв. принципіяльну полїтику і придбаня осягнені в тім часї називає „дрібними і хвилевими користями“ (школи рускі вправ, гімназия, катедра історий, Дністер, друк книжок шкільних для товариства ім. Шевченка і т. ин.). Опісля-ж в марті 1893 скликує вже „консолїдацийні збори“ для єднаня не тільки з такими людьми як др. Денис Кулачковский, що дуже хитро відсилають порішене що-до нашої національности до етнографії й науки, але запрошує яко „мужа довірия“ навіть редактора „Галїчанїна“ Маркова, а по виборах соймових в осени 1895 аранжує зїзд москвофільско-народовский і депутацию до Відня і тут вкупі з відомим з явної пригоди дописувателем „Галїчанїна“ Щавиньским устроює „довірочні збори“ (14/12 1895) в салї Hotel Union.

Чи єднаючи ся з Королями, Добрянскими, Марковами, Щавинскими і т. п. остав п. Романчук вірний традициям народовским і принципам свободи та прав народу?! Нехай на се відповість „Дѣло“, котре недавно поміж моральні шкоди „реальної полїтики“ зачисляє „скомпромѣтованє народовцѣвъ черезъ покинене ихъ принциповъ свободы и правъ народу“! — отже хто скомпромітував? Чи се традиция народовска, чи се принципи свободи і прав народу — єднати ся з москвофільскими аґентами?!

П. Романчук станув в суперечности з народовскими традициями, бо коли він яко голова „Народної Ради“ проголошував в горі наведені крутарства полїтичні на зборах „Народної Ради“, на вічах посольских і в „Дѣлѣ“, а заступник его др. К. Левицкий, яко справоздавець „народної програми“ на „Народній Радї“ голосив, що „ріжниця народовців і москвофілів лежить в основах принципіяльних, які ніколи разом не зійдуть ся.“

З сего виходить зовсїм ясно і недвозначно, що п. Романчук звів нашу полїтичну акцию знов на манівці, що вступив знов на дорогу полїтичної бґуканини і запряг частину Русинів-народовців у москвофільскі шори. Се виявило ся і в акциї виборчій до сойму 1895 і до ради міста Львова, де голова „независимого комітету“ п. Нагірний зробив спільну акцию з Добрянскими, Павенцкими, Марковами і т. д. Се мабуть також не є традиция народовска!

Окрім наведених полїтичних проявів п. Романчука, причиняли ся ще й иньші події, на перший погляд ніби дрібні, до затемненя нашої справи, а орґани правительственні, і так не дуже тямучі в нашій справі, ще більше баламутили ся і не могли зрозуміти поступованя Русинів. Від трех десятків лїт домагали ся Русини-народовці заведеня фонетичної правописи в школах і рускім урядованю. В 1890 р. вступила ся справа на певну дорогу, коли товариство ім. Шевченка внесло знов поданє

---

35)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянъской.

(Дальше).

Я сказала, хто.

„Ваш свояк?“ спитав недовірчиво і его очи блиснули. „Він пристойний: але-ж бо він чорнявий!“

„Він справдї чорнявий, чи в тім що дивного?“

Він спалений і ніби погрузив ся в оглядану сего лиця.

„Я шукав ѳамілійних черт“ оправдував ся півголосом. „Мені здавало ся, що він як ваш брат мусїв би бути русявий.“ Опісля запер нетерпеливим рухом альбум, і обглянувшись ще раз по комнатї, окинувши оком всї дрібні образки і фотографії на стїні, ухопив за капелюх.

„Не хочу вам забирати більше часу,“ сказав, „тим більше, що мусите також іти в місто. Дощ устає. Я верну ся сейчас і заступлю вас при матери.“

Поправдав ся і вийшов.

Я слїдила за ним очима так довго, доки не зник з виду.

„Що я люблю, люблю вже на віки!“ повтарив раз по раз якийсь голос в мені. І я була о тім переконана. Він остане ся своїй любови вірний...

Але яка она буде? Яка царівна?

Певно Нїмкиня. Але ні. Він казав раз, що ему славяньскі жінки лїпше подобають ся...

*

Послїдний тиждень его побуту минав страшно скоро. Він став якийсь первовий, неспокійний. Майже що-дня говорив о своїм від'їздї, або: „тепер маю перед собою ще пять днїв“; опісля знов: „тепер лиш три“ а врешті сказав: „маю ще лиш завтра.“

День перед тим „завтром“ сидїли ми обоє в городї, недалеко веранди, і він помагав мені вибирати і завивати насіне з ріжних цьвітів. Був мовчаливий, а я старала ся его розвеселити, хоть і сама не була в надто ясним настрою.

„Коли будете мати щось з ваших праць друкованого, то пришлете мені се самі — правда?“ обізвавсь врешті.

„Пришлю.“

„А коли заручитесь, то напишете мені се також самі, добре?“

Я не бачила его лиця при тих словах, а що жартував звичайно в спокійнім тонї, так я взяла сї слова за жарт і відповіла так само спокійно.

„Добре.“

Він помовчав, а через хвилину сказав:

„Тодї пришлю вам прегарну велику мушлю, котрої шум буде вам пригадувати море.“

„І вас.“

„Мене не потребуе вам пригадувати, коли будете вже суджеиою“, сказав півголосом.

„Однак я хочу.“

„Коли-б я знав, що она пригадувала би вам мене тодї, то розбив би єї поперед всего.“

Я розсьміяла ся тихим сьміхом.

„То значить, що я би єї в такім випадку не дістала. Ну, нехай буде й так, але тодї забуду на вас цїлком, цїлком.“

„Забудьте!“ сказав з якоюсь гордою, однак заразом і гіркою веселостию. „Я не пригадаю ся вам певно нїчим. Від матери не довідаетесь про мене нїчого, бо я попросив би єї не згадувати вам про мене. З знакомими не переписую ся. Часописи не будуть про мене згадувати, бо я анї політик анї літерат. Взагалї я не тїшу ся нїякою „славою“ і залежало менї завсїгди на тім дуже мало, щоби здобути собі „іма“ і розголос. Я старав ся лиш о те, щоби бути щирим дорадником і помічником тим, що звертали ся з довірем до мене, і бути характерним і гідним сином своєї країни. На чім иньшім залежало і залежить менї дуже мало, і тому належу до тих, про котрих не „чути“ дуже богато. Вам прийде ся навіть дуже легко забути на мене.“

„Так само, як і вам на „товаришку“, відказала я, (ніби хотїла его в жартї уколоти) „з котрою аристократ по душі запризнив ся на шість недїль. Але там на морі, на тім широкім прегарнім, голубім морі, на дні котрого бачить ся знов другий, прекрасний богатий сьвіт, там забуде він єї цїлком.“

Саме в тій хвилї звернув ся він до фіртки,

до властий правительственних о наконечне полагодженє сеї справи. Рішенє ї всїм добре відоме. Правопись заведено в школах, а також з урядів стали відписувати Русинам письмом руским і фонетичною правописю. Очивидно, що москвофіли розвели страшну аґітацию проти того. Обовязком Русинів-народовців було, стояти консеквентно при своїм. Тимчасом коли правительство вволило довголїтному домаганю Русинів-народовців, деякі з них підписували протести проти заведеня фонетичної правописи, п. Романчук, перенявши видавництво „Батьківщини“ з 1893 р. від п. К. Паньківского (видаваної фонетичною правописю), почав ї видавати етимольоґією. Те саме зробили редактори „Дѣла“ з Зеркалом, видаваним К. Паньківским фонетичною правописю, а відтак его зовсїм запропастили. Се ввело між руский загал баламутство, що було лише водою на млин кацапский. Коли з урядів що раз частїйше почали до руских сторін писати рускою мовою, руский загал обаламучений кацапскою аґітациєю почав звертати урядові друки рускі і домагати ся замість тих друків латиньских або польских. Так н. пр. намістництво видало інструкцию для урядів метрикальних до виготовлюваня статистичних витягів з книг метрикальних також рускою мовою і розсилало руским деканатам. Тимчасом рускі сьвященики почали звертати намісництву ею інструкцию і домагали ся присилки інструкциї в латиньскім або польскім язиї, додаючи від себе всякі коментарі (очивидно відносили ся до намістництва в своїх поданях по польски). Так між иньшими н. пр. з Самбірского звернено 14, з Скалатского 20, з Тернопільского 4, з Бережаньского 3 інструкциї, а декан Комарняньский писав, що інструкция написана chińskim językiem dla narodów mongolskich. Отже супроти такого поступованя органи правительственні справдї чудують ся і не знають, чого іменно Русини хотять. Якже-ж можна при таких обставинах сподївати ся, щоби який небудь староста або комісар поступав зовсїм відповідно, коли самі Русини ще не знають, чого вони хотять. Може на се скаже нам хто, що се роблять кацапи — однак ми маємо богато доказів, що й чимало народовців так само поступає „з опозициї проти правительства і Поляків“, бо сї народовці скацапіли. Досить навести таку подію, що о. Городецкий запитаний, чи предплачує „Зорю“, відповів, що не предплачує такого „свинъства“! Єсть се отже сумне непошановање свого письменьства, своєї мови самими Русинами. Наведемо на се окрім давнїйших доказів подаваних в „Правдї“ нові докази, подані недавно в „Буковинї“ в ч. 135.

Рускій парох самбірский, о. Лев Щавіньский, завзятий москвофіл, котрий має симпатию у Поляків, бо вміє їм під лад іти, потвердив одно сьвідоцтво убожества так: „Potwierdza się z urzędu gr. kat. Sambor. 10. kwietnia 1896. Ks. Leon Szczawiński, proboszcz“. — Ks. Leon очивидно забув уже свое походженє руске.

Руска „Народна Торговля в Самборі“ запізвала перед суд Русина поданєм польским, презентованим в міско-делеґованім судї пов. в Самборі 9-го мая 1896 до ч. 8605. Рубрум сего поданя таке: Narodna Torhowla na ręce p. Albiny Knihinickiej c-a ks. Janowi Leontonowiczowi pto 17 ztr. 72 ct. Треба-ж знати, що директорков самбірскої філії є Русинка п. Книгиницка. А хоч би она й не була Русинка, то обовязком директорки рускої Торговлї є писати по руски. Але в нас і в Народній Торговлї маловажене рускої мови можливе...

Рускій сьвященик в Смільній, Антін Бенґринович, заплатив москвофіл, виставив на сьміх руску мову таким поданєм: „Урядъ парохіяльный въ Смольной оскаржає Ґригорія Шѣгура и Игнатія Дрєнья о Erpressung“ (sic!). В самбірскій прокуратории держазаній сьміяли ся Поляки з такого знаня мови у руского сьвященика.

Якже мають нас шанувати сусїди і чужинці, коли інтелїґентні Русини не знають і не шанують своєї мови? А таких фактів, як отсї три, надіслані нам з Самбора, назбирав би на Руси безлїч! Оттаку безхарактерність ми мусимо виказувати без пощади!

Нагадаємо дальше, як Русини відносять ся до заснованя руских шкіл. Всїм ще добре в тямцї аґітация розведена з кацапскої сторони проти рускої ґімназиї в Перемишлї і Коломиї. Однак на се може хто замітити, що лише кацапи аґітували. А чи-ж маловажене тих придбань культурних з окликом „марна паралелька“ не є те саме, що роблять кацапи?! Та чи справдї Русини-народовці так дбають про сї новоосновані школи рускі?! Про се найлїпше сьвідчить слаба фреквенция в них. Аж сум збирає, коли зайдеш н. пр. до рускої дївочої школи взірцевої у Львові і в кождій майже клясї побачиш ледво конечно приписане число дїтий! А тимчасом деякі Русини, що величають ся патріотами, навіть независимими, посилають свої дїти до польских конвіктів або шкіл. Так н. пр. між иньшими сего року один професор львівскої семинариї учит. посилав свою дочку до конвікту п. Недзялковскої, один професор рускої ґімназиї до конвікту п. Пог, другий до школи вірменьскої, один катехит женьскої школи посилав дочку до конвікту п. d'Endle і т. д.

Як відносить ся руска інтелїґенция і руска академична молодїж до рускої катедри істориї в львівскім университеті, про се ми вже свого часу писали. Єсть се доказ, що ані руска інтелїґенция, ані руска молодїж академична не уміє оцінити ані значіня і ваги рідної істориї і такої катедри для нашого культурного розвитку, ані такого професора як М. Грушевский!

Чи-ж супроти такого поступованя самих Русинів ми можемо сподївати ся повної і рішучої зміни системи правительственної супроти Русинів, чи можемо вимагати, щоби всї органи правительственні ясно глядїли на відносини, добре розуміли руску справу і прикладали в своїм поступованю відповідні способи, не робили похибок, коли самим Русинам ся справа

крізь ботру входила панї Марєо з Оксаною, і не обертаючись до мене сказав зміненим, однак спокійним голосом: „Там не забуде він ся ніколи. Що він любить, любить вже на віки.“

На моїх устах завмер сявідьний усьміх, а жартовливі слова не повертали більше на них. Я жадувала вимовлених слів, відчула нагло глубокий жаль, а заразом стало менї так, немов би я потонула і тїлом і душею в цїле море цвитучих, своїм запахом упоюючих цьвітів...

*

Другого, т. є. послїдного дня, не бачила я его перед полуднем майже зовсїм. Ходив кудись працяти ся до знакомих і відвідати у послїдне своїх вільох пациентів, що дістались ему припадком: а коли вернув, складав якісь книжки і річи. Споминав, що від'їде в ночи. По обіді прийшла Оксана і ми пішли всї троє до міста. Она мала в книгарни замовити якісь ноти, а він якусь медицинську часопись.

Я ждала на обоїх на дворі і читала заголовки виставлених книжок. Незабавом вийшов і він і ми проходжували ся попри книгарню. Оксана барила ся довго.

Незадовго по тім рипнули двері від склепу. Ми звернули ся живо до них, думаючи, що се Оксана, однак се був хто иньший.

Се був Орядин. В менї застигла кров.

Він, розуміє ся, бачив і нас. Минаючи попри нас, палкий мов іскра, плохий, іронічний, кинув на нас блискучими очима. Доктора змірив від голови до ніг, а мене поздоровив іронічно, і як менї здавало ся, іно що не вимовив: „Отже висший чоловік найшов ся, ґратулюю вам!“

Побачивши его перед собою так несподївано, я спаленїла сильно; потому мов підтята зблїдла; а пересьвідчене, що доктор се бачить, мішало мене ще гірше. Доктор же бачив дійсно. Вилившии свої проникливі очи в мене, читав і відгадував з мого змішаного лиця все, а я, не вміючи панувати над виразом свого лиця, стояла перед ним немов виновница, з спущеними віями...

„Хто се був?“ спитав мене.

„Орядин...“ відповіла я здавленим голосом.

„Орядин? то він?...“ І не питав більше нїчого.

Коли я на него пізнійше глянула, видавав ся менї цїлком блїдним. Дивив ся кудись далеко вперед себе, так мов би я не находила ся коло него, і підкручуючи спокійним рухом вус, гриз спідну губу...

Хутко по тім вийшла і Оксана.

„Ви ждали на мене,“ щебетала она, „а менї показувано стілько нових нот! Там був і ваш Орядин, Наталко. Переглядав також ноти на скрипку і фортепян. Він не говорив з вами? Хаха!“ сьміяла ся, „дивив ся раз враз, як ви проходжувались з доктором, а ви, докторе,“ звернулась до него „зінтересували того панка так, що питав книгарника, хто ви такий.“

„Мабуть довідав ся, хто я,“ відповів сей спокійно. „А може и й перешкодив ему побалакати з своєю... знакомою. Ну, нехай вже простить: сеї ночи від'їду вже.“

„Сеї ночи, доктор? Ні, завтра рано!“ кликнула Оксана.

Я йшла мовчки між ним і нею і не отворила уст ані на слово. Від него віяло на мене знов немов холодом і я від холоду того неначе ваяла. Що стало ся ему так нагло? Чому змінив ся знов на того гордого, неприступного чоловіка, що відпихав мене чимсь від себе, настроював такою своєю істотою — так само відпорно і гордо, настроював так до сліз!

„Сеї ночи, Оксано!“ відповів він, рівним спокійним голосом. „Коли раз конець настав всему, так по що відкладати его і мучити других і себе? Коли від'їду нічним поїздом, мати перестить прощане, і встане завтра сильнїйша. Служба буде мати меньше заходу, а панна Наталія...“

„А товаришка обійме знов своє звичайне занятє, читанє часописий в голос,“ докінчила я зворушеним фальшивим голосом.

Его погляд промайнув по менї велично і стрітив ся з моїм. В мене було чоло грізно зморщене, а уста усьміхали ся нервовим болїсним усьміхом.

„А панна Наталія“ говорив далї, мов би не чув моїх роздражнених слів, „стане ій опять одинокою підпорою і заступить ій мене. Так обіцяла менї і того держу ся.“

„Так обіцяла я“, повторила я вслїд за ним, а більше й не говорила.

Він звертав ся всїми своїми словами до

не є ясна, а деяким навіть просто осоружна?! Вимагаємо, щоби з боку правительства і Поляків не було баламутетва, коли самі Русини каламутять і баламутять?!

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 18-го липня 1896.

З бук. кр. ради шкільної. На засіданю з дня 15-го с. м. висказано ґімназияльному директорови і міському інспекторови Фавстманови похвалу за его енергічну дїяльність і признано надуч. в Михальчу Омелянови Константиновичеви і уч. в Садагурі Бернгардови Пйотровскому другий пятилїтний додаток; окрім того полагоджено кілька справ меньшої ваги.

Руска ґімназия в Чернівцях. Від 15-го до 17-го с. м. відбували ся вступні іспити до першої кляси нашої ґімназиї. Зголосило ся 43 учеників, а з них зложило іспит 33. Коли зважимо, яку аґітацию завело волоске духовеньство против нашої ґімназиї (жаден православний сьвященик не записав сина до нашої ґімназиї, за то декотрі правосл. сьвященики „Русини“ записали своїх синів до нїмецкої ґімназиї), а ще й то возьмемо на увагу, що по фериях певно зголосить ся також значне число учеників до нашої ґімназиї, то результат сей можемо назвати дуже гарним. На кождий випадок на яких 50 учеників в першій класї можемо на певно числити, бо звичайно богато батьків записує своїх синів в ґімназию аж по фериях.

Зложили вступний іспит сї ученики: Едвард Фердинанд Яворский з Чернївців, Іван Голодиньский з Неполоківців, Павло Ганкевич з Павівців, Володимир Рудницкий з Височки, Іван Турчинець з Вашківців, Теодор Городиньский з Неполоківців, Сергій лицар де Стрижка із Заставни, Вукол Копачук з Вовчинців, Ник. Семенюк з Малатинців, Петро Воронюк з Василева, Іван Жулиньский з Нової Жучки, Нестор Киселевский з Вовківців, Кость Линецкий, Осип Никулик, Ник. Сиятинчук, Степан Окуневский і Петро Катаринюк — всї пять з Кіцманя; Ілярий Петрів Стефюк з Хлївища, Василь Рахмістрюк з Чернівців, Дмитро і Андрій Бендаси з Вилавча, Петро Харабарович з Конятина, Омелян Шігулак з Чернівців, Кость Ронґуш з Глибоки, Роман Семіонович з Галичини, Петро Дарійчук з Добринівців, Мих. Мещан з Річки, Кость Гаврилець з Рогізни, Іван Никорик з Суховерхова, Іван Негрич з Кучурова Малого, Юрій Князький з Вашківців і Василь Туряньский із Стецеви. Православних між ними є 24 а унїятів 9, між тими 5 синів гр. кат. сьвящеників.

Ті ученики, що тепер перед фериями зложили іспит, то в більшій части дїти селяньскі з Буковини; однак кількох і то синів гр. кат. сьвящеників, є з Галичини. Певна річ, що тим Русинам з Галичини, котрі живуть близше Чернівців, вигідно посилати туди синів до школи і ми маємо надїю, що по фериях з Галичини дістанемо ще кількох учеників, а з Буковини хоч кільканайцять. Так тих родичий, що думають записати своїх синів по фериях до нашої ґімназиї, ми звертаємо увагу на се, що при вступнім іспитї до тої ґімназиї жадають доконче знання нїмецкої мови на стілько, на скілько еї виносить ся з четвертої нормальної кляси; а жадають тому, бо наука в тій ґімназиї буде вести ся з особлившою увагою на язик нїмецкий, так щоби ученики, скінчивши низшу руску ґімназию, могли відтак без перешкоди вступити до висшої нїмецкої ґімназиї. Тому ті ученики, що учили ся лише в одноклясових школах по селах, не можуть числити на се, що їм незнане нїмецкої мови легко простять. Також знання рускої мови жадають справедливо більше, як може декотрому Буковинцеви здає ся. Отже хто думає записати сина по фериях до нашої ґімназиї, нехай постарає ся, аби був приготовлений так, як тих 33 тепер принятих. Числимо на те, що з тих учеників яких 20 зголосить ся до нашої бурси. Конкурс на принятє їх буде небавом оголошений, а осібний комітет вже занимає ся відповідним уряджением бурси. Поміщенє бурси буде дуже вигідне, близько ґімназиї, а удержанє і догляд будуть старанні. З тих близько 500 зр., які зібрано на бурсу, подасть заряд бурси поміч з десятьом бідним ученикам в той спосіб, що прийме їх за зовсім низьку оплату. Чим більше збере ся складок, тим лучше для бідних учеників. Памятаймо на се, що яких людий виховаємо, таких будемо потім мати. Виховаємо собі розумних і характерних Русинів, то они відтак будуть розумно вести цїлий нарід. Не думайте, що складок на бурсу вже досить, лише при всякій нагоді по змозї скиньте ся на убогу молодїж шкільну. Беріть собі в тім взгляді приклад з Волохів, котрих на Буковинї не більше як нас, а они скинули уже кількадесять тисяч на свою бурсу. Ідеалом нашим повинно бути, що наша бурса має мати свій власний дім, а як ні, то треба на Народнім Домі ставити перший поверх або розширити его (місця маємо досить) і ту примістити молодїж!

Король Александер в Будапештї. В своїм експозе сказав гр. Голуховский недвозначно, що наша суседка Сербія пустила ся на ховзку дорогу. Міністер мав при тім на думцї обурене деяких сербских проводирів на Австро-Угорщину за те, що на будапештеньскій виставі мали нести сербску фану. То штучне непорозуменє тепер устане цїлковито. Заходам знаного сербского дипльомата удало ся, що наш цїсар запросив сербского короля Александра на торжественне отвореное Желїзних Воріт, котрі лежать на сербскій граници. Король Александер приняв запросини, а окрім того заповів гостину на будапештеньскій виставі. Сей факт становить цїлковиту невдачу теперішного сербского міністерства Новаковича і тому вже тепер говорять о новім міністерстві, на котрого чолї має стати амбасадор у Відни Сімич.

Ґімназистки. Культура ступає у нас на Буковинї досить скоро наперед. Найновійший здобуток на поли шкільництва у нас, то — ґімназистки. В черновецкій ґімназиї є всего лише одна ґімназистка, але за те сучавска ґімназия має їх аж пять. Сего тижня зробили в тій ґімназиї три панни вступний іспит до шестої, а дві панни до пятої кляси. Професори кажуть, що они мають обширне знане, а навіть лїпше приготовлені були, як неодин ґімназист. Сим поступом мусимо радувати ся, бо коли так піде дальше, викаже ся скоро потреба жіночої ґімназиї.

Місто Радівцї дало в послїднім часї о собі чути — частими самоубійствами. Ще недавно тому приходило ся нам донести о двох самоубійствах тамошних ґімназистів, а тепер мусимо записати самоубійство молодої 18-лїтної доньки одного урядника при радовецкій державній стадинї. Що вихало гарній дївчинї револьвер в руку, сего не знати ще, але характеристичне, що она так само і серед таких обставин застрілила ся, як перед тим два тамошні ґімназисти.

В Збаражи відбуде ся дня 20-го с. м. о 10-ій год. перед полудньом в магістратскім будинку віче, на котрім буде посол до галицкого сойму Дмитро Остапчук здавати справу із своєї дїяльности. Окрім того будуть ся обговорювати справи окружних війтів, виборів до ради повітової і ради державної.

Нещасливий випадок. Скора їзда накоїла в Чернівцях в короткім часї вже богато нещасть. Ми звернули на се увагу магістрату з нагоди одного переїханя, при чім жертва померла. А сими днями повторила ся та сама історія і коштувала стареньку Аницю Фалат житє. Чей же міська полїция є на те, аби запобігти таким випадкам! Магістрат повинен вже раз дати строгий наказ своїй полїции, аби она стерегла людий від переїханя з вини візників, бо не думаємо, що треба ще кілька случаїв смерти, аби збудити магістрат з его блаженного сну.

Передїравлені срібні ґульдени не будуть ся більше принимати в державних касах, анї не будуть мати вартости в обігу. Їх можна буде лише вимінити в головнім уряді монетарнім і в урядах цїхових і то по 60 зр. за кождий кільограм ваги тих ґульденів.

Зручне обманьство. З Відня доносять: Йосиф Адамек, 52-лїтний сконтист при фірмі Шеллер і С-ка при Баверимаркт одержав дня 14-го липня поручене, щоби відобрав в почтовій касі щадничій 10,000 зр. на один чек. Адамкови видано в почтовій касі щадничий квит, на котрий мали ему виплатити згадану суму. Той квит вложив Адамек до горішної кишені свого плаща. Коли хотїв о годинї 2-ій з полудня відобрати гроші в касі, заявив ему урядник, що они вже виплачені. Адамек сягнув до кишені і дїйсно не найшов вже там квиту. Показало ся, що о годинї $11^1/_2$ в полудне відобрав ті гроші в касі якийсь молодий, 25 до 30-лїтний мужчина. Імовірно обманець видів, як Адамек ховав квит до кишені і украв его відтак та зараз побіг з ним до каси. Обманця доси не виследжено.

Землетрясенє в Японії. Після донесень з Покагами землетрясене, яке недавно було в Японії, потягнуло за собою страшні жертви, бо около 10,000 людий утратило житє, а три міста у всхіднім Японії майже цїлковито збурені. Страти обчислюють майже на 130 мілїонів зр. В навіщених землетрясенем околицях велика нужда, то-

---

Океани. Просив еї відвідувати матїр і т. д., а коли она попросила нас, відпровадити еї до дому, а вимовила ся, що мене нанї Марко потребує, і він пішов сам з нею.

Я хотїла остати ся сама, щоб розстроєна душа втихомирила ся. Зворушена несподіваним побаченем з Орадином, не могла я також помирити ся і з мінов доктора. Була вражена до глубини душі, несповійна, невдово ена, а на Оксану розгнівана. Як важила ся она менї казати: „там був і ваш Орадин?“ Ха-ха-ха! мій! Я їй і не оповідала про свої відносини до него, а она, примховата, кинула те слово, не надумучись довго, ніби жартом; він же думає певно, що Орадин справді мій! Впрочім менї дуже мало залежить на тім, що він собі думає!

. . . . . .

Вернув саме з заходом сонця до дому.

Ми сиділи з панею Марко на веранді в двійку і ожидали его, т. є. она ожидала. Я лиш товаришила їй. Мене розболїла голова і на свіжім воздусї було менї лекше.

Коли я его побачила недалеко дому, забило ся менї серце живійше і я побліднла.

Смішно.

І чому се? Ні, ні, він був менї цїлком байдужий, був лише добрим, дуже добрим знакомим. Я навіть не розумію, з якої причини стратила я свою певність, іменно від тої хвилї в городї, в котрій сказав на мій жартовливий закид, що „що він любить, любить вже на віки!“ А що я занепокоїла ся его приходом тепер, се мало в тім свою причину, що він бачив мое заклопотане при стрічі з Орадином!

Мабуть тому й змінив ся він супроти мене. Его може розлютило, що товаришка его матери має знакомих мужчин і её душа не звернена лише до тої, що хлїб дає, що в неї суть мрії „романтичні“, що може она має навіть якісь любовні зносини за её плечима і що помимо звісної обіцянки остати ся і берегти далї хоровиту даму, покине её якого небудь гарного дня і піде так, як прийшла...

Так, так, се лиш такі здогади могли змінити настрій его душі, менї ще до недавна так щиро прихильної! Нанї Марко мусїла ему щось сказати про Орадина і про мене, а може сказала і все, що знала від мене про мене і про него? Звідки брались би в него думки про „заручини“? Він бачив прецінь, яке житє ми ведемо. Що менї діять? Звинати ся перед ним?

Ба! з якої причини? Тому, що в мене, як насьміхав ся Орадин, „тонке, вражливе сумлїне мов павутина“, і я не зношу на собі найменьшої тїни? Впрочім чи я крепачка, щоби звинала ся зі свого поступованя? Ах ні, коли вже раз так про мене думає, став холодним, ранить мене, так нехай! Я підійму голову ще вище, чим лїпше трафить він в серце. Він помилає ся. Я вмію горе зносити!

. . . . . .

(Далше буде.)

му заряджено публичні складки. Правительство і японьский цїсар дали на потерпівших від сего нещастя чотири мілїони зр. Японьский амбасадор в Льондонї подав телеґрафічному бюрови Райтера зміст телеґрами свого правительства, в котрій доносить ся, що дня 15-го с. м. по землетрясеню залило море на північнім побережу Япона кілька миль краю і в часї тої повени погибло 27.000 осіб а 25.000 людий потерпіло тяжкі рани.

Складки. На нашу *бурсу* прислав о. катехит Іван Порайко із Станїславова складку 11 зр. 70 кр., на котру зложили: о. К. Куницкий 5 зр., проф. ґім. Петрик 1 зр., В. Щурат 1 зр., учит. Мельник 1 зр., уч. Якубович 1 зр., о. кат. І. Порайко 1 зр., проф. В. Масляк 50 кр., проф. Мороз 50 кр. і проф. Скоробогатий 50 кр., учит. Струтиньский 20 кр. Разом зложено доси на бурсу **480 зр. 25 кр.** Щире спасибі всїм вив. Добродіям!

Конкурси розписані в кіцманьскім повітї посади з руською викладовою мовою: учителя і мол. учителя при 3-кл. школї в Юрківцях, мол. учителя при 2-кл. школї в Брідку, мол. учителя при 3-кл. школї в Дорошівцях, мол. учителя при 2-кл. школї в Іванківцях, мол. учителя при 6-кл. школї в Кіцмани, мол. учителя при 2-кл. школї в Погорілівцї, мол. учителя при 2-кл. школї в Шишківцях, мол. учителя при 2-кл. школї в Васькові, мол. учителя при 4-кл. школї в Веренчанцї, двох мол. учителїв при 4-кл. школї в Заставнї, і мол. учителя при 2-кл. школї в Бергометї. Подавати треба до 15-го серпня с. р.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 18-го липня 1896 року.

Відень. Сегодня покінчено вже переговори що-до австро-угорскої угоди.

Берлин. Социал-демократи завізвали посла Йоейля, щоби зложив всї мандати, бо сторонництво вимерає ся его задля кількох каринґійских вчинків.

Рим. До заґенції Стефанього доносять з Каиеа урядово, що розрухи в Апокорона застановлено і військо вернуло до Каліві.

Рим. Папа занедужав легко; ему докучає сильний ревматичний біль.

Букарешт. Румуньский амбасадор в Брукселї Бенґєску буде від тепер репрезентовати Румунію також в Атенах через свого секретаря. Так завдяки австрийскій ініціятивї відновлено дипльоматичні відносини між Румунією а Грецією, зірвані ще 1892 р.

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,
най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові ґроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.
Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.
З поважанєм
В. Даниленич,
машиніст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. головній ч. 20.

РАМИ
для образів і фотоґрафій можна найдешевше дістати лише у
Б. САЛЬТЕРА
в Чернівцях,
ул. почтова ч. 9 (напротив будинку н. к. почти). 8—20

Котвиця
Liniment. Capsici comp.
з антики Ріхтера в Празї,
загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втираня:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і принимати з остережностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ *бо лише ті правдиві.*
Антика Ріхтера під золотим львом у Празї.

?ХТО?
хоче купити добрий і справедливий
МОСТ ОВОЧЕВИЙ
з яблок або грушок,
грубо витесаний, причім ґварантую за добру якість, нехай уласть ся до економа і торговельника
ГАНС СТАРІ, ЕДЕЛЬСБАХ,
почтова і зелїзнича стация Фельдбах в Стирії.
Посудину на мост прошу приславши або можу і сам дати. Замовлена виславлю за поелїлатою. (1—10)

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ
повинна находити ся
Народописна карта
українско-руского народу,
зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім заклади Андрія Андрейчика у Львові.
Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотни, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.
Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.
Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Літературне Товариство
„РУСКА БЕСЇДА“
в Чернівцях,
улиця Петровича число 2,
має на складї:
„Ілюстровану бібліотеку“
для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем
року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1 зр. 20 кр.** за річник, а всї **7** разом за **7** зр.
З пересилкою почтовою **7 зр. 30 кр.**

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна, сторін 110, вісїмки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день ельватої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Приватна клїнїка хірурґічна
(Приватна лїчниця операційна)
Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО
секрет. оператора ц. к. хірург. клїнїки университетской *Білльрота-Гуссенбавера* у Відни
находить ся
в Чернівцях, улиця Мецґера ч. 25.
В справі принимання хорих і инших інформациї треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Віпоффера.) (13—100)

Памятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

П. Т.
Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою
АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА
склад корінних товарів, вин і делїкатесїв
(заснований 1812 р.),
а окрім того
АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН
з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою
СТЕФАН ҐАІНА.
При сій нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попереднїй фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**
Прошу о части замовлена і пишусь
з поважанєм
(6—6) СТЕФАН ҐАІНА.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 149. Чернівці, вівторок дня 9. (21.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Руска Каса.

В четвер 16-го с. м. відбули ся надзвичайні загальні збори задаткового товариства „Руска Каса в Чернівцях“. О. 6½ години голова старшини п. Є. Пігуляк сконстатував, що явило ся число членів, потрібне до важности ухвал збору, і отворив засїдане.

На предложене старшини збір взяв під розвагу §. 21. 5 статута, де сказано, що збір членів має рішити, кілько один член може мати паїв, тай яку може мати одна особа вкладку щадничу, відтак установити речинець для обосторонного виповіджена вкладки або єї части, а також установити стопу процентову для вкладок щадничих і для пожичок.“ В тих справах постановив збір:

1) член може мати необмежене число паїв;

2) вкладка щадница одного члена може виносити тепер найбільше 500 зр.;

3) речинець для обосторонного виповіджена складки такий: 20 зр. обовязана каса виплатити без виповіджена, 50 зр. треба виповісти на три дни наперед, від 50 до 100 зр. на тиждень, а більше як 100 зр. на два тижнї наперед;

Від вкладок щадничих платить каса 5½ %.

§. 13. „Стопа процентова від пожичок“ полагодив збір в той спосіб, що постановив побирати від пожичок 7%, а 2% проволоки від незаплаченої на час рати.

Рівночасно ухвалив збір, що пожички: до 100 зр. будуть давати ся на вексель, від 100 до 200 зр. на скрипт нотарияльний, а пожичку над 200 зр. обовязана Старшина обезпечити на недвижимостях довжника. На тім збори закінчено.

Як бачимо, ухвали збору, особливо-ж ті, що відносять ся до стопи процентової від вкладок щадничих і пожичок, суть того рода, що повинні притягнути до молодої институції тої так всїх тих, що хочуть користно ульоковати свої капітали, як і тих, що хотїли би видобути нарід наш з рук лихварів. *Жадна кредитова институция в краю не дає так великого проценту від вкладок, а не побирає так малих процентів від пожичок.* 7% від пожички, се на Буковинї річ дотепер не чувана. При всїм тім Старшина Руской Каси уряджує адмінїстрацию в як найдешевший спосіб, щоби були як найменьші кошта і довжники Каси не будуть наражені на ріжні драчки, які стягають від них иньші кредитові институції, а котрі звичайно подвоюють, а найчастїйше потроюють чисту стопу процентову.

Коли Старшина роздобуде більші капітали до обороту, що стане ся до пів року, стопа процентова буде знижена навіть на 6%. Поки що не зроблено сего вже тепер, бо наперед треба покрити великі кошта заснованя Руской Каси.

Так само задержить ся Старшина з пів року з засновуваném кружків, бо, по перше, кошта заснованя тих кружків були би за великі, а по друге, Каса, не маючи ще достаточних капіталів, не могла би тих кружків запомагати своїми грішми. Тому то повинні приступати до черновецкого стовариша ся і всї ті, що хотїли-б у себе завязати кружок Руской Каси. Потім зверне ся їм ті гроші до кружка.

Руска Каса містить ся в Народнім Домі при улици Петровича ч. 2. Урядові годинн від 9—12 рано і від 4—6 по полудни.

Складки.

Ті складки, що ми так часто виказуємо сего року в *Буковинї*, се найлїпший доказ на се, що буковинська Русь сего року значно рушила ся і набрала сьвідомости. Нехай собі вороги що хотять торочать у своїх ґазетах, нехай висьмівають і неславлять нас прилюдно, — то все байка і ми тим не повинні гнути ся, бо они кирпнять лише до часу, поки собі зубів на нашій добрій роботї не поломлять та не будуть мати чим кусати. Подивити ся на то, що нераз пишуть про нас „Бук. Вѣдомости“ або Buk. Post, то аж жаль бере: мара знає, чого ті люди

---

34)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

—

(Дальше).

Він ішов через зїльник просто до нас до веранди вільним ходом і поздоровив нас уже здалека. Ступаючи сходами в гору, глянув на нас втомленими очима і один одисеяльний погляд на его лице переконав мене, що в его душі зайшло „якесь сонце“.

„Добрий вечір!“ сказав і знявши капелюх з голови, кинув его таким рухом від себе, мовби був фізично дуже втомленим.

„Добрий вечір, Івасю!“ відказала пані Марко втїшно, „а де ти так барив ся? Ходив ще може до кого прощати ся?“

„Ні, відповів він. Відпровадив лиш Океану до дому, а опісля зайшов ще в міский город на прохід. Мене болить голова...“ Сказавши се притягнув близько до матери крісло і сїв напротив мене.

„І тебе болить голова?“

„Чи болить ще кого окрім мене?“ спитав він.

„Таже Наталку...“

„Так? може з зворушеня?“ Він перехилив ся до мене і по его тонких устах заграла лиш для мене замітна злосливa усьмішка.

„У мене з зворушеня, пане доктор“, відповіда я спокійно, хоч на дні душі так і скипіло щось відпорне на его іронію. „Але з чого болить она у вас?“ Я говорила півголосом і не дивила ся ему в очи.

„О, в мене не дивота“, відповів з уданою веселостию. „В мене, як Німцї кажуть, Reisefieber!“

„Менї так прикро, Івасечку, що ти їдеш нічним, а не аж ранїшним поїздом“, вмішала ся пані Марко. „Се виглядає так, як би я тебе виганяла!“

Він усьміхнув ся гірким усьміхом, відгортаючи повільним рухом волосе з чола.

„Ні, мамо, ви не виганяєте мене.“

„Так що-ж жене тебе від мене?

„Мене... жаль за... морем.“ А відтак додав: „Ви-ж знаєте, мамо, що я мушу покинути вас!“

„Знаю, знаю, мій сину, однак сим разом ранить менї твій відїзд серце більше, як звичайно.“

„Се болить мене. Однак майте терпеливість. Мине ще якийсь час і я прибуду до вас на завсїгди. Мушу конче побачити ще Індию, а опісля, як доля схоче, заживемо в двійї“.

„Як доля схоче!“ відповіла она гірко.

„І чому би не хотїла? Впрочім“, додав на-пів жартовливо, напів глумливо, „менї вже найкрайнїйша пора вертати назад до свого „ремесла“. Тут у вас я зніжнїв як жінка, змяк; ще якийсь час і ріжна неміч вчіпила би ся мене, заким би я се й замітив.“

„А там на мори чуєте ся сильнїйші, пане доктор?“ спитала я стиха.

„О там! Там широко і просторо, там смерть так близько коло чоловіка, що він забуває все проче. Сили і думки его заняті, можуть гуляти до схочу. Тут менї тісно, а по части я майже непотрібний.“

„Іване, ти говориш таке при менї?“ обізвалась з жалем стара дама. — „Чи я в тебе вже нїчо не значу?“

„Простїть, мамо! Ви значите у мене дуже богато, однак я належу поки-що що там“...

„Але серцем тут; неправда-ж, мій сину?

„Тут, мамо, тут“ відповів. І похиливши притиснив єї руку до своїх уст.

„Надію ся, що як поверну, то не буду таким нудним, як на пр. нині. Там полишу всю свою неміч, свої хиби; всї свої аристократичні примхи і стану знов вашим сином, і буду лїкарем і Хорватом, як мій батько. Ви будете з мене вдоволені, мамо!“

„Я була з тебе все вдоволена, Івасечку; навіть тоді, коли ти був ще малим хлопчиною“...

„Спасибі вам за се, матінко. Возьму з собою ті слова, і буду берегти їх як памятку в своїм серцї. Милїйшої спомянки не буде в мене“....

Отеї слова, висказані спокійним, однак май-

хотять. Вже й не перечать, що ми бодай дещо добре робимо і неодно добре зробили, — так ні! ще Ум і се і те не в лад, коли не чіпають ся роботи, то хоч чіплять ся чоловіка одного-другого і аж до знудженя повтаряють і повтаряють все то само, як ті дїти, що навчили ся якоїсь одної сьпіванки і тим чванять ся всюди. Коби хоч видумали що нове, якийсь закид, що з ним варто би побороти ся, а то дурничками жиють, аж остогидло. На такі „Буков. Вѣдомости“ просто не можна навіть обурювати ся, хиба здвигнути плечима і пожалїти над тим, якими дїтваками бувають нераз люди, що вже давно вийшли з дитячих лїт. Така глупа прищіпка „Буков. Вѣд-ей“, яку они додають *Буковинї*, називаючи еї все „фонетичною“ і перемелені тисячі разів правописні арґументи — сьвідчать про страшенну плитківть тих людий, що в тій ґазетї беруть ся нарід учити. Такі арґументи вже самі сьвідомі москвофіли (особливо молодші) давно покинули і називають їх глупими. А *безнастанні* пусті, дитячі напасти на пп. Стоцкого і Шїгулака — дають ще лїпший доказ, що в „Бук. Вѣд-ях“ яке їхало, таке здибало: які покровителї еї, такі і сотрудники; плятки, наївні дїтваки, що тупотять ногами, коли батько перетрїпає їх за сваволю.

Ті люди від „Бук. Вѣд-ей“, „Правосл. Буковини“, „Селянина“ і в руских справах Buk. Post, старають ся очивидно всїми силами зложити на вічну памятку цїлі томи свого реґетатства або глупоти або недостачі моральних підстав в борбі. Чимже иньшим як не сьвідоцтвом недозрілости треба уважати такого „*Селянина*“, хоч би як побляжливо его судити. Взяв ся господар Савчук не за своє дїло і вистановляє ся просто на сьміх народнею хлопскої ґазети, до ведення котрої зовсїм не підготовлений. А й такий сарака, як він, заслоняє свою власну глупоту напастями на пп. Стоцкого і Шїгулака, та на „новоєристів“, про котрих тїлько всего знає, що они уживають фонетичної правописи, сам же о етимольоґічній правописи не має найменшого понятя, як табака в роті. Ну, та хто хоче з себе робити сьміховалиця, тому ми не маємо причини противити ся; бадьїв до розвеселювання публики нам також потрібно.

Так ото взявши всїх отих „дуже вчених“ наших противників на увагу — їх провідників і їх „войско“ — ми абсолютно не маємо причини з ними числити ся, — се все люди такі, як ті губи на деревах, що самі жити не можуть, лише причіпивши ся до пня чужого дерева. Відбиймо їх від дерева, а они самі згинуть. Сего-річний наш розвій — се початок сеї дороги, на котрій ми скоро зростемо в силу і всяких паразитів позбудемо ся. Жертволюбність на народні цїли, яку виказали сего року буковинські учителї і иньші народовці Руснни, перше переконує нас о тім, що они зрозуміли вагу початих робіт для добра народу, а відтак додає нам надїї, що на будуче чимраз більше будуть брати ся за орґанїзацию буков. Руснів. В тій цїли потрібно нам *доконче дальше всїми силами підтримувати* почату роботу, а то закладати читальні і крамниці по селах, постарати ся о богато учеників до руской ґімназиї, складати ся на бурсу, не забувати і на друкарню, котра ще не зовсїм виплачена, а все мати на думцї, що треба нам Народний Дім доконче розширити. Все те, певна річ — коштує грубі гроші, але з грішми то так есть, як от з бурсою: Вже зложено звиш 500 зр. Як би такі гроші мало зложити десятьох або й двайцятьох Руснів, то ім було би за тяжко; а крейцарами і риньскими за нецїлих два місяцї (від 28. мая — від першого віча в Чернівцах) зложено вже звиш 500 зр. на саму бурсу. Годї нам міряти ся з Волохами, але щоби ми на Буковинї що року на народні цїли не зібрали хоч пять тисячів дрібними датками, то таки було би сумно. А се-ж не така знов штука: 500 сьвідомих Руснів на Буковинї (разом з осьвіченими жінками і селянами) вже певно маємо. Нехай же кождий з них і сам щось дасть і в других при нагоді роздобуде, та за цїлий рік пішле до Народного Дому разом лише 10 зр. — то вже й буде 5000 зр. Маєло на Буковинї декотрих патріотів, котрі все що року по кількадесять зр. зі складок присилають нам — н. пр. н. судия Лучаковский з Путилова, — чому-ж так не міг би зробити кождий?

Бери, Петре, на розум, і знай, що за Руснна Волох не подбає, тілько сам дбай!

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 20-го липня 1896.

Рускі ґімназиї. В рускій ґімназиї у Львові було зпочатку минувшого року шкільного 480 учеників, при кінци-ж класифіковано 427 публичних учеників і 4 приватистів. З них сьвідоцтво першої класи з відзначенем одержало лише 28, а 303 першу класу. На науку польского языка ходило 283 (чи в польских ґімназиях бувае таке число учеників, побираючих науку руского языка?). Запомогове товариство „Руслан“ мало 1412 зр. доходу, а запомог роздало 413 зр.

Вийшло з друку також справоздане дирекциї п е р е м и ш к о ї рускої ґімназиї, в котрій сего року ученики перший раз складали іспит зрілости. У тім справозданю др. Ґриґорій Величко помістив свою наукову працю про вплив вітрів на асиметрию долин річних всхідно-европейской низини.“ З урядової части справоздання довідуємо ся між иньшим, що всїх учеників мала ся ґімназия з початку шкільного року 329, і то самих Руснів гр. кат. обряду, а при кінци шкільного року 294. Найбільше між ними було синів селян (101), а відтак синів сьвященників (80), далї мїщан і ремісників (41). Зпоміж тих 294 учеників при кінци року шк. 1896-ого 33 дістало першу класу з відзначенем, а 210 першу класу. Языка польского вчило ся 247 учеників.

Відзначене. Старший радник будівництва у Львові Матій Морачевский одержав орден залїзної корони третьої класи.

Черновецка ґімназия мала в минувшім році шкільнім 835 публичних і 20 приватних учеників. З них було 343 з Чернівців, 299 з Буковини, 138 з Галичини, 31 з иньших австрийских провінций, 33 з Румунії, 6 з Росиї, 3 з Новочинів а по 1 з Туреччини і з Австралії. Шість віроісповідання було православних, що вчили ся релиґії по руски 75, що по румуньски 98, вірм. вірмен 2, римо-кат. 154, вірмено-кат. 14, ґрекокат. 61, протестантів 31, жидів 420. По народности було Руснів 131 (пять руских учеників не признало ся до своєї народности), Волохів 191, Поляків 97, Чехів 7, Мадяр 1, Турок (жид) 1, Німців 517 (межи ними 420 жидів).

Три посольскі справоздання відбули ся сими днями в Галичині. Пос. др. Дамян Савчак здавав справу в Божикові з своєї дїяльности. Зборців було около 200 і они удїлили послови одноголосно вотум довірия. — Два 16-го с. м. ставав пос. Романчук в Бібрці перед своїми зборцями. Їх прибуло около 200. Пос. Романчук обговорив ситуацию парляментарну, ухвалені закони (котрих не вчислив у заслуги теперішнього кабінету, бо тоті закони були вже підготовлені), старав ся оправдати свою опозицию і т. д. Хто прочитає уважно справоздане п. Романчука в *Дїлї*, той мимоволї замічає, що тов справоздання дуже упав в порівнанию до попередних справоздань. Нового не принесло оно нїчого. Посол здавав ще на всякі інтерпеляциї повістня. Всїди виступив якийсь Роман Сосновский і сказав, що зборчинка повинна чекати ся перед тим, маючи посла, котрого не тїлько они самі, але весь руский нарід в Галичині і Буковині уважає своїм одиноким заступником, котрий не боїть ся упімнути ся о права свого народу“. О скільо ми, а з нами цїла Русь знає, мають галицкі Руснни не лиш одного посла, але є їх троха більше, і ті иньші посли роблять коли не більше, то певно так само богато і щиро для добра свого народу, як п. Романчук. П. Сосновский переборщив. А що-до Буковини, то она певно знає також цінити п. Романчука після его заслуг, але всї приклонники п. Романчука мусять

же здавленим голосом, стиснули мене немов кїщами за серце, і я з якогось наглого жалю мало що в голос не войкнула. Піднявшись із свого місця я перейшла хутко попри него в другу комнату, не глянувши на него ні одним поглядом.

Він не дивив ся і на мене. Ох, я се відчула. Я відчула се всїма нервами, і уста мої затяли ся гордо, а серце пукало з жалю. Ґа! нехай пукне! Чим скорше, тим лїпше! . . . . .

. . . . . .

О пів до третьої в ночи мав від'їхати.

По вечері сидїв ще довго в комнатї пані Марко і обоє говорили дуже богато.

Не знаю, о чім говорили они, бо я мала своє заняте, і не мала охоти оставатись при них. Впрочім у мене на душі було так, що я буда би пішла і на конець сьвіта від людий, а не шукала їх, особливо-ж тих, що ранили мені серце. Справді. Він завдав мені такого болю, бо став саме перед від'їздом иньшим. При розлуцї повинні і вороги помиряти ся а не... товариші. Правда, я лиш товаришка, а він (як говорила раз Оксана) чоловік з ґарним независимим становиском і з значним маєтком. Однак по що говорив так часто, що „що я люблю, люблю вже на віки?“ По що говорив тодї мені ей слова? Тепер став таким неприступним, гордим, мов би хотїв мене привести в послїдній хвилї до пересьвідченя, що я в его очах дїйсно не що иньше, лиш товаришка его матери, і що тим есьм і для него. Але се ще не все, т. е. я сама не вірю в отсе. Він надто осьвічений, щоби поступав так, і я відчуваю інстинктовно, що всему причина Орядин. „Орядин — твій товариш, держись его!“ говорить видимо цїла его істота... а той „товариш“ — аж сьмішно! — який уже сердечний: здає ся, взяв би, коли би міг, під ноги! Пролетїв коло мене, повний іронії, їдкости, глузу, повний потайного сьміху, а однакож — не без чувства!

Задля того, задля того безумного горячого, несправедливого чувства, задля всїх тих его порывів, прямх, люблю его...

Люблю? Ах ні, тепер не знаю вже, чи люблю. Він мені майже обрид. Майже наразі остогид...

Я сидїла в неосьвічевім сальоні, притикаючім до комнати, в котрій находили ся бесїдуючі, при широко отвореним вікні, що виходило в город, вихилена в низ — і думала. З низу підіймав ся запах цвитучих астер, а в воздусї відчувало щось вирадно осінь. Від часу до часу віяв легесенький вітрець, і тодї віддавала ся десь недалеко на альтанї еольска гарфа. Ей тон здавав ся мені ледво замітним, гармонійним, однак дуже жалісним зойком. Не знаю, чому я собі уявила, що се звучне зітхане шукає чогось, якоїсь пристани, або якого серця, з котрим могло би зїллятн ся в одну пісню...

Оно блукало по цїлім городї, вітер носив его на своїх крилах — здавало ся, всюди, бо всюди відзивало ся оно. Між деревами і кущами, що зарисовувались темно від стежок, висипаних білим піском, і блукало довго, а нарешті добило ся до мети. Моє серце, наповнене смутком, перейняло ся его жалем і приняло его в себе... Чи я вмію терпіти? Чи в мене вже з натури такий до того? Чи се ознака великої душевної нежеги, що душа моя хилить ся так до смутку, мов той цьвіт зелї до долу?

Не знаю...

Сперши голову в долонї, я прислухувала ся голосови Марка, що доносив ся до мене ясно, „Що я люблю, люблю вже на віки“ прокинулось в мені наразі живо, і глубокий жаль стиснув моє серце, як перше. За кілька годин від'їде він і хто знає, чи побачимо ся ще в житю. Наші дороги розходять ся так далеко, а обставини нашого житя такі рїжні!

Що він має поборовати, а що я? Его дїда спочивае на сильних підвалинах і він керує нею після волї, а я кинена у вир житя, мов тріска на бистре море, не маю найменшої опори...

Прислухуючись его голосови, відчувала я, як в мені щось фалювало. Я була огірчена, прибита якоюсь тугою-жалем і чула ся обиджена. До того доєднало ся чувство зависти, якого я не зазнавала доси. Я знала: саме тепер обнимає він свою матїр, цїлував знову ей руки (чимсь ся так ніжно), просив знову, щоби пильнувала свого здоровля, уникала всего, що могло би причинити ся до роздражнена ей нервів і ей ласкрїв хорого серця. І я знала докладно, як она ему за

нам вибачити, коли п. Романчука таки не назвемо „одиноким“ заступником Буковини. Сам п. Романчук не має претенсий до того.

Іспит зрілости в жіночій учительскій семинарії в Чернівцях скінчив ся дня 16-го с. м. До іспиту ставило ся 39 публичних учениць і одна екстерністка. З них здало іспит 37 (8 з відзначенем), а 3 мають по ферiях ставити ся ще з одного предмету. Імена тих, що здали іспит, суть: Альбертина Арвай, Валерия Балеану, Ґустава Барон, Фані Бавх, Ольга Біліńкевич, Лявра Бірнбавм, Фані Брікнер, Амалія Досталь, Фані Френдель, Александра Ліюц, Зузана Гродецка, Антонія Кравс, Ріфка Лянґер, Сара Лерхенфельд, Володимира Лисинецка, Марія Лучко, Анна Матіяс, Матильда Мемлявер, Іванна Островска, Фріда Пікер, Евгенія Попескул, Модеста Скалат. Льотті Шметерлінґ, Рухель Шнайдер, Софія Зіґлер, Бронислава Штемпель, Каролина Сухонос, Олена Тимко, Омелияна Токарик, Марія Врекур, Туснельда Вебенав, Олена Венглиньска, Гільдеґарде Веет, Людміла Врублевска, Ольга Цараф. Корнелія Зотта і Йосифина Гачек.

Черновецка артилєрия опустила сегодня наше місто і удала ся до Снятина, відтам піде до Бурштина, де відбудуть ся вправи в стріляню. Опісля піде артилерия до Станіславова, відтам на цісарскі маневри коло Перемишля і верне в половині вересня до Чернівців.

Поганий злочин. Селянка з Вербівців, Домника Українець, вертала минувшої пятниці з Чернівців до дому і стала коло міского моста, аби продати один ручник. У неї почав его торгувати стражник пропінаційний Йосель Бернштайн. Нагло він кинув ручник до своєї будки і пхнув туди також Українцеву. Там сидів на софі другий стражник Нухім Векселькляйт, котрий зневажив бідну селянку. На її жалобу арештовано обох стражників і віддано судови.

Жидівска зухвалість. У Вижници відбуває ся в сьвято Петра і Павла в гр. кат. церкві відпуст, на котрий приходять також побожні люди з доокрестности. Так і сего року мала прийти до Вижниці процесия з Кут під проводом о. Бургановича. Коли однак процесия прийшла до моста над Черемошем, стали ій в дорозі жиди і зажадали митового від кождої особи. О. Бурганович толкував їм, що участники процесиї повинні чейже бути вільні від оплати митового, арештою при такім великім натовпі неможливо сповнити такого жадання. Міжтим надійшла для повитання богомольців процесия з Вижниці, але заразом збільшило ся значно число жидів, котрі тепер вже стали на образи і хоругви кидати камінем і болотом. В такім супроводі прийшла процесия до Вижниці. Справді треба дивувати ся, до чого дійшла жидівска зухвалість, коли навіть церковні процесиї мусять зносити такі тяжкі зневаги. Чи нема на се жадної ради?

Страшна мати. В натольоґічнім інституті віденьского загального шпиталю показував сими днями др. Габерда незвичайний случай. Одна мати убила дитину, а то в слідуючий лютий спосіб: На головку дитини заложила, нїби для придержаня волося, тонку ґумову перепаску. Перепаска давила і давила дитину, в'їдала ся чим раз глубше в голову і справляла дитині страшенні болі. Мати знала о тім, а помимо того нїколи не здоймила з голови дитини перепаски. Нїхто не міг порозуміти, чого дитина заедно так плаче, а на ґумову перепаску нїхто не погадав. Мати сама оповідала, що дитина слаба, мучить еї якась внутрішна недуга і що она скорше чи пізнїйше мусить умерти. Тимчасом ґума давила голову чим раз більше, аж вкінци розлупила череп. Труна дитини віддано мимо опору матери до лїкарского розсліду і аж тут виявила ся страшна правда. Коли лїкар здоймив шкіру з голови, показало ся, що ґума розрізала череп. Звірска мати, котру була би не минула кара за то нечуване злочиньство, померла. Головку дитини заховано в шпитали.

Осїнні маневри. Наш черновецкий 41. полк піхоти відїздже дня 19-го серпня с. р. зелїзницею на маневри до Галичини, котрі відбудуть ся близько Городка.

Катастрофа на ходиньскім поли підчас царскої коронациї має закінчити ся слїдством. Але як мають те слїдство вести, про се доси ще не запало жадне рішене. З самого початку хотїли установити осібну комісию під проводом ґр. Палена, але тому спротивив ся енерґічно київский ґенерал-ґубернатор. Тепер же доносять до Berliner-Tagblatt-у, що таки буде установлена та проектована комісия, перед котрою мають стати шеф коронациного субкомітету тайний радник Бер і московский оберполїцмайстер.

Арештованє в касарни. Вже сеї зими доходили нас чутки, що військова власть заборонила воякам і офіцирам в Чернівцях ходити до кількох реставраций, бо там є соціялістичні часописи і туди заходять соціялістичні аґітатори. З того часу все якось утихло, аж сими днями наробило богато шуму арештованє одного фірера 41-го полку піхоти в присутности полковника. Всїх виходів з касарнї стережено, аби виновникови не удало ся втїчи. Того фірера, котрий мав займати ся соціялістичною аґітациєю, арештовано і він стане сими днями перед судом.

Спір між дирекциєю Скарбківского театру у Львові а польскою прасою майже вже полагоджений. Дирекция театру дала була всїм редакциям часописий вільні білети, але з застереженем, що білети може відобрати за надто строгу критику. А коли Czas написав раз таку критику, зробив театр з того застереженя ужиток, але вийшов на тім зле, бо тодї всї польскі редакциї відіслали свої білети. Тепер вже дирекция театру перепросила редакцию Czas-у, звернула їй назад білет і просила прасу о підержане театру. У нас в Чернівцях буває инакше. Тут нїмецкий театр не уважає навіть потрібним звернути ся до праси о підержане его, а о білетах думає лише для двох-трьох жидівских редакций. Може тепер возьме собі приклад з львівского театру...

В женьскій семинарії у Львові зголосили ся сего року до іспиту зрілости 55 учениць публичних і 58 екстерністок; з них здало 54 публичних учениць і 40 екстерністок; 9 позволено поправити іспит по вакациях, 7 репробовано, 3 відступило. З Русинок здали: Соф. Грушкевичівна з відзн., Теоф. Ченілівна, Кат. Лейманівна, Людм. Манєвска, Мар. Сембратовичівна. Юл. Стетькевичівна, Віра Трусевичівна, та екстерністки: Ан. Гилевичівна, Лук. Лисяківна, Мар. Лисяківна, Конст. Мигуловичівна, Ів. Пелехівна, Вільг. Задорецка.

Пожиточний винахід. В нїмецкім містї Кольонії, представив механік Куль кільком дневникарям нововинайдений плащ ратунковий. Той плащ подібний до звичайного, а має подвійну ґумову підшевку. Поміж обома підшевками есть маса, що не допускає, щоби пити під воду. Куль одітий в той плащ, кинув ся до Рену і дав себе водї нести аж до місцевости Мільгайм, держачи цілий час в руцї заналену сьвічку. Плащ міг би дуже придати ся до ратованя людий при розбитю корабля, бо одітий в него чоловік може кілька днїв удержати ся на водї.

В бурсї учительскої семинарії в Тернополи є із слїдуючим шкільним роком вільних 60 місць. Подавати треба до 1-го серпня с. р.

Складки. На *бурсу* Народного Дому зложили ще пп. учителї: Бордиянчук з Веренчанки 3 зр., Цента з Веренчанки 3 зр., Орза з Лужан 2 зр., Малик з Веренчанки 50 кр., Кордашевска з Кіцмана 6 зр., учитель Іван Мандичевский і а Шишківцїв 25 зр.; разом зложено доси на бурсу **519 зр. 75 кр.**

Померли: у Львові Маркиль Чайковский, радник двору і властитель дібр, в 66-ім роцї житя; — у Львові Франц Янедлї, професор реальної школи тамошної.

се все відповість. Се бачила я вже нераз на власні очи. Ніколи не бачила я таких гарних відносин між жінкою а пасербом, як тут!

Тепер дякувала ему за всї гарні хвилї, що пережила при нїм за цілий час его побуту; дякувала за те, що журив ся нею, і що відвідав еї... Що не забував еї і був вдячним за еї любов. Обіцювала все, чого жадав: пильнувати ся і жити для него, бо чує ся „самотним на сьвітї.“

З голосу здавав ся менї таким розжалоблений, перенятим якимсь таким глубоким жалем і сумом, що мене се сильно вразило. Таким не бував він доси: він уникав навіть так званих мягких хвиль, щоби не виявити, кілько теплого і щирого чувства крило ся в его груди. Мов би встидав ся того... А тепер? Що ему було? Чому приходило ся ему так тяжко покидати матїр і рідну сторону, коли говорив ще недавно, що там ему мило?

Відтак настала хвиля прощаня. Пані Марко плакала. „Не побачу тебе знов Бог зна як довго, а може й нїколи!“ хлипала з плачем.

Я була сильно зворушена. Я знала, що небавом стану і я перед ним. І дїйсно, майже в тій самій хвилї спитав він придавленим голосом: „Де она?“

Мене проймило моролом, в серци защеміло щось, задрожало і щось гордого, відпорного прокинулось в нїм і додало менї сили. Заразом відчувала я, як менї відступила вся кров з лиця. Не ожидаючи поклику від него або від пані Марко, отворила я двері їх комнати, що були лиш прихилені, і увійшовши до них, станула недалеко порога.

„Пані Марко обняла була его і в тій поставі застала я їх. Побачивши мене, освободив ся так хутко з рук матери, мов би его зловили на дикім учинку, або мов би соромив ся, що его побачив хто „мягким“. Звернувшись до мене, простяг щиро обі руки, однак лиш на хвилину. В слідуючій хвилинї вже опустив їх.

„Прощаючись з матерю, питав я і про вас“, сказав вимушеним холодним голосом, поправляючи, як менї видалось, дуже дрожачою рукою окуляри. „Хотїв і вам за все, чим упріємнили ви менї мій побит, хоть може і несьвідому, подякувати. Гарних прожитих тут хвиль не забуду так скоро; а думками буду нераз — пробувати тут. Що-до вашої обіцянки, не покидати моеї матери, то не хочу напирати на вас, щоб ви повторили менї еї.“ А звертаючись до матери сказав: „Панна Верковичівна (звичайно, коли був в добрім настрою, говорив „Наталія“) обіцяла менї, мамо, не опускати вас нїколи, хиба тоді, коли-б ви самі віддалили еї від себе. Однак я думаю“...

„Сего я нїколи не вчиню!“ відповіла стара дама жалісно, і зближившись до мене, обняла мене так само щиро, як перед хвилею его, і поцїлувала.

„Я не віддалю еї нїколи від себе, хиба тодї, коли еї зажадає хтось такий, що не бажав би собі вже жадної розлуки з нею. Чи добре, так, Наталко?“

Я усьміхнула ся гірко: „Добре пані Марко!“

„Видиш, Івасечку, що я вгадала.“ Сказала і усміхнула ся якось дивно, а тепер іду приладити тобі звістні напери.“ І відійшла.

„Що оно добре, переконаний і я“, обізвав ся він перший. „Однак я не такий певний, як моя мати, що ви останете ся при нїй довго. В житю людскім лучає ся стілько неожиданого, наглого, що лучше не числити на нїчо певне. Те, що ми звикли вважати незмінним або лише нашим, виховує ся нам нераз так несподівано з рук, що ледви можна се зрозуміти. Тому — тому, прощаючись з вами, бажаю вам вже тепер як найбільше щастя, бажаю вам „сонця“; будьте переконані, що щиро бажаю!“ І простяг у-друге руку до мене.

(Дальше буде.)

Інтелїґентної

ГОСПОДИНІ

до веденя малого господарства і виховування 7-лїтної дївчинки пошукує один народний учитель в буковиньскім селї. Зголошувати ся треба до адмінїстрациї „Буковини“ найдальше до 10-го серпня. 1—5

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, створившесе зарестроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за поруков двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

укладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтографічнім накладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

Котвиця

Linіment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї.

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втираня:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Linіment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої полї. Оповіданє О. Й. Конїського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

ЖТО

хоче купити добрий і справедливий

МОСТ ОВОЧЕВИЙ

з яблок або грушок,

грубо витиснений, причім гварантую за добру якість, нехай уласть ся до економа і торговельника

ГАНС СТАРІ, ЕДЕЛЬСБАХ,

почтова і зелїзнична станция Фельдбах в Стирії.

Поїздину на мост прошу приславши або можу і сам дати. Замовленя висилаю за поборатовом. (2—10)

Повідомленє. Маю честь повідомити, що дирекция товариства *Днїстер* у Львові іменовала мене своїм аґентом на Чернівці (повіт судовий) і окрестність. В справах обезпечень від огню будинків мешкальних і господарских, церков з уряджем, знарядів домашних і господарских (возів, плугів і т. п.). худоби, збіжа в соломі і в зерні — подаю кождому потрібні новисня. — *Корнило Салябин*, аґент „Днїстра“ в Чернівцях, улиця Пумнула ч. 25.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні	особові	мішані	Відходять	Поїзди поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁷ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²⁹ 5³⁸	
З Букарешту, Ясс, Сучави, Глїбоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Глїбоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12⁰³ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶	
З Новоселиць, Садаґури	. . .	. . .	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць	. . .	. . .	4³⁰ 6²¹
до Львова				**зі Львова**			
З Відня, Кракова	1³⁰ 5¹⁹	6⁵⁵ 9³⁰ 9⁵⁵		До Кракова і Відня	2⁵⁰ 11⁰⁰	4⁴⁰ 9⁵⁵ 6⁴⁵	
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵ . .	6¹³ 7²⁸ 2⁰¹		„ Підволочиск	. 2¹¹ 6⁰⁹	. 9³⁰ 10⁴⁵	
З Підволочиск	2³⁰ 10⁰⁵ .	8⁰⁵ 5¹⁰ .		„ „ з Підзамча	. 2²⁵ 6¹⁴	. 9⁴⁸ 11¹²	
З „ на Підзамче	2¹⁸ 9⁵⁰ .	7⁴² 4⁴⁵ .		„ Чернівців, Сучави, Ясс, Букарешту	6¹⁰ . .	10²⁵ 2⁴⁵ 10¹⁵	
Зі Стрия	. . .	12¹⁰ 8 1⁵⁰		„ Стрия	. . .	5²² 9³⁵ 7²²	
З Белзця	. . .	8⁰⁰ 5⁴⁵ .		„ Белзця	. . .	9¹⁵ 7⁰⁵	
Зі Сколього і Стрия	. . .	10¹⁰ . .		„ Сколього і Стрия	. . .	. . 3⁰⁵	
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	. . 8⁴⁵	. . .		„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰ . .	. . .	

Підчеркнені числа означують порічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на чєрновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Руской Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 150. Чернівці, середа дня 10. (22.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находять ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надіеланім“ по 10 кр. від стрічки.

Справи австрийскі.

(Вибори до ради державної. Лївиця. Русини а вибори. Австро-угорска уюда. Податок від товарового обороту на біржах. Защіпленє антисемітизму на Угорщинї).

В часї від послїдного нашого перегляду полїтичних подій розійшла ся в Австрії поголоска, що правительство думає небавом розвязати раду державну і тому наказало підвладним властям приготовити спис виборцїв. Зараз потім посипали ся по ріжних часописях коротенькі упімненя до своїх читателїв і людий, аби приготовляли ся до будучої і — як думали — вже недалекої виборчої кампанії. Та в слїд за тим появили ся в урядових і півурядових часописях поясненя, відки ті поголоски взяли ся. Іменно буде при слїдуючих виборах вибирати вже також пята курия, а що в нїй число виборцїв незвичайно велике, то й заздалегідь розпочало роботу коло уложеня спису тих виборцїв, але „висновки з заряджених праць приготовляючих о терминї виборів суть безосновні“, як кажуть урядові часописи.

Однак здає ся, що поголоска о розвязаню ради державної не повстала лише задля тих приготовляючих праць, а може також з комбінацій, що коли рада державна не згодить ся на проектовані палатою панів зміни в реформі податковій, правительству не остане нїчого иньшого, як розвязати раду державну. Отже помимо успокоюючих запевнень урядової праси, можуть австрийскі народи вже від тепер приготовляти ся до кампанії виборчої. І дїйсно деякі партиї приготовляють ся вже. Т. зв. лїверальна лївиця розпадає ся, і длятого еї найвизнатнїйші люди скликують наради партийні і на них ухвалюють в будучім парлямент завязати „нїмецку партию поступову“, котрої програма мало-що ріжнила-б ся від програми лївиці. Виходить се дїйсно на таке, як пишуть антисеміти, що лїбералам не бракує анї програми анї кандитів на послів, але бракує лише — виборцїв! Бо-ж се певна річ, що помимо нової назви і помимо більше нїмецкого характеру тої партиї, виборці в нїмецких краях все таки будуть до лїберальних кандидатів відносити ся з недовірієм.

Також Поляки вже ведуть наради над справою недалеких виборів, а на Моравї єднають ся Молодо- і Старочехи для спільного поступованя против Нїмців. Коли отже всї думають над виборами, час би й Русинам подумати о тім. Вправдї на вічу в Перемишли вибрали радикали комітет, котрий має заняти ся сею справою, але о якійсь акциї народовців — чи то реалістів чи опозиціонїстів — зовсїм нїчого не чувати, хиба що сходини мужів довірия, заінїціовані пос. Барвіньским, уважати-б такими приготовляючими кроками. На кождий спосіб варто би при сій нагоді розібрати основно питане, чи дало би ся під гаслом „всї народовці разом“ з'єднати всїх щирих народовців під одну хоругов і стати на тім спільнім ґрунті, о котрім ще десь колись споминає навіть головний орган опозиціонїстів. Буковиньскі Русини-народовці здобувають собі терен чим раз більше, бо на відбувших ся чотирох вічах нарід пізнав їх докладно, а но ферияx — надіємо ся — піде чутка про нашу роботу і в найглухійші рускі кути на Буковинї, а се улекшить Русинам виборчу кампанію значно.

Сими днями відбували ся у Відни спільні наради австрийских і угорских міністрів в справі австро-угорскої угоди. Наради вже покінчені і прийшло до цїлковитої згоди; остала ся лише ще нерішена оплата спільних видатків, але сю рішають вже не міністерства, а осібні комісиї. Про се, які великі ріжниці істнують в поглядах австрийскої а угорскої комісиї оплат, ми вже свого часу писали, а коли скінчать ся парляментарні ферії і наново розпічнуть ся наради тих комісий, то ми до сеї справи ще повернемо. Тепер ще лише подамо вістку, що президент угорских міністрів бар. Банфі згоджує ся на підвисшене угорскої квоти, але рішучо тому противлять ся найвизнатнїйші мужі правительственної партиї лїберальної, як Сель, Тіса, Векерле і Фальк. З того готово прийти до борби між цїла-

---

35)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

—

(Дальше).

Я стояла перед ним, холодна, нїма, мов готова до бою, і не рушила ся, коли він подав руку.

„Се гарно, пане доктор, що ви бажаєте товаришцї стілько щастя і сонця,“ обізвалась я, усьміхаючись нервово. „Особливо сонця жадна моя душа; бо саме его не мала я нїколи надто в своїм житю, і мабуть не буду й пізнїйше мати. Що-до гарних хвиль, то й я не забуду їх нїколи. А повтаряти обіцянку, що не покину вашої матери, не маю причини. Ви і так не повірили би менї цїлком, а я не привикла накидувати ся чим небудь, хоть би се було лиш успокоюючим запевненем, а тепер не вчиню сего вже зовсїм.“

Він спалахнув і мав уже на устах якісь острі слова, однак погамував ся і спитав:

„Що дало вам причину думати, що я не повірю вам цїлком?“

„Ви самі дали менї нагоду, прийти на ту думку,“ відповіла я, „але ви помилуєтесь, пане доктор. І компанїонка вміє бути вірною, а за дізнані добродїйства, за щире прихильне серце — вдячною; тим більше така, що чує ся самітною і погорджуваною. Але попри то вміє она бути вірною і собі, і оцїнюючи других, уміє цїнити і себе. Бували хвилї, в котрих ви обходили ся зі мною як з чоловіком рівним вам душею і думками, обходили ся як із своїм товаришем. Се були для мене соняшні хвилї, і за них дякую вам з щирого серця. Они — я се відчуваю — будуть сиятч довго, довго в моїй душі. Надію ся, що се не оскорбить вас, пане доктор. Впрочім — ми розстаємо ся і так.“

Я підійшла до него, щоби подати ему руку. Він стояв спертий о стіл, а блїдий як смерть.

„Бувайте здорові! Я бажаю вам так само щастя і сонця на будуче, як ви менї“...

„Сонця, сонця“... промовив він глухим голосом і усьміхнув ся якось чудно. При тім вияснив свої великі, в тій хвилї незвичайно зворушені очи в мене, мов би хотїв мій вид задержати на віки в своїй памяти. „Ви кажете: сонце... оно заходить від нині для мене!“

Я глянула на него широко отвертими очима.

„Заходить?“

„Так, для мене. Для другого оно сходить.“

Я не розуміла его.

„Жаль менї, пане доктор, коли би се було правдою“, сказала я півголосом — і я говорила щиру правду.

Невимовний жаль обгорнув мою душу, і щоб не виявити того перед ним, я спустила погляд в низ і подала з холодним поклоном руку.

„Ще раз... бувайте здорові!“

Він склонив ся так само холодно, формально, але не сказав анї слова. Здавало ся, всяке прощальне слово так і застрягло ему в горлї. Рука его була холодна мов лїд, і обняла мою праву мов клїщами.

Я пішла, не обглядаючись, як та сонна, і не знаю, чи менї се приснило ся, чи було дїйеностию, а то, що вслїд за мною прозвенїло на силу висказане, але майже на просьбу подобаюче, раз менї жартом (?) кинене ним слово: „Цьвіт лотосу...“

. . . . . .

В три години пізнїйше від'їхав.

Важкі незабутні три години в моїм житю.

Мене мучив глухий жаль за ним, а его блїде, від болю змінене лице стояло неустанно передо мною. Чому переслїдувала мене думка, що він був лиш на вид холодним і повздержливим супроти мене? Що в серцю беріг щось иньше, тепле, гарне, і що терпів від чогось, від якоїсь гордости, або з якихсь Бог знає яких причин.

Підчас тих трьох годин не дятав анї на хвилинку відпочивати. Я-ж лежала без сну і чула, як ходив, неначе міряв неустанно свою комнату. Над чим думав? О пів до третьої над'їхав фіакер. В менї затовкло ся серце і я здержала віддих, щоби чути кождий крок і рух его.

вительством а правительственною партиею, котра не знати як би скінчила ся. Попри то виринуло ще друге питанє, а іменно, чи австро-угорска угода має прийти під наради ще теперішних парляментів, чи може вже нововибраних. Що-до Австриї, то ґр. Баденї рішив ся енергічно домагати ся залагодженя сеї справи ще в сім році і его положенє досить вигідне. Розходить ся отже о угорске правительство. Нівурядова Agrarier Ztg. підносить, що в слідуючім угорскім соймі значно збільшить ся число противників угоди, отже Банфі мусить домагати ся полагодженя сеї важної справи ще теперішним угорским соймом, і тоді — надіють ся — можна буде прийти до порозуміня.

На день 30-го вересня с. р. скликав міністер фінансів др. Білиньский до Відня знатоків, щоби обговорити справу податку від товарового обороту на біржах. Податок від обороту цінних паперів істнує в Австриї вже від 1893 р.; тепер же наміряє правительство розширити той податок також на обороти товарові (пр. збіжем) на біржах, однак перед уложенем відповідного проекту хоче міністер вислухати гадки інтересованих сторін. В тій цілі розіслав міністер до торговельних і промислових палат і до рільничих товариств обіжник з відповідними запитаннями, з котрих виходить, що ся справа обходить живо не лише фінансістів, котрі мусіли би більші податки платити, але також рільників австрийских.

На Угорщинї організує ся щораз сильнійше сторонництво клерикальне (католицке). Оно скликало в послідних днях кілька віч, на котрих помимо величезної контр-агітациї начальників повітових та сильної партиї лібералной явили ся великі маси народу. На тих вічах прийшло подекуди до скандалів, бо угорскі ліберали чи, ліпше сказати-б, жиди не думають ні на крихту випустити власть з рук. Але характеристичне, що на тих католицких вічах явили ся також православні Серби і протестантскі Словаки, так що будапештеньске тисячліте в порівнаню з тими вічами виглядає справді не дїлом мадярскої терпимости, а скорше насильства. Тому вповні розуміємо протести полудневих Славян, лише жаль нам, що за угорских Русинів мусять протестувати аж галицкі їх брати в брошурцї „І ми в Европі“. Положенє на Угорщинї дуже подібне до того у Відни перед семи роками, де нетерпимість лібералів і їх грубі насильства викликали антисемітизм, котрому вкінци не міг ніхто оперти ся і котрий повалив ліберальне сторонництво цїлковито. Коли-б таке наступило на Угорщинї, то віддихнули би троха лекше немічні тепер Словаки і Русини угорскі.

Заграничнa політика.

Мимо ославленого сезону огірковогo, в котрім звичайно на якийсь час затихає політичне житє держав, сего року маємо досить подій „з широкого сьвіта“.

І так Італія перебула в послідних днях міністерску крізу. Італіянські міністри війни вже від кількох літ старають ся зменьшити розходи на військо. Так і міністер Рікотті хотів о се постарати ся і в тій цїли предложив зменьшенє італіянської армії о яких 80.000 вояків, так що кождий баталіон мав би лише три компанії. Против того виступили військові люди, а в парляменті зажадали, щоби наради над сим проектом відложено аж на осінь; на се згодила ся також більшість міністерскої ради. Через те уступив міністер Рікотті, а его наслідником мав стати ґенерал Пеллю; але сей зажадав великих фондів на військо, отже прийшло до непорозумінь між шефом кабінету Рудінїм а міністром скарбу Кольомбо. З того прийшло до димісиї цілого кабінету. Король поручив Рудінїому зложенє нового кабінету. Найбільші трудности робило обсадженє міністерства заграничних справ, бо маркіз Вісконті-Веноста ставляв деякі услівя. Але вкінци удало ся і его наклонити до обнятя згаданого ресорту. Окрім шефа кабінету Рудінього остали в новім міністерстві ще міністри маринарки, фінансів, справедливости, шкільництва і рільництва. Вчера, в вівторок, представило ся нове міністерство італіянському парламентови.

В послідним часї їздив чорногорский князь Никита троха по сьвіті: був також у Відни, а опісля в Білгороді, де відвідів молодого сербского короля Александра. Там обговорювали сербский і чорногорский міністер заграничних справ, Новакович і Вукович, можливість союза балканьских Славян, до котрого мала би окрім Сербії і Чорногории належати також Болгария. Цїлию того союза, від сьідою чорногорского князя, а патронатом Росиї, має бути спільне поступованє у всїх справах, що відносять ся до народних, церковних і культурних потреб Сербів і Македонців. Виразів той союз ще не зложений, але в принципі вже рішений. Чорногорский князь хотїв навіть для скорого полагодженя сеї справи поїхати до Софії, але вагалда собі саме в час, що він старший віком від болгарского князя, та що ему яко самостійному князеви не личить складати першому візиту відвладному Туреччиної князеви болгарскому. Тож рішив ся вичікувати візити кн. Фердинанда в Цеттинє, куда небавом має приїхати також сербский король Александер. Той союз не може нікому робити турботи, а противно можна радувати ся, що славяньскі князї перестануть обопільно чубити ся: але чи їм се удасть ся, коли признають над собою патронат Росиї, се покаже вже недалека будучність. Вкрочім одна одинока справа македоньска готова роз'єднати Болгарию і Сербію, і тому дають Dnewni Nowini раду, о тій справі зовсім не споминати. Та чи можна буде послухати сеї добродушної ради, се инша річ.

А міжтим попав ся болгарский князь Фердинанд в дуже невигідне положенє. Ми вже раз о тім спомнинали, що Росия домагає ся, аби тих офіцирів, котрі задля зради втїкли до Росиї, принято назад до болгарского війска і то в тих ранґах, яких они за той час дослужили-б ся. Российский агент дипльоматичний передав вже навіть спис тих офіцирів. Росия мотивує се свое жаданє тим, що годі карати тих офіцирів за те, о що они старали ся і чого Болгария власне тепер дїнната, іменно приязни Росиї. Зновже публична опінія і ціле військо в Болгарії противить ся тому, аби тих зрадників, перед котрими вірні вояки оборонили князя і вітчину, вивишено до ранґ ґенералів, бо се виглядало би на винагороду за зраду. Як князь Фердинанд вийде із сего трудного положенія, годі сказати, але коли він цінить ще независимість вітчини супроти чужих держав і волю своїх вірних офіцирів, то відповідь на жаданє Росиї готова. Та не знати, чи князь в свою погоню за прихильною усьмішкою Росиї зверне увагу на волю народу.

Европа може бути спокійна, бо розрухи на Кретї доходять до свого кінця. Коли спитає хто, чия в тім заслуга, то в відповідь на се питанє ніхто ему не скаже, що то заслуга Туреччини, а лише европейских держав. Наші читачі певно пригадають собі, як страшно приходило ся інтересованим европейским державам напирати на Туреччину, аби она признала т. зв.

Ходив скорше, збирав річи, подавав їх слузї і все тихо, щоб не збудити нікого в домі, а може й мене, бо попри мою комнату мусїли переходити в сїни. Вкінци чула я, як вийшов, як зачинив за собою двері, обкрутив ключ два рази в дверах, і винявши поклав его на одну з шаф, що стояли в передній комнаті. Переходячи попри мої двері, задержав ся на хвилину мов приневолений невидимою силою, щоб за те опісля віддалити ся двічи скорším кроком. На сходах веранди, по котрих сходив цїлком звільна, дзуркнула его шабля, а трохи з годом чула я гуркіт повозу, що его відвозив. Коли-ж і гуркіт замовк, чути було тілько глухий одностайний шум дерев в саду...

Крізь шум той розлягав ся від часу до часу зойк сольскої арфи.

Я не ворухалась.

Зарившн палцї в волосє, лежала з болїсно зморщеним чолом, без сліз. Він не оставив менї права, проливати їх за ним...

X.

Майже чотири місяцї минули з часу від'їзду доктора Марка, і ми зажили знов давним ладом і колишнім тихим, одностайним житем. Від него прийшов за той час лиш один раз лист з Цари, в котрім писав, що хорував трохи, що відпливає незадовго до Іспаниї, і що має дуже много занять. Се заняте, писав, дуже ему пожадане, бо на него налягає від часу до часу якась пригноблююча „туга за домом“ і тута за тихими, чистотою і любовю озареними вечерами на батьківщинї, а праця розвіває сумні тужливі думки і не допускає его тонути в жалю. Покищо здоровить всїх сердечно і т. д.

Пані Марко стала від его від'їзду дразливійшою і попадає часто в якийсь сумний настрій. Каже, що ей мучить деякими хвилями передчуте, що не побачить его вже більше. Посьвячую бідній нервовій жінці більше часу, ніж коли перед тим, посьвячую ся їй цїлковито. Читаю їй годинами в голос, товаришу їй майже неустанно. В кухни пересиджую більше, як треба, щоби страва для неї була цїлком після ей смаку і все так, як она любить. Через все те остає ся менї дуже мало часу, а коли найдуть ся вкінци свобідні хвилини, то сама не знаю, до чого брати ся вперед. Чи читати, чи писати, чи веселитись, як каже она инодї, коли догляне яку психічну втому на моїм лиці. Я стараю ся, щоб она не добачувала ей ніколи. Она-ж прецінь его мати, а через те для мене так само дорога, як і для него.

Від часу до часу відвідувала нас Овсана і випрошувала мене у пані Марко на „музику“. Тодї проживала я свої найсвобіднійші хвилї — і мої думки летїли невинно далеко на полудне.

По его відїзді сьвіт для мене немов опустїв. В серцю загніздила ся глубока, пригнітаюча, немов безконечна туга, котру викоренити старалась я всїми силами. Я не хотїла про него думати, не хотїла, щоби чувства мої звертали ся до него, мов той соняшник за сонцем, однак на дармо. Перед моєю моєю уявою спинала ся трохи не що годинн его істота, з тих гарних сонячних днїв, в котрих бував для мене добрим, щирим, бував чимсь більше „як добрим знакомим“. Ставав живо его образ з бистрими, за мною неустанно слідячими очима, прислухуючий ся з усьміхом моїм оповіданям з рідних сторін...

Я любила его, бо-ж се не могло щось инше бути, що я відчувала для него. Се була очивидно любов, але не така, як колись для Орадина, лише якась спокійна, глубока. Его гарний, лагідний характер вспів тепер ще красше передо мною, а его майже хоробливa любов до чесноти і чистоти полишила на мене такий вплив, що его не зітре мабуть нїчо.

Всї его розмови, погляди, всї засади его що-до житя і моралї розбирала я з тою самою точностю, як і ті колись у Орадина, і я мусїла все наново переслідчувати ся, що він чоловік наскрізь інтелігентний, і чесний, наскрізь христократ в чувствах і справдішний чоловіколюбець, що як раз про Орадина не могла я з певностию сказати.

Я купила собі поралні менї ним рїжні наукові твори і читала їх, вглубляючись у них цілою істотою. Менї здавало ся, що тим станесь менї его істота ще більше зрозумілою. Він дробував ся в стародавній літературі і я перечитувала совістно все, що було менї приступним. Бюст

трактат Галеппейский, вислала на Крету християньского ґенерал-ґубернатора і т. д. Коли Туреччина вкінци послухала тих рад, а повстанцї не були тим задоволені, заявили амбасадори держав, що не думають дальше налягати на Туреччину. Вправдї прийшло ще в деяких околицях на Кретї до проливу крови, але вже лише рідко, а що повстанцям не достає харчу, то християньскі посли до кретеньского парляменту прибули на засїдане і вручили ґубернаторови і амбасадорам европейских держав меморандум, в котрім списали жадання повстанцїв, і просили о як найскорше полагоджене сеї справи. Коли отже султан турецкий послухав дотеперішних рад европейских держав, то нема сумнїву, що послухає їх і дальше, а в такім разї прийде скоро до цїлковитого успокоєня на Кретї.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 21-го липня 1896.

Вісти особисті. П. Стефан Стоцкий виїхав на ферії до Рожнова, а п. Ер. Пігуляк в гори до Жабя.

Іспит зрілости при учительскій семинарії в Чернівцях зложили з рускою викладовою мовою: на мужескім віддїлї: Мільтіядес Брага, Отілью Ельстольц, Пилип Григорович, Мартин Кордашевский, Мариан Петрик, Йосафат Панчак, Іван Радомский, Евгеній Семенович і Ілія Тевтул; а на женскім віддїлї: Гіттель Барон, Ольга Білїнкевич, Зузанна Ґродецка, Володимира Лисинецка, Іванна Островска і Каролина Сухонос. — Румунізаторска Gazeta Bucovinei хотїла при сїй нагодї відкрити між Русинами Волохів і зачислила між următorii tineri români пп. Брагу, Григоровича, Петрика і Семеновича. Вправдї се деґкий спосіб, присвоювати собі чужих людий, а потім, коли они таки відпекують ся Волохів і признають ся лише до Русинів, кричати, що край рускчить ся! Але чи се чесний спосіб, нехай осудять самі читачі.

Царска пара у Відни має після найновійших вістий загостити дня 26-го серпня с. р. з великов дружиновь. На двірци північної зелїзниці повитають гостий цїсар, архикнягиня Йосифа в заступництві цїсаревої, та всї у Відни проживаючі архикнязї і архикнягині. Царска пара стане в цїсарскім замку і має забавити у Відни три дни. Дня 27-го серпня має відбути ся на Шмельцу парада всеї віденьскої залоги. Крім того є у планї двірский концерт, ґальова вистава в двірскій опері, ґальовий обід і обід родинний. На перегляд війска має прибути до Відна пять полків кінноти. До того потрібно крім тих касарень, які є, ще приміщеня що найменьше для 3.000 коний.

Москвофільске студентске товариство „Карпат“ має оснувати ся в Чернівцях, як пише з радостию орґан п. Тимінського. Не знати, чи призбирає се товариство хоч тілько членів, кілько потрібно для видїлу та чи буде стояти в таких інтимних відносинах до росийского консула в Чернівцях, як сумної слави тов. „Букавіна“. Неодин „маладец“ зітхає за тими добрими часами; можна було бавити ся за чужі ґрощі...

Жидів на такий малий край, як Буковина, є вправдї дуже богато; але все таки есть їх чотири рази меньше, як Русинів. Чому-ж в черновецкій ґімназиї нїмецкій на 835 учеників було жидів 420 (значить половина), а Русинів лише 131? Бо жиди знають вартість школи і науки, а Русини не знають. За то нам дуже встидно — так не повинно бути! Приготовте ще з 50 хлопцїв до рускої ґімназиї, нехай по вакациях зложать іспит! Селяни своїх синів не посилають до шкіл, а потім нарікають, що навіть на писаря громадского не мають свого чоловіка, тілько жида!

На адресу управи зелїзниць. Сими днями подало наше руске полїтичне товариство „Руска Рада“ жалобу до управи зелїзниць, що на тутешнім розширенім двірци нема руских написий. Сим кроком зробило згадане товариство лише свій обовязок, стоячи на сторожи прав руского народу. Що се декому буде не в лад, се ми знали наперед. Але що про се може довідати ся приватна особа, сего ми не принускали. В сегодняшнім числї Buk. Post читаємо новинку в сїй справі. Ми цїкаві знати, відки міг жид-редактор Штекель довідати ся о тім? Чи стоять ему урядові акти управи зелїзниць до розпорядимости? При кінци згаданої нотатки в Buk. Post запевняє нас редакция, що наше жадане буде вскорі увзгляднене. Ми о сїм не сумнївали ся з самого початку, бо-ж наше жадане о рускі написи є цїлком оправдане; але відки приходить Buk. Post нас о тім вневнювати? Чи може та ґезета є орґаном управи зелїзниць? Ми о тім доси нїчого не чували, тож було би пожадане, аби управа зелїзниць вияснила цїлу справу як слїд і тим усунула всякі здогади.

„Патріоти“ такі, як Курдиндк, обурили справедливо одного дописувателя *Дньа* і він виспав їх в слїди Наумовича. Коли-ж се не можливе, а людий таких треба би таки зробити нешкідливими, дописуватель (видко якийсь священик) есть в клопоті і не знає, що порадити особливо тому, що москвофіли в гр. кат. консторних суть специяльно протеґовані. „У нас — каже — можна на сотки начислити таких людий, нїби інтелїґентих, що на всякого рода зібраних кричуть та горлають про свій патріотизм, в дїлах же своїх суть зрадниками свого власного народа, або за нараван чужини хотять закрити свої переконаня, отже польщина має охоронити їх перед всякими можливими докорами. Чи-ж всї тоті чираки маем ми вирізати або випалити з нашого народного орґанізму?! Та оно би так здало ся, але що-ж з того! Коли схочемо переводити таку страшну ампутацию, то нам нїчого не лишить ся, хиба тілько кости та трошечка мяса, бо згадаймо на се, що наші невідрадні відносини, лизуньства, гіпокризия, а може й очернене других своїх товаришів винхали таких маститих патріотів на передні видні становища, з котрих они дають примір, а навіть прикази своїм підчиненим. Гей, гей милий Боже, що у нас не дїе ся! І я певний, що всякі поступки та подвиги нашого дорогого о. Курдидика за яких десять лїт забудуть ся і наш патріот за той час стане ще деканом. Наша суспільність не повинна мати для таких людий нїчого більше, як тілько погорду, а не величати їх та славити, як звичайно нині дїе ся. Зрадник, чи він Поляк чи Русин або Нїмець, все лишить ся зрадником!“

Хвалить ся циган своїми дїтьми. „Галичанинъ“ передруковує з „большим удовольствіем“ нїсенїтницї Савчука з „Селянина“ про наші віча. Радше би порадив Савчукови, аби навчив ся писати, бо в своїм „Селянинї“ лишає сотки страшних похибок правописних. Хто не вірить, най перегляне собі „Селянина“. А ми за наші віча не боїмо ся; нехай кацапи урядять лїпші!

Гарний вчинок офіцира. Перша девізия 8-го полку уланів вимашерувала дня 14-го с. м. з Товмача до Петрикова над берег Дністра для вправ. Підчас переправиваня Дністра впав один улан в вир і зник під водою. Коли се побачив підпоручник Ґанс Зальцман, скочив в повнім мундурі в Дністер і витягнув з нараженем власного житя улана з води. Той сам підпоручник виратував вже раз иншого улана від смерти.

Велита осетра, ваги 5 сотнарів, зловили селяни в Сянї під Перемишлем. Рибу купили зараз жиди за 28 зр. і післали до Відня. Нарід оповідає, що той осетр заповідає велику повінь, бо кілько разів зловлено в Сянї таку рибу, то завсїгди були того лїта великі води.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 21-го липня 1896 року.

Відень. Fremdenblatt уважає, що переведене австро-угорскої угоди можливе в осінній

Софокля, котрий уставив власноручно в моїй комнатї, став ся для мене чимсь немов сьвятим. Любив з нової гарної лїтератури деяких польских писателїв, на котрих я доси не звертала більшої уваги, тому що походили з лона нації, котрої я не любила. Своєю інтелїґенциею засоромив мої неприязні, майже односторонні почування, навчив мене цїнити та бути і супроти ворогів обективною і справедливою. Через него породумїла я справедливий арістократизм душі, той арістократизм, про котрого розписувавсь так загадочно, а заразом так сильно і порываючо новочасний фільозоф Ніцше. Навчила ся нового сьвітогляду, котрий показував мені неодну доси майже зовсїм неясну, незамітну для мене річ в новім сьвітлї. Однак попри все те скрінило его єство також мою сильно пригноблену душу і самосьвідомість, потрясло наново моєю гордостию, і за се я найвдячнїйша ему. Згадка на се послїдне его дїло пронибає душу мою болем, однак я задоволена.

. . . . . .

Довгий, довгий час мучилась і упивалась я рїжними спогадами про его істоту, а врешті і прийшла до ось-якого висновку. Се було глупо, слабосильно, плекати нїжні чувства для чоловіка, котрий, як переконалась я, в послїдній хвилї відпихнув мене з гордостию від себе. З якої причини, не можу ясно розібрати, відчуваю лиш, що Орадин мусить бути тою причиною. Врочім мене се обиджає. Орадин гідний бути і его товаришем, і він не потребував за те знакомство, о котрім навіть не знаю, що він думає, відпихати мене від себе. Чинив він се — що правда — хвилями досить загадочним поведенем, більше з жалем, більше з примусу, неначе-б не хотїв і тїнею станути в чім на завадї, або задержатись там, де міг би бути злишним; однак для мене сего доволї, щоби не накидати ся ему і своєю особою. Коли мої знакомства ему немилі, то тим більше немила і я, що стою сама посеред широкого сьвіта, без становиска, без маєтку, „компанїонка.“

Орадин лютує на мене, завдає мені з якоїсь нїмети болю, однак він не відвернув би ся від мене в такім випадку. Тому прощай, Марко! Наші натури за однакові, щоби могли з'єднати ся, за однаково горді, вражливі, за однаково замкнені в собі, щоби могли завсїгди порозуміти ся. Не побачимо ся може і так більше в житю і я не пригадаю ся тобі жадною споминкою, жадним словечком — хиба мріями! Так, мріями, коли-б они мали ту силу дати ся тобі відчути. А може відчуєш їх тихими зористими ночами на мори?...

Я-ж займу ся наукою і працею, щоби житє моє набрало змислу і принади, а для других хоть передетної вартости і щоб додержати тобі даного слова, що дістанеш колись в руки мої твори.

З Орадином — чи зірву коли знакомство? О нї, він остав ся про те все якоюсь памятков, сьвятостию, якимсь промінем моєї конурої одноварвної минувшини, котрої я не забуду нїколи. Крім того він син мого споневіряного народу, в котрого будучність я вірю, котрий стане своїми здібностями на чолї того народу і не здопче его довіря. Він — я се знаю — не дасть мені нїколи причини жалувати моєї щирої прихильности до него, колишньої любови, а теперішної приязни. Коли-б мені прийшло бороти ся задля его палкої непостійної вдачі і далї, то буду бороти ся. Я люблю борбу: она пригадує мені житє і істнованє власних сил. Впрочім чи не приписана она мені вже долею з дитинства? Чи не говорила і моя дорога бабуня, що я родила ся до терпіня?

Орадин назвав мене „Царівною“.

Гарна, прегарна назва: лиш чи гідна я еї, чи була достойна еї хоть в одній хвилї свого мізерного житя?

У тамтого я „цьвіт лотосу.“

Коли нагадую собі се слово, проймає мене якесь щасливе сподіване, прегарне, а заразом успокоюючо передчуте.

Я усьміхаю ся сумовитим усьміхом. Житє само покаже, що я з того всего...

(Дальше буде.)

сесиї австрийскої ради державної. З австрийскої сторони мабуть не буде жадних перепон проти продовженя і докінченя угоди.

Париж. Кілька християньских послів опустило Канеа на Кретї помимо просьб амбасадорів. Потверджує ся вість, що військовий комендант Абдуляг Паша буде відкликаний.

Атени. Донесене Havas потверджує, що два християньскі посли були дуже загрожені. В Гараклеон наспіли анґлійскі і французскі кораблї воєнні. Около 400 людий втїкло до Санторін і представляють положене в Канеа яко дуже поважне.

Атени. В Гераклеон убито 10 християн, а кількох тяжко ранено.

Льондон. Lloyd доносить, що коло островів Маледівів потонув анґлійский пароход „Сіерра Карріма“; всї пасажири утопили ся.

Льондон. До Times телеґрафують з Гонконґ, що Японцї на полудневій Формозї страшно знущають ся над Хінцями, котрим грозить там цїлковита заглада. Японцї спалили більше як 60 міст, і вимордували кілька тисячів Хінцїв.

Новий Йорк. Повстанцї на Кубі побили іспаньске військо. Іспаньский ґенерал Хуелям мав дістати ся до неволї і его задержали повстанцї.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 20-го липня 1896.

	Львів.		*Чернівцї.*	
Пшениця	від 6.90	до 7.25	від 6.90	до 7.—
Жито	„ 5.75	„ 6.—	„ 5.30	„ 5.40
Ячмінь бров.	„ .—	„ .—	„ .—	„ .—
Ячмінь простий	„ 4.50	„ 4.90	„ .—	„ .—
Овес	„ 5.70	„ 6.—	„ 5.10	„ 5.20
Рінак	„ 8.50	„ 9.—	„ 7.90	„ 8.10
Горох	„ 4.50	„ 8.—	„ 0.—	„ 0.—
Вика	„ 4.25	„ 4.75	„ 0.—	„ 0.—
Льнянка	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Біб	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Бобик	„ 4.25	„ 4.50	„ 0.—	„ 0.—
Гречка	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Кукуруза стара	„ 0.—	„ 0.—	„ 4.25	„ 4.30

Хміль 12.— 15.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

АПРИКОЗИ

дуже добрі, найблагороднїйші, найбільші, самі вибрані по 5 клґр., кіш за дармо, разом з опакованем по 1 зр. 65 кр. розсилає

П. Д. Шпіґльберґ

в Заліщиках. (1—3)

РАМИ

для образів і фотоґрафій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях.

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку ц. к. почти). 10—20

Інтелїґентної

ГОСПОДИНІ

до веденя малого господарства і виховуваня 7-лїтної дївчинки пошукує один народний учитель в буковинськім селї. Зголошувати ся треба до адміністрациї „Буковини“ найдальше до 10-го серпня. 2—5

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Вел. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Ен. Ординариями всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договоря заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і найвисші суми.

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услїви і видає полїси і книги в руских язиках.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранция вікновита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчиця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университетскої *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Менґера ч. 25.

В справі приниманя хорих і инших інформацай треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Віщофера.) (14—100)

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні		особові		мішані	Відходять	Поїзди поспішні		особові		мішані	
до Чернівцїв						**з Чернівцїв**						
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	11²⁸		6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷		9⁴¹	10²⁹	5³⁸	
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3²⁹		9¹²	10⁸⁰	5²³	До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³		7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶	
З Новоселиць, Садаґури					11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць					4³⁰	6²¹
до Львова						**зі Львова**						
З Відня, Кракова	1³⁰ 5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵	До Кракова і Відня	2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵	
З Букарешту, Сучави, Чернівцїв, Станіславова	9⁵⁵		6¹³	7²⁸	2⁰¹	„ Підволочиск	2¹¹	6⁰⁰		9⁵⁰	10⁴⁵	
З Підволочиск	2³⁰ 10⁰⁵		8⁰⁵	5¹⁰		„ „ з Підзамча	2²⁵	6¹⁴		9⁴⁸	11¹²	
З „ зи Підзамче	2¹⁸ 9⁵⁰		7⁴²	4⁴⁵		„ Чернівцїв, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰		10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵	
Зі Стрия			12¹⁰	8	1⁵⁰	„ Стрия			5²²	9³⁵	7²²	
З Белзця			8⁰⁰	5⁴⁵		„ Белзця			9¹⁵	7⁰⁵		
Зі Сколього і Стрия			10¹⁰			„ Сколього і Стрия					3⁰⁵	
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)		8⁴⁵				„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰					

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від чьвівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Русової Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкалича.

Ч. 151. Чернівці, четвер дня 11. (23.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцах (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня прийнає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надіеланім“ по 10 кр. від стрічки.

Нові вибори.

В польскій прасї вже почала ся борба з причини виборів до ради державної, котрі ще не знати коли відбудуть ся. Польскі соціялїсти поставили собі за цїль, розбити коло польске, а польска шляхта, розуміє ся, за всяку цїну хоче удержати одноцїльність польского кола і тому накликує до солїдарности. Тимчасом у Русинів ще поки-що зовсїм тихо. Коли нагадаємо собі той страшний лемент перепавших кандидатів-Русинів минувшої осени, ті гіркі, дуже часто неоправдані нарікання наших опозиційних часописий і накликування добромислячих Русинів з ріжних сторін до организації, — а подивимо ся на теперішне спокійне, можна сказати: байдуже поведене тих всїх невдоволених недавно елементів (кромі радикалів), то в сотий раз приходить ся сказати з глубоким переконьвідченем, що бодай половину всякої невдачі мусять Русини приписувати собі.

Коли *Буковина* приняла була на себе торік невдячну ролю, виказувати з нагоди виборів промахи самих Русинів, в опозиційних часописях можна було читати великі, злобні репліки, в котрих було більше гіркого розчарованя і лютости з причини невдачі, як холодної розваги. Хоч се розсерджене наших противників мало свої патріотичні мотиви, именно було наслїдком жалю, що ще раз вибори нам не повели ся, але проте не містило в собі нїякої відради і поради на будуче, а радше настроювало песимістично, ослаблюючо. Тепер же, коли жаль по невдалих виборах значно притих, ми з вдоволеном мусимо ствердити, що й *Дїло* і иньші часописи у вступних статях, а ще більше в численних дописях, виказали безлїч прикладів рускої байдужности або безхарактерности. Зазначуємо се з вдоволеном тому, що „пране власних брудів“ то річ вправдї доконче у нас потрібна, але не така знов мила, щоб хтось мав охоту робити собі з неї монополь. Добре, що ролї прачки приняло ся і *Дїло* — ніде скорше робота.

Вправдї ще й тепер опозиційна злоба відізвала ся знаним наївним внесеном п. Могильницкого в Долині, щоби не підпирати навіть добрих вчинків п. Барвіньского, але за те з другої сторони — як се знаємо з численних інформацій — і в опозиціонїстів наше гасло: „нїгде анї одного „москвофіла!“ набрало більшої вартости, бо за той час по виборах москвофіли в родї черніхівского месиї знов показали, що як би мали роги, то би всїх народовцїв покололи. А сей здобуток у переєьвідчених опозиціонїстів треба вписати між plus-и. Зі всїм тим однак Дїловики або Романчукісти (чи як би їх назвати) мають тепер далеко більше підірваний ґрунт, нїж тому рік, і то через агітациї радикальні.

З того часу, як радикали заявили, що не думають воювати против церкви, а наші опозиціонїсти, чуючи свою неміч, відважили ся вже раз приняти провідників радикальних до Народної Ради і Просьвіти, а навіть радити з ними спільно, затерли ся між ними ріжниці так, що ми не бачимо зовсїм розумних причин, чому би ті дві партиї мали остати ся двома партиями, а не злити ся в одну. Вправдї радикали не мали би в тім великого інтересу, бо дістали би елемент непевний, зроблений, розпадаючий ся, але за те опозиціонїсти могли би богато зискати. І ми певні, що як би лише не кілька осіб з табору *Дїла*, то порозуміне між тими двома партиями прийшло би зовсїм скоро. Притім радикали взяли би верх, що їм впрочім по їх заслугам і зручности зовсїм справедливо належалось би. Взяти на увагу радикальні віча і порівнати їх з вічами опозиціонїстів, зараз видко величезну ріжницю і то именно в користь радикалів. Народовцїв таких, як був Романчук тому 6 лїт, тепер дуже мало; за те хлопска радикальна партия зросла в десятеро. Коли до недавна радикальний рух не сягав поза Снятин і Коломию, то тепер він обняв навіть такі повіти, в котрих ґаздували москвофіли, як жовківский і сокальский, про перемиский і не згадуючи, бо сей повіт зовсїм опанований радикалами. Отже нові вибори до ради державної — як ми сподіваємо ся — наведуть певно Дїловиків на думку, чи не ве-

---

36)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

(Дальше).

(Пізнійше).

Недавно відвідала нас Оксана.

Між иньшим заохочувала іти з нею на якісь відчити, що мали небавом відбути ся. Два відчити були призначені „для жінок“. В однім мало говорити ся про далекосяглість рівноуправненя і емансипациї жінок, а в другім про національну економію. Перший мав читати якийсь літерат, другий — Орядин.

Я обіщала ся піти з нею.

Так провела я чотири інтересні вечери.

Відчит літерата був поступового духа, сильного, пригарного змісту і державний в одушевляючім тонї; мав однак за слухачів переважно мужчин. Я нарікала безпощадно на байдужність жінок, а моя товаришка съміяла ся.

„Що хочете?“ успокоювала она мене іронічно, „автор розправи вже жонатий; надіймо ся, що завтрішний відчит буде мати більше слухачок. О скільо знаю, пан Орядин ще свобідний.“

І справді! На відчит Орядина прибуло богато молодих пань і дівчат, а десь не десь видніла ся і старша женщина з поважним лицем і строгим поглядом. Він появив ся аж тоді, коли саля була цїлковито заповнена, і був дуже спокійний, чи може лиш здавав ся спокійним.

Коли почав читати, уступила мені вся кров з лица. Его голос робив фізичне вражіне на мене, і я силувала ся опанувати якесь внутрішне зворушене, тим більше що оно сердило мене. Свій відчит випередив оправданем, длячого тема его відчиту суха. Однак він не мав на цїли, уряджувати забавний вечер, лише мав щирий замір говорити о зовсїм поважній справі для своїх слухательок, котрих поважне число ему імпонує. При тім висказав надію, що страховище, яке піднимає ся завсїгди за спиною жіноцтва, себ то та „вічна жіночість“, стратить з часом свою міць і жінка перестане бути тим „затертим письмом“, яким є тепер і т. д. — Опісля читав розправу, елеґантско-коротку. Говорив про основні понятя національної економії, цїль і значіне сеї науки, зійшов на розвій капіталу, а врешті і на розвій нинїшного соціалїзму. Тим і закінчив відчит. Він читав добре і праця его була ядерна і ясна, однак мені здавало ся, що писана в надто повздержнім тонї. Коли скінчив читати, а опісски сипали ся безконечно, промайнув его погляд перелетно по мені. Він замітив мене вже з початку, бо Оксана постарала ся о протекційні крісла. Коли наші погляди стрінули ся, я відчула, як в моїх очах затліло щось, однак я відвернула їх від него. При его поглядах обгортало мене те саме погане чувство, що тоді при съміху на виставі образів. Чому зневажав мене якимись байдужими, перелетними поглядами? Ми-ж стояли собі про те все духово близько! Відмовивши ему, стати его жінкою, не хотіла я завдати ему тим болю. Ще меньше мала я на цїли, корити его як небудь. Я не могла стати ся саме тоді его подругою, — він мабуть і не відчував, як мене та его погорда чи пімста обиджала; бо инакше як могло би щось подібне задовільняти его?... Я відчувала, що в наших неясних відносинах щось уриває ся, що я (не як думала ще недавно цїлком противно) була готова зірвати з ним знакомство на віки — а як не те, то хоч не подати нїколи перша руку до поєднаня!

Коли зійшов по відчиті в салю, щоби прислухувати ся ще якомусь викладови, поздоровив мимоходом мене з обиджаючим виглядом на лици. Я подякувала з уданим байдужим супокоєм.

Він усїв недалеко мене коло якоїсь старшої, дуже елеґантско убраної дами з дочкою і завів живу розмову. Раз був і засьміяв ся і я відчула якусь ненависть до того съміху. Неустанно думала я собі: Що-ж він мене обходить? Марко не такий. Марко за чесний до такого поведеня. — А зараз потім инакше думала: Саме таким подобає ся він мені, саме тепер! — А опісля знов: Марко відвернув ся від мене...

Неописана гордість підимала ся в мені, підимала ся і силувала ся всї прочі голоси в моїм нутрі заглушити. Здавало ся, підтримувала

сти би спільної акції з радикалами, котрий то союз на кождий випадок був би природнійший, ніж союз опозиціонїстів з москвофілами хоч би для демонстрації в депутації.

З другої сторони — о скілько можна зміркувати — є познаки на се, що рускі клєрикали, урядовці, реалїсти і як їх там хто схоче назвати, стануть тепер також разом і то більше зорґанїзовані, як доси. Недавне віче католицке дає в тім взгляді богато до думаня, а на кождий випадок сьвідчить, що наші клєрикали думають о якійсь спільній орґанїзації.

Москвофіли при нових виборах — серед таких обставин, які витворюють ся — пізнають ще тяжше, ніж торік, що пора їм класти ся в домовину і не заваджати дальше Русинам на дорозї розвою. Щоб они могли тепер здобути хоч одного свого посла, нїхто їм того не ворожить.

У нас же на Буковинї, як ми писали, обставини в дечім иньші, як в Галичинї. Тут партия народовців одинока, котра щось робить, і дбає о дальший розвій народу. Тому то мимо некольної аґітації румунїзаторів (румунїзаторскі загорілці далеко більше безвзглядні, як польскі) і мимо вічної кирилї московских наймитів (на щастє не богато їх!) — народовці здобули собі нарід і тому їх виглядн на результат виборів не безнадійні. На кождий випадок буковиньскі москвофіли не мають тут що робити.

Взагалї-ж нові вибори до ради державної готові викликати між Русинами деякі такі комбінації, які доси не вважав нїхто можливими.

Допись „Буковини".

Із Серету.

(Румунїзатори-учителї.) Не на те, щоб подемізувати з безприкладною брехливостию Gazet-и Bucovinei, котрій дорівнують хиба Buk. Post і „Бук. Вѣдомости", але щоб показати шовінїзм румунїзаторів-учителів та їх наймитів — кацапів, просимо помістити слїдуюче справоздане із зборів серетского товариства учительского в селї Ст. Онуфрії, котрі то збори описані в ч. 50 Gazet-и Buc. в спосіб гідний сеї „Gazet-и mincinnei".

Товариство учителїв в Серетї обіймало під проводом інсп. Поповича всїх учителїв і учительок сего повіту й розвинуло було найбільшу дїяльність між всїма товариствами учительскими на Буковинї, не знаючи нїяких спорів, тим меньше національних. Коли-ж інсп. Попович опустив Серет, тодї румунїзатори з кацапами набрали відваги й стали рити в товаристві супроти умірковапої більшости; бо по їх думцї мусить все на Буковинї бути волоске або хоч романофільске, а не сьміє бути руске, хиба кацапске, бо се послїдне спиняє розвій рускости, підозріне і справедливо правительством не толероване й проте посередно піддержує румунїзацию. Ото-ж румунїзатори та їх кацапскі наймити, що не сьміли рити за часів проводу інсп. Поповича, бо боялись справедливо енергічної відправи, піднимають тепер свої голови, як се вчинили на послїдних зборах серетского товариства учительского. При нагодї відчиту про бібліотеки шкільні поставив знаний аґітатор виборчий румунїзаторів Кирстюк із Каменки (котрий за цїлковите занедбане сеї рускої школи, мимоходом сказавши, зістав с. р. укараний), внесене, щоби до бібліотек шкільних допустити книжочки кацапского „общ. Качковского". На се запитує очивидно після умови румунїзатор Veslovschi, якою правописею друковані сї книжки. Кирстюк відповідає, що етімольоґічною. Уч. Бемер звертає увагу зборів на розпорядженє міністерства що-до правописи. Тут зривається кацап-липованин Балапович із Климівців і наплівши чимало московских арґументів вносить ні меньше ні більше, як щоб м і н і с т е р с т в у висказати „сожалѣніе" за таке розпорядженє. Голова тов. не допустив до голосования над таким імпертінентским внесенем непокликаного до вмішування ся в рускі справи Москаля, котрий опісля зміняє своє внесене на допущене і етімольоґією друкованих книжочок до бібліотек шкільних. Уч. Бемер зажадав поіменного голосования, позаяк ледво половина зібраних була управнена до голосования; тих то і списав уч. Б. яко касіер товариства й передав секретареви. При голосованю принято се внесене 5 голосами румунїзаторско-кацапскими супроти 4 голосів Німців, позаяк учителї-Русини в своїй байдужности не явили ся на зборах. — Опісля поставив ще надуч. Серфас внесене, щоби пов. тов. серетске виступило із румунїзаторского тов. краєвого, котре то внесене на предложене уч. Бемера після принесу статутів відложено до слїдуючих головних зборів. — Отсе перебіг зборів, котрий дав Gazet-i Buc. нагоду до звичайних клевет на всїх, що не сномагають румунїзації, а йдуть рука в руку з Русинами, що бажають рівноправности всїх, чого придержуватись мусять і на далї помимо „Gazeta mincinnei" і еї достойних клеветників. А з румунїзаторами й кацапами дасть собі тов. вже раду, бо коли не перестануть рити, то більшість членів віддана щиро й безсторонно учительскій і шкільній справі, найде спосіб, щоб товариство забезпечити й очистити від них.

Учитель.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 22-го липня 1896.

Нові староства в Галичинї ввійдуть в житє з днем 1-го вересня с. р. в Долгуржу і Стрижові.

Іменованя. Учителями школи вправ при учительскій семинарії в Сяноці іменовані Меч. Газватий і Аполїн. Левіцкий, а в Тернополи Яків Николаевич.

Повітові інспектори шкільні в Галичині. Сталими інспекторами в IX. класї рангу іменовані дотеперішні провізоричні інспектори шкільні: Казим. Добровольский, для округа борщівского; Пос. Добрудский, для надірнянского і богородчанского; Кароль Фалькевич, для городецкого і рудецкого; Адам Гартлеб, для збаражского; Юл. Лескович, для сокальского; Ів. Лапета, для бобрецкого округа шкільного.

Презенту на опорожнену гр. кат. парохію Сілець-Беньків, львівскої архиепархії, одержав о. Стефан Шитлик.

Пос. Юліян Романчук здавав дня 17-го с. м. справу зі своєї посольскої дїяльности в Ходорові. Справоздавець *Діло* жалує ся, що було мало сьвящеників з того повіту (лише 8 на 22), та і селян прибуло мало задля вільних робіт. Пос. Романчук і в сім справоздано остро критикував теперішне міністерство, а властиво его президента гр. Баденого, котрого видко страшно нетерпить. При сій нагодї викликав також одну інтерпеляцию про поведенє решти руских послів до ради державної, але що се не належало до посольского справоздана, то залишили дискусию над тим. Вкінци удїлено послови вотум довіря. З справоздана *Дїла* виходить, що Ходорівщина глухий кут, ніби щось такого, як наш Кіцмань, тож треба би там уряджувати віча для розруханя і освідомленя тамошнього населеня.

сама одна силу всеї істоти моєї і не допускала піддавати ся ні жалю ні болю.

. . . . . .

Підчас повороту заговорила Оксана.

„Відчит пана Орядина заносив надто консерватизмом... Чи ви сего не замітили?"

„Справдї так."

„Чому-ж то так? Він має бути дуже талановитий і осьвічений, а я не можу такі прикмети сполучити з понятиями консерватизму. Не вже-ж він о свою карієру трівожить ся?"

„Такий він не є, Оксано."

„Так? Чи ви того певні?"

„Цїлком певна!"

„А я ні! Я пережила неодно диво".

„Мені здає ся, що саме задля свого таланту не має причини трівожити ся о карієру."

„Ег! ви берете річ з цїлком иньшого боку. Я так не думала. Він працює в адвоката Мілера, а той, мабуть знаєте, перший адвокат тут і чоловік з великим маєтком і впливом. Орядин — як я чула — один з его найулюбленійших конціпієнтів і тїшить ся у сего свого принципала, хотяй він Русин а той Полак, великим довірєм. Се все було би гарно, однак Мілер, як всї то аж надто добре знають консерватист на цїлу губу і приневолює своїх молодих помічників вирікати ся або що найменьше — мовчати про свої переконаня і протегує (его протекция сильна!) лиш тих, що держать ся старого закона у всїм. Се у него політика, він хоче дістати ся за всяку цїну до ради державної — і єму треба „доброї слави", щоби правительство его підпирало. Я не хочу казати, що пан Орядин належить також до категорії тих, що добрий гріш ставлять вище своїх пересьвідчень, — він видає ся мені за інтелїґентним, за характерним до того, — однак на его відчитї буда жінка его принципала з дочкою, і я, знаючи дивацтво старого Мілера, майже переконана, що Орядин — писав свій відчит з увагою і на родину свого принципала".

„Я повтаряю вам ще раз, Оксано, що він такий не є!" закинула я.

„А я кажу вам ще раз, що я пережила неодно диво. Борба о істнованє впливає деморалїзуючо. Впрочім маємо тїлько доказів о силї впливу обставин і на найздібнійших, своїм переконаням найвірнійших, найзавзятійших мужів, що я вже тепер в нїчо не вірю! Впрочім, скажіть, душенько, чому говорив, зійшовши на розвій соціялїзму, майже з іронією? Ні, на мою думку, був сей відчит alles Lebens und aller Wärme bar!"

„Ну, він може й не вірить в то, що читав, т. є. не вірить в соціалїзм або може не вірив, що его праця справдї зацїкавила нагромаджених слухателїв. Подеколи — він химерний."

„Ег! що химерний! Скажіть лучше: нудний. Ах, Наталко, коли-б ви знали, як мені обридли такі люди, котрі в нїчо не вірять, все знають, все за собою мають, котрі в одній хвилї зо всїм готові! Они видають ся мені мов та вода, що з самого стояня перемінює ся остаточно в багно і тратить свій характер. Такі люди не суть найсильнійші яко індівідуальности, Наталко.

„Перед трьома роками — обізвалась я — казав мені: „Моє полудне тепер."

„Що-ж він хотїв сказати сими загадочними словами?" спитала она глумливо.

„Се, Оксано, що дїлав всего!"

„В дїлах? В інтелїґенції? В змаганю до висоти?"

„Може і в тім; я не знаю, а може — в чуветві і думцї..."

„А тепер хоче, як та стоячa вода, перемінити ся в багно?"

„Оксано, не говоріть так про него!"

Она розсьміяла ся і кликнула: „Ух, яка-ж ліпь, правдива руска!"

„Ви не знаєте", обізвалась я в его оборонї, „який він житем утомлений!"

„То нехай умирає! Чи чує ся гідним знищеня?"

„Може він лиш став такий отяжілий," відповіла я на-пів іронічно, на-пів задумчиво.

„Ах ви! у вас є завсїгди щось ідеалїзуюче на устах, однак я думаю щось иньше. Він потупає в той вік, в котрім і ум любить сувокій. В тім віку попускаєсь трохи в одушевленю для інтересів загальних, а замість них кладе ся більше ваги на інтереси особисті."

„Він не з тих, Оксано!"

„Ви чудні, Наталко; впрочім чи він має

Черновецка сторожа фінансова уряджує дня 16-го серпня с. р. на міській стрільниці з нагоди уродин нашого цісаря, під протекторатом радника двору і директора фінансової дирекції Шмідмаєра фестин, сподучений з концертом і танцями. Такий самий фестин відбув ся минувшого року дуже сьвітло, отже є надія, що і сего року удасть ся. Гості не платять жадного вступу. Грати буде військова музика під управою свого капельмайстра, а хором діріґує п. Генрик Геслер. Вступ до салї вільний лише за оказанем запрошеня.

Зміна властителїв. Буковиньский посол і дідич Раранча др. Стефан Стефанович купив в Галичинї від братів Крайсберґів добра Унятичі, дрогобицкого повіту,

Буковиньска палата лїкарів буде дня 1-го вересня с. р. наново вибрана, бо з сим місяцем кінчить ся час функціонованя теперішньої палати лїкарів. В цїли виборів поділено Буковину на шість округів виборчих.

Твори Федьковича (перший том) ми розішлемо з кінцем року лише тим, що цїлий рік передплачували „Буковину“, бо чей тих, що нам завинили грошї, ми не будемо нагороджувати преміями. А ті, що лише якийсь час передплачували „Буковину“, мусять за книжку заплатити; инакше не вишлемо.

З Станїславова пишуть нам: В день сьв. апостолів Петра й Павла 11 н. ст. липня працювала „Руска Бесїда“ спільною вечерю двох своїх сердечних членів, проф. Сафата Петрика і проф. Тадея Левіцкого, з котрих перший одержав посаду в рускій ґімназиї в Коломиї, а другий в V. ґім. у Львові. По 8-ій год. засїло над 20 товаришів, щоби ще кілька годин провести спільно та пригадати собі ті хвилї, котрі лучили товаришів в лихій і добрій долї. Промовляли на честь відходячих пп. Стахевич, др. Коцюба, проф. Маслак, Мостович, Кумановский і иньші, виявляючи іменем товариства жаль за втратою щирих товаришів. Обидва чествовані відповіли сердечно. Особливою замітною була промова проф. Т. Левіцкого, котрий зазначив, що его притягнула до „Бесїди“ ідея чисто національна, котру товариші плекають як справдешні сьвятощі, і розпалила в ньому огонь любови до рідної неньки. Тою ідеєю національною, незакаламученою ніякими примісями угодовими, і правдивою сердечностию з'єднує товариство усїх щирих земляків. Пізно в ночи розійшли ся товариші бажаючи відїджаючим, щоби не забували на товариство, в котрім провели неодну веселу годину.

Еміґрация до Бразиліï мимо всякої остороги всїх добромислячих людий і мимо виразного заказу бразилїйского правительства впускати до краю галицких еміґрантів, нема кінця. Многі з наших селян просто як би з розуму зійшли, вибирають ся до Бразиліï на певну погибель або бодай на як найбільшу нужду. Причиною того есть очивидно не що иньшого лиш підмова аґентів, котрі отуманеним своїм жертвам видирають послїдний гріш. Причиною заказу бразилїйского правительства есть то, що находячих еміґрантів не можна відразу наділити ґрунтами і треба їх по кілька місяців або й довше держати по домах еміґрацийних, з чого виходять великі недогідности як для властий бразилїйских так і для самих еміґрантів.

Затроєнє грибами. Хто знає житє наших селян, той знає також, що постійною їх потравою в лїтї є гриби (губи). Але що селяни не вміють розріжняти з'їдомих губ, від їдовитих, то лучає ся аж надто часто затроєне губами. Мусимо сим разом два такі нещасливі випадки занотувати: В понеділок заможний господар в Боянах Андрій Візитев, его жінка Василина і 19-лїтний син Василь їли на підвечірок губи (гриби), але зараз потім заслабли. Громадский лїкар вправдї додавав собі працї, щоби їх виратувати, але ему не вдало ся. Андрій і его жінка скоро померли від затроєня, а Василь безнадійно хорий. Того-ж самого дня захорувало в Магалї під Чернівцями пять осіб і нема надії на їх виратуване. Сї випадки є для черновецкого магістрату новим упімненем, щоби на торзї казав оглядати губи, аби не лучило ся яке нещасте в містї. Котрі губи з'їдомі, а котрі їдовиті, досить тяжко розпізнати, тож ми подаємо тут коротеньке пояснене: Губи дуже добрі на страву, бо й смачні і дуже поживні й тілько з ними заходу, що їх призбирати. Они для богачів великим приємаком, для бідних мясом, бо мають в собі майже тілько білковини, що мясо. На сто частий (н. пр. ґрамів) мяса есть в нім 23 частий білковини; в пшеници есть 12 частий, в горосї, бобі й фасолї до 24, а в сушених губах аж 25 до 30 частий білковини. Найбільше білковини мають в собі сморжі і труфлї. Крім того суть ще в губах і иньші поживні творива, головно цукор, котрі розпускають ся у водї і длятого смажені губи суть поживнїйші, як варені. Все було би добре, як би не то, що есть богато їдовитих губ, котрими можна легко затроїти ся, а навіть і згинути від них; длятого треба добре знати, котра губа придатна на страву, а котра ні. Доси ще не винайдено способу, яким би можна пізнати їдовиті губи і длятого треба збирати лиш ті, о котрих знає ся наневно, що они добрі: иньших не треба тикати. До з'їдомих губ належать: гриб правдивий або щирий (росте від мая до жовтня); гриб маслюк (від серпня до жовтня); гриб червоник (від мая до жовтня); печник (від червня до жовтня); рижка (від червня до жовтня); печериця (від червня до жовтня); піструк (як де: в цьвітню і маю, або від серпня до жовтня); баранячі ріжки (від червня до жовтня); підненька (від серпня до жовтня); сморж від цьвітня до червня. До менше уживаних належать: голубінки, козарі, білїї і підвербки. Щоби ті губи відріжнити від подібних їм їдовитих, на то, як кажемо, нема певних познак і длятого лиш загально треба на то зважати: 1) З'їдомі губи мають мясо повне, густе, набите; їдовиті мають мясо більше рідке, надуте. — 2) З'їдомі губи, коли їх розломити або розкроїти, не змінюють своєї барви; їдовиті зміняють дуже борзо, найчастїйше синїють. Т. зв. чортів гриб, дуже їдовитий, стає по розломаню зараз червоний, а відтак синїй. — 3) По яскравій барві шапки можна пізнати хиба лиш один моримух, губу дуже їдовиту, котра не має ані відразливого смаку ані запаху, а красно помаранчевою барвою шапки з білими бородавками вабить око. — 4) Печериї мають знід споду в шапцї рожеваві платинки, а їх ковн (пеньок) есть цїлий майже рівно грубий; то відріжняє їх від дуже їдовитої губи, котрої платинки не суть рожеві, а пеньок при споді есть грубший і круглавий як цибулька. — 5) Хто не знає ся добре на голубінках, нехай їх не збирає, бо їх есть богато родів, з котрих деякі суть їдовиті. Такої голубінки, в котрій мясо на шапцї покаже ся червоняве, не треба брати. — 6) Підненьки ростуть купками, суть ясно брунатно-жовтаві, знід споду брунатнаві. Подібні до них підвербки ростуть по лугах і між вербами. Хто не знає ся добре на одних і других, може дуже легко назбирати губ, котрі ростуть так само купками і на перший погляд подібні до підпеньків: бувають брунатнаві, частїйше жовтаві, до 10 центиметрів високі, а шапочки мають малі, круглаві, з білозеленавими платинками під сподом. Тими губами троять ся у нас люди найчастїйше в пізній осени, бо они ростуть аж до падолиста і мають досить приятний запах, а тим зраджують людий; смак їх есть гіркавий. — 7) Молочко не завсїгди есть ознакою їдовитости губи. Рижка (назва від того, що та губа есть рижа т. є. „руда“) пускає жовтаве молочко, білїй — біле і гіркаве, а мимо того їх їдять; а все-ж таки лїпше не брати тих, що пускають молочко, коли їх добре не знає ся, або не вміє ся відповідно приладити. — 8) Навіть деякі з'їдомі губи, як н. пр. деякі роди сморжа і білїй, можуть бути недобрі на страву, коли їх добре не вимочить ся у водї, котра вибирає з них їдовиті творива. Сушені сморжі і квашені білїї суть зовсім здорові. — 9) Мазкі і липкі губи суть неповні, хоч то не завсїгди есть ознакою їдовитости. — 10) Що цибуля або срібна ложка від їдовитих губ чорніє, не може ся також уважати за ознаку їдовитости, бо н. пр. моримух і другі зовсім не чорніють.

щось таке за собою, що було би запорукою і за его характер?“

„Він сам є мені запорукою. Горе нашого народу ему не байдуже. То богата натура, котра вірить і в инші вимоги житя, як...“

„В ідеальні?“ докінчила молода жінка саркастично.

„Ви глузуєтесь!“ відповіла я дражливо, (я хотіла помимо своїх особистих почувань до него бути в осуді его характеру і здібностий цїлком обективною), „але він чоловік такий, що округ него можуть і душі других кристалїзувати ся!“

Она звернула свої великі темні очи допитливо на мене.

„Ви говорите цїлком так, Наталко, як би ваша душа „кристалїзувала ся“ також округ него... Прошу вас... чи він ваш „Бог“?

Я спаленїла сильно і мої уста здрігнули ся гордо.

„Оксано!“

Она подала мені руку: „Nichts für ungut! сказала приязно усьміхаючись. Я забула, що вашим „Богом“ то література!“

„Справді так!“

„Се мертвий Бог! Але прошу вас, коли будете писати вашу повість, то опишіть там мужчин з тими прикметами, які тепер у них перемагають. Се було би дуже інтересно, довідати ся, як душі деяких других істот, котрі н. пр. мріють про „внешного чоловіка“, суть непорочні мов голуби, суть переповнені „незаспокоєною жадобою за чистотою“, одним словом суть ніжні, ідеальні сотворіня, — отже в який спосіб душі таких других істот кристалїзують ся округ мужчин з прикметами, які вони у них перемагають!“

Я сьміяла ся. „Я се напишу, Оксано, напишу.“

„Коли не помиляю ся, то ви хочете писати з нашої веретви.“

„Так.“

„Тим лїпше. Тут знаходять ся знамениті ексемпляри!“

„Може.“

„Чому „може“? Пригадайте собі з ласки своєї вечерок професорів у паньства С. і не забудьте характеристичних прикмет его, як: множество фляшок пива, богато їди, богато цигарового диму, груба ненависть до всего, що „не своє“, і політика. Проміж то зігріті сонливі лиця жінок і так звана німецка „Gemüthlichkeit“.

Я мовчала.

„Окрім того не забувайте і своїх тодїшних приватних чувств, про котрі говорили ви мені самі по тім вечерку! А тепер, добра ніч вам, Наталко! Завтра відвідаю Madame Staël (так звала она деколи пані Марко).

Чи она не противорічить собі? думала я. Раз каже, що лише той має вартість, що сконсумував таку а таку силу книжок, а другий раз у неї лише етичний елемент є такий, що робить з чоловіка „внешного чоловіка“. Коли чоловік є лиш „рівний як лінія“, „простокутний“, тоді подобає як раз на соняшний промінь, котрий озолочує все, на що лиш упаде...

Марко її ідеал. Марко безблудний, характерний, всюди і у всім „Марко“! Ні, се чисте диво, що она не згадувала мені вині знов про него! Она завзяла ся на мене пригадувати мені его раз по раз, а тимчасом я тону у всякій праці, щоб про нікого не думати, не піддавати ся жадному вливови і бути духом свобідно, мов орел під ясним небом.

Чому сумніває ся о щирости Орадина, знаючи его лиш з виду? Я майже погорджую ним, бо зобидив мою гордість, однак вірю про те все в щирість его патріотичних чувств, в его співчуте для людского терпіня, в его пишні здібности, в якусь вроджену інтелїґенцию в него і в те, що він вийде на славу своєму народови. Ах, він гордий, і та гордість не допустить его ніколи до якого небудь упадку. Она песимістка, видить сьвітом і мірить все мірилом субективізму.

. . . . . .

(Дальше буде.)

Померли в Чернівцях інжинір трачки Андрій Дорш в 68-ім році життя; — Осип Кошкий, військовий офіцинал в пенсії.

Телєґрами „Буковини".

З дня 22-го липня 1896 року.

Ішль. Міністер заграничних справ ґр. Ґолуховский зробив вчера німецкому канцлерови кн. Гогенльогому візиту в Альт-Авзе.

Будапешт. Міжнародний конґрес для охорони худоби рішив відбути слідуючий конґрес в 1900 р. в Парижи.

Мармарос-Сіґет. Славного злодія Аффендакіс, що вдруге втік з вязниці будапештеньскої, арештував один робітник в Немет-Мокра

Рим. Президент міністрів Рудіні представив вчера палаті нове міністерство. Попередну програму змінено лише що-до видатків на військо, котрі треба було підвисшити.

Льондон. Коли королева приїхала сегодня до Бікінґгем, вибух в четвертім поверсі палати огонь, котрий однак скоро придусили.

Льондон. Помічний комітет на Кретї рішив вислати комісію для роздїлювання запомог і написати відозву до народів Европи і Америки о складки, аби зменьшити тамошну нужду.

АПРИКОЗИ

дуже добрі, найблагороднїйші, найбільші, самі вибрані по 5 клґр., кіш за дармо, разом з опакованем по 1 зр. 65 кр. розсилає

П. Д. Шпільберґ

в Залїщиках. (2—3)

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публіку, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовлення і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаїна.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker".

ХТО

хоче купити добрий і справедливий

МОСТ ОВОЧЕВИЙ

з яблок або грушок.

грубо витиснений, причім ґварантую за добру якість, нехай уласть ся до економа і торговельника

ҐАНС СТАРІ, ЕДЕЛЬСБАХ,

почтова і зелїзнична станція Фельдбах в Стирії.

Посудину на мост прошу приєслати або можу і сам дати. Замовлення висилаю за поелїплатою. (3—10)

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як вездя, а употребленні, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую **безплатно** через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанєм

В. Даниленич,

комісіонат у фірмою Шпільберґ в Чернівцях, при ул. головній ч. 91.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

укладена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта", а виконана в літоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти" і передплатників „Зорі" 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті" у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸			6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷			9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹			9¹²	10⁸⁰	5²³			До Ґлїбоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12⁵³			7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиці, Садаґури							11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці							4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵			6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск		2¹¹	6⁰⁰		9⁵⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵		8⁰⁵	5¹⁰				„ „ з Підзамча		2²⁵	6¹⁴		9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰		7⁴²	4⁴⁵				„ Чернівців, Сучави, Ясс, Букарешту	6¹⁰			10²⁵	2⁴³	10¹⁵		
Зі Стрия				12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия				5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця				8⁰⁰	5⁴⁵				„ Белзця				9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия				10¹⁰					„ Сколього і Стрия						3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)			8⁴⁵						„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰							

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся зі львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарні „Руской Ради" в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкалича.

Ч. 152. Чернівці, пятниця дня 12. (24.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Образки з села.

Від одного судиї, що вже довгі лїта занимає ся хлопскими справами, дістали ми такі цїкаві образки з села, котрі сьвідчать о безмірній непорадности наших селян.

Жидівске щастє.

Дня 22-го грудня 1882 р. виарендував був Гнат Проній, господар з Кропивника нового, Майлехови Бірнбавмови, корчмареви з Кропивника нового, 6 моргів сїножати на 20 лїт за 40 зр., котрі того-ж дня одержав. За рік потребував Гнат Проній, котрий пропивав своє досить значне майно у Майлеха Бірнбавма, знову гроший. Однак Майлех дає Гнатови 10 зр. і умовляє ся з ним, що повисшу сїножать буде держати ще окрім 20 лїт дальших пять лїт — і написав такий документ на контракт арендний, що списав Майлех з Гнатом на 20 лїт: „Według Contractu ten ze roko 1883 do rok 1902 teraz iznowe owzolem od Pana Majlecha Birnbauma 10 fl., a zato te samo Polle ma on udźiwacz (то значить: відживати) aż do 1907 według po 2 fl. roeznie a to potwierdze przed Szwatkach. Brochowcze 9-tego lipca 1883. Hnat Proniów mp. Jako świadek Hryń Lezek mp. („Lecyk“ має бути). Iwan Kowal mp. Roman Kohot mp.“ До річи сказати: Гнат Проній не вмів ні читати, ні писати, ані не вмів по польски говорити.

Гнат Проній помер і полишив семеро дїтий, межи тими пять синів, з котрих чотири тепер вже поженили ся. На тілько дїтий за мало лишило ся ґрунту, отже-ж тому що Майлех Бірнбавм віджив давно 50 зр., бо повисша сїножать давала що року сїм фір сїна вартости по відшибленю коштів роботи по 4 зр. від фіри, тож жадали дїти Гнатові, щоби Майлех вернув їм сїножать, котру Майлех 13 лїт уживав, а за котру ще дїти Гнатові через той час і податок платили. Коли Майлех не хотїв віддати, позвали его дїти Гнатові до суду о віддане в посїданє сїножати і о заплату 364 зр. пожитків, які мав з сїножати.

Підчас веденя спору — при чім зазначу, що адвокати провадили спір з одної і другої сторони — прийшли дїти Гнатові до пересьвідченя, що ледви, щоби виграли спір, бо їх отець такой запропастив сїножать за 50 зр. на 25 лїт, давши ту сїножать в аренду. Зачали про то з Майлелом годити ся і згодили ся, доплатити ему ще 140 зр., щоби лиш їм сїножать віддав в посїданє.

Коли судия упімнув Майлеха і представив ему его нелюдскість, Майлех розсьміяв ся, і сказав безлично: „То моє щастє, що менї ся такий інтерес трафив!“

— Наука з того для наших людий така: щоби легкодушно не позбували ся свого майна, бо потому не зможе судия нїчо їм помочи ані в цивільній, ані в карній дорозї, от як се в сїм випадку стало ся.

Як Гнат Лаґаняк зійшов на жебри.

Гнат Лаґаняк, господар на 17 моргах середнього ґрунту в Сторонній, так ґаздував, що нїколи не ставало ему хлїба на передновок. Отже-ж брав збіже на борг у жида Маєра Сайфа в Сторонній. При тім зазначую, що в цїлій Підбужчинї управа землї стоїть на такім низькім степени, що майже жадному ґаздї — навіть такому, що має по 20—25 моргів не лихої землї — не стає хлїба до Великодня і кождий ґазда, що в осени продавав жидови корець вівса по 2 зр., той самий корець вівса і від того самого жида купує на весні за 5 зр. — Але вертаю до річи. За то збіже, що купував з весни Гнат Лаґаняк у Маєра Сайфа, завинив ему в остатних роках дві суми 21 зр. 79 кр. і 22 зр. 60 кр. — З копитами судовими і екзекуційними був Гнат Лаґаняк винен Маєрови Сайфови до

---

37)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

(Дальше).

Вернувши до дому застала я на своїм столї лист.

Се були осьвідчини о мою руку і походили від одного вдівця, що бачив мене в житю разів два і не говорив зо мною більше як десять слів. Він був батьком пятьох дїтий, посїдав „дім“ і був „ц. к. урядником“.

Лист дрожав у моїй руцї підчас читаня. Опісля зімняла я его в пилку і шпурнула далеко від себе, при чім лихий усьміх заграв на моїх устах.

Нїколи не був би женив ся у-другє, як би не був побачив мене!

О, яка-ж іронїя доль!

Якесь чувство ненависти і обриди обгорнуло мене нараз супроти всїх мужчин, і нїколи не відчувала я так виразно, як в сій хвилї, які байдужні менї всї мужчини. Всї! Се слово говорила я собі майже з посміхом, щоби в то почутє не вмішало ся якесь иньше поняте. Коли-б они знали, о скілько занимає ся ними жінка, що пізнала раз високі ідеї і полюбила їх, соромились би своєї зарозумілости...

Усївши при столї я сперла голову в долонї і задумала ся.

Якась мізерна порожнеча обняла мене. і я відчула, що моє положенє в житю дуже глупе і без змислу. Якже-ж відносили ся до мене люди — от хоть би і знакомі „моєї“ верстви? Інтелїґенциєю переросла я їх геть-геть далеко, і до них вертати назад духом було менї не можливо: а одним замахом станути їм поруч мене — було їм неможливо. І тому що они (їх була більшість) не могли станути на моїй степенї, мусїла я до них знижати ся, иньшими словами: мої обставини змушували мене піддягати їм. Далїй і я не була „жінка“ якого там небудь мужчини і не представляла тому жадної „вартости“. А що найважнїйше — я не мала жадного маєтку.

Скілько спин гнулось би передо мною, коли-б я мала маєток!

Гроші мають вартість.

Нехай працюю над собою невтомимо до послїдного віддиху, перед тим не зігне ся нїяка спина: впрочім — я й не отвирала-б уст на те, щоби передо мною згинали ся спини. З якоїсь незломимої гордости не вчинила-б я его...

Нараз обернулась я поза себе і глянула на зімняте письмо.

Чи підняти менї его? Може би показати его Оксанї? Придав би ся добре до розвеселеня еї, а она й так каже, що не може сьміяти ся веселим сьміхом! Однак де-ж я его бачила, сего урядника? де, де, де? Ага, я знала вже, де! Там, на тім вечерку професорів. Я ледви що вважала тодї на него, приглядаючись всему, і силуючись надармо угадати „щастє“ тих людий. Чоловіки балакали і пили, доки їх лиця не приняли аж боввануватого вигляду; бавили ся двозначними дотепами, зирякючи на своїх жінок і сусїдок. Жінки били їх по плечах, усьміхали ся на еї дотепи з зрозумінем, і грозили пальцями. Декотрі з них усьміхали ся на силу і трохи не спали з утоми і нудьги.

А я думала раз по раз: „Се має бути щастє, се має бути щастє! І чого знаходжу ся я тут?“

Коли я вертала до дому, і холодний нічний воздух охолодив моє чоло, то й зникла та оловяність, що була обгорнула мене в товаристві. А коли увійшла у свою тиху, простору комнату, я на бюрку привитало мене сьвітло, коло котрого книжки мої немов усьміхали ся до мене, я відзискала давний настрій. Зітхнувши з цїлої груди, дякувала Богу, що я не одна з тих „щасливих“ і не одна з тих „замужних“, котрі, що правда, тїшили ся з сеї причини у своїх знакомих більшим поважанєм...

Так, отже на тім вечерку бачила я сего чоловіка, що подавав менї нагоду сповняти „обовязки жінки“. Менї прийшло на думку, чи не хотїла може котра з моїх знакомих вчинити „добре дїло“ і звести нас до купи. При тій думцї покрило ся моє лице краскою і в цутрі моїм скинуло. Дїйсно, ся думка не була без підстави. Менї здавало ся, немов я чула виразно слова: „Она бідна дївчина без матери і батька, без маєтку, буде Богу дякувати, що найде підпору, бо який там конець у таких ґуверенанток? А він зробить щастє, коли еї дістане. Его дїти занедбані, без догляду, будуть мати умний провід. Він спокійний добрий чоловік, а она — без претенсий.“

Без претенсий!...

Ціла гордість моєї вражливої аристократичної душі скипіла.

На моїх устах грав через хвилину глумли-

60 зр. — Маєр Сайф виставив цїле господарство Гната Лаґаняка враз з будинками, оцїнене на 226 зр. 65 кр., на публичну лїцитацию для добутя вірительности коло 60 зр. і відпродав ту свою належитість Зісьови Гальберштайнови з Підбужа — перед терміном лїцитацийним. Гнат Лаґаняк був такий нерозумний, що не постарав ся о то, аби до лїцитациї станули лїцитанти, котрі би набули его майно за дїйсну вартість, а навіть сам не станув до лїцитациї.

Тут зазначую, що наші селяни в Галичинї і на Буковинї — а то так Русини, (як на Буковинї і Волохи), котрих майно продають в судї примусово, лишають все на Провидїнє Боже і не ратують ся в жаден спосіб; замісць, щоби упросити людий своїх, своєї віри, своєї народности, щоби тоті станули в судї до лїцитациї, то они з зависти зїли би того селянина, що їх майно купив би на лїцитациї, хоть би і далеко більше заплатив, як жид. Тим то дїє ся, що якийсь жид, котрий хоче лїцитоване господарство хлопске купити, припровадить з собою ще кількох жидиків, котрим дав наперед гроші на заклад (вадиюм) і котрі позорно лїцитують, так що жид в судї купує звичайно за безцїн хлопске господарство. Доперва від жида як купить другий селянин то само господарство за подвійну, потрійну або й за ще більшу суму, як жид заплатив на лїцитациї, тодї лиш злїцитований селянин не бере за зле тому селянинови, що в сей спосіб набув его господарство. — Так убожіють наші селяни, а недруги наші приходять легким способом до маєтків.

Так у справі тій, що про неї пишу, став до лїцитациї Зіська Гальберштайн, привів з собою позірних вспівлїцитантів Зелїґа Зонтага й Йосля Валя і купив цїле господарство Гната Лаґаняка на другім терміні за 145 зр. Суд повітовий не прийняв тої лїцитациї до відомости, але суд висший затвердив ту лїцитацию яко важну.

Ще перед терміном лїцитацийним продав був Гнат Лаґаняк корову за 28 зр. і дав тих 28 зр. Зісьови Гальберштайнови, думаючи, що Зісь змилосердить ся і не продасть его ґаздівства. Але у Зіся Гальберштайна дармо серця глядати. Коли висший суд потвердив лїцитацию, рушив ся Гнат ратувати своє майно і нуж в торги з Зісьом, щоби від нього відкупити господарство, на котрім жадні иньші довги не тяжіли, а котре дїйсно спродано за нецїлих 32 зр. довгу. Але Зісь не відступив від продажи, аж ему Гнат Лаґаняк виплатив готівкою 250 зр. словами: двістапятьдесять зр. Очивидно що вія їх не мав, лише другий ґазда позичив їх ему, записавши ся для забезпеченя яко властитель господарства Гната Лаґаняка.

Оттак то наші люди через свою недбалість, непорадність, та дурноту сходять на жебри, а ті, що колись були жебраками в нашім краю, стають тепер нашими панами.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 23-го липня 1896.

Конкурс до бурси. Видїл „Руского Народного Дому“ в Чернівцях розписує сим конкурс на принятє учеників до „Бурси“ товариства з слїдуючим шкільним роком 1896/7.

Приймаючи до „Бурси“ взагалї учеників Русинів шкіл середних, відзиваємо ся в сій справі передовсїм до родичів і опікунів тих учеників, що в речениці перед вакаціями зложили вступний іспит до I. кляси новоосновано ї ц. к. вищої ґімназиї в Чернівцях (при улици шкільній), як також і до тих родичів, що по вакаціях намірають записати свої дїти до сеї ґімназиї.

Бурса „Народного Дому“ дасть своїм вихованцям: вигідне помешканє (в комнатах товариства, ул. Петровича 2) харч, опал, свїтло, услугу і праню; 3) достарчить їм — о скільки на то призводять фонди — книжок і приборів шкільних; 4) постарає ся о відповідний їх надзір, в потребі і о лїкарску опіку та о полекшу шкільної науки через совістних інструкторів; взагалї займе ся як найстараннїйше цїлим їх вихованем.

Місячна оплата за одного ученика виносить 15 зр., однак бідних учеників буде приймати ся і за знижену оплату, а по змозї навіть цїлком безплатно; належитість можна після умови сплачувати також натуралїями і віктуалами.

В поданю, заосмотренім метрикою і свідоцтвом убожества треба виразно заявити, за яку оплату бажають собі родичі принятя своїх дїтий до бурси; ученики, що вже перед вакаціями зложили вступний іспит до I. кл. ґімназиальної, не потребують залучувати метрики і свідоцтва шкільного. Приняті до бурси ученики мають виказати ся при вступі, що посїдають 4 пари біля, 2 рушники, 2 простирала, подушку, ковдру або коцик і відповідну одежу. Подання належить вносити найдальше до 15 н. ст. серпня с. р. до заряду Бурси „Руского Народного Дому“ в Чернівцях, ул. Петровича 2.

Від Видїлу „Руского Народного Дому“, Чернівцї, дня 23-го липня 1896.

Знов фальшива поголоска. Сими днями помістила віденьска Neue freie Presse знов статейку під заголовком „Соймові вибори“, в котрій каже, що мабуть в жовтни відбудуть ся вибори до соймів в кількох краях, а між ними також на Буковинї. Можемо на підставі докладних інформациї ще раз занотувати, що та поголоска зовсїм безпідставна, о скільки відносить ся до Буковини. Буковиньский сойм має правно відбути ще дві сесиї, а що доси нема жадної розумної причини, чому правительство мало би розвязати сойм, то й поголоска ся цїлковите фальшива. Здає ся навіть, що і в иньших краях вибори до соймів відбудуть ся аж в зимі, а не в жовтни сего року.

Аби стати адвокатом, треба від тепер мати не лише ріґороза правничі, але також всї три теоретичні іспити. Так рішив найвисший трибунал судовий з нагоди рекурсу одного доктора прав, котрого віденьска палата адвокатска і висший краєвий суд не хотїли допустити до адвокатскої практики, бо не має всїх трьох теоретичних іспитів правничих. Сим рішено остаточно питанє, про котре істнували ріжні гадки.

Третя торговельна палата в Галичинї. Свого часу поставив галицкий посол, тепер вже покійний, Погорецкий внесенє, щоби торговельну палату в Бродах перенести до Тернополя. Як тепер доносять польскі часописи, спротивив ся

вий усьміх, а опісля глянула я знов на зімнате письмо; однак піднати его не підняла...

Тої ночи читала і писала я ген аж поза північ. Від часу до часу виринав в моїй душі образ Марка, пригадували ся его слова, сердечним голосом вимовлені до мене: „Що я люблю, люблю вже на віки!“ Однак опираючись сильно найменьшим спомінам про него, відчувала я в душі лиш те, що мене з его причини болїло: заслоновала ся его холодним поведенем з послїдних днїв мов талїсманом супроти него самого, а властиво супроти любови до него. Гордість моя, годована тим, міцнїла, змагала ся, лляла чародїйну силу в душу. Так, сеї ночи працювала я з таким одушевленем, як вже давно ні, а лягши на спочинок, уснула здоровим сном.

Рано привитало мене золоте проміне сонця, немов бажало настроїти мене на цїлий день сонячно. Вставючи живо, повторяла я (немов замісць молитви) одно горде реченє з твору Ницшого: „Also sprach Zarathustra“, котре Бог знає чому саме в тій хвилї навинуло ся менї на думку: „Was von Weibsart ist, was von Knechtsart stammt, und sonderlich der Pöbelmischmasch — d a s will nur Herr werden alles Menschenschicksals — o Eckel! Diese Herren überwindet mir, Ihr höheren Menschen, d i e sind des Übermenschen grösste Gefahr...“

XI.

Час минав безповоротно і в моїм життю не змінювало ся нїчо. З моєї батьківщини і від своїків діставала я вістий небогато; впрочім я й не тужила за вістками від них. Що-до моїх відносин до пані Марко, то й они майже не змінили ся. Она мене все однаково любить, а хоть і впадає частїйше в недугу, стає ся через те що раз драглівійшою, то я зновну від неї все терпеливо, переконавши ся, що она одна менї справдешна щира дорадниця, підпора в житю, на котрої грудях могла би я виплакати отверто всякий біль, і котра, по смерти моєї дорогої незабутної бабуні, опікує ся мною правдиво по материньски. А відтак она-ж е г о мати!

Одного разу, коли пролежала більше як тиждень хора, а я, заходячись коло неї, не спала ночами і аж змарнїла, сказала до мене стискаючи менї руку з слезами в очах: „Я не знаю, Наталко, чи зможу я ще коли небудь віддячити ся вам повно за вашу сердечність і любов, як я сего бажала би і як ви на се заслужили! Але може віддячить ся він вам за мене. Він вдячний і вірний, ох, вірний як его незабутний батько. Він знає, які ви для мене!“

Я відвернула ся від неї, щоб не дивити ся в її добрі очи. По перше я не могла дивити ся в її лице, коли говорила про него, а по друге в мене не була совість цїлком чиста. Чи я була дїйсно добра для неї задля її особи, чи радше тому, що она его мати? Правда, я не думаю вже стілько про него як давнїйше. Горджу ся тим, що чувство любови не перемогло мене і я лише в найтихійших і найсамотнїйших хвилях згадую его. А все-ж таки чи не уронила би хоч одної гіркої слези, коли-б не знала его зовсїм, а мусїла зносити прикрости від хоровитої лиш тому, що дістаю плату і презенти? Хто знає, хто знає!... Але ні, я обманюю себе сама: я-ж его не люблю, я майже забула его цїлком, я занимаю ся майже самим Орядином! Лиш коли настане сильний вітер, а дерева в саду зашумлять грізно, пригадають нїби шум моря, тодї стає его постать мов причарована всю-виразно перед моєю душею і уста его вимовляють сердечним спокійним голосом: „Що я люблю, люблю вже на віки“, — тодї думаю про него. Але се лучає ся рідко і я опираю ся тому. Звертаю ся до Орядина, котрий мене дражнить своїм поведенем і котрого не можу забути, чи радше сказати, не хочу забути! Бо й чому менї его забувати? Я-ж — ха-ха-ха! — его царівна!...

Пані Марко каже, що я змінила ся, стала холодна, замкнена в собі і ще тихійша. Се може й правда. Я майже уникаю людий. Я люблю їх, я і знаходжу ся радо між ними, лише не люблю оставати ся між ними довго, і слухати того, що они вивчили ся колись і від когось на память. Я віддала ся тепер цїлком писанню одної довшої повісти, котра становить „мою кров і нерви“. Она — я се відчуваю — буде провізана всїм свїтлом мого єства. В ню увійде все сонце моєї душі, вся здавленя веселість моєї істоти, вся будучність ей. Хочу поринати у врану тій, купати ся в ній і пити з неї, мов з тої золотої чаші, щасте та цїлковите задоволенє. Так, в ній хочу розпливти ся, мов та рожа...

*

(Зноя пізнїйше).

Одного разу спитала мене пані Марко:

„Як би ви жили, Наталко, коли би я вмерла?“

Се питанє вразило мене немило і я глянула веснокійно на неї. Она підупадала чим раз більше на силах, лежала вечер цїлими днями на софі, і хоть запевняла мене, що се в неї лише

галицкий видїл краевий сему внесеню, а натомість піднерати ме стараня міста Станїславова, щоби там основано третю торговельну палату.

Сумну ролю грали сими днями деякі угорскі Русини з нагоди відкритя памятників в честь мадярского тисячлїтя. Neue fr. Presse дістала була телеґраму, що в тій параді взяв участь один руский съвященик з Галичини, а Przegląd назвав того съвященика по імени: був то скільский парох о. Мартинків. В справоздани́ях о відкритю тих памятників на граници читаємо, що в честь Мадярів промавляли скільский радник суду Черпецкий і один руский съвященик Гляткович. Докладнїйшого справозданя ще нема, то й годї сказати, чи вірне було донесене про о. Мартинкова. Але вже досить виступів Глятковича і Черпецкого, щоби Русини обурили ся на таке лизуньство. Тут появляє ся протест галицких Русинів за своїх угорских братів против мадярского гнету, а деякі Русини їдуть величати той гнет! Справді се сумний доказ національної безхарактерности, за котру нам приходить ся перед сьвітом соромитись.

В учительскій семинарії в Самборі зголосили ся до іспиту зрілости 36 звичайних кандидатів, а 10 екстерністів, між ними чотири женщини. Іспит здали з Русинів 13, один екстерніст, а поправку з одного предмету одержали три Русини. Імена Русинів, котрі здали іспит, суть: Белей Павло, Ганьковский Василь (з відзначенем), Гавран Іван (з відзначенем), Голубінка Микола (з відзначенем), Гумиляк Іван, Кліщ Василь, Кліщ Михайло, Констанкевич Омелян (з відзначенем), Коссак Іван (з відзначенем), Кульчицкий Денис, Лининьскый Омелян, Малиш Михайло, Винницкий Іван і Жеребецкий Антін. Всї кандидати, що здали цїлком, і ті, що одержали поправку, дістали вже учительскі посади: найбільше пішло до шкільного округа в Долинї, Жидачеві, Дрогобичи, Стрию, Перемишли і Самборі.

„Файні" в нас порядки! Пишуть нам з Галичини: „В Східниці заробляють чужинці на рускій земли міліони, а про публичне добро не дбають. Знать, чужинці — нїчо спільного не мають з тисячами населеня корінного руского, на котрого земли збивають міліони. В західних цивілізованих краях нашої Австриї уважають на то, що як при якій фабриці які нечистоти витворюють ся, то виконують при фабриці величезний дїл, де ті нечистости збирають ся, так що нїкому не шкодять. У нас в нашій нещасній Галичині не так. Всї нечистости з ям нафтових пускають собі нафтарі в ріку Східницю, а звідти йдуть нечистости у ріку Стрий й плинуть через села Кропивник новий, Бруховицю, Перецростине, Лікоть, Рибник, через велике село Довге і входять в скільский повіт, а в староство стрийске. Вода в ріках Східниці і Стриї в тих селах дуже занечищена кипячкою, аж нею смердить, а кипячка всюда по берегах чорнїє ся. Риби повтїкали, через що громада Довге, властителька риболовлї, має страшенну шкоду. Всякі зажаленя до староства дрогобицкого суть без успіху. А як худоба терпить! Жандармерия мовчить. А нехай би тілько трохи гноївки де стїкало у Східницю або Стрий, зараз були би донесеня о покаране Івана чи Гриця до суду!— Чи-ж ми живемо в „правній державі"? — *Василь Калинин.*

Перший штрайк рільничий лучив ся на добрах ґр. Володислава Баворовского. По фільварках Скоморохи, Смоляика і Пізнаика Гнила була служба двірска і зарібники не виплачувані від 4 місяців, а окрім того служба не дістала навіть ординарії квартальної, тож всї они покинули роботу і розбігли ся за заробком, щоби не згинути з нужди. Заряд дібр спровадив там людий з Тарнівского, але і тоті не одержавши анї заплати анї ординарії, не знати як собі порадять. Економи самі годують худобу. Однак здає ся, що і они поутїкають.

Загадочне затроєне цїлої родини. Невиспїджений доси злочинець затроїв дня 13-го с. м. в Близьковичах цїлу родину коваля Кліща. Слїдство в сій справі веде тепер ад'юнкт суду повітового в Самборі п. Лятошиньский. Висланa на місце злочину комісия знайшла цїлу родину Кліщів, шестеро душ і служницю їх, близькими смерти. Они пили воду, затроєну мабуть арсеніком, чи якоюсь иньшою отрусю, котрої невиспїджений доси злочинець насипав до бочки з водою, що стояла в сінех в Кліщовій хатї. Часть тої води вислано до Львова до хемічного розслїду. Служниця Кліщів померла в шпиталї дня 17-го с. м., а стан здоровля прочих затроєних есть все ще дуже небезпечний. Ходить чутка, що того злочину допустив ся якийсь ворог Кліща.

Зміна імен. Буковиньске краєве правительство видало до староств розпорядженє, в котрім констатує ся, що між селянами богато має такі порекла, що з них собі люди кепкують, або котрі просто неприличні. Тож правительство наказало староствам, щоби они підпирали або й заохочували людий в справах зміни таких імен. Се розпорядженє певно дуже хосенне, бо дійсно богато людий — не лиш селян, але також мїщан і інтелїґентів — має такі немилозвучні імена. Але коли правительство хоче тому запобігти, то повинно також зменьшити значні такси, які має ся при зміні імен платити, бо инакше се розпорядженє остане безхосенним. А окрім того повинні би власти адміністрацийні уважати на се, аби волоскі селяни не прибирали руских імен або знов противно рускі селяни волоских імен против своєї волї, а лиш за намовою деяких людий, бо з того вийде така замішанина, що дїти одної матери будуть ріжної народности. До сего дїла треба досить осторожно брати ся, і на се звертаємо увагу адміністрацийних властий.

Крадїж в громадскій касї. До громадскої каси в селї Вербівци коло Будзанова дістав ся якимсь чудом невиспїджений доси злодїй через білька замкнених дверий, забрав оковану скрипю, виніс до саду, там розбив єї і забрав з неї близько 1.000 зр. готівкою, листи заставні, полишаючи тільки мов на сьмих 2 кр. В передодни крадежи переведено обрахунок каси, а ключі були у начальства. Здає ся, що був се обзнакомлений итапок, бо як говорять сусїди, то навіть не сьвітив при своїй роботї. Громадскі радні, замість повідомити власти, пійшли до „ворожки" на пораду, а та вказала їм одного вербовецкого господаря. Радні вернувши зачали робити ревізию і знущали ся в страшний спосіб над мнимим виновником, та аж жандарми з Будзанова перепинили сю нелюдску індаґацию.

В страху. При гузарах в Винниках служив капрал Ковач. Він допустив ся крадежи сорочки у одного із своїх товаришів і побоюючись кари втїк з війска. Однак его спіймали селяни в Семянівцї і відставили до львівского староства. В хвили, коли селяни его випустили з ока, він положив себе вистрілом з револьвера трупом.

До відомости Вп. директора зелїзниць Л. Вербіцкого. Як вже здадувано в „Буковинї", почали в наслїдок розпорядку звістного з справедливости для Русиннів директора зелїзниць державних в Станїславові п. Л. Вербіцкого заводити на зелїзничих двірцах між Чернівцями й Ходоровом та Стриєм і Станїславовом написи побіч польскої також в рускій мові. Аж любо рускому серцю бачити, як що тижня прибувають на зелїзничих двірцах таблиці з інформациями і вказівками також в рідній нашій мові. Всї дотичні написи виготовлені тревало (по-найбільше у металевих відливах) чистою нашою мовою, і правописию фонетичною, як звістно, приписаною для зелїзниць розпорядком ц. к. міністерства торговлї. Тож яке велике було наше здивоване, коли перед трома тижнями уміщено в Марківцях (стациї, що лежить за Станїславовом) таблиці вправдї рускі, але виготовлені не знати з якої рациї давною правописию етимольоґічною. Очивидно не сталось се случайно, але мабуть хтось інтересований о те постарав ся. Тепер отже таблиці в Марківцях відбивають як білі круки, і подорожний їдучи дивуєть ся, хто поважив ся против виразного припису міністерства таке виправити. Ми певні, що про се не знає станїславівский директор зелїзниць державних Вп. Л. Вербіцкий. Тож отсим звертаємо на се увагу, пересьвідчені, що знаний з енергії п. директор сейчас зарядить що треба, аби написи виготовлені против виразного припису п. к. міністерства торговлї давною правописию етимольоґічною заступлено як найскорше приписаною також для зелїзниць і загально тепер у нас уживаною правописию фонетичною.

З Перемишля пишуть нам: Тутешні кацани ведуть тепер наради над заснованем супроти народовскої „Бесїди" окремого товариства „Русское касино". Після наших обчислень будуть мати з трийцять членів. Ми справдї тїшимо ся з сего, що й по провінциях — подібно як у Львові тай у Станїславові — починають наші товарискі орґанізациї увільняти ся від неприродної спілки з елементами ворожими самостійному нашому розвоєви. П. Р.

Зі Львова довідуем ся, що п. к. висший суд краєвий зложив п. к. міністерству справедливости недавно справоздане того змісту, що з огляду на те, що небавом увійде в житє нова процедура цивільна, треба отворити нові суди в тих місцевостях: І. повітові: в Лавочнім, Лімній, Велдїжи, Красній (коло Надвірної), Ігровици, Ягольници, Ялівци, Струсові, Підкаменю (коло Залозець), Поморянах, Яричові, Стрілисках, Тартакові, Болшівцях, Козлові, Завалові, Яблоновї (коло Коломиї) в Устериках. II. окружні: в Чортковї, Жовквї і Ярославі.

Величезний гриб. З Ялиновatого в Скільщинї надіслано до редакциї одної з львівских ґазет величезний правдивий гриб, котрий важив півтретя кіло! Шапка гриба есть серединою на 35 центиметрів широка, обем ковпа (пенька) має також 35 центиметрів, а в перекрою по серединї має 11 центиметрів. Гриб той знайшов в лїсї дня 19-го с. м. пастух місцевого пароха, Іван Лесїв. Однакож черваки так сточили шапку гриба, що она мимо старанного опаковання розсипала ся підчас транспорту до Львова.

Помер в Якеманівцах, перемиского повіта, гр. Олександер Круковецкий, участник повстаня в 1863 р. і бувший посол до галицкого сойму, в 70-ім роцї життя.

Телєґрами „Буковини".

З дня 23-го липня 1896 року.

Відень. Fremdenblatt заявляє супроти виводів Pester Lloyd-a, що зі сторони Австриї не будуть ставляти ся жадні трудности окінченю угоди в осїнній сесиї. Оба правительства, австрийске і угорске, з самого початку були за

така втома, то все-ж таки я гризла ся сильно і звертала всю свою увагу на неї.

„Ну якже-ж? Чого-ж дивите ся на мене, замість відповісти мені?" ніби жартувала.

„Не думаю нїколи над чимсь подібним, дорога пані!" відповіла я на вид спокійно. „Не знаю, чому вам приходить щось подібне на думку!"

„Але коли я хочу знати, як би ви описля зажили? Чи вам тяжко о відповідь на се? Скажіть, дорога дитино, чи ви вернули би знов до своїків?"

Я закрила мимоволї лице руками: „О Боже милий! я не знаю, я нїчого, нїчого не знаю!" сказала півголосом.

„А я рада би ваші думки знати! Чи вам тут справдї мило і любо у мене?"

„О, дорога пані!" Більше не могла я сказати. Приневолена якимсь наглим жалем ухопила я єї схудлу руку і поцїлувала єї. Она притиснула мене мовчки до себе і я чула, що она була так само розжалоблена як я.

„Отже вам любо і мило у мене," говорила далї, вкладаючи на силу спокій у свій голос. „Се мене успокоює. Менї здавало ся все, що ви вернули би прямісько до своїків".

(Дальше буде.)

тим, аби угоду предложити парляментам сеї осени. Австрия уважає трактат митовий і торговельний нероздільним від справи спільних оплат. Вкінци висказує Fremdenblatt надію, що парляменти покінчуть в осени наради над угодою.

Ціни збіжа і других продуктів.

Дня 20-го липня 1896.

	Львів.		*Чернівці.*	
Пшениця . .	від 6.90	до 7.25	від 6.90	до 7.—
Жито	„ 5.75	„ 6.—	„ 5.30	„ 5.40
Ячмінь бров. .	„ .—	„ .—	„ .—	„ .—
Ячмінь простий	„ 4.50	„ 4.90	„ .—	„ .—
Овес . . .	„ 5.70	„ 6.—	„ 5.10	„ 5.20
Ріпак . . .	„ 8.50	„ 9.—	„ 7.90	„ 8.10
Горох . . .	„ 4.50	„ 8.—	„ 0.—	„ 0.—
Вика . . .	„ 4.25	„ 4.75	„ 0.—	„ 0.—
Льнянка . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Біб	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Бобик . . .	„ 4.25	„ 4.50	„ 0.—	„ 0.—
Гречка . . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Кукуруза стара	„ 0.—	„ 0.—	„ 4.25	„ 4.30

Хміль 12.— 15.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою почтовою 7 зр. 30 кр.

ВИШИВКИ

всхідної Галичини

після колекцій зібраної Товариством „Клюб Руснок у Львові“, появились накладом Антона І. Хойнацкого в літографічного заведенія Андрія Андрейчина по цінї

3 зр. 30 кр.

за **примірник**, складаючий ся з **20 таблиць** в 4° кородевского формату в **хорошо** видїланій теці.

Видане сих „Вишивок“ *перевищає значно подібного рода видання, що появились в Київі, Одесей і Москві, і то не лише під взглядом технічного виконченя, але також і під взглядом самого змісту, бо видане се складає ся з точних репродукцій численних взорів народних вишивок з повітів Борщів, Городенка, Калуш, Надвірна, Снятин, Товмач і иньших о вірнім наслїдуваню красок, уживаних народом в дотичній окрестности.*

З замовленями належить звертатись до Антона І. Хойнацкого, управителя Книгарні Ставропигийского Інститута у Львові, улиця Руска ч. 3. 22—26

Інтелїґентної

ГОСПОДИНІ

до веденя малого господарства і виховування 7-літної дівчинки пошукує один народний учитель в буковинськім селї. Зголошувати ся треба до адміністрації „Буковини“ найдальше до 10-го серпня. 3—5

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа, сторін 110, вісїмки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

АПРИКОЗИ

дуже добрі, найблагороднійші, найбільші, самі вибрані по 5 клґр., кінь за дармо, разом з опакованєм по 1 зр. 65 кр. розсилає

п. Д. Шпільберґ

в Заліщиках. (2—3)

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, *припоручене Веч. Духовеньству і всїм вірним через Вирссьв. Митр. і. Прссьв. Ен. Ординариятн всїх трех галицких Епархій*, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках *против шкід огневих* за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує *ся* сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Дністром“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Дністер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкраще йші уділи і видає полїси і квіти в руских мовах.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створ*ене* рішенє зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опрецентованя **по 5** процент. Гваранція вікльовать. Уділи по 50 корон. Позички уділяють ся тільки властителям реальностей, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся 10-ента часть на уділ.

Зголошеня о удїленє **аґенцій** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні		особові		мішані	Відходять	Поїзди поспішні		особові		мішані
до Чернівців						**з Чернівців**					
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸		6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰	До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷		9⁴¹	10²⁹	5³⁸
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹		9¹²	10⁸⁰	5²³	До Ґлїбоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12⁰³		7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶
З Новоселиць, Садаґури					11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць					4³⁰ 6²¹
до Львова						**зі Львова**					
З Відня, Кракова	1³⁰ 5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵	До Кракова і Відня		2⁵⁰ 11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵		6¹³	7²⁸	2⁰¹	„ Підволочиск		2¹¹ 6⁰⁰		9³⁰	10⁴⁵
З Підволочиск	2³⁰ 10⁰⁵		8⁰⁵	5¹⁰		„ „ з Підзамча		2²⁵ 6¹⁴		9⁴⁸	11¹²
З „ на Підзамче	2¹⁸ 9⁵⁰		7⁴²	4⁴⁵		„ Чернівців, Сучави, Ясс, Букарешту	6¹⁰		10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵
Зі Стрия			12¹⁰	8	1⁵⁰	„ Стрия			5²²	9³⁵	7²²
З Белзця			8⁰⁰	5⁴⁵		„ Белзця			9¹⁸	7⁰⁵	
Зі Сколього і Стрия			10¹⁰			„ Сколього і Стрия					3⁰⁵
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)		8⁴⁵				„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8¹⁰				

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 153. Чернівці, субота дня 13. (25.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. Голована ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Образки з села.

Розбійнича спілка.

Тася Андрусишин із Сторонної пожичила перед 10-ма лїтами 10 зр. у Еля Бавмвольшпіннера з Підбужа і дала за то Ельови свою теличку у спілку, котру і даліше своїм коштом і трудом годувала. Коли та теличка стала коровою, мала знов теличку і бичка. Ту корову спродала Тася Андрусишин, а властиво спродав єї Ельо Бавмвольшпіннер за 35 зр., відтягнув собі 10 зр., а решту поділив ся так що 12 зр. 50 кр. задержав собі, а лиш 12 зр. виплатив яко належитість Тасї Андрусишин. То стало ся перед пятьома роками.

З тої корови лишили ся теличка і бичок, що Тася Андрусишин своїм коштом і своїм трудом годувала. Отже-ж Ельо Бавмвольшпіннер продав потому, все ще з титулу спілки ізза пожичених вище згаданих 10 зр., бичка за 15 зр. і взяв собі з того 7 зр. 50 кр., а Тасї Андрусишин дав других 7 зр. 50 кр. яко єї належитість.

І тут нїчого не поможе устава з 28. мая 1881 Нр. 47 В. З. Д., бо за подібні річи в дорозї карній не карають, але що більше — о скілько я зі всїх сторін зачуваю — то в дорозї цивільній суди признають таким спільникам, як Ельо Бавмвольшпіннер всї мнимі належитости, що походять із такої красної мнимої спілки. За 10 лїт мого судейства в горах я не признав анї одної такої належитости — вірителї (все жиди!) не виносили зажаленя неважности против дотичних вироків, — ба й не позивають від многих лїт до суду, тілько знають дурного селянина так обаламутити, що він добровільно без суду сплачує повище описані належитости із такої розбійничої спілки.

Минувшого року (1895) пожичила Тася Андрусишин у сина Ельового Шльоми Бавмвольшпіннера 20 зр. на ту теличку, що лишила ся із горі згаданої, а за 35 зр. спроданої корови, а що сама вже коровою стала, — нїби то — кажучи тутейшим ладом — „дала ту корову на-вепів“. В осени 1895 р. забрав Шльома Бавмвольшпіннер ту корову, спродав за 33 зр. і гроші собі задержав, а натомісць привів иншу стару корову до Тасї Андрусишин і дав їй на „спільне удержане“. Ту корову визимувала Тася Андрусишин своїм коштом і своїм трудом, але на весну 1896 відобрав єї Шльома Бавмвольшпіннер і не заплатив Тасї нїчого. Не досить того, Шльома ще намагає ся і остатнього бичка, котрого Тася Андрусишин має, і котрий зовсїм до жадної „спілки“ не належить, насилу забрати та грозить, що Тасю „ще лїпше навчить!“ Шльома пильнує, щоб нещасна Тася не спродала того бичка, лиш щоби своїм коштом для него годувала...

Бідний нарід руский, зневажуваний й обдираний до послїдка. Тих властий, які суть, за мало, щоби его могли оборонити перед публичним розбоєм. До кождого села рускоґо треба би по кількох адвокатів, щоби нарід руский боронили від здирств, прибраних в легальну форму. Кожда така оборона коштує, бо треба заплатити хотьби стемплї як вже не писаря, а тут не мають покривджені і кусника хлїба для своїх дїтий.

Нехрещені обманцї.

Дуже зле роблять наші люди, що дають ся підмовляти ріжним факторам, щоби замавляли ріжні знаряди господарскі поза нашим краєм, бо майже все дістають наші люди знаряди злі і мусять майже все доплачувати понад згоду, через то наражають ся на процеси по закраєвих судах і на екзекуциї і другі неприємности. І так Ший Гальберштайн з Підбужа, 20-лїтний син Янкля, що не має жадного маєтку,

---

38)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

(Дальше).

„Я старалась би всїми силами жити в такий самий спосіб, як тут. Чого би вертала назад туди? Для мене нема там вже більше місця!“

„Спасибіг тобі за се, дитино! Але знаєш... знаєш, що менї нераз здає ся?“

„Що?“

„Що ти покинеш все, всї твої вироблені засади, всю твою удоблену працю, і... і підеш якого небудь гарного дня тою звичайною широко-утовченою дорогою буденьщини.“

Я дивила ся на ню довгим, повним, ожидаючим поглядом.

„І що-ж?“ спитала я.

„І стратиш те, що я і иньші полюбили в тебе, і що мене поєднало знов в послїдних роках з людьми і житем.“

„Щож се таке у мене?“

„Се те, чого буденні люди не мають. Чисте, невинячене, вроджене сьвітло душеве, що позолочує все, на що лиш упаде.“

„О, дорога пані!“

„Так, Наталюнько! Мене пересїдує думка, що коли останете ся самі самісенькі в житю, то се житє, грубе, жорстоке, переробить вас: вилине на вас може так, що у вас пропаде ся притоплювана натура і ви зажнете цїлком иньшим житем! Се не було би щось неприродне, Наталько; ні, ви молоді і гарні, ах, ви пишні як екзотична квітка, і самотність не видасть ся вам завсїгди таковою як тепер... Однак я вмерла би з жалю за вами у-друге і на тамтім сьвітї!“

„Чому думаєте ви так про мене, пані Марко?“ спитала я з щирим смутним докором. „Чи ви не пізнали ся на менї ще доволї?“

„Знаю, знаю“, відповіла она поспішно: „однак я спостерігла, що ви у своїх нестережених і найсамотнїйших хвилях такі неспокійні, а властиво так якось настроєні, мов би були наскрізь незадоволені, або чули ся у мене нещасливі! Що з вами? скажіть отверто!“

Я усьміхнула ся сумно.

„У вас я нещаслива, дорога пані? Ні, у вас відчула я і побачила щасте. Се в мене щось иньше. Я чую ся нераз такою самітною, опущеною!“

„Ох, отже так оно й е, як я собі думала!“ перебила она мене майже болїсно...

„Справдї чую ся самітною, але не так як ви може думаєте, лише цїлком инакше. Послїдними часами загніздила ся в мої голові думка, що я справдї не маю т. зв. „змислу для дійсности“, як мене переконували раз о тім в житю ще давнїйше. Що стою з всїм тим, чим душа моя переповнена, сама! Бо чи-ж се здорово заєдно думати, що не одно могло би инакше бути, краще і достойнїйше? Сего я не думаю про своє власне житє, лише про житє загалу. Думки других людий такі задоволені, кружать від якого небудь часу вже завсїгди лиш в однім означенім кругзї, взявши собі за цїль життя виключно особисті інтереси: а мої летять дальше, бажають Бог знає чого, ожидають чогось, передчувають щось, а опісля плачуть. Се те в мене, дорога пані, що я чую ся самотна. А що до „нещасливости“ то будте спокійні. В моїм житю так мало „подій“, що... що я не можу чутись „нещасливою“. І при тих словах я розсьміяла ся тихим сьміхом.

Она поглянула на мене і я відчула, що мій сьміх не вдоволяв єї.

„Чи хочете тим сказати, що ви не замужні?“ спитала.

„Так: але чи лиш подруже має ту силу ущасливляти чоловіка? Менї здає ся, що се залежить цїлком від его успособленя, від его склонностий: від поглядів на житє...“

„Чи ви говорили іронїчно про події свого життя?“ спитала знов.

„Так, і ні. В моїм житю мало подій, а однакож скілько відчула я, скілько передумала. Але все те не має жадної вартости супроти того, що я невіддана!“

„Тепер ви колючі, Наталко!“

„Може, пані Марко. Моя істория се не то, що я пережила, лише то, що я передумала головою і серцем. Але небавом вступлю у вік такий, в котрім дівчат називають уже „старими“. Тодї стану зовсїм неінтересна для нїкого; тодї скінчить ся моя істория.“

„Ви уявляєте собі щось немотрібне і гризете ся опісля.“

„Ні, я не гризу ся, я навіть сьмію ся з того; але я пересьвідчена, що й тут сьмію ся лиш я сама. Впрочім я не можу собі уявити, як то можна бути старим.“ А по якійсь хвилинї сказала: „Пані Марко, я нїколи не стану старою панною...“

вліз до хати Сеня Малого в Залікти і намовив его, купити сїчкарню від фірми Антін Райсенцан в Празї-Бубна за 27 зр. Сказав, що Сеньо Малий дістане сїчкарню в Самборі на двірци і анї крайцара не буде платити за фрахт, бо фабрика сама заплатить. Се дїяло ся 29-го грудня 1894. Сеньо Малий дав 2 зр. 70 кр. задатку. — На Стрітенє польске 1895 дістав Сеньо Малий лист фрахтовий, що прийшла сїчкарня на дворець в Самборі. Коли Сеньо хотїв сїчкарню відбирати, казали ему на двірци платити фрахт 5 зр. 35 кр. Сеньо не мав тих гроший і мусїв чотири милї дурно вертати і другий раз їхати з грішми 5 зр. 35 кр.

Після угоди з Гальберштайном мав Сеньо заплатити 27 зр. до 25-го сїчня 1896, а Сеньо заплатив вже ті грошї до сьв. Николая (18-го грудня 1895), відшибнувши 5 зр. 35 кр. за фракт з цїни купна — і гадав, що спокій.

Тимчасом 20-го липня 1896 дістає з почти позов (žaloba bagatelni) від фірми Ant. Reissenzahn w Praze, заступленої адвокатом K. Fouska „o zaplacení 5 zł. 35 kr. від c. k. m. d., okresního soudu pro Staremesto a Josefov v Praze“ з речинцем 13-го липня 1896.

Таке саме трафило з сїчкарнею і Петра Паньового з Залікти, котрого та фірма позвала до Празкого суду за 5 зр. 35 кр.; коли він всьо виплатив віднибнувши за фрахт 5 зр. 35 кр. — дістав Панїв термін на 13-го липня 1896 дня 20-го липня.

Що-ж мають Сеньо Малий і Петро Панїв дїяти?

Мусїли би йти до адвоката і писати позов о привернене терміну; мусїли би постарати ся в Празї о адвоката, щоби їх заступив, і его з гори оплатити. Правда, що термін привернено би до їх оборони, але кошта привернення мусїли би платити сторонї противнїй. Правда, що хотьби і були засуджені платити фірмі Райсенцан 5 зр. 35 кр. з проц., то могли би випроцесувати ті всї видатки яко шкоду від Шиї, але що возьмуть від Шиї, коли Шия голий — нїчо не має.

З того наука: гнати факторів з своєї хати, а всї річи куповати лиш у своїй Народній Торговли і у своїх людий — в своїм краю і без посередництва нехрещених обманцїв.

Підбуж, 20-го липня 1896.

Т. Р.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 24-го липня 1896.

Конкурси розписані на посади молодшого учителя при 2-кл. школї в Гатнї (сучавского повіта) і учителя в Сергіях (вижницкого повіта) з рускою викладовою мовою. Подавати треба на Гатну до 31-го серпня, на Сергії до 10-го серпня с. р.

Повітова учительска конференция в Кіцмани відбула ся дня 25-го і 26-го л. червня с. р. під проводом інспектора Іл. Стратичука в присутности всїх учителїв і учительок сего повіту, разом 88 осіб. Гарне число, тим гарнїйше, що богато між ними щирих патріотів, ба й патріоток руских. Председатель конференциї именував своїм заступником найстаршого учителя повіту, надучителя Івана Мандичевского з Шишівців, а збір вибрав на писарів надуч. Гр. Никоровича і уч. Ів. Проконовича. Голова конференциї розпочав наради гарною промовою, витаючи зібраних і згадуючи про велику втрату для монархії через смерть архикняза Кароля Людвика, котрого память пошановано повстанем із місць. По принятю протоколу з послїдної конференциї розпочалась дискусия над питаннями, поставленими краєвою радою шкільною, а то: 1) над уложеном нормального поділу годин для всїх категорий шкіл народних, 2) над вибором і розділом наукової материї природописної на поодинокі роки шкільні різних категорий шкіл народних і методичним обробленем его предмету і 3) над ходом науки жіночих робіт ручних в бук. школах народних з особливим увзглядненем дотичних місцевих потреб сїльского населення. Реферати й оживлена дебата над сими важними питаннями тревали $1^1/_2$ дня й заняли 3 засїдання. Перша справа має управильнити в краю різнородні й часто невідповідні поділи годин шкіл народних: друга має на цїли докладнїйше трактоване що найважнїйших партий з науки природописної, сеї для формального і материяльного образованя найважнїйшої галузи людского знання; а трета точка дневного порядку підносить вагу домашнього промислу і жадає від учительок жіночих ручних робіт, щоби плекали роботи потрібні селянкам після народних взірців, котре то жадане висловлено й на послїдній сесиї бук. сойму. Зазначити належить, що в деяких школах народних лучалось нам бачити прегарні вишиваня і т. п. ручні роботи жіночі. Що до взорів для таких праць повинні-б учителькы збирати взори від селянок дотичного села. Велику заслугу мали-б ті панї, що визначили-б такі взори тов. „Руска Школа“ в Чернівцях, котре могло-б після них уложити й видати друком збірник таких взірців зі всїх руских околиць Буковини, як оголошені в „*Буковинї*“ „Вишивки вехідної Галичини“. Поручаємо сю гадку тов. „Руска Школа“. Опісля слїдували відчити учительки М. Вальтерівної, уч. Бордиянчука, Бартошевского і Анюка, а крім того віддано ще 14 руских виробів, котрих задля браку часу годї було вислухати. Вільні внесеня поставили: надуч. Гнїдий на підвисшене ремунераций за науку ручних робіт жіночих, уч. Бажаньский, щоби при шкільних будинках були й пивниці, керниці, місця для гімнастики, стайнї і пр., а уч. Мартинюк зажадав ще й огородів, надуч. Івасюк предложив свій збірник рахункових задач до нової машини рахункової так зв. „Циферного листка“ Туна. Той сам порушив преважну справу: щоби краєва конференция вибирала що 6 років одного представителя до краєвої ради шкільної. Жадане зовсім справедливе і анальогічне з вибором представителїв учительского стану для повітових рад шкільних. Зміни краєвого закону о надзорі шкільнім по внесеню сего внесеня повинні би учителї народні домагатись зі всеї сили. В тім дїлї придалась би акция всего учительства австрийского, котру можна

„Ви думаєте вийти замуж?“ спитала мене майже з переляком...

„Чи думаю над тим?“ повторила я згорда. „Ні, пані Марко, я не думаю цїлком над тим! Я не знаю, але нераз мені так чудно-чудно, так мов би я справдї родила ся лиш на те, щоби терпіти, або щоби пробувати до послїдного віддиху свою силу в борбі.“ Опісля говорила я мимоволї понуро: „Я навчена з дитиньства не ожидати щастя, хоч маю то переконане, що як раз я здібна відчути те, що називає ся щастем. Силую ся зрікати ся краси життя, ясних барв мов та черница. Учу ся привикати до того, що в моїм житю не засияє сонце цїлим богатством свого сьвітла. Від смерти бабуні була я полишена собі сама і остану ся нею і дальше. Впрочім се не болить мене; бо чи то соромно стояти о власних силах? А що-до слів, що не остану ся „старою панною“, то я хотїла ними те сказати, що хоч і остану ся незамужною, не остану ся проте съмішною особою, т. е. не придучу ся до тих, що любують ся в дивоглядних строях і котшках або пеах.“

„Але-ж бо ви не можете знати, чи ви останетесь дїйсно незамужною, Наталко“, закинула она якось нетерпеливо.

„Се я дїйсно не можу певно знати і менї се навіть байдуже, пані Марко“, додала я з якоюсь наглою, майже палкою гордовитостию, „я дуже горда в тій справі. Я могла би вмерти з жалю, коли-б мене той, котрого би я любила, покинув, але ніколи, ніколи в сьвітї не здержувала би его при собі, коли-б хотїв мене покинути. Лучше вмирати, ніж корити ся, ніж просити милостиї!... Ах, ті милостиї!“ Она поглянула на мене з переляком, а я говорила з горячими очима дальше. „Так, ті ненависні милостиї. Они затроїли менї душу і я ненавиджу їх! їх і все, що пригадує хоч здалека ту погань!“

Она усьміхнула ся, як менї видїло ся, з примусом, і обізвала ся лагідно: „Я годжу ся з вами, Наталочко; се дїйсно погань. Але о скільки я вас знаю, то менї здає ся, що вам не грозить подібна небезпечність. Ви належите до тих, що їх не покидає ся. Я навіть переконана, що ви вийдете замуж і навіть так, як заслугуєте.“

Я не відповіла нїчого, і лиш здвигнула плечима, а тимчасом по моїх устах пролетів гіркий, ледво замітний усьміх. Перед мосю душев промайнув Марко а з ним — Орадин. Вже як і болїло мене поведене Марка, але все-ж не так як Орадина. Над ним думала, застановляла ся я так часто послїдними часами (мабуть тому, що бачила его частїйше), що Марко майже щезав з моєї памяти, а в сій хвилї прокинув ся у мене супроти Орадина якийсь аж шалений жаль.

„Так, Наталко, так!“ говорила далї стара дама: „ви не потребуєте присягати ся, що останете ся незамужною.“

„Я не бажаю нїчого так, як того, щоб могла працювати після своєї вподоби — ви-ж знаєте, дорога пані, — щоб могла писати, і щоб оно здало ся на що. Тодї була би я також щасливою!“

„А подруже, моя дитино, чи оно у вас не має вартости?“ спитала мов би невдоволена моїми словами.

„Я не маю нїчого проти подружя, хоч оно не є в основі нїчим гарним, анї величним, особливо тодї, коли люди своїм характером до него не спосібні. Але правда і те“, додала я, мов по легкій задумі, „що оно й гарне, коли люди не споганюють его...“

„Правда, правда, Наталко!“ обізвала ся стара дама живо. „Між нїким не можуть бути такі красні відносини, як між чоловіком і жінкою. Се вам кажу з досьвіду, бо я пережила не одно. Дівчина любить матїр і батька надо все; однак чому опускає їх радо, коли прийде ся їти хоч би й на конець сьвіта за товаришем, що ей серце вибрало? Бо она знає, що він заступить їй родичів і все те, з чим росла ся душев. О Наталочко!“ додала з сумною сердечностию, „коли має ся за мужа доброго і нїжного чоловіка, а чоловік той зразом товариш нашої душі, тодї не можна від долї жадати більшого скарбу. Ні, нехай говорять і філозофують собі мужчини і женщини як хочуть, але так як чоловікови не заступить нїчо любови жінки, так і жінцї любови чоловіка, вірте менї! Була би велика шкода, коли-б ви не могли віддати ся або не хотїли!“

Я сидїла мовчки з очима звернутими кудись в далечину. Не звертаючи голови до неї, спитала я протижно: „Може, але чому приходить вам се на думку?“

„Вже яко людини було би шкода.“

„Так“, докінчила я майже з посміхом. „Кожда людина повинна свою силу і красу схісунувати: не мати надармо серця в грудях — не так?“

Она потакнула мовчки головою: „Хто не жие в двійку, той не жие нїколи правдивим житем,“ сказала.

Я не відповіла зараз, аж нїмійше спитала:

По справозданю комісиї, що управляє бібліотекою повітовою відбулись вибори. На заступника учительства в повітовій раді шкільній вибрано надуч. із Заставної Андрія Зугаєвича 52 голосами, 7 голосів упало на надуч. Гр. Никоровича, а 3 повздержались від голосованя. — До постійного виділу, що має приготовити денний порядок слїдуючої конференциї, вибрано: надучительку Стратичукову, надуч. Григоровича і уч. Пігулика, Зибачиньского і Березовского. До комісиї завідуючої пов. бібліотекою учительскою вибрано уч. Пігулика, надуч. Івасюка, надуч. Григоровича і уч. Березовского та Прокоповича.

По вичерпанім денвнім порядку закінчив інспектор конференцию відповідною промовою і многолїтством для Є. В. Цїсаря, а збір відспівав гимн народний, а по подяцї надуч. Івасюка для інспектора Стратичука „Многая лїта“.

По конференциї слїдували товарискі сходини. Заповіджені головні збори пов. товариства учительского не відбулись, бо староство заказало їх. Та про се напишемо обширнїйше по зборах, котрі відбудуть ся небавом і вискажуть свій суд в сім ділї. На тепер зазначимо тілько, що декому немиле намірене перетворене сего товариства на філію „Рускої Школи“ і то з „великої зичливости для Русинів“.

З гімназиї в Радівцях. В понеділок і вівторок відбув ся в радовецкій гімназиї іспит зрілости, до котрого ставляло ся 13 публичних учеників, 1 приватист, і 2 екстерністи. З них одержало свідоцтво зрілости 9 публичних учеників і 1 екстерніст, 3 одержали поправку з одного предмету по ферiях, а 3 репробовано на один рік.

Архикнязя Оттона має, як доносить Pol. Correspondenz, учити міністер для Галичини др Ріттнер адміністрациї державної.

У Львові відбуде ся небавом дуже цікавий процес між редактором Gazet-и Kołomyjsk-ої, п. Мардиросевичем а знаним адвокатом коломийским д-ром Дудикевичем. Сей заскаржив згаданого редактора о образу чести, а з тої нагоди пише Gaz. Kołomyjska: „З рідкою цікавостию вичікуємо тої розправи, бо при евентуальнім доводї правди вийде на верх неодна інтересна тайна закулісової „русской политики“.

Памяти Котляревского. Полтавска земска управа постановила випечатати твори Котляревского в 10 тисячах примірників і роздати часть в нагороду ученикам народних шкіл полтавскої губерниї, а остале віддати в продаж і весь дохід зложити на поставленє памятника для автора „Наталки Полтавки“.

Повне затьмінє сонця, яке припадає на досьвіта в день 9-го серпня с. р., буде найлїпше видне в північній Европі і в Сибіри. Европейскі зьвіздарні лагодять ся вже на се затьміне і думають вислати своїх людей на місця, де затьміне буде дуже добре видко. В північній Норвегиї і у Фінляндиї есть кілька таких місць, де затьміне буде можна вповнї видїти, але оно не буде там довше тревати як півтора мінути, і то в пору, коли сонце буде ще дуже низько при землї стояти. Лїпше буде видко повне затьміне у всхідній Сибіри, де оно припаде на час перед полуднем і буде тревати дві мінути і три чверти. В середній і західній Европі не буде видко повного затьміня, лиш часткове, або таки й зовсїм его не буде видко, бо оно припаде на короткий час зараз по всходї сонця, або ще перед всходом.

Процес о рот. Такого ще не бувало, аби артистка-акторка починала процес для доказу, що еї рот то лише малесенький ротик. Панна Рамо мала в Парижи виступити в театрі на сценї і сказати: Je suis la Poste! Але що еї рот дуже маленький і она букви *c* не може добре вимовити, то відобрано їй ту ролю. Тим она почула ся так обиджено, що не приходила на проби, а за те знов директор зажадав 50.000 франків кари. Суд візвав фахових людий оречи, чи дїйсно у панни Рамо такий малий ротик, що она не може вимовити букви *c*.

Против 22 людий веде ся в Загребі майже вже від двох місяців процес о ріжні убійства, числом 13. Обжаловані переважно селяни, а розправа викрила страшні убійства. Прокуратор виїс минувшої суботи кару смерти на шибеници для 16 обжалованих, між тими для двох женщин, і то за убійство, получене з рабунком, на мужу, батькови і братї. Оборонцї промавляли лише за признанем лагодячих обставин. Оголошенє вироку присяглих наступить дня 31-го с. м.

В справі виборів до ради державної скликало було черновецке староство на середу всїх війтів і дало їм науку о новім правї виборчім, а опісля научало їх, як мають укладати списи виборців для виборів до ради державної і сойму.

Суспендований бурмістр. Бурмістра міста Серету Константина Вравбека суспендовано і поручено управу громадских справ першому радному Юлїеви Байльови. Причиною суспендованя Вравбека має бути оскарженє его прокураторию о клевету на державних урядників.

Неабияка чоловіколюбна родина. Кілька днїв тому назад помер в Сараґосї Жозе Ґонзалез, тамошний кат в 84 роцї житя. Він „урядував“ через цїлих 56 лїт і за той час перезів на той сьвіт 192 людий, засуджених на смерть. Его оба братя, Северо і Рамон, були також катами; перший з них помер в 89 роцї житя в Барцельонї. Можна би гадати, що таке ремісло, котре займає ся висиланем других людий на той сьвіт, не вкорочує зовсїм віку тим, що ним займають ся. Рамон, наймолодший з братів Ґонзалезів, кат в Бурґос, помер однакож під шибеницею, на котрій повісив трох людий одного по другім. Один з вуйків Ґонзалезів був катом у Валядолїдї. Батько померших катів був рільником в якімсь араґоньскім селї. В наслїдок якогось закладу пішов він на службу до ката в Сараґосї за помічника, а по смерти свого „майстра“ заняв его місце. Жозе Ґонзалез лишив вдовицю і двох дорослих синів, з котрих старший перейме посаду по батькови.

Знов розвязана рада громадска. Задля лихої господарки розвязало галицке намістництво громадску раду в Будзанові і поручило управу громадских справ комісареви теребовельского староства.

Обильні жерела нафти показали ся в Старій веси повіта березівскогоїв західній Галичинї. Дня 8-го с. м. в однім з тамошних закопів бухнула нафта з такою силою, що розлила ся по всїх сусїдних ґрунтах. Тамошна селянка, Маслянка, начерпала собі повний збанок роши і принесла его до хати та поставила під лаву, не накривши его. Коли вечером засьвітила лямпу, воздух був так наповнений ґазами з роши, що они займили ся ясним полумінем. Жінка згоріла на вуголь а четверо дїтей сильно попарило ся.

Помер в Колиндянах коло Чорткова Валерій Ґулевич, практикант „Дїстра“ і бувший актор руско-народного театру.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 24-го липня 1896 року.

Відень. Вдова по престолонаслїднику архикнягиня Стефанїя поїхала вчера враз з архикнягинею Елисаветою до своїх родичів в Бельгії.

Рим. Аґенция Стефанїого доносить, що поголоски о заручинах князя Неаполю з чорногорскою княгинюю цїлком безпідставні.

„Коли жие ся правдивим житем, пані Марко?“ І не вижидаючи відповіди, говорила дальше: „Чи тоді, коли богато терпить ся? Чи коли богато відчуває ся? Чи може тоді, коли жиеся невгамовано після своїх лихих і добрих склонностий? Бо-ж серце годить ся так тяжко, ох, так тяжко з розумом, дорога пані!“

Она притакнула знов мовчки, як перше, головою і зітхнула. Я підняла голову до неї. Наші погляди стрінули ся. Она дивила ся на мене великими, вогкими, смутними очима, а заразом так, мов би еї думки помимо всеї бесіди пробували десь далеко-далеко...

„Наталко, ви вірна натура, правда?“ спитала нараз.

Я вздивила ся на неї здивовано: „Чому, пані Марко?“

„Відповіджте мені на мое питане!“

„Вірна, однак...“

„Ах, нїчо „однак“. Я не хочу нїчого більше знати!“ І з тими словами вийшла. Зчудована, перенята дивним чутем остадась я на місци і заслонила лице руками.

І знов пересунув ся попри мою душу Марко а за ним Орадин...

XII.

(В рік по відїзді Марка.)

Так, на тім мусить щось бути правдивого, на тім, що Орадин казав, що в мене нема змислу для дійсности. Я тужу за богато. За чим? Ба! хиба се можна розібрати? Се слабість чувства, вроджена недуга, що відзиває ся і більше з вівом. „Туга за красою“ казав він і сьміяв ся. Ах, він ще й тепер сьміе ся, але він не знає, що відгомін его сьміху будить в моїй душі.

Я найщасливійша, коли пишу, коли потону цїлою душею в иншім сьвіті. Се богатий, барвний сьвіт, повний гармониї, повний якоїсь несказаної ніжности, або здержаної радости, бутної благородної утїхи. Так жию я мов би двоїким житем. Там на час, а на час тут.

Нераз, звичайно по ріжнородній утомляючій праці, чую ся щасливою. Але се не тривае довго. Одно тяжке зітхненє пані Марко, одно притисненє еї руки до серця, розвіе то почуте вдоволеня чи там „щасливости“, і я немов прокину ся з солодкого сну. „Она слаба!“ прошибне мене блискавкою думка, мов острий ніж і я немов вяну. На мою душу мов спадае заслона з чорної крепи і закриває всю вепість, що в ній пробивае ся.

Она хора і підупадае з дня на день на силах, але вмовляе в мене і в себе, що се перейде. Дай Боже, але чого-ж так змарніла і пожовкла? А мене чому просто гонить за якимись „розривками, на котрі має право лиш молодїж“? Перше сего не бувало в неї ніколи, а тепер немов хоче надгородити мені всї нею заподіяні і найдрібнїйші прикрости. Бідна! не знає, яке прикре почуте викликує тим у мені; але роблю еї волю, щоб їй справити приємність, а собі щоб не придбати на будучність гризі совісти. Еї воля, еї дорога воля нехай буде моя воля!...

З усїх знакомих наших відвідуе нас найчастїйше Оксана. Еї намовляе пані Марко витатати мене на „сьвіт Божий“. Часом удае ся їй се, але частїйше остае ся у нас. Она пробуваe радо у нас, каже, що дух нашого дому вливае на ню успокоюючо і настроює еї поважно-велично.

„Скоро лиш увійду до вас“, говорить менї, „у ваші високі тихі комнати, пристроєні в отеї старосьвітскі меблї, де високі фотелї стоять немов на сторожі пануючого тут давного доброго тону, обнимае мене зараз почуте спокою і певности. А до того поважна стать пані Марко, одягнена в чорний шовк, котрого шелест дуже люблю, і ви з вашим безшелестним, ніби плавким ходом, меляхолїйно похиленою головкою і задуманими очима, то не знаю, чи я та сама, що перше, і майже сумнїваю ся, чи на сьвітї між людьми пануе дож і неправда; противно думаю, що сама краса, любов і мир! Так тут у вас!“

А я усьміхаю ся і стискаю їй щиро руку. І я еї люблю. З всїма еї дрібними хибами, з еї тонкою ненавистию до всего, що грубе, без чувства і що — немузикальне.

Про мої колишнї відносини до Орадина знае вже і занимае ся нами обоїма з великим інтересом. Коли говорю про него, то просто не з моїх уст слова, а очима дивить ся так, мов би і ними слухала, щоб не опустити жадного мого слівця, або не втратити на хвилину виразу мого лиця. Менї аж нераз чудно, що она тим так занимае ся. Я-ж не роблю з того, що інтересуе ся ним, якоїсь дуже важної подїї, — ох, зовсїм ні! Думаю про него тому, бо скучно, бо хочу жити якимсь теплим житем, думаю, як би з цїмети, що Марко згордїв і в остатній хвилї пробив мое серце як ножем...

(Дальше буде.)

Ціни збіжа і других продуктів.

Дня 20-го липня 1896.

	Львів.		Чернівці.	
Пшениця . .	від 6.90	до 7.25	від 6.90	до 7.—
Жито . . .	„ 5.75	„ 6.—	„ 5.30	„ 5.40
Ячмінь бров. .	„ .—	„ .—	„ .—	„ .—
Ячмінь простий	„ 4.50	„ 4.90	„ .—	„ .—
Овес . . .	„ 5.70	„ 6.—	„ 5.10	„ 5.20
Рінак . . .	„ 8.50	„ 9.—	„ 7.90	„ 8.10
Горох . . .	„ 4.50	„ 8.—	„ 0.—	„ 0.—
Вика . . .	„ 4.25	„ 4.75	„ 0.—	„ 0.—
Льнянка . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Біб	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Бобик . . .	„ 4.25	„ 4.50	„ 0.—	„ 0.—
Гречка . . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Кукуруза стара	„ 0.—	„ 0.—	„ 4.25	„ 4.30

Хміль 12.— 15.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker".

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА"

в Чернівцях,

улиця Нетровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку"

для молодіжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою почтовою 7 зр. 30 кр.

РАМИ

для образів і фотографій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку ц. к. почти). 11—20

Інтелігентної

ГОСПОДИНІ

до ведення малого господарства і виховування 7-літної дівчинки пошукує один народний учитель в буковинськім селі. Зголошувати ся треба до адміністрації „Буковини" найдальше до 10-го серпня. 4—5

Виданя „Буковини".

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галіни, сторін 110, вісімки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Кониського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини" обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна лічниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. оператора ц. к. хірург. клініки университетской *Більрота-Гюсенбавера* у Відни

виходить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецера ч. 25.

В справі принятя хорих і инших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клініки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоферa.) (15—100)

Повідомленє. Маю честь повідомити, що дирекция товариства *Дністер* у Львові іменовала мене своїм аґентом на Чернівці (повіт судовий) і окрестність. В справах обезпечень від огню будинків мешкальних і господарских, церков з уряджем, знарядів домашних і господарских (возів, плугів і т. п.), худоби, збіжа в соломі і в зерні — подаю кождому потрібні повисненя. — *Корнило Салабан*, аґент „Дністра" в Чернівцях, улиця Пумнула ч. 25.

„Дністер"

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Вел. Духовеньству і всім вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Ен. Ординарияти всіх трох галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід отневих за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договора заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають „Дністрови" можність обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліси „Дністра" прийнає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Дністер"** після **всіх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнійші услівя і видає поліси і квіти в руских язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер", стоваришене зарестроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранция вкладок. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за поруков двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлове **аґенції** в місцевостях, де „Дністер" не є заступлений, приймають ся.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні	особові	мішані	Відходять	Поїзди поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁷ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²⁹ 5²⁸	
З Букарешту, Ис, Сучави, Глібоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Глібоки, Сучави, Ис, Букарешту	12⁰³ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶	
З Новоселиці, Садаґури .	. . .	. . .	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці .	. . .	. . .	4⁵⁰ 6²¹
до Львова				**зі Львова**			
З Відня, Кракова . . .	1³⁰ 5¹⁰	6⁵⁵ 9³⁰ 9⁵⁵		До Кракова і Відня . .	2⁵⁰ 11⁰⁰	4⁴⁰ 9⁵⁵ 6⁴⁵	
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станіславова .	9⁵⁵ . .	6¹³ 7²⁸ 2⁰¹		„ Підволочиск	. 2¹¹ 6⁰⁰	. 9³⁰ 10⁴⁵	
З Підволочиск	2³⁰ 10⁰⁵ .	8⁰⁵ 5¹⁰ .		„ „ з Підзамча .	. 2²⁵ 6¹⁴	. 9⁴⁸ 11¹²	
З „ зі Підзамче	2¹⁸ 9⁵⁰ .	7⁴² 4⁴⁵ .		„ Чернівців, Сучави, Ис, Букарешту	6¹⁰ . .	10²⁵ 2⁴⁵ 10¹⁵	
Зі Стрия.	. . .	12¹⁰ 8 1⁵⁰		„ Стрия	. . .	5²² 9³⁵ 7²²	
З Белзия	. . .	8⁵⁰ 5⁴⁵ .		„ Белзия	. . .	9¹⁵ 7⁰⁵	
Зі Сколього і Стрия . .	. . .	10¹⁰ . .		„ Сколього і Стрия . .	. . .	. . 3⁰⁰	
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг) .	. . 8⁴⁵	. . .		„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг) .	8⁴⁰ . .	. . .	

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелізници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарні „Рускої Ради" в Чернівцях під зарадом Осипа Бучкевича.

Ч. 154. Чернівці, неділя дня 14. (26.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцах, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцах (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Галицкий видїл краєвий в справі еміґрациї.

В послїдних роках появив ся — як відомо — у всхідній части краю сильно еміґрационний, н. пр. надмірний подїл ґрунтів селяньских, котрий потягнув за собою упадок господарства селян і зменьшив їх продукцию, цїлковита недостача заробку в зимовій порі, або заробок недостаточний, перетяженє податковими і різними оплатами, брак дешевого і приступного кредиту, в наслїдок чого наступило надмірне задовженє власности селяньскої, значні простори неуправлених пасовиск і неужитків громадских, котрі можна би взяти під управу і в той спосіб побільшити простори, надаючі ся під управу, а котрі в деяких повітах супротив заєдно більшаючого населеня вже не вистають і т. д. — при помочи правительства і краю, а передовсїм при добрій волї і охотї самої суспільности, дали би ся з часом усунути.

В тій справі ухвалив сойм на засїданю д. 3-го лютого с. р. поручене видїловi краєвому, щоби і на дальше уважав на рух еміґрационний в краю, збирав відомости о его розмірах і напрямах, а скілько в тім побачить вплив економічно і суспільно шкідних чинників, щоби в порозуміню з правительством старав ся о як найбільше енергічне спиняванє дїланя тих чинників.

Специяльно же поручив сойм видїлови краєвому, візвати репрезентациї тих повітів, де збільшає ся рух еміґрационний до Бразилії, щоби вказали средства, примінені до місцевих потреб і обставин, котрі могли би успішно противдїлати сему рухови.

Виповняючи поручене соймове, видїл краєвий відніс ся до 25 видїлів повітових, навіщених горячкою еміґрационною, взиваючи їх, щоби з огляду на се, що горячка еміґрационна в тих повітах ще не вигасла, а бодай заходить обава, що она у відповідній хвили наново захопить населене в тім повітї, — видїли повітові заняли ся як найревнїйше сею справою, всесторонно над нею призадумали ся і найдальше до кінця вересня с. р. предложили видїлови краєвому свої внесеня.

Видїл краєвий звернув увагу видїлів повітових на свое розпорядженє з дня 17. марта 1896 р. і з дня 10. квітня 1896 р. в справі розвиненя економічної дїяльности рад повітових і доставленя дешевого кредиту селянам за посередництвом кас щадничих, котрі то розпорядженя мають цїль, піднести добробит нашого люду, а тим самим можуть усунути одну з найважнїйших тогдї будуть могли бути усунені, коли просьвіта у нашого народу піднесе ся.

Однак суть ще й иньші важні причини, котрі після висліду переведених доходжень викликали загальне з'убожінє населеня селяньского в нашім краю і рух еміґрационний, н. пр. надмірний подїл ґрунтів селяньских, котрий потягнув за собою упадок господарства селян і зменьшив їх продукцию, цїлковита недостача заробку в зимовій порі, або заробок недостаточний, перетяженє податковими і різними оплатами, брак дешевого і приступного кредиту, в наслїдок чого наступило надмірне задовженє власности селяньскої, значні простори неуправлених пасовиск і неужитків громадских, котрі можна би взяти під управу і в той спосіб побільшити простори, надаючі ся під управу, а котрі в деяких повітах супротив заєдно більшаючого населеня вже не вистають і т. д. — при помочи правительства і краю, а передовсїм при добрій волї і охотї самої суспільности, дали би ся з часом усунути.

В тій справі ухвалив сойм на засїданю д. 3-го лютого с. р. поручене видїловi краєвому, щоби і на дальше уважав на рух еміґрационний в краю, збирав відомости о его розмірах і напрямах, а скілько в тім побачить вплив економічно і суспільно шкідних чинників, щоби в порозуміню з правительством старав ся о як найбільше енергічне спиняванє дїланя тих чинників.

Специяльно же поручив сойм видїлови краєвому, візвати репрезентациї тих повітів, де збільшає ся рух еміґрационний до Бразилії, щоби вказали средства, примінені до місцевих потреб і обставин, котрі могли би успішно противдїлати сему рухови.

Виповняючи поручене соймове, видїл краєвий відніс ся до 25 видїлів повітових, навіщених горячкою еміґрационною, взиваючи їх, щоби з огляду на се, що горячка еміґрационна в тих повітах ще не вигасла, а бодай заходить обава, що она у відповідній хвили наново захопить населене в тім повітї, — видїли повітові заняли ся як найревнїйше сею справою, всесторонно над нею призадумали ся і найдальше до кінця вересня с. р. предложили видїлови краєвому свої внесеня.

Видїл краєвий звернув увагу видїлів повітових на свое розпорядженє з дня 17. марта 1896 р. і з дня 10. квітня 1896 р. в справі розвиненя економічної дїяльности рад повітових і доставленя дешевого кредиту селянам за посередництвом кас щадничих, котрі то розпорядженя мають цїль, піднести добробит нашого люду, а тим самим можуть усунути одну з найважнїйших

---

39)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

—

(Дальше).

Коли бачимо ся з Орядином в театрі, на концертах або иньших публичних місцях, тодї зачаюємо ся на себе посполу. Зелектризовані, майже перелякані в хвилї стрічі, відчуваємо майже в тій самій хвилї потребу завдяти одно другому біль. И узброюю ся у всю гордість, яку маю до розпорядимости, щоб дати ему відчути, що я о добов і співчутє не благаю: він же хоче мені доказати, що не робить собі з мене нїчого, що потїшив ся уже давно по моїй втратї.

Его невідмінний спокій виводить мене з рівноваги, а раз занепокоена, трачу звичайний настрій. Силую ся не думати над ним і — думаю про него майже неустанно.

До чого у него сей уданий, аж в зарозумілість переходячий спокій? питаю себе. Чи він соромить ся любови, як якого лиха? Чи він мовчить з упрямости? Коли би між нами мало нїчить з упрямости? Коли би між нами мало прийти до якого поєднаня, то я не вчинила би ніколи першого кроку. Колись думала я инакше, але тепер переконую ся о неможливости такого вчинку. В мені щось уперте — аристократичне, що має надо мною неограничену власть, і я корю ся тій власти. В цїлости моїй почуга до него якісь дивні. В деяких хвилях пересьвідчена я, що могла би й не занимати ся ним, коли-б постановила собі то твердо. Але з якої причини постановляти собі таке?

Одного разу чула я щось з его приватного житя, що кидало дуже погане сьвітло на его совість і звичаї. Сего не надїяла ся я нїколи від него і оно дало мені нагоду заглянути в его душу і способ думаня. Тим всїм гризла ся я аж до фізичної утоми, однак не могла его брати в оборону супроти голосів, що его ганили. З другої сторони я тїшила ся его ростом і відчувала якесь вдоволене. Чи не була се по части і моя заслуга, що він покинув свій плян загребувати ся десь на селї і жити „лиш для себе“? А так коли стане независимим, то повстане (як говорив мені ще перший раз) проти того, що ему видасть ся найтяжшим лихом нашого народа, і буде боронити прав его. Правда, зовсїм безінтересно не поступала я собі тодї. Я не могла в ті часи стати его жінкою, але коли-б я була перемогла себе і дала слово? Так поступає собі неодна, особливо ті, що живуть в зависимих обставинах, але я не хотїла йти тою дорогою, она видала ся мені негідною мене і его. А тепер, коли він справдї йде в гору, ворогує на мене, що я не хотїла ему подати руки до буденного щастя. Чи щаслива я може? І що-ж, коли б ми були й побрали ся? Були би певно тяжко працювали. були би певно отупіли потрохи, збайдужили, — а так нема в моїм житю лиш жадного „закінчена“, і „істориї“. И й боюся ся якого там „закінчена“: мені здає ся, що коли-б оно настало, зачинились би мені двері до всїх сфер думаня на завсїгди; ні, у мене неприхильна натура до того.

Тодї, коли я его любила цїлим жаром першої любови, була би може й полагодила якось свої відносини, а тепер от що виросло з непорозуміня і фалшивої честилюбивости! Ні, де вже раз любов панує, нема місця для думок; а де думки беруть верх, блїдне она нечайно і завмирає.

Перший раз ми не думали богато над своїми істотами.

І я усьміхнула ся згадавши ті часи. Ах, та любов! скілько то терпіло ся, скілько пролило ся гірких сліз, передумало ся мрій, а однак щастя і краси тих хвиль, не відчувала я тодї, а тепер відчуваю лиш мелянхолію всякої укінчености...

*

Отсе, що я нині з кровавою розпукою пишу, правда.

Недуга пані Марко змогла ся так дуже, що передвиджую вже ясно ей убійчі наслїдки. Для неї нема вже виходу. Ходжу мов стрєна, мов той туман і дивлю ся довгими-довгими хвилями бездушно вперед себе. А она бідна... ох, я не можу на неї дивити ся! — Боре ся всїми силами, щоби перемогти свого ворога, остати ся ще при житю: ще хоч так довго, щоб его побачити хоч раз, поблагословити послїдний раз! Він знає, що она хора і обіцяв, коли-б ся ему вдало ся, прибути на кілька днїв.

Она від чотирьох недїль не покидає постелї цїлком, а страви ледви дотикає ся.

Я не розбираю ясно, що зо мною, і не думаю над своєю будучностию. Знаю лиш то одно, що трачу свою останню підпору, заступницю

причин, які нарід спонукають до еміґрації.

Повисше поручене вислав видїл краєвий до видїлів повітових в Бібрці, Бучачи, Борщеві, Бережанах, Бродах, Чорткові, Чесанові, Гусятинї, Ярославі, Камінцї струмиловій, Львові, Підгайцях, Перемишлянах, Раві, Рогатинї, Скалатї, Сокали, Станїславові, Тернополи, Золочеві, Жовкві, Збаражи, Жидачеві і Залїщиках.

Крім того відпїс ся видїл краєвий до намістництва з запитанєм, чи і які рішеня правительства запали в тій справі, а заразом просив удїлити урядових відомостий о теперішнім руху еміґрацийнім в краю, а іменно в котрих повітах горячка еміґрацийна обхопила населенє селяньске; кілько родин і кілька осіб з кождого повіту виеміґрувало; кілько несовістних аґентів потягнуля орґани правительства до одвічальности за баламученє селян і намовлюване їх до легкодушної еміґрациї. Вкінци просив видїл краєвий намістництво подати ему, які урядові відомости одержало оно послїдними часами від посольства в Ріо Жанейро і від консулятів в Бразилії о судьбі еміґрантів галицких.

Канада.

Прийшовши до переконаня, що Канада есть найвідповідийшою для кольонїзациї наших людий, завязав ся в Америці комітет в сій справі і відпїс ся до канадийского правительства з жаданем як найточийших інформациї і можливих уступок для наших кольонїстів.

Правительство канадийске приняло жадання комітету дуже прихильно і вислало свого аґента, щоби він з видїлом комітету, а то „Союза“, товариства американьских Русинів, трактував в тій справі.

Аґент той прибув вже 8-го с. м. до Шамокін, Па., де в присутности видїлу „Союза“ і других людий зробив слїдуючу умову:

1) Що тілько членам тов. „Союз“ правительство канадийске дасть всякі можливі зниженя.

2) Що в місци, де будуть осїдати наші люди, без відомости „Союза“ нїхто иньший осїсти не може.

3) Що кождий чоловік, висланий „Союзом“, дістане не лиш знижене цїни їзди на зелїзницях канадийских, але й американьских.

4) Що кождий чоловік буде міг взяти 200 фунтів річий з собою за дармо: коли буде мати більше, заплатить лиш половину належитости; цла також не буде платив на граници.

5) Що кождий чоловік дістане 160 акрів (113 морґів) землї, якої собі сам вибере, за дармо.

6) Що на землю тоту дістане по 3 лїтах deed, т. є. земля тота перейде на его виключну власність; він може еї продати, дарувати і т. п.

7) Що на всякі будинки дістане дерево за дармо.

8) Що коли збере ся 30 фамілій, дарує ряд 160 акрів землї для церкви і съвященика.

9) Що коли буде 10 дїтий в віці шкільнім, вибудує ряд школу, на котру буде платив $^2/_3$ части, а громада $^1/_3$.

10) Що двох делеґатів дістане білет за дармо.

До того треба ще додати, що там податків жадних нема, крім того що на школу, що земля добра і що наші люди вже там суть від 2—3 лїт засїлі.

Так отже міркуйте, Дорогі Братя, — пише *Свобода* — як кому вже не можна нїяким способом лишити ся в краю, то виберайте ся радше до Канади, як маєте йти по певну смерть до Бразилії або Австралії. „Союз“ зробив і робить дальше своє, а ви робіть знов своє. Міркуйте, чи вам лучше йти до Америки, чи лишше в краю зістати. Намавляти когось годї. Но хто направду мислить іти до Канади, нехай пише на адрес John Glowa, Excelsior, Pa. і подасть ему слїдуюче:

1. Своє правдиве імя і прізвище.
2. Край, повіт, село — звідки походить.
3. Число лїт.
4. Імена і вік жінки і дїтий.
5. Своє теперішнє заняте і докладний адрес.
6. Письменний, чи неписьменний.
7. Скілько лїт в Америці.
8. Коли мислить іти до Канади: тепер ще, чи аж на весну (подати в приближено час).
9. Чи належить ся ему що в краю (сплата, поле, або що иньше) і що думає з тим зробити.

На то всьо мусить кождий совістно відповісти. Бо коли чоловік вибирає ся до Канади раз на все — то мусить розпорадити ся своїм маєтком, що в краю, і продати его, дарувати, або що иньше зробити.

Крім відповідий на повисших девять питань, ще мусить кождий заслати в листї одного доляра. Доляри ті будуть ужиті на виданє книжочки описуючої докладно землю і порадки канадийські, котру кождий дістане за дармо. Коли-б які гроші по виданю ще зістали ся, будуть придучені до фонду еміґрацийного, взглядно кольонїзацийного.

На конець не треба здає ся і згадувати, що кождий, що буде хотїв користати з улекшень, які дає тов. „Союз“ на підставі умови з правительством канадийским, буде мусїв наперед вписатись яко член „Союза“: 50 цент. вступного і 50 цент. місячного, се-ж не такі великі гроші, щоб не мож заплатити взамін за ті полекші, які дає „Союз“ своїм членам.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 25-го липня 1896.

Іменованя. При рахунковім відділї галицкого намістництва іменовані радник Франц Рец старшим радником, повітовий комісар Мечислав Александрович і ревідент Антін Салик радниками рахунковими.

Перенесенє. Почтовий контролюр в Сучаві Єронім Попович перенесений до Чернівцїв.

Конкурс до бурси. В доповненю до оголошеня Народного Дому в Чернівцях про отвореня бурси додаємо, що в поданях учеників треба залучити метрику, свідоцтво шкільне і свідоцтво убожества в тім випадку, коли ученик має жити в бурсї за знижену оплату.

Посол Щепановский мав, як доносять польскі часописи, на довірочних зборах заявити, що не думає більше кандидувати на посла до ради державної, а коли-б его проте вибрано, то не прийме мандату.

Філія тов. „Руска Школа“ в Серетї устроює в неділю, дня 2-го лат. серпня с. р. о 5 годинї по полудни в будинку тамошної школи народної головні збори своїх членів, на котрі запрошує і всїх Русинів та Русинок, котрим не байдужний розвій руского шкільництва в сім повітї. Центральний виділ черновецкий вишле на збори свого відпоручника і надїсть участи всїх інтелїґентних родин з повіту, особливо учи-

---

матери моєї і що підо мною провалює ся ґрунт.

Мені судило ся тиняти ся від стріхи до стріхи, переживати різні уповорена, ті гидкі чувства, ветїдні чоловіка, котрі ненавидїла я з дитинства, поборювала всїми силами на дармо...

Се немов би справджував ся якийсь прокляв, що всї, котрих я люблю, опускають мене.

Збудивши ся сеї ночи, кинула ся я до еї постелї, а она виглядала так як ті, що вибирають ся вже на тамтой сьвіт. Лежала мов мертва, біла, ледви дихала. Мене проняв холод і я мимоволї подумала: „Тепер наступила ся хвила“. Опісля схиливши ся над нею, доторкнула ся я нїжно еї чола. По недовгім часї отворила она очи і дивила ся через хвилю майже бездушно вперед себе.

„Ви спали, пані Марко?“ питала я з удаваним супокоєм, хоч серце стискало ся в мені з несказаного жалю.

„Спала. Чому ти мене збудила?“

„Хотїла подати лїкарство...“

„Я дуже ослабла, Наталю.“

„Тепер стане вам лекше; возьміть ще сих кропель, то не буду вас більше будити.“

„Але чому я так дуже ослабла?“ спитала і звернула на мене свої великі, запавші очи.

„Недуга втомила вас, дорога пані, але вже завтра стане вам лекше.“

„Ой лекше!“ прошептала ледви чутно; а опісля, по малій хвилинї, взяла з трудом мою руку і притиснула еї до уст. „Ти добра“, сказала і замовкла. Здавало ся, що якесь зворушене душить еї...

„І мені жаль, що нїхто не знає, що ти така... Ой, сирото ти моя, сирото бідна!“

Она говорила з напругою тихим голосом, а я плакала тихо, закусивши зубы.

„Сьвітло еси ти, однак не фальшиве, вижичене — ні, правдиве! Наталко, приклич мені завтра съвященика... я вірю в Бога. Ти чуеш?“

„Чую, дорога пані.“

„Я вірю в Бога...“

По малій хвилинї мовчаня літхнула тяжко і прошептала. „А его нема: нема і нема... і вже его не побачу. Наталко?“

„Чую, дорога пані.“

„Він писав, що приїде?“

„Писав: і він приїде! Може завтра, може позавтра.“

Она літхнула знов тяжко, і не випускаючи моєї руки із своєї, здавало ся, знов заснїпала, однак не заснула. Говорила ще хвилями. Я слухала, не перебиваючи еї. Раз сказала цїлком шепотом: „Ти хотїв, щоб я мовчала, і я мовчала. Она нїчого не знає.“

Она говорила очивидно до сина о якійсь тайнї ... Я відчула, що не повинна була слухати тих слів, бо хто-ж був та „она“?

Однак она не говорила більше. Раз немов прокинула ся, сказала по нїмецки цитат з святого письма, котрий любила дуже: „Und darum wenn ich nicht allmächtig bin im Fleische, allmächtig aber dem Geiste nach, kann ich das Fleisch überwinden, und darum bin ich der Sohn Gottes nicht dem Fleische, sondern dem Geiste nach.“ Опісля замовкла. Здавало ся, говорила его механічно.

Я спитала цїлком нїжно, чи в неї що не болить:

„Gott ist keine Illusion“ відповіла мені ся-і не говорила більше сеї ночи. . . . . .

. . . . . .

Я сидїв край постелї з заломленим лицем у понурій задумі над хорою, над ним і над тим, що оно так склало ся. Що він скаже? Се буде для него страшний удар, він мав лиш еї, думав вернути ся з часом і жити з нею, а тимчасом ледви рік минув, а она відійде від него на завсїгди. Ох, коли-б лиш чим скорше прибув, щоб застав еї ще живу! Лїкарі казали, що коли вода підійде до серця, она умре. Я писала ему, щоби приїзджав як найскорше; він приїхав на дуже короткий час до Полї, а він відповів телеґрафічно, що прибуде. Она жде — коби лиш діждала ся его!

Чому мусїла умирати, чому як раз она і ще так вчасно! Чому мусїла мене доля з нею злучити, щоб по недовгім часї розлучити так немилосерно, щоб я остала ся знов сиротою? Що нїчну я? що? що? питалась я раз по раз себе і усьміхала ся майже в тій самій хвилї гірким усьміхом у відповідь. Іти назад тудиж між тих, що годували мене ненавистию, чи шукати другої пані, що хлїб давала би; запродати волю свою за кілька нужденних золотих, бо такої другої не найду більше! А де жити до часу моєї служби, під якою стріхою, від чиєї опіки? А моя праця, мої пляни, мрії мої... що з ними? Я

телїв, котрі повинні-б заохотити до того і сьвітлих господарів.

Румунїзаторску читальню „Stelut-у“ в рускім селї Брязї, про котру ми вже споминали, отворяє, як се стоїть в „Gazet-і Вис.“, вихваленій в „Бук. Вѣдомостяхъ“ Прелич. Не знати, чи запрошений на се „торжество“ і г. Тимінь-ский. Варта-б використати сю нагоду й пальнути бесїду о „безподставныхъ нарѣканіяхъ новоеристовъ на румунизацію.“

В 4-кл. народній школї в Клокічцї було в минувшім шкільнім роцї 1895/96 разом 255 дїтий, а то 149 хлопцїв і 115 дївчат. Після народности було 123 Волохів, 75 Русинів, 34 Нїмців і 23 Поляків, а після вироісповідана 142 гр. пр., 54 гр. кат., 29 рим. кат., 1 протестант, 32 жидів. При кінци шкільного року було лише 211 дїтий. Науку удїлювано в нїмецкій, рускій, волоскій і польскій мові. В часї від надолиста 1895 до квітня 1896 відбула ся також доповняюча наука в двох хлопячих, а двох жіночих курсах. До доповняючого курсу учащали 35 хлопцїв і 23 дївчат; після народности було їх 25 Волохів, 18 Русинів, 8 Нїмців і 7 Поляків, а після вироісповідання 32 гр. пр., 10 гр. кат., 10 рим. кат. і 6 жидів.

Конкурс розписаний на посаду надучителя 4-кл. народної школи в Садаґурі з руською і нїмецкою викладовою мовою. Подавати треба до 20-го серпня с. р.

Гірка доля еміґранта. В зимі вимігрував з села Каддубиск, бріґского повіта, господар Семко Стефанчук з жінкою, сином, донькою і 21-лїтним Николаєм Юхимовим в Бразилію. По довгій блуканині дістав він в кольонії Велінґ около 12 морґів лїса без нїякої хати. Побачивши, що не зможе з того жити, він пустив ся з якимсь нїмецким муларем на заробітки. Але мулар напав на дорозї на него і забрав єму послїдні 40 зр. По тім пішов Стефанчук над море і тяжко працював на кораблї. Міжтим померли его жінка і дїти, тож він на тім кораблї повештав ся до Африки, а відтам до Ашлїї і Франциї, але вкінци вернув з жебранкою торбою до Каддубиск, де тепер проклинає нїсовістних аґентів. Він не може навіть говорити, так страшно охрип. Стефанчук просить повідомити о тім всїх, щоби здержати ще в час охочих до еміґрациї. Він зрештою готов кождому подати докладні відомости, як страшно бідують галицкі еміґранти в Бразилиї.

Новий скандал на будапештеньскій виставі. За коротший час, який тревае будапештеньска виставa на доказ „культурних здобутків Мадярів“, вийшли на верх скандали, яких на виставах справдїшного культурного народу не бувае. А ось тепер викрито знов, що якась спілка проворних людий відберала від гостий вистави неправно білєти і продавала їх дальше. Виставовий комітет мае з того шкоди на 10.000 зр. Оно дивно виглядае, як могла така спілка під оком будапештеньскої полїциї вести такий „файний ґешефт“ на самій виставі. Та правда, та сама будапештеньска полїция не вміла встерегти славного злодїя Аффендакіса. Тим дае Угорщина новий доказ своєї „культурности“.

Уличні аґітатори румунїзаторскі. Нїхто иньший, тільки сам барон Никольцьо Мустаца напав підчас вступних іспитів до рускої ґімназиї на улици на руского господаря, що йшов із своїм сином до школи, й став відмовляти его від рускої ґімназиї. Цїкаву розмову покровителя „русскихъ консерватистовъ“ з руским селянином подамо в цїлости, скоро одержимо єї, що нам обіцяно. На теперь нотуємо факт, що пан барон пішов між уличних аґітаторів румунїзаторских.

Комунїстичне село в Австро-Угорщинї. Що у Сербів є початки комунїзму домашного в т. зв. задругах, се знане, але майже нїкому не було звістне, що в Угорщинї є село, в котрім панує комунїзм що-до родинного і домашного урядженя. Село лежить в горах і називае ся Чічманґ в комітатї Тренчин. Там не сьміе ся недвижиме майно родинне продавати або дїлити. Майже всї мужчини родин живуть через велику часть року поза родинним селом (они торгують склянними товарами) і заробляють яко торговельники грош, котрі відсилають домів. Там жінка складае грош до спільного куфра і при кінци року роздїлюють заробіток рівномірно. З окінченим 24-им роком житя кождий мужчина обовязаний взяти собі жінку і она мусить від того часу з родиною працювати на прожиток. Заряд мае в руках найстарший в родинї або вибраний старший. Так само поединчим як управа є у них також спосіб житя. Кождий сам вирабляе собі убране і знаряде, а в зимі можна часом побачити, як мужчини — прядуть.

Розруxи в Малім Пештї. Передвчера рано прийшло в Малім Пештї, де мешкають переважно самі робітники, до грізних розрухів. Причиною була конкуренция, яку роблять омнїбуси мїсцевій желїзници. Казала собі дорого платити, а громада Малого Пешту завела у себе омнїбуси. Коли отже передвчера робітники хотїли їхати до Будапешту омнїбусами, полїция старала ся тому перешкодити. З того прийшло до розрухів. Кілька сот людий людий лягло на шинах і над'їхавший поїзд мусїв станути. Опісля кинулась товпа на поїзд, стала бити службу зелїзничу і кидати камінем до ваґонів, так, що пасажири мусїли утїкати. Накінець розбито зовсїм два ваґони. Аж жандармериї удало ся опісля зробити спокій. При тім арештовано кількоро людий.

Як довго живуть лїкарі? Один нїмецкий лїкар заняв ся у вільних годинах статистичними студиями на тему, як довго живуть лїкарі. Не входячи в те, о скільки вірні ті статистистичні дані, можемо сказати, що за послїдних пять столїть житє лїкарів подвоїло ся. Именно жив в 16-ім столїтю кождий лїкар пересічно лише 36 лїт і 5 місяцїв. В слїдуючих столїтях жили довше, а тепер живе лїкар пересічно 53 лїт і 7 місяцїв. А щоби ще додати до того всего один новий доказ правдивости тих висновків статистичних, доносимо, що сими днями умер в Льондонї лїкар др. Саломон в 122-ім роцї житя. Він зараз по осягненю докторского дипльому оженив ся з мілїонеркою і займав ся лїкарскою штукою як спортом. Кажуть, що др. Саломон від свого 22-го року сильно курив циґара і любив добрі французкі вина.

Телеґрама доокола землї. На електричній виставі, яка тепер відбуваe ся в Новім-Йорку, вислано недавно тому телеґраму доокола сьвіта такого змісту: „Господь Бог сотворив богатства природи, а наука уживае електричної сили на славу народів і для мира на сьвітї“. Ту телеґраму вислав предсїдатель телеґрафічного віддїлу, Ґандлер, що сидїв при однім кінци стола на виставі; на другім кінци того стола сидїв Едізон, і мав відобрати ту телеґраму, коли она оббіжить землю доокола і верне назад. О 8 год. 34 мінут вийшла телеґрама через Чікаґо, Льос Анґелос, Сан-Франціско, а звідтам до Ванкувер, Віннїпеґа, Монтреалю, Канзо і Льондону, де насїла в 4 мінути. З Льондону пішла телеґрама дальше через Лїсбону, Ґібральтар, Мальту, Александрию, Суез, Бомбай, Мадрас, Сінґапоре, Шанґай, Наґасакі і Токіо, а наконець в 90 мінут по єї вислану відобрав єї назад Едізон при столї на виставі. Єсть то отже найскорша телеґрама, яку коли передавав межинародний телеґраф. Кошти тої телеґрами виносили 152 долярів (312 зр.)

Слава а товстість. Славні мужчини правильно суть худі. В старинї Цезар все казав, що товстим людям не можна приписувати великих здібностий. О славних женщинах можна цїлком противне сказати, бо слава у них майже правильно сполучена з широким розміром тїла. Всї женщини на тронах в минувшиний і в теперішні часи не можуть жалувати ся, що худі. Коли судити по образах і статуах, то королева

зітхнула важко і перед моєю душею появила ся бабуня.

„Бог тебе не опустить, Він милосерний, добрий, а ти прецїнь сирота!“ — пригадали ся мені єї, раз до мене висказані потїшаючі слова. Справдї я сирота і тому... мені прийшла охота розсьміяти ся шаленим сьміхом, однак я перемогла себе і змовчала. Хора обернула ся неспокійно на другу сторону і застогнала жалїсно. Опісля уснула.

„Gott ist keine Illusion!“ казала она і на якій підставі? Але правда, в неї були свої думки, і она вірила в Бога, хоч не ходила ніколи до церкви. Від часу, як поховала свого мужа, перестала бувати в Божих домах, але не говорила нїколи, чому.

„А коли-б Бог і був іллюзією“, щутало ся мені щось довго в голові, то она есть, як сказав раз один славний чутливий мужчина „послїднею великою іллюзією людскости...“

Чи се не злочинство розвивати ту іллюзию? Чи дводсїть без сеї іллюзиї буде лїпша?

. . . . . .

Коли я в дві години пізнїйше уснула, приснив ся мені Христос.

Стояв одягнений в довгу тогу, руки зложив на грудях і ждав.

Величко, жарко сходило сонце і его проміне сипало ся на него мов плавне золото. Его лице, лагідно смутне було звернене на захід. Звідси долїтав, немов від зближаючих ся фаль народу, різнородний гамір, зойки, сьміх — переражаючий сьміх. Він немов знав, що отсе все мусїло наступити, бо не дивував ся ані трохи і по нім було видко терпеливість і готовість довго ждати.

Переходячи попри него, я склонила ся.

„Чому кланяеш ся мені?“ спитав спокійно. „Чи не чуеш? Там на заході сьміх. Сьміють ся з Вітця мого і з мене. Але они мусять сьміяти ся, бо настав час сьміху і знесила. Настав час, де їх житє мучить і викликуе безнадійність. Я вижидаю відзиву сьвіжої і чистої сили, а ти чого шукаеш?“

Я хотїла щось відповісти, не знаю напевно що, але не могла найти відповідного слова, щоб виявити свою думку. Він немов відгадав ту думку, бо сказав: „Справедливости? любови? Пожди, нехай сьміх сей утихне і сонце у-друге зійде....“

*

Померла.

Чотири дні пізнїйше і майже о тій самій порі, а в три години потім прибув він. Слабий, з утоми ледви держав ся на ногах — їхав майже без перерви, щоб застати єї при житю — і спізнив ся. Не знаю, чи описувати йому, але глубоко потрясаючу сцену, коли прибув і довідав ся, що єї вже нема. На мої слова — він стрітив мене першу в комнатї — що єї муки вже скінчили ся, — глянув на мене не своїми очима і поблїд як смерть. Опісля пішов до неї і просив не впускати до него нїкого, хотїв з нею остати ся сам, і остав ся аж до ясної днини, доки не прийшли прикликані жінки убирати і спорядити покійницю, і не появили ся знакомі та деякі далекі кревні, з котрими небіжка не жила. Тоді я увійшла до него і застала его, як лежав коло мертвої з головою на єї грудях і як — не міг плакати. Кажуть, що се сьмішно, коли мужчина віддае ся розпуці і що слези до лица лише женщині. Може і сьмішно оно у тих, у кого слези без жалю в очах. Але коли у чоловіка жаль справдїшний і глубокий, тоді плач его, хоч би без сліз і нечутний, — страшний.

Я просила его лагідно, щоби відійшов уже, щоби подумав і про себе, відпочав по тяжкій подорожи, котра позбавила его вже доволї сил, щоби вчинив се хоч з уваги на се, що на него жде стілько орудок і задач і що дорогу покійницю треба відповідно похоронити, але він не слухав мене. „Оставте мене, ще хвильку, ще одну одїсеньку“ благав. „Я не бачив єї так довго, не бачив хоть би один момент живою, а незадовго заберуть єї звідси і все скінчить ся.“ І промовивши се на силу, повалив ся обессилений як перше на єї груди.

В виду сеї тихої розпуки я майже не знала, що робити. Усївши мовчки поруч него коло мертвої, ждала я з. отупінем. Я розуміла его жаль і мені видало ся дуже нерозумним, переривати праведний смуток его якимись потїшаючими фразами: очивидно его страшно болїло, що не міг бути сам при нїй хотьби і годину підчас цілої єї короткої але тяжкої недуги, і не був при нїй в єї остатних хвилях...

(Дальше буде.)

Клеопатра певно була товста, а так само царица Катарина. Також „добра королева Анна“ Анґлії визначала ся, як і іспаньскі королеви Христина і Ізабелля товстостию. Те саме можна сказати про теперішну нідерляндску королеву-реґентку і анґлійску королеву. Не инакше має ся річ в літературі. Юрій Еліот, Жорж Сан, Ганна Море, пані Стаель і Блаватска, всї они були грубі. Одиноку виїмку в тім взгляді становить Сара Бернар.

По американьски. Европейцї вже мало по малу призвичаїли ся до ріжних дивацтв Американців і тепер їм справляють такі „штуки“ хиба забаву. До таких забав можна також зачислити найновійший випадок: Новий Йорк буде від тепер мати кладовище для — псів. Одна богата Американка купила величезну площу для виконання своєї улюбленої гадки, а то тому, бо — як каже — пси то найвірнійші приятелї чоловіка, з більшим посьвященем, як 99 процентів людий. Тож она казала уложити плян великого кладовища для псів. Найлїпші місця дістануть пси, котрі за життя визначили ся якимсь геройским ділом або походять зі славної родини (цїлком як у людий!). Але також бідні пси дістануть кождий свое окреме місце. Одна американьска ґазета вже навіть подала взори памятників для псів. Кождий порядний пес може тепер супокійно кінчити свое житє в Новім Йорку, бо дістане по битю в житю може ще памятник по смерти.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 25-го липня 1896 року.

Атени. Пропамятне письмо, котре могамеданьска депутация з Крети передала амбасадорам, поручає реорґанізацию жандармериї і судів, і підносить, що кожда концесия для християн буде становити постійну небезпечність для супокою на острові.

Атени. Повстанцї на Кретї замовили собі знаряди для уставленя телеґрафу. В Гераклеон тревае все ще небезпечність для Турків.

Лїль. Підчас кінцевого засїдання робітничого конґресу прийшло до бійки на дорозї. Публика зачала верещати, коли соціялістичні делеґати опускали конґрес, і сьпівала французький гимн. Противники соціялістів вибили бурмістрови і его двом урядникам вікна. Арештовано 21 осіб. Кавярня на площі коло двірця цїлком знищена: редактора орґану Будяже Денеш тяжко ранено. О півночи привернено порядок.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодотя Галїна. сторін 110, вісїмки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

ЖТО

хоче купити добрий і справедливий

МОСТ ОВОЧЕВИЙ

з яблок або грушок,

грубо витисений, причім ґварантую за добру якість, нехай удасть ся до економа і торговельника

ГАНС СТАРІ, ЕДЕЛЬСБАХ.

почтова і зелїзнична станція Фельдбах в Стираї.

Посудину на мост прошу присилати або возу і ся дати. Замовленя висилаю за попередньою. (4—10)

Ц. К.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесїв

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагодї складаю сердечну подяку за довірє, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довірє на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь з поважанєм

СТЕФАН ҐАІНА.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як вездя, а употреблені, що добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журати ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братьому.

З поважанєм

В. Данилевич,

машинїст у бровара Штайнера в Черновцях, при ул. головній ч. 20.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

укладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім заведеню Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Котвиця

Linimentum Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втираня:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Linimentum з котвицею

і пильнувати з осторожностию лише однаковий знак охоронний „Котвиця“ бо лише ті правдивий.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празї.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Вел. Духовенъству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариятп всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договора заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають „Днїстрови“ можність обезпечувати і виплачувати і найвищі сумм.

Поліси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкорастійші услівя і видає поліси і квіти в рускім языці.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґаранцийна вкладка удїлів по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за поруков двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенцій** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Інтелїґентної

ҐОСПОДИНІ

до веденя малого господарства і виховуваня 7-лїтної дівчинки пошукує один народний учитель в буковинськім селї. Зголошувати ся треба до адміністрациї „Буковини“ найдальше до 10-го серпня. 5—5

АПРИКОЗИ

дуже добрі, найблагороднїйші, найвільші, самі вибрані по 5 кілґр., кіш за 1 ґр., разом з опакованєм по 1 зр. 65 кр. розсилає

П. Д. Шпіґльберґ

в Заліщиках. (5—6)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Черновцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Руской Ради“ в Черновцях під зарядом Осипа Бучкованича.

Ч. 155. Чернівці, вівторок дня 16. (28.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносять на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровача ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Що на то скажуть панове даскали?

За моє жито ще мене й бито.

Так може про себе сказати цан даскал Іван Віреста з Замістя. Подав був в 129-ім числї „Буковини“ добру раду, аби православні даскали подумали над поправою своєї долї, щобн сходили ся на наради, — а тут его товариші, Яков Богдан, Ілия Юсип і Василь Пентелейчук, накинули ся за то на него в „Буковинских Вѣдомостях“ і кажуть, що вирікають ся его — чому? бо він свою раду надрукував в „Буковинї“, а не деинде! Тілько его всеї нїби вини! Розумні даскали сказали би: „Лїпше нам давати письма до „Буковини“, що виходить 27 разів на місяць і всї буковиньскі Русини еї читають, анїж до ґазети, що виходить ледви 4 або 2 рази на місяць; бо в „Буковинї“, тому що она так часто виходить, можна добре свою справу підперти і часто о нїй говорити, а она-ж за то від нїкого заплати не жадає,“ — а ту три пп. даскали поступили собі так несправедливо із своїм товаришем за то, що він знав, як найлучше до справи брати ся. І кажуть таке: „Понеже ми, православні церковні півцї, не можем і не хочем мати нїчого спільного з фонетичною „Буковиною“, яко ґазетою рускому народу і православній церкві враждебною, то не можем мати також нїчого спільного з тими, котрі в тій ґазетї пишуть (значить, і з п. Вірстою). Хто служить Богу, нехай не поклоняє ся сатанї!“

Таке написали они і певно думають, що страх яку мудрість пустили в сьвіт. А коли-б они дїйсно служили Богу і правдї, то повинні би висповідати ся, що таку лож написали на людий, котрі пишуть „Буковину“ і щодня боронять руский нарід і православну церкву. Що они згрішили тою клеветою на нашу ґазету, то видко ясно і з їх письма в „Буковинскихъ Вѣдомостяхъ“, де самі признають ся, що „Буковини“ не читають і „лише случайно дістали 129 число від народного учителя“, — а прото на підставі того одного числа, а властиво зовсїм невинного письма п. Вірети, написали зараз згадану клевету. Так не роблять люди розумні і справедливі і пп. Богдан, Юсип і Пентелейчук не мають чим хвалити ся перед сьвітом, бо їх поступок то есть власно поклін сатанї.

Иньші пп. даскали инакше думають.

Они думають, що на ґазету „Буковину“, котра бере даскалів в оборону, за то не годить ся кидати камінем, а годить ся ще й подякувати. І справдї кількох даскалів було в нашій редакциї і також писали нам, аби ми що сили старали ся поправити їх материяльне положеие і збільшити їх повагу в краю. На то ми пристали дуже радо і заявляємо сим, що будемо поміщати письма пп. півцїв в їх справах. Православних руских півцїв на Буковинї за мало, аби они могли мати свою окрему ґазету, так як мають унїятскі півцї в Галичинї; тому повинні користати із щоденної буковиньскої рускої ґазети для своєї власної орґанїзациї. Зрозуміло се вже кількох півцїв і прислали нам свої дописи, з котрих вибираємо поки-що одну, найцїкавійшу. Просимо пп. півцїв церковних перечитати еї собі і-судити, але не так як Богдан, Юсип і Пентелейчук, тілько по справедливости. За то, що обстаємо за даскалами, чей жаден розумний даскал не повинен на нас ґнївати ся, бо так дїти роблять, а не дозрілі люди.

Що пише п. півець А. В. К.

„Нема нїчого дивного на тім, що в наших часах кождий хоч троха сьвідомий своїх прав чоловік старає ся полїпшити свою долю. Часи такі, що „толкущему отверзется“; хто-ж не дбає о себе, то про него нїхто не пожурить ся. Урядники, професори, сьвященики, учителї народні, а навіть ремісники — всї лучать ся в товариства запомогові та допоминають ся лїпшої платнї. І вже неодні осягнули поправу сво-

---

40)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

(Дальше).

Наконець удало ся менї наклонити его до того, щоби вийшов. Ішов непевним кроком за мною до своєї комнати, котру я ему сама відчинила, а коли я хотїла вже назад вертати ся, взяв обі руки між свої долонї і дивив ся менї довго мовчки в лице.

„Як ви страшно змарнїли!“ сказав ледви чутно, і его доси сухі очи стали вогкі. „Ви додержали слова!“

Я усміхнула ся сумно, здвигнувши мовчки плечима, і відвернула від него погляд, котрий затемнив ся сльзами. Він се замітив.

„Одинокий товаришу мій!“ сказав і стиснув мою руку по мужески. „Відки брав ти силу, хто додавав тобі еї і хто додасть на будуче?“

Ті немногі слова, висказані з великою щиростию, слова, яких я не чула за цїлий важкий час від нїкого, зворушили мене так глубоко, що я, ослаблена і зденервована до крайности, не могла оперти ся сильному жалю і відвернувши лице від него, сперла чоло о двері і заплакала тихим нечутним плачем. Я чуда ся такою опущеною, такою осиротїлою, що була би найрадше поклала ся з померлою разом в домовину, щоби заснути тим вічним тихим сном, котрий не має ні мрій ні обудження і не знає горя жития.

„Ідїть ви спочати!“ просив він здавленим голосом; „вам треба більше відпочинку як менї. З вас стала дише тїнь і було би просто несовістно, коли-б я, а ще надто яко лїкар, глядїв спокійно, як ви напружаєте свої аж до крайности зужиті сили і дальше. Досить уже пожертвования, ви дали нам більше, нїж ми мали право жадати від вас.“

Я хотїла ему перервати, але він не допустив мене до слова.

„Ні, ні, не кажіть анї слова!“ просив він. „Ваш вигляд сьвідчить менї аж надто добре, з яким пожертвованем і з якою щиростию та любовю обходили ви мою матїр до послїдної хвилї еї життя. Будьте переконані, що моїм першим обовязком буде, віддячитись вам за все. А тепер ідїть, добра дитино! Наберіть троха сили, а менї скажіть, до чого маю брати ся найсамперед; я послухаю вас.“

„Я скажу аж пізнійше“ відповіла я. „Ви занадто втомлені, щоби могли брати ся в сій хвилї за яку небудь справу! Ляжте, в мене суть знакомі, є Оксана і еї добрий батько.“

Але він не слухав. Взяв мене за руку і відвів на силу до моєї комнати, вговорюючи в мене, що не є такий втомлений, як я думаю, або як може виглядає. Що ляже тодї, як я спічну доволї і зможу сама одна заступити его дома; нехай ему повірю...

І я мусїла повірити ему — і він не лягав...

Блудила я мов мара по комнатах в довгій жалобній сукни, лакала ся сама свого блїдого схудїлого вигляду, а коли померша лежала хвилями сама, тягнуло мене на силу до неї і я кидала ся мовчки на еї холодну грудь і загребавши обличе тутже лежала нерухомо.

Таку вже Бог долю дав, що трачу всїх дорогих менї людий.

І я плакала тихим, гірким сьміхом...

Хвилями не могла я в то вірити, що она вже не жие! Се-ж було неможливе, що еї вже не було і не буде нїколи, що уста еї не заговорять до мене, рука еї не погладить мого волося, і она не пригорне мене до себе нїколи, нїколи! — що від тепер не пожурить ся моєю долею нїхто на сьвітї...

Крок за кроком снувала ся за мною межи всїми чужими і „своїками“ еї улюблена собака, з сумними очима і в низ спущеною головою.

Я бокла ся тих „свояків“. Їх погляди супроводжали мене неустанно і, здавало ся, в-одно говорили: „Тепер ти можеш собі вже йти. Тепер вже ми тут, она не потребує тепер жадної товаришки.“ Дивили ся за всїм, що я брала до рук, куди що поставила, і куди ходила. Лиш він один добрий для мене. Говорить по щирому, мов з сестрою, радить ся у всїм і як менї видить ся, зачинив би їм всїм найрадше перед носом дверї.

Коли закривали домовину, я не тамила ся з шаленої розпуки, скричала мов божевільна і

єї долї, лише ми, православні півцї, спимо. Час уже нам проснути ся та подбати о себе!

Скажете на се: „А де-ж ми того допнем ся, хто нам то здобуде?“ Нїхто иньший, як не ми самі! Дехто радить удати ся з просьбою до консисториї, або й висилати депутацию до Відня. Я-ж питаю ся вас, панове товаришї, чи вже того досить, чи потім можемо вже без жадної журби спати? Таже ми чули нераз к консисториї, що преценъ за нас памятають. Я не перечу, що памятають, але таки платня наша така мізерна, що з родиною вижити годї, а давати дїти на дальшу науку — нам анї мислити! А ще нераз з доходів даскала обтягають пайку на паламаря!

Приїде на приклад протоєрей на візитацию. Питає ся між иньшим, чи платить що громада паламареви. Відповідають, що не платить. Отже протоєрей взиває громаду, аби платила, бо паламар не повинен громадї служити за дармо. Скаже то і поїде, а тимчасом громада і дальше не платить паламареви, тілько сьвященик дає ему дещо з тих гроший, що селяни дають на службу Божу для него і для даскала. Мене то дуже дивує, як то може бути, але то правда! Я знаю такі села.

То о платню для паламарів допоминають ся, хоть они не сталі і не мають школьної науки; а ми, півцї церковні, і школьну науку маємо, а проте становиско наше таке бідне! Тому ми, панове товаришї, повинні подумати над тим, що нам робити, чи поможуть нам що нарiкання і жалоби в консисториї, чи радше брати ся нам до организациї, до самопомочи.

Пословицї кажуть: „громада великий чоловік“, „один прутик легко зломиш, але цїлої вязанки прутів не зломиш!“ Так і з людьми. Ми мусимо заложити собі своє товариство запомогове, мусимо зорганізовати ся в одну громаду! Бо здати ся лише на ласку і нїчого не робити, то сором і гріх! Лише немічні очікують, а здорові роблять! Берім собі приклад з галицких півцїв, як они собі помагають: мають три свої запомогові товариства і свою власну газету „Дяківский Глас“, в котрій боронять своїх інтересів. Нас же тут на Буковинї є також тілько, що ми могли би заложити собі два товариства, одно руске, друге волоске, бо Буковина все таки за широка архидіецезия, аби даскали могли чи на загальні збори і на иньші нагоди зїздити ся з далеких сторін до одного товариства. (Н. пр. коли би товариство було в Чевнівцих, то даскалам зпід Кімполунга майже не можливо було би приїхати, бо дорога коштувала би їх більше, нїж вкладка до товариства).

Як же нам до того приступати?

Треба, розуміє ся, вислухати, що на то скажуть хоч деякі даскали, яку раду дадуть. Трудно нам і не потрібно ще поки-що з'їздити ся в тій цїли з усїх сторін на нараду, треба перше обговорити справу в газеті, винести, як і що, а потім аж з'їхати ся. Найзгіднїйше обговорювати нам нашу справу в „Буковинї“, бо єї маємо що дня в кождім селї, а своєї газети не потрафимо поставити, бо нас до такої дорогої річи за мало.

Ого! вже як бим видїв, що декотрі пп. товаришї кривлять ся на то, що я раджу в „Буковинї“ писати! Адже она „фонетикою“ пише і — як дехто каже — польщить нас!

Панове товаришї! Поговорім ми собі о тім по щирости. Правду сказавши, не ви видумали таке на нашу правдиво-руску газету *Буковину*, тілько видумали деякі панотцї, що руский хлїб їдять, а Русинів не хотять знати і шкодять їм. Добре їм, тим панотцям, що їх кишенї повні, бавити ся в политику та плести небилиць, що „фонетика“ Русинів польщить і т. п. Нам з ними не рівнати ся; ми не маємо причини дути в ту саму сопілку, що й зволощені панотцї; ми дїти руского народу, в високу политику не мішаємо ся, тілько хочемо жити і знати, що ми також не послїдні і можемо мати свою власну, не позичану від панотців думку. Коли-ж газета *Буковина* готова нас підпирати, то де розум, аби тому противити ся?

Настали такі часи, що панотцї поробили з нас своїх слуг і в наші голови вложили нам то, що у своїм власнім інтересї видумали. А ми повтараємо за ними все, як тї малолїтні дїти! Питаю ся вас, чи то може бути, аби через кілька непотрібних букв нарід спольщив ся? Адже Волохи тому двайцять лїт все кирилицю викинули і приймили цїле польске письмо, а прото они не спольщили ся! Чи Русини на них тогди кричали за то? Чи ви може *Буковини* не розумієте? Розумієте дуже добре, бо она не пише по московски, як иньші газети, тілько по нашому, по народному, цїлком зрозуміло. Але ви переймили від панотців напасти на правдивих Русинів і повтаряєте їх за ними без розуму.

Коли Волохи дістали свою гімназию в Сучаві, то жаден Русин не противив ся тому, але коли сего року Русини дістали свою гімназию, Волохи зараз рушили ся, давай кричати і горлати, панотцї відмовляли дїтий від школи — так як би нам за наші податки нїяка школа не належала ся. З того видите, товаришї, що й найменьше добре дїло для Русинів зараз має своїх противників, а ви з тими противниками сходите ся і слухаете їх. Час би вже мати свій власний розум і не відрікати ся рідної матери!

Декому певно залежить на тім, аби ми помагали зволощеним панотцям не лише в церкві, але і в їх политицї. Ми залежні від них, они можуть нас що хвилї позбути ся, і тому ми як не мовчимо, то таки тягнемо з ними в один бік, хоч нераз з болем серця. Але ми повинні і то знати, що по панотцю і учителю ми таки найвченїйші люди на селах, що наша служба — то служба для Бога, і що тому нам би належало ся більше незалежне становище і притім більше поважаня; і нашу думку повинні би пошанувати! Шануймо самі себе, то і нас будуть шанувати.

Так тепер, коли настала думка организациї даскалів, ми не вдаваймо ся з ворогами нашими, тілько з приятелями, навчім ся розпізнавати правду від неправди і як один муж дбаймо о свою долю!

Пишіть до *Буковини*, що ви о моїй радї думаєте! А потім побачимо, що дальше буде!“

А. В. К.

півець церковний.

До істориї австрийского гимну народного.

Йосиф Гайдн (род. 31-го марта 1732 в Рорав коло Бруку над Литавою, умер 31-го мая 1809 у Відни) пізнав підчас свого побуту в Англії трогаючий вилив британської пісні національної „Божи хорони короля“ (God save the King). Повертаючи 1794 року до Відня, висказав він своєму добродїеви Бернардови баронови van Светинови, — що яко реформатор всїх справ наукових в Австрії виливав як найкористнїйше на всї дїла штуки і науки й стоял

зомлїла. Се простили они (свояки) менї „компанїонцї“, (говорила менї Оксана). Однак що сии померлої вхопив мене як раз тодї під руки і майже на руках виніс з комнати, не простили менї. Так само не простили менї сего, що й Орадин, котрий був при тій сценї (прийшов на похорон!) хотїв менї також помогти і лише Марко не допустив его. Отже були нараз „два лицарі“, як глумили ся. А вже просто загиївали ся, коли довідали ся про послїдну волю померлої. Їм не записала она нїчого. Все припало синови, з много річий везїла дати менї, між иньшим і срібла. Далї було єї бажанем, щоб я мешкала доти в призначеній нею для мене комнатї (в тій самій, що мала доси) єї дому, доки або не схочу сама випровадити ся або єї син не виступить із служби маринарскої, не обійме сам заряду дому, або не продасть его. За те мала я удержувати порядок в домі, займати ся его виглядом і т. д. Они казали ся з лютости за таку „несправедливість“ і заявляли нїзнїйше свої мисли зовсїм отверто перед Оксаною і другими менї і померлій прихильними знакомими, а особливо перед Оксаною, щоб она донесла те все менї і Маркови. Маркови певно листом, бо в два днї по похороні від'їхав.

Тут (говорили) не ходить нїкому о тих кілька безвартістних річий; без них жили, славити Бога, стілько часу та будуть жити і далї. Але се все є лиш „дуже комічне“ і одним доказом більше, що з небіжкою годї було справдї жити. Впрочім хто хоче присягати ся, що померша жадала в послїдних хвилях свого жита паперу і олївця? Чи було кому вільно до неї входити? Впрочім в то нїхто вже не хоче входити, бо як то каже якась нїмецка пословиця: „Niehts ist so fein gesponnen, das nicht käme an das Licht der Sonne“, але на голову також не впав нїхто. Або тота „компанїонка“! Чого поводила ся она так, як би померша була єї мати або пара до неї! Адже мала якихсь своякiв, і то, як знали з дуже певного жерела, навіть дуже поважних своякiв (тїтчині знакомі, як переконалась я вже опісля, були добре поінформовані!) і она не мусїла тут сидїти! Нехай собі говорить що хто хоче, але для порядної, роботящої, незіпсованої дївчини знайде ся завсїгди дома занятє, іде лише о охоту до праці. В неї мусить взагалї бути славне серце! Ледви тиждень минув, а она вже й картку виставила в вікно, що винаймає комнати. Боже змилуй ся, така нендзнічість і грубість чуття! ихати зараз чужих в комнати сердечної небіжки, котрої дух ще там лїтає. А вже єї комната то чисте варятство. Жіночa, себто дївоча комната з чисто мужеским характером. Мати Божа! Над ліжком висить револьвер мов у якого полїцая. Фотографії божевільних писателїв і якихсь мужицких поетів, а Божого образа то хоть і до вечера шукай! Одно одиноке, що пригадувало щось подібного, то був малий образець, як Ісус Христос молить ся на Оливній горі. Образ сей— то була видерта картка з якоїсь ілюстрованої часописи і (о ганьба!) приппилений чотирьома шпильками до килимка над єї постелю. Але то не було ще нїчо. В однім кутї тої єї комнати — саме коло якогось Макартівского букету, виєїв також „образ“. Він представляв цїлком неодягнену женщину, обвиту лишень в якийсь серпанок, як она нїби летить лїсом, а в руках підносених високо в гору держить якесь сьвітло. Голову звернула поза себе, щоби бачити, чи за нею хто не слїдить, а сама усьміхала ся принаднючим усьміхом, мов би й на тім нїхто не розумів ся.

Коли по похороні треба було зійти ся з сином помершої задля обговорення якоїсь тай справи, а умовлено, зійти ся в неї, то він, ходячи по комнатї, станув перед тим безсоромним образом. Она, компанїонка, помітивши се, сказала нїби рекомендуючи: „Блудне сьвітло.“

А він?

„Она подібна коло уст до вас“, сказав він.

„Се говорила пані Марко“, відповіла она (навіть не почервонївши) „і тому що она любила сей образ, я взяла собі его самовільно.“

„Не дарували-б ви менї его?“ спитав він. „Я любую ся в таких фантастичних творах...“

А она пристала на то, не вагаючись зай хвильки, мов би то випадало! При тім, чинила ся така скромна. — Нехай він бере (говорила), она не має, розуміє ся, до образу нїякого виключного права, се було з єї стороны навіть нарушенем его прав і т. д., однак не відтягала від него руки, коли взяв єї та Бог знає за що поцїлував. А що она й тодї не зарумянила ся, се мало також своє значінє. Се лучалось їй очи-

тодї на чолї великого музикального товариства, — бажане, щоби й Австрия отримала подібну пісню, котра би одушевляла Австрийців в борбі за володаря і вітчину; заразом висказав Гайдн готовість, уложити такий гимн. Светин переказав єю гадку президентови правительства нижньо-ракуского Францу ґрафови з Заврав, котрий повитав предложене Гайдна з великою радостию, обіцюючи собі з такої пісні в тодішнім прикрім положеню Австриї великий успіх; він поручив проте проф. естетики при Терезіянум Леопольдови Гаппї уложене поезиї, а Гайдн переняв композицию гимну.

В сїчни 1797 року покінчили оба свою роботу.

Дня 12-го лютого 1797 р., в день уродин цїсаря Франца, відспівано новий гимн народний в зимовім театрі в присутности цїсарской родини по раз перший публично. Гимн народний Гайдна принято з одушевленем і він став ся небавом загальним добром всїх народів Австриї.

Коли по смерти цїсаря Франца в р. 1835 переняв цїсар Фердинанд правлїне, уложив проживаючий тодї у Відни Кароль де Гольтай на завізване нові слова до гимну народного, відповідаючі зміненим обставинам, що й остали в уживаню аж до вступленя на престіл цїсаря Франц Йосифа I. (1848).

Під правлїнем цїсаря Франц Йосифа I. не було спершу автентичного тексту гимну народного; уживано бо кілька текстів. Року 1853 поручено І. Ґ. Зайдльови (родж. 21-го липня 1804 у Відни, помер тамже 17-го липня 1874) уложене нових слів. Єму завдячуємо теперішний текст, признаний Найвисшим відручним письмом з дня 27-го марта 1854 р. яко автентичний.

Коли з часом стали вживати ріжні відмінні мельодиї, призначило ц. і к. державне міністерство війни в цїли одностайности мельодиї на підставі оригінальної музики Гайдна нормальну мельодию для військової музики, котра зістала одобрена Найвисшим рішенем з дня 6-го квітня 1890 р.

Сю нормальну мельодию, котру від тепер належить уважати за одиноку важну, приписало ві. к. міністерство віроісповідань і просьвіти для всїх шкіл і наукових заведень підчинених міністерству просьвіти.

Дай Боже, щоби взнеслі звуки народного гимну одушевляли й на далї народи Австриї до вірної й повної посьвяти любви за цїсаря і вітчину.

До сеї передмови книжки „Melodie und Text der österreichischen Volkshymne“ додаємо ще, що новий руский переклад гимну народного, що тепер є в уживаню, виготовив бувший директор рускої ґімназиї у Львові, совітник шкільний Васпль Ільницкий. В горі наведена книжка вийде небавом і в рускій мові і містити ме австрийский гимн народний (музику і слова): а) на один голос в супроводї фортепяну або орґанів, б) на два і в) на три голоси без супроводу, г) на 4 голоси мужескі та і 4 голоси мішаного хору із супроводом і без него. Ціна примірника 30 гелерів. Наклад ц. к. видавництва книжок шкільних у Відни.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 27-го липня 1896.

Подорож нашого цїсаря до Румунії. Про проґраму побуту нашого цїсаря в Румунії доносять з Букарешту, що цїсар приїде враз з румуньским королем дня 28-го вересня с. р. з Верзіорови до Букарешту. На двірци повитають нашого монарха мужі державні, дипльомати, найвисші достойники держави, румуньскі ґенерали і австро-угорска кольонія. Вечером буде місто ілюміноване. Дня 29-го вересня відбуде ся великий перегляд війска, а опісля поїде наш цїсар до Сіная, де замешкає в палаті в Пелеш, і побуде там до 1-го жовтня. На ті дні приготовляють великі забави в честь достойного гостя. Австро-угорскі піддані, що перебувають тепер в Румунії, приготовляють вже тепер свому монархови овациї і в тій цїли завязав ся вже осібний комітет. О скільо можна судити після до теперішних приготовлень, побут нашого монарха в Румунії буде сьвітло празнований так австро-угорскою кольонією, як також самими Румунами.

Сими днями був в Чернівцях фельдмаршал-поручник ґр. Шуленбурґ на інспекциї залоги. Кажуть, що окрім того мала та подорож на цїли зібране відомостий про соціяльстичні аґітациї між черновецкою залогою. Додатково маємо ще занотувати, що попри одного фірера арештовано ще кількох вояків, але все діяло ся дуже тихо, аби публика о тім не довідала ся.

В гр. пр. реальній школї в Чернівцях. було в минувшім шкільнім роцї з початку 562 учеників, а при кінци лише 495. Після походжень були з Буковини 355, з Галичини 62, з Румунії 56; після народности було 344 Німців (враз із 266 жидами) 60 Волохів, 23 Русинів, 65 Поляків, 4 Чехи, 1 Француз, 1 Анґлїєць і 1 Москаль; а після віроісповіданя було 136 рим. кат., 58 гр. пр., 24 протестантів, 14 гр. кат., 1 анґлїканець і 266 жидів. Все жидів найбільше. 3 тих учеників одержали сьвідоцтво з відзначеném 29, 303 першу, 92 другу, 22 третю клясу, а 47 мають поправку з одного предмету.

Черновецка міска рада рішила на своїм послїднім засїданю, що надучителї народних шкіл при ул. семигородскій і палати краєвої мають випровадити ся з дотеперішних помешкань в школї, бо ті мешканя перебудують на кляси шкільні, а за те дістануть ті два надучителї річно 320 зр. на винаєм помешканя. Окрім того має осібна комісия винайти місце на дві нові народні школи. Чей же одна з них буде руска!? Вже час би раз, аби міска рада полагодила дотичну петицию „Рускої Школи“!

Товариство лїкарів на Буковинї відбуде в середу вечером засїданє, на котрім буде обговорювати ся між иньшими також важну справу бібліотеки.

„Buk. Landeslehrerverein“ відбуде загальний збір своїх членів в Радівцях дня 21-го л. серпня с. р., де румунїзатори-учителї і їх „русскій“ наймити, позбувшись членів-Русинів, мають вибрати Іоневскула, Воту і їх махерів аж на 3 роки, щоби позбутись клопоту і трепету щорічного, та заснути ще твердшим сном для добра бук. шкільництва і учительства.

„Бракосочитаніе г. директора (?) Евстахія Кириловича Продана съ г-жею Софією де Чижевичъ состоится 30. л. юлія с. р. въ 8. ч. вечера въ рим. кат. (!) костелѣ въ Черновцахъ.“ Такі завідомленя розіслав гр. кат. „Русскій“, уч. Продан. — „Бук. Вѣдомости“ не подали чомусь доси сего доказу латинїзациї „староєристів.“

Археольоґічний винахід. Роботи коло будови каналів в Чернівцях ступають скорим ходом наперед. Тепер виконують рови коло зелїзниці і там найшли глубоко в землї підвалину з каміня, на три метри широку. Фахові люди твердять, що та підвалина буде мати около 2000 лїт і походить з якоїсь римскої будови.

Нове нафтове товариство під фірмою Standart Oil Company оґ Galicia буде небавом судово зареєстроване. То товариство закупило в Східници коло Дрогобича 44 закони за 700.000 фунтів штерлїнґів ($8^1/_2$ мілїонів зр.). Основний капітал товариства виносить мілїон фунтів штерлїнґів.

Послїдна воля монаха. В Палермо в Італії помер старенький монах Фра Паскаль, котрий 60 лїт жив в тамошнім монастири. Мешканцї міста поважали его все як сьвятого задля его аскетичного житя. Его мали також за пророка, бо его числа часто „виходили“ на льотериї. Перед

видно не перший раз, хоч як приходила она до такої довірчивости? Він, звістно, мужчина як і кождий иньший, нині тут, а завтра там, але она?

А коли всї розходили ся і він при прощаню дякував їй щирими словами, що она буда для померщої мов донька, то она розплакала ся і не відповідала нїчого. То мало єму виявити ей превелике чувство! Ха-ха-ха! хто би в те увірив! Він балакав ще, що приде на-рік і поставить померщій з ей (компаніонки) помочию красний нагробний памятник, що тепер не може сего вчинити, бо мусить як найскорше вертати, але оставляє дорогий гріб ей онїй. А відтак попращав ся, хитрий, не надто тепло і пішов. Ночував нїби в готелю, від коли померщу похоронено і она нїби сама мешкала, але в вечер таки того самого дня (другого дня мав відїзджати) був у неї ще раз...

Чи по образ?

Стара кухарка казала, що пан забув свою подорожну торбу у панни, котру она схоронила на его просьбу в себе... Може! На кождий випадок визирала і з того якась тактика: впрочім кого має она обходити? Кого мають обходити такі самостійні незамужні жінки?...

Не знаю, чи сміяти ся, коли нагадаю те все, так як Оксана, котра оповідала менї се на те, щоб розсьмішити мене, чи плакати, що стрічаю таке співчутє в жінках, котрі повинні моє смутне безвідрадне положенє розуміти? Справді не знаю.

Що до їх критичних оповідань, то в дечім сказали і правду, хоть еї инакше треба розуміти. Н. пр. що-до образу, що-до подяки, а навіть і що-до вечірної візити. Справді, він відвідав мене. Прийшов забрати ще якісь потрібні папері, котрі находили ся у мене, і щоб — як сказав — стиснути у-послїдне по товариски руку.

„Дайте менї слово“, просив при тім, „що дасьте менї вскорі нагоду віддячитись вам хоть по части за всю вашу щирість і пожертвованє і що в прикрих хвилях звернете ся до мене.“ А я вагала ся подати ему на се руку. Ні, я не хотїла за те подяки, що робила просто з вдячности і привязаня для бідної померщої, котра стала ся для мене в найкритичнїйшій майже хвилї мого житя справдїшною спасителькою. При ній пізнала я иньше житє, як дотеперішне, напятноване самолюбством і ненавистию; у неї найшла я пошановане і любов і для неї не була я одною з тих, над котрими добрі люди мусять і без любови мати милосерде.

Він спостеріг моє вагане і оно заболїло его.

„Ви вагаєте ся?“ спитав. „Правда, ви маєте вже товаришів, і то близьких — і заким ваші слова дістались би до мене, то они прийдуть до вас кождої хвилї. Я очивидно спізнив ся із своїм проектом, або мене вже за богато в кружку ваших вибраних. Жаль менї!“ І помимо всего горя, що тяжіло на нім і майже зломило его, усьміхнув ся по давному на-пів гордо а на-пів насьмішливо. А той усьміх викликав в менї так само як і давно чувство ураженої гордости; однак я була смертию моєї опікунки так прибита, утрата еї для мене була таким великим ударом, що все проче здавало ся менї супроти того дрібницею і я не могла боронити ся по давньому.

„Я маю товаришів, то правда“, відповіла я, усьміхаючись слабо. „Оксана, і ще одна дама, ви еї не знаєте, але...“

„Дама?“ спитав він.

„Дама. Одна молода малярка.“

„А більше нїхто?“

„Нїхто.“

„А той, що був тут на похоронї?“ спитав майже роздражнено і вдивив ся в мене великими ожидаючими, неневними очима, що на его блїдім марнім лици, здавали ся ще більшими.

„Хто-ж тут був? Я справді не знаю.“ І в тій хвилї я справді не догадувала ся, кого він мав на думцї.

„Не знаєте? А Орядин що? Він ваш товарищ!“

„Він?“ Я усьміхнула ся болїсно, опісля глянула повним, поважним поглядом на него, а чоло зморщило ся в мене мимоволї хмарно.

„Чи він того не гідний? Впрочім він не мій товарищ, хиба в деякім змислї...“

„В деякім змислї!“ повторив іронічно, і не вижидаючи дальшого поясненя від мене сказав: „І тому ви не можете дати менї слова на те, о що я вас просив!“

(Дальше буде.)

своєю смертию закликав слугу монастиря і казав піти до редакциї одної італїяньскої ґазети з просьбою, щоби та ґазета надрукувала в слїдуючім числї пять ним наданих чисел для льотериї. Редакция вволила волю монаха, а на другий день цїле місто побігло на льотерию, аби „покласти“ ті числа.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 26-го липня 1896.

	Львів.		Чернівцї.	
Пшениця	від 6.90	до 7.25	від 6.90	до 7.—
Жито	„ 5.75	„ 6.—	„ 5.30	„ 5.40
Ячмінь бров.	„ .—	„ .—	„ .—	„ .—
Ячмінь простий	„ 4.50	„ 4.90	„ .—	„ .—
Овес	„ 5.70	„ 6.—	„ 5.10	„ 5.20
Рінак	„ 8.50	„ 9.—	„ 7.90	„ 8.10
Горох	„ 4.50	„ 8.—	„ 0.—	„ 0.—
Вика	„ 4.25	„ 4.75	„ 0.—	„ 0.—
Льнянка	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Біб	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Бобик	„ 4.25	„ 4.50	„ 0.—	„ 0.—
Гречка	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Кукуруза стара	„ 0.—	„ 0.—	„ 4.25	„ 4.30

Хміль 12.— 15.— др. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

Конкурс до бурси.

Видїл „Руского Народного Дому“ в Чернівцях розписує сим конкурс на приняте учеників до „Бурси“ товариства з слїдуючим шкільним роком 1896/7.

Приймаючи до „Бурси“ взагалї учеників-Русинів шкіл середних, відзиваємо ся в сій справі передовсїм до родичів і опікунів тих учеників, що в річници перед вакациями зложили вступний іспит до I. класи новоосновано ї ц. к. низшої ґімназиї в Чернівцях (при улици шкільній), як також і до тих родичів, що ще по вакациях намірюють записати свої дїти до сеї ґімназиї.

Бурса „Народного Дому“ дасть своїм вихованцям: вигідне помешкане (в комнатах товариства, ул. Петровича 2); харч, опал, свїтло, услугу, ґу і пране 3); достарчить їм—о скільо на то призволять фонди — книжок і приборів шкільних: 4) постарає ся о відповідний їх надзір, в потребі і о лїкарску опіку та о полекшу шкільної науки через совістних інструкторів; взагалї займе ся як найстараннїйше цїлим їх вихованем.

Місячна оплата за одного ученика виносить 15 зр., однак бідних учеників буде приймати ся і за знижену оплату, а по змозї навіть цїлком безплатно; належитість можна після умови сплачувати також натуралїями і віктуалами.

В поданю, заосмотреним метриков, свідоцтвом шкільним і евентуально свідоцтвом убожества (коли подає ся о зниженє оплати) треба виразно заявити, за яку оплату бажають собі родичі приняти своїх дїтий до бурси: ученики, що вже перед вакациями зложили вступний іспит до I. кл. ґімназияльної, не потребують задучувати метрики і свідоцтва шкільного. Приняті до бурси ученики мають виказати ся при вступі, що посїдають 4 пари біля, 2 рушники, 2 простирала, подушку, ковдру або кошик і відповідну одежу. Подане належить вносити найдальше до 15-го н. ст. серпня с. р. до заряду Бурси „Руского Народного Дому“ в Чернівцях, ул. Петровичи 2.

Від Видїлу „Рускою Народного Дому“,
Чернівцї, дня 23-го липня 1896.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Н. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбиратель, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад коріннних товарів, вин і делїкатесїв

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім заневнюю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь з поважанем

СТЕФАН ҐАІНА.

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюдя, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові грошї і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братьому.

З поважанем
В. Данилевич,
машинїст у бровара Шнайдера в Чернівцях, при ул. головній ч. 20.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ
повинна находити ся

Народописна карта

українско-руского народу,

складена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї,
загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию дане фляшки зі знаним знаком охоронних „Котвиця“ бо дане ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим льом у Празї.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Вирсосьв. Митр. і Превосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати **і найвисшї суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові,** котре дає як найкористнїйші услова і видає полїси і квіти в рускім язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранция цїнних папирів. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за річник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 156. Чернівці, середа дня 17. (29.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

ЗАМІТКИ.

Громада Лужани на Буковинї по довгім часї діждала ся в маю с. р. нових виборів, а коли по відїздї знаного о. Дана урвало ся там пановане жидів і вибори випали съвітло в користь тверезих і чесних селян-читальників, то жиди і кілька їх служків подали протест. На сю неділю був виписаний новий вибір ради громадскої. Двірником вибрано у-другє Юрія Мойсюка. Хто знає, як тяжко приходило ся кільком честним господарям в Лужанах бороти ся з закоренїлим лихом пїяньства і деморалїзациї в селї, той без сумнїву буде радувати ся, що вкінци селяне таки прозріли і вибрали собі своїх найчеснїйших людий на старшину. Але заразом нїхто не може дивувати ся, що той великий здобуток не в лад дотеперішним панам в селї, жидам. Они то певно написали до редакциї "Bukowiner Nachrichten письмо, в котрім доносять, що підчас виборів сам ч. Мойсюк роздавав горівку і задля того прийшло до бійки. Ми ще не маємо в руках справозданя про ті вибори, але нам а з нами і тим людям, що льогічно думають, не хоче ся вірити, аби той сам Мойсюк, котрий через тілько лїт боров ся з читальниками против пїяньства, тепер ширив пїяньство! Се очивидно видумка лужаньских коршмарів... Ми до сеї справи повернемо ще при нагодї, а тепер лиш высказуємо своє вдоволене і радість, що наші читальники помимо всяких махінаций противників так твердо постояли коло свого честного дїла!

*

Читаємо в *Буков. Вѣдомостяхъ* такий причинок до студиї над нашою читаючою публикою: „Серед наших селян розпочинає ся вже „промисел“. Із села Серики Середні коло Бурштина в Галичинї дістали ми від двох мужиків просьбу посилати їм нашу ґазету на означені адреси. Ми вислали кілька чисел і упімнули ся о передплату. І що стало ся? Один селянин пише, що не має відки платити, і просить застановити ему висилку. Ми застановили. Другий селянин не відповідає. Але за тиждень пише нам громадский писар, що Николай Стецкий неписьменний, ледащо і т. д. що ему не треба ґазету посилати. Та щоби напевно переконати ся, як справа стоїть, ми вислали на імя того Николая Стецкого — котрий нас сам гарно писаною корреспонденткою о то просив — ще два числа ґазети. І нараз дістаємо від Ник. Стецкого таке письмо: „Я письменний і чесний чоловік, але бідний і передплачувати не можу. У нас в селї богато письменних людий. Они хочуть читати, але не хотять платити. Що року замовляють они на імя першого-лїпшого ґазету і не платять, а потім показує ся, що адресат не замовляв ґазети. Так обманювали они через рік львівску *Зорю, Посланника, Буковину* і иньші ґазети“. З того, як також з повисше сказаного видко, що у нас загал не лише не піддержує совістно просьвітних товариств і видань, але ще творять ся шайки обманцїв, котрі замовляють просьвітні книжочки, ґазети і т. д. та приймають їх місяцями і роками, жебрають о кредит, в душі все собі легковажать і тїшать ся своїм обманьством, а тим наносять просьвітній справі шкоду. Чи так дбають иньші народи о свою просьвіту і чи так повинні ми дбати?“

*

В справі ревізиї ґрунтового катастру відбуде краєва комісия в Чернівцях в пятницю своє перше засїданє. Провід буде вести директор фінансової дирекциї, радник двору Шмідмаєр. Коли комісия зачинає вже свою роботу, то крайна пора, аби громади упімнули ся о свою кривду і подавали поданя о справедливійше оцїненє своїх ґрунтів. Як хто не допильнує свого, потім буде нарікати на податки; але тому не буде нїхто иньший винен, лише він самий. — Довідуємо ся, що міністер фінансів именувати

---

41)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

(Дальше).

„Пане доктор!“ сказала я, благаючи словами і поглядом.

„Ах, я вас втомляю!“ відповів гірко. „Не вважаю на се, що ви надужили свої сили уже і так аж надто для нас, щоб могли ще бороти ся із своїм „довжником“, котрий покликує ся на Бог знає які права, хоч не мав їх нїколи! Але простїть мені! І я — чоловік, і я маю нерви, і на мене находять хвилї, в котрих почуваю щось иньше, як спокійне людине бажане, посьвячувати свою працю і жите лиш для ближних. Саме тепер, коли стратив свою дорогу матїр, і душа моя прорита болем та чує ся страшенно самотною, хотїв я взяти з собою таке переживїченє, котре містило би для мене успокоєнє і було завдатком на нагороду за всї прочі страти в моїм житю, і на те, що належить ся кождому чоловікови, на щасте. Однак я помилив ся. Простїть, що я вас зворушую“, говорив глухо далї і з его голосу було чутно, що сидує ся з всїх сил запанувати над внутрішним зворушенем. „Але ви, Наталко, не знаєте, як то є, коли гордий чоловік чує ся відкиненим, чує ся злишним там, де бажає цїлою душею стати ся всїм, покладає всю надію свою на одно судно, а бачить, що оно для него тоне. Та досить уже того. Я й так дав ся пірвати своїм чутям аж надто далеко без огляду на те, що на подібні слова отся жалїсна хвиля і невідповідна. Але бідна моя мати, котра обіцяла менї чувати над моїм щастем, померла, а я надто чоловік, щоби міг поєднати ся з тим, що з всїх надій моїх остануть ся менї хиба самі мрії!“

І не ожидаючи від мене якої небудь відповіди, ба навіть не бажаючи почути еї від мене, так, неначе-б знав вперед, що те, що перейде через мої уста, завдасть ему лиш несказаного горя, — пішов.

Опісля остала ся я сама, сама! Оголомшена, зболїла, майже отупіла, не думала я нїчого ясного і повтаряла в думцї лиш раз по раз: „Що зі мною? що з ним? що з всїми, всїми тими, що мають серце в грудях?“

*

(Знов пізнїйше).

Аж тепер, т. є. по якімсь часї переконую ся, що все те страшне — не було сном а дійностию. Що еї справдї нема, і я справдї осталась сама, мов та билина в полї. Страшно менї хвилями і пусто, особливо тодї, коли сиджу в себе над якою роботою, в хатї глубока тишина, а дзвони церковні гомонять з цїлої сили і немов добивають ся того, щоб я в них вслухувала ся...

Тодї стає тота чорна хвиля перед мною живо і я переживаю ще раз сумну подію. Тодї розцибали ся теж дзвони і гомонїли понуро, немов говорили: „Вже ідем, вже ідем, вже ідем!“ а еї виносили обережно з хати. Нарід пхав ся, тиснув ся, а він ішов за домовиною бліднй як смерть, без сліз в очах. Хоругви повівали сумно, — в вітрі, а я плакала гіркими слезами. Та не лиш я одна. За нею плакало і богато иньших бідних, онущених дїтий, над котрими милосердила ся она і не виправляла нїколи без помочи з свого дому. Тепер все скінчило ся...

Великі еї комнати, „переповнені спокоєм“, винаймлені вже і в них запанував цїлком иньший дух. Голосний пустотливий съміх жіночий або мужеский розлягає ся в них і съвідчить аж надто ясно, що давний добрий тон заподїв ся десь, утїк з тих комнат може на завсїгди, прогнаний характером запанувавшої тепер там веселости. Марка комната, зачинена его власною рукою, ожидає его повороту дрімливо, а всї буйні цьвіти, плескані лише еї руков, украшуючі колись его комнату, схоронили ся в своїй осиротілости в моїй тихій комнатї.

І так живу я сама; відокремлена від своїх комірників більше якимсь духом, як стїнами або муром, стережена великою собакою Діяною, а обслугувана одною з бідних панї Марко, що заменкала на подвірю в офіцинах. Думаю так жити, доки — доки? Питанє се трохи съмішне, бо сама не знаю доки. Майно моє, заслужене мною у доброї дами і цїлком нетикане, задержав на мою просьбу Марко в себе, і має менї лиш тодї з того посилати, коли-б я або заслабла або не могла без того обійти ся. Одна з знакомих дала менї кілька ученниць, з котрих хочу жити, а крім того буду старати ся заробляти на хлїб пером

вав з своєї сторони членами тої комісиї окрім радника двору Шмідмаєра ще радника лїсничого Вінцента Екля, Якова Ґермана, господаря з Нових Іцкан, і д-ра Вільгельма Ґільвіґа, дїдича з Кучурова Великого, а їх заступниками: правительственного радника і директора домен Йосифа Вислоцкого, лїсничого комісаря Макса Андроника, господаря Івана Завера з Баланча і дїдича Дмитра Костина із Ступки. Референтом комісиї іменований правительственний радник Помпе, а его заступником директор Вислоцкий. Як звістно, презесом тої комісиї є президент гр. Ґоес, а его заступником радник двору Шмідмаєр.

*

Товариство наше „Руска Рада“ звернуло увагу дирекциї руху в Чернівцях, що на черновецкім розширенім двірци нема рускых написий. Письмом з дня 24-го с. м. дирекция руху повідомила товариство „Руска Рада“, що „вийшов наказ, аби зараз помістити на двірци написи і в рускім язиці.“

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 28-го липня 1896.

Реорґанізация зелїзничих урядів наступить, як звістно, з днем 1-го серпня с. р. Черновецкий інспекторат руху буде від того дня називати ся управою руху зелїзниць державних. Однак круг дїлання тої управи руху остає ся той самий, що доси. Відповідно до зміни назви уряду наступить також зміна в титулах урядників, а з тої нагоди має також більше число урядників авансувати.

Фестин фінансової стражи в Чернівцях, заповіджений на день 16-го серпня с. р., відбуде ся задля не передвиджених перешкод дня 15-го серпня, а музику доставить 95-ий полк піхоти.

В 4-кл. народній школї в Чернівцях при ул. двірекій було в минувшім шкільнім роцї 199 хлопців і 156 дївчат; після народности дїлили ся они на 133 Німців, 127 Поляків, 88 Русинів, 5 Чехів і 2 Волохів; а після віроісповіданя було 155 рим. кат., 66 гр. кат., 28 гр. пр.. 2 протестанти, 1 вірм.-кат., 103 жидів. З записаних 385 учеників і учениць не клясифіковано 56, добру клясу одержало 210, а решта 86 злу.

Спростованє. На нашу новинку в числї 154. про „румуньского уличного аґітатора“ прислав нам барон Ник. Мустаца нїмецке спростованє. Тому, що „Буковина“ руска ґазета, а не нїмецка, то годї нам спростоване п. барона подати в тій формі, як він нам его прислав. Він простує згадану новинку в той спосіб, „що анї тодї, коли розмовляв зі знакомим господарем, анї взагалї ніколи не відмавляв нїкого від учащаня до школи, отже і до рускої ґімназиї, що затим вся новинка і висновки з неї не правдиві.“

Знов затроєнє грибами. Ми оногди писали о кількох затроєних грибами. Тепер лучив ся знов такий страшний випадок. 40-лїтна селянка в Магалї під Чернівцями назбирала в поблизькім лїсї грибів і зваривши їх з'їла сама і еї двоє маленьких дїтий. Всї три особи зараз заслабли і по довгих муках вмерли страшною смертию.

Самоубійство. Від минувшого четверга не явив ся фінансовий секретар Франц Чек у своїм бюрі, а в пятницю зранья найшли на его бюрку подане о відпустку, в котрім Чек заявляє, що мусить до Відня їхати, бо чує ся дуже хорим. Відпустку був би він очивидно одержав, але его тодї в Чернівцях вже не було. А що і его жена дістала від него таке саме письмо, то она сейчас від'їхала до Відня. Віденьскі часописи з неділї доносять, що коло Лїнцу найдено річи, грошї і легїтимацию Чека. Нема отже сумнїву, що Чек кинув ся в Дунай і там погиб. Він належав до найпильнїйших урядників тутейшої фінансової дирекциї, але в послїднім часї був дуже первовий; тому підозрівають, що Чек допустив ся самоубійства в ненормальнім станї душевнім. Він мав 40 лїт і був від півпята лїт при фінансовій дирекциї в Чернівцях.

Армія австро-угорска числить в часї мира: ґенералів оружия і ґенералів кінноти 12, ґенералів поручників 72, ґенералів майорів 110, полковників 349, підполковників 391, майорів 679, капітанів і ріттмайстрів класи першої 2840, класи другої 1235, надпоручників 5305, поручників 4965, або всїх разом офіцирів 15.958; духовних, суднїв військових, лїкарів і урядників рахункових разом 2027; учителїв і урядників військових рїзних степенів 2057; без степеня 530; радових разом з підофіцирами 281.597. Ціла армія числить разом 302.169 людий. Крім того є ще 6460 учеників в інститутах військових. Коний має кінота 46.028, артилерия 6778, віддїли тренові 1022, інститути наукові 16; разом всїх коний є 53.844. Марінарка военна тут не вчислена.

Стережіть дїтий! В селї Мшанци, старомїского повіта, викопав господар Ілько Шевяк коло обори яму на колодязь. Ще не докінчив всеї роботи, зачав падати дощ і в ямі назбирало ся богато води. Шевяк накрив вправдї яму тонкими дошками, але все таки якось так незручно, що его півтретя-лїтний хлопець впав в яму і утопив ся. Иньший господар спостеріг дитину вже підплившу, отже всї заходи, аби привернути хлопчика до житя, не здали ся на нїчо.

На росийско-австрийскій граници, в хшанівскім повіті, на лузї під Єзором над рікою Пшемшою застрілив росийский граничний вояк вже на австрийскій земли селянина Івана Ярчика, австрийского підданого. Причиною мало бути то, що Ярчик обстав за другим селянином, також австрийским, за котрим бігли росийскі вояки за те, що тойже перейшов границю. В тій справі заряджено слїдство.

Держава без війска і довгів в Европі — се річ нечувана і в першій хвили може би тому нїхто й не повірив, тим більше, коли ще додамо, що монарха того краю не був в нїм через двайцять лїт і аж сими днями має приїхати до своєї столиці. Есть то княжество Ліхтенштайн, положене межи Швайцариєю а Форальберґом з столицею Вадуц, в котрій есть резиденция пануючого тепер князя Іоана II., котрий від двайцяти лїт перебував за границями свого краю, головно і переважно у Відни. Коли князь верне до своєї столиці — каже одна віденьска ґазета — застане там все так, як було перед двайцяти роками, коли послїдний раз гостив в нїй, лиш не застане двох річий: війска і довгів державних. Княжество Ліхтенштайн не має тепер анї одного вояка і анї одного крейцара довгів державних. Цікаво буде пригадати й то, що при заключуваню мира в 1866 р. межи Австриєю а Прусами позабули на одного союзника Австриї, а то на княжество Ліхтенштайн і оно ще через довгі лїта було формально на военній стопі з Прусами. Чи прига-

---

і голкою. Але до голки поки-що не думаю ще брати ся.

Окрім Оксани, молодої мадярки і ще кількох старих гідних знакомих нанї Марко, не відвідує мене нїхто.

Від моїх свояків, а то від тїтки одержала я недовго по від'їздї Марка лист, в котрім писала, що могла би мені на два-три місяцї прислати Катю.

„Се молоде, прегарне дївча — писала тїтка — вносить з собою всюди житє і повинно тобі бути дуже пожадане в твоїм, як я собі уявляю, тепер не без причини дуже десператнім настрою. Я би не пускала еї від себе, але для таких молодих дївчат добре пробувати від часу до часу і з поважними натурами, і добре розглянути ся потроха в сьвітї. Неустанне пересиджуваня дома викликує меланхолію, чинить дикою, а мужчини того не люблять; тому треба мати бачність на все. У Льорденів она не може пробувати, бо Льорден страх (не думай Наталонько, що він скупий, борони Боже!) задрісний і не зносить, коли Леночка пестить кого иньшого окрім него або своїх двох донечок. (Маленький хробачок від першої жінки вже умер: ему й так не було до житя, бо то було таке делїкатне, що над ним хиба сидя і хухай!). Тобі, дорога Наталонько, повірила-б я охотно Катю, бо ти бувала завсїгди поважною і умною, і навчила ся певно ще неодної красної річи у такої жінки, як мала нею бути небіжка Марко. Тамтого року був Орадин у Маєвских, відвідував і нас, і споминав, що ти живеш лиш з вибраними „расовими“ людьми. Прошу тебе, що се за люди? Чи мають добрі становиска? Побирають велику платню? І — не встидай ся, Наталко! — чи тобі не трафляє ся нїчо? Я щось чула про тебе, та не знаю, чи правда, а то що ти маєш аж двох адораторів, один пристойний, а другий бридкий, але той бридкий славна партия. Напиши нам о тім, щоб ми веселили ся з тобою. Коли-б ти тепер всяких суконь не носила, то пришли їх Катуні, она їх зносить, бо фарбувати не варта і лише материя псує ся.“ І т. д.

Я відписала на те зараз другого дня і, розуміє ся, не приняла тїтчиного проекту що-до відвідин молодого прегарного дївчатка. Замість того просила я еї принятн від мене дві гарні, майже нові ясні сукні, котрих я тепер не потребую і принятем котрих зробить мені приємність. Що-до „расових“ людий, то їх подибую дуже рідко, они дуже лихо плачені, живуть в досить прикрих обставинах і одружити ся їм не легка річ, бо мають досить оригінальні погляди на житє. Далї що мені „не трафляє ся“ нїчо, бо не шукаю нїчого, а що-до адораторів — то еї поінформовано зле. Гарного адоратора нема в мене, а бридкий поплив десь аж до Єгипту і ему і не сниться ся женитись з бідною компаньонкою, котра впрочім анї не ожидає того анї не вірить, щоб він щось подібне зробив. Він гордий, а для неї має упокорене лише в любови змисл і тому нехай не ожидає нїхто з того якогось романтичного закінченя і т. д.

І чи-ж я вправду писала?

Чи Марко любить мене дїйсно? Тихими самотними хвилями обгортає мене невимовна туга за ним і думка, що він мене любить, що тужить може так само за мною, наповняє мене якимсь упоюючим, несказано гарним чутем. Ох, я би так спочала на его груди, а така втомлена!... Але відтак схамёну ся: Ні, ні, в мене иньша будучність, не сонашна, мене жде борба, я се немов перечуваю, я-ж лише на те родила ся, і тому проч з всїми мріями і спогадами! Радше взяти ся мені за суху тверду працю і бороти ся з житем. Все проче нехай зникає зперед моєї души і не обезсилює еї!

XIII.

В якийсь час потім відвідав мене Орадин. Мене се зчудувало, і я змішала ся в першій хвилї так, що аж смішно було. Правда, він був і на похороні, і о скілько я тодї могла замітити, здавав ся мені навіть сильно зворушеним, що поєднало мене з ним чимало, однак по що прийшов він нинї до мене? З простої цікавости знати, як я тепер живу?

Був у веселім настрою і я не бачила его вже давно такого.

Майже вразі з ним прийшла і Оксиз. Я була їй дуже вдячна, що вміла саме тодї заговорити, коли анї я анї він не мали що сказати, взагалї, що прибула. Без неї не була би вела ся між нами яка небудь розмова, між нас застрягло вже раз щось, мабуть на віки.

Розмова вела ся про плюю Марко, про моїх кревних, про моє житє і про тото, що оно плило так тихо і незамітно.

котрих іменує князь, а 12 вибираних посередними виборами на чотири роки та 5 заступників. Сей парлямент через цілих двайцять літ, коли князя не було в краю, управляв спокійно державою. І взагалї, як в цілім краю так і в містї Вадуц, за тих двайцять літ не змінило ся нїчого — навіть і число населеня не змінило ся. В послїдних пятнайцяти роках, а бодай від 1881 р. зросло населене в містї Вадуц всего лиш о 139 душ. Та й ще одна цїкава річ в княжестві Ліхтенштайн: в нїм тілько мужчин, що і жінок — з 9434 жителїв, яких начислено підчас конскрипциї в 1894 р., було 4757 мужчин а 4677 женщин. (Тих 80 мужчин більше не робить нїякої рїжницї: мужчин прецї мусить бути трошки більше, щоби женщинам було за кого віддавати ся). Отже в княжестві Ліхтенштайн кожда Ліхтенштайнка має свого Ліхтенштайна. Видко, що то за щасливий край, котрий по двайцяти літах має перший раз то щасте, витати свого князя. Для доповнени мусимо тут ще додати, що княжество Ліхтенштайн має лиш одного міністра, котрий есть канцлером, президентом кабінету, міністром фінансів і міністром справедливости в одній особі. Найвисшою властию адміністрацийною есть придворна князя канцелярия у Відни, котра рішає в другій інстанциї, а послїдною інстанциєю есть після угоди з 1884 р. висший суд краєвий в Інсбруку. Гроші, ваги і міри в краю суть австрийскі, а почту адмініструє також австрийский уряд почтовий. Цілий край есть гірский і займає 159 квадратових кільометрів простору.

Бібліографічні замітки.

I.

Байки Гл'ібова і Грінченка (Чайченка).

Останнім часом в Черниговї так шпарко взяли ся до видана українських книжечок, що можна сказати: Чернигов став ніби осередком українського слова. Перед мене лежить 15 книжечок виданих в Черниговї за останні $1^1/_2$ року; між ними переважають книжечки скомпоновані Грінченком (Чайченком), а з оповісток на таких книжечках знати, що видавництвом керує д. Грінченко. За все отсе не можна не подякувати Чернигову.

З Черниговських книжечок перше за все треба звернути увагу на *Байки* небіжчика *Гл'ібова*, видані сином його Олександром. Се майже повне видання небіжчика байкаря; оздоблене воно патретом автора і видане гарно і дешево. В такому виданю давно чутно було потребу, як само чутно її і в виданю лїричних поезий Л. Гл'ібова. — Сподївати ся треба, що вп. Олександер Гл'ібов не загаєть ся вдоволънити отсю пекучу потребу, кажемо: пекучу, бо після смерти Шевченка за увесь час на Украйнї тільки двох письменників можна признати дійсне поетами, се Гл'ібова і Самійленка. Як Гл'ібов, так і Самійленко до сего часу написали, на жаль, вельми не богато, за те віршовані твори їх бють, наче з чистої криниці, глибоким почутем високого лїризму і дійсної поезий, заведеної в художницькі оброблені форми. Між творами обох поетів чимало таких, що ніколи не підуть в непамять і завждї будуть окрасою нашого слова і по формі і по змісту.

Одночасне з байками Гл'ібова видано в Чернигові і *Байки Грінченка* (Чайченка). Отся одночасність трохи дивує нас, не тому, щоб в їй можна добачати конкуренцию д. Грінченка. Кожен тямить, що про конкуренцию тут і річи не може бути, тим паче, що передмову до байок Гл'ібова написав той самий же д. Грінченко. Одначе чудно, що видавництво, на чолї котрого стоїть Грінченко, не зауважило, що видавати одночасно такі книжки не годилось би. На байки Гл'ібова цензура дала дозвіл 27. мая 1895, на Байки Грінченка 18. жовтня. Трудно вгадати, чим можна виправдити такий поспіх і потребу одночасного видання байок Гл'ібова і Грінченка? На Украйнї обставини нашого слова такі, що не слїд видавати одночасно кількох книжок одинакового змісту. — Ну, та й те правда, що видавникам виднійше ніж нам потреба на таку чи на иншу книжечку.

У Гл'ібова усїх байок 88, займають вони 172 стор. У Грінченка 54 байки і займають вони 80 сторін такої-ж самої міри. До Байок останнього патрета не додано, а про те ціна обом книжечкам однакова — 15 коп. Річ очивидна, що д. О. Гл'ібов, видаючи людям батьківщину, не гнав за зисками... Хоча й те сказати: ціна діло купецьке.

Передмова до Байок Гл'ібова — вельми коротка і написана сухо. Автор її признає, що „байки Гл'ібова усїм подобають ся і дїти і дорослї їх залюбки читають." Як бачимо — автор передмови власної думки про байки Гл'ібова не висловив; але думка його нам трохи відома, він висловив її кілька років назад, говорячи про Гребінчині байки. Памятаємо, що тодї д. Грінченко говорив, що Гл'ібова не можна і поплїч з Гребінкою становити, хоча він і есть найталановитїший байкар після Гребінки. Він докоряв Гл'ібова за те, що він тільки перекладав байки Крилова і парафразуючи Крилова так би то слїпо за ним слїдковав, що на кождому ступню повторює цїлком Криловські фрази, навіть держить ся його ритму."

На нашу думку такий суд занадто строгий і неневний. Правда, що велику більшість байок Гл'ібов взяв з Крилова, але-ж і у самого Грінченка мабуть чи не більше ще чужих, позичених сюжетів. Хиба на пр. „Брехун" — не той самий Лжець Крилова? Рїжниця лишень та, що у Крилова якийсь „дворянинъ" бреше, що бачив „огурецъ величиною съ гору" — а у Грінченка „панок" бреше, що у його „в економії" — „е лїс — нема йому і краю." — У Крилова проти брехні змагаєть ся приятель брехуна, а у Грінченка „поштар". Рїжниця-ж головна між Криловим а Грінченком в поетично-художницькому складї, в музичности. Байки Гл'ібова показують нам, що російського поета-художника перекладав український поет-художник і перекладав так, що байки Крилова в перекладї Гл'ібова стали українськими байками. От в сему то і вся сила таланту; а про байки д. Грінченка сего не можна сказати, через що саме вони і дальше від оригїналу, ніж байки Гл'ібова.

Коли-б ми стали рівняти байки Гл'ібова до байок д. Грінченка, довело ся-б чимало дечого сказати про байки останнього — тими-ж словами, що він говорив про байки Гл'ібова, рівняючи їх до байок Гребінки. Але порівнане таке ми вважаємо за річ неможливу, перш за все тому, що, як і сказали ми в горі, Гл'ібов есть дійсне поет, а Грінченка поетом ми не признаємо, хоч і признаємо за ним талант, да тільки не талант поета, не талант художника, Грінченкові бракує перш за все того, без чого не може бути поезий: смаку естетичного, смаку художницького; в байках його нема тїєї музичности, без якої вірші не можуть бути поезиєю.

Хоча в байках Гл'ібова можна знайти „гріхи" проти чистоти мови (та в кого-ж з нас їх нема?), але „гріхи" ті такі невеличкі і так їх мало, що вони просто не мають жадної ваги і взагалї мова байок Гл'ібова мягка, нїжна, оксамітова, мова, яку можна брати за зразок. Що до стилю, дак тут бачите — майстра певного, стилїста, просто художника.

Отсего саме достоїньства і краси і бракує в байках д. Грінченка: мова якась деревесна у них: часом така, що читаючи байку „язик руба стає"; стиль дуже важкий, як кажуть Росияне „топорный" і не без гріхів проти граматики; на пр.:

„плаче
По мертвому небозї"

А може се друкарська помилка!

Невдатними а часом і зовсїм чудними здають ся нам такі вирази у Грінченка, як на пр.: „збалакавсь циган з хліборобом" (стор 9), „Та буде втонути" (16), „е сховищів тїєних" (18), „дзичучи тоненько" (22), „уніймалась мати" (25) і т. инч.

Трапляло ся нам і в другого нашого байкаря стрівати такий „мовний мотлох", як на пр. „ковтонув костомаху", „підложив підкладку під підмостку", „телеснув із завзятя", „аж очи лїзуть рогом": але такі „поетичні перли" не виправдують уживаня таких — теж „поетичних" виразів — як „скреке-скреке-скреке", „дзичучи" і т. пн.

Чимало-б набрав ся вчитель мороки, коли-б став в школї з дїтьми читати Грінченкові байки: слова в байках розставлені так невдатно, тяжко, що дитина довго-б думала, доки домірковалась би, яке до якого слова треба брати. На пр. стор. 3 „Саме натрапило на його" (?), стор. 4 „наївсь одним таким" (?). Не можна признати за річ виразну, вдатну, властиву байкам хоч би і такі вирази, як в байцї „Вовк та гуси". Вовк „назорив" табун гусий: вони „всї сити такі." „Ось він намітивши ситеньку"... Нарештї дуже важна в Грінченкових байках ще одна вада: вчинки звірів часто не відповідають їх природженим характерам: на пр. вовк убивши ягня, „ридає і трун сльозами поливає, бо його жаль, бачте, взяв, що він ягня „од рідних одлучив" і сам себе питає: „на віщо-ж я його убив?" Трапляють ся у д. Грінченка і такі „поэтическія вольности", що „степ стелить ся як хвиля", або що „жах кубло звиває! або що „також і між людьми чимало кажанів: він брат тому, в руках дубець

„Ви зле робите, що відтягаєте ся від сьвіта", говорив він. „Житє таке барвне, має в собі тілько інтересної всячини, що заняло би вас певно неодним до живого."

Він помирив ся вже з людьми. А властиво (при тім усьміхнув ся зневажливо) стали они, люди, для него шаховними фігурами, котрі укладає він на своїй шахівниці після вподоби. Чого иншого не шукає він і не надіє ся нїчого особливого. Впрочім і не має причини вглубляти ся так дуже в житє, бо оно на нїчо не здасть ся.

„Якої національности есть ваша шахівниця?" спитала я. „Чи може она інтернаціональна?"

Він усьміхнув ся. „Ні!" відповів опісля, „она чисто руска, але мені видить ся, що ви хотїли ще перше щось иншого сказати."

„Я хотїла сказати", відповіла я, „що не відтягаю ся від людий, лише они самі відкидають мене від себе. Впрочім говорім отверто. Не забувайте, що в мені не цінять людини, лише цінять становисько. В мене нема хатку, нема мужа, а до того я „компаньонка", чи там „гувернантка". Отже є три причини, котрі спонукують мене неустанно корити ся. Ви думаєте, що се так легко? Н. пр. не забуду ніколи, як мати одної з моїх учениць звичайна жінка ще звичайнїйшого урядника, підпхала мені руку до поцїлунку і казала: „Ви можете колись до нас і на каву зайти." Бачите, щось таке обурює і огірчує мене до глубини, і мені діє ся при таких нагодах так, як би мене хто бив. Ах, я не вмію гнути ся і повзати! Впрочім", додала я, усьміхаючи ся з гордим вдоволеном, „маю я і кількох щирих товаришів і працю: чого иншого не бажаю і я."

Він оглядав якісь книжки на моїм столї. Про один дуже гарний, знаменитий, новий твір і не знав нїчого. На моє питане, чи читає богато, відповів паленїючи, що „ні". Він тепер такий перетяжений працею, має стілько „вчити ся", що та его колишня страсть зовсїм завмерає.

„А я чомусь думала, що ви мусите дуже любувати ся в літературі," обізвала ся Оксана.

Чому она се думала? Так їй здавало ся. Тому здавало ся, що він тодї мав той відчит.

О, той відчит то ще давна праця, ще з зовсїм иншого періоду его житя. Его приневолювали „виступити" з відчитом і він рад-нерад мусїв на те згодити ся. Тодї віднайшов одну з давно писаних праць, переробив єї і відчитав.

А она думала, що він робив все те з иншої причини. Що (тут усьміхнула ся жартовливо) занимає ся женьским полом, їх критичним положеном і сучасними т. зв. палючими питанями...

О ні! Він навіть тепер сторонить від женьского пола. (Мені підчас тих его слів кров немов поломінь вдарила в лице.) Заходить лиш дуже рідко в жіноче товариство.

(Дальше буде).

у кого...“ Вже хоч би як людина не була здеморалїзована, а вона нїколи не буде братом того, хто й бе!

Взагалї Грінченкові байки нїякою стороною не можуть нас вдовольнити, вони низше навіть байок д. Старицького.

О. Л-ий.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 28-го липня 1896 року.

Відень. Wiener Ztg. оголошує цїсарский патент з дня 25-го с. м., котрим розвязує ся краєві сойми Горішної Австрії, Штирії, Каринтії і Шлезку.

Будапешт. Член палати маґнатів Емерих Іванка помер.

Лїль. Бурмістр міста Дельор суспендований задля послїдних неспокоїв зі свого уряду.

Атени. Богато Турків перейшло за помочію турецкого війска військову границю, аби пльондрувати християньскі села, однак стрінули ся з 1.500 оружженими повстанцями, котрі їх побили.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 26-го липня 1896.

	Львів.		Чернівцї.	
Пшениця	від 6.90 до 7.25		від 6.90 до 7.—	
Жито	„ 5.75	„ 6.—	„ 5.30	„ 5.40
Ячмінь бров.	„ .—	„ .—	„ .—	„ .—
Ячмінь простий	„ 4.50	„ 4.90	„ .—	„ .—
Овес	„ 5.70	„ 6.—	„ 5.10	„ 5.20
Рїпак	„ 8.50	„ 9.—	„ 7.90	„ 8.10
Горох	„ 4.50	„ 8.—	„ 0.—	„ 0.—
Вика	„ 4.25	„ 4.75	„ 0.—	„ 0.—
Льнянка	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Біб	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Бобик	„ 4.25	„ 4.50	„ 0.—	„ 0.—
Гречка	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Кукуруза стара	„ 0.—	„ 0.—	„ 4.25	„ 4.30

Хміль 12.— 15.— злр. за кіло у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

Конкурс до бурси.

Видїл „Руского Народного Дому“ в Чернівцях розписує сим конкурс на приняте учеників до „Бурси“ товариства з слїдуючим шкільним роком 1896/7.

Приймаючи до „Бурси“ взагалї учеників-Русинів шкіл середних, відзиваємо ся в сій справі передовсїм до родичів і опікунів тих учеників, що в речинци перед вакаціями зложили вступний іспит до I. класи новоосновано ї п. к. низшої ґімназії в Чернівцях (при улици шкільній), як також і до тих родичів, що ще по вакаціях намірюють записати свої дїти до сеї ґімназії.

Бурса „Народного Дому“ дасть своїм вихованцям: вигідне помешкане (в комнатах товариства, ул. Петровича 2); харч, опал, свїтло, услугу і пране 3); достарчить їм—о скільо на то призволять фонди — книжок і приборів шкільних: 4) постарає ся о відповідний їх надзір, в потребі і о лїкареску опіку та о полекшу шкільної науки через совістних інструкторів; взагалї займе ся як найстараннїйше цілим їх вихованем.

Місячна оплата за одного ученика виносить 15 зр., однак бідних учеників буде приймати ся і за знижену оплату, а по змозі взовсім цїлком безплатно; належитість можна після умови сплачувати також натуралїями і віктуалами.

В поданю, заосмотреним метрикою, свідоцтвом шкільним і евентуально свідоцтвом убожества (коли подає ся о зниженє оплати) треба виразно заявити, за яку оплату бажають собі родичі принятя своїх дїтий до бурси; ученики, що вже перед вакаціями зложили вступний іспит до I. кл. ґімназияльної, не потребують залучувати метрики і свідоцтва шкільного. Приняті до бурси ученики мають виказати ся при вступі, що носїдають 4 пари біля, 2 рушники, 2 простирала, подушку, ковдру або коцик і відповідну одежу. Подане належить виносити найдальше до 15-го н. ст. серпня с. р. до заряду Бурси „Руского Народного Дому“ в Чернівцях, ул. Петровичи 2.

Від Видїлу „Рускою Народного Дому“,
Чернівцї, дня 23-го липня 1896.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбарателїв, гостий і публіку, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести від моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу укланно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовлення і пишусь

з поважанєм

Стефан Ґаїна.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і приймати з осторожностию лише тоді ся, коли на ній знаїдеть ся знак охоронний „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

складена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім закладї Андрія Андрейчика у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, препоручене Вел. Духовеньству і всїм вірним через Вирооссьв. Митр. і Прооссьв. Еп. Ординариятн всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Дністрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Дністер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в руским язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третіх лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за поруков двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенцій** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ЖТО

хоче купити добрий і справедливий

МОСТ ОВОЧЕВИЙ

з яблок або грушок,

грубо витисненний, причім ґваранту ю за добру якість, нехай у часть ся до економа і торговельника

ҐАНС СТАРІ, ЕДЕЛЬСБАХ,

почтова і зелїзнича стация Фельдбах в Стирії.

Посудину на мост прошу прислати або можу і сам дати. Замовленя висилаю за послїплатою. (5—10)

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як веводи, а употребленні, але добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я робію тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обіцую Вас по братньому.

З поважанєм

В. Данилевич,

машиніст у бротарі Шейбера в Чернівцях, ерк ул. годовий ч. 28.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, мїщан і селян, редаґовану Омелином Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всї 7 разом за 7 зр.

З пересилкою почтовою 7 зр. 30 кр.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 157. Чернівці, четвер дня 18. (30.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Они всюди однакові!

Они всюди однакові — ті наші москвофіли! Всюди їх коле в очи розвій народу і всюди ставлять они єму перепони. В тій роботї видко майже плян їх, особливо по містах, де правильно против народних товариств ставлять свої кацапскі товариства і тим ослабляють загал Русинів.

В числї 152-ім „Буковини“ подали ми вістку з Перемишля, що тамошні москвофіли закладають собі свое окреме касино. Потвердженє сеї вісти находимо в найновійшім (158-ім) числї „Дѣла“, де в дописи з Перемишля читаємо таке про відносини між перемискими Русинами:

„До недавна панувала в Перемишли між інтелїґенциєю рускою мила згода, принайменьше на вид, і всї Русини перемискі громадили ся в Рускій Бесїдї, котра була осередком житя перемискої рускої інтелїґенциї. На нещасте в послїдних лїтах приблукались до Перемишля люди з „убѣжденіями“, котрих цїлею есть без причини за всяку цїну розбити руску перемиску громаду. А що але зробити не так тяжко, то й їм се в части удало ся. Найшли они пригідний грунт до своїх операций між людьми легковірними, а підбурюванєм довели до того, що деякі люди (як др. К.), котрі давнїйше визначували ся щиро руским патріотизмом і жертвували значний гріш на рускі цїли, тепер нараз усунули ся від всего і повиступали із всїх руских товариств. Не дивую ся тим лишим індівідуам, котрі нїколи нїчого доброго для рускої справи не зробили, а й тепер лиш вводженєм роздорів хотять прославити ся як Геростратт, — але дивую ся тим честним патріотам, котрі тих підмітів послухали і дали ся „надути“. Зачуваю, що робота та має стреміти до заснованія окремого „общества (Союза)“ касинового. Поживемо, побачимо. Однак маю надію, що люди доброї волї, хвилево надуті, спізнають блуд, що кидають грошї свої в болото за нїщо, хиба на те, щоби на фотелях за їх грошї справлених розсїдали ся ті герої, що анї гроша свого нїколи на нїяку руску цїль не пожертвовали, а славлять ся лиш горланем, та не приложивши руки до нїякої реальної народної роботи громадскої, лиш сплетнями підбурюють одних против других. На всякий случай дуже ошибають ся ті, що думають основанєм „русского касина“ спасти свій твердо-руский патріотизм, або розширити ідею, котрій служать — Бог високо, а Росия далеко — а тут тимчасом треба грошї викидати за дурно, задля амбіциї кількох одиниць, на льокаль, на сторожа, на сьвітло, опал і т. п. Чи то реальна робота і чи кому принесе яку користь, а народови полекшу або охорону від ворога сусїда? На се нехай собі відповідять ті, котрі грошї на ту цїль марно викидають. Нам на тім не так много залежить, ми не пропадем.“

Як бачимо з того, заносить ся в Перемишли на таке, як вже стало ся у Львові, в Станїславові і иньших містах. Не лише против народних товариств москвофіли основують свої товариства з ворожими для народу тенденциями, але інтриґами розбивають і самих народовців, знеохочують їх до громадскої роботи і тим ослабляють їх значно. Яка би то сильна була громада народовців н. пр. в Станїславові, як би не то, що декотрі народовці — помінаємо вже, з яких причин, бо вкінци шкода одна і та сама — самі помогли москвофілам заложити друге касино і підтримували роздор! Зачуваємо, що там уже уми тих збаламучених народовців значно протверезили ся і они думають поправити свою похибку, але все таки кілько то часу пропало марно на непотрібні спори!

Наше товариске житє, на котрім політичні подїї лишили свое незатерте пятно, і так не дуже славне; коли-ж до того долучать ся кацапскі інтриґи (так як в

---

42)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

(Дальше).

А в неї саме нині (побачивши его тут у панни Наталки) блиснула думка, запросити его до одної праці.

До якої? Він дуже зацікавлений.

Се немозольна праця і вимагає лише знавців. Она постановила собі видати спис книжок для жінок, в котрім подано би заголовки і зміст найлїпших творів з усїх галузий наук, белетристики і т. п. — Зміст мав би подавати ся лише кількома словами, але так, щоби кождий бажаючий щось розумного прочитати, знав із спису від разу, що за річ бере в руки, з якого часу, напряму і т. д. Се придумала она собі таке для жінок. Дуже, дуже много з них читало би охотно, але біда в тім, що нераз не мають що читати, а що гірше: не знають навіть, до чого брати ся. Такий катальоґ був би дуже добрим підручником для них. Сю ідею подав їй раз якийсь авторітет. Спершу здавала ся она їй неможливою, безхосенною, і она закинула ся, але з часом переконала ся таки о ся важности і вважає ся дуже практичною. По що ждати жінкам з осьвітою аж на якісь вищі заклади наукові? Впрочім чи зможуть з них всї користати? Чи схочуть всї набувати фахову осьвіту? Само фахове знане не чинить ще впрочім з чоловіка чоловіка, ні! Етичний елемент треба брати також на сторожу; треба его скріпляти і плекати его. Скілько жінок проживає в таких закутках сьвіта, в котрих анї не зачувае нїчого анї не научує ся; саме для таких став би такий підручник справжнім добродїйством, бо навчив би їх, що мають читати і т. д.

Чи се не було би добре? Нехай він лиш в отсю ідею вдумає ся, нехай скаже, чи на нїй нема щось умного? Їй обіцяло вже богато осіб взяти удїл в тій праці, як: педаґоги, історики, природознавці, писателї і т. и., одним словом, люди знана. Она хоче то заложити en gros. Оно не може стати ся за 24 години; але она мусить сю ідею зреалізувати. Коли-б їй удало ся ввести сей плян в житє, то оно становило-б найкрасший „passus“ ся житя.

Він був потрохи зчудований характером сеї справи, однак признав, що ся думка „знаменита“. На жаль у него нема стілько часу, щоби міг прилучити ся до того гарного діла. Він занадто невільник свого заводу, а нрім того рад би й позбути ся всего, що носить назву „ценит“. Доси переслїдувала его недоля, а тепер хотїв би все здогонити, в чім спізнив ся.

Але може в него суть які учені знакомі, може і жінки які? допитувала ся знов Оксана.

О, нї, нема! Нема нїяких!

А однак она бачила его майже все з женщинами: на пр. в зимі з лижвами на плечах!

Він видивив ся на ню через хвилю мов не своїми очима, паленїючи аж під волосє.

О, що-до того, то се зовсім инша річ, відповів. Дами, при котрих можна его так часто бачити, се жінка і донька его принципала. Він там немов дома і тому нема в тім нїчого дивного, що товаришить їм часто. При сих словах спинив ся его погляд тайком на мені. Я сидїла з спущеними віями, спаленївши ледви замітно.

І що-ж се за дами? питала з цїкавостию Оксана. До якої категориї можна-б їх зачислити? Бо она дїлить собі жіноцтво на категориї, а то на господині, на учені, на писательки, на артистки, на репрезентантки, і т. д. — Чи они дуже інтелїґентні? Коли донька вдала ся в батька, котрого она знає особисто, то мусить певно бути дуже умна. Він чоловік незвичайно бистроумний, а его бридке обличе пригадує їй все бюст Сократа. Впрочім, жартувала, можна би в нім ще й тепер залюбити ся.

Ті дами, відповів він, суть лиш ґаздині і репрезентантки; донька дуже музикальна і танцює дуже гарно.

Она гарна, щебетала свобідно молода жінка, але дуже зарозуміла.

Він удав, що не чує еї.

Она має бути богата, говорила далї Оксана, і має мати дуже богато поклонників!

Він здвигнув плечима. Що се его обходить? Опісля відповів ляконїчно, що „так“ і вдивив ся уважно у кружку диму із свого цигара. „Се і чинить еї подеколи інтересною“, докинув ще.

О свілько?

Ну, коли она відпекує ся женихів. Они не мутять цїлком еї душевного настрою. Она така певна в своїм поведеню, думки еї такі вироблені, і она так розуміе кермувати ними, мовби она лиш на те були, щоби їй піддавали ся...

Отже она царівна! закликала Оксана (з а,

вав з своєї сторони членами тої комісиї окрім радника двору Шмідмаєра ще радника лїсничого Вінцента Екля, Якова Ґермана, господаря з Нових Іцкан, і д-ра Вільгельма Ґільвіґа, дїдича з Кучурова Великого, а їх заступниками: правительственного радника і директора домен Йосифа Вислоцкого, лїсничого комісаря Макса Андроника, господаря Івана Завера з Баланча і дїдича Дмитра Костина із Ступки. Референтом комісиї іменований правительственний радник Помпе, а его заступником директор Вислоцкий. Як звістно, презесом тої комісиї є президент ґр. Ґоес, а его заступником радник двору Шмідмаєр.

*

Товариство наше „Руска Рада“ звернуло увагу дирекциї руху в Чернівцях, що на черновецкім розширенім двірци нема руских написий. Письмом з дня 24-го с. м. дирекция руху повідомила товариство „Руска Рада“, що „вийшов наказ, аби зараз помістити на двірци написи і в рускім язиці.“

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 28-го липня 1896.

Реорґанїзация зелїзничих урядів наступить, як звістно, з днем 1-го серпня с. р. Черновецкий інспекторат руху буде від того дня називати ся управою руху зелїзниць державних. Однак круг дїлання тої управи руху остає ся той самий, що доси. Відповідно до зміни назви уряду наступить також зміна в титулах урядників, а з тої нагоди має також більше число урядників авансувати.

Фестин фінансової стражи в Чернівцях, заповіджений на день 16-го серпня с. р., відбуде ся задля не передвиджених перешкод дня 15-го серпня, а музику доставить 95-ий полк піхоти.

В 4-кл. народній школї в Чернівцях при ул. двірскій було в минувшім шкільнім роцї 199 хлопців і 156 дівчат; після народности дїлили ся они на 133 Німців, 127 Поляків, 88 Русинів, 5 Чехів і 2 Волохів; а після віроісповіданя було 155 рим. кат., 66 гр. кат., 28 гр. пр., 2 протестанти, 1 вірм.-кат., 103 жидів. З записаних 355 учеників і учениць не клясифіковано 56, добру клясу одержало 210, а решта 86 злу.

Спростованє. На нашу новинку в числї 154. про „румуньского уличного аґітатора“ прислав нам барон Ник. Мустаца нїмецке спростованє. Тому, що „Буковина“ руска ґазета, а не нїмецка, то годї нам спростованє п. барона подати в тій формі, як він нам его прислав. Він простує згадану новинку в той спосіб, „що анї тодї, коли розмовляв зі знакомим господарем, анї взагалї нїколи не відмавляв нїкого від учащаня до школи, отже і до рускої ґімназиї, що затим вся новинка і висновки з неї не правдиві.“

Знов затроєнє грибами. Ми оногди писали о кількох затроєних грибами. Тепер лучив ся знов такий страшний випадок. 40-лїтна селянка в Магалї під Чернівцями назбирала в поблизькім лїсї грибів і зваривши їх з'їла сама і ей двоє маленьких дїтий. Всї три особи зараз заслабли і по довгих муках вмерли страшною смертию.

Самоубійство. Від минувшого четверга не явив ся фінансовий секретар Франц Чек у своїм бюрі, а в пятницю зраня найшли на его бюрку подане о відпустку, в котрім Чек заявляє, що мусить до Відня їхати, бо чує ся дуже хорим. Відпустку був би він очивидно одержав, але его тодї в Чернівцях вже не було. А що і его жена дістала від него таке саме письмо, то она сейчас від'їхала до Відня. Віденьскі часописи з неділї доносять, що коло Лїнцу найдено річи, гроші і леґітимацию Чека. Нема отже сумнїву, що Чек кинув ся в Дунай і там погиб. Він належав до найпильнїйших урядників тутейшої фінансової дирекциї, але в послїднім часї був дуже нервовий; тому підозрівають, що Чек допустив ся самоубійства в ненормальнім станї душевнім. Він мав 40 лїт і був від півпята лїт при фінансовій дирекциї в Чернівцях.

Армія австро-угорска числить в часї мира: ґенералів оружія і ґенералів кінноти 12, ґенералів поручників 72, ґенералів майорів 110, полковників 349, підполковників 391, майорів 679, капітанів і рітмайстрів класи першої 2840, класи другої 1235, надпоручників 5305, поручників 4965, або всїх разом офіцирів 15.958; духовних, судиїв військових, лїкарів і урядників рахункових разом 2027; учителїв і урядників військових різних степенїв 2057; без степеня 530; радових разом з підофіцирами 281.597. Ціла армія числить разом 302.169 людий. Крім того є ще 6460 учеників в інститутах військових. Коний має кінота 46.028, артилерия 6778, віддїли тренові 1022, інститути наукові 16; разом всїх коний є 53.844. Маринарка военна тут не вчислена.

Стережіть дїтий! В селї Мшанци, старомїского повіта, виконав господар Ілько Шевяк коло обори яму на колодязь. Ще не докінчив всеї роботи, зачав падати дощ і в ямі назбирало ся богато води. Шевяк накрив вправдї яму тонкими дошками, але все таки якось так незручно, що его півтретя-лїтний хлопець впав в яму і утопив ся. Иньший господар спостеріг дитину вже підплившу, отже всї заходи, аби привернути хлопчика до житя, не здали ся на нїчо.

На росийско-австрийскій граници, в хшанівскім повітї, на лузї під Єзором над рїков Пшемшою застрілив росийский граничний вояк вже на австрийскій земли селянина Івана Ярчика, австрийского підданого. Причиною мало бути то, що Ярчик обстав за другим селянином, також австрийским, за котрим бігли росийскі вояки за те, що тойже перейшов границю. В тій справі заряджено слїдство.

Держава без війска і довгів в Европі — се річ нечувана і в першій хвили може би тому нїхто й не повірив, тим більше, коли ще додамо, що монарха того краю не був в нїм через двайцять лїт і аж сими днями має приїхати до своєї столиці. Єсть то княжество Лїхтенштайн, положене межи Швайцариєю а Форальберґом з столицею Вадуц, в котрій есть резиденция пануючого тепер князя Іоана II., котрий від двайцяти лїт перебував за границями свого краю, головно і переважно у Відни. Коли князь верне до своєї столиці — каже одна віденьска ґазета — застане там все так, як було перед двайцяти роками, коли послїдний раз гостив в нїй, лиш не застане двох річий: війска і довгів державних. Княжество Лїхтенштайн не має тепер анї одного вояка і анї одного крейцара довгів державних. Цїкаво буде пригадати й то, що при заключуваню мира в 1866 р. межи Австриєю а Прусами позабули на одного союзника Австриї, а то на княжество Лїхтенштайн і оно ще через довгі лїта буде формально на воєнній стопі з Пруссами. Чи дипломатия ту свою похибку і направила ей, не знати, але на всякий случай не можна сподївати ся нїяких злих наслїдків з тої неуваги, бо тимчасом армію лїхтенштайнску скасовано. Держава без війска, держава без довгів, держава, в котрій пануючий може на двайцять лїт виїхати з краю — то хиба ідеал держави. А притім княжество Лїхтенштайн есть зовсїм конституційною державою, має свій парлямент, сойм, в котрім засїдає 15 послів: трьох,

---

і голкою. Але до голки поки-що не думаю ще брати ся.

Окрім Оксани, молодої малярки і ще кількох старих гідних знакомих нанї Марко, не відвідує мене нїхто.

Від моїх свояків, а то від тїтки одержала я недовго по від'їздї Марка лист, в котрім писала, що могла би мені на два-три місяцї прислати Катю.

„Се молоде, прегарне дївча — писала тїтка — вносить з собою всюди житє і повинно тобі бути дуже пожадане в твоїм, як я собі уявляю, тепер не без причини дуже десператевім настрою. Я би не пускала ей від себе, але для таких молодих дївчат добре пробувати від часу до часу і з поважними натурами, і добре розглянути ся потроха в сьвітї. Неустанне пересиджуване дома викликує мелянхолію, чинить дикою, а мужчини того не люблять: тому треба мати бачність на все. У Льорденів она не може пробувати, бо Льорден страх (не думай Наталонько, що він скупий, борони Боже!) заздрісний і не зносить, коли Леночка пестить кого иньшого окрім него або своїх двох донечок. (Маленький хробачок від першої жінки вже умер: ему й так не було до житя, бо то було таке делїкатне, що над ним хиба сидї і хухай!). Тобі, дорога Наталонько, повірила-б я охотно Катю, бо ти бувала завсїгди поважною і умною, і навчила ся певно ще неодної красної річи у такої жінки, як мала нею бути небіжка Марко. Тамтого року був Орядин у Маєвских, відвідував і нас, і споминав, що ти живеш лиш з вибраними „расовими“ людьми. Прошу тебе, що се за люди? Чи мають добрі становиска? Побирають велику платню? І — не встидай ся, Наталко! — чи тобі не трафляє ся нїчо? Я щось чула про тебе, та не знаю, чи правда, а то що ти маєш аж двох адораторів, один пристойний, а другий бридкий, але той бридкий славна партия. Напиши нам о тім, щоб ми веселили ся з тобою. Коли-б ти тепер ясних суконь не носила, то пришли їх Катунї, она їх зносить, бо фарбувати не варта і лише материя псує ся.“ І т. д.

Я відписала на те зараз другого дня і, розуміє ся, не приняла тїтчиного проекту що-до відвідин молодого прегарного дївчатка. Замість того просила я ей принятн від мене дві тарні, майже нові ясні сукні, котрих я тепер не потребую і принятем котрих зробить мені приємність. Що-до „расових“ людий, то їх подибую дуже рідко, они дуже лихо плачені, живуть в досить прикрих обставинах і одружити ся їм не легка річ, бо мають досить оригінальні погляди на житє. Далї що мені „не трафляє ся“ нїчо, бо не шукаю нїчого, а що-до адораторів — то ей поінформовано зле. Гарного адоратора нема в мене, а бридкий поплив десь аж до Єгипту і ему і не сниться ся женитись з бідною компаніонкою, котра впрочім анї не ожидає того анї не вірить, щоб він щось подібне зробив. Він гордий, а для неї має упокорене лише в любови змисл і тому нехай не ожидає нїхто з того якогось романтичного закінченя і т. д.

І чи-ж я неправду писала?

Чи Марко любить мене дїйсно? Тихими самотними хвилями обгортає мене невимовна туга за ним і думка, що він мене любить, що тужить може так само за мною, наповняє мене якимсь упоюючим, несказано гарним чутем. Ох, я би так спочала на его груди, я така втомлена!... Але відтак схамёну ся: Ні, ні, в мене иньша будучність, не соняшна, мене жде борба, я се немов перечуваю, я-ж лише на те родила ся, і тому проч з всїми мріями і спогадами! Радше взати ся мені за суху тверду працю і бороти ся з житем. Все проче нехай зникає зперед моєї души і не обезсилює ей!

XIII.

В якийсь час потім відвідав мене Орядин.

Мене се зчудувало, і я змішала ся в першій хвилї так, що аж смішно було. Правда, він був і на похороні, і о скілько я тодї могла замітити, здавав ся мені навіть сильно зворушеним, що поділало мене з ним чимало, однак по що прийшов він нинї до мене? З простої цїкавости знати, як я тепер живу?

Був у веселім настрою і я не бачила его вже давно такого.

Майже враз з ним прийшла і Оксана. Я була їй дуже вдячна, що вміла саме тодї заговорити, коли анї я анї він не мали що сказати, взагалї, що прибула. Без неї не була би вела ся між нами яка небудь розмова, між нас застрягло вже раз щось, мабуть на вікн.

Розмова вела ся про пам'ять Марко, про моїх кревних, про моє житє і про тото, що оно пливло так тихо і незамітно.

котрих іменує князь, а 12 вибираних посередними виборами на чотири роки та 5 заступників. Сей парлямент через цїлих двайцять лїт, коли князя не було в краю, управляв спокійно державою. І взагалї, як в цїлім краю так і в містї Вадуц, за тих двайцять лїт не змінило ся нїчого — навіть і число населеня не змінило ся. В послїдних пятнайцяти роках, а бодай від 1881 р. зросло населене в містї Вадуц всего лиш о 139 душ. Та й ще одна цїкава річ в княжествї Ліхтенштайн: в нїм тілько мужчин, що і жінок — з 9434 жителїв, яких начислено підчас конекрипциї в 1894 р., було 4757 мужчин а 4677 женщин. (Тих 80 мужчин більше не робить нїякої ріжниць; мужчин прецї мусить бути трошки більше, щоби женщинам було за кого віддавати ся). Отже в княжествї Ліхтенштайн кождa Ліхтенштайнка має свого Ліхтенштайна. Видко, що то за щасливий край, котрий по двайцяти лїтах має перший раз то щасте, витати свого князя. Для доповненя мусимо тут ще додати, що княжество Ліхтенштайн має лиш одного міністра, котрий есть канцлером, президентом кабінету, міністром фінансів і міністром справедливости в одній особі. Найвисшою властию адміністрацийною есть придворна князя канцелярия у Відни, котра рішає в другій інстанциї, а послїдною інстанциєю есть після угоди з 1884 р. внешний суд краєвий в Інсбруку. Гроші, ваги і міри в краю суть австрийскі, а почту адмініструе також австрийский уряд почтовий. Цїлий край есть гірский і займає 159 квадратових кільометрів простору.

Бібліографічні замітки.

I.

Байки Гл'ібова і Грінченка (Чайченка).

Останнїм часом в Чернигові так шварко взяли ся до видана українських книжечок, що можна сказати: Чернигов став ніби осередком українського слова. Перед мене лежить 15 книжечок виданих в Чернигові за останні $1^1/_2$ року; між ними переважають книжечки скомпоновані Грінченком (Чайченком), а з оповісток на таких книжечках знати, що видавництвом кермує д. Грінченко. За все отсе не можна не подякувати Чернигову.

З Черниговських книжечок перше за все треба звернути увагу на *Байки* небіжчика *Гл'ібова*, видані сином його Олександром. Се майже повне видання небіжчика байкаря; оздоблене воно патретом автора і видане гарно і дешево. В такому виданю давно чутно було потребу, як само чутно її і в виданю лїричних поезий Л. Гл'ібова. — Сподївати ся треба, що вп. Олександер Гл'ібов не загаєть ся вдоводьнити отсю пекучу потребу, кажемо: пекучу, бо після смерти Шевченка за увесь час на Українї тільки двох письменників можна признати дійсне поетами, се Гл'ібова і Самійленка. Як Гл'ібов, так і Самійленко до сего часу написали, на жаль, вельми не богато, за те віршовані твори їх бють, наче з чистої криниці, глибоким почутем високого лїризму і дійсної поезиї, заведеної в художницькі оброблені форми. Між творами обох поетів чимало таких, що ніколи не підуть в непамять і завждї будуть окрасою нашого слова і по формі і по змісту.

Одночасне з байками Гл'ібова видано в Чернигові і *Байки Грінченка* (Чайченка). Отся одночасність трохи дивує нас, не тому, щоб в їй можна добачати конкуренцию д. Грінченка. Кожен тямить, що про конкуренцию тут і речи не може бути, тим паче, що передмову до байок Гл'ібова написав той самий же д. Грінченко. Одначе чудно, що видавництво, на чолї котрого стоїть Грінченко, не зауважило, що видавати одночасно такі книжки не годилось би. На байки Гл'ібова цензура дала дозвіл 27. мая 1895, на Байки Грінченка 18. жовтня. Трудно вгадати, чим можна виправдити такий поспіх і потребу одночасного видання байок Гл'ібова і Грінченка? На Українї обставини нашого слова такі, що не слїд видавати одночасно кількох книжок однакового змісту. — Ну, та й те правда, що видавникам виднійше ніж нам потреба на таку чи на иншу книжечку.

У Гл'ібова усїх байок 88, займають вони 172 стор. У Грінченка 54 байки і займають вони 80 сторін такої-ж самої міри. До Байок останнього патрета не додано, а проте ціна обом книжечкам однакова — 15 коп. Річ очивидна, що д. О. Гл'ібов, видаючи людям батьківщину, не гнав за зисками... Хоча й те сказати: ціна діло купецьке.

Передмова до Байок Гл'ібова — вельми коротка і написана сухо. Автор її признає, що „байки Гл'ібова усїм подобаєть ся і дїти і дорослі їх залюбки читають." Як бачимо — автор передмови власної думки про байки Гл'ібова не висловив: але думка його нам трохи відома, він висловив її кілька років назад, говорячи про Гребінчині байки. Памятаємо, що тодї д. Грінченко говорив, що Гл'ібова не можна і поняти з Гребінкою становити, хоча він і есть найталановитїйший байкар після Гребінки. Він докоряв Гл'ібова за те, що він тільки перекладав байки Крилова і парафразуючи Крилова так би то слїпо за ним слїдковав, що на кождому ступню повторює цїлком Криловські фрази, навіть держить ся його ритму."

На нашу думку такий суд занадто строгий і неневний. Правда, що велику більшість байок Гл'ібов взяв з Крилова, але-ж і у самого Грінченка мабуть чи не більше ще чужих, позичених сюжетів. Хиба на пр. „Брехун" — не той самий Лжець Крилова? Ріжниця лишень та, що у Крилова якийсь „дворянинъ" бреше, що бачив „огурецъ величиною съ гору" — а у Грінченка „панок" бреше, що у його „в економії" — „е лїс — нема йому і краю." — У Крилова проти брехні змагаєть ся приятель брехуна, а у Грінченка „поштар". Ріжниця-ж головна між Криловим а Грінченком в поетично-художницькому складї, в музичности. Байки Гл'ібова показують нам, що росийського поета-художника перекладав український поет-художник і перекладав так, що байки Крилова в перекладї Гл'ібова стали українськими байками. От в сему то і вся сила таланту; а про байки д. Грінченка сего не можна сказати, через що саме вони і дальше від оригінаду, ніж байки Гл'ібова.

Коли-б ми стали рівняти байки Гл'ібова до байок д. Грінченка, довело ся-б чимало дечого сказати про байки останнього — тими-ж словами, що він говорив про байки Гл'ібова, рівняючи їх до байок Гребінки. Але порівнане таке ми вважаємо за річ неможливу, перш за все тому, що, як і сказали ми в горі, Гл'ібов есть дійсне поет, а Грінченка поетом ми не признаємо, хоч і признаємо за ним талант, да тільки не талант поета, не талант художника, Грінченкові бракуе перш за все того, без чого не може бути поезиї: смаку естетичного, смаку художницького; в байках його нема тої музичности, без якої вірші не можуть бути поезиею.

Хоча в байках Гл'ібова можна знайти „гріхи" проти чистоти мови (та в кого-ж з нас їх нема?), але „гріхи" ті такі невеличкі і так їх мало, що вони просто не мають жадної ваги і взагалї мова байок Гл'ібова мягка, нїжна, оксамітова, мова, яку можна брати за зразок. Що до стилю, дак тут бачите — майстра певного, стиліста, просто художника.

Отсего саме достоїньства і краси і бракуе в байках д. Грінченка: мова якась деревесна у них: часом така, що читаючи байку „язик руба стае"; стиль дуже важкий, як кажуть Росияне „топорный" і не без гріхів проти граматики: на пр.:

„плаче
По мертвому небозї"

А може се друкарська помилка!

Невдатними а часом і зовсім чудними здаються нам такі вирази у Грінченка, як на пр.: „збалакавсь циган з хліборобом" (стор 9), „Та буде втопнути" (16), „с сховищів тісних" (18), „дзичучи тоненько" (22), „уніймалась мати" (25) і т. инч.

Транлало ся нам і в другого нашого байкаря стрівати такий „мовний мотлох", як на пр. „повтонув костомаху", „підложив підкладку під підмостку", „телеснув із завзятя", „аж очи лїзуть рогом"; але такі „поетичні перли" не виправдують уживаня таких — теж „поетичних" виразів — як „скреке-скреке-скреке", „дзичучи" і т. пи.

Чимало-б набрав ся вчитель мороки, коли-б став в школї з дїтьми читати Грінченкові байки: слова в байках розставлені так невдатно, тяжко, що дитина довго-б думала, доки домірковалась би, яке до якого слова треба брати. На пр. стор. 3 „Саме натрапило на його" (?), стор. 4 „наївсь одним таким" (?). Не можна признати за річ вирязну, вдатну, властиву байкам хоч би і такі вирази, як в байцї „Вовк та гуси". Вовк „назорив" табун гусий; вони „всї сити такі." „Ось він намітивши ситеньку"... Нарешті дуже важна в Грінченкових байках ще одна вада: вчинки звірів часто не відповідають їх природженним характерам; на пр. вовк убивши ягня, „ридае і труп елезами поливае, бо його жаль, бачте, взяв, що він ягня „од рідних оддучив" і сам себе питае: „на віщо-ж я його убив?" Транлають ся у д. Грінченка і такі „поэтическія вольности", що „степь стелить ся як хвиля", або що їжак кубло звивае! або що „також і між людьми чимало кажанів: він брат тому, в руках дубець „Ви зле робите, що відтягаєте ся від сьвіта", говорив він. „Жите таке барвне, має в собі тілько інтересної всячини, що заняло би вас певно неодним до живого."

Він помирив ся вже з людьми. А властиво (при тім усьміхнув ся зневажливо) стали они, люди, для него шаховими фігурами, котрі укладае він на своїй шахівници після вподоби. Чого иншого не шукае він і не ждіе ся нїчого особливого. Впрочім і не має причини вглубляти ся так дуже в жите, бо оно на нїчо не здасть ся.

„Якої національности есть ваша шахівниця?" спитала я. „Чи може она інтернаціональна?"

Він усьміхнув ся. „Ні!" відповів оніела, „она чисто руска, але мені видить ся, що ви хотїли ще перше щось иншого сказати."

„Я хотїла сказати", відповіла я, „що не відтягаю ся від людий, лише они самі відкидають мене під себе. Впрочім говорім отверто. Не забувайте, що в мені не цінять людини, лише цінять становище. В мене нема хатку, нема мужа, а до того я „компанїонка", чи там „гувернантка". Отже є три причини, котрі спонукують мене неустанно корити ся. Ви думаете, що се так легко? Н. пр. не забуду нїколи, як мати одної з моїх ученичь, звичайна жінка ще звичайнїйшого урядника, підпихала мені руку до поцїлунку і казала: „Ви можете колись до нас і на каву зайти." Бачите, щось таке обурюе і огірчуе мене до глубини, і мені діе ся при таких нагодах так, як би мене хто бив. Ах, я не вмію гнути ся і повзати! Впрочім", додала я, усьміхаючи ся з гордим вповоленем, „маю я і кількох щирих товаришів і працю: чого иншого не бажаю і я."

Він оглядав якісь книжки на моїм столї. Про один дуже гарний, знаменитий, новий твір і не знав нїчого. На моє питане, чи читае богато, відповів палеїючи, що „ві". Він тепер такий перетяжений працею, має стілько „вчити ся", що та его колишня страсть зовсім завмерае.

„А я чомусь думала, що ви мусите дуже любувати ся в літературі," обізвала ся Оксанз.

Чому она се думала? Так їй здавало ся. Тому здавало ся, що він тодї мав той відчит.

О, той відчит то ще давна праця, ще з зовсім иншого періоду его житя. Его приневолювали „виступити" з відчитом і він рад-нерад мусїв на те згодити ся. Тодї віднайшов одну з давно писаних праць, переробив еї і відчитав.

А она думала, що він робив все те з иншої причини. Що (тут усьміхнула ся жартовливо) занимае ся женьским полом, їх критичним положенем і сучасними т. зв. палючими питаними...

О ні! Він навіть тепер сторонить від женьского пола. (Мені підчас тих его слів кров немов поломінь вдарила в лице.) Заходить лиш дуже рідко в жіноче товариство.

(Дальше буде).

у кого...“ Вже хоч би як людина не була здеморалїзована, а вона ніколи не буде братом того, хто її бе!

Взагалї Грінченкові байки нїякою стороною не можуть нас вдовольнити, вони низше навіть байок д. Старицького.

О. Л-ий.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 28-го липня 1896 року.

Відень. Wiener Ztg. оголошує цїсарский патент з дня 25-го с. м., котрим розвязує ся краєві соймы Горішної Австриї, Стирії, Каринтиї і Шлезку.

Будапешт. Член палати маґнатів Емерих Іванка помер.

Лїль. Бурмістр міста Дельор суспендований задля послїдних неспокоїв зі свого уряду.

Атени. Богато Турків перейшло за помочію турецкого війска військову границю, аби пльондрувати християньскі села, однак стрінули ся з 1.500 уоруженими повстанцями, котрі їх побили.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 26-го липня 1896.

	Львів.		Чернівцї.	
Пшениця . .	від 6.90 до 7.25		від 6.90 до 7.—	
Жито . . .	„ 5.75	„ 6.—	„ 5.30	„ 5.40
Ячмінь бров. .	„ .—	„ .—	„ .—	„ .—
Ячмінь простий	„ 4.50	„ 4.90	„ .—	„ .—
Овес . . .	„ 5.70	„ 6.—	„ 5.10	„ 5.20
Ріпак . . .	„ 8.50	„ 9.—	„ 7.90	„ 8.10
Горох . . .	„ 4.50	„ 8.—	„ 0.—	„ 0.—
Вика . . .	„ 4.25	„ 4.75	„ 0.—	„ 0.—
Льнянка . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Біб	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Бобик . . .	„ 4.25	„ 4.50	„ 0.—	„ 0.—
Гречка . . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Кукуруза стара	„ 0.—	„ 0.—	„ 4.25	„ 4.30

Хміль 12.— 15.— зар. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

Конкурс до бурси.

Видїл „Рускаго Народнаго Дому“ в Чернівцях розписує сим конкурс на приняте учеників до „Бурси“ товариства з слїдуючим шкільним роком 1896/7.

Приймаючи до „Бурси“ взагалї учеників-Русинів шкіл середних, відзиваємо ся в сій справі передовсїм до родичів і опікунів тих учеників, що в речинци перед вакаціями зложили вступний іспит до I. класи новоосновано ї ц. к. низшої ґімназиї в Чернівцях (при улици шкільній), як також і до тих родичів, що ще по вакаціях намірюють записати свої дїти до сеї ґімназиї.

Бурса „Народнаго Дому“ дасть своїм вихованцям: вигідне помешкане (в комнатах товариства, ул. Петровича 2); харч, опал, сьвітло, услугу і пране 3); достарчить їм—о скільо на то призволять фонди — книжок і приборів шкільних: 4) постарає ся о відповідний їх надзір, в потребі і о лїкарску опіку та о полекшу шкільної науки через совістних інструкторів; взагалї займе ся як найстараннїйше цїлим їх вихованєм.

Місячна оплата за одного ученика виносить 15 зр., однак бідних учеників буде приймати ся і за знижену оплату, а по змозї навіть цїлком безплатно; належитість можна цїсля умови сплачувати також натуралїями і віктуалами.

В поданю, заосмотренім метрикою, сьвідоцтвом шкільним і евентуально сьвідоцтвом убожества (коли подає ся о зниженє оплати) треба виразно заявити, за яку оплату бажають собі родичі принятя своїх дїтий до бурси; ученики, що вже перед вакаціями зложили вступний іспит до I. кл. ґімназияльної, не потребують залучувати метрики і сьвідоцтва шкільного. Приняті до бурси ученики мають виказати ся при вступі, що носїдають 4 пари бїля, 2 рушники, 2 простирала, подушку, ковдру або коцик і відповідну одежу. Подане належить вносити найдальше до 15-го н. ст. серпня с. р. до заряду Бурси „Рускаго Народнаго Дому“ в Чернівцях, ул. Петровичи 2.

Від Видїлу „Рускаго Народнаго Дому“,
Чернівцї, дня 23-го липня 1896.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу украйно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволяти шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті заказлення і пишусь з поважанєм

Стефан Ґаїна.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і приймати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім заведеню Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, накденої вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий: купуйте чимскорше!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, препоручене Вел. Духовеньству і всїм вірним через Вирос. Митр. і Прос. Еп. Ординариати всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди зїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають „Дністрови“ можність обезпечувати і виплачувати і найвисші суми.

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Дністер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає поліси і квіти в руских язиках.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранцийна цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тїлько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок віджитає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє **аґенцій** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ЖТО

хоче купити добрий і справедливий

МОСТ ОВОЧЕВИЙ

з яблок або грушок,

грубо витесаний, причім ґваранту‹ за добру якість, нехай удасть ся до економа і торговельника

ҐАНС СТАРІ, ЕДЕЛЬСБАХ,

почтова і зелїзнича станция Фельдбах в Старій.

Посудину на мост прошу прислати або кожу і сіль дати. Замовлена виїздаю на вогледнуте. (5—10)

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то ніколи не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, але добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братскому.

З поважанєм

В. Данилевич.

механік у бровара Шнейдера в Чернівцях, при ул. головній ч. 2.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2.

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, жінцан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за річник, а всї 7 разом за 7 зр.

З пересилкою почтовою 7 зр. 30 кр.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучинича.

Ч. 158. Чернівці, пятниця дня 19. (31.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях. (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Ґерманїзация на Буковинї.

В буковиньскій прасї почала ся знов суперечка на тему стару, але вічно живу і пекучу, а то на тему германїзациї. Почали ту суперечку Buk. Nachrichten і Gazeta Polska. Нїмцї нарікають, що нїмецка культура на Буковинї не поступає так, як би они собі того бажали, а иньші народи очивидно тому мусять бути раді, особливо тому, що Нїмцям не так ідe о їх культуру, против котрої нїхто нїчо не має, як більше о германїзацию краю. Gazeta Polska написала:

„Смуток і журба обнимають уми Нїмцїв на Буковинї. Їх лїберальний орґан „Bukowiner Nachrichten“, ударив в тон лїризму, котрий звучить як пісня обманчивої надїї, як передсмертний лебединий сьпів. Автор статї „Buk. Nachr.“ розглядає ся по улицях міста, по виднокругї цїлого краю і зітхає з болем, бо всюда видить упадок „нїмецкої культурної роботи в чужих краях.“ Нїмецка культура, котрої вінцем мав бути университет, оснований в Чернівцях в р. 1875 — та „кріпость науки на далекім всходї“ — культура та не принимає ся, не розвиває ся, не може виборoти навіть медициньского факультету і есть ледви — Halbcultur. Розуміє ся, завинило тут передовсїм центральне правительство, що не дбає о Буковину, але завинили також і другі люди... „Коли і в який спосіб дасть усунутись та половинність культури — кличе опечалений автор — то поки-що трудно передвидїти“.

Після погляду лїберальних Нїмцїв розумiємо байронїзм автора. Своєю статею порушив він питане для культутреґерів германїзму дуже немиле. Нїмецка культура, котру без найменьшої причини накинено Буковинї, дїйсно близька упадку і нехай примирить ся з думкою, про упадок сей буде що раз наперед поступати. Штучна прикривка мусить відпасти від здорового орґанїзму населеня, котре уже самосьвідоме, хоче жити своїм житем і хоче мати власну, національну культуру. Можна було передвидїти, що германїзациїна робота не запустить і в Буковинї коренїй, як не запустила в других неннїмецких народностях. Етично і конституційно есть она насильством над народностями краю, в практичнім відношеню тратить з кождим днем що раз більше на своїй вартости. З хвилею, а котрій язики румуньский і руский загортають для себе що раз ширші права горожаньства в школї, урядах і в публичнім житю — підстава істнованя нїмецкого университету в Чернівцях стає ся що раз більше слабою. Де найдуть хлїб ті нїмецкі кандидати на урядників і учителїв, котрі не знають красвих язиків в пору, коли населене голосно жадає і вже виборює собі свої національні права? Автор жадає розширеня университету заведенем медициньского факультету. Ми пригадуємо, що перед кількома лїтами предложили професори того университету цїлком противний проект, а именно, щоби упадаючий университет цїлком скасувати. Одна лиш германїзаторска амбіция довела, що так не стало ся, а допомогла їм до того политика автохтонів, котрі були за задержанем сего заведеня, бо надїяли ся, що з часом удасть ся его перетворити на румуньский або руский университет. Для тої то умираючої кріпости германїзму захочує автор ще медициньского факультету, хотяй в Буковинї медиків уже так много, що йдуть за хлїбом, куда можуть.

Смуток і журба обнимають Нїмцїв: так мстить ся кривда нанесена населеню. Дивувати ся треба, що автор не може передвидїти, коли скінчить ся та половинність нїмецкої культури. До того не треба бути пророком. Скоро скріпить ся народна сьвідомість кождої народности, заселяючої той край, народности ті мусять подати собі руки, щоби германїзму подякувати за непрошену опіку і за чужу Halbcultur. Мінуту ту передчуває вже може автор, але не хоче знати, що она уже недалека.“

О тій германїзациї на Буковинї говорило ся і писало ся нераз дуже богато. Доки йде о вичислюване шкід від германїзациї, дотя говорить ся і пише ся гладко; але коли питане зійде на практичну дорогу, яку мову має ся завести яко урядову на Буковинї замісць нїмецкої, то тут

---

43)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилиньскої.

(Дальше).

„На вашім місци я не робив би собі нїчого з того!“ сказав Орадин. „Жив би собі після вподоби. Що мене чиїсь погляди обходять?“

„Я собі навіть так думаю“ відповіла она згорда. „Я не привикла жити мов на шнурку. В нас уживають жінки иньшої свободи, роблять, що хотять. В нас і не дивує то нїкого, коли чоловік з жінкою розводить ся, а тут...“

Послїдні слова сказала з автостию, неначе-б хотїла розвести ся з своїм чоловіком, а люди „лишують ся“ і те здержує еї від розводу.

„Так, так,“ звернула ся до мене і до Оксани. „Ви иньшого житя не знаєте. Ви не знаєте, що то значить свобода. Нераз як зайду ту, до одної з моїх кількох знакомих, то мені аж волос на голові дубом стає. Жінки і варуть самі і прають в хатї і шиють і бавлять дітий і вчуть ся — все наразі А коли який мужчина ветупить в хату, то втїкають, як би на них налетів самий нечистий. А вже забавляти ся з мужчинами, то — вай ді мінї ші ді мінї!*) І похитуючи жалїсно головою, розсьміяла ся. „Нї, я дякую за таке житє!“

Нараз звернула ся до Орадина.

„Чого дивите ся так на мене?“ І при тих словах вдивила ся на него сама ожидаючим поглядом.

„Чи я дивив ся?“

„Розуміє ся!“ Она говорила в симпатичнім, а заразом роздражнюючім тонї. „Лучше скрутїть мені цигарстку і оповіджте що небудь інтересне. На те я й прийшла сюди. Чи ви не Румун?“ спитала его, хоч добре знала, що він Русин.

„Нї.“

„Ну, я думала, що ви Румун, бо ви такі смаглявї.“

Він усьміхнув ся і сказав, що „Русин“.

Ах так! Москалїв она знає, але Русинів нї, хоть знає, що Русини мають прекрасні пісні. До них до Молдави заходять Русини з Буковини на роботу, а она, пробуваючи нераз в лїтї на селї, мала нагоду чути, як сьпівають, звичайно гуртом, при роботї. Від одної молодиці, що вміла дуже добре по румуньски, навчила ся щось трохи пісень. Она зараз засьпіває деякі, нехай він послухає; і не надумуючись довго почала півголосом:

„Задзвеніло, загуділо на ваньскій долинї,
Пішов голос по-під колос, по всій Буковинї...“

А відтак перервала і сказала: „Нї, еї не знаю добре, але одну веселу знаю добре, бо она дуже мене розсьмішує.“ І схиливши кокетливо голову в бік, почала:

„Ти до мене не ходи, нехороший враже,
Я за тебе не піду, бо маїй не каже;
Ти до мене не ходи, не псуй собі ночи,
Я за тебе не піду, бо ми ся не хоче.
Ти до мене не ходи, не псуй собі грошай,
Я за тебе не піду, бо ти не хорошай.
Ти до мене не ходи, я тобі не рівна,
Ти простого хлопа єси, а я декавіяна!“

Так сьпівала она, перериваючи пісеньку веселим сьміхом, а опісля забалакала знов про щось иньше, а балакаючи задавала питаня, на котрі не жадала відповіди. При тім грала ся своїми коралями, мов дитина, а курила тютюн як Турок.

Я заняла ся самоваром. Она була так напудрована, а уста були в неї такі надзвичайно червоні, що я встидала ся за ню.

„Чому варите заєдно самі чай?“ спитала в мене нараз. „Чому не заставляєте до того своєї старої Домки? Гу, який се страхопуд!“ додала ніби жахаючись. „Дивить ся на мене так дивно, що мені насуває ся иноді думка, що вибила би мене, коли-б мала яке право до мене!“

„Я люблю то сама робити“ — відповіла я їй спокійно, не звертаючи увагу на еї послїдні слова. „Се не трудна робота. Крім того не хочу старої жінки за надто трудити, она й без того обслугує мене більше, ніж повинна за свою

*) По волоски: „Ой, лишенько моє!“ або: „Горе мені!“

рівні претенсиї зголошують зараз Русини і Волохи — і виходить справа така крута, що єї одним помахом пера не рішити. Коли мова урядова в якімсь краю має бути лише одна (так як польска в Галичинї), то очивидно на Буковинї мовою такою мала би бути або руска або волоска. Рускої не схотять Волохи, волоскої не схочемо ми, тому що Волохи Русинам десять раз страшнїйші, як Нїмцї. Волохи мають тут свої села, мають чверть мілїона народу, мають притім до крайности нетолерантну інтелїґенцию, — таких панів мати над собою нїхто не схоче. Волохи-ж знов за сильні, аби на місце нїмецкої мови допустили руску. Утраквізм такий, що уряди уживали би і рускої і волоскої мови рівнорядно, як небудь був би найсправедливійший, але на тепер майже немислимий, бо за трудний до переведеня. Таким чином бодай до часу урядова нїмецка мова на Буковинї мусить бути *malum necessarium*, а від Нїмцїв можна лише жадати, аби знали найти ріжницю між ширенем нїмецкої культури а ґерманїзациею поза урядами.

Минувшої сесиї соймової виказав ґр. Гоес на підставі статистичних даних, що знане одної з краєвих мов, чи рускої чи волоскої, есть у буковиньских урядників майже правилом. До того буковиньске правительство остатними часами зобовязало своїх урядників, що мусять знати кромі нїмецкої мови одну з краєвих мов, і урядники справдї вчили ся їх. (Під тим взглядом галицкі Поляки зовсїм не дають Русинам більше, як тутешні Нїмцї, а противно знане рускої мови есть у них рідкостию). Самі-ж обставини буковиньского житя певно не доведуть до того, що пів мілїона населеня навчить ся нїмецкої мови, лише спонукають кількадесять тисяч Нїмцїв, а особливо тих з них, що живуть з Русинами або Волохами, навчити ся рускої або волоскої мови. До того-ж спонукати їх можемо лиш ми самі, жадаючи від них знаня одної з краєвих мов. Коли нарікаємо на ґерманїзацию, то мусимо, особливо ми Русини, памятати, що не лише винен Нїмець, котрий накидає нам свою мову, (хоч він се робить з нїмецкого патріотизму), але винні і ми, що принимаємо єї — і то принимаємо навіть яко свою товариску мову, що есть найгіршим, а від нас лише зависимим лихом.

Виходило-б з того всего таке: Справа ся яко краєва не дозріла ще так, щоби єї можна полагодити справедливо в користь двох найбільших народів на Буковинї. Явного посяганя поодиноких ґерманїзаторів на чуже добро терпіти очивидно не можна. (Ми маємо з остатних часів один такий разячий факт, про котрий пізнїйше напишемо). А прогнати нїмецку мову із своїх домів і зносин товариских — то наш обовязок, однак він залежить лише від нас самих.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 30-го липня 1896.

Іменованя. При черновецкій дирекциї почти іменовано асистентами Івана Глиньского, Августа Райфа, Стефана Коттала, Франца Пляшкого, Віктора Мельнера в Чернівцях; Розенґека і Мокриньского в Новоселици. А практикантами іменовані Генрик Геслер, Анатоль Рожанковский, Йосиф Соневицкий, Іван Линденбах і Едвард Герцан.

Тов. „Руска Бесїда“ в Чернівцях взиває отсим всїх тих панів, котрі перебрали календарі на розпродаж і доси не прислали належитости щоби здали товариству як найскорше рахунок.

Черновецкі водопроводи дають мешканцям міста добру, здорову воду. Але в одним біда: хом скоро огрівае ся, а люди хотять пити холодну воду і тому спускають перше тепле.

Конкурс розписаний на посаду учителя-помічника при новозаснованій школї в Давиденах-Зрубі, сторожинецкого повіта, з руською викладовою мовою. Подавати треба до 16-го серпня с. р.

Суперечка зі старостою. На нашій зеленій Буковинї панують цїкаві під деяким взглядом відносини. Старости є у нас головами автономічних, повітових комітетів дорогових, кандидують на послів до сойму, а одному навіть захочує ся кандидувати на посла до ради державної; урадники правительственні в чинній службі стають членами видїлу краєвого (як се було з бар. Ев. Стирчом) і т. п. Що-ж отже дивного, коли черновецкий староста забув за границї свого круга дїланя і хотїв „виручити“ заряд міста Чернівців в одній справі? У нас став ся іменно такий случай: Напротив будинку краєвого правительства має член міської ради п. Антін Бек каменицю і город, а в тім городї є дві кругольї, на котрих люди в лїтї грають часом до пізної ночи. Отже черновецке староство завізвало п. Бека до себе, аби ему поручити усунене кругольь зі свого городу. Але п. Бек не повинував ся тому завізваню в тім переконаню, що ціла ся справа не належить до круга дїланя староства, а міського магістрату яко автономічної власти. Небавом опісля одержав п. Бек вдруге завізване, щоби явив ся в бюрі черновецкого староства, бо в противнім разї его скажуть привести жандармами. П. Бек, яко поважний і розумілий горожанин, явив ся сим разом в бюрі староства і повістив, що повинував ся завізваню лише, аби уникнути скандалїв, але що рішучо відмавляє староству права мішати ся в справи его реальности, бо поліцийні аґенди в нашім місті належать до міського магістрату, і що поступованє староства уважає незаконним. Се заявленє радного Бека мало вплив, бо черновецке староство не кликало его більше на переслухи. Одним сей випадок дуже характеристичний і сьвідчить, як мало уважають старости на автономічні власти на Буковинї. Се один випадок, що лучив ся в Чернівцах, а на провінциї таких випадків богато. Ба бувае навіть, що старости мішають ся в родинні справи, а тимчасом в повітах панують лихварі і темнота.

Електричний трамвай в Чернівцях. Вчера вчинци пасніла вже з міністерства зелїзниць концесия на будову електричного трамваю в Чернівцях. Концесия важна від 26-го с. м. на 50 лїт; за 1½ року має трамвай бути готовий і переданий до ужитку. Тепер нема вже жадних перепон для електричної спілки, але она мусить

платию. Привязала ся до мене Бог знае чому і вепитае ся задля мене і так досить!“

„О ви!“ кликнула Румунка з якимось усьміхом, про котрий не можна було знати, чи він добрий чи злий. „Ви не знаете, що з такими людьми не варто бути добрим? Мужик все мужиком!“

„Ну, се річ погляду.“

„Ах, що там річ погляду! — Коли хто вже раз слугою, то нехай обслугуе, а коли хто вже раз паном, то най панує. Се також щось „Боже“ у вас, чого я не терплю. У нас инакше: бодай я не журила би ся много такою старою квіткою. Αργορος,“ додала пустотливо, „чи не вміе она припадком ворожити?

„Не знаю. Не питала в неї ніколи про те.“

„Бо, бачите, в неї уста все затяті і аж викривлені, чоло зморщене, погляд мрачний. О, панно Верковичівно, она мусить заниматись вороженем!“

„Я би сего не сказала!“ відповіла я, „але знаю, що она змінила ся, як сама оповідала, від часу, коли стратила своїх двох синів в страшний спосіб. Старшого, котрий був чемний і добрий, гординя своїх родичів, застрілив молодший, вже змалку лихий. Сидів довго, довго в арешті, а она, щоби собі хоть того уратувати — не вірила, бідна, що се справдї рідний брат зробив — крутила в суді, куди єї також покликували, говорила неправду, і за то також покутувала. По мені мороз проходив, коли розповідала мені се. Тепер чоловік єї лежить у шпитали, а она ходить на роботу і з того удержуе ся. Тому в неї погляд мрачний, і тому може пригадуе вам відьму?“

„Се ще і трагічне“, замітила Румунка, а по якійсь хвилиї задуми сказала: „В нас то хоть ворожка розважить чоловіка, коли ему нудно, а тут!“

Она звернула ся до Орядина і попросила его защінити їй бранзолетку на правій руці, котра в тій хвилї розімкнула ся. Притім сперла свою гарну, білу, перстенями украшену руку на его колїно, і незважаючи на те, що він, защінивши бранзолетку, взав єї руку в свою долоню, і ніби дивив ся на якийсь перстень, говорила далї: „В нас майже кожда селянка вміе ворожити. Нераз ідеш і подиблеш кусник якої шмати, або що небудь иньше, то сам не знаеш, яким чином спинилось тобі під ногами, і чому? О, в нас розуміють ся на ворожбі — сопше il faut!“

Я усьміхнула ся.

„Не сьмійте ся, ні!“ говорила она зовсїм поважно. „Впрочім ви переконаете ся о тім самі: ми поїдемо конче на село!“ Тут звернула ся живо до Орядина і Океани, і заявила ім, що з поворотом до Румуній забере мене з собою. „Се добра думка в мене, неправда-ж?“

„О, певно!“ відповів з посміхом Орядин. „Панна Верковичівна забавила би ся там, певселийшала, і прийшла би до сили по послїдних напруженях.“

„Ще й як би прийшла до сили!“ І з тими словами Румунка розсьміяла ся. „Она віддасть ся там, пане Орядин! Я вишукаю їй там якусь партию, якого гарного боврива і той вибе їй всї книжки з голови. Хто-ж бо бачив щось подібне, щоби дівчина сиділа як писар при столї? фе!“

Она сказала се так комічно, що ми мимоволї розсьміяли ся. Орядин привернув ся ближше з своїм кріслом до неї і грав ся єї коралями. Она се замітила.

„Що варта таке жите, а то ще для дівчини? То вже мужчина на те, щоби ломив собі голову над книжками; жінка на те, щоби лиш любила. Представте собі лиш, пане Орядин, як учений залюбити любов? Як можна з нею взагалї про любов говорити? Чи ви говорили би?“

Він спалений і розсьміяв ся вимушеним, голосним сьміхом.

„Бачите?“ кликнула она трюмфуючи.

„Бачу“, відповів він все ще зі сьміхом, а опісля додав: „Якийсь поет каже десь: „жите то нужденна комедия, повна глупоти і сліз“, я з, Орядин, додаю, що було би ще нужденнійше, коли-б не було тої крихітки любови, що сама одна осолоджуе і прикрашуе жите та надае єму вартости.“

„Чуете, панно Верковичівно, чуете, що пан Орядин каже?“ занїцяла она до мене, а я зверт

спішити ся, коли хоче сповнити всї услівя, які поставлено в концесиї.

Стережіть дїти! В Радівцях дістала ся 14-місячна дївчинка тамошнього купця Вебера на цимбрине керниці і впала в воду. Мати спостерегла скоро нещасте, а старий робітник Кіршнер спустив ся на шнурі в керницю і витягнув дитину вже непритомну. Стараням міського лікаря д-ра Вебера удало ся привернути дитину до житя.

Самоубійство вояка. В ночи на вівторок застрілив ся в виходку касарнї рядовий вояк 41-го полку піхоти в Чернівцях Никитой. Причини самоубійства ще не виспїджено, але кажуть, що они мають щось спільного зі слїдством за социяльстичні агітациї.

Краєва комісия для ревізиї ґрунтового катастру на Буковинї складає ся, як звістно, з вісьмох членів, на котрих чолї стоїть краєвий президент ґр. Гоес. Зпоміж тих вісьмох членів іменував міністер фінансів чотирох, — як ми передвчера доносили — а то: радника двору Шмідмаєра, радника Екля, господаря Якова Ґермана і дїдича д-ра Гільвіґа. Буковинський сойм вибрав свого часу з своєї сторони також чотирох членів, а то: Рудольфа Ферро з Мігуени, Антона Кохановского із Ставчан, Ґустава Маріна з Калинівців і бар. Николая Мустацу з Драчинців. Кождий з тих вісьмох членів краєвої комісиї для ревізиї ґрунтового катастру має свого заступника. Комісия зачне в пятницю урядувати, тож повинні селяни поспішити з поданями, адресованими до тої комісиї на руки краєвого президента ґр. Леополяда Гоеса.

Геройска дївчина. Дня 23-го с. м. навістила сильна бура західну Ґаличину, а особливо села Ґромник і Богоновиці коло Березова. В наслїдок тучі прибула нагле вода в ріці Балій і затопила переїздячий віз з парою коней. Візник вспів вратувати ся, але коні і віз пірвала вода, відтак затонули і коні, а на задній части воза лишило ся двоє дїтий. То побачила 18-лїтна дївчина Анна Малєдарова з Ґромника, що несла вітрови обід. Не надумуючи ся, поставила дїйнята на березї, а сама кинула ся в розбурхану воду і серед найбільших трудів вратувала від певної смерти обоє дїтий.

Сніг в липни. В Дечинї над Лабою в Чехії лютила ся дня 22-го с. м. сильна буря, що наробила величезної шкоди в садах і на поли. Сніг і ґрад вирівнав довгий час землю.

Розрухи в Цюріху. В ночи на неділю заволоділи два Італїянці в Цюріху одного господаря. Окрім того донутили ся Італїянці ще инших надужить, так що сейчас утворила ся приватна сторожа з сотиї людий, котрі зачали розбивати склени Італїянців. Полїция не могла собі дати ради і коли арештовала двох Нїмців, товпа народу вибила вікна полїциї. Прийшло до великих розрухів; товпа грозить італїяньскому амбасадорови. Богато Італїянців втїкає з міста, а полїция дальше арештує, кого може. Кількох полїциянтів тяжко побито, коли полїция в своїй оборонї ранила шаблею одного робітника. Італїяньский амбасадор веде переговори зі швайцарским правительством для привернення супокою.

Складки. На нашу *бурсу* при Народнім Домі зложив п. Цуркановић з Карапчева 10 зр.; селяни з Давиден-Зруба: Ґриг. Тащук 1 зр. і Ґеорґій Думенко 1 зр., др. Олександер Кулачковский з Відня 1 зр. — разом зложено доси на бурсу **532 зр. 75 кр.** На *друкарню* зложив др. Ол. Кулачковский з Відня 1 зр. — разом **859 зр. 21 кр.** Впв. Добродіям дякуємо! Просимо подумати над тим, як би то найлїпше збирати складки від селян в натуралїях на бурсу. Осїнь недалеко; треба доконче, аби з кождої рускої громади наша бурса дістала який подарунок. Хто знає на то добру раду, нехай напише!

Померли. В Станїславові Софія Конкольник, дочка лїкаря; — в Раштеві Едвард Строка, професор тамошної семинарії учительскої, в 56-ім роцї житя.

Бібліоґрафічні замітки.

Драматичні твори.

(Конець).

Не вдаючись в глибшу побитових драм украінського репертуару, не можна помітити, що велика більшість їх хорує на одну й ту саму хворобу: сухі вони, холодні; занадто одномаиітні з боку психольоґії і велика в них недостача драматизму. Не можна таку загальну хворобу української драми вияснити вадою того чи иншого таланту і хисту письменника. Тут повинна бути і є одна загальна причина, властива усїм нашим драматурґам. Вияснити отсю загальну причину велїми важно; вона опріч всього иншого, показала-б нам характер і долю нашої драми. Але така робота вимагає і великого часу і довгої працї і справити її в замітках бібліоґрафічних не можна. Щоб гаразд вияснити сю причину, треба опріч всего иншого, розповісти історию початку і розвитку взагалї драми на Украіні. Істория нашої драми велїми цїкава річ: починаєть ся вона ще в XV. вінї і йде шляхом розвою ще і з початку віку XVIII., доки не спинив її повний брак, повнїсенька недостача вольного духу громадськости; робота асимілятарів і прищеплена їм до Украінців деморалїзация і страшенна темнота. Говорити про се короткими словами не можна. — Мета нашої замітки инча. Ми хотїли занотувати тільки драматичний твір нашого письменника Ґрінченка, драму на пять дїй „*Неймовірний*“, надруковану сего року в Чернигові.

„Неймовірним“ д. Ґрінченко вперше, здаєть ся, вийшов на ниву драматурґії. Може через те і драма його драма тільки по назві, драматизму їй вельми бракує; властиво се комедия і комедия доволї суха і ничогісенько нового не дає.

Головний мотив драми той, що між супругами повинно пановати спільне довіре, а скоро його нема, так „чоловік та жінка без віри не спілка“. Се істина така стара як сьвіт. Не нове й те, що пащекованя, сплетнї, пересуди жіночі часто-густо вносять між супругів страшенну ростич і доводять часом до драми. Щоб отся днедавна социяльно-моральна хвороба зробила зі сцени на публику добрий вплив, треба, щоб образи репрезентантів її були змальовані живо, искраво, виразно, щоб акция провадила ся жваво, бючи все на одно боляче місце. Таких ярких образів у драмі Ґрінченка зовсім нема; акция йде млаво, часом зовсім невиразно; дїеві люди говорять часом не те, що повинні-б говорити відповідно всїм своїм умовам і своїм обставинам, а те, чого треба авторови.

Юрко Тирсенко — молодий селянин — людина з природи неймовірна. Він глибоко кохає свою молоду жінку Докію. Ледви встигли вони побрати ся, як через звичайні пащекованя Юркови здаєть ся, що жінка його зрадила йому і от яку річ держить він до своєї жінки: „Як я подумаю, що ці губоньки инші цїловали кого ничого, що ці оченята зоріли кому иньшому, мині тодї сьвіт завалюєть ся, а тодї як божевільний стаю (відразу сминає її за руки). Розумієш ти, зраднице, гадино! я тодї тебе хочу задавити і задавлю. Іди сюди! (притяга її за руки до себе). Тепер ти не втечеш! Цить! Я-ж тебе любив! Я-ж тебе і тепер люблю. І здумати менї страшно без тебе жити; от я і надумав: красче нам вмерати. Я надумав тебе задавити.“

Жінка відказує: „Коли ти не можеш менї вірити, коли вже не можеш, Ф мною жити, так як жив, дак справдї задави мене.“ Даремне жінка запевнює Юрка, що вона його любить, що про зраду у неї і думки не було; Юрко вірити не йме, і каже, щоб „треба довідати ся правди у тих, що з їми ти зражувала“ (і вхопивши зі столу ніж додає): „Я довідаюсь або словами або отсїм — ножем.“ З ножем він вибігає з хати і біжить до писаря, на якого думав, що з ним Докія зрадила. Сюди прийшов і Евген, товарищ Юрків, на його теж гадав Юрко не добре. Писар признаєть ся, що пустив брехні. Евген хотїв його бити, але він утік...

нула ся в тій хвилї до вікна, щоби укрити легкий рум'янець, що виступив менї Бог зна з якої причини на лице. „Чув“, відповіла я.

„І що-ж скажете тепер?

„Скажу тепер так, як казала і перше, що найкрасшим часом в житю є справдї час любови. Зазнавати любови дуже гарно, розуміє ся, кому судило ся!“

„О, любови можна все зазнавати, коли тільки хто хоче!“

„Так ви думаєте? я гадала троха инакше!“

„Ви! ви такі „божі“, що думаєте все инакше, як звичайні людп!“ закинула з легким глумом.

„Любов то поважна річ, хоть би і в жартї“, остерігала Оксана на-пів поважно, на-пів жартом.

„Ну, так“, обізвала ся Румунка, не надумуючись, а по хвилї додала: „Я не можу казати, що не люблю мужчин, коли люблю їх. Не можу говорити, що не люблю товариства, коли люблю его. Не можу казати, що монаше житє то мій ідеал, коли таким не є. Не можу казати, що писане, хоть би і одного листу, ущасливляє мене, коли противно, нудить мене на смерть.“

Всї ми съміяли ся.

„Ви справдїшна жінка, наскрізь „жінка“!“ замітив з тонкою іронією Орадин.

„Се правда!“ відповіла Румунка. „Така правда, як н. пр. те, що гину з нудьги, що тужу за своєю батьківщиною, за своїм товариством і знакомими!“

„Шукайте розривки, робіть знакомства!“ радив Орадин.

„О знакомства!“ закликала она наєьмішливо. „Тутешні жінки не мають ніколи часу, і не побачиш їх ніколи, і не діждеш ся їх ніколи!“

„Се правда“ вмішала ся Оксана. „Наші жінки працюють дуже тяжко.“

„Ах, они кухарки!“

„На жаль, і то правда!“ відповіла Оксана.

„Але они самі тому винні.“

„Ті, що не хотять вірити в постуи, у то, що їх положенє може полїпшити ся, ті винні!“

„Я не знаю, як ви то розумієте, пані Оксано“, закинула живо Румунка, котра не зрозуміла ясно слів молодої жінки, „але я вам кажу, що я думаю. Ваші жінки то як фіялки, але на фіялки не дивить ся жаден мужчина. Про красу і запах їх говорить ся лиш, але ніякий мужчина не любить їх справдї.“

Орадин усьміхнув ся двозначним усьміхом.

„Не съмійте ся, мій пане!“ кликнула майже лютo. „Чи те, що я говорю, може не правда? Може оженитe ся ви з фіялкою?“

Він спаленів і переставав усьміхати ся і спитав: „Звідки а се можу знати?“

„О, се знаєте ви вже тепер дуже добре!“ відповіла она.

„А звідки знаєте ви се?“ спитав знов.

„Такі річи знаємо ми дуже добре! Ми знаємо н. пр. дуже добре, що мужчини приписують нам жінкам прикмети, яких ми зовсім не маємо в тій самій мірі, що й они. Приписують їх нам тому, щоб оженивши ся з нами, мали з нас вигоду. Чого-ж запевняють нас неустанно, що покора, скромність, податливість, лагідність, мягкість, боязнь — жінці до лиця, коли переконують нас трохи не що години, що їм подобає ся як раз противне, а то — дух, дотеп, кокетерия, живість, гордість і т. д.!“

Орадин не відзивав ся, хоч не зводив з неї очий.

„Так, так, дивіть ся лиш на мене, (і усьміхнула ся) пане Орадин; ми се знаємо дуже добре, і лиш панна Верковичівна мабуть сего не знає. Але коли прийде до мене, то я її навчу жити житем жіночим, привчу жити любовю. З своїх книжок не навчить ся того ніколи: з книжками она й не зайде далеко. Мужчини боять ся ученых жінок, бо думають, що они не давали-б їм ні їсти ні пити; а глупі фіялки взали собі то до серця і думають, що злобудуть собі дійсно щасте, коли стануть кухарками: тай і варять бідні, тай печуть самі так, що поварили вже всю свою красу і ум, свої найкрасші літа і будучність своїх доньок...“

(Дальше буде).

От в отсїх двох сценках і увесь драматизм драми, котра в усїх останнїх сценах з початку і до кінця йде — зовсїм комедиею.

Річ відома, що люди, котрі хорують на той недуг, на який нїби то хорував і Юрко, переживають страшенно тяжкі драматичні моменти, все житє їх драма і драма та, помимо їх волї (отут то і голова хороби) визначаєть ся в їх вчинках, в їх рухах, в їх словах, що йдуть зі дна душі. Щоб назвати таке житє драмою, не треба крови... Але-ж Юрко нїчим не визначив консеквентно свого драматизму; увесь вїн в отій єдиній сценї, що я виписав, і та сцена показуєть ся зовсїм ненатуральною, не викликаною попереднім розвитком недугу. Хоч би Юрко і задавив був Докію, або зарізав був писаря, то й тодї „Неймовірний“ не став би драмою.

О. Л—ий.

НАДІСЛАНЕ.*)

Дуже сумно приходить ся жити нам селянам в Шипинцях. І хоч наш приятель Мандрик є двірником, то таки дїдич Мордко Корн забрав самовільно кусень ґрунту, котрий є громадским майном. В порозумінню з двірником і громадскими радними Василем Шандруком, і Тодором Івасюком загарбав Корн тай ґрунт, але опісля мусїв зі встидом віддати его назад, коли о то упімнув ся радний Стефан Русівчук. Той самий Мордко Корн забрав вдовицям і дїтям по своїх слугах, котрі єму вірно через 20—30 лїт служили, посїдний кавалок ґрунту і пустив їх з жебрацкими торбами в свїт за очи. Той же самий дїдич вижичив кїлько шипиньским селянам грошї на лише 28%, так що за 95 зр. бере за 11 лїт не більше і не меньше як 313 зр. 50 кр.

Николай Русівчук,
господар в Шипинцях.

*) За сю рубрику редакция не відповідає.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 30-го липня 1896 року.

Відень. Президент міністрів ґр. Бадені був вчера в Ішлю на авдиенциї у цісаря, а опісля при двірскім обіді. Сегодня зрана вернув ґр. Баденї до Відня.

Львів. В Підволочисках вибух вчера страшний огонь і знищив більше як 100 господарств.

Будапешт. Новозбудована велика гала торговельна на граници митовій горить. Всї сторожі огневі працюють з найбільшим напруженем, аби удушити огонь.

Цуріх. Більше як 1500 італїяньских робітників перебули ніч в лїсї, при чім горіли для осторожности огні і вартувало війско. Сегодня відїхало богато Італїанців в подальші місця або до Італії; війско обсадило вчера вополудни ріжні місця міста.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна сторін 110, вісїмки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Конкурс до бурси.

Видїл „Руского Народного Дому“ в Чернівцях розписує сим конкурс на приняте учеників до „Бурси“ товариства з слїдуючим шкільним роком 1896/7.

Приймаючи до „Бурси“ взагалї учеників-Русинів шкіл середних, відзиваємо ся в сїй справі передовсїм до родичів і опікунів тих учеників, що в речинци перед вакациями зложили вступний іспит до I. кляси новоосновапої ц. к. низшої ґімназиї в Чернівцях (при улици шкільній), як також і до тих родичів, що ще по вакациях намірюють записати свої дїти до сеї ґімназиї.

Бурса „Народного Дому“ дасть своїм вихованцам: вигідне помешкане (в комнатах товариства, ул. Петровича 2); харч, опал, сьвітло, услу, гу і пране 3); достарчить їм—о скілько на то призволять фонди — книжок і приборів шкільних; 4) постарає ся о відповідний їх надзір, в потребі і о лїкарску опіку та о полекшу шкільної науки через совістних інеґрукторів; взагалї займе ся як найстараннїйше цїлим їх вихованем.

Місячна оплата за одного ученика виносить 15 зр., однак бідних учеників буде приймати ся і за знижену оплату, а по змозї навіть цїлком безплатно; належитість можна після умови сплачувати також натуралїями і віктуалами.

В поданю, заосмотренім метрикою, сьвідоцтвом шкільним і евентуально сьвідоцтвом убожества (коли подає ся о знижене оплати) треба виразно заявити, за яку оплату бажають собі родичі принятя своїх дїтий до бурси: ученики, що вже перед вакациями зложили вступний іспит до I. кл. ґімназияльної, не потребують залучувати метрики і сьвідоцтва шкільного. Приняті до бурси ученики мають виказати ся при вступі, що посїдають 4 пари біля, 2 рушники, 2 простирала, подушку, ковдру або коцик і відповідну одежу. Подане належить вносити найдальше до 15-го н. ст. серпня с. р. до заряду Бурси „Руского Народного Дому“ в Чернівцях, ул. Петровичи 2.

Від Видїлу „Руского Народного Дому“,
Чернівці, дня 23-го липня 1896.

ЖТО

хоче купити добрий і справедливий

МОСТ ОВОЧЕВИЙ

з яблок або грушок,

грубо витисненний, причім ґварантую за добру якість, нехай улаєть ся до економа і торговельника

ГАНС СТАРІ, ЕДЕЛЬСБАХ.

почтова і зелїзнична стация **Фельдбах** в Штирії.

Посудину на мост прошу прислати або можу і сам дати. Замовлення висилаю за посїлкою. (6—10)

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім заклад Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за річник, а всї 7 разом за 7 зр.

З пересилкою почтовою 7 зр. 30 кр.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і приймати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюдя, а употребленї, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові грошї і на виндат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я робію тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанєм

В. Данилевич,

машинбет у бровари Шейнерт в Чернівцях, при ул. Головній ч. 20.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, приноручене Вел. Духовенъству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариятн всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договоря заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають „Дністрови“ можність обезпечувати і виплачувати і найвисші суми.

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Дністер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкорастайші услівя і видає полїси і квіти в руских язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зарестроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентовання **по 5** процент. Ґварантина цїновита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тїлько властителям реальностей, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенцій** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 159. Чернівці, субота дня 20. липня (1. серпня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 7 кр. від стрічки; а в „Надісланих“ по 10 кр. від стрічки.

Зміна системи.*)

III.

Читаємо дальше в „Правдї“:

Задля баламутства, внесеного до руской справи москвофілами, як і задля полїтичної блуканини п. Романчука по манівцях консолїдациї, закаламучено нашу справу, що й так не була ще зовсїм ясна і зрозуміла правительству й Полякам, а неприхильним користному її полагодженю чинникам послужило се лише вигідним приводом, поступати з Русинами в багатьох випадках давною дорогою, до якої від десятків лїт навикли деякі органи.

Отже коли п. Романчук жалкує, що система супроти Русинів не змінила ся, то нехай велику частину вини за се прийме на себе і свою полїтичну блуканину. Він же-ж сам ще в 1892 р. признавав, що правительство почало змінювати неприхильну супроти Русинів систему, коли ще ледво деякі познаки сеї зміни стали проявляти ся.

„Се був початок нової полїтики супроти Русинів“, писав в сїчни 1892 р. віденьскій кореспондент „Дѣла“ (очивидно сам п. Романчук), „завдаток нам даний, а ми не перестанемо добивати ся всїх тих прав, які конституция австрийска признала всїм народам держави. Осягнене тих прав і відповідного нашому народному достоїньству становища в державі — буде залежати найбільш від розважного, консеквентного і дїяльного поступованя цїлої руской суспільности, а передовсїм руских послів.“

Нехай же-ж п. Романчук з рукою на серцї скаже, чи справдї поступоване руских послів а іменно его і п. Телїшевского було розважне і консеквентне? (Нагадуємо тут також добре відому брошуру п. Телїшевского, видану п. Павликом з кінцем 1891 р. „Розмова п. Т-го з Турчаньским Русином“). Нехай і „Дѣло“, що хоче бути речником руской суспільности, відповість, чи воно поступало розважно і консеквентно? Нехай сама редакция завдасть собі стільки труду і перегляне всякі статї в „Дѣлѣ“ від „новой ери“ аж доси, а сама певно своїм очам не повірить, що безнастанно робила такі заячі скоки. А коли редакция переведе сама над собою огляд своєї роботи полїтичної, то нехай також ударить ся в груди і з смиренним та сокрушеним серцем прийме велику частину вини за малі успіхи або й невдачі в руській народній полїтицї за останне шестилїттє. І п. Романчук і „Дѣло“ та его навіть найгорячійші прихильники бачать добре, що своїм поступованем загнали ся в безвихідні сутичі, що треба иньшою дорогою іти. Однак заслїпленє не позволяє їм провидїти, паморока, що закрила їм очи, не дає їм побачити прямого шляху, з якого збили ся, та й пиха, в яку вони збили ся, заманюючи самих себе, що нїбито весь нарід рускій стоїть за ними і їх полїтикою, не позволяє їм признати ся до сеї блуканини. Се річ певно прикра, але конечна, коли розходить ся о добро руской справи, о дальший, успішнїйший розвиток руского народу в Австрії. Признанє вини се половина поправи. А признати ся повинні і п. Романчук і „Дѣло“, що збратавши ся з москвофілами, запропастили нашу добру справу.

Були вправдї lucida intervalla і у п. Романчука і в редакциї „Дѣла“, коли вони признавали, що москвофіли се вороги руской справи, що вони спиняють розвиток руского народу. Так н. пр. на зборах „Народної Ради“ у Львові 3-го мая 1894 р. п. Романчук яко голова того-ж товариства виразно признав, що „частина старорускої партиї дїлає деструктивно і заняла неможливе становище, спиняючи розвиток справи руской“, що „в загальних руских інституциях (се вже специяльний термін п. Романчука для означеня Гол. рус. Матицї, Ставропигийского Інститута, і Народного Дому) істнує давне вороговане. Се своєю дорогою не спиняло п. Романчука робити „довірочні“ збори з Марковом et

*) Гл. чч. 147 і 148. *Буковини.*

---

44)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

(Дальше).

Она урвала, розсьміявшись якимсь пустим, злобящим сьміхом і встала.

„Іду далї“, сказала, „треба ще піти в місто та купити дечого, а відтак хочу ще вині піти до театру, бо далї-далї перестануть і грати.“

Орадин підвів ся живо. „Маєте вже білет?“

„Білет? Ні, ми маємо льожу.“

„Шкода, я хотів вам чим небудь прислужити ся.“ І Орадин ніби посумнів.

Она усьміхнула ся і вдарила его свавільно кораллями по плечах.

„Я вас великий фарисей!“ сказала. „Впрочім коли хочете мені прислужити ся, то ходїть зо мною до міста, і поможїть нести коронки, бонбони і вахляр. Взагалї позваляю вам, коли будете чемно поводити ся, відвідувати мене; розуміє ся“, додала іронічно, побачивши на моїм лици здивованє, „що аж тодї, коли мій муж поверне. Приведїть і кількох дотепних товаришів з собою, мій муж грає дуже радо в шахи, а й я не нудилась би так.“

Він склонив ся перед нею глубоко і заявив з сяючими очима, що буде старати ся, вчинити єї волю, і що і він грає дуже радо в шахи.

Так? То може він навчить єї сеї гри, бо в єї мужа нема терпеливости і він любить лиш з готовими грачами грати...

Він склонив ся у-друге а она, звинувши ся мов та гладонька гадина, та зібравши одною рукою елеґантско довженний шлеп, подала другу руку Оксанї на прощанє, а менї надставила з несказано ґраціозним рухом голови уста до поцїлунку.

Я чогось змішала ся, спаленїла, а відтак приступивши до неї, поцїлувала ся.

Відтак пішла.

Попращавши ся з нами з посміхом, пішов і він, заявивши, що має в місті також якусь справу до полагодженя.

. . . . . .

Я стояла ще на тім самім місци, на котрім цїлувала ся з Румунков і холодила долонями лице, що палало в мене мов від огню. Оксана квапила ся докінчити якусь квітку і зігнувши ся над гафтом майже в двоє, не бачила гіркого усьміху, що грав біля моїх уст...

„І що-ж Наталонько?“ питала спокійним голосом, не відводячи очий від роботи.

„Нїчо“.

„Она не дурна“.

„Ні, але й не розумна!“

„Ну, так.“

„Але за те яка-ж гарна і принадна.“

„Так, але й другі суть гарні і принадні, а она яка-ж неінтелїґентка!“

Я мовчала.

„Хоть те, що говорила про фіялки, правда.“

„Правда, Оксано, але й она не ступає тою дорогою, що веде до щастя.“

Молода жінка підвела очи і поглянула спокійно на мене.

„Котра дорога веде до щастя?“ спитала.

Я здвигнула плечима: „Того не знаю! Але певнїй мусить якась дорога вести до щастя; дорога любови“ додала я насьмішливо.

„Думаєте? може...“

Трохи згодом і понурившись знов у гафт додала: „Они підуть також дорогою „любови“. Ви завважали, як они відразу порозумїли ся?“

„Ах так!“ відповіла я; „але він певнїй не може єї поважати!“

„О, мужчини люблять і без поважаня; впрочім она й не жадає чого иньшого як „любови“. Но що цїлувала ся она з вами? Я була би єї трутила від вас. Ходїть сюди, нехай зберу поцїлуєм назад те трійло, що она зложила своїм фарисейским поцїлуєм на ваші чисті уста, і не давайте ся їй ніколи цїлувати!“

Я схилила ся у-друге і наші уста злучили ся довгим щирим поцїлуєм. „Тепер був би... була би наш Марко з мене задоволена,“ прошептала більше до себе, а відтак сказала в голос: „Ви не замітили, як она стріляла за вами очима і за ним, чи він споглядає зчаста на вас? Але і він, Наталко, і він не подобає ся менї.“

„Чому?“ спитала я тихо.

„Я вже знаю, чому.“

„Що він був повинен остати ся?“ говорила я несьміливо.

compr. у Львові, а з Щавиньским et cons. у Відні, бо така взагалї баламутна і неконсеквентна вся полїтика его. Але-ж було доволї часу, по всїх заходах консолїдацийних з москвофілами впевнити ся, що хоч вони нїбито пригорнули до свого серця блудного і розкаяного п. Романчука і прихильників тої полїтики пп. Нагірного, Белея, Олесницкого, Городецкого, Струсевича і т. ин., а все-ж таки ні одного з тих москвофіли не приняли і не приймуть до „загальних руских институций“, в котрих кількох Русинів-народовців принятих за давнїйших часів засуджені на майоризацию і вимерте, бо там не дістане ся нїякий найбільш опозицийний народовець, найгорячійший прихильник Маркова і Щавиньского. Всї ті панове опозицийно-консолїдацийні могли впевнити ся наглядно і виразно, що москвофіли під командою шефа ґенерального штабу Б. А. Дїдицкого і его загонистих ад'ютантів уважають наших опозицийників тараном до розбиваня Русинів-народовців, що вважають їх „холопами“ своїми, а не допускають їх нїде до своїх „загальних руских институций“, бо вони ще за мало скапапіли, ще не зовсїм „благонадежні“, отже й не достойні засїдати з ними в сих твердинях москвофільства.

Наспіла отже крайна пора визволити ся з сего москвофільского ярма, скинути полуди з очий і глянути на нашу справу своїми очима, а не скрізь окуляри Маркова і „Галїчанїна“, а се не тільки тому, що нас правительство перед такою спілкою остерігало в 1890 р. і від того зробило залежною свою поміч для розвитку рускої народности в Австриї. Ми повинні рішучо виречи ся всякої спілки і всяких компромісів і „сделок“ з москвофілами засаднично, бо ми бачимо на кождім кроцї нашої народної роботи, що москвофіли завзяті вороги розвитку руского народу (от хочби найновійша подія в Чернихівцях, де о. Курдидик з ненависти до рускої народної мови і фонетичної правописи допоміг завести польский язик урядовий в рускій школї). — Ми повинні виречи ся всякої спілки з москвофілами, бо вони вносять деморалїзацию і гниль в руску суспільність, учать її маловажити руску мову, рускі школи, руске урядованє, бо волять, щоб все було польске, як має бути руске народне. Ми повинні виречи ся рішучо сеї спілки, бо москвофіли спиняють всяку нашу орґанїчну роботу і всюди як рак точать наш орґанїзм. Нок. Даміян Гладилович сказав по проголошеню декларациї п. Романчука в соймі 1890 р. сї вельми важкі слова: „Коли-б ми тепер нїчого більше сим способом не осягнули, лише се, що зірвали з кацапами, то се вже величезний успіх, бо тепер будемо самі на себе працювати.“

Одначе досьвід недовгим протягом часу показав, що п. Романчук і занадто звязаний давними відносинами з кацапами і не доріс до такої ролї трудної. Він не вспів взнести ся на ширше становище і обняти ширшим овидом руску справу а глядїв на неї по рутеньски. Wir brauchen nichts zu thun, die Regierung wird selbst für uns sorgen. Що він так розумів полїтику, названої „Дїлом“ „нової ери“ — стверджує найкраще недавна статя в „Дїлї“, що нїбито чудотворним лїком для рускої справи есть „зміна системи“ (а се має зробити правительство розпорядженями) „а решта скорше чи пізнїйше сама прийде.“ Так поучував п. Романчук руску суспільність кілька лїт і піддержував її в бездїльности, а коли правительство того або сего не зробило, тодї невдоволене і опозиция!

НОВИНКИ.

Черновцї, дня 31-го липня 1896.

З причини завтрішнього православного сьвята сьв. Ілиї слїдуюче число „Буковини“ вийде в понедїлок.

Радниками двору іменовані директори руху державних зелїзниць у Львові, Альфред Дейма, в Станїславові Людвик Вербінкий і в Кракові Віктор Колесварі.

Вписи до всїх клас женьскої семинариї учительскої і на курс фребліївский у Львові, до чотирох клас польскої і рускої школи вправ та до фребліївского огородця при тій-же семинарії, будуть відбувати ся в днях 29, 30 і 31 серпня с. р. від години 9-ої до 12-ої перед полуднем.

Про буковиньский красвий сойм писала одна віденьска часопись, а за нею иньші, що сойм буде небавом розвязаний. Ми заперечили тій вістї рішучо, а тепер потверджує ся наше заперечене. Fremdenblatt пише именно, що при кінци серпня до половини вересня відбудуть ся вибори до розвязаних вже цїсарским патентом соймів в Горішній Австриї, Стирії, Карнтиї і Шлезку. „Розвязане иньших соймів, а то Долїшної Австриї, Сольногороду, Форарльберґу і Моравии наступить пізнїйше.“ Як бачимо, про Буковину не згадує ся і то цїлком природно, бо законний час нарад буковиньского сойму ще не минув і правительство не має причини розвязувати наш сойм. Тим самим упадають всякі комбінациї, які дехто з нагоди тої фальшивої поголоски почав укладати.

Знов розвязане громадскої ради. До двох случаїв, про які ми в недавнім часї доносили, прилучуємо ще і третий: галицке намістництво розвязало громадску раду в Новім Торгу задля несовістної господарки, особливо жидів-членів тої ради, і поручило управу громади комісареви Шлеґлеви з Білої.

З бразилийского раю. Львівский адвокат-Русин др. Кость Левіцкий мав свого часу клієнта Дмитра Дендровского з Демидова коло Бібрки, за котрого помочію і порадою виброди ся богато людий до Бразилії, а вкінци і він ся туди забрав ся. Дня 11-го с. м. одержав др. Кость Левіцкий від того Дендровского лист з Курітиби такого змісту: „Доношу відомість, що з причини наших галицких панів мусівем спродати свій власний ґрунт і утїкати за велике море із своєю женою і 6 моїх дїтий. Дня 27-го квітня виїхалисьмо з Марцелї (= Марсилії) на великий океян дуже великим кораблем, на котрім містило ся 3.000 осіб окрім корабельної служби. Галичан було 98 родин, а решта Угри, Хорвати і Італияни. Така тісната була на кораблї, що не було де того нещасливого меншку з'їсти. Колисьмо приїхали до Курітиби, то всї Галичане перебули в бараках через два дні і поїхали на поляньйо до Пантиґросу, а я ся лишив в Курітиби. Я ся переконав, що наші Русини у Львові не є нашим людям ворогами, але лїпше як рідними батьками; а наші Галичани не хотять їй вірити і мають їх за ворогів і за тото мерво гинуть і відїздять на посьміховиско межи чужі пани і будуть далї виїздити, бо жадним дїтям

„О, ні, не з тої одної причини, але так взагалї. По перше: Чого прийшов до вас тепер, коли нїби погорджував вами, а що найменьше старав ся вас переконати, що ви ему байдужі? Чому не відвідував вас, коли жила ще Марко? Те, що був на похороні, инъша річ, хоть був би лїпше зробив, коли би був не прийшов. Менї видить ся, що явив ся тодї з цїкавости: з якої? То вже моя тайна, чи властиво комбінация. О, він стратив вже той змисл чистоти, котрий лучив вас давно. Ах, Наталочко!“ додала журливо „я журю ся тим, що ви его любите!“

„Я не люблю его, Оксано!“ відповіла я неневинним голосом.

„Не любите?“ повторила она і дивила ся питаючим поглядом на мене. „Я вам не вірю, бо ви дивна натура. Вживши ся цїлою душею в его істоту, любите его хоть не так, як давно, але любите фантазиею: плекаєте фантазиею то чувство“.

„Ні, Оксано!“

„Ні? Се було би гарно, тим гарнїйше, що він вашої любови не гідний, і оно було би лїпше для вас, одиак признайте ся, що він впливає на вас своєю істотою!“

Я здвигнула згорда плечима.

„Ну, так, до сего я признаю ся. Він впливає на мене, так як якась музична штука, котрою чоловік раз уживав ся, а відтак по якімсь часї чує еї знов. Другий раз не робить она на него то само враженє, але зворушує таки в нїм деякі струни; она-ж ему така знакома! Ах, Оксано, він дитина тої самої нации, що й я!“

Она усьміхнула ся смутно і сказала півголосом: „А я би хотїла, Наталочко, щоби ви любили кого иньшого.“

Кого? — я не питала. Спаленївши сильно при еї словах, я відвернула ся від неї і мовчала. В менї забило ся серце, немаче-б мене зловив хто на лихім учинку. Я знала, що она мала на думцї Марка, але я не могла о нїм з нею говорити. Менї здавало ся все, що коли говорить зо мною про него, старає ся зазирнути в мою душу, щоби відтак донести о стани еї ему. А того я не хотїла. Ні, ні защо в свїтї нехай не дізнаєть ся він, що любити любила я властиво его, що з довірем звертала ся душа моя лиш до него, але що я берегла ту тайну в глубинї серця і о нїй не сьмів нїхто дізнати ся. Ах, я була дитина, коли думала, що его розгнївало моє знакомство з Орядином! Що се могло его обходити? Непоборима сила тягнула мене до него, до спокійного, до вірного, до „аристократа духа“ і я відчувала, що в пожитю з таким чоловіком можна відискати душевний супокій і пізнати те, що зве ся щастем, а він відпихнув мене і тепер осталась я мов без весла в човнї...

Орядин?

В мене зморщили ся мимоволї грізно брови і я зїтхнула. Він — то пісня мого люду і я все буду оживляти ся при еї звуках, буду або радувати ся або тонути в слезах, а Марко... ні, над ним спиняти ся думками не слїд. Ах, яке-ж щасте, що між нами лежить море!...

Я не помилала ся; Оксана писала до него, она зрадила ся раз сама з тим передо мною, але се не поможе ему нїчо. Нехай пише ему, що я люблю Орядина, серце его нехай кровавить ся як моє, „щось таке бодай пригадує людині, що она же...

„Так, так, Наталко!“ говорила Оксана дальше, коли я не відзивала ся до неї, потопивши в думках, „я би хотїла, щоб ви любили кого иншого, а Орядина викинули з серця. З ним не були би ви щасливі. А propos“, додала вправі живійше, „певї Марко знала про наші колишні відносини до него?...“

„Знала, Оксано, або що?“

Она усьміхнула ся.

„Чи вам не приходило нїколи на думку, що она ті відносини розуміла?“

„Розуміла їх так, як я,“ відповіла я, зрудована тим питанем, „а то, що ми розійшли ся ворожо і що перед кождим з нас лежить инший шлях, кінці котрих не зійдуть ся мабуть нїколи!“

Она розсьміяла ся тихо.

„Ви помилюєте ся, любко“, відказала хитро. „Она була майже переконана, що з вас і Орядина вийде пара, і она не мовчала об тім. Наталко!“

„Кому говорила о тім?“ спитала я з великим страхом і в мені наче дух заперло... Ах, я вже відгадувала все...

„Свому синови говорила о тім...“

„А він повірив?“

„Спершу не вірив, але тепер вірить.“

не вірять. Заношу просьбу до Вельможного Пана Д-ра, як бим тілько міг мати яке утримане для своєї родини в Галичині, то бим повернув: то за то ручу, щоби і єдна душа вже не хтїла видїти Бразилії, бо я би їм всї нещастя приставив. Я би в той час повернув, тілько єдно, щом своє продав: то де-ж ся подїну? А друге: треба би 6 соток на оплату корабля і колїї. Очікую відпису від В. П. Д-ра, Адрес: Курітиба, Rue sete de Setembro Nr. 36. Дмитро Дзендровский. Досить доношу вам за свої люди; а також кланяють ся з Буритина 6 родин, котрі виїхали 10-го лютого і просять також, а щобисьте могли вратувати з тої неволї, і просять як найскорше ся старати." Охочі до виселїгування нехай собі прочитають сей лист і розважать добре, чи їм виберати ся з нужди в Галичині на ще більшу нужду в далекій, незнаній чужині.

„Археольоґічний винахід". Під таким заголовком подали ми онодги нотатку, що при копаню каналів в Чернівцях найшли фундамент старої римскої будови. Так писали всї тутешні часописи. Якийсь п. Ґ. Фішер звертає тепер увагу фаховців на те, що на тім місци стояла перед 70 роками цегольня Фреха, що отже той фундамент певно походить з тої цегольні. Чи оно дїйсно так, се рішать висліди фахових людий.

Спека. Ґеоґрафи кажуть, що ми живемо в середній полосї землї, але се чиста видумка! Температура в середній полосї має бути середня, а хиба сибірска студінь в січни і лютім, а невиносима спека в липни — то середна температура?! У нас від кількох днїв термометер доходить коло полудня до 32 степенів Р. тепла в тіни — гарна то середна температура! Як перше благали люди, аби безперестанні дощі перестали, так тепер всї виглядають, чи не змилує ся небо та не зішле хоч на одну годинку рясний, охолоджуючий дощик. А тимчасом хоч і покаже ся маленька хмарочка на небосклонї, побавить ся з сонцем і знов щезає, а люди на сонци просто печуть ся. Треба до того ще знати, що правдиві т. зв. Hundstage мають ще прийти... Гарні виглядн!

За дївчину прийшло в Обертинї до великої бійки. У одного рускаго міщанина сватав Поляк-паробок дївчину, але рускі паробки рішили, що руска дївчина не сьміє вийти замуж за польского паробка. З того прийшло до великої бійки між рускими і польскими паробками, при чім одного польского паробка убито, а инъші знов ранені. Чи та бійка помогла що чи ні, але справа пішла до суду.

Неімовірне незнанє орґанїзациї католицкої церкви доказав парох дворскої церкви в Дрездени. Коло Дрездена перебуває в купелях в Weisser Hirsch о. Дорожиньский, гр. кат. катехит при рускій ґімназиї у Львові, і хотїв відправити богослужене в тій церкві, очивидно після грецкого обряду. Але парох дворскої церкви заявив, що нїчого не знає про істнованє грецкого обряду в католицкій церкві ані про гр. кат. кардинала Сембратовича. Аж за кілька днїв надумав ся той парох і позволив о. Дорожиньскому правити службу після свого обряду. Справдї може кождої го дивувати таке незнане орґанїзациї католицкої церкви у католицкого сьвященика.

Огнї. В Галичинї множать ся в послїднім часї задля наступившої посухи огнї в страшний спосіб. Кождого дня доносять галицкі часописи о якихсь нещастях. А тепер читаємо відозву нещасливих погорільців з Боянця коло Турянки о поміч. Коли люди були на поли при жнивах, вибух в селї огонь і знищив за дві годинї 40 господарств. Шкода виносить більше як 20.000 зр., а з погорільців були лише кілька обезпечені. Але і ті дістануть лише частину цїлої шкоди.

Великаньский дефіцит. При обрахунку каси міскої в Парижи показало ся, що бракує там маленька сума, бо лише — 72 мілїонів франків. То відкритє викликало очивидно величезний розголос і обуренє в цїлій Франциї. Кажуть, що буде потягненних до одвічальности, так як при справі панамскій, множество осіб. Найбільше завинив в тій справі Прібель, бувший префект Секвани.

В недїлю, 2-го серпня, відбуде ся вже кілька разів відкликуваний фестин товариства буковиньских листоносів і возьних в парку Ґебля.

Померли оба найславнїйші фабриканти оловцїв: Ґардмут в Будїевичах і Фабер в Ніренберзі. Оба фабриканти доробали ся на оловцях величезного маєтку.

Бібліоґрафічні замітки.

III.

Опанас Маркович.

Великою недостачею нашого письменства, тим паче на Украйні, недостачею, що кождий бачить, есть недостача оповідань про житє наших ученних, письменників і взагалї таких людий нашої нациї, що на тій чи нічій ниві працювали задля добра свого народа.

Лице горить соромом, коли згадаєш, що опріч коротеньких звісток, що инколи подає „Зоря" укупі з портретом, того чи сего письменника, ми не маємо не тільки докладних, а часом і ніяких житєписних оповідань навіть про таких людий, як Потебня, Огоновський, або як белетристи Свидницкий, Олександрович Митрофан і т. и. А е й такі, про яких ледви й згадка де була, на пр. Соляник, Захаров, Боровиковський і инчі такі. Та що казати, коли навіть досї ні Котляревський, ні Квітка, ні Костомаров, ні Шевченко, ні Федькович не діждали ся докладних житєписий!

Тимчасом, як справедливо сказав колись Д'Ізраелї, память про народних поетів, (додамо і взагалї про народних слуг-добродіїв) повинна бути національними сьвятощами. Шановати її — обовязок кождого, кому есть дорогою національна честь, своє достоїньство і своє добре імя.

З другого боку житєписні оповідання мають велику вагу і вплив на розвиток масси, та і взагалї вони сприяють розвитку патріотизму, стають підоймою духа, надають людям бажаня пильновати на стежцї до загального добра, до сьвіту, до волї, до правди.

А Україна-Русь не вбога на таких дїячів, що житє і праця їх можуть стати наукою! Правда, ми не маємо за останні два віки таких героїв, яких мали инчі народи; не було у нас свого ні Ґарібальді, ні Дарвіна, ні Шекспіра, ні Данта; а проте, коли-б розповісти докладно житє і наших трудовників на ниві національного і культурного відродженя, так і у нас знайшлись би, коли не велетні, дак такі борцї, перед якими не можна не поклонити ся! Лихо наше в тому, що ми взяли собі, наче яку моду, рівняючи наше національне і всяке инче житє до житя націй цїлком вольних, націй з високою культурою і широкою наукою і письменством; ганьбити усе своє, та гукати, що он, мовляв, погляньте, що дають инчі нації, а ми що?!.. Ганьбити своє, нївечити, сварити ся — о! на се ми великі майстри! Ще більші майстри ми не знати або забувати про ті обставини, за якими йде (а він іде і йде, хоч і не вельми шпарко) поступ загального розвитку нашої нациї! На пр. ми дуже охоче гукаємо докори нашим письменникам, що твори їх не досягають того зросту, до якого досягли твори росийських письменників: Тургенева, Салтикова, Толстого і инч. і не хочемо знати про те, за якими обставинами йде розвиток письменства росийського і українського. Про се можна би і треба говорити богацько, але не про се сегодні моя бесїда.

Я, за проводом невеличкої книжочки М. З. виданої в Чернигові мовою росийською (властиво відбиток з „Земского сборника черниговской губерніи") про житє Опанаса Марковича, бажав тільки звернути увагу на повну недостачу у нас житєписних оповідань, що, на мою думку, мають велику вагу в сферї загального нашого розвитку поступового.

В книжечці про Опанаса Марковича нема властиво ні слова нового, навіть не все згуртовано те, що про його було написано, але спасибіг М. З. за те, що зібрав до гуртy і те, що йому було відомо.

Головна заслуга Опанаса Марковича, одного з Кирило-Меѳодіївців, придавлених тяжкою рукою „III. отдѣленской" культури, була і лишить ся на завжди яко етноґрафа і сю заслугу його найвиразнїйши показує лист його до Шишацького-Іліча, надрукований в „Правдї" за серпень р. 1889. Річ очивидна, що авторови брошюрки або той лист невідомий, або він чомусь не бажав про його згадувати, може й тому, що надруковано його в орґанї, мовляв, забороненому в Росиї. Та ледви чи так: бо й „Зоря"-ж заборонена, а на неї М. З. покликуєть ся, хоча материял, що бере М. З. з „Зорі", є ні що инче, як передрук материялу з „Правди".

В брошюрцї М. З. не досить виразно змальована і друга важна сторона житя Марковича, та сама, якої серед украінської інтеліґенциї все якось стає меньше: Маркович був великий патріот, найбезкористнїйший слуга рідного краю. Працюючи безкористно цїлий свій вік, чим тільки був спроможен, Маркович не тільки не гнав ся за популярностию, або за „славою", а навіть працював так, що імя його було майже невідоме серед широкої масси читачів. Він навіть всю свою славу віддав жінцї своїй (Марко Вовчок) і коли вона користувалась і морально і материяльно чужою славою яко власною, Опанас Маркович, яко власник тієї слави — десь в закутку бідував, а може й страждав моральо-

---

„І що-ж, Оксано?" спитала я, силуючись вдармо усьміхнути ся.

„Що-ж! чи вам залежить на тім, щоб Марко знав правду?"

Я не відповідала. Здвигнувши гордо плечима, я мовчала з спущеними в дїл очима і упрямо стуленими устами.

„Се не добре, що ви такі горді: він також такий, і він не назване ся вам ніколи!"

„Чи маю я тому корити ся?"

Її лице прибрало нараз вигляд холодний і она сказала спокійним рішучим голосом: „Отже ви любите Орядина?"

Я все не мовчала. Я немов завдяка ся не відповідати на сі питаня, не вивлити їй своєї душі і оставити її будь що будь в несьвідомости. Чувство упрямости, котре заволоділо в сій хвили мною, було таке сильне, що я чула, що переможе в мені і голос серця. Чи се добре було, я не думала, мені було се навіть байдуже.

„Любите все ще в нім те, що мав давно, а чого вже тепер не має. Ах!" сказала нараз з нетаєним жалем. „Ви належите також до тих, що живуть більше чувством як умом, і котрих треба провадити мов малих дітий. Тепер здало-б ся вам десь виїхати, розірвати ся, відсьвіжити ум, пізнати инъших людий, а ви затребані, спрятані мов в улию, бачите лише сю!

„Чому ви мені отсе говорите, Оксано?" спитала я в неї не без докору.

„Бо мені вас жаль і я вас люблю як свою рідну сестру. Я не повинна се говорити, але скажу. Ви ніколи не могли жити цїлковито. Ви вирастали як та квітка, прикрита селянкою, що не розвиває ся безпосередно під вплином сонця, — і се мстить ся на вас. Справдї, ваша сила вичерпає ся або перетворить ся в щось хоробливе. Ні, она перетворила ся уже. Любов ваша до Орядина се вже якийсь нездоровий обяв і я бою ся, що она поконає колись і ваше горде серце і ви піддасьте ся їй!"

Я стояла перед вікном, горда, холодна і з поблїднілим лицем.

„Не бійте ся, Оксано" відповіла я, а серце моє сьміяло ся: „З любови до Орядина, з любови до него... ха-ха-ха! і она вірила в то справдї?"

„Я не боялась би, коли би не знала вашої чудної, неспокійної, незадоволеної натури!" закинула.

„Ви забуваєте, що менї остає ся окрім любови ще одно, а то література", сказала я.

„Ну так, я се знаю. Однак..." і усьміхнувшись сумно она урвала. Мабуть не хотїла заявити своїх думок, котрі були часом і моїми думками. А то, що моє одностайне безсоняшне житє відібє ся колись на моїх письмах, ба, що се й не може бути инакше і не принесе менї також щастя. Що сили улягнуть справдї вилливам обставин і вийде зі всего щось недозріле, може й хоробливе...

(Дальше буде).

но!... а до того ще росийский письменник Тургенев з легким серцем написав в одному листї, що Опанас, коли мати-ме добру посаду, так „принаймнї не грабувати-ме жінки.“

На жаль в брошюрцї М. З. не зроблено вияснення про отсю „грабіжку“, а час давно вже се зробити і се було обовязком М. З. Час показати, хто, чим і як грабував і морально і материльно! Звістно, Тургеневу, кидаючи таким болотом на чесного чоловіка, може й невідома була вся справа, і він, може, винен тільки в тому, що як кажуть, „вірив на слово“. Одначе-ж коли М. З. уважав потрібним навести лист Тургенева з плямою задля памяти Опанаса Марковича, то й треба було вияснити, на скільки правдива та пляма і чи дійсне вона повинна лежати на памяти Опанаса, а не кого нічого.

IV.

Метелики.

Переглядуючи „метеличне“ письменство на Украйнї, се-б то ті „метелики“, яким росийська цензура дозволяє від часу до часу „літати“ між людьми, жадним чином не можна орентовати ся, щоб сказати: якого змісту „метеликів“ цензура спиняє, а якого ні? Сам премудрий Саломон не вгадає: якого напрямку опріч „обрусенія“ тримають ся росийські цензори в відносинах до українського слова? Що сегодні забороняє, те завтра дозволяє і навпаки! Фактів на се можна возами набрати. Торік у Київі заборонила „Пана та Собаку“, — сего року же дозволено його в Чернигові; торік можна було друковати народні казки, сего року — ні! Торік заборонено брошюру „Про холеру“, сего року дозволено надруковати брошюрку лікаря Імшинецького „Від чого заводять ся пошесті, або лихі хвороби і як їх стерегти ся“.

Хто-б думав з сего, що обрусительні памороки цензурних жандармів — трохи посьвітлїшали і вияснило ся в голові „Главнаго Управленія по дѣламъ печати“ на стільки, що вона зрозуміла, що спиняючи на Украйнї народню культуру і осьвіту ради тієї дурницї, що зоветь ся „обрусеніемъ“, тим самим заподіюють лихо цілій Росиї; але сего жадним чином не можна гадати. А коли можна, так тепер треба би Українцям взяти ся всїма силами, щоб як мога більш навидавати „метеликів“ популярно-наукового змісту.

Брошюрка лїкаря Імшинецького дає дуже добрі поради гігієнічні, але-ж — гігієна — гроші! Без материальних достатків, при тих злиднях, які опановали на Украйнї народню масу, майже ніякої поради гігієнічної не справити! Звістно, з сего не виходить, що доки не поліпшає побит економічний на Украйнї, доти не треба жадних брошюрок з порадами гігієнічними, дітичними, санітарними і иншими. Навпаки! Кожда добра брошюрка кине в темну масу хоч маленький промінь сьвіту. Але більш за все треба би дати народови брошюрок про поліпшане сїльского хліборобства, скотарства і т. ин., що прямо веде і до поліпшання побуту економічного.

О. Л—ий.

Телєграми „Буковини“.

З дня 31-го липня 1896 року.

Фінфкірхен. Вчера наступила в магазинї ракетів для артилерії в Кеслє велика експльозия, котра потрясла богатьома домами і розбила богато вікон. Більше як 100 осіб ранених, між ними деякі тяжко, як пр. бурмістр Айдінґер і директор почти Опріш. По придушеню огню витягли з магазину три тіла людскі, що згоріли на вуголь. Поліция зарядила строге слїдство.

Цуріх. Демонстрациї народу против Італїянців прибирають з кождим днем ширші розміри. Сюди приїхав президент швайцарского союза Лашеналь з італїяньским послом.

Цуріх. Правительство сконсиґнувало військо для удержаня порядку.

Царгород. З Грециї приходять все ще підмоги для повстанців на Кретї, і то вояки і оружіе. Положене дуже поважне.

Конкурс до бурси.

Видїл „Руского Народного Дому“ в Чернівцях розписує сим конкурс на приняте учеників до „Бурси“ товариства з слїдуючим шкільним роком 1896/7.

Приймаючи до „Бурси“ взагалї учеників-Русинів шкіл середних, відзиваємо ся в сїй справі передовсїм до родичів і опікунів тих учеників, що в реченици перед вакаціями зложили вступний іспит до I. класи новоосноваюї ц. к. низшої ґімназиї в Чернівцях (при улици шкільній), як також і до тих родичів, що ще по вакаціях наміряють записати свої діти до сеї ґімназиї.

Бурса „Народного Дому“ дасть своїм вихованцям: вигідне помешкане (в комнатах товариства, ул. Петровича 2); харч, опал, сьвітло, услу, гу і пране 3); достарчить їм—о скілько на то призволять фонди — книжок і приборів шкільних: 4) постарає ся о відповідний їх надзір, в потребі і о лїкарску опіку та о полекшу шкільної науки через совістних інструкторів; взагалї займе ся як найстараннїйше цілим їх вихованем.

Місячна оплата за одного ученика виносить 15 зр., однак бідних учеників буде приймати ся і за знижену оплату, а по змозі навіть цілком безплатно; належитість можна після умови сплачувати також натуралїями і віктуалами.

В поданю, заосмотренім метрикою, сьвідоцтвом шкільним і евентуально сьвідоцтвом убожества (коли подає ся о знижене оплати) треба виразно заявити, за яку оплату бажають собі родичі принятя своїх дітий до бурси; ученики, що вже перед вакаціями зложили вступний іспит до I. кл. ґімназияльної, не потребують залучувати метрики і сьвідоцтва шкільного. Приняті до бурси ученики мають виказати ся при вступі, що посїдають 4 пари біля, 2 рушники, 2 простирала, подушку, ковдру або кошик і відповідну одежу. Подане належить вносити найдальше до 15-го н. ст. серпня с. р. до заряду Бурси „Руского Народного Дому“ в Чернівцях, ул. Петровичи 2.

Від Видїлу „Руского Народного Дому“,
Чернівці, дня 23-го липня 1896.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ
повинна находити ся
Народописна карта
українъско-руского народу,
укладжена д-ром Тр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.
Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.
Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.
Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

П. Т.
Отсим маю честь повідомити шановних відвідателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою
АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА
склад корінних товарів, вин і деліkатесів
(заснований 1812 р.),
а окрім того
АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН
з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою
СТЕФАН ҐАІНА.
При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім заявляю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.
Прошу о часті замовленя і пишусь
з повагою
Стефан Ґаіна.

Поручаємо гостинницю Метрополь Дерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

ВИШИВКИ
всхідної Галичини
після колекциї зібраної Товариством „Клюб Руснюк у Львові“, появились накладом Антона І. Хойнацкого з лїтоґрафічного заведеня Андрія Андрейчина по цїні
3 зр. 30 кр.
за примірник, складаючий ся з 20 таблиць в 4° королевского формату в хорошо виділавій теці.
Видане сих „Вишивок“ переходить значно подібного рода видання, що появились в Кіеві, Одесї і Москві, і то не лише від взгляду технїчного викончення, але також і від взгляду самого змісту, бо видане се складає ся з точних репродукцій численних взорів народних вишивок з повітів Бориспіль, Городенка, Калуш, Надвірна, Снятин, Тлумач і иншіх о вірним наслїдуванем красок, уживаних народом в дотичній окрестности.
З замовленями належить звертатись до Антона І. Хойнацкого, управителя Книгарні Ставропигийского Інституту у Львові, улиця Руска ч. 3. 23—26

Приватна клїнїка хірургічна
(Приватна лїчниця операційна)
Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО
ґенерал. **оператора** ц. к. хірург. клїніки університету *Більрота-Гуттенбаґера у Відни*
находить ся
в **Чернівцях**, улиця Мекгера ч. 25.
В справі приймання хорих і инших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїніки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Відмаєра.) (17—19)

РАМИ
для образів і фотографій можна найдешевше дістати лише у
Б. САЛЬТЕРА
в Чернівцях.
ул. почтова ч. 9 (напротив будинку ц. к. почти). 13—20

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**
З друкарнї „Руской Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 160. Чернівці, вівторок дня 23. липня (4. серпня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Зміна системи.

IV.

Ми тимчасом инакше зрозуміли акцию 1890 р. Ми вважали, що Русини-народовці повинні станути до роботи народної на ясній становищі і визволити ся від усяких елементів, що нашу справу затемнюють або розвиток рускої народности спиняють. Ми доповнили ся, що чиста справа вимагає і рук чистих, а до роботи народної не можна станати з такими Купчанками, Марковами і т. п., що накладають руки на рідну матїр Україну-Русь, щоби віддати її катам на погибель. Ми з свого боку вказували на потребу очищеня рускої суспільности з елементів, що вносять в ню лише заколот, накликають всяке лихо і спиняють всяку позитивну і реальну роботу для просьвіти і економічно-культурного подвигненя руского народу (нагадаємо агітациї москвофільські проти Народної Торговлї, Просьвіти, Дністра і т. д.). Коли-ж п. Романчук проголосив в соймі 1890 р. іменем народовців відому заяву, ми вважали се рішучим розривом Русинів-народовців з москвофілами і задля того з свого боку в грудневому випуску 1890 р. в статї „Почини нової доби“ повитали щиро і горячо сей зворот керманичів нашої партиї з дороги политичної блуканини до политики, основаної на виразних принципах — одначе ми вказали заразом, що потреба тепер пильної і невсипучої працї Русинів, щоб тою дорогою довести руский нарід до красшої долї.

„Се прояснене нашої справи, писали ми тодї, вважаємо почином нової доби в національно-политичнім житю Русинів („Дїло“ зразу з шумом проклямувало „нову еру“) хоча зовсїм не маємо ся надїєю, щоби без труду і працї посипались для Русинів всїлякі здобутки. Не знеохочуймо ся хоч би навіть неудачами хвилевими, не теряймо духа, коли може навіть і серед нас проявлять ся деякі сумнїви, бо ідея правди вимагає великого труду, мусить собі промостити терністу дорогу щирою, невсипучою працею. Від доброї орґанізациї, від щирої і невсипучої працї, від виявленя сили Русинів, від поступованя простою дорогою проголошеної програми залежний буде і дальший успіх розпочатого дїла. Не забуваймо ніколи, що в наших головно руках спочиває доля і будучність руского народу.“

Цілий сей до праці орґанічної підяли ми іменно задля того, позаяк добре тямили рутеньскі навічки рускої суспільности (wir brauchen nichts zu thun, die Regierung wird schon selbst für uns sorgen). Ми вказували і тодї й опісля, що Русини-народовці повинні, ставши раз принципіяльно на тій дорозї окремо від москвофільских і радикальних елементів, поступати нею без огляду на прихильність або неприхильність Поляків, орґанізувати ся і скріпляти ся поміж собою, почати позитивну працю серед народу на основі проголошених принципів, а від правительства і більшости соймової польскої вимагати потрібних для розвитку Русинів уступок на полї адміністрациї, судівництва, шкільництва і т. д.

Так зрозуміли акцию з 1890 р. і деякі народовці, хоч на жаль таких було вельми обмаль. Так н. пр. ще на зборах „Народної Ради“ у Львові в грудни 1893 р., коли вже п. Романчук порозумів ся з Б. А. Дїдицким і почав ставити мости до відвороту в сторону кацапского табору, др. К. Левіцкий вказував на те в своїм рефератї, що ми, не оглядаючись на политику прихильну або неприхильну правительства до Русинів, повинні вести роботу орґанічну з долини — бо і политичні здобутки не принесуть нам хісна, скоро не зуміємо користуватись политичними правами, що не треба знеохочуватись навіть неудачами, а з вірою в будучність йти сьміло вперед.

Одначе сї слова перегомонїли без успіху: „Нуродна Рада“ не вчинила нїчого задля „орґанічної роботи з долини“, скликувано лише тут і там віча, на котрих москвофіли й радикали силувались похоронити „нову еру“; на ухвалах шумних резолюций кінчилась звичайно вся робота, з котрої народови не тільки не прибуло анї крихти полекші, але збільшено тим чимало

---

45)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

(Дальше).

Трохи згодом розстали ся ми і я лишила ся знов сама. З болїсно зморщеним чолом і затятими устами дивилась я довго ще за нею, але думки мої пробували деинде. Спершу далеко у того, котрий „не вакине ся і мене“, а відтак у Орядина. Се було смішно, коли она думала, що я люблю его, але говорила правду, що я любила его „фантазією“. Н. пр. тепер! Я вдумала ся в его істоту, в его минувшість, в свою минувшість, і чула, що він не був мені справдї цїлком байдужним. Він зворушив мене болїсно і мої мисли літали кругом него. Но що приходив він? Що стало ся ему, що звернув ся знов до мене так, як би між нами не було нїякого непорозуміня? Може він іронізує, кепкує собі з мене? Се було правдоподібне, бо его поведене з тою легкодушною жінков, через котру забув, що прийшов до мене, після всего, що між нами стало ся, свідчило ясно за тим.

Мене обгорнуло огірченє. Я обставала за ним перед Оксаною, вступала ся за ним перед Марком, зносила підозрїве, що він мій „бог“, а він має собі кпити з мене? Чи се можливо? Взагалї, що я собі думаю? Чи з того, що він син мого народу, виходить, що я мушу думати про него і терпіти за него? Радше зверну ся до тамтого, котрий, коли що любить, любить вже на віки. Але тамтой гордий і радше зрече ся свого щастя, нїж „накине ся“ мені або розірве звязи між Орядином і мною! Він буде мовчати, а я не отворю також уст. Тепер мені ясне его чудне поведене, але ясне і се, як лихо розуміла мене пані Марко, котра чувала над его і над моїм щастем! Хитаю ся між обома, а не належу жадному. Чому було все так безсоняшно, невикінчено? Або отсе чуветво самоти — ух, як оно мене придавлювало!

Я почала терти нервово руки і ходити по хатї. Се чинила я майже несьвідомо все тодї, коли мене взяла розпука або неспокій.

Чи все се було наслїдком способу мого думаня, чи тому, що я жила сама і була незамужна? Марко говорила стілько разів, що чоловік і жінка повинні їти разом, що одно доповняє друге — чи се дійсно так? Мені пригадує ся фільозофоване молодої малярки, котра заедно каже, що чоловік з незвичайними способностями ума не повинен вязати ся за нїяку цїну в свїтї з другою істотою; що він повинен розвивати ся сам без впливу тої другої істоти, щоб не піддати ся з часом, не стати ся рабом того впливу, і жити самому, щоб не стратити свого властивого характеру.

Не знаю, по чиїй сторонї правда, але відчуваю ясно, що одно стане мені спасенем, а то праця! Слава тобі, Боже, що она остає ся менї і що я можу в нїй шукати щастя. Коли потапаю в нїй цїлою душею, тодї всї, що заколочують мій спокій, відходять від мене далеко-далеко і я не чую ся анї самотною, анї непотрібною, але противно, чую ся міцною, самосьвідомою, спокійною...

. . . . . .

Тут кінчить ся Наталчин дневник.

XIV.

В три недїлї пізнїйше появила ся Румунка з Орядином в театрі в льожі. Побачивши десь поміж видцями Оксану і Наталку, она нахилила ся до Орядина і прошептала:

„Отже она тут; таки послухала і прийшла. Знаєте, она властиво дуже гарна і могла би мужчинам дуже подобати ся.“

По его лици пробігла поломінь.

„Ну так“, відповів змішаний, мов приловлений на забороненім учинку.

„Ви знаєте, про кого я говорю?“ спитала она.

„Про Верковичівну.“

„То ви слїдили за нею?“ скликнула майже в голос.

„Але-ж ми очивидно в одній і тій самій хвилї замітили ся — по волосю!“ відповів з притиском і холодно. „Прецїнь сї волосе мусить вилізти в очи!“

баламутство серед рускої суспільности. Проява ся тим сумнїйша, що й деякі народовці, забажавши „популярности“, пішли на руку москвофільско-радикальним демонстрантам і лишивши на боцї „лїтературні ріжниці“ і національні погляди“, вкупі з ними напоювали нарід песимізмом і десперацією, замісць взяти ся хоч би до дрібної, але позитивної роботи для его економічного й культурного подвигненя.

Рада на нїмецкий гнет.

Gazeta Polska, обговорюючи дальше справу германїзациї на Буковинї, пише так: „Буковина є одинокою спадщиною централїстичної гегемонії Нїмцїв. Усуненє того нїчим не оправданого гнету лекше, як би то здавало ся; потрібно лише сильної волї, мужескої відваги і — що найважнїйше — порозуміня між сторонництвами краю, в чім Нїмцї сегодня, в добре зрозумілім власнім інтересї, перешкаджають дуже зручно а успішно.

Таке порозуміне, взаїмне довіріе і згода між народностями, — що нині сварять ся, — спонукало би сейчас смерть германїзму. А хто буде „дїйсним спадкоємцем“ (по Нїмцях)?

Правительство і его нїмецкі приятелї боронять нїмеччину тим викрутом, що она потрібна для одноцїльности полїтичної і автономічної адмінїстрациї. Справа адмінїстрациї є безперечно важним аргументом, але нам здає ся, що не край істнує для адміністрациї, а адміністрация для краю і она повинна приноровити ся до его характеру, до его населеня і его потреб. Буковина має що-до головних груп населеня дуже добрий географічний подїл: північна часть є переважно руска, а полудньова переважно волоска. Коли має рішати системa більшости, то не тяжко відгадати, хто був би спадкоємцею урядової нїмецкої мови: на північи руска мова, а на полудни волоска. Ото головні і дїйсні спадкоємцї! Одноцїльність адмінїстрациї на тім нїчого не стратила би, коли-б краєве правительство, краєвий видїл, староства і т. д. приспособили ся до того подїлу і порозумівали ся з населенєм в его рідній, зрозумілій мові. В автономічних репрезентациях, де стикають ся з собою представителї обох головних груп, була би урядовою мовою очивидно мова більшости, що однак не виключало би права промавляти в другій краєвій мові. Сегодня мусить Русин і Волох учити ся по нїмецки, аби розуміти себе обопільно; чому не можна осягнути тої самої цїли, коли би Русин учив ся волоскої мови, а Волох рускої?

А вже-ж треба би усунути германїзацию передовсїм зі школи і суду. Чи не є то справедливійше закладати школи з рускою і волоскою викладовою мовою і приспособити синів одного краю до того, аби они обопільно розуміли себе? Обовязкова наука мов, будь уживаних в краю, будь з уваги на сусїдну провінцию потрібних для практичного житя, — а іменно нїмецкої і польскої мови — певно принесла би населеню більше користи, як наука французкої або англїйскої мови, котрі сегодня обовязкові в реальній школї. — Ще більше увзглядненя уживаних в краю мов вимагає справедливість. Ми тут на щоденних прикладах стверджуємо, як дуже терпить публика, головно меньше осьвічена, на тім, що мусить з судами порозумівати ся в нїмецкій, часто їй цїлком незрозумілій мові.

Маючи замісць сегодїшних трьох лише дві краєві мови в адмінїстрациї, шкільництві і судах, ми могли би більше увзглядняти справедливі, а сегодня ігноровані бажаня меньших народностий, даючи — suum cuique (кождому своє); а кілько то користий для краю принїс би такий справедливий подїл прав і ународовленє публичного житя — не треба доказувати. Заспокоенє народних жадань населеня принесло би богато користий тим народностям, але ще більше правительству і — державі.“

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 3-го серпня 1896.

Краєвий президент гр. Ґоес, котрий тепер, як звістно, перебуває на своїх добрах в Карнтиї, вертає до Чернівців в понедїлок, дня 17-го с. м.

Іменованє. Окінчений правник-Русин, Емануіл Семака, іменований концептовим практикантом при фінансовій дирекциї в Чернівцях.

З державних зелїзниць. З нагоди реорганізациї державних зелїзниць одержав директор управи руху в Чернівцях, Кароль Естеррайхер, за свої дотеперішні заслуги титул радника генеральної дирекциї.

При черновецкій почтї іменовано учителя Генрика Гесслера практикантом.

Ювилей 40-лїтної служби обходив в суботу директор помічних урядів фінансової прокуратори, Людвик Гесслер. Урядники прокураторії зробили з фінансовим прокуратором Зубрицким на чолї ювилатови овацию.

Конкурс розписаний на посаду учителя-помічника при народній школї в Волоскім Банилові з рускою і волоскою викладовою мовою. Подавати треба до 15-го с. м.

Красва оборона з Чернівців, Радівців і Сучави відїзджає дня 23-го с. м. на маневри до Бурштина і вертає дня 12-го вересня с. р. назад.

Про огонь в Підволочисках пишуть: Огонь вибух дня 27-го липня о годинї 9-ій рано в одним з малих домків середмістя. Кількаденна посуха підготовила такий паливний материал, що о ратунку не було навіть мови, отже пожарна сторожа охотничa і зелїзничa старали ся лише локалїзувати пожар. Місцеве населенє, переважно жиди, не брало участи в ратунку. Що цїле ще якось не погоріло, то треба завдячити зелїзничим урядникам, котрі з пожертвованєм трудили ся над гашенєм огня. Около 80 родин лишило ся без даху. При огни показало ся, що в місточку великі непорядки і що огневих приписів ніхто не держить ся.

Про вибух в Пятицерквах доносять: В четвер 30-го м. м. наступила в ратуши страшна експлозия, при чім більше як 200 осіб рівні тяжше або лекше. В ратушевім будинку був склад вибухових материялів Кесслера. В зелїзній касї вертгаймівскій було около 40 кільограмів стрільничого пороху і той занив ся. Від того вибуху запалили ся инші вибухові материяли,

---

Їй причуло ся, що в его голосї при послїдних словах крила ся злоба і то успокоїло еї.

„Але она не віддасть ся, Васселї!“

„Ні“, відповів сухо.

„А знаєте, чому?“

„Чому?“

„По перше тому, що поводить ся так гордо, мов би походила прямісенько з князївского роду, а по друге она зовсїм убога, а до того ще якась компанїонка.“

„О, то не завадило-б їй, що она компанїонка“, замітив він.

„Не завадило би, коли-б не була, як кажу, така горда; впрочім, ні, подумайте лиш, компанїонка!...“

„Але-ж она тепер не компанїонка, она й не є нею з заводу, і давно не була нею. Єї не можна навіть трактувати як таку, і я переконаний, що у покійної Марко она не була простою, буденною товаришков.“

„То тепер она ґувернантка і учить чужі дїти за гроші...“

„Бо не хоче сидїти на ласцї у своїх кревних.“

„Гадаєте? ха-ха! бо бавить ся в горду. Я єї вже пізнала.“

„Справді?“

„Справді, і тому не віддасть ся. Представте собі: у нас пробував недовгий час брат мого мужа, молодий, живий, прегарний мужчина. Раз нудили ся ми страшенно і він спитав, чи в мене нема під руков яких знакомих дам, з котрими можна би забавити ся для розривки. Я оповіла ему про неї, а він і напер ся їти до неї. І що ви думаєте? Ви думаєте, що она була мені за те вдячна, що я дала їй можність познакомити ся з нежонатим і маючим чоловіком? Борони Боже! В першій хвилї мов налякала ся нас; а відтак вдивила ся в него своїми великими, многотячими очима, немов хотїла зглубити всї думки его, а опісля закутала ся в таку гордовитість, що від неї аж морозом віяло. Бачите, так мов би чинила нам ласку, що приняла нас, а не ми їй, що відвідали єї в єї келї. Я лютила ся тодї так, що тиждень не могла дивити ся на неї; він сьміяв ся. „Се она тому була така, що і ти була зі мною,“ говорив він: „але ми знаємо, що тихі води беріги рвуть. Коли зложу їй візиту сам, змякне зараз.“ Щось в два дні потім убрав ся як найстаранийше, вистояв свою годину перед зеркалом і пішов знов до неї, ніби по якусь книжку. Казав, що була така сама. Відтак відніс книжку, а она не просила его навіть сїсти! Тодї лютив ся так, що я не бачила его ще такого, а я сьміяла ся так, що страх! „Що собі та компанїонка думає властиво?“ (вигукував він). Що може по ню прийде хтось? Що з нею оженить ся хтось? З такою, що жила доси з прямих великих дам?“ Він забув, що она не була вже й компанїонков, а хиба лише пиачков! Ви знаєте, Васселї“, додала шепотом, „що она ніне від якогось часу також за гроші? Я перехопила недавно єї стару protegé, як несла спідницю для якоїсь міщанки. Мені впала барвна материя в очи і я кажу: „О, се гарне, чиє се?“ А она каже: „Одної міщанки.“ „Хто шив?“ питаю. А она—дим! що пання. „Як?“ кажу і чию ся ніби дурна „она уміє кравецтво?“ „Она не шие панам,“ каже, „бо немає стілько часу, а міщанські спідниці і кавтанки то так лиш летять з єї рук. От,“ каже, „все добре, як і звідси капне щось. Бідна сирота боре ся з житем, як може, тай тому і Бог єї не опускає!“ — Отже она аж така убога, Васселї! А хто би того всего не знав, думав би, що она Бог знає хто. Она глядить вперед себе так, як ті справдешні аристократи: не знаю, у кого вивчила ся она так того. Ви знаєте, Васселї, як високі аристократи носять голови? Носять їх високо, а дивлять ся в низ. Не обертають голови то в одну то в другу сторону, ні, они лиш очима водять. Того вивчила ся она мабуть уже змалку, бо чинить се зовсїм невимушено. Коли підведе свої очи в гору, то я лякаю ся єї чогось. В неї такі дивні очи, Васселї! такі великі, мов нерухомі, і миготять аж лячно! Брат мого мужа казав, що она пригадує якусь ренську русалку, чи щось таке. Що то за мара, Васселї?“

Він оповів їй легенду про Льорелей.

„Ах, то она певно думає, що й она така гарна!“ зашепотіла она злобно. „Певно тому така зарозумїла. В неї лиш уста дуже гарні, виразно зарисовані, з глубокими кутиками, а

котрі були в маґазинї, і наступила страшна експльозия. Три особи, що були в склепі, спалені на уголь. Сам Кесслер, бурмістр Айдінґер і фізик Людвик тяжко ранені. Більше як 200 осіб, котрі були в поблизькости склепу, ранені, деякі навіть смертельно і вже повмирали.

Краєва низша школа рільнича в Бережници коло Стрия буде отворена з д. 1-го вересня с. р., а задачію сеї школи буде переважно образованє синів селяньских на господарів практичних. Поданя о приняте до тої школи треба вносити до 15-го серпня с. р. До подань треба долучити: метрику на доказ скінчених 16-ти літ житя, свідоцтво окінченої школи народної, свідоцтво моральности від сьвященика і зверхности громадскої, свідоцтво лїкарске. Кандидати при вступі мають піддати ся іспитови. Річне удержане коштує 150 зр., однак можуть бути приняті ученики і безплатно, тож до подання треба долучити о то просьбу до видїлу краєвого. Сини селян мають першенство.

Ніби чудо. В Бережданах, бобрецкого повіта, розповідає 12-літний хлопчик, що видів Матїр Божу, удає пророка і чудотворця. Легковірний нарід збігає ся великими товпами та слухає его небилиць, а найшли ся проворні люди, котрі сейчас розпочали складки на будову латиньского костела на тім місци, де Матїр Божа привидїла ся тому хлопцеви. Се очивидячки пахне обманьством і безсовістним використуваним легковірного темного народу, длятого невинні власти вмішати ся в ту справу.

Кровава подія в суді. В Варшаві засуджено двох небезпечних злочинців, Федоровича і Новака, на довголітні роботи каторжні. Коли оголошено їм засуд, кинули ся оба на свідка Майчака, котрого зізнаня найбільше були важкі. Відтак витягнув Новак ніж з кишені і пхнув ним в груди Майчака. Майчак погиб на місци.

З житя сільского учителя в Галичині. Перед 13 літами дістав посаду учителя в Підгородищу, пов. бобрецкого, Николай Максимяк. В селї застав він велику нужду і біду, як матеріяльну так і моральну, а причиною лиха було ніхто, куди молодїж і старші в неділї і сьвята громадно заходили. Коршма стояла порожна. Яка велика переміна настала в Підгородищу, досить навести, що в протягу остатних 10 літ селяни викупили над 100 морґів рілї з жидівских рук, а як давнїйше еміґрували селяни, так нинї еміґрують жиди з Підгородища до Америки. Тож лихварі і шинкарі старали ся найти якийсь спосіб, щоби лише позбути ся ненавистного учителя і школи, однак се нїчо не помагало. В остатних часах громада, не маючи де помістити школу, купила від ґр. Потоцкого коршму на школу. Месть ворогів доходила до крайности. В ночи 7-го червня підпалив хтось стайню учителя і одинока корова в огни згоріла. Згорів також шинхлїр громадский і крамниця, а уратовано тілько школу. За порадою тамошного пароха о. Сінґалевича громада зложила ся, виставила нову стайню і впровадила до неї корову, віддаючи еї учителеви в доказ свого признаня. Однак вороги не вдоволили ся одним злочином. В чотири тижнї по пожарі стайнї вибух огонь в ночи в будинку шкільнім. Не богато вже бракувало, щоби учитель враз з своєю родиною упав жертвою огню. Лише завдяки ратункови селян учитель видобув ся з горіючої хати, а часть річний виратували селяни. Страта як на учителя велика, він тепер не чує ся безпечним в громадї і задумує перенести ся в иньші сторони. Така то доля учителя сїльского в Галичині!

В незнаний доси спосіб відорвали ся на зелїзничій стациї в Кімполюнзї три з зелїзом наладовані ваґони і покотили ся аж до стациї Фрасени, де наткнули ся на ваґони з деревом. Три ваґони розбили ся на тріски, а з того вийшла шкода на 8.000 зр. На щасте не потерпів з людий нїхто.

Страшний вчинок божевільного. В Сучаві жив при своїй матери Катарині Прекуре еї син Гаралам. Сими днями напав він свою матїр і положив еї кількома ударами сокирою в голову трупом. Лїкарі орекли, що Гаралам Прекуре допустив ся сего страшного злочину в нападї божевільства, і казали его відставити до сучавского суду.

Погляди Побідоносцева на панславізм. Дописуватель віденьскої Neue freie Presse з Росиї подає в тій ґазетї характеристику росийских відносин. Був він і у Побідоносцева, оберпрокурора синоду, котрий між иньшим виявив такий свій погляд на панславізм: „Люблю мій нарід і мій край, як ледви хто в Росиї, і нїколи не поведу їх з сьвідомостию на манівці, навіть — на шлях панславізму, котрим хотять мене оборотити. Се пусте слово і лише вороги Росиї его вигадали. Бо чого хоче панславізм і що значить? Чи-ж би дїйсно вірили, що хто розумний у нас може бути тої гадки, мов би Росия хотїла загорнути всї славяньскі краї і народи? Ми знаємо, чим ми; маємо сьвідомість нашої сили. Ми не хочемо бути нїчим більше! Ми есьмо великою державою славяньскою! Чи-ж се не мало би нам вистати? Будучи Славянами маємо національні симпатиї для иньших Славян, бажаємо їм успіху в двох напрямах: релїґійнім і язиковім. Чи-ж то так трудно вдоволити сему в иньших державах? Певно що нї, навіть і в Австриї нї; коби лиш там не були рішаючими єзуїтскі забаги. (?!) А здавало би ся, що тепер там як раз таке. Правительство, розуміє ся, не підпирає їх анї явно анї тайно, але оно часто хитає ся, а в часї того Єзуїти, стремлячі завсїгди до одної цїли, посувають ся наперед. В сей спосіб поясняю собі відносини в Галичині і Буковині. (!) Уважаю пановане там Єзуїтів вповни необмеженим, всї підпирають їх, а се не хосен для Австриї, що Поляки дозволяють їм так необмежено господарити. Я бажав би, отверто кажучи, і то в змислї наших національних та релїґійних чувств, щоби се змінило ся, а також я хотїв би, щоби либеральні Мадяри лїпше і енерґічнїйше виконували ідею рівноправности супротив своїх Славян. І в тім вийшов би лиш хосен для них. Таких бажань не випираю ся, але з них заключати на панславістичні тенденциї і глупо і фальшиво, бо їх у нас нема. Ми вдоволені тим, що нам судьба дала!“ Не знати, як з тими словами Побідоносцева поставити в ряд поступоване Москалїв з Українцями. Мадярам радить П. задержане рівноправности, а в Росиї супротив Українців певно того не порадив би. Балакане про вплив Єзуїтів навіть на Буковині — арґумент чисто кацапский. Дуже сумно було би, як би богата і сильна православна церков на Буковині мала бояти ся кількох єзуїтских костелів. Було би се доказом слабости нашої церкви, а так зле не есть.

Намірене самоубійство. Тепер надходить час маневрів, а з ним також час більших військових вправ. Треба признати, що такі вправи при теперішній спеці дуже утяжливі, але коли сего вимагає мілїтаризм, то годі. Не так думають всї вояки; дехотрі скорше наложать на себе руку, як мали-б видержати велики вправи. До сих належав очивидно і вояк 22-го полку краєвої оборони Сергій Шлезюк, котрий в самоубійчім намірі скочив до керниці, а коли его відтам витягли ще живого, не хотїв браги записаних лїкарем лїків.

Скажені свині. В Нових Мамаївцах на Буковині сказило ся кілька свиний у селянина Майдана. Скажені свині поубивано.

Німецкий стиль. Якого стилю уживають Німці иноді в суді, подає одна німецка часопись

вирочім що-ж на ній? Те все не поможе їй. Не застунить їй маєтку. Не правда, Орядин?“

„О певно“, відповів він і зігнув ся саме в тій хвилї по еї вапляр, котрий держав в руцї і випустив на землю.

„Через то й не вийде она замуж. Подумайте собі, яка би там у неї була вправа. Не так?“

„Так.“

„А ви як думали, Орядин?“ шептала завзято далї. „Що чому не вийде она замуж?“

„Я думав щось иньше!“

„Що?“

„В неї за богато крови будучности в жилах.“

„Що? що?“

„Она за модна.“

„Модна? Ха-ха-ха!“ розсьміяла ся Румунка. „Якже она модна, коли в неї не побачиш і модної фризури? Яка-ж тодї я, Орядин, я, що в мене бачини завсїгди лиш саме те, що наймодинїйше, що дає свої сукнї шити до першої модняркн в Єссах?“

Він глянув на неї і по его лици промайнуло щось, мов жаль. Опісля взяв еї руку, стиснув еї і сказав нїжним тихим голосом: „Sie sind eine Rose ohne Dornen!“

Она усьміхнула ся вдячно і присунула ся близше до него.

„Не йдіть до неї міволи, Вассілї!“ благала пещеним голосом. „Я еї не люблю...“

„Або-ж я до неї ходжу?“

„Ні, однак я вас у неї пізнала.“

„Ну так! се було щось иньше... Мені прийшло щось на думку... я хотїв щось довідати ся.“

„Що? що?“ домагала ся она цікаво.

„Чи се правда, що син еї померлої панї женить ся з нею-.. Я так чув.“

„І що-ж?“

„О, нїчо. Мабуть в тім нема правди анї крихітки. Мене не обходить она нїчого; а ви думали (він усьміхнувсь на силу і поглянув за кимсь в противну сторону салї), що я хочу з нею женити ся?“

„Я не думала так“, відповіла она: „лише думала, що ви любите еї!“

„Що за вигад!“ кликнув півголосом ще завсїгди сьмівчись. „А врочім хоть би і так, то — як она раз сама казала — любити а женити ся — се щось зовсім, зовсім иньше...

Она хотїла щось скоро відповісти, однак він схилив ся бистро до неї, стиснув кріпко еї руку, і вправивши свій, в тій хвили майже горячий погляд в еї очи, шепнув з притиском: „Неправда-ж?“

Она змішала ся, усьміхнула ся і замовкла...

*

Більше як пів року минуло з того часу. Орядин не був більше у Наталки. Бував часто у Румунки, але з нею не стрічав ся і там. Она не заходила до молодої жінки, хоч знала майже, коли відвідував еї.

Стара Домна, що обслугувала і Румунку, оповідала все, коли бачила там кого чужого, хоть та не питала еї нїколи анї одним словом.

„Вже то она з тими панічами за вересни виправляє, що аж страх!“ оповідала раз, коли вернула звідти майже звечора, бо мусїла бігати кілька разів на годину у місто. „Я вже постарїла ся, а чогось такого не видїла. Грає в карти, в якісь „фанти“, а курить, а не чорну каву, що аж гидко. Мабуть і від неї стала чорна мов нечистий. А вже з тим що заводить, то нехай і не кажу!“

„З ким?“ спитала дівчина з тиха і в еї грудях забило ся серце скорїйше.

„Та з тим, що подібний до неї мов рідний брат, і що на скрипцї грає! Він „за ніц“ не має еї. Регочуть ся обоє, борють ся мов хлопці на толоці, з того не вийде певно нїчо добре...

Наталка відгадала все і не питала більше. Раз просила навіть стару не згадувати їй, що в еї комірниці діє ся.

(Дальше буде).

такий приклад: „Das Gericht wolle erkennen: der Geklagte sei schuldig, mir für die von mir für ihn an die in dem von ihm zur Bearbeitung übernommenen Steinbruch beschäftigten Arbeiter vorgeschossenen Arbeitslohne Ersatz zu leisten.“

Ціни збіжа і других продуктів.

Дня 1-го серпня 1896.

	Львів.	*Чернівці.*
Пшениця	від 6.50 до 7.—	від 6.70 до 7.—
Жито	„ 5.25 „ 5.50	„ 5.30 „ 5.40
Ячмінь бров.	„ .— „ .—	„ .— „ .—
Ячмінь простий	„ 4.25 „ 4.50	„ .— „ .—
Овес	„ 5.80 „ 6.—	„ 5.40 „ 5.80
Ріпак	„ 8.50 „ 8.75	„ 7.90 „ 8.30
Горох	„ 4.50 „ 8.—	„ 4.20 „ 7.50
Вика	„ 4.50 „ 4.75	„ 0.— „ 0.—
Льнянка	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Біб	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Бобик	„ 4.25 „ 4.50	„ 0.— „ 0.—
Гречка	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюшина черв.	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюшина біла	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Кукуруза стара	„ 0.— „ 0.—	„ 4.40 „ 4.80

Хміль 12.— 15.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операцийна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университетской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улица Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і инших інформацай треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улица ратушева (дім Вішоффера.) (18—100)

РУСКА КАСА

для ощадности і позичок,

в Чернівцях, ул. Петровича 2.

(товариство зареєстроване з ограниченою порукою)

Приймає вклади щадничі на 5½ процент від членів, що заплатили щиру членську вкладку. Дивіденда від членських вкладок може в рок 1896 виносити найбільше 6½ процент (§. 18 стат.)

Членьска вкладка виносить 20 зр. а. в.

Селянин, що зголосить ся о позичку, як також ручитель повинні предложити ваги тих табулярний, або що найменше книжочку податкову і зрікун ности.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна сторін 110, вісїмки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день съвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

ЖТО

хоче купити добрий і справедливий

МОСТ ОВОЧЕВИЙ

з яблок або грушок,

грубо витиснений, причім ґварантую за добру якість, нехай удасть ся до економа і торговельника

ГАНС СТАРІ, ЕДЕЛЬСБАХ,

почтова і зелїзнича стация Фельдбах в Стирії.

Посудину на мост прошу присилати або можу і сам дати. Замовлення висилаю за поступлатою. (7—10)

Н. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесїв

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу укліннo, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о части замовлення і пишусь з поважанєм

СТЕФАН ҐАІНА.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журати ся, бо я роблю тую **безплатно** через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братиньому.

З поважанєм

В. Даниленич,

машинїст у бровара Шайкера в Чернівцях, при ул. гольовій ч. 20.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, приручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Ен. Ординариям всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Дністрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Дністер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім языцї.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зарестроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентовання **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за поруков двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улица Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руского народу,

укладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім заказі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Котвиця

Linimент. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Linimент з котвицею

і приймати з осторожностию лише ті фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 161. Чернівці, середа дня 24. липня (5. серпня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Зміна системи.

V.

Подумаймо тепер над тим, що і як робити, щоби дїйсно всюди наступила виразна, рішуча і тривала зміна системи в користь Русинів?

Передовсїм мусимо стояти непохитно і консеквентно на ясним і виразнім становищи народнім рускім і рішучо отрясти ся і визволити ся від усего, що спиняє розвиток рускої народности на основі чисто-австрийскій. Тодї нїяке правительство не сьміє нам відказати потрібних до національно-культурного розвитку рускої народности засобів. Тодї і Поляки, хочби і шовінїсти, не мати муть оружія проти нас. І задля того треба передовсїм рішучо не тілько зірвати з москвофілами, але й борoти ся з всїми, що допускають ся якихсь суперечностий або неясностий.

Одначе не тілько сама правительство може довести до зміни системи. Треба дїланя і з нашого боку. Ми повинні всюди користувати ся правами, які прислугують нам на законній основі нашій мові і народности, а поборювати і викорінювати з посеред рускої суспільности байдужність, маловаженє або нехтованє нашої мови і тих інституций, які пособлять культурному розвиткови рускої народности в Австрії. Нехай руска суспільність знає, що ті придбаня, які ми осягнули доси для нашого національно-культурного і економічного розвитку — не „дрібні і хвилеві користи“, як учить п. Романчук і „Дѣло“, доказуючи софістично, що нїбито „ті здобутки могли бути при иньших обставинах хосенні, а при теперішних вони втратили свою вартість“, але нехай знає руска суспільність, що се певні і тривалі підвалини до нашого народного розвитку (катедри рускої істориї, ґімназиї рускі і рускі школи взірцеві, Дністер, субвенциї для наших народних інституций: театру, Просьвіти, наук. тов. ім. Шевченка і т. ин.). Нехай руска суспільність научить ся не тілько цїнити сї придбаня і ними дорожити, але нехай і в повній мірі ними користує ся, а тим покаже, що домаганя руских послів були виправдані. Тодї не можуть нам указувати, що нема для кого закладати руских шкіл, що нема рускої науки й літератури, що не потрібно урядникам знати рускої письма і язика, бо самі Русини домагають ся з латинського або польского. Нехай до руских кляс вписує ся не по 14 або 20 учеників чи учениць, а по 80 або 100, як се стало ся в Цїлеї, нехай на виклади істориї України-Руси ходить не 7 або 10 слухачів а хочби сто-двісті, нехай Русини до всїх властий урядових відносять ся в рускій мові, а не московщиною або язичієм, тодї система конечно зміниться ся, бо й власти зрозуміють, чого Русини домагають ся і що їх домаганя зовсїм справедливі.

Нехай отже руска суспільність знає, що „зміна системи“, про яку безнастанно править п. Романчук, залежить також від самих Русинів, а не тільки від правительства, що Русини мусять з свого боку до сего приложити рук і що раз треба понехати давне рутеньство, яким пересякла вся політика п. Романчука (die Regierung wird für uns sorgen — правительство най зміниться систему, а решта скорше чи пізнїйше сама прийде — отже wir brauchen nichts zu thun).

Руска суспільність повинна вже раз вилїчити ся з того хибного погляду, який їй піддає „Дѣло“, чи там п. Романчук, що нїбито „решта скорше чи пізнїйше сама прийде“. Се справдешне самодурство, що заподїває безмірні шкоди нашому народови. Нїкому нїчо ще само не прийшло, отже й Русини не повинні на те покладати надїї, хиба що схотять приймати дитячу казку про край дармоїдів за дійсну правду. В культурнім розвитку народів відбуває ся важка боротьба, один нарід іде з другим навзаводи, отже й Русини повинні тямити, що лише працею органїчною, наукою й інтелїґенциєю здобудуть собі рівноправність і стануть поруч иньших культурних народів. Притча пок. Яхимовича про пізного Русина на жаль ще далека до здїйсненя і Русин ще мусить добре в поті чола потрудити ся, щоби міг здігнати иньших женців на культурній ниві. Тимчасом опози-

---

46)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

(Дальше).

Одного поранку, вже по тім, влетїла Румуника до неї заплаканa, розгнівана і вимовила мешканє.

„Чому?“ спитала Наталка зчудована.

„Та якого лиха сидїти менї тут довше!“ відновіда і заплативши належні гроші, котрими орудував батько Оксани, вилетїла мов фурия, тріснувши дверми за собою. За кілька днїв прийшла до неї попрацювати ся. Між иньшим сказала:

„Орядину скажіть, що най женить ся з ким хоче, мене того нїчо не обходить. Він доброго не заслужив нїчо.“

„Скажіть ему то самі, най“, відповіла Наталка.

„О, він тепер до мене не прийде!“ сказала і усьміхнула ся гірко. „Ви не знаєте, який він. Нинї запалить ся, обіцяє сьвіт, а завтра вже холодний мов лїд і мудрий як той Соломон. О, я его ненавиджу! Скажіть ему отсе, він до вас прийде.“

„Нехай не приходить,“ сказала дївчина гордо.

„Ех, ви все такі чудні!“ загомонїла. „Я знаю, що він таки прийде колись до вас. Зацїкавить ся знов чим небудь і зайде; тодї скажіть!“

Наталка не обзивала ся. Він не зацїкавить ся більше нею, бо она остала ся та сама, впрочім що обходили еї зносини сих двох людий? Для сеї жінки не мала она анї крихти поважаня, а его не могла она цїлком ганити.

„Знаєте, що я завважала?“ говорила Румуника таємничо. „Я замітила, що він вас боїть ся. Перед вами хоче якимсь иньшим бути. Се як раз добре. Раз, ще давно, сказав, що ви „можні“, а раз, що побідить вашу гордість і що се буде найкраща хвиля в его житю. А раз був у мене і дивив ся за чимсь у вікно. Саме тодї вертали ви з проходу і переходили городець перед верандою, а ваша Діяна витала вас веселими скоками. Ви зігнулись до неї і поплескали еї по голові.“

„Чи панна Верковичівна не приходить нїколи до вас тепер?“ спитав, не зводячи з вас погляду.

„Нї,“ відновіла я.

„Розуміє ся,“ відповів глумливо, „она скорше загине ніж піде проти свого переконаня. Она все ще така сама.“ По его устах пробіг дивний усьміх і він додав по хвилї: „Колись переконає ся, що еї погляди не відповідають житю і що такою, якою власне есть, не вдержить ся в нинїшних часах.“

„Опісля зацитував ся, хто до вас найбільше заходить, чи у вас широка корреспонденция, і з ким ви найбільше сходите ся. О, він супроти вас, дивно, дивно настроєний, і менї все здає ся, що ви могли би ему неодно сказати.“

Відтак, каже Румуика: їй видить ся, що він оженить ся дуже богато, бо раз сказав їй, що та, що схоче его імя носити, мусить мати трийцять тисяч; він крутить ся коло якоїсь ботачки, Польки, але рівночасно обсьміває еї, він не вірна натура, не вірна, мов та собака, она его ненавидить! І обнявши дївчину притиснула еї щиро до себе, мов би проживала з нею цїлий час в найбільшій приязни, і пішла. Наталка била ся довго з думками, розбираючи ті еї слова, а замітка, що він настроєний супроти неї дивно, зворушила еї чимало.

Нї, нї, говорив якийсь голос в нїй, він еї не любив уже. Все те було лиш відгомоном якоїсь гордости і німети. То лиш она не могла відвернути ся від него цїлком, чувала над ним з далека, в затишку, чувала думками і серцем, не тратила віри в него і в те, що їй здавало ся в нїм сильне і непохитне. Деколи звиняла ся перед собою за ті думки. Житє таке одностайне (вмокляла в себе), а він пригадує їй, що она молода; крім того все те не вадило їй анї в праці, анї в чім иньшім. А в то, що він хоче богато женити ся і без любови, значить лиш задля гроший, в то она не вірила. Він був пристрастний, несправедливий, палкий, непостійний, але до того він нездатний. Він остав ся про те все в ґрунті той сам Орядин, за котрим нераз

ційні проводирі і орґани заколисують его знов до сну, присьпівуючи ему рутеньску пісеньску: „Правительство най змінить систему, а решта скорше чи пізнїйше сама прийде!“ Отсе наука опозиційна, що вчить лише „відпорним становищем зазначувати невдоволене Русинів“ (власні слова п. Романчука на зборах „Народної Ради“ львівскої 5. мая 1894 р.), а се сходить знов на давно осьмішений тверезими полїтиками рутеньский Schmerzensschrei der Ruthenen! Як заслїплена і запаморочена сею наукою значна частина рускої суспільности, показує погляд одного з мудрагелїв опозиційних, що буває в потребі справоздавцем „Дѣла“. „Що то варта, казав він, тих кілька тисяч придбаних річно для наукового товариства ім. Шевченка, нехай би вони і пропали. Дух опозиції між народовцями варт сотки тисяч!“ Отже після погляду сего мудрагеля полїтичного вартнїйше опозиційне крикуньство, як робота наукова і ті виданя, що виходять коштом тих щорічних кількох тисячів в науковім товаристві ім. Шевченка.

Ми тимчасом иньшої думки, яку висловили вже в нашім вістнику з „почином нової доби“ і навели в останньому числї. Ми певні, що тільки щира і невсипуча праця орґанїчна на кождім полї нашого національного і культурного розвитку може нас подвигнути вперед. А коли серед тої роботи стрінемо злу волю, неохоту та неприхильність з якого небудь боку, тоді робити мемо й опозицию, однак не будемо кликати в підмогу не тільки Маркова і Щавинъского, анї споріднених їм Давидяків і Курдидиків, бо всї вони також противні розвиткови нашого народу яко окремишної индивідуальности в славяньскій семї. До успішної роботи потрібна неминуча добра орґанїзация, про яку в нас тілько все говорять і пишуть. В сїй роботї орґанїчній спиняли нас все москвофіли і уміли своєю хитростю приманити до себе частину народовців для своєї руйнуючої роботи. Споглядаючи реально на наші відносини партийні, ми зовсїм не заманюємо ся надїєю, щоби збратана з москвофілами частина народовців так скоро прозріла і бачила сї шкоди, які наносять народови рускому такою поганою спілкою. Тому відкликуємо ся до всїх тих Русинів-народовців, що виховали ся і виросли на основі давної громадскої орґанїзациї, у котрих ще не затьмив ся ясний погляд на нашу справу, у котрих ще не завмерло почутє, що москвофільство, се рак нашого народного орґанїзму. Відкликуємо ся до них, щоби в імя нашої чистої і непорочної ідеї народної еднали ся і ставали до орґанїчної роботи. Нехай до такої роботи з'єднить ся сотня-дві щирих людий, готових до саможертви, а в імя сеї ідеї поборемо всї трудности й перепони, позбудемо ся того рака, що ятрить нашу суспільність. Такою реальною, позитивною й орґанїчною роботою зміцнить ся наш народний орґанїзм, а тоді мусить також наступити зміна системи!

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 4-го серпня 1896.

Австрийска рада державна має після донесень польских часописей зійти ся між 20-им а 24-им вересня с. р. і радити до 20-го грудня, по чім будуть скликані краєві сойми.

В справі ревізиї ґрунтового катастру відбула бук. краєва комісия в пятницю засіданє, на котрім повісено членам вагу ревізиї і подано до відомости, які блуди в оцінею найшли самі фінансові урядники. Опісля вибрано два субкомітети, а то для економічних культур і для лісів. До першого субкомітету входять: бар. Николай Мустацца, Ґустав Марін і Рудольф Ферро, а до другого: бар. Николай Мустацца, Антін Кохановский мол. і Вінкентій Екль.

При мужескій уч. семинарии в Самборі буде з новим шкільним роком отворена 4-класова школа вправ з польскою і руською викладовою мовою. Сего року отворяє ся лише першу клясу, а потім постепенно доповнить ся школу. Число дитий, котрі мають бути приняті до тої школи, не є велике, тож родичі повинні в днях 29, 30 і 31-го с. м. зголосити свої дїти в дирекциї учительскої семинарії, коли ті дїти кінчать в сім році 16-ий рік свого житя.

Руский театр в Чернівцях. Наш театр, що зістає під зарядом Рускої Бесїди у Львові, загадує — як довідуємо ся з певного жерела — загостити до Чернівців. Коло 1-го вересня буде гостити в Городенці, а потім коло 25-го вересня вибере ся на Буковину, при чім вступить до Чернівців, а рад би поступити також до Кіцмана. Залежить все від того, чи зложать ся обставини користно для театру. А се в великій части залежить знов від черновецких Русинів.

Конець доносам. Хто жиє на граници держави, той добре знає, який то поганий заробок вибрали собі слабі характери. Є такі селяни, що лише на то чекають, аби когось заденунціовати, що він то а то перепачкував, бо з того має денунціант заробок. Тепер же урядова Wiener Zeitung оголошує санкціонований цїсарем закон, котрим зносить ся премію за такі прислуги. Тим положено конець тому поганому заробкови.

В Чернівцях мають сеї осени відбути ся доповняючі вибори до громадскої ради. Тепер вже почали ся роботи для уложеня спису виборців, а самі вибори відбудуть ся мабуть в падолистї. При сій нагоді мусимо висказати наше здивованє, що черновецкі Русини так байдужно відносять ся до громадских виборів. Жиди, Німці, Волохи і Поляки рухають ся, всї старають ся як найбільше заступників вислатя до громадскої ради, лише Русини тихо сидять і чекають, чи не зроблять в другім колї урядники ласку та виберуть хоч одного Русина! А чи ми не могли би самі в третім колї вибрати хоч двох Русинів? А що з передмістями? Чи пр. в Клокучі так мало Русинів, що они не могли би перенерти свого кандидата?! Та в тім то біда, що у нас міщани ходять собі самопас, замість інтересувати ся громадскими справами. Правда, богато з них належить до „Міщаньскої Читальні“, але чи богато користає з того, що полягає то товариство? А шкода, бо в нім могли би черновецкі міщани зорґанїзувати ся як слїд і виступити як один муж. Ще справа не цілком програна; вибори до громадскої ради аж в пізній осени! Значить, часу є досить, щоби зорґанізувати ся, виробити боротьбу... наших міщан щира воля до того.

З Брідка: Недавно у нас відбули ся громадскі вибори. Кучка поступових громадян старала ся вилїзти на вибори в тім напрямі, аби до громадскої ради увійшли двоє прихильні просьвіті. Се почастя удало ся, бо на двірника вибрано чесного і тверезого чоловіка, котрий готов кожду добру справу підперти. Небавом тут утворить ся читальня „Рускої Бесїди“. Статут уже затверджений правительством. До тепер була тут самостійна читальня, котра певне не мало причинила ся освідомленя одиниць, але все таки

так тужила гірко і котрого она лучше знала, хоть і як віддалив ся від неї.

А Марко?

Про него чула дуже з рідка. Оксана не споминала его перед нею майже ніколи, а коли спімнула, то хиба те, що він знаходить ся там, або деинде, і що не має надїї вернути ся скоро до дому. Раз спімнула їй, що він писав між иньшим і те, що в вільних хвилях описує подорожі по всїх доси звиджуваних краях і що се мале дїло посьвячене комусь. Але кому оно посьвячене, Оксана не казала, а она й не питала. Образ его бліднів чим раз більше в ей душі і знакомство з ним здавало ся їй тепер лиш якоюсь прегарною мрією...

*

Она скінчила писати свою повість, о котрій казала своїм товаришкам, що в ню вложила цїлу свою душу і писала ей кровю свого серця. На ту працю покладала, як казала, всю свою будучність.

Обставини, в яких жила, не були найлїпші і она проживала нераз гірші хвилї упокорення. Се була правда, що она заробляла грошї і голкою, однак що-ж було робити? Мешкане мала даром, мала також деякий заробок із своїх учениць, але те все не вистарчало на вимоги житя, а хоть она і жила і одягала ся скромно, то за те потребувала гроший і на такі річи, без котрих ніяк не можна обійти ся інтелїгентному чоловікови.

Одного вечера зібрали ся в ней ей товаришки і она читала їм свою повість в голос. Нараз замітила, що малярка плаче. Се вразило ей так сильно, що аж поблїдла і на хвильку в читаню задержала ся. Все те вразило й Оксану.

„Чого ти плачеш, Софіє?“ спитала Наталка малярку і видивила ся на ней своїми синяковими, зворушеними очима.

Молода артистка не відповідала.

„Не можеш нам сего сказати? Чи оно таке ся нраш, чи мене, чи нас обоїх? Скажи, прошу!“

Дівча похитало головою, стиснуло їй щиро руку і присилувало себе до спокою.

„Се нїчо, Наталочко, нїчо“, казала, „се лиш нерви!“

Наталка дивила ся на товаришку через хвилю допитливим поглядом і ей обгорнули невимовно бумні чутя; однак лиш на хвильку: трохи згодом успокоїла ся цїлком і читала далї. Чим довше читала, тим більше зміняв ся вигляд жінок, що нерухомо їй прислухували ся. Они дивили ся на ней так, мов би перед їх очима заходила з нею зміна, мов она перед їх очима перетворювала ся в щось нове, нетипальне...

Вкінци сказали, що она може з певностию надїяти ся успіху з сей праці, порадили, куди послати ей, додали відваги, збудили надїї, додали тілько охоти до житя, що она того вечера немов віджила, і стала таковою веселою, якою не була вже давно.

Відославши рукопись, она числила дні, коли дістане відомість про ней.

Коли на ню налагав сум або ріжні недостачі, і клопоти ей обставини пригнітали мов тягар ей душу, — пригадувала собі відосланий працю і мов відчувала, що від ней хоче ся якось сьвітло; що она „душа“ ей істнованя, і що все проче тепер в ей житю річ побічна. Так, в тій праці сконцентрувала ей будучність, крило ся ей щасте, звідси походило для ней „житє“ і она віддала ся якимсь прегарним, пишним надиям, а душа ей роз'женилась мов від сонця...

XV.

Було се пізною осению, в рік по смерти Марка, коло десятої години перед полуднем.

В старім парку міськім устелило ся по стежках і алеях сухе, з дерев упавше листє грубою верствою. Дерева з ясно-жовтим золотаво-блискучим або червоним листем, освіченим сонцяним сьвітлом, з-помежи ще зелених дерев виглядало вже здалека в очи. А по-між величезними, рядом стоячими яворами, і густо засадженими иньшими деревами головної алеї звисала рання мряка великими неформеними шматами.

Сьвіжий, потрохи землистий запах наповняв воздух.

не стояла в звязи з Чернівцями, як оно від тепер уже буде. В селї є спілкова крамниця, до котрої горне ся ввесь нарід. Є тут в мужицких руках і продаж тютюну (з хорошою рускою надписею). Але все ще потрібно сьвітла і ще раз сьвітла! — *Громадянин.*

14-ий полк гузарів вел. князя Росиї Володимира устроює в неділю, дня 9-го с. м., на поли вправ коло цминтарів в Чернівцях великі перегони з богатою програмою.

Велика буря навістила дня 1-го с. м. пополудни Відень. На бурю збирало ся вже від полудня. Около 12 годин небо так засунули чорні хмари, що у всїх бюрах, склепах і льокалях треба було сьвітити. Тую страшну штьму переривали від часу до часу зловіщі блискавки з сильними громами. О 2-гій годинї зачала ся злива і в одній хвили рух на всїх улицях цїлком устав. Все утїкало і ховало ся, де лише могло. Першим наслїдком зливи було, що канали, переповнені водою, зачали пукати і заливати пивниці домів, потім завалило ся богато домів, при чім лучали ся і каліцтва. Дуже великі шкоди на зелїзницях міських і при роботах реґуляційних Віденки. В однім місци вода перервала тату, а два робітники десь заподіли ся, мабуть забрала їх вода. Ратунком і помочію занята ся сторожа огнева. Шкоду обчисляють на кілька мілїонів зр. Около 400 людий мусїло виберати ся з домів, що грозили завалєнем. — Двотижневу спеку, яку панувала в цїлій Галичинї і дошкулювала головно мешканцям міст, перервала передвчера велика буря і злива. Тепер Львовяни можуть вже лекше віддихати. — Буря з градом знищила в суботу по полудни цїлком засіви в тринайцяти селах повіта перемиского на лївім березї Сяну. За одну годину град все витовк. Секретар староства Ольшевский виїхав до тих громад, щоби справдити розміри шкоди. — В околиці Нового Санча зірвала ся дня 23-го с. м. буря з градом і в трох громадах знищила всї засіви.

Страшного замаху допустив ся у Відни якийсь невиспїдженний доси злочинець і полбавив житя одного чоловіка, одного покалїчив тяжко, а другого легко. Річ була така: При улици цїсаря Йосифа есть під ч. 7 триповерхова каменица, а в тій каменици на подвірю есть официна, в котрій містять ся дві робітні: інжинїра Шоллї го дла заводжена проводів ґазових і водних, та слюсара будівельного Маркуса Баша, котрий виробляє склепові заслони з карбованої бляхи і потрібні до того валки. В суботу, дня 1-го с. м., по полудни були в робітни слюсаря Баша три терміятори, 17-лїтний Ґерштман, 16-лїтний Ен і 14-лїтний Шік. Около 4 год. зайшов до робітні якийсь чоловік, що подобав на робітника, і дав Ґерштманови, котрий зараз коло дверий стояв при варстатї, якусь тяжку, завинену в папір пачку і сказав: „То з відливальнї, для майстра“. Баша не було під той час в робітни, а що він часто з відливальнї діставав всїлякі предмети, то хлопець відобрав пачку і поставив еї на стіл, а той, що еї приніс, вийшов тимчасом через подвірє з каменицї. Хлопець був цїкавий, що в пачцї і став розвивати папір, котрий був твердий. Аж нараз настав страшний гук, за тим прошибаючий крик з болю і посипались шиби з вікон. В тій же хвили викинуло Ґерштмана крізь двері на подвірє і нещасливий ледви що ще дихав. Его розірвало майже на двоє і випустило внутренности з него. Другому хлопцеви, що стояв зараз коло Ґерштмана, Енови розірвало лице і попарило руки, а третого, Шіка, кусень зелїза зранив лиш легко в карк. Ґерштман помер ще таки того самого дня в шпитали. Він мав як-раз на другий день в неділю визволяти ся і его батько їхав вже з Айденшїн на Мораві, щоби бути на торжестві визволеня свого сина. Можна собі уявити розпуку нещасливого батька. Слїдство викрило доси лиш тілько, що в пакетї містила ся бомба. Чи той, що еї приніс, був сам злочинцем, чи его лиш хтось післав і він може навіть і не знав, що несе — не знати. Ті, що видїли того чоловіка, кажуть, що він був дуже бідно убраний і цїлий похлапаний вапном, виглядав на якогось муларского робітника. Баш здогадує ся знову, що замаху допустив ся давний его терминатор, котрого він ще в зимі тамтого року вибив за то, що він, ставши на науку у другого майстра, розвідував ся, для кого він що робить і підмавляв людий, щоби не давали робити до Баша, але до его майстра.

Лиси розмножили ся в околици Путилова на Буковинї так дуже, що селяни не можуть удержати при господарстві ні одної курки. В полонинах нападають лиси цїлі стада овець, а настухам приходить ся иноді тяжко боротись з ними. Недавно лївчина Марія Вадилюк мусїла добре бороти ся з лисом, аби вирвати ему одно ягня, котре опісля треба було дорізати. Ловлю взяв в аренду один Прусак, котрий не знає собі дати ради, а селяни не сьміють самі убивати лисів, бо тоді жандармерия тягає їх до протоколів та по арештах.

На біциклю до престола. Правдиве „воляреке“ вінчане, одиноке може в своїм родї, відбуло ся онодги у Відни. Молодим був знаний між віденьскими біциклістами Альозий Ляйнбергер, а молодою — его товаришка по шпортї панна Катарина Декер. О ½4 год. зібрали ся гості в домі панни молодої, звідки опісля в звичайнім порядку поїхали на біциклях аж до Оперн, а відтам до протестантского костела. Всї гості були убрані в ґалевий стрій клюбовий, а украшені галузями з мірти. Підчас вінчаня стояли біциклї на подвірю приходскім. По вінчаню вернули гості в тім самім порядку домів.

Складки. На нашу *бурсу* зложили в Серетї пп. Лев Бемер 50 кр., А. Носиевич 25 кр., О. Бромильский 25 кр., др. Мразек 1 зр., Ф. Левандовский 50 кр., Н. Сольтоґ 50 кр., Н. Шром 50 кр., Д. Гофман 25 кр., М. Ронґуш 50 кр. — разом 4 зр. 25 кр. — Крім них п. М. Делей, начальник Брідка, прислав від громади 5 зр. на бурсу. Так повинні всї рускі громади зробити; Брідок дав дуже красний приклад! — Пань Юлїетта Цуркановичева з Каранчева зложила 5 зр. на бурсу; а п. Антін Кравчук з Бережан 1 зр. Разом зложено доси на бурсу **548 зр.** — На *друкарню* зложив п. Антін Кравчук з Бережан 1 зр., п. А. Носиевич 25 кр. — разом доси зібрано **860 зр. 46 кр.** — На *Народний Дім* зложив п. Альб. Носиевич 50 кр.

Наука, штука і лїтература.

Про конкурс редакциї „Зорі“ читаємо в послїднім числї числї „Зорі“ таку замітку: „На розписаний с. р. нашою редакциею конкурс наспіло 10 творів. Упрошена до осуду тих творів комісия, в склад котрої входили Вп. дир. Ол. Борковский, др. Щурат і К. Паньківский, перевівши на засіданю 24-го м. м. основну дискусию, не признала ні одному творови премію і поручила видруковати в „Зорі“ лиш одну новельку А. І. ч. 11 під заг. „Родина шевця“. Новелї: „В обіймах нужди“ Василя Ольговенка, „Празник в Ланівцях“ П. А. і „З нинїшної доби“ показали ся такі слабі, що й годї було про них поважно говорити. Між остатними чотирма новелями виріжнювались талановитим переведенем акциї і досить зручною технїкою головно „Зломані крила“ Нестора Л—на і „Градуче поколїне“, та недоставало им реальности описуваних подій і характерів. Ті самі хиби виказано і в слабших з огляду на технїку новелях: „Відлюдок“, „Богослови“ (автора „Родини шевця“) і „Незаконна“. Драматичного твору під заг. „Супругї“ комісия не уважала тому, що конкурс розписано передовсїм на новелї і повісти. Докладнїйшу оцінку всїх творів подамо в одним з найблизших чисел „Зорі“.

„З о р я“ в ч. 14 містить дальші частини порозпочинаних творів (Не той стан, повість Левицького; Сьвітові байки в сьпівах Ст. Руданського; Марія Стуарт, Грінченка; Листи з Криму, Коняского; Бусько білий, Верхратского), а крім того: Упокій, поезию Грінченка; З поезий

В парку панувала тишина і лиш кілька помічників огородника і кілька малих дївчат снувало ся по алеях, змітали листє з дорїг і вивозили кудись.

Крім них не було нікого видко.

Мовчазний парк з своїми алеями, з своїми дорогами до їзди і нерухомими, мармуровими статуями, лежав в своїй осїнній красі поважно, мов якийсь замкнений аристократичний сьвіт, котрий випрашає собі всякого голоснїйшого і живійшого руху, з винятком звуків плывучої води або пташиного щебетаня. Обезлистілі групи старих бородатих смерек здавали ся темно-сині, а між ними миготїло кроваво-червоне листє білих берез, облите ранїшним промінем сонця мов полумям.

По-над всїм тим сяяло сине, безхмарне склепіне.

Наталка йшла до огородника, що мешкав десь тут в парку, увійшла в парк і звільнила хід. Ідучи містом скорим ходом огрїла ся надто і тїшистий холод і тишина, що царювали тут, вразили еї мило.

При стані, що широко розлив ся, а обгороджений ажуровими штахетами листїв з трави мов якесь величезне зеркало, станула мимоволї.

Вода мала для неї незрозумілу притягаючу силу. Она сперла ся о штахети і споглядала з задумчивою цїкавостию на гладку, нерухому, зеркальну площу...

В ній відбивало ся так виразно погідне осїнне небо з поодинокими білими хмарочками, і вершки дерев, жовті, зелені, темно-сині, червоні... Все бачило ся тут, лиш здавало ся все нерухоме, мов заклате і мов на глубокім недостижимім дні...

Їй стало горячо і она розіпняла пальто. Опісля зігнула ся глубше над водою і в такій поставі якийсь час дивила ся в глубінь...

Єї обгорнуло чуство подібне до туги, забажало ся їй почути на своїм тілї холодну воду, але не отсю, лиш иншу, рвучу. Спершу мусїла би надливати на неї звільна, мов граючись, мов несьміливо, приманюючо, а відтак чим раз скорше і скорше, чим раз живійше. Мусїла би напирати на неї, поривати еї. Она боролась би з филями, порвала би в них, сьміялась би в них, сьміялась би голосним бутним сьміхом і аж відтак розбушувала би в них...

Цїле пречарне, барвне окруженє здавало ся їй в водї красшим, ніж казка.

Нараз помітила себе. Чи так виглядала она?

Чорний жалібний стрій і довга креза, спадаюча з капелюха аж до землї, робили еї ще вищою. Однак еї обличе видавало ся їй иншим як звичайно. Великі блискучі очи дивили ся з лиця так спокійно, однак заразом так вижидаючо! Чого они ожидали, чого? Чого-ж би? Она усьміхнула ся. Їй пригадала ся еї повість.

Нагадавши се, здало ся їй, мов би житє лежало перед нею як один пречарний, празничний день, як якийсь сьвіт ясности, препишної, незнаної доси краси...

„Полудне“, задзвенїло щось в ній, „полудне...“

Так, еї полудне зближало ся, се відчувала она всїми нервами, в ній сьпівало щось тисячами голосів про него, а й еї окруженє заповідало его.

І чому-ж би ні? Она не бажала ніколи чогось неможливого, не жадала чогось такого анї від людий анї від обставин. Она й не спускала ся ніколи на силу других, не буза і трусом, мала відвагу! Она й не хотїла милостині від долї — всего того не було для неї. Она чула ся такою сильною і здатною до житя, що здавало ся, для неї не істнувало нїчого, чого не могла би побороти!

В сій хвилї здавало ся їй, що єї душу осьвічує сонце, що оно миготить крізь еї нерви, проникує еї, що в еї жилах гонить кров скорше і що чує голосне житє в собі і кругом себе.

На час прижмурила очи, мов би бояла ся, щоби то раюване еї душі не згубило ся через якесь иньше враженє. Їй було так мило і гарно тепер... саме, саме тепер... Коли отворила по хвилї очи і побачила свій власний образ у водї, впали їй в очи еї незвичайно червоні уста.

„Я гарна!“ заговорив в ній якийсь голос.

(Дальше буде).

В. Ахшарумова, В. Шурата; Хроніку і бібліографію. — Ілюстрації уміщені отсї: Павло Полуботок (портрет), Ворожба (рисунок Ігакевича), Хрест в Ростоках (повіту косівського). — Додаток: 13-ий аркуш словаря росийсько-українського від слова „Помісь“ до слова „Попадать“.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 4-го серпня 1896 року.

Відень. Доси не удало ся полїції відкрити злочинця, котрий передвчера підложив в дїльници Леопольдштат бомбу. В письмі, котре він лишив, находять ся між нїмецкими буквами також славяньскі, з чого вносять, що злочинець е Чех або чужинець.

Софія. Хтось положив на гріб Стамбулова бомбу, котра зірвала хрест і ушкодила сильно цїлий гріб. Трумна остала неушкоджена.

Сіямптен. Лїгунґчанґ від'їхав до Льондону.

Царгород. З віридостойного жерела доносять, що Порта готова деякі жаданя кретеньскої більшости увзгляднити, але нїяк не годить ся на засадничі зміни в галепейскім трактатї.

РАМИ

для образів і фотоґрафій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку ц. к. почти). 14—20

РУСКА КАСА

Для ощадности і пожичок,

стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою,

в Чернівцях, ул. Петровича 2.

Приймає вклади щадничі на 5½ процент від членів, що заплатили цїлу членську вкладку.

Дивіденда від членських вкладок може в році 1896 виносити найбільше 6½ процент (§. 18 стат.)

Членьска вкладка виносить 20 зр. а. в.

Селяни, що згодошують ся о пожичку, як також ручителї новинні предложити витяг табулярний, або що найменьше книжочку податкову і аркуш посїлости.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Конкурс до бурси.

Видїл „Руского Народного Дому“ в Чернівцях розписує сим конкурс на приняте учеників до „Бурси“ товариства з слїдуючим шкільним роком 1896/7.

Приймаючи до „Бурси“ взагалї учеників-Русинів шкіл середних, відзиваємо ся в сїй справі передовсїм до родичів і опікунів тих учеників, що в речинци перед вакациями зложили вступний іспит до I. класи новоосновано ї ц. к. низшої ґімназиї в Чернівцях (при улици шкільній), як також і до тих родичів, що ще по вакациях памірюють записати свої дїти до сеї ґімназиї.

Бурса „Народного Дому“ дасть сьвоїм вихованцям: вигідне помешкане (в компатах товариства, ул. Петровича 2); харч, опал, сьвітло, усу, гу і пране 3); достарчить їм—о скілько на то призволять фонди — книжок і приборів шкільних: 4) постарає ся о відповідний їх надзір, в потребі і о лїкарску опіку та о полекшу шкільної науки через совістних інструкторів: взагалї займе ся як найстараннїйше цїлим їх вихованем.

Місячна оплата за одного ученика виносить 15 зр., однак бідних учеників буде приймати ся і за знижену оплату, а по змозї навіть цїлком безплатно; належитість можна після умови сплачувати також натуралїями і віктуалами.

В поданю, заосмотренім метрикою, сьвідоцтвом шкільним і евентуально сьвідоцтвом убожества (коли подає ся о знижене оплати) треба виразно заявити, за яку оплату бажають собі родичі приняти своїх дїтий до бурси; ученики, що вже перед вакациями зложили вступний іспит до I. кл. ґімназияльної, не потребують залучувати метрики і сьвідоцтва шкільного. Приняті до бурси ученики мають виказати ся при вступі, що посїдають 4 пари біля, 2 рушники, 2 простирала, подушку, ковдру або коцик і відповідну одежу. Подане належить вносити найдальше до 15-го н. ст. серпня с. р. до заряду Бурси „Руского Народного Дому“ в Чернівцях, ул. Петровичи 2.

Від Видїлу „Руского Народного Дому“,
Чернівці, дня 23-го липня 1896.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11 28	.	.	6 57	10 28	5 50			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3 47	.	.	9 41	10 29	5 38		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3 29	.	.	9 12	10 00	5 23			До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12 03	.	.	7 17	10 48	6 16		
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11 13	9 50	До Садаґури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4 30	6 21
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1 30	5 10		6 55	9 30	9 55			До Кракова і Відня		2 50	11 00	4 40	9 55	6 45		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9 55	.	.	6 13	7 28	2 01			„ Підволочиск	.	2 11	6 00	.	9 30	10 45		
З Підволочиск	2 30	10 05	.	8 05	5 10	.			„ „ з Підзамча	.	2 25	6 14	.	9 48	11 12		
З „ на Підзамче	2 18	9 50	.	7 42	4 45	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6 10	.	.	10 25	2 45	10 15		
Зі Стрия	.	.	.	12 10	8	1 50			„ Стрия	.	.	.	5 22	9 35	7 22		
З Белзця	.	.	.	8 00	5 45	.			„ Белзця	.	.	.	9 15	7 05			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10 10	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3 05		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8 45	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8 40	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час рїжнить ся від чьвівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници е 12 год., то на львівскім годиннику е 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 162. Чернівці, четвер дня 25. липня (6. серпня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

АВСТРИЙСКІ СПРАВИ.

В часї, коли всяка парляментарна робота у нас спочиває, ведуть полїтику часописи, а великі мужі державні їздять лише по ріжних сторонах сьвіта і кількома бесїдами подають часописям темати до здогадів. Нас займає тепер найбільше важна справа австро-угорскої угоди. Знана річ, що Угорщина, а властиво верховодяча там лїберальна партия рішучо противить ся підвисшеню квоти, котру має Угорщина платити на спільні видатки. Угорска депутация оплат заявила се два рази, а головний орґан угорских лїбералів Pester Lloyd бив на тревогу против президента міністрів гр. Баденїого, котрий на підставі ухвал всїх краєвих соймів австрийских зажадав підвисшеня оплати зі сторони Угорщини. Коли-ж в послїдних днях появила ся в австрийскій прасї вістка, що угорский президент міністрів бар. Банфі, а з ним цїле угорске міністерство згодило ся вже на жадане гр. Баденїого, тоді почали Мадяри з иншої бочки. Pester Lloyd, а за ним віденьска Neue fr. Presse, котрій з ріжних партийних причин не любий гр. Баденї за те, що не хоче ратувати умираючої лїберальної партиї, завели ся в надїї, що австрийске міністерство спіткне ся на сїй справі. Ситуация вийшла така: Австрийска депутация оплат жадає рішучо підвисшеня угорскої квоти, а знов угорска депутация рішучо тому противить ся; після конституциї має в такім разї рішати сам цїсар. Але тепер знане, що австрийске правительство стоїть в сїй справі в порозумінню з угорским, то-ж нема сумнїву, що цїсар рішить справу в некористь Угорщини. Се буде очивидно новим доказом, яке сильне є положене австрийского міністерства. Сего не можуть угорскі лїберали знести спокійно і тому жадають, щоби в такім разї зірвати торговельно-митові зносини з Австриєю. Против того Австрия не мала би чого так дуже протестувати, бо при тім вийшли би найгірше інтереси Угорщини. Тому пише про се жадане Pester Lloyd таке: „Зірване торговельно-митового союза не вистарчає на відшкодованє за підвисшене угорскої квоти, не вистарчає на потрібні до того суми, противно, зірване може предложити лише той, котрий коштом Угорщини хотїв би зробити дарунок Австриї. Коли Австрия потребує в Угорщинї мати сталий відбут своїх товарів, то преціїнь так само потрібна Австрия для Угорщини. І на що врешті придала би ся Угорщинї та економічна свобода, коли з неї не могла би ужиткувати цїлковито, бо нас обовязували би й на дальше істнуючі торговельні трактати з чужими державами. То значить: ми мали би більше платити, а мати меньше доходів.“ Як бачимо, жадає сам інтерес Угорщини, аби не зірвала торговельно-митового союза з Австриєю, але оно може й так скласти ся, що коли Угорщина буде дуже операти ся підвисшеню угорскої квоти, тоді Австрия справдї зажадає зірваня торговельно-митового союза.

Ще в однім перерахували ся угорскі та й австрийскі лїберали. Они числили на те, що в австрийскій радї державній зорґанїзує ся против гр. Баденїого в справі угоди сильна опозиция, до котрої пре одна часть лїбералів. Аж тут визначний член лїберальної партиї, президент ради державної бар. Хлюмецкий сказав в Карльсбадї, що моравскі лїберали і лїберальні дїдичі ніколи не підуть в опозицию для самої опозициї.

З другої-ж сторони заявив проводир новоутвореного „католицкого сторонництва людового“ др. Ебенгох перед своїми виборцями в С. Аґата, що коли гр. Баденї не одержить підпори у лїбералів, то нехай зверне ся о те до правиці, а она его певно підопре. Се заявленє виводить наших лїбералів з терпеливости, бо з їх надїї готова вийти сама „піна“.

---

47)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

(Далше).

Так, і она почала приглядати ся собі. Она була дїйсно гарна. Сніжно-біла, а до того великі, як сталь сиявочі очи. Стать єї була гнучка і струнка, отже була цїлком гарна, в тій хвилї навіть дуже гарна... „Царівна“, навинулось їй на думку. Однак тут не було нїкого, лиш она сама... В нїй заворушила ся туга, така нїжна і непорочна мов то безхмарне склепінє, синїюче у водї глубоко-глубоко. Она уявила собі Орядина, а біля него себе...

Він був гарний... так, отже він і она. Се було би гарно, „цїлковито“, як сказала би Марко і як повинно бути.

На єї лици появила ся ледво замітна краска. Она усьміхнула ся тужливо, однак майже в тій самій хвилї спалєнїла ще сильнїйше, мов би хто заглянув проти єї волї нечайно в єї душу. Відтак відвернула ся на силу від свого образу і покинула то місце, зворушена, з горячим, сущеним поглядом, і відійшла скорим кроком в одну з тінистих доріг. Але єї думки погнались мов ті барвні мотильки далї. — Так, він був гарний мужчина і в нїм була „раса“, а що справдї любила у него, то его руки. Они мали в собі щось з інтелїґенциї і були гнучкі і майже жіночі. Н. пр. коли звисали нерухомо з поруча крісла... Ті его руки була би так радо держала в тій хвилї у своїх руках...

. . . . . .

По довгім часї отсе знов думала она над якимись певними відносинами між ним а собою, в котрих він і она занимали-б якесь становиско, грали для себе посполу якусь ролю. Звичайно відсувала від себе все, що мало характер якого „закінченя.“ „Так як оно є“, думала звичайно, „є добре і не потребує зміняти ся.“ Богато з иньших подій не могло инакше зложити ся — думала она собі — і тому було би нерозумно викликувати щось на-силу, або надто вже потягати до якої вини. Правда, его поведенє боліло єї, особливо те, що він немов ветидав ся своєї колишньої любови до неї. Але тому й прозвала его в своїм сердцю „нерозумним“ і була би лучше умерла, чим виявила перед ним, що занимала ся ним. В тій хвилї була єї душа так переповнена ним, що она забула все, чим провинив ся супротив неї, та була би з ним „поєднала ся.“ Їй здавало ся, що она могла би побороти всї его хиби і вплинути на него так, щоб его химерна натура випростала ся, чула в собі силу за двох, і то сю певну, спокійну силу, що не обманює нїколи. Коли-б він находив ся тепер десь тут в парку, вийшов з якоїсь алеї проти неї, н. пр. з он-тої широкої, обсадженої так густо липами, що їх віти сплїтали ся разом?... Показав ся напереди здалека, а відтак надходив чим раз близше і близше...

Ах, они би стілько говорили! Она мала би ему стілько сказати! Адже єї вязало з ним стілько спільного! Перше — колишня любов, а відтак їх колишні зависимі обставини, їх терпіня в молодих, найкращих лїтах і інтереси їх народу — богато річий вязало їх; она й не хоче розбирати всего. Між иньшим сказала би ему і те, що він занедбав ся „духово“, став поверховний, плиткий, що над ним взяла верх буденьщина вже наскрізь і він не зреалїзує нїколи анї одної з тих ідей, котрими одушевлив ся давно, коли не опре ся тим вплывам буденьщини. Так, отсе розновіла би она ему. А він би розлютив ся за се, і придумав би в мить якусь „фільософію“, що єї нїби збивала би. Она съмялась би сердечно! Цїла їх бесїда велась би так живо, весело; она-ж була нині так сонячно успособлена, як вже давно ні.

Ах, як він єї раз любив!

Однак тоді она не була такою як тепер, була ще дитиною. Коли-б се тодішне прожите можна тепер знов прожити, яке-ж сильне і самосьвідоме було би оно, в тім не було би страху анї перед тїткою анї перед якимсь иньшим сьвітом! Она мала би відповідати лиш перед собою самою, перед своїм „я“, котре не щадило себе, а було для неї тепер першою і послїдною інстанцією, над котрою працювала, і котра коштувала єї стілько труду і майже кривавих слез.

Так, тоді „любили ся“ они дуже, але не цїлувались нїколи. Она не цїлувала в своїм житю нїкого...

Она відчула якесь вдоволене, що остала ся аж така чиста. Тоді був би він цїлував єї уста,

Коли вже мова про обманчиві надії, то мусимо коротенько спімнути про депутацию великих промисловців віденьских до гр. Баденїого з просьбою о оборону перед социял-демократичними аґітациями робітників. Коли депутация надіяла ся надто прихильної відпов як то пр. стало ся подібній депутациї Росиї), то гірко помилила ся, бо хоч гр. Баденї признав, що не всї жаданя робітників все і цїлковито оправдані, однак виразно заявив, „що австрийскі промисловцї дуже склонні до полагодженя социяльної реформи з надто тїсного становища. На таке правительство не може згодити ся і коли самі промисловцї не покинуть свого теперішного становища в сїй справі, то правительство возьме ся на власну руку рішити се важне питанє. А жаданя промисловців, щоби правительство стало по їх сторонї против робітників, правительство не може на жаден спосіб увзглядннти. Одно, що може обіцяти, то є удержанє порядку і послух для устав.“ Таких щирих, але й острих слів мабуть ще не чули великі промисловцї від австрийского президента міністрів.

З днем 1-го вересня наступила хвиля, коли нове міністерство зелїзниць зачало свою дїяльність. Заразом перестала істнувати ґенеральна дирекция, але остала т. зв. ґенеральна інспекция, котра є першою інстанциєю для приватних зелїзниць. З новою орґанїзациєю наступила також більша централїзация австрийских зелїзниць, котрі мають тепер 34.000 урядників і слуг і представляють вартість більше як одного мілїярда зр. Від нової орґанїзациї надіють ся користного впливу не лише на розвій зелїзниць самих, але також на австрийскі фінанси.

Як ми вже доносили, розвязано цїсарским патентом краєві сойми в Горішній Австрий, Стирий, Каринтий і Шлезку, а вибори в Каринтиї виписані вже на дни 21, 25 і 29-го вересня с. р. Віденьскі півурядові часописи пишуть, що небавом будуть також розвязані сойми Долїшної Австрий, Сольногорода, Форарльберґу і Морави. Про Буковину не пишуть нїчого, бо у нас ще далекий час до виборів.

Заграничнa полїтика.

Німеччина тепер в великім клопотї, бо доси все ще не знає, чи приїде цар до Берлина чи ні. Се питанє обговорює німецка і француска праса всесторонно, а виходить із всего, що цар може би й поїхав до Берлина, але Франция противить ся тому, аби єї союзник був перше в Берлинї, а потім в Парижи. Змінити плян поїздки неможливо вже тепер, бо гостина у Відни заповіджена урядово, а зрештою австрийскому цїсареви яко найстаршому з европейских монархів належить ся передовсїм візита. Окрім австрийского цїсаря і француского союзника має цар гостити ще у своїх кревняків, як в анґлийскої королевої, а навіть поїде до кревних в Копенґаґен і Шкоциї, але чи приїде до Німеччини, о тім треба сумнівати ся, а се іменно сердить німецкі урядові круги.

Італїяньский парлямент відрочив ся по полагодженю біжучих справ на неозначений час. Нове міністерство Рудінїого не мало великої борби в парляментї, бо-ж предець програма не змінила ся з виїмкою точки що-до реорґанїзациї війска. Найшов ся був лише один вічний опозиціонїст, Імбріяні на імя, котрий однак сим разом вдарив не так на цїле міністерство, як на нового міністра заграничних справ Вісконтіого-Веносту, о котрім кажуть, що він відносить ся до тридержавного союза дещо холоднїйше, як его попередники. Що ті поголоски не є правдиві, показує найлїпше те, [illegible] ся на програму Рудінїого, знаного [illegible] тихильника тридержавного союза [illegible] Вісконті-Веноста на міністерияльнім [illegible] вехідній справі прийшло між [illegible] юзом а Анґлією до цїлковитого п[illegible] хотїв Вісконті мабуть зазначить [illegible] й справі перестала Анґлія вести [illegible] власну руку, покинула свої самов[illegible] прилучила ся до акциї тридержавно[illegible] се стало ся мабуть з огляду на Росию, котра тепер вже в тій справі виступає виразнїйше. При сій нагодї показало ся, що Вісконті є дїйсно прихильником тридержавного союза, як се взагалї для Італії инакше неможливо.

Румуньский президент міністрів Стурдза вернув зі своєї подорожи до Букарешту, а в слїд за тим появила ся поголоска, що підчас его побуту у Відни приступила Румунїя формально до тридержавного союза. Поки-що ся поголоска неімовірна, а що найменьше передвчасна. То загально знана річ, що Румунїя поступає згідно з тридержавним союзом, але тепер не стало ся нїчого, що могло би спонукати формальне приступленє нашого суседи до мирового союза. Противно, заповіджена гостина российского царя у Відни вказує на те, що Австрия тепер нїчого не зробить, що могло би виглядати на провокацию. Однак то певне, що Стурдза говорив з гр. Голуховским про полїтичне положенє, лише та розмова не мала визиваючого характеру против Росиї.

В послїднім часї відбули ся два шумно заповіджені конґреси робітничі, а то один в Ліль, а другий в Льондонї. На однім і на другім прийшло до страшних скандалів. На чолї тамошної громадскої ради стоав клерикальний бурмістр, а нова рада є в більшости социялїстична. Отже з тої нагоди устроїли францускі социялїсти страшну бучу німецким товаришам, ба прийшло до бійки; на демонстрацию француску слїдувала така сама німецка, засїдання робітничого конґресу треба було перед часом закінчити і т. п. Не лише їшло на робітничім конґресї в Льондонї, де помимо ухвали, що між робітниками національних ріжниць нема, що істнує лише ріжниця між богачами а бідними, помимо тої резолюциї били ся робітники посполу, поличкували ся і т. д., так само як в Ліль. Не знати, що думати про таку орґанїзацию робітничої міжнародної партиї. Деякі часописи здогадують ся, що всему тому чей же не винні самі пани, а буде дещо так, як гр. Баденї сказав віденьским фабрикантам. (Гл. вступну статю!)

Ще одно було характеристичне на тих робітничих з'їздах, а іменно то, що виразно показав ся на них наклін до анархізму. На 26 делеґатів з робітничого конґресу до з'їзду анархістів є 4 чисті анархісти, а то значить, що виборкові робітники почали вже симпатизувати з анархізмом. Се не дасть ся вже заперечити, хоч би сего й як бажали социялїсти, головно німецкі. Найлїпшим доказом того є промова Німця-жида Ландавера на анархістичнім з'їзді, де він виразно заявив свою прихильність для анархізму, хоч его уважають социялїстом. Після его переконана, а з ним великої части німецкого робітництва може лише анархізм спасти людскість. Отже такі, а не инші тенденциї панують між західними робітниками і на такий сто-

---

а опісля помазані уста Румунки, а може ще й других подібних до неї.

Она задумала ся нараз над своїм колишнїм „я“ і оно здало ся їй якоюсь пїжною, безмічною, осьвітленою істотою, котра не мало нїчого спільного з тою, котрої очи споглядали ще перед хвилиною так дожидаючо. Відчула, що коли би то єї колишне „я“ було обиджене, то обиду ту могла би відчути повно лиш тепер. Сонце почало припікати і она сховала ся в тінь алеї.

Опавше листє стелило ся грубо по дорозї і єї нога аж брила в нім; однак она грала ся ним і ходити в нім було їй приємно. На гарних корчах, що росли між деревами і прикрашували алею, висїла велика павутина, а зрошена раннїшною мрякою, лисніла проти сонця мов срібна сїть. По гиллю дерев і між листем шолопали ся тайком великі боязливі птахи; инші сьміливійші гойдали ся бутно по галузю, а знов деякі голосно щебетали. Все те, здавало ся, нарушую тишину ще збільшало. Чим глубше она заходила, тим більша тишина окружала єї. Парк лежав ще в півсні і їй здавало ся, що находила ся в лїсї. Вдихуючи повними грудьми нахучий воздух, силувала ся майже несьвідомо затерти чувство самотности.

Якийсь туркіт повозу збудив єї з задуми. Она чула, як він надїзджав чим раз близше і що-мине єї небавом.

Не звертаючи голови в ту сторону, уступила ся на бік з дороги. Аж коли повіз минав но-при неї, піднята очи. Они подибали ся з двоїма великими чорними, майже нерухомими очима якоїсь молодої дами, а опісля з очима Орядина...

Чи она відклонила ся? Сего не знала напевно.

Єї щоки горіли мов по якім удари і она лиш бачила, як довга спина сеї дами зігнула ся нїби з питанєм до него. Між обома дачами (і якась старша сидїла там) зазріла она мимоволї ще раз его лице. Їй здавало ся, що оно мало виглядь таких лиць, що готові все до послуги...

Механїчно звернула ся в иншу алею і так само без думки уїхала на першу лавку, що подибала.

Чи не покрило ся все румянцем сорому? Все, що було з нею доси однодушне?

Она була би припала до землї, була би зарила лице в листе зі встиду, що єї душа роздягла ся до наготи, а на те лучило ся їй отсе!

Она відчула, як на ню впливало щось таке, що була би найрадше землю розривала. Така ганьба!

Так сидїла она на лавцї з заслоненим обличем, похилена глубоко до землї...

Оскаржувати когось? Н. пр. его? Ах, то не випадало! Єї чувство справедливости було надто вироблене, щоб змогла то вчинити. Між ним і нею не було предець нїяких певних відносин і тому він не був виноватий, а она з тими довгими плечима не була також винна... отже що?

Она затяла зуби і була би в голос рыдала, однак погамувала ся і била тілько мовчки пястуком о поруче лавки... „Марко! Марко!“ простогнали раз єї уста. Чому не було его тут, щоби вступив ся за неї; ні, коли-б він тут був, то їй таке було би не лучило ся...

По якімсь часї успокоїла ся трохи.

Що обходило єї те все? Нехай він женить ся з тою з довгими „плечима“, що була ему така інтересна і що знала другими так славно керувати; она була богата, а Наталка (она ступала так гордо, коли переїджали поуз неї) борола ся з обставинами до утоми. Она певно не знала нїчого про Наталку і про єї знакомство з Орядином, не чувала нїчого про его минувшість, его приватне житє, про Румунку. Она росла у своїх родичів в тепли і на сонци, мов та пальма в оранжерії, доки не з'явив ся він. Даятого було би несправедливо ненавидїти єї.

Однак він...

Єї ціла душа переняла ся нараз сильною жадобою закинути ему якийсь брудний учинок. Він мусів в єї очах упасти, щоб їй полекшало. Она пірнула думками в его минувшість і їй пригадав ся один випадок. Раз попала ся ему якась невинна істота в руки і він використав єї темноту і незнане в свою користь. О, се був дуже підлий вчинок і гриз єї мов черв'як, але на тім не скінчило ся. Она хотїла ще виняйти, щось иньше. Спрятала лице тїснійше в долоні і підчас коли єї уста тремтїли злобно, она блукала думками далї. Різнородні думки плутали ся і ганяли по єї голові, однак жадна не вдоволяла єї. Аж по якімсь часї підняла бистро голову і єї очи заіскрили ся зимним, ледоватим блеском.

сіб хочуть їх добробит полїпшити. Чи той напрям справдї ущасливить робітників, сего не розбирають.

В Анґлії стала ся важна подія: воєвничого Анґлійця д-ра Джемсона, що 31-го грудня 1895 р. напав в полудневій Африці місто Йоганнесбурґ, засуджено враз з его спільниками на довголїтну вязницю. Хто уважно читав наші огляди политичні, пригадає собі вістку, що згаданого дня др. Джемсон напав враз з мешканцями Родезиї на головне місто хлопскої республики Трансвалїї, але его побили коло Кріґерсдорп і взяли в полон. В тій республиці Трансвалїї мешкають автохтони і зайшлі Анґлійці, котрі вправдї не платять податків, але домагають ся рівноправности. Коли їм сего відмовили, они підбудили д-ра Джемсона до нападу, котрий уважали патріотичним дїлом. Але напад не вдав ся завдяки енергії президента республики Кріґера, Джемсона увязнено і відставлено анґлїйскому правительству. Анґлійці робили Джемсонови великі овації, поважають его яко великого патріота-мученика і домагали ся его увільнення. Але анґлїйскі присяжні добачили справедливо в походї Джемсона протизаконний напад і нарушене мира і за те засудили его враз з его спільниками на кару довголїтної вязниці. Тим дали анґлїйскі судії доказ, що вміють розріжнити патріотичну дїяльність а злочин, хоч би він мав на цїли добро держави. Се відносить згідно і з похвалою цїла европейска праса.

На Балканї зачинає положене бути з кождим днем поважнїйше. Коли Европа надїяла ся, що за впливом великих держав придушить ся повстане на Кретї, то помилила ся в тім, що перерахувала ся що-до Греції. Се королївство забагло здобути собі Кріту і против рад европейских держав піддержує кретеньских повстанців як не безпосередно то посередно. Фактом є, що грецкі часописи взивають своїх читачів до піднори для повстанців, що грецкі кораблї привозять до Крети не лише оружіє ріжного рода, але також охотників. Тим треба собі пояснити се, що повстане тривае ще доси. Правда, турецке правительство доси обіцяло, що турецке війско не буде нападати, а лише боронити ся, але Турки стрілявть без причини в ясний день на дорозї до християн, а з того приходить до великого проливу крови. Але коли би Греція не піддержувала повстанців, то все пішло би лекше. Дійшло тепер вже до того, що европейскі держави вислали до Крети свої военні кораблї, а Анґлія виступила навіть з проектом, блєокувати цїлий остров. Держави мали вже рішити, недвозначно і остро напімнути Грецию, щоб спинила всяку акцию в користь повстанців, і надіють ся, що Греция послухає сего голосу, коли не схоче почути авторітету европейских держав. Сам росийскій цар заявив, що ему вже за богато тої різні і що бажає кінця того повстаня. Справа стоїть тим гірше, що і в Македонії почали Греки рухати ся, а тим вводить ся Туреччину в безвихідне положене, чого знов держави не бажають задля удержаня загального мира европейского.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 5-го серпня 1896.

Що кажуть радикали про п. Романчука. В числї 14-ім „Громадского Голосу“ читаємо досить двозначну похвалу для п. Романчука. Сказано там, що як би він станув тепер перед радикалами зі справозданем, дістав би також вотум довірія, так як від своїх виборців, бо п. Р. є в тих часах одинокий (!), котрий уномінає ся о кривди народу руского в парляментї віденьскім. Сим він старає ся окупити свій тяжкий гріх (sic!), який сповнив на народї рускім через проголошене тзв. нової ери. Та гріх сей тяжко мстить ся на нім самім. Давні его спільники покинули его, а до радикалів пристати п. Романчук не має ані відваги ані спосібности. І дїяльність его в парляментї хитка та невиразна; він промовляє против буджету, а голосує за буджетом, промовляє против закона о аґентах еміґраційних, а голосує за тим законом ітд. Видно в нім занадто професора, що привик мати дїло з книжками і з дїтьми, а не з людьми, а за мало политика, котрий би вмів не тілько жалувати ся на кривди вже зроблені народови, але поперед усего вишукував способи, щоби такі кривди не могли дїяти ся. До „Дѣла“ доносять, що ходорівскі сторони страшно глухі [illegible] а там крайна. В цїлім повіті є все [illegible] тальня і то лише на папері. На пр[illegible] села жид і писар. — Се [illegible] для посла Романчука. Че[illegible] ловання він не міг усьві[illegible] Та-ж се лежить в его власн[illegible] перед, бо тепер дуже легко може при ви[illegible] правляти ся і пропав стовп Руси! Он [illegible] реторфер не о много молодший літами [illegible] посла, їздить тепер по своїх повітах, [illegible] кує величаві віча, на котрі приходять тисячі. Таких віч уладив тепер около двайцяти. А тут два віча, в Бібрцї і Ходорові, на котрі ставило ся 370 людий і екіпчена історія! Працї, працї, пане после, і ще раз працї!“ І про те готові радикали дати п. Романчукови вотум довірія! Най би вже раз дістав ся якийсь наш радикал до ради державної, аби показав так, як рускі радикальні посли в галицкім соймі, що радикали не мають чого бути такими зарозумілими, як е. І они не богато способ[illegible] роздумали, щоби кривди не дїяли ся, а вміють [illegible] ліше нарікати подібно як п. Романчук.

З Серета пишуть нам: Дня 2. лат. серпня с. р. відбули ся в Серетї загальні збори філії товариства „Руска Школа“. Голова п. Іван Сольоґ отворив збори красною промовою, в котрій повитав всїх присутних, особливо же делеґатів виділу центрального, п. Шпойнаровского і п. Ронґуша. Наступило справоздане з дїяльности виділу, котре виказало, що виділ сповняв обовязок свій совістно і пильно. В похвалу его треба піднести, що він підтримував передовсїм щирі зносини поміж Русинами тутейшими і був живим чинником житя руского. Виділ звернув особлившу увагу на молодїж дорастаючу, закуповував книжки пожиточні і роздїляв даром поміж школярів. Він наглядав, щоби мова руска в школах мала рівне право з другими і дбав про дїти рускі морально і материально, а заходами его має навіть відбутись одно представлене руске, котре відограють хлопчї і дівчата рускі. Не малу часть заслуги сеї треба приписати голові, п. Іванови Сольоґови, котрий щиро і цїлим серцем занимає ся справою рускою. Се признав сам делеґат п. Шпойнаровский в своїй гарній бесїді, в котрій загріваючи до дальшої працї, висказав виділови цїлковите задоволене. Піднести належить ще з вільних внесень слово п. Бемера, що наглядно виказав кривди Русинів Серетских і просив о усунене надужить. Коли прийшло до нового вибору, усі присутні ухвалили голосувати аклямацією і одноголосно вибрали дотеперішний виділ. По двох годинах закінчили ся збори подякою голови для присутних і многолїтем в честь Цїсаря. Зібрані розійшли ся з милим враженем, котре позістане в їх душі довгий час, а особливо з вдячностию для виділу центрального, що вислав на наше торжество так дальних, щирих і неутомимих делеґатів. — *Участник.*

„Українські моноґрами для вишивок хрестиками й гафтом“ видали у Львові пп. А. Андрейчин (званий літоґраф) і К. Паньковский. Сеть се тека з гарною вінетою і 23 спорими таблицями, на котрих находять ся рускі букви в ріжних комбінаціях. Рисунок моноґрамів як і лучене букв в одну гармонійну цїлість — прекрасні і незвичайно приємні на око. Ледви чи найде ся яке імя і прізвище, що для них не найдено би моноґраму на тих таблицях, і то чи в великім чи малім форматї, для гафтів і вишивок хрестиками. Разом з вишивками виданими пп. Андрейчином і Хойнацким (про них у нас було огодошене) повинні ті моноґрами находити ся в кождій рускій родинї. Моноґрами ті можна дістати у Костя Паньковского у Львові ул. Театиньска ч. 19. Коштують мабуть 2 зр. 50 кр. (2 рублї, 8 франків). Для панночок і жінок дарунок знаменитий! Кожда за него подякує дуже солодко!

Страшні наслїдки піяньства. Професор Пельман з Бон доказує в часописи Prometheus числами, які страшні наслїдки полишає за собою алькоголїзм. І так Ада Юрке, що була налоговою пічкою, а при тім злодійкою, убійницею і т. д. лишила суспільности по собі дуже сумну спадщину в числї 834 потомків, з котрих 709 було караних судово, 142 жебраків, 64 обманців, 181 женщин легкого житя, 76 караних за різні перестуки, а між тим 7 за убійства. Дїтий неправих було 106. За 75 літ видала держава на них не меньше, тілько 5 міліонів марок на удержане у вязници, відшкодоване покривджених, виховане дїтий і т. ин.

Сонце палїєм. В Зільбергітте під Гарцґероде в Німеччині в фабрицї пороху і піротехничних приладів викликало сонїшне проміне експльозию. Будинок, в котрім працювало кільканайцять робітниць, вилетів у воздух, сім осіб потерпіло тяжкі скаліченя. Одна робітниця померла вже в шпиталї. Вибух був такий сильний, що в селї Зінтенфельде, віддаленім о кільометер від фабрики, повипадали шиби з вікон.

Вже щось має!

Она була Полька, Полька! Він ненавидїв Поляків, а ей висьмівав навіть, але що мала маєток...

Так, она належала до сего народу, що угнітав і переслїдував Русинів цїлими віками, корив, батожив его, розбивав его силу і висисав его кров; понижав его і глумив ся над ним при кождій нагодї, вкидував насильно своє пановане, а до съвітла і висоти не допускав; орудуючи брудом і підлостию сам зростав, а тимчасом ей нарід... О Боже, Боже, де правда?

Перед ей зворушеною душею стала нараз цїла сумна істория ей народу. Вирвула горда козаччина, станула і теперішність: той вынискваний, на нїчо зведений, оббріхуваний нарід, раб той поневіраний, що не зазнавав ні добра ні спочинку, що его доля — годувати крівавою працею сильнїйшого фарисея!

Она розсьміяла ся гірким сьміхом.

А він, що знав об тім всім, ростив давно сам ненависть в ей груди до них, він, внесунувшись працею одного такого раба на верх, дїа тепер ворогам тим під ноги, повязав ся і запродав ся!

Запродав ся! Так, бо він ей не любить.

Ох, чому-ж не охоронив его талїсман любови! чому не йшов за голосом серця, перед котрим корить ся все, котрий єднає і найлютїйших ворогів, і перед котрого потугою щезають всї різниці; о, чому не любив сеї Польки?

Чи він збожеволїв, чи упав дїйсно так низько?

Она підвела голову, слухаючи гомону з тої сторони, в котру повернув ся екіпаж. Чи він не вертав ще, щоб она прозвала его тим прізвищем, яке заслужив собі?...

Ошеля підняла ся в цїлім своїм гордім зрості, підняла руку і погрозила небу в сторону парку, а уста ей пропентали з неописаною погордою якесь одиноке слово...

Тепер була вже спокійна, не мала з ним нїчого спільного і не мала жадної страти. Лїпше вмерти, ніж станути з таким пятном перед своїм народом, сто раз лїпше вмерти!

Она силувала ся відвернути думки від него і від цїлої тої справи, хотїла отрясти ся з них, мов від чогось улазливого, пригноблюючого, однак его лише з огидно услужим виглядом і великі чорні, вибалушені очи тої дівчини їхали ся їй раз враз перед душу... Она була майже гарна і виглядала по паньски; те признавала она їй охотно...

Нараз пригадала ся їй ей праця і мов камінь упав їй з серця. Она підняла ся з свого місця, обтрїпала сукню, повідчіпляла поодинокі листки, що попричіпляли ся були до неї, і відітхнула лекше. Нагадавши се, немов віджила.

Що она могла забути свою працю!

Адже в ній спочивав ей съвіт, ожидало ей якесь щасте! І вперше відчула тое цїлковите вдоволене, яке подає праця тому, котрому здає ся, що житє не зберігає для него вже нїчого більше. Так, праця не обманила ще нікого, бодай того ні, хто шукав в ній відради і шукав більше, чим буденного щастя...

(Дальше буде).

Складки. На нашу *бурсу* зложив др. Іван Гробельский із Станїславова 5 зр., а п. учитель Зленко із Серета 2 зр. — разом зложено доси **555** зр.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 5-го серпня 1896 року.

Відень. Рахункові асистенти при черновецкій почтї Йосиф Бенедорф і Віталь Целер іменовані рахунковими офіцыялами.

Відень. Віденьска рада громадска ухвалила 25.000 зр. на украшене тих улиць, котрими российский цар при своїм в'їздї буде переїзджати.

Париж. Nord потверджає, що российский цар приїде до Парижа, однак час ще не є докладно означений.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 2-го серпня 1896.

	Львів.	*Чернівцї.*
Пшениця	від 6.50 до 7.—	від 6.70 до 7.—
Жито	„ 5.25 „ 5.50	„ 5.30 „ 5.40
Ячмінь бров.	„ .— „ .—	„ .— „ .—
Ячмінь простий	„ 4.25 „ 4.50	„ .— „ .—
Овес	„ 5.80 „ 6.—	„ 5.40 „ 5.80
Ріпак	„ 8.50 „ 8.75	„ 7.90 „ 8.30
Горох	„ 4.50 „ 8.—	„ 4.20 „ 7.50
Вика	„ 4.50 „ 4.75	„ 0.— „ 0.—
Льнянка	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Біб	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Бобик	„ 4.25 „ 4.50	„ 0.— „ 0.—
Гречка	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюшина черв.	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюшина біла	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Кукуруза стара	„ 0.— „ 0.—	„ 4.40 „ 4.80

Хміль 12.— 15.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

РУСКА КАСА

для ощадности і позичок,
стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою,
в Чернівцях, ул. Петровича 2.

Приймає вклади щадничі на 5½ процент від
членів, що заплатили щїлу членську вкладку.
Дивіденда від членських вкладок може в році 1896
виносити найбільше 6½ процент (§. 18 стат.)
Членська вкладка виносить 20 зр. а. в.
Селяни, що зголошують ся о позичку, як
також ручителї повинні предложити ви-
тяг табулярний, або що найменьше
книжочку податкову і ярмун
посїлости.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ
повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Накла[illegible] великий; купуйте чимскорше!

Конкурс до бурси.

Видїл „Руского Народного Дому“ в Чернівцях розписує сим конкурс на приняте учеників до „Бурси“ товариства з слїдуючим шкільним роком 1896/7.

Приймаючи до „Бурси“ взагалї учеників-Русинів шкіл середних, відзиваємо ся в сій справі передовсїм до родичів і опікунів тих учеників, що в речинци перед вакаціями зложили вступний іспит до I. класи новозаснованої ц. к. низшої ґімназиї в Чернівцях (при улици шкільній), як також і до тих родичів, що ще по вакаціях намірають записати свої дїти до сеї ґімназиї.

Бурса „Народного Дому“ дасть своїм вихованцям: вигідне помешкане (в комнатах товариства, ул. Петровича 2); харч, опал, сьвітло, услугу і пране 3); достарчить їм—о сьвіжо на то призволять фонди — книжок і приборів шкільних; 4) постарає ся о відповідний їх надзір, в потребі і о лїкарску опіку та о полекшу шкільної науки через совістних інструкторів; взагалї займе ся як найстараннїйше цїлим їх вихованем.

Місячна оплата за одного ученика виносить 15 зр., однак бідних учеників буде приймати ся і за знижену оплату, а по змозі навіть цїлком безплатно; належитість можна після умови сплачувати також натуралїями і віктуалями.

В поданю, заосмотренім метрикою, сьвідоцтвом шкільним і евентуально сьвідоцтвом убожества (коли подає ся о знижене оплати) треба виразно заявити, за яку оплату бажають собі родичі приняти своїх дїтий до бурси; ученик, що вже перед вакаціями зложили вступний іспит до I. кл. ґімназияльної, не потребують залучувати метрики і сьвідоцтва шкільного. Приняті до бурси ученики мають виказати ся при вступї, що посїдають 4 пари біля, 2 рушники, 2 простерала, подушку, ковдру або кощик і відповідну одежу. Подане належить виносити найдальше до 15-го н. ст. серпня с. р. до заряду Бурси „Руского Народного Дому“ в Чернівцях, ул. Петровича 2.

Від Видїлу „Руского Народного Дому“,
Чернівцї, дня 23-го липня 1896.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди			Відходять	Поїзди			
	поспішні	особові	мішані		поспішні	особові	мішані	
до Чернівцїв				**з Чернівцїв**				
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	6⁵⁷ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	9⁴¹ 10²² 5³⁸		
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлибоки	3²⁹	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Ґлибоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12⁰³	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶		
З Новоселиць, Садаґури			11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць			4³⁰ 6²¹	
до Львова				**зі Львова**				
З Відня, Кракова	1³⁰ 5¹⁰	6⁵⁵ 9³⁰ 9⁵⁵		До Кракова і Відня	2⁵⁰ 11⁰⁰	4⁴⁰ 9⁵⁵ 6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівцїв, Станїславова	9⁵⁵	6¹³ 7²⁸ 2⁰¹		„ Підволочиск	2¹¹ 6⁰⁰	9³⁰ 10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰ 10⁰⁵	8⁰⁵ 5¹⁰		„ „ з Підзамча	2²⁵ 6¹⁴	9⁴⁸ 11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸ 9⁵⁰	7⁴² 4⁴⁵		„ Чернівцїв, Сучави, Ясс, Букарешту	6¹⁰	10²⁵ 2⁴⁵ 10¹⁵		
Зі Стрия		12¹⁰ 8 1⁵⁰		„ Стрия		5²² 9³⁵ 7²²		
З Белзця		8⁰⁰ 5⁴⁵		„ Белзця		9¹⁵ 7⁰⁵		
Зі Сколього і Стрия		10¹⁰		„ Сколього і Стрия		3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁵			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8¹⁰			

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкованича.

Ч. 163. Чернівці, пятниця дня 26. липня (7. серпня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцах, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровата ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Не знають нас!

Від одного буковиньского Русина, котрий тепер перебуває в Галичинї, ми дістали таке письмо:

„Користаючи з відпустки, я вибрав ся троха в Галичину та їзджу собі по ріжних сторонах, розмавляю з більшими і меньшими патріотами та з цїкавости випитую ся, що они думають про наш рух на буковиньскій Руси.

„Рух на буковиньскій Руси? Хиба-ж там є який рух, яке жите? Знаємо лиш, що там Стоцкий веде ту саму полїтику, що в Галичинї Барвіньский — а коли так, то такий рух нам цїлком не імпонує!“ Майже тими словами відповів менї один „патріот“, великий почитатель всякої опозициї, котра буцїм то лучить Русинів, хоч ще якось не злучила. Всї его інформациї опирали ся на „Дѣлѣ“. Він навіть про угорску Русь знав дещо більше сказати, як про буковиньску, хоч та преці заслугували би на більшу увагу, ніж угорска, що не проявляє нїякого жита. І коли я патріотови став розповідати про наші відносини, так значно відмінні від галицких, коли я єму став мотивувати, що полїтика, яку веде часопись „Буковина“, на Буковинї найвідповіднїйша і найкористнїйша для Руси, він з недовірем махав головою і очивидно все брав на карб того, що я також такий „новокурсник“, як всї иньші. Так односторонно дивити ся на жите руске навчило его „Дѣло“ і его ум зробив ся неспосібний до контролї накидуваних єму „Дѣлом“ фраз.

Не знають нас, Буковинцїв, Галичане! Ще гірше, і не хотять нас знати, хоч все-ж, як кажу, ми дещо більше варті, як угорскі Русини. Занаморочені пересадною ненавистию до полїтики Барвіньского, они дивлять ся крізь ті самі окуляри і на буковиньску Русь, і мимо того, що не знають буковиньских відносин анї трохи, судять нас і то судять безпощадно. Майже на таке виходить, що коли-б ми на Буковинї почали таку карколомну полїтику, як ведуть галицкі опозиційники, хоч би в нас не було для неї нїякої розумної причини, — аж тодї ми би Галичанам подобали ся, аж тодї „Дѣло“ вважало би своїм обовязком подавати (хоч би за „Буковиною“, коли не мас свого допысувателя) вісти про наше жите. А так збуває нас коротенькими, зовсїм не частими новинками. І Галичане думають собі далї, що буковиньска Русь віддана на поталу новокурсникам, що лижуть паньскі ноги і наставляють руки на Trinkgeld-и (улюблена фраза в теперішнім „Дѣлѣ“). П. Романчук з тої причини ігнорує буковиньску Русь в радї державній, хоч зовсїм не перечить тому, коли его поклонник закадить єму і назве его одиноким заступником навіть буковиньскої Руси, — а его „Дѣло“, видумавши собі казку, що тепер мабуть на цїлій Українї-Руси, а може й в американьскій Руси, має рацию биту лише опозиция, прикладає свій опозиційний локоть до всїх так ріжнородних на Руси відносин і міряє все тою самою мірою. Єсть полїтика на Буковинї не така, як би собі „Дѣло“ бажало, отже маловажити єї і мовчати! Було би се досить сьмішне, як би не таке цлятке і дитяче! Чи етика в наших борбах партийних вже так низько впала, що противникови не сьміє ся признати се, що він добре зробив? На жаль, як виджу і читаю, і опозиційники (в родї „Дѣла“ і такого слїпого загорілця Могильницкого) і радикали думають, що маловаженє або й зневажуване всякої реальної роботи „новокурсників“ то страх користна річ для Руси.

Ну, нехай мовчать і зневажають нас, коли їм то здає ся добрим, хоч я пересьвідчений, що здаючи совістно справу з руху в такій до недавна мертвій провінциї, як буковиньска Русь, підносило би ся і нас Буковинцїв на духу і Галичани неодного научились би. Навчились би они хоч того, що есть така частина Руси, де і найзавзятїйші великі барвні птахи, яких у нас нема, і такі самі мотилї; там лїтають золоті мушки, прозорі, барвні комахи. Там живуть пишні олені, красні дикі звірі, льви, тигри; там нїколи не скошувані трави хвилюють як море.“

„Йой, бабуню!“ кликнула она і розсьміяла ся з якоїсь нервової розкоши, а тїлом єї пробігала дрож, „йой, йой!“

„Що, душенько?“

„Я хочу в теплі краї!“

Єї широко отворені оченята зоріли з лелїево-білого личка дивним блеском, мов бачили те все перед собою.

„Кажи ще, бабуню!“ натискала нетерпеливо, не зводячи очий з уст бабуї.

„Там гарно жити! Там такі тихі, глубокі, цїлком сині води, що перед ними аж страх збирає, і величезні ріки, що біжуть із скал, а спадаючи з них, прискають шумом мов перлами і наповняють тим далеко кругом себе воздух, а гук того спаду чути милями і милями. Перед красою і силою того всего чоловік нїміє!“

„А на все те сьвітить сонце?“ перебила она нараз без віддиху.

„Сьвітить. Все миготить, блестить, гарне мов у казци. Знаеш?“

„Знаю. А потім?“

„А потім суть там такі лїси, котрих віку нїхто не знає; они стоять вічно у водї мов у зеркалї. На тій водї плавають водні цьвіти, і ріжнородні дикі птахи. От-таке там; а є й таке, чого люди не знають, бо в глубинь таких лїсів негоден жаден чоловік зайти. Так, там гарно

Для неї має кожда борба якусь притягаючу силу. Ще дитиною не могла раз якось опертися „примані“ такого вихру, і висунула ся тайком на двір, щоби „летїти“. Вітер грав єї волосем, розвіявши его буйно, і бив ним в лице і плечі. А она, дрібна мов пташина, розпростерла руки широко і, розмахуючи ними мов крилами, сьміяла ся голосним сьміхом, викликуючи раз по раз: „Бабуню! я лечу, лечу, лечу!...“

„Дурненька“, нїби лаяла опівдня бабуня, розчісуючи довге, неподатливе єї волосе. „Ти певно хотїла, щоби тебе кудись вітер поніс і щоб собі головку розбила!“

„Я би не дала розбити ся, бабуню. Я би вхопила ся чого небудь і держала-б ся сильно, сильно. Я би хотїла лїтати, бабуню...“

„Лиш пташки лїтають, а ти не пташка!“

„Я не пташка, але-ж я твоя голубка; не правда? Ти казала!“

„Я казала, синку, казала!“

„Тому й я би лїтала, бабуню.“ І прикривши нагло лице долонями, станула нерухомо.

„Куди-б я залетїла, бабуню?“

„Куди би хотїла.“

„Де-ж н. пр.? Де птахи залїтають?“

„В полудневі, теплі краї, дитинко.“

„В які теплі краї?“

„В такі краї, де сонце дуже гріє, а ночи ясні як дня, де тепла далеко більше як у нас і де немов вічне полудне. Там н. пр. ростуть дерева а й цїлі лїси дуже великі і красні, вічно зелені, буйні, горді, сягаючі аж під небеса. Там ростуть великолистні пальми, кокосові дерева, мірти, олеандри, прегарні цьвіти; там лїтають

48)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянськоі.

(Дальше).

XVI.

Було се з кінцем грудня і між четвертою а пятою годиною по обідї.

Небо заслонило ся одною величезною похурою хмарою. Скаженний вітер гнав улицями, вив диким зойком, а густі платки снігу, що сипали ся мов без тямки з небес, метали ся шаленим летом у воздусї. Они клубили ся, розлїтали ся і покривали хутко землю білим покривалом, а по дахах, деревах і віконних примурках устелялись білим пухом...

Наталка придивлялась ся заверюсї з задумою.

З єї вікна було видко в далечинї одну часть міського парку. Він тягнув ся далеко і становив великаньску картину, котра пишала ся кождої пори року иньшою красою барв. Зимою лежав хмарно, неприступно, сповитий в білявих мраках мов у заклятім сни.

А нинї! Хто би відважив ся нинї загляну ти в его глубинь, відслухати, як перешіптуються старі великани-дерева, як стогнуть, коли вихор влетить між їх галузє і стане вгинати їх корони! Він божеволїє довгими, пустими алеями, глузує собі з них і свище...

Она пішла би.

ший опозиційник не знав би, які спусти найти для своєї опозиційної десперації.

Вже-ж, я не кажу, щоб у нас були вже такі гаразди; всяка робота у нас що лиш порозпочинана, хоч завдатки на будуче гарні і многонадійні; вже-ж, я бачу добре і те, супротив чого ми мусимо також опонувати; однак за те, що ми не зовїм до ладу „Дѣлу“ і его покровителям, ми не заслужили собі на таке маловажене, тим більше коли то маловажене шкодить нераз і буковиньским Русинам в їх розвою. Зійдеш цїлу Галичину і від Русинів про Буковину не дізнаєш ся більше, як про Конго.

В поступованю і думках галицкої опозициї про нас я добачую шкідливу нерадивість; майже нїхто з визначних галицких Русинів не вважає своїм обовязком навідати ся часом на Буковину та придивити ся тутешним обставинам; майже жаден академик не загляне хоч на один курс до тутешного унїверситету; руский театр довгими лїтами не показує ся тут; розвідати ся докладнїйше про тутешне житє жадна галицка газета не старає ся; подати нам якусь поміч (галицкі Русини все-ж лїпше загосподаровані), хоч би моральну, не старають ся; взагалї зносин нїяких не підтримують, — Прут для них така границя, як стовпи на граници держави.

За те ширить ся такі небилиці, як от читаю в 164-ім числї „Дѣла“, буцїм то „Буковина“ заложена на те, аби повалити „Дѣло“, — так як би газета, що і зве ся „Буковина“ і звертає свою увагу головно на буковиньскі відносини, могла справдї виручити якийсь орган народовців у Львові, і так як би на широкій Руси не могли помістити ся хоч два-три рускі дневники. Яке-ж то почуте власної сили у „Дѣла“, коли у него могло повстати подібне підозріне? Та вже, коли би йшло справдї о конкуренцию з „Дѣломъ“, то перша гадка була би видавати противну ему часопись також у Львові. От плетуть небилиці, а в якій цїли, то мабуть самі не знають.

Польскі часописи в Галичинї інформують докладно своїх читателїв про відносини в царстві польскім і Познанщинї, — а наші в Галичинї поза границї свого краю не сягають, хиба тодї, коли йде о Менелїка і т. п.“

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 6-го серпня 1896.

Мінїстер зелїзниць Ґуттенберґ виїздже сегодня з Відня на інспекцийну подорож до Галичини. В суботу буде мінїстер в Перемишли, в недїлю у Львові, а 10-го с. м. відїде до Підволочиск.

Про осїнну сесию ради державної довідують ся Narodni Listy, що доси ще не є докладно означений час, коли та сесия пічне ся, але певно що то наступить в другій половинї вересня. Зараз на першім засїданю предложить мінїстер фінансів Білиньский буджет на 1897 р. і виголосить своє фінансове експозе. В буджетовій комісиї скінчать наради над буджетом так скоро, що до різдвяних свят буджет буде ухвалений обома палатами. Окрім того прийдуть під нараду: реформа закону о своїнї, новеля до закону біржевого, закон о викупнї телеґрафів і телефонів, податкова реформа і ще кілька дрібних законів. І проект угоди вже майже докінчений, але буде аж тодї предложений, коли буде певність, що ще теперішні парляменти в обох половинах держави зможуть єї ухвалити.

В справі податкової реформи оголосила осібна комісия палати панів своє справоздане. Між ухвалами ради державної і палати панів є лише рїжниця що-до публичного характеру платничих наказів. Комісия палати панів вносить именно, щоби відпис платничих наказів лежав через 14 днїв в податковім урядї першої інстанциї до вглядженя публики. Важна є ще резолюция, щоби правительство поспішило ся з предложенем закону карного в податкових справах.

З Станїславова пишуть нам, що до тамошної дирекциї руху прийшло вже зізволене мінїстерства зелїзниць на велике розширене черновецкої станиї. Роботи при розширеню мають розпочати ся ще сеї осени і будуть коштувати около 30.000 зр.

Іменованє. Др. Корнило Ґеорґіян іменований судовим авскультантом при черновецкім суді.

Сплачуванє ратами кар грошевих. Мінїстерство внутрішних справ з причини одного случаю, де засуджений на кару грошеву домагав ся позволеня сплачувати єї ратами, орекло, що подання того рода мають бути властиво, до котрої були внесені, відкидувані без відклику до властий висших.

Польска ґімназия в Тїшинї. З Тїшина на Шлезку телеґрафують, що мінїстерство просьвіти відкинуло просьбу Поляків о отворене другої класи при тамошній приватній ґімназиї польскій, а то тому, бо при обсадженю професорских посад не додержано всїх законних условій. Коли не йшло все по закону, то не помогли навіть чотири польскі мінїстри-rodaki!

Дещо про мішані подружя. Черновецка Gazeta Polska пише про мішані подружя, в котрих муж є иншої вірн або народности, а жінка иншої. Каже, що такі подружя звичайно нещасливі, бо розходять ся в поглядах. На Буковинї після спостережень сеї ґазети в таких подружях капітулює звичайно Поляк і Полька в користь жінки, взглядно мужа, так що з того виходить шкода для польскої народности. Після наших спостережень не діє ся се там, де Поляк женить ся з Русинкою або Полька виходить за Русина. В таких подружях Русини в більшій части не мають чого глядати: і Русин і Русинка польщать ся. Тим способом ми стратили богато руских родин. Так коли вільно Gazet-і Polskiej остерігати своїх людий перед такими мішаними подружями, то нехай буде вільно і нам звернути увагу Русинів на те, що „небезпечно“ і шкідливо для нашого народу есть, коли Русин женить ся з Полькою і коли Русинка виходить за Поляка. Русини в тім випадку не звискують нїчого, лише тратять.

Що то значить „радикально“? *Громадскій Голосъ* поясняє се слово для селян на такім прикладї: „На примір два чоловіки убрані і обуті приходять над річку: кладки анї моста нема, а перейти треба: один сїдає, знімає ся, підеужє

жити; дятого і птахи летуть туди, однак туди летить ся через море!“

„І я би летїла через море.“

„А як би утомила ся?“

„Нї, нї, я би не втомила ся.“

„Звідки-ж ти то можеш знати?“

„Але-ж я би не хотїла утомити ся! Я би летїла, летїла, з цїлої сили летїла би, щоби не втомити ся. Ти чуєш, бабуню?“

„Чую, рибчино!...“

І так стоїть она й тепер мов в ожиданю безнадійнім. Єї лице бліде, утомлене. Уста стулені скорбно, лише очи в неї промінні і повні думок.

Кругом неї тишина. Єї артистично уряджена комната нинї єї пригноблює. Цьвіти в коши, якісь нової і винесеної пальми немов дрімають, і в тій тишинї она неначе чує житє власної душі.

Єї уста кривлять ся від легкого глуму і она думає: „Чому я жду? Чому вірю я?“ Она думає про свою працю. Їй відослали рукопись повісти і то без всякого поясненя. Від часу до часу мучить ся она думками, з якої причини вчинили се і чому не приняли єї? Чи она була без вартости? Чи може не відповідала „великій публиці“? Пишучи єї, думала она про публику, хоч — що правда — мало. Єї товаришки упевняли єї, що се неможливо, щоб ся повість не придала ся, а однак... однак відкинули єї! Она гризла ся дуже, була трохи не в розпуцї, і чула, що коли она не придалась би справдї, то се був би найтяжший удар в єї житю. Опісля порадила їй Оксана одного видавця, про котрого знала на певно, що принимає подібні праці як Наталчина. Она й послухала єї і відослала рукопись туди.

Тепер вижидала відповіди.

Сама не знала, чому вірила, що там приймуть працю. Правда, поміж то чуте мішало ся і почуте сумнїву. Она нїколи не мала щастя, однак чому би не мала его сим разом мати? А знов... чому-б мала его мати?

Она відвертає ся від вікна і проходжує ся повагом кілька разів по комнатї.

І не знати, чому все таке мертве і бездушне? Таке тупе! Н. пр. цїле єї окруженє, меблї, образи, а навіть цьвіти! Она спинила ся біля свого ліжка, над котрим находив ся образок: Христос на Оливній горі. Недалеко него висить револьвер. Він набитий. Пані Марко казала его як раз перед своєю недугою очистити і знов набити. Він висїв завсїгди у неї над ліжком; до того привикла она ще з дому свого батька на Угорщинї, котрий казав, що жінці збруя потрібнїйша як мужчинї. Тепер висить над єї ліжком.

Она усьміхнула ся іронічно.

Їй не треба збруї. До неї не прийде нїхто рабувати: впрочім она не боїть ся нїчого. Але отся збруя то одна річ, не така тупа і мертва як всї прочі. Се була така річ, що вимагала на кождий випадок борби і сили...

Опісля спиняє ся єї погляд знов на образї Христа. Она любила сю картину дуже. Се також щось таке промінне, осьвітлене саме собою! Нинкий ум не сотворить людянїйшої науки від Его. І Наталка нагадала собі се речене Христа, що покійна Марко повтаряла у своїй недузї.

Приступивши до вікна, вияснила знов кудись свій погляд. Она думала про смерть сеї женщини, про се, що потім стало ся, і про Марка. І тут кепкувала собі доля з неї. Звела їх разом, щоб пізнали ся, а відтак розвела — чи не на віки? Він не пише до неї, мабуть забув єї, і она не знає про него нїчого. В глубинї єї серця спочивав его образ мов сьвята памятка, котру бере ся лиш раз в рік у руки. Так, він остав ся для неї чимсь, що піддержувало довіре до людий, якоюсь оживляючою сьвиткою. Єї житє таке одностайне і безбарвне, що лиш ті у его матери прожиті роки суть в єї житю красні, особливо ті з ним прожиті шість недїль. Бо яке-ж оно взагалї? Коли-б она хотїла писати історию свого житя, то яка-ж була би то сумна і одностайна повість! Єї житє то лише то, що она перечула! Чи се може бути інтересне? Або то, що она тілько тужила, або тілько передумала! Ба! то не належить до офіціяльної істориї жінки і не мало би жадної вартости. Під „істориею жінки“ для „широкої публики“ розуміє ся щось зовсїм инше...

Однак она була собі сама винна, що в неї не було такої істориї. Она ворохобила ся, не хотїла в ожиданю буденного щастя отупіти, бажала осягати щось більше, як звичайні цїли, і попала в якісь конфлікти. Чи видобуде ся з них і побідить те, що старає ся неустанно мутити спокій єї душі і гамувати єї в єї намірах? За все те, т. є. що не ступає дорогою буденщини, покутує она. Она покутує радо з якимсь вдоволенем, з гордостию. Нестерпиме було лиш те, що она чула ся з всїм тим самотна, і що то почуте самотности грізло єї, куди-б і не повернула ся. Що правда, тому було винне по части і єї становище в суспільности, воно паралїжувало єї вартість.

Нераз уявляла собі, що розмовляє з людьми, котрих знала лише з опису і про котрих чувала, що відзначали ся або поважною умовою працею або якими небудь иншими спосібностя-

штани і бриде; а другому сего за богато, він квапить ся, скаче в воду в чоботах і перебігає. Сей другий поступив собі радикально.“ Оно справді радикальний поступок, тілько чи тому радикалови, котрий так „квапить ся“, вигідно буде йти дальше — чи то в спеку, чи в мороз, чи в холод — ми дуже сумніваємо ся... Тамтой нерадикал також не дурний чоловік...

Також проповідь! В Старих Мамаївцях о. Козак мав 19-го липня проповідь про чудо Ісуса Христа, як Він пятьма хлібами наситив тисячі народу, — і напоминаючи зібраних вірних до молитви перед їдою і по їді, сказав з натиском отсі слова: „Є один рід безбожників, таких, що щось трохи школи понюхали, що шкільні ложки пооблизували; — ті недоуки о сій молитві і не думають.“ Сими словами о. К. лиш підбурив нарід против школи, бо посилаючи діти 6 літ до школи можуть люди науку в селі в порівнаню з академичним знанем назвати лиш „нюханем і лизанем.“ З другої сторони обидив о. К. сими словами і священичий стан, бо хто має трудити ся над релігійним вихованем молодіжи підчас їх шкільного „ложколизання“, як не душпастир сам? Правда, що отець К. міг і обмахнути ся, бо хто чим не трудить ся, на то може легко і забути. Відколи мамаївска школа істнує, о. К. передними літами може який раз учив релігії в школі, але послідними літами певно ні одисенький раз. Добре би було, щоби о. К. в своїх проповідях школи не нарушував і так правительству як і тому стану, що мозольно в школі працює, також не ставив перепон.

Здеґрадований ґенерал. Pesti Naplo оповідає таку історию: В часі церковно-політичних боротьб на Угорщині засуджено редактора клерикального дневника Magyar Allam на 4 місяці за обиду маестату. А що редактор був резервовним офіцером, то справа прийшла також перед військовий суд гоноровий, котрому проводив ґенерал-майор Губерт. Гоноровий суд рішив, що Семнец — той засуджений редактор-офіцир — може задержати свою шаржу. Губерта опісля спенсіоновано, а рішенє гонорового суду відано другому судови, котрий Семнецови відобрав шаржу. Сивазу тим винесено перед соймом. В часі дотичних розправ соймових написав ґен. Губерт письмо до посла Тота, в котрім некористно висловляв ся о поведенію міністра Гонведів бар. Феєрварioго. Міністер висказав ся тогді на публичнім засіданю о Губерті так, що сей взяв собі те за обиду та візвав міністра до одвічальности. З того прийшло до поединку. Але що Губерт визвав міністра, становиском вищого від себе, то справа прийшла знов перед військовий суд гоноровий, а сей відобрав ґенералови его шаржу. Але пенсию, як довідує ся Pesti Naplo, задержить Губерт і дальше.

Польованє на людий. Як пишуть з Тернополя, відбула ся перед тамошним судом присяжних цікава розправа; она показала здичілість, яку можна бачити у наших лісових дозорців і побережників. Обжалований Челядка, побережник в селі Папірні, так горячо сповняв свою службу, що стріляти до чоловіка, всьо одно чи то був злодій чи переходячий случайно через ліс, приходили ему так легко, як до заяця. Перед кількома тижнями засуджено его на два місяці вязниці за постріленє грубим шротом одного чоловіка, а в понеділок ставав перед судом присяжних знов за те, що шевцеви Сороці всадив в ногу кілька мов горох грубих кульок шротових, котрих навіть лікарі не могли добути, так що Сорока вже на все буде кривати на ногу. Цікаве було й то, що один свідок належав також до лісної звірини Челядки, бо в кілька днів пізнійше до него стріляв, але его не поцілив. За то польованє засуджено Челядку на 4 місяці вязниці.

Чотири роки в домі божевільних в Берлині висидів безвинно один цукорничий челядник, котрого віддано там тому, бо він заедно говорив, що в черепі голови має кулю з револьверу. Лікарі не вірили его говореню і орекли, що він божевільний, а тимчасом тепер при помочи рентґенівского проміня показало ся, що дійсно в его голові понизше ока в кости була куля. Очивидно, що здорового і невинного челядника випущено зараз на волю.

Чи в місяцю серпни буде велика спека? Хоч люди як дуже нарікали на спеку в липни, то треба таки завважити, що пересічна теплота сего року виносила $^1/_5$ степеня меньше від середної найвищої теплоти, яка бувала в тім місяци попередними роками. Можна би отже надіяти ся, що що забракло липневи, схоче серпень відбити на людях, але при тім треба ще тямити, що пересічна теплота в серпни о $^8/_{10}$ степеня низша від пересічної теплоти в липни. То важний аргумент против спеки в серпни. До того оголосила центральна стация метеорольоґічна у Відни таке: Тисненє воздуху розложило ся рівномірно на просторі Европи, тому в найблизших днях треба сподівати ся на відміну хмарного неба, склонного до туч, і тілько середної теплоти.

В повени в Японії, яка лучила ся 15-го червня с. р., погибло 37.000 людий. Филя морска піднесла ся коло Сендар, поміж Токіом а островом Єссо і залила три префектури. В місті Камаісі погибли всї мешканці в числі 6.000 осіб. В префектурі Івате около 25.043 убитих і 1.244 ранених осіб, а 4.000 знищених домів; в префектурі Міяґі згинуло 3.105 осіб і 970 домів знищених; в префектурі Аомарі погибло тілько 300 осіб. Тоті величезні страти в людях толкують ся тим, що катастрофа наступила вечером, коли вже всї спали.

Обкрадений злодій. В Берлині відбула ся дня 27-го липня цікава судова розправа. Ґеце, урядник банку Бляйредера, украв 105.000 марок і утік з своєю приятелькою Метою Фукс до Філядельфії в Америці. Однако его там скоро зловлено і американьска поліция видала злодія без проволоки німецким властям. Але при арештованім злодію найдено лише малу суму, отже догадувано ся, що він украдені гроші так скоро розтратив. Тимчасом показало ся, що Ґеце сховав 60.000 марок і то лише на то, щоби своїй любці Метї забезпечити будучність. Суд довідав ся о криївці, але гроший вже там не найдено. Украв їх американьский адвокат Ґецого спільно з Метою, котрій Ґеце вже в вязниці вказав криївку. Краденими грішми Мета поділила ся з адвокатом. Американьскі суди увільнили того адвоката і Мету від всякої відвічальности, а суд берлиньский засудив Ґецого на 4 роки вязниці.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 6-го серпня 1896 року.

Відень. Wiener Zeitung оголошує: Міністер справедливости іменував авскультанта Якубовича ад'юнктом повітового суду в Ґурагуморі. Міністер просьвіти іменував провізоричного головного учителя при черновецкій семинарії учительскій Омеляна Поповича сталим головним учителем при тімже заклади.

ми. Иньшим разом знов переживала в уяві сцени, в котрих відограваля якусь ролю, що в ній терпіла несказано. Думала так живо, відчувала так сильно, що аж плакала. Чому чула ся она такою самотною? Чому бояла ся зрадити щось з своїх думок і почувань?

Але ні! Она не боїть ся. Она вискаже все пером і аж тоді стане їй лекше, але чи ей нарід дасть їй право промовляти до него, чи она спосібна до того?...

На дворі лютила ся завірюха так, що заслоняла всякий вид.

Вітер бив снігом о шиби, розносив его цілими масами, пив за углом хати і в комині.

Ах, коли-б она уміла музику, н. пр. вміла ґрати на фортепяні, або коли-б хоч мала фортепян у себе. Она викликувала би поодинокі тони і вслухувала би ся в них. Она прислухувала би ся їм ще й тоді, коли-б они, розплинувшись уже в завмираючий звук, істнували-б лиш в памяти. Тоді не була би ей душа така самотна...

За нічим їй не жаль, лиш за тим, що ей не вчили музики. О, яка сила чута пішла би в неї в тони! Ні, вся ей сила вилляла-б ся в них і она чула-б ся щасливою. Ей гру назвали-б може пориваючою, а тимчасом ей думки пригноблювали мов недуга!

Як би тепер Орадни прийшов, саме тепер в ту завірюху, як би она радувалась!

Впрочім се не була правда, що він женить ся з тою „з плечима“. Она не бачила їх більше разом, а одна з ей знакомих оповідала їй, що він бенкує собі „з тої“ і що она ему цілком байдужа. Перед кимсь там мав навіть сказати, що старий мусить розум своєй доньки добре маєтком ваштукувати, бо она своїми „приватними чеснотами“ не приваже нікого, і що в неї вилекані лиш панські примхи.“ Може бути, розповідала, що то она залюбила ся в нім, але він в ній ледви. Впрочім що єзу шкодить бувати в такім елеґантскім домі? Она не вірить, щоб він з нею женив ся; він займе нині-завтра независиме становище і поведе до слюбу яку доньку своєї нації...

Отже ей комбінациї були фальшиві і она засуджувала его несправедливо; она може з ним знов говорити. Она й не бажає від него чого иньшого, він їй байдужний. Нехай любить кого хоче, нехай ним другі кермують, але прийти до неї і побалакати з нею може він. Чому она має проводити житє так безкровно?

Ей обгорнула майже нетерпелива тута за ним.

„Коби прийшов, коби прийшов!“—така думка вчінила ся ей і дзвеніла неустанно в ей душі.

Читати або писати она нині не може. Все те не вдоволяло би ей нині; таке заняте за спокійне, за слабе; она відчуває нараз всю мертвоту такого занята, его безномічність і немічі супроти такого настрою, в якім находила ся саме нині. Она надто занепокоєна; ей душа перенята якимсь передчутем і она просто мучить ся...

Немов утомлена опускає ся вкінци на фотель, опирає голову недбало о его поруче і слухає. Раз як лютує метіль, раз як тикає годинник, а знов як недалеко ей ніг віддихає силача Діяна. Приглядає ся на-пів замкненими очима цьвітам і їх листю; силує ся відхопити, як ростуть. То знов думає над Бог зна чим...

. . . . . .

В сінях отворили ся голосно двері і почули ся скорі кроки.

Она прокидає ся немов зелектризована, ей серце зворушує ся болїсним передчутем і стукає несамовито. З затаєним віддихом розбирає она той хід; ні, тепер вже пізнає его з певностию. Підявшись блискавицею йде до дверий і отвирає їх.

„Орадни!“

„Се я!“

„Ах, я знала, що се ви!“

Она цілком зворушена. Она хотіла би, щоб він відразу скинув бурнус, отряс его з снігу, щоби усів і говорив. Утихомирює Діяну, що збудила ся і гаркотить, стрінує ему з шапки сніг і вдихує радо свіжий воздух, що він его вніс з собою в комнату. Она говорить і сьміє ся. Говорить раз по раз, що она знала, що він прибуде. Опісля просить усісти.

Тут! Або ні, тут може; тут вигідиійше, лїпше. Або там на кріслі, в котрім саме тепер она сидїла. Там паде на ноги світло полумя з комінка, в котрім горить огонь.

Вкінци сидять уже обоє. Она обняла білими руками колїна і дивить ся на него своїми великими, блискучими очима дожидаючо. Ей незвичайне оживленє вплива на него стісняючо і він вітортає раз по раз нервово з чола волосє. Опісля усьміхає ся.

І що-ж она поробляла?

(Дальше буде).

Відень. Румуньска пара королївска від'їхала нинї рано до Zell am See. На прощане явили ся на двірци зелїзницї урядники з румуньского посольства, а панї подали королевій пишні квіти.

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки університеской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформаций треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (19—100)

Інтелїґентна молода

ЖЕНЩИНА

принялась би радо заряду домашного господарства на приходстві або в иньшім більшім домі. Адреса: **Е. М.** в Чернівцях, ул. Нового Сьвіта ч. 12. 1—3.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як вевюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанем

В. Данилевич,

машинїст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. головній ч. 20.

РАМИ

для образів і фотоґрафій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку ц. к. почти). 15—20

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краевий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **веїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

ВИШИВКИ

всхідної Галичини

після колекциї зібраної Товариством „Клюб Русинок у Львові“, появились накладом Антона І. Хойнацкого з лїтоґрафічного заведеня Андрія Андрейчина по цїнї

3 зр. 30 кр.

за **примірник**, складаючий ся з **20 таблиць** в 4° королевского формату в **хорошо** видїланій **теці.**

Видане сих „Вишивок“ перевисшає значно подібного рода видання, що появились в Кіеві, Одессї і Москві, і то не лише під взглядом техничного викінчення, але також і під взглядом самого змісту, бо видьне се складає ся з точних репродукций численних взорів народних вишивок з повітів Борщів, Городенка, Калуш, Надвірна, Снятин, Товмач і иньших о вірнім наслїдуваню красок, уживаних народом в дотичній окрестности.

З замовленями належить звертатись до Антона І. Хойнацкого, управителя Книгарнї Ставропигийского Інститута у Львові, улиця Руска ч. 3. 24—26

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

ЖНО

хоче купити добрий і справедливий

МОСТ ОВОЧЕВИЙ

з яблок або грушок,

грубо витиснений, причім ґварантую за добру якість, нехай уласть ся до економа і торговельника

ГАНС СТАРІ, ЕДЕЛЬСБАХ,

почтова і зелїзнича стация **Фельдбах** в Стирії.

Посудину на мост прошу прислати або можу і сам дати. Замовленя висилаю за послїплатою. (8—10)

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	6^{57}	10^{28}	5^{50}			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	10^{29}	5^{38}		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	10^{00}	5^{23}			До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	7^{17}	10^{48}	6^{16}		
З Новоселиць, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11^{13}	9^{50}	До Садаґури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1^{30}	5^{10}		6^{55}	9^{30}	9^{55}			До Кракова і Відня		2^{50}	11^{00}	4^{40}	9^{55}	6^{45}		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9^{55}	.	.	6^{13}	7^{28}	2^{01}			„ Підволочиск	.	2^{11}	6^{00}	.	9^{30}	10^{45}		
З Підволочиск	2^{30}	10^{05}	.	8^{05}	5^{10}	.			„ „ з Підзамча	.	2^{25}	6^{14}	.	9^{48}	11^{12}		
З „ на Підзамче	2^{18}	9^{50}	.	7^{42}	4^{45}	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6^{10}	.	.	10^{25}	2^{45}	10^{15}		
Зі Стрия	.	.	.	12^{10}	8	1^{50}			„ Стрия	.	.	.	5^{22}	9^{35}	7^{22}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	5^{45}	.			„ Белзця	.	.	.	9^{15}	7^{05}			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10^{10}	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3^{05}		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8^{45}	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8^{40}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 164. Чернівці, субота дня 27. липня (8. серпня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Rustica gens....

(Образок з житя).

„День добрий!“ — „Добрий день! Сїдайте, панове ґазди!“

Панове ґазди, що прийшли, коні до Рускої Каси, другі в справі принятя синів до бурси, не думають сїдати, лише намагають ся цїлувати мене на привіт в руку...

Хто їх того навчив? Чому такі раби? Чому не подають руку, як рівний рівному, з сьвідомостию своєї власної гідности? Они собі цїни ще не знають, амбіцию їх доси кождий старав ся нищити! Они ґазди, нераз і заможні та поважні ґазди, але самі себе вважають чимсь низшим. До їх невільничого поведеня ми привикли, оно нас не разить; але те саме поведене наших селян Американцї висьмівають і на нашого еміґранта дивлять ся бісом, гірш як на Індийця.

Довге, нечесане волосе, розшпнята брудна сорочка, грубий сердак на опашки, і чоботи нечищені з того часу, як вийшли з варстату шевця. Увійшовши в хату, вносять з собою душну, прикру атмосферу, котра остає ся по їх виході в хаті цїлими годинами. Цїлий вигляд їх некультурний, прикрий.

Чому оно так? Адже ті люди з тим маєтком, який нераз мають, могли би цїлком инакше виглядати! Адже ті люди, мешкаючи звичайно над ріками, могли би щодня купати ся і не носити з собою, мов хлопску авреолю, воню поту, бруду, нечистих онучок і розпареної шкіри! Чом же їх хто не навчить, що се їм не лиш не до лиця, але що се й не здорово?

Наша інтелїґенция не звертала ніколи уваги на се. Она досить давно вже прийшла на думку, що селян треба учити читати-писати, але доси ще зовсїм маловажить будову хлопских хат, маловажить кухню і одежу хлопску, маловажить спосіб его житя, — думає, що инакше не може і не повинно бути.

І так в нових будинках хлопских ми мало коли бачимо які уліпшеня; їда селян яка була здавна проста, така остала ся й до нині, хоч з тих самих віктуалів, яких селяни уживають, можна би мати далеко поживнїйші і смачнїйші страви; ноша їх, нераз так само дорога, як паньска, але незграбна, без крою майстра; а гігієна хлопского житя — то повільне самоубійство. Як у низькій, душній селяньскій хатї в зимі спить нераз десятеро челяди, пацята, кури, телята і ягнята, всї ми то бачили, але й на думку нам не приходить, що воздух, який в такій хатї повстає, просто убійчий і що треба селян доконче привчити, що можна і треба инакше то собі уладити. Коли-ж наша інтелїґенция по селах ужне свого впливу і на зміну житя селян?...

— Так ви хочете синів дати до нашої бурси? Дуже добре! Ви Русини?

— Ні, ми Волохи!

— Ви Волохи? А по волоски вмієте говорити?

— Не вміємо; ми лиш по руски говоримо, але ми Волохи.

— Та які-ж ви Волохи, коли по волоски не вмієте говороти?

— Ну, так; одні є унїяти, от як в Раранчу, а ми Волохи волоскої віри.

— То не є нїяка волоска віра, тілько православна! А православні є й Русини і Москалї і Румуни; за то Волохи в Семигородї є також унїяти, хоч они Волохи, є Русини унїяти в Галичинї...

Селяни отвирають широко очи, не розуміють сего.

Чому они сего не розуміють? Чому буковиньский православний чоловік, хоч би не знав і слова по волоски, називає себе Волохом; а галицкий латинник, хоч би не знав слова по польски, називає себе Поляком і яко Поляк вписує ся до конскрипций? По що жили і повмирали тисячі руских сьвящеників по селах, коли за остатних кількадесять лїт не викорінили зпоміж селян навіть того фальшивого погляду, з котрого користають Волохи і Поляки і дешевим коштом збільшують число свого народу тисячами або й сотками тисячів Русинів? Хто-ж о се в першій лїнїї повинен був по селах подбати, як не сьвя-

---

49)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

(Дальше).

Она сміє ся. Она аж мучила ся в тій самоті. Думала вже кинутись в метїль і йти куди небудь. Відтак числила віддихи сплячої Діяни; потім думала про Бога, чи властиво про Ісуса Христа, і що се на ей думку зовсїм не мудро вважати себе великим, тому що не вірить са. Що Фламаріон викликав раз давно в ній чудні ідеї, котрі ей вдоволяють в кождій релїґійній і що він мусить бути благородний чоловік. По тім сьміяла ся знов. Се все не інтересне; нехай він щось оповідає. Се він дуже гарно зробив, що відвідав ей саме нині; се просто добрий учинок; она нині так чудно настроєна, особливо з полудня прикрі чути просто давили ей.

Ей первовість, повна ожиданя, виводить его з рівноваги і він, придивлявшись їй, як говорить, мішає ся сам, здає ся, ему не достає відваги говорити.

Вайнци оповідає, що був в ей батьківщині, що відвідав і ей кревних, привіз їй листи і поздоровленя від панни Марії і від тітки. Катя вже цїлком доросла панна, котра мабуть скоро віддасть ся. Все остало ся там по старому, гори, котрі она так любила, місто, люди... лиш вуйко постарів ся замітно. Впрочім він казав ей, „одиноке дитя одинокої его сестри,“ поздоровити і переказати, що ей фотоґрафія висить над его ліжком, та що він ей так завсїгди любив, у тім високім ковнїри Штуарт і з сиущеними косами; він ей не забуває і навіть вибирає ся відвідати. Зона за кілька неділь вінчає ся з своїм давним поклонником, з колишнім правником ...чи Наталка собі пригадує? Він сьпівав заедно з нею дуети пречарним барітоном... О, она пригадує собі.

Він оповідав, а она перебивала ему питаями двома-трьома нараз.

Спогади з рідних сторін відсьвіжили ся в ній так сильно, що она мов бачила все перед собою. Дім, в котрім виросла, комнату, в котрій мешкала разом з бабунею. Дім Маєвского з височенними старшинними смереками перед ґанком, его „паньский“ плеканий город з білими штахетами. А відтак їх город, де по алеях она нераз бігала мов стріла, з дїти ловили ей, одного разу навіть і він. Тоді зачіпило ся ей довге волосе за якийсь корч і він спіймав ей. Ах, она сьміяла ся тоді так сердечно, а всї дїти разом з нею; а в него аж очи горіли з якоїсь шаленої утїхи...

У всїх тих спогадах, що минали по-при ей душу образами, виринали пречарні гори буковиньскі, улюблені ей поодинокі скали і яри...

Все те було таки дуже гарне. А тепер? Тепер дїлив ей від того лиш час.

„Все те було таки дуже гарне!“ відозвала ся она нараз в голос, і споглянула на него.

„Що таке?“

„Все те, що було; минувшість. Чи не так?“

„Для мене она мертва.“

„А для мене ні!“

„Се звичайно так у жінок.“

„Що?“

„Ну, жінки кохають ся звичайно в минувшости.“

„А мужчини ні?“

„Взагалї ні. В мужчин переважно будучність на оці.“

„Отже й у вас так?“

„Чому би і в мене не мало так бути?“

„Давнїйше були в вас иньші думки.“

Він сьміяв ся.

„Давнїйше!“

„Ви переконували мене, що не віритє в нияку будучність.“

„Я був огірчений; я був хлопцем. Хто би впрочім розбирав такі слова!“

Она дивила ся зчудованана него.

„А я думала“...

„Ви думали! Я сам думав тоді“, казав він усьміхаючись, „значить: в тій хвилї думав, коли говорив се. Однак, Боже мій, час із своїми проявами не минає по-при чоловіка безслїдно. Его порива могуча струя жита з собою, і кождий рік, ба, кожда днина відобє на нім своє пятно і він

щеники? Тимчасом не подбали о се і ми тепер маємо Волохів, котрі не суть Волохами, маємо Поляків, котрі не суть Поляками, маємо в своїм народї елемент, котрий лише задля свого фальшивого погляду на справи віри готов нас кождої хвилї покинути, ба й дає ся легко перетягати в противний бік. Отсе наслїдки „сьвідомої патріотичної роботи“ нашого духовеньства по селах! Пора би вже опамятати ся і знати і других учити, що православними є не лиш Волохи, що латинниками є не лиш Поляки, і що віри з народностию мішати не можна.

З сим фальшивим поглядом на віру і народність ми стрічаємо ся на Буковинї дуже часто. Підтримуване і ширене такого погляду очивидно лежить в інтересї Волохів, але цїлком не в нашім рускім інтересї. Тому то й допоминаємо ся і будемо допоминати ся так від сьвящеників, як і від учителїв, аби при всякій нагодї осьвідомлювали і в тім зглядї селян.

Взагалї інтелїгенция наша по селах мабуть не тямить, як відповідним словом або прикладом, без великих заходів, може богато зробити. Що се справдї можна, сьвідчать ті села, в котрих поодинокі люди поробили з селян культурних людий. Але, розуміє ся, інтелїгенция сама повинна знати, чого хоче і як до того має забирати ся. Взяти швабску кольонїю на увагу і наше руске село, хоч би і найзаможнїйше, зараз видко величезну ріжницю. У швабскім селї хати красні, всюди порядки, живе з якоюсь огладою, а в рускихъ селах того всего нема, хоч би людий і стати було на се.

Пригадуємо тут і радимо добре застановити ся над словами д-ра Олеськова, котрий видячи наших селян в Канадї, прийшов на такі думки: „В Америцї — каже він — нема хлопа, там всї пани, що знають собі цїну. А наш селянин, вихований в довгій неволї, темний, обдертий, нехарний, забуваючий завсїгди на своє достоїньство людске, робить між Американцями вражіне гірше Китайця або Индийця, через що Американцї дивлять ся на него з погордою. А вже найгірше разить їх ота невільнича покірливість наших селян, котру би справдї треба вже тут з них викорінювати і затирати кастові ріжницї. Але проте кілька лїт житя на американській вольній землї змінює нашого селянина на „поступового“. Потребу оглади своїх земляків пізнали вже Русини, осїлі в Сполучених Державах, і коли наш переселенець Лемко заїде до своїх в Пенсїльванїю, то там беруть его між себе і держать в хатї на свій кошт, поки лучше не привчить ся правил приличности. Наших дївчат держать так дві і три недїлї, поки не навчать ся в людскім товаристві так, щоби своїм не робили ветиду. Кождий переселенець до Америки мусить завчасу навчити ся чистоти, носити стрій сьвітовий, паньскій, не сьвітити голими грудьми, а передовсїм не понижати себе самого.“

„Живемо — каже дальше др. Олеськів — і працюємо для народа від многих лїт, а в пору, коли тілько нарід переступив границю своєї вітчини, показує ся, що треба було трудити ся в напрямі такім, який ніколи і в голову нам не приходив. Треба було будити потреби культурні, а ми тимчасом одушевляли ся „народною фільозофією“ і другими високими прикметами нашого народу, котрі, коли добре розглянути ся по сьвітї, найдуть ся в тій самій мірі хоч би у таких народів, як — Индияни.“

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 7-го серпня 1896.

Іменованє. При львівскім судї краєвім іменований Іван Масляк авскультантом.

Перенесеня. Почтовий асистент Іван Глинський перенесений з Чернівців до Кіцмана, а асистент Антін Кусік з Кіцмана до Чернівців.

Є. В. Цїсар дарував погорільцам в Устю Зеленім 1000 зр., а погорільцам в Новосїлки Язловецкій 200 зр.

Міністер зелїзниць Гуттенберґ приїздже, як тепер вже докладно знають, в четвер дня 13-го с. м. до Чернівців. Про програму подорожи довідуємо ся: Міністер побуде в Чернівцях один або два дни, опісля поїде до Новоселиць, Глибоки і Берегомету. По скінченю інспекцій поїде міністер до Панки, де тепер перебуває его сестра. — *Побут міністра на Буковинї* визискають компетентні власти і товариства, щоби міністрови предложити жадання краю на поли зелїзниць, а они стремлять головно до заснованя осібної дирекциї руху в Чернівцях. Бажати-б лише, щоби просьби не остали й сим разом без успіху, як всї дотеперішні. Вже від кількох лїт стараютъ ся собі, видїл краєвий, міска рада, торговельна палата і т. д. о заснованє осібної дирекциї руху, але доси ми чули лише обіцянки без реальних наслїдків. А зміна титулу „інспекторат руху“ на „управа руху“ певно нікого не вдоволить, коли з тим не сполучене розширене круга дїяльности тутейшого уряду зелїзничого.

Руский народний театр переїде не, як було заповіджено, до Гусятина, але до Борщева, де *розпічне* ряд представлень дня 13-го с. м.

До нового виділу „Народної Волї“, політичного товариства радикалів в Коломиї, ввійшли яко голова др. Кирило Трильовский, заступник голови др. Северин Даниловичъ, а яко секретар Дмитро Германюк.

Уличні агітатори румунїзаторскі. У відповідь на спростованє п. бар. Мустаци, поміщене нами в ч. 156, отримали ми на доказ, що покровитель „рускихъ консерватистовъ“ агітує вже навіть по улицях проти всего, що руске, отсе письмо: „Діяло ся то 16. липня с. р., як я був в Чернівцях із своїм сином, що саме тої днини зробив вступний іспит до рускої гімназиї. Щоби подїлити ся сею утїхою не йду а біжу до „Народного Дому“. А тут нападає мене на улици якийсь панок, високий, худий, чорний, із закрученим вусом, ще й в окулярах тай питає мене: „Ви відки, газдо? Як називаєте ся? Куди ідете з хлопцем?“ — Я видивив ся на него, а далї кажу: „Я Ц. К. із К. та йду сказати в „Рускій Бесїдї“, що мого сина приймили до рускої гімназиї.“ — Сї слова вкололи того панка дуже, бо він крикнув ся на мене: „А ви на що дали хлопця до рускої гімназиї? То нема вже иншої гімназиї?... А до „Бесїди“ і самі не ходїть і другим відраджуйте; бо там нема нїчо доброго!“ — Й-ж ему на то відрізав таки по просту: „Неправда, що в „Народнім Домі“ нема нїчо доброго та що пани з Рускої Бесїди не є наші приятелї: так сьвіт знає, як они за нами вподобнюють ся.“ А на конець питаю его: „А ви що за один, що мене так бабаґуєте не знати за що?“ — „Я барон Мустаца“, відповів. — „Ага, то ви той, що на наших проводирів завсїгди нападаєте і всїх

зміняє ся несьвідомо. На властиву квінтесенцию житя приходить чоловік аж з часом. Випочім я мав тодї по части і слушність. Будучність то як блудне сьвітло. Она спинає уживати краси житя, она то — старість. В погони за нею роздроблюємо сили і ледви добачуємо то, що нам подає теперішність.“

„Се правда“, відповіла она задумчиво. „Іде головно о те, як властиво чоловік заховує ся супроти житя.“

„Так. Від того залежить чимало. Я пересьвідчив ся, що ще наймудрійше заховувати ся пасивно, і дбати передовсїм за себе.“

Єї очи замиготїли.

„Значить, не бїжати нїчого, не давати нїчого, бути недвижним мов та багниста вода?“ промовила з перелетним усьміхом.

Він спаленів.

„Чому не бажати і не давати нїчого? Я не думав так. Я думав, що все має свій час і наступає само собою. Прискорювати які небудь подїї або обави, то нерозумно і нема нїчого поганїйшого і шкідливійшого над передвчасні твори. Они пригадують калїцтва. Моя фільософія дише мужицтвом“, додав опісля гдумливо, „неправда?“

„Мужицтвом? О, ні — але малодушностию!“ відповіла сумно. „Ждати! Боже мій, все, все лиш ждати!“ Сї слова вимовила з якоюсь гірков розпукою.

„Але-ж ви чудні!“

„Ждати!“ перебила она ему нетерпеливо і мов слїдила чим раз далї за якось думкою. „І чому? Ах, ми така низько-думаюча маса, що не вміє одушевляти ся! Чи я не казала вже раз его? Сотворити щось таке, що поривало би! Та маса з самого ожидання і невільничої податливости запала в нидіне. Чому в нас так мало гордости і відпорної сили, так мало наклону до величи, так мало поривів до могучости? Чому, чому оно так?“

„Не судїть за скоро“, відповів він живо, „тих, що в них не відзиває ся ще кров будучности. То не є ще нїяка сила і нїякий поступ!“

„Я засуджую тих, що можуть більше зробити, як дбати про буденні цїли, або що служать лиш партиям. Чому не служити в сносїй гарний своїй вітчинї або хоч своєму талантови? Але ми — ні!“ повторила ще раз гірко. „ми не горді, ми наймити з природи і вміємо лиш жалїти ся! Ненавиджу тих, що лиш проливають слези, як і тих, що не мають в собі тепла!“

„Я також; але я маю в собі тепло.“

Она усьміхнула ся, а відтак задивила ся на свої білі, тонкі руки.

„І тому, що я тут у вас, треба і вам дізнати ся про се тепло.“

Се мало дзвенїти жартовливо, однак его лице змінило нараз свій вигляд і він усьміхнув ся нервово-вимушеним усьміхом.

Она дивила ся на него допитливо, майже неспокійно, але не обзивала ся.

„Се бачите — в тім річ, що я заручив ся...“

Мовчанка.

Єї лице побілїло і мов задерев'ило, а уста стратили мягку рухливість.

„Так?“

І знов мовчанка, а опісля знов: „Так!“

Він вимовляє се зміненим нараз, майже поганим голосом, а поглад у него несьмілий, здичілий. „З донькою мого шефа, адвоката Міллера. Знаєте, она зве ся Ванда.“

„Ванда?“

„Так. Адже ви єї знаєте!“

„Я не знаю... так... з виду!“

І она не має більше що казати. Не має зовсїм нїчого і не знає нїчого.

Він блїдий мов крейда, гладить на неї, як она пересипує скоро перстені на пальцях, гладить на єї довгі вії і як она мовчить.

І нїби що-ж там такого стало ся, що не обзиває ся: нехай би лиш одним слівцем!... Але куди вже їй до бесїди! просто занїміла.

Що за страшенно дурна, упокорююча хвиля! І она мовчить якось дивно. В нїй тремтить якось дивно. В нїй тремтить наглядно житє, сказав бись, і в найменшім пальчику нерви напружені до крайности, і з цїлої єї істоти рве ся щось на волю, але уста мов поражені...

В яке огидне положенє залїз він — ух! Перед ним лежала книжка, поезиї Гайного. Ухопивши книжку отворив єї без думки і его очи спинили ся на першім стишку:

нас Русинів одним махом з сего сьвіта зничити хочете?“ Був би я панови баронови ще не одно сказав, та погадав собі: *шкода кождого слова*, обернув ся й лишив его, як на цїдилї. — Чей сї подробиці пригадають панови баронови его „шляхотний“ *учинок*!

Галицка краєва комісия для ревізиї катастру податку ґрунтового розпочала свою дїяльність дня 4-го серпня с. р. Після §. 17 закона з дня 12-го липня 1896 мусить комісия покінчити свою роботу найдальше до 6 місяцїв. Однако в тім часї мусять бути після §. 16 згаданого закона подані і висланди ухвал комісиї в нових класових зуставленях і повітових переглядах, а та буде вимагати що найменьше двох місяцїв часу. Отже для самого полагодженя своїх праць не буде мати комісия більше часу як чотири місяцї. Супротив того просить комісия сторони інтересовані, котрі хотїли би ще вносити які *реклямациї що-до оцїнки ґрунтів, щоби зробили* то найпізнїйше до 15 вересня с. р. і тим способом подали комісиї можність справу совістно полагодити.

Виновник замаху довершеного минувшої суботи у Відни досї ще не вислїджений. Також не звістна досї цїль замаху. Поліция арештувала кілька осіб. По переслуханю всїх випущено на волю. Вказівки, що служать за підставу доходженя, дуже неясні. Також непевна річ, чи чоловік, що принїс пачку до робітні Баша був лише посланцем, чи може злочинцем. Знають о нїм то, що був одітий як муляр і обляпаний вапном. Говорив по нїмецки з чеським акцентом. Під адресою Баша був напис: Plachen Masinen Modelle. З того, що в слові Maschinen стоїв знак s замість sch, догадують ся, що виновник замаху есть з походженя Чехом. — Челядникови Шікови, котрий був в часї замаху в робітни, показано в поліциї збірку фотографій звяних злочинцїв. Шік каже, що в одній фотографії пізнає цїлком певно черти чоловіка, котрий принїс бомбу. Для потвердженя того переслано ту фотографію до шпиталя Боніфратрів, де тепер лїчить ся скалїчений в часї вибуху челядник Ен. Ен сказав також, що се той самий чоловік: тимчасом поліция гнеть вислїдила, що той чоловік помер уже тому кілька лїт.

Пожар лїса. В лїсах кардинала-митрополита Сембратовича вибух в пятницю, дня 31-го м. м., з невідомої причини огонь. До суботи до полудня горів сегорічний зруб, і певно був би огонь ще дальше тревав, як би не упав пополудни дощ. Всего згоріло около 30 моргів зрубу. Шкоду, яку на разї годї обчислити, *поносить виключно* підприємство вирубу лїсів, котре зрубані зимою дерева не вспіло ще з місця забрати. Адміністрация митрополичих лїсів *не поносить нїякої* шкоди, хиба в молоднику, який сего року засїяли.

Замок в Сучаві. Сего року вели ся дальше розслїди розвалин старого замку в Сучаві. Сойм і видїл краєвий дали на ту цїль запомогу, отже можна було дальше розкопувати розвалини. Найбільшу часть мурів уже відкрили і зробили плян, як той замок будували. Найшли в земли два алябастрові каменї з написами, котрі відослано до Відня для відчитаня, а кромі них ще й мідяні монети, котрих разом з знайденими торік буде звиш 1000. Консерватор директор Роместорфер післав з 8—10 тих монет до Відня, до Букарешту і до Штокгольму. Найшли також відпадки міди, по котрих міркують, що в замку була монетарня, і то—як здогадують ся— фальшива монетарня. Один румуньский професор Фдяйшер зібрав богато згадок у старих лїтописців про сей замок в Сучаві і небавом се видрукує. — Торік в осени найшли в замку кости якогось великого чоловіка в малій пивници з віконцем, привалені двома каменями. Найшли при них лише зелїзну спинку і більше нїчого. Кости лежали мабуть в скрини. Сего року винайшли велику готеку камінну браму, а близько брами малі двері в стїнї. Кромі кафлїв, зелїза, камінних куль, люльки, згаданих монет і т. п. найшли якусь тканину, тканину металевими дротами, *частину малої статуї, а властиво частину орієнтального плаща з тої статуї*, богато золоченого, красно цизельованого. — Боять ся, щоби мури не завалили ся, тому будуть їх також направляти, що заховати одинокий в краю замок давних воєводів. В Сучаві есть окремий комітет, котрий опікує ся сим замком. Найдені річи будуть переховувати ся почасти в Сучаві, а почасти в краєвім музею в Чернівцях.

Філія тов. „Руска Школа“ отворить ся небавом у Вижници й розбудить, надїємо ся, межи учительством і прочою рускою інтелїґенциєю сего повіту живійший рух, що дай Боже! Статут потверджений вже бук. правительством і то по *руски, як се тепер вже правильно* дїє ся.

Руска часопись „Свобода“, котра виходить в Mt. Carmel в північній Америці, розвиває ся дуже добре і безперечно найбільше причинює ся до орґанізациї тамошних Русинів. Добір матеріалу, на котрий редакция очивидно кладе велику вагу, в *Свободі* різнородний і о скілько ми звідси можемо міркувати, певно цїкавий для американських Русинів. У фейлетонах стрічаємо вже від довшого часу кромі передруків, як Франка, Федьковича і иньших, також оригінальні праці, як д-ра Андрія Чайковского, Мих. Павлика, а також американських руских письменників, котрі помаленьки починають також виступати. *Свобода* видала н. пр. яко 1. книжечку свого видавництва „Образки з Америки“, котрі написав Бузько. Коштує 10 центів. А про дальше видавництво читаємо в *Свободї*: „Видавництво наше почали ми отсими оригінальними, цїкавими, американськими образками. Слїдуюча книжка буде передрук дуже цїнної істориї „Народний Рух Австро-Угорских Русинів“ М. Павлика. По-при ту книжочку задумали ми видати дуже цїкаву історийку, але почекаємо, як наші люди будуть куповати першу книжочку. Прецї кождому звістно, що наклад коштує гроші, а де їх взяти, як нїхто не споможе? Купуйте, братя, книжки, а ми постараємось для вас о такі красні, поучаючі, яких ще не читалисте.“ Також календар руский видав американське товариство „Союз“. Будуть в нїм образки, повісти і научні статї. — В найновійшім числї читаємо між иньшим цїкаві спомники з Канади.

Папскі відзначеня. Віцеректор львівскої рускої духовної семинариї о. Осип Мільницкий і сьвященик при тійже семинариї о. Сидір Дольницкий одержали титул папских пралатів. А папскими шамбелянами іменовані о: Михайло Соневіцкий, гр. кат. катехит при гімназиї в Бережанах; Михайло Кульматицкий, парох в Городку; Кароль Левіцкий, парох в Ляшках Королївских, і Григорій Словицкий, парох в Козлові, каменецкого повіта.

Конець еміґрациї. Бразилїйский консул в Ґенуї повідомив тамошний австро-угорский консулят, що бразилїйске правительство заборонило цїлковито еміґрацию галицких селян і рішило заборонити вступ на бразилїйску землю навіть тим, котрі переселяють ся на власні кошти, а то тому, бо галицкі еміґранти хочуть всї осїсти в Парані, а нїгде инде. Сим положило бразилїйске правительство конець еміґрациї. Але нема сумнїву, що найдуть ся все ще такі безсовістні люди, котрі дальше дурити-мутьлегковірних селян і заохочувати до еміґрациї на власну погибель. Тому повинні всї сьвященики і учителї повідомити селян о повисшім рішеню бразилїйского правительства і так повстримати їх від неминучої нужди.

Самосуд. В місцевости Цезарі на Угорщинї жила циганка, до котрої удавали ся люди за ворожбами. Але вкінци люди обурили ся на ню і посуджували еї о чари. В ночи виволїкли циганку з ліжка, затягнули еї в гори і спалили там на кострі з дров, политих нафтою. Сей страшний злочин є сумним доказом великої темноти наших селян.

Добродїй дїтий. В Калїфорнїї помер один богач, що в своїм завіщаню записав дохід з 900 доларів на закупно цукорків для шкільних дїтий. Спадкоємцї сповнюють сю послїдну его волю дуже совістно по нинїшний день, а дїти

„Theurer Freund! Was soll es nützen,
Stets das alte Lied zu leiern?
Willst du ewig brütend sitzen
Auf den alten Liebeseiern?

Ach, das ist ein ewig Gattern,
Aus den Schalen kriechen Küchlein
Und sie piepsen und sie flattern
Und du sperrst sie in ein Büchlein.“

Він верг книжку від себе і мов ожив в тій хвилї.

На него находить щось, щось давне, добре знакоме, щось, чого він не розбирав нїколи. Не яка думка, спомин, се щось зовсїм иньше. Се щось сильне, зухвале, горде, упяме, що перемагало его нераз при стрічі з нею, і чому піддавав ся завсїгди.

І на его устах з'явив ся нараз глумливий усьміх. Він звертає голову в ту сторону комнати, де Дїана розтягла ся знов до спання і говорить голосом, мов би нїчого не стало ся.

„Дїяно, ти гарна звірюко, ходи сюда!“

Саме в тій хвилї підвела і Наталка голову. Її погляд — великий, палаючий і острий заразом. „Ви еї любите?“ спитала.

„Ах, атже она прегарна собака!“

„Ні, я думаю про вашу суджену“...

Він звертає ся блискавицею до неї і по его лици розливає ся горячий румянець. Опісля викривляє з погордою уста і мовить з притиском:

„Розуміє ся, що люблю еї.“

І він ненавидить еї вже, і за то одно питане. Що за шалена, безлична відвага, питати его о се!

Він відчув, що між него з неї вступило щось, щось важке, погане. Він спотикає ся на тім і оно корить его і обурює проти неї, обурює страшенно. Оно суне ся на него, обхоплює его; він обтрясе би ся з того, задонтав би се! Оно гидке, нестерпиме і в его умі приймає вид пересьвідченя, що она має право ставити ему таке питане і що се питане доторкає ся сотень струн в его душі і всї они відзивають ся негармонійними, прошибаючими звуками.

Він ненавидить еї. Ненавидить все, що ему здавало ся на ній лїпше і тонше: ненавидить, бо відчуває, що в неї є „раса“ і що їх дїлить степень чистоти.

„За чотири недїли відбуде ся наше вінчане“ говорив далї з огидною пихою. „Я й їздив тому в рідні сторони, щоби полагодити там деякі справи.“

„А панна Мария?“

„Що-ж?“

„Она переселить ся до вас?“

Він зачудував ся: „Чому до мене?“

„Отже ні?“

„Я не бачу найменьшої причини до того...

„Я думала, бо ви обіцювали їй те так часто.“

Він засьміяв ся на силу.

„Се була романтика. Слава Богу, я еї вже позбув ся.“

„Ви вже стілько позбули ся!“... Она каже се якось мимоходом, байдуже, а все-ж таки з якимось незамітним, роздражнюючим усьміхом.

Він скипів.

Она корить его і бє в самі найвражливійші місця. Она его знає, его, котрого деинде цїнять так високо... Однак хто она така, тота зарозуміла креатура? Чим она вища від него, що так кидає ему погордою в очи?

„Я вже не одного позбув ся,“ промовив він, „але ви помилаєте ся, думаючи, що в мене не остало ся ще доволї сили.“

„Ви справдї спосібні“...

І з якою інтонациєю вимовляла знов ті слова, чи неіронічно? В нїм збурило ся все нутро. Він підніс ся з свого місця. Обоє глядїли на себе палаючими очима.

„Чого ви властиво від мене хочете?“ спитав він.

„Чого-ж би я могла від вас хотїти?“

(Дальше буде).

славлять того Каліфорнійця яко „великого добродія“ і люблять его більше, як славного свого президента Вашінґтона.

Нові невидимі лучі. Ще цілий сьвіт занимає ся відкритем Рентґена, а вже доносять про нове відкрите Генрика Бекварда, котрий винайшов новий рід невидимих лучів. Так як Рентґен, так і Баквард відкрив се случайно. Він пересьвідчив ся, що всі соли уранові, котрих часть має прикмету флюоресценції, навіть по довшім переховану в темноті видають лучі, що проникають через тїла непрозорі і відбивають їх черти на плитах фотоґрафічних. Прикмета флюоресценції урана є вже від досить давна знана, але що видає лучі невидимі, про те ще дотепер не знали. Лучі тоті відрізняють ся від рентґенівских головно тим, що не ломлять ся і можуть відбивати ся. Се такі прикмети, котрі не мають дотепер ще вартости практичної, а іно саму вартість наукову.

Нїчого собі судия! В американській державі Кентукі є в однім повіті окружним суднею якийсь Джон Паттен, котрий від 1893 р. нїколи не був тверезий. Підчас виборів в 1893 р. він сильно пив, а по виборі він з утїхи почав подорож по повіті, котрої доси ще не скінчив, але на котрій день в день запивав ся. Він не міг очивидно нїколи урядувати, а его заступники жадали відшкодованя. Вкінци було ґубернаторови сего за богато і він почав против того судиї слїдство. Показало ся, що Паттен від 1893 р. не міг урядувати, бо все був пяний. В вересни 1894 р. хотїв раз урядувати, але присяжні зараз таки его оскаржили о піяньство, а від того часу Паттен все дише старав ся, відложити свій процес на нїзнїйше. Мабуть в жадній европейській державі не можливо, щоби судия так довгий час не сповняв свого уряду. Та Паттен, здає ся, належав до верховодячої в его краю партиї, бо инакше таке навіть в Кентукі не було би можливе.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 7-го серпня 1896 року.

Відень. Почтовий комісар Рихард Ліпперт в Чернівцях іменований почтовим секретарем.

Відень. Президент міністрів ґр. Бадені поїхав до Галичини, відки верне до Відня 15-го с. м. — Міністер заграничних справ ґр. Ґолуховский поїхав до Ішля на авдиенцию до цісаря.

Париж. Після донесень Agence Havas вдерли ся Турки на Кретї в доми чужинців. Власти не можуть собі ради дати.

Атени. Воєнні кораблї Hood і Linnos від'їхали з посіхом до Гераклеон, де Турки напали християн, кілька осіб убили і ранили, а заступника росийского консула тяжко побили. Гассан Паша тяжко ранений.

Брікс. На просторі, де минувшого року усунула ся земля, о півночи зачала земля рухати ся, через що завалили ся два доми, а кілька домів ушкоджені. На щасте нїхто з людий не потерпів. Рух зелїзничий до Комотав перерваний. Причина нещастя невиспідженa.

Видання „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна сторін 110, вісїмки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і деліkatесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести від моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаіна.

РУСКА КАСА

Для общинности і ощадничок,

в Чернівцях, ул. Петровича 2.

Приймає вклади щадничі на 5½ процент від членів, що заплатили щлу членську вкладку. Уділяє від членських вкладок може в році 1896 виносити найбільше 6½ процент (§. 18. статут.) **Членська вкладка виносить 20 зр. а. в.** Сесиї, що зголошують ся о ложичку, як також ручателї новині предложити мають книжочку податкову і врешті посьвідство.

Конкурс до бурси.

Видїл „Руского Народного Дому“ в Чернівцях розписує сим конкурс на приняте учеників до „Бурси“ товариства з слїдуючим шкільним роком 1896/7.

Приймаючи до „Бурси“ взагалї учеників-Русинів шкіл середних, відзиваємо ся в сій справі передовсїм до родичів і опікунів тих учеників, що в речинци перед вакаціями зложили вступний іспит до I. класи новоосноваюї ц. к. низшої ґімназиї в Чернівцях (при улици шкільній), як також і до тих родичів, що ще по вакаціях намірюють записати свої дїти до сеї ґімназиї.

Бурса „Народного Дому“ дасть своїм вихованцям: вигідне помешкане (в комнатах товариства, ул. Петровича 2); харч, опал, сьвітло, услу, гу і пране 3); достарчить їм—о скільо на то призволять фонди — книжок і приборів шкільних; 4) постарає ся о відповідний їх надзір, в потребі і о лїкарску опіку та о полекшу шкільної науки через совістних інструкторів: взагалї займе ся як найстараннійше цілим їх вихованем.

Місячна оплата за одного ученика виносить 15 зр., однак бідних учеників буде приймати ся і за знижену оплату, а по змозі навіть цілком безплатно; належитість можна після умови сплачувати також натуралїями і віктуалями.

В поданю, заосмотренім метрикою, сьвідоцтвом шкільним і евентуально сьвідоцтвом убожества (коли подає ся о знижене оплати) треба виразно заявити, за яку оплату бажають собі родичі приняти своїх дїтий до бурси; ученики, що вже перед вакаціями зложили вступний іспит до I. кл. ґімназияльної, не потребують залучувати метрики і сьвідоцтва шкільного. Приняті до бурси ученики мають виказати ся при вступі, що посїдають 4 пари біля, 2 рушники, 2 простирала, подушку, ковдру або коцик і відповідну одежу. Подане належить вносити найдальше до 15-го н. ст. серпня с. р. до заряду Бурси „Руского Народного Дому“ в Чернівцях, ул. Петровича 2.

Від Видїлу „Руского Народного Дому“,
Чернівці, дня 23-го липня 1896.

Інтелїґентна молода

ЖЕНЩИНА

приналась би радо заряду домашного господарства на приходстві або в иньшім більшім домі. Адреса: **Е. М.** в Чернівцях, ул. Нового Сьвіта ч. 12.

2—3.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руского народу,

складена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім заведеню Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Котвиця

Linіment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і пранимати з осторожностию лише єдина ві знаних знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотих лъвом у Празї.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як инде, а употребленї, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, уділайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братиньому.

З поважанєм

В. Данилевич.

механік у бровара Шольцера в Чернівцях, при ул. головній ч. 2.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

Ч. 165. Чернівці, неділя дня 28. липня (9. серпня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

На випадок війни.

Цїкаву і не без значіня для Галичини справу порушив якийсь висший офіцир в статї під заголовком „Befestigung unseres nordöstlichen Aufmarschraumes“ в Pester-Lloyd-i. Він звертає насамперед увагу на то, що укріпленя Галичини від 1887 коштують уже величезні суми, але тим осягнено лиш забезпечене західної і части середної Галичини, а північно-всхідна Галичина аж по Днїстер і Буковина не мають нїякої важнїйшої, природної запори, а також — виняв Львів — і нїякої укріпленої точки. Длятого сї, під взглядом стратегічним важні сторони краю, круглих 30.000 квадратових кільометрів простору, дають широке поле до ворожих предприятий, обчислених на перепкоджуване нашій мобілїзациї і нашому стратегічному уставленю. Чим близше границї, тим більше суть загрожені запаси, складки, млини і предмети комунїкацийні, — а якраз в околї того місця, де би прийшло ся устанляти армію, на 5 до 35 кільометрів від роснйскої границї лежить цїлий ряд стратегічно важних точок, як Рава Руска, Броди, Тернопіль, Чортків і т. д.

А такі точки треба безуслонно обезпечити і удержати в нашім посїданю; бо коли-б противникови удало ся збурити двірцї зелїзниць в Равї і Тернополи, відтак знищити готові запаси збіжа і муки в Сокали, Камінцї Струмиловій, Бродах і Тернополи разом з тамошними млинами паровими і магазинами збіжа на зелїзници, то для тої части нашої армії, котра би в тім місци уставляла ся, вийшла би з того велика шкода; похід і живленє дуже би через то терпїли, а в наслїдок того рухи военні вже в самім початку значно би опізнили ся, що для противника, котрий поволїйше мобілїзує ся, мусїло би дуже вийти в користь.

Дальше доказує автор, що якусь місцевість може довше держати лиш сама піхота або в спілцї з артилєрисю; кінота не входить тут в рахубу. Але в перших тижнях мобілїзациї головна сила піхоти і артилєриї була би як раз у великих центрах комунїкацийних в осередку Галичини і була би занята мобілїзациєю. Ужити сї перед часом до обезпеченя 350 кільометрів довгої границї, значило би, опізнити мобілїзацию 10 і 11 корпуса. Отже важнїйші стратегічні точки на граници треба би в тім часї держати лиш слабими силами кількох баталїонів стрільців (Рава, Великі Мости і Броди по 1 баталїонови) кількох баталїонів піхоти (Тернополь 3, Чортків 1 баталїон) і віддїлами ополченя.

Автор бере відтак Броди за примір, як виглядала би оборона Бродів на случай війни, і каже, що дуже слабо. Броди треба би длятого укріпити від півночи і всходу півколесом шанців для піхоти як найсильнїйшого типу (н. пр. 6 шанців, кождий на 200 людий, в такім случаю могла би і слаба сила держати се місце 3 до 4 дни, доки би не надійшла поміч зі Львова і Золочева. Остаточний вислїдок розумованя автора есть такий: Всї недалеко північно-всхідної границї положені і занадто виставлені точки стратегічні треба вже в часї мира укріпити усипанем шанців найсильнїйшого польового типу і тим способом їх забезпечити.

Укріпленя ті можна би виконати дуже малим коштом в той спосіб, що розміщені в Галичинї 4 баталїони піонїрів підчас своєї практичної науки були би на переміну через два або три роки один по другім до того уживані.

Насамперед треба би укріпити слїдуючих 8 точок: Любачів або Олешичі, Раву руску, Сокаль або Великі Мости, Камінку струмилову або Холоїв, Броди, Залізцї, Тернопіль, Чортків.

Але щасте на війнї есть непевне і зминне. Коли-б нашій армії прийшло ся взад уступати, то як далеко могла би она йти, щоби станути і зібрати свої сили? Один погляд ока на карту Галичини дає

---

50)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

(Дальше).

„Чому зневажаєте мене?“

„Хиба я зневажаю?“

Він трохи не казить ся від сих слів.

„Я відчуваю, що я в ваших очах упав, або ні, гірше ще. Я в ваших очах безчестний і зрадник. Я в ваших очах чоловік, що запродує і других; на вашу думку, я певно і негідний носити ім'я „муж“! Що ви собі властиво думаєте?“

Она мовчала і не рушала ся з місця. Стояла оперта спиною до стїни, змінена, і підвела лише трохи висше голову, щоб сї також опісля сперти до стїни.

„Що ви собі думаєте? питаю ся ще раз!“

„Тепер я думаю, що найкрасшою іллюзиєю в моїм житю були ви для мене.“

Він витріщив очи на неї. „Що? Іллюзиєю? Дякую!“

„Іллюзиєю, котру я впрочім боготворила. Тепер мені жаль.“

Він усьміхнув ся цинічно.

„Страшно жаль.“ Она говорила, усьміхаючись слабо, а сї великі очи блукали безцїльно понад его головою.

„Не думайте, що я жалую за любовю, котрою я вас колись любила. Я навіть переконана, що вас не любив нїхто так як я і може й не буде так *любити*.“ (І підчас тих слів покрила смертельна блїдість ей лице). „Мені лиш жаль, що ви мене не розуміли! З хвилї, в котрій ми перший раз розстали ся, почали ви мене не розуміти. Другий раз ви мене вже не розуміли.“

„Другий раз я благав вас їти зо мною!“ боронив ся він. „А ви відпихнули мене від себе. Я був вам за мало важний. Ваша шалена гордість і хороблива уява бажала собі Бог знає чого: тимчасом я був лиш звичайний чоловік і хотїв дїлити з вами свою долю, чи як ви то там назвали: буденне щасте.“

„Правда“, відповіла она, „я не хотїла подати вам руки до такого щастя, бо я вірила в вас, т. є. я уявляла собі, що ви муєите розвинути ся в красшу, сильнїйшу істоту: в таку, до котрої і я і другі могли би молити ся. Я чула вже тодї, що без того не змогла би бути для вас тим, чим я хотїла в глубинї души своєї стати ся вам. Чи я бажала чогось справдї неприродного? В моїх очах чоловік щось дїйсно божеске, хоч — як ви раз казали — він має своє коріне в земли. Він може розвинути ся в прегарний цьвіт, але до того треба волї, треба борби і відречення! Відмовивши вам, я не хотїла, щоб ви пішли і стали вперед „великим паном.“ О ні! Я бажала лиш, щоб ви стали моральносвобідним мужчиною, а не наймитом своїх страстий. Я хотїла перед вами корити ся без краски на лицю. Того хотїла я. Та тут я мабуть помилила ся. Ми не порозуміли ся. Ви казали мені, що в мене нема змислу для дїйсного житя; впрочім (она усьміхнула ся гірко) може й нема!“

„Навіть посада компаньонки була вам милїйша, ніж замужне житє зі мною!“ говорив він тремтячим, зворушеним голосом.

„Я бажала закоштувати хлїба, заробленого власними руками!“ відповіла она. „Я хотїла пізнати, що то таке свобідна воля. Я не жалую того, хоть я не була би пішла, як би жила моя мати або отець; але я й не пішла з бутї, ви се знаєте. Мені показали двері, тому що я не хотїла віддавати ся за Льордена, — чи може було мені піддати ся? Ах, Орядин, я не боюсь голоду і холоду, бо я не боюсь ся і смерти. Впрочім я чула в собі силу і тому пішла; чи то було неправо?“

„Ви вимагаєте від чоловіка за богато!“ сказав він. „Не звертаєте уваги на вплив его обставин; в тім ви помиляєте ся... і тому...“

„Я, Орядин, я?“ перебила она ему і розсьміяла ся. „О, я вірю у вплив обставин, в те, що они формують наші думки і сили, але я вірю і в те, що в чоловіцї суть і відмінні черти, котрі опирають ся обставинам і опановують їх. Вас мала я за такого чоловіка, що не піддадає буденним прикметам, що боре ся з убійчими, пригнетаючими обставинами доти, доки не стануть підвладними ему!“

„І в тім я помилила ся!“ А коли він мовчав, говорила она далї. „Скажіть, як м. ні жити в теперішних обставинах, щоб моє житє стало подібне до житя „вдоволених, або ні,“ закинула живійше, „скажіть мені радше, яку ролю надали ви Русинкам або й мені, н. пр. нині, заявляючи мені свої заручини з Полькою?“

„Ролю вам?“ промовив він зчудований.

на то відповідь. — Ріки Сян і Дністер творять майже в простій лінії бариеру перешкодову, котра від устя Сяну до Вісли аж до Заліщик есть у воздушній лінії 370 кільометрів довга, а перервана лиш межи Перемишлем а Самбором. Та прірва, 40 кільометрів широка, ділить отже цілу оборонну лінію Сян-Дністер на дві части; з кріпостию в Перемишли і укріпленим табором в Самборі могла би прірва стати ся небезпечною лапкою для противника.

Коли же би та бариера перешкодова Сяну і Дністра мала яко-так відповісти своїй цілі, то треба би з неї зробити сильно укріплену лінію, а то таким способом: 1) Укріпити найважнійші переходи через ріки, отже поставити на них відповідне число причілків для мостів, а відтак запори мостові і запори бродів. 2) Треба би забезпечити крила і прірву межи Перемишлем а Самбором. 3) Треба би вибудувати сїть комунікациину. Оборонну лінію Сян-Дністер треба би так укріпити:

1) На Сяні 6 укріплених переходів, а то коло Розвадова-Брандниці, коло Ниська-Заріча, коло Константинова, коло Горич-Лежахова, коло Ярослава і Радимна. Ліве крило части Сяну опирає ся на другорядну оборонну лінію Вісли з опорними точками: кріпость в Кракові і запора в Надбжезю. Праве крило опирає ся на Перемишль.

2) На Дністрі 8 укріплених переходів через ріку, а то: коло Розвадова-Николаєва, коло Жидачева-Залїся, коло Журавна Бакоцин, коло Сівки-Мартинова, коло Галича, Нижнева, Михальча і Заліщик. Ліве крило сеї лінії опирає ся на укріплений табор в Самборі і на місце складове в Чернівцях.

Клясификация сих укріплених така: 1) Запора в Надбжезю. Має зборонити противникови а забезпечити власній армії: плавбу на Вислі, ставлене моста або перехід через ріку під Сандомирем, уживане гостинця до Тарнобжега та зелїзниці Розвадів-Дембиця. Складає ся: з ряду шанців для піхоти і батерий, котрі би засягали на лівий беріг Вісли. — 2) Укріплений табор в Самборі. Має дати безпечне місце на табор і розвій военної сили для 2 або 3 корпусів, підпирати операції в сторони як до Львова, Мостиск і Перемишля та удержувати будинки достаточні на склади для потреб 2 або 3 корпусів. — 3) Складове місце в Чернівцях. Має замикати сполучаючі лінії, що ідуть до Галичини, відтак до середини Буковини і до Семигорода, забезпечати склади і запаси в місті та не давати обійти лінію дністрову. Складає ся з ряду польних шанців і батерий доокола міста, відтак з кількох укріплень для обезпеченя обох мостів на Прутї. — 4) Причілки мостові мають більшим віддїлам армії забезпечити перехід на другу сторону ріки в очах противника, а ворога не допустити до переходу через ріку. Принято: а) два подвійні причілки в Ярославі на Сяні і Заліщиках на Дністрі; б) шість поединчих причілків, а то на Сяні: Ниська-Заріче, Горичі-Лежахів; на Дністрі: Розвадів-Николаїв, Жидачів-Залїсе, Сівка-Мартинів і Галич. — 5) Запори мостові мають не допустити ворога до переходу через міст взглядно знищеня моста. Они складають ся з шанців і батерий уставлених на тім березї, котрий есть догідніїший до оборони. Принято три запори мостові: коло Радимна на Сяні, коло Журавна і коло Нижнева на Дністрі. — 6) Запори переходів через ріки. Они мають не давати ворогови ставити мости або перепливати на суднах в тім місци, де важні гостинці сполучені через ріку поромами, а куди противник імовірно вибрав би дорогу для якоїсь бічної колонни. Они складають ся з шанців і батерий, котрі би були всї уставлені на противнім від ворога березї. Принято три такі запори: коло Розвадова-Брандниці і коло Константинова на лівім березї Сяну та коло Михальча (напроти Устечка) на правім березї Дністра.

Після сего проекту мала би управа военна старати ся вже в часї мира укріпити із наведених 17 точок слїдуючих 7 найважнійших: Ярослав, Розвадів-Николаїв, Галич, Нижнів, Михальче, Заліщики, Чернівці. До укріпленя прочих можна би взяти ся аж в случаю грозячої війни. Чи управа военна послухає сего пляну, чи ні, то иньша річ, але все то таки характеристичне, що такий план виходить з кругів військових.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 8-го серпня 1896.

Іменованя. Заступник учителя при учительскій семинарії у Львові Адольф Покорний іменований головним учителем при семинарії в Сокалі. — Почтові комісарі Ст. Шелигівский, Лев Дормуе і Петро Балас у Львові іменовані почтовими секретарами, а Людвик Петшицкий старшим комісарем.

Знов розвязані збори. На минувшу неділю скликало кілька селян довірочні збори селянські до Торок, перемиского повіта, аби обговорити вибори до ради державної і ради повітової, але правительственний комісар розвязав ті збори, бо — як сказав — не всї підписані на запрошеннях знають всїх присутних. Сїй інтерпретації правительственного комісаря противить ся рішене ради державної, котре каже, що вистарчає, коли всї запрошувачі разом знають всїх присутних.

Презенту на опорожнену гр. кат. парохію в Рихвалді, бічского деканату, одержав о. Макс. Дуркот.

Посол Вахнянин про антисемітизм. Wiener Allg. Ztg. вишитувала рїжних людий з Галичини, о скільки антисемітизм має в тім краю рацію биту. Між иньшими п. Вахнянин, занятий, чи вірить в можливість повстання антисемітської партиї у всхідній Галичині, відповів: „З самого того питаня виходить, що партиї такої ще в нас нема. І справді ей нема у всхідній Галичині, нема і орґанізациї до неї. Але не дасть ся заперечити, що руські селяни не дуже люблять жидів. Селянин не чує до жида ненависти, але знає добре, що має мало причин, аби любити его, бо неодин сїльский жид неписьменного, непорадного, а притім нераз легкодушного селянина обманює, висисає лихвою і доводить часто

„Так; на вашій русвій шахівниці"...

Хвилю дивив ся він безмовно на Наталку. Опісля заграв якийсь лихий усьміх на его устах, і шукаючи очима за шанкою обізвав ся: „А так! Тепер розумію: та що менї богато говорити? Сим разом, т. є. тут я невинний. Ви вибрали собі самі ролю на тій шахівниці. Менї остає ся хиба пригадати вам високе значіне сеї ролї: а то —„ваше змаганє до „полудня людскости, до висшого чоловіка"...

Она дивила ся на него своїми великими очима, що на ей блїдім лици тепер аж горіли, — і неначе линула думками дальше, як він бажав...

„Отже се моя провина!" промовила гірко. „Се тота недуга, задля котрої прийшло ся менї тілько терпіти, проклін, що споганив менї вже житє дома і вігнав між чужі люди! Гаразд!" додала з якоюсь веселою гордостию, „я буду ей наслїдки зносити. Бувши дитиною, я бажала летїти через море в полудневі краї, котрих красу уявляла собі моя фантазия в тисячних барвах. А вирісши, я бажала, щоб ми стали інтелїґентним народом, свобідним, непоборимим в своїй моральній силї, щоб дійшли також до „полудня". Розуміє ся, кожда а кожда одиниця (думала я собі) мусїла би сталити свої сили, перемагати і себе, щоби розуміти житє пануюче і брідила ся прикметами невільничими. Об тім марила я часто. Се була і є ще моя хиба. Коли моя уява сягала поза границї можливости, то в тім може не ей вина, то судїть мене, Орадин, судїть і ви! Ви знаєте цїле моє житє!" Сказавши се, затяла зуби, бо ей давило щось в горлї мов корч.

Але він не міг ей судити.

Він не міг оперти ся цїлком вплинови ей поривающої істоти і вплинови ей слів, що она его так дуже любила. Такого зізнаня не надіяв ся він ніколи. Він думав, що она закутає ся в уражену гордість і що цїла сцена відбуде ся холодно кількома словами, гратуляцією, і він зірве всї тоті неясні відносини, що накладали на него якісь обовязки і тяжіли на нім нераз так дуже. Чому? Він сам не знав. Тимчасом він зворушив ся сам, переконуючись, що она ему не байдужа, що не була ему такою, хоть як і вмовляв в себе часто, що не обходить его нїчо і що не любить ей. Але що-ж! він мусить з нею зірвати. Се було би нерозумно, дати запанувати одному чутю над цїлою своєю будучностию і то саме тепер, коли все склало ся для него так легким способом і так гарно. Тамта любила его, мала прегарний маєток і була така сама добра людина як отся, хоть отся приковувала его якоюсь чудною силою до себе. Та ба! він не хоче більше бавити ся чутями, оно ему ще недавно завдало доволї горя і прикростий з тою шаленою Румункою, а тепер *починати знов* наново? Він буде щасливий і з тамтою, хоть і не любить ей; він переконав ся, що щасте становить щось инше як сама любов, тому — вперед!

Він станув перед нею, гарний, високий, на вид спокійний і простяг до неї руку: „Я зворушив вас", сказав непевним голосом, „хоть і не бажав того ніколи, я не є ваш ворог, я переконаний, що в таких людий, як ви, є доволї сили, щоб знести кожду страту в житю і кождий удар, хоть би і найтяжший."

Она кинула на него гордим, недовірчивим поглядом і ей чоло захмарило ся.

„Найтяжші страти в житю переболіли я вже; а то страту родичий і бабуні. Те, що наступило по тім, або що може ще наступити, не в силї завдати менї більше горя, як завдало се. Вирочім... дякую вам за вашу гостину і за всї новини і — гратулюю вам!"

Він склонив ся низько, аж надто низько — і пішов.

. . . . . .

Така сама тишина, як перше.

Она оперла ся одним колїном до софи, а руками заслонене лице втиснула у подушки.

Так, се правда, що потонув і пропав!

Она не думає над нїчим ясно; їй здає ся так, мов би хто прийшов і ударив ей по голові довбнею, а она, хоть заголомшена, відчуває сей удар. Але ні, їй властиво не так здає ся. В ній збудило ся прецінь тілько голосів, зовсім так, мов би в ей серцю ожив рій пчіл, шукав виходу і не міг его найти, а она або удавить ся або оглухне...

Она вмовляє в себе, що все те перемине, силує ся згірдливо усьміхнути ся і від часу до часу шепчуть ей уста майже несьвідомо: „Марко! Марко!" — Ей мучить жадоба виконати щось подібне до того, як сісти на дикого коня і пустити ему свобідно поводи, щоби помчав ся скаженим летом і задонтав всї ті підлі, самолюбні, брехливі креатури, собак тих! або кинути ся в човен в бурливі фалї... і реготати ся!

Або може що инше? Може,

до цїлковитої руїни. Процеси против лихварів, переведені в остатних лїтах в кількох вехідно-галицких округах, як Турка, Угнів, Самбір, Бережани і т. п., показали, що богато жидів збогачує ся коштом сїльского населеня в нечесний спосіб. Відтак обурене на поодиноких лихварів переносять на цїле населене жидівске. Коли би хтось найшов ся (а то серед нинїшних обставин) можливе), хто би се тихе обурене схотїв визискати, то найшов би до того серед селяньства у вехідній Галичинї не зле приготовлений ґрунт. В такім випадку антисемітизм був би у нас лише квестією часу. В містах і містечках видко також слабі слїди антисемітизму. А коли-б ви мене хотїли спитати, в який спосіб антисемітизм виявив би ся, то скажу вам, що се дїяло би ся не так словом і письмом, як радше вчинками.

Способи против евентуального антисемітского руху можна би вкінци найти. Однак все залежить від поступованя жидів на селах против селян. Коли би вдало ся винайти спосіб не використане лихви і коли би повело ся довести до того, щоби жид на селї імив ся до господарства, то можна би сему рухови зарадити. Оклик: caveant Semitae! був би ту дуже на часї. Наклін до сотворення антисемітскої партиї в Галичинї обявив ся вже в 60-их роках, коли жиди при виборах до ради державної ішли разом із Шмерлїнґом против Поляків. Нинї жиди находять ся цїлком в политичнім таборі польскім. Однак їх виступи стоять дуже часто в суперечености з политичними інтересами Русинів у вехідній Галичинї, а се може приспішити факт, що радикальні елементи у вехідній Галичинї возьмуть ся до зорганізованя антисемітскої партиї з підкладом народно-руским."

Град. Через більше як два тижнї парило сонце в Чернівцях і околици страшно, так що не давало свобідно віддихати. Вчера була атмосфера невимовимо горяча, парна, так що можна було сподївати ся тучі. Вечером захмарило ся небо, вилав сильний дощ, а з ним також град, завбільшки як волоский горіх. На щасте не падав град довго, але певно наробив богато шкоди в полї. Сегодня люнув знов дощ. Виправдї маємо трохи відсьвіженя, але рільники тяжко за него мусять заплатити. Годї всїм догодити! — З Вашківцїв и. Ч. пишуть нам, що тамошні околиці навістила минувшої ночи страшна буря з громами і блискавицями. Цїлу годину, бо від 12 до 1 в ночи буря, блискавиці і громи не уставали а град, величини волоского горіха і більший повибивав в домах шиби вікон і понищив засївки осінні; богато дерев поломаних. Люди пробудженї в найбільшім страху зі сну, думали, що вже конець сьвіта, а рано коли сонце огрїло землю і настав хорошій день, видно було місцями, около год. ½8, град, що покривав землю. — Кукуруза стоїть мов патики, а люди лише покивують головами, що буде слабенький збір осїнний. — З Дубівцїв пишуть нам: Сеї ночи навістило села над Прутом велике нещасте. В ночи з 7-го на 8-го серпня о 12 годинї зірвала ся велика буря з дощем і градом, бючи з опівночи. Все в селї проснуло ся. В кождій хатї сияло сьвітло, а на дворі туча страшна. Найвідважнїйший не міг підчас бурі на двір явити ся. В паньскім дворі як також в школї і в домах, в котрих вікна на опівніч виставленї, всї шиби повибивало. Садовину геть збило, що нїчо не лишило ся на дереві. Верхи хатам позривало і много дерев поломало. А що найгірше, то засївки, як кукурудзи, бараболї, горох, коноплї і иньше цїлком знищило. Нарід находить ся в великій розпуцї. Та буря тревала пів години, бо вже пів до першої град перестав, але дощ тревав аж до рана. Як задалеко то нещасте засягнуло, то не знати. — З Будапешту телеґрафують нам нинї: Богато околиць Угорщини навістила вчера страшна туча з градом, відтак буря подібна до оркану. В повітах Тренчин, Голич, Кецкемет, Дуна Фельдвар, Могач і Керменд всї засївки знищенї, виннициї тяжко ушкодженї. Оркан вирував сильні дерева з землї, розкидав домки і млини на Дунаю, розвалив богато каменниць, причім згинуло 6 осіб, засипав і вбив богато худоби. Ріка Раба прибула так, що бояться повени.

На зелїзничих двірцях бувало доси осьвітлене не все достаточне, бо дві малі лямпи не могли великий перон осьвітити. Коли до того зважить ся, що особові поїзди иноді зложені з богатьох ваґонів, то буде з того ясно, яка то невигода для пасажирів була. Тому міністерство зелїзниць дало сими днями всїм управам зелїзниць наказ, постарати ся о достаточне осьвітленє двірців.

Смерть у водї. Послїдними днями потопило ся богато людий в часї купеля. І так дня 21 липня потонув в Бистрици в Вовчинци, станїславівского повіта, 25-лїтний заробок Дмитро Кородюк; того самого дня найшов таку саму смерть 14-лїтний Петро Тарнавский з Манастирця в Днїстрі; дня 22 липня в полудне утопив ся в Нечлаві 10-лїтний син селянина з Лановець, борщівского повіта, Петро Адамовский; в тім самім дни утонув в Днїстрі 12-лїтний Данило Григорищук, син селянина з Зазулинець, залїщицкого повіта; 25 липня в Склї коло Яворова утопив ся 18-лїтний хлопець пекарский Сендер Швайцер; 26 липня утонув в Бистрици Солотвиньскій під Загвоздем, в станїславівскім повітї, вояк 10 полку оборони краєвої, Дмитро Комар з Колодрібки, залїщицкого повіта, котрий плавлячи коня упав до води і мимо ратунку другого вояка найшов в нїй смерть. Дня 29 липня утопив ся в часї купели в Сянї під Перемишлем 17-лїтний хлопець пекарский Ісаак Левенталь, родом з Бирчи. В рїцї Збручи під Скалою найдено дня 25 липня трупа Миколи Стасюка, зарібника зі Скали, від довшого часу божевільного. В Волцневі, жидачівского повіта, найдено дня 25 липня в керници трупа Розалії Яворскої. Она слабувала на ногу, так що треба ѣї було навіть відняти. Від часу операції Яворска стала дивно сумна і задумана і певне в нападї божевільства посягла на власне житє. Мафтей Дуплавий, селянин з Шупарки, борщівского повіта, вийшов дня 17 липня по полудни в поле і вже не вернув до хати. На другий день найдено его трупа в шупарецкім жерелї.

Конкурс розписаний на посаду суплента для натуральної історії і математики з нїмецкою і рускою викладовою мовою при низшій ґімназиї в Чернівцях. Подавати ся можуть також неіспитовані кандидати з абсолюторием; речинець до 25-го и. м.

Убійство. В Виниках під Львовом став ся в середу страшний випадок. Властитель реальности, Павло Банах, отець двоїх дїтий, убив сокирою свого чиншівника, зарібника, Стефана Наконечного, отця двоїх дїтий. Причиною сего страшного злочину мала бути месть першого за погрозу другого в справі видання незначної крадежи шести зр. у одного з Банахових свояків. По сповненю злочину утїк Банах у лїс, а відтак і до Львова, де сам зголосив ся в судї і розповів о всїм, що зробив. Вже відбули ся і оглядини судово-лїкарскі. Ось до чого доводить хвилева злосливість і загонистість людска!

Рідкість. Учитель релїґії жидівскої Фрід vel Фредль, засуджений перед кількома місяцями за крадїж товарів в сїних скленових на 5 лїт вязниці, дістав у вязници помішане ума. З обявів его помішаня найцїкавійше те, що він хвилево тратить вповни чуте цїлого тїла, так що можна его в таких хвилях крайти ножем без викликаня обявів якогось болю, а тїло цїлком задеревіле. Коли прийшли забирати его до шпиталю, то лежав в такім задеревінню на танчазї, і ледви чотирох людий змогло его піднести, бо таким став тяжким. Случай сей належить до рідкости в медицинї.

Жаба неприятелем риб і пчіл. Ставова жаба є небезпечним ворогом рибячої ікри, а також і дрібного нарибку. Цїлком розвинена чотиролїтна жаба ставова може з'їсти денно, як то виказали досліди, 2—3.000 штук нарибку, або також відповідну скількість ікри рибячої. Так само пажерлива є жаба, що жие на земли. Особливо в часї цьвіту конюшини пересиджує она цїлий час на холодно вогких ланах і довить з дивною зручностию пчоли, котрі великими масами сїдають на цвитучу конюшину. В тім часї робить собі жаба справдїшний пир з пчіл, а довить їх так зручно, що жадна не втече, на котру она напосїла ся.

Кінь в капелюсї. Недавно тому подали заграничні часописи вість о новій моді для коний, о котрій однак самі висказували ся з недовірієм. Ішло о великі соломляні капелюхи, які лондонські фірмани насаджують коням на голову, аби їх охоронити перед сонячним жаром. В тій справі Berliner Tagblatt подає до відомости, що одержав з богатьох сторін Німеччини листи з повідомленем, що також в Німеччинї ширить ся та мода що раз більше. В Берлинї навіть одна фірма Едварда Бема, котра робить добрі інтереси, висилаючи кінські капелюхи переважно за границю. Се справдї мода fin de siecle!

В державній школї для деревесного промислу в Коломиї було в послїднім шкільнім роцї 50 учеників, а то в першій класї 26, а в другій 24. Клясифіковано 15 з першої і 24 з другої класи, з котрих одержали степень відличний 7, добрий 20, достаточний 9, репробовано 3. Що число учеників таке мале, толкує дирекция тим, що школа не має відповідного помішеня. Роботи

Може потонути душею в тони і виграти то, що ей так страшно давить? Так виграти, однак не лиш для себе! для всїх, що мають серце і слух... Та ба! грати!...

Так опертa лежить она довго...

Відтак проходжує ся по комнатї. Принесені ним листи впадають їй аж по довгім часї в очи. Она сягає вперед за листом від тітки. Майже не розуме, що читає і лише при кінци писані слова вражають ей. „Ти думаєш над Бог знає чим, Наталко, а це застановиш ся над тим, що твої роки не стоять. Леночка майже цїлий рік молодша від тебе, а має вже дві доньчки, а третє в дорозї..." Она кинула від себе лист, немов в ей руках спинило ся щось гидке, і вхопила за другим письмом від панни Марії. „Я така вдоволена", писала она між иньшим, „що з Василем склало ся все так щасливо. Бог добрий і допоміг ему до доброї долї. Я боялa ся за него, тепер сповідаю ся перед вами отверто. Він пристрастний і змінчивий характер, хоть у него серце золоте і чувство глубоке, а розум острий. І Маєвский з него вдоволений. Каже, що перший мудрий учинок Василя то сей, що женить ся так пишно, і тому простить ему всї его проші „дурниці". Зовя гомонять на него, як звичайно, і каже, що она була би волїла, щоб він женив ся з ким иньшим і не шукав передовсїм маєтку. Але она все така, як я була давнїйше. Я лиш не розумію, чому Ваша тітка і вуйко приняли так дивно звістку про его заручини. З тітки менї не дивно; она має претенсії до кождого молодого чоловіка і засуджує кождого безоглядно, що не звертає уваги на ей доньку, але ваш вуйко, Наталко, той сповійний, добрий чоловік, він засьміяв ся так злобно на вістку про заручини Василя, що я того сьміху і до смерти не забуду. А відтак вийшов з комнати, мов би не хотїв про него й чути. Я розповіла те все Василеви, більше жартом, а він просто казив ся з двотости. „Се міщаньска вузкоглядність!" казав. „Але слава Богу, що в мене сумлїне сильне і що я не трус. З часом поклонять ся менї всї, побіда буде по моїй сторонї. Я вже не той сфанатизований дурак, який був давнїйше! Я Европеєць!..." І т. д.

Комната осьвічена слабо.

Она лежить зморена і ей гарні білі руки звисають сплетені безсильно понад край отомани і відбивають ся блїдо від темного ей тла. В ей души запанувала якась пітьма, здавало ся, що одна з ей найзвучнїйших струн урвала ся.

„Хто винен, хто винен?" шевелять ей уста і она передумує все наново ту думку, що в нїм любила свій нарід, рідну пісню свою, котрої частина потонула з ним в якусь бездонну глубінь безповоротно, і одного голосу стало знов меньше... хто винен?

(Дальше будеї.

учеників представляють ся дуже гарно і уставлені після віддїлів столярства, різьбарства, теслярства і токарства.

Складки. З нагоди вінчання укінченого богослова Григорія Волка з п. Катериною Волянською дня 21-го липня 1896 р. и Тюдеві, жертвували на Народний Дім в Чернівцях і в Коломиї слїдуючі Вп. гостї: Волод. Матковский, каснер з Черновець 5 зр., Пп. Молоді 2 зр., о. Северин Борачок з Яйковець 1 зр., о. Адріян Добряньский з Черновець 1 зр., п-ї Ольга Добрянська з Черновець 1 зр., о. Білоус з Білоберезки 1 зр., о. Лев Гїбовицкий з Тюдева 1 зр., о. Рошка з Красноіли 1 зр., др. Киприян Гїбовицкий з Тюдева 1 зр., п. Василь Велигорский, укінчений богослов, 1 зр., о. Іван Майковский з Семаковець 50 кр., п-ї Мария Майковска з Семаковець 50 кр., п-а Т. Білїнкевич з Волчковець 50 кр., п. Рудольф Левіцкий з Коломиї 50 кр., п-а Неоніля Білоус з Білоберезки 50 кр., п-ї Йосифа Борачок з Яйковець 50 кр., п-а Мария Майковска з Гвіздця 50 кр., о. Гнат Попович зі Снятина 50 кр.; пп. укінчені богослови: Михайло Левіцкий 50 кр.; Остап Скоморовский 50 кр., Микола Салї 50 кр., Продан 25 кр., Роман Зарицкий 20 кр., Волод. Коритовский 20 кр., Казим. Дутковский 20 кр., Стефан Аїмурка 20 кр.; Микола Нїсевич-Добряньский 10 кр.; п. Антін Гїбовицкий, ученик школи реальної, 50 кр.; п-а Сальомея Попович з Жовтанець 40 кр. Разом **22 зр. 55 кр.** Половину з того призначено на Народний Дім в Чернівцях виносить т. є. 11 зр. 27 кр. — В попереднім виказї складок через похибку подано, що учитель п. Зленко з Серета зложив 2 зр. на бурсу; має бути: о. Кл. Зленко, гр. кат. парох в Серетї. — Пан Шавде, ад'юнкт податковий з Серета, зложив на бурсу 1 зр., а п. Кость Цента з Малятинців 1 зр. Разом досї зложено на бурсу **557** зр.

Помер в Чернівцях Генрих Зайхе, рахунковий радник при дирекциї релїгійного фонду, на удар серця.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий досї під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести від моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу укланно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовлення і пишусь

/з поважанем

Стефан Ґаіна.

РУСКА КАСА

Для ощадности і позичок,

створене зареєстроване і затверджене урядово,

в Чернівцях, ул. Петровича 2.

Приймає вклади щадничі на 5½ процент від вкладу.

Дивіденда від членських вкладок може в році 1896 виносити найбільше 6½ процент (§. 18 статут.)

Членьска вкладка виносить 20 зр. а. в.

Членів, що заплатили щадничі вклади, що загальних вкладок може в році 1896 виносити найбільше 6½ процент (§. 18 статут.)

Членів, що зголошують ся о позичку, не також ручателї повинні предложити вистарчаючий податковий, або що найменьше книжечку податкову і здати побідність.

Конкурс до бурси.

Видїл „Руского Народного Дому“ в Чернівцях розписує сим конкурс на принятє учеників до „Бурси“ товариства з слїдуючим шкільним роком 1896/7.

Приймаючи до „Бурси“ взагалї учеників-Русинів шкіл середних, відзиваємо ся в сій справі передовсїм до родичів і опікунів тих учеників, що в речници перед вакаціями зложили вступний іспит до I. класи новоосновано ї ц. к. низшої ґімназиї в Чернівцях (при улици шкільній), як також і до тих родичів, що ще по вакаціях намірюють записати свої дїти до сеї ґімназиї.

Бурса „Народного Дому“ дасть своїм вихованцям: вигідне помешкане (в комнатах товариства, ул. Петровича 2); харч, опал, сьвітло, услу, гу і пране 3); достарчить їм—о скільо на то призволять фонди — книжок і приборів шкільних 4) постарає ся о відповідний їх надзір, в потребі і о лїкареку опіку та о полекшу шкільної науки через совістних інструкторів; взагалї займе ся як найстараннійше цілим їх вихованем.

Місячна оплата за одного ученика виносить 15 зр., однак бідних учеників буде приймати ся і за знижену оплату, а по змозї навіть цілком безплатно; належитість можна після умови сплачувати також натуралїями і віктуалами.

В поданю, заосмотренім метрикою, сьвідоцтвом шкільним і евентуально сьвідоцтвом убожества (коли подає ся о зниженє оплати) треба виразно заявити, за яку оплату бажають собі родичі принятя своїх дїтий до бурси: ученики, що вже перед вакаціями зложили вступний іспит до I. кл. ґімназияльної, не потребують залучувати метрики і сьвідоцтва шкільного. Принятї до бурси ученики мають вилазати ся при вступі, що посїдають 4 пари біля, 2 рушники, 2 простирала, подушку, ковдру або кошик і відповідну одежу. Подане належить виносити найдальше до 15-го м. ст. серпня с. р. до заряду Бурси „Руского Народного Дому“ в Чернівцях, ул. Петровичи 2.

Від Видїлу „Руского Народного Дому“.

Чернівці, дня 23-го липня 1896.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і єдиноке руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариати всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договора заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають „Дністрови“ можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові пра позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Дністер“ після всїх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє **аґенциї** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Інтелїґентна молода

ЖЕНЩИНА

принялась би радо заряду домашнього господарства на приходстві або в инших більших домі. Адреса: **Е. М.** в Чернівцях, ул. Нового Сьвіта ч. 12. 2—3.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українско-руского народу,

укладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім заклад Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

ЖТО?

хоче купити добрий і справедливий

МОСТ ОВОЧЕВИЙ

з яблок або грушок,

грубо витисений, причім ґварантую за добру якість, нехай у часть ся до економа і торговельника

ҐАНС СТАРІ, ЕДЕЛЬСБАХ,

почтова і желїзнична станция Фельдбах в Стирії.

Посудину на мост прошу приславати або можу і сам дати. Замовлєня висилаю за посилатою. (2—16)

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

РАМИ

для образів і фотоґрафій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку п. к. почти). 15—20

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарни „Руской Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 166. Чернівці, вівторок дня 30. липня (9. серпня) 1896. Рочник XXII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Глупота чи злоба?

(Відповідь *Дїлу*).

I.

В відповіди на статиї „Правди“, в котрих було вказано, чому правительство не змогло доси перевести жаданої Русинами „зміни системи“, помістило „Дѣло“ в 166-169 ч. довшу відповідь. Поміж головними причинами, чому правительство зміни системи не перевело, навела „Правда“ на першім місци сю, що самі Русини всїми силами утрудняли таку зміну, а навіть — унеможливили єї.

Поминаємо, о скілько вірно передає „Дѣло“ сю провідну гадку статиї „Правди“, та що-ж каже „Дѣло“ у відповідь на се? Оно аиї одним словом не опрокидує закидів „Правди“ — противно! зараз покажемо, що оно вповнї потверджує єї закиди... Так що-ж відповідає? — Уперед всего повторяє звістну й на много ладів п. Романчуком переклепану історийку о „новій ері“ з 1890-го р., повторяє — та переводить і кінчить єї уже якось трошки инакше!! Гр. Баденї, після нових виводів „Дѣла“ не зрадив Русинів, не завів в злій волї їх надїй, як се доси виходило з виводів „Дѣла“: гр. Баденї — не відважив ся „окунем“ ставати супротив інтенций верховодячої польскої клїки і — цїлої польскої суспільности; Русини пізнали, що правительство не в силї довершити своїх зобовязань з огляду на Поляків. . .

Отже прецї „Дѣло“ наконець додумало ся! Ба, — а де-ж тут суперечність з виводами „Правди“?! Суперечности нема, але як звичайним у „Дѣла“ й п. Романчука способом недомовки й перекрученя: а чому-ж то гр. Баденї не відважив ся окунем стати, чому правительство не в силї було довершити своїх зобовязань? Чи лиш з огляду на Поляків? Певно треба оглядатись і на Поляків, але „Правда“ виказала щось иньше, виказала, що й Русини не лиш не сповнили своїх обовязків, але противно — на жаль і сором, з тяжкою безсумнївною обидою для всїх наших інтересів, почав п. Романчук „консолїдуватись“ з москвофілами, а властиво — прямо скакати на кацапскім шнурку під волосе дутки наймитів московских! І мусїв!! — бо скажім собі так на совість, який успіх була-б мала цїла т. зв. „опозиційна“ политика п. Романчука, коли-б не консолїдация з московскими наймитами? Москвофіли нї на волосе не поступились в нїчім супротив т. зв. опозиційних народовцїв, а пішли з ними разом лиш в сім, в чім бачили для себе свій інтерес (ворушити й рити). Красна спілка! Як виглядав би був без консолїдациї з кацапами вибір п. Романчука в Калущи м. р.? Як виглядали-б були его недавні справозданя в Біберцї й Ходорові? Предводили там і верховодили тверді, оо. Штогрин і Заяц, — вихвалював п. Романчука „давний противник“ Климків; вихвалюють его тепер і єї, що колись кпились, що ось п. Романчукови „нову еру“ на карку викинуло, натякаючи сим на его тяжку недугу, ну — се певно люди не схудобілі і п. Р. тепер величаєсь їх похвалами!! Красні похвали!

Чи такі спілки й такі похвали мали улекшити й уможливити правительству зміну системи? А до того треба й ще щось більше, не лиш поправної консеквентної политики, треба й усильної працї всеї суспільности, як сего домагає ся справедливо „Правда“, і як сего колись за добрих часів (1890) домагав ся від нашої суспільности й сам п. Романчук, ели нова ера мала оправдати надїї! Чи може „Дѣлу“ хоч тут щось заперечить, може само „Дѣло“ нераз не витикало й не витикає нашій суспільности єї хиб і помилок?

Читаючи виводи „Дѣла“ поневільно треба спитатись, чи більше тут злоби чи таки глупоти? Чому властиво „Дѣло“ перечить? Як бачимо, не в силї заперечити

---

51)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

(Дальше).

XVII.

Чотири неділї пізнїйше вийшла она з дому, щоби побачити его вінчане.

„Де люди люблять ся, там мусить той корити ся, що найбільше любить“, писав десь раз Ґенець Якобзен. А що она любила більше, то черга корити ся припадала на неї.

На судженій Василя мусить щось бути, коли він женить ся з нею; она має пречарно лїта грати.

На дворі погідно, тепло. В неї є охота погулятн на свіжім воздусї, і аж потім пїти в костел. Она звертає ся в місто і йде головною, ясно осьвітленою улицею. Перед нею, за нею тиснуть ся люди. Она йде скоро, майже без пляну. В єї душі хмарно і она потребує тепла і простору...

По проходї зайшла в латинський костел. Тут мало відбувати ся его вінчане.

Вступивши сюди она змінила ся до глубини душі. Ся напало страшне зворушене і якась пропасниця. Костел був богато осьвітлений, набитий видцями і повний голосного шепоту. Якась дивна, а, як їй здавало ся, гнетуча атмосфера наповняла его. Голонний престіл, а радше великий образ розпятого Христа на престолї здавав ся немов сьвітлом облитий: а міська інтелїгенция і велика маса знакомих молодої обступила его зовсїм. Всї бажали молодим людям глядїти прямо в обличя.

Она вступила також близько престола і сховала ся за якусь старшу даму, що, вичубленя мов молоде дївча, перешіптувала ся без перерви з своєю сусїдкою.

Чувство горячого сорому обгорнуло єї, що й она находила ся тут, і она ховала ся за цїкаві дами, щоб єї нїхто не замітив. Їй здавало ся, що всї мусїли відчути, що й она тут, і відгадати причину єї приходу. Бо що-ж пригнало єї сюди? Ах, просто сьміх бере!...

В послїднім часї она майже числила години до сегодиїшного вечера, ну — і діждала ся вкінци его! Ах, она була би сама з себе реготала ся, щоби всї кругом неї обглядали ся за нею. І чи не варто було заглянути їй в лице? Чи такий конець не був інтересний?

Она схилила голову боязко за спину дами, що перед нею стояла і майже не важила ся дивити ся на зібраних. Они ждали в цїкавій нетерпеливости, заглядаючи раз по раз до входових дверий. Скілько то їх було, жінок і мужчин! завсїгди суть се лиш жінки і мужчини! А як блїдо і втомлено і скорбно виглядали лиця декотрих жінок! Майже всї они — думала она — стояли також раз тут, складали присяги „вірности“ і здобули собі тим „історию“. Тепер стоять і ждуть.

Чого ждуть? Що-ж хотять они бачити? Чи се якась новина для них? Коли-б їх всїх історию злучив до куни, то вийшло би одно і то само. Она уложила би житє кождого в музику. Н. пр. в сонати, в етюди без закінчень, в прелюдії... а єї істория? Ба! з нею мала ся річ инакше. В неї не було історий, бо в неї не було фактів, і тому вийшла би хиба якась химерна фантазия, котрої не вмів би навіть кождий грач відограти, хиба яка вибаглива або розстроена душа...

І їй дїе ся так, мовби над єї жіночою гідностию глузували і знущали ся, мов би доля кпила собі з неї, бо хто-ж така она? Або то, що пригнало єї нинї сюди...

„Де люди люблять ся, там мусить той корити ся, котрий найбільше любить“, відозвало ся в єї душі мов у відповідь, і она усьміхнула ся гордим, гірким усьміхом.

Се була хоч розрада, якої не стрічає ся що дня...

В нутрі костела настав рух і „они йдуть! они йдуть!“ пронесло ся з уст до уст.

Зимні дрощі пробігають єї тїлом і она чує, як їй відступає вся кров з лиця, але нараз почуває в собі і чудну силу і з супокоєм, їй самій незрозумілим, вступає в перший ряд видців коло престола.

Они дїйсно надходили.

Довга шовкова сукня молодої шелестить остро по камінних плитах,—знати, що они збліжають ся. Все здержує віддих, щоби приглянути ся всему докладно і не втратити з очий і найнезначнїйшої дрібниці. Вкінци они вже тут і станули перед престолом. Боже, що за поважна хвиля!

Довкола тихо. Священик прилагоджує ся

нїчому, але за те благородно інсинуює пп. Вахнянинови й Барвіньскому, що они йдуть до польскої шляхти за милостинею. Та що-ж иньшого в силї видумати люди, що жиють і дихають сплетнями, видобутими хочби..., не хочемо казати відки.

Ствердивши, що правительство не було в силї змінити систему, зараз опісля „Дѣло“ гороїжить ся: або ми, каже, — або ви (Поляки) в всхідній Галичинї! — певно, ми — на кацапскім шнурку?! Зміна системи, каже дальше „Дѣло“, се основна зміна наших відносин полїтичних! певно, треба лиш наказати полїтичним властям і жандарам, щоб всюди переводили Романчуківску консолїдацию, а м и — почекаємо на готове!! Зміна системи, проповідує „Дѣло“, се запоручене всїх условій розвитку народности рускої після еї питоменности без ч у ж о ї о п і к и! певно, але за дозволом і опікою Марковів, Купчанків, Королїв і т. д. і т. д. Коли-б ми осягнули таку зміну системи, кінчить „Дѣло“, тогдї-б ми не робили собі нїчого навіть з полїтики Барвіньского et comp.; „осягнули“ — ба п. Романчук, табо от в сїм і сук, я к еї осягнути сю зміну системи? по вашому то хиба танцюючи під кацапску дутку, криком і ворохобнею, та дожиданем на готове?...

Станьмо о власних силах, станьмо до працї, от де одинока запорука зміни системи.

Москвофіли в Перемишчинї.

Читаємо таку допись в *Правдї:*

У нас богато пишуть та говорять про патріотизм та подвиги нашого сьвященьства. Однак коли ми придивимо ся троха лїпше поведенію нашого сьвященьства, особливо в епархії перемискій, то без великого труду дійдемо до того переконаня, що напрям всякому змаганю, хід думкам, невдоволенію і реметвованю між духовними надає жменя людий, котрих наші невідрадні відносини винохали наперед. Люди сї знають дуже добре мету і цїль своєї працї, знають свої змаганя, однак з ними нїколи перед більшим гуртом людий не виявляють ся; за то вміють вихіснувати найменьше незадоволене між сьвященьством, вміють вилинути на его думку і ужити до своїх цїлий. Такими людьми у нас бувають декани, містодекани, відпоручники ординариятскі, почетні крилошани та друга духовна бранжа.

Кождий чоловік, що любить свою церкву, свій обряд, свій нарід, свою державу, не буде нїколи закривати тої хороби, що довгий час лоточила наш орґанїзм, але старатись ме її пізнати, а опісля добре вилїчити. Такою страшною хоробою на нашім орґанїзмі було і є кацапство, що мабуть найглубше запустило свое коріне між сьвященьство епархії перемискої, бо тутка дїлали такі славні его подвижники, як Антоній Юзичиньский, Григорій Шашкевич, Матковский Павел, Литиньский Венедикт, котрі всїми силами старали ся з духовного, що відзначав ся ціпруско-народовским переконанем та вірностю римскому Престолу, „вигнати і україньство і латиньство“. У тих людий було і є два лиця: одно для підчинених, друге для своєї власти.*) Власти показували воня свое лице повне преданости, льояльности і послуху; на лици для підчинених малював ся цинїзм і іронія, що говорила: „дури як можеш,**) а гляди і стреми на схід до батюшки, бо тілько тамка наше спасеніе“. Хто не повинував ся тій девізї, хто відважив ся раз тілько ще 1884 р. написати подане до перемискої консисторії чистою мовою, а не язичієм, того старали ся всїми силами зломати; его переганяли з місця на місце (пр. мене перенесли в перших трех літах 8 разів без подаваня), не принимали і не принимають не тілько в терно, але в пропозицию на парафії, спроваджували на донос деканьский всякі комісиї і т. и.

Коли бл. п. епископ Пелеш засїв на владичім перемискім престолї, тогдї сподївали ся ми, що він своєю енергією зуміє переломати сї ледяні криги, що подували смертельним холодом не тілько на наше національне жите, але навіть на дїла церковні. Та бажаня і надїї наші не сповнили ся; зло було мицнійше як владича сила, ба навіть зло, прибравши собі за орудія Юстина Желехівского, Щавіньского, теперішного пароха Самбірского та Іоана Яблоновского, зуміло заволодіти покійним владикою так, що він дуже неприхильно відносив ся до сьвящеників-народовців, не допускав їх, за се висував і підмагав, де міг, тілько москвофілів, обсаджуючи ними виднійші і лїпші посади, як Самбір Львом Щавіньским, Хиляками трома Стебник, Літиню, Іеронімом Куновским Билеч та ин. Взагалї покійний владика за час свого пятнадтиного правлїня одної лїпшої парохії цісарского надання або надання владичого не обсадив народовцем, лише москвофілами, одного народовця не зробив деканом або містодеканом, але за се видвигнув на декана Горожанского такого запеку кацапа Михаила Матьовского з Горожанни великої, Антонія Волощака з Колодруб, Теофиля Калужняцкого з Загіря, Виктора Нероновича, друга Наумовича і тестя Осипа Маркова, Дуркотів та ин. Взагалї на 40 деканатів є тілько двох народовців деканами: Орест Чехович, белзкий декан, Ант. Матюк, ярославский, всї иньші майже кацапи. Здає ся зайвим буде говорити тутка про вплив деканів на підчинене їм сьвященьство, коли зважить ся, що духовна власть наказує сьвященьству ій у всїм повинувати ся, вони же уміють так гарно похіснувати ся своєю силою, що вимагають від сьвященьства не тілько послуху в дїлах духовних, але і в дїлах національних; вони на соборчиках дають директиву, які часописи має деканальне сьвященьство читати, до якого „общества“ вписувати ся, які книжки читати, за ким при виборах голосувати, кому уділити свого довірія, а кого з'анатемізувати. Ба навіть декотрі декани просто стають агентами „общества имени Мих. Качковского“, „Галичанина“, „Страхопуда“ та ин. видавництв москвофільских, ба розпродують, а навіть силоміць розсилають видавництва тих часописий сьвященьству в деканаті. Хто же з сьвящеників відважив би ся не принять присланої деканом книжки або не заплатити за ню, стягає на себе ненависть, котра чи скорше чи пізнійше піметить ся на нім. В декотрих, як Мерянськім, звязали ся сьвященики-москвофіли так

*) Се те саме, що ми вераз висказували про Zweiseelentheorie у наших москвофілів. Р е д.

**) Вельми характеристичне се, як пок. Григорій Шашкевич, що був свого часу совітником в міністерстві просьвіти, висловлював ся про відньскі відносини: „Щоби там перейіти, казав він, треба мати чоло мідяне, хід котячий і хребет свинячий“. Так то з давних Рутенців, що опісля звали ся „твердими“, виробляли ся характери для табору москвофільского.

до вінчаня, звертає ся по щось до престола.

Гарне лице молодого якесь сумне і неспокійне, а она виглядає щасливо.

Она велика. Спина в неї довга, заокруглена. В цілости робить вражіне темно-поносової рожі, буйної краски, котра в горячих, соняшних хвилях здає ся просто жарково... Сї великі чорні очи немов пожирають усе, на що впадуть і сияють якимсь дивним холодним блеском. Але она гарна.

А він? Єму чогось прикро, чує ся не своїм, майже пригнетеним. Чи тут нема нїкого з его людий, когось такого, хто би хоч через отсю хвилину був з ним як одна душа і одна думка, між всїми тими гостями і ей кревними? Він такий чужий! а отся, з котрою має проживати цїлий свій вік і котру він властиво так мало знає, здає ся єму також такою чужою! Він просив своїх товаришів і деякі прирекли явити ся до „церемонії“, але мабуть жаден з них не додержав слова і не явив ся. Ну, він їм его не забуде, се за погано і він обглядає ся з болїсно зморщеним чолом, чи не побачить кого, і нараз дрожить.

Она! Она тут, прийшла!

Нїколи в житю не зляк ся він так дуже, як в сій хвили, але й нїколи не відчув у-другє такого жалю як тепер. Его серце пронїв біль. „Она, она, она!“ сьпівало в нїм і він дивив ся на ню мов без тямки, і мабуть не забуде еї вигляду і до смерти. Широко отворені, немов нерухомі очи горіли з прозоро-білого обличя, коли дивили ся на него! О Боже! так дивила ся она за ним того вечера, коли розлучали ся перший раз, коли він їй говорив, що она его царівна і що він по неї прийде... І він нараз усе забув. Все, що між ними зайшло, що їх розвело, і знав лиш те одно, що любив еї, еї одну на сьвіті і що втратив еї на віки... і чи лиш еї саму?

Его лице покрило ся смертельною блідостию.

Чи він такий підлий?

Ні, він добрий, він чує, що добрий і що ним заволоділа лиш якась могутна погана сила, котрій не хотїв опирати ся і тепер тоне...

А еї очи, здавало ся, що говорили: „Я тут, сьвідок твоїх здобутків. Нехай жие мужеска честь і мужеске дїло!“ А відтак чи не усьміхнула ся она? — Ні, се не був усьміх, се був плач роздертої душі, що виступав у неї так, сей усьміх розумів він в тій хвилї так добре! О, він розумів еї завсїгди!

Она виступила з ряду видців і вийшла з костела...

Єму дїє ся так, як би на его душу залягла тїнь, і затемнила все, що зложило ся для него так „гарно і соняшно“! Через хвилю він немов обезсилений, немов западає ся в себе і майже не може вдержати ся спокійно, щоб не звернути на себе глубшої уваги; але за хвильку звертає ся до него сьвященик і він мусить над собою запанувати.

. . . . . .

Сьвіжий, холодний воздух вдарив еї в лице, коли вийшла з костела. Она немов відродила ся наново, віддихує глубоко.

Так! Тепер она свобідна. Позбула ся того, що пригнетало еї і заморочувало еї душу. Она то зсунула з себе і оставила єму, а він буде то носити до кінця свого житя...

Як же видивив ся там на неї, мов би побачив еї вперше в житю! Правда, она стала єму цілком чужа, так само як і він не був для неї вже тим колишнім Василем з бунтівничою душею і ідеально-гарними думками, за котрих з жалю раз мало що не збожеволіла! Тепер — за два, три роки перестануть себе й знати. Так бувае звичайно. Тепер стане єму Полька тих „морей“, в котрого золотих фалях буде купати свою душу, спрагнену „любови“.

Гай, гай, як все гарно склало ся!

Она була би то говорила цілому сьвітови, щоби чули всї і добре все затямили. Нею заволодівала якась дика веселість і она чула ся сильною мов львиця. Відтак задержала ся на хвильку і задумала ся: Куди тепер?

Усьміхнула ся.

Однаково куди: куди небудь.

Сї не ожидав нїхто. Могла йти і йти, доки би з утоми не повалила ся; то не виключало би в нїчім серцю жалю.

Она йде скоро, мов би хотїла утечи перед тим, що перед хвилею пережила, мов би ще йшло крок в крок з нею, гуділо кругом неї. Она з своїм гладким, шелестячим, довгим шлепом, з великими пожираючими очима, а він з ложею на устах і на чолї... Гай, гай! як все гарно склало ся!

„Я не нещаслива“, силує ся втихомирити себе що крок і підносить гордо бліде лице. „Я

своєї нації і обряду, з правдивим привязанем до Австриї і курії римскої, бо москвофіли зуміли загарбати нині для себе всї виднійші становища. А до того між сьвященьством перемискої епархії і мало сьвящеників-народовців, а і тих зуміли наші сердечні так обмалювати перед властию, що на них нема і одної ниточки білої. В ділах духовних у нас звичайно так веде, ся що наколи декан умре або уступить, его місце занимає перший містодекан. Ті же місця містодеканів пообсаджувані людьми нам ворожими; проте справа народна в нашій епархії без енергічного епископа не пійде ані о один крок наперед; москвофільство буде дальше собі нишпорити, буде сіяти вражду до католицизму, до держави і до рускої народности, тих же двох народовців-крилошан (що суть в Перемишли) зашахує ся так, як нині зашахувало ся, що вони або не схотять або не зможуть за добру справу упімнути ся, або просто не хоче ся їх слухати, кидаючи на них потихо перед сьвященьством клевету, „здрадника“, як то кинено на одного щирого крилошанина станїславівскої епархії. Проте повинні наші верховні власти подбати щиро о се, щоби опорожнений владичий престіл обсадити чоловіком енергічним, розсудним, щирим Русином-народовцем, котрий би і міг і хотів станути тій лютій змії на голову. Видвигати на се чоловіка без краски, що дасть ся вести другому, значить тілько, що годити ся на такий стан, який нині є, і прикладати до него печать апробати.

(Конець буде.)

НОВИНКИ.

Черновцї, дня 10-го серпня 1896.

П. Сидір Винницкий, презес карного суду в Черновцах, повернув уже з своєї двомісячної відпустки та перебрав свій уряд.

До зміни виборчого права. Черновецкий магістрат оголосив, що на підставі зміни виборчої ординації, а именно з наголи введена 1. ав. загальної пятої курії, в котрій будуть мати виборче право люди, що скінчили 24-ий рік життя, самовласні і через шість неділь в одній громаді осїлі, має черновецкий магістрат уложити спис тих виборців і взиває длятого всїх управнених до вибору зголосити ся до 8 днїв в магістратї та принести з собою евентуальні докази свого права вибору.

Пільга для рільників. Pester Lloyd доносить: „Спільний міністер війни ґенерал Кріґґаммер видав за ініціятивою угорского міністерства рільництва розпорядженє, котре містить в собі велике улекшене. Именно зможуть всї ті, що належать до стану військового, а перед своїм вступом до війска занима и ся рільництвом, або що вчили ся чи хочуть учити ся в рільничих школах, ті особи зможуть ще перед упливом їх законного часу служби дістати раз на все відпустку. Се улекшене відносить ся не лише до синів рільників, котрі покінчили вже рільничу школу, не вертають до дому, аби ґаздувати, але й до таких, котрі перед асентеруном або підчас військової служби вступають в таку школу. Те саме улекшене будуть мати ті рільники, сини рільників, слуги і робітники, котрі перед асентеруном або підчас служби вступлять до якоїсь фахової школи.“

Про бурю з градом, котра північну часть нашого краю навістила в ночи на суботу, одержали ми ще кілька дописей, котрі подаємо: З Бергомету н. Прутом пишуть: По 12-ій годинї в ночи на 8-го с. м. навістила велика буря з градом величини курячих яець в нашій околиці села: Зеленів, Пядниківці, Реваківці, Берогоміт і Дубівці, наробила дуже богато шкоди, пооббивала садовину, поломала богато дерев, а місцями зрівнявши огородовину з землею, знищила кукурудзу. Селяни з розпуки ломлять руки, не знають, що мають тепер зачинати. — А з Дубівців доносять нам вдруге про ту бурю: Сегорічного Пантадеймона о 1 год. в ночи навістило велике елементарне нещасте Дубівці, половину Шипинців, Лужани, Витилівку, половину Лашківки і Валяву. Буря з градом величини курячого яйця, така що ей і найстарші люди не запамятали, спустошила поля, хати і огороди так, що поля виглядають голі як в листопаді, а хати поперевертані, крівлї пороздирані, вікна повибивані, а двері викинені з завіс. Кукурудзи всюди поломлені і роздерті, так що хиба можуть бути на пашу для худоби. Травки, а де ще були, ячмена і вівси збиті до тла. Овочі цїлком відчахнені, огородовина замулена. Люди, особливо ті, що сіють лиш кукурудзу, плачуть з розпуки, бо цїла їх праця з лїта загирена. — З Лашківки пишуть нам, що тамошні поля положені почасти на опівніч, отже там град не знищив так дуже жнива. Але полудневу часть навістив град величини курячого яйця, і знищив на просторі двох кільометрів все до тла аж до Шубранця. Люди не знають, що діяти, плачуть як діти. Жаль і страх бере дивити ся на ті баїді лиця наших і так вже бідних селян, котрі по мозольній праці надіяли ся вкоротцї зібрати власний хлїб, аж тут наступило таке нещасте. Як хто вспів білий хлїб зібрати з поля, то може говорити о щастю, бо инакше приходило би ся ему гинути з голоду.—Вісти ті — як бачимо — дуже розпучливі і видко, що град наробив справдї богато нещастя, якого доси не бувало у нас. Селяни позбавленї послїдної надії. Тож тут повинно правительство поспішити з ратунковою акциею для бідних, а працьовитих селян. А селяни нехай чим скорше подають ся о відписане податку та спроваджують комісиї на свої поля, аби видїли, яка шкода.

Замісць корон пущено на пограничу російскім в обіг російскі 25 копійкові гроші, котрі суть самої такої величини як австрийскі корони, а треба їм добре придивити ся, щоби не взяти одної за другу. За 25 копійок платить ся лише 30 до 32 кр., отже обманщї зискують на штуцї до 20 кр.

Фіскалїзм. У нас на Буковинї лучає ся часто, що по селах селянин, а навіть часом в місті міщанин має річного податку платити 2, 3 або, скажім, 10 кр. Як то вже бувае, селянин чи міщанин не дістане упімненя о заплаченє того податку, але за те по якімсь часї являє ся в хатї пізного податника екзекутник і фантуе. Дарма, що податник готов зараз заплатити тих 2, 3 або 10 кр., екзекутник не сьміе у нас переберати гроший, ба, він навіть не сьміе сказати, за що він фантуе. Скажім, що екзекутник на день таких 15 податників фантуе, значить, він державі заробив 75 кр., а сам за те бере денно 1 зр. 50 кр.; а що діе ся з актом о фантованю? Его дістають в руки урядники, полагоджують після приписів і т. д. Чи не шкода то часу та тих великих видатків за тих 2, 3 або 10 кр.? Чи справдї нема иншої ради, як зараз посилати екзекутника за такі „суми“? Фінансова дирекция мабуть могла би щось придумати для усуненя такого фіскалїзму; може би придали ся в сім випадку корреспонденцийні картки, котрі можна би урядово висилати податникам?

Невинно двайцять лїт у вязници просидїв челядник золотничий у Відни Шеґльфінер. Дня 11-го мая 1876 р. посуджено его о крадїж товару вартости 108 зр.; по довгих клопотах для браку доказів его увільнено, але по кількох лїтах знов его арештовано і вже направду засуджено. До розпуки доведений, став Шеґльфінер у вязници дуже упертим і неслухняним, а за те все ему причиняовано кари. Так просидївши 20 лїт у вязници, постарів ся і змарнів, а з молодого челядника став нині справдїшний старець. Аж тепер иншний челядник на ложу смерти зізнав, що то він неповинив ту крадїж, за котру.

лиш сама.“ І що-ж на тім? Слово „нещасте“ придумав якийсь безсильний чоловік, оно приняло ся і находить відгомін. Чи ослабати їй длятого?

Всюди кругом неї клекотить жите, розлягає ся белладний гамір людскої товпи, розмови, сьміх і дзвінки. Елеґантні сані мчать ся блискавкою дорогою поуз неї, богато пар, побравшись повід руки, горне ся тісно одно до другого і йде весело балакаючи...

Куди йде она? Адже она не хотїла до нїкого йти, майже не мала нікого, бо саме тепер не було жадної з ей товаришок в місті. Малярка від'їхала до В., а Оксана, помирившись з чоловіком виїхала з ним. Одного дня прийшла до неї зворушена з чудним блеском в очах і оповіла їй, що він приїхав по неї і що обоє помирили ся. „І так я йду, Наталко“, говорила з якимсь на-пів взаємішливим, на-пів розпучливим усьміхом. „Він каже, що я ему потрібна до життя мов воздух, і я рішила ся стати ему тим воздухом. Чи вже не розстанемось більше? Бог знає, може ні. Він казав, що не пустить мене нїколи від себе і нехай уже раз зрозумію, що він любить мене на свій спосіб! Буду старати ся привикати до того „способу“, хочу, щоби щасте усьміхнуло ся до мене ще раз так, як в перших днях нашого подружя. Ах, Наталко, люблю его шалено“... І виїхала. А тепер она не має тут майже нікого.

Она придивляє ся тепер людям, як ходять у сьвітлї, там далеко долом улицею перед нею і тут близько біля неї. Там, куди она звертає свої ороки. Яка їх всюди сила! якже їх богато, справдїшне море люду. А й там далї, де она не була і де ей може нїколи й не буде, і там їх така маса!

Ій впадають в очи нужденні постаті жіночі і чоловічі з змарнїлими лицями. То ей посестри і брата, говорять ей мовою і належать до тої самої матери, що она. Їх богато. Однак — куди гонять они, за чим? Де їх доми і як живуть они? Ні, радше вже, яка їх доля?

„Доля!...“ І усьміхаючись пішла далї.

Не дивила ся ні в право ні в ліво, лише перейшла скоренько попри ясно-осьвітлену елеґантську кавярню, з вікон котрої лялось сьвітло струями, осьвічуючи всїх, що переходили тротоаром, і вступила в другу улицю так нагло, що спіткнула ся сильно з якимсь паном. З переляком відскочила, впявши в него свої очи, але майже в тій самій хвилї помчала ся вперед. Він завернув ся і пішов за нею. Ей великі, променні очи, що блиснули зпід чорної шапочки на него в переляку, зацїкавили его; а ей висока гнучка постать манила его... Хто она? Ему здавало ся, що ей уста усьміхнули ся при слівци pardon! киненім скоро і півголосом. Она спішить ся, але він здогонить ей.

Ідучи за нею приглядає ся він ей одежі. Він тонкий знаток в таких річах. Пальто лежить на ній складно, зріст у неї прегарний, але пальто не послїдної моди, а рука, що держить мабуть несьвідомо сукно, без рукавички? Чи отсе не якась кокетерия, щоби подивляли ей білу руку? О, жінки, ті жінки!... Далї зарукавок так-ж не послїдної моди!

І він іде вже сьміло за нею. Що ж, спробувати можна... Крім того она звертає ся в одну улицю, не замешкувану великою аристократиєю, а се також дещо значить...

Він придучає ся до неї, оглядає бистрим оком ей профіль, а відтак каже привітним голосом і з таким же поклоном, що він замічає, що она йде в отсю „погану“ улицю сама, і тому осьміляє ся відпровадити ей...

Она станула мов укопана і глянувши на него усьміхнула ся.

„Я дїйсно сама,“ промовила якимсь здавленим голосом. В мене нема ні вітця ні матери, ні брата ні мужа, котрі би мене проводжали, тому маєте право обиджати мене!“

Она тремтїла на цїлім тїлї від обиди, а ему здавало ся, що, промовивши тих кілька слів, виросла ему понад голову. Она глянула на него з несказаним маловаженем, а відтак відвернувшись пішла далї.

Затяла зуби і зморщила чоло, а очи шукали зористого неба...

„Видиш, бабуню, видиш?“ прошептала, і серце ей заболїло від несказаного жалю. „Чому оно так? Чи тому, що я сама і що мене не береже нїчия любов?...“

. . . . . .

(Дальше буде).

Шеґльфінер невинно покутує. В наслїдок того зізнаня і на підставі ще иньших доказів розбирав суд карний у Відни справу Шеґльфінера і увільнив его зовсїм від вини і утрати чести.

Довговічний старець. Не лише заграница але й Галичина може похвалити ся довговічними людьми. В селї Кокошинцях, тернопільского повіта, жие колишний гарбар, а тепер вже старець-зробок Марко Флисак, що мае 109 лїт. Помимо такого преклонного віку, Флисак крїпкий ще на на тїлї і дусї, а з свого житя уміе богато оповідати. Мае девятеро дїтий, з котрих ще осьмеро жие. Ті дїти вже всї сиві.

Померли: в Германштатї на Угорщинї тамошний командант корпусу, фельдмаршал-поручник Теодор Ґальґочі; — Вікторія з Левіцких Осадца, вдова по професорі і авторі рускої граматики, в 56-ім роцї житя; — Евгенїя з Лукашевичів Дуркотова, жена гр. кат. сьвященика в Болестрашичах, перемиского повіту, в 21-ім роцї житя.

Телеґрами „Буковини".

З дня 10-го серпня 1896 року.

Відень. Міністер заграничних справ ґр. Ґолуховский повернув сегодня зраня з Ішля, де був у цїсаря на вислуханю.

Марсилія. При борбі з биком зажадала публика, аби бика закололи. Коли не сповнено того бажаня, публика підпалила арену, котра цїлковито згоріла.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (29—100)

Н. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сїй нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовлена і пишусь з поважанем

СТЕФАН ҐАІНА.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 10-го серпня 1896.

	Львів.		*Чернівцї.*	
Пшениця	від 6.50	до 7.—	від 6.70	до 7.—
Жито	„ 5.25	„ 5.50	„ 5.30	„ 5.40
Ячмінь бров.	„ .—	„ .—	„ .—	„ .—
Ячмінь простий	„ 4.25	„ 4.50	„ .—	„ .—
Овес	„ 5.80	„ 6.—	„ 5.40	„ 5.80
Рінак	„ 8.50	„ 8.75	„ 7.90	„ 8.30
Горох	„ 4.50	„ 8.—	„ 4.20	„ 7.50
Вика	„ 4.50	„ 4.75	„ 0.—	„ 0.—
Льняика	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Біб	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Бобик	„ 4.25	„ 4.50	„ 0.—	„ 0.—
Гречка	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюш. шведек.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Кукуруза стара	„ 0.—	„ 0.—	„ 4.40	„ 4.80

Хміль 12.— 15.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker".

РАМИ

для образів і фотоґрафій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку п. е. почти). 16—20

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9¹¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлибоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлибоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4²⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час рiжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 167. Чернівці, середа дня 31. липня (10. серпня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Глупота чи злоба?

(Відповідь *Дїлу*).

II.

Ври — да мыру знай!

Наче по похилій площи сунуть ся теорії наших „опозиційних“ старо-ерістів і їх радикальних союзників. „Дѣло“ назвало виведене москвофільских агітаций і особи п. Купчанка перед форум делеґацийне попросту денунциацією. П. Франко знов думає, що делеґациї — не компетентні (!) для обговорюваня „сеї справи.“ Якої справи? В сім і дїло, що п. Франко все довільно й після пригідної потреби конструує для себе предмет своїх закидів: — Отже як? делеґациї не компетентні для виведеня та обговореня агітаций звернених на шкоду цїлої держави, та ще агітаций екстериторияльних? бо що-ж то иньшого було головною основою промови п. Барвіньского? П. Барвіньский вдарив при тім на могутні й вплывові чинники в російскій суспільности, що бажали-б зробити Росию одноцїльною всеросийскою державою й зітхають за середновічним ладом московским, гноблять українъско-руску народність у Росиї та пропагують і поза границями Росиї, в Австро-Угорщинї свої ідеї. І ставить тому п. Барвіньский до австро-угорского правлїня два жадання: 1) спиняти ворожу пропаганду, 2) пособлювати свобідний національний і культурний розвиток в сїх народів монархії й дбати про їх потреби.

Справдї, здавалось би, що треба великезної злої волї або заслїпленя, щоб пришпилити які небудь софістериї до такої ясної справи, — а Франко здобув ся на се! Отже після него делеґациї не компетентні, щоб виводити перед ними кривди Украіни? — а хиба-ж не в делеґациях якраз місце для обговореня міжнародних відносин? Отже брошури „Неволений Нарід“ та „І ми в Европі“, видані в Галичинї а звернені против Росиї та Угорщини з їх теперішними правлїнями, вивели рускоукраіньску справу перед компетентнїйше форум? І крутить п. Франко дальше, справдї — „в потї чола“, щоб, цїкаво — сні bono? — ослабити промову п. Барвіньского. Інсинуує ему, що ось то він не бачить поза одним, хочби й півурядовим товариством та поза Купчанком иньших небезпеченьств для рускоукраіньскої справи. Не встидає ся називати кацапскої агентури „власними дїтьми“ (!!) нашого народа, „партиєю“ — що повстала в его лонї“!! Красна теория, на вдиновижу красна, після неї треба-б плекати й убійчого боляка на тїлї! Справдї, на красшу теорию не здобув би ся й найхитрійший чиновник „III-ього отдѣленія“, й найпроворнїйший агент провокацийний. А напа публика, наші народовцї читають се, смакують і приймають, — вже взвичаїлись Те-ж саме можна сказати про дальші виводи п. Франка про тридержавний союз... Каже п. Франко, що п. Барвіньский не вказав на факти невдоволеня з росийского уряду в самій Росиї (!!), — як же се, чого тут п. Франко властиво хоче?! Чи п. Барвіньский мав денунциювати перед российским правительством его власних піданих? Се-ж вже виходить і поза найглупійші фрази... Ба, коли-ж п. Барвіньский, „вибранець з ласки Кола польского до делеґациї“ (о благородний чоловіколюбче!), не упімнув ся в делеґациях про утиск угорских Русинів Мадярами... Що-ж, кинути болотом — се звичайний рефрен наших опозиційних та радикальних виводів. Отже, після п. Франка, упоминаючись про пособлюване свобідного розвитку всїх народів монархії та домагаючись заспокоеня їх потреб — поступив п. Барвіньский зовсїм в мисль Кола польского й Мадяр? А що не упімнув ся про сей розвиток і про еї потреби стилем і способом п. Франка — га, сю провину мусить вже п. Барвіньский на себе взяти! Ще одно: п. Франко робить п. Барвіньского трохи не почитателем царя й закидає ему, чому се він не вдарив на царя з его полками й дипльоматами, бо нас дусить цар, а не який небудь урядник, а Словяньске благотворительне товариство — зовсїм неповинне (!!) в тих безглуздих утисках, які терпить в Росиї украіньскій нарід. Ще раз повторяю: се не справа, се не аргументація, се не полеміка, се злоба!

---

52)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянъскої.

(Дальше).

Повернувши до дому, застала від Марка лист. Здивувала ся ним чимало, бо від'їжджаючи не обіцяв їй написати ані одного слова, а она не просила его о се. Писав сумно. Писав, що коли она одержить сей лист, він буде вже в дорозї до Індиї. Що ся подорож ему тепер дуже непожадана, бо хотїв уже на завсїгди вернути до Буковини, а ся дорога, хоть як і бажав нераз побачити землї над Ґанґесом, віддалить его знов на час від его найминїйших сторін. Она — каже—здивує ся, що він до неї пише, однак він не може позбути ся немилого чутя, будь то би їй лучило ся щось дуже прикре. Від часу до часу доносила ему Оксана листовно, як его „одинокий товарищ“ проживає, але тепер замовкла, а він не зносить непевности, тим більше, що не має надїї вернути надто скоро до дому і переконати ся о всїм самий.

Він звертає ся прямо до неї і просить ся о звістку про себе. Се заслужив він собі хоть би і тим, що серцем і думками пробував так часто дома. Она може не повірить ему, она така недовірчива, але коли він повернє, тоді переконає ся о щирости его слів. Далї просить ся не забувати на него, так само як не забуває гробу его матери, а натомість він обіцює їй подивлятн тамошну красу природи „з еномином“ на неї. Ему саме тепер на души так важко, мов би йшов на смерть, хоть смерти не бояв ся він ніколи. Чи она его розуміє? Він пише до неї з таким довірем, як пише ся лиш до найщирїйшого друга. І знов дальше, що він має для неї узбирані прегарні мушлї, справдїшні чудеса природи і богато иньших річий, котрими прикрасить комнату „своего одинокого товарища“, коли повернє. Що буде числити днї до прибутя її листу, кількох успокоюючих щирих слів, бо на тепер буде й з того рад і т. д.

Прочитавши сей лист она немов з поганого сну збудила ся.

Він писав так приязно, а она? Що дїяло ся з нею останним часом, чи не божеволїла она? Боже, Боже! в яку погань заплутала ся она і при кім спинали ся її думки, коли тимчасом тамтой на мори був її одним одиїським приятелем на сьвітї!... Ні, то она з самоти божеволїла і її палка душа, що шукала неустанно занятя, спиняла ся і там, де була непотрібною. Їй встидно, она була за мало горда, а на его вінчане не повинна була йти!

Глузуючи з себе, усьміхнула ся згірдливо і склонила втомлену голову на руки, згорнені на охрест на столї. Думала над Марком.

Написав, написав! саме тепер, коли була мов громом побита, втомлена до крайности і коли чула ся нужденною мов та собака. Написав! Ся обгорнуло почутє вдячности і она притиснула его лист майже пристрастно до уст.

Коли-б він тут був, або коли би був щїлком не від'їжджав, то она була би щаслива і не томилась би якимись хоробливими чувствами. Вже сам сносіб его бесїдуваня мав у собі для неї щось успокоюючого; ох, перед ним она би й похилила голову покірно і то не болїло би ся!

Але що з ним? Чому з его слів видко такий сум, і чому его переслїдує погане передчутє? Коли такий чоловік, як він, заговорить тужливо, то на тім мусить щось бути. Она вірить в передчутя.

Він стоїть перед її душею живо, мов би глядїла на него. Майже негарний, а зноза окуляр шукають її его ясні допитливі очи. Він замкнений, вражливий, на дрібниці байдужий, але супроти себе строгий аж до жорстокости, а задумавий так часто!

Такий він.

Він журить ся о неї. О Боже, отже о неї боїть ся хтось на сьвітї! она була-б і розсьміяла ся і заплакала відразу, так усї струни були в нїй розстроєні...

Она ему напише все, як він собі бажає, і успокоїть его...

Попросить також, щоби дїйсно згадував ей, коли побачить красу тамошної природи, коли над ним засяє зористе небо Індиї і він може буде

їньске слово... Чи справдї п. Барвіньский зробив вже так зовсїм зле, що відкликав ся до почутя справедливости царя? А з другого боку, чи справдї п. Франко наївно думає, що сей цар всесильний? Адже на жаль є ще й „полки й дипльомати“, а що найважнїйше — є й суспільність; п. Барвіньский виступив як раз против шкідних чинників серед суспільности. Виразом напрямів і дїяльности сих чинників є Славяньске благотворительне товариство й его аґенти. Але радикальна метода от яка: negare et calumniari. Скаже Барвіньский: суспільність винна — скаже Франко: нї, цар... А п. Барвіньский навіть нї одним словом не уменьшив провини нї царя, нї его полків та дипльоматів, а лиш завважав, що цар і его мінїстер вважають ся прихильниками мира...

Заопікувавшись так щиро москвофільскою аґітациєю „власних дїтий“ нашого народа, посуває ся опозиційно-радикальна льоґіка силою конечности що раз дальше. В відповіди на статиї „Правди“ каже „Дѣло“ (в ч. 167-ім), що москвофільство властиво не було завсїгди суперечне австрийскій ідеї державній! Дуже гарно, що раз гарнїйше. Ще часок — а почуємо, що москвофільство се властиво— конечна основа й запорука будучности нашої держави! Се пише народовецке „Дѣло“, і як же мотивує оно сей свій новий вивід? Найспокійнїйше в сьвітї ставить „Дѣло“ наше москвофільство на рівнї з „москвофільскими тенденциями“ молодоческої опозиційної полїтики, та — з ідеєю полудньово-славяньскої велйкої держави. Отже заперечувати й допитати права рідного народа, нищити систематично всякі завязки самостійного розвою, однаково — чи они виходять від народовців сяких чи таких, чи від радикалів (гляди проповіди по церквах Курдидиків), рити й підбурювати за готові гроші, — а рівночасно розкрадати гроші вижебрані в Росиї себ-то на народні цїли (гл. Рускій Банк! цїкаво, як стоїть дїло з т. зв. вкладкою о. Наумовича в „Народній Торговли“, ок. 50.000 зр., може-б п. дир. Нагірний пояснив се?), се все ставить народовецке „Дѣло“ найспокійнїйше в сьвітї на рівнї з молодоческою полїтикою та з великою, осібною полудневославяньскою державою?!! До якого нїкчемного лукавства змогла дійти глупота і злоба народних фарисеїв, спільників кацапских! Котрий то Чех чи Сербо-Хорват плював на свою власну мову, запирав ся своєї істориї, своїх прав народних, — котрий то провадив полїтику за готові московскі гроші? Котрий то ческий Мончаловский благословив на дорогу ческу народну депутацию, котрий ческий Марков був ческим мужем довірия? „Дѣло“ ховає ся за оклепану фразу про „кількох“ платних аґентів, та протиставить їм загал населеня. Бідне „Дѣло“ не знає, кілько то загалу збаламутило ся вже через тих „кількох аґентів“, кілько бездонної деморалїзациї посїяли вже ті аґенти серед нашої суспільности. Бідне „Дѣло“ не вспіє даєсь промовчувати, що преці тих „кількох“ — а цїле gros москвофільскої армії у нас — се все і всюди „плоть едина“! Розуміє ся, „Дѣло“ мусить затаювати правдивий стан річи, бо мусїло-б признати ся, що цїла его мнима консолїдация — се спілка як раз з збаламученою і здеморалїзованою через платних яґентів товпою. Нехай но консолїдатори спробують виключити тих „кількох платних“, побачимо успіхи їх акциї.

Дивним дивом, в мить по попередних виводах виводить „Дѣло“ й само жалї на „лїтературне й етноґрафічне“ москвофільство між Русинами, та ще й називає его болячкою на нашім орґанїзмі народнім... Ба, а де-ж фраза про „кількох платних“? ба, а що-ж то иньшого говорить „Правда“? Дивна льоґіка. Та „Дѣло“ гороїжить ся, що ось то власти нїчого тут „не полагодять“, бо в сїй справі ми самі між собою мусимо зробити лад! — Чим, як? Консолїдациєю з болячкою? Та-ж і „Правда“ каже, і ми кажемо, що в сїй справі як раз ми самі поперед всего лад зробити повинні, та що коли ми раз сей лад зробимо, болйка витнемо й возьмемось замісць криків і жалїв до працї — то й т. зв. зміна системи наступити буде мусїла! З чим же властиво полемізує „Дѣло“? А если „Народна Часопись“ викинула один уступ, перепечатуючи статию „Правди“, то поминувши причину его, що-ж се за доказ против „Правди“? Що інтенциї правительства, о скілько на него мають вплив Поляки, можуть нам бути неприхильні, хто-ж се перечить? Та який лїк на се — от в чім дїло: поставмо силу — а дамо собі раду, а хиба-ж поставимо єї в спілцї з москвофілами?

Але ще одно. „Дѣло“ інсинуує благородно п. Барвіньскому, що ось то він в своїй програмі долучив хитро до язви москвофільскої ще й радикалїзм, яко суперечний з австрийскою ідеєю, а зробив се властиво длятого, бо радикалїзм осьвідомляє селянина о его правах та виступає против шляхотско-польских порядків в Галичинї. Як неправдива і як нїкчемна ся інсинуация, видно з отсих слів „Правди“, орґану власне п. Барвіньского, винятих з статиї про „зміну системи“: „Деякі народовцї пішли на руку москвофільско-радикальним демонстрантам і лишивши „на боцї“ лїтературні ріжницї й національні погляди (!!) вкупі з ними напоювали нарід песимізмом і десперациєю, замісць взяти ся хочби до дрібної але позитивної працї.“ Ну — песимізм і десперация а осьвідомлене селянина з его правами се після „Дѣла“ все одно...

Москвофіли в Перемишлинї.

(Конець).

Я запримітив ще одно між нашими москвофілами, що ми народовцї з консеквенциєю повинні наслїдувати. Коли який москвофіл поступить на висше виливове становище, тогдї тягне за собою довгий предовгий хвіст зложений з москвофілів. Він не дивить ся на родину, але бачить за собою тілько своїх одномишленників, для тих ходить, лазить, за тими просить і жебрає тілько в імя ідеї, котрій кланяє ся, і так довго не спічне, аж кождого від першого до останнього не усадовить на вигіднім і виливовім становищи. На се маю сотки доказів з житя

гладїти на срібні филї Ґанґеса. Він не знає, як еї душа бажала краси і зміни, як она бажала розмахнути хоть однїський раз свої крила цїлком свобідно!

Розкаже ему все, нехай він знає. Нехай знає і те, кілько нїмих сліз пролила еї душа, кілько нїмих боїв перебула она, чорних мов ніч, від часу, як померла его дорога мати а еї однїська опікунка. Що їй додає охоти до житя надія, що буде працювати для свого народу пером, (він се знає) і не утоне безслїдно як тисячі иньших подібних долею до неї. Відтак спитає, чому не веселий; що впрочім она ему вірить, коли се пише, (адже она ему все вірила!) але що і їй не веселїйше. Она тут сама, прикована тими невидимими кайданами, що звуть ся обставинами, до одностайности і побиває ся і числить днї, котрі минають без повороту, не лишивши по собі і слїду. Він певно вже пійме принаду такого житя. Але она не хоче жалїти ся, нехай же і він не жалує еї...

За мушлї дякує ему, але чим віддячить ся она ему за его память?

Роздумуючи так, засияли ріжні спогади в еї души з часу, як жила его мати і як пробував тодї дома.

І не знати, чого мучили ся обоє (він і она) часом так погано! Він був гордий і глумливий, а она холодна супротив него, хоч нераз серце з жалю їй мліло! Та вже все минуло. В неї кінчило ся все скоро і в один спосіб, але з всїх еї знакомих товаришів і товаришок остав ся він їй найвірнїйшим. Пробуваючи там в далеких сторонах, не забув еї, розвідував ся через других, як жиє і чи щаслива, а тимчасом ті, що пробували тут з нею... але нї! радше вже не думати і не згадувати всего того, що ранило еї душу; то погребала она вже і не хоче об тім вже нїколи більше думати.

„Що я люблю, люблю вже на віки“ заговорив в нїй нараз якийсь голос, і з тим затремтїло в еї души горяче почутє щастя.

Він еї любить! се мусить бути правдою, було вже тодї правдою, коли і не снила о тім, коли говорив, прощаючись з нею, що для него „сонце заходить“, а руку стиснув їй мов клїщами; було вже тодї, коли мучили себе так страшно. Те все була любов...

В еї души спалахнуло опять почутє вдячности і навіть якоїсь гіркої роскоші, але майже в тій самій хвилї стягнула болїсно брови. Она бачить в уяві, як корабель несе ся по филях, поре їх, а они товпять ся довкола него, бють ся о него і мов дуріють з утїхи, що уносять его. Так! він віддалює ся від неї чим раз дальше і дальше, кудись страшенно далеко... А она тепер уже зовсїм сама — тут! Еї взяв нараз шалений біль і глухий зойк вирвав ся з еї груди... она тут!

Опустила знов голову на руки і заплакала тепер гірким, пристрастним плачем, хоч довгі часи не плакала анї раз...

XVIII.

Весна. Але не та весна, що пишає ся вже явно цїлим богатством своєї розцвилої краси, і сьвіжою новою зеленю, що в еї воздусї мішають ся пахощі бозу і жасміну і иньших незлїчимих цьвітів, гомонить дзвінкий бренькіт пчіл і лунає веселий спів птахів, гамір житя в якімсь відновленім блеску; — се ще та перша несьмілива, на-нів розбуджена весна, ще замкнена в собі, котра свою красу що лиш заповідає лагідним теплим воздухом, а красу еї відгадує ся більше чутем... Дерева ожидають строю. Земля покриває ся нїжною зеленю, воробцї цьвірінькають так галасливо, мов би сварили ся, а воздух помимо теплоти перенятий ще і холодом. Десь не десь лисніє против сонця латочка снігу.

Ранок.

Наталка в городї. Порає ся там, як що року і за житя Марко, около зїльника. Еї звичайно прозоро біле обличе зарумянїло ся, а хустку, яку була закинула на себе, ідучи сюди, відкинула вже давно. Сонце обсипало еї ярким сьвітлом і еї волосе здає ся чистим золотом.

Вкінци втомила ся і кинула рискаль від себе; змучила ся добре. Але она любить таку втомляючу фізичну працю, в котрій буває цїле тїло в напруженю; се приводить і зворушений ум до рівноваги. Впрочім она здорова і дужа і і таке занятє їй приємне. З руками, сплетеними над головою, приглядала ся деревам, чи не роз-

москвофілів. Я возьму за примір тілько живучого ще в Перемишли крилошанина Матковского; той вихав до гори славних кацанів Гумецких, що в житю приватнім навіть намагають ся говорити чистою московщиною, посадив в Добрівлянах в добрій парохії Грабовеньского, зробив деканом комараньским Каламунецкого, а его заступником Козакевича Йосифа, двигнув Матковского, Волощака, Василя Гошовского з Ролева, Заяця Мих. з Горожанки та ин.; взагалї сей чоловік на своїм становищі вплывовім подбав так богато про своїх одномышленників, про движенє своєї ідеї, що дивувати ся, як о цим чоловік мірних таланів міг з такою консеквенцією і желїзною вїдливостию і за часів еписк. Ступницкого і еписк. Пелеша старатись о тих, що були з ним одної гадки, як міг заманювати в округ всїх, щоби тілько осягнути се, до чого стремів, бо певно жаден владика не доглипав ся в его поведеню его ідеї, так умів сховати кінцї своєї працї. У нас же таку роботу народовцї називають рабованєм, лизуньством, продажею самого себе, та ще чимсь гіршим; однак чи по нашій сторонї правда, про те можу сумнївати ся. Чи-ж маємо лишити наших одномышленників на поталу противників? Чи-ж не лежить на нас обовязок посунути і наших людий наперед, а з ними і нашу національну ідею? Чи-ж се буде гріхом, коли ми будемо поборювати тих, що нехтують нашою народностю і мовою, що плюють на се, що нам сьвяте, чому поклоняють ся? Стіймо, чиєдім ся з тим, яких чесних способів уживати нам в боротьбі з ними, братаймо ся з тими, що раді би нас утопити в морю панрусизму, а незадовго вони по наших трупах муть ходити!

Цїкаве ще і то, звідки москвофільство бере ся у нас. Воно родить ся або з неуцтва свого власного язика, або з агітациї. Ві гімназиї, де катехитом москвофіл, дають великий контінґент москвофілів-сьвящеників; такою гімназиєю була колись перемиска за часів катехита Желехівского, такою нинї є гімназия Самбірска, де горячо пропагує ся згинілі ідеї катехит заборонюючи ученикам уживати народні молитовники і учебники релїйні, видані фонетикою. А вже-ж найбільше москвофілів рекрутує ся з учеників, що кінчили школи в західній Галичинї; такі Хилинки, Дуркоти, Сандовичі, Мохнацкі і ин. (вони покінчили школи в Санчу і Ясли), що нинї горлають за москвофільством та москвщиною, а в гімназиї хто зна чи перечитали одну однїсеньку руску книжку, не чули про наших письменників, про розвій нашої літератури! вони бачать тілько ваш недолюбо прибитий люд, чують его бесіду, з неї сьміють ся; чуючи же від иньших про могучість, силу та богатство „Русскихъ-братушекъ", на слїпо зачинають величати їх та змагати до „обединенія". Кількох москалюшків що року присилають нам і наші львівскі бурси „Народного Дому" і „Ставропігія", де господарують такі Лаголи, Мончаловскі, Савіцкі, Сивуляки та ин. Одною радою на се осьвіта та заведене по всїх ґімназиях в Галичинї науки обовязкової рускої мови. А що найважнїйше, як найскорший подїл львівскої семинарії на епархіяльні семинарії з тим, щоби бодай половина богословских предметів подавала ся в нашій народній рускій мові, бо тогдї слухач привикне до живого слова, мусить полюбити его і відцурає ся того, що другі силоміць намагають ся ему накинути. Однак при обсадї так учителів як і настоятилів в епархіяльних лїцеїв належало би добре вважати на людий. Одна однїсенька паршива вівця в такім заведеню киненем двох-трех слів згірдних до слухачів може накоїти зла на десятки літ.*) Держати ся же того, щоби науки богословам удїляли тілько безженні або вдівцї а тим сами бути примушеним брати се, що е, се було би великим блудом; чому-ж не допустити сносібних жонатих сьвящеників, котрі би і своїм таланом і поведенем дали поруку, що поведуть лїцей добре і совістно? Чиж пр. о. Гузар яко жонатий е гірший католик, як о. Мишковский або Малиняк безженні? Так само великим злом було би се, коли би наші богослови були змушені слухати науки разом з латинниками; від нашого сьвященика жите вимагає чого иичого; він має стати слугою церкви але і слугою свого народа, він має стати головою родини. Власне для того між нашим сьвященьством — особливо в его розумінях і поглядах — тілько заколоту і баламутства, що на се ніхто не зважав ніколи; молодого богослова лишено на тій дорозї самого і він блукав ся яко питомець, привик до тої блуканини і пізнїйше яко сьвященик блукає ся, перескакуючи з одних переконань до других, не знаючи на чім має і повинен оперти ся. Люди же тілько троха проворнїйші від него наставляють на него сїти, зловлюють его, тай потягнуть за собою, куди їм подобає ся. От тих кілька слів написав я Вам в тій цїли, щоби ласкаво звернули бачну увагу при обсадї перемиского тепер опорожненого престола. Нам потреба доконче чоловіка, щоби охотів не тілько зірвати з москвофільством, але і знищити всї мости, які ведуть в той бік. Правда, доля такого епископа не завидна, ну, але при кріпкій енергії і консеквенції все би перемогло ся.

*) Так само великої ваги есть обсада катехатур і посад учительских для рускої мови й істориї.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 11-го серпня 1896.

Програма подорожи міністра зелїзниць ґенерала Ґуттенберґа вже докладно знана. Після неї приїзджає міністер до Чернівців в четвер о 10 год 21 мінут перед полуднем, а по 17 мінутах від'їзджає до Новоселиці. Вертаючи відтам задержить ся міністер в Чернівцях несповна дві години, поїде до Сучави і Бергомету, а повертаючи задержить ся знов в Чернівцях лиш 9 мінут. Як бачимо, міністер зелїзниць побуде на двірци в Чернівцях лише дві години, а до міста самого зовсїм не загляне. За той короткий час має міністер удїлити тілько авдиенций, вислухати бажаня краю і навіть відповідати на них!

Іменованє. Повітовий судия в Сторожинцях Захарій Богосевич іменований начальником того-ж суду.

В повітовій касї хорих в Чернівцях вела ся від якогось часу борба, котра головно була звернена против голови повітової каси п. Вальштайна, що заразом є редактором либеральних Buk. Nachrichten. На недїлїшних зборах удїлено ему вотум недовірія лише тому, що він признає ся до либералїзму, а в наслїдок того зложив п. Вальштайн гідність яко голова повітової каси хорих. Найцїкавійше на цілій справі е те, що сим разом робітники виступили вже орґанізовано, однодушно. Коли орґанізация робітників в Чернівцях піде дальше теперішним шляхом, то завдасть она завмираючому либералїзмови смертельний удар.

Устні іспити зрілости розпічнуть ся у Львові в рускій ґімназиї (поправки і цілі) дня 21-го вересня, в IV-ій ґім. (поправки) 24-го вересня, в ґімназиї Франц Йосифа (поправки і цілі) 17-го вересня, в II-ій ґім. (поправки і цілі) 24-го вересня, а в реальній школї у Львові дня 21-го вересня с. р.

Чи так виглядає русченє Буковини? Всї орґани румунізаторів на Буковинї бють на тревогу, бо мовляв край русчить ся, а в тім помагає руским народовцям само правительство. На ті сплетні ми вже відповідали фактами, з котрих виходило цілком противне, іменно що румунізаторскі агітатори зручними штучками вміють руских родичів перемовити, аби вписували своїдїти яко Волохів. Хто тому ще не вірить, нехай перегляне лише каталоґи гр. пр. народної школи, а там найде тьму руских дітий з рускими іменами, записаних вже яко Волохів. А при вписах до ґімназиї уганяли ся румунізатори по коритарах в будинку ґімназияльнім і тілько знали

вивуть ся вже далї? Там недалеко неї находила ся арфа сольска, але саме тепер мовчала. Воздух був цілком спокійний. Своїм сумним зітханем пригадувала їй все той вечер, коли Марко від'їджав і она прислухувала ся кождому з его рухів. Ну, раз повернє він уже на завсїгди до свого дому, і зажне тут, се знає она.

А що стане ся тодї з нею?

На єї устах появив ся прегарний усьміх і горяча полумінь розлила ся по єї лици. Она не знає, що. Впрочім чого їй журити ся вже від тепер? Она чує ся такою свобідною і сьвіжою на силах, бодай тепер, що не хоче нїякими плянами заморочувати отею прегарну хвилину. Слава Богу, що вже настала весна, і снїги зникли, а то єї переслїдувало нераз чуте, що не дочекає єї. Правда, зимові дні тягнули ся безконечно довго і були переповнені одностайностию і скорботою, вичерпували часто всї єї сили, всю єї тривкість, а погана якась тута так і пожирала єї. Але тепер їй мило і серце єї повне надїї.

Якої?

Ах, она єї не розбирає! Може тому, що она остатними часами жила лиш у своїй улюбленій працї т. е. в писанню, і була майже переконана, що та звістна невість, відослана перед кількома місяцями, тепер принята, бо коли би була не придала ся, то були би їй вже давно назад відослали! Взагалї, она цілком спокійна в справі поніти, а переконане, що праця придала ся, скріпило єї так в намірах, віддати ся зовсїм працї на тім поли, що се було вже для неї душею житя.

Здалека долїтають до неї звуки дзвонів.

Они порушують єї нинї так чудно, мов якесь поздоровленє, мов привана з давно забутих, на-нів казочних часів, в котрих жило ся щасливо і в спокійній пишноті. В єї серцю заворушила ся туга за житем любови. Перед єї душу тиснули ся картини з рідних сторін, бабуня, мати, як зривала їй тодї цьвіти, і якісь иньші погідні хвилї. О, як бурливо кидала ся она на все, щоби здобути собі якесь щасте. Як відважно пробивала собі путь, гонена незаспокоєною жадобою за чимсь досконалшим, що раз вперед і без трівоги перед терпінем!

Так стояла она вже раз з тужливим серцем і глядїла кудись в далечину. Тодї, як опускала нинї гори буковиньскі і свою рідню, щоби стати „собі цілею"! Тодї думала она про „полудне" і єї душа, окрилена тугою, несла ся до него. Але тепер? Від тепер?

Так як она тут стояла, гарна, сонцем облита постать, була сама собою нинїшною скінченою картиною „полудня".

Усьміхнула ся нараз в своїх думках.

Се було неможливо. Було неможливо, щоб для неї і для єї народа не вибила також година полудня. Щоби вся їх сила не вистарчала на те, щоби в їх житю не засияли такі хвилї, котрі сьвідчили би твердо о їх здібностях до самостійного істнованя і якійсь своєрідній красї, що не дає ся нїчим притьмити. Се неможливо, у них мусить настати полудне!

Тодї зможуть жити повно. Без утиску і хитростий, без ложі і малодушности і без ненависти.

Жите, яким жила доси, було якесь незріле. Було напятноване клеймом якобсь недостачі і рабства і було вплывом брудних обставин. Але она знає, що можна і инакше жити; і она має почуте, що не впаде нїколи більше духом від тепер. Той вихор, що потрясав нею так, що аж хитала ся, здає ся їй якоюсь красою і не знищив права на якусь иньшу будучність. А ту иньшу будучність хоче она собі виробити працею. Їй остала ся лиш праця і она припала до неї цілою душею...

Так, полудне настане ще, помимо всїх лихих і ворожих обставин, що переслїдували єї і єї нарід. На сьвітї е ще сила, не зломана ще цілком. На сьвітї е ще і любов все обнимаюча, ресамолюбна, в котру она вірить і до послїдної хвилї жита вірити буде...

Она чує, як у нїй ожило одушевленє і чинить єї двічи сильною. Раз для неї, — а другий раз для того єї народу; чує, як хоче жити і пила би то жите всїми нервами...

(Дальше буде).

роботи, що відмавляти руских селян від рускої ґімназиї. За несповна місяць розпічне ся новий шкільний рік. Коли хто би гадав, що румунїзатори аж тодї будуть аґітувати, той помиляє ся. Ми дістаємо майже щоденно відомости з ріжних околиць, як зручно вміють румунїзаторскі аґітатори, а ними є головно православні сьвященики та кілька сьвітских Волохів, перемавляти руских селян на свій бік. В вересни отворяють Волохи буpсу для хлопців, на котру зібрали великі гроші складками не лише на Буковинї, але також з Семигороду і Румунїї — якось забули при тім кричати про Landesverrath — і ну-ж тепер аґітувати! Наш бідний селянин рад би з цїлої душі післати свого хлопця до Чернівців до школи, бо хлопець талановитий, рве ся до науки; та що з того, коли селянин бідний, сам ледви виживає з численною родиною. До такого метне ся румунїзаторский аґітатор та обіцяє ему безплатне удержане в волоскій бурсї і навіть запомогу для дому. Що-ж наш селянин робить? Національного почутя у него нема, біда тисне, а тут обіцюють поміч! Якже-ж єї не брати? Та не лише бідні селяни падуть жертвою румунїзаторских забаганок, але і так звані „режеші“, наша шляхта. Приїде один або другий панок (назвім їх пр. Stefanovici або Litviniuc), та пічнуть: „Що, та ви-ж прецїнь шляхта, то чому не тримаєте зі шляхтою? Встидайте ся, ви належите до волоскої (sic!) церкви, а не хочете бути Волохом. Прецїнь у Русинів нема шляхти, тілько у Волохів, то і ви Волох. От дайте вашого хлопця до волоскої бурси, там він навчить ся всего доброго, стане волоским паном і буде ему добре!“ А режешови справдї хоче ся, аби ето дїти стали панами, ну і дає хлопця до волоскої бурси. До того ще не залишає панотець підбехтувати его, і так цїль румунїзаторска безперечно осягнена. Ми на доказ вказуемо лише на Кучурів малий, Костинцї, Шипинцї і Кабину. При всїм тім кричати на „русчене краю“, до сего треба вже справдї бездичности, якою визначають ся наші домородні Византийцї.

З Ґоґолини коло Новоселицї пишуть нам, що в тамошних сторонах при кінци місяця липня спека досягала 50 степенів Цельзия, а земля була така розпалена, що н. пр. по подвірю по камінню годї було ходити босо, бо пекло в ноги. Спека та закінчила ся, як і в иньших сторонах, градом величини сливки. На щасте град не надав довго і шкода на полях та в городах невелика.

Добрі знавцї людий. Три ученї заложили ся, що при річи, котру кождий з них в склені вибере, буде ставати найбільше людий. Перший ученый, видко добрий знавець жіночого пола, купив цілий склад модних товарів і — всї женщини ставали перед тим складом та оглядали і подивляли его. Другий ученый купив цїкавий образ і виставив его, а всї мужчини ставали перед образом та бавили ся ним дуже добре. Але заліг виграв третий ученый, бо коло вибраної ним річи ставали всї люди, а то було — зеркало.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 11-го серпня 1896 року.

Атени. (Положене на острові Кретї незвичайно погіршило ся. Відповідь султана на жадання Кретян має бути відмовна, а на такий випадок Кретяни рішили дальше вести повстане. Порта відраджувала грецкому правительству спомагати повстанців і иньші держави готові підтримати Порту в тій справі. Появив ся зі сторони Росиї проект полагодженя сеї справи на міжнародній конференциї. Поки-ж та справа полагодить ся, нинї дістаємо з Атен таку телеґраму): Вісти про страшні вчинки в Анаполїе викликали ту велике зворушене. Там убито 31 людий, між ними 2 дїтий і 4 сьвящеників. Сьвященика Єремію страшенно покалїчили і спалили. Чутка йде, що в Апокоронї повстанцї на зборах оголосили злучене з Грециею і назначили провізоричне правительство.

Берлин. Приїхав тут угорский президент міністрів Банфі.

Інтелїґентна молода

ЖЕНЩИНА

принялась би радо заряду домашнього господарства на приходстві або в иньшім більшім домі. Адреса: **Е. М.** в Чернівцях, ул. Нового Сьвіта ч. 12. 3—3.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находитись ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

укладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в ґеоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовеньству і всїм вірним через Вироосьв. Митр. і Преосьв. Ен. Ординариям всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих, за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договора заключені з перешими Товариствами контрасекураційними подають „Дністрови“ можність обезпечувати і виплачувати і найвисші суми.

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всїх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім языцї.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зарестроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя по 5 процент. Гваранция цїлокупна. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за поруков двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє аґенцій в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї 7 разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Ботаніка

Linіment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою **Ріхтера Liniment з котвицею** і пильнувати з осторожностию лише тих фляшок зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше их всюди, а употребленї, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю тут безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братиньому.

З повожанем

В. Даниленич,

механік у бр. Шнайдера в Чернівцях, арт. ґа. голубий ч. 22.

ЖТО

хоче купити добрий і справедливий

МОСТ ОВОЧЕВИЙ

з яблок або грушок,

грубо витиснений, причім ґарантую за добру якість, нехай удасть ся до економа і торговельника

ГАНС СТАРІ, ЕДЕЛЬСБАХ,

почтова і зелїзнична стация Фельдбах в Штирії.

Посуданту на мост прошу прислати або мою і дата. Замовлене висилаю за поспіпатою. [9—10]

РУСКА КАСА

для ощадности і позичок,

в Чернівцях, ул. Петровича 2

Приймає вклади щадничі на 5½ процент від членів, що заплатили щоу частину вкладок, а членів від членських вкладок може в році 1896 винести найбільше 6½ процент (§. 18 стат.)

Членьска вкладна виносить 20 зр. а. в.

Дивіденда від членських вкладок виносить 5½ процент від (§. 15 стат.)

Членом може ся кождий стати, що заявить ся до управи, що предложить ее (§. 4 стат.) Членом може ся кождий стати, що заявить ся до управи, що предложить ее (§. 4 стат.)

Членом може ся кождий стати, що заявить ся до управи, що предложить ее (§. 4 стат.)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 168. Чернівцї, четвер дня 1. (13.) серпня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Глупота чи злоба?

(Відповідь *Дїлу*).

III.

Послїдна відповідь „Дѣла“ на статиї „Правди“ про „Зміну системи“ надзвичайно знаменна. Перед нами лежить дальша часть сеї відповіди (в ч. 168), ми щераз здаємо собі справу і з неї і з цїлости, на дармо й дармо глядаємо в ній чогось більше, окрім — одного, однїсенького, бездонного стухлого болота... Є гори, що викидають з себе замісць ляви — болота, так і з стовпів „Дѣла“ тече оно все новими хвилями. „Дѣло“ наче то доводить, що правда — без ладу й складу, одно повторячи, друге замазуючи або й пропускаючи, виводи „Правди“, і — здавалось би — от-от наступить яка-така річева відповідь, спростоване подробиць, позитивний вивід власний, ми з увагою глядаємо за сим, то от — знов і знов віє на нас гнилим болотом...

„Правда“ каже, що коли не приложимо самі рук та попирати-мемо згнилизну та деморалїзацию у власнім нутрі, не можуть нам нїякі жалї на кого небудь; „Дѣло“ виводить з сего, що п. Барвіньский хотїв би, щоб Русини не підносили нїколи нїяких жалїв та зажалень... „Правда“ каже, що коли ставимо жаданя до правительства, то не повинні ми, без найменьшої потреби й цїли, утрудняти правительству сповненя сих жадань, не повинні давати можности ховати ся поза нас елементам ворожим і нам і державі, не повинні самохіть баламутити правительство (на пр. в справі нашої мови, шкіл, институций — і всюди, де, як признає то саме „Дѣло“, надзвичайно шкодять нам всякі т. зв. „етнографічні й лїтературні“ мослвофіли); „Дѣло“ на се відповідає болотом — твердить, що після п. Барвіньского о нїчого иньшого не ходить, як лише щоб кождий Русин кланяв ся й лизав лапу шляхтичам „z dziada pradziada“, хвалив шляхотско-польску господарку, та щоб „z polską szlachtą polski lud“ ішов разом „na Moskala“... Правда, який се гарний спосіб полемізованя? І так оно тягне ся в „Дѣлѣ“ все дальше, все то саме — все лиш на трохи новий лад... Певно, що „Дѣлу“, звязаному тепер конституційною спілкою з кацапским ополченем під проводом — чиїм же? хиба таки платних агентів? — страшно робить ся, коли хто хочби словечко скаже „na Moskala“... Певно, що „Дѣло“ мусить підсувати противникам своїм обставане за шляхотско понятими порядками, бо-ж само оно мусить бути готове на услуги кацапскі, скоро лиш кацапи ті зволять сї услуги ласкаво приймити! Се називає ся після „Дѣла“ — getrennt marschieren, vereint schlagen, а після нас — се попросту таки розпучливе держане ся кацапского хвоста та танцьоване під кацапску дутку, а все те — щоб тільки за кожду цїну піддержати ще часок свою беззубу „опозицию“, що ще лиш гарчати та хиба виляти перед кацапами в силї...

„Правда“ вказує дороги, якими у нас ширить ся деморалїзация москвофільска; жадає, щоб видні місця займали у нас люди, що не лиш з лукавством в серци видають себе за щирих Русинів (або й за народовців!), а в дїйности — ширять деморалїзацию все дальше й глубше, але люди, що — дїяльно заявлять щирість своїх народних пересьвідчень; при тім „Правда“ називає в случаю потреби й поіменно всяких Курдидиків, Купчанків і т. д. (називає-ж їх поіменно й само „Дѣло“, і чому-ж їх не назвати? нехай-но „Дѣло“ вискажесь тут раз ясно) — та „Дѣло“ добачає там лише „денунцияцию“! Отже як? Коли правительство накидає нам чоловіка впрочім і честного, але з польскими пересьвідченями, то після „Дѣла“ треба й є обовязком підняти великий гомін (Schmerzensschrei), а лише супротив людий з явни-

---

53)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

(*Дальше*).

(О 6-тій годинї вечером того самого дня).

Се не була видумка, не був сон, се була правда.

Она зївечена.

Ступала через комнату так обезсилена, мов би опустила вперше постіль по довгій недузї. Кутики еї уст анизили ся, а повіки лежали тяжко на очах. Еї руки тремтїли. Она сховала скоро рукописьь, нїхто не сьмів о тім дізнати ся. Еї улюблена праця, душа еї, еї сила, перша а заразом уже й послїдна, лежала там відкинена без всякого поясненя...

І що-ж тепер?

Еї руки ослабли, а лице задеревіло. Она проходжувала ся все наново, опираючись часами о стїну. Чула ся фізично підтятою, і відчувала, як віби старіла ся. Для неї не було вже нїчого, нїчого! Видерли їй і то послїдне. Уназвши безсильно на крісло закрила лице руками...

Ще був день, як листоноc приніс їй письма. Безхмарне небо жевріло на заході, а сонячні промінї обливали кровавим сяєвом дахи, банї церкви і вікна. Се затамила она собі. Она вихилила ся з відчинсного вікна, щоби вдихнути ще раз свіжого воздуху, заким запре вікна на вечер, і заслухала ся в далеко лунаючу військову музику, що сьмілими звуками долїтала до неї і проймала еї... Та музика все порівала еї. Саме тодї стояла з затаєним віддихом, щоби не втратити анї одного звука, зворушена і з горячими очима, думаючи в такт музики: „Тепер я згинула-б, тепер ішла-б до бою!“

Аж ту згорблена стать старого чоловіка мов виросла з землї під еї вікном і всунула їй туди пакет.

Она відгадала все зараз в першій хвили. В нїй зойкнули всї нерви, а она побіддла мов смерть. Вікном долїтали ще здалека уривані тони музики, а еї уста вимовляли майже несьвідомо: „тепер, тепер я згинула-б, тепер ішла-б до бою!“ І немов не своїми руками зачинила вікно...

В житю лучають ся хвилї, в котрих нїчо не думає ся. Вся дїяльність мозку немов устає. Так було тепер і з нею. Она лиш чула, як у грубі огонь горів, як мокре дерево шипіло, одностайно, тихесенько. Опісля здавило еї щось в горлї мов корч сьміху, лївий кутик уст здрігнув ся нервово, а відтак то все перейшло. Она витягнула ся в кріслї, а голову сперла глубоко в зад на спину крісла. Очи прижмурила.

Се не був сон, се не була видумка, се була правда.

Еї праця була непридатна, еї годї було друкувати, а се значило то само, що она була непридатна і з неї не було хісна. По якійсь хвилині засьміяла ся здавленим сьміхом. Она була горда і бутна і еї гнало мов орла вивинути ся у висоту і за те лежить тепер з розтрісканими крилами і ледви дише!

Що за сором і що за упокореня! Чи не глумив ся цїлий сьвіт над нею тайком, тихо з усїх закутків? Бо она відчувала на собі тепер наслїдки такого глуму. А далї, чи на нїй не було нїчо правдиве, і се нї, що грало в еї житю головну ролю? Чи се було фальшивим золотом, а она, пристроючи ся ним, хотїла так перебрехати ся через жите? Чи она ошукувала всїх на кождім кроцї, лицемірила неустанно і вмавляла в себе все, навіть і всяку красу?

Ах, їй не доставало змислу для дїйности і она грала лише якусь комедию! Он там на столї лежала калїка, лежала та еї „праця“, що еї „дух“ витворив, а з неї хісна нема. Она змаловала там свою душу до наготи, всї чутя своі, так мов би з непорочного тїла скинула одіж, а проте повість по прочитаню відкинули! — Ні, вже таке упокорене!...

Она була рада як найглубше в землю запасти ся.

Чи може те все було сьмішне?

Може. Але она не могла сьміяти ся. Она була така обезсилена і не завдавала собі труду, аби се знесиле скинути. Понурі однозвучні тони, однобарвність, се еї душа...

Поломінь осьвічувала се місце, де она сидїла. Она встала і нохилила ся над сплячою Дїяною: трохи згодом закликала еї з напругою.

Она спала.

„Дївно!“

Звір підняв лїниво голову і дивив ся через хвилину на Наталку. Відтак простягнув ся на всю свою довжину, позїхнув так, що аж язик склубив ся єму в роті, і притяг ся покірно до еї ніг.

„Дївно!“

ми москвофільскими пересьвідченями, ба — супротив явних дїячів московских треба й належить обережненько мовчати, щоб — борони Господи — не вразити кацапскої болячки та дати їй супокійно гноїти наш орґанїзм? Може бути, але нам здає ся, що тут „Дѣло“ стає прямо на службу кацапскої аґентури й робить єї службу... Будьмо лиш ясні: нехай „Дѣло“, з огляду на свій тяжкий закид, викаже, в чім „Правда“ переступила границї конечної самооборони.

Наче той деркач клапає „Дѣло“ все наново: „лиш самі Русини мають виключне право рішати о своїх внутрішних (!) справах“ (се-б то о москвофільстві)... Дуже гарно: Русини повинні, без огляду на других, сповнити свій обовязок в сїй справі, та як? чи може, за приміром нашої опозициї, має „рішати“ сю свою внутрішну справу... плекаючи обережно сей наш народний боляк? або консолїдуючись з аґентурою?

З Поляками, жадає „Дѣло“, повинні бути clara pacta! Гарно, дуже гарно, ба — а з москвофілами? — Чи се має бути, питає насьмішливо „Дѣло“, ся робота „з долини“, що ось п. Барвіньский промовляв і голосував, щоб в місцевих радах школьних засїдали „опікуни з двора“? Отсе одинокий річевий закид „Дѣла“! та й він — тілько вже рази був повторюваний, подібно як колись давнїйше се, що ось п. Барвіньский голосував за одним фідеїкомісом! Се, що обшар двірский взяв на себе половину тягару шкільного, се — що й нові місцеві ради шкільні хиба лише при незарадности або власнім недбальстві Русинів можуть статись орудієм в чужих руках, що впрочім і обшар двірский не мусить же бути з засади в руках польских, се — що в рішеню таких справ треба держатись річевих доказів, та що коли хто тягар поносить, то чейже й голос якийсь мати мусить, все то „Дѣло“ хитро промовчує. Але нехай там! допустїм, що п. Барвіньский в сїй чи другій справі виступив за слабо, не полїтично, чи має „Дѣло“ право судити якогось чоловіка, коли само від себе все, що могло, робило щоб ослабити его дїяльність, ба — всїми силами поганило его самого, осьмішувало всїми силами й все то, що осягнув він позитивно, називаючи „22-ма здобутками“?

Ще „Дѣло“ нагадує вибори..! Поперед всего, повинно „Дѣло“ говорячи про вибори все памятати, якою то дорогою дістав ся колись сам п. Романчук, сей — risum teneatis — одинокий (!) тепер заступник Русинів до віденьского парляменту. Аґітував за ним шляхтич, п. Генцель!! А по друге: чи мав хиба п. Барвіньский домагатись, щоб правительство й шляхта попирали вибір кацапів?! А коли правительство й шляхта — поминувши вже недбальство самих Русинів! — не оправдали доброї віри п. Барвіньского при послїдних соймових виборах, то п. Барвіньский зложив в соймі в сїй справі рішуче й ясне заявленє... І що-ж? — Як поперло „Дѣло“ се заявленє? Дякуючи пресиї збаламученої „опінії прилюдної“ не прийшло в соймі навіть до завязаня руского клюбу. Ще недавно на справозданю посольскім в Долинї почули ми голос, щоб навіть в „добрих справах“ не попирати „Барвіньского“.

Клеветати й — судити, отсе метода „Дѣла“. Нею зайшло вже „Дѣло“ щасливо до оборони „полїтичного“ москвофільства. Куда зайде дальше — побачимо.

НОВИНКИ.

Черновцї, дня 12-го серпня 1896.

Іменованя. Повітовими суднями іменовані судові ад'юнкти Стефан Селецкий з Угнова для Яворова, Лев Максимович з Стрия для Риманова, Руд. Яцковский з Самбора для Підгаець, а Антін Нивелиньский з Ходорова для Грималова.

Перенесенє. Радник і начальник суду в Риманові Людвик Губель перенесений до Бібрки, а повітовий судия Людвик Айзельт з Грималова до Галича.

Є. В. Цїсар дарував громадї Сулимів, сокальского повіта, суму 100 зр. на довінчене будови церкви.

Конкурс розписаний на посаду управителя 2-кл. народної школи в Брідку, кіцманьского повіта, з руською викладовою мовою. Подавати ся треба до 26-го серпня с. р.

З черновецкого правительства. Концептовий практикант Людвик Вінтер іменований практикантом при правительстві в Любляні.

Вигляди судових урядників. В кругах судових урядників побоювали ся, що по переведеню нової орґанїзациї судів теперішні ад'юнкти і судові секретари вправдї перейдуть скоро в вищу ранґу, але що уселіва для одержаня посади начальника повітового суду будуть тим труднійші. Сї побоюваня висловив також професор ческого університету в Празї, радник двору Рада підчас засїдань найвисшого трибуналу у Відни і представив невідрадне положенє IX-ої ранґи супротив висших ранґ. Радник двору Рада одержав від компетентних людий відраду відповідь, що авскультанти по $3^1/_2$ до $4^1/_2$ літній служби стануть ад'юнктами, по дальших 4 до 6 літах секретарями, а по 8 до 10 літах (разом взявши, по 20 літах служби) радниками суду. Коли оно так буде, то тепер найпорадніше молодим правникам вступати в судову службу.

Нове руске товариство у Відни заявило ся вже під назвою „Родина“. Товариство обіймає виключно робітників. Статути затверджені вже долїшно-австрийским намістництвом. Перші загальні збори відбудуть ся сеї недїлї, дня 16-го с. м.

Про тучу з градом з суботи все ще виходять нові вісти. І так пишуть з Милиївців що в тамошних околицях, а іменно в селах Романівці, Гавженки, Милиївці і Граничештя вибив град в ночи на полю все. З кукурудзи не зосталося нїчого. Шиби з вікон також повибивані. Люди в розпуці, відзивають ся до інтелїґенції о помоч.

Складки. На руску *бурсу* в Черновцях зложили пп.: уч. Семенюк Ст. 5 зр., надуч. Краєлїя Мих. 3 зр., Томорук Дм. 2 зр. а на „Дїм Народний“ уч. Вас. Радомский 3 зр. Георгій Бі-

---

Дїяна поклала голову звичайним способом на колїна своєї панї і дивила ся на неї з сумною щиростю.

„Так“, сказала і дивила ся на звіра майже тупо. „Що-ж тепер? Правда, що нїчо?“

Звір зітхнув і дивив ся їй далї слухняно в очи.

„Все, що досї було, було дрібне, але се велике. Н. пр. розчароване моє перше в порівнаню з сим! Чи-ж не так? Тамте мало барви, мало якесь жите і могло викликати і сьміх, але се?... О, тепер настунає втихомирене! Чи може сповняти дальше безкровни вчинки, льокайскі послуги і брати в нагороду зношену одежу? Дошкулювати другим нїмим благанєм, не давши нїколи щось від себе? Гей, якже се погано і негідно чоловіка, але до того ми такі все за великодушні. Дїяно! Чи ждати на того з Індиї і „взяти“ его? Але-ж бо тодї, коли він пізнав єї, не були ще в єї душі поуривані струни, котрих гра сама настроїла его так супроти неї. Тепер они повривали ся в неї і она обманила би его собою. О, се бувае так завсїгди. Одна немич тягне за собою і другу, так як одна лож тягне й другу за собою. Виходити замуж тому, що женщиня не остає ся нїчо крім того, значить те саме, що зневажати мужчину і понижати его в вартости. А того она не хоче вчинити. Єму нї. Она его надто поважала, а за много любила. Єї серце переповнене для него несказаною любовю і красою, а в деяких хвилях здавалось їй, будьто би він пересилав їй свої мрії, пригарні, переткані якоюсь нїжною, ледви зрозумілою тонкою любовю і красою его независимої, замкненої душі. І она відповідала єму також мріями. Н. пр. коли сидїла сама в сумраці своєї тихої вязниці, уявляючи собі его своєю буйною уявою десь, далеко на полудни. Відповідала також так. Мріла, що коли він поверне, то привитає его не тим, що „ждала“ на него, а тим, що працювала і що єї сила розвинула ся вже і пливе бистрим потоком також до „полудня“. І він зрозумів би єї і був би з неї гордий і все сплелось би в якусь нишну картину і в якесь невимовне щасте...

А так?

В нїй задавили то, що єї могло повести до „полудня“, що грало вже з дитинства тисячними тонами в єї душі. Вбили то, що живило єї духа і могло заступити всю роскіш сьвіта, в чім она кохала ся; а саме тупе тїло єму зберегти — она соромила ся...

І чи була она коли дужа?

Того вже не знала. Знала лише те одно, що не підкладе нїколи голови під колеса брудної буденної потуги, котра своєю милостинею зневажае женщину і понижае. Що не піддасть ся тому, чому опирала ся через цїле своє жите і перед чим утїкала, мов перед чимсь поганим.

І тому мусить наступити втихомирене.

„Ми не труси, Дїяно“, прошептала, зморщувочи гордо чоло. „Не правда-ж?“ І єї погляд глипнув несамовито на ту стїну, на котрій висїв, тепер в сумраці невидимий, револьвер...

Відтак зігнула ся низько над звіром, так що аж єї лице дїткнуло ся голови Дїяни. Звір полизав єї чутно по чолї і руках. Опісля Наталка подала ся зиов в зад і єї голова упала як перше майже безсильно на поруче.

„Ах, матїнко моя, що се мусїла бути за безсонишна днина, в котрій ти мене на сьвіт привела! Чи тому мусїло мене сонце уявати і я, мов его сьвітла негідна, тиняти ся лише з тїни і не зазнавати его тепла? А ти, бабуню: ах, ти любила мене!“ Но єї устах заграв на хвильку слабий усьміх. „Ти наказувала гамувати ся, наказувала оставати ся чистою, гордою, не піддавати ся немочи і ложи... І чи я не слухала тебе, бабусенько? О, я-ж памятала твої прикази... Але я може бувала за мало горда, а піддавала ся надто чутям. Може, може!... Може отсе моя провина!... Ох, прости, бабусенько! Тебе не було... ні, нїкого не було в мене і оно само вело мене житєм. Думала я, що запровадить до раю...“

Пізнїйше мала почуте, мов би в єї груди накинїла кров. Дивила ся неустанно на-нїй відомкненими очима на револьвер. Ні, ні, она відійде. Що могла ще виконати тепер, що дало би їй ще якесь послїдне вдоволене, як не се, що відійде в пору? Бо що-ж оставало ся їй тут? Упокорене? Вперед не могла йти, бо замерли й дорогу, а вертати ся не хотїла, тому...

По малій хвили, з великим, майже несамовитим поглядом: — Чи може, о Боже великий, напружити силу і йти далї тою самою дорогою? Може сьміяти ся сьміхом погорди і розбивати силу темних неволї, щоби добитись до сонця? Ах, хто би мені тепер сказав велике, рішуче слово, щоб я знала, що починати! Тепер, в сїй найтяжшій хвилї мого жита, коли я повинна долею моя на сьміх, щоб або згинути або встати. Але в мене нема нїкого, крім власної роздертої душі, а она — що-ж каже она!... І Наталка заскреготала зубами, викрививши устa з неописаним маловажєнем, а відтак зверхи

лоус в імени громади Чорний Потік 2 зр., Ник. Спинул учитель з чорного Потока 1 зр., о. Степан Маланчук з Костинців 1 зр. 50 кр. Щедрим дателям щире спасибіг!

Доля однорочного охотника. В Monitor-і читаємо таке: У Львові служив при 80-ім полку піхоти однорочний охотник Йосиф Воганка. По першім році служби казали ему служити ще один рік тому, що не сповнив жадання, які ставляють ся для осягнення офіцирскої ранґи. По выслуженю другого року его знов не пустили з війска против всяких законних приписів. Воганка бачив небезпечність і вніс просьбу впрост до міністерства війни, аби ему по выслуженю двох лїт при війску дали відпустку. Але міністерство війни не увзглядніло его просьби, а за кару за те, що сьмів упімнути ся о свої права (нехай ніхто не думає, що з якої иньшої причини) відобрано ему право однорочного охотника і засуджено за *несповнену вину* на підставі незнаних параґрафів військового карного закону на три роки служби. Нехай ніхто не думає, що то байка. То є нагий, правдивий факт, котрий можна кождої хвилї сконстатувати. Не хоче ся вірити, що таке можливе у конституційній державі."

Звірскі родичі. В Тарамі в Італії відкрито незвичайний злочин. Тамошний начальник поліції одержав безіменний лист з вісткою про замкнене в льоху сина заможного столяра, Франца Банчі. І дїйсно полїция знайшла в домі столяра на піддашу темну нору, в котрій родичі від сїмнайцяти лїт держали свого сина без одежи і сьвітла. Нещаслива жертва має тепер 24 лїт, вигляд лиця ідіотичний, волосє довге. Він не міг говорити, лиш вибурмотів кілька слів. Длятого, що нора була дуже мала, він не міг стояти, а ходив лише рачки. Лїкарі знайшли у него характеристичну анемію, викликану браком сьвітла, скривленє стовпа хребетного з причини довголїтного корчення тїла, атрофію та параліж кінчин в наслїдок недостачі руху і загальної вимушеності. Безсердечних родичів зараз увязнено, а слїдство може вияснить причину того злочину.

Неімовірне. До Kurjer-a Lwowsk-ого доносять: „На неділю були до Вишатич, села перемиского повіту, скликані довірочні збори селян, на котрих явив ся також посол до та йцкого сойму Новаковский. Правительственний комісар Мірский розказав збори знов задля того, що не всї скликуючі знають всїх зібраних. А коли пос. Новаковский зробив комісаря в спокійний спосіб уважним на се, що таке толкованє є нарушенєм закона, арештував комісар посла і відставив его під ескортою жандармів до староства в Перемишли. Нарід дуже обурений." Ми вже оногди вказали на невластивість такого толкованя права зборів зі сторони правительственних комісарів, а коли пос. Новаковский звернув на се увагу комісаря в спосіб спокійний і приличний, то справдї дивувати ся треба, задля чого властиво его арештовано. Припускаючи, що відомість Kurjer-a Lwowsk-ого є правдива, належало би бажати, щоби галицке намістництво видало староствам докладні інструкції що-до поступованя при зборах, бо ширити між народом огірченє, се нїяк не може причинити ся до бажаного мира в краю. — В сїй справі пишуть до „Дѣла", що правительственний комісар розвязав збори „задля епідемії", а не тому, що не всї скликуючі збори не знають всїх присутних. А коли п. Новаковский замітив, що в перемискім повіті нема жадної епідемії, тоді комісар арештував его. Вправдї перемиский староста випустив п. Новаковского зараз на волю, але сей відніс ся сейчас *телеґрафічно з жалобою до галицкого намістництва* і до міністерства. Ми справдї цікаві, який конець візьме ціла справа.

800 голок в тїлї. Сими днями доверщено в Новім Йорку одного дуже цікавого розслїду при помочи рентґенівского проміня. В тім місті жие гарна 21-лїтна дівчина Мальвина Морфорд, що терпить на невилічиму манію проликати голки або впихати їх собі в тїло. Та манія, як кажуть хірурґи і лїкарі в заведеннях для божевільних, есть у всїх краях дуже ровповсюднена. Случай, о котрім бесїда, о стілько цікавійший, що недужа перебула вже сто дуже прикрих операций, в котрих лїкарі добули з еї тїла не меньше як 800 голок. Дівчина рішучо перечить, щоби коли проликала голки або впихала їх в тїло, отже треба припускати, що робить то в хвилях непритомности. Голки, як звістно, ідуть з кровю по цілім тїлї і справляють недужій великий біль. Др. Берров відфотоґрафував *при помочи проміня* Рентґена праве рамя недужої. На фотоґрафії видко було що найменше 30 тонких чорних черт, котрі вказували, що в тих місцях находять ся голки. Лїкар виймив зараз 9 голок, однако мусїв заперестати дальших операций в наслїдок великого упливу крови. Недужа находить ся під опікою матери і справдї тяжко пояснити, звідки бере голки, котрі затруюють їй житя і нищать здоровля.

Що змістить ся в жолудку. Візвані до одної панї А., жінки урядника почтового в Одесї, лїкарі орекли, що недужа мусїла цілкнути кілька предметів металевих і ті в жолудку викликують біль і иньші різні обяви хоробливі. Недужа справдї признала ся, що в наслїдок якоїсь невитолкованої охоти пілкнула раз вилки, а другий раз ключ і деякі иньші меньші предмети. Коли оперовано їй жолудок, добуто з него 37 різнородних предметів домашного ужитку різної величини, як н. пр. ложочки, вилки, ключ і т. д. Стан здоровля оперованої не є небезпечний. Лїкарі кажуть, що видобуті предмети мусїли бути в жолудку панї А. через три місяцї.

Практичний ужиток вельоципедів. Нераз приходить на гадку, як би то назвати по руски той прилад модної забавки, що то его звуть вельоципедом або біциклем — двоє колїс однакових, або одно більше, а одно меньше, з котрих одно біжить навперід другого, а на котрих якийсь молодик в містї ніби їде собі, та кричить або дзвонить на людий, щоби ему розступали ся, бо або їх переїде, або собі вязи скрутить. Та якось годї; Русини ще не придумали на той прилад своєї питоменної назви, але що мало не кождий Русин вже з роду язикослов, то в Бозї надія, що то незадовго наступить. Однак поки-що мусимо тут послугувати ся чужим словом. Отже тим вельоципедам чи біциклям грозить тепер велика небезпечність, подібно як тим коням, що колись на перегонах здобували собі вінцї слави, а відтак пішли возити воду — замість служити до розривки, мають они від тепер піти на службу для сторожи пожарної і служити до гашеня огню. Той новий спосіб уживаня вельоципедів придумано в Парижи. Два вельоципеди зроблені для їзди двох людий разом сполучено так з собою, що они можуть рівночасно бічи попри себе а по середині везуть невеличку сикавку. З переду есть валок, на котрім навинена кишка від сикавки, по середині есть помпа, а з заду іде кишка до води. При помочи колїс вельоципедів можна порушати помпу. Коли де горить, то чотирох пожариків сїдає на ті вельоципеди, по двох з кождого боку і гонять до огню. А що ціла та машина важить всего лиш 130 до 133 фунтів, то они можуть гнати скорше як кіньми, бо на кождого чоловіка припадає ледви по 33 фунти. Приїхавши до огню, зіскакують з вельоципедів; один розвиває кишку з валка, двох сполучає помпу з гідрантом (приладом на воду, які знаходять ся скрізь на улицях по великих містах, щоби в часї огню вода була під рукою), а четвертий підпирає з заду вельоципед так, що колеса підуть трохи в гору і сполучає їх з помпою. Тогди сїдають знову всї на вельоципед і ніби їдуть, толочать ногами; колеса обертають ся, помпа одним кінцем сее воду, а другим, довгою кишкою пускає еї на огонь. Тим способом можуть они за годину випустити на огонь більше як 20 гектолїтрів води на 25 до 33 метрів високо. Міг би то дійсно бути великий хосен з вельоципедів, коби лиш в практиці все йшло так гладко, як читає ся на папери. Але поки що, здаєсь, остануть ся вельоципеди лиш дорогою забавкою.

Як далеко летить куля з великої гармати? При пробах, які роблено в місцевости Меппен в Нїмеччині з великою гарматою Круна, обчислено, що куля ваги 250 кільоґр. викинена під кутом 45° з тої гармати, піднесла ся в найвисшій точці своєї дороги на 6440 метрів, отже о 1700 метрів вище понад найбільшу гору в Европі Мон Блянк, а довжина цілої дороги виносила 20 кільометрів, отже летїла близько три і пів милї.

П. Осип Маковей, редактор нашої часописи, виїздить завтрішного дня на військові вправи. На час его неприсутности буде за редакцию відповідати бувший редактор, адвокатский конципієнт др. Василь Дутчак.

Дрібні вісти. На Буковині вибух в лїсах дідича бар. Евгенія Стирчи огонь в Красній Ільскім. Також в лїсах Олександра Ґояна знищив огонь дерев на суму 700 зр. — На передмістю Рошони грав ся Юрій Ґерман так необережно з набитим пістолетом, що поцілив малого хлопця Якова Ґерінґера і ранив его тяжко.

Помер о. Яків Ковальский, гр. кат. парох в Зуброя, бучацкого деканату, в 64-ім році житя, а 38-ім свого священьства.

знов погляд на збрую. Она не була натурою, що дробить ся хоч на малі прикмети. Она здувала все на одно судно і тому мусить для неї наступити втихомиренє.

Лише забутою нехай би не була! Се щось страшне, нестерпиме. Она уявила собі все без себе. Всї ті місця, куди ходила, всї ті улиці, алеї в парку, котрий так любила, отсей город, поодинокі дерева, кущі. Все облите сонцем, барвне, все повне житевого гамору, завсїгди мов нове — і без неї! — О лише забутою нехай би не була!

Она з натугою протирала собі чоло і зітхала глубоко мов з утоми.

Тому було так тяжко умирати!...

Але тепер і не могла би вже дальше жити. Она була мов розбита. Чому, чому не остала ся ій праця так, як она нераз мріла, праця, а до того широка, свобідна воля мов думка...

Чи она завдала кому болю?

Нї! Може Орядинови? Ні, то з ним було лише непорозуміне і она бажає ему щастя, але тому другому за морем, що просив еї так дуже не забувати его, чи она тому не завдала коли болю?...

Думає, що ні.

Пішле ему свій дневник і попрощає ся з ним. Напише ему, що коли одержить сей лист, еї вже не буде. Нехай він еї не забуває! Нехай ніколи не забуває — о се одно просить она его. Напише ему, що в найглубшій глубині своєї душі берегла его образ, не думала, що заговорить о тім коли сама до него; він вражав еї нераз своїм чудним поведенєм (котре розуміє аж тепер!) і викликував тим всю еї гордість, але під еї ногами урвала ся дорога житя і тому приходить она перша до него і складає ему свою любов до ніг...

Єї серце рвало ся до чутя. До тонкого, сердечного чутя, як до гармонійних звуків. Мріяла об тім, щоб еї любили, не якоюсь неспокійною, пристрастною любовю від сегодня до завтра, але тою незгасимою любовю, якою любять лиш дуже лагідні, тонкі, або дуже вірні натури. Він любив еї так, не правда? Ах, она ему дякує за те, а він нехай простить їй, що завдала ему своїм „втихомиренєм" рану і нехай не забуде еї ніколи, ніколи! Она лише забутя боїть ся. Тому так тяжко умирати! Але все ще лекше умирати, ніж жити на те, щоби звільна конати, щоби викликувати увагу і милосердє других і аж в такий спосіб зазнавати краси житя.

Такий еї конець!

Дотужила ся вже до него.

. . . . . .

(Конець буде).

Телєґрами „Буковини“.

З дня 12-го серпня 1896 року.

Париж. Після донесень Havas Agence з Атен відкинула Висока Порта жаданя Кретян і хоче лише держати ся галепейского трактату та оголосити загальну амнестию. Грецкий король мав вчера довгу конференцию з президентом міністрів і міністрами війни і заграничних справ. В Атенах кладуть велику вагу на ту нараду. В повіті Гераклеон панує цілковита анархія; Турки підпалили чотири села, при чім кілька людий згоріло.

Новий Йорк. Доси вмерли тут 226, в Чікаґо 76 осіб на упали; шпиталї переповнені хорими.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Ґуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Віщофера.) (21—100)

РАМИ

для образів і фотоґрафій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку п. к. почти). 17—20

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 10-го серпня 1896.

	Львів.	Чернівці.
Пшеница	від 6.50 до 7.—	від 6.70 до 7.—
Жито	„ 5.25 „ 5.50	„ 5.30 „ 5.40
Ячмінь бров.	„ .— „ .—	„ .— „ .—
Ячмінь простий	„ 4.25 „ 4.50	„ .— „ .—
Овес	„ 5.80 „ 6.—	„ 5.40 „ 5.80
Рінак	„ 8.50 „ 8.75	„ 7.90 „ 8,30
Горох	„ 4.50 „ 8.—	„ 4.20 „ 7.50
Вика	„ 4.50 „ 4.75	„ 0.— „ 0.—
Льнянка	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Біб	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Бобик	„ 4.25 „ 4.50	„ 0.— „ 0.—
Гречка	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюшина черв.	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюшина біла	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Кукуруза стара	„ 0.— „ 0.—	„ 4.40 „ 4.80

Хміль 12.— 15.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попереднїй фірмі, і прошу укліпно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовлення і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаїна.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Вел. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договора заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають „Днїстрови“ можність обезпечувати і виплачувати і найвисші суми.

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові на позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в руских язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 кор. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за поруков двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлове **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїка сторін 110, вісїмки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжка коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні	Поїзди особові	Поїзди мішані	Відходять	Поїзди поспішні	Поїзди особові	Поїзди мішані
до Чернівцїв				**з Чернівцїв**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁷ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²⁹ 5³⁸	
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Ґлїбоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12⁰³ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶	
З Новоселиці, Садаґури	. . .	. . .	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці	. . .	. . .	4³⁰ 6²¹
до Львова				**зі Львова**			
З Відня, Кракова	1³⁰ 5¹⁰	6⁵⁵ 9³⁰ 9⁵⁵		До Кракова і Відня	2⁵⁰ 11⁰⁰	4⁴⁰ 9⁵⁵ 6⁴⁵	
З Букарешту, Сучави, Чернівцїв, Станїславова	9⁵⁵ . .	6¹³ 7²⁸ 2⁰¹		„ Підволочиск	. 2¹³ 6⁰⁰	. 9³⁰ 10⁴⁵	
З Підволочиск	2³⁰ 10⁰⁵ .	8⁰⁵ 5¹⁰ .		„ „ з Підзамча	. 2²⁵ 6¹⁴	. 9⁴⁸ 11¹²	
З „ на Підзамче	2¹⁸ 9⁵⁰ .	7⁴² 4⁴⁵ .		„ Чернівцїв, Сучави, Ясс, Букарешту	6¹⁹ . .	10²⁵ 2⁴⁵ 10¹⁵	
Зі Стрия	. . .	12¹⁰ 8 1⁵⁰		„ Стрия	. . .	5²² 9⁵⁵ 7²²	
З Белзця	. . .	8⁰⁰ 5⁴⁵ .		„ Белзця	. . .	9¹⁵ 7⁰⁵	
Зі Сколього і Стрия	. . .	10¹⁰ . .		„ Сколього і Стрия	. . .	. . 3⁰⁵	
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	. . 8⁴⁵	. . .		„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰ . .	. . .	

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 169. Чернівці, пятниця дня 2. (14.) серпня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

До вп. буковиньского учительства рускаго.

Головний видїл тов. „Руска Школа“ в Чернівцях запрошує сим усїх П. Т. руских учителїв та учительок, як і всїх приятелїв рускаго учительства і шкільництва на Буковинї на головні збори, що відбудуть ся в *четвер, 27-ю лат. серпня с. р.* в Кіцмани о 3. годинї по полудни з таким дневним порядком:

1) Справджене протоколу з р. 1895.

2) Справоздане секретаря і касиера та внесеня видїлу.

3) Вибір видїлу.

4) Відчит літературний проф. С. Шпойнаровского.

5) Відчит дидактичний проф. Ом. Поповича.

Вечером товарискі сходини зі сьпівами.

На зелїзничій станції в Лужанах ждати-муть безплатні підводи, що завезуть до Кіцманя участників, прибувших туди потягом із Залуча о 12. годинї або сучавским потягом о 11. годинї перед полуднем.

Товаришї і товаришки! Прибувайте як найчисленнїйше! Приходїть, щоб порадитись над жизненними справами, важними для всего рускаго шкільництва і цїлого учительства!

Покажіть, що й руске учительство займає ся живо справами свого званя і стану!

Зберім ся громадно з-над Черемоша, Прута, Серету і Сучави на дружну раду й на кілька веселих хвиль!

Від видїлу тов. „Руска Школа“.

Чернівці, в липни 1896 р.

Голова: *Секретар:*

С. Шпойнаровский. *А. Клим.*

Положене на Кретї.

Коли на весні зачали ся розруси на Кретї, мабуть нїхто не думав, що те повстане прибере такі широкі розміри, які оно прибрало тепер. Зразу зворохобило ся-лише кілька місцевостий, опісля цїлий повіт, а дальше одна часть цїлого острова. Турецке правительство, що тодї ще заняте було придавленем македоньских розрухів та молодотурецкого напрямку між Турками, не звертало великої уваги на кретеньских повстанцїв; але скоро опісля показало ся, що повстанцї є добре зорганїзовані і що они вміють одушевити нарід для своєї справи.

Однак тодї вже було за пізно. Цїлого свого війска Туреччина чей же не могла післати для втихомиреня підвластного собі острова, а вислані малі віддїли не вспіли вдїяти нїчого. Положене погіршило ся, і в наслїдок того вмішали ся в ту справу великі европейскі держави та вимогли на Туреччинї, що она именувала християнина ґенеральним ґубернатором острова, приреклa придержувати ся галепейского трактату і оголосити загальну амнестию. По великих трудах удало ся вкінци скликати кретеньский сойм, та на нїм предложили християньскі посли свої жаданя, що дальше сягають, як сего вимагають европейскі держави. Однак всї вичікували відповіди султана.

Настав коротенький час, де всї думали, що ось-ось удасть ся завдяки інтервенциї европейских держав привернути в короткім часї лад на Кретї. Оно би може дїйсно було удало ся, коли-б не нетактовність турецкого військового коменданта на Кретї, а з другої сторони коли-б з сусїдної Греции не надходила постійна а значна піддержка. Дарма, що Туреччина жалувала ся на свого сусїду, грецке правительство відповіло, що приватній акциї не може перешкодити.

В послїдних днях положене на Кретї погіршило ся значно. Турецке населене не втихомирює ся, а противно нападає на християн, ріже і мордує що може, підпалює села, одним словом: Турки самі додають нового огню повстанню. Що-ж тут дивного,

---

54)

ЦАРІВНА.

Оповіданє

Ольги Кобилянської.

—

(Конець).

(І знов по якійсь хвилї з завзятем в очах):

Хто та доля, що ей не можна побороти? І що се таке, в що она попала, се чорне важке, безсердечне лихо, що проводжало ей вже від колиски і переслїдувало мов ей тїнь? Раз потайно, а раз приявно, лишаючи ей житє без подїй і без полудня. І хто були ті, що придбали їй се „нинї“, котре примушувало ей відходити? Она склала руки мов до молитви і не ворухала ся більше.

Сьвітло подума, що бе з комінка, обливає ей повно. Буйне, золотисте волосє розсипало ся по плечах, руках і поручу крісла. У нїм щось сьвітить мов фосфор. Ей ґеніяльно білий, клясичний профіль відрисовує ся від темного тла фотеля і здає ся в своїй болїсно-задумчивій красї майже сьвячим.

А ей „полудне“?

Було може тодї, коли повсові і жовті рожі були такі гарні, а она в сонячнім сьвеї мріяла про красу і велич і про „висших“ людий: коли ей серце було переповнене сьвітлом і надїєю на якусь будучність, як та окружаюча ей тодї, миготяча зелень города і вічна зелень буковиньских гір?

Ах, чому не була ей праця такою, якої она собі бажала з цїлої душі!

І так снїла, доспівала в нїй думка „відїйти“. Она думає, передумує. Загладає в будучність і в минувшість. Боре ся любовю до „него“ і до житя, а заразом і з тим, що підшептує їй від часу до часу, напружити ще раз свої сили і йти далї тою самою дорогою, якою йшла досї. А відтак, мов давлена якоюсь сильною згадкою, вертає назад до одного і того самого висновку. Найбільше спасаюче, найбільше вдоволяюче і те, що додає та піддержує ей послїдну силу і вдоволене, есть се, що она відійде в нору.

Тепер чи пізнїйше?

Она усьміхає ся перелетним усьміхом.

Іде лиш о години. Она хотїла би відійти сама перед сходом сонця. Була би бажала потонути лицем в цьвіти, коли-б тепер які були. В безчисленні ріжно-барвні, солодко-пахучі, майже упоюючі цьвіти, як рожі, лелії, боз, астри і богато-богато иньших. До ей слуху міг би долїтати бренькіт пчіл. Але не тонесенький, журливий, що накликує на-силу тугу в серце, лиш той голосний, повнозвучний бренькіт роя пчіл, бренькіт, що нагадує ясні весняні дни і теплий, цьвітами садовини переповнений воздух. А відтак— вже по всїм нехай би зійшло сонце, велично, пророче і нехай би цїлою своєю пишнотою і всїм богатством свого блеску — поцїлувало ей...

. . . . . .

Рано зійшло сонце велично, пророче і цїлою пишнотою, цїлим богатством свого блеску цїлувало ей. Але не мертву. Она стояла, як вчера рано, закинувши сплетени руки поза голову, обгорнена чудовим волосем своїм, що сягало аж до землї і дивила ся широко отвореними очима кудись в далечину.

Ей бліде перемучене лице сьвідчило о важкій перебутій борбі внутрішній, але блеск ей очий говорив о побідї. Стягнувши гордо брови думала вже з спокійним пересьвідченем.

„Буду жити“ думала вже сотний раз — „і йти тою самою дорогою, що досї. Се неможливо, щоб я не побідила або щоб надо мною панувало що иньше, як сама краса житя“. — І усьміхнувши ся перший раз по тім важкім, нїмім бою якимсь роскішним усьміхом, прошептала: „я-ж царівна!...“

XIX.

Три роки пізнїйше.

Професор Іванович вернув саме перед двома годинами з Ч., де пробував цїлий місяць у своєї сестрінциї Наталки і ей мужа, лїкаря Марко, і оповідає своїй жінцї, що в них бачив.

„І чого ти так кричиш, Мілечку, розповідаючи менї те все, мов би я була глуха?“ перебила она ему оповіданє. „За той місяць, що не був ти дома, ти просто забув, що в мене нерви ослаблені до крайности. Будь ласкав, говори тихше, або не повтаряй менї одного і того самого по кілька разів!“

Він видивив ся на неї заклопотаний. Досї она нїколи не жалїла ся на нерви, бо навіть ка-

коли і християн опановує чим раз більше розярене, що повстанє ширить ся навіть в таких повітах, де перше не було й мови о тім! Не дасть ся заперечити й се, що військовий комендант своїм поведенєм піддає Туркам лише заохоти до дальших розбишацтв і часто унеможливляє акцию ґенерального ґубернатора. З Царгорода наспіла вість, що 10.000 Турків напали доми християн та що ґубернатор не може дати собі ради з ними.

З огляду на такі обставини стануть зрозумілими змаганя повстанців, щоби Крету відорвати від Туреччини, котра не може удержати в своїй державі мира і ладу, і прилучити остров до Греції. Се і проклямовано оногди на зборах повстанців. Очивидно Греция приймає те заявленє з задоволенєм, бо на середземнім морю має Крета дуже велике значінє, а з єї прилученєм до Греції ся держава набрала би більшої ваги. Отже коли вже грецке правительство не піддержує симпатичного руху на Кретї безпосередно, то певно не стоїть ворожо супроти него. Се іменно непокоїть турецке правительство і оно все звертає ся з жалобами до европейских держав, а з представленями до грецкого правительства; однак доси мали всї ті акциї лише той успіх, що Греция відповіла, мовляв она в нїчім не виновата, навіть в тім нї, що грецкі офіцири дезертують, аби лише прийти в поміч кретеньским повстанцям. Іменно доносить Agence Havas, що кілька молодих офіцирів з найлїпших грецких родин і кілька денникарів з більше-меньше 50 людьми втїкли на пароходї до Крети, щоб там зорганїзувати торпедову фльоту. В Атенах запевняють, що грецкий военний корабель ревно старав ся дігнати утїкаючий з офіцирами пароход, але „на жаль“ ему се не вдало ся; що грецке правительство „обурене“ на таке поступованє грецких офіцирів, та що та дирекция зелїзниць, котра дала дезертуючим офіцирам вільну їзду аж до границї, дістане остру нагану. Се послїдне готово сповнитись, але фактом остає, що навіть грецкі офіцири, котрі стоять в активній службі, дезертують до Крети помагати повстанцям, і то дезертують перед очима своєї власти і з великим комфортом.

А яка їх цїль? Виразно доносять: щоби орґанїзувати торпедову фльоту для повстанців. З сего видко, що повстанцї на серіо думають дальше і то з побільшеною силою вести повстанє, чого турецке правительство не надїяло ся. Зчудовані спитають всї, відки повстанцї мають тілько ґроший, аби аж цїлу фльоту зорганїзувати, котра певно стояти ме кілька сот тисячів. На се питанє нїхто не може дати певної відповіди, хиба проводирі повстанців, а від тих годї про те довідати ся. Одно певно, що анї самі повстанцї анї грецкі патріоти не зложили ся на таку велику суму. Походить она видко з якогось жерела, яке на такі видатки стати.

З доси наведеного видко, що положенє на Кретї вельми запутане. Туреччина сама не може дати собі ради і покладає очивидно цїлу свою надїю на европейскі держави, що нїяк не хочуть допустити до розкладу турецкої держави, а тим самим хотять придушити кретеньске повстанє. Але коли Туреччина не схоче сповнити жадания тих держав, іменно дати Кретї автономію, то інтерес держав готов охолонути й тодї остануть ся Туреччинї лише дві дороги, а то: або з цїлою силою придавити ворхобню і не дати островови нїяких концесий, або — зречи ся того клопоту і згодити ся на прилученє Крети до Греції.

НОВИНКИ.

Черновцї, дня 13-го серпня 1896.

Іменованя. Директором уряду для веденя ґрунтових книг при краєвім судї у Львові іменовано Людв. Дильского зі Львова, а віцедиректором — Пос. Біскупа з Тернополя. — Старостами в Галичинї іменовані секретарі гал. намістництва Вл. Нізар зі Львова, ґр. Едв. Старженьский з Кракова, Богомил. Шелїговский зі Львова і міністерский віцесекретар Стан. Зимний з Відня. Секретарями гал. намістництва іменовані повітові комісарі: Ів. Виварский з Золочева, Пав. Дереновский з Рогачиць і Стан. Устиновский зі Львова.

До рускої бурси „Народного Дому“ в Черновцях можна вносити подана о принятє ще до 20. л. серпня с. р. Звертаємо на сей послїдний речинець увагу родичів з тим, щоби спішили ся із зголошеними, тому що видїл тов. пізнїйші просьби задля браку місця ледви зможе увзглядинити. По 20. с. м. отримають ті, що до того часу зголосять ся, рішеня виділу. Точна умова що-до принятя відбуде ся устно, коли родичі привезуть дїти до Черновцїв.

Міністер-президент ґр. Баденї терпить від якогось часу на біль щоки. Біль сей, видко, прибрав поважнїйші розміри, бо передвчера завізвано до ґр. Баденього в Буск звістного львівского оператора д-ра Ґр. Зембіцкого.

До наших дописувателїв. По причинї, що наш редактор п. Осип Маковей виїхав з Черновцїв на довший час, просимо дописи посилати виключно на адресс редакциї *Буковини*.

Зневаженє рускої мови. Недавно тому ми писали в нашій ґазетї, що на черновецкім розширенім двірци нема руских написей. Політичне товариство „Руска Рада“ звернуло ся в сій справі до компетентних властий і одержало задоволяючу відповідь. Русини відїхнули лекше, бо думали, що на двірци будуть поміщені руські написи. Але, видко, управа зелїзниць не знає нїчого о рускій мові, бо замість руских написей читаємо тепер там такі слова, як: „Выходъ“ або „Для Господъ“ і т. д. Переїздяючі з Галичини люди будуть сьміло могли думати, що коло Неполоківців вступили на росийску територию, коли прочитають такі написи. Ми звертаємо ся до управи державних зелїзниць з запитанєм, чи она знає о розпорядженю міністерства просьвіти, якої мови і правописи в руских мають всї школи, а з ними і н. к. власти уживати? Заразом звертаємо ся з нижньою просьбою: с е й ч а с е усунути ті московскі написи, а помістити на їх місци чисто рускі, коли управа зелїзниць не хоче викликати між Русинами загального обуреня.

Великі маневри осїнні, що мають розпочати ся дня 1-го вересня с. р. в Галичинї, обчислені на пятнайцять днїв. Цїсар прибуде дня 31-го с. м. о 11-ій годинї перед полуднем до Комарна, де замешкає в замку ґр. Лянцкоронського. Після програми маневрів „непріятель“ т. є. західна сторона виконає будову власної пільної зелїзниці з Радимна до Трійчиць, а опісля відтак

зала, що нервових слабостий зовсїм нема, що се лише витадки лїнивих женщин.

„Чи я говорив так голосно, Павлинко?“

„А вже-ж! Просто кричиш, що они „живуть собі прегарно!“ Менї досить чути се раз!“

„Так, гм, так! Але-ж бо они справдї живуть гарно!“

„Ну, і що з того?“

„Та нїчо; мене се тїшить. Я нїколи не надїяв ся, щоб єї доля мала в собі тілько щастя і краси; що який небудь мужчина буде єї так любити і шанувати, як єї любить і боготворить Марко.“

„Ага, ти хочеш сказати, що она була все така примхувата і зарозуміла? Ну, се й не таке велике диво, що она ему подобала ся. Жінки знають рїжні способи, як придбати собі мужа: хто єї там знає, як она собі поступила? Они побрали ся зараз по его поворотї з Індий і не були заручені з собою хоть би і три недїлї. Чи се годило ся так?“

Він змішав ся сильно.

„Павлинко, даруй, але менї здає ся, що в тім нема нїчого нечемного.“

„Так? Она повинна була приїхати до нас, заким він ще вернув до дому, і заручини і вінчане повинні були відбути ся під моїми очима!“

„Коли-ж бо він не хотїв, щоби розлучали ся зносу і тому побрали ся так скоро. А що в них не було весїля такого, як ти собі думаєш, то річ инша. Обоє не хотїли того. Але проте люди поважають їх. А відтак коли-б ти бачила, Павлинко, як у них по паньски, як він прибрав н. пр. єї комнату, яка в неї бібліотека, як они“...

„Живуть прегарно!... Ха-ха-ха-ха!“ перебила она ему глумливо, а відтак додала: „Не знати, чи була би така щаслива з тим своїм першим любовником. Менї здає ся, що ні, бо він не такий, щоби дав собі по голові танцювати. Єї нїби любив, а у другої ґрошики взяв. Впрочім я его і знати не хочу. Ти знаєш, Мілечку, що він на мене казав? Я дізнала ся о тім аж недавно. Він казав, що в мене такий язик, що коли-б я вмерла, то его треба би з осїбна убити! Чи ти чув щось подібне? Ну, вже як я его ненавиджу і як погорджую ним, то ему більше не треба. Чи ти не чув, як він живе? Они не сходять ся з ним?“

„Не знаю, Павлинко. Знаю лише тілько, що він має вже сина, котрий зве ся Kazimierz. Марко не любить навіть, щоб Орядина при ним згадувати, а з его жінкою не сходить ся Наталка нїколи.“

„Ну, та се певно, що она не піде до своєї суперниї, хоть би то була сама княгиня. Впрочім де-ж їй тепер приставати з звичайними жінками? Пречінь она занимає ся пером! Ні, Мілечку, всего я сподївала ся но ній, знаючи єї примховату вдачу, але сего не сподївала ся, що вийшовши замуж не покине своїх химер!“

„Се не химери. Она пише радо і люди читають то, що она пише.“

„Так она тобі казала?“

„Павлинко, вже се сьвята правда.“

„А він що на се? Надїю ся, що хоть тим не одушевляє ся?“

„Противно, він гордий на се і старає ся дати ій до тої праці як найбільше спроможности. Одну з єї перших праць, з котрою ій не щастило ся, післав він потайно, щоб о тім не знала, до одного дуже значного літерата за границю з питанєм, чи по его думці знати з сеї праці справдї писательский талант і чи авторці дякувати ся дальше працею літературною, чи залишити єї. А той прочитав рукопись і відписав, щоби працювала доконче далї і не покидала пера нїколи, що в неї есть талант. Тоді вливав ій все і з того часу она працює з подвійним запалом, та каже, що та праця доверщає єї щастє. Так має ся та річ, Павлинко, і ти повинна тим тїшити ся.“

„Тїшити ся, Мілечку! Тїш ся ти, коли можеш, а не можу тїшити ся. В сьвітї нема правди!“

„Ех, Павлинко, ти менї чогось вадто огірчена. Я би власне сказав, що в сьвітї є ще правда!“

„Е! ха-ха-ха! І ти справдї сказав би се в виду сумної долї твоїх донїок? Глянь на Лену! Віддала ся за пристарілого дивака, і стративши з дїтьми здоровлє, дожила того, що він рахує кусні хлїба, котрі она бере в рот. А Катя здорова, добре вихована, гарна мов та квітка, працьовита мов мурашка, дїждала ся в своїм найкрасшім віку, що о неї не питає і один

до означеної позиції артилерийної. Крім того має зачінна сторона заложити осібну стацію для осьвітленя і бальонів, обсерваторию, і убезпечену позицию для інформацийної комісиї під Батичами. Оборонна сторона буде мати між иньшим задачу, завести полученя телефонічні і телеґрафічні, і так само, як зачінна сторона, закладати стациї для осьвітленя і бальонів та обсерваторию. Двірскі „кватирмахи“ приїхали вже до Галичини.

Мачошине трактованє Буковини в зелїзничих справах доходить вже до absurdum. Не досить того, що ми не дістали осібної дирекциї зелїзниць, а се нам належить ся після всякого права, не досить того, що міністер зелїзниць ледви що переїде через Чернівці і побуде тут всего дві годині, аби вислухати жадани речників населеня; кажемо, не досить того, бо управа зелїзниць не уважає навіть потрібним поступати при обсадї посад так, як роблять се иньші п. к. власти. Звичайно жадає ся від урядників на Буковині знаня німецкої і одної краєвої мови. Не так при зелїзници. Там ігнорують краєві мови цілковито і жадають за те знаня польскої мови! Іменно в розписанім тепер конкурсї на три важнїйші посади, дві в Чернівцях, а одну в Новоселици, жадає ся не знаня одної краєвої, але польскої мови. Не знати, до чого доведе ще управа зелїзниць в ігнорованю буковиньских інтересів, коли ми вже тепер дійшли до таких сумних обавів...

Бар. Мустацца має відвагу. В 164-ім ч. *Буковини* подали ми дословно те, що нам знакомий селянин В. Н. з К. оповідав про свою розмову з бар. Мустаццою. Пан барон чомусь не зверпув ся зі спростованем до нас, але в сегодиїшнім числї свого орґану Buk. Post каже, що то все неправда. Ну, оно дуже легко говорити, що то неправда, але доказів на се п. барон не подає, бо мабуть не може. Селянина В. Н. ми знаємо як честного, працьовитого газду і ніхто мабуть не зможе догадати ся якоїсь причини, чому би той честний господар мав видумати брехню на п. барона. Ми правду сказавши, скорше віримо тому селянинови, як п. Мустаццї, бо дочекали ся вже від сего барона й такого, що забув цілковито свої колишні слова і опісля всего відпекував ся. Те саме лучило ся ему й в сім випадку. Але що бар. Мустацца визначає ся великою відвагою, то не стратив голови і тепер „простує“ „неправду“ — але не у нас, а в Buk. Post. Чи завидувати ему такої відваги?

Буря. Передвчера в ночи обірвали ся над Добромирков в тернопільскім повіті хмари. Дощові филї залили низше положену часть села. Одна женщина з дитиною знайшла в них смерть, а селяни, спасаючись перед повенню, провели ніч на деревах.

Недостача ремісників, особливо коваліе і шевців, дає ся сильно відчувати — як пишуть — в скільскій верховинї. В селах Хащоване, Ялинковате, Волосянка, обі Рожанки, Славско нема ні одного шевця. Так само нема ремісників і в селах Коростовій, Ораві, Погарі і ин. З якою небудь роботою треба їхати до Сколього або до Стрия, а се сполучене з більшими коштами і клопотами. Коли-б н. пр. в Славску, де є стация зелїзнича і уряд почтовий, осїли порядні швець і коваль, то певне мали би достаточно роботи для себе і для своїх челядників.

Жидівска Панама. В жидівскім кагалї в Тарнові вела ся така гарна господарка, що намістництво в нагороду за труди постановило кагальним господарям дати якийсь час відпочинку по невсипущій праци. Оно приказало відобрати від них ключі і книги, а льокаль, в якім містить ся кагальний уряд опечатати. Ось як гарно там господарили: Настоятель кагалу допускав ся від кількапайцяти лїт найбезличнїйших крадежий на шкоду своїх одновірців. Буджету не було. Від 15 лїт Тарнівска громада жидів складала по 1000 зр. річно на рабіна, а рабіна не було. Щватер настоятеля, адміністратор кагалу, збирав річно звиш 14.000 зр. оплати від різників, з чого половину затаював. Обурена тим більшість конфесийної ради постановила ті доходи виарендувати в дорозї лїцитациї і конкуренти давали вже 12.000 зр. Однак адміністратор спротивив ся тому. Він пригадав собі в сам час, що права на побір тих оплат властиво нема, отже й не можна їх виарендувати. При шконтрї книг показало ся, що сума 7.300 зр., позичена в Тарнівскім кредитовім товариствї, не була нїде записана, що всї доходи були втягані в книгу невірно, лєґати щезли десь, а в книгах аж кишіло від фальшів. Чи-ж не варта нагороди така гарна господарка?

З послїдного затьміня сонця астрономи незадоволені, бо не мали з ним щастя. З Петербурга доносять, що в недїлю, коли наступило те затьміне, небо було на півночи хмарне, окрім того падав там тоді дощ, так що затьміня не було видко. А що астрономи власне на півночи зібрали ся оглядати затьміне, то розуміємо їх незадоволене. За те добре було видко затьміне в Нокагамі і Токіо. Як повело ся астрономічній висилцї на Амурі, доси ще не знати, бо вісти приходять відтам дуже пізно.

Робітники против робітників. По причині взаїмної конкуренциї прийшло між італїяньскими і німецкими робітниками в Ґенуї до такого розярења, що оно покінчило ся проливом крови. В уличній борбі на ножі лягло трупом звиш 20 робітників.

Сербска етноґрафічна вистава відбуде ся в Білгородї в р. 1900. Участь в ній возьмуть: Сербія, Чорногора, Дальмация, Хорватия, Славонія, Банат, Боснія, Герцоґовина, Стара Сербія і Македонія. Видко, що останний приклад Чехів став заохотою і для полудневих Славян.

Загадочна драма. В річці, що пливе через Макевіль недалеко Нансі, знайдено недавно два трупи — молодої женщини і мужчини. Обоє були убрані в гарні, празничні одежі. Вже думали всї, що се звичайне самоубійство, коли нараз по довших глядяних знайшлись на дні ріки два біцикли...

Конкурс розписаний на посаду громадского писаря для сіл Берегомету н. Прутом, Дубівців і Реваківців (кіцманьского повіту) з урядовою мовою німецкою і рускою. Подавати ся треба до 10-го вересня с. р.

Анї цар анї царевич, лише богатий купець. Перед кількома днями розійшла ся поголоска на берлиньскій біржи, що знаменитий психіятр проф. Мендель покликаний до царя, що має терпіти на нерви. Пізнїйше спростовано ту вість в той спосіб, що проф. Мендель візваний не до царя, лише до царевича. Однако тепер показує ся, що знаменитий берлиньский лїкар не поїхав ні до царя ні до царевича, лише до богатого российского купця Александра Кокорева, перебуваючого в Царскім Селї. Кокорев хорує від двайцятьох лїт на нерви і має ту манію, що покликує до себе кождого місяця иньшу лїкарску повагу. Радив ся вже всїх славних российских лїкарів, тепер знов взиває по черзї всї заграничні поваги. В тім роцї були вже у него німецкі лїкарі Ґергардт, Лейден, Айленбуґ, Швинінґер, Ерленмаєр, а тепер візвав Мендля. Кождий з них за візиту одержує крім звороту коштів подорожі ще 20.000 марок нагороди.

Оригінальні актори заїхали до Львова — два попугаї-какаду, що під проводом свого „режісера“ п. Фелїціяна Томасевича давати-муть театральні представленя в сали почтового клюбу в готели Жоржа. Перше представленє в суботу. Цікаво лиш, чи се комедия чи траґедия і якого автора.

Небіщик, що має спрагу. З Парижа доносять про таку цікаву пригоду. В африканьскім місті Туніси віпали минувшої суботи убійника Могамеда Бензертіого; коли его здіймили і брали ся вже хоронити, повішельник промовив слабим голосом: „Пови зложите мене до гробу, дайте мені пити. Зі страхом відскочили слуги від спрагненого небіщика і почали кричати о поміч. Надійшов військовий лїкар і подав мнимому небіщикови першу поміч, по чім его відвезли до шпиталю.

мужчина. І се в тебе „правда“? Чим заслужила собі Наталка на таке шалене щасте? Випросила его у Бога хоть би одним зітхненем? Чи може послухом на твої і мої моральні науки і уміменя? Чи може працею? Такою працею, яка пристоїть жінці, якою занимала ся я в своїх дівочих лїтах у родичів, а відтак вийшовши замуж і в себе, щоби своєму домови надати значінє і характер, а дітий щоб випровадити на чесних і правих людий? Скажи! Ти, як мені здає ся, загомошений превеликим щастем своєї сестріниці, забув уже задивляти ся на річи тверезими очима! Та слава Богу, що в мене не ослаб ум і що я, ставшви непохитно на раз вибранім становищи, не поступаю ся з него ніколи анї на один крок, — слава Богу!“

Він не відповідав і лиш випускав з людьки раз по раз густі клуби диму. На її згадку про Лену стиснув ему жаль серце мов клїщами. Се була правда; она не була щаслива в своїм подружю, і в її теперішнім житю приходила рідко така днина, що не була би сноганена криком і сваркою; а тимчасом Наталка — о Боже, як гарно проживала з своїм чоловіком! І перед его душу, переповнену ще вражінями з побуту у молодят, ввив ся один образ і він потонув в него всїми думками.

Одного дня перед вечером сидів він з Наталков на веранді, прибраній цьвітами, і розмовлав. Марка не було дома. Виїхав був день перед тим в якихсь справах у другу місцевість і мав вернути аж третього дня.

Говорили між иньшим про людску вдачу, про виховане і про те, як складає ся людска доля. Відтак она замовкла. Полинула кудись думками. Її очи зоріли з білого її лиця мов у зворушеню, і она видала ся ему в торжественнім настрою.

„Вуечку“, обізвала ся по якійсь хвилинї, „в мене настало „полудне.“ Оно настане і для нашого народу, неправда-ж? Я вірю в се, як вірю в силу волї, і я несказано горда на тих, що ступили на дорогу, котра веде до сего полудня, а удари ворогів чи недолї зносять з усьміхом на устах. В їх руках спочиває будучність народу, а їх самих жде безсмертність. Се гарна і горда нагорода.“

А відтак напружила зір і дивила ся нерухомо в одну частину саду, звідки давало ся чути від часу до часу зітхане арфи сольскої. Відти йшов хтось хутко до них; якийсь мужчина. Вуйко не пізнавав его, але за те були в неї лїпші очи.

„Марко!“ кликнула она півголосом і кинула ся як стріла по сходах до него — ні, не як стріла, але як рожа, кинена кимсь ему на зустріч.

Обоє обняли ся.

„Се я тому так устроїв, щоб ти радувала ся,“ сказав він.

„Уміеш любити!“ прошептала.

„Як годить ся мужеви парівни,“ відповів, усьміхаючись, і поцілував нахилені до него уста.

Конець.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 13-го серпня 1896 року.

Льондон. Вдова по австрийскім престолонаслїднику, архикнягиня Стефанія поїхала до Шотландиї.

Градець. В наслїдок довго тревожних дощів виступили гірскі потоки і наробили богато шкоди.

Сольногород. Ріки Ін і Зальцах виступили з берегів і пірвали з собою кілька мостів. Рух на кількох лїпиях зелїзничих перерваний.

Царгород. Султан бажає, щоби в блокадї Крети взяли участь Росия, Австрия і Франция.

Атени. Военний корабель здігнав дезертуючих офіцирів, але що ся грозили опором, то пущено їх на волю, по чім они відплили до Крети.

Льондон. Бюро Райтера довідує ся, що переговори европейских держав в справі положеня на Кретї не довели до нїякого результату. Росия противить ся рішучо, щоби на султана напирати з більшим натиском. Держави ще не згодили ся, якими средствами прискорити конець повстаня, через що положене від кількох неділь не змінило ся. Поголоска, що між Роснею а Анґлїєю прийшло до порозуміня в кретеньскій та македоньскій справі, показує ся безпідставною.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker".

ВИШИВКИ
всхідної Галичини

після колекцій зібраної Товариством „Клюб Русинок у Львові", появились накладом Антона І. Хойнацкого, з літографічного заведеня Андрія Андрейчина по цїнї

3 зр. 30 кр.

за примірник, складаючий ся з **20 таблиць** в 4° королевского формату в **хорошо** видїланій теці.

Видане сих „Вишивок" перевищає значно подібного рода видання, що появились в Кіеві, Одесі і Москві, і то не лише під взглядом техничного викінченя, але також і під взглядом самого змісту, бо видане се складає ся з точних репродукцій численних взорів народних вишивок з повітів Борщів Городенка, Калуш, Надвірна, Снятин, Тоймач і иньших о вірнім наслїдованю красок, уживаних народом в дотичнійу окрестности.

З замовленями належить звертатись до Антона І. Хойнацкого, управителя Книгарні Ставропигийского Інституту у Львові, улиця Руска ч. 3. 25—26

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 10-го серпня 1896.

	Львів.		*Чернівцї.*	
Пшениця . .	від 6.50	до 7.—	від 6.70	до 7.—
Жито	„ 5.25	„ 5.50	„ 5.30	„ 5.40
Ячмінь бров. .	„ .—	„ .—	„ .—	„ .—
Ячмінь простий	„ 4.25	„ 4.50	„ .—	„ .—
Овес	„ 5.80	„ 6.—	„ 5.40	„ 5.80
Рінак	„ 8.50	„ 8.75	„ 7.90	„ 8.30
Горох	„ 4.50	„ 8.—	„ 4.20	„ 7.50
Вика	„ 4.50	„ 4.75	„ 0.—	„ 0.—
Льнянка . . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Біб	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Бобик	„ 4.25	„ 4.50	„ 0.—	„ 0.—
Гречка	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Кукуруза стара	„ 0.—	„ 0.—	„ 4.40	„ 4.80

Хміль 12.— 15.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

П. Т.

Отсим маю честь повідомляти шановних відбирателїв, гостий і публіку, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і деліkатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го цинця с. р. і буду дальше вести від моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу укліпно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все стараттму ся задоволити шановних гостий добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.

Прошу о части замовлена і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаіна.

„Днїстер"
товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Вел. Духовенству і всїм вірним через Вирос. Митр. і Прос. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають „Днїстрови" можність обезпечувати і виплачувати і найвисші суми.

Полїси „Днїстра" приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечати ся **через „Днїстер"** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услови і видає полїси і квіти в руских язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер", стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за поруков двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлове **аґенції** в місцевостях, де „Днїстер" не є заступлений, приймають ся.

Видання „Буковини".

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галіцк. сторін 110, піснмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конисского, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини" обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	6^{57}	10^{28}	5^{50}			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	10^{29}	5^{38}		
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлібоки	3^{29}	.	.	9^{12}	10^{00}	5^{23}			До Ґлібоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12^{03}	.	.	7^{17}	10^{48}	6^{16}		
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11^{13}	9^{50}	До Садаґура, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1^{30}	5^{10}		6^{55}	9^{30}	9^{55}			До Кракова і Відня		2^{50}	11^{00}	4^{40}	9^{35}	6^{45}		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9^{55}	.	.	6^{13}	7^{28}	2^{01}			„ Підволочиск	.	2^{14}	6^{60}	.	9^{36}	10^{45}		
З Підволочиск	2^{30}	10^{05}	.	8^{05}	5^{10}	.			„ „ з Підзамча	.	2^{25}	6^{14}	.	9^{48}	11^{12}		
З „ на Підзамче	2^{18}	9^{50}	.	7^{42}	4^{45}	.			„ Чернівців, Сучави, Ясс, Букарешту	6^{10}	.	.	10^{25}	2^{45}	10^{15}		
Зі Стрия	.	.	.	12^{10}	8	1^{50}			„ Стрия	.	.	.	5^{22}	9^{35}	7^{22}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	5^{45}	.			„ Белзця	.	.	.	9^{15}	7^{05}			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10^{10}	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3^{05}		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8^{45}	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8^{40}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а по черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарні „Рускої Ради" в Чернівцях під зарадом Осипа Бучканича.

Ч. 170. Чернівці, субота дня 3. (15.) серпня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошення приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Говори Климе, най твоє не гине.

По поводу статий в нашій часописи і і в Gazet-ї Polsk-ій на темат ґерманїзациї Буковини забрала по довгій надумі слово також Buk. Post, що звістно є нїмецким органом буковиньских румунїзаторів. Коли хто так довго надумує ся, то очікують від него хоч якого розумного слова. Не так то у наших румунїзаторів, бо, їм не в голові правда, мир і справедливість, їм в голові лише, як би найдовше остатись при пановániю. А що їм тут найбільше на перешкоді Русини-народовці, то нїчого дивного, що румунїзатори на кождім кроці ворогують на них, чи оно на місци чи нї.

В питаню, чи і оскілько належало би на Буковинї обмежити пановане нїмецкої мови, ми звернули увагу на се, що тяжко буде на тепер найти наслїдника для усуненої нїмецкої мови. На то відповіла нам Gazeta Polska, що тодї можна би подїлити край на дві части; в північній мала би панувати руска мова, а в полудневій волоска. Ми подали сю гадку Gazet-и Polsk-ої без всяких коментарів, бо уважали таке полагодженє цїлої справи може ще найсправедливійшим. Не так думають румунїзатори, як се бачимо з найновійшого числа Buk. Post. Она з того незадоволена, але що не має відваги сказати свою гадку по щирости: що їй не залежить на жадній мові, а лише на тім, аби дальше панувати неправним способом, то накидує ся без всякої причини, от так нї сїло нї пало на Русинів і лає нас за те, що ми не подаємось в борбі о права рускаго народу.

В тій цїли навіть уступає ся румунїзаторскій орган за ґерманїзациєю, за що єму мабуть его хлїбодавці не будуть дуже вдячні. А нам закидує Buk. Post, що ми тому так жалуємо ся на „мниму“ ґерманїзацию Буковини, бо она „відсуває в далечину здїсненє наших намірів, що змагають до основаня 20-мілїонової рускої держави, до котрої мали би належати також буковиньскі Русини.“ Не входимо в те, що така аргументация дуже кумедна і невмістна, бо ми до льогічних скоків у румунїзаторів, що всюда бачуть руско-украïньске пуджало, вже привикли; але не можемо здержати ся, щоб не назвати такі слова глупою денунциациєю. Ми вже не раз і не два писали, яке наше пересьвідченє в сїй справі. Ми писали, що основувати самостійну руску державу годї народови, що полїтично і національно такий нерозвитий, як нарід руский; що руский нарід не може деінде шукати для себе пристановища, як лише в Австриї, де садничими уставами кождій народности поручено можність свобідного розвитку; що наш руский нарід зможе аж тодї здобутись на найвисші добра культури, коли тїсно сполучить свою справу народну зі справою Австриї. Інтерес народний сего вимагає! Се чей досить ясно сказано. Але правда, для людий, що жиють лише насильством, клеветою та інсинуациями, для таких людий не істнує анї правда анї пересьвідченє. Ми своє пересьвідченє зазначили в нашій програмі; всякі-ж інсинуациї людий, що самі мають дещо на совісти, лишають нас цїлком холодними, — они нас зовсїм не зібють з пантелику.

І за чим властиво розпинає ся Buk. Post? Она каже, що за рівноправностию всїх поселених в нашім краю народностий. Коли-б оно дїйсно так було, то можна би приплеснути. Але зараз таки насуває ся гадка: як розуміє Buk. Post ту рівноправність? Она каже: „Коли в иньших коронних краях національна борба стає все острійшою, коли в Чехах, на Моравї і Шлезку Чех, в Штирії і Країні, а також в Трієстї Словінець уважають себе упослїдженими, бо їх жаданя національно-культурного розвитку не сповняють ся як слїд і они без устанку мусять бороти ся з Нїмцями і Італїянцями о осягненє рівноправности, то се нехай буде для нашого краю остерігаючим прикладом, котро-

Ми і наша публика.*)

(Хто винен?)

Мимо тїсних обставин, серед яких нам приходить ся жити, поступає розвій нашого народного житя все дальше наперед. У нас повстають щораз нові звязки, нові інституциї, розвиваєть ся наука й література. Разом з тим розвоєм стають ся настійними щораз нові важні питаня. Питаня сї важні і живі не лише для всеї рускої громади, але ще й з'осібна для тих, що з яких-небудь причин вкладають більшу чим другі пайку в нашу поспільну „народну“ працю, або навіть — основують на сїй своїй праци цїлу свою будучність. Людий таких щораз більше, і в інституциях і при видавництвах, они набувають деякі права, з котрими опісля громадї числити ся треба,— а то й самі домагають ся признаня. Що при тім мусять проявити ся многі непорозуміня, як в кождій другій справі, та що знов таких непорозумінь в добре уладженій громадскій дїяльности повинно бути як найменьше — се річ певна.

Недавна жвава суперечка між українськими й галицкими писателями про нашу письменну мову, викликана В. Чайченком, відбила ся цїкавим гомоном на послїдних загальних зборах „Наукового товариства імени Шевченка“: кілька бесїдників виступило дуже рїшучо против мови українських писателїв. Отся нова і сама собою дуже цїкава й виразна суперечка в справі, що при добрій волї вже може виевдовзї буде і мусить бути хоч би в основі порішена, дала нагоду до нових трохи ширших розвідок над закидами робленими нашій громадї взагалї, а з'осібна над закидами робленими нашій „публицї“ що-до еї відношеня до нашого письменьства.

Супротив досить голосного оклику, що коли нам зле в чім веде ся, то сему винні — „*ми самі*“ (додам вже тут: — *поперед всего!*), замічає в „Дїлї“ О. Борковский, що чейже нїяка людина, не то нарід не живе під склянним дзвоном; тому глядаючи неудач треба починати дзвоном; тому глядаючи неудач треба починати від себе, але — недовонче всїх причин глядати лише в собі. На сей лад, каже дальше д. Б., хиба й наш неволений та духом закований нарід сам тілько один винен своїй долї... Що-ж до видавництв, то *хто то* іменно ті *ми*, що винуваті, що нашим видавництвам лихо веде ся? Чи *ми* — ті що пишуть для громади і нарікають на неї, чи радше сама громада, отже властиво не *ми*, а — *ви*. Адже громадї не мусить подобати ся все те, що для неї пишемо?!... Кілько-ж то у нас буде всїх спосібних до читання такої „Зорі“, „Правди“, „Дїла“ або „Буковини“? А кілько то на них же ріжних кас і адміністраций і ротів і грішних тїл?... З докором, що ми самі винні, треба обачнійше виступати: видно, що письменність наша не є такою пожиткою, котру би галицка громада уважала за таку конечну для себе як хлїб, треба би еї учинити такою для Русинів, що без неї не витримали-б обійти ся.

Отсе що-важнійші думки д. О. Борковского в справі — хто винен, що нашому письменьству зле веде ся, — поміщені в „Дїлї“ в статї обговорюючій послїдні заг. збори наук. товариства ім. Шевченка. На еї замітки подала „Буковина“ довшу відповідь, де зводить разом також думки кількох иньших писателїв, що відозвались в сїй же справі.

Ще в 23-ім числї „Зорі“ з 1892 р. появила ся статя під заг. „Нема гроший“, в котрій д. О. М-й стверджує неоплатність української літератури, неоплатність еї не тілько там, де тій літературі не вільно розвивати ся, а й у нас, де розвій еї залежить майже виключно від самої рускої суспільности, від еї волї й потреб. Головну вину звалює д. О. М. на руску публику. На сю статю д. О. М-я озвались дд. М. Павлик в „Народї“, др. Ів. Фр. в „Зорі“, Од. Ко-

*) Автор сеї статї порушує — як се вже й по самім заголовку догадуватись можна — ту саму вельми важну справу, яку ми самі, місяць тому буде, досить обширно обговорювали в статях п. з. „Руска читаюча публика“ — справу відносин нашої публики до письменьства і письменників, та письменників до публики. Хоч голос сей не згаджає ся з нашим, і автор не в тім бачить причину лиха, в чім ми бачили сї, ми все таки даємо й тому голосови місце в нашій ґазетї, — нехай почує ся. Кождий погляд, хоч би й не зовсїм вірний, є вже тим самим вірний, що стає контролею для других поглядів, сам по-бічи них проявляючись. Тим то, застерігаючи собі кілька уваг ще в сїй справі, жістимо статю без змінян і пропусків. — *Редакция.*

го наше дуже мішане населеніе не потребує малпувати.“ Значить, коли буковиньским Русинам дїє ся якась кривда, то нехай мовчать, нехай не домагають ся рівноправности, бо то викликує борбу, а сего не бажають собі — румунїзатори. На сьвітї все так буває, що упосліджені народи старають ся з свого невигідного положеня висвободити ся і в тій цїли хочуть національно і культурно розвивати ся. А такі змаганя все викликають борбу, бо-ж преціньпануючий нарід не хоче добровільно зречи ся свого панованя. Ся борба є цїлком природна і она не нищить сили, а противно сталить їх. Лише чомусь то Buk. Post не в лад; як она собі властиво представляє культурний розвій без борби? Нам видить ся, що такі нїсенїтниці, яких наплела Buk. Post, просто неможливі, а румунїзаторский орґан написав їх лише в тій цїли, аби нетямучим представити культурні змаганя Русинів-народовців як ворохобню. Отже так виглядає та їх „справедливість“, так розуміють они „консервувати“ своє неправне пановане. Но що то румунїзаторам богато балакати і плести тілько нїсенїтниць, коли можна було кількома словами сказати: ми хочемо, аби Русини не розвивали ся, аби все остало ся при старім, аби ми дальше панували над всїма!

Коли кому ще мало сего доказу, що румунїзаторам не іде о лад в краю, той нехай застановить ся над словами Buk. Post, що їм нїчого не залежить на тім, хто кого заступає, чи то Нїмець або Волох боронити буде руских прав. Чи треба ще більше? А якже-ж має Нїмець або Волох заступати Русинів, коли він не знає житя і потреб рускаго народу, коли для него змаганя Русинів цїлком чужі!? Та-ж ми маємо найлїпший приклад на буковиньскім соймі, де пр. Волох Леон Василько має заступати рускій вижницкий повіт. А чи чув хто коли що з его уст в користь своїх виборців? То таких заступників мають Русини собі вибирати? Нї, наш нарід вправдї ще темний, непросьвічений, але він вже знає, хто ему приятель, хто щиро бажає ему добра, а хто лише лукавить, знає, що рускій нарід заступати може добре і успішно лише Русин! А коли Buk. Post захотїло ся пристати до великої громади пустемельників, ну нехай і то вийде їй на добре. Говори Климе, най твоє не гине!

Без сорому на лици, без почутя людяности та християньскої любови закидують румунїзатори кільком нашим народовцям, що они не роджені на Буковинї. Ми на такий закид не будемо відповідати, тим більше нї, що він походить від людий, котрих родина також захожа на Буковинї і про котрих ґенерал Сплені сказав: anhergelaufenes Gesindel. Се лише досить характеризує людий, котрі закидають иньшим те, чим самі грішать. Тут більше слів не варто тратити, тож ми й кінчимо нашу відповідь румунїзаторскому орґанови з щирою радою, не містити на будуче в однїй статї тілько нїсенїтниць.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 14-го серпня 1896.

До учителїв і учительок кіцманьского повіту. Видїл учительского товариства кіцманьского повіту скликує всїх членів сего товариства на *головні збори*, що відбудуть ся 27. с. м, т. є на Богородицю о 10. годинї перед полуднем в будинку дївочої школи в Кіцмани. Запрошуємо до участи також тих вп. товаришів, що доси не є членами, а мають волю вступити до товариства. Дневний порядок буде поданий в окремих запрошенях, що їх випаде видїл всїм членам товариства. Кіцмань, дня 9-го серпня 1896. *Ілія Малик,* заступник голови. — *Дарій Пігуляк,* заступник писаря.

В справі арештованя посла Новаковского подає „Галичанинъ“ таку неімовірну, але вельми можливу вість з Перемишля: „Звістна афера арештованя посла Новаковского зайшла не підчас довірочних зборів в Винятичах, лиш по розвязаню зборів, в тамошній читальни. Ходять слухи, що афера та не була вимірена против п. Новаковского, ні против т. з. радикального руху, лиш против старости Горецкого, котрого старає ся за всяку цїну автономія з п. Чайковским на чолї позбути ся з Перемишля, щоб приготовити місце сов. Ляпкевичу. Концепіст Мірский, що арештував п. Новаковского, то свояк п. Чайковского, крім него є в старостві п. Новоселецкий, рівно-ж свояк віцепрезеса повіт. ради, у котрого, як взагалї у „суспільної ерархії“, втратив п. Горецкий ласку за ласкавість для селян. Арештоване п. Новаковского потягне за собою неприязні консеквенциї для старости, а о то іменно і розходить ся недругам п. Горецкого.“ — Так пишуть до „Галичанина“, а чи се правда, покаже ся. Коли-б се правда була, тодї з политичної пресиї вийшла би звичайнїсінька особиста інтриґа в користь приватних інтересів.

Бар. Мустацца помалу признає ся. Коли ми написали, що бар. Мустацца пішов між уличні аґітатори румунїзаторскі, бо відраджував ч. В. Н. з К. занисувати свого хлопця до рускої ґімназиї, то бар. Мустацца написав нам, що він взагалї з ніким не говорив і нїкому не відраджував від рускої ґімназиї. Але коли ми оповіля навели дословно розмову п. барона з ч. В. Н., то п. барон відразу нагадав собі і вже признає в Buk. Post, що балакав, але не з В. Н., а лише з его хлопцем, і то заохочував его до науки і пильного учащаня до школи. То вже добре, бо поступ є; бар. Мустацца помалу пригадує собі вже цїлу негарну сцену, признає ся потрошки. Ми почекаємо ще кілька днїв терпеливо і надїємо ся, що бар. Мустацца признасть нам вповни правду.

Подорож бальоном в часї бурі. Минувшого четверга упав вечером в часї великої бурі і зливи військовий бальон з двома офіцирами під Заттельбахом. То був бальон „Брайтензе“, що належить до австрийского військового воздухоплавного заведеня. Той бальон пустив ся в дорогу того самого дня по полудни, коли вже хмари вкривали цїле небо. В бальонї були поручники Прікмілер і Енґель. Під Лякенбурґом коло Відня перебив бальон перші хмари і гнав які дві години без нїякого постійного напряму серед великої зливи і густих хмар, на висотї около 1500 метрів. Офіцири мали в часї своєї поїздки робити досліди над напрямом вітрів, однако задля дощу ті досліди не принесли богато успіху.

Конкуренция з кіньми. Льондоньскі механїки змайстрували вже такий повіз, що без коний поїде скорше, як теперішні кінні повози —

ниський теж в „Зорі“ (1892—3). Опісля довший час сеї справи прямо не зачіплювано, полеміка про се, хто винен? — вела ся, але на основі политичній, що йно в послїднім часї доторкнули ся сеї справи знов прямо д. Борковский і редакция „Буковини“.

М. Павлик годить ся з О. М-ем, що велика часть вини лежить по сторонї нашої публики. „Наша публика“ більших, серіознїйших книжок не бере в руки, за періодичні видавництва не платить, ще й гнївае ся, коли домагати ся сего. Нїяка програма не одушевляє галицкої рускої суспільности так, щоб вона сей або той орґан відповідно підпомагала. Руско-українські писателї мусять про те заробляти собі на хлїб инакше, пишуть тілько у сьвято, прихапцем, працюють за спасибі нераз і цїле житє. Все то правда, каже дальше М. Павлик, та тілько не вся: більша-ж частина передплатників таки платить! А що публика не надто заналює ся до руско-українських творів — сему також мусить бути якась причина. Наші писателї й политики, мало образовані й мало самостійні, систематично (?) підходили під лад нашій інтелїґентній публицї (?), темній, норовистій і претенсіональній (?), з доброю порцією кастового клерикального духа. Тож і писателї звели ся нї-нащо, пишуть як занапасть (систематично?). Навіть у українських писателїв — ідейности, вселюдского або хоть всенаціонального українського змісту, відтворюваня справдїшнього житя на Україні у сучасних писанях мало. Та — кінчить характеристично д. Павлик — всї хиби у читаючої публики змінять ся, коли настануть иньші відносини политичні (— чи на відворіт?).

Ів. Франко замічає, що мимо позірного розвою нашого народного житя, коли приглянемо ся близше сему всему, бачимо на днї дуже сумне явище, бачимо — велику духову безплодність, Sterilität — як каже Нїмець, велику неспроможність до дїйсної програми, недостачу творчости, свобідних думок, а нераз віри в себе самих і свое дїло. Анатия, оспалість, привязане до традициї і формул, невмілість глядати нових доріг — половинність думок і чутя, дуже часто маскована дешевим скептицизмом перед часом дозрілої дитини. Признаючи опісля богато правди замітках д. О. М-я, додає д. Ів. Франко від себе ще одну: нема у нас орґанїзациї лїтературної й наукової працї.

Ол. Конискій напослїд признає теж в згоді з д. О. М-ем, що доля українського письменника дуже тяжка й сумна, а яке-б нещасте не впало на письменника, нехай він пропадає з голоду й холоду — публиці про те байдуже!... Така байдужість однак, каже дальше О. Конискій, не таке ще велике лихо, як розтїч і спільне саможерство між письменниками; придавить яке нещасте письменника — сторонний чоловік пройде повз него мовчки, а йти-ме свій брат письменник, так ще й беревном притисне.

Від себе „Буковина“ завважує попереду всего, що у иньших народів між письменниками є більше взаємин, они зїздять ся, основують товариства, і в сей спосіб приневолюють публику, щоб думала про них. І у нас появило ся було предложене з'їзду (1894), але доси він не осущив ся. Опісля, зводячи разом думки попередників, каже „Буковина“, що обжаловуване наших письменників о безплодність, о неживість їх творів і т. и. може в малій части є оправдане, але не в сїй мірі, як се кажуть пп. Павлик і Франко. Вину поносить публика, бо она не вміє пізнавати ся на цїнних творах, не цїкавить ся ними, не одушевляє ся нїякими програмами, а хоть і не така дуже бідна — обходить ся без книжок і часописий. Подібно відносить ся публика й до иньших починів народних. Коли п. Нагірний удав ся до 300 Русинів заможних в справі Гуцульской Снілки, то зголосило ся 17 Русинів з удїлами на 240 зр. разом. На будову рускаго театру складали ся ті, що звичайно на все складають гроші. У нашої громади нема любови до свого, а вже до здобутків на полї лїтературнім не має найменьшого змислу. Тож треба виказувати їй еї хиби, вирабляти в неї амбіцию народну. Поправа відносин в сім взглядї залежить богато більше від читаючої публики, чим від купки письменників, котрі тепер нїяк не можуть розвивати ся на нашім яловім ґрунтї. — На сім кінчить свої замітки в сїй справі „Буковина“.

(Конець буде).

силою механїки. В короткім часї трета з ряду виставa тих повозів, що відбула ся сеї весни в Льондонї, стягала на майдани в Imperial Institut товпи цїкавого народа. Вже 1837 р. Рішé робив повози, що гнали 15 миль на годину, а 1857 р. зачали їх робити в Анґлії на більші розміри. Але в 1864 р. палата громад перевела бідь о руху на краєвих дорогах і міских улицях, повний таких обмежень і рестрикций, що одним махом скручено карк всїм комунїкацийним средствам нового типу. Тепер пересїчна публика не може здати собі ще ясно справу, який буде тип тих повозів будучности. Бачені вже не вдоволюють цїлком. Однак, що практика і ривалїзация будівничих поліпшить їх скоро, о тім Анґлїйці вже тепер не сумнївають ся навіть. Та не можна дурити себе, що ті повози, — як довго не буде ужита при них електрична сила, — будуть о много дешевші чим кінні. Візник-механїк буде дорожший від нинїшного звичайного. Удержане і направа машини винесуть о половину меньше як удержане коня, та се наступить хиба лиш при поліпшених повозах. Вигоди з тими повозами будо-б лиш тілько, що їзда відбувала-б ся скорше, лекше і безпечнїйше. Електричні повози, які задумують що йно спорудкувати, мали би такеж о половицу низшу, як кінні: ті останні засуджені на погибель. Тим то й гадають, що за яких 15 лїт коні будуть люксусом і що в Льондонї не буде на улицях иньших приватних повозів, иньших фіяврів, омнїбусів і транспортових возів, як лиш механїчні. Коні лишать ся в казках.

Мов у романї. Недавно тому прибули до Будапешту супруги, що в поліції записали ся: „Давид Вебер з жінкою“. Давид Вебер пізнав свою жінку в Америцї; він походив з Угорщини, так як і его жінка, що називали ся Тереса Ґрін і була дочкою якогось бідного селянина. Вебера родичі були бідні і він перед 20 роками вивандрував до Америки, щоби там гладати заробку. Однако гроші, які хлопець мав на дорогу, розійшли ся, заки він ще переступив угорску границю. Кількох угорских селян, що їхали до Америки, стрітили хлопця і взали его на свій кошт з собою. Там лучило ся одного дня, що Вебер уратував житє дочцї якогось мілїонера. Именно спаланцили ся коні і гнали з повозом улицями міста на осліп, так що дочка мілїонера була в найбільшій небезпечности. Відважний хлопець заступив коням дорогу і спинив їх з нараженем власного житя. За той учинок одержав щедру нагороду і від того часу зачало ся его щасте. Він вскорі тілько оцадив, що купив своїм своякам, котрі менкали в Угорщинї, гостинницю в Новім Йорку. Гостинниця приносила великі зиски і свояки Вебера вскорі розбогатїли. В тій гостинницї пізнав Давид Вебер, що міжтим подорожував по цїлих Сполучених Державах, по своїм поворотї до Нового Йорку свою пізнійшу жінку, котра у его свояків служила і незабаром відбуло ся весїле. По кількалїтнім пожитю приїхали Вебери до Европи і перед кількома тижнями заїхали до Будапешту. В часї свого побуту в Америцї перенисував ся Вебер з початку з родиною в старім краю, але рідко, пізнійше-ж перестав цїлком писати. Повернувши на родину дізнав ся Вебер, що его мати померла вскорі по его вивандрованю до Америки, а отець в два роки по ей смерти оженив ся другий раз. З того подружа була дївчина, котра по смерти вітця і своєї матери вивандрувала до Америки. Вебер розпочав гладати за дочкою своєї мачохи, а ті гладання довели его до висліду, що тою дочкою есть его жінка і що він оженив ся з своєю сестрою. Она вийшовши до Америки прибрала собі назвище по матери — Ґрін — хоч властиво називала ся Тереса Вебер. Давид Вебер так собі взяв до серця ту річ, що перед кількома днями застрілив ся в готели. В позишенім листї просить свою жінку і сестру, щоби вертала назад до Америки.

Местник Карнота. Перед кількома днями ґрупа італийских еміґрантів ждала на потяг на паризкім двірци Сен-Лязар. Один французский робітник, именем Лезір, відійшов до них і пробив ножем 30-лїтнього Ферратіого, кажучи: „Зробив збитка, що вбив одного з них.“ Лично Лезір не знав нікого з цїлої тої ґрупи еміґрантів, та оправдуючись він говорив раз-по-раз що: Італїанець. Казеріо пробив Карнота!

І се артистична продукция. В Берлинї продукує ся в тамошнім паноптікум молодий француз, що через 13 днїв висїти-ме на шибеници, потім воскресне і вибере ся в дальшу дорогу.

Французькі подарунки для царской пари. Figaro з нагоди сподїваного приїзду царской пари до Франциї взиває французкі женщини до складок на дорогу колиску в подарунок їх потомкови, що є в дорозї на сьвіт. Цар має одержати почетну шпаду.

До Бразилії прибуло в 1895 р. 164.371 еміґрантів, а з самої Галичини звиш 10.000.

Гарний звичай істнує в анґлїйскім місточку Денмов. Именно кождого року дня 1-го серпня дають там полоть солонини таким подружам, котрі можуть про себе сказати, що пережили цїлий рік в любві і без одного слова сварки або докору. Нагороду присуджують молоді дівчата і паробки, що перед тим беруть на випити обоє подругів. — Той звичай дуже старий і его початок сягає ще 1230 року. В році 1229 приїхав до Денмов барон Роберт Фіевальтер. Там залюбив ся в одній дівчинї і оженив ся з нею. На другий рік, як раз в роковини свого весїля, Фіевальтер занедужав, а на другий день помер. Коли лежав на смертній постели, побачив на стїнї полоть солонини. Він велїв попросити сьвященика і заявив ему, що благословеньство Фіевальтерів буде спочивати над місцевостию Денмов, коли кождого року буде роздавати ся по полтеви солонини тим подружам, котрі зможуть доказати, що жили з собою цїлий рік в любві і згоді, так як він жив з своєю жінкою. Від того часу заведено той звичай і він з малими перервами задержав ся аж до нинїшних часїв. В сім році роздано полтї солонини трем парам. По переведенім випитї, винесено три щасливі пари на кріслах за село на поле і там зложили всї три пари присягу, що будуть старати ся й на дальше жити в згоді і любві. По присязї роздано їм солонину.

Що найтяжше, а що найлекше з твердих тїл на земли? Кожда річ на земли має вагу, бо земля всяку річ до себе притягає. Як поставлю камінь на долоню, то чую, що він важить, а то значить, що его земля тягне із собі. Як возьму борзо руку зпід каменя, то він упаде на землю, значить ся земля притягнула его до себе. Але не кожда річ однаково важить, значить ся, земля не кожду річ однаково тягне до себе. Камінь спаде скорше на землю, як н. пр. перо. Коли возьмемо на долоню камінь, а опісля так само великий кусень дерева, то побачимо, що камінь тяжший, як дерево. Коли виріжемо два зовсім однаково великі клецки з дерева, один з дубового, а другий з ялового, і порівнаємо їх вагу з собою, то побачимо, що дубовий клецок важить майже три рази тілько, що яловий. Яка тому причина? Та, що в дубовім клецку есть майже три рази більше деревної маси, як в яловім, бо дубове дерево густійше від ялового. З того видко, що маса або густота якоїсь річи надає їй ще окрему, власну ей вагу. Щоби означити власну вагу якогось тїла на земли, треба его з чимсь другим порівнати. Принято загально, що власну вагу тїл порівнує ся з вагою води при 4 степенях тепла. Коли подумаємо собі такий клецок води, що буде один центиметер високий, довгий і широкий, і скажемо, що він важить 1 ґрам, то такий сам клецок із старого дубового дерева буде важити вже більше як 1 ґрам, а такий сам клецок з ялового дерева майже о половину меньше. Длятого кажемо: старе дубове дерево есть тяжше від води, ялове дерево есть лекше від води. Глина есть 2 рази тяжша, скло 2 рази і пів, зелїзо 7, мосяж 8, кована мідь 9, срібло 10, олово 11, золото 19, а платина 22 разів тяжша від води. Платина (металь подібний до срібла) есть отже найтяжша, то значить: такий самий клецок платини, як води, що важить 1 ґрам, важить вже аж 22 ґрамів. Лекшим від води есть ялове дерево, як сказано, майже о половину; ще лекшим есть корок, бо майже о четвертину. Лекшим від корка есть вовна з рена, котра важить лиш десяту часть з того, що така сама на обем скількість води. Ще лекшим есть стрижінь з бузини, а найлекшим зі всїх твердих тїл есть стрижінь билля сонашника. Клецок з того стрижіня, на один центиметер довгий, широкий і високий, важить ледви дві соті части з того, що такий сам клецок води, значить ся, ледви дві соті ґрама. Длятого почали тепер вирабляти із стрижіня соняшника подушки і пояси для людий, що пливуть на мори. На случай потреби, коли-б н. пр. корабель потапав, люди опережуються тими поясами, або привязують собі на живіт і груди подушку, наповнену тим стрижінем і она держить їх дуже добре на водї.

Ану, чи хто повторить! Найновійше слово на одну хемічну німецку назву складає ся лише з 51 букв: Methylbenzoyltriacetonalcamincarbonsäurenethyläther.

Ласка, вдячність і подяка. Чоловік не може обійти ся без помочи другого; але та поміч повина бути взаїмна: „я тобі, ти менї“. Де-ж поміч мусить бути без взаїмности, значить ся, коли менї хтось поміг, зробив менї щось доброго, зробив ласку, там повинна бути вдячність. Але як з своєю помочею, з своєю ласкою не треба нїкому накидати ся, так знов своєю вдячностию не треба себе понижати, унїдляти. Всему треба знати міру. Лиш у виїмкових случаях, в наглій потребі, повинно ся комусь без его прошеня робити ласку, але і тогди без взгляду на то, чи той хтось буде вдячний, чи ні; то вже его дїло. Однакож без потреби і без прошеня не треба накидатись нїкому з ласкою, а вже нїяк жадати ще за то якоїсь вдячности і подяки. Накиданої ласки не треба приймати, але все таки чемно вимовити ся від неї. Коли же хтось приймає і таку накинену ласку, то приймає на себе і обовязок вдячности, але лиш вдячности з чемности, значить ся, повинен признати добру волю того, хто ему робить якусь ласку і подякувати за ню, але так, щоби не понизити себе самого і не показати, що ось то лиш чекав его ласки. За ласку беремо на себе обовязок вдячности. То значить: хтось станув менї в пригоді, зробив щось доброго; я обовязую ся за то станути колись ему так само в пригоді і робити щось доброго, а доки не прийде до того догідна хвиля, памятати на то. Тимчасом я ему лиш дякую. Подяка длятого повинна бути поважна і без пониженя себе самого, бо межи ласкою а вдячностию есть остаточно лиш обміна взаїмної помочи. Подяка повинна бути щира і повна признання, особливо тогди, коли не може бути взаїмної обміни помочи. Коли же хтось накидає свою ласку, хоч би й в найлїпшій волї, то змушує другого до взаїмности, до вдячности, або ставить его в таке положене, що він не може за то відплатити ся. Такої ласки не треба приймати і чемно від неї вимовити ся, а коли вже ні, то опісля достойно і з поважанем себе самого за ню подякувати. Н. пр. таке: Мій подальший сусїд, богач, запрошує до себе мою дитину і хоче їй зробити таку приятність, якої би я їй не зробив. Я стараю ся чемно випросити ся від тої ласки, бо у того сусїди або нема дітий, або хоч і є, то я би їм може не міг зробити такої самої приятности, або може він би їх таки — а то ще гірше і прикрійше для мене — не пустив до мене. Коли же я пускаю свою дитину до него, то роблю тим приятність моему сусїдови, бо вволяю его волю, не уважаю того за нїяку ласку, за нїяке добродїйство для себе і своєї дитини, і длятого дякую за угощене дитини з признанем, але не понижаю себе і не приймаю ласки, бо анї я анї моя дитина еї не потребували.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 14-го серпня 1896 року.

Відень. Поліция вислїдила того чоловіка, що приніс бомбу до шлюсаря Баша у Відни. Він дістав бомбу від Фока, котрого також арештовано.

Атени. Король приймав членів реформаторского комітету з Крети і велїв поінформувати себе докладно про еї положене.

Варде. Нанзен і поручник Йоганзен дійшли при своїй експедиції до 89 степеня 14 мінут. На північ від 82-го степеня не видко було вже землї. Нанзен і Йоганзен вернули назад до острова Франц Йосифа, де і перезимували. Тут зустріла їх експедиция Джекзона і корабель „Віндвард". На тім кораблї прибули они вчера пополудни в найлїпшім здоровлю до Варде.

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформаций треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Віншофера.) (22—100)

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

складена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта", а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти" і передплатників „Зорі" 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

☛ Купити можна в „Просьвітї" у Львові, ринок ч. 10. ☚

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 10-го серпня 1896.

	Львів.			Чернівці.		
Пшениця . .	від 6.50	до 7.—		від 6.70	до 7.—	
Жито . . .	„ 5.25	„ 5.50	„	5.30	„ 5.40	
Ячмінь бров. .	„ .—	„ .—	„	.—	„ .—	
Ячмінь простий	„ 4.25	„ 4.50	„	.—	„ .—	
Овес . . .	„ 5.80	„ 6.—	„	5.40	„ 5.80	
Рішак . . .	„ 8.50	„ 8.75	„	7.90	„ 8.30	
Горох . . .	„ 4.50	„ 8.—	„	4.20	„ 7.50	
Вика . . .	„ 4.50	„ 4.75	„	0.—	„ 0.—	
Льнянка . . .	„ 0.—	„ 0.—	„	0.—	„ 0.—	
Біб	„ 0.—	„ 0.—	„	0.—	„ 0.—	
Бобик . . .	„ 4.25	„ 4.50	„	0.—	„ 0.—	
Гречка . . .	„ 0.—	„ 0.—	„	0.—	„ 0.—	
Конюшина черв.	„ 0.—	„ 0.—	„	0.—	„ 0.—	
Конюшина біла	„ 0.—	„ 0.—	„	0.—	„ 0.—	
Конюш. шведск.	„ 0.—	„ 0.—	„	0.—	„ 0.—	
Кукуруза стара	„ 0.—	„ 0.—	„	4.40	„ 4.80	

Хміль 12.— 15.— зяр. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести від моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагодї складаю сердечну подяку за довірє, оказане так часто попередній фірмі, і прошу укланно, мати те саме довірє на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовлення і пишусь

з поважанєм

Стефан Ґаіна.

„Днїстер"

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Вел. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариати всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкода лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови"** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра" приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер"** цїли **всїх можливих комбінаций в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові,** котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в руских языцї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер", стоваришене зарестроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько власителям реальностий, мїлких від тягарів, за поруков двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошенія о удїленє **аґенцій** в місцевостях, де „Днїстер" не є заступлений, приймають ся.

Виданя „Буковини".

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа. сторін 110, вісїмки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конисього, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини" обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3¹⁷	.	.	9⁴¹	10²²	5²⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлибоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлибоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиць, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4¹⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9⁴⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. *блискавичний потяг*)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 171. Чернівці, неділя дня 4. (16.) серпня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цілий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Австрийскі справи.

(Гр. Баденї в Любляні. — Приготовленя до соймових виборів. — Упадок лїберале. — Пос. Фурніе про лїберале. — Чехи против Німців. — Дві качки про Галичину).

Минувшого тижня закінчив наш президент міністрів ґр. Баденї свою інспекційну подорож по Країні. Найгарнїйшою точкою его подорожи був побут в Любляні, де его незвичайно сердечно витали Словінці. При сій нагоді показало ся, що в Країні настають лїпші часи, часи, де між обома народами настане згода і мир. Се проявляло ся також в привітних бесїдах так президента краю, як маршалка краєвого і бурмістра міста. Ся згода врадувала очивидно президента міністрів ґр. Баденього вельми і він висказав се у своїй нїмецко-словінській відповіди. Се іменно викликало ті громи оплесків зі сторони Словінців. З тої нагоди натякнув ґр. Баденї також про можливість утворення одноцїльного клюбу словіньско-хорватского. На сю тему заговорив головний орган Словінців Slovenski Narod і доказує, що переведенє того плину в дїло було-б можливе, коли-б лише істнуючі три фракциї стали трохи вирозумілїйші, як доси. Заразом висказує головний орган Словінців надію, що побут ґр. Баденього вплине на всїх успокоюючо, бо мешканці краю мали нагоду пересьвідчити ся о добрих намірах правительства що-до помиреня ворогуючих з собою народностий.

В тих краях австрийских, де розписані вибори до краєвих соймів, розгорілась горячкова праця. І нїчого дивного, бо-ж від послїдних шістьох лїт богато змінило ся в тих краях, от хоч би в Горішній і Долїшній Австриї і Стирії. Лише в однім краю все тихо, а то в Карінтії. Перший раз случає ся в Австриї, що два народи при виборах поступають згідно в дусї справедливости. Виборчі комітети Нїмців і Словінців згодили ся вже, хто і де має кандидувати. Згода наступила на ґрунтї християньскім і социяльно-полїтичнім. У відозвах до виборців зазначили оба комітети виборчі, що їм дорожша віра, як спір народностий. За те в сусїдній Стирії борба закипіла вже на добре. Головно веде ся борба против лїберале, а веде ся она зі сторони клерикалів і нїмецких народовців. Оскілько можна вже тепер судити, дістануть ся мандати з курії сїльскої посїлости в руки клерикалів, а по містах нїмецкі народовці мати-муть сильну підпору від клерикалів. Се передвиджують лїберали і тому Neue fr. Presse страшно накидає ся на антисемітизм, що ширить ся в Стирії, але она дістала за те заслужену відправу від Grazer Volksblatt-у, головного орґану стирийских клерикалів. А що дїє ся в Долїшній Австриї? Там рухають ся майже — і се признає навіть лїберальна Neue fr. Presse — самі антисемітскі сторонництва.

Коли оно так, що в Карінтиї погодили ся Нїмці з Словінцями, в Стирії лїберали мають дуже мало виглядів на якийсь успіх, а в Долїшній Австриї „рухають ся майже самі антисемітскі сторонництва“, то для лїберале вийдуть соймові вибори мабуть так, як вийшли для них вибори до віденьскої громадскої ради, значить: цїлковитим упадком. Лїберали вигосподарували ся в Австриї дуже ґрунтовно, они викликали против себе великий рух антисемітско-клерикальний і тепер — можна-б навіть сказати — досить спокійно вичікують свого кінця, заложивши руки. Думали они уратувати себе зміною назви і рішили свою партию не називати вже лїберальною, тілько нїмецкою поступовою партиєю. Але з того, що доси стало ся, можна сьміло сказати, що зміна назви партиї не змінила зовсїм успособленя виборців до того сторонництва, що очивидячки клонить ся упадку. Цїкаве ще се, що лїберали думають все ще грати визначну ролю в новій радї державній. Так бодай виходить сїд поодиноких лїберальних матадорів. А ось що сказав один такий лїберальний матадор пос. Фурніе перед своїми виборцями

Ми і наша публика.

(Хто винен?)

(Конець).

Редакция „Буковини“ стає на становиску колишної статї в „Зорі“ п. з. „Нема гроший“. Становиско се різко односторонне: письменник дає публицї свою працю, а не дістає від неї анї моральної анї материяльної підмоги, тож робить їй гірші закиди і приписує їй всю, майже всю вину. Кождо становиско одностороннє само собою викликує сумнїви, а сумнїви сі оправдують ся в дуже великій мірі вже наведеними повисше відзивами иньших письменників, відзивами навіть сих зміж них, що опроче дуже прихильно віднеслись до автора статї „Нема гроший“, та піддержали, а навіть скріпили деякі его закиди, чинені „нашій публицї“. Д. Ол. Бобровский дуже дотепно замітив, що коли вже *ми самі* винні, то в сім случаю *ми самі* чей не — публика, а таки *ми* — *письменники*, тож таки мабуть справді сей, хто відносить якусь невдачу в справі, що в нїй сам бере дїяльну участь, повинен би поглядати за причинами таки трохи й около себе, та около „письменників“ взагалї. Лишаючи на боцї питанє, хто більше винен в тяжкім неволеню нашого народа — чи ми самі, чи ті, що неволять его — треба і в сім безоглядно згодити ся з д. Ол. Бобровским, що — видко ся — письменність наша поки-що не є такою поживою, котру би наша громада уважала за таку конечну для себе як хлїб! Пригадаю тут дуже справедливу й важну замітку, висказувану нераз пок. Мих. Драгомановом, що — нїякі хоть би й як хитро придумані підпірки не піддержуть нашої письменности (не сотворила-б еї і не піддержала-б і „полїтична воля“!!), коли у неї самої не буде внутрішної сили, коли она не стане щоденною потребою для суспільности та не заступить для неї *сего*, що сій суспільности подають поки-що инші, чужі письменности! Хиба-ж автори тих всїх поетичних і наукових творів, писаних чужими мовами, що то тисячами розходять ся між нашою публикою, і то таки між нашою! (особливо на Українї) — хиба-ж ті автори що-йно плакали й сердились на публику, заки здобули собі признане й покуп? Се-ж старе житеве право: нїякі сентименти й нїякий дротований механїзм не заступить жита й живого орґанїзму! Нашої публики не одушевляють програми? — а хиба-ж *письменник* д. Ів. Франко сам не признає, що у нас є неспроможність до дїйсної програми? у нас — то чейже не у публики, бо публика має право глядати програми у сьвіточів. Наші *писателї пишуть* приханцем, за спасибі... — а хиба-ж то у иньших народів знамениті писателї стали отак на мілї ока славні й через ніч зискали признане? хиба-ж у иньших народів писателї становлять якусь осібну касту, хиба-ж не „пишуть“ і там, і то далеко, переважно люди, що мають яке небудь иньше *головне занятє* серед суспільности: адвокати, урядники, учителї, сьвященики, лїкарї, ремісники, фабриканти, купцї, промисловцї і т. д., і т. д.? І чають ся і там зрідка й писателї скажу — по званю, та які? писат та хиба ще творів драматичних і сти. Та сі писателї повістий нем найменьшого жалю до публики, а не хоче їх читати; а журналїсти? — тають до працї при дневниках, що згори забезпечене єствованє, або — як у нас Вол. Бараїньский і Ом. Партицкий — тяжкою, облуманою працею старають ся *позискати* публику й запевнити своєму видавництву будучність! А кілько їх гине марно... То-ж і д. М. Павлик признає, що більша часть наших передплатників платить, а знов же наші писателї й полїтики мало образовані й мало самостійні. Правда, д. Павлик називає при тім нашу публику темною, неровністою і претенсіональною, та по моїй думці дїло стоїть тут так, як з *програмою*! А хто-ж так часто систематично *баламутить* нашу публику (та ще за чужі, готові грошї!), хто піддержує в нїй неменьше систематично пристрасть, неровністість, претенсіональність та ще й отой *дешевий скептицизм перед часом дозрілої дитини*, що то на него нарікає д. Ів. Франко? В замітних словах Ол. Конїського найшла редакция „Буковини“ лише закид публицї! — а хиба-ж не каже той же Ол. Конїський виразно, що байдужість публики то ще-б не таке велике лихо, коли-б не ростич і спільне саможерство між *письменниками*? Хто-ж *письменникам* винен, що не здобули ся (1894) на з'їзд?

„Я думаю, що прапор нїмецкого поступу мимо всякої агітациї збере около себе велику і сильну партию. Я хотїв би, щоби то була велика і сильна партия, котра би імпонувала правительству та вела борбу против реакциї, радикалїзму і славяньского ворога та побурювала нїмецких завистників. З яких елементів буде складати ся та партия, нинї годї сказати. Може бути, що велика посїлість буде держати ся здалека від тої партиї; але тої евентуальности не уважаю за небезпечну. Репрезентанти лїберальної аристократиї ґрунтової злучать ся тогди може з дотеперішним клюбом Коронїнього в свобідно-консервативну партию державну, котра буде певно стояти в порозуминю з партиєю поступовою, бо як партия державна буде разом з нами боронити нїмецкий головний характер держави та ставити опір всякому змаганю, маючому на цїли заведенє федералїзму в нашій державі, котрий би єї лиш ослабив. Она буде поборювати всяку зміну конституциї. Від сего лївого центра знайдесь лекша дорога і до лїберальних членів польского клюбу, як до теперішної лївиці, а то видїли ми в справі целейскій. До партиї поступової прилучать ся також і ті, що доси стояли на лївици поза партиями. В справах національних буде помагати партия народно-нїмецка, а в справах свободи фракция социяльно-демократична.“ З сих слів посла Фурніе виходило би, що має настати якась коалїция лїбералів, вільно-консерватистів, нїмецких народовців, социял-демократів і лїберальних Поляків, і то все помимо того, що лїберали заявляють борбу не лише правительству і реакциї, але також социял-демократам і Славянам. Якось неімовірними здають ся нам ті надії п. посла, тим більше, що по его думці лїберали мають бути правительственною партиєю, а оно заносить ся на цїлком противне, що впрочім після програми поступовців мало би наступити цїлком певно.

В Чехах взяли на себе ролю національних борців гімнастичні товариства, з одної сторони чески, з другої нїмецкі. Одні і другі устроюють прогульки по краю, а властиво — і з сего можна вгадувати цїль тих прогульок — лише в мішані повіти і місцевости. Коли тілько появить ся відозва нїмецкого ґімнастичного товариства, зараз таки й Чехи з своєї сторони проектують прогульку до тої самої місцевости. Тут мішає ся все правительство і забороняє звичайно одну і другу прогульку. Але оногди таки устроєно прогульку до Устя над Лабою. Зпочатку все ішло спокійно, поки над вечером не прийшло до бійки між Чехами і Нїмцями, при чім не обійшло ся очивидно без арештовань. Молодочехи обурені і виголосили тепер кілька ґвалтовних бесїд. Пос. Кафтан п. пр. в празкій громадскій радї грозить Нїмцям просто буками. Для піддержки ческих меньшостий по місточках задумали Молодочехи жадати всюди материальних підмог, а одна дїльниця Праги, де головою є пос. др. Герольд, вже і ухвалила таку запомогу. Пос. Герольд поставив в ческім видїлї краєвім відповідне внесенє, що небавом буде рішене. Заразом дорікають Чехи правительству, що оно не боронить їх против нападів зі сторони Нїмцїв. Акцию ведуть Молодочехи всесторонно і нема сумнїву, що она вийде на користь ческого народу, а тодї зачнуть Нїмцї кричати на всї застави.

В Галичинї пустили тепер дві ґазетярскі качки: одну — про уступленє намістника кн. Санґушка, а другу про заведенє малого стану облоги в Галичинї перед недалекими виборами до ради державної. Вже може місяць тому назад помістив *Галичанин* статю, в котрій доносить „з достовірного жерела віденьского“, що теперішний галицкий намістник кн. Санґушко уступить в місяци вересни і его місце займе ґр. Станїслав Баденї, а краєвим маршалком має стати ґр. Стадницкий. За причину уступленя кн. Санґушка подають, що, мовляв, він не хоче переводити вибори до ради державної дотеперішним робом, се-б то пресиєю правительства на виборців і не візьме за се на себе одвічальности. Вісти сеї ми не подавали тому, бо она з самого початку здавала ся нам неімовірною. Тепер читаємо в Gazet-ї Narodow-iй, що о уступленю кн. Санґушка нема й мови. Тим самим упадають також всякі комбінациї про его наслїдника. Другою такою качкою треба уважати вість, яку подала краківска Nowa Reforma. Она писала: „Від одної з осіб, прибувших з Відня, дістаємо відомість, курсуючу там в кругах дневникарских, хоч на разї годї єї ствердити, що на час найблизших виборів до ради державної мають бути скасовані, і то лиш для Галичини, параґрафи законів основних, дотикаючі свободи зборів і свободи друку. В такім випадку заведено би в Галичинї рід „малого стану облоги.“ „Подаємо, — пише дальше N. Reforma — сю відомість з обовязку дневникарского, не беручи за неї одвічальности. Вість тая видаєсь нам неімовірною, бо нїчо в Галичинї не стало ся такого, що могло би управнювати правительство до обмеженя для неї конституциї. Рух людовий і робітничий розвинув ся в иньших краях вчаснїйше і без порівнаня сильнїйше, ніж у нас. Тому то годї, щоби в Галичинї хотїли завести стан виїмковий длятого, що край сей під взглядом обявів жита суспільного не есть виїмкою.“ І нам здає ся ся вістка цїлком неімовірною качкою ґазетярскою і ми жалуємо, що Nowa Reforma впала жертвою злого жарту. Чи може мав хтось певний намір, коли пустив ту качку в сьвіт? Може. Gazeta Narodowa здогадує ся, що розходило ся тут о агітацийний материял для руских і польских радикалів.

НОВИНКИ.

Черновцї, дня 15-го серпня 1896.

Царівна, повість Ольги Кобилянської, друкована в *Буковинї*, вийшла вже осібною відбиткою накладом нашої редакциї. Хоч ся повість що йно перед двома днями скінчила ся, ми одержали вже доси з ріжних сторін так Буковини як і Галичини письма признань і подяки за те, що постарали ся о таку гарну річ для читаючої публики. В тім переконаню,

---

Дарма, де образованє мале, або й нїяке, де замість щирої працї для народу бачимо так часто систематичне сіяне пристрасти, розладу й неправди, де замість самопожертвованя — саможертво, там і з'їздити ся дарма! І за кого тут і за що має давати розпинати ся „наша публика“?!

Наша публика, сьвітна часть єї, одушевила ся ідеалами М. Шашкевича, та виступили проти него — сьвіточі, учені й патріоти! Наша публика оснувала Руску Раду, Матицю, й здвигла величавий Народний Дім, —а хто звів ті починя на бездорожа, хто змив і знївечив змаганя публики? Наша публика піддержує кількайнайцять, коли не більше бурс, піддержує часописи, театр і всї иньші інституциї, зложила отсе недавно кількайнайцять тисяч на будову театру — а що часом отягає ся? Се ще питане, чи винна она, коли отягає ся, чи може таки й оправдана, що не йде за спекулянтами літературними й політичними, за людьми, що замість давати душу за дїло, готові пристати нинї тут, а завтра там, і то по просту — за гроші. Я би сказав, що наша публика часто аж надто терпелива й виразуміла, а чому? — бо прибита обставинами й безрадна. Чи дивно серед таких обставин, що наша публика часом в однім або другім случаю може бути недоглядна або несправедлива?

Але закиди роблені нашій публиці не тілько односторонні. Ті що роблять єї закиди забувають, що повинні-б може *глубше* подумати над причинами мнимих і правдивих хиб нашої публики, та поглядати якої заради. А головну причину хиб так нашої публики як і писателїв, по моїй думці, найти зовсїм не тяжко: причина ся — се недостача *етичної*, а в конечній звязи з сим і недостача *громадскої* основи у всїй нашій народній дїяльности. Правда, бували в нашій народній жизни й сьвітлїйші хвилини, коли здавало ся, що й суспільність наша й єї, що ведуть єї, зійдуть ся при спільній, доладній, громадскій праци — пригадаю рр. 1848—9 та рр. 60-ті й 70-ті, та опісля все наново брали у нас верх дикі й низькі почування, до чого таки почасти — дякуючи обставинам — схиляє ся й сама наша вдача. На жаль, перевести тут подрібний доказ дуже трудно, але я думаю, що вистане хочби й загальними словами подати під суспільний осуд те, що і як у нас робить ся.

Здавало-б ся, що нема певнїйшої річи над сю, що вся народна, „патріотична“ праця, повинна-б бути звернена на розвій і подвигненє загалу. Адже одиниця, хоч би й як она дбала про себе, лише тогди спонайно зможе глянути в будуче, коли найде опору в добре устроєній суспільности. Яку-ж цїну має праця й єї добутки, коли все знести може лєда завтрішна хвиля? А чи-ж дійсно тямимо ми о сїй, здавалось би так непохитній — житевій правдї? чи тямлять єї іменно єї, що беруть на козір дїяльнїйшу як другі участь в нашій народній, „патріотичній“ дїяльности? У нас починає ся що небудь з голосними патріотичними окликами, з покликом — всї для загального добра! І що-ж? — „наша публика“ одушевляє ся, дає грошї, час і працю, повстає інституция — а опісля? Чи має опісля ся найшвидше дихословлена публика як так кадто много причини одушевляти ся йду другє, й у третє..., та відноситись з довірєм до всїх сих, що з такими голосними покликами відзивали ся недавно до неї?

Кілько-ж то наших інституций розвиває ся так, щоб „наша публика“ могла справді одушевляти ся ними?? Радше треба жалїти, що серед розбитої й безрадної „нашої публики“ не чути голосів негодованя. Як то відбувають ся у нас всякі „загальні збори“? Чи справді йде там о обговореє й полагодженє справ, чи радше, аж надто часто, „наша публика“ наде жертвою дрібних пристрастий, крутарства, а навіть прямо — особистих справок? А тимчасом найважнїйші справи залягають або й пропадають, сотки людий марнїють без помочи й поради, богато молодіжи нидїє або сходить на бездорожа. І з великим здивованєм дивив ся, як у нас нераз за розмірно дрібну народну услугу, а нехайби й працю, люди — навіть такі, що чей зовсїм а зовсїм єго не потрібували-б брати заплату... Що більше, у нас трохи не кождого дня можна почути — „не платять, а хотять, щоб для них робити!“ Певно, коли є такі, що не мають иньшого доходу, що всї свої сили віддають народній праци — о тих не хо-

що повість загально подобає ся, ми постарали ся о особну відбитку в малім числі примірників. Тож хто хоче одержати примірник „Царівни“, нехай поспішить ся з замовленем, бо инакше готов не дістати. Ціна сеї прегарної і великої обемом (8° 424 сторін) повісти виносить без пересилки 1 зр. 50 кр., а для передплатників *Буковини* 1 зр. 25 кр.

Міністер залізниць ґенерал Ґуттенберґ відбував в четвер і пятницю інспекцию буковинських залізничих шляхів. В четвер приїхав міністер особним поїздом о ½11 год. перед полуднем до Чернівців. На двірци повитали его настоятелі властий і ріжних корпораций. На промови краєвого маршалка і черновецкого бурмістра відповів міністер, що заснованє особної дирекциї руху в Чернівцях тепер неможливе, але що він буде сю справу все мати на увазі. Заразом висказав свій жаль, що час ему не позволяє побути довше в столици краю. По представленю урядників від'їхав міністер до Новоселиць, а вернувши о 2-ій год. зполудня до Чернівців, поробив візити хорому митрополиті, ґенеральному вікарієви Рентї, ґенералови Маєрови, заступникови президента, краєвому маршалкови, бурмістрови і президентови суду. Опісля звидів міністер бюра управи руху, а відтак від'їхав о 4-ій год. пополудни до Сучави, де переночував. В пятницю міністер інспекціонував шляхи Ґлібока-Бергоміт і Карапчів-Чудин, а вечером вернув до Ґаличини, але в Чернівцях задержав ся лише девять мінут.

З бук. кр. ради шкільної. На засіданю з дня 12-го с. м. розширено народні школи в Давиденах на 3-кл. школу, в атиненциї Зруб основано 1-кл. школу, в Сторожиницях розширено 5-кл. хлопячу і 4-кл. дівочу школу на 6-кл. школи, школи в Горішних Пертештах і Валесаці на 2-кл., а в Токтрах й Йорданештах на 3-кл. школи; основано експозитури в Лязовій, Карапчеві над Черемошем і в німецкій кольонії Ніколяведорф в Лукавци н. С.; затверджено іменованє уч. Николая Готинчана з передмістя Рошова учителем на передмістю Клокічці; іменовано: уч. Омелана Василовича з Легучен надучителем при тамошній 2-кл. школі; стабілізовано уч. Зиґмунда Шольца в Руским Банилові, а уч. Йосифа Брандля в Мезї; перенесено на власне жаданє: мол. учительку Вікторию Подвишиньску з Ванківців до Старих Мамаївців, уч. Ілію Люка з Кічери до Старої Жучки, уч. Юлія Бемера з Вижниці до Садагури; перенесено з службових взглядів: надуч. Василя Григоровича із Сторожиниць до Боян, надуч. Василя Поповійчука з Боян до Боян-Глинниї; надуч. Івана Поповича з Боян до Сторожиниць, надуч. Василя Бадаля з Вами до Боссанча, а надуч. Юрія Яновича з Боссанча до Волоки; мол. учителем ґімнастики в Чернівцях іменовано Йосифа Лїснера, а помічником Н. Ґлїкемана; пятилїтні додатки признано: проф. Єронімови Мунтян в Сучаві пятий, проф. Йосифови Воттї в Чернівцях четвертий, проф. Антонови Романовскому в Чернівцях другий; службові додатки одержали: надуч. Семен Маєр в Німецкім Сатульмаре четвертий; надуч. Денис Тофанель у Волівцях і уч. Омелян Антонович в Долїшних Станівцях перший, уч. Николай Галїн в Марджині і уч. Ґізеля Герберґер в Радівцях другий. Окрім того полагоджено кілька меньше важних справ.

Рух до Канади. Нам пишуть з Чорного Потока: Що наш нарід легковірний та що тую легковірність, котра ему нераз приносить немало шкоди, підпирає і темнота, то знає певно кождий з нас. Вже перед трьома роками пустили чутку будьто би в Росиї вимерло народу в богатьох селах на холеру, та що російский уряд отворив границю (що вправдї і стало ся), аби приходив нарід ґаздувати. Люди стревожили ся тим сильно, а коли прийшла тут то там вістка, що один або другий дістав вже в Росиї тілько поля з забудованем, а навіть двори з ланами, то почав нарід вивандровувати цїлими родинами, особливо з сїл близько границї, як Чорний Потік і Онути, попродавши маєток за будь-яку цїну. До сих двох сїл спровадили жандармів майже з цїлої Буковини, сторожі фінансової, військової кінноти та цїлу компанію піхоти, котрі стерегли границю день і ніч, та се не помогло нїчого. А коли прийшов сюди сам президент краю з старостою, щоби о тім переконати ся власними очима, то перебіг перед їх очима через граничний потік тутешний ґазда Куфяк з конем і фірою. Але за кілька місяців вернули всї назад, пропустивши там гроші, а не заставши тут нїчого. Таке саме дїє ся в сїй околици і сими днями. Так як перед трьома роками, заохочуване прийшло з сусїдної Галичини, так і тепер, але вже не до вивандрованя до Росиї, а до Канади. Нарід сходить ся товпами на раду, люди ходять просити по старшинах о потрібні письма до їзди і старають ся позбути ся свого поля і ґрунту як найскорше. Є межи ними і такі, що належать до громадского уряду, мають воли, копиниці з кукурузами та стоги, як н. пр. Тодор Моканик, та що з того, коли він має тут лиш кілька морґів, а там чекають его аж 113 морґів ораного поля, як „Свобода“ пише, без всякої оплати. На щастє є у нас ботато таких розважних людий, котрі лиш покивують головами, та кажуть: „З поблизької Росиї ще вернули ся, але в заморскій Канадї пропадуть як камінь в водї.“

Економічне віче. Для осьвідомленя селян товмацкого повіту рішив видїл товмацкої філії „Просьвіти“ скликати сего року чотири економічні віча, з котрих перше відбуде ся в недїлю дня 23-го с. м. в Боронї коло Отинїї о ½ 3 год. пополудни. Реферати будуть такі: 1. Про стовариженя самопомочи; 2) як закладати крамниці по селах і як їх вести, аби стали підоймою добробиту хліборобів.

Отвореннє читальнї „Рускої Бесїди“ в Брідку відбуде ся в вівторок, дня 18-го с. м., на Преображенє. Програма обіймає приступні виклади, а при кінци наступлять сьпіви і деклямациї. Початок о 3-ій год. з полудня.

Quo titulo? Із Ставчан доносять нам, що сими днями похоронено там сестру православного консисторского совітника і ставчаньского пароха, але не на гарнім цвинтари, а — коло церкви. Не знаємо, за які заслуги оо. Бежанів для Русинів дано покійній сестрі таку честь, що поминено навіть громадскі закони, після котрих не вільно померших хоронити коло церкви. А що буде тодї, коли громада схоче колись малу церковцю заступити більшою, а не зможе задля тої могили сестри о. пароха? Чи може має громада задля великопаньских примх о. пароха в такім випаку дарувати під церков иньший ґрунт?!

Виновника замаху у Відни, котрий позбавив жита одного хлопця слюсарского, а другого здоровля в робітни слюсаря Баша, викрила полїция — як ми се вчера подали — в особі челядника слюсарского Фока, котрий мешкав в тім самім домі, що й Баш, а на котрого зразу не було й найменшого підозріня. Лиш всесторонні і дуже пильні доходженя навели на слїд, що виновником мусить бути Фок, але не він сам занїс бомбу до робітні Баша, лиш післав через якогось чоловіка. Деякі люди видїли Фока, що того критичного дня стояв на улици з якимсь чоловіком, очивидно якимсь робітником, котрий нїс на плечах мішок, і тому чоловікови дав якийсь накунок. Отже тепер удало ся полїциї виследити того чоловіка. Есть то Словак, Флоран Ґунка, котрий того самого дня приїхав до Відня, щоби тут стати до роботи при регуляциї потока Віденки у Відни. Фок наймив его, дав ему 90 кр. за дорогу і післав до робітні Баша, а даючи ему небезпечний накунок сказав, що то есть старий замок до направи. При тім ще звернув увагу Словака, щоби нїс той замок осторожно і не пустив на землю. Ґунка дїйсно нїс накунок дуже осторожно і лиш то уратувало его від такої смерти, якою погиб опісля в робітни хлопець слюсарский. Ґунка подав докладний опис того, хто ему дав той накунок, і показало ся, що то був Фок.

Великий фестин. З нагоди уродин цїсаря відбуде ся на горі Ґебля в Чернівцях завтра, в недїлю дня 16-го с. м., великий фестин, при чім будуть ґрати військові оркестри 41-го п. п. з Чернівців і 95-го полку з Станіславова.

дить, але є й иньші... Тай яка там у нас нераз ся патріотична робота? Чи в крамници, чи в торговли, чи в товариствї, чи при часописи? Де роботи призбирає ся більше, там певно треба й особної сили, але опроче? двох-трех людий з громади, щирих і трудачих, зробили-б всю отсю роботу, посьвятивши одну годину денно, й зробили-б богато краще, як хто небудь за гроші. Заливляти ся на сильно розвинені інституциї иньших народів, з товстими посадами, у нас поки-що нема ні причини, ні потреби. А хоче хто заробляти — цей найде иньше жерело доходу, ніж ся марна заплата рускої інституциї. А то бувають часом о сю заплату ще й завзяті суперечки...

Деякі наші інституциї попали прямо в руки тісних кружків, що з завзятою нетерпимостию замикають ся перед загалом громади. І тут у нас бувають великі суперечки, — чи о які основи, справи? ві, щоб лише товариство дахопити в свої руки, тихцем, сплетнями... Наші часописи! — одні з них терплять від тиску обставин, а другі? хиба „наша публика“ має який небудь вплив на них? хиба може мати? они-ж не стоять о неї! они-ж — за готові гроші, чужі або — й у свої же вижебрані, або пожинаючи жниво, що посіяли другі, всіми силами баламутять ту „нашу публику“. Чи богато-б то співробітників наших часописий знайшло охоту жертвувати ся, народному ділу! — коли-б не той марний гріш, вижебраний хоч би й від ворогів, або й від — інституцій, основаних як раз „нашою публикою“? А може они так образовані, талановиті, що таки справді жертвують ся, бо — могли-б кождого часу найти иньшу, оплатнїйшу роботу? може покинули для народної праці гарні, оплатні становища? Коли-б многі наші писателї й дїячі працею і пожертвованєм добивали ся признання й опори, тоді-б наша публика певно на тім пізнала ся, тимчасом замість сего розбуяла ся у нас пристрастна аґітация.

Певно, що обставини нашого житя не легкі, й богато треба вирозуміти й простити. Та й не о закиди кому небудь мені ходить. Але мабуть всї ми бачимо тяжкий внутрішний розстрій в нашім народнім житю, а причина сего є, здає ся мені, в сім, що в нашій дїяльности нема національної етики. Без етики — нема й хосенної, спільної, громадскої дїяльности, бо-ж сама етика дає змість такій дїяльности. Замість етики бачимо дрібну пристрасть, замість спільности — завзяту виключність і нетерпимість. Коли-б не се — не нарікали-б наші писателї на нашу публику, а публика — на писателів і політиків.

В. Коцовский.

Малий фейлетон.

Математика і любов.

Математика і любов належать до жіночого пола. Обі завертають голови. Ріжнять ся лиш тим, що одна є пристрастию, друга знанєм. Любови не можна назвати наукою. Она дуже часто без нашого відома вкрадаєсь до серця, не зважаючи при тім на голову. Тому то стріляють залюблені много дурниць. Математика-ж держить ся лиш одного розуму, не рефлектуючи при тім на серце. Тому і між найлїпшими людьми є кепські рахмістри, котрим за десятку можна й одиницю дати.

В математиці і любови говорить ся богато про ломи, з тою ріжницею лише, що в любови ломи не дають ся так легко стягати, як в математиці. В математиці людский розум знає „корине тягнути“; з любови нїхто кореня не вирве: часом аж серце з тим коренем рве ся.

Математика оперує числами, а любов сплатами канцлерских довгів.

Любов не може жити з математикою в згоді; она зараховуєсь і дуже часто не може витримати проби.

Увазї доброго математика не уйде найменьша похибка; залюблений не видить часом цїлої копи фальшів.

В любови як і в математицї є чотири головні операциї. Перша операция: залюблені додають собі в першім часї як найкрасші прикмети. Друга: звязок веде за собою множене. Трета: часто наступає дїльба, а потім і четверта операция — відтягане, бо одно від другого відтягає ся.

Скоро яке внесене є математично доказане, нїхто о его правдивости не сумнївае ся; скоро-ж залюблений каже: „я тебе люблю на правду“, то здорово мислячі люди кивають на се головами.

В математицї і в любови є простї і відвернені пропорциї. В любови пропорция називае ся тодї відвернена, коли „він“ є десять лїт молодший від „неї“.

Тому, що любов не вміє рахувати, приходить не в однім подружю до діференций. Хоть муж часом бересь до математики, він таки рад не рад мусить признати фальшивість рахунків для кравчихи і модистки і заплатити їх без проволоки.

В математицї і в любови не можна часом дійти до кінця. Коли-ж притім знайде ся ще яка відвернена пропорция або приятель дому, тодї не може вже обійтись без скорочень і ломів, тодї й найлїпший математик ломить собі голову над розвязкою подружної завдачі.

Евгенія Ярошинська.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 10-го серпня 1896.

	Львів.	*Чернівцї.*
Пшениця . . .	від 6.50 до 7.—	від 6.70 до 7.—
Жито	„ 5.25 „ 5.50	„ 5.30 „ 5.40
Ячмінь бров. .	„ .— „ .—	„ .— „ .—
Ячмінь простий	„ 4.25 „ 4.50	„ .— „ .—
Овес	„ 5.80 „ 6.—	„ 5.40 „ 5.80
Рінак	„ 8.50 „ 8.75	„ 7.90 „ 8.30
Горох	„ 4.50 „ 8.—	„ 4.20 „ 7.50
Вика	„ 4.50 „ 4.75	„ 0.— „ 0.—
Льнянка . . .	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Біб	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Бобик	„ 4.25 „ 4.50	„ 0.— „ 0.—
Гречка	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюшина черв.	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюшина біла	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Кукуруза стара	„ 0.— „ 0.—	„ 4.40 „ 4.80

Хміль 12.— 15.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 лїтрів 12.75—13.25

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецгера ч. 25.

В справі приниманя хорих і инших інформаций треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (23—100)

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Н. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесїв

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевнюю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанем

СТЕФАН ҐАІНА.

РАМИ

для образів і фотоґрафій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку ц. к. почти). 18—20

РУСКА КАСА

для ощадности і позичок,

в Чернівцях, ул. Петровича 2.

Приймае вклади щадничі на 5½ процент від членів, що заплатили цілу членську вкладку. Диридента від членських вкладок може в рок 1896 виносити найбільше 6½ процент (§. 18 стат.)

Членська вкладка виносить 20 зр. а. в.

Седини, що зголошують ся о позичку, як також ручителї повинні предложити ві книжочку податкову і зрузумілість.

ЖТО

хоче купити добрий і справедливий

МОСТ ОВОЧЕВИЙ

з яблок або грушок.

грубо витиснений, причім ґварантую за добру якість, нехай у часть ся до економа і торговельника

ГАНС СТАРІ, ЕДЕЛЬСБАХ,

почтова і зелїзнична станция **Фельдбах** в Штирії.

Посудину на мост прошу предсилати або можу і сам дати. Замовлени висилаю за поспїлатою. (10—10)

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Вел. Духовеньству і всїм вірним через Вирооєьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариати всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкраще умовини і видає полїси і квити в руских язиках.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третіх лиць **вкладки** до опрocентованя **по 5** процент. Ґварантина цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, на поруку двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенцій** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Хто хоче мати добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як инде, а употребленні ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплати. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я робію тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братському.

З поважанем

В. Данилевич,

машинїст у Кронпринца Шведского з Чернівцях, при ул. почтовій ч. 9.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 172. Чернівці, вівторок дня 6. (18.) серпня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Заграничнa полїтика.

Нїмеччина рішучо не має щасти з своїми кольоніями в Африці. Ще не минуло загально прикре враженє по процесї Шредера, що допускав ся в Африці страшних варварств, а вже вирнув на верх новий кольоніяльний скандал. Берлиньскі часописи заповідали его вже давно, але аж тепер сказали те, що мали сказати. Именно став ґубернатором чоловік, котрий не має найменьших спосібностий, — Путткаммер. Він не лише сидить через девять місяців в Нїмеччинї і не інтересує ся кольоніяльними справами, але і за тих три місяці, які урядує в Африці, робить лише лиха для держави. Один з найспосібнїйших офіцирів в кольоніяльній армії — то безперечно рітмайстер Штеттен і у него не вагав ся Путткаммер перетрясти всї річи без его відомости, саме тоді, коли той був в походї против ворожого племени африканьского. Але ґубернатор допустив ся ще гірших річий, — підозрівають его навіть о просту крадіж, так що Штеттен просив о перенесене, бо не хоче під таким ґубернатором служити. Ся вість Berliner Tagblatt-у наробила в Нїмеччинї великого шуму, а правительство забирає ся розглянути справу докладно. — Свого часу ми доносили, що між нїмецкими міністрами є ріжниці в поглядах на реформу військового карного права. А що ся справа в Нїмеччинї тепер на дневнім порядку, то говорять досить голосно о кабінетній кризі. Однак тому що при кінци сего місяця має росийский цар прибути на нїмецкі маневри до Вроцлава, криза поки-що не полагоджена. Нїмецка-ж праса виповідає, що криза наступить в кабінетї по відїзді царя. Хто уступить, тепер ще не знати. Говорили щось, що сам канцлер кн. Гогенльоге думає уступити, та вмить появило ся спростоване, що канцлер навіть не думає о димісиї, тим паче, що теперішні полїтичне положене на Балканї і на Кретї вимагають его спритної руки. Отже уступить мабуть лише міністер війни.

Майже так само, як Туркам на Кретї, іде Італії в Африці. З безпосереднім противником они дали би собі вже ради, але его піддержує незвістний приятель. Сими днями розніс телеґрам алярмуючу вість, що Італіянцям удало ся зловити голяндский корабель „Дельвік,“ на котрім були наладовані не вояки, анї невинні товари, але таки стрільби. Хто вислав їх? Чи має ся тут дїло із спекулянтами, що хотїли би зробити інтерес на старих стрільбах, чи може се справка полїтичних противників Італії? Сяк чи так, а для Італії є се осторогою, що наказує добре стерегти на середземнім морю границь своєї африканьскої кольонії. В слїд за тим розійшла ся ще прикрійша вість, а именно, що абесиньский король Менелїк приготовляє ся до нової війни в осени. Італїяньске правительство закликало в тій хвили головного команданта африканьского Бальдіссеріого, що був в Карльсбадї на купелях. Менелїк виевиняв доси кождого о своїм миролюбію, ба ему навіть вірили, і деякі італїяньскі часописи вже годили ся в засадї на мир, лише під можливими услівями. Аж нараз доносить заступник головного команданта італїяньского з Африки, що Менелїк приготовляє ся до війни. Оскільо ся відомість правдива, сего анї в Італії, анї навіть в Африці нїхто не може ствердити, бо до Абесинії нїхто тепер не дістав ся; однак деякі вчинки Менелїка вказують на се, що він не конче перенятий миролюбієм. На се вказує передовсім, що він цареви з нагоди его коронациї дарував пятьдесять італїяньских бранїв, котрі аж опісля дістали ся назад Італїянцям. Так не робить той, хто щиро бажає мира, і тому Італія приготовляє тепер скоро все, що потрібне для веденя борби з африканьским суперником.

Франция тепер в „одушевленю“, бо цар заповів вже офіциально свою гостину в Парижи. Ему приготовляють величаве приняте і численні паради. Міжтим їздить президент республики Фор по краю. Замітна є передовсім его подорож до Бретанії. До тої части Франциї в послїдних пятьдесяти роках заглядали лише цїсар Наполеон III. і маршал Мак Магон, та й то лише на кілька днїв, мов би спішили ся з тих сторін втїчи. Карно хотїв їхати до Бретанії, але его заскочила несподївана смерть. Цїсарі і президенти мають якогось боя перед зносинами з Кельтами, що замешкують Бретанію. Кельти именно зберегли свою мову, не хочуть в публичнім житю уживати ненавистної їм французькини, держать ся сильно католицкої церкви і є прихильниками монархії. Бретанія висилала доси консеквентно своїми послами лише прихильників монархії. Отже Фор хоче здобути кельтийске населене для республики. Перші початки его поїздки вказують, що та цїль не вдасть ся ему, бо три монархістичні посли з Бретанії хотїли его повитати опозиційною, монархістичною промовою. І аж тоді, коли Фор виразно заборонив такі промови, уложено текст промов, в котрих заневнює ся президента республики о вірности населеня для католицкої церкви і о щирій прихильности для мира, але о республиці Франциї нема в тих промовах і згадки. — В перших днях сего місяця відбула ся в Парижи величезна демонстрация парижских соціялістів, революціонників і антиклерикалів против теперішнього міністерства. Перед статуєю книгарника Долета виголошено 40 промов на честь комунїзму, соціяльної і міжнародної революциї. Не обійшло ся

ЯГОДИ.

Був звичайний день і звичайна година. На вежи черновецкого ратуша била девята. Сонце підняло ся вже височенько і виступувало на ринку скроплені плити. Нарід снував ся ріжновидово вербою по обох боках головної улиці, що перетинає ринок на дві рівні половини. Білі рушники, що ними нанї хлопки завивають голову, блестїли против сонця сріблистим сьвітлом наче стадо гусий, ішли навзаводи з цьвітистими капелюхами панї, з кольоровими парасольками і круглими кошиками з яриною на головах прохожих перекупок. З ними мішали ся чорні хлопскі сїрáки, білі сорочки, жидівскі халати, барвисті волоскі кафтани, темні швабскі спідниці, заквітчані та пристроєні красанї летинів, жіночі намиста та дукачі разом з малими ріжнобарвними шапочками студентів і з довгими расами православних богословів. Рідко де можна подибати такий ріжнородний вид, як на черновецкім ринку, де все громадить ся перед полуднем, щоб міске житє. Все чує ся на своїм місци, залагоджує свої покупки або з одної цїкавости чи з неробства вештає ся проміж товпою. А тепер ще раз так людно на ринку, ще більш сороката товпа, бо се час рож і суниць, коли над торгом носить ся милий запах цьвітів і ягід, коли око ваблять всякі літні новинки, почавши від червоної редькви, а скінчивши на білій пахучій деллї.

В радах розташували ся хлопки з своїми кошиками, саквами та мішчатами. Одні стоять та згорда поглядають на перебираючих між товаром панї; другі клячать з піднесеними весело очима, з білими як сніг зубами; иньші розсїли ся вигідно витягнувши на земли сніди, грубі литки, що цїкаво визирають зпід вузкої горботки.

„Кілько за ті ягоди, жінко?“ питає якась панї в хлопки, що, понуривши в низ голову, наче заснула над своїми ягодами.

„Ну, не спіть, коли продаєте“, додала, та доторкнулась еї плеча малою рукою, що наче налита була в ясну, шкіркову рукавичку.

„За ягоди? Пять шісток, панї.“ — Она підвела до гори голову, а сонце осьвітило їй чоло і кинуло остру тінь на великі очи, на гарні, повні і червоні уста.

„Еге, ти еще дівчина, а я тебе вже кличу „тїтко“, жартувала панї, любуючись мимохіть еї хорошим лицем. „Хиба ти два дни збирала ті ягоди, що хочеш тілько гроший?“

„Ей, що там збирати! Але подивіть ся, панї, які то ягоди...“ Вона похилилась знову до ягід і висипала трохи зі збанка на долоню. Ягоди були справдї приманчиві: такі великі, сьвіжі, пахучі, а червоні як грань.

„Що там збирати“, подумала собі еще дівчина. „Так, ті ягоди я збирала-б і за дурно, коби так само з ним, коби так само на тихім безлюднім зрубі, серед любого шелесту лїщини і поважного гомону темного лїса.“

„Ягоди самі родять ся, а гроші самі не приходять. Возьмеш три шістки?“

Дівчина оперла лікоть на колїно, перехилила голову на долоню, і поглянула спокійно на паню, що стояла перед нею облита ярким сонїшним сьвітлом, у дорогім цьвітистім убраню, під блискучою парасолькою, як та веселка в красках. За панею стояла чистенько убрана кухарка в перкалевій спідниці, з білим фартушком, що тїсно прилягав до тонкого стану. В коши було вже богато дечого накупленого, — видно не аби-яка панї, що може заплатити. З якимсь жалем оглянула те все дівчина і похитала сумно головою: „Инакше не буде, панї, як пять шісток.“

„Гадаєш, тілько ягід, що у тебе?“ розгнівалась панї, ображена тим холодним тоном. „Тримай собі їх на памятку!“ додала, і звернула ся до другої перекупки.

Ох, як радо була-б она задержала їх на памятку! Але они призначені на те саме, що і вся праця бідного робучого люду: ідуть на торг, для ужитку богатих, щоб бідному принорити кавалок чорного хлїба. Але нї, ті гроші не підуть на хлїб: она відкладає їх на своє весїле, що має прийти по жнивах.

Коби та панї знала, які дорогі ті гроші для бідної дівчини, може-б так не торгувала ся. Она певно вже замужна; еї чоловік якийсь пан, що заробляє великі гроші, дає їй на всьо, чого душа забажає; она не журить ся і не бідує, а тілько добагає, як би найкрасше, як би найсмачнійше! Оттаке житє без злиднїв, без жури!...

„А що-ж нас чекає?“ думала дальше дівчи-

при сій нагоді без того, щоб не напастувати зненавиджених попів, однак поліція вмішала ся в користь нападених.

Анґлійске правительство потерпіло в послїднім часї два тяжкі пораженя. Передовсїм перепало одно внесене правительства в низшій палаті, а опісля в висшій палаті принято против волї і помимо острих протестів міністерства поправки до ірляндскої біль. Ті поправки такі значні, що надають внесеному законови цїлком иньшу цїху, як се бажало правительство. Спочатку говорено в парляментарних кругах о кабінетній крізї, але що анґлійскі міністри держать ся пословиці beatus qui tenet, то поки-що о димісиї нема бесїди. Президент міністрів льорд Сельсбері заявив лише, що ухвалені зміни дуже значні і що правительство длятого протестує рішучо против дальших засадничих змін, а коли-б сей протест мав остатись без успіху, міністерство „розгляне ся в ситуації.“ Сей протест анґлійского преміер-міністра мабуть не буде мати сподіваних наслїдків і длятого міністерство цофне цїлий проект, але проте остане ся при кермі.

Попереднього разу ми писали про розруси в Цуріху. Швайцария не давала сьвітови довгий час про себе нїчого чути, аж нараз заколотив там спокій досить прикрий снір між німецкими і італїяньскими робітниками. Про властиву причину тої бійки доносять, що італїяньскі робітники (між ними є не лише швайцарскі горожани, але також з північної Італії) є богато дешевші і робдять нїмецким робітникам велику конкуренцію. Окрім того італїяньскі робітники в своїх готелях вирабляють страшні галабурди, нанастують людий на дорозї і т. д. Вкінци було Нїмцям сего за богато і они зробили відразу конець всему лиху.

Іспанії допікає вже повстане на Кубі до живого. Не досить того, що тепер повстане розширило ся по цїлім острові, що відтам Іспанія не може для веденя дальшої війни дістати ні одного шелюга податку, що зачерез те край попадає в величезні довги і мусить затягати позичку кількох мілїонів, кажемо не досить всего того, в самій Іспанії ще має правительство важку роботу. Сими днями появили ся в провінції Валенції уоружені товпи і приневолили правительство вислати військо. Вправдї не можна уважати такі товпи в Іспанії за щось незвичайного, бо там таке було в недавних ще часах на денним порядку, але се одно прикре: що правительство мусить в теперішній хвили, де напружає всї свої сили для придавленя повстаня на Кубі, вислати часть свого війска для втихомиреня одної провінції. Підозрівають, що прихильники кубаньского повстаня дали згаданим товпам в руки оружіе. Однак се треба піднести з похвалою: що цїлий нарід повстав против ворохобників як один муж, а іспаньский патріотизм не щадить гроша ні навіть житя для ратованя вітчини. На се кладе іспаньске правительство велику надію і надіє ся, що нарід видержить борбу з повстанцями, та вкінци таки їх переможе.

В Сербії ідуть приготовленя до зміни конституції дуже помалу. Знане є нашим читателям, що радикали унеможливили акцию короля в сій справі, і то тому, що король не обіцяв їм зараз покликати безсторонне міністерство. Ті самі радикали відбули сими днями велике віче і ухвалили резолюцию, в котрій домагають ся зміни конституції в демократичнім напрямі. Віче відбуло ся при незвичайно великім числї участників і дуже поважно, та викликало — як доносять з Білгороду — користне вражіне у короля. Загально надіють ся тепер, що справа зміни конституції піде скорим ходом.

Коли приходить ся згадати про Болгарию, пригадують ся нам слова покійного князя Александра Баттенберґа, котрий раз стоячи на горбі коло Софії сказав: „Майже вірити тяжко, щоб се мале гнїздо мало в собі крити тілько ненависти і підлоти.“ І справді, чи не є се підлотою метити ся на помершім, котрий ще до того положив тілько заслуг около своєї вітчини! В перших днях сего місяця положив невисліджений злочинець бомбу на гріб бувшого болгарского президента міністрів Стамбулова і ушкодив его значно. Кілька днїв перед тим відбуло ся заупокійне богослужене за убійників (!) міністра Бельчева, а якийсь патріот знищив гріб одного з тих убійників. Отже — так догадують ся — якийсь прихильник тих убійників піместив ся на гробі Стамбулова. Нехай хто задивляє ся на дїяльність Стамбулова як хоче, нехай его засуджує за его строгість, однак се признають ему кождий, що він положив великі заслуги около своєї вітчини і що сей вчинок видає ся конечно брутальностию і чорною невдячностию. — Ледви вернув князь Фердинанд до краю, сейчас вивинула на верх кабінетна криза. Ми вже перед кількома тиждн. писали о жаданю Росиї, щоби Болгария приняла назад тих офіцирів, котрі втїкли з Болгарії до Росиї, і то в ранзї, якої би були доси дослужили ся. Сим хоче Росия дїяти найбільшого впливу на болгарску армію. Однак цїле військо з міністром війни Петровом на чолї спротивило ся сему, а що князь не конче рішучо бере ся до дїла, значить, до безусловного відперти такого неумістного жаданя, подав ся Петров в димісию, а з ним міністер торговлї Начович. Вчерашні телеґрами доносять, що князь приняв димісию Начовича, але що-до Петрова рішене ще не наступило. Сим набирають відносини між Росию а Болгарией чим раз виразнїйші зариси, іменно Болгария піддає ся цїловитому впливови своєї „спасительки“, чого по знаній поїздці князя в Росию можна було сподївати ся.

Туреччина в великих клопотах. Повстане на Криті прибирає — як ми в однім з попередних чисел писали — грізні форми і мабуть не остане ся нїчого иньшого, як блькада острова. З другої сторони рухає ся Македонія і уоружені товпи стають небезпечними для слабої турецкої залоги на граничних стациях. Цїлком справедливо замітив один муж державний, що Туреччині поможе хиба здорова амнутация...

НОВИНКИ.

Черновцї, дня 17-го серпня 1896.

Слїдуюче число „Буковини“ вийде задля завтрішнього сьвята Преображеня аж в середу вечером.

Краєвий президент гр. Ґоес вернув сегодня з своєї двомісячної відпустки і дає завтра з нагоди уродин цїсаря великий обід.

Про промову пос. Барвіньского в сегорічних делеґациях, котру ми помістили були свого часу в нашій часописи, написав др. Іван Франко в першім випуску свого зреформованого *Житя і Слова* неприхильну критику, а *Діло* очивидно зараз ей передруковало. Отже в найновійшім випуску *Правди* читаємо про те ось що: В сій огірковій порі „Діло“ з любостю перепечатало також з своїми компліментами статю д-ра Франка з „Житя і Слова“ про річ п. Барвіньского в делеґациях сегорічних. Др. Франко виступає як ментор і дає лекцию, як би то треба перед Европою поставити справу українську, однак мабуть не мав під руков повного тексту, а хиба газетні окравки річи п. Барвіньского, або навмисне підсувае ему те, чого в его річи нема. Инакше не дійшов би до таких висновків, що нібито п. Барвіньский ad captandam benevolentiam гр. Голуховского зробив рівночасно „реверанс не тілько перед російским царем, але перед его міністром заграничних справ, а при тім гримнув на Росию“: що нібито п. Б. лише в благотворительнім обществі бачить небезпечність для української справи, коли тимчасом п. Б. говорив про mächtige und einflussreiche Elemente (а се загально відомо, які), що мають вплив на политику Росиї, на царя і т. д., а про благотворительне общество

на і затулила очи від сонїшного жару і виду торговиць, щоб не переривали нитки ей думок.

„Тепер не дуже добре при батькови та при матери, а як поберемо ся, як прийдемо на свою, чи не буде гірше? Землицї будемо мати скупо, хатчину тато виведе під дах, а дальше треба буде самим постарати ся. Двоє овець дістанемо, а коровки не буде: він підховав собі коника, і невеликий візок має, але одним конем не вспоре загона, — треба буде спрягатись. За те я зараз накуплю гусий та курок, курками буду торгувати у місті, а з гусий буде піре на подушки, — чотири подушки, як гори на постелї... Ах, як красно буде в моїй хатї!... Я нераз у щвабів бачила: поміст біленький, чистенький, стіл і лави чисто вимиті, ліжко застелене сьвіжим простиралом, заставлене подушками, піч вибілена і помальована синою фарбою, а вікна великі, чисті. Боже, се-ж рай така хатка! А в нїй будем жити ми разом, я з моїм любим Василем, як пара голубів у тихім спокійнім закуточку. Таке щасте не проминяла-б і за панські палати і за панські убори. Дарма, що они богаті, а нераз і в них жебрача доля.“ Дівчина думала і усьміхала ся до своїх рожевих надїй.

„Ну, якже-ж буде дївонько? возьмеш трийцять пять?“ запитала та сама панї, що за той час обійшла вже цілий ряд перекупок, але нїгде не найшла таких красних суниць.

„Не возьму, панї, меньше як пять шісток: за збанок три, а за горня дві шістки.“

„За збанок дам двайцять пять, а за горнець пятнайцять. Ну, хочеш чотири шістки?“

Дівчинї зробилось аж прикро. З ей золотих мрій витягла ей та панї на буденний торг.

„Чи-ж я перший раз продаю, панї? За тілько ягід я брала вже і по шість шісток і по сїм.“

„Тогди, як еще не було ягід, певно“, — відповіла гарна панї — „але тепер, хвала Богу, того дару всюда є. Хочеш сорок і два крайцари?“

Дівчина не відзивала ся. Она взяла обережно одну суницю зі збанка і вложила до уст. Їй здавалось, немов би Василь поцілував ей в уста тим солодким смаком і приємним запахом, бо сей збанок він сам назбирав вчера у лїсї разом з нею. Дівчинї закрутились сльози в очах, коли нагадала собі свого милого; така туга обгорнула ей і любов зворушилась у серци. Она рада би чим скорше нійти до дому, щоби побачитись з ним, щоби почути его голос, налюбовати ся хвильку его ясними очима.

„Сорок пять, панї, — як хочете. Я не хочу торгуватись, бо менї спішно до дому.“

„Дай-но, Касю, кошик. Висип уважно, щоби не подушились.“

Панї витягнула мошонку з торбини, що висїла в неї на руцї, і відчисляла грошї, а дівчина зібрала свої порожні горнята і коробочки до кошика, прикрила білим рантухом, поставила на голову круглу, сувняну подушичину, а на неї поставила легко і певно свій кошик.

„Дай тобі Боже щастя“, — сказала панї, даючи їй грошї — „тай скоро заміж вийти.“

„Дякую! Дай Боже! Я вже ладжу ся на сю осїнь“, відповіла дівчина, і ей чорні очи грали дивним огнем, а коралеві уста показали в усьміху два ряди білих зубів-перед.

„А богатий твій наречений, що?“ запитала мимоволї панї, бо відай она лиш з тої сторони вже звикла оцінювати супружества.

„Ей, де там богатий!... ал: здоровий і моцний“, відповіла самосьвідомо дівчина, „дасть Бог, доробимо ся. Отсї грошї з ягід я щодня також відкладаю на весїле.“

Їй наче стало лекше, що похвалила ся своєю таємницею перед чужою панею. Посмотріла еще раз за пазухою, чи добре еховала у платку грошї, попрощала паню тими своїми великими, блискучими очима і пішла долї рінком, проста як сьвічка, з кошиком на голові.

Як би не той кошик, она-б може підскочила з радости, котрою було переповнене ей серце. Бо от доперва десята на ратуши, а она вже випродала цілий свій кошик і свої суниці. Там перед селом він косить свою лучку, — она ему зараз похвалить ся. Най знає, яка она господиня.

І прискішала кроки, мов би вже видїла між покосами его сильну постать, похилену вад блискучою косою.

А панї подумала собі вертаючи до дому: „На що ті люди женять ся, хиба на те, щоб помагали собі взаїмно умирати з голоду...“

Л. Ловатенський.

згадав, що оно веде панславістичну пропаґанду між Славянами австрийскими і тим спиняє свобідний розвиток також і нашої народности. При сій нагоді згадав п. Б. і про Купчанкову промову на бенкетї московскої преси. Др. Франко перечить, що Купчанко навіть не говорив такої речи, хоч сам Купчанко признав ся телеґрамою висланою до бар. Хлюмецкого, про яку ми свого часу писали, а „Дѣло“ називає се денунциациею (бо у редакторів „Дѣла“ есть якась особлива сквапливість виступати в оборонї таких Купчанків, а після їх розуміня назвати чоловіка, що сидїв в криміналї, злодїем — се денунциация!). Др. Франко радив п. Б-му піти слїдом п. Крамаржа і чудує ся, чому п. Б. не говорив про утиск Русинів угорских і не протестував проти тисячелїтя мадярского. Отже власне п. Б. поступив так само як п. Крамарж, котрий не міг говорити про угорских Словаків, хоч їх не меньше гноблять Мадяри, як Русинів, бо президент муси би був звернути его бачність на те, що справа словацка не має нїчого спільного з буджетом заграничних справ анї з заграничною політикою. А вже-ж як др. Франко засяде небавом в „нескорумпованім парламентї“ і війде до делеґаций не „з ласки кола польского“, то побачимо, як він поставить українську справу, бо тодї певно від его голосу розпадуть ся мури Єрихона!

Загальні збори „Гуцульскої спілки промислової“ в Коломиї відбудуть ся дня 28-го с. м. в комнатах товариства „Родина.“

Для середних шкіл на Буковині ухвалила краєва рада шкільна на засїданю з дня 6-го мая с. р. нові дисциплїнарні приписи, котрі після розпорядженя міністерства шкільництва входять вже з новим шкільним роком в житє.

Мильна поголоска. Минувшого місяця подали деякі галицкі часописи вість, що з цїсарскої канцеляриї наспіла вже відповідь на мемориал рускої депутациї до Відня, котра жалувала ся на надужитя при послїдних соймових виборах до галицкого сойму. За тими часописями подали й ми ту вістку з застереженем, що не ручимо за єї правдивість. Отже тепер довідуємо ся, що дїйсно доси не одержав проводир тої депутациї о. Одаркевич жадної відповіди.

Пята курия виборча. Секретариат львівского магістрату предложив оногди галицкому намістництву спис виборців управнених до голосованя в пятій виборчій курії. Після того спису число виборців з громади міста Львова виносить 28.000. На робітників припадає 7.000. Той величезний спис виготовив радник магістрату п. Люзе на основі зібраних дат в часї двох тижнїв.

Робітничі збори відбули ся минувшої суботи в Чернівцях, на котрих обговорювано вибори з пятої курії. Підчас зборів прийшло до страшної бійки між робітниками а адвокатскими писарями за те, що один з проводирів робітників напав на тих писарів і казав, що они шкодять лише конципієнтам. До поставленя кандидата не прийшло взагалї. Хоч такі збори повинні мати передовсїм характер поучаючий, в Чернівцях зачинають они прибирати характер особистих сварок, при чім уживає ся симпатиї і антипатиї робітників не для загальної справи, а для особистих цїлий. О користи таких зборів можна справедливо сумнївати ся.

Новий нотариат отворено в Дрогобичу на підставі міністерияльного розпорядженя для судового округа самбірского.

Незвичайне явище природи можна було бачити в ночи з 7-го на 8-го с. м. між 11-ою а 1-ою годиною в Коломиї. По дуже горячім дни воздух трохи охолодив дрібний дощик, що вибав около 7 години вечером, потім настала глуха тишина, небо на полудньово-західній сторонї розясніло ся майже цїлком, а доперва по півночи в вечір начали насувати ся з півночи грізні чорні хмари. Незадовго зачали з них вибиватися снопи сьвітла електричного майже безпереставно серед протяжних громів і зливного дощу. Від часу до часу з хмар розсїяних по небі перескакували іскри електричні до головної і лучили ся з нею серед характеристичного тріскоту. Набиткана в той спосіб головна хмара — мов би кумулятор накладовувала в себе електричність в формі громів, котрі, на щасте, не наробили шкоди. Явище се тревало цїлих дві години, а мимо пізної пори майже всї жителї міста приглядались ему цїкаво.

Убійство. На весні застрілив один вояк 41-го полку піхоти на постерунку фрайтера з заздрости. Отже сими днями засуджено того вояка на двайцять лїт тяжкої вязниці і сегодня відвезено его до твердинї в Фінстермінц.

Росийска поліция в часах Александра II-ого. Коли цар Александер II. пробував в Вісбаденї, був назначений для него за сторожа безпечности пруский урядник п. Ґантерс — і він оголосив тепер спомини, містячі кілька займаючих епізодів. Найбільшою трудностию було нїмецкій полїциї, витолкувати росийскій сторожи полїцийній, окружаючій царя, що в Нїмеччинї не можна арештувати на підставі простого лиш підозріня. Виравність полїциї росийскої Ґандерса чудувала. Одної днини повідомила полїция вісбаденьска Ашеберґа з царского окруженя, що до Вісбадену приїхав молодий богатий студент росийский. Ашеберґ пійшов за студентом до дому гри і там запримітив, що студент справдї грає високо, однак без заінтересованя, так мов би про що иньше думав, а чорне волосе студента було штучне; іменно за ухом зазріло вправне око Ашеберґа маленький жмуток волося краски житної соломи, котра то краска припадала до ясного і рожевого лиця студента більше, нїж чорне волосе. Ашеберґ слїдив дальше і замітив на лици студента рівці штучно позатирані, щоби надати лицю молодшого вигляду. Дїяло ся те все около 10-ої чи 11-ої годины в ночи, длятого Ашеберґ рішив ся завтра висліджити, хто то є той студент. Однак ще в ночи повідомив о тім начальника полїциї при царю бар. Шульца. Шульц не відповів нїчого, але коли Ашеберґ прийшов рано до готелю, де заїхав той студент, то довідав ся, що студент тої ночи не ночував в готели. Доперва по трьох днях наспіла вість, що люди бачили, як росийскі полїцаї везли того студента до Росиї. Так скоро і тихцем справив ся з ним бар. Шульц. А що мав рацию, показало ся опісля. Той студент утїк полїцаям в дорозї, пізнійше вернув до Росиї, виконав замах на царя, умер на шибеници — а називав ся Нечаєв.

Прикрий випадок лучив ся жидачівскому послови д'Абанкурови. Підчас прогулки на Дністрі човном вибав у воду і коли-б не скора помічь селян, був би певно утопив ся, бо вода була на тім місци глубока і рвуча. Его витягнули вже непритомного і передали лїкарскій опіцї. Тепер пос. д'Абанкурови вже лекше стало.

Доставець динаміту. Дрогобицка жандармериа арештувала одного жида з Турки за те, що він через довший час достарчав динаміту тим властителям копалень в Бориславі, котрі не мали позволеня до уживаня динамітових набоїв. По переслуханю в судї відвезено его під ескортою до Самбора.

Незвичайний подарунок. Нїмецкий міністер війни ґенерал Броисард фон Шеллендорф одержав перед недавним часом цїкавий подарунок від японьских офіцирів, котрі хотїли виявити ему вдячність за гостинність, якої дізнали їх товариші, що перебували в Берлинї. Японцям розходило ся о то, щоби подарунок був не так дорогий як радше незвичайний і по довгих гляданях вистарали ся о когута, званого „о ре'а ріва“ т. є. довгохвостим, бо хвіст у него довгий на $5^1/_2$ метрів. Той рід когутів родує ся лише в околици японьского міста Тоза, але есть дуже рідкий. Гарний той птах великий як наш звичайний когут. Висдано его до Нїмеччини з курков під опікою ґенерала. Ґенерал мав богато клопоту, бо бояв ся, що ті птиці не перебудуть довгої морскої подорожи. Але когут і курка приїхали до Европи здорові і суть вже в посїданю нїмецкого міністра війни.

Воріг моди. Гарні Париженки були недавно в великім клопоті. Они не гадали, що їх улюблені рукави, що подобають на ґлящки, бальони, вепрові шинки і т. ин., можуть когось розлютити і привести до простунку. А однако так стало ся. Одного хорошого дня коло бірженої палати в Парижи роздав ся оклик тревоги з грудий кількох пань. Они замітили, що їх прегарно ушиті рукави мають повно дїр і то дїр випалених очивидячки циґаром. Красні і все лагідні лиця пань загорілись гнївом, а в їх очах заблисло завзяте і охота мести. На улици зробив ся рух, глядано виновника. В кутику поміж торговельними галями стояв молодий, бліднй мужчина, в руцї держав сховане циґаро. Причуте жіночих сердець не завело їх. Без сумнїву то був він — нужденний воріг жіночих рукавів. Називав ся Піер Брандо. В нїжних ручках підносили ся парасольки — обурене всїх, навіть перекупок було величезне. Нещасного виновника побито, а потім ще віддано на полїцию. Там признав ся він щиро до гріха і заявив, що найбільша его приємність випалювати модні жіночі рукави, а особливо шовкові. Впрочім то порядний чоловік і має лише ту одну хибу. За то сидїв вже два рази в арештї, але не вилїчено его від тої недуги. Вже яко студент відривав стяжки і кокарди від жіночих одягів, обливав їх атраментом, відтак вітріолем, а тепер взяв собі до помочи циґаро.

Найбільший улій — як пише Technische Zeitung — є в Серра Невада, в північній Каліфорнії. Є се скала Бек Рок, 40 м. висока. В щілинах тої скали поселило ся казочне множество пчіл. Годї означити, кілько меду зносять що року ті пчоли, бо нема способу змірити глубини скальних щілин.

Річне справозданє товариства банку гри в Монако виказує тринайцять міліонів франків чистого доходу. Цїлий дохід обчислено на 50 міліонів. Найбільші видатки становлять: заплаченичиншу для князя Монако, високі кошта заряду і удержаня банку гри, опери, концертів, парку і ріжних уряджень міських. Родина основателя Блянка дістає значну часть зисків. Французка праса дістає після Vossische Ztg. 1,160.000 франків за те, що ріжні дневники мовчать о випадках і самоубійствах, котрі лучають ся в Монте Карльо і Монако, але за те описують широко уряджені там представленя, концерти, балї і оголошують приїзд знатнійших чужоземців.

Найдавнїйший любовний лист на сьвітї переховує ся в британьскім музеум в Льондонї. Лист той писаний був перед 3500 лїтами якимсь египетским кавалером до одної египетскої княжни. Автор висказує в нїм свою горячу любов і просить княжну о руку. Лист виритий на цеглї.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 17-го серпня 1896 року.

Цетінє. Князь Неаполю приїхав сюди incognito. Публика витала его дуже сердечно. Князь заїхав до палати наслїдника трону і по короткій перерві зробив візиту чорногорскому князеви і княгинї. Вечером буде спільна вечера виключно для князївскої родини.

Берлин. Міністер війни, ґенерал Броисард подав ся в димісию. Яко причину димісиї подають непорозуміня з шефом військової канцеляриї, ґенералом Ганке; оба хотїли мати першенство в справах військових.

Царгород. Австрийский амбасадор був на авдиенциї у султана; авдиенция тревала дві годинї.

Софія. Князь приняв також димісию міністра війни Петрова; але що нїхто з висших офіцирів не хоче приняти теку міністра війни, то князь рішив, що посади міністрів війни і торговлї будуть необсаджені аж до зібраня собранія.

Софія. Стоїлов напирає, аби зараз іменовано нових міністрів. Петрова заступає тимчасово полковник Ванов. В добре інформованих

кругах говорять, що міністром війни має стати Бендерев, котрий тепер є в російській службі і має вернути до Болгарії за згодою князя. Офіцири задумують спільну акцію против такого міністра.

Чікаґо. Шанси Мак Кінлея на президента Сполучених Держав ростуть з кождим днем. Не всї демократи будуть голосувати за контркандидатом Брияном.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 10-го серпня 1896.

	Львів.	*Чернівцї.*
Пшениця . .	від 6.50 до 7.—	від 6.70 до 7.—
Жито . . .	„ 5.25 „ 5.50	„ 5.30 „ 5.40
Ячмінь бров. .	„ .— „ .—	„ .— „ .—
Ячмінь простий	„ 4.25 „ 4.50	„ .— „ .—
Овес . . .	„ 5.80 „ 6.—	„ 5.40 „ 5.80
Ріпак . . .	„ 8.50 „ 8.75	„ 7.90 „ 8.30
Горох . . .	„ 4.50 „ 8.—	„ 4.20 „ 7.50
Вика . . .	„ 4.50 „ 4.75	„ 0.— „ 0.—
Льнянка . . .	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Біб	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Бобик . . .	„ 4.25 „ 4.50	„ 0.— „ 0.—
Гречка . . .	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюшина черв.	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюшина біла	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Кукуруза стара	„ 0.— „ 0.—	„ 4.40 „ 4.80

Хміль 12.— 15.— зл. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ.-КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки університеткой *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях,** улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішофера.) (24—100)

Виданя „Буковини".

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини" обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА"

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку"

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всї 7 разом за 7 зр.

З пересилкою почтовою 7 зр. 30 кр.

Н. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публіку, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сїй нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанєм

СТЕФАН ҐАІНА.

РАМИ

для образів і фотоґрафій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку ц. к. почти). 19—20

„Днїстер"

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найлїпшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають „Днїстрови" можність обезпечувати і виплачувати і найвисші суми.

Подїси „Днїстра" приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер"** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкоректнїйші уклїни і видає подїси і квіти в руских язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер", стоваришене зарестроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранція цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер" ще є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта", а виконана в лїтоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти" і передплатників „Зорі" 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї" у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця" бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Памятайте на Народний Дім.

в Чернівцях!

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употребленні, що добре удержані починаю від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репераціюне потребує журити ся, бо я роблю тут безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанєм

В. Данилевич.

машиніст у бровари Шнайдера в Чернівцях, при ул. ратушевій ч. 25.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 173. Чернівці, четвер дня 8. (20.) серпня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Національне питане.

В послїднім часї появили ся в росийскій прасї статї, в котрих доказують автора, що національне питане втратило тепер вже свою вагу. В сїй справі пише „Народна Часопись“ таке:

Чого хоче сьвідомий себе нарід, коли домагає ся самостійности? Очивидно не того, щоби лиш з другим народом дерти ся і сварити ся або вести з ним борбу навіть кроваву, як то н. пр. дїє ся вже з давна на Балканї, а тепер головно на Кретї і по части в Македонії. Коли якийсь нарід сьвідомо добиває ся свободи і самостійного житя народного, то хоче, щоби всї ті одиниці, котрих рідна мова лучить в один нарід, могли лекше, свобіднійше і вигіднійше жити на сьвітї, щоби не якісь иньші люди, з чужою мовою, лиш всї свої користали з природних богатств якогось краю, щоби всї свої самі так собі зладжували жите, як їм найдогіднійше, щоби всї, котрих лучить одна і та сама рідна мова, взаїмно собі помагали, значить ся, лиш они самі і для себе вели народну роботу, отже і займали всї ті становища і посади, на котрих найуспішнійше веде ся робота народна — словом, щоби всї одиниці народу знаходили як найлекше і як найлїпший спосіб до житя. В тім то містить ся все то, що називаємо коротко націоналїзмом або справою народною. Нехай собі буде кождий якої хоче віри, але нехай признає ся до одного і того самого народу і спільно помагає розвивати то жите народне, котре лиш само може піддержати успішно жите одиниць.

Давнїйше мало дбали люди сьвідомо про жите народне і длятого національне питане рішало ся звичайно несьвідомо, случайно. Але в новійших часах зміркували люди важність сьвідомого розвою народного і стали домагати ся длятого своєї самостійности і независимости. З того пішло т. зв. національне питане, та проява в житю народів, що кождий нарід хоче жити своїм власним житем і домагає ся свободи. Були народи, котрі щасливим случаєм вже давнїйше розвинули ся національно, станули на своїм питомім ґрунтї національнім і тим веде ся тепер дуже добре; але були й народи, котрим так не пощастило ся і они аж тепер, провидївши, зачинають домагати ся своїх прав народних. Що давнїйше робила, так сказати би, сама природа, то хотять тепер люди самі сьвідомо робити, опираючись на природних правах до того. Таких народів, що в наших часах добивають ся самостійности народної, найбільше в Европі на всходї і полудневім всходї. Тут то тепер рішає ся питане національне.

„Але до чого ми то все говоримо? — Ось до чого: В послїдних часах пустили ті, котрим питане національне дуже не на руку, котрі хотїли би старшувати над другими народами і гнобити їх дальше так само, як гнобили доси — ті пустили гадку, що питане національне вже пережило ся. Таку гадку пустили деякі росийскі ґазети, а ті, котрі так само роблять і до того самого стремлять, що й Росия — до гноблення народів, підхопили ту гадку та й собі крикнули: Націоналїзм вже пережив ся!

То неправда! Націоналїзм не пережив ся і не переживе ся, доки будуть окремі мови, котрі лучать людий в одиниці висшого степеня, в народи. А що так буде, доки людий стане на сьвітї, то річ певна, бо нїяка сила людска не накаже, не змусить всїх людий на сьвітї говорити одною бесїдою, жити всїм однаково, однаково їсти і убирати ся — не зробить з землї касарню, не упхає всїх людий в ті самі мундури, не заведе їм одну і ту саму команду. Питане національне не лиш не пережило ся, але оно ще що-раз то сильнїйше виступає і розділює народи навіть там, до того найменьше можна було сподївати ся і де може найменьше було до того причини, як н. пр. — в Швайцариї.

Що у нас в Австро-Угорщинї вся борба, яка веде ся між народами, є лиш борбою ізза націоналїзму, того не потребуємо доказувати. Навіть ті радикальні партиї, що відкидають націоналїзм, не роблять остаточно нїчого иньшого, лиш борють ся о націоналїзм всїх народів. То само дїє ся і в Туреччинї. І там так само веде ся

Наша антольоґія.

З Ватсона.

Ось ґранат високий, пишний;
Та его сочистий плід
Ручкою нїжною рвала,
Пурпуровий рвала цьвіт.

Він в опущенім садочку
Вбрав ся в зеленї розкай;
Вбрав его у цьвіти-листе
Звону ясний, тендий май.

Ти-ж прикученого серця
Радість вся, єдиний сьвіт,
Ти з моїм житєм розбитім
Перший і найкрасший цьвіт — —

Ти в земли лежиш холодній!
І ветри тебе кже жар
Не огріє, — не розбудить
Вже тебе любови чар.

В. Щурат.

* * *

Колись був час такий, що я в нїщо не вірив, —
Ні в щасте, ні в добро, ні в Бога, ні в людий;
І жив я з дня на день без віри, без ідей, —
О Боже, я тодї всю силу гори звірив.

Минуло ся і днесь нема мені потреби
Безвірця чорного лякати ся приміт,
Бо хоч і відїйме у мене віру сьвіт,
О мила, все-ж таки я вірити-му — в Тебе.

Богдан Левкий.

Ситий голодного не знає.

Казка.

—

Сказати вам байку, паничу? Колись знала багато! А нинї на старости лїт ні ладу не знайду, ні памятию не зведу цїлої думки, бо вісїмдесятка придавила і плечі старечі і гадки молодечі... От і нагадала невеличку казку-билицю, — послухайте, коли ласка: про пана ситого — і про пана голодного. Тепер передновок і голод, бачите, наводить на память давні річи.

Був собі пан дуже великий і дуже богатий. Худібки у него і маєтку велика сила. До того добра тримав не мало всїлякої челядини, що звивалась як муха в окропі, бо на причуд було паниско вибагливе на роботу і нетерпячка. Але се не вся ще біда! Робити — роби, та скоро, та моторно, тільки, щоб пан не бачив, коли будеш їсти. Та бо то і не легко їсти, щоб не вбачив паниско! Гірко бідувала челядина; а то ні віднекатись ні утечи, бо за панщини знайшли і на край сьвіта, а тодї вже били-били, часом аж до смерти.

Мав пан парібка до коний. Той парібок возив его по всїх містах і по всїх панах в гостї і за дїлом всяким. Звав ся Грицько. І любив пан Грицька за те, що добре поводив кіньми, що запрягав на дух, що памятав про кожду паньску дрібницю, але тільки всего, що любив. Грицьку лядь коні! Грицьку запрягай! Грицьку заїзджай! Грицьку, чи всьо в ладї? Грицько повертаєсь як на бритвах. Але чи Грицько їв, про те не спитав паниско нїколи. Надоїло парібкови таке житє. Що тут дїяти? Все ховай ся з кавалком хлїба, а про страву нема що й говорити. Хиба тодї попоїсть, як пан спить, або загуляє...

Було се на польского Петра. Пан попоївши полуденку зо дві годинї — він любив дуже полудновати і було кому, бо і високий був собі, а завгрубшки як стара деревина, — і попивши кавою, закурив люльку. Пускає хмари диму у холодочку.

— Гей, Грицьку! — кликнув. — Їдемо в гостину. Коні на дух! А щоб все сьвітило ся як шкло! Розумно? За годину виїзджаємо.

— Добре, — сказав Грицько, склонив ся та бігцьом побіг ладнати ся.

Вже заїхав. Пан не поквапляє ся; горячо на него ще, а дорога і так не дуже далека. Знакома і панови і Грицькови; хоть би і на потемки то трафлять і заїдуть на час.

Сонце погасало, коли рушили в дорогу.

борба національна, а як видимо зі щораз лїпшим успіхом, бо поодинокі народи вибивають ся чим раз більше зпід панованя Турків та стають самостійними. То само жде колись і Росию і тому то она стараєсь тепер вмовити в людий, що націоналїзм перестарів ся.

Як же то він так перестарів ся, коли навіть в так старій і спокійній Швайцарії зачинає відживати? В Швайцарії жили доси спокійно побіч себе Нїмці, Італїянці і Французи. Дїлила їх що правда мова і віра, бо там побіч католиків суть і протестанти. Тепер же, як доносять нїмецкі ґазети, завела ся і там борба о націоналїзм, викликана новим рухом полїтичним і економічним; зазначились вже виразно змаганя, стремлячі до того, щоби народи романьскі, Італїянці і Французи, відділили ся окремо від Нїмців. Дотеперішний устрій і лад в швайцарскій републицї вже не вистає народам сего краю і они чим раз більше хотять відлучити ся окремо, жити своїм окремим житєм народним.

Отже націоналїзм не перестарів ся, противно відмолоднїв і набирає чим раз більшої сили; всюди, де глянемо по Европі, видимо его молодечу животворячу силу. Нема его хиба там, де завмерло в якімсь народї вже всяке почутє народне, або де так прибите, що не може видобути ся на верх. Але маймо надію, що націоналїзм віджие й там, де він нині зовсїм прибитий і пригноблений. Скоро віджие в народї націоналїзм, настане з ним і нова сила а тогди і народови та поодиноким его одиницям стане лекше жити на сьвітї. Але щоби віджив націоналїзм, треба плекати і розвивати почутє народне. Се найважнійша справа народна.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 19-го серпня 1896.

Цїсарскі уродини. Вчерашний день був день празника для всїх народів Австро-Угорщини. Всї з щирого серця бажали нашому найяснїйшому монархови всякого добра та довгих лїт. Русини з'осібна мають всяку причину обходити той день сьвяточно, бо в одинокій ще Австриї ми живемо вільним житєм, тут завдяки великодушности нашого цїсаря запоручена всїм народам, отже і нам рівноправність, в Австриї добуваємо ми собі все ширші права, а завдяки ласкавости монарха ми неодно одержали вже добродійство. Тож і не диво, що в цїлій Галичинї і на Буковинї та Угорщинї Русини щиро прилучили ся до молитв иньших народів о добро для свого ласкавого цїсаря. В Чернівцях відправлено у всїх церквах і костелах богослуженя, на котрих явили ся представителї властий. По полудни відбув ся у краєвого президента ґр. Ґосса великий обід. З хат в середині міста та з урядів повівали чорно-жовті та синьо-червоні хоругви. Особлившу увагу звернув на себе дім при паньскій улици, де містить ся канцелярия предприемства для заведеня електричного осьвітленя. На гарно прибранім балькоиї виднїв ся бюст цїсаря, а над бюстом сьвітила ся велика корона, зложена з великого числа електричних лямпок. У Львові відправив кардинал-митрополит Сембратович торжественне богослуженє в архикатедральній церкві сьв. Юра. Як нам телеґрафують, в цїлій державі обходжено вчерашний день торжественно і з всїх уст поплила просьба: Боже, будь покровитель цїсарю, его краям!

Із Станїславова пишуть нам: Вчера, в день уродин цїсаря, відслужив в місцевій рускій катедрі епископ Юлїян Куїловский в сослуженю своєї капітули торжественну лїтурґію. В катедрі явили ся представителї властий і величезна товпа народу з міста і околиці. — Зрана о 8-ій год. відбула ся на площи військових вправ торжественна полева служба Божа, котру відслужив у відповідно прикрашенім наметї рускій військовий душпастир, о. совітник Касиян Куницкий. В богослуженю взяла участь цїла тутешна залога, що задля близьких маневрів збільшена над 3000 людий, під проводом бриґадира кінноти, ґенерала бар. Кравса. Війско дало підчас богослуженя три салви, по котрих слідувало по 8 вистрілів арматних. Опісля наступила дефіляда війска і ветеранів при звуках музики 95-го полка піхоти і 32-го баталіона стрільців. Між присутними бачили ми старосту і радника намістництва Прокопчиця, радника двору і директора зелїзниць Вербицкого і ін. Пополудни о 2-ій год. дав офіцирский корпус в салї військового касина обід на 70 осіб, в котрім взяли участь також запрошені начальники тутешних урядів з впр. епископом Куїловским на чолї. Тоаст в честь цїсаря виголосив ґенерал бар. Кравс. Підчас циру концертувала музика 95-го полку піхоти.

Іменованя. На медичнім факультеті львівского унїверситету іменовано професора ческого університету в Празї д-ра Андрія Обжута, професором фармакольоґії і формакоґнозиї проф. д-ра Вацлава Собиральского з Марбурґа, а професором медичної хемії д-ра Володислава Немиловича зі Львова.

Особисті вісти. Радники краєвого суду Володимир Ясеницкий і Артур Фанґор повернули із шестотижневої відпустки.

Міністрови зелїзниць ґенералови Ґуттенбеґови грозила велика небезпечність в Станїславові, коли мав виїздити на інспекцию до Чернівців. Сальоновий віз міністра уставлено на шляху гусятиньскім, звідки надходив поїзд. На щастє надїжджаючий машиніст ще в пору запримітив фатальну похибку стациї станїславівскої і поїзд свій здержав.

З черновецкого унїверситету. Професор др. Ернст Ґруза іменований звичайним професором римского права на університетї в Інсбруку. Позаяк проф. Ґруза вибраний на 1896/97 р. ректором нашого університету, то тепер треба буде наново вибирати ректора, котрий мабуть вийде з колеґії професорів правничого виділу. — Міністерство потвердило рішенє професорскої колеґії, котрим іменовано амуензіса при університетскій бібліотецї д-ра Рудольфа Волькана приватним доцентом для новійшої нїмецкої літератури при тімже університетї.

В справі дяківскій, котру ми порушили в попередних числах нашої ґазети, одержали ми від одного церковного півця з вижницкого повіта письмо з подякою. Той півець радить, щоби півці кождого деканату зійшли ся на спільну нараду і вибрали по одному або двох заступників. Відтак заступники зі всїх рускихдеканатів мали би порадити ся над заснованєм дяківского товариства рускоґо. Волоскі півці церковні мають вже своє товариство, але оно замість дяківскою справою інтересує ся лише волоскою національною пропаґандою. Тому повинні руські півці церковні лишити всякі спори на боцї і передовсїм старати ся о поліпшенє свого матеріяльного биту.

Вступні іспити і вписи до ґімназиї в Радівцях відбудуть ся в днях 1-го і 2-го вересня с. р. кождого разу о 8-ій год. зрана.

Осьмішуванє рускої мови. В урядовій (!) части часописи Czernowitzer Zeitung з минувшого тижня появило ся знов „Оголошенє", котре ізза численних своїх лексикальних, стилістичних, правописних і иньших ґраматичних похибок виставляє руску мову просто на сьміх. Звертаємось проте до в. п. к. бук. краєвого правительства з запитанєм: Чи знає в. п. к. правительство, що в Буковинї суть Русини, котрих мова урядова є руска, а не волоска?

вительство, в який спосіб осьмішують і з'огиджують руску мову в его урядових оповіщеннях і чи положить в. ц. к. правительство конець сему обиджуваню національних чувств Русинів? Звертаємо заразом на сю справу увагу наших послів і тов. „Руска Рада."

Союзники „русскихъ консерватистовъ." Вихвалюваний без кінця в *Бук. Вѣдомостяхъ* о. Прелїч, парох в рускім селї Брязї, продовжае свою румунїзаторску роботу. Недавно отворив, як ми про се донесли, румунїзаторску читальню „Стелуцу", а тепер підводив сей паночик, що є заразом писарем і т. д., громаду, щоби домагалась запровадженя науки волоскої мови в тамошній школї. Розуміє ся, що покровителї наших „консерватистовъ" пп. Мустаца, Стирча, Ончул, Воюцкий та Іеопескул попруть се жадане в краєвій радї шкільній так само горячо і успішно, як в Іпотештах. А коли удасть ся їм вийсти з Брязи оклеветаного в *Бук. Вѣдомостяхъ* учителя-Русина й замістити яким перекиньчиком, тодї румунїзация бразняньских Гуцулів, розпочата уже в церкві, піде ще гладше на славу і користь о. Прелїча і велике вдоволене *Бук. Вѣд.*, що раді такому спинюваню рускої просьвіти в надії, що тодї лекше прийдесь колись „батюшкѣ" змосковщити наш нарід. — „Сьмій ся, враже, та не дуже!..."

Нова секта повстае мабуть між прав. румунїзаторами. Ото читаємо на рускім шкільнім свідоцтві школи в Іпотештах такий підпис: Ion Voloscinc, preot rom. ort. or. Отже о. Іван Волощук є сьвященником римско-православним. Секта ся має мабуть причину в звістнім наклонї Румунів закордоньских до лат. віроісповідання, до котрого, видко, й наші папрумуни прихильють ся, щоби доказати й свое походжене від Римлян.

Товариство буковиньских лїкарів відбуде в пятницю, дня 21-го с. м., пленарне засїдане, щоби нарадити ся над виборами до палати лїкарів.

До галицкого краєвого видїлу вийе косівский банк християньский за ініціятивою свого директора Дерфлера мемориял, в котрім звертае увагу краєвого видїлу на визискуване Гуцулів, котрі займають ся винаєм худоби, а також на марноване краєвого богатства через занедбане молочництва. Торговлею худоби займае ся головно жидівске товариство акцийне. Коли зважить ся, що жидівскі спекуланти висилають тисячі бочок бринди до Кесмарку на Угорщинї, а по перерібцї вертае та сама бринда по далеко вищій цінї назад до краю, то ясно, що заложене фабрики бринди і сирів могло би принести людности і краєви значні зиски, а що найважнійше, гріш лишав би ся в краю.

Помилованє Романтична і голосна перед місяцями історія убійства Николая Лаврика любовниками его жінки Настї, двома шваґрами Дмитром Бігуном і Тимком Маничом, закінчила ся тепер. Станїславівский суд присяжних засудив Бігуна і Манича на шибеницю; цїсар помилував їх, а найвищий трибунал перемінив кару смерти на дожизнену вязницю.

Зуби мамута, ваги близько 10 кільоґрамів, знайдено в руслї Сяну під селом Сьвяте, в повітї ярославскім. Оказ той дуже цїнний, поки-що знаходить ся в торговли Досковского в Перемишли, де его можна оглянути.

Зі страху перед військовими вправами втїк вояк артилериї Мечислав Калїґа з касарнї у Львові і переховував ся у своїм власнім домі. Однак патролї, що дуже часто до него навідували ся, не давали ему супокою і він рішив повісити ся у власнім городї. На щасте его замітили саме в час і відставили до ратункової станції, а відтам повезли его до шпиталю, де дезертир прийшов до себе.

Небувале. В Бірчи подав ся цїлий судовий персонал, почавши від начальника аж до слуги, о перенесене.

Справою замаху у Відни займае ся віденьска праса дуже живо. Показало ся, що Словак Гунка цїлком невинний, бо він лише передав бомбу в варстатї Баша, не знаючи о нїчім. Властивий виновник Фок хотїв вибухом бомби вбити Баша і оженити ся з его жінкою, 28-лїтнею гарною женщиною, а з нею дістати також в посїдане цїлий варстат. Жінку Баша арештовано, бо підозрівають, що була в порозуменю з Фоком. Як доносить Sonn u. Montags Ztg., арештовано окрім того ще кілька осіб, котрих імен поки-що не можна оголосити, бо й они знали о намірених замаху. Сам Фок є чоловік порывистого успособленя. Розповідають, що він сидів в коршмі і весело висьпівував, коли его першу жінку хоронено. В послїднім часї він був без роботи і думав тим страшним злочином прийти до маєтку.

Нова американьска видумка. Величезний розвиток американьского дневникарства витворив в Сполучених Державах цїкавий промисл, — збираве витинків з часописей. По більших містах витворили ся окремі предприємства збираня тих витинків, котрі приносять властителям немалі зиски. На пр. в Чікаґо есть таких предприємств кільканайцять. До бюр предприємців приходять нераз цїкаві замовленя. Так приміром одно з тих бюр зробило з якоюсь фабрикою штучних рук і ніг умову, що буде ему присилати всї витинки з часописей, в котрих описані нещастні пригоди і случаї, в котрих люди стратили руку або ногу. Иньше знов бюро присилае до фабрики дитячих візків адреси всїх новоженців. По кількох місяцях дістають молодї пари від тої фабрики хороший, ілюстрований цїнник візків. Також і поодинокі особи, учені, полїтики і т. ин., котрі не мають часу переглядати купу задрукованого паперу, а хотїли би знати, що пишуть о них або о справах, які они порушили, замовляють собі в тих бюрах дотичні витинки ґазет. Чим старші ті витинки, тим дорожші. Найбільше доси, бо 15.000 долярів, заплатило правительство Сполучених Держав за повну збірку витинків з „Новойорского Геральда" о війнї з рр. 1862—1864, в котрій *розходило ся о знесенє невільництва в Сполучених Державах.*

Сибірску зелїзницю почали будувати 31-го мая 1891 р., а до нинїшного дня віддано вже декотрі викінчені части до публичного ужитку. І так в серпни тамтого року отверто лїнїю Челябиньск-Омск в довготї 793 клм., а в жовтни полудневу лїнїю Владивосток-Графская в довготї 414 клм. Тепер отворено лїнїю Омск-Томск, котра, як звіщають з Петербурга, з кінцем сего року дійде до Красноярска над Єнисеєм. Довгота тої лїнії виносить 1.385 клм. Можна надіяти ся, що 1904 року буде викінчене цїле велитне дїло. Довгота зелїзниці трансибірскої буде виносити 7.609 клм., підчас як віддаль з Парижа до Царгорода виносить лише 3.042 клм., а північноамериканьска зелїзниця Central Pacific має 5.357 клм. — По скінченю зелїзниці сибірскої буде можна віддаль з Відня до Владивостока т. є. 11.429 клм., переїхати в 19 днях і 10 годинах. Припустїм, що на тій зелїзници будуть колись курсувати поїзди поспішні зі скоростию 60 клм. на годину, то подорож разом з перестанками тревати буде 9—10 днїв. Що зелїзниця сибірска значить для прискореня сьвітового руху, доказуе факт, що при помочи тої зелїзниці можна скоротити подорож з Льондона до Япану (до Наґасакі), або з Льондона до Хіни (до Шанґая) о 10 днїв. Подорож навколо сьвіта буде тревати тілько 42 днїв.

Телеґрами „Буковини".

З дня 19-го серпня 1896 року.

Відень. Цїсар надав міністрови заграничних справ ґр. Ґолуховскому ордер золотого руна, міністрови війни Крїґаммерови великий хрест ордера Леопольда, а ґенеральним ад'ютантам Паровi великий хрест ордера Леопольда, Больфрасови ордер зелїзної корони першої класи.

Цетінє. Урядово оголошено заручини княгині Єлени з престолонаслїдником Італії. Нарід дуже одушевлений.

Атени. Ґубернатор Ретімнона стягнув військо з околиці до міста. Се заряджене приписують інтервенції держав.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университетской *Більрота-Ґуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформаций треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішнофера.) (25—100)

то маєш сороківця на тютюн і пиво. То сіно треба підлити пивом. А як би не помогло, то сейчас приходи до ясне, дам вина або яке лїкарство.

Грицько поцїлував в руку ясневельможного, моргнув вусом і повернув кіньми до стайнї, а пан пійшов у палату.

Слуги чекаючи на пана цїлісіку ніч і полрімались, сидячи на кріслах; коли-ж рипнули двері, всї бігали не своїми ногами. Звичайно по гостинї діставалось всїм і по лайцї і по кулакови, або еще більше. А вже заснати або задрімати ся — то була дуже велика провина! Тепер ясне пан був тїльки змучений та невеселий, але дуже ласкавий. Він промовив миленько:

— Дїти, та бо вже розрухайтесь і принесїть їсти, бо я дуже голоден. А не забудьте і про мого Грицька! Він бідачиско крім сіна нїчого не їв.

Служба кинулась здивувана до роботи. За хвилю накрили стіл, нанесли всїх прибагів панських і пан у перше похвалив і сказав „дякую вам, дти!" Снїданок був короткий, бо пан замітав з тарілок все як нова мітла. Все було „дуже добре, дуже смачне!" На відраду випив пів фляшки доброго вина, а пів фляшки дарував лакеям і Грицькови. Слуги не вірять своїм очам ні ухам, а пан еще каже „вийнйте здоровї!" Покріпившись ся і стравою і напитком та закуривши пахуче цигаро, панисько вийшов перед палату, бо ранок був такий любий, такий тихий як думки дївочі. Саме тодї надходить з коновками порожними служниця і кланяе ся низенько.

— А куда, Паранько? — питаесь пан.

— По воду, прошу ясне пана,

— А маєш хліб з собою?

— Не маю, прошу ласки пана.

— А верни ся, та возьми собі хліба каваток, бо можеш заблудити, то дуже зголодиїеш.

Слуга поклонилась, пішла за хлїбом. Такий звичай вже у панів, що тїльки слухати мають слуги, щоб і не розказували їм.

От і зминуло ся у дворі з того часу все на иньший лад. Челядь дивуе ся і хвалить собі пана, а пан всїх милуе. А вже свого Грицька — не забуде ніколи. Чи дома чи в дорозї хлоп мусить їсти, мало не трісне, бо можна зблудити! Так то голод зробив з лютого пана людиного господаря. Не дармо то кажуть: ситий голодного не знае! Коби-ж то вигадливі і немилосердні пани хоть раз однїський поголодували, як той наш паниско, то може би й порозуміли той тяжкий та докучливий голод, що морить і тїло і душу хлопску.

Грицько Василишин.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 10-го серпня 1896.

		Львів.			*Чернівці.*	
Пшениця . .	від	6.50	до 7.—	від	6.70	до 7.—
Жито . . .	„	5.25	„ 5.50	„	5.30	„ 5.40
Ячмінь бров. .	„	.—	„ .—	„	.—	„ .—
Ячмінь простий	„	4.25	„ 4.50	„	.—	„ .—
Овес . . .	„	5.80	„ 6.—	„	5.40	„ 5.80
Рінак . . .	„	8.50	„ 8.75	„	7.90	„ 8.30
Горох . . .	„	4.50	„ 8.—	„	4.20	„ 7.50
Вика . . .	„	4.50	„ 4.75	„	0.—	„ 0.—
Льнянка . . .	„	0.—	„ 0.—	„	0.—	„ 0.—
Біб	„	0.—	„ 0.—	„	0.—	„ 0.—
Бобик . . .	„	4.25	„ 4.50	„	0.—	„ 0.—
Гречка . . .	„	0.—	„ 0.—	„	0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„	0.—	„ 0.—	„	0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„	0.—	„ 0.—	„	0.—	„ 0.—
Конюш. шведск.	„	0.—	„ 0.—	„	0.—	„ 0.—
Кукуруза стара	„	0.—	„ 0.—	„	4.40	„ 4.80

Хміль 12.— 15.— злр. за кіло у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовлення і пишуєть

з поважанем

Стефан Ґаіна.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контраасекурацийними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові,** котре дає як найкориснїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українско-руского народу,

укладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім заклаї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за річник, а всї 7 разом за 7 зр.

З пересилкою почтовою 7 зр. 30 кр.

Видане „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна. сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	6^{57}	10^{28}	5^{50}			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	10^{29}	5^{48}		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	10^{00}	5^{23}			До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	7^{17}	10^{48}	6^{16}		
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11^{13}	9^{50}	До Садаґури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1^{30}	5^{10}		6^{55}	9^{30}	9^{55}			До Кракова і Відня		2^{50}	11^{00}	4^{40}	9^{55}	6^{45}		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9^{55}	.	.	6^{13}	7^{28}	2^{01}			„ Підволочиск	.	2^{11}	6^{00}	.	9^{30}	10^{45}		
З Підволочиск	2^{30}	10^{05}	.	8^{05}	5^{10}	.			„ „ з Підзамча	.	2^{25}	6^{14}	.	9^{48}	11^{12}		
З „ на Підзамче	2^{18}	9^{50}	.	7^{42}	4^{45}	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6^{10}	.	.	10^{25}	2^{45}	10^{15}		
Зі Стрия	.	.	.	12^{10}	8	1^{50}			„ Стрия	.	.	.	5^{22}	9^{35}	7^{22}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	5^{45}	.			„ Белзця	.	.	.	9^{15}	7^{05}			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10^{10}	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3^{05}		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8^{45}	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8^{48}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 174. Чернівці, пятниця дня 9. (21.) серпня 1896. Рочник XII.

- ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Руска бурса.

Сегодня минає речинець для подаваня просьб о приняте руских дїтий до бурси „Рускаго Народнаго Дому“ в Чернівцях. Подань є, правда, досить, але коли прочитаєш всї ті поданя, то стане нїяково, бо в них пробиває ся страшна біднота нашого народу.

У нас буковиньских Русинів жалують ся вже від довгих лїт, і то цїлком справедливо, на брак питомої рускої інтелїґенциї, що була би сьвідома своєї задачі супроти свого народу. Ті жалї оправдані, але винно тут не що иньше, як передовсїм зле вихованє дїтий під взглядом національним дома, а по друге ґерманїзация руских дїтий по середних школах на Буковинї. До середних шкіл посилали свої дїти лише поодинокі селяни, більше гр. кат. сьвященики з тої части Галичини, що сусїдує з північною Буковиною; окрім того було лише кількох синів православних руских сьвященників в черновецкій ґімназиї. Дома не уважали рускі родичі на те, щоби дитина була добров рускою дитиною, щоби була сьвідома своєї народности; а не уважали родичі на те тому, бо самі не були національно осьвідомлені. Дитина приходила до нїмецкої ґімназиї в Чернівцях і знала о своїй рускости хиба з того, що говорила по руски і то зле. В самій же черновецкій ґімназиї були до недавних часів учителями рускої мови люди, котрим залежало скорше на всїм иньшім, як на справдїшній науцї чистої рускої мови. Чи-ж можна серед таких обставин дивувати ся, що з черновецкої ґімназиї виходили опісля такі характери, як ось заставнецкий посол Тиміньский?

Сей неможливий стан і его пагубні наслїдки пізнала руска суспільність і домагала ся через 20 лїт рускої ґімназиї, аж вкінци сего року ми діждали ся того добродїйства. Сим має ся запобігти теперішному недостаткови сьвідомої рускої інтелїґенциї, бо мала горстка народовців, що мусять попри свої приватні занятя інтересувати ся всякими ріжнородними потребами буковиньского рускаго народу, не в силї відповісти зростаючим з кождим днем жаданям рускої суспільности.

Знаючи, що рускій нарід на Буковинї навіть і тепер все ще не виховує своїх дїтий на сьвідомих своєї рускости синів; знаючи, що рускі дїти падуть у нас аж надто часто жертвою ворожої румунїзаторскої аґітациї; знаючи, що руским дїтям бракує здорового розвитку навіть тїлесного, бо они не мають здорової хати анї здорового харчу; знаючи докладно все се, ми рішили ся заложити при Рускім Народнім Домі бурсу для руских дїтий, де найшли-б поміщеня рускі хлопці з ріжних шкіл, а головно з новозаснованої рускої низшої ґімназиї. Ми писали вже, що в тій бурсї дістануть рускі дїти патріотичне вихованє, дуже добрий надзір і провід, здоровий харч і здорове помешканє. Та нам розходить ся головно й о се, щоби ученики рускої ґімназиї стали раз дїйсними проводирами свого народу, непохитними в своїх засадах, проводирами, що готові всяку жертву положити для добра свого народу.

Цїль гарна; она відповідає вповни змаганям буковиньских народовців. Але щоби сю цїль осягнути, треба передовсїм материяльних засобів на заложенє бурси і дальше ведене ей після ґіґієнічних приписів шкільних. Горстка буковиньских народовців, що жертвує взагалї на всї народні цїли рік-річно значні суми і удержує наші товариства, не пощадила і сим разом своєї кишенї. Але що сего всего замало, то ми відкликнули ся до патріотичної суспільности. Ми не помилились цїлком, бо дїйсно зложено на бурсу доси 557 зр., однак на ту суму жертвували найбільше патріотичні наші народні учителї, котрим належить ся за се велика вдячність від цїлого народу. На жаль, лише дві-три громади рускі дали на руску бурсу малу суму. А прецїнь можна було сподївати ся, що власне рускі громади, котрі все жалують ся на брак своїх руских писарів громадских,

О Л Я.

Цїкава я, що мій малий починає?

Скоро уперто вдивляти ся стане в мої очи, сьвіжа пружечка перебігає кутиками тоненьких его губ, стає палити солодкий его поцїлуй, з его чола сходить хмара і воно ясніє...

Ще з тої неділї він біг за мною без тямки, як оголомшений. На наші сходини ми вибрали глуху, відьдалену сторону передмістя, самі довгі та широкі улиці і маленькі, погорблені партерові домики. Здаєть ся, тут завмерло житє вже на віки. Тихо було скрізь, куди ми ішли, і темно; лиш місцями яснів ще круг півсонного сьвітла від невеличкої передмійскої лямпи.

За тою темнотою я туди блудила, се був мій темний рай. Йдучи питала я в мого малого, чи любить мене; гладила сьвіже личко, ледви поросле нїжним, молодечим пухом; ловила з жадобою віддих его сьвіжої груди, що завмирав від мого голосу; вдивляла ся в блиск великих темно-синїх очий, що наче втїкали від мого погляду; шептала солодощі, малювала рай і була щаслива, що він вже потонув у тім шаленім морю на віки.

Щасливі були ми тоді обоє!...

Ах, шалена-ж я: з розпуки сьмію ся, зірвавшись нічю з постелї. Місяць стоїть високо, сипле золотом; від его блиску дрожить в огороди кождий найменьший листок. А я питаю ся себе, яка сила тягне мене вечерами в той безлюдний кут... крадькома від матери... в півсоннім блукати сьвітї... рука в руку з безвусим студентом, оголомшеним моїми солодкими словами...

Він любить мене; несьміло шепче, що якусь там працю свого мозку і хоч би навіть тих дрібненьких рук посьвятить менї, менї одній на сьвітї — до гробу.

Менї так нудно стає нараз коло серця, дивити ся в місяць і вдихати в себе повітре тужної ночи, так чогось зле... Лечу до зеркала: бачу, горить в нічнім сьвітлї пара очий, що їх звуть страшними. Вони великі, неспокійні; радужки в них чорні, обведені довкола синявими білками. Блїдий цьвіт лиця лякає мене...

Чого я така погана! Я-ж чиста ніч, мара смерти!

Моя мати малу, було, ведучи мене перед те саме зеркало, шепче менї в ухо, що ось-то в нїм цїлий мій сьвіт; що того лиця і тих очий менї пильненько стерегти і хухати; що хороша я; сьвіт знатних мужчин поклонить ся колись тій красї і я замуж вийду, ба! конечно вийти мушу...

Ах, я й суджоного вже мала.

* * *

Мій малий десь про се розвідав.

Сидимо в парку; однак довкола нас знов тихо і темнаво. Невеснуцо шепчуть дерева свою горячу молитву безграничної любови; жадний віддих темного вечера родить туту в серцї... Малий так близенько присїв ся биля мене, що менї віддиху не стає... Мучить мене суджоним, — що за історія!

— З пів року его не бачила.

— Цїлий сьвіт шепче о тім.

Та й за поконвічні воробцї на даху він не забув; его губи дрожали і я мусїла висповідати ся.

Мій суджоний! Не був він ні кривий, ні горбатий, лиш трохи короткозорий. В короткозорих бувае часто глупий погляд... Однак мамця казала, що він чоловік з характером, ще й яким.

Як радо була-б я милому розказала — сегодня, після всїх завирух, серед тишини парку — про всї солодкі годины першої горячої любови. Як радо взагалї відновлює чоловік образи минувшости в своїй памяти, — а як сповиті вони всї безкраїм щастем! Знаю я, чи вони поправдї такі колись були...

Однак розказати ему, що мене вже хтось любив перше чим він; розказати, як шептала в ухо тому те, що і ему — любов; що той, як і він, розплівав ся колись в жарі мого шаленого огню... Се не так безпечно...

Ах, вони оба однаково дурні, чую се...

Той був чоловік старший, на становиску і з якоюсь платнею кождого першого. Не дивниця, що мамця стигала часом губи солодше, як я: вона така добра, вона-б рада мене тим щастем „що першого“ упоїти!

Отже розказуючи, я вичеркнула докладненько всї солодші образи з оповіданя. Він слухав — він радїв. Я шептала, що мій суджений

схочуть зарадити тому бракови, піддержуючи руску бурсу, де селяньскі дїти найдуть дешеве поміщенє. Тут зовсїм не на місци вузкоглядність, що мовляв: з нашої громади не іде нїхто до рускої ґімназиї, або: як хоче іти до ґімназиї, то най іде; ми з того пожитку не будемо мати, лише він сам. Така говірка не на місци вже тому, що преціньй студент, покінчивши три або штири ґімназияльні кляси, зможе стати громадским писарем, котрий своїй громадї стане нераз в пригодї і буде в силї дбати о порядок, не так, як се тепер буває у нас! Та, кажемо, на жаль рускі громади доси не зрозуміли свого власного інтересу і байдужно приглядають ся всему.

Прийшов час ферій і ми розписали конкурс на приняте руских дїтий до бурси з речинцем до 20-го с. м. Як ми вже на вступі сказали, подань прийшло достаточне число, але з виїмкою двох всї просять о зниженє місячної оплати з 15 зр. на 10, 8, 5, 4, а навіть на 3 зр.!

Ми обчислили докладно на підставі рахунків фахових людий, що удержанє кождого хлопця разом з помешканем і всякими додатками буде коштувати 15 зр. місячно, тож і постановили таку цїну. Рахуючи тих 557 зр., що їх зложено доси на бурсу, дальше сподївану субвенцию з релїґійного фонду і краєвого сойму, вийшло би, що кільком хлопцям можна-б дїйсно знижити цїну оплати, але лише кільком! А тут майже всї хочуть зниженя, і то такого значного зниженя! Не дасть ся заперечити, що наші селяни не є заможні, але все таки є між ними і такі, що їх стати би і на цїлу постановлену оплату. До кождого поданя долучене є свідоцтво убожества, та ми знаємо, що нераз і досить богаті люди завдяки всяким штучкам вміють випросити для себе таке свідоцтво. А дальше, чи подумали ті люди над тим, відки має заряд бурси покрити решту, що не доплатять люди? Нам здає ся, що не всї взяли собі річ до серця так, як сего вимагає ся паріотична справа. Сим ми не хочемо сказати, що ті, котрі просили зниженя оплати, не гідні того увзглядненя, але чи зниженє може наступити в тій мірі, як сего просили, се ще велике питанє, яке заряд бурси має сими днями по зрілій розвазї рішити.

Сповнити всї просьби, висказані в поданях, значило би після теперішнього стану річий наразити ся на такі значні недобори, що істнованє бурси було би просто неможливе, а се не сьміє стати ся з огляду на добро руского народу. Се повинні були петенти розважити, а не дурити себе надїєю, що „ті пани в Чернівцях мають грошї, — они вже дадуть, коли буде потрібно.“ Такі слова ми чули з уст одного селянина і они, здає ся нам, висловлюють задушевні бажаня деяких Русинів. Чи оно щиро і паріотично, нехай читателї самі осудять. Нам здаєть ся, що дехто бере собі справу бурси за легко, маловажить єї, а всїм тим ставимо за приклад буковиньских Волохів, котрі до своєї новозаснованої бурси відносять ся цїлком инакше!...

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 20-го серпня 1896.

Роковини уродин Є. В. Цїсаря обходжено у Львові як кождого року дуже торжественно. В понедїлок вечером відбув ся около 9-ої години похід військових музик улицями міста. Дощ, що около 8-ої години пустив ся нагло, перестав, а в походї взяли участь тисячі публики. Вчера рано вистрілили гармат і музики військові пробудили місто. На вежи ратушевій і державних будинках повівали хоругви. О 8-ій годинї рано вийшла ціла залога львівска на Янівскі оболоня, де відбуло ся богослуженє, а відтак дефіляда військ перед головнокомандуючим ґен. Шулєнбургом. В містї відправляли служби Божі: в архикатедральній церкви сьв. Юра Є. Е. Кардинал Сембратович, в костелї оо. Бернардинів Архиепископ Моравский, а в катедрі вірменьскій Архиепископ Ісакович. У всїх трех храмах явили ся на богослуженях представителї властий і численна публика. В полудне по богослуженях приймав намістник заяви желань і вірноподданьчих чувств для Є. Вел. Цїсаря від представителїв духовенства і всїх властий. О годинї 4-ій відбув ся у намістника обід на 66 осіб, в котрім між пиьшими взяли участь Є. Е. Кардинал Сембратович і митрат львівскої капітули о. Андр. Білецкий. Коли намістник виголосив тост в честь найяснїйшого Пана і закінчив его окликом в честь монарха, повторяли зібрані гостї той оклик трикратно, оркестра заграла народний гимн, а з валів цитадели відозвало ся 24 гарматних вистрілів. — З Тоноровців пишуть нам: І ми тоноровецкі читальники обходили день уродин нашого найяснїйшого монарха сьвяточно. В штирох кутах села зібрали ся люди в домах Петра Ґелича, Костя Витвицкого, Тодора Тернового і Іллша Пригоря, де образи цїсаря були гарно прикрашені зеленю. Селяни зібрали ся дуже численно і по патріотичних промовах відсьпівали з одушевленем народний гимн і „многая лїта“ в честь цїсаря. — З Чорного Потока пишуть нам: Як кождого так і сего року обходила тутейша громада, а особливо місцева інтелїґенция з шкільною молодїжю торжественно уродини нашого найяснїйшого монарха. Коло 8-ої години зрана зійшло ся до шкільної комнати коло 50 старших учеників і учениць, потім жандармерия з двох постирунків, сторожа фінансова і др. Коло 9-ої години пійшли всї до церкви, де по службі Божій мав о. Е. Тимкевич красну патріотичну промову, по чім відсьпівали гимн народний при гуку вистрілів учитель з дїтьми і згаданими гістьми по руски і по нїмецки в мішанім хорі. Потім пійшли дити домів, а зібрана інтелїґенция з отцем духовним до касарнї жандармериї на спільну перекуску.

О. архимандрит Іларіон Филипович одержав комтурний хрест ордера Франц Йосифа. Таку радїсну вість розповеводив телеґраф вчера вечером по цїлій Буковинї. Вир. о. архимандрита Филиповича знає цїла буковиньска Русь яко непохитного характером чоловіка, що за часів найстрашнїйших переслїдовань православних Русинів не спроневірив ся своїй народности задля осягненя внешних відзнак. Вир. о. архимандрит все остав вірним на своїм високім становиску церковнім, не подавав ся до сеї хвалї і не подасть ся нїколи до кінця свого житя. Висока відзнака, якої удостоїв наш найяснїйший монарх, вир. о. архимандрита, є добре заслуженою похвалою за витревалість при своїх ідеалах, є заразом заслуженою радостию цїлого руского народу на Буковинї, а також доказом, що найяснїйший монарх уважає таке високе становиско церковне за згідне з щирою працию для свого народа. Сей новий доказ високої ласки зі сторони найяснїйшого монарха нехай буде цїлому рускому православному духовенству запорукою, що праця для народу нїколи не шкодить сповиновано обовязків. Складаючи вир. о. архимандриту найсердечнїйші желаня з нагоди се-

---

міг був бути его батьком (збрехала: судженому було всего трийцять з чимось) і той погляд тупих очий передала і той немічний усьміх коло товстеньких губ, що ясиїли після кождого поцїлуя...

Розказувати, як дрожав він перед моїм поглядом; який страх малював ся на лици, скоро найшла коли на мене чорна година, хмара нудьги: розказувати, що згодом его зненавидїла, що в серци вселило ся було щось, що стало відпихати мене від него; розказувати, що безвинний огонь спалив на вуголь всю любов і самого себе в протягу двох місяцїв: розказати, чого я сама своїм розумом збагнути не була в силї — я не могла.

Замість сего розказувати стала про баль.

О, ті хмари і нудьга розпаношили ся були, тямлю, тодї на добре! Не стало нї години спокою: страшні безсонні ночи тягли ся одна за другою — ряд мук і трівог... Щось зривало ся під серцем, стискало его мов клїщами, придавлювало віддих і мов шнурком давило у горлї.

Однак баль був рїжнобарвний та яркий, горячий і голосний. Крутила ся пара за парою, — менї в голові крутило ся... Знала я, що було зі мною?! Житя менї нараз захотїло ся! Така стала захланна на всяку одробину того житя, як скупець на золото... бажало ся загортати его сегодня пригорщами, — ба, я хотїла поконати раз сей сьвіт, — нехай менї до ніг поклонить ся!— сей сьвіт знатних мужчин моєї мамцї...

Шалена!!...

Се була хороша хвиля — хвиля щастя: хвиля гордости і мести, забутя і — подекуди великодушности...

Найлїпше знаеш, — шептала я в ухо моему малому. Тихий, широко розкривши повіки, глядїв ти в ту нїч так наївно на шалений сьвіт добрими, великими, синіми очима, стоячи — тямиш — в тім кутику... Я бачила: ти стеріг ся мого погляду, ти від мене втїкав, ти спав радо... Була хвиля, — я хотїла знищити тебе і твій спокій, твій сон і — твою горлість! Шалена, летїла вже просити тебе до — одної тури денького, як летїт, вальса... — ми, хороший цьвіт, саме тодї вибирали. Ти се пійминв: стояв упрямо, як той, що жде неминучого удару... Щось мене здержало... Лише мій добрий усьміх післала тобі назустріч, — той ласкавий... Я хотїла стати раз великодушною.

І я нею була: лише не супротив одного — супротив свого жениха. Скулений сидїв він в кутї і розказував мамі, по чому фунт мяса... Я знаю, що з ним дїяло ся... А я нї раз не стиснула его долонї, нї сьвідцем не промовила до него, нї раз не зрівнала ся з его поглядом, що так благав одного — помилуваня...

Небавом опісля він встав і щез і я не бачила его, аж над самим раном. Поруч мене сидїв саме офіцир. Офіцир пив якусь нїсенїтницю про чудну суміш медїдовину з північним полем, яку замічає він в сій хвили — я холодила его бідним пухом пахляра...

Нїсенїтниця! Ми дївчата в подібних хвилях всїм вдоволені, — що більше: я ласкала его своїм поглядом, насичувала ся красою его хороших білих зубів і моторно підчеркненим вусиком..

Мама встала і велїла іти за собою.

Била маєм стояв він, мій жених. Ми вийшли в ґардеробу і за хвилю стояли вже одягнені на улиці — сидїли в поволці. Жених з нами...

Воно так нагло звалило ся на мене, — я їм повинувала ся, як в туманї. Та в конець прийшла до себе: — нї, мамі нї раз не вчинило ся було зле: сидїла вона здорова, а з ей губ спали ся тяжкі слова на мене. Жених сидїв vis-à-vis і плакав, як послїдна дитина...“Мене пірвала невмолима злість: я дерла і ломала вахляр, кидаючи ему кусками в очи... Мама велїла ему вийти...

Дрожачи від зимна і злости, як в дихорадцї, доїхала я до хати.

От і всему конець.

Нї, таки не конець: мій малий прибрав був дуже важну міну, лише его видовжило ся і він глядїв остро менї в очи.

— Однак він все таки тебе не забув...

— Ах, не забув — сегодня дізнала ся... Однак, яка пуста істория! який несмачний конець! Вчера він літав, донесли, по всїм містї: закуповував ляльки, стяжки і всяку другу нїсенїтницю, що попала в руки... Він їх менї переслав. „Цар посилає своїй любій чорненькій княгини дорогі дарунки— переказував — а завтра сам прийде в свати...“

го високого відзначеня, ми бажаемо впр. достойникови, щоб він тїшив ся сим найновійшим добродїйством нашого найясніїшого монарха ще довгі а довгі лїта!

Мінїстер рільництва ґр. Леґебур прибуде сими днями до Львова, а дня 1-го вересня буде при отворенію краєвої рільничої школи в Бережници коло Стрия. Коли свого часу пос. др. Стефанович звернув увагу радї державній на злу господарку в добрах буковиньского православного релїґійного фонду, обіцяв мінїстер ґр. Леґебур, що пересьвідчить ся особисто о правдивости закидів ш. посла. Тож мабуть по побутї Галичинї поверне мінїстер на Буковину в місяци вересни.

З „Днїстра“. Дирекция товариства взаїмних обезпечень „Днїстер“ подає до відомости, що дня 18. лат. серпня загальне число виданих тим товариством від самого початку его дїяльности полїс дійшло до поважної цифри 100.000. Щасть Боже й на дальше!

Страшна катастрофа грозила в ночи з неділї на понеділок коло стациї Жучки під Чернівцями. Невисліджений доси злочинець підкопав шини і повитягав звід них бальки. На щасте спостеріг се слуга зелїзничний і запобіг страшному нещастю. Сконстатовано, що коли би був наїхав на те місце який поїзд, катастрофа наступила би була з необчислимими наслїдками. Жандармерия пильно слїдить за виновником того намірeного злочину.

Кс. Стояловский виклятий з церкви. Римска Congregatio sancti officii s. inquisitionis рішила декретом з дня 9-го лат. серпня с. р., що кс. Стояловский, оказавши непослух попереднім приказам і увагам папского престола, стягнув на себе виклятє з церкви, т. зв. excomunicationem latae sententiae. Обложений сею клятвою тратить право приймати сьв. Тайни, бути притомним в церкві підчас лїтурґії, бути участником церковних благодатий, н. пр. відпустів, не може бути похоронений на посьвященім місци і може бути розрішений лиш папою або єпископом, що оголосив клятву. Коли-ж клятва спаде на священика, то ему невільно правити лїтурґії, сповідати ві уділяти сьв. Тайн, хиба в случаях смерти (in articulo mortis). Надто ему відбирають парохію, всї взяти і юріздикциї. Безпосередною причиною обложеня кс. Стояловского є — як додає до сеї вісти Gazeta Narodowa — факт, що він помимо суспензиї відправив в домі куликівского шевця сьвятотатску лїтурґію. Львівска консистория донесла о тім римській курії, а та відповіла анатемою. В виду того, що кс. Стояловский є завзятий в своїм поведеню супротив всяких церковних властий, цїкаво буде знати, як він поступить собі тепер. По его завзятю сподїватись всего можна.

Конкурси розписані на посаду громадского писаря для громад Крищатик, Луки, Прилипча і Звиняча (кіцманького повіта) з урядовою мовою рускою і нїмецкою. Подавати ся треба до 20-го вересня с. р. Також розписаний конкурс на посаду громадского писаря для громад Качики, Горішних Пертештів і Нового Солонця (ґурагуморского повіта) з урядовою мовою нїмецкою, волоскою і рускою. Речинець до 10-го вересня с. р.

Грозяча нужда. Буря з градом, яка навістила тому два тижнї деякі околиці північної Буковини, знищила, як нам про се писали, цїле жниво і тамошним селянам грозить тепер страшна нужда. Ми піднесли, що тут повинно подати ратунок краєве правительство і сам край. Отже в вівторок явила ся у краєвого маршалка і президента краю депутация з сїл Зеленева, Неполоківців, Лашківки, Бергомета над Прутом, Дубівців, Шипинців, Лужан, Валяви і Витилівки та просила о поміч. Так президент як і маршалок обіцяли доложити всїх своїх старань, аби улекшити селянам їх прикре положене. Подаючи сю вістку, нападає орґан буковиньских румунїзаторів Buk. Post цїлком після своєї проґрами на посла з тих сїл Сротея Пігуляка і питає, де він дів ся підчас сеї ратункової акциї. Ми констатуємо лише, що п. Пігуляк перебуває тепер для поратованя свого здоровля в горах і очивидно не міг взяти участи в сїй акциї свого повіта. За се-ж не може ему нїхто робити нїякого докору, хиба коли шукає собі напасти, як се звичайно роблять румунїзатори.

Люеґер і Штробах мають приїхати в перших днях вересня з Відня до Львова, щоб оглянути там уряджена електричного трамваю. З поручена віденьскої Ради міскої они навідають ся до всїх більших міст, де курсують електричні трамваї, і пороблять докладні студиї, щоб опісля подати Радї міскій свої вказівки і уваги дотично заведеня електричного трамваю у Відни. Доси курсують там лиш кінні трамваї.

Звірска мати. В Балківцях породила молодиця Параска Чобанюк дитину і заколовши еї того самого дня закопала труна на березї потока. Звірску матїр арештовано і відставлено до суду.

Убитий громом. Начальник стациї державної зелїзниці в Соли, живецкого повіту, Михайло Дзїковский впав поражений громом при телеґрафічнім апараті підчас бурі, що шаліла над околицею. Грім ударив в поблизький стовп телеґрафічний. Дзїковский вмер в пару годин по катастрофі.

Незвичайна сила. У Варшаві жие інжинер В., чоловік вже пятьдесятилїтний, надїлений від природи незвичайною силою. Зігнути підкову, зломити палцями срібний ґріш, задержати коня в бігу, то звичайні річи у того чоловіка. То все нїчого не значить в порівнаню з пригодою, о якій оповідають варшавскі ґазети. Один знакомий інжинера хотїв силача завстидати і заложив ся з ним, що він не піднесе до гори білярда. Той білярд був до помоста припрубований, але інжинер о тім не знав і приймив заклад. В притомности численно зібраних сьвідків підсунув силач свої дужі плечі під білярд — але дармо, білярд ні на волос не рушив ся. Знакомий вже став злобно усьміхати ся, однако — як показало ся — передчасно. Інжинер ще раз підсунув ся під білярд, напружив всї свої сили і по хвили побачили зрителї з зачудованем випростованого силача, як двигав на плечах білярд. Шруби, що правда не пустили, але за те кілька дощок помоста вирвало ся. Зібрані приймили ґучними оплесками ту пробу незвичайної сили. Треба замітити, що той силач доброго росту, досить товстий і визначує ся своєю веселостию. Помимо великаньскої сили той чоловік лагідний і смирний, як дитина.

Лодкою через океан. Дня 7-го серпня пополудни причалили два моряки до Гавру на малій лодцї „Фокс“, котра не мала керми ані вітрил, а тільки сїм пар весел. На тій то лодцї переїхали моряки Гарбо і Самуельсон океан Атлантицкий. Они виплили з Нового Йорку дня 6-го червня і переїхали в 62 днях 400 миль. Підчас подорожи провадив Гарбо дневник, з котрого можна довідати ся о сьмілости і відвазї тих моряків, рівнаючій ся майже лицарскости фантастичних героїв в повістях Верного. Найбільша небезпечність грозила їм з 9-го на 10-го липня, коли зірвала ся буря і перевернула лодку. Чотири години плавали они, держачи ся стїн лодки, заки змогли по надлюдскім труді відвернути лодку і поплисти дальше. Однак припаси поживи і води до питя пропали, а буря не переставала, але гнала їх на цівніч, на рафи ново-фунляндскі. На щасте — подибали они 15-го липня норвеґ-ский корабель „Цїто“ і той наділив їх живностию. В дальшій своїй дорозї стрічали они різні кораблї, а капітани потверджували в дневнику подорожи „Фокса“, що тая лодка була на мори без керми і вітрил, так, як виплила з Нового Йорку. Фляґу американьску, що повівала над лодкою, подер вітер на дрібні шматки, руки Гарба покриті ранами з великої напруги в веслованю, а одіж була на них така пошматована, що заки їх відфотоґрафовано, треба було убрати їх в нову. Гарбо і Самуельсон дістали за сю виправу золотий медаль, визначений ново-йоркою „Ґазетою спортовою“ за найбільший рекорд в спорті весляр-ским.

— Сго сегодня щасливо відвезли в дім божевільних, сказав мій малий.

Я здрігнула.

На бїдім лиці мого малого малював ся страх...

* * *

Чого той сьвіт так гримить? — По дневниках пишуть, — сусїди пересїпетують ся — пані Софронія, маленька женщина, як вивірка, з острими зубами і парою несупокійних очий, давала „прощену гербатку“ — з танцями — в цїли обговорена страшної подїї...

Чого-ж той сьвіт так гримить?!

Дивно ему, що любов кимось-там розуму лишила? Така буденна подія... Що я з розуму зводжу? И-ж двері щастя відмикаю і готовлю місце любови! Така невинна забавка...

Однак дивна річ, що сама тою, що вони, бути не в силї... От, загадка, що менї деколи сон з очий стирає...

Дарма — мій малий захланний (всї вони такі страшні, невздержливі...) Якого-ж тій зворушеній дитинї більшого раю? Він завидує цьвітцї, що ване на моїй груди і кімнатним диванам, що їх дончу без милосердя...

Дарма — его вина — нас вчора підглядїли... скандал вийшов не малий.

Щоб начати з початку, скажу, що ще з вечера був в нас доктор. В мене появила ся була з самого полудня невмолима чикавка, нерозумна товаришка моєї нудьги... Післали за нашим любимцем. У любимця очи чорні, як вуголь, і солодка ямочка серед долїшної, докладно виголеної щоки...

Доктор колов мене острою шпилькою і розказував одну цїкаву історийку з житя жіночки нашого знакомого судиї, що, мов та пташка, пурхнула собі передвчера в вільний сьвіт — розуміє ся, під опікою якогось офіцира...

Ах, як сей доктор цїкаво розказує! Він гадає, що була се подорож чисто курацийна (сам ординував еї в свій час!), а що в сопре, куди всїла достойна дама, найшов ся, крім неї ще й молоденький улан, хорошенько видзенькуючи острогами, — се-ж чистий случай...

Але що вже просто з ума всїх звело, се факт, що і пан судия явив ся на одну мінутку перед від'їздом потягу на перони, весь синьо-червоний, задиханий, з великим букетом пахучих рож в руцї... Се вже просто комедия! Щось шептали о якімсь анонїмнім листї, що мав дійти до рук пана судиї... того самого дня в ранцї... Хто его знає! Доктор, що так хорошо і цїкаво розказує, він певно знає; однак він лихий — він вміє лише цїкавість подражнити і вмовкнути, як могильний памятник...

Дарма — істориї Оля вислухати мусїла. Доктор заординував терапію електричну і зложивши тихий поцїлуй на моїй руцї, вийшов, як звичайно, певний себе.

Мій погляд провадив его до самих дверий. . .

Довго — довго сидїла опісля сама одна, думаючи. Острі кути кімнати стали вже губити ся в вечірній пітьмі. Грозило темне явище ночи. Несупокійний дегіт здіймав ся; він трас листем дерев в огородци, що чорнїючи, починали свою безконечну пісню — влїтав боязко в кімнату. Пестрий і ріжнобарвний образ кімнати зливав ся в одну, чорну картину вечера.

Як менї нараз лячно стало і як чогось-то дрожав кождий найдрібнійший нервик тим живим, безвинним тремтінем! Трівога вчіпила ся... Щоб еї заглушити, я-б рада була летїти в сьвіт, де гамір і крик; — я почула потребу широкого, свобідного місця і руху...

Малий мав сегодня ждати серед безлюдних і тихих, як цвинтар, улиць сеї мертвої части города, — вже від години... Блїдий і зворушений... Мій малий! Він, як ті улиці нудні... однак — я вже збирала ся, я їшла...

Малий ждав на мене сегодня дещо близше — під самою брамою нашого дому! Ба, він вже збирав ся летїти горі сходами... Стояв блїдий, як смерть, а его губа і его руки дрожали...

Отже став ся скандал: нас бачили і чули всї, хто не хотїв...

Я зі злости подерла сим разом рукавички — ах, я була та сама шалена, що і він!

(Конець буде).

В. Лаврівский.

Притчі Соломона для передплатників ґазет. Одна американьска ґазета подала на початку кварталу для своїх предплатників ось такі притчі Соломона: 1) Розсудний син — велика відрада для вітця, але передплатник, що платить з гори за ґазету — ще більша відрада для видавця. — 2) Марнотравність є нерозумною забавкою, а недбалий передплатник вводить біду до дому видавця.—3) Все, що тілько хто робить після власного пересьвідченя, є добре, з винятком пересьвідченя, що за ґазету не треба заплатити. — 4) Ліпше мати сотки, а добрих, як тисячі, а злих передплатників. — 5) Лїпший чоловік убогий, а справедливий і платячий за ґазету, як богатий, що говорить: я пізнїйше заплачу. — 6) Котра жінка любить мужа, поступає гарно, а котра любить „ґазету“, поступає ще гарнїйше. — 7) Хто жінку покидає, грішить, а той еще більше грішить, хто нашій ґазетї напише, що єї не приймає.

Помер в Чернівцях Валерій Венцек, управитель економату, в 56-ім році жити.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 20-го серпня 1896 року.

Берлин. Norddeutsche Allg. Zeitung довідує ся, що нїмецкий цїсар санкціонував вже недавно ухвалений закон цивільний.

Рим. Королївска пара одержала з нагоди заручин престолонаслїдника з чорногорскою княгинею желаня зі всїх сторін.

Царгород. Ходять слухи, що правительство хоче бувшого вірменьского патриарха Ізмірлїяна вислати до Трінолїсу.

Царгород. Турецке правительство повідомило амбасадорів, що 28 грецких офіцирів в уніформах враз із трьома гірскими канонами, 2000 стрільбами і 700.000 патронами причалили до двох місць на Кретї.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товарыство асекурацийне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Ен. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договоры заключені з першими Товариствами контрасекурацийними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**.

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім языцї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступленний, приймають ся.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна. сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

укладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґравічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1893, по **1** зр. **20** кр. за річник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	6^{57}	10^{28}	5^{50}			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	10^{29}	5^{38}		
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	10^{00}	5^{23}			До Ґлїбоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12^{03}	.	.	7^{17}	10^{48}	6^{16}		
З Новоселиць, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11^{13}	9^{50}	До Садаґури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1^{30}	5^{10}		6^{55}	9^{30}	9^{55}			До Кракова і Відня		2^{50}	11^{00}	4^{40}	9^{55}	6^{45}		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9^{55}	.	.	6^{13}	7^{28}	2^{01}			„ Підволочиск	.	2^{11}	6^{00}	.	9^{30}	10^{45}		
З Підволочиск	2^{30}	10^{05}	.	8^{05}	5^{10}	.			„ „ з Підзамча	.	2^{25}	6^{14}	.	9^{48}	11^{12}		
З „ на Підзамче	2^{18}	9^{50}	.	7^{42}	4^{45}	.			„ Чернівців, Сучави, Ясс, Букарешту	6^{10}	.	.	10^{25}	2^{45}	10^{15}		
Зі Стрия	.	.	.	12^{10}	8	1^{50}			„ Стрия	.	.	.	5^{22}	9^{35}	7^{22}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	5^{45}	.			„ Белзця	.	.	.	9^{15}	7^{05}			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10^{10}	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3^{05}		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8^{45}	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8^{40}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 175. Чернівці, субота дня 10. (22.) серпня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймая ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Наші справи з чужими приправами.

У вівторок мали буковиньскі Русини ту, врещтї нерідку приємність, читати про себе дещо по ріжних часописях. З буковиньских газет написав орган румунїзаторів Bukowinaer Post дальші нїсенїтниці, а его галицкий братанок *Галичанинъ* наплів того дня такого самого. За те в середу написали Bukowiner Nachrichten поважну статю про вибори з пятої курії і заговорили при сїй нагоді також про буковиньских Русинів-народовців. Для пізнаня, як ріжно пишуть про нас, як наші сердешні вороги не находять в своїм заслїпленю ні крихти доброго у нас, а як знов цїлком инакше говорять про нас люди, що дивлять ся на справи трохи тверезійше, наведемо зміст тих статий.

Bukowinaer Post пише, що „рускі народовці а край Буковина собі на розріз противні і що перші на кождім кроцї ворогують против красвих інтересів. Ми доказали, що захожа нова ера дійшла до значіня лише завдяки незрозумілої нам цїлком зичливости правительства, зичливости, на яку она не заслугує, бо сї остаточні цїли мусять розминути ся з цїлями правительства, бо вже-ж мусимо припустити, що правительство прецїнь не намірає всюди лише сїяти вороговане між одним народом а другим. Дотеперішна дїяльність народовецких проводирів, що стоять в тісній приязни з партиєю Барвіньского в Галичинї, і їх органу *Буковини* мала на цїли лише витворювати незадоволене і несупокій.“ „Народовці грають ся з вірою буковиньских Русинів, они заманюючо підносять національний прапор, але се фальш, бо їм не розходить ся так о рускість, як о відвернене буковиньских Русинів від їх віри, від їх віроісповіданя.“ В „доказ“ сих своїх слів наводить Buk. Post наше поступоване в справі переходу селян на унїю в Раранчу, і недавно намірeного переходу в Лужанах. І тому кличе Buk. Post з розпукою: „Геть з народовецтвом, але геть також з тою старанною і нїжною дбалостию, якою надїляє его доси правительство.“

Як би наведені слова нїмецкого органу буковиньских румунїзаторів не були старою пісенькою, що сї вперше засьпівав пок. митрополит Морар-Андрієвич; коли-б они не містили тілько нїсенїтниць; коли-б вкінци ми не могли оправдати редакторів і начальників тої часописи великою спекою — коли-б не все те, то варто би вправдї старати ся переконати тих людцїв, що они цїлком фальшиво думають про нас. Варто би їм сказати, що буковиньскі рускі народовці є дїйсно чисті національні, котрі повільним, але тим певнїйшим ходом хотять свій нарід довести до висшої культури; що власне рускі народовці (чи як Buk. Post пише, нововерці) старали ся вічним накликуваném на адресу пок. митрополита Мораря-Андрієвича схаменути румунїзаторів і так запобігти переходови селян в Раранчу на унїю; що власне ненависні їм народовці своїм впливом запобігли такому переходови в Лужанах; варто би вкінци сказати, що домаганя запоручених основними законами прав для Русинів, се зовсїм ще не сїяне невдоволеня і ворогованя, і що навіть православні сьвященики помалу вже признають заслуги народовців для православних Русинів та що помимо ворожих агітацій кружок народовців на Буковинї з кождим днем ширить ся, головно між православними Русинами. Як кажемо, варто би се панам румунїзаторам пригадати, однак ми знаємо, що їх уши глухі на слова розуму та совісти, що таке наше старане значило би горох до стїни кидати. Тому ми навіть не намагаємо ся їх переконати о безпідставности їхних балакань, бо не хочемо їм перебивати в їх манії, клеветати та все лише клеветати на руских народовців.

Майже точка в точку так само має ся річ зі старим грішником *Галичанином*. Від якогось часу збратав ся він був з *Дньомъ* та нападав лише на тих ненавист-

---

О Л Я.

(Конець).

Куняю тепер одна в кімнатї, майже замкнена; а ні, то сидить супротив мене моя добра мати, зі страшними шклами на носї, занята роботою панчіх і викладає менї, що не туда добре вихованій панночці дорога до раю, коли хоче вийти замуж...

Чого-ж хотять більше? Сегодня менї відтяті всї дороги від сьвіта... Добре менї так! Не плачу — лиш веду переговори зі старою в четверо скуленою Варварою і тихцем висилаю письмо до малого пустія.

„Добре тобі і менї, — пишу — покинути-б нам вже давно було шалену іграшку. Сиджу тепер замкнена на колодку і дивлю ся крізь вікно на сонний сьвіт, на цьвіти і на дерева приковані до одного місця; вслухую ся в один і той сам шум і гамір, що долїтає з міста... Не побачиш мене більше, мій маленький, — плач; та плач тобі на мало-що здасть ся, — сьмій ся радше і не жури ся...

Перед моїм вікнищем цвите чорна рожа; вона лякає своїм страшним, чорним цьвітом. Чогось-то схилила покірно головку... — вапе? Однак я випрекаю власними руками другу і нарік пішлю тобі через ту саму остроцоку Варвару на незабудь...

А поки-що не забувай мене і люби мене! Ще поцілую тобі, пустію, в останнє?...

Оля.“

От і післала таку нїсенїтницю; але чого чоловік не чепить ся, коли досада в нїм кипить... Досадно менї, що мов замкнена сидіти мушу; досадно, що я хора і — нещаслива... і з досади мщу ся сама на собі.

Вчера електризував мене доктор. — Він більше чим певно знає о моїм — проходї... Однак мовчить, як скала. А коли-б і промовив слівце, знаю, що назвав би се проходом після его власної ординациї, для здоровля!...

Він так ласкаво гладив мою шию, пускаючи живу струю вогкими електродами. Сегодня розбирав цьвіт моїх очий... Завтра буде дивувати ся блискови чорного волося... Позавтра — скажу з досади сама, що его люблю... Яка щоденна істория! яка нудна, нудна до божевілля!...

Міжтим снять ся менї нючами всякі річи, — суміш, якої я й розібрати не в силї. Щось силоміць добуваєть ся в тих снах на верх; однак я буджу ся і сон тоне в глубинї скорого забутя.

Вчера чула я гук, що мене збудив; тихо було навкруги, коли я відчинила очи... Сегодня привиджувало ся кріваве знамя: страшна червона плямa, тямлю, заливала поміст моєї кімнати; я бігла відкись простоволоса, розправивши обі руки і — застрашена, та з горячою головою збудила ся зі сну...

Тільки всього, що затямила.

* * *

Сегодня виснив ся менї цїлий, повний сон. Може найдеть ся на стільки сили ще раз его в уяві відтворити... Сегодня... Однак — тихо! Перше, як в тім сні було?

Ах, отже ся дорога, тямлю, найпростїйша собі дорога в сьвітї. Наш рідний, білий, мурований гостинець — не то щоби без ям і непритовченого каміня — з довгогорбими купками камінчиків по одній сторонї шляху; широкі поля в право і в лїво — безкраї, сонні...

Їхала я з мамою. Що найдивнїйше, мама мала свої страшні шкла на носї (що їх звичайно лиш дома закладає) і довбала сталевими дротами над панчохою. Я сидїла міжтим тихісько і мене чогось-то лякав лїс. Лїс той стояв просто нас, наїжившися, а з него щось що хвилини вилїтало, мигом назад щезаючи... Лїс як би попереджували невеликі корчики молодої деревини. І дивно то: той привид разом з корчами і лїсом летїв разом з нами — все попереду нас — в однім і тім самім віддаленю: лїс наїжив ся, привид являв ся, щезаючи раз-в-раз.

Они видимо манили мене і я стала врещтї піднимати ся — ба, я хотїла вискочити і бігти, я ломила руки — однак мої руки і мої ноги були скованї тяжкими жєлїзними ланцухами...

Немічна, та безсильна падала, заливаючи ся слезами.

Як скінчила ся істория з лїсом та й з тим привидом, сего вже не тямлю; знаю лише, що ми опинили ся в столици.

Ми виїхали биля великої, густо набитої людьми площі, що лунала гамором і криком. Площу вбирали трансперанти, флаги, тріюмфальні луки. Зібраний нарід гукав нанай з радости; его крик

них народовцїв, що не хочуть нїякої згоди із зрадниками свого народу. А тайком радував ся, що ему удало ся розбратати народовцїв і думав собі, що таким чином чиста руска справа вже пропала. Коли-ж помимо того наша чиста і честна справа з того хаосу мов той фенїкс съвіжо вирину-ла на верх, бо оклеветані народовцї-реалїсти держать народовецкий прапор все ще високо і з надїєю на остаточну побіду ворогів, тодї старий грішник напоминав свого союзника *Дньо*, аби ще кріпше пригорнув ся до него, „лишив на боцї всякі партийні спори при недалеких виборах“. Оставала ся лише одна надїя, що прихильники *Дньа* схаменуть ся, не схочуть чистої справи запропастити. Вправдї та надїя не сповнила ся цїлковито, „Дѣловики“ не змогли ся ще видобутись з угодового болота, але від часу до часу наступають у них intervalla lucida, де они таки признають ся народовцями, хотїли би поборотн москвофілів. А се вже непростимий гріх в очах *Галичанина*. Тому у вторковім числї читаємо вже не о новоерских, а просто о „польско-украïнофільских мріях.“ Читаємо там таку нїсенїтницю, що так сторонники п. Барвінського і Стоцкого як і прихильники *Дньа* мріють о якімсь „маленькім рускім народї“, що мав би „призначене служити Полякам.“ Москвофільску партию називає *Галичанин* „русско-народною“, що служить лише русскому народови. В цїлій статиї не находимо нїчого иншого, як лише байочку, що украïнофіли, се-б то народовцї (опозицийники і неопозицийники) служать виключно Полякам і тому їм „не може бути ясним істнованє лиш одного в національним змислї нероздільного русского народа.“ Бідний той старий грішник мріє перед своєю вже недалекою смертию о осущеню своєї цїли, а іменно о „обединенію“. Та се нїчого дивного, що людям в агонїї привиджують ся всякі мари. Але що скаже на се *Дньо*, котре оногди ще обороняло полїтичне москвофільство, а тепер дістало таку страшну заплату за се?! Ми се уважаємо за Fluch der bösen That, бо двом панам служити годї: або панове „Дѣловики“ будуть щиро і непохитно служити свому народови а тодї ему громи *Галичанина* не страшні, або злучать ся на все і у всїм із зрадниками. Tertium non datur. Се повинно собі *Дньо* добре затямити і вже раз відпекати ся москвофілів, відтяти від них поли і служити лише ідеалам руского народу, а не також мріям московских аґентів...

Серед таких хаотичних обставин стає чоловікови ще відрадою, коли на Буковинї промовить хтось з холодним розумом, по зрілій розвазї і без злоби. Таке лучило ся нам в середу по перечитаню вступної статї Bukowiner Nachrichten, орґану буковиньских лїбералів, що у нас все ще мають велике значінє.

Обговорюючи вибори до ради державної з пятої курії, застановляють ся Buk. Nachrichten над тим, чи може кандидат робітників мати надїю, що перейде при виборі, і розумують так: „Місто Чернівцї, котрого населенє становить ледви шесту часть північного виборчого округа на Буковинї, в цїлости дуже мало заважить при будучих виборах з загальної пятої курії; міродатним буде селяньство. Коли робітнича партия в Чернівцях не має майже нїяких прихильників, то що она хоче осягнути у руского селяньства, котре становить $^5/_6$ всїх виборців північного виборчого округа?! При строго національних змаганях сего міродатного чинника може мати вигляди лише національний Руснн (се-б то народовець — *Ред.*); а що вибори відбувають ся посередно, то має лише той народовець надію на успіх, котрий погодить свою програму з бажаннми правительства.“ Так розумують Buk. Nachrichten і нам здає ся, що они в сїм випадку праві. Буковина має лише двох послів до ради державної з пятої курії вибирати, одного з північної, а другого з полудневої части. Справедливість вимагає, щоби з полудневої части став послом Волох, а з північної Руснн. Коли говорить ся про Русинів, то входять в рахунок лише народовцї, бо наші москвофіли чи, як они себе для замаскованя називають, „консерватисти“ вже вигосподарили у нас грунтовно і дожидають добре заслуженого супокою. Між їхними 46 прихильниками виравдї знайшли ся би охочі до посольских мандатів люди, але то хиба pia desideria. Для них має рускнй нарід на Буковинї лише погорду, бо досить вже переконав ся о їх „роботї“. Що черновецкі Нїмцї признають один мандат з пятої курії Русинам, сей факт витаємо з радостию і уважаємо его запоруков успішности нашої виборчої акциї.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 21-го серпня 1896.

Цїсарскі маневри. Після дотеперішних вістий цїсар приїде на маневри до Галичини дня 31-го с. м. Того дня стане в Городку, а 5-го вересня приїде до Мостиск. Дня 7-го вересня зачнуть ся великі маневри корпусів, а 11-го вересня цїсар приїде до Перемишля. Від 12—16 вересня будуть відбувати ся фортечні маневри. Дня 16-го вересня цїсар верне до Відня. Однак годить ся тут додати, що цїла та програма може ще змінити ся, бо она не є офіціальна.

До учительской семинариї в Чернівцях будуть приймати в днях 29, 30 і 31-го с. м. До II., III. і IV-ої класи школи вправ при тійже семинарії не будуть принимати нових учеників задля браку місця, а до I-ої класи приймати муть лише тих хлопців, що вміють по руски читати по волоски, або хочуть одної з тих мов вчити ся. — До I-ої класи школи вправ при женській учительскій семинарії будуть вписи відбувати ся в днях 27-го і 28-го с. м., а вступний іспит до I-го року відбуде ся дня 29-го с. м., а до курсу учительок для ручних робіт дня 1-го вересня с. р.

Вписи на приготовляючий курс учительскої семинарії в Самборі і на 1—4 роки відбудуть ся в днях 29, 30 і 31-го с. м. від 9—12 год. перед полуднем і від 3—6 год. пополудни.

зливав ся з акордами грімкої музики в одну буйну мельодию.

Через товпи народу бачила я мої товаришки в хороших одежах, що, як хороший цьвіт серед буйної зелени, подавали собі руки, окружали великим різнобарвним колесом одно вільне місце, застелене дивнами і порозкиданими цьвітами. Я бачила там серед сеї товпи народу й мого судженого. Згорблений збирав він ляльки і стяжки, що лежали биля него в неладї і пристроював ними в гору піднятє місце, що стояло в однім розї вільного круга, оклонене довкола богатою зеленню пальм, з відки, як з жерела, била жива струя води високо в гору.

На першім ступени сего місця стояв з закасаними чогось-то руками мій малий, блїдий як смерть, дрожачи як молодий лист... Руки в него були грубі, жилаві, долонї чорні... В одній долони держав папір — збирав ся саме з него читати: его чоло чудно вспїло...

Мене одної вичікував сей нарід! Він гукав, побачивши мене і розступав ся. Однак мої руки і мої ноги все цупали тяжкі, холодні ланцухи... Йдучи, падала я що хвилї розступаючим ся до ніг... Та й як нарід гукав, а музика гриміла, прибігли вони оба, суджений і мій малий. Їх сильні руки розривали зелїзо і я вільна як птах, летїла на високе місце — весела, щаслива, витаючи зворушений нарід.

Ми всї були нині — музика гриміла, а ми гуляли. Тямлю неодну таку хвилю з дїйсности. Дїйсність — дїйсностию: вона скупа, тїсна і нудна... В сні гуляла я, як свобідний промінь сонця, що ему доволї місця у просторі. Хто мене тут стеріг?

Отже шаліла я, а від жару мого огня падали вже не одиниці, а — сотки... На моїх губах мала бути отрута: я бачила, що мій поцїлуй точив піну з їх губ... Сині, вючи ся з болю, падали вони, один за другим, як потрощені мухи...

Страшний і грімкий, протяжний гук дав ся врешті чути: за тим другий і третий... Я бачила, що небо темнїло... чула крики і стони... Се був сумний образ страшного знищеня і чорної смерти, як після безпощадного огня!

Мого судженого стрічала. У него була страшно велика голова: з надгризеного від болїзни черепа витїкав теплий ще мозок і стиг... Я стрічала й мого малого: куля пробила була що йно его грудь; з теплої ще рани текла кров, зрошуючи землю. Він вмирав, а вмираючи слав послїдний поцїлуй любови ослабдою немічною рукою і кликав:

„Люблю тебе!“

Нарід розступав ся, нарід втїкав від мене, а я, рвучи волосє на голові, бігла як шалена вперед себе.

Після того приснив ся менї був ще один, хороший вже, образ. Однак его краски були менї вже денцо чужі. Хоть серце в мене все було дивне: нераз було хвилями таке ласкаве, добре супротив ближнього, бідного чи хорого, що оторнуло-б було весь сьвіт в одній любови — спрагненого напоїло і голодного накормило... Якийсь звук дивного, внутрішнього щастя вирнвав ся був тодї з грудий!

Здавало ся менї, йду простоволоса і боса і під ногами чую траву, мягку як шовк. Роса змивала мої ноги, а мої груди жадно вдихали здорове повітре весняного ранку. В моїм серцю не було нї туги пізного вечера, нї нудьги глубокої ночи, — там паровала одна велична тишина.

Стояв довкола мене сей пишний, величавий ранок, котрого один чи два звуки мали вже перше нагоду менї вглубити ся на силу в память — крізь мраку сонних очий, або туман заглушеного і утомленого уха — після шаленого балю... Стояв сей ранок, тихий і крінкий, як розвиваючий ся сьвіт, що одним своїм подувом відживляє груди сухітника.

Пішли товпами на роботу люди — самі сухолиці і з ясними поглядами. Цїлуючи землю, клякали вони одно по другім і молили ся... А за ними молила ся вся вселенна і кликала: Осанна! І я почула потребу кинути ся й собі ниць і цїлувати землю...

Товпа вставала і пішла одною мірною, повільною ходою... Лише один зпоміж них не здужав. Він лишив ся, а з его серця добував ся стон. Благаючий его голос дрожав в повітрю: тихе, і до живого потрасаюче: „Люблю тебе!“ понесло ся і довкола залунало.

Він лежав биля мене. Губи его тряслись, запалі щоки блїдніли, мутніли очи — він вмирав. Вмирати в таку хвилю! Я-б ему дала була житя зпід власного серця! Він витягнув до неба руки і вмираючи кликав:

„Люблю тебе!...“

Невмолимий жаль стиснув моє серце. Я

З черновецкої повітової каси хорих. На середу були скликані загальні збори повітової каси хорих головно для вибору голови каси, бо п. Вальштайн, редактор Bukowiner Nachrichten, зложив був ту гідність. Голосовано картками і вибрано одноголосно наново п. Вальштайна, котрий принав вибір. Сим закінчила ся комедия, яку відограла часть черновецких робітників.

Кінниця на біциклях. Жителї Львова бачили вчера оригінальне явище — перший раз появили ся на улицях міста жовнїри в повній збруї на біциклях. Новомодна кінниця представляє ся дуже гарно, а що найважнїйше, їдучи не робить ніякого тупоту. — Але от що цїкавійше! — Англїйцї оголошують новий винахід — гармати на вельоципедах! Они зладили малу скорострільну гармату, осаджену на біцикли. Вельоципед управляють в рух два циклїсти, що мають і обслугувати гармату. Ту легку артилерию названо вело-артилерию.

Фамілїярно. Перед роком втїк з черновецкого криміналу Іван Длужаньский, котрого засуджено за крадїж на один рік вязниці, і полїция доси не могла его спіймати. У вівторок явили ся в помешканю судового радника Калитовского, котрий вів розправу против Длужаньского, елегантско убраний злодій з яковось панею. Радник Калитовский пізнав в особі тої панї матїр злодія Длужаньского і спитав, чого бажає. А она добродушно каже: „Прошу, я привела свого сина, що утїк перед роком з криміналу. Як обіцюєте, що не будуть его бити, то він вертає до криміналу; але як не обіцюєте, то ми забираємо ся і ви его ніколи не побачите.“ Радник Калитовский очивидно зараз обіцяв і відвів гарного шташка до осиротілої кримінальної келії.

Спростоване. По поводу нашої новинки в ч. 167 під заголовком „Чи так виглядає русчене Буковини?“ просить нас о. Михайло Козмюк з Шипинців заявити, що він доси не мішав ся до румунізаторскої роботи на Буковині задля своєї довголїтної недуги. Ми не маємо причини, не признати правдивости сего „спростована“.

Шахрайство. До Чернівців приїхав перед кількома місяцами Авґуст Герман і оголосив в часописах, що піднимає ся по зниженых цїнах робіт при заведеню водопроводів і каналїзацій. Герман взяв собі до помочи в бухгальтерії Якова Ґроберґа і взяв від него кавцию в сумі 400 зр. Окрім того він згодив ся у кількох властителїв реальностий на роботу і взяв від них завдаток. Минав один місяць за другим, а Герман не розпочинав роботи. Се стало людям підозріле і они домагали ся як найскоршого переведення замовлених робіт. Герман вислав тихцем женщину, що єї подавав за свою жінку, до Відня, а минувшої пятницї виїхав тайком сам з міста і доси не вернув. Аж тепер здогадали ся надуті властителї реальностий, що мали дїло з звичайним шахраєм, і зробили донесене до суду. Полїция старає ся на дармо від кількох днїв вислїдити, куди поїхав Герман.

Приватні вісти. Вінчане д-ра Олександра Кулачковского, ц. к. редактора руского „Вістника законів державних“ у Відни і оборонця в справах карних, з п-ою Оленою Зубрицкою, дочкою надворного радника при найвисшім трибуналї судовім у Відни, відбуде ся у Львові, дня 8-го вересня. Вінчати буде Є. Е. кардинал-митрополит в приватній каплици.

Женщини на унїверситетах. В Швайцарії видано сего року патенти з укінченя унїверситетских студий 293 женщинам, а іменно: в Цуріху 141, в Женеві 125, в Лозанї 24, в Базилеї 3. В тім числї було тілько 19 Швайцарок. З Америки було 19 студенток; з Азиї — шість.

Шістьдесятьлїтний ювилей панованя буде обходити на другий рік анґлїйска королева Віктория. Она почала панувати 20-го червня 1837 року і есть найстаршою поміж пануючими в Европі. По ній наступає цїсар Франц Йосиф, що о 11 і пів лїт пізнїйше вступив на престіл і буде сьвяткувати 1898 року 50-лїтний ювилей свого панованя.

Страшний випадок на театральній сценї лучив ся тамтого тижня в часї представленя в однім театрі в Льондонї. Грали штуку „Грішники ночи“, котра кінчить ся заштилетованем злочинца. В наслїдок неуваги ужито до представленя правдивого штилету, а не складаного, і той пробив серце нещастного актора. З надто природним стоном упав „злочинець“ на землю; а що в тій хвили упала заслона, то публика спокійно розійшла ся домів і аж другої днини довідалась о страшній пригоді.

Затроєне. У Відни в касарни кінноти в йїльчини Йозефштадт занедужало 60 вояків середнїх познак сильного затроєня. Причиною есть імовірно затроене оловом в наслїдок злого побіленя кухонної посудини.

З тестаменту Ґірша. Берлиньский суд признав запис барона Ґірша адоптованій донї его Лукиній Премелїц-Ґірш в сумі 1,000.000 франків. На покрите добродійних записів визначив Ґірш 1,000.000 корон. Решта кольосального маєтку приписали вдові по мілїонері, що в самих вартістних паперах, не вчислаючи земних посїлостий, виносить 113,904.000 фр. уміщених в банках цїлої Европи, а іменно: в Парижи 30,157.000 і 3,488.000 фр., в Брукселю 33,057.000 фр., в Берлинї 24,363.000 фр., в Монахові 2,280.000 фр., в Амстердамі 718.000, 667.000 і 3,284.000 фр., в Пештї 24.000 фр., а в Відни 153.000, 2,202.250 і 1,218.000 франків. Крім того належить ся вдові по Ґіршови від різних банків і банкирів сума 9,706.966 фр.; позички, удїлені фінансовим предприємцям, виносять 19,811.175 франків. А над то все вдові признано ще право уживаня доходів з земних посїлостий, положених в Австро-Угорщинї. Бідна вдова!...

Труп в льокомотиві. З міста Ґренобль у Франциї доносять, що в ночи з дня 13 на 14 с. м. убито на стациї Шаріван урядника Беснарда. Трупа убитого кинено до печи льокомотиви. Коли рано перед відходом поїзду оглядав машиніст льокомотиву, найшов там спаленого на вуголь трупа. Підозріне впало на одного з товаришів Беснарда, котрий мав допустити ся злочину з зазздрости.

Гонорар Нанзена. Перед виправою до північного бігуна Нанзен зробив умову з льондоньскою Daily Chronicle, після якої зобовязав ся прислати дневникови першу телеґраму в обемі 2000 слів і перше листовне справоздане в 4000 стихах. Гонорар був назначений в сумі 5000 фунтів штерлїнґів, на наші гроші 60.000 зр. І справдї перші телеграфічні вісти подала Daily Chronicle в день прибутя Нанзена до Варде.

Кілько сїрників зуживають в Европі? Осьяке питане завдав собі один статистик і по мозольній праци прийшов до такого вислїдку: Припустив, що один Европеєць спотребовує денно сім сїрників, то в самій Европі зуживають два мілїярди денно, а 730 мілїярдів річно. На один кільограм виходить пересїчно 6.000 сїрників, то денно зуживає ся 300.000 кільограмів — то значить: річно зуживає лише наша часть сьвіта в формі сїрників 400.000 кубічних метрів дерева. А се вже не аби-що!

Подорож довкола сьвіта. Від 1-го сїчня 1900 року можна буде обїхати цїлий сьвіт навкруги в протягу 40 днїв, бо тоді буде вже в руху остання лїнія Сибірскої зелїзної дороги. Один з анґлїйских журналістів уложив такий плян будучої подорожі навколо сьвіта: З Льондону в Москву (через Остенде і Берлин) — 62 годин; з Москви в Порт-Артур — 250 годин; з Порт-Артура в Сан-Франціско — 408 годин і дальше з Сан-Франціско в Льондон — 240 годин. Отже 970 годин вистане на цїлу подорож.

Складки. На вчерашних іменинах п. інспектора Омеляна Поповича зложили присутні гості дрібними датками на *буфет* Народного Дому 19 зр. 10 кр. Доси зложено на ту цїль **576 зр. 10 кр.**

припала на вколїшках до него, обмивала его рану, з котрої бухала струями кров, цїлувала губи і стискала сухі долоні, що їх витягав до неба, а втїшаючи шептала в ухо: „Люблю тебе!“ раз і другий.

Се був мій малий.

Тут я пробудила ся, вся в дрожи і стала протирати очи. Сидячи на постели стала нагадувати всю силу пережитого в протягу кількох марних хвиль одної ночи...

Моє вікно стояло отвором. Подув сьвіжого лїтного рана втискав ся свобідно в кімнату. Стояв по правді хороший ранок, як я в сні бачила. Стінний годинник вибив саме мелянхолійно пять. Моя горяча голова шукала міжтим поради: що і чого мені таке снило ся? Хиба-ж і я мушу любити?! Хиба-ж я повинна тої крови, що розливала ся у сні?!!

Боса і простоволоса бажала я летїти в огород, цїлувати землю і на весь голос кликати, щоб все навкруги дрожало:

— Люблю тебе!

Однак —

* * *

Гамір я почула в цїлім домі — відчинялись двері одні і другі — збігав хтось по сходах...

Стала я сторенько одягати ся і збігаючи, стрічала чимало людий на сходах і на улици. Люди стояли в кружї і гладїли мовчки на мене; довгі — довгі були в них лица і поважні — — що їм? — —

Варвара сама вневняла, що чула гук в ночи... Гук чули і Марко і Марїйка...

Гук — чули і вони гук?

Марїйка розказує міжтим, що бачила якогось панича ще з вечера, а опісля з першої ночи. Панич ходив довкола нашої хати; частенько він ставав і вікнам нашим не давав спокою — гладїв, мов прикований... Она знала того панича, однак — она мовчала...

Лежав тепер панич, як довгий, на каменним хіднику. Щоки в него запалі — страшні очи — губи стулені, сині, зимні — з лївої груди добула ся струя чорної крови і застигла...

Се був мій малий — —

Я вже не в сні припадала на вколїшках до холодного трупа, брала мертві долоні в свої руки і гладила застигле лице. Та все здавалось мені, що отсї завмерлі губи шепчуть неустанно в моє ухо:

— Люблю тебе!

Вийшла мати. Вона мала чорну хустку на голові і найбільш поважне лице з нас всїх. Обкинула всїх одним строгим, неласкавим поглядом, а мені веліла йти на гору.

Я слухала покірно.

Скоро-ж остали ся ми самі у двое, я впала їй до колїн і ридаючи, молила:

— Ой, чому-ж ти мене, мамо, не навчила сей сьвіт любити!

В. Лаврівский.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 21-го серпня 1896 року.

Відень. Подорож міністра рільництва ґр. Ледебура до Галичини і Буковини відложена на неозначений час.

Цетінє. З нагоди заручин італїяньского престолонаслїдника наспіли желаня майже від всїх суверенів Европи, між ними від австрийского цїсаря і президента французкої республики Фора.

Берлин. Тутейші часописи обговорюють внутрішне положене політичне і уважають его дуже серіозним. Орган Бісмарка в Липску, Neueste Nachrichten, рішучо обстає при тім, що канцлерки. Ґетенльоге подав ся вже в димісию, але що порішене міністерскої кризи відложено аж на час по приїзді росийского царя до Вроцлава.

Берлин. Півурядові часописи, як пр. Hamburger Correspondent, уважають, що причиною напруженого політичного положеня в державі є су-

перечности між одвічальними міністрами а неодвічальними дорадниками цісаря.

Берлин. Европейскі держави ведуть дальші переговори в кретеньскій справі. Мабуть прийде до згоди, що на Туреччину треба наперти, аби зробила повстанцям далеко ідучі уступки.

Софія. Хоч міністерска кріза тревае вже десятий день, она ще не полагоджена. Говорять, що князь мав нараду з Цанковом.

Рим. Tribuna оголосила розмову свого сотрудника з росийским висланником до Африки Леонтиевом. Він каже, що абесиньский король Менелік очікує італіяньского ґенерала, аби остаточно раз заключити мир, і що аж тоді будуть італіяньскі бранці пущені на волю. Italia твердить, що італіяньске правительство рішило ся вже вислати одного ґенерала до Менелїка і що він за кілька днїв виїде.

Париж. Agence Havas доносить з Атен, що ґубернатор вніс відрочене кретеньского сойму, аби посли могли порадити ся над важними справами. Посли згаджають ся на таке внесене.

Льондон. Times доносить з Канеи, що амбасадори видали до видиїйших Кретян відозву, в котрій їх взиває ся, аби застановили вороговане і витолкували населеню, що амбасадори хотять лише інтересів Кретян боронити. Повстанцї задумують в неділю оголосити сполученє з Грецією.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Черновцях при улици Ратушевій.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Зміна помешканя.

Др. Евгеній Миткевич мешкає у власнім домі, ул. палати краєвої ч. 11, і ординує як доси. (1—3)

ВИШИВКИ
всхідної Галичини

після колекцаї зібраної Товариством „Клюб Русинок у Львові“, появились накладом Антона І. Хойнацкого з літоґрафічного заведеня Андрія Андрейчина по ц¶нѣ

3 зр. 30 кр.

за **примірник**, складаючий ся з **20 таблиць** в 4° королевского формату в **хорошо** видїланій теці.

Видане сих „Вишивок“ перевищає значно подібного рода видання, що появились в Кіеві, Одесі і Москві, і то не лише під взглядом техничного викінчена, але також і під взглядом самого змісту, бо видне се складає ся точних репродукций численних взорів народних вишивок з повітів Боршів Городенка, Калуш, Надвірна, Снятин, Товмач і иньших о вірним наслїдованю красок, уживаних народом в дотичнійу окрестности.

З замовленями належить звертатись до Антона І. Хойнацкого, управителя Книгарні Ставропигийского Інститута у Львові, улиця Руска ч. 3. 26—26

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операцийна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университетской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимани хорих і иньших інформаций треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вінофера.) (26—100)

Виданя „Буковини“.

Царівна. Повість Ольги Кобилянської, сторін 424, 8°, ціна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна, сторін 110, вісімки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ всї три книжці коштують лише 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втираня:** по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як веведи, а употреблені, що добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обіцюю Вас по братньому.

З поважанєм

В. Данилевич,

машинїст у бровара Штайнера в Чернівцях, при ул. головній ч. 25.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁵	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлибоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлибоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиць, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁹		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹¹	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Ясс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час різнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут: коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкавича.

Ч. 176. Чернівці, неділя дня 11. (23.) серпня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цілий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

„Ефемеричні успіхи нової ери“.

Під таким заголовком появила ся в послїднім випуску *Правди* статия, котру задля єї цїкавости подаємо тут дословно:

В политицї має значіне успіх. Коли хто хоч би помало і постепенно доходить в политицї до певних реальних придбань — значить, що така политика успішна і користна. Нехай се будуть навіть дрібні придбаня, але коли вони причиняють ся до культурного розвитку народу, то з них протягом часу зложить ся, як з дрібних цеголок, велична будівля; сї дрібні придбаня стануть широкою і непохитною підвалиною і основою розвитку і поступу народу. Треба лише такими придбанями відповідно користувати ся, а тодї певно проявлять ся успіхи і користи з них для народу.

Отак і у нас Русинів. Нема що про те широко розводити ся, що нам богато потрібно засобів до того, щоби обезпечити національно-политичний, економічний і взагалї в найширшім розуміню слова культурний розвиток руского народу в австрийскій державі. Куди глянемо, чи то на поле политичне чи економічне, просьвітне чи наукове — всюди побачимо ще велике занедбане, недомагане, великі недостачі, — всюди треба ще богато невтомимої працї вложити, потреба органічної роботи власних сил. Се повинно бути нашою першою і головною заповідию народною: докладай пильно кождий на своїм становищі власних рук до народної роботи після своєї спроможности, а буде успіх і поступ в розвитку руского народу. „Роби, небоже, то й Бог поможе“, се головна засада власної помочи, якою народи як і одиниці стають могутними, „не вважай на врожай, сій жито, жниво буде!“

Однак на превеликий жаль у нас тепер робота не поплачує, бо сей більший патріот, хто більший крикун. Крикуньством і галасованем закривають наші опозиційники суспільну нездарність і недбальство, вмавляючи в людий, що опозиция причиняє ся до зміцненя суспільности. Лише деколи озве ся голос тверезого погляду, що накликує до реальної роботи. Так ми в 29 ч. нашого вістника навели з *Дньа* голос о. Моссори, котрий замість „наріканя на польонїзацию і латинїзацию“ дораджує реальну роботу на поли релїгійнім, просьвітнім і т. д. Послухаймо-ж тепер иньшого голосу (таки з *Дньа* ч. 157) безіменного допису вателя з турчаньского повіту про роботу на економічнім поли. „Рускі патріоти, пише він, цїлком не дбають о се, щоби селяни брали ся до торговлї; жидівскі крами ростуть як гриби по дощи, а селяни мусять в них брати все, що їм треба, бо своїх не мають. На цїлий повіт є одна крамниця читальні „Просьвіти“ в Махнівци, а друга в Хащові і кілька крамників приватних осіб. У нас безустанно бесїдує ся і пише ся, що годї нарікати, треба брати ся до роботи, та що з того? Нїхто собі сего не бере до серця, всї мов поглухли, кождий дбає про себе, щоби якось в тих поганих часах бодай як-так обстати. Нездарне неробство тай годї!“ (А вже-ж турчаньский повіт сливе з твердорускости! *Ред. Пр.*).

Отже в тім напрямі треба у нас рішучої поправи, треба, як ми вже указували в нашій статї „Зміна системи“, зірвати з рутеньскою засадою: „Wir brauchen nichts zu thun, die Regierung wird für uns sorgen“, а в рускім перекладї: „нехай правительство змінить систему що-до Русинів, а решта скорше чи пізнїйше само прийде!“ нам треба пильної, свідомої і органічної роботи народної для культурного розвитку руского народу.

Однак, як вгорі сказано, до сего потрібно богато засобів, а сих може і повинна нам достарчити держава і край, взглядно правительство державне і краєве чи то адміністративною чи законодатною дорогою. І тут треба дбалости самих Русинів, а передовсїм се обовязком руских послів до ради державної і краєвого сойму, пильнувати сих прав, дбати про потрібні для культурного розвитку руского народу засоби, а се вже відтак річ руской суспільности, тими придбанями належно користувати ся.

Quandem denique?

За Ад. Фляхом переповів В. Щурат.

Я чоловік спокійний. День в день пильную свого заняти, так само точно як і з успіхом. З нїким не спорю. І хоч би той нїхто съміливо й голосно твердив, що женщина єдина й справдїшня відрада на сім поганім свьвті, — не спорю з ним. Тончу свої прамі стежки серед свого домашнього сьміття і пилу й нїкому не влажу в дорогу. А стрінеть са мені пінанциї на важкому путї мого жити який сріблянник-дука, в мене знайдеть ся на стільки виховане, щоб чемно поступити ся в кутик і зробити ему дорогу. Так оно й личить фінансовій нуди перед властителем більшої пайки мамони.

Скоро-ж побачу де гарне, принадне дївча, що після довгих жалїв-плачів ледви випросило собі в мами о пару значних центиметрів довшу спідничку й зараз же в кут кинуло куклу, залюбляюсь. мерцій. Се не лиш мій обовязок, — думаю — але й моє неоспориме право — залюбити ся в свьвіжо-спечену панночку.

Чому-б і не залюбити ся? Перший поклонник ледви що йно опіреної пташини не посягає преці ще на права третього. А се в мене головне, се головне. Бо гасло мого жити складає ся з принципів: Жий по правді, але й жий неправдою, скоро лише вдасть ся; не бій ся нїкого, хиба сильнїйшого, і — се найголовнїйше — не лїзь нїкому в дорогу.

Міг би хто думати, що таке тихе, мирне, згідливе й незамітне єство, як я, раб Божий, прожите собі сумирно в свьвіті. Де там! В мене є одна слаба сторона і всякий, як вміє, цїлить туди без милости й пощади, брутальним пястуком або зрадливою голкою. В мене є страшний, непростимий гріх на души: я в 32 році житя — нежонатий!

Се мій злочин і нема дня, щоб менї не дали почути quandem denique. Ох, що я вже не терплю! Вчера рано балакаємо з приятелем підчас проходу, балакаємо собі про найповажнїйше на свьвіті. Як би то гарно було, говоримо самі, коли-б ми, правдиві сучасники Золї, позбули ся вроджених упереджень до адамітского костюму. Аж тут, ні сїло ні пало, — та й що за дивна ассоциация ідей! — мій приятель сходить на найделїкатнїйшу туалетну акцию, а далї — на свьвятий (?) стан супружества. І що ще! Як грім з ясного неба хватає мене крепко за ковнїр мого слабенького плаща і гримить як грім: Що-ж, і ти зовсім не женишся? І розсипав ся. Мій приятель сильний бесїдник; він розговорив ся на всї заставки. Цілі дві години ломили ся хмари.

Та се на нїщо не придало ся: я сказав собі раз, що супружество то тюрма для чоловіка і при тім остану ся, будь собі та тюрма з золота чи з зелїза.

На обід запросили мене до одної приязної родини. Обідаю радо в домі, де є порядна кухарка. Там була. Я не міг всидїти, щоб не заговорити про знамениті прикмети поданої на стіл молодої, румяної гуски в порівнаню з тими ликоватими гусаками, що їх подають по реставрациях. Ледви я скінчив, як мила впрочім панї дому почала з намащеном проповідь на тему розховстаного кавалерского житя і чару домашнього огнища. При кождім досадїйшім слові, як „люба жіночка, вірна подруга житя, двоє-пятеро малих ангелятох“, 25-літня панночка-дому паленїла — непричком сказавши — по самі гарні ушка. Мадам закінчила словами: Знаєте, любий пане, моя рада зовсім безкористна. Мотй донечиї що йно сімнайцять літ, а я не видам еї скорше як за пять літ. Та ви кванте ся, бо вже не молоді. Ще можете і щастя зажити. Нї одна мати не відмовить руки своєї доньки мужчині вашого покрою.

Мене брала охота репліковати на еї виводи тим, що добра ґаздиня може борше подати менї всї вичислені приємности. Але я мовчав з чемности, спожив тихо молоду гусочку, не глипнувши навіть оком на панночку і пійшов „во своіси.“

Вечером я попав ся в родиннім кружку в товариство якоїсь дами з туним носом, але острим язиком. Дама говорить з стенографічною скоростю. Сї улюблена тема є мое кавалерство. І говорить же она на всї лади! Не описати мук, яких набавив мене той забавний вечер!

Вельми цїкаво було-б написати історию дїяльности в тім напрямі руских послів за трийцять лїт (1861—91) конституцийної ери, се-б то до т. зв. „нової ери“. Однак се лишаємо тим, що мають більше свобідного часу. Тут лише згадаємо, що н. пр. для національно-культурного розвитку Русинів придбано за се трийцятилїтє одну ґімназию руску і одну школу взірцеву руску при семинарии, ґімназияльні паралельні рускі в Перемишли, а на львівскім университетї дві рускі суплєнтури на правничім видїлї та одного члена-Русина видїлу краєвого у Львові. На економічнім поли можна хиба вказати концесиї на „банк рустикальний“ vulgo хлопскій і „Рольничо-Кредитное Заведеніе“ vulgo банк крилошаньскій, що пустули з торбами чимало руских селян і міщан. Про потреби буковиньских Русинів нїхто не упоминав ся і не дбав, лише само правительство в новозаснованім университетї в Черівцях утворило катедру рускої мови і лїтератури.

Розгляньмо-ж тепер, які придбаня принесла Русинам т. зв. нова ера, чи там новий курс. Погляди про се змінювали ся і рускій суспільности толковано про сї „здобутки“ всїляко, пїсля того, як зміняла ся политична атмосфера, а взглядно становище п. Романчука. З почином „нової ери“ голосило *Дїло* urbi et orbi, коли ще ледви були надїї на деякі придбаня, що такі-то а такі „здобутки“ мають Русини одержати. Опісля, коли дещо дїйсно переведено, а зворот на опозицийний бік вимагав запереченя осягнених придбань, голосило *Дїло*, що „нова ера не тілько нїчого нам не принесла, але заподїяла великі шкоди.“ Конець-кінцем перегодом дїйсно і слїпий та найзавзятїйший опозицийник мусїв бачити, що „нова ера“ принесла деякі поважні придбаня рускому народови, тодї п. Романчук і *Дїло* голосили софістично перед сьвітом, що „ті здобутки могли бути при иньших обставинах хосенні, а при теперішних обставинах вони стратили свою вартість!“ Недавно-ж знов *Дїло*, обговорюючи посольскі справозданя п. Романчука в 153 ч. назвало ті придбаня „ефемеричні успіхи нової ери“, так само як і п. Романчук нераз останними часами говорив про „дрібні і хвилеві користи“ политики реальної, чи як опозицийники звикли називати — опортунїстичної.

Ми не будемо перечити ся анї з п. Романчуком анї з *Дїлом* про стійність їх поглядів і думок що-до придбань политичних за останне пятилїтє, а зведемо лише разом усе те, що повело ся за той час придбати парляментарними і поза-парляментарними заходами послів „новоєристів“ чи „новокурсників“. З сего побачить і зуміє оцїнити всякий безсторонний і щирий Русин (бо заслїплених загорілцїв нїчо не переконає), чи справдї за той час лише шкоди спадали на Русинів, а нїякі придбаня, чи сї придбаня могли бути хосенні при иньших обставинах, а при теперішних втратили вартість, чи ті придбаня мають дїйсну вартість для культурного розвитку і поступу рускої народу, чи се лише „дрібні і хвилеві користи“ або „ефемеричні успіхи“. Нехай отже числа і подїї самі говорять за собою, яких не в силї заперечити нї *Дїло*, нї *Галичанїн*.

Погляньмо передовсїм на економічне поле. Успіхи на сїм поли для материяльного подвигненя рускої народу залежні передовсїм від нас самих, від власної помочи. Однак чимало есть справ економічних, які ми можемо полагоджувати для потреб народу і в его користь, коли осягнемо на се дозвіл правительства. До таких належить справа обезпечень. Довго вже перед „новою ерою“ заходилц ся Русини, щоби заснувати руску институцию асекураційну, однак безуспішно. Сею справою займав ся між иньшими і п. Нагірний. Аж за „нової ери“ повело ся осягнути дозвіл правительства на заснованє товариства обезпечень „Дністер“ і нїхто єго не заперечить, що „Дністер“ есть і що се придбанє „новоерске“, навіть п. Нагірний, котрий нераз удавав ся в тих справах до п. Барвінского. Годить ся тепер над тим застановити, чи „Дністер“ належить до „дрібних або хвилевих користий“, до „ефемеричних успіхів“. Нехай про се говорять числа. Недавно якийсь „Приятель Дністра“ (в 123 ч. *Буковини*) написав новинку п. з. „Аґенциї Дністра“, котру мусимо до слова тут повторити.“ — Навінши на сїм місци згадану нашу новинку дословно, пише *Правда* дальше:

Новинку сю взяли ми з независимого *Дїлу* жерела, з *Буковини*, однак нїхто не посьміє сумнївати ся про щиру правду, висловлену в сїй замітцї приятеля „Дністра“. Заходами новоєристів чи новокурсників осягнули Русини се придбанє, яке має незвичайну вагу не тілько для економічного, але й для національного розвитку і поступу рускої народу. Тепер вже від самих Русинів, їх спосібности, рухливости, солїдарности залежить, щоби ся институция не була „дрібною і хвилевою користю“, „ефемеричним успіхом“, бо она є дїйсно угольним каменем до економічного подвигненя рускої селяньства і міщаньства.

Я сердитий вернув ся домів і заснув. Але й тепер нема менї спокою. У снї привиділи ся менї всї дівчата, що я їх повинен був, хотїв, міг або й не міг сватати, і кокетували до мене, і сьміяли ся з мене. Они танцювали довкола мене і сьпівали якусь пісоньку з страшною мельодиєю і ще страшнїйшим рефреном: „Quandem denique? — Коли-ж вкінци? — Старий кавалер! — Що за сором.“

Дорогі приятелї, не знаєте, як я мучу ся! Проклоном тяжить на менї, вічне, необходиме питанє кождого, з ким стріну ся: Коли-ж ви вкінци ожените ся? Чи не порадите що на те?

Три приятелї старого „воробця“ зітхали в души підчас того оповіданя. Тоненький думав, що ему треба йти до Конґо; там знайшов би бажаний спокій. Грубий був того погляду, що его приятель найскорше позбуде ся пересадованя, позбавившись жита. Довгий радив найпевнїйше средство — одружити ся.

По довшій хвили, посьвяченій зрілій розвазї, промовив нещасний:

Спасибі вам, вірні други, за ваше сьпівчутє; кожда ваша рада добра, та щоб бути певнїйшим успіхів, сповню всї три наразъ. Я одружу ся, виберу ся в Конго і повішу ся.

„Пертрактациї спадкові.“

I.

Під таким заголовком появило ся недавно тому в галицких руских часописях, в „Дїлї“, „Громадскім Голосї“ і „Батьковщинї“ поученє д-ра Корнила Чайковского, як належало би нашим селянам поступати, аби кошта списування актів спадкових вийшли для них як найменьші. В сім „поученю“ звертає ся др. Корнило Чайковский головно против того, щоби списуване актів спадкових не поручати нотарям, бо, мовляв, они звичайно більше коштують, як цїлий податок від перенесеня спадщини, а радить, щоби селяни жадали списуваня сих актів через самих судових урядників в судї.

Против того, щоб широко в нас всякі науки в справах правних, безперечно нїхто добромислячий не може піднести найменьшого закиду; противно, такі науки у нас дуже пожадані; ходить тілько о те, щоби ті науки чи ради могли принести нашим селянам дїйсну користь, то значить, щоби они були справдї оперті на постановах законів і тим самим мали практичну вартість. Тимчасом сего не можна сказати про „поученє“ д-ра Корнила Чайковского. Др. Чайковский каже:

„Між селяньством чути все нарїканя, що поголовщина і списане актів спадкових, або як називають „інвентара“, коштує дуже дорого і руйнує селяньскі осїрочені родини. Від многих лїт говорить ся про се, що треба цїсарский патент з 9-го серпня 1854 змінити, але до тої зміни якось не приходить. А тимчасом хлопска родина, коли умре отець, мусить его не тілько поховати, але заплатити податок від спадку і належитість нотареви за списане актів спадкових.

Ся належитість бувае часто дуже висока і більша, як податок державний. А пречинь від сеї належитости можна цілком ухилити ся, лиш треба жадати від суду повітового, щоби урядники судові списували акти спадкові в судї, — до чого урядники суть обовязані після припису § 3. цїсар. патенту з 9-го серпня 1854 р. Тодї хлоп заплатить уже податок спадковий до уряду податкового, а нотареви нїчого не буде платити сам, бо суд зробить все за нотаря, о се однак треба старати ся. Передовсїм повинен уряд громадский вносити просьби до судів повітових, щоби акти спадкові в его селї списував суд сам, а не нотар — бо се лежить в інтересї селяньства, котре не в станї оплачувати належитостий нотарияльних.

Коли така просьба не поможе, то треба внести таку саму просьбу до вищого суду краєвого і предстакити, що в послїдних роках помножено дуже значно число урядників судових, отже-ж годить ся, щоби хлоп з того мав бодай тілько полекші, щоби урядник судовий списував ему акти судові.

Коли то не поможе, то треба вносити петициї до міністра судівництва і ради державної. Коли суд повітовий помимо того всего не буде списувати сам актів спадкових, лиш поручати се нотареви, то треба в кождім случаю до суду подати ось яку просьбу:

„Сьвітлий Суде! На основі §. 3. цїсар. патенту з 9-го серпня 1854 р. упрашаємо, щоби Сьвітлий Суд зволив акти спадкові N. N. в судї списати, бо ми не есьмо в станї оплачувати належитостий нотариальних.“ (Підписи інтересованих).

Коли би суд повітовий і тую просьбу відкинув, то треба зробити рекурс до вищого суду і написати, що жадає ся лиш того, що закон т. є. §. 3 цїсар. пат. з 9-го серпня 1854 приписує і длятого жадаєе, щоби акти спадкові списувано в судї, є в законї оправданє. Такий рекурс вищий суд завсїгди мусить увзглядняти.“

Коби так було справдї, як каже др. Чайковский, оно безперечно було-б дуже гарно. Селяни могли би одним махом увільнити ся від так прикрих для них оплат за списуване актів спадкових. Остало-б їм тілько по простому жадати, аби всї акта спадкові списували судові урядники в самім судї, бо звістно за роботу в судї не належить ся урядникам від сторін нїяка заплата. Аж дивно стане неодному чоловікови, необізнаному з приписами правними, як могли наші прав-

ники дивитись до тепер байдужно на те, що наші селяни через такий довгий протяг лїт платили таку силу гроший за списуване актів спадкових і не подали тої простої ради, на яку здобув ся доперва др. К. Чайковский, хоч патент цїсарский про пертрактациї спадкові обовязує в нас вже звиш 40 лїт. Справдї дивно оно мусить видати ся, але ще дивнїйше видасть ся нам, коли приглянемо ся близше сему, буцїм то так дуже спїзненому „поученю.“

Хто тільки возьме в руки цїсарский патент з року 1854, пересьвідчить ся передовсїм, що параґраф третий, на який покликує ся др. Чайковский, говорить цїлком о чімсь другім, а не о тім, що наводить др. Чайковский. Параґраф сей каже іменно, що в краях, де обовязує устава нотариальна (т. є. де є установлені нотарі) можуть суди, о скілько се показалось би користним для сторін, поручувати списуване актів правних в справах неспірних нотарям, яко комісарим судовим, з вимкою тих актів, що вимагають попереднього судейского рішеня. О тім, щоби суди були обовязані списувати всї акта спадкові таки в судї, нема в наведенім параґрафі хочби найменьшої згадки. Але дурниця параґраф, скаже дехто. Скоро нема такої постанови в параґрафі третім, то може она найде ся на другім місци і так досить обширного спадкового патенту. Та в тім то й біда, що не найде ся. В цїлім цїсарскім патентї з року 1854 нема установи, котра би обовязувала суди, списувати всї акта спадкові в самім судї, противно з сего патенсу виходить цїлком ясно, що інвентар спадковий — а о сей головно ходить при списуваню актів спадкових, бо як раз за списуване інвентаря платять наші люди комісийні таксы — має списувати ся через судових віднорученників (комісарів) або нотарів на місци, де знаходить ся спадковий маєток (§ 93 і 29 патенту), бо комісар сей, все одно, чи судовий урядник чи нотар, має обовязок, при списуваню інвентаря докладно провірити стан маси спадковой і в тій цїли взяти оглянути особисто цїлий маєток, приналежний до спадщини. (§ 98 патенту). Виробом, як відомо, маєток спадковий, про котрий списує ся інвентар, мусить бути оцїнений двома запрезятими таксаторами, і вже длятого самого інвентар мусить списувати ся на місци, бо звістно таксаторі не повинні і не можуть видавати своє оречене про вартість річи, не оглянувши еї.

Виходить з того, що так як то було до тепер, мусять інвентарі помимо „поученя“ д-ра Корнила Чайковского і на дальше списувати ся на місци по селах і тому не може обійти ся без того, щоби наші люди не потребували платити таке комісийних при списуваню актів спадкових, все одно, чи їх будуть списувати нотарі чи урядники судові.

Инъша річ, — який способ для наших селян дешевший, взглядно користнїйший та чи поступають наші суди при „пертрактациях спадкових“ так, як би повинні поступати після приписів цїсарского патенту. Над сим взрта застановити ся, і тому хочемо про се дещо сказати й від себе.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 22-го серпня 1896.

Справозданє посольске з дїяльности в раді державній, делеґациї і соймі кр. зложив п. Барвіньский перед численно зібраними виборцями судового повіта в Залїщиках дня 20-го с. м. Дня попереднього прибула до п. Барвіньского, прибувшого до Залозець, депутация ради громадскої, щоби зложити подяку за его дбалість про справи міста, котре має небавом стати містом повітовим. Відтак оглянув п. Барвіньский міські школи, котрих уміщене вельми некорістне і невідповідне вимогам і потребам теперішним. Дня 20-го с. м. о годинї 11-ій перед полуднем станув п. Б. перед виборцями, котрі мимо горячої пори в Залозеччині роботи польної прибули численно. Навіть з декотрих громад, котрі через неточність наших почт не одержали запросин, прибули виборцї, дізнавши ся о приїздї посла від своїх сусїдів. Збори вибрали предсїдателем о. віцедекана Кулицкого з Марконоля, заступником п. Михайла Чеховича, міщанина Залозецкого, а секретарем п. Стефана Ходоровского. П. Барвіньский в двогодиннїй бесїдї обговорив хід справ парляментарних в радї державній від 1891 р., а перейшовши до останних часів пояснив виборцям значіне нової процедури цивільної, реформи виборчої і податкової, катастру ґрунтового, закона о відписуваню податку ґрунтового наслїдком шкід елементарних, обговорив справу еміґрацийну і закон карний против аґентів еміґрацийних; згадав також о неполагоджених ще проектах закона промислового, о обовязковій асекурациї від огню, о ґосподарских спілках, о увільненю дрібного промислу і ремесла від податку заробкового в перших лїтах і т. и. Відтак обговорив справи в делеґациї і соймі кр. При тім здав справу заходів своїх для поправи средств комунїкацийних в повітї (доріг, мостів, стацій почтових і телеґрафічних, будовах шкіл і т. п.). Обговорив також, які придбаня в останних лїтах осягнули Русини для свого культурного розвитку, а на закінчене просив, щоби так як доси, так і на дальше у всїх справах, які долягають чи то цїлим громадам чи поодиноким громадянам, відносили ся до него чи то письменно чи особисто, як кому догідніше. Виборцї вислухали з великою увагою справоздане і дякуючи, що їх поучив в рїжних справах і щиро заступав їх інтереси, ухвалили одноголосно заяву повного довірія і відсьпівали „многая лїта“. П. Барвіньский дякуючи за признане і довірїе, обіцяв в слїдуючім році знов прибути до Залозець. По обіді прибували до п. Барвіньского депутациї з декотрих громад з подякою за користне полагодженє їх справ, иньші знов, як і поодинокі виборцї з рїжними потребами і просьбами. Вечером від'їхав п. Барвіньский до Львова.

Безплатна поміч правна. Щоби бідним селянам подати безплатну пораду або й поміч правну в справах полїтичних і громадских, звернуло ся полїтичне товариство „Народна Рада“ у Львові до руских адвокатів, нотарів та правників з відповідною просьбою. На се завізване відповіли прихильно адвокати і правники з повітів львівского, бобрецкого, борщівского, брідекого, бережаньского, чортківского, долиньского, городского, городеньского, калуского, коломийского, косівского, перемиского, сяніцкого, станїславівского, стрийского, тернопільского, золочівского, жовківского і жидачівского. Сей почин „Народної Ради“, що вінчав ся такими гарними наслїдками, повитає безперечно галицка Русь цирою радостию, і треба-б лише бажати, аби нарід робив з того добродїйства як найбільший ужиток.

Вписи до гр. пр. вищої ґімназиї в Сучаві відбудуть ся в днях 1-го, 2-го, а евентуально і 3-го вересня с. р. В тих самих днях повинні ученики зголошувати ся й до поправок.

Краєва оборона виїзджає завтра рано на маневри до Галичини. Стаціоновані в Чернівцях баталіони виїзджають завтра о 1/28 зрана, а баталіони з Радівців і Сучави не повертають сюди, лише прямо їдуть на поле маневрів.

Отворенє читальні „Рускої Бесїди“ в Брідку відбуло ся, як заповіджено, дня 18-го с. м. Отворенє сего вижидали селяни з цїкавостию. Коли-ж яко відпоручник „Бесїди“ прибув др. Стоцкий, привитав его спершу начальник з громадскою радою хлїбом-сїлю.

Около 1/23 год. зполудня відбула ся в церкві вечірня. Сїльска молодіж відпровадила посла до церкви, де місцевий парох сказав проповідь на тему просьвіти і по скінченю богослуженя, дякуючи присутним за їх прибуте, пригадав громадянам отворенє читальні. В домі п. Т. Ілюка, замаленім і окрашенім входовою брамою о народних барвах, розпочало ся отворенє промовою д-ра Стоцкого, котрий говорив про значіне читальень „Р. Бесїди“ і порушив в своїй бесїдї найважнїйші точки програми, після котрої доси працюємо для підношеня народного гаразду. Промову прийнято оплесками.

Опісля д-ранд Галїп оповів про заложенє „Рускої Бесїди“ в Чернівцах, про національну спільність всїх станів у Русинів тай пояснив деякі точки статуту.

Потім наступило приняте членів, котрих приступило поверх 50 (переважно паробки). В видїл ввійшли самі селяни.

Дуже мило закінчило ся отворене виступами дорошевецкого хлопячого хору, котрий під управою о. Манастирского, відсьпівав дуже вправно кілька пісень утвору самого дириґента. Окрім того деклямували ті самі хлопці стихи свого учителя з великим зрозумінєм. Особливо сподобав ся молоденький Василишин деклямациею „Повени“. З пісень сподобала ся найбільше сумовита нута і патріотичні слова: „Ой, Дністре, мій Дністре!“ Сьпіваків і автора поздоровляли щиро.

В вечер в читальні і в домі пароха зійшли ся численні участники і ще до пізна вела ся розмова про дїло народне. Піднести належить участь дооколичних пп. учителів в сім народнім обходї, котрі явили ся з девятьох сусїдних сїл.

Повішенє в Тернополи. В четвер приїхав до Тернополя поспішним поїздом кат Зеліґер з двома помічниками, а вчера о 6-ій годинї рано повісив в подвірю вязничнім Якова Шулиму, засудженого на смерть за вимордованє родини коршмаря Шуцмана в Калинівцини. Засуджений приймив в четвер вість о тім, що цїсар не помилував его, зовсїм байдужно, а потїхи релїґійної не хотїв принять. З'ївши кілька яблок і студенець, положив ся спокійно спати. Минуло вже більше як трийцять лїт від остатного в Тернополи виконаня кари смерти.

Страшна смерть. У вівторок вибух в домі муляра Войтїха Київского в Мушинї огонь. Він сам був на роботї в Криницї; его-ж жінка замкнула в хатї своїх трое дїтий, а сама пішла в поле на роботу. Бідні лїти не могли видобути ся з хати і пали жертвою огню.

„Порядний“ злодій. Панови К. в Чернівцах пропала в маю загортка з хати, в котрій він лишив вікно отворене до 11-ої год. в ночи. Всякі пушукуваня полїциї були даремні; аж вчера дістав п. К. свою загортку почтою, а в пакунку був лист більше-меньше такого змісту: „Ви, пане, були неосторожні і лишили вікно отворене; я знав, що вас нема дома, а що потребував гроший, то позичив собі на якийсь час вашу загортку. Тепер надходить осінь, тож відсилаю вам вашу загортку. Заразом прошу вас не переслїдувати мене полїцією; для мене най буде карою страх, який я перебув через три місяцї.“ П. К., рад, що дістав назад свою майже нову загортку, казав полїциї як стій застановити пошукуваня за „порядним“ злодієм.

Щасливий чоловік. Дописуватель одної варшавскої часописи доносить з Білого Стока о такій пригодї: В наших часах тяжко о чоловіка, котрий би спадаючого ему з неба маєтку не хотїв приймити. А однако така річ лучила ся тепер у нас з папом Вінкентием Яворовским з Яворівки, ходачковим шляхтичем, котрий помимо досить поважних лїт, жие доси паробком та повнить у о. пароха Р. в селї Добриневі, віддаленім від Білого Стока о 9 верст, уряд.... пастуха. Подаю річ цїлком правдиву. На трех братів Яворовских: Вінкентия, Івана і Доминика припадає дуже значна спадщина по рідним їх стрику, що помер безженний. Ся спадщина то прегарна маєтність Вроцен в білостоцкім повітї, що представляє вартість до сто тисячів рублїв. Хто-ж, що найповсь би в подібнім положеню, не скакав би з радости, без огляду на вік і становище? А однако Яворовский, нужденний пастух, що бере 30 рублїв річної платнї і харч, так перецудив ся вісти о спадщинї, так затяв ся, боронячи свого убожества, що не хоче навіть чути о ніякім маєтку. Просьби, представленя, намови не можуть зломити его опору. Нещастний, бо так вже тепер себе називає, благає з сльозами в очах священика, щоби позволив ему спокійно докінчити житя при своїх улюблених коровах.... Працюють над ним мудрі голови, але їх робота доси — то набиране води у сито і, як з усього здаєть ся, буде п. Яворовский до емерти пастухом. Однако той невибагливий чоловік має малий капітал — зложений довголїтним трудом і ощадностию в сумі 400 рублїв. Того скарбу стереже як ока в голові і все его носить при собі під одежию, бо, як каже, „тілько лїт той ерейцар складало са“

Потїха для лїтератів. Одного віденьского лїтерата зафантовано за довги, при чім забрали ему також бібліотеку, зложену з клясичних творів. Лїтерат вніс против того рекурс і просив, щоби ему віддали книжки, бо він їх потребує для писаня своїх творів, т. є. для свого удержаня. Віденьский торговельний суд згодив ся на таке толкованє закона, рішаючи таким способом, що бібліотеку лїтерата треба уважати знарядом его професиї і, значить ся, не вільно еї фантовати.

Нагороджена побожність. До телеґрафічного уряду в Б. прийшов оногди один пан і подав таку телеґраму: „О. Николай Харина в С. — 3. посл. ап. Ів. в. 13 і 14.“ Урядник вправдї не тямив, що стоїть в 13—14 стихах третого посланія апостола Івана, однак прийшовши домів, зараз туди заглянув і ось що знайшов. Вірш 13: „Я мав богато писати, та не хочу до тебе писати чорнилом і пером“ — а вірш 14: „але я надїю ся, що скоро тебе побачу і ми поговоримо устно з собою.“ Отже добрий знавець біблії заощадив собі таким способом кілька крейцарів, бо скоротив телеґраму. Побожність виплатила ся.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 22-го серпня 1896 року.

Відень. Wiener Ztg. оголошує, що цїсар надав судовому ад'юнктови в Сучаві Сальтерови титул і характер секретаря суду. — Міністер судівництва іменував секретарями суду в Чернівцях ад'юнктів Дворского з Чернівців і Попеску із Сторожинців, а повітовими судіями іменовані ад'юнкти Войнарович з Чернівців для Станівців, а Хрістель з Серету для Вижниці.

Мадрит. Посольска палата приняла остаточно закон против анархістів. Урядова телеґрама з Маніллї доносить, що на Филипинах відкрито заговір для проголошеня независимости тих остров. Арештовано 21 осіб.

Париж. Agence Havas доносить з Атен: Грецке правительство порадило тим кретеньским послам, що перебувають в Атенах, сейчас від'їхати до Канеи і брати участь в роботах парляменту.

Гайдельберґ. Товаровий поїзд з Мангайм наїхав на такий самий поїзд коло Гайдельберґу. Два слуги убиті, кілька осіб тяжко ранені; шкода велика.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипльомом ц. к. міністерства торговлї.

Краєве товариство ткацке

„PRZĄDKA“

(ПРЯХА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публицї свого виробу чисто льняні звістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і **біле столове** о взорі кістковім і адамашковім; також доставляє материялїя на комплетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеґраф і стация зелїзница в місци).

Прібки і цїнники на жаданє оплатно і відворотною почтою. (1—52)

Зміна помешканя.

Др. Евгеній Миткевич мешкає у власнім домі, ул. палати краєвої ч. 11, і ординує як доси. (2—3)

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операцийна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университетскої *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях,** улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (27—100)

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на склад:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всї 7 разом за 7 зр.

З пересилкою почтовою 7 зр. 30 кр.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, приручене Вч. Духовенству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариятом всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з нашими Товариствами контрасекураційними подають „Днїстрови“ можність обезпечувати і виплачувати і найвисші суми.

Позїки „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в руских язиках.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зарєестроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенцій** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Виданя „Буковини“.

Царівна. Повість Ольги Кобилянської, сторін 424, 8°, ціна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа. сторін 110, вісїмки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день свята волї. Оповіданє О. Я. Конисього. сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ всї три книжки коштують лише 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАҐАР і ҐАІНА

склад коріннних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довірє, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довірє на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о части замовленя і пишуе.

з поважанєм

СТЕФАН ҐАІНА.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкавича.

Ч. 177. Чернівці, вівторок дня 13. (25.) серпня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

„Ефемеричні успіхи нової ери“.

II.

Перейдїм тепер на поле рускої лїтератури й науки і пригляньмо ся її розвиткови до і опісля „нової ери“. Нема що богато про се толкувати, бо всякому се добре відомо, що й лїтература й наука потребують матеріяльних засобів і пособлюваня. Справедливо писав пок. Антін Могильницкий за латиньским поетом:

„Як би хлїб наш насущний, лекші дневні працї,
Не один з нас був би Вергїль і Горацій.“

І дїйсно, досить розглянути ся поміж нашими письменниками або взагалї поміж осьвіченою верствою рускої суспільности, а бачимо, скілько то змарнувало і марнує ся спосібних і талановитих людий задля недостачі матеріяльних засобів, скілько руских сил переходить на лїтературну й наукову ниву польску, московску, нїмецку і т. д. задля того лише, що живуть з працї лїтературної, а у нас не можуть найти прожитку та йдуть на роботу до сусїдів. Коли-ж т. зв. красна лїтература у нас не поплачує, то тим меньше наука. Задля того проявила ся здавна у нас потреба такої інституції, яка би змогла пособляти нашим письменникам, щоби писаня їх не лежали в теках, та щоби своєю роботою лїтературною чи науковою могли собі заробити хоч на сухий кусень хлїба. Меценатів у нас дасть Бог, тим то ролю мецената повинно у нас обняти товариство лїтературне чи наукове. З такою метою засновано у Львові лїтературне товариство ім. Шевченка з друкарнею в 1873 р. Однак о власних силах розвивало ся се товариство вельми пиняво, хоч все-ж таки чимало причинило ся до розбудженя руху лїтературного. Слабі матеріяльні засоби не позволяли одначе товариству розвинути ширшу дїяльність та пособляти матеріяльно лїтератам руским. Товариство видавало до 1892 р. „Зорю“, передруки д-ра Огоновского Істориї рускої лїтератури, его-ж Studien auf dem Gebiete der ruthen. Sprache, та дрібні белетристичні видання. За лїтературні роботи не давало товариство або нїяких винагород або лише деколи і то вельми дрібні. А вже-ж про наукову роботу в товаристві годї було й думати, позаяк видїл безнастанно був занятий фінансовими клопотами.

В р. 1889 підняла *Правда* справу орґанїзациї і перетвореня товариства ім. Шевченка в наукове. Проживаючий тодї у Львові Ол. Кониський виробив вкупі з Ол. Барвіньским і д-ром Франком статут наукового товариства. Нарис сего статута показав ся однак з правничого боку не зовсїм відповідним і задля того Ол. Барвіньский на основі статута краківскої Академиї наук і Білгородского Ученого Дружства виробив новий нарис спільно з пок. Д. Гладиловичем і д-ром Дїдошаком. Та нїде правди дїти, львівска громада вельми скептично віднесла ся до сих заходів перетвореня товариства в наукове, а деякі просто стали ворогувати, звідки то п. Барвіньский, прийшовши з Тернополя, бере ся реформувати товариство, що доси істнувало на основі дотогочасного статута. Однак всї перепони, всї пересуди і зневіру у власні сили переборов п. Барвіньский (сего не відмовить ему і найскрайнїйший, але обективний опозиційник) і в р. 1893 вийшло в житє наукове товариство ім. Шевченка. Переводивши ту переміну і нову орґанїзацию товариства, п. Барвіньский сьвідомо творив основу для сподїваного тодї професора істориї України-Руси, який мав обняти провід наукової роботи, хоч початки сеї роботи вже були зроблені за головованя проф. Целевича, а відтак за п. Барвіньского. Коли-ж обняв катедру істориї в львівскім университеті проф. М. Грушевский, застав вже готову основу, на якій міг розвинути на широкі розміри теперішну наукову роботу в секциях. Однак до лїтературної і наукової роботи потрібно було окрім сил робочих ще й т. зв. nervus rerum, се-б то материяльних засобів. Сама друкарня і вкладки членів товариства не могли сего достарчити. Та й друкарня не могла значно розвинути ся без того. Отже і про се подумав п. Барвіньский, щоби будучий керманич наукової роботи і видань

Наша антольоґія.

З чужини.

Мое серце не тут, моя дума не тут,
Вони ген на Подїлю, над Збручем!
Дума лине орлом, серце рветь ся притьмом
На лани сном сповиті могучим.
Доки щасте твоє, рідний краю, є сном,
Мое серце і дума над Збручем!

Гей Подїля лани, плодотворні лани,
Жерело мого смутку і суму!
Йдуть за море по хлїб ваші рідні сини,
Я-ж до вас мою скорбну шлю думу.
Там блукає вона, там шукає тих слїз,
Що по трав розлили ся коверци,
Що зросили стежки всї й кождіський покіс,
І троїть тими сльозами серце.

Мое серце не тут, моя дума не тут,
Вони ген на Подїлю, над Збручем!
Дума лине орлом, серце рветь ся притьмом
На лани сном сповиті могучим.
Доки щасте твоє, рідний краю, є сном,
Мое серце і дума над Збручем!

В. Щурат.

МАНЕВРИ.

(Вражіня з військового житя.)

Бібрка 23-го серпня 1896.

Habt Acht! Розповім вам дещо за маневри! Пишу в Бібрцї, препоганій жидівскій норі, в якогось Мошка на кватирі, бо зібрала ся ту така маса войска (цїла дивізия), що навіть офіцири мусять вдоволяти ся леда яким дахом над головою; а бідні втомлені вояки — ті вже мусять валяти ся по стодолах, стайнях та жидівских, зовсїм не запашних закамарках. У моїй кватирі з нагоди шабасу атмосфера дуже цибулькова; сам Мошко з предовгими рудими пейсами, в шабасовій шапцї з тхора, стоїть поважно на порозї; а его численні потомки в сусїдній комнатї зводять такий крик і плач, що его не втихомирив би навіть один капітан з прелютим лицем і з богатим словарем „крїпких слів“. Кілька днїв житя в такім жидівскім гнїздї, розуміє ся, разом з щоденними величезними походами і вправами, щодня від 3 або 4 години рано до 2 години з полудня, в поросї і на спеці, вистають, щоби чоловік уважав своє ліжко дома — райскою постелею, а своє звичайне занятє— занятем богів.

„Ой ще не сьвіт і не зора“, ще люди перевертають ся в ліжках на другий бік, як уже полк стоїть готовий до маршу. „Гуцульский зефірик“, холодний та протверезуючий і найбільше заспаного вояка, віє полями; цїлий полк як тягаровий поїзд тягне ся стернями, доріжками по лїсах, бездорожами, — суне на „ворога“, котрий десь там о три милї дороги має стояти під лїсом.

Три милї дороги — не далека україна, та як прийде ся йти сю дорогу манівцями, полями, навпростець лїсами, а до того сонечко немилосерно припече, порох заклубить ся як хмара над полком, і зробить ся властива тілько машеруючому войску атмосфера, котрої складу я не радив би нїкому розсїджувати, тодї отвираєш рот як щупак витягнений з води і ловиш кождий холоднїйший подув вітру, щоби прийти трошка до себе. Ноги переміняють ся в якесь дивне perpetuum mobile: їх не чуєш так довго, поки не сядеш; аж коли сядеш і хочеш знову підняти ся, чуєш нараз, що годї ноги розігнути, не хотять слухати. А ту ще всьо на тобі від поту мокре.

Ті великі походи, що становлять дуже важну річ в штуцї военній, мабуть не дошкулюють звичайним воякам так, як всяким резервістам: воякам простим і офіцирам, відвикним уже від войска. Дома н. пр. зза бюра майже не встаєш, а ту знов майже не сїдаєш. Там голова в роботї, а ту ноги. Добре їм так! Нехай і ноги знають, що для оборони вітчини они не меньше потрібні, як голова, а у простих вояків то таки справдї більше потрібні, бо головою за них працюють старші. Чей знаєте касарняний дотеп, що

наукових мав під рукою потрібні фонди до оплати накладів і винагороди наукових робітників. Заходам п. Барвіньского має наукове товариство завдячити і субвенції з сойму і міністерства, як і се, що Рада шкільна кр. друкує в друкарні товариства всї книжки рускі для шкіл народних і середних і се стало ся таки за „нової ери чи нового курсу“ заходом п. Б-го! Сего не може заперечити навіть п. Струсевич.

Правда, що недавно один помічник *Дньа* запевняв, що „дух опозиційний“ розбуджений в рускій суспільности варта сотки тисячів, отже нехай би і пропали сї субвенції та доходи наукового товариства імени Шевченка, які оно має з фондів краєвих і державних та з друку шкільних книжок, то се не велика була би шкода. Годї нам про се змагати ся, що більше варта, чи „дух опозиційний“, чи реальні придбаня (або як *Дньо* називає „здобутки“), але ми знов покличемо ся на числа, нехай вони говорять. Товариство ім. Шевченка перед „новою ерою“ видавало *Зорю*, Історию лїтератури, та деякі иньші передруки з *Зорі*, а тепер покажемо его стан, до якого оно дійшло, осягнувши „ефемеричні успіхи нової ери“, як каже *Дньо*. В роцї 1890 майно товариства виносило кругло 13.000 зр., а в 1895 р. 49.633 зр. ав. і видало від „нової ери“ 12 томів Записок, кілька випусків „Часописи правничої“, кілька томів „Рускої історичної Бібліотеки“, 1 том Етнографічного збірника, 1 том Жерел до істориї Украйни-Руси, Кобзаря Т. Шевченка в 3-х томах, окрім *Зорі* і кількайцяти белетристичних книжок. Досить споглянути на сей здоровий оберемок видань товариства, досить розглянути ся в тім, скілько там цїнних наукових розвідок, які там гарні почини наукової роботи, про яку не тілько Поляки і Москалї, але й Нїмцї висловлюють ся з незвичайним признанем. Видавана у Відні Zeitschrift für österreichische Volkskunde ось що пише в 7 випуску за сей рік: „Der wissenschaftliche Sevcenko-Verein in Lemberg entfaltet neuestens, besonders seitdem Prof. Hruszewski seine Leitung übernommen hat, eine sehr rege wissenschaftliche Thätigkeit. Neben der regelmässig dieses Jahr bereits jeden zweiten Monat erscheinenden Revue „Записки наукового товариства ім. Шевченка“ wurde zu anderen wissenschaftlichen Publicationen gegriffen. Es erschien bereits der I. Bd. der „Quellen zur Geschichte von Kleinrussland“, der I. Bd. der Denkmäler der kleinrussischen Sprache und Literatur ist im Drucke, und vor uns liegt der I. Bd. einer Sammlung ethnographischen Materials. Dem Programme gemäss wird in diesen Sammelbänden ethnographisches Material aus dem ganzen von Kleinrussen bewohnten Territorium aufgenommen, und jedes Jahr wenigstens soll ein Band erscheinen. Dieses Programm ist gewiss ein sehr weites und wird sich mit der Zeit wohl auf ein intensiveres Stadium der kleinrussischen Etnografie in Galizien, in der Bukowina und in Nordungarn beschränken; die etnographische Erforschung dieses Gebietes ist in erster Linie erwünscht und nothwendig, die Vorbedingungen einer intensiveren wissenschaftlichen Erforschung sind auch hier gegeben“.

В сї виданя вкладає наукове товариство що найменьше річно 10.000 зр. і тим причиняє ся до розвитку лїтератури й науки в рускій мові, причиняє ся до виробленя молодих сил лїтературних, достарчає їм з своїх фондів прожитку, подаючи винагороди за наукові роботи. Неодин молодий чоловік в критичних хвилях найшов підмогу за свою наукову роботу, котра инакше спочивала би в теці або збогатила би чужу наукову ниву. А все те стало аж тодї можливим, коли для товариства виднало ся конечні для него матеріяльні засоби, коли оно міцно стануло матеріяльно на своїх ногах. Все те есть неперечно успіхом і придбанем „нової ери“ чи „нового курсу“, чого не заперечить ні п. Романчук ані „Дїло“. Нехай же они тепер з рукою на серцї скажуть, чи лїпший був стан товариства ім. Шевченка до „нової ери“, чи теперішний, чи се, що осягнуло ся для наукового товариства і его розвитку есть „дрібні і хвилеві користи“, „ефемеричні успіхи нової ери“, чи се „при иньших обставинах мало би значіне, а при теперішних втратило свою вартість“?

Ц. к. краєва комісия для ревізиї катастру податку ґрунтового у Львові

відбула дня 17-го серпня 1896 третє повне засїдане під проводом п. віцепрезидента д-ра Коритовского при участи 21 членів.

На тім засїданю референти підкомітетів комісиї здавали справу з дотеперішної праці підкомітетів. Після справоздань тих кождий підкомітет полагодив вже реклямациї з кількох повітів, а що-до поодиноких повітів взгляднo громад або обшарів дворских рішив внести переведене розсядів на місци.

Відтак комісия уділила пп.: Іванови і Станїславови гр. Стадницким, Тишівницкому, Гаєдерови, Менцинському, гр. Дідушицкому, Ценьскому і Літинському на їх просьбу відпустка. Председатель заявив, що на час відпустки згаданих членів комісиї покличе безпроволочно їх заступників.

На внесене п. Гиївоша перенесла комісия на будуче свої права що-до уділеня відпустки на председателя комісиї, а на внесене п. Онишкевича ухвалено, щоби члена, котрий не одержавши відпустки, не брав 8 днїв участи в роботах комісиї, уважати тим самим яко остаючого на відпустцї. Дальше на внесене п. Гиївоша ухвалила комісия перенести своє право зарядкування предкладаних дотичними підкомітетами місцевих оглядин і визначування до них делегатів на председателя комісиї.

Вспинши на внесене гр. Стан. Стадницкого ухвалено на дотичній дискусиї, що комісиї при-

значені до тих місцевих оглядин мають складати ся з трех членів комісиї або їх заступників. В склад такої комісиї має входити референт підкомітету або его заступник, або вспинши один з урядників засїдаючих в комісиї, міжтим як два инші члени призначать ся з членів краєвої комісиї оплачуючих ґрунтовий податок.

На тім замкнув председатель засїдане, взиваючи їх участників до ревної праці, щоби комісия покінчила свої роботи до означеного законом часу.

голова у простих вояків лише на те потрібна, щоби було на чім носити шапку або чако.

Битва!... Ті битви на маневрах до правдивих битв дуже мало подібні, а все лиш длятого, що стріляє ся „сїпаками“. Кождий знає, що сїпак не пошкодить, отже лїзе „ворогови“ в очи навіть тодї, коли у правдивій битві старав би ся запасти ся під землю, або зробити ся таким маленьким, щоб его не було видко. Чуючи себе на маневрах таким безпечним, можна — розуміє ся — всяку всячину творити, на яку ніхто в війні не відважив би ся. І так н. пр. в однім місци наш полк стояв на горбах так вигідно, що міг противний полк правдивими кулями протеребити страшно, а він проте йшов собі спокійно перед нашими очима, хоч ми на него стріляли. „Та по що стріляти, коли они собі йдуть як на весїле“ — замітив справедливо один розсерджений вояк, стоячи разом з другими за парканом на жидівскім окописку, з чого жиди певно не були раді.

Abschlag! Трубачі трублять на просторі якої милї квадратової, дають знати, що битві конець. Штабових офіцирів кличе ґенерал на Besprechung; вояки відпочивають на поли — Rast! Відтак марш до дому. Сонце пече, а піт тече, що аж в такім поході можна зрозуміти фразу „аж піт очи заливає“. Води, води! Нема, а як і подибле ся де при дорозї, то для удержаня порядку в маршу, вояків звичайно не пускає ся з ряду. Аж коли увійде ся в село, то милосерні матусї виносять коновки з водою. І то не всяди. Досить цїкаво бачити, як в однім селї повиходять селяни на дорогу і якось глупо-цїкаво оглядають войско, не здогадуючись винести води, а навіть ображуючись, коли якийсь вояк дотне їм зовсїм не добираними словами за їх нездогадливість. За те знов суть місцевости, от як і Бібрка, де цїлими кадками ставлять воду при дорозї, аби вояки могли собі мимоходом своїми „зейликами“ (Seidel) зачерти. Видко зараз у тих людий якесь співчуте до „бідних“ вояків, видко „серце“, котре добре про них свідчить.

Спрага вояка — то щось незвичайне. Всї „цивілїсти“ не мають поняти, що то значить спрага. Таку спрагу знають люди може на Сагарі, але не в нас. Прийдеш до хати, питаєш ся зараз, де можна дістати пива; розвідаєш ся і пеш душком один кріґель, другий, третий, четвертий — все ще хочеш пити. Ідеш на обід, пеш знов кріґель пива, потім лїтру ґєгіблера з вином, — і ще хоче ся пити. А їда не смакує, ледви там дещо „перетрутиш“ через рот. І нїчо тобі не бракує, голова не болить, все вилило ся, мов на горячу кухню, де оно зараз перемінило ся в пару. Такої спраги бажав би собі неодин любитель пива, тілько в тім біда, що не згодив би ся на такі марші на сонцї, певна річ, що приємнїйше сидїти в холодочку, вигідно.

Відтак спати, спати! де будь, як будь, аби лиш спати. Нехай Мошко в сусїдній комнатї всї свої боруха править і висьпівує, нехай его многонадїйні потомки, що ростуть „на потїху“ руских селян та мїщан, цїлим хором ему вторують; нехай до тих батальонів мух, які бренять в комнатї, долучить ся ще цїла бригада самих найголоднїйших жидівских мух, нехай цибуля шабасова запахне ще лїпше, — ти кладеш ся на коротке жидівске ліжко (як на диво досить чисте) — eins, zwei, drei! — і вже спиш. Спиш чотири, пять годин, будиш ся без потреби навіть перед часом і вже сон утїкає. Зовсїм змінює ся чоловік, скоро лише вдягне на себе войсковий мундур.

Але за те я зовсїм не знаю, що дїє ся на сьвітї Божім і від своїх „камратів“ зовсїм дізнати ся не можу. Чи Французи ще дальше тішать ся, що приїде до них цар, котрий (як виходило з коронаційного церемоніалу) робить лаєку хрестови, коли его цілує; чи Кретениї вже втихомирили ся; чи піднайшли вже того розбишаку, що бомбою убив пілсара у Відни; чи „Буковиньскі Відомости“ видумали вже о чім иньшім писати, як о Стоцкім і Шігулїку; чи барон Мустаца не надумав ся агітувати за рускою ґімназиєю; — нїчого не знаю, що в сьвітї від десятьох днїв дїє ся. Мушу хиба у свого Мошка, виборця посла Романчука, розпитати, як він дивить ся на дїяльність бобренкого посла. Все буде троха „позітики“.

Сегорічні маневри будуть великі. Скінчать ся по тридневій битві мабуть в околиці Перемишля дня 10-го вересня. Кажуть, що будемо здобувати Перемишль. Годі що докладнїйше переві дати, бо нарочно держать всякі диспозициї в тайні, аби „ворожі“ войска справді не знали, що їх жде. Такі великі маневри то істне для ріжних штабових офіцирів і великих командан-

По засїданю комісиї взяли ся підкомітети за дальшу роботу, полишаючи предсїдателеви предложене внесень що-до численних місцевих оглядин, котрі будуть переведені в найблизшім часї.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 24-го серпня 1896.

Міністер рільництва ґр. Ледебур таки приїде. Урядова ґазета оголосила, що міністер ґр. Ледебур прибуде до Чернівців дня 5-го вересня і в однім тижни думає об'їхати цїлу Буковину в цїли провіреня господарки релїґійного фонду.

Впр. митрополит Аркадій Чуперкович від кількох днїв хорий. Впр. митрополит є чоловік поважного віку, тож не диво, що і найменьша простуда шкодить ему. В послїднім часї уживав впр. митрополит для охолоди в горячих днях мороженого і тим так простудив ся, що мусїв навіть лягти в ліжко і покликати до себе лїкарів. Однак впр. митрополит Аркадій не хоче в своїй ревности занедбувати своїх дїл; він з напруженем всїх своїх сил сповнив вчера тяжке дїло руконоложеня. Довідуємо ся, що стан здоровля впр. митрополита полїпшує ся і що мабуть за недовгий час Високопреосьвященний зможе займати ся правильно своїми дїлами.

З черновецкого університету. Після виданого тепер справозданя було в послїднім (лїтнім) семестрі на черновецкім університеті 369 студентів, а то 189 Німців (між ними 142 жидів), 103 Волохів, 37 Поляків, 33 Русинів, 5 Сербів, 1 Мадяр і 1 Вірменин; після віроісповідання було 119 гр. пр., 68 рим. кат., 22 гр. кат., 9 протестантів, 6 вірм. кат., 1 вірм. прав., 1 без віроісповідання, 142 жидів. З Русинів були записані на теольоґічнім факультеті 4, правничім 22, фільозофічнім 7. — В сім семестрі будуть читати: проф. др. Стефан Смаль-Стоцкий: 1.) Вибрані главы із руской граматики; 2.) Історія руской літератури XVI.—XVIII. віка. 3.) Мова іпатєвого списка літописи. Окрім того буде проф. др. Смаль-Стоцкий предводити семинаричним вправам. Проф. др. Е. Калужницкий буде читати „старославянську граматику“ і „історию славянського языкословія“. Приватний доцент др. Володимир Мильковичъ зановів виклади про „історию Европи в XIX-ім столїтю“ і „історию византийску“. Довідуємо ся ще, що на правничім факультеті задумує проф. др. Гальбан читати історию славяньских законодавств.

Подяка. Сим маємо честь высказати всехвальному товариству „Просьвіта“ у Львові прилюдно сердечну подяку за ласкаве обдароване нашої шкільної молодїжи своїми виданями в вартости 13 зр. 56 кр. Щиро-руске Спасибіг за такий цїнний подарунок. — Від видїлу місцевої шкільної ради в Дорошівцях. О. А. *Манастирский*, голова. *В. Радик*, секретар.

Здичілість румунїзаторских фанатиків посунула ся до крайности. Ото, коли всї видумки, обчорненя, клевети й інтриґи румунїзаторских дикунів, вимірені проти наших патріотів, не мали пожаданого для румунїзаторскої горди скутку, накидають ся здичілі напастники вже на личну честь зненавиджених їм Русинів і готові до остатної підлости, щоби тільки сплямити честне імя найлїпших синів руского народу. Нема майже числа „Gazet-и Bucovinei“ і еї гідних сестер жидівско-московских, що є нинї справді взірцями наймерзеннїйших на сьвітї памфлетів, в котрих би не була яка нїкчемна напасть на одного з видних Русинів. В ч. 63 „Gazet-и Bucovinei“ списана така клевета видумана чоловіком, одуреним алькоголем і румунїзаторским фанатизмом. Дмитро Неделко з Терешан що з роду-віку є ганьбою для учительского стану, здобув ся на геройске дїло оклеветати п. інсп. Поповича за незадоволяючу кваліфікацию, будьто п. інспектор не міг осудити его дїяльність, бо не був тоді тверезий. Кождий, хто знає п. інсп. Поповича, відчує глибоко, які тяжкі хвилї перебувають нинї бук. Русини, маючи таких сусїдів, з котрих не тілько одно підупавше індівідуум, а цьвіт народу, проводирі, як се видно із дотичної статї „Gazet- Buc.“, хапає ся вже таких средств. Чим гірший дикун, що нападає на жите свого противника? Відповідь не трудна для того, хто знав, що дорожше, жите чи честь... Румунїзаторскі фанатики о те не питають, не ждуть кінця судової розправи, що в день по поміщеню плюгавої статї, 21-го с. м., закінчила ся перед п. к. судом пов. в Серетї засудом клеветника Дм. Неделка на кару 40 зр. або 10 днїв арешту і кошта процесу. Офіціальний орґан проводирів „giintei latine“, що чванять ся своєю „культурою“, клевеще безсовістно за проводом налоґових піяків-клеветників не надумуючись. Сумний фант!

Гарну рекляму зробило „Новое Время“ гадицким і буковиньским москвофілам, що, вертаючи з росийскої вистави, мали поступити в Петербург і в Кронштадт. Оно доносить, що з 18 гостий, які приїхали були до Петербурга, кількох (між тими названий і „вчений“ Ф. Свистун) скоренько виїхали і не дивниця, каже — бо за подорож до Киева на торжество хрещеня Руси деякі Галичани оцїеля відсидїли в австрийскій тюрмі. Инакше сказати — деякі „господинове“ дали драла з Пербурга. Гарне сьвідоцтво для лицарского роду!

Конфесийна нетерпимість. В Коровії мав рим. кат. сьвященик Штайнбах похоронити дитину рим. кат. родичів. Коли похоронний похід ішов дорогою, напала на него товпа людий з свистом і криками, кидаючи навіть грудками землї та камінем. Найбільше крику і галасу робив тамошний двірник Кіппер, котрого враз з иньшими напастниками обжалувала за се судова прокуратория.

І наша Буковина причинилась до росийскої вистави, бо післала туди такий гарний малорускій продукт, що навіть москалеви сподобав ся. Именно сподобалась Александру Осипову, прибраному синови звістної славістки С. А. Леонтьевої-Левіцкої, панна Аґлая Левіцка, донька черновецкого судиї, що разом з батьком їздила на виставу. Вже й музики мастять смики на весїле...

Людский кістяк найшли робітники в пятницю в Чернівцях при улици двірскій. Лїкарі по докладних оглядинах орекли, що кістяк належить Туркови, котрий погиб мабуть підчас турецких війн.

Пригоди войскових воздухоплавців. Старший поручник артилериї др. Іван Косминьский і поручник піонірів Йосиф Моллер пустили ся перед кількома днями з Відня бальоном в дорогу. В хвили, коли спускали ся о годинї 4-ій з полудня над місцевостию Токкерестур в Угорщинї, вискочив Косминьский скоро з бальона, міжтим як Мозлерови запутала ся нога в шнурах коша і він повис у воздусї. Бальон в тій хвили став знов підносити ся до гори і волїк нещастного офіцира близько 300 кроків з головою на долину звішеною. На щасте удало ся бальон задержати і уратувати Мозлера, котрий з тої небезпечної пригоди вийшов лише з легким скаліченем. Оба офіцири удали ся відтак возом до Единбурґа, де прибули о годинї 8-ій вечером. Там устроїли офіцири обом подорожникам торжественне приняте.

Як би свинї мали роги, були-б може лиш покололи, а так они живцем заїли 15-го с. м. в Стоянові, Каменецкого повіта, свого 16-лїтного пастуха. Пастух хотїв видобути з ями мале порося. Порося розквичало ся, а старі свинї почувши писк збігли ся й заатакували хлопця, думаючи, що він душить порося. Поранили хлопцеви в страшний способ ноги, лице, відгризли ніс і щоку. Кинулись були навіть на старшого пастуха, що прибіг на ратунок, але тому вдало ся оборонити себе костуром. Поранений пастух незадовго й помер.

Як оно буде? Через недогляд випущено в новинцї „Безплатна поміч правна“ в послїднім числї нашої ґазети цїлий устуи такого змісту: Русини будуть вправдї тїшити ся тою акциею „Народної Ради“, але не так дуже, бо як оно буде, коли пр. наш селянин в справах політичних (от скажім при виборах) зверне ся до д-ра Дудикевича в Коломиї? Тут видко знов ту легкодушність, з якою наші опозиційники кидають селянина просто в обійми москвофільских аґітаторів. Чи справдї може наш селянин уважати на ради такого Дудикевича або Рожанковского? Нам здаєть ся, що анї селянинови анї „Народній Радї“ не вийде така „поміч“ на користь, хиба що опозиційники уважають д-ра Дудикевича „своїм“ чоловіком“!... Далеко ми зайшли би, коли-б Русини пішли за радою опозиційників!

Обурені кравцї. Князь Валлї прогнївив льондоньских кравців, приобувши на слюб своєї доньки в проходовій одежи. Кравцї гиґвають ся голосно. Їх орґан „Tailor and Cutter“ пише: „Коли вже й представителї найвисших сфер дають такий злий примір, не буде причини дивувати ся, скоро всї закинуть правила, яких належить придержувати ся в виборі одежи.“ Кравцї, хотячи зарадити лиху, намірають скликати „meeting“ в цїли обдуманя способів для повздержаня вибриків анґлийского наслїдника престола.

Практичний Нанзен. Нанзен є собі чоловік дуже обережний і практичний. Знаючи, що може згинути підчас ризиковної виправи до північного бігуна, він зробив все, що міг, щоби забезпечити родину на випадок своєї смерти. Списавши тестамент, розвів ся з жінкою, щоб она в будучности могла вийти другий раз замуж, та щоби брак посмертної карти мужа не став їй колись перепоною. Обережність була лишня. Говорять, що Нанзен, вернувши домів, наново візьме слюб з жінкою. Однак другі думають, що він не повинен сего робити, именно з двох причин: по перше — любяча жінка не мала права приймити від мужа такої жертви; по друге — Нанзена скортить ще раз може вибрати ся до північного бігуна і для консеквенції взяти другий раз розвід.

Здійми капелюх! Загально знане, що шведского короля Оскара, котрий є заразом норвезким королем, не дуже люблять в Норвеґії. Тепер відбуває там король Оскар подорож і ему при тім лучила ся пригода, що певно не причинить ся до его популярности в Норвеґії. На однім двірци сиґдав король, а сьпіваце товариство сьпівало патріотичні пісні. Опісля всїдав король до свого ваґону і публика накрила голови знов капелюхами. Коло ваґону короля стояв робітник з капелюхом на голові; король побачивши его скинув ему паличкою капелюх і сказав: „Здійми капелюх!“ На присутних зробила ціла сцена дуже прикре враженє.

Страшне „брісмілє“. Хасид Альтер Рота, — кіньский торговельник в Болехові, устроїв

тів; на звичайних компанийних офіцирів ту мало звертає ся уваги.

Але проте для резервових офіцирів заведено сего року також іспит, щось в роді кваліфікацийного іспиту подібного, як учителї складають, тілько — розуміє ся — з зовсім иньших, военних предметів. Коли-б справдї хотіли як-так приготовити ся до сего іспиту, потреба би з місяць вільного часу. А звідки того вільного часу резервовому офіцирови набрати, на се військові власти не зважають. Коли взяти на увагу всї ті трудности і непріємности, яких зазнає кождий резервовий офіцир, коли его покличуть на вправи і відірвуть на цїлий місяць від звичайного фахового заняти, то треба признати, що кождий складає не малу жертву в хосен держави — і то дармо? дармо лише, що природа дала ему кріпше тіло, як другим. Але і се правда, що місяць такого відмінного жита на правдивім голоді духовім чинить відтак фахове заняте приємнійшим...

Мошко в сусїдній комнаті почав справдї відмавляти свої молитви, цїлий баталіон жидівских мух обсів „Schwarm-ами“ мою голову, лице, руки і папір, на котрім пишу, мені очи клеюють ся до сну, і рука немов відвикла від письма — треба йти спати... Кавт!

О. Д—ей.

торжественне „brismile“ новонародженого сина. На сю церемонію і на гостину запросив щасливий батько пів сотки приятелів, жидів. Як звичайно, був там „miniam“, т. є. найменьше число потрібних свідків для дитини. „Mohel“, майстер церемонії, сповнив свою задачу, а молитви закінчив „hasan“. Почато ґлити ся медівником. Гостина зачала ся і нараз, по другій і третій страві — по горосї — майже всї гостї почули заворот голови, 38 осіб посиніло, а 5 упало серед страшних стонів під лавки. Мимо скорої помочи двох міских лїкарів торговельник шкірок Пінкас Крепель умер по трех годинах страшної муки, а трийцять чотири осіб почало бороти ся з смертию. Показало ся потім, що господиня не дуже то дбала про чистоту своїх горшків, а ще меньше розуміла ся на прикметах ростин, зварила горох в посудинї, в котрій днем перед тим варила чемерицю для коней, а як відомо, чемериця має в собі вератрину, дуже сильну отрую. В Болехові серед хасидів настала „moira“, гостину на „брісміле“ у Рота довго будуть они памятати.

Нинї не одержала наша редакция жадних телеґрам.

Зміна помешканя.

Др. Евгеній Миткевич мешкає у власнім домі, ул. палати краєвої ч. 11, і ординує як доси. (3—3)

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университетской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцах**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцах, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (28—100)

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанем

В. Даниленич,

машиняст у бровари Шульцера в Чернівцах, при ул. головній ч. 20.

Виданя „Буковини“.

Царівна. Повість Ольги Кобилянської, сторін 424, 8°, цїна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші 3орі, оповіданє Теодота Галїна. сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ всї три книжкї коштують лише 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

РАМИ

для образів і фотоґрафій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку ц. к. почти). 20—20

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариати всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають „Днїстрови“ можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в руских язиках.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене від своїх членів 1 третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за поруков двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошенє о удїленє **аґенцій** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиць, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час рїжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 178. Чернівці, середа дня 14. (26.) серпня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Банкова справа в Австрії.

Онодги урядові часописи оголосили комунїкат такого змісту, що переговори австрийского і угорского міністра фінансів з австро-угорским банком цїлковито розбили ся, ба навіть не установлено часу, коли они мають розпочати ся наново. В сім випадку розходило ся о се, що держава, котра удїляє австро-угорскому банкови незвичайні привилеї, хоче мати більшу користь з того банку. А то від більше як 70 лїт мають з него незвичайно великі зиски біржеві спекулянти. Тодї, по тяжких наполеоньских війнах, де держава борола ся з фінансовими трудностями, могли так далеко ідучі концесиї мати змисл, однак тепер, де анї Австрия анї Угорщина не борять ся з недоборами, оба міністри фінансів цїлком справедливо натискають на видїл банку. Банк предложив зменьшене державного довгу о 15 мілїонів і удїл держави в зисках банку, коли они перевишають чотири проценти. Але він при тім поставив услівє, щоби з резервових фондів збільшити акциїний капітал з 90 на 105 мілїонів. Не знати, чи видїл банку підчас переговорів вицофав цїле своє предложене, чи може лише що-до тих 15 мілїонів державного довгу. Знаємо лише, що банк цофнув всї ті привилеї, які зробив свого часу державі. На се однак не могли згодити ся міністри і рішучо запротестували против таких намірів видїлу банку. На се відповів видїл банку погрозою, що банк заліквідує, значить: розвяже ся. Ся погроза стане зрозумілою, коли додамо, що держава затягла в тім банку позичку на 80 мілїонів зр. і що в умові стоїть написано: на випадок розвязаня банку має держава не заплачену ще часть того довгу зараз заплатити. Отже видїл банку покладає свої надїї на се, що наша держава на випадок розвязаня банку буде в великих клопотах. Та тут ще не знати, чи акціонарі банку згодять ся на розвязане такої институциї, котра приносить їм величезні зиски; а по друге видїл банку забув ще і ту евентуальність, що держава може засновати собі державний банк.

Ся послїдна евентуальність затревожила також Neue fr. Presse, котра певно добре поінформована о тім, що дїє ся в близьких тому банкови сферах. Она бідкає ся, що переговори розбили ся, а то мабуть в тім переконаню, що правительство готове обстати при своїм і зробити конець панованю розухвалених біржевиків. Та справдї час би вже, аби наша держава не упокорювала ся перед тими довголїтними визискувачами й навязала зносини з такими фінансовими силами, що дбали би хоч троха меньше о свою кишеню.

Ще одна обставина сприяє можливости заснованя державного банку. Именно теперішний міністер фінансів др. Білиньский написав, ще бувши професором, в своїм творі „система національної економії“ таке: „Під услівєм, що державний банк не буде видавати ні державних нот ні взагалї паперових гроший, лише чисті банкноти в стислім значіню сего слова, без привилеїв і на підставі правильних інтересів банкових, — під таким услівєм треба заявити ся за державним виданєм банкнотів.“ Тепер міністер Білиньский має нагоду перевести своє пересьвідчене як учений в дїло, і то може скорше, як сам сподївав ся. Заложене державного банку зробило би конець соромній зависимости нашої держави від австро-угорского банку, а за се були би всї вдячні обом міністрам, Білиньскому і Люкачеви.

Коли пишемо вже про банкові справи нашої держави, мусимо ще згадати одну важну фінансову справу, справу квот на спільні видатки. Угорщина поставила ся була на становиско „non possumus“, знаючить: не хотїла в ніякий спосіб пристати хоч би на сяке-таке підвишене своєї квоти. А коли вже навіть угорске міністерство покинуло таке становиско і всї передвидїли, що корона порішить справу в користь Австриї, визначний член правительственної угорскої партиї лїбералів Гораньский зробив посереднє предложене. Він именно так каже: Угорщина буде на дальше платити свою теперішну часть квоти, а Австриї нехай знижить ся єї квоту. З то-

Наша антольогія.

З Х. Россетті.

Як я друже умру — не сьпівай
По мені сумовитої пісьві!
І без рож обійдеть ся мій гріб.
Не для него й хрести кипарисні.
Най на нім зеленїє трава,
Трава сивуча сріблом-росою,
А ти сам... скоро хочеш, забудь,
Скоро хочеш — згадай лиш порою.

Не розбудить мене там дощ,
Сьвітла й тіни тодї не побачу,
При зітханях і трелях сумних
Соловейкових вже не заплачу;
Та при мріях в тій мраці нїмій,
Що сповите мене в домовинї,
Може бути, забуду я все,
Може й тямити буду як нинї.

В. Щурат.

Поворот Нанзена.

Кінець XIX. столїтя може хвалити ся своїм Колюмбом. Край північного бігуна нинї вже відкритий. Не відкрив він, правда, скарбів Америки, ні родючих ланів, ні дрімучих лїсів, ні Канади, ні Каліфорнії. Та сего й нїхто не сподївав ся по вітчинї морозів. Відкрите північного бігуна є виключно тріюмфом ученого сьвіта. Він може бути гордий; цїкавість его заспокоена; его знане посунуло ся один крок дальше на північ. Сучасним Колюмбом є Нанзен.

В році 1893, 2-го серпня появив ся в „Hamburger Nachrichten“ останний лист Нанзена, писаний на кораблї „Фрамі“, в Хабарові, на Юґорскім шляху. З цілого листу пробиває ся крінке пересьвідчене Нанзена, що его не в міру важка завдача буде, мусить бути увінчана успіхом. Лист кінчив ся: „Минувши ріку Оденек, будемо поступати вздовж західних берегів новосибірских островів, як далеко лиш дасть ся, по отвертому морю, на північ. Сподїю ся, що буду там з початком вересня. Можливе й се, що подибаємо по дорозї незнаний край або острови по північній сторонї острова Костклюґа і може бути, що й там вздовж берегів буде отверте море. В такім разї я-б старав ся скористати з того як найлїпше. Але скоро дальше не буде доріг, нам не лишить ся нїщо більше, як осадити „Фрам“ на леду й пустити ся по північній або північно-західній струї, яка, по моїй думцї, там конечно знайде ся. Потім, імовірно, мине споро часу, заки ми через незнані північні сторони дістанемо ся знову на отверте море, або на яке побереже, з відки-б нам можна повертати домів. В тім часї про нас і чутки не буде. Та по лїтах, я маю надїю, понесе ся одного дня вість, що ми всї повернули здорові...“

Крім Нанзена таку певність в успіх шаленої виправи мала одна лиш Нанзенова жінка, з котрою він, вибираючись в дорогу, взяв формальний розвід, щоб вона, в разї его смерти, без перепон могла колись вийти вдруге замуж. Вона до останної хвилї не подумала навіть користати з сего; вірила сьвято в поворот мужа помимо всїх безнадїйних вістий. Коли в останнім часї, яких чотири тижнї до повороту Нанзена, один его приятель заговорив при нїй про ратункову акцию, її лице скривилось лиш нерадо. „Ратункова акция?“ промовила она гордо. „Чи-ж можете менї сказати, де та акция має зачати ся, а де вона скінчить ся? — О, ні! вірте менї, — вневиновала вона твердо й рішучо — він вже й сам потрафить дати собі раду.“ І він дав собі раду справдї. Дня 13-го серпня с. р. Нанзен був з поворотом вже в Норвежскій місцевости Варде, з відки й вислав, після умови з редакциєю „Daily Chronicle“, перші телеґрафічні вісти до Льондону. Сю історичну й цїкаву телеґраму — тим більше цїкаву, що редакция „Daily Chronicle“ заплатила за неї Нанзенови 60,000 зр. —

го вийде недобір, що мав би ся покривати рік-річними пожичками на спільний рахунок обох частий держави так довго, поки не наступить остаточно таки якась стала угода. Маємо надїю, що такий малодушний вихід не буде потрібний, бо вкінци Угорщина мусить таки залишити своє несправедливе становиско. Справа спільних оплат мусить бути рішучо полагоджена, і то справедливійше, як доси; Угорщина мусить спустити з тону для взглядів висших, як ті, що їх в житю держав і народів може мати меньша або більша сума грошева.

„Пертрактації спадкові."

II.

Щоби вірно оцінити, чи списуване актів спадкових через судових урядників, чи через нотарів виходить для сторін дешевше, треба не лише брати на увагу саму цифру дійсно плачених коштів, але не меньше також і те, в який спосіб і з яким успіхом переводять у нас звичайно судові урядники, а дальше й нотарі поручені їм спадкові пертрактації. Отже з огляду на се послїдне треба признати іменно нотарям, що они ті справи, особливо-ж сїльскі, переводять докладнійше і совістнійше, як се, з меньшими або більшими виїмками, роблять судові урядники. Взагалї справи спадкові трактують ся у нас по судах дуже поверховно, більше на приханци і так мов за-нанасть. Досить навести, що по многих судах поручають ті справи судовим канцилістам, а инколи навіть судовим писарям, отже неправникам, що й самі на тих справах мало що розуміють ся, та їздять списувати спадкові акти хиба в тій цїли, щоби заробити кошта комісийні. Розуміє ся, що з такої роботи не много хісна для сторін, і неведикий для них спасибіг, коли они платять за се хоч би і значно меньші кошти комісийні; за те виходять з такої роботи, особливо для наших селян, дуже часто великі страти, бо через недокладне переведене справ спадкових дає ся причину до позийших процесів, котрі відтак в десятеро більше коштують, як коли пертрактацию переведе нотар, хоч би й за добрі гроші, та за те докладно і з повним зрозумінем річи. Не хочемо тим сказати, що всї суди так поступають; є і виїмки, хоть їх все таки троха за мало. А знову і то правда, що і між нотарями трафляють ся у нас може навіть частійше, як би сего можна собі бажати, люди, що уважають списуване спадкових актів виключно лиш жерелом своїх доходів, а меньше звертають уваги на саму річ і на вложені на них силою їх уряду обовязки. Та все таки подібні випадки між нотарями значно рідші, рідші вже хоч би тому, що у нотарів є для тих справ бодай потрібне знане. З другого-ж боку, коли они не хотять бути простими шарлятанами, лежить в тім їх власний інтерес, бо они з того живуть і не можуть наражувати ся своєю власною недбалостию на утрату своїх сталих доходів. Виходить з того, що при теперішнім стані річи, то є, як довго суди не звернуть більшу, як доси, увагу на сю немаловажну галузь своєї службової дїяльности, якою безперечно є пертрактації спадкові, як довго они не поручать ведене сих справ постійним референтам зпоміж судейских урядників, що могли-б заняти ся ними щиро і поступати точно після приписів цїсарского патенту з року 1854, так довго, по нашій думці, все таки користнійше буде для сторін, коли спадкові пертрактації переводити муть нотарі, без огляду на те, що нотариальні такси за сї чинности є мало-що більші від комісийних коштів судових урядників.

Що-до висоти самих коштів то є они ріжні після того, в який спосіб ведене спадкових справ практикує ся в поодиноких повітах. Звичайно діє ся так, що спадкові справи, з виїмкою більших, не переводять ся поодиноко в той спосіб, щоби нотар, чи там судовий комісар, їздив переводити кожду справу окремо. Такий комісар виїздить на село аж тогди, коли призбирає ся з того самого села більше справ спадкових; тогди й кошта комісийні діляться після вартости маєткової на всї переведені справи. За справи, де нема ніякого маєтку, або де є лише незначний маєток, не бере ся звичайно ніяких коштів, а нотарі обовязані приписом §. 4. міністерского розпорядження з дня 7-го мая 1860 ч. 120 в. з. д. списувати спадкові акти при спадщинах, котрих вартість не виносить 100 зр., цїлком безплатно. Коли зважимо, що вартість спадщин з причин фіскальних оцінюють у нас звичайно дуже низько, то можна безпечно сказати, що при спадщинах в цїлій вартости 150 до 200 зр. не платить ся і тепер навіть нотарям ніяких такс комісийних. Якже-ж виглядають сї такси при спадщинах більших? Припустїм, що судовий урядник їде на списуване спадкових актів до села віддаленого від суду на 2—3 милї і переведе за один день 10 пертрактацій, що врешті і при найсовістнійшій працы може легко поконати. Тодї належить ся ему коштів комісийних враз з дієтами в сумі 3 зр. всего разом від 9 до 12 зр. Ті кошти прийде ся розділити, коли відтрутимо 3 справи переведені безплатно, на останних сїм справ, котрі виказують понад 150 зр. маєтку, і то більше меньше в той спосіб, що за дальші 3 справи меньші припаде по 50 кр. до 1 зр., за дальші 3 більші справи по 1 зр. 50 кр. до 2 зр., а за одну найбільшу справу 3 зр. Нотареви-ж належить ся знову після обовязуючого ще в тім взгляді §. 27 давної устави нотариальної з дня 21-го мая 1855 ч. 94 в. з. д. замість дієт такса за цїлоденну роботу в сумі 5 зр., а крім того зворот коштів подорожи, більше-меньше таких самих, як урядника судового. За ту саму роботу прийшлось би отже платити нотареви від 12 зр. до 15 зр., то значить 50 кр. більше від кождої з сїмох платних справ. Ріжниця, як бачимо, не така велика, розуміє ся, лиш тогди, коли дїйсно нотар переведе так само, як судовий комісар 10 справ за один день, а не буде їздити на село в кождій справі окремо. Щоби-ж нотар не поступав собі в тім взгляді самовільно, се вже залежить від начальника суду, що має право і обовязок его наглядати, бо нотар в сім разї не є особою самостійною, тілько судовим комісарем. По деяких повітах водить ся знову звичай, що начальник суду робить з нотарем формальну угоду що-до висоти его плати за спадкові пертрактації і то після вартости спадкового маєтку. Чи виходить се користнійше для сторін, і о скілько користнійше, се залежить, очивидно, рівно-ж від начальника суду, котрий і при роблению такої угоди повинен уважати на те, щоб се не виходило на шкоду інтересованих сторін. Та в кождім разї признати треба, що нагляд начальника суду над нотарем під кождим взглядом не може вже бути такий докладний, як над безпосередно від него залежними судовими урядниками. Тому в інтересї наших людий належало би все таки стреміти до того, щоби що кожности, — а особливо тепер, коли число урядників судейских при наших судах з року на рік помножують, — поручувано переведене спадкових пертрактацій головно самим таки судовим урядникам. Тілько рівночасно треба би жадати серіознійшого трактованя тих справ, як се діло ся доси. В тій цїли треба би безусловно зірвати з теперішною практикою, після якої ведене тих справ поручає ся урядникам маніпуляційним, а передати їх, як ми се вище вже писали, окремим референтам зпоміж самих судових урядників. З другого боку треба би дбати і о те, щоби спадкові пертрактації дїйсно переводило ся так, як се лежить в інтенції цїсарского патенту з року 1854 і як его вимагають інтереси сторін. Бо до тепер спадкова пертрактация обмежує ся звичайно тим, що спише ся приписані уставою спадкові акти і видасть ся декрет наслїдства. Дальшою судьбою спадкоємців цїлком вже не журять ся. І виходить з сего таке, що старший н. пр. син, або й чужий чоловік, що его постановлять опікуном малолітних дітий, возьме всю спадщину в свое ви-

---

схоче може дехто прочитати. Ось вона в перекладї.

Вардё, Норвегія, 13-го серпня. Поручник Йоганзен і я прибули до Вардё. Все благополучно. Виправа богата успіхами.

„Фрам" опустив Югорский шлях 4-го серпня 1893. Нам приходило ся протискати поміж масою леду вздовж сибірского побережа і ми відкрили один остров на Карійскім мори і велике число островів повздовж берегів рога Челюскина. На неодним місци попадали ся нам слїди ледовой доби, підчас якої північний Сибір далеко і широко вкритий був, певно, ледом.

Дня 15-го серпня ми опинили ся при гирлї ріки Оленек, але, по нашій думці, за пізно було вже послугувати ся тут псами, бо нам не хотїло ся ризикувати стратою цїлого року. Новосибірскі острови лишили ми за собою 18-го вересня. 22-го вересня ми попали ся між ледівці, а іменно під 78 степенем 50 мінутами північної ширини і 133 ст. 37 мін. вехідної довжини. Корабель посуває ся з трудом серед леду.

Як може було сподївати ся, нас несло постепенно на північ і на північний захід. В протягу осени й зими „Фрам" безустанно був наражений на тиск ледівців, однак, понад наші сподївання, видержав кождий атак. Температура обнизила ся нагло, і з винятком одноразової невеличкої зміни, держала ся постійно низько. Ртуть була цїлими тижнями замерзла. Найнижша температура виносила 62 ст. під зером. Однак на кораблї цїлий час подорожи були всї зовсім здорові. Електричне сьвітло сповнювало вповни покладані на него надїї. На кораблї жило ся незвичайно добре і час сходив дуже весело. Кождий знаходив приємність в сповнюваню своїх обовязків; кращий кружок людий ледви чи де знайшов ся-б.

Море на полудне від 79 ст. було 90 сажнів глубоке, на північ, де воно що раз глибше, 1.600 до 1.900 сажнів. Підчас плавби лучала ся мені добра нагода робити наукові спостереженя, метеорольогічні, магнетичні, астрономічні, біольогічні, спостереженя дотично температури морских глубин, складу морской соли і т. в. Під ледом відкрив я небавом теплійшу й богатшу на сіль воду, по причині гольфійскої струї, з температурою 31 до 33 ст. Фаренгайта. Перед нами не було видно ні суші, ні отвертого моря, хиба поодинокі щілини. В зимі і весною несло нас, як ми того і сподївали ся, незвичайно скоро на північний захід, підчас коли літом північні вітри або держали нас на місци, або завертали назад. 18-го червня 1894 ми знаходили ся під 81 ст. 52 мін. північної ширини, але тодї несло нас лише на полудне. 21-го жовтня ми переступили 82 ст. ширини.

На Різдво 1894 ми дістали ся до 83 ст., а в кілька днїв потім до 83 ст. 24 мін., себто до найвисшої північної ширини, до якої доси хто-ни-будь добив ся.

4 го і 5-го сїчня 1895 „Фрам" був наражений на найсильнійший напір ледів, якого ми досьвідчили доси. Тепер він, по просту, замерз в ледах, більше як на 36 стіп глубоко. Могучі брили леду тисли ся з невгомонною силою до стін корабля і грозили ему роздавленем. Обезпечивши потрібні провіанти і другі припаси та знаряде, ми всї були готові вийсти на випадок конечности з корабля. Кождий заосмотрив ся, щоб в разї небезпеченьства поселити ся на ледівци. Але „Фрам" показав більше витревалости, як можна було по нім сподіватись. Коли натиск досяг кульмінаційної точки і лід горою піднив ся по-над сим заборолом, корабель підвів ся помалу з свого замерзлого ложища і що-ж? на нім не було видко найменьшого ушкодженя. Після сего досьвіду я був певний, що „Фрам" видержить всї напори леду.

Пізнійше ми не мали вже нагоди переживати вдруге таку оказию, та нас без вини й шалено несло на північ і на північний захід. Коли-ж „Фрам" справдї, згідно з моїми певними обчисленями, досяг небавом найвисшої, доступної для него ширини по північній стороні землї Франца-Йосифа, я зважив ся покинути корабель і йти дальше на північ. Поручник Йоганзен заявив охоту товаришити мені, і, справдї, я не міг знайти лїпшого під кождим взглядом товариша.

Ведене експедиції на „Фрамі" я передав Свердрупови. Моє довіре до его способностий каже мені сподївати ся, що він, як провідник,

ключне посїдане, а малолїтних роздасть на службу, де они звичайно за самий харч і за сякутаку дранку мучать ся цїлими роками, а прийшовши до своїх лїт що йно в дорозї процесів добивають ся видання належної їм пайки. Та коли навіть таке не дїє ся, або коли розходить ся о спадщину між самими повнолїтними, то лише в дуже рідких випадках суд іде їм на руку, щоби перевести фізичний поділ спадщини в мисль виданого декрету наслїдства і вписати нових властителїв до ґрунтових книг. Звичайно минають лїта, спадкоємцї поділять ся між собою фізично нерухомим маєтком, а в ґрунтових книгах записані або маса спадкова, або спадкоємцї, та лише як властителї частий ідеальних; доперва коли ґеометер евіденційний замітить незгідність дїйсного стану посїдання з станом ґрунтових книг, суд силує карами до дальшого упорядкования спадщини. Сему всему можна зарадити легко і без великих коштів, коли референт для справ спадкових порозуміє свою важну задачу і сам, хоть би без виразного жадання несьвідомого справи сїльского населеня переведе цїлу справу аж до кінця. Тогди певно й наші люди не будуть нарікати на „високі“ кошта комісиї при спадкових пертрактаціях, бо спізнають, що гроша свого не викинули на дармо.

М.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 25-го серпня 1896.

Буковиньскі учителї рускі! Пригадуємо всїм руским учителям на Буковинї, що *в четвер, дня 27-го с. м.*, відбудуть ся в сали дївочої школи в Кіцмани о 3-ій годинї пополудни загальні збори товариства „Руска Шкода“ з богатим порядком дневним. Відзиваємо ся до Вас, вп. панове учителї, з просьбою, щоб Ви прибули того дня як найчисленнїйше на збори і доказали сьвітови, як дуже лежить Вам на серци доля рускої молодїжи і руского народу взагалї, бо-ж від поступу просьвіти залежить доля чи недоля народу. Знаючи добре наше учительство, ми переконані, що ся відозва не буде голосом вопіющого в пустини!

Бук. кр. рада шкільна відбуде завтра, в середу, засїдане.

Вписи учеників до ц. к. академичної (рускої) гімназиї у Львовї відбудуть ся в днях 29, 30 і 31-го серпня від 9—12 год. перед полуднем і від 3—5 год. пополудни.

всї трудности поборе; не маю найменшої тривоги, — він все збереже в цїлости, хиба що „Фрам“, в найгіршім разї, піде під воду, та се ще вельми неімовірне.

3-го марта ми стали під 84 ст. 4 мін. Кораболь лишили ми з Йогансеном дня 14-го марта 1895, під 83 ст. 59 мін. ширини і 102 ст. 27 мін. довжини по вехіднім боцї від Ґренвіч. Ми мали намір прослїдити море в північнім напрямі і дійти до найвисшого степеня ширини, а потім через край Франца Йосифа дістати ся до Шпіцбергу, де сподівали ся напевно застати якийсь корабель. В нас було 28 псів, трое саней і два човни на випадок, коли-б показали ся де отверті води. Їди для псів було в нас на 30 днїв, харчів для себе на 100 днїв. Зразу лїд вельми сприяв нашій подорожи, ми робили добрі поступи, лїд не гнав нас занадто. 22-го марта ми опинили ся під 85 ст. 10 мін. ширини. Хоч пси не показували тої витревалости, яку ми собі обіцювали, все таки можна було вдоволяти ся ними. Тілько лїд ставав тепер вже грубший і весло его в противнім напрямі. 25-го марта ми дістали ся лиш до 85 ст. 19 мін. а 28-го марта під 85 ст. 30 мін.

(Конець буде).

В. Шурат.

До „Руского інститута для дївчат“ в Перемишли треба зголошувати ся о приняте до дня 1-го вересня, бо того дня розпічне ся вже наука. Місячна платня за помїщене в інститутскім пансіонї і за науку предметів шкільних, як також надобовязкових, іменно французского язика, сьпіву, рисунків, господарства і кравецтва, 20 зр. місячно. За науку музики доплачує ся 5 зр. місячно.

До народних шкіл в Чернівцях учащає з кождим роком що раз більше число учеників. Перед десятьма роками ходило всього 12% обовязаних до учащаня дїтий, а тепер вже їх є 62%. Поступ є, сего не можна заперечити; та коли взяти річ не абсолютно, а релятивно, то вийде, що і число обовязаних до науки дїтий значно збільшило ся. Тому рішила громадска рада засновати ще дві народні школи; але що се сего року не можна, то поки-що перемінено помешканя надучителїв шкіл при улици семигородскій і палати краєвої на шкільні класи, а при школах на передмістю Манастирску і Рошоши основано експозитури. Тому, що в школах при ул. семигородскій і палати краєвої ще дещо відновляють, то наука в них розпічне ся аж 15-го вересня.

В Чернівцях помер вчера о. Юрій Реусь-Мірца, катедральний архипрезвітер і совітник православної консисторії, в 57-ім році житя. Православні буковиньскі Русини затямили о. совітника Реуса лише з переслїдувань. Не будемо тут споминати о тих вчинках покійного, вже задля засади de mortuis nil nisi bene. Однак тепер на часї було би нагадати компетентним сферам, що на совітників треба вибирати собі не виключно неприхильних Русинам людий, а противно і щирого Русина, котрий не сплямив свого імени поганим ренеґатством.

Електричний трамвай в Чернівцях мав побороти деякі трудности. Іменно правительство не хотїло згодити ся на замовлене шин у заграничної фірми. Аж на рекурс зізволило на се сими днями міністерство зелїзниць. Бурмістр нашого міста телеґрафічно удав ся до предприємства Шукерт і Ск., щоби оно скоро розпочало роботи. Згадана фірма відповіла, що з кінцем сего місяця вишле першу посилку, а відтак можна буде зараз таки зачинати будову давно сподіваного електричного трамваю.

Огні. Минувшого вівторка згоріло у Фразї 8 загород господарских, з котрих лише одна була обезпечена. Шкода виносить 8000 зр. Огонь підложили дїти. В Галичинї стала рубрика огнїв постійною, бо кождого дня лучає ся такий нещасливий випадок, а всюда майже трафляє ся, що лише де-не-де якийсь господар е обезпечений. До того ще вибухають огні часто з неосторожности дїтий, що грають ся сїрниками і так наводять на бідних селян ще більшу нужду. — З Коршова телеґрафують нам: Вчера згоріло тут 23 загород, почта, гр: кат. церков і божниця. Огонь мабуть підложений.

Урядове справозданє про жнива. Наше міністерство рільництва розіслало сими днями справозданє зі стану засїву до половини серпня. Справозданє констатує, що вереме було для жита, пшениці і ячменю аж до часу жнива користне, але взяне підчас жнивних робіт нанесли тучі богато шкоди. Коли настав час жнива, лише часть жита була вже зібрана, і то лише в плодовитших сторонах; понайбільше лежало жито ще в покосах. Пшениця і ячмінь часто вже були досніли, але задля дощів треба було їх стяти ще мокрі. З того вийшли опісля шкоди для рільників, яких не тямлять вже від довгих лїт. Найбільше шкоди потерпіли ті, що сіяли ячмінь. У вехідній части Галичини і Буковини зжато збіже ще попередно за доброго верема, так що жниво випало лїпше, як за двох десяток лїт. Вівсови скорше помогли як пошкодили дощі. Однак виглядн на овочі дуже лихі. Кукурудза потерпіла сильно від послїдних туч з градом.

Нові відкритя археольоґічні. Дня 15-го с. м. відкрито в селї Чехах під Бродами знов чотири могили. В одній з них лежав кістяк женщини, обложений вапном, длятого гірше удержаний; коло неї лежали бранзолет бронзова і заушниці. В другій могилї кістяк мужчини лежачий горілиць з ногами випростованими, а раменами зложеними; коло голови стояли дві посудини з непаленої глини з їдлом і напитком (видко, що вірено в житє за гробом, а на дорогу туда заосмотрювано его в їду і напитки); коло ніг лежав кінець стріли кремінної. В одній з дальших могил подибано коло кістяка амулет кремінний з вирізаними лїнїями кабалїстичними; амулет той, а властиво ті лїнії мають велику схожість з головою льва. Дня 19-го с. м. при розкопаню найдено в одній могилї коло кістяка посуду 6½ цмт. високу 32 проміром черевця на 8½ цмт. виробу ручного з непаленої глини з останками їди, а також бранзолету зелїзну, зложену з двох скрутів сильно заржавілих, взглядно зіржавілих, маючих 4 ммт. широкости а 1½ ммт. грубости. Вечером же того дня відкрито тут перший коралик з бурштину.

Рухома палата. Дуже притягаючою річию на міжнароднїй виставі парискій 1900 року буде рухома палата помислу інжинера Девіка. Буде то будинок 115 метрів високий, в видї шестигранної вежі, котрої внутрішний скелет буде з зелїза, а стїни внїшні з шклю, глинки, порцеляни і скла. Вежа дїлить ся на чотири части. Перша і друга пятиповерхові і третя шестиповерхова будуть приступні для публики; четверта часть складає ся з вісьмох поверхів, а з тих лише три низші будуть отворені для публики. Ві всїх тих поверхах будуть заведеня притягаючі до себе публику. Велитне осьвітлене електричне в силї 20.000 лямп жарових і 2.000 лямп лукових осьвітить докладно всї контури вежі, її колюмни, статуї, фризи, капітелї, а все те має бути зроблене з барвних кристалів на скелетах металевих. Вершком вежі буде стріла на пять послїдних поверхів. У долу стріли буде годинник. Коли вказівки годинника покажуть, що минула година, тогдї отворять ся побічні двері і вийде з них 12 механічних постатий представляючих: друкарство, телеґраф, аеростатику і т. д. Над годинником будуть величезні орґани, управлювані в рух мотором пневматичним, а над ними дзвінниця зложена з 64 дзвонів. Вкінци на вершку стріли стане когут, осьвітлений в ночи 1.200 лямпками жаровими, буде бити крилами і піяти що години. Найцікавійше се, що цїла вежа буде спочивати на сильнім стовпі, котрий буде за помочию мотору водяного обертати ся около своєї оси і за час одної години оберне ся раз. Рух сей, повільний і незначний, дозволить особам находячим ся на вежи і не рухаючим ся з місця, оглянути за одну годину цїлу панораму вистави і Парижа.

Найбільші лїси на земли. Найбільший лїс в північній Америцї лежить в канадийских провінциях Кебек і Онтаріо та сягає на північ аж до заливу Гедзон і до півострова Лябрадор. Він має 2.750 кільометрів довжини і 1.600 км. ширини. В полудневій Америцї суть також великі лїси. В долинї Амазоньскій займають простір 3.300 км. довгий і 3.000 км. широкий. Подорожники африканьскі оповідають о виликаньских лїсах, котрі сягають від долини ріки Конґо аж до жерел Нилю і Замбесі. Їх довжини не можна було доси оцінити, але ширина мірена від півночи на полудне виносить 4800 клм. Сибір має величезний пояс лїса від ріки Об на заході аж до долини Индиґірки на всході і містить в собі ріки Оленик, Лену і Таму. Той лїс займає простір до 10 мілїонів квадратових клм., то є 20 разів стілько, кілько обіймає цїла Німеччина. Ті величезні простори покриті по більшій части шпильковими деревами. Тисячі квадратових кільометрів ще доси не розслїджені. Дерева доходять до 50 метрів висоти, а стоять так густо, що тяжко поміж них перейти.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 25-го серпня 1896 року.

Петербург. Вчера відбув ся великий перегляд війска в Краснім Селї в присутности царскої пари і всїх великих князїв та княгинь.

Рим. Папа одержав з Джібуті телеґраму, що король Менелїк з поважання для папи випустить більше число італїяньских вязнїв.

Царгород. В послїдних днях конферував мінїстер заграничних справ дуже часто з австро-угорским амбасадором в кретеньскій справі.

Атени. Урядово доносять: Порта повідомила росийского амбасадора в Царгородї, що приймає предложеня держав в кретеньскій справі, з виїмкою независимости судів.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 10-го серпня 1896.

	Львів.		Чернівцї.	
Пшениця . .	від 6.50	до 7.—	від 6.70	до 7.—
Жито	„ 5.25	„ 5.50	„ 5.30	„ 5.40
Ячмінь бров. .	„ .—	„ .—	„ .—	„ .—
Ячмінь простий	„ 4.25	„ 4.50	„ .—	„ .—
Овес	„ 5.80	„ 6.—	„ 5.40	„ 5.80
Рїпак	„ 8.50	„ 8.75	„ 7.90	„ 8.30
Горох	„ 4.50	„ 8.—	„ 4.20	„ 7.50
Вика	„ 4.50	„ 4.75	„ 0.—	„ 0.—
Льнянка . . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Біб	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Бобик	„ 4.25	„ 4.50	„ 0.—	„ 0.—
Гречка	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Куруза стара	„ 0.—	„ 0.—	„ 4.40	„ 4.80

Хміль 12.— 15.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеткой *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях,** улиця Мецґера ч. 25.

В справі приниманя хорих і инших інформаций треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Віншоффера.) (29—100)

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанем

В. Данилевич,

машиніст у броварни Шталькера в Чернівцях, при ул. головній ч. 29.

РАМИ

для образів і фотоґрафій можна найдешевше дістати лише у

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

ул. почтова ч. 9 (напротив будинку п. к. почти). 20—20

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Вч. Духовенству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариятп всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають „Днїстрови“ можність обезпечувати і виплачувати і найвисші суми.

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові про позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові,** котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускій мовиї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лишь **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїлюють ся тїлько властителям реальностий, вільних від тягарів, за поруков двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенцій** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Виданя „Буковини“.

Царівна. Повість Ольги Кобилянської, сторін 424, 8°, цїна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна. сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ всї три книжкї коштують лишє 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівцїв									**з Чернівцїв**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Ясс, Сучави, Глибоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Глибоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4²⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівцїв, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2³⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівцїв, Сучави, Ясс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8¹⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 179. Чернівці, четвер дня 15. (27.) серпня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Пооданокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Італія і Чорногора.

Минули вже часи, коли подружя між пануючими князями і княгинями мали велику политичну вагу. Відколи держави одержали конституцию, обмежено вплив тих звязків, — однак нема сумнїву, що і сегодня мають полученя між династиями немале значіне, і хоч не можна їх представляти таким чинником, котрий міг би перешкодити здїйсненю державних і національних інтересів, витворюють они все таки схожість монархічних інтересів, стають противовісом политики авантур і поривів, а заразом улекшують уживане всяких можливих средств до удержаня мира, а в наслїдок того вливають, що найменьше, посередно і звичайно успішно на хід политичних випадків.

Найновійший звязок між династиєю італїяньскою а чорногорскою княгинею наступив, як о тім праса рішучо запевнює, лише з любови обох наречених, а политика не мала тут нїякого дїла. Князь Неаполю не мав на увазї нїяких политичних користий ані інтересів, коли звернув свої афекти до „гарної рожі Чорних гір.“ Проте звязок его з чорногорекою княгинею є не лише важним родинним випадком для італїяньскої і чорногорскої династиї, але також випадком, що має все таки і политичне значіне, що найменьше, для Італїї і Чорногори. Через се родинне сполученє стає родина чорногорского князя відразу в ряди европейских династий, котрі мали своїх членів на тронах великих европейских держав, а італїяньска династия входить через споріднене з князем, котрий стоїть з росийскою родиною царскою не лише в близьких родинних відносинах, але після слів царя Александра III. є „одиноким вірним приятелем Росиї“, рівно-ж в близькі відносини до пануючої родини в Росиї. Се буде мати той добрий вплив, що часть росийскої праси, котра доси нападала на Італїю як на члена тридержавного союза і неприятеля протеґованої Росиєю Абесиниї, від тепер не буде в такий спосіб виступати против будучого пануючого князя, при котрого слюбі буде заступлений цар, і котрого повитав специяльний висланник царя на чорногорскій земли. Хоч отже всякі далекі комбінациї политичного характеру були би без підставинми і не не місци, то таки не можна сему випадкови відмовити всякої ваги.

Тому то й італїяньска праса підносить, що звязок між італїяньским престолонаслїдником а чорногорскою княгинею повстав виключно лише з обопільної любови, та при тім кладе в своїх статиях головну вагу на политичне значіне намірено го подружя. Так пр. пише туриньска Gazetta Piemontese: Подруже князя Неаполю, хоч наречена єго походить з малого дому пануючого, може прецїнь уважати ся поважним фактом политичним, бо означає entente cordiale (зближене сердець) між Італїєю а Росиєю і може для Італїї мати непередвиджену вагу. Росийска праса говорить від якогось часу з незвичайною симпатиєю о Італїї; нїчого в сїм дивного, бо се як раз царя бажане сповняє ся через то подруже.“ А до Münchener Allg. Ztg. пишуть з Риму ось що: В успособленю населеня, а головно в відносинах праси до заручин князя Неаполю з княгинею Оленою наступила в послїдних днях замітна зміна. Спочатку були всї зчудовані, але опісля по зле затаєнім невдоволеню наступила радість. Вибір престолонаслїдника одобряють тепер голосно. Перева важна часть праси обговорює очивидно политичну сторону сего факту і додає від себе далекосягаючі і відважні комбінациї. Часть праси вказує на зближене між Італїєю а Росиєю в наслїдок тих заручин і висказує надїю, що Італїя стане протеґованим дитятем Росиї, як Чорногора. Богато з тих пересад має свою причину в стара-

Поворот Нанзена.

(Конець.)

Лїд очивидно нїе нас живо на полудне, а наша їзда по нерівнім леду була дуже повільна.

Втомляючою, важкою працею була та подорож і то переношене саний через снїжні сугорби, що раз в раз творили ся на ледових кригах. Лїд був у сильнім руху, а тиск у всїх напрямах був не меньше сильний. Дня 3-го цьвітня ми були під 85 ст. 50 мін. і сподївали ся заєдно, що дістанемо ся на гладкий лїд. Дня 4-го цьвітня ми стали під 86 ст. 3 мін. Лїд ставав цьвітня ми стали під 86 ст. 3 мін. Лїд ставав що раз то більше грудастий, а 7-го цьвітня вже був такий злий, що я, рад не рад, признав дальший похід на північ нерозважним. Ми були тодї під 86 ст. 14 мін. Я пустив ся їти на компаніях, все в північнім напрямі, щоб пересьвідчити ся, чи можливо бодай в той спосіб поступати дальше на північ, але не міг знайти нїчого більше, як лише вище описаний вже лїд — нїчого більше, як лише горби за горбами, море замерзлих филь.

Три тижні температура була дуже низька, майже 40 ст. під зером. Дня 1-го цьвітня підняла ся о 8 ст., щоб знову обнижити ся до 38 ст. Скоро лише при такій температур новіяло вітром, ми дізнавали в своїх тонких одежах немилого чувства — щоб меньше на собі двигати, ми лишили свої чотири одежі на кораблї! Найнижша температура в місяци марті виносила 49 ст., найвисша 24 ст., в цьвітни найнижша — 38 ст., найвисша — 20 ст.

А суші вічно нї слїду. Лїд знову шпарко нїе нас на полудне. Дня 8-го цьвітня почав ся наш похід до землї Франца-Йосифа. Дня 12-го цьвітня поставали нам годинники, в наслїдок чого наші денні марші незвичайно продовжили ся. Тепер ми могли мати лише неповні дати ґеоґрафічного положеня, та ми сподївали ся, що наші обчисленя навіть без астрономічних спостережень будуть більше-меньше правдиві. Численні щілини в ледї показали ся великою переполою в нашій подорожи, тай харчів значно убуло. Ми вбивали одного пса по другім, щоб ними нагодувати решту!

В місяци червни щілини в ледї ставали що раз то більші, ба й снїг спиняв нас значно в походї на полудне і робив его прикрим. Лижви саний прорізали тонку скорупу леду і загрузли глубоко в мокрім снїгу. Псів стало вже так мало, що дальша подорож була неможлива; ми повменьшували до мінїмум порцій живности не лиш псам, але і собі. Щодня ми потїшали ся надіями, що дістанемось на сушу, та, на жаль, ті надії не сповиповали ся.

Дня 31-го мая ми обертали ся під 82 ст. 21 мін., дня 4-го червня під 82 ст. 18 мін., а 15-го червня лїд заніс нас знову на північний захід, так що ми опинили ся під 82 ст. 26 мін. Нїгде не можна було добачити земли, хоч після карти Наера, якою ми послугували ся, під 83 ст. повинен був показати ся край Петермана. Розчарованє пригноблювало нас тим сильнїйше, що ми тратили що-раз то більше часу. Дня 22. червня стало ся останний раз, що ми вбили морского пса.

Тому, що снїг перешкаджав нам що раз більше, я постановив відпочити, тим більше, що й припасів у нас приспорило ся. Ми вбили ще й трох медведїв. Псів остало ся нам лиш два; їм можна було вже дати доста мясної поживи.

Дня 22-го липня дальша подорож серед досить ще можливих снїгів. Дня 24-го липня ми побачили меньше-більше під 82 ст. на півночи незнану сушу, але лїд навкруги був поломаний, вода межи кригами переповисна меньшими кусняни леду, так що годї було ужити каяків. Нам прийшло ся перескакувати з одної криги на другу, так що ми дістали ся на сушу доперва 6-го серпня під 81 ст. 38 мін. північної ширини і 63 ст. всхідної довжини. Ми пустили ся каяками вздовж берегів того острова по отвертому морю на захід.

Дня 12-го серпня відкрили ся нам суша між полудневим всходом а північним заходом. Суша та збаламучувала мене що-раз більше, бо я не міг прийти до згоди з картою Наера. Мені здавало ся, що ми находимо ся о один степень довжини на всхід від Австрийского Сунду, та коли-б се була правда, ми повинні-б були зближати ся тепер до краю Вільчка і Дове-Гляснера, не стрічаючи по дорозї нїякої суші. Нині дня 26-го серпня ми дійшли до пункту під 81 ст. 13 мін. на північ і 56 ст. на всхід, отже до місця пригожого на зимівлю. Тому, що за пізно було вже йти до Шпіцберґу, я розважив, що найумудрійше буде затримати ся й поробити приготованя на зиму. Ми полювали на медведї і морські пси й побудували дім з каміня і з моху, вкриваючи его шкірами морских псів. Тран служив нам до варена, огріваня і осьвітлена.

Медвеже мясо й китове сало одиноково

ню одної части праси, змінити початкове невдоволене з заручин князя і представити той звязок дуже порадним з політичних причин. Однак є й такі голоси, що сумнївають ся, чи се подруже буде мати справді важні і далекосяглі наслідки. Часто вже — так они кажуть — замічувано, що подружя в пануючих домах не мали в будучности великого політичного впливу, а в сім випадку не треба забувати, що княгиня Олена є чорногорскою, а не росийскою княгинею. Що тим подружем сповняє ся сердечне бажане росийского царя і що цар буде для італїяньского престолонаслїдника прихильнїйший, а може стане таки его щирим приятелем, про се нема що сумнївати ся, і можна сьміло сказати, що відносини між Італією а Роснею в наслїдок сего подружя полїпшать ся. Але вносити з сего сердецевого звязку на важні політичні зміни або навіть — як робить се француска і радикальна італїяньска праса — конець тридержавного союза, се таки сильно переборщено. Тут зараз видко, що та праса подала лише своє бажане. Коли-б король Гумберт очікував або, лїпше сказавши, побоював ся таких наслїдків заручин свого сина, то він не згодив би ся був на них. О его рішеню, остати вірним тридержавному союзови, не можна сумнївати ся, коли не хоче ся ему заподїяти кривди. Поголоска, що подруже має наступити в як найкоротшім часї, бо король думає зрезигнувати в користь свого сина, є цїлком неправдива, як впевняють в добре поінформованих кругах." А якийсь високо поставлений двірский урядник в Римі сказав таке: Без причини дивлять ся деякі люди кривим оком на то подруже. Передовсїм вільно принїнь князеви війти в подруже з любови, а по друге не можна маловажити собі політичного значіня того звязку, що в першій лїнії є дїлом царя. Він означає, що Італїя, котра проте остане вірною своїм союзникам Австро-Угорщинї і Нїмеччинї, буде в будучности мати нового і сильного приятеля. Цар має неограничений вплив на Менелїка і на Францію, того явного і укритого ворога Італїї, котрих можна на кождій дорозї подибати. Звязок князя Неаполю з чорногорскою княгинею Оленою повинен дати розвязку двом важним справам: увільненю полонників Менелїка і погодженю Франції з Італією, а се знов мусїло-б спонукати полагодженє справи тунетальскої і торговельне порозуміне." Чи сї надїї не ідуть аж надто за далеко і не є дуже оптимістичні, се покаже будучність.

Про чорногорску княгиню Олену розповідають, що она дуже красна. Она дуже подобала ся королеви Гумбертови, хоч о нїм говорять, що він не великий приятель женщин і держить ся від них здалека. Що княгиня мусїла подобати ся італїяньскому престолонаслїдникови, се певна річ. О нїм кажуть, що він хоч малого росту і на око слабої будови тїла, має бути чоловіком сильного характеру і доброї волї. Зі звичаями, які тепер панують на італїяньскім дворі, а котрі завела давна іспаньска церемонїя, якої король Гумберт і королева Маргарита строго придержують ся, він зовсїм не годить ся і есть далеко приступнїйший для людий, як его батько. В противности до свого батька він займає ся дуже справами військовими, а теперішне політичне і суспільне положене в Італії дуже его обходить і він сожалїє над ним. Нарід любить его і покладає в нїм велику надію, а тепер тїшить ся его вимаршем.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 26-го серпня 1896.

Слїдуюче число „Буковини" вийде задля завтрішного сьвята аж в пятницю вечером.

Про цїсарску гостину в Галичині надходять з кождим днем докладнїйші вісти. Тепер вже знають, що від 1-го до 16-го вересня будуть відбувати ся великі вправи під личним проводом цїсаря, яко головного вождя армії. Доси заряд мілітарний, укладане планів і рішане задач тактичних і стратегічних — все те належало до архики. Альбрехта, а цїсар приїздив на маневри тогдї, як они доходили до точки кульмінацийної, провів на них кілька днїв і від'їздив. Тепер, по смерти архикнязя, нїхто не обняв всїх его чинностий в армії, длятого цїсар буде дїйсним вождом надходячих маневрів галицких. Є то праця велика і мозольна, забираюча цїлий час вождя. З тої то власне причини теперішна подорож цїсаря буде мати виключно військовий характер, з виключенем всїх принять на дворі і представлень депутаций. Після програми — тілько начальники місцевих властий в повітах, в котрих цїсар якийсь час задержить ся, представлять ся ему в часї переїзду на двірцах зелїзничих. Впрочім цїлий спосіб житя цїсаря буде строго таборний. Кухня цїсарска не приїде, а до монаршого намету на обіди будуть прошені лиш офіцири, і то в уніформах таборних; замість звичайної двірскої посудини будуть при обіді бляшані тарілки і чарки; взагалї не буде двору цїсарского, тілько головна кватира головного вождя.

Царска пара приїджає завтра до Відня. Місто приготовлене вже до торжественного принятя достойних гостий, а поліция видала вже свое розпорядженє для удержаня порядку. В пятницю відбуде ся рано великий перегляд війска на Шмельцу під командою цїсаря. Підчас того перегляду виступлять 42 баталїонів піхоти, 33 ескадрон кінноти, 76 гармат артилерії полевої і два поїзди, як також 5 ескадрон трену. Військо уставить ся в чотири колюмни, а перед ними стане командант корпусу ґенерал кінноти гр. Іксїль Гілсбанд. Першою колюмною буде

нашою поживою через 10 місяців, медвежі шкіри заступали постелю і подушки. Зима минула ся дуже добре, ми оба були зовсїм здорові. Весна принесла блиск сонця і отворила перед нами море в полудньово-західнім напрямі. Ми сподївали ся доброї дороги аж до Шпіцберґу. Треба було лиш спорудити собі нову одежу з волошних колдрів, а так само й постарати ся о нові постїлки з медвежої шкіри. Про запас ми забрали медвеже мясо і солонину. Дня 19-го мая зачала ся наша подорож, 23-го мая ми дістали ся під 81 ст. 5 мін. північної ширини серед отвертого моря, але бурі затримали нас аж до 3-го червня. Трохи на полудне від 81 ст. ми знайшли сушу, що простягла ся на захід; вільне море простягало ся вздовж північного побережа на північний захід. Та ми волїли звернути ся на полудне, по леду через широкий морский пролив. Дня 12-го червня ми опинили ся на полудневих берегах острова і знову знайшли отверте море, що простягало ся на захід. Ми плили, веслуючи, в тім напрямі, щоб дістати ся до Шпіцберґу від заходу. Карта Паера є хибна.

Опустивши край Франца-Йосифа на „Віндварді" 7-го серпня, ми відбували коротку і приємну подорож завдяки знаменитому проводови капітана Бровна, що через леди перепровадив корабель до Варде."

В наведеній телеґрамі є найважнїйше місце, де Нансен твердить, що карта підбігунових околиць, споруджена австрийским подорожником Паером, є хибна й недокладна. То саме потвердив анґлїйский подорожник Джексон, що перезимував в краю Франца-Йосифа й відвіз Нансена до вітчини. Річ ясна, що в виду того віденські дневники звернули ся до Паера, щоб пояснив сей факт. Паер листом, датованим дн. 17-го серпня в Боцен, відповів таке:

„Не маючи докладнїйших вістий про подорожі Джексона і Нансена, доперва з телеґрамів довідую ся, що Джексон мав нагоду уеуцути похибки зі спорудженої через мене ґеоґрафічної карти краю Франца-Йосифа. Тїшить мене, що в той спосіб поправлене моє дїло, на яке я, в своїм часї і на місци, не мав богато часу й над яким працював серед неприязних обставин.

Край Франца-Йосифа розбитий на острови, має більше-меньше просторонь Чех. Коли той, що знімає з него карту, не може инакше перейти краю, як раз лише з полудня на північ, тоді й его ґеоґрафічна карта може бути лиш взглядно докладна. Скоро-ж він хоче подати щось більше, то на те є тілько одна рада: війти на кілька гір вздовж або побіч вибраного шляху. З вершин тих гір побачить більше або меньше розлогу площину, одно певне спостереженє зазначить на карті, друге, більше віддалене, додасть як комбінацию. Се віддалене становить в кождім разї ще часть фактичного спостережаня. Коли-б его зовсїм відкинути, значило-б се позбавити себе вказівки, хоч би неясної і недокладної.

Карта підбігунового краю нїколи ще не вийшла з-під олївци першого подорожника без похибки і все було дїлом пізнїйших—робити поправки, що їх знову поправляють новійші подорожники, поки наука не одержить вкінци образ краю без похибки. Недокладність моєї карти, в наслїдок необходимих комбінаций, я сам бачив, тому й виразно назвав еї поверховною в дїл, де подано справоздане з австро-угорскої виправи до північного бігуна.

За те зовсїм не поверховні, але цїлковито певні є оригінальні карти (край Франца-Йосифа й північно-всхідний Ґренланд, разом 25 великих карт), які я перед кількома місяцями зложив лично льондоньскому ґеоґрафічному товариству з проєьбою, щоб порівнало їх з працями Джексона.

Ті карти подають всї означеня ширини і довжини, ґеоґрафічний образ кождої баченої околиці, всї углові обчисленя, оцінки віддалї і висоскости. Кожде неясне спостереженє є на тих картах зазначене. Після тих карт рисівник Пістієц з військового ґеоґрафічного інститута рисував колись звичайну карту і кождого часу можна еї відтворити.

Похибки були, розуміє ся, немінучі, особливо там, де спостереженя признані неясними стали основою комбінаций; оминути-ж їх тоді було-б навіть тоді, коли-б я мене самого був час на споруженє карти.

Доперва критичні досліди над цілим давним і новим материалом карт покажуть нам, що в нім є добре, а що зле."

І справді годї тут нині говорити що небудь про докладність ґеоґрафічної карти краю північного бігуна. Виправи до північного бігуна по численних, без плану ураджуваних пробах прибрали сяк-так усталену орґанізацию доперва в році 1517 по довершеню перших проб відкрити морского шляху між Америкою й Китаєм через Севастияна Кабота. До року 1621, отже через 100 літ з окладом, зорганізовано значне число експедицій в цїли відкрита північно-всхідної комунікації. В тім році Фокс і Джеме останний раз шукали безуспішно морского шляху з гудсоньского заливу, почім дальші проби урвали ся, дарма що анґлїйске правительство обіцювало 20.000 фунтів штерлінґів нагороди за відкрите нової дороги на північний всхід. Найголосійша, хоч як всї попередні безуспішна була подорож в тім напрямі славного моряка Кока, 1778 р.

Тимчасом в Анґлії замиловане до студий над полярними околицями і до гладаня комунікації на північний всхід ожило знову за справою Джона Баррова. Анґлійске правительство 1816 р. поновило свою обіцянку нагороди в сумі 20.000 ф. шт. за відкрите північно-всхідної комунікації,

командувати архики. Евгеній, другою ґенерал-поручник Зоммер, третьою ґенерал Лайцнер, четвертою ґенерал-поручник Версебе. Перші дві колюмни утворить піхота, третю артилерия і трен, четверту кінота.

Відзначене. Возьний Ілія Костик в Перемишли одержав з нагоди переходу в стан супочинку срібний хрест заслуги.

Вписи до краєвої ганчарскої школи в Коломиї відбудуть ся в днях 29, 30, і 31-го с. м., а наука розпічне ся дня 1-го вересня.

Наші рускі товариства зложили впр. о. архимандритови Іларіонови Филиповичови з нагоди его відзначеня комтурним хрестом ордера Франц Йосифа телеґрафічно щирі бажаня. На се відповів о. архимандрит Филипович рівно-ж щирою подякою. Радуємо ся, що впр. о. архимандрит так глубоко відчуває радість руского народу, бо се є нам запорукою, що остане й на дальше вірним свому бідному і переслїдованому рускому народови.

В Снятині має невдовзї завязати ся сьпівацке товариство. Доси істнував там міщанскій хор при читальни, котрий послїдними часами дуже красно розвинув ся завдяки управі п. Евг. Шепаровича, ад'юнкта податкового, котрий ним щиро займає ся. Минувшої неділї відбув ся заходом рускої читальні в Снятині великий народний фестин, а хор списав ся як не можна лучше. В день Спаса і уродин Є. В. Цісаря відсьпивав хор в церкві цілу службу Божу так удачно і гарно, що всї присутні урядники та начальники всїх властий не могли начудувати ся вправі та легкости, з якою хор віддав найтрудніїші композиції. Тому й не диво, що кождий з міщан, хто тілько чує в собі якийсь дар до сьпіву, спішить з охотою побільшити громаду сьпівакїв в хорі і есть надія, що ще сего року завяже ся в Снятині постійне товариство сьпівоче.

Про пожар в Косові*) доносять дальше: В ночи з четверга на пятницю минувшого тижня вибух в двох жидівских хатах при гостинци монастирскім рівночасно огонь, а від них запалив ся ще і третий дім. Всї три будинки так скоро згоріли, що не можна було думати о їх ратованю. Вскорі зачало горіти цїле місто. Передовсїм займив ся будинок почтовий, а за хвилю лишило ся по нїм лише румовище і уголь. Експедитор виратував з почти з нараженем власного житя касу, але всї акти, книги, листи і пересилки згоріли. Небавом почала горіти також деревяна гр.-кат. церков, з котрої удало ся всего виратувати кілька церковних знарядів. Також жидівска божниця згоріла і з неї остали лише мури. Окрім того згоріло 96 домів, а в огни втратила одна жидівка житє. З тяжкою бідою удало ся салїнарній сторожи, місцевій охотничій сторожи і з Кут погасити огонь о 8-ій год. зрана. Огонь був безперечно підложений: на се вказує та обставина, що огонь вибух рівночасно в двох домах, а власти одержали ще анонїмні лїсти, в котрих заповідає ся підпал суду, староства і решти міста. Для обезпеки сконсиґновано жандармерию до міста і заряджено всї можливі средства осторожности. Однак доси ще не удало ся виелїдити злочинця.

*) Через помилку друкареку у вчерашній телеґрамі стояло Корнїв замість Косів.

В Нїмеччинї не терплять Поляків. Як відомо, в Нїмеччинї жиє богато Поляків, але їм там не діє ся так добре, як тут в Австрії. Там їх переслїдують, гноблять; під надзором правительства купують Нїмці у польских дїдичів їх села, спроваджують нїмецких робітників і так старають ся о ґерманїзацию Поляків. Нїчого не помагають крики і жалї Поляків, бо нїмецке правительство підозрівае їх о намірене воскресенє самостійної польскої держави. Тепер знову доносять, що окружний суд берлинський сконфіскував польский народний гимн Jeszcze Polska nie zginęła, „бо та пісня містить в собі зазив польского населеня до ужитя оружя в цїли воскресеня польскої независимої держави, та ще й тому, що національно-польска аґітация за польскою державою ревіндикує для себе також часть прускої держави і публично підбурює одну класу населеня держави нїмецкої до насильства над другою.“ На сім мабуть справа не скінчить ся; Поляки певно старати муть ся о зносенє сего рішеня; иньша річ знову, чи їм се удасть ся.

Ціна збіжа а шпихлїрі громадскі. Одна віденьска ґазета, що має звичайно дуже добрі вісти в справах торговельних, пише так: „На торзї збіжевім видко живійший рух, як иньшими роками о сій порі. Замовленя на вивіз ячменю і пшениці збільшають ся з кождим днем. При тім здає ся, що більша часть орудок залагоджує ся поза головними торгами, бо продуценти продали немалу скількість збіжа безпосередно заграничним закупникам. Коли торік при меньшій скількости ячменю готового на вивіз продавано часто по низькій ціні, то тепер при значно більшій скількости осягнено лїпшу ціну“. — До сеї звістки мусимо додати від себе кілька слів: Видко, що на висшу ціну вплинула не лиш сама потреба, але й то, що продуценти оминули посередників і самі продавали збіже за границю. Зиск, який би був в противнім случаю припав посередникам, припав продуцентам. Ся обставина насунула нам на гадку, чи не могли би й наші господарі позбути ся в якийсь спосіб тих посередників, що то їздять по селах, або переймають на дорозї господарів, що їдуть на тóрг, і купують від них збіже та накидають їм ціну, яку самі хотять. Нам здає ся, що на то знайшов би ся легкий спосіб, котрий би охоронив наших селян від визиску, а тим способом могли би бути громадскі шпихлїрі. Де в селї есть громадский шпихлїр, там могли би всї господарі в громадї змовити ся, прилагодити на один час все збіже, що мають на продаж і передати его зарядови шпихлїра, а той кождому з них виставив би квіт на его. Шпихлїр міг би тогди ще лїпше очистити збіже, утворити з него через помішане одностайнїйшу сорту і продати гуртом чи то банкови рільничому, чи якомусь більшому гуртівникови. В той спосіб міг би шпіхлїр переймити на себе посередництво і оминаючи других посередників узискував би більшу ціну, а узискані тим способом гроші виплачував би відтак на видані квіти поодиноким господарям. Коли-б громадский шпихлїр почав в той спосіб орудувати збіжем, то міг би взяти всю торговлю збіжеву не лиш з своєї громади але й з найблизшої околиці в свої руки. Міг би навіть роздобути якісь капітали і з них давати господарям вже наперед якийсь задаток на їх збіже, а з продажию підождати аж до того часу, коли би ціна була як найлїпша. Аж тогди було би значіне громадских шпихлїрів дійсно велике і они принесли би громадам великий хосен. Гадку сю піддаємо під розвагу тим нашим громадам, що позакладали вже у себе громадскі шпихлїрі.

Цїкаву пригоду розповідають собі з їнспекцийної подорожи міністра зелїзниць Ґуттенберґа

обіцювочи крім того 5000 ф. шт. нагороди тому, хто стане під 110 ст. довжини на захід від Ґренландиї. Ван Ренсе і Паррі пустили ся туди 1818 р. на двох кораблях. Паррі, дїставши ся аж під 113 ст., взяв другу нагороду. Але бажаної комунікациї не вспів нїхто відкрити.

Нова доба в полярних подорожах починає ся нещасливою виправою Франклина в 1845 р. В липню того року бачили Франклина і его товарища Крозіера в остатне на заливі Мельвіль. Коли до 1847 р. не насшла про них нїяка вістка, зорганізовано цїлий ряд нових експедициї, щоб відшукати нещастних. Більшість їх повстала заходами леди Франклін.

Всї заходи, хоч і як енерґічні, остали ся даремні. Доперва в р. 1859 Кліптон відкрив остатки експедициї Франклина і міг сказати на певне, що провідник ей дня 11-го липня 1847 р. вибрав ся на саньках до краю короля Вільґельма й погиб там серед ледів. Потім згинули й остатні члени експедициї. В тім самім часї й Келлаб, висланий жінкою Франклина на остров Мельвіл, знайшов там документ, в якім Кльор, що бавив там два роки перед ним, повідомив про відкрите комунікациї з північним всходом. Его вказівки показали ся правдиві, та рівночасно показало ся, що вона дорога була неможлива. Помимо того, коли Кльор 1854 р. вернув ся до Анґлії, в признаню заслуг виплатили ему половину назначеної нагороди, т. є. 10.000 ф. шт. З тої пори почав ся рад подорожий в цїли відкритя північного бігуна. Останнов є подорож Нансена. Сей сповнив свою завдачу: хоч не відкрив ще самого бігуна, то все таки зайшов під 86 ст. 14 мін. т. є о 4 ст. дальше на північ, як всї его попередники. В студнях над полярними країнами зроблений великий крок наперед. Цїлий науковий сьвіт вичікує нетерпеливо оголошеня наукових здобуткїв Нансена. Ті наукові здобутки вже й представив на основі інформациї самого-ж Нансена директор метеорольоґічного інституту, проф. Гейнрих Мон. Ось як він їх подає в скороченю:

„Геоґрафія. Відкрите нового острова на північній части карского моря і численних островів на побережи Рибіру. — Ґеольоґія. Віднайдене на Сибірскім побережи ерратичних каменїв і призбиране доказового матеріалу на те, що Сибірска площина нїколи не була покрита ледівнями. — Біольоґія. Сконстатоване, що в глубинах моря нема слїдів по останках звірячих орґанїзмів. — Астрономія і навтика. Обсерваціі при помочи Ольсового апарату в часї, коли ні сонця ні зір не можна було бачити голим оком. Провірене ґеоґрафічних довжин через обсерваціі сателїтів Юпітера. Цїкаві обсерваціі земного маґнетизму. — Океаноґрафія. Виелїджене незнаної доси части океану в північно-західній сторонї від новосибірских островів, в глубинї 3.800 метрів. Як відомо з телеґрамів, ті води мають ту прикмету, що верхні верстви їх мають температуру низшу, а спідні висшу зера. Обсерваціі морских струй.—Метеорольоґія. Метеорольоґічні спостереженя в часї подорожи були щоденні; між иньшим обсервовано тиск повітря і температуру при помочи апаратів Річарда, а вохкість повітря при помочи псіхометра. Можна було уживати й волоскового ґіґрометра бо той не ржавіє на вохкім морозї. Найнизша спостережена температура виносила 62° Ц. Численні обсерваціі північної зорі.—Обсерваціі: Нансена, залоги „Фрама“, анґлийского подорожника Джексона на земли Франца-Йосифа і норвежского моряка Скродля на Шпіцберґу позволять уложити цїкаві метеорольоґічні мапи. — Ґиґієна. Обсерваціі впливу температури на орґанїзм. Електричне осьвітленє на кораблї, удержуване при помочи акумуляторів, впроваджуваних в рух вітром. Нові погляди на повстане і лїченє шкорбута. Ґиґієнічні вказівки для подорожників, що, довший час остаючи на леді, мусять також здобувати поживу.“

Дальші результати наукової експедициї Нансена поки-що незнані. Та вже й тих вистане, щоб можна записати імена Нансена і его однайцяти товаришів на сьвітлих картах історії і науки. Нині-ж нагородов за его труди є те правдиве одушевленє, з яким витає его цїлий учений сьвіт, те одушевленє, яке він стрічає в вітчинї. В Християнії — після слів кореспондента — всї кавярнї були переповнені; перед редакциями, де прибивали на стїни найновійші телеґрами, нарід тиснув ся тисячами і трохи що не бив ся. По улицях переходили громади одушевлені з національними піснями на устах; тут і там лунало веселе „урра!“ Рішуча битва в найблагороднїйшій безкровній війні — сьвітла побіда в борбі людского духа!

А Нансен? Він ще з Вардé, посилаючи одну телеґраму до Льондону, вислав другу до своєї жінки і спішив сам до неї, до Лізакер, де вона з малою Лів на лїто поселила ся. Довга була розлука! Не трудно вгадати, яка буде стрїча. Лист висланий бельґийским корабельним офіцером Адріяном de Gerlache з Сандефйорду до дневника „Independance Belge“ приносить цїкаву вість, що Нансен візьме новий слюб зі своєю жінкою. Він є родом з Християнії, числить лїт 35. В Християнії скінчив університет доктором фільозофії і природних наук. Вже перед 8 роками він вславив ся в науковім сьвітї тим, що перейшов цїлу Ґренландию зі всходу на захід. В останнім часї був директором публичного музея в Берґен. А тепер? Може він вибере ся знову до полудневого бігуна?...

В. Щурат.

по Буковинї. На одній стациї трафив мінїстер урядника з сивою бородою, але лише з одною звіздою. Зчудований спитав мінїстер, яка тому причина. А урядник відповів: „Екеделенціо, сиву бороду можна би ще стерпіти, але мати лише одну звізду для девятьох дїтий, се дуже прикро і тяжко терпіти!“ Мінїстер осьміхнув ся жалісно і казав присутному вищому урядникови записати сивого асистента в спис урядників, котрі в найблизшім часї мають авансувати.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 26-го серпня 1896 року.

Відень. Урядова Wiener Ztg. оголосила, що цїсар санкціонував ухвалений буковиньским соймом закон, котрим дорогу до Сучавиці вставляє ся в каріґорию повітових доріг і установляє ся на нїй рогачку.

Петербург. Вчера відїхала царска пара через Варшаву до Відня. В їх товаристві є мінїстри ґр. Воронцов-Дашков і кн. Лобанов.

Царгород. У австрийского амбасадора відбувають ся наради амбасодорів і мінїстра заграничних справ в кретеньскій справі, котрі мабуть будуть мати успіх.

Софія. Відділ турецкого війска напав на болгарску сторож граничну, однак мусїв вїчи зі стратою кількох вояків.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операцийна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. оператора ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улица Мецґера ч. 25.

В справі приниманя хорих і инших информаций треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улица ратушева (дім Віщоффера.) (30—100)

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипльомом ц. к. мінїстерства торговлї.

Краєве товариство ткацке

„PRZĄDKA“

(ПРЯХА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні звістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і **біле столове** о взорі кістковім і адамашковім;

також доставляє материялів на комплетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телєґраф і стация зелїзнича в місци).

Прібки і цїнники на жадане оплатно і відворотною почтою. (2—52)

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як вездѣ, а употребленні, що добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові грощі і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поваженем

В. Даниленич,

машиніст у броварї Шнайдера в Чернівцях, при ул. голівній ч. 29.

П. Т.

Отеим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і деліkатесів

(заснований 1812 р.).

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поваженем

Стефан Ґаіна.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	6^{57}	10^{28}	5^{50}			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{17}	.	.	9^{41}	10^{29}	5^{38}		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	10^{00}	5^{23}			До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	7^{17}	10^{48}	6^{16}		
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11^{13}	9^{50}	До Садаґури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1^{30}	5^{10}		6^{55}	9^{30}	9^{55}			До Кракова і Відня		2^{50}	11^{00}	4^{40}	9^{55}	6^{45}		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9^{55}	.	.	6^{13}	7^{28}	2^{01}			„ Підволочиск	.	2^{11}	6^{00}	.	9^{30}	10^{45}		
З Підволочиск	2^{30}	10^{05}	.	8^{05}	5^{10}	.			„ „ з Підзамча	.	2^{25}	6^{14}	.	9^{48}	11^{12}		
З „ на Підзамче	2^{18}	9^{50}	.	7^{42}	4^{45}	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6^{10}	.	.	10^{25}	2^{45}	10^{15}		
Зі Стрия	.	.	.	12^{10}	8	1^{50}			„ Стрия	.	.	.	5^{22}	9^{35}	7^{22}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	5^{45}	.			„ Белзця	.	.	.	9^{15}	7^{05}			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10^{10}	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3^{05}		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8^{45}	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8^{10}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 180. Чернівці, пятниця дня 17. (29.) серпня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Царска пара у Відни.

Столиця нашої держави повитала в четвер вперше молодого росийского царя Николая II. і его подругу, царицю Александру. Місто було величаво прибране, однак буря ушкодила в середу богато прикрашень. Відень повитав царску пару головно військом. На двірци повитали еї наш цїсар і цїсарева, всї у Відни перебуваючі архикнязї і архикнягинї, мінїстри, дипльомати і иньші достойники. Від двірця аж до бургу було уставлене військо в шпалїрі, а цар в цальопі переглянув его ряди. В товаристві царя находять ся мінїстер заграничних справ кн. Лобанов-Ростовский, кілька ґенералів і двірских урядників. В честь достойних гостий намірено уряджувати ріжні торжества і забави, але непогода перешкодила в тім.

Вже сама обставина, що росийского царя витають у Відни цїлком по войсковому, що населене може бачити царя лише крізь ряди багнетів, вказує на се, що наш цїсар не хотїв своєму гостеви зробити прикрість і представити ему заступників автономічних і магістратских властий, бо то виглядало би мов натяк на брак таких властий в Росиї. Віденьске населене не призвичаєне до такого способу повитаня і не підносить свого голосу против того лише з поважаня для свого улюбленого монарха. Таке приняте зрештою цїлком оправдане, бо віденьска людність преціньо для царя ще меньше цїкава як его власна. Хто у себе дома слухає не так голосу народу, а більше двораків, сему байдуже бажане народу, до того ще чужого. Ще одно характеризує гостину царя у Відни: незвичайна рухливість віденьскої полїциї. Як нїколи перед тим відобрала полїция від властителїв реальностий декларацию, що они, а так само і мешканцї домів будуть піддавати ся безусловно всїм зарядженям полїциї. На що ті заряджена осторожности? Чи віденьске населене не вміє в пошановану волї свого монарха придержувати ся границь чемности супротив гостя свого цїсаря? Видко, що Відень витає пана краю Катковых...

А як відносить ся праса до сеї гостини? Ріжно, дуже ріжно! Віденьскі часописи вихвалюють миролюбіе молодого царя, его людяність, додають до того ще свої комбінациї на темат политики, розводять ся широко про австрийско-росийскі відносини і т. п. Не знаємо, чим оправданий той восторг віденьскої праси. Наш цїсар належить до найстарших монархів в Европі, а яко цїсареви великої, першорядної держави належить ся ему візита молодого царя. Від знаної гостиприємности нашого монарха знов можна було надїяти ся, що повитає свого сусїду з всякими почестями, які належать ся цареви стомілїонової держави. В тім нїчого незвичайного не можна добачувати. А що великі полїтичні питаня не будуть тепер у Відни рішені, на се вказує також орґан нашого мінїстерства заграничних справ. Ось що пише Fremdenblatt: „Ми знаємо, що добра воля монархів не опановує всїх випадків і лишаємо палкійшим народам, вносити з гарних днїв торжественних на далекосяглі полїтичні обчисленя. Однак минули і ті часи, коли приязнь між князями мала на цїли передовсїм всякі підприємства і пляни, скріплене своєї власти і своїх інтересів.“ „Про австрийско-росийскі відносини не будуть анї оба монархи анї їх мінїстри говорити. Они-ж виразні і недвозначні, приятельскі і без обмани, оперті о довіріе, що жадна сторона не хоче шкоди другої.“ Присутність мінїстрів заграничних справ вказує на те, що они розмовлять ся особисто про положене в Европі, а спеціяльно в справі всхідній, бо власне відтам грозить европейскому мирови найбільша перешкода. Але чи то не будуть лише самі слова, годї сказати; якось оно дивно було би, коли-б розмова між обома мінїстрами заграничних справ могла мати тривалїйший вплив, коли преціньо австрийска і росийска полїтика змагають до цїлком иньших цїлий і цїлком иньшими дорогами. Остілько може оно лїпше, що мінїстри порозуміють ся особи-

---

БОЯРИН ОРША.

Поема М. Ю. Лермонтова в перекладї Богдана Лепкого.

—

ГЛАВА І.

Во время оно — у Москві
Михайло Орша жив собі,
Богатий, славний боярин.
Цареви любий був як син.
І дав ему Іван Грізний
Високий уряд, чин знатний,
І перстень царский дав ему
І шубу цареку дорогу
І в Воскресенїе Христа
Поцїлував его в уста,
І — трийцять сїл цар був би дав,
Щоби лиш Орша не кидав
Его двора. — Так не злюбив
Двірского шуму боярин;
Він все нахмурений ходив,
А як підлестника спіймав,
То в злости власний вус кусав.
Опричник раз го розгнївив,
І він тодї царя просив:
„Мій милий царю! Дай менї
Вернуть домів; старечі днї
Дай там прожить; пусти слугу!
Я й так служити не могу.
Єсть много слуг в дворі твоїм,
Пусти мене!... Старий мій дім
На пограничу від Литви
Стоїть на березї крутім,
Его покрили бурани;
Він зогние — і повалить ся,
Дай хоть на него подивить ся,
Дай поклонити ся Днїпру,
Я там родив ся — там, умру!...“
І він вернув. І до двера
Привіз усякого добра.
Весь двір красуесь в образах,
І коври висять по стїнах.
Но красша всїх красот була
Боярска доня молода.
Від дарів тих, що дав сам — цар,
Далеко красший Божий дар!
І Орша на дочку глядить
По днях цїлих — в ночи не спить;
В его очах она росла,
Весела, сьвіжа, молода,
Як райска цьвіточка весни,
Як любий спогад давнини...
...Оттак бувае інколи
Що між розвалини, гроби,
Береза біла і гнучка
Попадесь — виросте. Листки
Єї від вітру шелестять,
Нагробні каменї красять!...

Густий туман наляг поля.
Одно лиш сьвітло бе з вікна
В боярскім домі, як одна
На небі темному зьвізда.
Вже засув заскринів важкий,
На двір наляг сумрак нічний.
І сторож йде, ключі несе,
На пробу замками трясе,
Чи добре замкнені. Відтак
Він до воріт іде. — „Оттак,
На завтра буде донц страшний!
— Сказав, хрестячи ся, старий —
Дивись, як блискавки надуть
Огненні і як хмари йдуть
А місяць вид біленький свій
Сховав у чорних хмар завій,
Як той чернець. Вже бура йде
І вітер наче зьвір реве.
О-го! В таку грізну пору
Дай золота цїлу гору
І дай найкращого коня,
Чи я тобі з відтїль піду
Хоч би для рідного вітця?!...“
І розбіраючи таке,
Старий назад до хати йде.
З далека чути, як ключі
Дзеленькають в его руцї...
І знов все спить в глибокім снї,
Лиш сьвітить ся в однім вікнї.

Все в домі спить — не спить один,
Сумний суворий боярин
На постели сидить пухкій
В богатій спальни — не малій.
І сьвічка перед ним горить
Часами тріскне, спалахтить,
І дивним сьвітлом обілле
Все, все, що тільки в хатї є.

сто, око в око, бо урядові зносценя не подають нагоду висловити докладно своїх гадок. Тим то може сей з'їзд нас радувати, хоч ми з жалем пересьвідчені, що наші рускі братя на Україні з того всего не дізнають жадної полекші, що соромний указ з 1876 р. і дальше буде обовязувати, що гноблене Русинів в Росиї не перестане. Тяжко приходить ся слухати через тільки літ слова про мир, супокій, любов до підданих, стараня о їх добро, а при тім видїти цїлком противне: несупокій, переслїдуваня, гноблене, обединительні стараня, нановане полїциї і жандармериї... Чи не уважати всякі такі запевненя лише пустими фразами? Певно, тому всему може не винен сам цар; він може дїйсно бажає добра своїм підданим, але ему зле дорадждують всякі двораки і він лишає все при старому, в переконаню, що так і треба... Ефект для упослїджених на всякий случай той самий.

Та тепер не час до таких рекрімінаций. Тепер росийский цар Николай II. є гостем нашого улюбленого цїсаря і ми не можемо не шанувати в нїм щирого приятеля мира. Віденьска гостина причинить ся безперечно для укріпленя мира і тим гостина царскої пари важна.

Про послїдну тучу з градом,

яка навістила одну часть нашого краю в перших днях сего місяця, помістив п. Авґустин Млчох, арендар посїлости Оршівци коло Неполоківців, гарну статю в Oesterr. Landwirthschaftliches Wochenblatt, котру отсе подаємо в дословнім пере-кладї:

Ніч з дня 7-го на 8-го серпня принесла Буковинї богато нещастя! Богато туч зірвали ся майже в тім самім часї у богатьох місцях краю і знищили цїликовито нїльні плоди.

Тисячі рільників стоять сегодня перед руїнами свого маєтку і свого биту. Найбільшу шкоду понесли повіти:

Сторожинецкий (громади Калинівці, Чортория, Станівці, Вербівці, Волока); шкода виносить около 30.000 зр.

Вижницкий (громади Вижниця, Іспас, Вашківці, Карапчів, Катарінендорф і Александердорф ad Бергоміт); шкоду обчисляють на що найменьше 25.000 зр.

Радовецкий. Близших відомостий ще нема, однак шкода буде мабуть така сама, як в иньших повітах. Там згоріли від блискавиці великі маси сїна, і кілька господарских загород нали їй жертвою.

Найгірше навістила туча з градом кіцманьский повіт. Майже в цїлім повітї впав град завбільшки кулака, заразом лляв зи сильний дощ, що подобав більше або меньше на хмаролом. В громадах: Валяві, Витилівці, Лашківці, Лужанах, Шипинци, Дубівцях, Бергометї, Реваківцях, Зеленеві, Пядиківцях, Неполоківцях, і т. д. знищ ні всї полеві плоди, копи збіжа, кукурудза і бараболя, так що часто ледви можна розпізнати, що именно засїяно було на поли. Шкоду в тім однім лише повітї можна сьміло обчислити на що найменьше 180.000 зр. Туча збурила і знищила покіс озимини.

Бідні селяни бачать зі страхом в очах і з заломаними руками ту страшну нагороду своєї цїлорічної роботи. Нема ні потіхи ні помочи, аби найбіднїйшим помогти, їх піддержати. По трех неурожаях мав буковиньский рільник вкінци надію, що хоч сим разом жнива донишуть, аж нараз прийшло елементарне нещасте, а з ним руїна! Очивидно майже ніхто не був обезпечений; тутейше населене не знає добродїйства обезпеченя, бо нема нікого, хто би ему отворив очи, нема нікого, хто би его поучив і остеріг перед неімовірними, ноганими визискуваннями товариств обезпечень. Коли-б ми на Буковинї мали також таке товариство краєвої культури, як иньші краї Австриї, то нещасте не було би, ба, не могло би бути таке велике. Наше товариство краєвої культури істнує на папери; менї розповідали, що в Чернівцях є календар, в котрім можна найти імена голови, его заступника і секретаря того товариства. Але се вже все, що від довгих літ сьвіт почув про те товариство.

Сегодня стоїть селянин безрадний! Зима за плечима, а ему висша сила забрала хліб і поживу. Селянин посилав свою жінку і дїти на заробітки до чужих, бо дома нема потрібного хліба. А на кіцманьских, заставнецких і иньших більших торгах зганяють товар; товар, сей дорогий скарб, що коштує край тілько грошa, для котрого ублагороднюваня навіть згадане таємниче товариство дає мнимі, добре заплачені бики, не має тепер жадної вартости! Кождий старає ся его як найскорше позбути ся, бо-ж ніхто не має его чим годувати! Товариство краєвої культури сего не знає і не видить, всї его функціонарі, здає ся, перебувають на зїтних забавах десь на островах аж коло Австралиї! Чи не добре було би, зараз таки садити на тих полях ріжні бураки, або такі рослини, що скоро ростуть, і т. д., тим більше, що їм сприяла би славна, довга і по найбільшій части тепла буковиньска осїнь без морозів?! Але хто-ж мав би бідному, темному (здає ся, нарочно в темноті держаному) селянинови помогти? Хто має его навчати і помогти в часї найгіршої нужди, коли сего не зробить товариство краєвої культури, котре прецїнь до сего призначене? (В тім товаристві є головою бар. Евг. Стирча, а заступником голови бар. Мустацца. — *Ред.*) Ми приватні рільники сего не можемо зробити, бо ми самі боремо ся о власну долю і певно радо жертвуємо кожду дорогу, вільну хвильку для загального добра!

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 28-го серпня 1896.

Красвий президент гр. Ґоес виїхав враз із своїм секретарем др. Вірфьом на інспекцию до вижницкого повіту і верне завтра назад.

Іменованя. Галицка кр. рада шкільна іменувала суплентами в середних школах: Тад. Нельчарского в гімназиї в Бродах; д-ра Фр. Крчека і Тад. Піня в II-ій гімназиї у Львові, Ем. Зарембу, Ів. Кукуча і Ів. Фрідберґа в гімназиї Франц Йосифа у Львові, Петра Дрогойовского в IV. гімназиї у Львові, Петра Малиновского, Мар. Райтера, Брон. Герберта і Льва Цилиньского в V-ій гімназиї у Львові; при реальній школі у Львові Казим. Кочиндика, Ад. Цегака, д-ра Евг. Ромера, Йос. Мадея і Вікт. Островского, а при реальній школі в Станїславові Тад. Грабовского.

Перенесеня. Галицка кр. рада шкільна перенесла суплентів в середних школах: Ів. Вапровша з Ярослава до Бродів, Йос. Вебера зі школи реальної у Львові до гімназиї в Бучачи, Ем. Сконка з гімназиї Франц Йосифа у Львові до Дрогобича, Ник. Лисиньского з V-ої гімназиї у Львові і Казим. Екля з гімназиї Франц Йосифа у Львові до гімназиї в Ярославі, Ів. Кочвару з Самбора до Ясла, Стеф. Жидовского з Самбора до V-ої гімназиї у Львові, Леон. Стефковского з гімназиї в Тарнові і Ів. Литиньского з гімназиї в Ясли до Самбора, Тад. Волиньского зі школи реальної в Станїславові до школи реальної в Тернополи.

А понад ліжком, на стїні
Ікони висять. З них сьвяті
В блискучих ризах, мов живі
Глядять на Оршу. Дивний взір!
Очий таких ніякий твір
Живий не має. І вмерлий
Не має тих страшних очий.
Тут Оршу вхопила нудьга,
Вже пізно... Під вікном ріка
Шумить і з бурею в одно
Краплистий дощ бє у вікно.
Чорніє тїнь по всїх кутах.
І диво! Оршу вхопив страх!!
Він не в одних війнах бував,
Татарів бив, Ляхів рубав,
І навіть царский, лютий гнїв
Его злякати ще не вспів,
А нині — — свиснув — і в ту мить
Сокіл, слуга его летить.

І каже Орша: „Щось менї
На гадку думи йдуть сумні.
Мій любий хлопче, сядь отту
І розбивай мою нудьгу...
Веселу казку розкажи
Про золоті, старі часи,
А я згадаю старину
І може, може як засну."

Послушний раб близь пана сїв
І казку ось яку повів:

„За девять гір, за девять рік,
Аж в трийцятій від нас землї
Жив славний цар, над всї царі...
Ніколи смертний чоловік
Не видів красшого двора
Як двір его. І много літ
Він в щастю жив, аж підросла
Его донька, як маків цьвіт.

А цар вже був тодї старий.
А дона? — О! То скарб щинний!!
Длятого він сховав еї
Від молодців в одній вежі.
І не видав еї ніхто.
Лиш місяць заглядав в вікно
І цїлував еї уста
Холодний повів вітерця.

І цар привик три рази йти
На день до любої доньки.
Аж ось его в ночи кортить
Зобачити, як дона спить.
І срібний ключ до рук бере
І без чобіт на пальцях йде
Туди, де чорна спить вежа,
А в тій вежі его донька.

Ввійшов... В кімнатї тишина.
Царівна спить.... та не одна!!
Припав до неї до грудий
Конюший царский молодий.
І розгорів ся царский гнїв
І цар без суду повелїв
Вложити в бочку їх одну
І вкинуть в морску глубину..."

Скінчилась байка. І в роба
Неначе тайная борба
Що йно скінчила ся в душі.
Він усьміхнув і тодї
Підняв на небо взір, зітхнув,
І — занімів. Тут цар махнув
Рукою: „Йди, лиши мене.
Колись, як час на те прийде,
Розкажеш казку до кінця
Про зраду і про гнїв вітця!!"

Пішов. — Обличе старика
Накрила хмара дум важка.
Він в хвилю тую вже відав
Всї тїї злидні прочував,
Що їх готовила судьба.
Він довго жив. Людий спізнав,
До зла — привик, добра — не ждав.
Він вже й не вірив, щоб було
На сьвітї тім яке — добро,
Бо вірив перше всїм і — всьо.

Ще раз всї сили він зібрав,
З пухкого ліжка скоро встав,
З соболїв тубу на плече
Накинув лиш і вже іде
До доччених сьвітлиць-кімнат.
Часами сходи затріщать —
Все під его стопою гнесь —
І серце в грудех важко бесь,
І руки вже нераз старі
Спускали сьвічку до землї.

І видить він, як у кутку
На неведичкому клунку

Народне віче повітове має дня 3-го вересня відбути ся в Станїславові в сали Зедельмаєра. На вічу будуть говорити пос. Романчук о положеню рускаго народу і надходячих виборах до ради державної, а б. пос. Гурик о ґрунтовім катастрі. Як би стало ще часу, то буде ще третий реферат: О просьвітно-економічнім станї рускаго народу в станїславівскім повітї.

Вечерки з танцями відбудуть ся в Бережанах дня 1-го вересня на дохід тамошної рускої бурси, а в Тернополи дня 13-го вересня с. р. заходом тернопільскої „Рускої Бесїди".

В Станїславові має засновати ся позичкове товариство під назвою „Народний Дім", стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою. Перші загальні збори відбудуть ся дня 8-го вересня с. р.

Як у нас в Чернівцях уряджують змову. Онодги відбули ся в нашім містї збори жидівских робітників, на котрих один „приятель робітників" заявив, що небавом столярі розпічнуть змову. Се заявлене дуже здивувало всїх, бо нїхто нїчого не чув про якесь незадоволене столярів. Мабуть і сим разом хотять зробити, як минувшої зими, а то именно так: В зимі найшли ся кілька людий, котрі заходили до мешкань столярских робітників і всякими обіцянками вговорили в них, що треба урядити змову. Бідні столярскі челядники гадали, що полїпшать свою долю, і послухали. Але они на тім зле вийшли, бо майстри не мали і так богато робити, тож і не дуже рвали ся за робітниками. Робітники попали в ще гіршу нужду. Аби запобігти голодови і холодови, звернули ся до будівничого Папста. Сей урядив варстат для 10—12 робітників і дав їм роботу. Але за кілька днїв явив ся один з „махерів" змови, що славив себе великим приятелем робітників і обіцював столярским челядникам із змови великі користи, та — зажадав 50 зр. за вихлопотане роботи у будівничого Папста. Дармо робітники давали ему відчінного 20 зр., він грозив скаргою, і бідні робітники мусїли більшу часть жаданої суми заплатити. Чи не гарний заробок для „приятелїв робітників"?

Університет львівский числив в минувшім півроці лїтнім 1.345 слухачів звичайних, а то 252 богословів, 923 правників, 88 медиків, 82 фільозофів, — і 115 надзвичайних. З загального числа 1.460 слухачів було 1405 уроджених в Галичинї, а 55 чужинців. Після народности було: 430 Русинів, 1.023 Поляків (в тім 283 жидів), 4 Німців, 1 Італїянець і 2 Болгари (один слухач прав, а один фільозофії). Після віроісповідання було: 443 обряду греко-кат., 716 римо-кат., 1 греко-прав., 11 вірменьского, 7 протестантів і 284 жидів. Як бачимо, знайшло ся аж 13 греко-католиків, котрі не признали ся до Русинів, а пристали до народности польскої, де подибуємо побіч сеї фатальної 13-ки ще 283 жидів і 11 Вірмен. — На слїдуючий рік есть ректором др. о. Йос. Комарницкий, проректором др. Освальд Бальцер, деканом видїлу богословского др. Йос. Більчевский, правничого др. Ґуст. Рошковский, а фільозофічного др. Оскар Фабіян. Видїл медичний, отворений в 1894 р., зорґанїзує ся доперва в осени.

Знов упосліджене нашого краю. Перед кількома роками відбув ґенеральний штаб під проводом свого начальника фельдцайґмайстра Бека велику подорож через Буковину, а в слїд за тим повстала поголоска, що в Чернівцях має засновати ся нова команда корпусна. Та добре поінформовані часописи віденьскі спростували ту вість остілько, що ще не рішено, де корпусна команда має бути заложена, в Чернівцях чи в Станїславові. Тепер мабуть ся справа вже рішена — очивидно в некористь нашого краю. Польскі часописи доносять именно, що в короткім часї буде заснована корпусна команда в Станїславові.

В Самборі відбула ся в вівторок карна розправа против Івана Дорозиньского, обжалованого о убійство селянина Томи Проня підчас бійки, яку розпочали селяни з наробками обжалованого задля ґрунту. Суд увільнив Дорозиньского від вини і кари, узнаючи, що він застрілив Проня у власній оборонї.

Страшна смерть. Евфрозина Бродкевич не мала від якогось часу жадного занятя і рішила задля нужди попрощати ся з сим сьвітом. Облївши свої річи нафтою, она підпалила їх сїрником і вибігла цїла в поломінї на плошу Австриї в Чернівцях. З тяжкою бідою удало ся надбігшим людям згасити огонь, але нещасна Бродкевич померла в шпитали в наслїдок сильного попареня.

Кс. Стояловский, на котрого кинено клятву, не робить собі з неї нїчого, бо — як він пише в польских ґазетах — она не є правосильна. Після церковного права має таку клятву підписати папа або який кардинал, а в сім випадку его не буде. Кс. Стояловский хоче написати отверте письмо до папи на всїх мовах, в котрих виложить свою ісповідь вірн, свої соціяльні пересьвідчена і надужитя галицких латиньских епископів. Таке він заповідає в Dziennik-y Krakowsk-im.

Знову повішенє в Галичинї. Онодги ми доносили, що віденьский кат Зелїнґер стратив в Тернополи убійника Шулиму. Додатково-ж мусимо замітити, що Шулима висповідав ся у о. Герасимовича, і що він не відкинув сповіди, як первістно доносили. Отже кат Зелїнґер поїхав відтак в суботу до Ряшева, де повісив Івана Малика. Той убив в сїчни 1894 р. жида Давида Мінца і обрабував его. Помимо енерґічного слїдства не можна було тодї впасти на слїд убійника. Аж коли Малик в листопадї 1894 р. забив свою любовницю Анну Шоянек і забрав у неї 20 зр. та коралї, вийшла цїла справа на верх і Малика засуджено на шибеницю. Перед повішенем він висповідав ся подібно як Шулима.

Помилуванє. Николая Рендюка, котрого черновецкий суд присяжних засудив за убійство з рабунком на шибеницю, помилував цїсар. а найвисший трибунал змінив ему кару смерти на дожизненну вязницю.

Клясицизм в школах валить ся... Зміну в системі шкільній, пануючій в Европі, завів сойм норвежский. Комісия, зложена з людий науки і педаґоґів, піддала гадку реформи, котра передовсїм мала на цїли злучене всїх шкіл, починаючи від народної, в одну орґанїчну цїлість, а потім рішила усунути з ґімназиї зовсїм язик французский, ґреку зробити предметом необовязковим, а науку латини обмежити. Тимчасом комісиї соймові і сам сойм майже одноголосно (супротив заявленя міністерства) виключили оба старинні язики зі школи середної — і від тепер хто схоче учити ся їх, буде міг учити ся на додаткових курсах в університеті. Лише з побоювання, що король не схоче дати санкциї, вставлено до закона таку примітку: „Однак за дозволом короля і сойму виклад латини в декотрих ґімназиях буде міг поки-що полишити ся." Король ухвалу сойму потвердив.

Сїрники з маси паперової — отсе новий вигад, вже патентований. Они мають бути далеко дешевші від деревляних, а рівно тривкі. Виробляти буде можна ті сїрники працею рук або машини. Вага їх далеко меньша як сїрників деревляних, задля того і дешевший перевіз. Вигад той буде мати примінене в тих околицях, де нема дерева, хоч би лиш доброго, бо такого вимагає виріб сїрників деревляних.

Телеґрами „Буковини".

З дня 27-го серпня 1896 року.

Відень. Царска пара приїхала о ½11 перед полуднем, повитана на двірци цїсарем, цїсаревою і всїми архикнязями і архикнягинями.

Відень. Помимо ранної пори і зливи нарід великими товпами зібрав ся на улицях, котрими має царска пара переїджати. Місто прикрашене дуже гарно, лише дощ ушкодив декораций. Пополудни принимав цар на авдиенциї мінїстрів Голуховского. Крїґгаммера, Каллая, Баденїого, Банфіого, Вельзерсгаймба і Феервариого. О 5-ій год. пополудни відбув ся в бурґу спільний обід. Наш цїсар і цар держали тоасти в французкій мові.

Царгород. Вчера о ½1 год. зполудня напали Вірмени на оттоманьский банок, при чім кілька урядників і слуг убито. Задля того наступили розрухи в Ґалятї і Тофане. Сконсиґновано полїцию і військо для удержаня спокою.

Царгород. Між населенем панує великий страх; всї склепи позамикані. Сконстатовано, що погибших і ранених є більше, як спочатку припускали. Австрийский амбасадор просив мінїстра заграничних справ о військову обезпеку австрийскої почти.

Царгород. Вчера пополудни добули Вірмени будинок оттоманьского банку, забили жандармску сторож і стріляли з вікон на полїцию. Пізно вечером вибухли розрухи рівночасно в инших частях міста і тривали через цїлий вечір. Коло постерунку в Ґалятї експльодувала

Старенька няня спить собі
І головою крутить в снї.
Зирнув на неї мимохіть
І дальше йде. І в тую мить
Крізь сон здрігнула ся стара
І пробудила ся вона,
Втворила очи і хрестом
Перехрестила ся — і знов
Спить крепким і глубоким сном
І в снї хитає головов.

І ось вкінци прийшов старий
Тихцем до доччиних дверий,
До клямки ухом він припав
І слухаючи так гадав:
„Невинна ще донька моя.
А ти, Соколе, — раб — змия!!
За хитру казочку твою
Тебе я розуму навчу!"
Но тут... о горе! хоч не вір!!
Він чує тихий розговір...

Голос перший.

Ти йдеш від мене, любий мій,
Зажди хвилиночку, постій!
Без тебе так скучала я,
Я так тужила...

Голос другий.

Пострівай
Моя голубко! Вже наш рай
От, от, прийде. Я заведу
Тебе в гостинну сторону
Там заживемо як в раю,
І не раба обіймеш ти
Серед нічної тишини. . .
. . . , Чи тямиш мила, як чернець
Мене привів, як твій отець
Єму за тое гроші дав,
Купив мене. — А я блукав
І сторонив від всїх людий;
Аж — ось блиск ангельских очий
Твоїх вийс сьвітло у тюрму.
І полюбив я чужину
І на родину не тягло, —
До тебе серце приросло!
Я на родину не вертав
А до товаришів пристав,
До тих товаришів гидких,
Що крили ся в лїсах гірских
Без людских і без божих прав.
Я в заклад душу їм віддав...
Но поки любко ти — моя,
І — без душі щасливий я!!

(Дальше буде).

бомба; кілька вояків убитих, дуже богато людий ранених. Сюди прибув анґлійский корабель, а італіяньского і французского сподівають ся кождої хвилї.

З дня 28-го серпня 1896 року.

Відень. Урядова Wiener Ztg. оголошує: Цїсар надав членови торговельного сенату при краєвім судї в Чернівцях, Якови Конови, на час его функциї титул цїсарского радника.

Відень. Задля неустанного дощу не відбув ся перегляд війска.

Відень. Цар удав ся на лови до Ляйци, куда і наш цїсар виїхав. Царица оглядала зрана музеї; она обідає в бурґу о 4-ій год. пополудни. Перегляд війска відбуде ся завтра зрана о 8-ій годинї.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і инших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (30—100)

Котвиця

Linimeпt. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Linimeпt з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 10-го серпня 1896.

		Львів.			*Чернівці.*		
Пшениця . .	від	6.50	до 7.—	від	6.70	до	7.—
Жито . . .	„	5.25	„ 5.50	„	5.30	„	5.40
Ячмінь бров. .	„	.—	„ .—	„	.—	„	.—
Ячмінь простий	„	4.25	„ 4.50	„	.—	„	.—
Овес . . .	„	5.80	„ 6.—	„	5.40	„	5.80
Рїпак . . .	„	8.50	„ 8.75	„	7.90	„	8.30
Горох . . .	„	4.50	„ 8.—	„	4.20	„	7.50
Вика . . .	„	4.50	„ 4.75	„	0.—	„	0.—
Льнянка . .	„	0.—	„ 0.—	„	0.—	„	0.—
Біб	„	0.—	„ 0.—	„	0.—	„	0.—
Бобик . . .	„	4.25	„ 4.50	„	0.—	„	0.—
Гречка . . .	„	0.—	„ 0.—	„	0.—	„	0.—
Конюшина черв.	„	0.—	„ 0.—	„	0.—	„	0.—
Конюшина біла	„	0.—	„ 0.—	„	0.—	„	0.—
Конюш. шведск.	„	0.—	„ 0.—	„	0.—	„	0.—
Кукуруза стара	„	0.—	„ 0.—	„	4.40	„	4.80

Хміль 12.— 15.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довірє, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довірє на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанєм

Стефан Ґаїна.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	6^{57}	10^{28}	5^{50}			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	10^{29}	5^{38}		
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлибоки	3^{29}	.	.	9^{12}	10^{00}	5^{23}			До Ґлибоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12^{03}	.	.	7^{17}	10^{48}	6^{16}		
З Новоселиць, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11^{13}	9^{50}	До Садаґури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1^{30}	5^{10}		6^{55}	9^{30}	9^{55}			До Кракова і Відня		2^{50}	11^{00}	4^{40}	9^{55}	6^{45}		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9^{55}	.	.	6^{13}	7^{28}	2^{01}			„ Підволочиск	.	2^{11}	6^{00}	.	9^{30}	10^{45}		
З Підволочиск	2^{30}	10^{05}	.	8^{05}	5^{10}	.			„ „ з Підзамча	.	2^{25}	6^{14}	.	9^{48}	11^{12}		
З „ на Підзамче	2^{18}	9^{50}	.	7^{42}	4^{45}	.			„ Чернівців, Сучави, Ясс, Букарешту	6^{10}	.	.	10^{25}	2^{45}	10^{15}		
Зі Стрия	.	.	.	12^{10}	8	1^{50}			„ Стрия	.	.	.	5^{22}	9^{35}	7^{22}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	5^{45}	.			„ Белзця	.	.	.	9^{15}	7^{05}			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10^{10}	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3^{05}		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8^{45}	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8^{40}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час рїжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 181. Чернівці, неділя дня 18. (30.) серпня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносять на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублїв або 40 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Читальні „Рускої Бесїди“.

Сими днями коротенько звіщали ми в новинках про отворене читальні „Рускої Бесїди“ в Брідку. Той на перший погляд дрібний і, хвалабо, нерідкий факт в нашім народнім житю треба все таки осібно визначити. Бо рідко по наших селах доводить ся записувати таку однодушність всїх чинників, яка виявила ся при отвореню читальні „Рускої Бесїди“ в Брідку. Дякуючи співчутю гром. начальника, пароха, учителя і письменних громадян отворене те відбуло ся гармонїйно, обняло цїлу громаду і прибрало прикмети народного сьвята. На довго лишить ся оно в памяти участників, а се принесе знову хосен.

Той хосен ми добачаємо головно в тім, що по сусїдних селах, в цїлій буковинській Подністряньщинї, поотворюють ся такі самі читальні. Сей кут Буковини особливо вимагає праці від місцевих дїячів. Недавне віче в Заставнї було трохи чи не першим початком пробудженя тамошнього селяньства, котре доти з немногими виїмками зовсїм не цїкавило ся загальними справами. Аби забезпечити дальший просьвітний рух, треба сталих осередків просьвіти в поодиноких місцевостях, а такими осередками можуть бути на Буковинї лишень читальні „Рускої Бесїди“, бо самостійні читальні, як се показує досьвід, звичайно борше чи пізнїйше занепадають.

Черновецка „Руска Бесїда“ буде з часом в станї подавати своїм читальням великі користи. Хоть би товариству не вдало ся управильнити видаваня власних книжочок для народу, то оно постарає ся о закупно таких потрібних селяньству книжок чужого накладу і буде їх розсилати своїм членам. В сїй справі Головний Видїл певне не залишить зробити все, що лежить в силах товариства. Окрім того, із зростом членів, „Руска Бесїда“ зможе на підставі § 23-го статуту скликувати щорічні зібраня членів по ріжних місцевостях Буковини, що також буде мати велике значінє для народного дїла взагалї, а для читалень „Рускої Бесїди“ з'осібна. Одним словом, „Руска Бесїда“ мусить перебрати на себе ту задачу, яку в Галичинї сповняє „Просьвіта“. Тому то спочиває на народних дїячах в краю обовязок підперти „Руску Бесїду“, дати їй змогу стати ся таким справдї всенародним товариством. А сего осягнути можна через засновуване читалень сего нашого товариства.

Читальні „Рускої Бесїди“ не новина для наших краянів. Мало хто не бував то тут то там на отвореню такої читальні, мало хто не знає, як до такого дїла брати ся. Мало хто не цїнить читалень „Рускої Бесїди“. Противно, прихильники тих закладів зростають числом. Недовіріє щезає навіть у тих, що, недокладно поучені про сї справи, спочатку від тих читалень отягали ся. Лишень непоправні вороги народу можуть ще ворогувати против читалень „Рускої Бесїди“. Але є вже й села, де люди ріжних станів враз підпирають сї народні заклади.

Надходить осїнь, де селяни, покінчивши роботи в поли, зможуть знов пильнїйше заняти ся просьвітними справами. Тогди нехай від села до села залунає вість про отвореня читалень, тогди нехай не минає нї неділї нї сьвята, щоби не отворено тут або там читальню „Рускої Бесїди“!

Загальні збори тов. „Руска Школа“

відбули ся в четвер, дня 27-го с. м., о 4-ій годинї пополудни в сали касиновій в Кіцмани. На зборах явило ся значне число учителїв і кілька учительок, дальше яко гостї кілька осіб з кіцманьскої інтелїгенції і о. катехит Стефанович зі Львова. Належить піднести, що наше учительство прибуло на зазив видїлу центрального товариства численно і то з далеких околиць, бо були заступлені всї рускі повіти, а бачилисьмо навіть декого з далеких гуцульских гір. Се є певним знаком, що буковиньске учительство добре зрозуміло свою гарну задачу супротив руского народу, радо займає ся просьвітними справами і при кождій нагодї готове з пожертвова-

БОЯРИН ОРША.

Поема М. Ю. Лєрмонтова в перекладї

Богдана Лепкого.

(Дальше).

І тихо стало... Чуть лише,
Як поцїлуй палкий паде
З уст на лице. Один і два —
І бояринова рука
Торкнула клямку. І блїдий
Став в дверох боярин старий.
. . . . . .
Назад він кроком відступивсь
І грізним оком подививсь
В лице доньки. — У той сам миг
Якийсь страшний, надлюдский крик
Пішов по хатї і — затих.
А хто лиш голос той чував,
Він зараз дїйсно-б вам сказав,
Що двічи з тих самих грудий
Не видїтає крик такий...
І з ліжка зараз на килим
Упало каменем важким
Щось наче труп... На Орші крик
Біжить цїлий прислуги лик.
І наче дика Татарва
В мить кинулись на молодця
Боярські, слухняні раби
І без усякої борби
Єго звязали і — взяли.

Він не пручав ся, не кричав,
Як шнур єго вхопив, стиснав
Немов змія. Мороз і страх
Пішов у него по плечах,
А в серци тільки жаль і ветид,
Розпука, туга й гнїв горить.

Взяли єго і вже по них
Далекий відгомін затих,
І лиш зістали ся оба,
Недобрий пан, а з ним слуга.
Тодї то Орша підійшов
В останнє до доньки дверий,
І — де-ж та батьківска любов?
Він анї разу не зітхнув,
Ключом три рази повернув
В зелїзнім замку і вікно
Втворив — а там буйний Днїпро
Реве неначе лютий звірь
І котить ся з гранїтних гір.
Він руку до гори підняв
І срібний ключ в ріку упав;
І срібний ключ ріка взяла,
І він полетїв аж до дна.

Слугу за руку Орша взяв,
Бурливі филї показав,
А хитрий Сокіл замість слів
Єму поклоном відновів;
А за годинку за малу
Спокій обняв палату всю —
Все знову спить, не спить один
Суворий Орша боярин.

ГЛАВА II.

Народ кишить в монастирі
І близь дверий і на дворі
Стоять боярскії раби.
На них бобровиї шапки,
Кинджали в піхвах дорогих
Блестять за поясом у них;
А списи довгі, мідяні
Горять на сонци як в огні...

Між ними хлопець молодий
Держить боярского коня;
А кінь то не аби який!
На нїм чапрак малиновий,
І срібні висять стремена,
А біла, миляна піна
Покрила упряж і коня.
Хоть як єго слуга держить,
Він гривою трясе і ржить,
Ногою в злости землю бе,
Зубами вудила жуе.
Часом піну як сніг стрясе,
Вітрець піну як сніг несе.
Скінчилась служба. Люди йдуть,
І на дзвінници в дзвони бють.
Горять сьвічки, лунає сьпів,
І довгий чорний ряд черців
Виходить з церкви. І тихцем
Вслїд за ігуменом-вітцем
По сходах, в рефектар ідуть
А там — грізний, хоть правий суд
Над грішником судити муть.

нем часу і труду поспішити на нараду над добром рідного народу, особливо-ж над его просьвітою. Нехай же за се буде наше учительство певне, що весь руский нарід буде ему вдячний за его пожертвованє, тямити буде его заслуги і розповість про них на память грядущих поколїнь!

Збори повитав іменем видїлу голова товариства, проф. Серґій Шпойнаровский, дякуючи учительству за так численне прибуте, та витаючи з радостию нову філію товариства в Кіцмани, що саме того дня зрана завязала ся. На свого заступника покликав голова надуч. з Веренчанки п. Малика.

Першою точкою дневного порядку було перечитанє і справдженє протоколу з послїдних загальних зборів; збори без зміни приняли відчитаний протокол до відомости. З черги слїдувало справоздане секретаря з дїяльности видїлу за час від послїдних загальних зборів, т. є від 28-го липня 1895. Секретар проф. Антін Клим промовив так:

Сьвітлі Збори! Видїл нашого товариства уконституував ся на першім своїм засїданю, яке відбуло ся зараз по загальних зборах, т. є. 28-го липня 1895 р. Головою вибрано проф. Серґія Шпойнаровского, першим заступником голови сов. Вол. Ясеницкого, другим заступником проф. Ср. Пігуляка, секретарем проф. Антона Клима, касиером уч. Опанаса Руснака, а контрольором проф. Івана Тірона.

Як видїл виповнив свою задачу, осудить хвальний збір із справоздання, котре власне в імени видїлу маю честь предложити. — Обовязком кождого товариства є старане, аби осягнути ціль, назначену статутами товариства. А нашою ціллю є: а) промишляти над потребами руского народу на поли шкіл народних, середних і висших, займати ся основуваним і розвоєм руских шкіл, і піддержувати всякі справи виховання публичного і домашного на основі рідного языка рускоґо; б) подавати членам поміч, так моральну як і материяльну. — Ціль красна, а щоби еї здїйснити, постановив собі теперішний видїл до сего свого ідеалу всїма силами стреміти і ему приближувати ся, щоби колись в будуччині наступила для нашого товариства спроможність, осягнути цїлковито свій ідеал, о скілько взагалї се можливо в духовім розвою подивоких народів. Видїл товариства пильнував все з напруженем всїх своїх сил, які лиш мав до розпорядимости, щоби здобувати чим раз ширше поле для рускої мови, сего найважнїйшого культурного чинника в публичнім житю нашого народу, а передовсїм доложив видїл і сего року всїх старань, щоби нашій мові признано по можности всї їй приналежні права горожаньства в школї і церкві. Особливо рускі посли, проф. унїв. др. Ст. Смаль-Стоцкий і проф. Ср. Пігуляк, як і інспектор Ом. Попович, члени видїлу нашого товариства, не переставали думати і працювати над поправою сумної долї рускої мови. Хто лиш трохa обзнакомлений з працею тов. „Руска Школа“, як і взагалї всїх наших дїяльних товариств в Чернівцях, той знає, як то день в день наші патріоти сходять ся на любе їм місце, щоби порадити ся разом, як би то усунути неодну кривду рускоґо народу. Видїл радив тим чином не лише на своїх формальних засїданях, яких відбуло ся 10 в цїли обговорення важнїйших справ, але майже щодня над жизненними справами рускоґо народу, які лише можуть бути полагоджені дїяльностию тов. „Руска Школа“. Ми старали ся розбудити живійший інтерес між рускою інтелїґенциею, а головно між руским учительством для нашого товариства обговорюванем ріжних питань, що живо обходять руске шкільництво на Буковинї, на що нам радо відступала місце хв. редакция ґазети „Буковина“, що й сама дуже часто і ревно займала ся справами рускоґо шкільництва. За се складаєм на сім місци щиру подяку хв. редакциї згаданої часописи. Наші стараня не остали ся без пожаданого успіху. Інтерес для нашого товариства росте з кождим днем, наша філія в Серетї розвиває ся красно і сповняє совістно свої обовязки, небавом отворить ся філія нашого тов. в Вижницї, а сегодня рішило кіцманьске учительство засновати і в Кіцмани філію нашого товариства.

Народне шкільництво розвиває ся чим раз красше - завдяки опіцї високої ц. к. ради шкільної краєвої. Майже всї учебники уложені п. інспектором Омеляном Поповичом. Мова в них чиста, взірцева, а зміст такий здоровий, що можна при звістній добрій волї нашого учительства напевно надіяти ся як найкращих плодів з теперішної науки в школах народних. За то справа заснованя хоч би одної рускої школи народної в Чернівцях ще не залагоджена помимо щирих заходів видїлу „Рускої Школи“. Се великий встид для столицї нашого краю, що громадска рада в Чернівцях не хоче для більше як 1000 руских дїтий заснувати хоч би одної рускої школи. Вже-ж кожда громада руска більше дбає про руске шкільництво, як головне місто краю. Але ми маємо все таки повну надію, що ся справа буде порішена скоро і користно для нас, як нас о сім впевняють видивові в сім дїлї чинники. А коли наші надії не справдять ся, то ми потрафимо ще знайти місця, де иньші люди наші жалї в сім взглядї вислухають і постановлять так, як справедливість вимагає.

Лише що-до учебників реліґійних не може наше товариство дочекати ся вже раз успішного порішеня наших жадань.

Теперішний Впр. о. митрополит і ґенеральний вікарій, що є заразом інспектором дицезальним для науки релїґії, обіцяли при повитаню їх депутациею руских товариств, в котрій взяв участь і голова нашого тов., проф. Шпойнаровский, що они сповнять всї оправдані жадання Русинів. Ми не маємо причини, не вірити словам наших найвисших церковних достойників, тож ми вичікуємо тепер нетерпеливо дїл, котрі чей вже наступлять в інтересї самої православної церкви. Що-до середних шкіл, то можемо аж при сегорічних головних зборах повеличати ся, що по довгих лїтах аж тепер прорвано перші леди. Найважнїйше домаганє буковиньских Русинів здїйсненe. Дня 28-го падолиста 1895 р. дістали ми з Відня радістну вістку. Міністер просьвіти заявив на засїданю буджетової комісиї ради державної дня 28-го падолиста 1895 р., що з роком шкільним 1896/7 буде в Чернівцях основана друга ґімназия нїмецка з рускими класами паралельними. Заслуга остаточного рішеня сеї, для Русинів преважної справи, на котрої полагодженє завдяки „зичливости“ наших сусїдів ждали Русини більше як 20 лїт, належить ся передовсїм членам нашого видїлу, послам буковиньского сойму, проф. др. Ст. Смаль-Стоцкому і проф. Ср. Пігулякови, котрі в соймі при всяких нагодах підносили дуже енерґічно справу заснованя ґімназиї рускої в Чернівцях, як і в клюбі послів руских ради державної. Справою сею заняли ся відтак з всякою ревностию посли до ради державної вп. Барвіньский і Вахнянин. Сей послїдний поставив навіть при розправі буджетовій в радї державній резолюцию (10-го падолиста 1895 р.), котрою завізвано правительство до відкритя ґімназиї з слїдуючим шкільним роком, що і стало ся. Буковиньска Русь має отже можність, посилати молодіж свою до рускої ґімназиї, а тим самим може і плекати духа рускоґо в грядущих поколїнях. Ті-ж посли рускі, буковиньскі як і галицкі, що за справою нашої ґімназиї походили, можуть бути певні, що їм вся буковиньска Русь по віки буде вдячна.

Видїл нашого тов. заняв ся зараз всякими приготовленями до рускої ґімназиї. Рішено за порозумінем з видїлом тов. „Народний Дім“ заснувати в комнатах „Народного Дому“ буресу на 20 учеників задля успішнїйшого розвою рускої ґімназиї. Кілько часу і праці було треба до цїлого уряджена бурси, представлять собі легко самі участники сьвітлих зборів.

Дальше постарав ся видїл о заложенє безплатного приготовлявчого курсу до рускої ґімназиї. Касиер нашого тов., уч. пан Руснак удїлював помимо свого тяжкого занятя безкорыстно

Як в гробі так в рефектари
Спокійно, тихо. — Два столи
На лїво під стїнов стоять,
А за столами довгий ряд
Покритих парчею стільців,
Здає ся, твір якихсь черців,
Що тут давно колись жили.
А через вікна в салю йшли
Проміня сонця золоті;
Дробились в іскорки на шклї,
А потім смугами клались
На плитах камяних. Колись,
Якийсь сьвятий чернець-різьбар
Різьбою красно стїни вбрав,
А другий знов чернець-маляр
Сьвятих на стели змалював.
Він свого труду не жалїв,
А малював, як знав і вмів,
Нераз молитву понехав,
Так невсипущо малював...

В вигіднім кріслї, близь стола,
Без гадки і без слів сидить
Суворий Орша. В него вид
Грізний, понурий. Лиш часом
Переливаєсь серебром
Ясенне сонця сяево
По вусах, бороді его.
Вітрець часами повіне,
Водосе злетка підніме.
Грізний, понурий він сидить
І все на двері щось глядить,
З нетерпеливости часом
Об стіл ударить кулаком.

А в тім самім рефектари,
Лишень на другому кінци
Одїтий в одяги раба
Стояв Аресенїй близь стовпа.
Но диво! На его виду
Не було ниві ні слїду
Тих чорних дум,
Що йдуть на ум
І вють ся повад ним роем
В грізний розлуки час — з житем.

Чи він хотїв перед врагом
З погідним станути чолом
І не змінити до кінця
Спокою, холоду лиця?
Чи погадав він гадку ту
І невеселу і сумну,
Що для людий він вже давно,
Як лишне в ланцюху звено?
Він сумно дивить ся в вікно
На ясно-синї небеса
І непорочна їх краса
Манить до себе зір его...
І — видїв він, як хмари йшли
І скоро-тихо на горбки
Свою легоньку тїнь клали.
І видїв він як близь вікна
Крутилась ластівка дрібна,
Як вилїтала знід гнізда
І скоро наче та стріла
Тонула в синїх небесах...
І він губив ся в давних днях,
Як він веселий і щаслив
З природою у згоді жив.

При згадці тих щасливих днїв
Заблисли парою огнїв
Вмить очи... Тілько не слеза
В его очах тодї була
На сьвіт — тяжкий, важкий докір,
Кидав він — дивний був то зір.
Аж тутки нагло за дверми
Глухі озвались голоси,
І скрип відчинених дверий...
Они! Ввійшли! — Юрба людий
В високих, чорних кантурах,
З сьвічками довгими в руках.
А перед ними йшов старий
Отець ігумен. — Золотий
Ланцюх на шиї так і гне
До долу шию і плече.
Старий ігумен! Сорок лїт
Як він покинув божий сьвіт
І як постриг ся у черці;
Та хоч він був в такім віці,
То розум молодецкий мав.
Тепер з повагою ступав,
В руках великий хрест держав
І тростю ігумена. В хрестї
Сьвітились камиї дорогі
І так білїлась тростю тота,
Як старця біла борода.

(Дальше буде).

потрібної науки в сім курсї, за що ему належить ся признане і подяка від товариства, на котру вносимо. Видїл завзивав часто учительство до підпирання справи курсу приготовляючого і взагалї рускої ґімназиї, подавав учительству також подрібнїйше до відомости вимоги до вступного іспиту.

Наше товариство внесло і с. р. петицию до сойму буковиньского о субвенцию на руки члена видїлового, посла Єр. Пігуляка, на заложене бурси. Високий сойм прихилив ся по щирих заходах наших послів до нашої просьби, удїливши нам 200 зр. запомоги на згадану цїль, за що складаємо тут Високому Соймови подяку нашого товариства.

Видїл промишляв часто над полїпшенем невідрадної долї нашого учительства і поручив членови видїлу, проф. і послови др. Ст. Стоцкому, упімнути ся в соймі за буковиньским учительством, особливо поставити внесене на зниженє лїт службових з 40 на 35. Наш вп. посол зробив се дуже радо, а сойм ухвалив его внесенє.

Ось Вам, сьвітлі збори, образець нашої дїяльности. Уступаючий видїл докладав всїх своїх сил, щоби вложений на него загальним збором обовязок сповнити як найлїпше. Сли се ему не удало ся вповнї, то вина сего лежить головно в ще дуже слабій нашій силї. Вправдї не може видїл виказати великих результатів, але все-ж таки виходить з всего, що розвій товариства поступає наперед. Чим більше помочи з сторони рускої інтелїґенциї, тим скорше поступить наше дїло наперед.

На тепер становить в нас учительство майже цїлу нашу інтелїґенцию, і оно по своїм силам піддержує руску справу так, як ся належить. Ми гордимо ся тим, що наші учителї порозуміли свою задачу, а іменно, що они яко майже одинока наша інтелїґенция мають обовязок вести перед в народній роботї і робити по части те, що в иньших народів роблять иньші стани, прим. духовеньство, якого ще в нас майже нема, бо й тих кількanайцять сьвященників, що сповняють свою просьвітну задачу, не в силї заступити цїлого стану в народній праци. На наших учителях справджує ся факт, що на добродійні цїли складають ся найбільше ті, котрі самі мають дуже мало. Коли сьвященики по руских селах, самі звичайно з роду Русини, на жаль і на шкоду нашу складають ся на все иньше, а лиш не на рускі институциї, то учителї наші памятають добре на рускі товариства. Учителї наші поняли скоро значінє нашої бурси і жертвували із своїх скупих доходів значні складки на ню. Се відрадний факт, що наші буковиньскі учителї стоять на висотї часу своєю солїдарностию і патріотизмом. Се мусимо зазначити з правдивою радостию. Подяка за сї щирі заходи жде наших учителїв велика від цїлого народу руского.

Сим складаємо наші уряди в руки сьвітлих зборів з горячим бажанем, щоби сегодня вийшов новий видїл, котрий би міг ще успішнїйше провадити наше товариство.

Опісля здавав касиер товариства, уч. Русиак справу з касового обороту. До 17 звичайних членів тов. з минувшого року вступили 35, так що товариство числить тепер 52 звичайних членів, а то: 1 професор висших шкіл, 4 професори середних шкіл, 1 судовий урядник, 42 учителїв народних, 3 учительки і 1 академик. 3 членів вплатили по 1 зр. 7; 12 зложило вступне і вкладку в сумі 1 зр. 50 кр., 25 лиш вступне по 50 кр., Фінансовий стан каси представляє ся так:

Приходи:

1.	З членьских вкладок . .	38 зр.	— кр.
2.	Запомога з кр. сойму . .	200 „	— „
3.	Добровільні датки на убогу шкільну молодїж	59 „	— „
4.	Сальдо з попереднього року . .	71 „	41 „
	Разом	368 зр.	41 кр.

Розходи:

1.	На книжки для бідних учеників народних шкіл . . .	34 зр.	72 кр.
2.	На книжки для бідних учеників середних шкіл . . .	17 „	15 „
3.	Грошеві запомоги для бідних учеників і такси для вступних іспитів до рускої ґімназиї . . .	41 „	10 „
4.	На уряджене бурси . . .	227 „	— „
5.	На адміністрацию товариства .	29 „	93 „
6.	Ножички	17 „	32 „
	Разом	367 зр.	22 кр.

В касї остає отже всего 1 зр. 19 кр. На внесене уч. Дарія Пігуляка з Лашківки удїлено уступаючому видїлови одноголосно абсолюторию і висказано заразом подяку за совістне і успішне ведене справ товариства.

(Конець буде).

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 29-го серпня 1896.

До рускої ґімназиї в Чернівцях, а заразом і до нїмецкої, відбудуть ся вписи і вступні іспити в днах 1-го, 2-го, а в разї потреби евентуально і 3-го вересня с. р. Родичі, що хотїли би свої дїти вписати до тої ґімназиї, мають в тих днях зголосити ся в дирекциї о 8-ій годинї зрана з хлопцем, котрий зараз таки буде здавати вступний іспит.

Іменованє. Професор ветеринариї у Львові др. Іван Прус іменований звичайним професором загальної і досьвідної патольоґії на медичнім факультетї львівского університету.

Перенесеня. Міністер внутрішних справ перенїс старостів: Еміля Шутта з Бучача до Яворова, д-ра Чеслава Невядомского з Яворова до Бучача, а Фердинанда Павликовского з Кросна до Сянока; новоіменованого старосту Богуміля Шелиґовского призначив міністер до Кросна.

З бук. кр. ради шкільної. На засїданю з дня 26-го с. м. удїлено на будови шкіл запомоги громадам: Сучавици 600 зр., Лашківцї 600 зр., Заставнї 1000 зр., Гаврилівцям 1000 зр., Кабиї 750 зр., Слободзїй-Банилови 300 зр., Чорторию 250 зр., Лужанам 500 зр. Редакциї Buk. pädagogische Blätter удїлено субвенцию в сумі 150 зр. з застереженем, що редакция має сповнити наставлені шкільною властию услівя. Іменовані: тимчасовий уч. в Глїбоцї Кароль Меркер дїйсним учителем тамже; тимчасовий уч. в Слободзїй-Комарівцах Франц Штробель дїйсним учителем тамже; уч. з Фундул-Садови Константин Пауш учителем в Сучавенах, уч. в Шипотї Олександер Веренка учителем у Вашківцах, а уч. в Вашківцях Евгеній Недїльский учителем в Крищатику; перенесено уч. Клементину Авакович на власне жаданє з Вижницї до Вікна. Учительки у Вашківцях Каролина Еренеюх і Валерия Рубіш одержали перший пятилїтний додаток. Справозданя кр. інспектора Тумлїржа з іспекциї кіцманьского і кімполюнґского, а інспектора Ом. Поповича з інспекциї сторожинецкого, вижницкого і радовецкого повіту предложено міністерству. Окрім того полагоджено меньше важні справи.

При народних школах в Чернівцях іменовані учительками-помічницями пп. Еміліа Кухарска, Адольфина Рутковска, Емма Гоффманн, Стефанїа Турецка, Мальвина Кисилевска, Амалїа Сніре, Евгенія Попескул і Валерия Балеану; а учителями-помічниками іменовані Франц Маврер, Николай Чернушка, Іван Радомский і Пилип Григорович.

Зміин в рим. кат. духовеньстві на Буковинї. Рим. кат. сотрудник в Чернівцях кс. Кароль Боґуцкий перенесений до Станїславова, кс. Людвик Швайґер до Ґурагумори, а кс. Йосиф Доманьский до Чернівців.

Нова читальня „Просьвіти“ буде отворена в неділю, дня 30-го с. м., в Квасининї, добромильского повіту.

Зміна властителїв. Маєтність Глинник Горішний, ясельского повіту, купив від Марії Бончовской львівский купець Леопольд Литиньский, а маєтність Зарище, жовківского повіту, купив від Йос. Ясельского Володислав Бесядецкий.

„Echtes Bukowinerthum“ чи „Byzantinisches Pharisäerthum“? Один з наших передплатників пише нам: „Супроти безличности „Buk. Post“, що посуджує Русинів-народовців, будьто они не є щирими Буковинцями й Австрияками, а зрадниками краю і держави, вистане вказати на фактъ, що доси тілько полїтичні товариші покровителя „Buk. Post“, се-б то панрумуни й москвофіли мусїли оправдуватись перед судом о антидержавні стремлїня в звістних і не так то давних процесах рум. тов. „Arborosa“ і москвофільских аґентів Ольги Грабар і товаришів, що стоять нині на чолї тов. „Concordi-a“ та „Народной Рады.“ Тому клевети „Buk. Post“ нам байдужні, але й не дивні, бо „wie der Schelm ist, so denkt er“.

Помноженє персоналу судового в Галичинї, а іменно обсада ново-систомізованих від 1897 і 1898 років посад ад'юнктів судових, канцелїстів ведучих книги ґрунтові і возьних має наступити вже в грудни сего року. До того часу має бути іменованих сім ад'юнктів в окрузї львівского висшого суду краєвого і ведучих книги ґрунтові в Новім Торзї і в Лимановій.

Зі злости підпалив муляр Марущак в Ниркові, залїщицкого повіту, хату своєї доньки. Марущак, 70-лїтний старець, продав перед роком ґрунт з будинками сусїдови за 300 зр., а сам пішов в комірне до своєї замужної дочки. Марущак робив мулярку, але від коли продав ґрунт, покинув своє ремесло і за рік прогайнував тих 300 зр. Коли побачив, що ґрошам приходить конець, бо з трех соток лишилось ему по роцї лише 5 зр., обхопила его якась дика злість і він в ночи на 21-го с. м. підпалив будинки своєї дочки, а відтак будинки того сусїда, що ему продав свій ґрунт. Огонь знищив обі загороди. Марущак підложивши огонь, утїк до ліса і там повісив ся. Палїй позбавив своїх дїтий через злість хлїба, бо цїле їх майно погоріло.

Велика буря лютила ся у Відни в середу пополудни, в передодень приїзду росийского царя до столиці держави. В подвірю одного дому на Альзерґрунт вихор відорвав велику галузь дерева, котра спадаючи трафила переходячу случайно, 78-лїтну женщину і вбила ся на місци. Задля зірвання дахівок, камінів і т. п. було богато винадків тяжких скалїчень.

Проєкт закона о обовязковім означуваню походженя товарів виготовило міністерство торговлї і предложило кругам промисловим до виданя гадки в тій справі. Проєкт звертає ся против фальшивого означуваня товарів, якого допускають ся дуже часто купцї, так, що різниця межи реклямою а обманьством вже цїлком зникла. Подаване походженя товару не буде все обовязкове, але коли купець подасть походженє, то мусить робити се ретельно. Дехотрі товари, як води мінеральні, олїйки, лїчничі вина, різнородні продукти жерельні і т. д. будуть мусїли мати марки походженя. Виїмкою будуть лиш такі товари, котрих назва стратила вже значіне льокальне і означає лиш ґатунок, н. пр. вода кольоньска, коняк, найтичанка і т. д. Однак если якісь стилеві додатки описують характер назви льокальної, тогдї закон постановляє, що купець, котрий продає „правдиву воду кольоньску“, або „натуральну сіль карльсбадеку“, має відповідати перед судом за праздиве їх походженє. Если круги промислові, палати торговельні, товариства і корпорациї рільничі скоро вискажуть свою гадку о тім проєктї, то вже в осени буде могла над ним радити рада державна.

Заговір батька против сина. Kölnische Zeitung подає сензацийну, але доси ще неподтверджену вістку, що сербский король Александер віддалив свого прибічного ад'ютанта, полковника Цирича, бо переконав ся, що він належав до заговору, який уложив батько Александра, Мілян. Заговір мав на цїли скинути короля Александра з трону і покликати назад Міляна на сербского короля. О Циричу розповідають, що він вже від давна грав супротив короля Александра двозначну ролю і надуживав королївского довірія так, що вилив на молодого короля погубно.

Живцем згоріла. З Равского Томашова в Росиї доносять о такій страшній пригоді: В четвер минувшого тижня спостерегли люди зрана о ½10 год., що з нивниць, де суть склади нафти, бензини, терпентини і т. п., вибухають клуби диму. Очивидно закликано зараз огневу сторож, котра з напруженем всїх сил стала гасити огонь.

Підчас тої роботи побачили люди, як на сходи вибіг живий стовп огня. Був то мешкаючий в тім домі хлопець купця Мінка. Одні здирали з него одїж, що вже горіла, а другі кинули ся через огонь і дим до пивницї і видобули відтам ще двоє дїтий, одну дївчинку Мінка, а другу дївчинку кульчихи Вернер. Дїти також вже горіли. Але що хтось твердив, що бачив, як слуга вела дїти до пивницї, то зачали шукати за нею. Єї найдено скулену в коритари, а коли діткнули ся єї, она розпала ся на попіл, так вже була згоріла. Она шукала з поломіни виходу, але зблудила і згоріла живцем. Дїтий відвезено до шпиталю, без надїї на ратунок.

Померли: В Кракові Теодора Матейкова, жінка пок. Ів. Матейка, славного польского маляря, в 50-ім роцї житя; — в Стрию Ів. Зих, був. посол і довголїтний бурмістр міста Дрогобича; — в Кракові Ант. Рознер, професор тамошнього університету; — в Варшавї Ад. Павиньский, польский історик і професор варшавского університету; — в Застїночи під Теребовлею Текля з Устияновичів Головацка, вдова по священику, в 78-ім роцї житя; — в Долешї під Щуровою Франц Вольский, нотар в Сокали, в 48-ім роцї житя; — Юрко Драґан, начальник громади Хотїня під Калушем, в 55-ім роцї житя; — в Старяві Володимир Ольшаньский, окінчений перемиский матурист, в 21-ім роцї житя.

Телєґрами „Буковини".

З дня 29-го серпня 1896 року.

Відень. Царска пара відїхала сегодня о 11-ій год. перед полуднем по сердечнім пращаню до Киева. На двірци явили ся цїсар, цїсарева і всї члени цїсарского дому.

Царгород. Турецкі товпи вдерли ся вчера до двірця і убили 21 вірменьских робітників. Також убито кількох робітників, котрі виладовували з одного анґлїйского корабля вугля. Пополудни кинув злочинець бомбу в машеруючий баталїон маринарки, але на щасте не наробив жадної шкоди. Злочинця арештовано.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовлення і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаіна.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипльомом п. к. міністерства торговлї.

Краєве товариство ткацке

„PRZĄDKA"

(ПРЯХА)

в Короснї

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні звістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і **біле столове** о взорі кістковім і адамашковім; також доставляє матеріяли на комплєти і найдешевше

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телєґраф і стация зелїзничa в місци).

Прібки і цїнники на жадане оплатно і відворотною почтою. (2—52)

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА"

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку"

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: пошпішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди: пошпішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	6^{57}	10^{28}	5^{50}			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	10^{29}	5^{38}		
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлібоки	3^{29}	.	.	9^{12}	10^{00}	5^{23}			До Ґлібоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12^{03}	.	.	7^{17}	10^{48}	6^{16}		
З Новоселиць, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11^{13}	9^{50}	До Садаґури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1^{30}	5^{10}		6^{55}	9^{30}	9^{55}			До Кракова і Відня		2^{50}	11^{00}	4^{10}	9^{55}	6^{45}		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9^{55}	.	.	6^{13}	7^{28}	2^{01}			„ Підволочиск	.	2^{11}	6^{00}	.	9^{30}	10^{45}		
З Підволочиск	2^{30}	10^{05}	.	8^{05}	5^{10}	.			„ „ з Підзамча	.	2^{25}	6^{14}	.	9^{48}	11^{12}		
З „ на Підзамче	2^{18}	9^{50}	.	7^{42}	4^{45}	.			„ Чернівців, Сучави, Ясс, Букарешту	6^{10}	.	.	10^{25}	2^{45}	10^{15}		
Зі Стрия	.	.	.	12^{10}	8	1^{50}			„ Стрия	.	.	.	5^{22}	9^{35}	7^{22}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	5^{45}	.			„ Белзця	.	.	.	9^{15}	7^{05}			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10^{10}	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3^{05}		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8^{45}	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8^{10}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкавича.

Ч. 182. Чернівці, вівторок дня 20. серпня (1. вересня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Руска ґімназия в Чернівцях.

I.

З нинїшним днем розпочинає ся для молодїжи нова праця, нова наука. Старша молодїж вертає назад до знаних їй будинків, але є й такі, що загостять сегодня до нових, незнаних їм мурів, а будуть се іменно рускі дїти, що вперше вписали ся до новозаснованої рускої ґімназиї в Чернівцях.

Перший раз підняло справу рускої ґімназиї на Буковинї наше товариство „Руска Бесїда“ в 1874 р. Дня 1-го жовтня вибрано комітет, що мав виготовити просьбу о заснованє низшої реальної ґімназиї в Кіцмани. В тім самім часї домагали ся Волохи заснованя волоскої ґімназиї в Сучавї, то-ж вже 28-го жовтня 1877 р. полїтичне тов. „Руска Рада“ рішило домагати ся рускої ґімназиї в Кіцмани. Вислано петицию до міністерства просьвіти на руки галицких руских послів о. Озаркевича і Ковальского, але правительство не прихилило ся до просьби буковиньских Русинів; оно отягало ся з відповідию і робило послам лише надїю, що буде мати сю справу на увазї. Не помогли і петиції громад кіцманьского повіту анї самого місточка Кіцманя. Міністерство відповіло рішенєм з дня 14-го серпня 1878 р., що „заснованє ґімназиї в Кіцмани виключно на кошта держави тепер неможливе з огляду на фінанси держави.“ Така сама доля стрінула петицию „Рускої Ради“ в 1880 р. Міжтим Волохи домагали ся все більше і енергічнїйше заснованя паралельок при сучавскій ґімназиї, а тодїшний посол до ради державної др. Іван Зотта, що заступав тодї рускі повіти кіцманьский і вижницкий, домагав ся в своїй бесїдї лише волоскої викладової мови в тих паралельках, за що видїл „Рускої Ради“ рішив на засїданю з дня 17-го лютого 1880 р. высказати ему вотум недовірія.

В вересни 1880 р. гостив наш цїсар в Чернівцях і тодї дня 16-го вересня предложила депутация „Рускої Ради“ цїсареви бажанє буковиньских Русинів, щоби правительство заснувало в Кіцмани ґімназию, а найяснїйший монарх зволив выслухати ласкаво депутацию і обіцяв увзглядниті справедливе жаданє буковиньских Русинів. Та помимо всего якось правительство не було прихильне, а тодїшний краєвий президент бар. Алєзанї робив найбільші трудности. Тодї повстала гадка, що евентуально міг би православний релїґійний фонд дати гроші на будову низшої рускої ґімназиї в Кіцмани, але бар. Алєзанї і сему спротивив ся. „Руска Рада“ выслала 1881 р. наново петицию до міністерства просьвіти, але 21-го мая 1882 р. одержала відповідь, що правительство не має гроший на заснованє ґімназиї в Кіцмани, невідповіднім впрочім для уміщеня ґімназиї. Так пішла ся справа на новий шлях, бо від тепер Русини знали, що правительство не уважає Кіцмань відповідним місцем для рускої ґімназиї, але все таки ще надїяли ся, що їм удасть ся змінити неприхильний суд міністерства і тому „Руска Бесїда“ в 1881 р. выслала ще петиції о заснованє рускої ґімназиї в Кіцмани, вироблену презесом карного суду надсовітником Винницким, очивидно без всякого успіху. Від 1888 р., коли „Руска Бесїда“ стала чисто літературним товариством, займає ся справою рускої ґімназиї на Буковинї „Руска Рада“ і „Руска Школа“. Знаючи вже, що правительство уважає Кіцмань справедливо невідповідним місцем для рускої ґімназиї і там не схоче єї заснувати, черновецкі Русини рішили ся жадати рускої ґімназиї в Чернівцях, головнім містї нашого краю, що і так лежить майже в серединї всїх руских повітів.

Прийшли вибори до ради державної в 1891 р. і Русиня вибрали послом д-ра Воляна. Всї мали тодї оправдану надїю, що рускій посол постарає ся о руску ґімназию. Та як всї надїї на д-ра Воляна, так і ся завела. „Руска Рада“ выслала на его руки петицию о руску ґімназию, але вже не в Кіцмани, а в Чернівцях і він єї передав 13-го цадолиста 1891 р. На тім і скінчила ся цїла робота буковиньского руского по-

---

БОЯРИН ОРША.

Поема М. Ю. Лермонтова в перекладї

Богдана Лепкого.

(Дальше).

Перехрестивсь, ігумен сїв
І вязьня підвести велїв.
Відтак на ухо пару слів
До Орші сьміючись сказав.
А Орша й слова не повів,
Лиш головою знак подав.
Ігумен знак сейчас пійняв,
Рукою скинув на черців
І в мить один з сьвятих отців
На перед вийшов. А була
В того старенького отця
Повага й холодність лиця.
Він на своїх старих устах
Готову бесїду вже мав,
Немов читаючи в книжках
Він до виновника казав:
„О, ти марне дитя землї!
Убють тебе гріхи твої!
Грішив ти много, та зо всїх
Найгірший твій останний гріх!!
Він не простимий за життя.
Однак на небі є судя,
Що в милосердию своїм
Простити може все — і всїм!!
Від него лиш прощеня жди,
А нам тут сповідай ся ти!!“

Арсенїй. Ти слухати гріхів моїх
Сюди прийшов? — Га, спасибіг!
Однак по що? — Мої дїла
Ти знаєш вже. Душа-ж моя
Для тебе все чужа була
І чужа остане. — Як би я
Розкрити міг оттут тобі
Сю грудь мою — ти-б аж тодї
Побачив, отче мій сьвятий,
Що я ще не такий то злий!
А ваш закон? Що він менї!
Я в серци і в души своїй
Закони маю й книги прав.
Від них прощене я дістав.
І за що-ж вам карать мене?
За те, що серце молоде
У грудех бєть ся? Що чуте
У мене як у других є?
Що чоловік я?? Чи за се!!
Вина моя... та се вже все...
Послухай старче! Я даю
За то і голову свою,
Що як би лиш она тобі
Явила ся в ночи у снї,
Ти-б позавидував менї.
І як би станула она,
Як райский ангел, то хто зна',
Що ти з собою би зробив!
Ти-б сам присягу ще зломив,
Ти-б сам забув ся — й согрішив
І за одно єї слівце
Мабуть пристав би ти на все,
Й коли-б охотїла лиш она
Ти-б тут стояв — оттак — як я!!...

Орша: Не говори менї о нїй!
Хоч пізно, виджу нинї я,
За пазухою, при моїй
Груди, плекала ся змия...
Тепер ти заплатиш менї
За всї добродїйства мої,
За хлїб і сіль, а за дочку,
За серце ей — я заплачу.
Я заплачу за нею тобі
Рабови, знайдї, сиротї!!...

Арсенїй. Ти правду кажеш: сирота,
Невільник, раб і знайда я!
А люди кажуть, ти забрав
Мене малим і згодував,
А потім в монастир віддав.
І тамки в мурах виріс я
Судьбов чернець, душев дитя.
І там менї нїхто не сьмів
Сказати двох найкращих слів
„Отець“ і „мати“. Ти хотїв,
Щоби мій молодий язик
Забув їх скорше, чим привик
До слів оттих. Лишень дарма!
Враз з нами тії імена
На сьвіт приходять. Виріс я
І видїв, що у других є
Родина, хата — щось свое.

сла для рускої ґімназиї. Серед таких обставин не остало ся буковиньским Русинам нїчого иньшого, як удати ся о поміч до клюбу руских послів з Галичини. Між ними головно посли Барвіньский і Вахнянин заняли ся сею справою ревно, а знов наші посли др. Смаль-Стоцкий і Єр. Нігуляк кілька разів їздили до Відня і всюда предкладали пекучі потреби буковиньских Русинів, а між иньшими очивидно і потребу рускої ґімназиї в Чернівцях. Не стало би нам тут місця, описувати всї заходи тих наших патріотів. Скажемо хиба ще, що пос. Барвіньский в своїх промовах про руске шкільництво все домагав ся, щоби правительство як найскорше сповнило довголїтне жадане буковиньских Русинів, а пос. Вахнянин кілька разів ставляв резолюциї. Правительство вже признавало потребу рускої ґімназиї, але все ще вимавляло ся лихими фінансами і тим, що заразом буде треба отворити низшу нїмецку ґімназию в Чернівцях. Остаточно та проволока переходила вже всяку терпеливість і пос. Вахнянин поставив 10-го падолиста 1895 р. резолюцию, щоби правительство вже в найблизшім роцї засновало руску ґімназию в Чернівцях. Сю резолюцию принято. Наші оба посли др. Смаль-Стоцкий і Єр. Нігуляк виїхали до Відня, щоби піддержати пос. Вахнянина, та вже 28-го падолиста 1895 р. заявив міністер просьвіти Ґавч, що зі слїдуючим шкільним роком буде в Чернівцях заснована низша нїмецка ґімназия з рускими паралельками, так що нашим послам остало ся лише подякувати міністрови.

Як ш. читачі бачать, повело ся аж нашим обом послам др. Смаль-Стоцкому і Єр. Нігулякови за помочию пос. Барвіньского і Вахнянина довести дїло до доброго кінця, здобути для руского народу руску ґімназию. За сї заслуги іменувало тов. „Руска Школа“ пос. Барвіньского вже минувшого року своїм почетним членом, а коли сего року на загальних зборах сего товариства в Кіцмани (дня 27-го серпня) іменовано однодушно послів Вахнянина, д-ра Смаль-Стоцкого і Єр. Нігуляка почетними членами „Рускої Школи“, то був се лише акт щирої вдячности.

Ми представили коротенько історию повстаня рускої ґімназиї в Чернівцях; про вагу національної школи взагалї і про се, чи теперішний устрій першої рускої паралельної кляси відповідає вимогам рускої школи, напишемо слїдуючим разом.

Чия кривда?

„Gazeta Bucovinei“ розписала ся на тему „По 121 роцї“, де нарікає на австрийский ряд, що „відорвавши“ Буковину від молдавскої „patri-ї“, не зробив „нїчо“ для Волохів. Не обходили-б нас нїчо сї „патріотичним“ духом овіяні жалї румунізаторскі, наколи-б в 5. статї сего роду з ч. 64. с. р. не була мова о мнимій протекциї ряду для Русинів і то на шкоду Волохів. Розберемо поодинокі закиди румунізаторів не задля полеміки з ними, на те шкода часу і паперу, бо „горбатого і могила не поправить“, а щоби звернути увагу Русинів і ряду на великі кривди наші, котрі румунізатори ще сьміють видавати за „протекцию.“

Перед усім підносить „G. B.“, що в руских повітах кіцманьскім і вижницкім, є лиш 1 взглядно 2 громади без шкіл, а в волоских (!) повітах і то в кимполунскім 41, сучавскім 12, а серецкім 13 громад і присілків.

Воно трохи так і не так, як се покажемо зараз цифрами, не взятими з воздуха, а поперти-ми фактами.

Поминемо кіцманьский повіт, хоч в 1894 роцї, на котрий „G. B.“ покликує ся, не було школи не тілько в Кисилеві, посілости вожда румунізаторского Янка Зоти мабуть задля его довголїтного посольства „рускоґо“, але і в Витилівцї і богатьох присілках.

Що-ж до вижницкого повіту, то нема й доси шкіл не в 2, а в 4 селах і то в Мариничах (де є 744 душ), в Кисилицях (702), Петрашах (488) і Рівній (429) і в нїодним із богатьох тамошних густо заселених присілках.

Приглянїмось тепер волоским (!) повітам, хто там більше скривджений, Волохи чи Русини.

В повіті кімполунскім мають всї волоскі громади крім одної Слатіори і богато присілків волоских навіть більшеклясові школи, за те нема школи в 3 руских селах Чумурнї (де є 284 душ), в Острі (де є 297 Русинів а 133 (?) Волохів) і в Арджелї, де є 359 Русинів. Так само нема шкіл в руских присілках Рускої-Молдавиці, котрих є 6 по 100—400 душ, так само в 6 присілках Кирлибаби, що числять по 50—200 душ, в 4 присілках Брязи, де є по 200—900 душ і в 7 присілках Джемена.

Чия тут ще кривда, коли в Кирлибабі задля одного-одиńського Волоха вчать по волоски, а в Якобенах де є 94 Русинів, в Фрасинї, де є 219 Русинів, і в Кимполунзї, де є 114 Русинів, нема науки рускої мови?! Та йдїм далї, до повіту сучавского! Тут нема шкіл в 9 волоских громадах, але нема і в 8 руских, а то в Данилї, де є 564 Русинів а 100 Вол., в Ґавренах, де є 174 Рус. а 54 Вол., в Дерманештах, де є 313 Рус. а 5 Вол., в Калинештах-Єнакого, де є 466 Р. а 52 В., в Калинештах-Купаренка, де є 735 Р. а 346 В., в Мерецеї, де є 1.174 Р. а 16 В., в Мерецейщї, де є 278 Русинів і в Слободзїї, де жие 386 Р. а 35 В.

Де-ж тут та протекция для Русинів? Хиба може в тім, що в школах в Сучаві та Іцканах, де є 644 Русинів, в Петрівцях для 242 та в Ст. Ілї для 109 Русинів нема науки рускої мови, а в школї в Іпотештах, де й дух волоский не пахне, волоска мова навіть обовязкова?

Шукаймо-ж дальше, може найдемо ту волоску кривду а руску протекцию в серецкім повіті! Ось тамошний стан. Нема шкіл в **5** волоских громадах, а то в Банчештах (для 319 душ), в Мушенищї (288), в Поєнах (476), Превороках (591) і Горішних Синівцях (312). Але нема за те і в **7** громадах руских, се-б то: в Ботушанищи (392 д.), Ґербівцях (**634**), Ґжонанї (250), Киндештах (**623**), Слободзї-Берлинцях (256), Стирчу (477) і Вашківцях (**658**). — Додати-б ще, що з протекциї для Русинів заведено в чисто-руских школах в Нижних Синівцях і Рогожештах науку волоскої мови.

Ось вам покривджене Волохів через Русинів! Так виглядає протеґоване Русинів на шкоду Волохів. На сім могли-б ми й закінчити, бо опорались дуже легко й виказали чейже ясно й для забитої румунізаторским шовінізмом голови перший закид „G. B.“ Але мусимо ще по бук. звичаєви дещо докинути, коли-б кому і сего за мало було; матеріалу не брак; загляньмо ще й до останних повітів за протеґованими Русинами.

Ото в радовецкім повіті мають майже всї волоскі громади більшеклясові школи, крім руских сїл: Селестина, де є повітовий суд, (!) а тілько мізерна й занедбана одноклясова школа на звиш 400 дітий, наколи в селетиньских 12 (!) присілках, що мають по 100—700 душ, нема й слїду якої будь школи. Так само має громада Шипіт одноклясову школу в наймлевій (!) хатчині і нїчо більше, хоть є ще 10 присілків по 100—200 душ, з котрих лиш Молдава має ще свою школу.

А я? — Немав там нї живих
Нїяких рідних — нї вмерлих...
Я нинї тїшусь, тїшусь тим,
Бо не збезчестить батька син:
З собою нечесть забере,
Як жив рабом, так і умре!
Ти грозиш, отче?? Не грози!!
Я нинї вмру, а завтра ти.
Обох-же нас могила жде.
Потім —ти в небо, а мене
Холодне пекло обійме.
Одна дорога врешті нам
До пекла і до райских брам!!...
Зазнав я двічи за життя,
Що то є воля, свобода,
Двічи — і днесь останний раз,
А перший? — Жив я ще у вас
Тут в монастирскій тїй тюрмі,
Як ось до голови мені
Приходить гадка: йти в поля
І подивитись, чи земля
Така, як кажуть, чарівна,
І чи для волї чи творми
На тій земли живемо ми...
Ревіла буря... Раз у раз
Літали блискавки... В той час
Роздер я ризи, скинув пріч
І в тую чорну, люту ніч.
Як вами трас смертельний страх,
Як ви клались при вівтарях
Лицем до долу, я ішов...
Мороз морозив в жилах кров
І вітер з ніг мене валив,
А я? А я благословив
Мороз і вітер. Я просив,
Щоб він мене з собов забрав,
Де сам летів. — І я взлітав,
Руками блискавки імав,
Очами хмари здоганав.
О старче! Старче, що-ж в замін
Посеред тих могильних стін,
Були би ви дали мені
За тії хвилї дорогі,
Що я прожив їх у дружбі
Між буреи вітру і — душі?...

Ігумен: Досить! Не того ждемо ми!
От лучше правду нам скажи,
З якими добрими людьми
В ночи по лісї ти блукав,
Людий невинних розбивав.
Відкрий товаришів своїх,
Котрих крівавії дїла
Покрила темрява нічна,
Котрі не боячись гріху
Боярску викрасти дочку
З тобов хотіли.

Арсенїй. Не могу!
Я тую тайну сохраню,
Аж гріб сирий в щасливий час
Як двох другів пригорне нас!
На муки ви мене возьміть,
Зелізом на вогни печіть,
А я не скажу! І коли
Одно слівце на тім огни
Я зраджу вам — тоді старий!
За той один легенький крик
Я вирву сам собі язик,
За те, що він такий слабий!!... "

Моїсей. Не будь упертий! Смерть тебе
На той сьвіт кличе вже і жде.
Сповіш ся — тайну передай.
По смерти — знаєш — пекло, рай
І вічність жде чи там чи ту.

Арсенїй. Послухай... Вчора силю.
В моїй темници й виджу в сні
Ті очи наче зорі дві,
Ся мова мила, чарівна...
Зриваюсь, буджу ся зі сна
І — горе!! Я шукаю їх.
Они-ж отгут в грудех моїх
І щоб я їх не хіг забуть,
Лягли ми каменем на грудь.
Пестять сї то знов давлять, —
Они мій рай, они мій ад.
О них би я думав — гадав,
Життє і вічність би віддав.

Ігумен. Не хули Богу — схаменись,
Падн на землю, плач, молись!!
Де в тебе боязнь Божа?. — Де?
Злі мисли! — Божа кара йде,
Молись ему...

Арсенїй. Даремний труд!
Не говори, що Божий суд

Просимо панів румунїзаторів ще до сторожинецького повіту. Тут тільки руска громада Остра не має школи, хоч є там 202 душі, а в Банилові волоскім, де живе **1241** Русинів, не вчать і доси й слова руского. Так само діє ся в Солонци, ґурагуморского повіту, де є 124 Русинів.

На конець забула „G. B.“ поскаржитись на повіт черновецкий, де є ще 4 села рускі без шкіл, а то: Котул-Баїньский, Стрілецкий Кут, Біла і Ленківці Камеральні.

Із сего виходить: 1) що руских сіл є ще **30** а присілків з 50 без шкіл, а волоских ледво половина з того; 2) що в богатьох седах і містах, де живуть сотки Русинів, не вчать зовсім рускої мови, а в чисто руских школах, де нема й одної душі волоскої, силують руских дітий до волоскої мови; а 3) що після сего обчисленя скривджені Русини в двоє і то в користь Волохів.

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 31-го серпня 1896.

Цїсар в Галичинї. Після урядової програми цїсар мав виїхати з Відня в неділю о год. 8 вечером. В понеділок о год. 10 м. 45 мав прибути до Городка. На двірци мали повитати его: намістник, командант перемиского корпусу і начальники повітових властий. З Городка мав цїсар приїхати до головної кватири маневрів, до Хлопів о год. 12. м. 30. У вівторок, середу і четвер задержить ся в Хлопах і доїздити ме на маневри кінниці. В суботу межи Хлопами а Присовицями великі маневри кінниці. О год. 3 м. 30 зполудня цїсар від'їде з Хлопів до Городка, звідки о год. 5 вибере ся до Мостиск на год. 5 м. 40. На двірци будуть его витати начальники повітових властий. З двірця від'їде до Присовиць, куди буде перенесена головна кватира маневрів. До Присовиць прибуде о год. 6 м. 10. В неділю буде рано на службі Божій. В понеділок маневри 10 і 11 корпусів. У вівторок 8-го вересня знову служба Божа; в маневрах з причини сьвята перерва. В середу і в четвер маневри 10 і 11 корпусів. В пятницю маневри межи Присовинями а Перемишлем. Пополудни о год. 1 поїде цїсар повозом з Присовиць до Мостиск, звідки від'їде до Перемишля, щоб стати там на год. 2. На двірци повитають его намістник, командант крїпости і начальники повітових місцевих властий. Цїсар замешкає в бараках в Липовици. Відтак маневри крїпостні. В суботу 12-го вересня так само. В неділю о год. 9 рано служба Божа в Перемискій катедрі. В маневрах перерва. В понеділок 14. вересня, у вівторок і в середу крїпостні маневри дальше. В середу о год. 4 м. 30 пополудни цїсар виїде до Відня.

Іменованє. Дїйсними професорами іменовані: При гр. пр. ґімназиї в Сучаві супленти Евсебій Попович і др. Мойсей Сіґаль з Сучави, та Северин Прокопович з Радівців; при ґімназиї в Радівцях др. Гуґо Герцоґ з Відня; при гр. пр. реальній школі в Чернівцях др. Теодор Кукула з Чернівців; а проф. д-ра Германа Румпа перенесено з Радівців до Чернівців.

Отворенє рускої бурси „Народного Дому“ в Чернівцях дозволила бук. президия краєва. На поміщене бурси відступив „Народний Дім“ велику салю і дві просторі комнати з кухнею.

В Коломиї отворено дня 1-го вересня с. р. І-шу класу рускої чотироклясової міської школи в шкільнім будинку при улици Собіского, але під услівем, що до тої кляси має вписати ся сорок учеників. Та що-ж? Про вписи і услівя приняття нїчогісїнько до недавна не оголошено. Перші плякати повідомленя розаїплено перед кількома днями. Чи се недбайливість, чи умисна проволока?... Одно нї друге в кождім разї не обчислено на те, щоб проспорити новому заведеню бажане число школярів.

Що може добра воля одного чоловіка. Знід Сянока пишуть нам: В році 1892 обняв одну з поблизьких латиньских парохій о. Броніслав Маркевич і засновав рівночасно Селезиньский заклад виховавчий. В сім році виховує ся в згаданім закладї 65 убогих молодців, що учать ся там практично: рільництва, садівництва, огородництва у всїх напрямах, управи вина, пчільництва, кошикарства, шевства, кравецтва, столярства, боднарства, слюсарства, оправи книжок, сьпіву ґреґориньского, музики на гармонїюм та преріжних інструментах. Оркестра згаданого закладу числить з горою 30 членів, котрою управляє досьвідчений в своїм заводї Чех. Поступи у ріжних ремеслах, якими виказує ся що року тамошна молодїж, не потребували-б вститати ся і школи промислові. Позаяк з кождим днем зголошують ся молодиї до тамошного закладу, задумує нарох а заразом управитель того закладу в найблизшім часї будувати заклад виховавчий на 300 (!) молодців. Коли зважить ся, що се все є ділом одного однїсїнького сьвященика, котрий в додатку є нарохом численної нарохії, то кождий признати мусить, що особливе благословенїе Боже товаришить щирій праці для добра народу. Сказане най послужить і нашим сьвященикам за примір, що може добра воля одного чоловіка, відданого щиро народній справі. — *Наочний сьвідок.*

Новий уряд податковий зачне з завтрішним днем функціонувати в Дорна Ватрі.

Еміґрация до Бразилиї. Дня 25-го с. м. — як пишуть дневники краківскі — громада руских селян з Більча Золотого, в повітї борщівскім, зложена з 25 осіб, їдучи до Бразилиї, приїхала на дворець зелїзниці краківскої. Аж жаль стискав серце глядїти на тих людий гонених голодом і нуждою в далеку незнану країну. На двірци здибали они слюсаря з Тернопільского, котрий з недостачі зарібку тілько-що вернув з Америки. Не помогли нїчо его слова, якими представляв велику нужду в Америцї, кажучи, що в самім лише Новім Йорку 6.000 робітників денно не має де заробити на кусник хлїба. Селяни вправдї слухали уважно, але не хотїли вірити, щоби десь на земли могло бути ще гірше для них, як тут, і в надії на лїпшу долю таки пустили ся до Бразилиї.

Наука в черновецких школах міських при улици семигородскій і краєвої палати розпічне ся задля репараций дотичних будинків 9-го вересня.

Зошити з написами рускими а то: рахункові, до писаня і для задачі видала книгарня Пардїнього в Чернівцях по цїні 2 кр. від зошита; гуртом, розуміє ся, дешевше. Звертаємо на сї зошити увагу вп. учительства руского, щоби подбало о то, аби в кождій школі були тілько зошити з рускими написами.

Нові формулярі катальоґів для шкіл народних видала бук. краєва рада шкільна, котрих від нового року шкільного всї школи виключно вживати мають. Звертаємо на се розпоряджене увагу хв. зарядів шкільних, щоби купували сих друкосортів, доки не отримають вислапих вже до пов. рад шкільних взірців, бо закупивши друки нездалі, наразить себе на страти. Черновецкі друкарні Екгардта і Чона мають вже нові друкосорти на складі.

Убійство. Оногди найшли люди при дорозї з Чернівців до Михальча в рові убитого селянина. Був то господар з Михальча Аксентий Дорош. Жандармерия почала енерґічно слїдити за злочинцями і винайшла їх в особах власної жінки убитого, Аксанї Дорош і еї любовника Олекси Поповича. Дорошеву арештовано і она призналася до вини, а Попович втїк.

Розходи на нижньоновгородску виставу обчислило вже росийске міністерство фінансів. Показує ся, що казна (скарб державний) видала на устроєне виставп і пр. 8,800.000 рублїв. Але з тої суми видано 700.000 рб. на улучшеня в самім містї. За виставочні будинки правительство надїє ся дістати щонайменче 1,500.000 рублїв, з білетів вступу на виставу 120.000 руб., з перевозу виставочних предметів зелїзницями 250.000 руб., а решта покриє ся доходами з пасажирів, їдучих на виставу зелїзницями з всїх сторін Росиї. Правительство вичислило, що ели би на виставу приїхало зелїзницями лише 400.000 осіб і ели би они заплатили за переїзд лише таку суму, яка платить ся за переїзд з Москви до Нижнього другою класою, то з того вже прийшло би 3 мілїони рублїв.

Послав менї кінець такий.
Все люди, люди, отче мій!
Нехай умру... та смерть моя
Не продовжить для них житя
І безневинна кров моя,
Горяча кров і молода
Давно застиглої душі
Не розігріе, ні, ах ні!
По гробі моїм без хреста
Немов по ступени новім
Они не війдуть в небеса,
Сли жизнь їх не була сьвята!
І певно не відчинить їм
Тінь вепасливая моя
Тих брам, що йдуть на небеса.
— Я не бою ся смерти, ні!
Там, кажуть, біль спить в тихім сні
В холодній, вічній тишині...
Житя лиш жаль, ах жаль менї.
Я молодий! — Чи знаєш ти,
Що молодість, що чар весни?
Чи ти забув, чи ти не знав,
Як ненавидів, як кохав,
Як серце било ся в груди
При видї сонця і степів,
Де воздух сьвіжий, де часом
Головку скривши під крилом
В глубоких заломах стїни
Дитя незвісної сторони
Сидів голубчик молодий
Злякавшись бурі... Що-ж старий?
Ти вже постарівсь, стратив зір,
Не бачиш сонця, рік і гір,
Ти вже й бажати призабув!...
Однак — колись — ти молод був!
Колись ти вжив собі мабуть!
У тебе є що призабуть...
І я до того право мав!...

Та тут ігумен з місця встав
І мову сьвітлу перервав
І недовольні всї в округ,
На гордий вид і гордий дух,
Що не угнув ся під судьбов,
Шептали грізно між собов:
І слово „пятка“ сям і там
Літало скоро по устам.

На всїх байдужний і на все
Стоїть Арсенїй — і лице
У него ясне. —
— Так човен
В пісках закритий сам один
Пустий стоїть і тихо жде,
Коли новий оркан прийде.

(Дальше буде).

Телеґрами „Буковини“.

З дня 31-го серпня 1896 року.

Берлин. Бюро Вольфа доносить з Київа, що росийский міністер заграничних справ кн. Лобанов-Ростовский помер по дорозї з Відня нагло.

Відень. Телеґрафічна аґентура доносить: Кн. Лобанов помер в ночи по дорозї до Київа нагло в ваґонї коло стациї Казатина. Близших відомостий нема.

Льондон. Бюро Райтера доносить із Салоник, що там три готелї і кілька домів згоріло. Шкоду обчисляють на 35.000 фунтів турецких.

Царгород. Порта наказала зелїзницям принимати до служби лише Турків. Всхідні зелїзниці протистують против того і грозять застановленем руху.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker".

„Днїстер"

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрассекураційними подають **„Днїстрови"** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**

Полїси „Днїстра" приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер"** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер", стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентована **по 5** процент. Гваранція цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер" не є заступлений, приймають ся.

Виданя „Буковини".

Царівна. Повість Ольги Кобилянської, сторін 424, 8°, ціна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна, сторін 110, вісїмки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Кониського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини" всї три книжкї коштують лише 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

владжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта", а виконана в літоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти" і передплатників „Зорі" 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

☛ Купити можна в „Просьвіті" у Львові, ринок ч. 10. ☚

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публіку, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовлени і пишуть з поважанєм

Стефан Ґаїна.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА"

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку"

для молодіжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. **20** кр. за річник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівцїв									**з Чернівцїв**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰	.	.	До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3¹⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸	.	.
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³	.	.	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶	.	.
З Новоселиць, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4¹⁹	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівцїв, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁹	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівцїв, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 183. Чернівці, середа дня 21. серпня (2. вересня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Руска ґімназия в Чернівцях.

II.

Так отже аж по більше як 20-лїтних тяжких і мозольних заходах зі сторони сьвітлих патріотів, що, можна сказати, все своє жите посьвятили вірній службі свому народу, вдало ся виборoти бодай рускі паралельні кляси при ново отвореній низшій ґімназиї в Чернівцях, де з новим шкільним роком розпочинає ся наука.

Сей для культурного розвою буковиньскої Руси преважний день повитали всї сьвідомі Русини-патріоти з правдивою радостию, яко початок лучшої доби в народнім житю буковиньских Русинів.

Школа є безперечно найважнїйшим розсадником народної просьвіти і одинокою підвалиною народного добробиту, що заразом становить і одиноку тривку підставу для державної сили і єї розвою. Длятого то серед теперішного загального поступу культури звернули не тілько фахові люди свою особлившу увагу на раціональний розвій шкільництва, але і народні репрезентациї, як не меньше і державні правительства, старають ся всїма силами ширити і зміцняти сей, для загального добробиту, для морального і материяльного розвою цілої людскости, для консолїдациї етичних сил, а тим самим і для обезпеки загального мира — преважний чинник. З другої сторони розуміє ся се само собою, що школа лише тоді зможе відповісти своїй преважній задачи, коли цїлий єї устрій буде відповідати правдивим вимогам науки з увзглядненем специяльних льокальних обставин; коли школа буде іменно відповідати специяльним потребам дотичного краю і специяльним прикметам тої молодїжи, для котрої она призначена. В тім взглядї найважнїйшою річию, особливо що-до народних і середних шкіл, є безперечно зрозуміла для школярів материна викладова мова і докладне знане сеї мови зі сторони учителїв. Раціональний устрій школи, особливо народної і середної, не повинен шкільній молодїжи утруднювати, але противно, оскілько лише можна, улекшити науку. Впрочім є се вже загально признана засада, котрій мусить підчинити ся і кожда добре устроена держава, а іменно засада, що кождий до культурного розвою способний нарід не тілько має повне право, але і можна-б сказати найважнїйший обовязок виховувати зпоміж себе потрібне число здібних людий для державної, краєвої, так правительственної як і автономічної управи, для церковних і громадских урядів і для краєвого шкільництва, — виховувати здібних людий для рільництва, промислу, ремісла і т. д.

Сему преважному обовязкови кождої правильно зорґанїзованої суспільности може відповісти лише національне виховане і національна школа.

Відвічна духова неволя і цїлковитий недостаток національної школи довели на Буковинї руский нарід, котрий становить релятивну більшість всїх мешканців сего краю, до того нужденного стану, що сей нарід при кінци XIX-го столїтя все ще не має відповідного числа своїх заступників ні в урядах, ні в церкві, ні в школї, ні в промислї, а навіть підрядні місця громадских писарів займають в чисто руских громадах ще до тепер чужі люди, переважно жиди.

Розуміє ся, що при такім занедбанім вихованю нашого народу мусїло навіть і рільництво і ремесло в нашім краю позістати ще в цїлком примітивнім станї; про промисл, про індустрию нема що і казати; в кождій галузи самі недостатки, а наша цїла краєва культура представляє ще дуже сумний образ. Чужі люди, що не розуміють нашого народу, що не знають его звичаїв, его обичаїв, що не знають его природних добрих і злих прикметів, ріпають про его найживотнїйші справи, розуміє ся, дуже часто з причини незрозуміня річи, на его некорить, що причиняє ся до загальної немочи нашої суспільности, до мізерного стану нашого з природи дуже гарно випосаженого краю.

БОЯРИН ОРША.

Поема М. Ю. Лермонтова в перекладї

Богдана Лепкого.

(Дальше).

. . . . . .

Світає. В поли тишина.
Густий туман наляг поля,
І з мраки плахта сріблом ткана
Понад Днїпром нависла з рана.
А крізь імлу високий бір
Розсипаний по стоках гір
Сірїє ледви в далеку —
І мовчки дивить ся в ріку.
А з поза лїса, з за густого
Хмарок виходить много—много,
З поза хмарок немов з огня
Виходить ранная зоря...
Горять хрести монастиря:
По баштах довгих і стїнах
І по взористих воротах
Прекрасний, чистий і яркий,
Як щасте ясний, молодий
Мигтить луч сонця золотий,
Вже дзвонів звук до купи звів
У храм сьвятий сьвятих черцїв,
Вже дим кадил з поміж стовпів
У гору йде, дунає сьпів...
В тім до ігумена-отця
Прибіг задиханий слуга
І пару слів ему сказав;
Ігумен вчув, — без духа став:
—„А де ся ключник наш подів?
Чи не згубив він де ключів?
Кажи сейчас най тут прийде!“
...„Ключів я не подів нїгде,
Они у мене всї і все
При собі ношу я ключі!...“
І заворушились черцї,
Розбігли ся на всї кінцї
І чути вривані слова:
„Утїк! — Лиш як? Коли? Куда??“
І до запертої тюрми
Один за другим всї пішли,
І бились гадкою они,
Як втїк злочинець із тюрми.

І що-ж? — Решітка від вікна
Підтята пильником була,
І видні на піску були
Докладні людских ніг слїди.
Забутий на піску лежав
Стальний, зазублений кинджал;
А на березї під вікном
Сильним привязаний вузлом
Подертий висїв лящкий пас,
Лиш вітер гойдав ним і тряс.

Пустили ся за тим слїдом,
Цуть — приходять — над Днїпром
Суха безводна мілина.
На нїй знаки — знаки човна.
А на галузях лозини
Лящкого пояса куски,
В ріку спускаючись кінцем,
З поранним грались вітерцем.

„Утїк!! Лиш як він відси втїк??
Який поміг му чоловік??
Де він другів тут роздубув??
Мабуть то добрий злодій був!!...“
Оттак балакали собі
Стрівожені сьвяті черцї.

ГЛАВА III.

Зима. — З під заметий снїжних
Видніють пні дерев старих
І наче мари над Днїпром
Стоять і кловять ся чолом.
І сірий день неначе в шкло
Глядить в ріку... Вже занесло
Яруги снїгом... До нори
Краде ся заяць і слїди
В снїгу занутані значить...
І вовк часами надбіжить,
І в темну ніч, як все засне,
Він тихо під село іде;
І чути часом, як в ночи
За ним від хат женуть ся пси:
І в тишу ночи чути біг
Его тяжких та скорих ніг,
І чути клампане зубів;
І в кожду ніч з густих корчів
Неначе сто сьвічок ярких
Горить сто пар очий страшних.

Та Оршу не спинить зима,
Ні снїг, ні заметіль страшна.

А сему лиху може зарадити, як сказано, лише національна школа; та власне в тім добачали ми все і добачаємо тепер превелику вагу «національної школи. Длятого день 1-го вересня 1896 запише історія буковиньскої Руси, ба навіть історія нашого краю золотими буквами, бо гадаємо, що не тілько Русини, але кождий другий, сьвідомий і доброї волї мешканець сего краю, чи то Нїмець, чи Волох, чи Поляк, повитає щиро заснованє институцийї, котра має піднести просьвіту більшої части краєвого населеня, а тим самим маєпричинити ся до загального добробиту нашого краю і до єго культурного розвою.

А вже-ж найбільший обовязок мають бук. Русини старати ся всїма силами плекати сю молоду институцию і старати ся о єї хосенний розвій.

Наші народні товариства зробили вже перший похвальний початок заснованєм бурси в „Народнім Домі“. А тепер нехай родичі руских дїтий і всї щирі Русини своїми грошевими жертвами, а руска молодїж своєю пильностию і совістною працею довершать се преважне дїло.

Як сказано, в сїм шкільнім роцї отворено лише першу паралельну руску клясу і то з викладовою рускою мовою лише для латини і математики.

Розуміє ся, що сей устрій (на лад словіньских паралельок) цїлком не відповідає вимогам національної школи і взагалї дидактичним засадам.

Ми маємо повну надїю, що найвисша шкільна власть пізнасть скоро сю немаловажну хибу і вже в слїдуючім шкільнім роцї зарадить всяким недостаткам. Ми маємо повну надію, що наше центральне правительство вже для самого добре зрозумілого державного і краєвого інтересу розширить з часом паралельні рускі кляси до повної вишої руской ґімназиї і тим способом причинить ся до культурного розвою нашого краю.

Найважнїйші перешкоди поборені; засада національної середної руской школи празнує отвореньем першої паралельної руской кляси на Буковинї свою побіду. Вже за се для буковиньских Русинів і нашого краю вельми хосенне дїло складаємо в імена бук. Русинів на сїм місци в першій лїнії Єго Величеству нашому милостивому цїсарю, що бажає добра всїм своїм народам, з повного серця найпокірнїйшу подяку.

Буковиньскі Русини дадуть своїм поведенєм наглядний доказ, що они гідні найвишої цїсарскої опіки і опіки державного правительства.

Доля наших еміґрантів в Бразилії.

Польска ґазета Przegląd у Львові одержала такий лист від одного чоловіка з Бразилії, котрий подаємо тут дословно, бо він малює нам дуже добре положенє наших людий, котрі отуманені фальшивими обітницями аґентів дали ся намовити і поїхали глядати за морем щастя. Лист той звучить:

„Яка теперішна доля нашої еміґрациї в Бразилії нехай послужить за доказ то, що в кольонії Аґуа Амарелля еміґранти за кілька місяцїв побуту заповнили тїлами заголодженых своїх жінок і дїтий лише три кладовища.

Пять місяцїв сидять ті лазарі в лїсї і ждуть на вимір парцель, а їм назіть поживи не видають.

Серед еміґрантів страшний голод а тутешне правительство хвалить ся по ґазетах, що нїби то оно видає величезні суми на удержанє еміґрантів. Урядники, що наглядають над еміґрантами, крадуть та допускають ся надужить нераз навіть лютих. Ми бачили на пр. нещастного Гриця Покропова, що був такий „сьмілий“ і унїмнув ся о трохи гороху. За ту зухвалість білого невільника зробив пан начальник кольонії таку справедливість, що велїв двайцятьом чорним жовнірам, справджуючим для „удержаня ладу“ погулати собі.

Ті чорні горожани, котрим ще шкіра з часів невільництва не загоїла ся, напали з шаблями на товпу спокійних голодуючих еміґрантів і рубали утїкаючих та знущали ся над ними гірш диких звірів.

Гриць Покропів страшно покалїчений утїк разом з кількома товаришами недолї в ночи з кольонії до Куритиби, полишивши в лесї жінку і дти на голод, нужду, студінь і месть пана начальника.

Они жалували се в Куритибі, але тут пан інспектор кольонїй відповів їм: „А ви чого тут приїхали? Коли вас вже чорти сюди принесли, то не бунтуйте ся“. Однако о бунтї не може бути й бесїди. Просто голодні допоминали ся хоч кусника сплїснїлого хлїба, хоч жменї гороху, але урядникови то не сподобало ся, бо ґроші, які одержав від правительства на прокормленє еміґрантів, вже давно прогуляв.

В тій нещастній кольонії, котру можна би назвати еміґрацийною Гольготою стоїть в порозуміню з бразилїйскими обманцями товмач, їх слуґа, що всї жалоби тих нещастливих людий, не знаючих португальского языка толкує в той спосіб, що як кольоністи скажуть „голод“ то він каже „бунт“ і т. ин. і пхає спокійних людий під шаблї диких муринів.

Тутешні ґазети жалують бідних еміґрантів, обурюють ся, що правительство приймало еміґрантів, не гадаючи забезпечити їм долї та що не вимірює їм ґрунтів і морить їх голодом. Чи може бути більше надужитє?

Пишу умисно до Przegląd-у, щоби то було осторогою для тих, що легкодушно покидають рідний край, аби тут прийти до Бразилії на голод, нужду і смерть.“

Таке пишуть з Бразилії, а тимчасом наші люди так отуманені аґентами, що все ще не покидають ся гадки еміґрувати до Бразилії і пхають ся там на свою певну погибель.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 1-го вересня 1896.

Іменованє. При фінансовій дирекциї в Чернівцях іменовані комісар Щасний Ренчнер надкомісарем, концепіст Штоклев податковим інспектором, практикант Кріспін концепістом, а окінчений правник Жевльковский практикантом.

Міністер рільництва ґр. Ледебур має таки приїхати на Буковину; 13-го с. м. прибуде він до Чернівців. Про дальшу програму его подорожи доси ще не знати нїчого певного.

П. Николай Дрогомирецкий, Русин-нотар в Кімполюнзї, перенесений до Чернівців.

Упоминаймо ся все і всюди о свої права. Перед двома тижнями ми писали в новинках нашої часописи, що на черновецкім розширенім двірци поміщено написи, але не в чистій рускій мові, а просто в московскій. Очивидно була і правопись не руска, а московска. Наше політичне товариство „Руска Рада“ сейчас звернуло

Він каже скоро, в тую мить
Коний сїдлать, шаблї острить
Бо чутка по краю пішла,
Що неспокійная Литва
На край з великим військом йде.
Длятого Орша гонїть шле,
Щоб скликати з усїх кінцїв,
З краю цїлого всїх мужів
На славний пир, на пир мечів.

Сїдає Орша на коня
І знак дає... Дружина вся
За ним вступає в стремена,
І не зважаючи на крик
Жінок і дїточок малих,
Хрестячи ся знаком хреста
Вїзджає шумно в ворота.
Лиш їх суворий, грозний пан
Як нехрещений бісурман
Сьвятого боїть ся хреста
І не погляне в небеса,
І помочи не просить в них!...
Він відвертаєсь до старих
Любимих мурів... Ту — ах ту,
Прожив він хвилю неодну
В спокійнім щастю без журби!
А нинї тамки лиш вітри
Сумні висьпівують пісні,
А замок спить — неначе в снї...
. . . . . .

Помчав ся в даль кервавий бій,
Слїд багряний оставив свій...
По трупах людских і кінських
По кусниках мечів стальних
Їздець в ту хвилю проїжджав;
Чогось неначе він шукав,
На гриву чорного коня
Низенько голову склоняв,
То знов ставав у стременах.
Хто-ж се такий? Ні наш — ні Лях,
Хоч і на нїм контуш лядский
Від срібла сьвітить ся цїлий
І шабля польска дорога
Вдарає по боках коня,
Однак лиця смаглявий цьвіт
І зір, в котрім сумрак і сьвіт
В борбі змінялися не раз,
Могли-б як стій впевнити вас,
Що в нїм татарска кров пливе.
А скоро глянеш на лице
Доволї гарне, не старе,
Котрому блиск тужливий свій,
Мисль неустрашна дала,
В котрім усе, що лиш душа
На своєму зберігає дни,
Відбите вірно мов у шкдї —
Зітхнеш і скажеш: Той відав
Жив певно меньше як страдав.

Там на долинї був курган,
Старезний дуб як великан
Єго пятою підпирав
І гордовито розпинав
Над ним зеленое шатро
Гиляк своїх. Оттут прийшло
Побитись людьом! Неодна
З карку злетїла голова
Як та маківка на курган. —
І кров лила ся з теплих ран
На зимний сьнїг... І скрізь слїди
Звірскої, людскої вражди
Лишили ся на місци тім.
На дубі навіть, на старім
Порубана кора була
І тепла кров з кори текла
Неначе з людских сьвіжих ран...

Їздець під'їхав на курган.
Зіскочивши кона пустив
І так до себе говорив:
„От місце — чи живий чи труп
Він тутки є... А от і дуб.
До него він припав плечем,
На всї боки махав мечем,
Заскочений зі всїх сторін
З пятьма рабами бив са він,
Гей,. дорого тобі, Литва,
Дісталась тая голова!...
...Тут крізь товпу я з далека
Сам видїв, як его рука
Три рази шаблю підняла
І опустила. — Кождий раз,
Як лиш она являлась знов,
По ній дюрком сливала кров...
Четвертого разу я ждав
І не діждав ся... Тут він впав.
А деж подів ся? Чей не втїк...
Хоч би хотїв, не був би міг!...“

ся до компетентних властий зелїзничих з жалобою на таке трактованє рускої мови і жалоба мала, бо мусїла мати успіх. На двірци нищать тепер нерускі написи, а на їх місце прийдуть чисто рускі в рускій фонетичній правописи. Нам мило, що зелїзнича управа так скоро полагодила жалобу „Рускої Ради“ і бажаємо ще лише, аби управа державних зелїзниць не давала нам нагоди жалуватись на упосліджене. А для Русинів нехай буде се прикладом, що треба все і всюди упімнути ся о своє добре право, то не стане ся нам ніколи кривда!

Вандрівних викладів було після справоздана міністерства рільництва на Буковині в 1895 р. всего 502, а то 210 руских і 179 волоских, решта німецких. Чи і які успіхи мали ті вандрівні виклади, про се не спомнинає справоздане нїчого.

Черновецкі порядки. Наша громадска господарка іде собі повільним ходом, по патриярхальному. Коли свого часу ще перед кількома роками черновецкі Русини домагали ся рускої народної школи, вказувано на се, що нема рускої гімназиї, де би ученики рускої народної школи могли дальше учити ся. Тепер вже є перша руска паралелька, але народної школи все ще нема. Громадска рада рішила що йно вишукати місце на дві народні школи, та чи одна з них буде руска, се ще не рішено... Громадска рада думає, що ще має час!! Все лише помалу, дуже помалу, по патриярхальному... Не инакше дїє ся з поліцією. Возьмемо от хоч би лише два випадки з найновійшого часу. У п. Шмукера, що мешкає при ул. водній, украв злодій в ночи з хати цїле убране і згубив лише по дорозї капелюх. Пошкодований пішов на поліцию, але ему каже начальник поліциї Шерф, що пізнїйше (!) вишле поліцийного аґента, аби розглянув ся на місци крадежи. Жде Шмукер день, два, три, ба цїлий тиждень — нема ані аґента ані поліцая! Видко поліция хоче все робити помалу, по патриярхальному! І дїйсно, на що-ж перешкаджати злодіеви в его утечи?! Але як хтось в нетверезім станї вдарить, хоч би лише легенько, якогось жидка, ого, зараз надбіжуть два або більше поліцаїв, арештують нечемного „злочинця“, роблять богато крику, жидівскі ґазети пишуть цїлі статї на темат „брутального антисемітизму“ і т. д. Тут щезає патриярхальний лад... Чи не характеристичне се? Лише коли розходить ся о жида, наш магістрат черновецкий здогадує ся, що варта би постарати ся о порядок, але для иньших меншостий на се нема часу...

Буковиньскі соціялїсти відбули в неділю наради в черновецкім Cursalon-ї. В нарадах взяли участь 49 делеґатів — між ними 10 з провінциї — і 80 гостий. Они скінчили ся очивидно принятем резолюций що-до програми, тактики, орґанізациї, аґітациї і праси.

Доповняючі вибори. Галицкий сойм ухвалив на послїдній сесиї зміну виборчої ординациї соймової о стілько, що місто Львів має вибрати ще двох послів до сойму. Ми вже свого часу доносили, що цїсар санкціонував ту ухвалу галицкого сойму. Тепер же доносить Neue fr. Presse, що небавом будуть розписані доповняючі вибори тих двох послів з міста Львова, а яко кандидатів наводить та сама часопись д-ра Пентака і д-ра Малаховского.

Кс. Стояловский, що на него папска курия кинула клятву, з якої він собі нїчого не робив, тепер арештований. В Тїшинї вишукала его в ночи жандармерия і арештувала за ширене заборонених книжок. Dziennik Krakowski доносить, що в Ряшівскім повітї збирає ся депутация селян до Риму, аби папі представити правдивий стан дїяльности кс. Стояловского.

Чоловік без жолудка. се чудо не аби яке. В Нїмеччинї, в місті Штеттинї є податковий стражник Тіде, котрому директор тамошного шпиталю др. Шушард перед $1^1/_2$ роками витяв жолудок з тїла. Жолудок був цїлковито покритий пухлинами — щось в родї рака — тож не було иньшого способу, як витяти его. Жолудок сей зберігають тепер в спіритусї в шпиталї, де его можна видїти. Але аби сей цїкавий випадок можна оглянути, фотоґрафовано жолудок і розіслано лїкарям-знатокам. Замість жолудка розширено Тїдому шкірку кишки, що веде до жолудка. Тіде мусів спочатку по операциї їсти мало, але за те частїйше. Тепер чує ся він цїлком здоров, робить без перерви свою службу через 8—10 годин денно і навіть не дуже то і вибирає в їдї. Вправдї доси вже нераз удавали ся такі операциї, але люди все по трех або чотирох днях гинули; сим разом оперований чує ся по $1^1/_2$ роках цїлком здоровим. Се перший такий щасливий випадок в медициниї. В зимі відбуде ся великий з'їзд лїкарів в Берлинї, де др. Шушард представить Тїдого і его витятий жолудок, аби лїкарі пересьвідчили ся, що дїйсно операция повела ся.

Міжнародний жіночий конґрес відбуде ся в вересни в Берлинї. Майже всї европейскі держави і кілька американьских міст вишлють на з'їзд своїх делеґаток. Промавляти будуть на конґресї по нїмецки, анґлїйски, французки і італїйски.

Добрий пташок. Филемон Залеский був перед роком в Чернівцях фельдфеблем при 41-ім полку піхоти, опісля став почтовим асистентом у Відни. Там він перед 9 роками украв на віденьскій почті 150 тисячів зр. та довгий час укривав ся в жіночім одягу у Відни, а відтак утїк до Америки, де его поліция висїдила на корабли, коли мав висїдати в Новім Йорку. Спроваджено его до Відня і тут відобрано від него ще 137 тисячів зр., а 13 тисячів пропало. Тодї засуджено его на 8 лїт тяжкої вязниці, котру то кару зниженo пізнїйше на 6 лїт. По відсидженю кари виїхав Залеский до Росиї і став там в Одесї готелевим аґентом. Недавно вернув до Відня, де его увязнила поліция за підозрінє о торговлю дївчатами. Акт обжалованя в теперішнім процесї Залеского представляє ся так: Залеский оголосив свого часу у віденьских ґазетах анонси, що глядає молодих дївчат, що найбільше 18-лїтних до помочи при зарядї дому і до виїзду за границю. На ті анонси зголосило ся до Залеского сім молодих і гарних дївчат з Відня, а він всїх приймив до своєї служби представляючи їм, що яко властитель готелю „Віктория“ в Одесї потребує жіночої прислуги. Однако поліция дізнала ся о тім досить вчасно і не допустила до вивозу дївчат, а Залеского арештувала і віддала до суду. У Відни записав ся Залеский в поліциї яко властитель готелю в Уланцівцях. Після письма австрийского консуляту в Одесї займав ся Залеский яко управитель двох тамошних готелїв дуже поганими річами. Залеский має тепер 41 лїт. Він боронить ся тим, що, заробивши в Росиї 12 тисячів рублїв, хотїв собі купити який готель і в тій цїли замавляв у Відни службу. Каже, що не згодив до служби всїх дївчат, лише одну, а иньшим відмовив. Однако дївчата зізнають згідно, що він всїх їх хотїв вивезти до Росиї. Розправа потревае кілька днїв.

Складки. На *бурсу* „Народного Дому“ жертвували пп.: надучитель Войновский з Юрківців 3 зр., нотар Евгенїй Стрийский з Селятина 5 зр., господар Никифор Романюк з Селятина 5 зр. Доси зложено на ту цїль разом **589 зр. 10 кр.**

Аж тутки чує єгон слабий,
Підходить близше, хто такий?
Лице страшне в крови струї
На силу приніднив з землї
І голосом слабим казав:
„О! Я тебе пізнав... Пізнав!
Ні час, ні стрій змінить не зміг
Зловіщих тих очий твоїх:
І горде все є як було
Твое незміненнее чоло,
Де нечесть, злоба, гріх і зло
Поставили своє клеймо...
І усьміх твій я пізнаю
Мов їдовитую змию:
І пізнаю я голос твій,
Хоч ти говориш не в своїй
А в лядській бесїдї... І злий
Твій намір я пізнав — цїлий!
Та — вірний вітчизнї моїй
Не піднесу моїх очий
На тебе, — бо ти — зрадник, лях!
Ти-б рад побачити в них — страх
І розкаяне і печаль...
...Одного лиш менї ще жаль:
Чому я тую остру сталь
В твою зрадливу люту грудь
Втопить не в силї — і заснуть!“

(Конець буде.)

Наука, штука і лїтература.

„Зорі“ ч. 16. приносить крім продовжень давнїйше зачатої повісти Ів. Левіцкого „Не той став“, Шілерової траґедиї „Мария Стуарт“ (в перекладї Б. Грінченка) і наукової студиї д-ра І. Роллього „Жінки при Чигиринськім дворі в другій половинї XVII віку“ (в перекладї Василя Лукича) також початок конкурсового оповіданя небіщика Михайла Петрушевича п. з. „Градобур“, з портретом автора і его житєписю, написаною Прокопом Мостовичем. Поетичну часть сего числа виповнюють дальші сьпівомовки Степана Руданьского, его-ж переклад „Слова о полку Ігоревім“ („Ігор Сїверський“) і стих Т. Ґа. лїна „По жнивах“. В „Оповістках і критичних замітках“ обговорені три книжки: альманах Александрова „Складка“, оповіданє Загірньої „Добра порада“ і Конїського „У тїсної баби“. Між ілюстрациями звертає на себе увагу репродукция з образу І. Зубера „Напад“.

Львівский тижневик „Monitor“ перепечатав по польски з нашої „Зорі“ в 30 ч. за місяць липень, в статї „O naszych dekadentach“ часть розвідки д-ра В. Щурата про „Французский декадентизм в польскій і великорускій лїтературі“, іменно се, що говорить ся там про сучасних польских поетів. — Той сам „Monitor“ подав в ч. 32—32 за місяць серпень хлопску новелю д-ра В. Щурата п. з. „Право полювання“, в польскім перекладї Сильвестра Ярицевского.

Останню повість Золї „Рим“ помістила конґреґация індексу у спису заборонених книжок.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 1-го вересня 1896 року.

Городок. Вчера приїхав сюди цїсар. На двірци повитали монарха намістник, краєвий маршалок, настоятелї цивільних і військових властий. Духовеньство, шляхта, шкільна молодїж і величезні товпи народу устроїли цїсареви овациї. Відси поїхав цїсар на замок Хлони, куди прибули шеф ґенерального штабу фельдцайґмайстер Бек і ґенеральний інспектор кавалериї ґр. Пар.

Львів. Всї часописи витають цїсаря в одушевлених статях.

Софія. Князь не приняв димісиї міністра війни Петрова. Петров остає отже міністром, а з виїмкою уступившого міністра торговлї Начовича лишає ся міністерство Стоїлова незмінене.

Софія. Козо Абадашиці знов переступили Турки границю болґарску. Болгари боронили границі, при чім застрілили одного офіцира і кілька турецких вояків; Болгари не втратили нїкого. З Филипополя вислано до дотичних місць віддїли війска для скріпленя граничних сторожий.

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки університеской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецгера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформаций треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Віншоффера.) (31—100)

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариям всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати **і найвисші суми**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Виданя „Буковини“.

Царівна. Повість Ольги Кобилянської, сторін 424, 8°, ціна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна. сторін 110, вісїмки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день съвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ всї три книжкї коштують лише 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

а днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сїй нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім заневняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь з поважанєм

Стефан Ґаїна.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: пośпішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди: пośпішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлибоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлибоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵	*	
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Ясс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 184. Чернівці, четвер дня 22. серпня (3. вересня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

„Мертвецкий великдень“.

Є в Русинів повіре про мертвецкий великдень. О півночи встають трупи небіщиків, вибирають зпоміж себе також проводиря трупа і беруть ся радити про жизненні справи. Але що они нїчого не знають про теперішність і бачать все змінене, то лише охкають цїлий час. Тодї заносить трупячим запахом в цїлім селї, де стоїть той цментар; часом попаде ся між них який пяний Никифор, що ночує на цментари, хоче удати енергічного мїж ними, викрикує, вигонкує чобітьми, поки не запіє когут і цїла мара щезає.

Цїлком подібне можна було бачити на тім „общомъ собраніи политического общества Народна Рада“. На нїм пахло аж надто прикро трупами; не було нїчого живійшого — просто трупи; Лише один Попескул, прогнаний Волохами писар, увивав ся по сали, витупкував ногами — бачить ся, горівка єму аж в пяти запїкла — одним словом впорядковував. Попескул був головним аранжером того „собранія“. Попри него бачили ми справдї проводирів, чи — як москвофіли кажуть — вождів д-ра Воляна, о. Андрійчука з Мамаївців і сов. Калитовского. Всего було спочатку 64 осіб, врахувавши вже 26 селян — що належать до читалень „Рускої Бесїди“ і на нашу раду пішли слухати, як то противники вміють радити — правительственного комісаря і одного ґімназияста, котрий видко завчасу хоче стати полїтиком. Коли додамо, що між рештою присутних були члени і нечлени „Народної Ради“, то мабуть не дуже помилимо ся, коли числом членів поставимо 20. Зійшло ся кілька трупів, заманили ще кількох селян і — „состояло ся общое публичное собраніе“...

В сали тишина, цїлком як в гробі... Від стола, де сидить „вождъ“ дає ся чути якийсь гомін, та чути виразно лише слова „былъ“, „публичное собраніе“, „общество“, вкінци слово „я“... Живі люди не могли розуміти того белкотаня, але за те розуміли его трупи, они-ж між собою! Побачивши, що надходять якісь живі люди, настрашила ся громадка, бо думала, що наспів мабуть страшний суд, а тут немалі ґріхи на совісти. Як би відвернути той суд? Треба було запротестувати против того, щоби живі люди мішали ся в справи трупів. І „воскрес“ редактор „Православной Буковины“ Козаркевич і рек важне слово, що на „собранію“ є люди, котрі готові сьвітови розповісти, що тут „радять“; длятого ставляє „внесеніе“, щоби ті люди добровільно „устранили ся.“ „Правда! Славно!“ загули трупи. „Вождъ“ почіхрав ся. Як то можна випрошувати людий, коли трупи заповіли „во всеуслишаніе“ „публичное собраніе.“ І як подобає „вождови“ сказав важне слово: „Ми не потребуємо боятись! (певно, бо як когут запіє, то цїла мара щезне! — *Ред.*) Врештї, вольно псу брехати!“ І зараз таки зробив „вождъ“ з того права ужиток і сказав кілька слів не до річи. І „изъумѣша ся“ трупи, коли побачили у свого „вожда“ таку відвагу; они не привикли від него чути слово, а ще меньше таке відважне. Та тут нема що довго думати — позаяке то думане! бо близько сидить правительственний комісар; значить треба придержувати ся програми.

Встав один і прочитав протокол; мужики насторожили уши, аби добре чути, що то таке читають; роззявили они і рот, та се нїчого не помогло — як не розуміли, так не розуміють! Що оно таке? Питають бідні наші селяни: „Прошу, по якому се він так говорить?“ — „Е, відповідає запитаний, сей пан недавно приїхав з Росиї, з вистави, то там привик говорити по „настоящому“!“ Селяни лише зітхнули.

Бачать аранжери, що селяни сидять без „вниманія“, треба їх збудити. І став редактор *Буковинскихъ Вѣдомостей* грімким голосом читати про „дїяльність“ того „общества Народна Рада“; в сали дав ся

БОЯРИН ОРША.

Поема М. Ю. Лермонтова в перекладї

Богдана Лепкого.

(Конець.)

— Що було старче, то забудь...
Поглянь оттут, на тую грудь —
Она не в ранах як твоя,
Та в нїй за те живе — туга!
Тебе піметили вже давно,
А хто і як, то все одно!
Ти, краще буде, зараз мов,
Де-б я доньку твою знайшов,
Бо я єї на час війни
Від рук поганих ворогів,
Їх поцїлуїв і мечів
Поклявсь безпечно зберегти.“

„Бігай мерцій в старий мій дім,
Донька моя жие у нїм.
Донька моя у нїм жие,
Нїщо не їсть, нїщо не пе.
Не їсть, не пе, з тугою жде,
Щоб лиш побачити тебе.
Спішись, вже близький мій конець.
Тепер зневажений отець
Для вас страшний, лиш як мерцвець!“

Він дальше говорить хотїв, —
Язик у роті задубів.
Хотїв рукою дати знак,
А кождий палець мов заклян!
І смерть повівла крилом
Понад его бліднім чолом:
Він впав на землю, захрипів
І дух від тїла відлетїв.

До него підійшов тодї
Арсенїй тихо — і з землї
Мертвечу голову підвів
І руки зцїплені розвів;
І ясні слези потекли
По білім трупячім лици;
І супокійну красоту,
Так тайну, наче смерть саму
Побачив на цїлім виду.

І довго молодець при нїм
Стояв в розкаяню нїмім
І все покійному пращав,
Хоч сам прощеня не дістав.
Потім легенько розіпняв
На грудех дорогий кафтан
І там давних і сьвіжих ран
Пізнав кервавій слїди.
І руку він свою поклав
На зимне серце і пізнав,
Що в серци буйного старця
Аж до саміського кінця
Кров пламенним огнем плила...

Зійшла вечірная зоря,
Як сїв Арсенїй на коня.
Летить... Біліють ся луги
Широкі, а на них снїги
Мов скатерть білая лежать,
В проміню сонїшнім горять.
І лїс знакомий перед ним
Чорнїє муром камяним
На виднокрузї степовім...
В'їджає в лїс неначе в дім,
І мертвий сон царює в нїм.
Лиш інколи з старого пня,
Почувши храпане коня,
З нечевя гайворон зірвесь,
Летить, щоб знову сїсти десь.
З клюва стирає сьвіжу кров.
А по степах широких знов
На поле битви стрімголов
Вовки на пир біжать — пісні
Сьпівають дикі, голосні...
А на вітках сосен, беріз
Немов замерзлі каплї слїз
Ясніє іней і шатром
Звисає срібним над шляхом;
І як їздець в шпаркій їзді
Рукою доторкнесь гилї,
Як стій посиплють ся дрібні
На него каплї ледяні....

Він вітром гонить... Вже коня
Дорога змучила тяжка
І незвичайно скорий біг
З'ужив всю силу кінських ніг.
З грудий его клубом густим
Йде пара наче з печі дим.
Від нетерпимости гадця
Вже кров тече з боків коня.

Лиш от конець. — А тут і дім
На березї Днїпра крутім
Встає легенько зза гори.

чути відгомін, бо саля простора, а при тім майже порожна! Та як тут говорити о дїяльности, коли не було еї? На щастє знає мова богато фраз, also her damit! „Положенє було дуже тяжке, тож видїл не міг богато зробити. На внї подав за цїлий рік дві скарги на унослїдженє рускої мови, передав консисториї меморандум против фонетики і вислав депутацию до митрополита; а більше не міг видїл зробити.“ Ось вкоротцї „дїяльність“ видїлу; дальше пійшли жалї, що в члени „общества“ вступило лише 8 людий, а до каси вплинуло за цїлий рік 17 зр.; решта була фраза. Богато було тих фраз, так богато, що зіпсували апетит п. Матковскому. Він промовив з серіозною міною, що він незадоволений з такої „дїяльности“ видїлу, бо дїйсно видїл нїчого не зробив, ба навіть не відбув нї одного засїданя! Членьских вкладок не плачено, бо не знати кому їх заплатити: почта звертає післані на адрес „общества“ грошї, бо також не знає, кому доручити. Коли так має дальше іти, то не варто, аби „общество“ істнувало! Загули „Славно!“ І дїйсно, се було славно, бо по що-ж себе і сьвіт дурити, що трупи можуть радити і займати ся живими справами. Тут справдї найкрасшим і для народу найхосенніїшим дїлом було би розвязанє такого „общества.“ Але нї! що трупів обходить нарід? „ми не даймо ся!“ кликнув один „господинъ.“ Отже не даймо ся, виберім новий видїл, граймо дальше комедию, може хтось повірить нам!

Встав „вождъ“ і випрошує ся, що він не хоче бути більше „вождомъ“, бо — як сам казав — він „все в шпитали, а потім у Відни“, то немає часу. Ми признаємо тому вождови рацию; він дїйсно в шпитали, бо він туди й належить... Так що-ж, коли за ним туди тягне і решта трупів, коли він має навіть в шпитали остати їх „вождомъ“! Нема що робити, треба таки лишити ся „вождомъ“, бо „лїпшого“ певно не найдуть... І рек „вождъ“ важне слово: Я піддаю ся волї народу... (се-б то тих 45 людий! — *Ред.*) Прийшов вибір видїлу; махери роздавали картки з написаними вже видїловими. Але як почислили die Häupter ihrer Lieben, почали ся соромити — мабуть перший раз в житю — так мало членів! А тут ще живі люди придивляють ся! Нї, треба лише відчитати імена кандидатів, а решта притакне і видїл вже готовий. Як загадали, так зробили. *З напруженєм всїх своїх сил винайшли пятьох інтелїгентів, що хочуть дати свої імена на видїлових струпішілого „общества“.*

Між тим ще прийшли оо.: Жалковский, Велегорский і Маковієвич, а на часочок явив ся також о. архимандрит Стефанеллї, котрий мабуть відкрив в собі наново Русина і хотїв записати ся в члени „общества“, але саме ще в час надумав ся! В тій хвили було в сали 77 людий, вже разом з селянами-читальниками, котрі з цїкавости прийшли дивити ся, „як там нїчого нема“ (ipsissima verba одного поважного селянина).

Послїдною точкою були вільні внесеня. Сов. Калитовский відчитав свою роботу на темат, „якій мы бѣдныи“ і як він не занимає ся политикою. Не будемо говорити, що люди підчас сего відчиту робили; досить, що „вождъ“ зараз таки закінчив збори і виїс здоровє цїсаря. Та против того запротестували трупи, они хотїли ще дещо сказати, поки когут запіє... Виступив якийсь міщанин і виїс, щоби *Бук. Вѣдомости* писали слово рускій двома *сс*, отже вже не „рускій“ а просто „русскій“ (а се значить московский)! Добре, дуже добре, чесний трупе! Чому не сказати отверто свою гадку і цїль? Адже запіє небавом когут, то і так москвофільска мара на Буковинї щезне. Селянин Стефан Лупул накинув ся в неприличний спосіб на наших послів Стоцкого і Пігуляка, а коли ему иньший чесний міщанин перебив і закинув неправду, заворушили ся трупи. Піднесли ся костисті руки, загула саля. Живі люди побачили, що трупи задумують щось лихого, отже опустили празник мертвецкого великодня. Саля стала майже цїлком порожна; лишило ся около 40 людий — більше прихильників струпішілого „общества“ годї найти на Буковинї. На се жалували ся о. Маковієвич і о. Андрійчук; оба они высказували свій жаль, що так мало уш прийшло їх слухати; їх слова майже викликували сльози у трупів, але трупи не вміють плакати, тож лишило ся без плачу на тім „собранію“.

Встав відважний редактор *Православной Буковини* і виїс пос. Тиміньскому і Бежанови за їх працю вотум недовіря. Він вказав, що наші сусїди Волохи здобувають все ширший терен, лише Русини мов сироти. „Я не ворог Волохів, я їм не завидую; противно, я тїшу ся тим, бо у нас з Волохами одна віра, одна кров, (!!!) можна сказати! Славно! пане Козаркевич, das war gut geblasen! Але п. редактор сказав на відміну і мудре слово, що з трех консервативних послів не можна бути вдоволеним; пос. Волян занятий иньшими справами, тож єму не можна робити закиду (*Голос:* То він запровадив унїятску школу!), але послам Тиміньскому і Бежанови треба дати вотум недовіря. Горда загула: Славно! „Вождови“ стало прикро, що его товаришам, котрі коли не більше то так само нїчого не зробили як він, хочуть удїлити вотум недовіря. Він став жалувати ся, що він у Відни „один рускій посол“, що за ним нїхто не стоїть, жадна інтелїгенция, жаден нарід, отже він нїчого не може зробити там. (То чому не зложите мандат? — *Ред.*) Але виберіть більше послів, то буде инакше. (Писар Попескул кричить: Виберіть п. д-ра Волян!) А в соймі кождий робить, кілько може. „Ми боронили ся против нападів, ми боронили свого етимологіческого права (вісь!); що-ж хочете більше?“ Браво! Славно! Най жие етимологіческе право! Отже „вождъ“ заявив, що лише виборцї мають право давати вотум недовіря.

Аби „собраніе“ скінчило ся, як лицює москвофільским трупам, виступив ще Сав-

---

Пестріють в гуртї остроги
І загороди і плоти.

А поміж ними лиш одна
Стоїть бездушна і сумна
Палата Орші як мара...
Неначе голод або мір
Позамітав боярский двір.

Він зсїв з коня і пішки йде,
Коня за поводи веде:
Аж тут гурток дїтий малих,
Що грались на подвірю, в миг
Зірвались. Грізьба его очий,
Его одежа, вид страшний
Злякали їх, — розбіглись пріч.

Він входить в дім, — в комнатах ніч.
Скрипить підлога і стара
Дрожить посуда скрізь пуста
На спорохнїлих поличках...
Сумрак кімнату всю задяг...
Лиш крізь віконниці по шклах
Неясний сонця луч продресь
І на печи в кутку кладесь.
А тут і сходи... І по них
Посеред сумерків нічних
Біжить Арсенїй на гору,
Аж ясний сьвіт вразив его.
Замерзле перед ним вікно
Хитало ся. — Мабуть давно
Відчинене стоїть воно,
Бо снїг нападав перед ним
Високим горбом ледяним...
Знакоме місце! — Ті самі
На лїво дверцята старі,
На замок замкнені. — Іржа
На них неначе кров буда.
Ножем він замок гнеть розбив,
Скрипливі дверї відчинив
І скоро а на пальцях йде,
Бо — там его десь любка жде.

Війшов. — Шукає. — Чи-ж она
Передї мною криесь вже?
Шукає скрізь, еї нема!!
То пречїнь дивно! Ліжко ще
Стоїть зімняте! — І мабуть
Ще недалекий час, як тут
Сї дежала голова.
Тут голову нераз, не два
На тихий сон вона клала,
Підходить близше і тогди
Зобачив він, як порохи
На білу постїль налягли
І як свої тонкі сїтки
Скрізь затягнули павуки.

А вже до вечера їшло.
Кидало сонце крізь вікно
В кімнату тиху і пусту
Свое проміне золоте.
Арсенїй голову сумну
Склонив на груди. А отсе
Здрігнув ся, наче на змию
Поставив він стопу свою.
І в тую хвилю, Боже мій!
Він бувби рад, щоб лютий змий
Впустив єму свое жало
Вперід, — чим він уздрів его.
Бо людскі перед ним кістки
Білїли ся, а з голови
Череп — всьміхав ся без очий.
І білих мармурних плечий
Всї гордощї і вся краса,
Дівоча, довгая коса
Розсипала ся по кісткам,
Поприлипала... А оттам,
Де серце чисте, молоде
Любовю било ся живе —
Крутились вже цїлі роки
Гидкі, голодні черваки...
. . . . . .
. . . . . .
„От що остало ся з любви!
Холодний порох і — кістки!
Все, все, що я колись кохав,
Устами ніжно цїлував,
Прийме бездушная земля!
Сї-ж пречастая душа,
Принявши божественний вид,
В небеснім царстві днесь царить;
І днесь в оттих кістках мій взір
Вбачає виразний докір...
Она умерла в цьвітї лїт.
Чи серед мук, чи без трівог,
Коли і як, — то знає Бог.
...Він був отець і ворог мій;
Нехай кістки ті посьвідчать,
Що тут лишили ся по ній
І невоховані лежать!
Велика є вина моя, —

чук з напастями на наших обох послів. Опісля дав ся чути голос когута, москвофільска мара розбігла ся, трупи вернули до своїх гробів і стало тихо...

Віруючий нарід надіє ся, що та тишина буде вже вічна, що дай Боже, амінь!

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 2-го вересня 1896.

Зміни в галицкім учительстві середнім. Посади учителїв дістали: Дійсний учитель з ґімназиї в Коломиї Юл. Кобиляньский дістав посаду у віддїлї рускім тої-ж ґімназиї; професор ґімназиї з Ярослава Франц Фоґель в школї реальній в Тернополи. — Дійсними учителями шкіл середних іменовані суплєнти: Андр. Алиськевич з II. ґімназиї у Львові для ґімназиї в Бродах; др. Вікт. Гай з ґімназиї Франц-Йосифа у Львові для ґімназиї в Коломиї і Андр. Процик з IV. ґімназиї у Львові для школи реальної в Тернополи. На конець провізоричним учителем іменований суплєнт Людв. Млинек з III. ґімназиї в Кракові для низшої ґімназиї в Бучачи.

Кн. Лобанов-Ростовский, російский міністер заграничних справ, про котрого смерть подали ми вже телеґрафічну звістку, нездужав вже від давна на недугу серця і длятого звичайно в сій порі виїзджав на купелї. Сим разом станула ему на перешкоді подорож царя до Відня. Підчас гостини у Відни дістав він був атаку серцевого при розмові з італїяньским амбасадором, але й зараз стало ему лекше. Цар мав опісля вертати сам з Відня, а Лобанов мав поїхати на курацию до Дрездна, але події в Константинополи стануди тому на перешкоді і він був змушений їхати з царем до Кіева. В дорозї працював ще і розмавляв з царем, аж ось як раз підчас тої розмови в неділю около 4 год. занедужав у ваґонї і вечером около 8 год. закінчив житє коло станциї Козятин. Кажуть, що цар на вість о смерти Лобанова розплакав ся і велїв тїло покійника завезти аж до Кіева.

Кн. Алексій Борисович Лобанов-Ростовский походив із старого княжого роду і родив ся 1825 р., а службу державну розпочав в 1844 р. в міністерстві справ заграничних. Від 1882 р. до смерти Ґірса був він амбасадором у Відни і опісля став міністром справ заграничних. Покійник був одним із найздібнїйших мужів державних в Росиї. Австро-Угорскі відносини знав він дуже добре і був дуже люблений на віденьскім дворі. Єго то ділом есть, що росийска політика загранична за царя Николая вступила на иньшу дорогу і що іменно межи Росиєю а Австро-Угорщиною прийшло до дружнїйшої звязи, чого виразом була яка-раз гостина царя у Відни. Головною чертою політики Лобанова був мир і є повна надія, що та черта не змінить ся і за єго наслїдника. Хто буде тепер міністром справ заграничних в Росиї, поки що не знати. Цар покликав зараз до себе помічника кн. Лобанова в міністерстві, Шишкіна.

Та кара більша від вини:
Ні за життя, ні по смерти
Нам вже ся більше не зійти...
Роздумки перший грізний час
Вчинив ся вічностю для нас.
О, скоро навіть по смерти
Мені прийдесь до неба йти,
Клянусь, що тамки б изь воріт,
Заки війду в небесний сьвіт,
Спитаю ся, — чи Божа власть
Мені в раю єї віддасть!...
О Господи! Віддай мені
Єї устонька золоті,
Єї усьміх — усьміх жіжний
І чистий голосок дзвінкий!...
Один слабенький звук віддай!...
Бо що-ж мені без неї рай?...
...Хороші, та пусті слова
Чудовий храм — без божества!
. . . . . .
І що-ж зістало ся по ній
Мені на всїй земли сумній?
Куди не звернусь — не пійду,
Єї я більше не найду...
Пращай! Пійду без дум, без мрій
Один з тугою, в тьмі нічній,
Аж вітер сьнїгом раз на все
За мною слїд мій занесе!...“

Коломия, в серпни, 1895 р.

Люеґер на Буковинї. Віденьскі часописи антисемітскі доносять, що проводир віденьских антисемітів др. Кароль Люеґер приїде в перших днях жовтня до Радівців. Черновецкі лїберали дуже обурені, що Люеґер відважує ся, навіть на Буковинї, в тій послїдній твердини лібералїзму, розпочинати аґітацию.

Шкільне сьвято в Дорошівцях. Село Дорошівці, кіцманецкого повіту, може похвалити ся новим величавим шкільним будинком, в котрий громада вложила 12.000 зр. власного гроша. Будинок сей, поставлений на розвалинах давної корщми, посьвячено дня 30-го вересня при великій участи громадян, котрі так щедро причинили ся до того, аби на тім місци, де давнїйше народови подавано отруту, став дім просьвіти. Перед посьвяченем школи осьвячено дорогий шкільний сино-жовтий прапор, при чім з сторони кількох присутних сьвящеників були сказані проповіди про вагу просьвіти. Записати треба з задоволенем, що буковиньскі православні сьвященики зачинають брати участь в правдиво-народних справах, і надіяти ся належить, що такий рух обійме мало по малу все духовенство.

Жидівский месия д-р Теодор Герцль, автор голосної брошури „Der Judenstaat“, в котрій ставить своїм братам завдачу відбудованя независимої жидівскої держави в Палестинї, має приїхати в тих днях до Львова, щоб дати там почин великій аґітациї в користь своєї ідеї. Недавно був Герцль на авдиенциї у султана в Царгороді. Султан мав дуже радо повитати тую гадку і прирік свою підмогу. З відтам виїхав д-р Герцль до Льондону і заложив там підвалини під товариство Jewish Company, що має занятися ліквідациею жидівского маєтку в Европі і переселенем жидів до „обіцяної землї“. До Галичини має д-р Герцль привезти з собою споре число аґітаторів, що будуть мусїли витолкувати жидам, що не в Галичинї, а в Палестинї для них „обіцяний рай“, та що там треба їм глядати — „ґешефту“.

Нещаслива пригода. Підчас полюваня на диків у Вибранівці, бобрецкого повіта, стрілив молодий академик зі Львова в лїсничого Панека і убив єго на місци. Панек пішов в поле шукати диків і ішов скуденій, а академик взяв єго за дика і стрілив в него так нещасливо, що Панек пав трупом. Академик ставив ся сам перед судом але єго поки-що випустили на волю.

Процес против Филемона Залевского, про котрий ми вчера доносили, застановлено, бо Залевский виправає ся всякої вини, а прокуратор хоче зібрати докази против него.

Нова цивільна процедура. В міністерстві судівництва ведуть ся тепер підготовуючі роботи для введеня нової устної цивільної процедури. Міністер ґр. Ґлайспах — як доносять — обстає при первістно визначенім речинци введеня нової процедури, т. є. 1-го сїчня 1898 р., мимо протестів надсиланих із многих коронних країв, котрі стараються представити трудности введеня єї, не даючі ся в так розмірно короткім часї поборотн. Піднесено також нову квестию, на яку міродатні сфери не звернули доси уваги, іменно квестию стемплїв і належитостий при новій процедурі. Звістно, що нинїшна письменна цивільна процедура, що тягне ся часто в безконечність, вимагала значних сум на оплату стемплїв і належитостий при різного рода протоколах, прошеннях і прилогах. Отже тепер застановляють ся, в який іменно спосіб той для державної каси дуже пожаданий дохід заступити иньшим при цивільній процедурі і то так, аби він надто не обтяжав сторін, глядаючих справедливости.

Жіночий поєдинок відбув ся в Парижи між двома робітницями, що посварили ся підчас забави, а потім визвали себе. В товаристві кількох знакомих они вийшли з салї, скинули з себе станики і корсети, хопили за ножі і кинулись на себе. Заки поліция змогла перешкодити, одна з них впала тяжко ранена три рази ножем; а друга в товаристрї полїцаїв пійшла до вязниці.

Фотоґрафію Галичан, що їздили на виставу в Нижнїй Новгород помістило „Новое Время“ в ч. 292 свого недільного додатка. Галичане фотоґрафували ся в Кронштадтї в ґрупі з тамошними „русскими“, що зійшли ся на панахиду на могилї Мих. Качковского. Найлїпше мож пізнати на фотоґрафії господинів: д-ра Добраньского, Маркова, Мончаловского, купця Дуткевича, поміщика Малецкого, Береского, д-ра Гакмана, Дорика, Мудрака, судію Левіцкого з донькою, Пивницку і Матковского з жінкою, а з тамошних адмірала Брилкина, госпожу Брилкину, о. Сергіева, Никитина і переселенців Пухира з дїтьми, Дрогомірецкого, Лопатиньского і др.

Алькоголь може бути лїком. Одна женщина в Льондонї випила з горівкою трийцять ґрамів сильного карболевого квасу. На єї устах і в горлї виступили слїди попареня. Коли при помочи сонди очищено водою жолудок отроєної, лїкар пересьвідчив ся, що квас жолудка не зничив зовсїм. З того він виносить, що алькоголь в добрим лїком на отроєне карболевим квасом і може бути з успіхом уживаний. До спарених карболем місць лїкар прикладає тепер вату скроплену алькоголем і характеристична біла краска опарених місць щезає.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 2-го вересня 1896 року.

Царгород. Вчера, в річницю вступленя на престол султана ілюмінувано місто. День і ніч минули спокійно.

Франкфурт. Frankfurter Ztg. доносить, що кн. Лобанов підчас свого побуту у Відни в розмові з ґр. Голуховским старав ся уторувати дорогу кн. Фердинандови болгарскому до поєднаня з віденьским двором.

Відень. Цар надав президентови полїциї Стейскалеви великий хрест ордеру сьв. Станїслава, совітникови полїциї Франкденови ордер сьв. Станїслава II. кл. а другим урядникам полїцийним менші ордери. Полковникови Пфлїґлеви, комендантови полку ім. Александра I. надав цар ордер сьв. Анни в бриллянтах, а жовнїрам, що повнять службу в гоноровій компанії, казав виплатити по 3 рублї.

Атени. З девяти послів кретеньских, що тут лишили ся, пятьох вернуло вчера до Канеї.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операцийна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Черновцах**, улиця Менґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших информацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Черновцах, улиця ратушева (дім Вінцоффера.) (31—100)

Для школярів!

Товариство „Просьвіта“ при вближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сѣвіт. Рад Шкільних, Впов. сьвящеників, катихитів, учителїв і родичів, що книжки накладу товариства, призволені кр. Радою шкільною на премії для учеників, красно оправлені з позолоченими берегами, можна купити **в канцелярії товариства у Львові в рынку ч. 10,** по слїдуючій цїнї:

Розкази про сили природи 20 кр., Оповіданя о житю сьв. Бориса і Гльба 20 кр., Повістки для дїтий 27 кр., Сестра 15 кр., Байки 22 кр., Істория Руси ч. I. 25 кр., Істория Руси ч. II. 23 кр., Лен і конопаї 24 кр., Рогата худоба 45 кр., Про живоплоти і яїси 20 кр., Венямин Франклїн 16 кр., На досьвітках 22 кр., Серед ледового моря 25 кр., Житє сьв. великомученика і лїкаря Пантелеймона 20 кр., Дрібна птиця господарска, а великі гроші 20 кр., Відкритє Америки 22 кр., Звірята шкідні і пожиточні 42 кр., Перекотиполе, повістка, 18 кр., Кирило і Методій 22 кр.

Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр., в лучшій оправі: а) хребет полотняний і золочений хрест в переду 25 кр., б) цїла оправа полотняна, береги золочені і золочений хрест в переду 35 кр.

Молитвенник народний великий по цїнї 90 кр., 1·10, 1·30, 1·60, 1·80 зр.

В рускім товаристві педагогічнім, улиця академічна ч. 8. у Львові, можна також дістати на премії для учеників слїдуючі видання:

Образкові видання. Звірянець 10 кр., Гостинець 10 кр., Забавки 10 кр., Меняжерия 10 кр., Робінзон 40 кр., Квіточка 20 кр., Віночок 20 кр., Кобзар Тараса Шевченка 20 кр., Ґете-Франко: Лис Микита 50 кр., Мірон: Пригоди Дон Кіхота 40 кр.

Видания без образків. Читанка ч. I., II., III., IV. оправні 20 кр., без опр. 10 кр., Вязанка желань 10 кр., Хемія Роское 40 кр., Учитель на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 2 зр., Дзвінок на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 4 зр., Ів. Левицкий: Попалась. Різдвяні сцени 10 кр., Вол. Шухевича: Записка школяря 20 кр., О. Нижанковский: Батько і мати, двосьпів для дїтий а фортепіяном, 10 кр., Леопїда Гльбова: Байки 5 кр., В. Чайченка: Олеся; Комар; Грицько по 5 кр., Дума про княгиню Кобзаря 5 кр., Дніпрової Чайки: Казка про сонце та его сина; Писанка по 5 кр., М. Лисенко: Тече вода з-під явора. Двосьпів а фортепіяном. 10 кр., Маша етнографічна Руси-Украіна 20 кр., Гордїенко: Картаґинцї і Римляни 20 кр., Юлїй Верне: Подорож довкола землї 60 кр., Барановский Приписи до іспитів 20 кр., Молитвенник народний, в полотно оправлений, 20 кр., д-ра Л. Кельвера: Коротка істория педагогії 60 кр.

Всякі замовленя висилають ся скоро і точо.

Виданя „Буковини“.

Царівна. Повість Ольги Кобилянської, сторін 424, 8°, цїна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна. сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ всї три книжкї коштують лише 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літографічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести від моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь з поважанєм

Стефан Ґаіна.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Гльбоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Гльбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиї, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиї	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станіславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкавича.

Ч. 185. Чернівці, пятниця дня 23. серпня (4. вересня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. „Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

В справі ревізиї катастру ґрунтового.

Вже з самого початку, коли я забирав ся писати мої розвідки про катастер ґрунтовий на Буковинї, уважав я за річ дуже важну і цїкаву, порівнати податок, який оплачують тепер поодинокі повіти, з тою сумою податку, яку оплачували буковиньскі повіти перед реґуляциєю катастру ґрунтового, т. зн. перед р. 1880-им і приглянути ся близше тому, оскільки ті суми ріжнять ся одна від другої, оскільки в оподатковаю повітів зайшла по реґуляциї катастру ріжниця. Але доси не міг я сего зробити, бо помимо найбільших заходів годї було роздобути певних до того даних. Аж ось дістав я посередно від п. бр. Мустаци — (котрому складаю тут за се подяку) — виказ податків, який платили поодинокі буковиньскі повіти в р. 1880-ім, і тепер можу на підставі сих даних мої попередні розвідки доповнити.

Податку ґрунтового платила Буковина після повітів податковых:

Повіт	в р. 1880		в р. 1895	
	зр.	кр.	зр.	кр.
Черновецкий м.	8.975	77	9.554	92
Черновецкий с.	27.273	20	47.544	62
Ґурагуморский	11.851	86	14.319	05
Кімполунский	36.281	50	25.171	85
Кіцманьский	29.239	79	47.183	61
Радовецкий	35.942	91	46.605	35
Садаґурский	33.995	44	49.305	37
Серетский	30.236	25	39.463	54
Сольский	11.198	34	10.192	37
Станівский	9.932	47	12.838	14
Сторожинецкий	22.112	26	27.928	30
Сучавский	31.273	62	58.605	42
Вижницкий з Путилівским	32.169	19	31.778	22
Заставнецкий	39.410	85	66.166	64
Всї повіти разом	359.895	45	486.657	40

Коли розрахувати все те на процента від 100, то покаже ся се ще в лїпшім сьвітлї. І так на

повіт	із кождих 100 *ha* оподаткованої землї припад.	із кождих 100 зр. оплачуваного податку ґрунтового припадало в р. 1880-ім	в р. 1895-ім
Черновецкий мійский	0·514 *ha*	2 зр. 53 кр.	1 зр. 96 кр.
Черновецкий сїльский	4·408 „	7 „ 58 „	9 „ 77 „
Ґурагуморский	4·108 „	3 „ 29 „	2 „ 94 „
Кімполунский	22·775 „	10 „ 08 „	5 „ 17 „
Кіцманьский	3·231 „	8 „ 09 „	9 „ 69 „
Радовецкий	17·553 „	9 „ 98 „	9 „ 57 „
Садаґурский	4·305 „	9 „ 42 „	10 „ 13 „
Серетский	4·891 „	8 „ 40 „	8 „ 11 „
Сольский	2·864 „	3 „ 11 „	2 „ 11 „
Станівский	2·032 „	2 „ 76 „	2 „ 63 „
Сторожинецкий	8·954 „	6 „ 14 „	5 „ 75 „
Сучавский	5·364 „	8 „ 69 „	12 „ 04 „
Вижницкий з Путилівск.*)	14·371 „	8 „ 98 „	6 „ 53 „
Заставнецкий	4·630 „	10 „ 95 „	13 „ 60 „
	100·000 *ha*	100 зр. 00 кр.	100 зр. 00 кр.

Порівнавши всї тоті числа з ріжних лїт з собою, бачимо 1), що при реґуляциї катастру ґрунтового в р. 1881-ім підвисшено податок ґрунтовий на Буковинї о 126.761 зр. 95 кр. т. зн. о 35·216%!

Тото підвисшене податку ґрунтового для цїлого краю *зовсїм нерівномірно* відбило ся на поодиноких повітах, бо

в повітї	+ підвисшено — знижено зр.	кр.	о який %?
Черновецкім м.	+ 579	15	+ 6·452.. %
Черновецкім с.	+ 20.271	42	+ 74·327.. „
Ґурагуморскім	+ 2.467	19	+ 21·650.. „
Кімполунскім	**— 11.109**	**65**	**— 32·274..** „
Кіцманьскім	+ 17.943	82	+ 61·367.. „
Радовецкім	+ 10.662	44	+ 29·664.. „
Садаґурскім	+ 15.309	93	+ 45·035.. „
Серетскім	+ 9.227	29	+ 30.517.. „
Сольскім	**— 1.005**	**97**	**— 8·983..** „
Станівскім	+ 2.905	67	+ 29·254.. „
Сторожинецкім	+ 5.816	04	+ 26·302.. „
Сучавскім	+ 27.331	80	+ 87·395.. „
Вижницкім з Путилівскім	**— 390**	**97**	**— 1·215..** „
Заставнецкім	+ 26.755	79	+ 67·888.. %

Ми бачимо отже, що помимо того, що підвисшено суму податкову для цїлого краю, і то о більше як третину (35·216%) доси оплачуваного податку, у трох повітах зовсїм не підвисшено, ба навіть, як *Кімполунскім, значно знижено податок*, а в декотрих повітах, як в Сучавскім, Черновецкім, Заставнецкім, Кіцманьскім і Садаґурскім підвисшено аж занадто богато, бо о 87%, 74%, 67%, 61% і 45%!

По 2) ми бачимо, що повіти Черновецкий мійский, Ґурагуморский, Кімполунский, Радовецкий, Серетский, Сольский, Станівский, Сторожинецкий і Вижницкий з Путилівским причиняють ся тепер в *меньшій* пропорциї до податку ґрунтового нїж в р. 1880-ім; а повіти Черновецкий сїльский, Кіцманьский, Садаґурский, Сучавский і Заставнецкий причиняють ся тепер до оплачуваня того податку *в далеко висшій* пропорциї нїж було перше, що отже *надвишка податкова по реґуляциї катастру ґрунтового звалила ся цїлим своїм тяґарем головно на тоті повіти.*

*) Вижницкий і Путилівский повіт беремо разом, бо в 1880-ім р. тоті повіти податкові не були ще роздїлені.

Суму оподаткованої землї кладемо 1,014.693·8627 *ha*, т. зн. тоту землю, яка була в 1895-ім р. В р. 1880-ім було трохи меньше оподаткованої землї, але ріжниця межи тим роком а 1895-им не дуже значна.

Наша антольоґія.

Що менї?

Сонце сьвітить, усьміхнеть ся
Не менї,
Май зелений розіветь ся
Не менї; —

Овочі аж золотаві
Не менї.
І дани золотоплаві
Не менї. —

Тільки вітер лютий, холод —
То менї;
Тільки горе, нужда, голод —
То менї.

Гриць'ко Василишин.

З Борнса.

I.

Чим гарнїйше вона, чим нїжнїйше
На високім пишаєсь стеблї, —
Тим і бурево-вітром сильнїйше
Ґне деревю долів до землї.

Чим любійше дзвенять ранним сьвітом
Ген під небом пташини пісьнї, —
Тим певнїйше під неба блакитом
Острить яструб кігтї вже грізні.

І чим висша є ціль на примітї, —
Тим прикрійший до неї все путь;
Всї найбільшї щастя на сьвітї
Все найбільшее горе несуть.

II.

Кругом лягла
Осїнна мгла
На лїс, поля, луги;
Потоки гір
Мов на упір
Вдаряють в береги.

Кругом лягли
Тумани мглї
І вихор заревів;
Менї туман
І ґураґан
Милїші ясних днїв.

Час непогод
І повінь вод —
Душі моїй рідня;
Любов хитка —
Житє листка
На вітцї втятій з пня.

Та скоро сьвіт
Минулих лїт
Не сяє в вишинї,
Дай мінь житя,
Щоб мирно я
Забув щасливі дні.

В. Щурат.

Тоті нові дані ствердкають отже цїлком докладно те, що я в попередних своїх розвідках на підставі иньших даних сказав!

Але може хто скаже, що се ще велике питане: котрий роздїл податку ґрунтового можна, ба навіть треба уважати справедливійшим? Чи той, який був перед реґуляциєю катастру ґрунтового в р. 1838—1880, чи той, що настав по реґуляциї катастру, по 1881-ім роцї? На се ось моя відповідь: Хто хоть трохи знає наш край, той мусить признати, що податок ґрунтовий перед реґуляциєю катастру ґрунтового був на Буковинї справедливійше розложений, ніж тепер, і що реґуляция катастру стала для деяких повітів не реґуляциєю, а кривдою.

Чи приглядати ся нашому катастрови ґрунтовому з того боку, як ми се перше робили, чи з того, з якого ми его тепер розбираємо, завсїгди виходить одно і те саме, що при реґуляциї покривджено повіти: Черновецкий сїльский, Кіцманьский, Садаґурский, Сучавский і Заставнецкий, а тота кривда вийшла на користь головно Кімполунскому повітови, або скажім ще виразнїйше: покривджено повіти рільничі на користь повітів лїсистих.

Чому-ж ми мусимо так думати? — Тому, бо всї можливі зіставленя статистичних даних на се вказують. Особливо ж отеї порівнаня теперішного катастру з давнїйшим, які ми подаєм сегодня, дуже богато і ясно говорять.

Давний катастер укладали урядники адмінїстративні — у них ми скорше можемо припускати безінтересовність, ніж у сьогочасних заступників нашої автономії, котрі як у богато иньших річах не знають пардону а лиш інтерес тих, котрих вони саме заступають, так і при уложеню катастру ґрунтового в р. 1881-ім переважили важку на свій бік.

Се все ми вже в попередних наших статях доказали, а тепер маєм ще і тото вдоволене, що і нові дані ствердкують наші попередні домаганя. Побачимо, оскільки тоті наші оправдані домаганя будуть узглядненї тепер при ревізиї катастру ґрунтового, при котрій по мнели устави мають усунути ся разячі нерівномірности в розложеню податків. Тому то ми отеї і попередні наші уваги в тій справі сьміємо предложити під розвагу тих мужів, що тепер покликані перевести ревізию катастру ґрунтового. Ми жадаємо справедливости а більше нїчого. Очивидна кривда рільничих повітів спонукала мене промовити в сїй важній краєвій справі своє слово і виявити свою думку. Се — а більше нїчого — було у мене на умі. Длятого я не відповідав і тепер не відповідати му на послїдні напасти Buk. Post против мене, бо нїхто чей не буде вимагати від мене, аби я борикав ся з чоловіком, котрий замісць обговорювати саму річ і бороти ся зо мною в отвертім поли, скривши ся за анонїм кидає ізза плота на мене всякі особисті зневаги і воює крутарством. Хто, аби нїбито побороти свого противника, хапає ся аж такого способу, що старає ся его перед другими осьмішити і грубими словами зневажати, той сам себе поборов. В недостатку річевих арґументів прикриває він свою неміч негідними напастями на особу, думаючи, що тим і ріжними крутарствами осягне все таки якийсь успіх, але дарма. Правда остане правдою.

Ми старали ся щиро прислужити ся в сїй важній хвилї покривдженим повітам і покривдженим громадам, подали їм богато материялу, на підставі котрого можуть вони сьміло домагати ся від комісиї краєвої для ревізиї катастру ґрунтового усуненя їх кривди. Чи громади і повіти з сего скористали або скористають, се вже иньша річ. Що було в нашій силї, ми зробили, ми старали ся тим сповнити наш обовязок заступника народного. Інтелїгенцию нашу по селах ще раз взиваємо, щоб допильнувала, аби покривджені громади упімнули ся о своє право. Ще не запізно.

Др. Ст. Смаль-Стоцкий.

Чия кривда?

II.

Дальша кривда волоска, на яку скаржить ся „Gazeta Bucovinei“, то розширене шкіл. В тій цїли подає румунїзаторский орґан спис шкіл, котрі розширено тогід, між котрими є 14 руских, 4 волоскі, а 1 руско-волоска. Се зіставлене було-б дуже хитре, наколи-б не було таке дурне; бо що припадково в тім роцї розширено більше руских шкіл, не доказує кривду волоску, а противно руску, котру залагоджено по части сим разом на папери, бо зі всїх 14 розширень виконано тілько 5, а то: в Кліводинї, Рускім Банилові, Лашківцї, Василеві і Юрківцях, розширене-ж прочих 9 шкіл, а то: в Станівцях Горішних, Репужинцях, Ширівцях Горішних, Жучцї Старій, Рогізнї, Горошівцях, Глиницї, Васловівцях і Вікнї має аж сего року увійти по части в жите. „G. B.“ замовчує, кілько шкіл волоских розширено тогід в дійсности, та й те, що пр. с. р. розширено школи волоскі, а то в Ботушанї (1 на 3-кл.), в Пертештах Долїшних (2 на 3-кл.), а в Горішних (2 на 3-кл.), в Валисацї (1 на 2-кл.), в Сторожинцях (4 на 6-кл.), в Йорданештах (1 на 3-кл.), крім того засновано філїяльні школи в Сторожинцях і Йорданештах, отже разом 8 волоских шкіл, а лише 2 рускі в Товтрах і Карапчеві, тай то обі лиш на папери. Із сего видно, що розширюване йде неоднаково, бо припадково, без плану.

За те видко, чия кривда що-до числа клас із слїдуючого зіставленя:

В роцї 1894/5 було в Буковинї шкіл:

Після класс:	волоских	волоско-нїмецких	руских	руско-нїмецких
1-класових	71	8	88	2
2-класових	19	6	27	2
3-класових	9	2	4	3
4-класових	5	8	3	3
Разом	104	24	122	10
Всїх класс:	156	58	168	27
	214		195	

Подїливши число класс через число душ волоских, а взглядно руских, припадає одна класа шкільна на **973** Волохів, а знов на **1.376** Русинів.

Чия-ж тут кривда, панове румунїзатори? Сї цифри говорять яснїйше, як ваші про припадкові розширеня з р. 1895.

Третя кривда волоска має бути після „G. B.“ розділене запомог для тих учителїв, що вчащають до курсу ручних вправ. „G. B.“ каже, що с. р. дано запомоги 4 Русинам, а лиш одному Волохови, а забуває, що тогід дано еї 3 Волохам: Млещинцї, Церанови і Цуркановi, а нїодному Русинови; отже виходить, що в 2 роках дістали запомогу 4 Волохи і 4 Русини. „Дивна рівномірність“, кличе з емфазою „G. B.“ — „Дивись, дивись!“ скажемо й ми; бо справдї рівномірно їх розділено, хоч додати мусимо, що сї запомоги після нашої інформациї, дає кр. рада на сесиї всїм того гіднім, що о неї просять; коли-ж учителям-Волохам не хотїло ся с. р. просити о неї, чия в тім вина? Мабуть їх самих,

---

МОЇ ПРОХОДИ.

В Лугах.

В Лугах над Солотвинською Бистрицею, в тих любих Лугах, де носить ся — лунає „гей руб!“ — там росте трава для цїсарских коний.

Я туди часто ходжу на розмову з Ангелом Меланхолї.

* * *

На Бистрици долї водою пустилась тихесенько рожева, легка филя: там за Карпатами палила стара матуся на вечеру для грізного царя горячого лїтного дня.

Я піднав ся. Ішов домів з китичкою незабудьок, але не збогачений нї одною думкою: нинїшний день я кинув на дно Бистрицї.

Та довелось менї погорячити ся. Я чув якісь крики та пускав їх мимо уха; тепер побачив, що сторож трави для цїсарских коний передав міському полїцаєви дївку — бідну дївку до міських арештів.

В неї була насунена на очи хустка та вона ще й відвернулась від прохожих, стоячи на шляху перед мостом. Биля неї кидав ся на всї боки бундючний полїцай, а сторож стояв на нейтральній териториї, на межи між лугами й придорожним шляхом.

— Як стоїш! кричав полїцай, га? Як звеш ся, мостердзею! Відки ти? Не чуєш, що питаю?

— З Пасїчної.

— І не пішло-б то, вважаєте, на службу! — вмішав ся сторож. — От, дранте!

— Я була...

— Слухай, що я повідаю! Кріке дунер... мостердзею!... — гукав полїцай і згірдливо споглядав понад голову сторожа слїдом за клубами диму з довгої люльки.

— Толочить траву для цїсарских коний, — жалував ся знову сторож.

Але полїцай не переставав маловажити его і з високої шоси глядів на него згорда, взявшись ще попід боки. А я знав его і він мене знав. Колись я лишив его в ґімназиї шкільним сторожем, та, видко, директор прогнав его помимо его урядової поваги, як много иньших сторожів.

— Ви тут вольности заживаєте? — привитав мене бувший сторож ґімназияльний по давному, чемно. — По менї вже третий настав, — додав якось тихшим голосом, мабуть, щоб не почув сторож. Та зараз-же й зробив таку урядову міну і так захмурив ся, що той не знав, чи вперти ся в кут, чи в двері, а менї стало омнно, що я звитав ся з ним. Тож я просто з моста і сказав ему, щоб пустив на волю свого вязня, а сам пустив ся через міст до міста.

— Ага! — злобно сказав через плече полїцай. — На що-ж нас тут держать!—Він крикнув мов зраненний ножем і стукнув по блашанім півмісяци, на котрім стояв виписаний полїцейский нумер 43.

— То не моя трава і не ваша, але для цїсарских коний, — повтарял своє сторож, а полїцай з гробовим сьміхом спитав лиш, що менї до того. — Потрібна вам, га? — і він обернув ся на запятку, та потім подивившись на мене бездично, кинув очима на свого вязня і прижмурив ся.

Я пересадив рівчак і мерщій поскочив за лози. Поки я сховав ся від них, сьміяв ся з великого дотепу один лиш полїцай; сторож стримав ся від сьміху, — може длятого, що від часу до часу брав від мене на пиво, позваляючи менї за те толочити траву цїсарских коний проходами та лежанкою. Та скоро лиш сховали мене від „урядників“ мої зелені дутові други, я почув сьміх обох драбів, на яких не варта було й поглянути, не то говорити з ними.

— Я гадав, — говорив сторож серед реготу полїцаєви, що по такім „intermezzo“ не міг вже вдержати давнїйшої, холодної поваги, — я гадав, що се той сам надходить; був би знов щось придумав. Але тамтой висший, з вусами... Ходить тут до купелї що днини і все щось цїкавого вистругне. А нинї „фільот“ кличе мене, пе-

хиба що після „G. B.“ мала-б шк. рада натручуватись з нею Волохам.

„G. B.“ коле далї в очи, що в повітовім місточку Кіцмани є вже 6-клясова школа, а волоскої нема. Котре, спитаємось, повітове місточко не має 6-кл. школи? Серет, Радівці і Сучава мають їх вже давно по дві, Кімполунґ, Сторожинці і Ґурагумора мають по дві школи, що доповнені або доповняють ся на 6-кляс. Скажуть може, що се не чисто волоскі, а мішані школи; а хто-ж Волохам винен, що не мають ні одного місточка повітового чисто волоского!?

Отсе доказали ми, чия кривда, волоска чи руска в шкільництві буковиньскім. Відповіли ми на закиди що-до протеґованя Русинів в некористь Волохів і доказали як раз противне. Поручаємо залагоджене сих кривд ц. к. властям шкільним і нашим вп. послам.

На конець скажемо ще слово. „G. B.“ звалює вину за сї кривди волоскі на п. інсп. Поповича. Доказавши цїлковиту безпідставність румунїзаторских жалїв, злишна і всяка оборона п. інсп. Поповича, він сї і так не потребує. За те мусимо вказати на сьмішність, ба безглуздє ворогів, що закидують п. інсп. Поповичови его дбалість о руске шкільництво, котре найвисшою властию шкільною повірено его опіцї. Сей закид румунїзаторский найкраще признане, що п. інсп. Попович виповняє совістно свій обовязок. Вам, панове румунїзатори, до рускоro шкільництва зась, а коли маєте які жалї, то горлайте на тих, що мають дбати о ваші школи, ви їх маєте в радї шкільній безправно і з покривдженем Русинів аж 5, тих і чінайтесь! Але вам не добро волоских шкіл на думцї, а зневчене руских, тому й ристе під тими, що стоять на сторожи рускоro шкільництва, та даремні ваші заходи, ваші підлі заміри знає вже, Богу дякувати, ряд, знає весь сьвіт і не противить ся вам вже нїхто.

НОВИНКИ.

Черновцї, дня 3-го вересня 1896.

Архикнягиня Стефанія має на довший час прибути в половинї сего місяця до Галичини, аби загостити у родини ґр. Потоцкого в Ланцутї.

Іменованє. Др. Альвін Кайлер, будівничий асистент при черновецкій дирекциї почти, іменований комісарем в міністерстві торговлї.

Комбінациї „Дѣла“ підчас спеки. „Дѣло“ в ч. 187 подає в новинках, що підчас побуту цїсаря в Галичинї має бути ґр. Ст. Баденї іменований наслїдником кн. Санґушка, се-б то намістником, а маршалком кр. має зістати ґр. Стадницкий з Крисович; що епископом в Перемишли має зістати напевно еп. Куіловский, а станїславівским мітрат Чехович; що настоятелї о. Василиянина Шептицкого предкладали ему епископство і т. д. Можемо на основі певних інформаций заявити, що на всїм тім нема анї слова правди, а все звичайна ґазетна комбінация.

Директором ґімназиї в Самборі іменований професор др. Франц Томашевский з Кракова.

Іменованє учителїв на Буковинї. Краєва рада шкільна уповажнила повітові ради шкільні іменувати провізоричними учителями взглядно учительками цїлий ряд кандидатів. Призначені суть: в черновецкім заміскім повітї: Марія Митрофанович до Волоки, Марія Янушевска до Шубранця, Олена Венглиньска до Чорнавки, Каролина Сухонос до Камени, Ілія Клим до Нових Мамаївців, Евгенія Ярошиньска, Денис Руснак і Йосафат Пачак до Раранча, Петронеля Зарицка до Рогізни, Теофіл Поремберский до Кічери, Зеновія Янович і Николай Неделко до Тоноровців, Олена Тімко до Боян, Евгенія Буцко до Добриновців, Рахель Шнайдер в Нової Жучки і Йоанна Островска до Ленківців. В ґурагумореким повітї: Ілія Тевтул до Качики. В кімполунґскім повітї: Николай Іваницкий до Руснебоула. В кіцманьскім повітї: Ілія Хранко до Кіцманя, Ґригорій Мартинюк до Шишківців. В серетскім повітї: Оттіло Ельгольц і Амалія Досталь до Ґлїбоки. В сторожинецкім повітї: Аґлая Мінтіч до Волоского Банилова, Александер Штробель до Бобівців, Олена Руденьска до Глиниці, Михайло Ілїка до Старих Брошківців, Петро Попович до Красної, Ґоян до Карапчева, Евгеній Козак до Драчинців, Йосиф Бендак до Давиден-Зруб. У вижницкім повітї: Сара Бухгольц до Сторонця-Путилова, Денис Цурканович до Слободзїй-Банилова, Стефан Зотта до Бергомету, Дмитро Томоруґ до Серґїв, Зузанна Ґродецка до Іспаса, Мариян Петрик до Карапчева, Матильда Мемлявер до Вашківців, Николай Бендак до Шипота, Николай Буйницкий до Конятина, а Ґіттель Барон до Вижниці.

„Câteva cuvinte despre folosul limbei românești“. (Кілька слів о користи волоскої мови.) Так називає ся памфлет румунїзаторский, в котрім безіменний автор обезчещає в найогиднїйший спосіб руский нарід, руску мову і все, що руске. Брошурка вийшла в якійсь тайній друкарнї панромуньскої лїги без означеня місця і часу. Вчера наспіло по кілька примірників під адресами священників, особливо в руских громадах, разом з друкованою карткою, в котрій просить ся, щоби ті памфлети роздаровували межи нарід. Почта надачі нечетельна, марки-ж угорскі, але автор буковиньский румунїзатор, бо говорить о бук. відносинах. Звертаємо увагу ряду і суду на сей плід румунїзаторскої музи, а всїх щирих Русинів на провінциї просимо умильно, розвідатись і подати нам імена тих, що будуть розповсюднювати сей памфлет, щоб ми могли напятнувати їх публично. Надїємо ся також, що ц. к. прокуратория, помимо п. Прідія, підніме сейчас законні міри в інтересї публичного спокою.

В станїславівскій ґімназиї було з кінцем минувшого шкільного року 520 учеників. З них було: 213 рим. кат., 145 грек. кат., 4 вір. кат. і 158 жидів; після народности було 374 Поляків, 142 Русинів, 3 Нїмці і 1 Чех. На виклади рускої мови ходило 157 учеників. В читальни для молодїжи є 776 творів в польскій, 312 в рускій і 346 в нїмецкій мові.

Австрийска рада державна має — як довідує ся віденьска Presse — бути скликана при кінци вересня або з початком жовтня с. р. Остаточний термін скликаня ради державної ще не постановлений.

Зміна залоги. По маневрах має 30-ий полк піхоти перенести ся зі Львова до Тернополя, а 55-ий полк перенесе ся з Тернополя до Львова.

До І-ої кляси рускої школи взірцевої при семинарії учит. в Самборі вписало ся 26 учеників. Катехит Ґмитрик і прокуратор Стебельский вписали своїх синів до польских шкіл!

Курс для податкових уряднидів отворила галицка фінансова дирекция від 1-го с. м. почавши на 6 тижнів, щоби познакомити податкових урядників точнїйше з виміром правних належитостий. Всего отворено два курси, у Львові і Кракові.

Страшна сцена. В нашім місті остало ся мале число вояків, котрим однак немило, що не пішли на маневри. Тож устроюють собі тут нічні сцени, аби не забути уживане зброї. В ночи з вівторка на середу фрайтер Фльореску хотїв спробувати свій баґнет і нападав ним на переходячих людий. Очивидно черновецкої полїциї не видко було. Коло каварнї Ґрінберґа побачив воєвничий фрайтер каснерку Ізабелю Горват, напав на неї і розтяв їй баґнетом ніс, так що она впала безпритомна. Вкінци надійшла полїция і арештувала его, а опісля відставлено Фльореску на однах.

Поважний вік 102-гі роковини уродин обходив минувшої пятницї в Берлинї майстер шевский Кароль Прайцлер, ще повний сил і сьвіжий на умі. Прайцлер, найстарший меншанець Берлина, одержав в той день від цїсаря Вільгельма письмо, в котрім яко почестний дар переслав ему монарх значну грошеву суму. Перед двома лїтами, коли старий швець обходив сотні роковини уродин, дарував ему цїсар свій портрет. В часї сегорічного торжества стояв той портрет прикрашений цьвітами на великім столї, на котрім зложено подарунки, надіслані Прайцлерови з різних сторін. Старушок був в знаменитім настрою, попивав вино і пиво, та оповідав різні пригоди з свого житя. Між иньшими сказав, що ще перед кількома лїтами хотїв другий раз женити ся, але остаточно розрадив ся. Між гістьми, що прибули до Прайцлера на торжество, була і давна его приятелька, 91-лїтна старушка Марія Бґмке.

Померли: о. Михайло Кашакевич, гр. кат. парох в Пискоровичах, ярославского деканату, в 74-ім роцї житя, в 43-ім священьства; — в Острици на Буковинї о. Юрій Андронік, гр. пр. парох, в 73-ім роцї житя.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 3-го вересня 1896 року.

Будапешт. На сегодиїшнім засїданю угорского сойму предложив міністер фінансів державний буджет на 1897 р. Всїх видатків разом виказує буджет 475,238.670 зр., а всїх доходів 475,326.305; отже надвишка виносить 37.335 зр., т. є. о 66.410 зр. більше, як попереднього року. При зіставленю рахунків обчислено всї звичайні доходи на 465,191.881 зр., а видатки на 441,275.181 зр., отже надвишка виносить 23,916.700 зр.

редає онтую, та каже взяти єї. Ще й дає шістку на пиво.

Я дуже озлив ся; чи-ж не було чим? Без розваги спішив я на місце купелї; здає ся, в тій цїли, щоб побачити его „філюта“. Хоч яку певність мав я застати его там і пізнати? Та й що я, впрочім, мав сказати ему? Так, так, відповідав я зараз на се питане, — що сказати? А він як забавив ся! А я не набрав ся сорому через него?! І те роздумуючи, я почув на бічній стежцї сьміх і розмову. Знову сьміх...

— — — стоїть. Іди проч, кажу. От тобі на цукорки і гоп єї в морду. Виджу: йде сторож. Ану, казав я єї арештувати; ще й дурному посїпацї дав шістку на пиво...

Тілько й зачув я.

Що хвилька панок переривав свое оповіданє глупим, спазматичним сьміхом: хтось другий помагав ему.

Я відхилив один корчик і третий і пятий, та став на другій стежцї. Але заки дігнав їх на закрутї, один з них заспівав: „Реве та стогне Дніпр широкий...“

Они стояли вже над самою рікою, а я слухав чудового співу, що зворушив мене, вчарував, прискорив удари живчика і нагнав сльози на очи.

Панич знову заговорив щось і знову оба сьміяли ся, поки мене не побачили. Тодї я пересьвідчив ся, що „філют“ і співак є одна особа, бо другого панка я знав лично. Він просив мене купати ся з ними.

Я не хотїв; мені кождий звук стряг у горлї і розривав его; я говорив вривані слова і не до речі, хотїв поганьбити обох і не поганьбив; ще й сам, може, зганьбив ся. Бо до того всего мій знакомий представив мене своему товаришеви. Ах, і я приняв простягнену до мене руку! ту саму руку, що ще перед хвилею лишила слїди пяти пальців на лици тамтої... І той панок взяв від мене китичку незабудьок.

Я чим скорше втїк від них. Ішов прибитий. Хотїв вертати до них і сказати: плюньте менї в очи! Я зневажав себе, видумував на себе нові лайки, бо я бачив свою похибку. Я без сумніву — чоловік без цивільної відваги, бо я мав намір поганьбити збитошників, а устиснув їм руки. Ні, ні! я знав добре, що се не самі звуки пісні так розстроїли мене; я знаю себе: я не маю цивільної відваги.

Знаю щось більше: я й тепер поступив би з ними так само...

Денис Лукіянович.

Берлин. Програма подорожи царскої пари не змінена. Царска пара приїде в пятницю до Вроцлава і побуде там до 8-го вересня.

Париж. Figaro доносить, що угорский президент міністрів бар. Банфі заявив его кореспондентови, що задля Крети не прийде до війни, бо всї держави, навіть і Росия, бажають мира. Румунія ще не приступила до тридержавного союза, але вже близька тому.

Царгород. Сюди прибув один французский торпедовий корабель яко другий стацийний корабель. Положене троха поліпшило ся; порядок привернений; кунцї отворяють знов склени.

Софія. Князь Фердинанд поєднав ся за порадою родини своєї жени з міністром війни Петровом і згодив ся на всї его жадання. Непорозуміня між князем а Петровом повстали задля прикрої справи офіцирскої, в котрій они стали на цілком противних собі становищах. Коли князь вернув з Карльсбаду, скликав зараз таки міністерску раду і предложив їй спис авансу, котрою іменує ся Бендерева і Ґрувева, що тепер є в росийскій службі, ґенералами. Петров не хотїв того спису підписати, а коли князь ему се приказав, відповів: Коли князь не встидає ся іменувати Бендерева і Ґрувева ґенералами, то я встидаю ся бути з такими людьми на одним папери написаний. Кию собі з ґенеральских відзнак і не приложу своєї руки до продажи нашої армії.

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. оператора ц. к. хірург. клїнїки университетскої *Білорота-Гуссембавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і инших информаций треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вінофера.) (33—100)

Для школярів!

Товариство „Просьвіта“ при вближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сьвітл. Рад Шкільних, Впов. сьвящеників, катихитів, учителїв і родичів, що книжки накладу товариства, привезені кр. Радою шкільною на премії для учеників, красно оправлені а *позолоченими берегами*, можна купити **в канцелярії товариства у Львові в ринку ч. 10,** по слїдуючій цїні:

Розскази про сили природи 20 кр., *Оповіданя о житю сьв. Бориса і Гльба* 20 кр., Повістки для дїтий 27 кр., Сестра 15 кр., Байки 22 кр., Істория Руси ч. I. 25 кр., Істория Руси ч. II. 23 кр., Лен і коноплї 24 кр., Рогата худоба 45 кр., Про живоплоти і лїси 20 кр., Венямин Франклїн 16 кр., На досьвітках 22 кр., Серед ледового моря 25 кр., Житє сьв. великомученика і лїкаря Пантелеймона 20 кр., Дрібна птиця ґосподарска, а великі гроші 20 кр., Відкритє Америки 22 кр., Звірята шкідні і пожиточні 42 кр., *Перекотиполе*, повістка, 18 кр., Кирило і Методій 22 кр.

Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр., в лучшій оправі: а) хребет полотняний і золочений хрест з переду 25 кр., б) цїла оправа полотняна, береги золочені і золочений хрест з переду 35 кр.

Молитвенник народний великий по цїні 90 кр., 1·10, 1·30, 1·60, 1·80 зр.

В рускім товаристві педаґоґічнім, улиця академічна ч. 8. у Львові, можна також дістати на премії для учеників слїдуючі видання:

Образкові видання. Звіринець 10 кр., Гостинець 10 кр., Забавки 10 кр., Менажерия 10 кр., Робінзон 40 кр., Квіточка 20 кр., Віночок 20 кр., Кобзар Тараса Шевченка 20 кр., Ґете-Франко: Лис Микита 50 кр., Мірон: Пригоди Дон Кіхота 40 кр.

Видання без образків. Читанка ч. I., II., III., IV. оправні 20 кр., без опр. 10 кр., Вязанка желань 10 кр., Хемія Роское 40 кр., Учитель на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 2 зр., Дзвінок на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 4 зр., Ів. Левицкий: Попались, Різдвяні сцени 10 кр., Вол. Шухевича: Записки школяра 20 кр., О. Нижанковский: Батько і мати, двосьпів для дїтий з фортепіяном, 10 кр., Леонїда Гльбова: Байки 5 кр., В. Чайченка: Олеся; Комар; Грицько по 5 кр., Дума про княгиню Кобзаря 5 кр., Дніпрової Чайки: Казка про сонце та его сина; Писанка по 5 кр., М. Лисенко: Тече вода з-під явора. Двосьпів з фортепіяном. 10 кр., Мапа етноґрафічна Руси-Украіни 20 кр., Гордієнко: Картаґинцї і Римляни 20 кр., Юлій Верне: Подорож довкола землї 60 кр., Барановский Приписи до іспитів 20 кр., Молитвенник народний, в полотно оправлений, 20 кр., д-ра Л. Кельнера: Коротка істория педаґоґії 60 кр.

Всякі замовленя висилають ся скоро і точо.

Видання „Буковини“.

Царівна. Повість Ольги Кобилянської, сторін 424, 8°, цїна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна. сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ всї три книжкї коштують лише 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім заведеню Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

☛ Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10. ☚

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиї, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиї	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁹	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2⁵⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкевича.

Ч. 186. Чернівці, субота дня 24. серпня (5. вересня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошення приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Клопоти Іспанії.

Більше як від року треває на іспанськім острові Кубі повстанє і хоч як змагають ся Іспанцї всїми силами придушити єго, хоч і славний маршал Мартінец Кампос був головним командантом, таки не вдало ся опанувати остров; ба що більше, повстанє ширить ся завдяки помочи з північної Америки і фінансові немочи матїрного краю. Вже від довгих лїт фінанси Іспанії потребують ґрунтовного полїпшеня і досьвідні полїтики все домагали ся, щоби ослаблене королївство впорядкувало передовсїм свої фінанси, бо инакше прийде скоро хвиля банкроту державного, подібно як в Португалії. Та повстанє на Кубі вимагало надзвичайно великих видатків, Іспанія робить дальше довги, гроші ідуть марно, бо повстанє змагає ся.

Коли вже положенє Іспанії і так було невідрадне, то що-ж сказати тепер, де наспіла вість про повстанє на островах Филипинах, також в іспаньских кольоніях! Для характеристики незвичайно трудного положеня досить буде навести слова іспаньского президента міністрів Кановаса де Кастільо, мужа о великих здібностях і енергії, котрий не вагав ся сказати отверто, що положенє таке серіозне, в якім єго вітчина від часу наполеоньских воєн ще не була. Державні каси цїлком вичерпані, кредит можна найти хиба під майже неможливими услівями, а преціь треба війну на Кубі вести дальше зі збільшеними силами, а тепер ще вислати війска на зворохобленний Луцон, головний остров Филипинів. Замісць заняти ся фінансовими реформами, треба напружати всї свої сили, аби видобути ся з хвилевих клопотів. Приміром сего нехай послужить внесенє сенатора Монтеріо, щоби приватним зелїзницям продовжити концесию і згодити ся на підвищенє тариф, коли спілка „улекшить“ позичку в сумі одного мілїона і що-до давних довгів буде вигідняйшим вірителем. Навіть парляментарна опозиция заявила, що застановляє борбу против міністерства, аби не перешкаджати в оборонї вітчини.

Сї внесеня поставлено під вражінєм пригноблюючих вістий, які наспіли з Маніллї, головного міста зворохобленого острова Луцона. Всї бачать зі страхом, як по малу одна посїлість за другою відпадає від Іспанії, в котрої землях свого часу сонце не заходило, — такі великі они були. Пропало панованє Іспанії в північній і полудневій Америці; в Африці остали лише малі кольонії; а тепер грозить убуток головної підпори ослаблої держави.

Ґрупи островів Филипини відкрив 1521 р. Маґеленс, а 1569 здобуто їх для Іспанії. Правда, посїданє не було цїлковите, бо до середини більших филипиньских островів не відважили ся Іспанці з своїми слабими военними силами. Коли-ж Іспанія проте опановує ті острови, то завдячує се своїй культурній і військовій перевазї супротив тамошних автохтонів. Всего має там мешкати пінсема мілїона людий, між ними ледви 3000 правдивих Іспанців; решта мішані раси, Малаї і Хінці та т. зв. Негрітос. Вже попередними роками вибухали революції на тих островах, а то тому, що Европейці там цїлком увільнені від податків, а цїлий податковий тягар тяжить на автохтонах. Але доси удавало ся придушувати ворохобні скоро завдяки військовій силї.

Чи і сим разом удасть ся повстанє придавити так скоро і щасливо, се ще велике питанє, бо попереше цїла іспаньска залога на Филипинах виносить 10.000 вояків; по друге Іспанія тепер не може післати туди надто великої помочи, бо потребує майже всї сили для привернення порядку на Кубі; а по трете — се підносять навіть урядові іспаньскі вісти — повстанці мають посторонну поміч. Именно говорять, що Хінці не вигнаню з Формози шукають на Филипинах опору, бо

ЧАБАН ПИЛИП.

Присьвячую **Михайлови Кинщенку.**

„І до дверей на ключ замкнутих
І до рішотки на вікні
Привик я трохи...“

Шевченко.

Ледви-ледви блимає тюремна лямпа, слабо осьвітлюючи невеселе і в день житло увязнених. Хмурі „дїди“, нічні тїни, згустились по закутках і якимсь холодом неприязним віють в самотну душу. Важке повітре, сповнене смородом з „параші“, спітнїлих арештантських ніг та брудної одежи, — забиває дух, давить груди, викликає біль голови. Сумно, тьмяно і тихо... Тільки й чути, що переривчатий віддих та могуче хропінє арештантських грудий та хцба часом як крізь сон скоромовкою забелькоче який арештант, відкинувши на бік ногу або руку і знов тихо, без краю тихо. „Слу...хай...“ дляво несеть ся з долу сумний покрик вартового і так само-ж сумно та дляво зникає в пустельній тиши темної осїнньої ночи. Всї арештанти сплять, мов дїти невинні, сплять глибоким, міцним сном, як у себе в хатї. Тепер, в сю хвилину вони спокійні, може навіть щасливі, — їх нїщо не турбує, не мучить; що буде завтра, після завтра, їм однаково, бо-ж гірше як тепер не буде.

Се все голота, що за крадїжки та инші здолїйства не раз і не два вже зазнала тюремного горя, жила ся з ним і призвичаїлась. Але я не можу нїяк заснути: і враженя першого дня в тюрмі, і незвиклі мені обставини, і зрештою в'їдливі тюремні блощиці, що кишма кишать круг мене, все се не дає мені і на хвильку спокою. Кілька вже разів старав ся я перемогти себе, заплющував очі, але сон не злинав до мене і я мусїв знов і знов перевертатись з одного боку на другий. Думи настирливі, смутні, чорні, як довколїшня ніч, обсїли мою голову, огнем нечуть мозок, шматують серце; сумні картини, — одна сумнїше, одна жахливійше від другої, встають в розпаленій, хоробливій уяві і нема де дїтись, втекти, заховатись від них. Я намагаюсь відвести свою увагу на що инше і при тусьменнім[1]) сьвітлї лямпи починаю оглядати своїх сонних товаришів, що тут же покотом розтягли ся на „нарах.“[2]) Але се не може притягнути моєї уваги і за якусь хвилину босі, брудні ноги, чорні бороди, відкинені жилаві руки, все змішуеть ся в якусь невиразну купу, а в голові знов встають невідрадні картини, знов некучий біль, мов шашель, точить моє серце.

— Що, паничу, звірюки дошкульнюють чи думи не дають спочити? — чую коло себе напів іронїчний, на-пів приязний голос. Я обертаю голову. Коло мене лежить чоловік, на вигляд лїт 40, чорнявий, з невеличкою борідкою, з ласкавим, приємним поглядом очий, з лагідним усьміхом на тонких, делікатно зложених устах.

— Еге-ж, — відповів я, — і те й друге.

— Ну, та блощиці се дурне, незвичка, — зникнеш, то байдуже буде, як би не кусали: а от думи се, правда, що напасть — не даси їм

[1]) тутьменний — темний, мутний.

[2]) нари — довгі, широкі лави або ліжка, де звичайно сплять і сидять арештанти.

ради, як обсядуть голову... Менї самому, парнище, не спить ся від них, аж в голові крутить ся. І де вони тільки беруть ся? Згадаєш часом Бог зна колишнє, що час вже було-б і з тямки викинути, так ні-ж, все воно вкижаеть ся тобі, мов на долонї, наче-б то вчора ще дїло ся... тілько серце зворушиш, жалю йому завдаш.

— Що-ж то вам таке на думку приходить, що аж жалю завдає?

— Ет, мало чого на думку не спадне! І хата батьківска і село рідне, все, що хоч...

Помовчали трохи.

— А знаете що, дядьку, — почав я знов до нього, — як нам отак мовчати та нудитись, то вже краще про щось балакати, однаково спати не хочеть ся. Кажіть менї що про себе, а я слухати му.“

— От-тякої! Що-ж би тобі казав, та чи й цїкава паничеви мужицька розмова? Хиба що для забавки? Так щось веселого й на ум не йде...

— Хиба-ж я кажу — веселого? Кажіть, що знаете. Та й який я панич? Що одежа на менї паньска, так се тому, що наукам вчив ся разом з панами, то й мусїв підпивати ся на їхній лад, а сам я з роду мужицька дитина і свого рідного не цураюсь.

— В правдї? спитав він, — та з мови я й сам чую, що ти нїби то наша людина, а от з одежі... Ну, та коли сам кажеш, що з простих людий, то менї ще й лїпше з тобою по простому балакати, а з панами все нїяково... Тільки коли вже балакати, то починай ти спершу, бо ти і в науках тямущий і сьвіта більше бачив, то значить і черга з тебе.

там їх в десятеро більше як Іспанців. Ба навіть Японці щось маячать о Филипинах, яко цїли своєї будучої полїтики.

Ґенеральний ґубернатор посилає з Маніллї з кождим днем все гірші і гірші справозданя, жадає видатнїйшої помочи військової і грошевої, а тут Іспанїя не має ні одного ні другого. Відки взяти гроші на заложене малої фльоти, котра би мала задачу привернути спокій на Филипинах? А відки знов взяти вояків? Сї питаня ставить собі не лише іспаньске правительство, але також іспаньский нарід. І тут стає вітчинї в помочи знана прикмета Іспанців, що они в потребі стають горячими і дуже завзятими патріотами, котрі жертвують для вітчини все, що мають, маєток і житє. На се і надїють ся керманичі держави. По цирім і отвертім представленю лихого стану залунав між народом відклик до молодих людий, аби ішли ратувати вітчину. Зараз утворили ся віддїли добровільців і відплили до загрожених Филипиній.

Хоч се і як відрадний факт, поки-що нема надїї, щоби положене Іспанїї полїпшило ся скоро і президент міністрів Канова мав повне право виявити свої песимістичні гадки про долю своєї вітчини.

Допись з Перемишля

(*Відносини між перемискими Русинами.*)

Хто-ж не знає сумної істориї нашого народу? Чиє серце не заплаче, спімнувши долю наших менчих братів, котрі кров свою проливали за вітчину, за нарід? Хто-ж не знає причини сего всего? Нині Русини, потомки сих жертволюбивих і мучених предків, котрі бажали коли вже не для себе то для потомків заневинити лїпшу долю, зневажають сї їх ідеали, цурають ся сего народу і гнуть карк свій перед погубними ідеями таких Катковів та Победоносцевів. Нині сини сего народу, котрих істория повинна досить пересьвідчити, чим они є, для кого живуть, що по собі лишити мають, спішать, щоб покланятись московским балванам до замерзлої, закостенїлої Росиї, котра нївечить одним указом всї змаганя, всї труди двайцять-мілїонового народу. Нині ідуть сини Руси, потомки славних козаків, іде зрадливе потомство, і над Волгою та Нивою сьпівае похвальні гимни царатови, его полїтиці, шукаючи там спасенія, где кнут і темнота всевладно панують. Так виглядають наші нинїшні „патріофти“. Радують ся з сего любителї стерва, що попалось їм пожерти на обід і на пирах, нїбито уряджених в честь їх, сих узвергів і зрадників нашої Руси-Украіни. Сї зрадники свого народу, своєї вітчини, хто-ж їх не знає? Се-ж вірні потомки тих наших князїв та гордих бояр сумної памяти, що спроваджали на свою вітчину диких Угрів і Монґолів, щоб еї погубити, та щоби свою низьку і підлу, личну амбіцию наситити. Сї зрадники хвалять ся, що все, що роблять роблять тільки „для добра вітчини“, що тільки они патріоти. Патріоти они такі, що руйнують, запродують добровільно свою вітчину, честь і гідність свого народу. Они руйнують все, всю будівлю правдивих патріотів. Що правдиві патріоти вибудують, що нічне вже прозибати, рости, крішнути, та і процвитати, се їх, синів тьми, в очи коле, не дає їм заснути і тому они стараються се сейчас оклеветати, збезчистити тай зруйнувати.

Кілько то соток лїт мусїла наша галицка Русь обходити ся без своїх народних шкіл! Руські дїти мусїли жити в темноті, бо не було своїх шкіл; а ті, що учили ся, ходили до польских, чужих шкіл, бо руских не можна було основувати. Аж тепер, коли Русь визводила ся з чужої тяжкої неволї і мало по мало знемощілий, хорий орґанізм почав давати ознаки житя, аж тепер за великими заходами і клопотами удало ся правдивим патріотам вихлопотати для галицких Русинів рускі низші і вищі школи. Коли рускі ґімназиї увійшли в житє, здавало ся вже в першій хвили, що всї Русини одушевлені; ґімназиї уч никами були спочатку переповнені. Та недовго оно так було. Давний старий гріх, зрада, обізвав ся у наших „патріофтів“. Слава, честь свого народу, що почала прозибати, не дала їм спокою. Они почали публично в своїх і чужих письмах сї наші твердиї обкидувати болотом, звати їх огнищами неморальности, розпусти і соціялїзму.

Така сама істория і у нас в Перемишли. Патріоти, так звані „тверді“, Антоневичі, Черлюнчакевичі, Копки, Хотинецкі і т. д. одушевили ся спершу рускою ґімназиєю, посилали там не тілько свої дїти, але і другим припоручали рускую ґімназию. Ледво що они з катківскої, правдиво катівскої, виставки знад Волги та Ниви вернули, покрутило ся їм в головах, і дивлюсь: всї дїти свої виписали з рускої ґімназиї і провадять шнурком до польскої. На „Бесїду“ вже не заходять; они, котрі були щоденними еї ґістьми, здає ся, встидають ся показатись по так славних подвигах на всході і півночи і дома. Слава „Бесїди“ нашої, що імпонувала всїм перемиским товариствам числом, тактом, інтеліґенциєю і поступованем, не дала їм житя і они, як поклонники темноти, не могли знести сьвітла, правди, народного духа, і тому не подаючи найменшої причини виступають з товариства громадно, потягаючи за собою горстку своїх загвождженних бальванохвальців і основують нове своє, питоме їх характеру, товариство під назвою „Союзъ“.

З сего повинні Русини-народовці вже раз пізнати, що з такими елементами, як наші „патріофти“, нема що вязати ся ні з ними симпатизувати; їх треба як той черак з орґанізму витяти, бо аж тогди, коли той шкідливий елемент виелїмінуємо, зможе у нас розвинутись правдиве житє на поли культури і цивілізациї.

Перемиский народовець.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 4-го вересня 1896.

Про інспекцийну подорож міністра рільництва гр. Ледебура видано вже докладну програму. Після неї прибуде міністер до Чернівців дня 13-го с. м. о $^1/_2$7 год. зрана. Того-ж дня оглядне міністер дирекцию релїгийного фонду, буде приймати візити, положить угольний камінь під нову рільничу школу, оглядне резервоар водопроводів і поїде ще до Садаґури, Чорнавки та Топорівців. На другий день поїде міністер до Ревної, аби там оглянути господарку лісничу, а на поворотї загостить до трачки Геца і Сп. В полудне відїде міністер до Фрасину на інспекцию лісів. Про дальшу подорож міністра гр. Ледебура подамо програму в свій час.

Они всюди однакові. В сегодиїшнім числї поміщуємо на иньшім місци допись про перемиских Русинів, в котрій розповідає ся, як тамошні москвофіли ворогують против рускої ґімназиї.

— Та мое, дядьку, не втече. Може більше говорити прийдеть ся, то нехай вже на сам конець лишить ся. А тепер от скажіть менї — хто ви такий, звідкіля і як опинились тут?

— Ге-ге, багато-ж ти напитав відразу! Я тут, хлопче, недалечко від міста, в одної панї за наймита, себ-то, чабаном биля еї отари. А звідки я? Я, братіку мій, не тутешнїй, я аж з Полтавщини, з У-ки, може, чув, є таке село в Миргородському повіті. Ну, а от за віщо мене посаджено сюди, про се вже не скажу тобі, голубчику, — не скажу, бо й сам не тямлю.

— От так, пак! Так хто-ж тямить?

— Та, мабуть, ті й тямлють, що замкнули, тільки не я — от, бий мене сила Божа, коли брешу!

— Он що, сказав я, — менї таки й самому зараз здавалось, що ви не з тих — кивнув я головою на решту арештантів.

— Е, не з тих, голубчику, не з тих... Начальство, бач, каже, що за прострочку документа*) та за якусь упертість. А чим же я винен? Адже-ж я тричі писав до волости, щоб вислали документа і гроші на те послав, так чортів дряпижник, брат мій не висилає, от що ти хоч! Хиба-ж се провина, хиба-ж за се можна чоловіка до тюрми замикати? Ще й нахваляють ся — відсидиш, кажуть, місяць, а як і тоді документа не буде, то ми тебе й до дому відпровадимо. Харпизи!

— Чому-ж вам брат не висилає документа? — спитав я його.

— Чому?! Тому що дряпижник, шкуродер, — от чому! Він, бач, у нас у волости за писаря. Що схоче, то й зможе! Пише, що за мною недоплатки 10 рублїв, так щоб прислав, — тоді, мовляв, і документа пришлю. А якої недоплатки — кат зна! Вчена чортяка! І на біса його вчили, у велику науку віддавали? Хиба на те, щоб знав, як з бідного останню сорочку здерати!...

Мене роздрочила цікавість дізнатись докладнїйше про минуле житє сього чоловіка.

— Слухайте, дядьку, вам певно щось недоброго мусїло статись дома, що ви помандрували сюди, — пригода яка лучилась або що; розкажіть же менї, що там було таке, — що вас завело сюди?

— От, ще вигадав! Не мав би що робити, так почав би пригадувати невідь що...

— Ні, справді, розкажіть таки, — менї се дуже цікаво, — просив я його, підсуваючись ще ближше.

— Є, хлопче, багато казати, та нема що слухати, — сперечав ся він якось нерішучо, але вже з самого голосу знати було, що він не від того, а противить ся властиво так лише, на позір, і що треба попросити більше; то він сам з охотою на се пристане; і я скористав з сього, причепив ся до нього, мов той репях.

— Ну, та розкажіть-бо! Може й нам якось на серці полегшає, як подїлите з ким свою тугу... Ну бо, я вже слухаю.

І я справді налагодив ся слухати.

— От, причепа! Розкажіть та розкажіть!... Ну та нехай вже, мабуть твоя зверху буде! Правду люди кажуть, що, мовляв, — біда одна людий єдна. Так і ми з тобою, не вспів я з тобою і спізнати ся добре, а вже полюбив ся ти менї, хлопче, до серця припав, от як. Певно, що й тобі бідолазї не з медом було, коли не цураєш ся мови з простим мужиком, коли до горя його цікавий... Я хоч і темний чоловік, а зразу помітив, що ти за людина, — не з тих жевжиків, що пошивають ся в пани та й гудять своє рідне, глузують з простих людий... Так слухай же, розкажу тобі все, — може й справді полегшає.

Відкахикнувши, він почав.

— Село наше не дуже щоб і велике, а хат сотиї зо три наберет ся. Нарід все заможний і голоти зовсім мало. І в мого батька було чимало добра: і худібчини всякої і поля добрий шмат і хата не гірша других, — всього доволї, сказано, як у доброго господаря... Батька в селї всї поважали, на раді слухали його голосу, — скрізь йому перше місце було. Кілька разів громада хотїла його обрати старшиною, але він кождого разу зрікав ся сеї чести, бо не хотїв брати на себе великого клопоту та відвічальности. Мати в мене була тиха та лагідна; з батьком жили вони тихо, мирно, ніколи між ними сварки не було. Була ще в мене сестра Одарка, роком старша від мене, а як зрівнялось менї 6 лїт, то продив ся ще й брат, Семенко,—крім нас трьох Господь батькови більш дїтий і не давав. Жили ми добре, злиднів не знали, все достаток був. Семенка мати дуже любила і завжди годувала його всякими ласощами. Ми було з Одаркою часом і хліба сухого попоїмо, а задля Семенка мати і леденців і маківничків виготують. Через те-ж батько й дражнить його було „матусиним мазунчиком“. Як я підріс, то все було чи коло худоби чи в степу з батьком поруюсь, а Семен вже й великий став та все байдикує, за холод-

*) Прострочка документа — пропущене терміну, на який видано пас.

Те саме дїе ся і у нас на Буковинї, де москвофіли на кождім кроцї відмавляють руским родичам не посилати своїх дїтий до рускої паралельки в Чернівцях. Очивидно виходить та аґітация передовсїм від проводирів, котрі після рецепти *Православной Буковины* стережуть ся рускої ґімназиї як чуми. Ось гарний примір такого „патріотичного“ дїла: Православний парох з Нових Мамаївців о. Евсебій Андрійчук, заступник голови кацапскої „Народної Ради“, вписав свого сина Евсебія до першої кляси висшої нїмецкої ґімназиї в Чернівцях. Але позаяк в нїмецких ґімназиях черновецких, і то у висшій і в низшій, перші кляси переповнені, то відослали о. Андрійчука до низшої ґімназиї, надїючись, що хоч там буде місце. Але в низшій ґімназиї заявили о. Андрійчукови, що в нїмецкій клясї вже нема вільного місця, лише в рускій паралельцї. О. Андрійчук повинен яко Русин вписати свого хлопця до рускої паралельки. Коли о. Андрійчук на се не згодив ся, бо він не терпить фонетики, представлено ему, що чей австрийскі школи не можуть виховувати москалїв, лише Русинів; що вже з загального славяньского становища повинен о. Андрійчук скорше бажати, щоби его син став Русином, як Волохом або Нїмцем. „Скорше Турком“, відновів о. Андрійчук і подер в присутности всїх потверджене дирекциї висшої нїмецкої ґімназиї, що син о. Андрійчука здав вступний іспит до I-ої кляси. Як довідуємо ся, записав о. Андрійчук свого сина до 5-ої кляси православної народної школи. Отже так, москвофіл скорше дасть своєму синови знидїти національно, стати перекиньчиком, зрадником свого народу, як виховати ся на доброго, щирого Русина. Нема слів досить різких, аби належито напиятнувати сей вчинок москвофіла! І з такими людьми мають Русини зносити ся, вязати ся, радити над народними справами? З такими людьми в Галичинї хочуть наші опозиційники спільно перевести вибори до ради державної? Хто з зрадником пристає, сам ним зробить ся. Се повинні тямити опозиційники!

Повідомленє. Маю честь повідомити, що дирекция товариства обезпеченє „Дністер“ у Львові іменувала мене своїм аґентом на Ста-ний міністерством просьвіти (але ще не затверджений), зносить плату від студентів за години викладів. Знесене тої оплати, предкладане міністром Ґавчом, могло би лиш причинити ся до піднесеня рівеня просьвіти, бо неодному бідному студентови улекшило би користати з викладів. Однак инакше глядять на се деякі панове професори, лапаючи ся за кишеню і бачучи там убуток обильного жерела доходів. Они почали протестувати. До сего хору належать між иньшими факультети правничий і медичний у Відни. Університети львівский і краківский — як доносять польскі дневники — годять ся на знесенє тої плати.

Цїкаве виліченє. В шпитали ім. архикнязя Рудольфа у Відни находив ся 13-лїтний хлопчина, котрий зі страху перед злим сьвідоцтвом попав в такий стан задеревіня, що стратив цїлком мову. Всї способи, яких уживали лїкарі, щоби его вилїчити, не помагали і аж в крайности звернено ся до ґіпнози. І справдї проф. Крафт-Ебінґови удало ся через примінене т. зв. суґґестиї вербальної вернути хлопчинї мову так, що він тепер говорить і навіть ще чистїйше і плавнїйше, як перед недугою.

З'їзд робітників будівляних з Ґаличинн, Шлезка і Буковини відбуде ся у Львові в днях 6-го, 7-го і 8-го вересня.

На біцикли до Парижа вибрав ся професор львівскої школи політехнїчної Степан Німенговский. Щаслива дорога!

Страшна сцена відограла ся у вівторок на пограничній стациї зелїзничій Бордуженах. Заробник Кость Вегалюк з Мигален кинув ся враз з своїми трема дїтьми на шлях, коли власне надходив поїзд. Зелїзничому слузї, що бачив те все, удало ся саме в пору відтягнути Вегалюка і дїти від шин. Причиною наміреного самоубійства є нужда в наслїдок браку роботи.

Смерть мишам! Prometheus оповідає, як то в давних часах боронили ся люди перед язвою мишви. В половинї 16-го столїтя навістила страшна мишва прованьску країну, отже на просьбу людий о поміч вистунив против миший суд. Три рази завізвано мишву перед суд, а коли миши таки не явили ся, назначено з уряду для них адвоката, щоби боронив їх справи. Адвокат совістно сповнив свою тяжку задачу. Він виказав, що візваня були недостаточні, бо треба їх було оголосити по всїх громадах; а до того ще не могли миши явити ся і через те, що по всїх селах чатують на них коти. — Так само не могли собі юристи дати ради з саранчею. Після лїтописи французского міста Арлє упала в 16-ім столїтю страшна саранча на міскі поля. Візвано саранчу за те перед суд — судові возьні відчитували голосно завізване по полях. Але і ті візвані не явили ся перед судом. Визначено для їх оборони славного адвоката. Той в своїй оборонї замітив: „Сотворитель послугує ся звірятами, щоби карати людий. Саранча, запізвана до суду, є орудем Божим, щоби справити людий на дорогу *спасеня, покаяня і плаченя податків*. Длятого не треба саранчу проклинати, але терпеливо зносити шкоду, поки Богу не буде угодно инакше запорядити.“ На те відповів прокуратор: „Бог сотворив звірята лише для добра чоловіка, а земля приносить плоди лише для слави Божої і ужитку людий. А що саранча нищить плоди, то треба еї прокляти.“ Прийшло до острої суперечки, а скінчило ся на тім, що трибунал таки прокляв саранчу і візвав еї до опущеня краю. Оборонець против того вироку вніс відклик, але тимчасом саранча відлетїла. Прокліи може би була знесла, але настрашила ся кореводів процесу по всїх инстанциях та й утїкла.

Померли: в Чернівцях Анна бар. Василько, бабка теперішнього посла до ради державної, в 86-ім роцї житя; — у Вашківцях рим. кат. парох Александер Дзержинський.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 4-го вересня 1896 року.

Комарно. Вчера відпочивало цїле військо. Цїсар працював цїлий день в своїй кватири. Сегодня о ½8 год. зрана виїхав цїсар підчас гарного время до Романівки, де відбувають ся дальші маневри. По дорозї витало населенє цїсаря з одушевленем.

Будапешт. В угорскім соймі заявив міністер фінансів Люкач, що в справі спільних оплат австрийске і угорске міністерство не вели переговорів і не зроблено жадних обіцянок. В справі банковій поступають оба правительства в порозуминю. Пос. Секерденї інтерпелював про поголоски о розвязаню ради державної.

ну воду не візьметь ся, тільки коло матери й треть ся... На восьмім році відвели його до школи: се вже мати батька упросили, бо й Семенкови заманулось ся до науки. Почав він бігати до школи. Прийде було з школи до дому, пообідає та й знов десь повіеть ся — тільки його й бачили, аж у вечері з'явить ся. Де був? — спитає батько. — З хлопцями грав ся — одкаже він, лягаючи спати та й по всьому. Одного разу сіли вечерати — нема Семенка, повечеряли — нема! Побігла Одарка до сусїдів і там нема; сполохались старі, пішла мати з Одаркою по селу шукати, обійшли всї хати — всї хлопчики сплять, а нашого нема і нїхто не бачив. Пропав хлопець! З тим і до дому прийшли, полягали спати; мати цїлїсеньку ніч не спали прислухуючись до всякого грюку, чи не він прийшов, та не було його. Другого дня в ранцї Семенко з'явив ся. „Де ти був? — разом накинулись на нього батько й мати. — У пана, каже. — У якого пана? — У полковника. А биля нашого села жив один богатий пан, полковник Заріцький; у нього був син, такий же хлопчик, як і наш Семенко, якось вони спізнали ся, — от Семен там і загостював ся. Звичайно, батько йому дав добру прочуханку, та вже мати оступились та оборонили. Одначе-ж се не довело нї до чого, — Семен таки вчащав туди що дня Божого. Хвалив ся, що там його чаєм та білими паляницями годують, ласощів дають... Спершу батько було гнївав ся, не хотїв пускати, а потім втишив ся, пощустив віжки. Інколи було скаже: — Треба-б вже Семенка й до роботи привчати, бо зовсїм від діла цїдбив ся, по панах вештаєть ся: не годить ся мужикови з панами водитись. — Та нехай ще погуляє, — оступають ся мати,— хоч поки дитиною, то тої роскоши зазнає, а з лихом вспіє спізнатись.— На тім і скінчить ся розмова. Раз якось кличе пан до себе батька. — Віддай, каже, мені Семена, я його з своїм хлопцем до Київа відведу, в науку.—Батько спершу і слухати не хотїв, але пан почав його улещати, що нїби то він з Семенка хоче людину зробити і те і се, нарештї батько здав ся таки на його слова. — Добре, каже, треба ще з жінкою побалакати, — що вона скаже.— Як сказав він про се матери, а вони в сльози. — Нї за що, кажуть, не віддам своєї рідної дитини на поневіряне чужим людям, не на те-ж я еї годувала та доглядала...—А самі обіймають та цїлують Семенка; а він стоїть собі анї руш, наче-б не про нього й мова. — Хочеш до пана? — питає батько. — А вже-ж, що хочу, — одказує понуро. — Як Семеночку, — хочеш? що се ти таке говориш? — кинулись до нього мати. — „Дайте мене, каже, до пана, там мені добре буде, я вчитись хочу...“ — „Що-ж, каже батько, коли й сам хлопець охотить ся, то треба віддати, — його-ж нїхто не неволить. Може й справдї з його людина буде та нам на старости дїт підпора та радість. Посумували старі, порадились та й рішили віддати. У недїлю й випровадили його з паном до Київа. Як мати вбивались, скільки плачу того було, і не сказати. Як поїхав Семен, то лїт, мабуть, з десять ми його й не бачили, бо полковник продав свою економію і зовсїм переїхав до Київа. Правда, інколи в сьвята великі присилав листи — на Різдво або на Великдень, — поздоровляв з празником, писав, що йому ведеть ся добре, та ще часом як хто з наших людий ходив до Київа на прощу або за яким иньшим дїлом, так відвідували його, — такий, казали, з нього чепурненький панич зробив ся, що й не пізнати і одежа на ньому панська, гарна, а лице біле... Більш нїчого ми про нього й не чули, а згодом він і писати перестав. Через два чи три роки, як не помиляюсь, — ба ні, через два таки, — відколи поїхав Семен, ми нашу Одарку заміж віддали за одного парубка з нашого-ж села. Добре на весїлю погуляли, — я вже тодї підпарубочим був. Парубок, здавалось, нїчого собі трапив ся, тільки-ж сїмя велика: аж пятеро хлопців і дві дївки недорослі. Воно-б все ще нїчого, коли-б же свекруха добра була, а то-ж таку злюцу Господь послав, що борони Боже і хрещеного й нехрещеного від такої напасти, — гірше відьми лютої. А то вже звісно, сьвітова річ, що кому, а невістцї більш за все дістаєть ся; дізнала і Одарка з нею лиха. На що вже Одарка слухняна та працьовита була, а й вона не вміла їй догодити. Лишив ся я один з батьком та з матерю на господарцї. Минуло ще років зо два; я вже зовсїм справжним парубком зробив ся. Став на вечерниці ходити та тут і на мене пригода прийшла...“

(Конець буде).

Миколо Воронний.

Варшава. Ґенеральний ґубернатор Шувалов потерпів апоплектичний удар; в наслїдок того він спаралїжований на лївій сторонї.

Варшава. Шувалов має ся вже лїпше. Нема жадної небезпечности, однак він мусить лежати в ліжку.

Атени. У Фалеронї насипала анґлїйска фльота середноземного моря, що складає ся з 12 военних кораблїв.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker".

ВИШИВКИ
всхідної Галичини

пїсля колекциї зібраної Товариством „Клюб Русинок у Львовї", появились накладом Антона І. Хойнацкого з лїтоґрафічного заведення Андрія Андрейчина по цїнї

3 зр. 30 кр.

за примірник, складаючий ся з **20 таблиць** в 4° королевского формату в **хорошо** вадїланій теці.

Видане сих „Вишивок" перевисшає значно подібного рода видання, що появились в Кіеві, Одесї і Москві, і то не лише під взглядом техничного викінчення, але також і під взглядом самого змісту, бо видне се складає ся з точних репродукцій численних взорів народних вишивок з повітів Боршів Городенка, Калуш, Надвірня, Снятин, Товмач і инших о вірнім наслїдованю красок, уживаних народом в дотичнійу окрестности.

З замовленями належить звертатись до Антона І. Хойнацкого, управителя Книгарнї Ставропиґийского Института у Львові, улиця Руска ч. 3. 26—26

Для школярів!

Товариство „Просьвіта" при вближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сьвітл. Рад Шкільних, Впов. сьвящеників, катихитів, учителїв і родичів, що книжки накладу товариства, призволені кр. Радою шкільною на премії для учеників, красно оправлені „позолоченими берегами, можна купити **в канцелярії товариства у Львові в ринку ч. 10,** по слїдуючій цїнї:

Розказки про сили природи 20 кр., Оповідання о житю сьв. Бориса і Ґлїба 20 кр., Повістки для дїтий 27 кр., Сестра 15 кр., Байки 22 кр., Історія Руси ч. I. 25 кр., Історія Руси ч. II. 23 кр., *Лен і конопї* 24 кр., Рогата худоба 45 кр., Про живоплоти і лїси 20 кр., Венямин Франклїн 16 кр., На досьвітках 22 кр., Серед ледового моря 25 кр., Житє сьв. великомученика і лїкаря Пантелеймона 20 кр., Дрібна птиця ґосподарска, а великі гроші 20 кр., Відкритє Америки 22 кр., Звірята шкідні і пожиточні 42 кр., Перекотиполе, повістка, 18 кр., Кирило і Методій 22 кр.

Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр., в лучшій оправі: а) хребет полотняний і золочений хрест з переду 25 кр., б) цїла оправа полотняна, береги золочені і золочений хрест з переду 35 кр.

Молитвенник народний великий по цїнї 90 кр., 1·10, 1·30, 1·60, 1·80 зр.

В рускім товаристві педаґоґічнім, улиця академічна ч. 8. у Львові, можна також дістати на премії для учеників слїдуючі видання:

Образкові видання. Звірінець 10 кр., Гостинець 10 кр., Забавки 10 кр., Менажерия 10 кр., Робінзон 40 кр., Квіточка 20 кр., Віночок 20 кр., Кобзар Тараса Шевченка 20 кр., Ґете-Франко: Лис Микита 50 кр., Мірон: Пригоди Дон Кіхота 40 кр.

Видання без образків. Читанка ч. I., II., III., IV. оправні 20 кр., без опр. 10 кр., Вязанка желань 10 кр., Хемія Роское 40 кр., Учитель на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 2 зр., Дзвінок на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 4 зр., Ів. Левіцкий: Попалились. Різдвяні сцени 10 кр., Вол. Шухевича: Зацнеки школяря 20 кр., О. Нижанковский: Батько і мати, двосьпів для дїтий з фортепіяном, 10 кр., Леонїда Ґлїбова: Байки 5 кр., В. Чайченка: Олеся; Комар; Грицько по 5 кр., Дума про княгиню Кобзаря 5 кр., Дїпрової Чайки: Казка про сонце та его сина; Писанка по 5 кр., М. Лисенко: Тече вода з-під яворк. Двосьпів з фортепіяном. 10 кр., Мана етноґрафічна Руси-Украіни 20 кр., Гордїенко: Картаґиняне і Римляне 20 кр., Юлїй Верне: Подорож довкола землї 60 кр., Барановский Приписи до іспитів 20 кр., Молитвенник народний, в полотно оправлений, 20 кр., д-ра Л. Кельнера: Коротка історія педаґоґії 60 кр.

Всякі замовленя висилають ся скоро і точо.

Видання „Буковини".

Царівна. Повість Ольги Кобилянської, сторін 424, 8°, цїна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші Зорі, оповідане Теодота Галїна. сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповідане О. Я. Конніского, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини" всї три книжки коштують лише 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцах при улици Ратушевій.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ
повинна находити ся
Народописна карта
українско-руского народу,

укладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта", а виконана в лїтоґрафічнім заведеню Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти" і передплатників „Зорі" 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї" у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Святина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Святина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁹		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁹	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	,	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзца	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзца	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцах. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцах під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 187. Чернівці, неділя дня 25. серпня (6. вересня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цілий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

„Ефемеричні успіхи нової ери“.

III.

В 176 і 177 числах нашої часописи виказали ми, що з „нової ери“ походять два вельми важні придбаня Русинів, а іменно, що „Дністер“, оснований на підставі міністерскої концесиї, есть угольним каменем економічного розвитку руского народу в Галичині, а „Наукове товариство ім. Шевченка“ випосажене матеріяльними засобами, придбаними від правительства і сойму, есть головним огнищем літературно-науковим для всеї Україні-Руси. Тепер же коли Русини мають такі дві незвичайно важні інституциї, повинні ними приналежно користувати ся, старати ся о їх розріст і розвиток, а їх робота мати ме при всяких обставинах певну і тривалу вартість, приносити ме рускому народови реальні і громадні користи, котра може принести наглядні і значні, а не „ефемеричні успіхи“, може рускому народови дати більше хісна, як сей мрачний, неозначений „опозициёвий дух“, для котрого робить ся богато шуму і крику, а на останку показує ся він звичайно великою миляною банькою, почім наступає знеохота і зневіра в свої сили, що веде до окацапленя.

Перейдім тепер на поле шкільне і розгляньмо ся, чи тут не осягнули Русини за часу „нової ери“ яких успіхів, чи се може лише „ефемеричні успіхи“, „дрібні та хвилеві користи“, що „в иньших обставинах мали би значіне, а в теперішних стратили вартість“, чи може се придбаня, якими також треба-б дорожити Русинам, якими треба-б користуватись і цінити їх вагу.

Загляньмо тепер до львівского університету. Тут находимо руску катедру істориї, на якій з роком шкільним 1894/5 засів проф. Михайло Грушевский з Киева. Не буде се лишним нагадати хочби коротенько історию сеї катедри. Коли в другій половині шістьдесятих років живо розбудив ся національний дух поміж рускою академичною молодіжю у Львові, стала вона домагати ся і петиціонувати о заснованє катедри істориї рускої. Домаганя сї не мали ніякого успіху, університетскі і правительственні власти відносили ся до сеї справи рівнодушно і не проявляли зрозуміня не тілько для наукового, але й національно-політичного сї значіня. І нїчого дивного, коли й тодїшні політичні заступники руского народу, посли, не заняли ся сею гадкою, яку підняла руска молодіж, не думали навіть про сю справу.

Гадку сю піднесено наново з перенесенем п. Барвіньского до Львова, коли він з щирими патріотами в р. 1889 обговорював на довірочних сходинах (прозваних опозиційниками „чорною радою“) справи наші. Обговорювано тодї між иньшим переміну товариства ім. Шевченка в наукове, тодї піднесено і справу заснованя катедри рускої істориї України-Руси в львівскім університеті. Розпочала ся пересправи і з правительством. Опозиційники неприхильні „новій ері“ стали пускати на сьвіт за небіжкою „Галицкою Русю“ всякі поговори і сплетнї. Позаяк се домаганє проголосив п. Барвіньский, пущено сплетню, що він для себе підготовляє „посаду“. Тимчасом пересправи з урядовими сферами в сій справі поступали вельми пильно і нїчого дивного, позаяк одна високопоставлена особистість була тої думки, що „die Geschichte des ruthenischen Volkes ist noch keine concrete Wissenschaft.“ Потреба було чимало

ЧАБАН ПИЛИП.

Присьвячую **Михайлови Книшенку.**

(Конець).

Оповідач мій на хвильку спинив ся і перевів дух, немов би хотів зітхнути; відвернувши голову в бік, не дивлячись на мене, він глухим придавленим голосом став розповідати дальше:

— Сиїткав я собі й дівчину, Оришкою звали; гарна дівчина була: чорнява, з карими очима, стрункa, а жвава, мов живе срібло... Тільки нїчим вона так не вабила, як тими очима. Господи, що то за очи були — мов зіроньки ясні! Як позірне, поведе бровами, то аж затремтиш увесь! Пече, ріже тими очима, в саму душу зазирає. Не знаю, як воно й стало ся, тільки повохали ми одно другого щиро; хотів я сї сватати та й вона не від того була, але-ж тут саме і скоїлась нам притичина. Коханє, бач, розуму не питаєть ся; як закохаєть ся чоловік, то все йому байдуже, не розважає він, що з того буде, бо вчадїє, сам не знає, що робить... От так і ми з Оришкою — „кохали ся, як голубів пара, а розійшли ся, мов чорная хмара...“ А через віщо? Не знажали ми на те, що батьки наші ще здавна ворогували межи собою і ні за що не пристануть на те, щоб їх дїти побрали ся з собою. Коли й як між ними та розрада стала — річ давна і нїхто того не знав, а батько сам не любив про те розводитись. Але-ж кажуть — „не втаїть ся коханячко, як у мішку шило“, — не втаїли і ми свого; дізнали про се люди, переказали батькови і він заприсяг ся, що поки живий не дозволить і ніколи не дасть благословеня на сей шлюб. Батько-ж був чоловік твердий, ніколи не любив божитись та присягатись зовсім, — то-ж виходило, що тепер він від свого не відступить ся. Що-ж було робити? Серцеви не заборониш! Приходилось чекати якоїсь иньшої, щасливої години. Бачились ми з Оришкою крадькома що вечера в садочку або під гаєм за цариною, бо наші хати були край села. І як згадаю ті ночи чудові, що ми з нею проводили вкупі, то навіть тепер, — хоч давно се було, — якось яснійше та лекше робить ся на серци, що зазнав таки й я краплину того щастя... Ми прості, темні люди, а не знаю, чи здатні пани так щиро та вірно кохати ся, як ми тодї з Оришкою?... Не іграшка то була, бо й доси... Ет... — Він нервово крутнув головою, зітхнув і почав знову:

— Не довго тревало те щастє... Час собі біг та й біг, аж ось батько став щось по трохи слабувати, а далї й зовсім занедужав, що й з ліжка не встає. Вже ми й ворожок кликали і фершал був, нїчого не помагає, де-далї все гірше... Що його на сьвіті Божому робити? Ото раз і поїхав я до міста по лїкаря; проїздив цілий день, не знайшов лїкаря, — десь, кажуть, поїхав на село до приятеля в карти грати, — так я ні з чим аж у вечері й до дому повернув ся. Під'їджаю до хати — наробки на мене гукають: — Ходїм, Пилипе, на заручини! — На чиї? — питаю. — Оришки Молодченкової. — Що?! скрикнув я і наче скаменів. — Оришка подала рушники Хведорови Шпакови. Хиба не чув? Там бідна вбиваєть ся як... Звісно, не по своїй волї — батько присилував...—Отой Хведір Шпак був удівець, гультай і пяниця непросипний, а дука на все село; жінку свою бідну він стосунами в могилу запровадив, тому то ні одна дївка не хотїла за нього йти... Я ще ранійш чув, що він залицяєть ся до Оришки, та все не йняв віри, щоб батько занапастив свою дитину. Стою я, не можу отямити ся, наробки мовчки дивлять ся на мене, коли ото раптом вибігають з хати мати, сїп мене за руку і тягнуть: — Ходїм. Пилипечку, мерщій у хату, — батько відходить!... — Я мовчки, мов неживий, пішов за ними. Батько лежав, блїдий як крейда, і хропів. Я тихо наблизив ся до нього і став на вколїшки. Не знаю чому, надто тодї запала менї в око батькова рука, що він тримав сї на грудех, — чорна, худощава, жилава на білій сорочці рука тая на віки відбилась в моїй памяти, от мов бачу сї нині перед собою. Батько звів на мене свої змутнілі очи і сльози заблищали йому на віях. — „Прощавай, Пилипе... доглядай матїр... все добро... тобі і... Се-ме-нови.... Боже... вас бла...гословлю...ви...“ — прошепотів він, дихнув раз, другий, наче-б хотів набрати більше повітря і увесь зразу витягнути ся. Ще одну мить дивив ся я на похололе тїло, коли зненацька почув страшенний крик биля себе — то ридали мати й Одарка. Прожогом кинув ся я з хати, вибіг на двір і, не тямлю як, опинив ся на присї. Що було дальше, не пригадаю, тільки коли прокинув ся, памятаю, щось стискало мене в грудех і не відпускало; я дивив ся довкола себе і все якось менї було байдуже, буцїм то я не людина жива, а якась колода, — навіть заплакати не міг. Не знаю кілько-б я так пролежав, коли-б не Одарка, що взяла мене з

заходів, поки утворено руску катедру всесьвітної істориї з особливою увагою на історию Сходу і Украіни-Руси. Така переміна первістного домагання вийшла в дійсности лише яко его розширенє, позаяк тим способом подана спроможність викладати не тілько історию Украіни-Руси, але й суміжних народів, як і історию всесьвітну рускою мовою.

Не меньші трудности були з вибором професора на сю катедру. Сплетиї пускані в куре опозиційниками показали ся небавом злосливими видумками, коли стало відомим, що п. Барвіньский тричи їздив на власний кошт до Киева в сій справі. Коли-ж предложений факультетом проф. Антоневич відказав ся задля слабого здоровля обняти новоутворену катедру, переведено пересправи з М. Грушевским, почім наступило его іменованє. Сим іменованєм австрийске правительство понехало давний хибний погляд, що знає лише Русинів від Сяну по Збруч, а признало істнованє украіньско-руского народу; знесло сей мур китайский, що віддїлював галицких Русинів від Украінців і подало спроможність Русинам наукові сили спроваджувати з Украіни, так як се бувало, що Поляки професорів для обидвох университетів покликували або з Познаньщини або з Конґресівки. Таким поворотом справи покинуло австрийске правительство дотогочасне вузкоглядне становище, а стануло на ширшім виднокругї. Нема що на те тратити богато слів, що ся подія була знаменна для Русинів і розкрила широкі виглядн для будуччини. Однак дуже скоро показало ся, що т. зв. загал Русинів, а особливо опозиційна его частина не дорослн до зрозуміня великої ваги і значіня сеї подиї; ходило о опозицию для опозиций, о безнастанне піддержуване невдоволеня, позаяк се було наручно москвофілам ба й радикалам неприхильним новій ері. Коли тягнули ся довгий час пересправи о утворене катедри, тодї голошено з опозиційного боку, що се лише пусті обіцянки і т. д. Коли-ж цїсарскою постановою утворено катедру, а знов довший час протягали ся пересправи з проф. Антоневичем, відтак з проф. Грушевским, тодї голошено, що катедру засяде проф. Анатоль Левіцкий, Чоловский і т. д., бо тодї як раз „Дїло“ друкувало у фейлетонї розвідку п. Чоловского. Коли-ж оповіщено іменованє проф. Грушевского, не можна вже було перечити анї істнованя катедри, анї воювати Анатолем Левіцким, Чоловским і т. п. Однак опозиційники і тодї знайшли спосіб піддержуваня невдоволеня і ширили нечувані сплетиї, що проф. Грушевский — польский шляхтич, латиньского обряду і т. п. Грушевский приїхав і обняв катедру та почав виклади і наукову роботу.

Таким способом опозиция вкрила ся соромом задля своїх видумок і поговорів, бо вже нїхто не съмів заперечити, що есть руска катедра істориї та що на нїй сидить ученнй і сьвітлий професор. Тепер же спитаємо ми „Дїло“, чи се також „ефемеричний“ успіх нової ери, бо що се есть лише успіхом нової ери, а не опозиційної політики, сего мабуть не посьміє доказувати навіть п. Струсевич. Се придбанє на наш погляд не тількн важне для университету і университетскої молодїжи та єї заводової осьвіти, але воно має свою незвичайну вагу для розвитку науки в украіньско-рускій мові. Найпевнїйшим доказом сего стають єї добутки наукові, які осягнуло товариство ім. Шевченка з того часу, як директором секциї історично-фільозофічної і археографічної комісиї та редактором Записок став проф. Грушевский. Довгий перелнути кільканайцять томів Записок, Жерела до істориї Украіни-Руси, Етнографічний Збірник, щоби побачити сей незвичайний поступ в науковій роботї, як вона з кождим роком не тілько ширші займає круги, але й щораз поглибляє ся, як що раз нові і молоді сили прибувають і вироблюють ся під умілою кермою знаменитого професора і ученого.

Не можемо обминути сеї нагоди, щоби не зробити прикрого, але зовсїм справедливого докору рускій львівскій громадї як і молодїжи академичній. Спершу вчащала на виклади проф. Грушевского громадно не тілько молодїж, але й старші Русини. На жаль сей запал не довго тривав, а в другім вже рощ число слухачів так змалїло, що шкода на те здоровля і висиленя ученого професора. Чи-ж так Русини доказують потребу руских катедр университетских?! Чи так уміють користувати ся так важними придбанями?! Та у нас більше охочих до „опозиційного духу“, як до позитивної роботи, до науки, бо „опозиційним духом“ легко здобути собі патент великого патріота. Сумно але правдиво!

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 5-го вересня 1896.

Іменованє. Намістник Галичини іменував концепістів намістництва: Володимира Альберта, Станїслава Тебінку, Болеслава Шілатовского, Адольфа Пунщкого і Жиґмонта Пайончковского повітовими комісарями; а практикантів Казимїра Михалевского, Станїслава Тишковского, Михайла Равского, Емануїла Бохенїского, Казимїра Погорецкого, Стефана Беликовича, Івана Лопушиньского, д-ра Володислава Гаваньского, д-ра Володислава Журовского і Йосифа Несодовского концепістами намістництва.

Перенесеня. Перенесені повітові комісарі Александер Стах з Мисленищ до Перемишля, Станїслав Тебінка з Перемишля до Рогатина, а Адольф Пунщкий з Чортків до Мисленищ.

Зміни в персоналї судейскім. Заступник прокуратора Іван Кіліян іменований заступником старшого прокуратора у Львові, ад'юнкт з Бережан Володимир Козщкий іменований заступником прокуратора в Тернополи, а заступник прокуратора в Тернополи Людвик Гібль перене-

---

надвору, завела до стодоли і положила на солому.

Поховали ми батька і лишив ся я один з матїрю. В хатї сумно, мати сидить і невгаваючи плачуть... Здаєть ся, що коли-б не мати, то ще-б тодї кинув я все і подав ся десь у найми, але приходилось єї бідної доглядати. Взив ся я до роботи; робив як вїл, спочинку не мав, щоб якось забутись, перетерпіти горе. Трохи згодом Одарка стала проситись, щоб прийняли єї з чоловіком до хати, бо жити в тій великій сїм'ї з такою каторжною свекрухою, як у неї, — дальше вже не сила була. Ми їх прийняли до себе, повеселїшало трохи в хатї, але не в серци... Довго ще там болїло, не скоро заспокоїлось. Кинув я вже зовсїм на вечерниці ходити, та став ще більше пильнувати хазяйства. Мати прохали було, щоб я оженив ся. Що-ж, кажу, любої нема, а нелюбу брати — яка користь? Краще вже один збурлакую свій вік, як ще й другій сьвіт завизувати. — Так і не оженив ся. Жили ми нїчого собі — роскоший не знали, але й злиднів те-ж не було. В сїм'ї панувала тишa та злагода. Правда, Павло, чоловік Одарчин, став часом запиватись, траплялась иноді й сварка, та без сього вже не можна. Минуло ще лїт мабуть з пять. Раз у неділю сидимо ми, обідаємо, згадали за Семена, де то він, мовляв, тепер повертаєть ся, — чи живий, чи здоровий... Аж гульк! — відчиняють ся двері, входить якийсь нан. — А чи не тут, питаєть ся, живуть Мотузки. — Я підвів ся з лави, кажу: — Я Пилип Мотузок. — Що-ж, каже, чи не пізнаєте Семена? — Стою, очам не йму вірн — чи він, чи ні. — Хто там такий? — питають мати, бо вони вже стали слабенькі і трохи не дочували. Він підійшов до них: — Добридень мамо! Се-ж я, Семен...' — Вони так і кинулись йому на шию та в обіймах і земліли; він посадовив їх на ослін, вони прочумались — обіймають, цілують, плачуть з радощів, причитують, що знайшов ся таки синок коханий... — Здоров, братіку, здорова, сестро! — вітаєть ся він з нами, — а де-ж батько? — Вмерли, кажу, вже пять років, як вмерли... — Перехрестив ся він. — Царство йому небесне... Що-ж, каже, на все воля Божа! А хто-ж то такий? — питає, вказуючи на Павла. — Се-ж мій чоловік — каже Одарка. Привітав ся і з ним, сїв. — Ну, каже, я до вас вже на довго, може навіть і лишусь з вами... В місті не поталанило, то-ж в селї мабуть краще буде. Науку оту кинув к' бісу... — Слава тобі, Господи! — хрестять ся мати. Став він жити з нами. Бачимо, горівку вживає, хоч і не так, щоб дуже... Як раз у волости треба було писаря, бо старий наш писар умер з горівки, — от громада і обрала його за писаря. Думали — все-ж свій чоловік буде, за своїх вступовати ме. Начальство його затвердило. Став він писарювати і сперш все добре було, та не на довго.

Все, здаєть ся, гаразд, — ні, Семен чогось похмурий ходить, а там став більше чаркувати та задиратись. Прийде пяний. — Чого, каже, сї злидарі стовбичуть в моїй хатї? Геть відси від три чорти! — Се-б то на Одарку з чоловіком.— Вгамуй ся, кажу, де-ж вони подінуть ся?— Геть до свекрової хати!... — Отак щодня. Одарчин чоловік те-ж пяний напеть ся і заведеть ся в них сварка. Доставалось таки й менї з матїрю. І їй, не жалуючи старости, почав докоряти тим шматком хліба. Довелось бідній, замість пошани та ласки, слізми обливатись через любенького синочка. Не довго вони пожили, скоро в труну злягли... Поховали ми матїр і відтодї таке пішло в нас коїтись, що не дай Господи й ворогови лютому. Щоденна сварка та лайка, а иноді й до бійки доходило! Жене він Одарку з чоловіком з хати та й годі. Терпів, терпів я тай терпець менї урвав ся! Остогидло й дивитись на таке житє осоружне! Збив ся трохи з грішми та й кажу братови: — От що, Семене, — сваритись з тобою я не хочу та й Одарки менї шкода, женеш ти єї з хати, — а куди-ж вона піткнеть ся з чоловіком та малою дитиною? Адже-ж сам знаєш, який їй рай у свекровій хатї. Так я от що надумав: частину мою з батьківщини я віддаю Одарцї, нехай живе отут замість мене, а сам я помандрую в чужу сторону. — Тебе, каже, нїхто не жене. — Спасибі за ласку, — сам не хочу.—Як хочеш... Куди-ж ти підеш? — питає. — В Чорноморию або на Дін. Дай Боже, вам щастя та радощів, а я не дитина, не загину і в самотині. Поправцав ся з усїма, помолив ся на церкву Божу, на село рідне та й потяг простісенько в Чорноморию. Там я чабанував аж вісім лїт та отут, на Дону, вже два роки вештаюсь. Позаторік був великий неурід: приходили і з нашого села люди сюди на заробітки. Від них прочув я, що не було згоди в Семеновій хатї, як і мене не стало. Павло, чоловік Одарчин, до того розпив ся, що одного разу, йдучи пяний через греблю, шубовстнув ся у воду та й втопив ся. Одарку таки вигнав Семен з хати. Десь тинаєть ся тепер з дитиною по наймах. Сам, кажуть, оженив ся з богатирскою дочкою, водить ся з дукарими, з ними не та гуляє... А що-ж то тій бідноті дістаєть ся — крий сила Божа! Там такі здирства робить — з живого сїм шкур бере, по вченому! Кажуть: по школі й дяк му-

сений до Львова. Дальше іменовані ад'юнктами: Болеслав Литиньский з Долини для Угнова, Зенон Лукавецкий зі Львова для Заліщик, Ісаак Геннер з Перемишля для Яворова, Іван Вінценс з Коломиї для Микулинців, Антін Наглик зі Львова для Городенки. Перенесено до Бережан ад'юнктів Вячеслава Чорного з Заліщик і Кароля Ем. Вінценса з Городенки, а до Заболотова ад'юнкта Івана Вержбовского з Микулинців.

Державна торговельна школа буде основана, в наслїдок рішення міністерства просьвіти, у Львові. Она буде обнимати вишу торговельну школу (академию) і доповнюючі курси для торговельних помічників. Чималою трудностию буде придбане учительских сил, але до того — пише Gaz. Lwowska — послужать стипендиї торговельні, що їх роздїлює тепер видїл краевий. Основаня тої школи домагали ся сойм краевий, громада міста Львова і торговельно-промислова палата.

Посольске справозданє буде складати посол до ради державної ґр. Авґуст Лось дня 13-го с. м. в сали повітової ради в Самборі.

Як бук. Русини дбають о свою паралєльку. Наші читателї пригадують собі, що перед ферiями принято до першої руской паралельної клясы 33 учеників і 1 репетента. В днях 1-го, 2-го і 3 го с. м. принято ще кількох учеників, а именно: дня 1-го с. м. ставило ся до вступного іспиту 17 учеників, а здало 12; дня 2-го с. м. ставило ся 9, а перейшло 6; окрім того принято ще 2 репетентів. Значить, по ферiях принято до руской паралельки ще 20 учеників, а разом є їх тепер 54. Коли зважить ся, що на провінциї румунізатори увихали ся і аґітували против руской паралельки; що румунізаторскі сьвященики иноді навіть не хотїли виставляти метрики для впису, бо не хотїли, аби руска паралелька була числом значна; коли врешті зважить ся і се, що ученики руской паралельки то в найбільшій части селянські дїти, то треба признати, що число 54 учеників є досить велике. З огляду на се значне число рішив ся видїл „Народного Дому“ принятн замість 20 хлопців — як первістно було рішено — 30 руских дїтий до своєї бурси. Видатки будуть з того очивидно більші, як в першім припадку, але руска громада, знана з своєї жертволюбивости і патріотизмі буковиньских Русинів надїє ся видїл „Народного Дому“, що велика часть видатків буде покрита щедрими жертвами зі сторони руской суспільности, а решта запомогами релїґійного фонду і краєвого сойму. Черновецка громада поспішить очивидно і з своєї сторони з помочию, щоби лише довести руску паралельку до розцьвіту і тим доказати компетентним властям конечну потребу національної руской ґімназиї. Вкінци думаємо, що не пересадимо, коли скажемо, що галицкі Русини можуть собі з буковиньских Русинів в тім взглядї взяти приклад, як повинна вихісновувати Русь ті здобутки, які є. Не можна казати: ет що там такого великого одна паралелька! Така балачка то або знак незрозуміня ваги, яку має руска школа середна для Русинів, або доказ злоби партийної, котра в такім разї зовсїм не на місци.

Уневажненє виборів. Громадскі вибори в Снятинї, котрі відбули ся в квітни і при котрих — як ми се свого часу доносили — дїяли ся страшні неправильности, уневажнило галицке намістництво. Именно тодї жиди старали ся всїма силами здобути як найбільше мандатів і то їм завдяки ріжним махінациям тодї удало ся: вибрано 18 жидів, 13 Русинів, 3 Нїмців і 2 Поляків. Чей же при нових виборах не буде таких неправильностий і до снятиньскої громадскої ради ввійде більше число руских заступників!

Про станїславівске віче одержали ми таку допись: В четвер около полудня розпочало ся скликане пос. Романчуком віче в сали Седельмаера. Сала була повна, переважно селяни, в числї около 250, наповнили єї; сьвящеників було до 30 (місцевих станїславівских не було ні одного), окрім того троха інтелїґенциї. Предсїдателем вибрано д-ра Кульчицкого з Коломиї. Пос. Романчук здавав справу з своєї дїяльности в радї державній; она знана вже з ріжних его справозданъ на кількох зборах та з ґазет. В дискусиї над справозданем забрав слово др. Трильовский і в нападистій промові сильно ударив на „зрадників“ народу, от як того, що має сїм пенсий, і того, що ходить в пурпурі. Сї послїдні слова викликали протести зі сторони присутних сьвящеників; почала ся біганина, метушня і замішане. Деякі селяни кликали: „Най кінчить!“, але др. Трильовский стояв тихо і смирно прислухував ся тому крикови. Почали жадати, щоб він відкликав ті обиджаючі слова; тодї виїс п. Гурик, щоби той відклик відложити на конець віча, но полагодженю програми. Внесене принято. — З черги слїдував виклад п. Гурика про катастер ґрунтовий, справу дуже важну і під сю пору потрібну. О. Барнш говорив про потребу і користи просьвіти, а до того навязав слуга станїславівских товариств Маркевич і вказав, що найлїпша нагода до того буде на загальних зборах общ. ім. Качковского, котрі відбудуть ся дня 8-го с. м. в Станїславові і на котрі повинні присутні поспішити. На се відповів др. Коцюба, що коли предсїдатель позволив вже говорити о иньших річах, як в програмі віча було постановлено, то бесїдник хоче вказати на велику користь тов. „Народний Дім в Станїславові“, котрого перші загальні збори відбудуть ся 8-го с. м. Нехай же присутні поспішать туди громадно і злучать ся до спільної роботи на руско-народнім ґрунті. Опісля др. Трильовский відкликав обиду против кардинала Сембратовича, однак на питомий ему спосіб. Він заявив, що коли говорив о зраднику в пурпурі, то не мав на гадцї его яко голову церкви, але яко полїтика. По сїм „відклику“ не забирав вже нїхто з сьвящеників слова. Визвані д-ром Трильовским сцени були для присутних сьвящеників вирост понижаючі, а для селян згіршаючі. Тому уважаємо подяку, яку висказав гр. кат. сьвященик о. Шепарочич п. Романчукови за устроене віча без всякого застереженя, що найменьше невластивою в его устах: так само не годимо ся на висказ, що п. Романчук є одиноки руский посол, що боронить прав руского народу. — *Один за богатьох.*

Кваліфікацийні іспити для учителїв народних і видїлових шкіл відбудуть ся у Львові дня 30-го с. м.

Не хоче признавати ся. Ще перед місяцем появила ся в *Галичанинї* вість, що галицкий намістник кн. Санґушко має уступити, ґр. Станїслав Баденї стати его наслїдником, а ґр. Стадницкий краевим маршалком; окрім того вневнав старий ґрішник, що станїславівский епископ Куїловский певно (ми вірімо, що москвофіли собі сего бажають) стане перемиским епископом. Як і лицює союзникам, *Дїло* зараз таки передруковало ті вісти, очивидно без поданя жерела. Тепер знов подало *Дїло* сї бажаня *Галичанина*, та щоби не виставити себе на сьміх, подало ту вістку ніби яко „поголоску в Перемиским.“ Хто попередно читав *Дїло*, той мусїв сей додаток уважати лише яко редакцийну вимівку. Ми так і зробили і за се не має *Дїло* чого сердити ся. Коли ми вневняли, що простуємо ту вістку *Дїла* (чи, як редакция вневняє, „поголоску з Перемиского“) на основі певних информаций, то сказали тим лише чисту правду, бо та информация справдї походить від чоловіка, що звичайно добре знає про такі евентуальні зміни. Наша редакция мала вже часто нагоду пересьвідчити ся о вірогідностию донесень того поважного мужа і тому сим разом не маємо зовсїм причини ему не вірити. Нехай отже редакция *Дїла* не злобить ся, що єї вістку можна уважати ґазетною комбінациею (чи не на спілку з *Галичаниномъ?*), а не чим иньшим.

З бразилїйского раю. Николай Баран, господар в Брикоиї, перемиляньского повіта, вивандрував до Бразилї і осїв в Парані, куда наші емігранти так дуже ихають ся. Сими днями дістала его жінка, котра лишила ся в Галичинї, від него лист, де він представляє їй страшну нужду, яку він мусить терпіти за морем, та заклинає єї, на жаден спосіб не вивандровувати до Бразилїї. Він пише між иньшим: „Ти хочеш їхати до Бразилїї, а я молю Бога, абим міг вернути ся на ту землю, на котрій я родив ся, і щоби я міг хоч ще раз побачити мої дїти і тебе, дорога жінко. Коби ти знала, яка страшна нужда панує в Бразилїї! По що сюди їхати? Можна дістати кусничок землї, та що з того, коли на тім поли нїчого не росте і не родить ся.“ Се новий причинок до остороги для тих людий, котрі себе туманять, що в Бразилїї їм буде лїпше як тут в Европі. Люди дають ся намовляти несовістним агентам і вірять ріжним байкам, а потім кають ся, коли вже за пізно.

Наша молодіж. В четвер ставляв ся в черновецкій ґімназиї син урядника Д. до іспиту до висшої клясы ґімназиальної. Коли син сидів при іспиті, батько робив припадково порядок в своїм столї і замітив, що ему бракує набитий револьвер. В мить він догадав ся про правдивий стан річи. Отже побіг скоро до ґімназиї, викликав сина з клясы і почав перешукувати его кишені. І дїйсно найшов у сина свій револьвер. Запитаний, на що він се потребує, відповів син: Я хотів застрілити ся, як би не здав іспиту.

дрий. Отак і наша громада; рада-б тепер його й снекатись, так де тобі! — всї богатирі за ним, з старшиною покумав ся та й з начальством за пан-брат!

Він замовк. Сьвітло давно погасло. Чути було тільки арештанське сапане та десь цьвіркун голосно виводив свою пісню.

— А про Оришку не чули? — спитав я.

— Чув і про неї... Струїлась безталанна, нехай царствує... Те-ж не солодко було їй жити з тим звірюкою, — так допів, що й жите собі відобрала... Я не хочу й згадувати про се!... От таке то жите наше мужицке! — закінчив він, важко зітхнувши. — Що в ньому доброго? Одно́сеньке лихо та й лихо... От, разкажи-ж мені краще що про себе.

— Ні, дядьку, сказав я, — нехай вже якось опісля, бо я вже, вибачайте, дрімаю.

— Ну, спи собі з Богом, — ласкаво промовив він і ми скоро поснули.

Другого дня була неділя. Арештанти сидїли, хто на вікнах, хто на „нарах“, грали в карти, реготали і сварились. Мене „політичного“ перевели в „одиночку“,[1]) бо й посаджено мене, було, в гурті з „уголовними“[2]) тільки на одну ніч, поки опорожнить ся окрема камера. Я підійшов до Пилипа, що сидів в кутку, осторонь від усїх, щоб з ним попрощатись.

— Прощавайте, дядьку, мене переводять у другу камеру.

— Невже? От лиха година! здивував ся він. Так ти мені до вподоби прийшов ся, а тут на тобі — переводить... Прощавай, голубчику... помагайбі тобі... Скажи-ж мені хоч як тебе звуть?

Я сказав.

А прозвище?

Я назвав ся.

— Ну, прощавай, братїку, прощавай... Може Господь приведе ще й зустрітись на волї?

— Може, — відповів я, стискаючи йому руку і пішов з москалем.

— Стрівай... Земляче! — гукнув він мені на здогін.

Я зупинив ся.

— Скажи-ж, будь ласка, хоч на останнї, за віщо тебе замкнено?

— Хиба я знаю? За упертість, кажуть, та за непослух начальству, — відповів я трохи всьміхаючись.

— Зъ политичними говорить не дозволяється! — гримнув на Пилипа москаль. Але він не звернув на се й найменьшої уваги і чухаючи потилицю, мов би в розвазї, протягнув: О — он що!.. а далї махнувши енергічно рукою додав: От, клятї! Та як-же їх слухати, коли вони от за шматок паперу чоловіка в тюрму замурували!

Більше Пилипа я й не бачив.

Микола Ворожий.

---

[1]) Одиночками в Росиї звуть окремі камери чи казиї для политичних переступників.

[2]) Уголовні — се звичайні злодії, розбійники і т. иньше.

Цїкавий вирок. У Відни лучають ся так само, як у нас в Чернівцях, лише не так часто випадки, що фіякри беруть від подорожних більше за їзду, як їм належить ся. Отже в однім такім випадку засудив віденьский суд фіякра за обманьство. Тим способом орік суд, що жадане більшої як належить ся такси за їзду становить злочин обманьства. Варто би се оголосити черновецким фіякрам для остороги.

Терпелива наречена. В 1872 р. полюбив аґент Л. в Берні свою далеку своячку Марію Г. і заручив ся з нею. Сей звязок викликав опір у тїтки судженої, дуже богатої женщини, котра не похвалювала того вибору сестрінциної і заявила, що не дасть їй ні крейцара, коли піде за аґента, Але тїтка була вже стара і слабовита, тому суджені постановили ждати на ей смерть. Тимчасом тїтка пережила ще 24 роки. Умираючи записала в завіщаню цілий свій маєток панні Г. Тепер пара суджених має здержати ся з вінчанем аж до 1897 року, раз тому, щоби минув час жалоби, а друге, щоби обходити вінчане в 25-лїтні роковини заручин. Мабуть не часто лучає ся найти панну, котра би чверть столїтя чекала на свого судженого.

Поєдинок ученого Славний французский учений пок. Пастер, що відкрив спосіб щипленя скаженини, мав раз непорозуміне з французским полїтиком Павлом Касаняком. Касаняк уважав себе обиджением і визвав Пастера на поєдинок. Сьвідки Касанява найшли ученого в лабораториї, як робив досьвіди з трихінами. — Панове прийшли мене визвати в імени п. Касанява, — сказав до них Пастер — отже я яко визваний маю право вибирати оружие. Вибираю отсе — і подав сьвідкам дві цїлком однакові ковбаси. — Одна з тих ковбас — сказав дальше — має здорове мясо, в другій суть трихіни. На око не різнять ся нїчим між собою. Скажїть п. Касанякови, щоби вибрав одну, а я зїм другу. — Коли сьвідки повторили предложене Пастера Касанякови, він відступив зараз від поєдинку.

Складки. На *бурсу* „Народного Дому“ в Чернівцях жертвували ще: п. учителька Софія Оробко в Кіцмани 5 зр., о. Юрій Калинюк в Шипинцях 1 зр. Доси зложено на ту цїль **595 зр. 10 кр.** Щедрим добродіям складає видїл „Народного Дому“ сердечну подяку, а заразом звертає ся до руской суспільности з умильною просьбою о дальшу підпору в тім патріотичнім дїлї.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 5-го вересня 1896 року.

Ґран. Кілька осіб, котрі хотїли на возї з сїном перейти на другий беріг ріки, пірвала вода з собою. Люди, коні і віз щезли у филях, Число жертв сего нещастя незнане.

Київ. Царска пара виїхала вчера серед великих овацій населеня до Вроцлава.

Вроцлав. Царска пара приїхала після програми о 8-ій год. 10 минут зрана.

Берлин. Norddeutsche Allg. Ztg. витає царску пару в одушевлених статях, підносить приязні відносини між Німеччиною а Росиєю і заявляє, що в обопільнім поважаню і мирних інтересах ні Німеччина ні Росия не є спинена.

Берлин. В послїдних днях розійшла ся тут поголоска, що наслїдником кн. Лобанова в міністерстві заграничних справ стане варшавский ґенерал-ґубернатор Шувалов. Теперь о тім не може бути бесїди, хоч Шувалов по апоплектичнім атаку має ся вже досить добре.

Берлин. Царґородский дописуватель до Vossische Ztg. доносить, що має докази, яко би послїдні розрухи в Царґородї дїяли ся з відомостию і після волї турецкого правительства.

Париж. Богато Вірменів, що брали участь в оногдашній різнї в Царґородї, втїкли на французких кораблях до Франциї. Порта жадає тепер їх видачі, однак французке правительство не згодить ся на се.

Софія. Македоньский комітет рішив на тайній нарадї у Филипополи вербувати повстанців і вислати їх до Македонії, Тесалії і Старої Сербії. Грошеві фонди походять імовірно з Анґлії.

Атени. В Канеї на Кретї напали турецкі товпи на хрістиянське військо і нищать его. Прийшло знов до проливу крови.

Царґород. Вчерашний день минув спокійно. Більша часть склепів вже отворена. Задержано дві лодки, на котрих була наладована збруя. Провідників обох лодок убито. Численні арештованя між Вірменами тривають дальше.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ
повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руского народу,

складена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґравічнім заведеню Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотни, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Приватна клїнїка хірурґічна
(Приватна лїчниця операційна)
Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО
емерит. оператора ц. к. хірург. клїнїки университетской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни
находить ся
в Чернівцях, улиця Мецґера ч. 25.
В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (34—100)

Відзначене на краевій виставі в р. 1894 почетним дипльомом ц. к. міністерства торговлї.

Краеве товариство ткацке
„PRZĄDKA“
(ПРЯХА)
в Короснї
поручає Пов. П. Т. Публицї свого виробу чисто льняні авістні з доброти, ручно ткані
ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ
від найгрубших до найтоньших веб і **біле столове** о взорі вістковім і адамашковім;
також доставляє материялів на компастні і найдешевші
ВИПРАВИ СЛЮБНІ.
Замовленя просимо надсилати просто до Короснa (почта, телеґраф і стация зелїзнича в місци).
Прибки і цїнники на жадане оплатно і відворотною почтою. (3—52)

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад коріннних товарів, вин і делїкатесів
(заснований 1812 р.),
а окрім того
АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН
з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попереднїй фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**
Прошу о часті замовленя і пишусь з поважанєм
СТЕФАН ҐАІНА.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**
З друкарнї „Руской Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 188. Чернівці, вівторок дня 27. серпня (8. вересня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

„Ефемеричні успіхи нової ери“.

IV.

Перейдїм тепер дальше на поле шкільництва середнього і народного. До нової ери Русини вдоволяли ся одною рускою ґімназиєю у Львові, рускими клясами рівнорядними в Перемишли, мішаною рускою школою взірцевою (де вчили ся разом хлопці і дївчата) при мужеській семинарии львівскій і 4-клясовою мішаною школою ім. Маркіяна Шашкевича у Львові, а при семинариях учительских в Тернополи та Станїславові було по одній клясї рускій вандрівній, се-б то, що першого року була I. кл., другого — II. кл. а I-ої вже не було, третього — III. кл., а I. і II-ої не було, четвертого — IV-та, а не було вже I., II. і III-ої, відтак слїдуючого року знов була I. кл. і т. д. Така аномалія педаґоґічна і дидактична тревала кільканайцять лїт, хоч на се звертало ся бачність тодїшнього посла Ковальского. Взагалї окрім Львова не було на всїй австрийскій Руси рускої ґімназиї окрім львівскої в цїлій Галичинї не було чотироклясових руских шкіл народних окрім у Львові, а на всїй австрийскій Руси не було ні одної 4-клясової школи рускої для дївчат.

За „нової ери“ обставини ся змінили ся в користь Русинів. З руских кляс рівнорядних при ґімназиї в Перемишли, заведених там наслїдком домагань п. Романчука в гал. соймі, утворено окрему II. руску ґімназию (а про се мусїв таки подбати п. Барвіньский, поставивши в соймі і відповідне внесене, дарма що був тодї ще в соймі п. Романчук). В Коломиї утворено третю руску ґімназию на разї в формі кляс рівнорядних при тамошній ґімназиї польскій з окремим управителем. Сї рускі кляси рівнорядні будуть перемінені в окрему руску ґімназию (до чого вже непотрібно ухвали соймової), скоро лише стане потрібний на руску ґімназию будинок. При львівскій рускій ґімназиї знесено вправдї приготовляючу клясу, позаяк до тамошної ґімназиї молодїж підготовляють руска школа взірцева і школа ім. М. Шашкевича, але за те заведено кляси приготовляючі в Перемишли і Коломиї, де нема 4-клясових руских шкіл народних, отже де молодїж не мала нагоди приготовити ся відповідно до рускої ґімназиї.

Так само помножено за „нової ери“ число народних шкіл руских. При женьскій семинарии учительскій у Львові заведено 4-клясову руску школу взірцеву для дївчат, при семинариях учительских в Тернополи і Станїславові 4-клясові рускі школи для хлопцїв. В Самборі входить з сим роком в житє руска школа взірцева, а через два роки війде в житє така школа при семинарии мужеській в Сокалі.

В радї шкільній краєвій засїдав до недавна з Русинів лише заступник гр. к. ординарияту, а від трьох лїт зпоміж двох членів наукового заводу предкладаних Видїлом краевим, а іменованих цїсарем засїдає п. Барвіньский і его заходам яко члена Ради шк. кр. і яко посла треба в головній мірі приписати сї придбаня на поли руского шкільництва, як і сю обставину, що чимало професорів і катехитів народовцїв заняло в школах важні становища, що наші опозиційники називають карерою, дарма, що самі домагають ся також „посад“ для Русинів.

Окрім того і для руского шкільництва на Буковинї настали лїпші часи аж в „новій ері чи за „нового курсу“, коли сими справами заняли ся ревно тамошні посли др. Стоцкий і проф. Пігуляк, а в сих змаганях допомагали їм таки лише пп. Барвіньский і Вахнянин, „на власну руку“, позаяк п. Романчук (як ми про се писали при иньшій нагодї), заявив д-ру Стоцкому іменем руского клюбу, котрого ще тодї був предсїдателем, що передовсїм мусимо (клюб руский) заняти ся галицкими справами, а п. Підляшецкий додав, що не можемо удавати ся до правительства, бо „ану-ж воно зробить яку „концесию“, а ми може ще будемо мусїли перейти в опозицию!“

Отже заходами сих новокурсників засїдає в буковиньскій радї шк. кр. проф. Пігуляк, а референтом для руских шкіл тамже есть проф. Попович, що есть також інспектором руских шкіл народних. Вправдї звикли наші опозиційники вважати се покликане Русинів до ради шк. кр. „синекурою“, „карєрою“ і т. д., вправдї голос

З любови.

За А. Додетом переповів В. Щурат.

В однім французкім письмі читаємо таке:

Судия Ілія Жерард, вийшовши нині рано до свого кабінету в палаті справедливости, застав на столї акти. Увага „дуже пильне“ була підчеркнена червоним олївцем. Судовий писар пояснив, що ті акти прийше перед хвилею один з секретарів прокуратора республики й просив пана судию взяти ся до сеї справи енергічно. Переглянувши поперед всего докладно списані в актах подробиці, урядник взяв ся до дїла. Перше, що впало-ему в руки, був рапорт попереднього дня, що его списав комісар.

В нім стояло:

„Нині в ночи, коло мосту Біллянкур, один перевізник видобув з Секваны труна молодої, гарно прибраної женщини. Під лївою грудию була в неї глубока і широка рана. Риси лица, згрубілі в наслїдок довгого пробуваня в водї, змінили ся так, що й годї було їх пізнати.

В кишенях одежі не знайшли ніяких предметів, ніяких легітімаційних паперів. Одинокими знаками, що могли навести на який слїд, були дві букви на білю Л. В.

Після оглядин тїла показало ся, що ту женщину хтось пробив штилетом або ножем, а потім вкинув у воду. Всякі слїдства остали на разї безуспішні. Труна женщини не пізнав ніхто.“

По тім короткім рапортї судия взав до рук лист заадресований до префекта полїциї, а писаний три недїлї тому назад. Якийсь офіцир доносив, що з его дому щезла учителька его доньки, анґлїчанка, панна Лукія Вольней.

„Від хвилї — писав він — коли та особа вийшла в мою родину, єї поведене не будило ніякого підозріня; як одної днини, вийшовши на просьбу моєї доньки за справунками, вона не вернула домів.“

Між документами були також протоколярні зізнаня якогось нотариального денендента з дїльниці Монсо, Роля Бертє, що его кілька разів бачили вечерами під домом офіцира, де він хотїв бачити ся з Лукією Вольней. Увязнений в добу по віднайденю труна, він заявив без ваганя, що був нареченим учительки і мав саме вже з нею оженити ся, коли та несподївано щезла.

„З дивного складу обставин — такий був один устуи протоколу — як і з загадочного поведеня Роля Бертє можна чейже льоґічно виснувати здогад, що видобута з води женщина є Лукія Вольней, а Роль Бертє — єї убійця.“

Щоб мати кріпшу основу в своїх здогадах, урядник постановив подрібно висповідати чоловіка, на якого спадало таке важке підозріне, і в тій цїли казав его прикликати.

По хвили жандарм привів до кабінету молодця.

Був скований.

Гарне лице і погідні, хоч і жалїсні очи, робили его невимовно симпатичним.

— І сей чоловік мав би бути убійця? — подумав судия. — Але-ж се неможливе! — і набрав переконаня, що скоро-б він і допустив ся такого злочину, то міг би се зробити з одної хиба заздрости, в шаленім гнївї, але ніколи з розвагою.

Отже казав его розкувати, віддалив жандарма і зачав слїдство. По звичайних питанях о прізвище, вік, рід занятя, на які Роль Бертє відповідав зі спокоєм і з повною свободою ума, судия сказав:

— Ви знаете, о який злочин вас посуджують?

— Знаю, пане.

— Що-ж можете сказати в своїй оборонї?

Він мовчав кілька хвиль, як коли-б в мисли повтаряв ті слова; вкінци промовив ледви чутним голосом:

— В своїй оборонї не скажу нїчого.

Судию, що сподївав ся на се питане рїщучого запереченя, здивувала ся відповідь.

— Отже ви признаете ся до вини.

— Як гадаете.

— Як то, як гадаете? Чи ви хпите собі з мене?

члена буковиньскої ради шк. є $^1/_9$, а галицкої $^1/_{12}$ цїлої ради, однак можна би виказати численними фактами, що голоси сї були нераз у важних справах рішучі.

На останку ще й се навести треба, що з сим роком шкільним відкрита вже перша руска кляса рівнорядна при нїмецкій гімназиї в Чернівцях яко засновок першої рускої гімназиї на Буковинї.

Успіхи шкіл залежать чимало і від книжок шкільних. А вже-ж кождий, що осуджує справи хоч троха предметово, без упередженя, мусить признати, що від р. 1892 виготовлено всї рускі книжки для шкіл народних, рускі читанки для гімназий і деякі иньші учебники і що всї ті нові учебники рускі без міри більшу мають вартість як давнїйші. До того-ж заведене фонетичної правописи незвичайно улекшило науку рускої мови і усунуло ту самовільність, яка доси в тій науцї проявляла ся. Не достає ще вправдї тут і там відповідних сил учительских, — однак з часом і сї недостачі поповнять ся, а коли наука відбувати меть ся якийсь час на основі нових книжок шкільних, то й проявлять ся відповідні успіхи. Всякий мусить признати в книжках шкільних що-до мови, що-до змісту, що-до поземy наукового і методи укладу великий поступ в порівнаню з дотеперішними, а сим осягнено також великий успіх в рускій лїтературі педагогічній, доси на жаль так убогій і занедбаній.

А коли ми доторкнули ся справи розвитку і поступу лїтературної мови рускої, то годї тут обминути „Вістник законів державних“, в котрім появляють ся в перекладї рускою мовою всї закони державні і розпорядженя центрального правительства. Хто хоч поверховно приглянув ся сему виданю, мусить признати, що воно має велике значінє для виробленя наукових висловів правничих, технїчних, промислових і т. п. До недавна спочивала редакция в руках Івана Головацкого, котрий видавав сей „Вістник“ язиковою мішаниною виробленою нашими москвофілами, „особымъ русскимъ языкомъ“. Само про себе розуміть ся, що дотеперішне видане „Вістника законів державних“ анї на пядь не посунуло розвитку нашої мови вперед, воно придатне хиба „мишам на снїданє“ або Бойкам „на бриндзю“. Значінє сего видання почували наші передові люди і в вісїмдесятих роках пок. др. Омелян Огоновский іменем товариства „Просьвіта“ робив у Відни заходи, щоби редакцию віддано якому знавцеви рускої мови. Заходи сї показали ся безуспішними, позаяк Івана Головацкого а з ним і „язичіє“ у Вістнику з. д. піддержував гофрат Ковальский і б. секцийний шеф у мінїстерстві внутр. справ Ерб. Аж з новим роком повело ся таки нїкому иньшому, лише п. Барвіньскому довести до того, що редактором сего Вістника став др. Олександер Кулачковский. Не знаємо, чи редактори „Дѣла“ задали собі стільки труду, щоб хоч троха уважно переглянути дотепер видані випуски „Вістника“, а коли так, то нехай же скажуть, чи се також „ефемеричний успіх нової ери чи там нового курсу“, чи се має свою певну і тревалу вартість?!

Так само небавом має бути полагоджена справа редактора Вістника законів краєвих для Галичини і Буковини в рускій мові.

Не хочемо тут дальше наводити успіхів осягнених ще дорогою адмінїстративною, як постепенне заведене руских написів на староствах, судах, желїзницях і т. д. (наші опозицийники витали се також насьміщливо: „овва! скринки почтові!“), поручене термінольогії правничої д-ра К. Левіцкого до ужитку урядового, розпорядженя що-до уживаня в урядах руского язика і письма і т. п. Не хочемо також вспівняти, наче-б сими придбаннями вже вдоволено всїм домаганям і потребам культурним і національно-полїтичним руского народу. До сего можна віднести слова віденьского дописувателя „Дѣла“ (п. Романчука), що в сїчни р. 1892, коли всїх тих придбань, які ми в наших статях навели, ще не було, написав: „Се був початок нової полїтики супроти Русинів, завдаток нам даний, а ми не перестанемо добивати ся всїх тих прав, які конституция австрийска признала всїм народам держави. Осягнене тих прав і відповідного нашому народному достоїнству становища в державі — буде залежати найбільш від розважного, консеквентного і дїяльного поступованя цїлої рускої суспільности, а передовсїм руских послів.“

В чім же-ж мало проявити ся се розважне, консеквентне і дїяльне поступованє цїлої рускої суспільности і руских послів? — в тім іменно, щоби руска суспільність відповідно користувала ся сим завдатком нам даним, сими придбаннями, які ми постепенно осягали, а тим самим також поступала вперед у своїм культурнім розвитку, набирала сили і сьвідомости, щоби могла відтак добивати ся дальших прав. Руска суспільність повинна була тямити, що Чехи, котрих наші опозицийники звикли були до недавна ще вважати прикладом до наслїдованя, не зразу осягнули таке число ческих шкіл, яке нинї мають, не зараз дістали ческий університет, ческу академию наук, а ще й до нинї при всїй своїй силї і сьвідомости не мають ческої мови у внутрішнім урядованю. Руска суспільність не брала собі прикладу з Чехів, як вони дорожать кождим хоч би найдрібнїйшим придбанем, що їх посуває в національнім, полїтичнім і культурнім розвитку о один ступінь вперед, як вони пядь за пядию здобувають собі що раз міцнїйше становище тим способом, що відповідно умїють користувати ся осягненими раз придбаннями. Опозицийна частина нашої суспільности і руских послів не зрозуміла своєї задачі і не доросла до ролї розумної і поважної опозиций. Наші опозицийники своїм поступованем показували лише, як страшно наша суспільність „екацапіла“, як мовляв пок. Д. Гладилович; вони перейняли у всїм тактику у москвофілів і їх орґанів. Само про себе розуміє ся, що для москвофілів такі придбаня як руска катедра істориї, обсаджена ще до того Українцем, рускі школи, підмоги для наукового товариства ім. Шевченка, і т. п. не тільки не мають вартости, але навпаки вони для москвофілів шкідні, позаяк розвиток національний і культурний рускої народу — се смерть для москвофілів. Тим

— Боже борони, але щось иньшого я міг би сказати! Скоро горяча любов, якою я палав для неї, моя минувшість без плями, чесність моєї родини, і старанне виховане, яке вона мені дала, не вспіли повстримати фатального підозріня, викликаного складом обставин, то на що-ж здасть ся тут моя оборона?

— Все таки я вельми рад би її почути, — сказав судия.

— Слаба була-б моя оборона, бо не маючи спроможности докладно означити день і годину злочину, я не був би в силї виказати своє alibi.

— Але-ж я на основі вашого щирого оповіданя міг би припускати, що не ви убили Лукію Вольней?

На ті слова Роль Бертé зітхнув лише важко, впав на найблизше крісло і з стоном промовив:

— Не маю нїчого сказати.

— Будьте осторожні, раджу вам, бо се вже признане.

— Признане, най буде! — відповів з'їдливо Роль Бертé, випрямив ся і — як коли-б блисла ему нова думка, сказав:

— Напишіть, що се я вбив ту женщину. Я любив ю; обіцювала вийти за мене. В останній хвили хотіла взати своє слово. Я молив ю, щоб не опустила мене, пригадав їй всї докази любови, які від мене приймила. Я серед сліз розпуки падав перед нею на землю і се не трогнуло ю. Тодї шалений гнів перемінив мою лагідність у звірячість, я вбив нещасну і перераженый вкинув ю в Сейвану, щоб затерти всї сліди злочину.

— Так, справдї, се все й представляє ся — сказав судия — але деякі подробиці будьте ласкаві поясніть менї ще.

— Се вже длинне, пане — запротестував обжалований — я все сказав, що мав лише сказати, більше з моїх уст не вчуєте нїчого.

І він лишив ся при своїй постанові. Ні сего дня, ні пізнійше не можна було видобути з него слова; монотонне „нїчого більше не скажу“ повтарав раз-по-раз. Треба було застановити слїдство.

Ґазетярска звістка доносить, що убійця Лукії Вольней викритий. Звістку повторили другі заграничні ґазети, прикрашуючи ю найрізнороднійшими романтично-драматичними додатками. Роль Бертé став смутним героєм дня. Публика нетерпеливо вижидала кінця справи, пересьвідчена, що обжалований не поскупить ся перед судовими кратками поясненями, яких не зложив у слїдстві.

Від трох недїль Роль Бертé ждав у тюрмі засуду, аж одного дня в хвили, коли слїдчий судия Ілія Жерард, втомлений цілоденною працею, брав ся вже виходити, заявив слуга, що якась женщина хоче з ним говорити. Казав ю просити з тою крішаною постановою, щоб відправити ю як найскорше, та, глянувши на гостю, змінив мимохіть свій намір. Була се молода особа, блюндинка, висока, делїкатна, чудової вроди, добірно, хоч і скромно прибрана.

— Чим можу вам, панї, служити? — спитав з куртоазією покоєний гарними очима, що сьміливо дивили ся на него і просив ю усісти.

— Чи се ви, пане судия, слїдите справу Роля Бертé?

— Так, панї.

— Отже приходжу остерегти вас перед смутною похибкою, яку ви, пане судия, могли-б поповнити. Я Лукія Вольней.

Судия жахнув ся.

— Як то, Лукія Вольней, то хиба вона не вбита?

— Хиба що ні, скоро бачите ю живу перед собою.

— А женщина, що ю знайшли в Сейвані?

— Люди помилили ся і так само, помиливши ся, обжалували Роля Бертé о убійство.

— Але-ж він сам признав ся.

Здивуване виступило на лице Лукії.

— То сказав неправду, скоро признав ся до злочину і я не можу поясните собі, в якій цїли збрехав. Кажіть ему, пане, зараз тут явити ся: нехай витолкує ся.

Судия вислухав ради і післав за обжалованим. Минула година. Тимчасом Лукія оповіла, як в сварцї з нареченим, припускаючи, що він

то вони не тільки нехтують такими придбанями, але навіть такими, як „Дністер“, проти котрого безнастанно риють, дарма що там допущено навіть Маркова! Отже нїчого дивного, що москвофіли трубіли на весь сьвіт, що „успіхи нової ери чи нового курсу“ не мають нїякого значіня і вартости. Сю тактику переняли від москвофілів опозиційники-народовці, „Дѣло“, і п. Романчук, вмавляючи в руску суспільність, що се „дрібні і хвилеві користи“, „ефемеричні успіхи“, що „ті здобутки могли бути при иньших обставинах хосенні, а при теперішних вони втратили свою вартість“, а поклики опозиційників „овва, що там паралелька“, „овва, написи на скринках почтових“ і т. п. стали стереотипними, а таким маловаженем або нехтованем неодин опозиційник здобуває собі славу великого патріота. А тимчасом руска суспільність покаже лише тим свою зрілість полїтичну, коли приналежно користувати ме ся сими придбанями, а тим способом також причинить ся до зміцненя національного розвитку і до поступу руского народу.

Загальні збори тов. „Руска Школа“*)

(Дальше).

Секретар товариства проф. Клим відчитав від видїлу два внесеня, а іменно 1), щоби нововибраний видїл подав до краєвого сойму петицию в справі остаточної реґуляциї платнї учителїв народних. Над сим внесенем вивязала ся довша дискусия, в котрій забрав передовсїм слово уч. Дарій Пігуляк з Лалківки, замічаючи, що краєвий сойм мабуть задля браку фондів не зможе так скоро приступити до підвисшеня платнї учителям, тож він виносить, щоби видїл вправдї домагав ся підвисшеня платнї, але щоби на випадок браку фондів рускі посли старали ся що найменьше о підвисшене дорожнього додатку, котрий тепер виносить для учителїв, що мають помешкане, 50 зр., а для всїх иньших 75 зр. Учитель Недїльский і надучитель Савіцкий були тої гадки, що не треба просити о підвисшене дорожнього додатку, бо в такім разї сойм готов ним збути учителїв, а не приступити зовсїм до реґуляциї платнї. Отже поставили внесене, щоби в петициї домагати ся лиш остаточної реґуляциї платнї. Учитель Ілюк піднїс, що петиціями учительство ледви чи дійде до цїли, бо вже не раз вношено в сїй справі петициї, а не осягнено ними нїчого, тож вносив, щоби з отвореним сойму вислати від видїлу товариства депутацию до президента краю та до сойму. Секретар Клим спротивив ся сему внесеню, підносячи, що і президент краєвий і сойм прихильні цїлій справі, а коли тепер заносить ся на підвисшене платнї урядникам державним і коли о те саме старає ся видїл краєвий для своїх урядників, то сойм не зможе відказати сего учителям народним. Розходить ся лиш о те, щоби справу приспішити, отже секретар підпирає внесене видїлу: обмежити ся в справі реґуляциї платнї на саму петицию, а коли-б не було надїї на успішне залагоджене справи, то нехай члени видїлу товариства і посли до сойму краєвого, панове Пігуляк і др. Стоцкий приватно своїм впливом постараються бодай о підвисшене дорожняного додатку. По поясненю п. Пігуляка, що він і сам не ставив такого внесеня, щоби в самій петициї просити формально о підвисшене дорожняного додатку, замкнено над сею справою дебату і принято внесене видїлу одноголосно.

Далї предложив секретар товариства зборам отсе внесене видїлу: видїл признаючи великі заслуги около рускої шкільництва послам пп. Пігулякови, д-ру Стоцкому і Вахнянинови, рішив предложити сї їх заслуги сьвітлим зборам до оцїненя. Що ті панове для рускої шкільництва зробили і роблять, всїм нам добре відомо і нема, здає ся, потреби все те тут вичисляти. Також загально звісно, що посол до ради державної п. Вахнянин іменно сего року доложив всїх своїх старань около заснованя рускої ґімназиї в Чернівцях, як неменьше около підношеня рускої шкільництва на Буковинї взагалї. Сей вп. посол боронив сего року чести нашого найбільшого буковиньского поета Осипа Федьковича против гидких напастий посла Цуркана так мужно, що ми з радостию повинні пошанувати его діяльність, а то тим більше, що наші противники цїлком несправедливо відважили ся запротестувати против его вмішування в буковиньско-просьвітні справи. Видїл виносить проте: сьвітлї збори зволять іменувати сих трьох пп. панів почетними членами товариства „Руска Школа.“ Се внесене видїлу принято через аклямацию.

Опісля приступлено до дальшої точки денного порядку, а то до вільних внесень членів товариства.

Надучитель Савіцкий предложив зборам отсї три внесеня: 1) щоби товариство „Руска Школа“ видавало для рускої учительства педаґоґічний листок; 2) щоби в бібліотеці кождої рускої народної школи находили ся словарь Желехівского і 3) щоби в новім накладї „Німецкого-учебника“ Рота-Ґлібовицкого для шкіл народних ч. I. і II. находили ся при кінци в словарци і ті слова, котрі подибують ся в 1. части читанки для шкіл народних Омеляна Поповича, а яко слова меньше зрозумілі вимагають конечно пояснень.

Над поодинокими сими внесеннями вивязала ся ширша дискусия. Що-до першого внесеня виказував п. Савіцкий, що руске учительство на Буковинї не має свого фахового орґану, де би могло дальше образуватись і обговорювати свої справи. Зі взгляду на значне число рускихучителїв в краю могла би така часопись удержатись, а коли-б се зі взглядів материальних показало ся таки неможливим, то добре було би бодай помішати від часу до часу педаґоґічно-дидактичні уступи в ґазеті *Буковина*. Учитель Ілюк був за тим, щоби не впрошуватись до ґазети, котра має иньшу цїль, полїтичну, а продовжати педаґоґічну часопись „Руска Школа“, видавану свого часу проф. др ом Стоцким. — Учитель Недїльский вносив, щоби новий видїл відніс ся в сїй справі до поодинокихфілій товариства, а вислухавши їх гадку в тім взглядї, порішив справу остаточно. Секретар Клим був за тим, щоби цїлу справу здати просто на новий видїл, а сей має обдумати і залагодити справу так, як лише можливо. — Учитель Пігуляк виказував, що задля недостатку грошей годї видавати самостійну педаґоґічну часопись; проте було би добре, щоби учительство від часу до часу посилало свої статї дидактично-педаґоґічні на руки центрального видїлу товариства, а сей мав би постарати ся далї о їх видруковане в осібній рубрицї ґазети *Буковина*, бо-ж і нїмецкі черновецкі часописи, як Buk. Nachrichten і Buk. Rundschau поміщають від часу до часу в такій осібній рубрицї педаґоґічні статї. — Гадку п. Пігуляка піднер голова товариства, указуючи на убогі фонди, задля яких товариство мусїло продовжене перших двох випусків педаґоґічної часописи „Руска Школа“ залишити, що тим більше треба тепер взяти під увагу, позаяк товариство вичерпало майже всї свої фонди в користь рускої бурси в Чернівцях. — Надучитель Івасюк, поділяючи також гадку п. Пігуляка, вказував на те, що в такій шкільній рубрицї *Буковини* могли-б містити ся не тілько фахові статї, але й взагалї всякі справи, що дотичать учительства і шкільництва. — По замкненю дебати над сею справою принято внесене п. Пігуляка.

(Конець буде).

*) Гл. *Буковина* ч. 181.

не був щирий в любови, та що тим самим і жите їх буде нещасливе, постановила занехати супружі наміри і попросту скрила ся перед ним. У своєї приятельки на провінциї знайшла захист, не даючи про себе найменьшої звістки. Свій поступок пояснювала тим, що мала рішучу постанову затерти всї слїди свого істнованя. Аж нараз в одній ґазетї вичитала наслїдки своєї утечі і підозріне, що впало на Рола Бертє. Тому поспішила чим борше, щоб відкрити правду, оправдати его перед сьвітом і віддати ему свою руку.

Коли вийшов, кинула ся ему в обійми, благаючи прощеня. Невимовно зворушений Роль притулив до серця свою наречену.

— Я був певний, — озвав ся — що не позволиш засудити мене.

— Але но що ви признавали ся до вини?— питає з черги судия.

— Бо всей лише спосіб а міг вивабити ей з криївки.

Описана пригода є зовсїм правдива, памятають ей в суді.

Роль і Лукія побрали ся зараз. Прізвище женщини, видобутої з Секвани, но нинїшний день незнане, а цїла справа пійшла ad acta.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 7-го вересня 1896.

Є. В. Цїсар перебуває — як звістно — тепер в Галичинї на маневрах. Населене витає цїсаря все з одушевленем і робить ему овациї. Цїсар подарував з своєї приватної каси 800 зр., а то для бідних в Хлопах 100 зр., на розширене будинку шкільного тамже 300 зр., для бідних в Комарні 200 зр., а на заведене для убогих 200 зр.

Тов. „Родина“ в Коломиї устроює у вівторок, дня 22-го с. м., в великій сали щадничої каси вечерок з танцями. Приготовленя робять ся великі, щоби гостї забавили ся знаменито.

Де консеквенция? Нашу допись з Перемишлян в 186-ім числї переховано львівске *Дѣло* і додало від себе при кінци увагу, що, мовляв, ті зпоміж москвофілів, котрі все пре чують ся Руснаками, повинні отямити ся... Се справдї дивне, бо чому-ж пластиво не отямить ся само *Дѣло* і его прихильники та не „пустять в трубу“ москвофілів? Не від москвофілів нам жадати отямленя, бо у них дорога і цїль цїлком ясні і до одної цїли стремлять всї москвофіли; але руска суспільність має право жадати сего від *Дѣла* і его прихильників, се-б то опозиціонїстів. А окрім того: на якій підставі ділить *Дѣло* москвофілів на дві партиї, коли всїм знане, що москвофіли з провінциї все ідуть солїдарно з львівским штабом. Як довго тривати ме та солїдарність, так довго не удасть ся анї *Дѣлу* анї кому иньшому їх розеднати. Тут не слїд очікувати дармо отямленя від москвофілів, а самому треба вже раз спамятати ся. Нехай же само *Дѣло* і его прихильники з рукою на серци спитають ся в своєї совісти, чи можуть они уважати себе добрими рускими патріотами, коли важуть ся з тими людьми, що мають на цїли лише погибіль руского народу?! Де-ж є та совість, коли опозиціонїсти рішили, що москвофіли-адвокати мають рускім селянам у полїтичних і народних справах давати ради!?...

Рускі радикали скликують на днї 26-го і 27-го с. м. з'їзд делеґатів своєї партиї (мабуть до Львова, бо в *Громадскім Голосї* не означене місце з'їзду).

Градова туча навістила в пятницю пополудни Станіславів. Град величини волоского горіха падав з великою силою через 10 мінут. Переполох, який запанував по домах, не дасть ся описати. Женщини падали хрестом і молили ся о відверене страшного нещастя. В одній хвили витовк град тисячі шиб в містї, а в огородах і садах поробив страшні спустошеня. Нема ні одного дому, де би град не забив кілька штук дробу. Докладно ще не можна подати, кілько шкоди наробив град, а так само не знати ще, чи не стало ся яке нещасте, що при такій великій силї граду є можливе.

Який стан найлїпший? Неодин каже: Як би я ще раз народив ся на сьвіт, то я би знав, до чого брати ся, щоби менї було добре жити. — Цїкава річ, до чого би чоловікови брати ся, щоби ему було добре на сьвітї? Який би ему стан вибирати? — В кождім станї може бути добре і зле. Адже кажуть, що червакови і в хрінї було добре, а як вліз в моркву, то згинув. Так само буває і з людьми. Чоловік нераз кидає свій стан, а переносить ся до другого, по его думцї, лїпшого; але коли війде до него, то бідує в нїм і загибає. Виходить з того, що не сам стан по собі есть добрий або злий; то зависить від способу в який чоловік в нїм жие і від обставин, в яких в нїм знаходить ся. Селянин мало що не з завистию споглядає на сьвітячі ґузики при мундурі урядника і хотїв би ним бути, а не знає, що той урядник бідачиско мало що не так само споглядає на него і думає собі: Який він щасливий! Має бодай кусень землї та свій власний кутик і не журить ся тим, що на першого треба перепроваджувати ся. — Лиш спосіб житя і обставини рішають, котрий стан есть лїпший. А які-ж суть стани? Головно двоякі: такі, в котрих чоловік шукає собі способу до житя в земли і еї богатствах, як н. пр. хліборобы, купцї, ремісники і промисловцї, і такі, котрі живуть із служби для других станів, як н. пр. військо, урядники, духовеньство, учителї і т. д. Стан хліборобский, купецкий, ремісничий і промисловий дають чоловікови безпосередно спосіб до житя: они дають ему можність заробляти гроші на всї боки і роблять его вповнї свобідним і независимим. Хлїборобови може дорабляти ся гроша з поля і огорода, з худоби і саду і пасїки і т. д.; купець торгує всїлякими товарами, що на однім стратить, може на другім заробити; ремісник може собі випукати більше або меньше роботи. В других станах чоловік вже стає слугою других, есть отже зависимим; не може того робити, що хоче, не може заробляти собі гроший на всї боки, мусить жити лиш з самої одної платнї. Урядник жие від першого до першого часто навіть без надїї, що та пенсия ему хоч о крихту прибільшить ся. То есть причиною, що люди із станів зависимих стараються всїма силами купити собі бодай маленький кусень землї і стати независимими. Виходить з того, що стани хліборобский, купецкий, ремісничий і промисловий суть лїпші, як всї прочі стани зависимі. Але щоби людям з тих станів дїйсно добре вело ся, то потреба їм ще й великої просьвіти. Длятого то в краях, де просьвіта стоїть високо, там і селянин-хлїбороб стоїть собі лїпше, та має більше значіне, як у нас, і торговля та промисл там більше розвинені, а всїд за тим і цїлий нарід богатий та має значіне в сьвітї. Там н. пр. селянин або ремісник уважає собі за честь бути селянином або ремісником і лиш рідко шукає щастя в станах зависимих, не так як у нас, де н. пр. селяньска дитина придбавши собі лиш трошки більшої просьвіти, а нераз лиш простої оглади зверха вже встидає ся признавати до того, що она селяньского роду. А з того всего така виходить наука: не в змінї стану шукати полїпшеня долї, але старати ся, придбати собі більшу просьвіту, а при еї помочи полїпшати свою долю і тим піднозити значіне свого стану. Нехай наші селяни старають ся своїм дїтям давати вищу науку не на то, щоби они конче змінялн свій стан, але на то, щоби вертали назад на ґрунт і були лїпшими господарями, як їх батьки, дїди і прадїди.

Телєґрами „Буковини".

З дня 7-го вересня 1896 року.

Відень. Надзвичайне видане Fremdenblatt-у доносить, що цїсар вислав начальникови полку Deutschmeistr-ів у відповідь на вірноподданчу денешу вельми ласкаву телєґраму, в якій складає полкови і всїм будучим его членам свій цїсарский привіт і найкрасші желаня на щасливу й рівну минувшости будучність.

Атени. Король виїхав до Копенгаґи.

Бельград. Погранични власти дістали наказ, щоб завернули Міляна, скоро-б він схотїв дістати ся до Сербії.

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. оператора ц. к. хірург. клїнїки университетской *Більрота-Гюссенбавера* у Відни

находить ся

в Чернівцах, улица Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до *управителя приватної клїнїки* **д-ра Квятковского** в Чернівцах, улица ратушева (дім Ніщовфера.) (35—100)

„Днїстер"

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Вєч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Ен. Ординариати всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди зїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови"** можність обезпечувати і виплачувати і **найвищі суми**

Полїси „Днїстра" приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер"** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер", стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентовання **по 5** процент. Гварязиция цїнкована. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки властителям реальностий, вільних від тягарів, за поруков двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер" не є заступлений, приймають ся.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлибоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлибоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁰		
З Новоселиць, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9⁵⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10³⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцах. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцах під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 189. Чернівці, середа дня 28. серпня (9. вересня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рубаїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находять ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошення приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надіеланім“ по 10 кр. від стрічки.

Справа угоди з Угорщиною.

Пояснення, які дав угорский міністер фінансів Люкач оногди на засіданю угорского сойму, затревожили деяких людий, котрі з них висновали, ще австрийске правительство в справі угоди таки нїчогісенько не здобуло і все зроблено в користь Угорщини. Тій части добровільних оборонців австрийских прав хотїло ся, аби міністер Люкач встав і безцеремонно заявив, що в справах угодових улягла Угорщина цїлковито впливам австрийским, ба що більше, після бажань тих людий повинен був угорский міністер фінансів навіть вичислити всї концесиї в користь Австриї. Коли-ж так не стало ся, ті люди прибрали здивований і застрашений вираз лиця. Міністер Люкач цїлком отверто і щиро відкрив правдивий стан річи, а з того виносять вже, що Австрия на кождім кроцї упослїджена. Поминувши вже, що не все мусить хосен одного становити шкоду другого, лежить суть цїлої угоди у вирівнаню обох інтересів і в винайденю спільних обом сторонам користий. Як би ті голоси стревожених людий були хоч щирі, тодї можна-б їх виправдати добродушностию, але той песимізм походить просто з нещирости. Ті коментарі кажуть, що в справі митивої і торговельної умови задоволено всї бажання Угорщини. Також питане що-до консумційних податків полагоджено в користь Угорщини, а так само що-до торговлї худобою. А що наші песимісти тим ще не вдоволяють ся, то роблять навіть з того здобуток Угорщини, що властиво треба-б уважати користию Австриї. Так вичисляють навіть знесене млинового права і умову що-до тариф вивозу просто убутком для Австриї. Се відкриває вже властиві цїли того нещирого песимізму і тому всї висказувані обави тратять свою стійність.

Через довгі лїта жалували ся в Австриї на перевагу угорских млинів вивозових. Тому добачувано в знесеню млинового права, котре власне ті інституциї так дуже вихісновували, одиноку поміч, бо заведене місцевих додатків консумційних, як се стало ся в Чехах, показало ся непрактичним. Таким самим тягаром була для нас тарифова політика Угорщини. Через неї розвинула ся торговля з заграницею в Угорщиї не вміру сильно і тим ушкодила очивидно Австрию. Нова митова і торговельна угода зробить те, що в тарифовій політиці Австриї і Угорщини буде основою засада рівноправности і обопільних уступок; се-ж прецїнь основна засада, котрої конче треба придержувати ся, коли маємо обминути далекосяглі борби тарифові. Не меньше важне є і те, що австрийске правительство ударемнило домаганя, аби важні уступи в митовій тарифі змінено, іменно що-до інституциї сирих продуктів. Також митова тарифа угодова управильнена до кінця сего столїтя, а є надія, що се стане ся ще і в иньших точках, так що ми супроти заграниць будемо цїлком вільні. Жалують ся дуже на реформу обрахованя консумційних податків, але при тім забувають цїлковито, що рівночасно змінено податок від нафти і тим заспокоєно давне пекуче бажане, аби вже раз змінити фальшиве оподатковане штучного олїю; надто ще підвисшено контінґент спірітусу для Австриї.

Коли зберемо всї ті угодові справи і розберемо їх користи для Австриї, то приходимо до висновку, що дехто фальшиво заключував з виводів угорского міністра фінансів на ріжні невдачі нашого правительства в справі угодовій. Але ті люди виносять з того на ще щось иньше, важнїйше. Міністер Люкач заявив, що угорске правительство не зобовязало ся в справі спільних оплат до нїчого і при тім вказав на те, що в сій справі компетентні обі комісиї. Отже тепер кажуть так: Австрийске правительство було податливе у всїм що-до митової і торговельної угоди, а при тім всїм навіть нїчого не зискало в справі спільних оплат. Знаємо, що угода становить одну цїлість і що еї треба судити лише в цїлости, а не поодинокими частями. А що тепер ще не можна судити про квоту спільних оплат, тож і не на часї тепер перед остаточним порішенем сеї справи говорити о користях чи шкодах митової і торговельної угоди. Отже цїлком мильно представляє річ Pester Lloyd, коли дякує угорскому правительству за те, що мовляв „оно питане спільних оплат не злучи-

---

ОРДИНАНС.

Новеля Ґ. Мопассанта.

—

Цвинтар, оживлений значним числом офіцирів різного оружя в барвистих мундурах з золотими вишивками, з шнурами, касками, перами і поблискуючою збруєю, що заповнили стежки і вільні місця проміж могилами, — прибрав вид великого квітника, де хрести й памятники з зелїза, дерева і мармуру з жалем вибігли до неба.

Поховали саме жінку полковника Лімузена, що два дні тому втопила ся підчас купелї.

Скінчили ся релїґійні церемонії, сьвященик відійшов. Полковник опертий о двох офіцирів стояв над відкритим гробом, де на дні спочивала труна з тїлом его молодої жінки.

Був то вже старець, худощавий, високий, з білим волосем і вусом. Перед трьома роками одружив ся з сиротою, з донькою давного товариша, полковника Сортіса.

Капітан і поручник, що підтримували полковника, пробували відвести его від гробу. Опирав ся і стримуючи ельози, що тисли ся на очи, шептав: „позвольте... остану ще хвилинку.“ З тремтячими колїнами хитав ся над глубиною, що видавала ся бездонна, над пропастию, в яку провалило ся его серце і житє, все, що мав на земли.

Вкінци приступив до него ґенерал Ормонт і, вхопивши нещасного за рами, відпровадив его майже на силу з словами: „ходїть, старий друже; годї нам тут задержувати ся довше.“ Полковник послухав тепер і пійшов домів.

Коли відчинив двері канцеляриї, на бюрку побачив лист. Несьвідомо взяв его в руку. Ледви глянув на коверту, затремтїв. Пізнав письмо небінцки; на коверті була дата дня похорону. Роздер коверту і прочитав:

Отче!

„Позволь, щоб я тебе по давному і нинї назвала вітцем. В хвили, коли дістанеш сей лист, мене не буде в живих, гріб наді мною замкне ся. Може простиш мені нинї.

„Не буду старати ся ні зворушити тебе, ні прикрасити своєї похибки. З безпощадною отвертостию женщини, що за годину закінчить свій вік, скажу правду, нїщо, лише правду.

„Коли ти, піддаючи ся чувству великодушности, взяв мене за жінку, я віддала ся тобі з вдячности — бо любила тебе так щиро, як лиш може любити молоде недосьвідчене дівча. Так, я любила тебе майже так само як батька і коли одного разу сидїла на твоїх колїнах, — а ти взяв мене в обійми, я назвала тебе мимохіть вітцем. Був то голос серця, що пробудило ся. І справді ти був для мене тілько вітцем, нїчим більше як вітцем. Ти осьміхнув ся тодї і сказав: „Клич мене так, се мені приємне.“

„Ми прибули сюди і тут — прости мені отче — мене опанувала любов. Два роки я не піддавала ся тому чувству, чуеш, два роки, вкінци улягла, стала блудною женщиною.

„Про него — нїколи не вгадаєш, хто він. Дванайцять офіцирів окружало мене безперервно, ти сам назвав їх моїми трабантами.

„Шкода твого труду — шукати за ним; отче, скинь з серця ненависть. Зробив, що всякий на его місци зробив би, врешті я певна, що любив мене.

„Тепер збери ся на увагу. Одного дня ми умовили ся зійти на острівци — знаєш его добре — зараз за млином. Я мала підплисти, він мав ждати в лозах до вечера, щоб нїхто нас не бачив. Ледви я причалила до берега, розсунули ся гилляки і ми побачили Пилипа, твого ординанса. Я скрикнула з переляку, видячи, що нас відкрили, він — мій любовник — казав мені вертати домів і лишити его з ординансом.

„Я вертала вплав: по дорозї мало що не втопила ся. Я була сильно перекожана, що наступить щось страшне.

„За годину Пилип був в передпокою. Сказав: „Служу вам, пані, коли-б нам випало переслати листи.“ Сподав ся, купив его мій любовник.

„З того часу носив мої листи, приносив

ло з митовою і торговельною угодою, не зробило одного зависимим від другого.“ Після постанов законних сї дві справи тїсно з собою сполучені, а угорский мінїстер фінансів Люкач про неї навіть не згадував у своїх поясненях.

Уважаємо при кінци потрібним подати зміст виводів мінїстра Люкача в справах фінансових, головно-ж банкових. Він сказав, що будучий банк, котрий буде видавати банкноти, буде мати зі взгляду на управильнене валюти велику задачу. Правительства мають в першім рядї на оцї відновленє істнуючого привилею австро-угорского банку. В справі тій єсть межи обома правительствами повне порозуміне, а також з австро-угорским банком дійшло до згоди що-до всїх условій, з виїмкою квестий фінансових, що-до котрих суть ще деякі ріжниці.

Правительство поставило слїдуючі головні услівя, під якими готово згодити ся на продовженє привилею: Насамперед зажадало поруки, що будуть сповнені задачі що-до управильненя валюти. Відтак домагало ся від банку деяких услуг фінансових. Дальше поставило за услівє, що вплив правительства стане більший через розширенє круга дїланя правительственного комісаря. В справі реформи валюти зобовязало ся австрийске правительство стягнути на власний кошт перекази салїнарні, а за то банкноти державні по 5 і 50 зр. в сумі 112 мілїонів мають бути стягнені на спільний кошт. Замісць тих банкнотів будуть видані нові банкноти по 5 зр. на суму 80 мілїонів і нові срібні монети по 5 корон разом на суму 32 мілїонів.

Угода, котру зложено, виказує тілько користий, що обі держави мають в тім інтерес, щоби она була заключена. Угода та єсть справедливою, відповідає спільним потребам і може дїйсно творити підставу для розвою і успіху обох держав.

Загальні збори тов. „Руска Школа“.

(Конець.)

Що-до другого і третого внесеня, то п. Савіцкий наводив меньше зрозумілі слова з 1. части читанки Омеляна Поповича і виказував тим потребу словаря Желехівского для бібліотек руских народних шкіл, як і поміщеня таких слів в словарци 1. і 2. части нїмецких учебників Рота-Глібовицкого. — Голова товариства підніс, що читанки для шкіл народних як і взагалї всякі учебники для шкільної молодїжи на жаден спосіб не можуть бути уложені так, щоби не виказували більше нїчого, як лише такий запас слів, яким послугує ся сам ученик; впрочім знане учеників в тім взглядї дуже ріжнородне, бо-ж то, що одному ученикови зрозуміле, другому може бути меньше або зовсїм незрозуміле; річ учителя є, пояснити ученикови то, чого він не розуміє; взагалї школа на те, щоби ученик приучував ся того, чого ще не знає. Отже голова тої гадки, щоби не доповнювати словарця учебників Рота-Глібовицкого, — котрі зрештою не стоять в жадній звязи з читанками Ом. Поповича —, меньше зрозумілими словами із сих читанок, за те попирає внесене п. Савіцкого що-до словаря, однак мотивуючи потребу его тим, що кождому учителеви повинна бути дана можність вичувати ся добре руского языка, щоби таким чином був в станї, пояснити все ученикови, як і з другої сторони взагалї міг і сам як найлїпше виобразувати ся в рускім языцї. Вправдї наклад словара Желехівского вже вичерпаний, однак жаданем, впровадити его по всїх школах, спонукало би ся шкільні власти на Буковинї і в Галичинї взяти ся до нового видання его. По дальшій нарадї над сею справою, в котрій забирали ще голос п. Ілюк і п. Івасюк, друге внесене п. Савіцкого одноголосно принято, а третє відкинено. — Далї слїдувало внесене п. Недільского: щоби тижневник науковий, протокол чинности, всякі викази дїтий, квіти на пенсию, переписку урядову з шкільними властями провадити не, як доси, в языцї нїмецкім, а в языцї рускім. П. Савіцкий підпирає се внесене, а крім того ще й жадає, щоби на учительских конференциях що найменьше один темат конче предкладати в языцї рускім; до того повинні учителї шкільною властию в своїм власнім інтересї формально бути обовязані, а не повинно здавати ся сю справу, як се доси бувало, на їх волю. Внесене п. Неділського і Савіцкого, поперте п. Шігуляком і Поничем, приняли збори одноголосно.

Учит. п. Недільский вносив дальше, щоби видїл товариства постарав ся для учителїв шкіл народних о зниженє цїни їзди на зелїзници, як ї мають урядники державні. І се внесене принято.

Опісля піднесли збори потребу осібної географічної карти Буковини для шкіл народних. На се відповів проф. Клим, що карти майже вже готові і вийдуть небавом в языцї нїмецкім і рускім (взглядно волоскім). Місцевости Буковини списані в тій карті після виговору народу.

По вільних внесеня відчитав голова товариства отесї наспівші телеґрами: 1) Збір „Рускої Школи“ сердечно поздоровляю. Щасть Боже до успішного дїла. В. Турушанко з Чернівців. 2) Желаем доброго успіху зборам „Рускої Школи“, Маврер, Омельский, Петрачик, Штробель, Тентул, Циганюк, Цуркановичъ; (сї панове учителї були підчас ферій при військових вправах в Станіславові). 3) Урядово перешкоджений нїяк не можу приїхати. Перепрашаю збори, зібраним сердечний привіт і щире „Помагай Біг!“ Омелян Попович. *(Славно!)*

Опісля приступлено до вибору нового видїлу. В склад его увійшли отесї панове: професори др. Смаль-Стоцкий, Ер. Пігуляк, Ом. Попович, С. Шпойнаровский, А. Клим, совітник Вол. Ясеницкий, аманузензіс Ів. Ронґуш, учителї: Атан. Руснак, І. Савіцкий, Василь Івасюк; заступники: О. Ельгольц, Н. Іваницкий, Ів. Радомский. — Голова зборів замітив, що з вибору вийшов майже той сам видїл, що й доси стояв на чолї товариства, і уважає се за знак, що збори заявляють тим своє довірє до видїлу, який в уплинувшім урядовім роцї займав ся справами товариства, дякує за то довірє і запевняє збори, що новий видїл ще ревнійше буде старати ся віддатись справам товариства, як се було можливе перше. — Тепер мали ще наступити 2 точки дневного порядку, а то літературний відчит голови товариства і дидактичний відчит проф. Ом. Поповича. Оба сї відчити мусїли відпасти, бо проф. Попович не був присутний, а що-до відчиту літературного, то з огляду на пізний час рішили збори на внесене п. Пігуляка, его не читати, але за то надрукувати его в *Буковинї*.

По сім закрив збори голова товариства, дякуючи в працальній своїй бесїді зібраним учителям за так численну участь (було їх около 100) і заохочуючи їх до солідарности і єдности, без котрої руске учительство на Буковинї не зможе вповнї відповісти високій задачі, до котрої оно покликане; товариство „Руска Школа“ нехай буде тою точкою єдности, тим їх осередком, а коли злучать ся всї в тім осередку до високої і благородної цїли, до працї над просьвітою народу, то в недалекій будучности певно і учительство і руске шкільництво та просьвіта на Буковинї стане вище, стане так високо, як оно повинно бути.

Вкінци підніс голова трикратне „Многая лїта“ в честь Найяснійшого Монарха, під котрого опікою руский нарід має можність свобідно розвивати ся. Весь збір підніс три рази голосний оклик, а потім заспівав гимн народний і „Многая лїта“.

Вечером о 8. годинї відбув ся в сали касиновій комерс, на котрім промовляли: голова товариства в честь філії кіцманьскої, п. інспектор Стратичук в честь видїлу центрального, п. Савіцкий в честь гостя зі Львова о. Стефановича, о. Стефанович в честь руского учительства на Буковинї і богато других бесідників-учителїв. Всї розсталисъ скріплені духом до дальшої працї над просьвітою питомого народу і перняті надією на красші часи.

від него. Тревало то два місяці. Мав у нас довіре, таке, як і в тебе.

„А тепер слухай, отче, що дальше стало ся. Раз на тім самім острові я здибала ся знову з Пилипом. Ніхто не ждав мене. Пилип заявив, що все викриє, скоро не віддам ся ему.

„Отче, отче! великий страх, труслива боязнь опанували мене. Я бояла ся твого гнїву, певна була, що вбеш мого любовника. Може й за себе було менї лячно. Не знаю. Досить, що я через половину божевільна постановила вблагати палюку, що рівно-ж любив мене. О — ганьбо!

„Ми женщини такі немічні, що скорше тратимо голову як ви. А хто раз впав, паде що раз глибше і глибше. Знала-ж я, що почати? Я знала, що вас обох і мене жде смерть. Віддала ся Пилипови.

„Не оправдую ся, отче.

„А потім, потім — стало ся, чого треба було сподївати ся — я знову мусїла бути податлива, схильчива до кождочасної его волї, бо боязнь була сильнійша від мене. Пилип на рівнї з тамтим був моїм любовником, любовником кождої днини. Се страшне. Що за кара, отче!

„Випадало вмерти. За жити я не виявила-б такого злочину. По смерти важу ся на все. Смерть стала конечностию. Ніщо не могло мене піднати, так низько я впала. Я не могла любити ні приймати любов. Дотик моєї руки пламив.

„По хвили виберу ся до купелї і не вериу.

„Лист вручений моему любовникови. Не знає, що в нїм. В день похорону вручить его тобі. Прочитаєш, вернувши з цвинтара.

„Прощаю тебе, отче. Нїчого тобі вже казати. Роби, як знаєш.“

Полковник втер спітнїле чоло. Спокій, яким визначав ся в бою, вернув ся ему.

Задзвонив. Входить слуга; казав покликати Пилипа. Рівночасно висунув через половину одну шуфляду з бюрка.

Ординанс, дужий, плечистий парень з рудавим вусом і хитрим виразом лица явив ся на порозї.

Полковник подивив ся жовнїрови прямо в очи.

— Кажи зараз, як зветь ся любовник моєї жінки.

— Пане полковнику, я... я....

Полковник добув з шуфляди револьвер.

— Борше; знаєш, не люблю жартів.

— Пане полковнику... то капітан Сен-Альберг.

Ледви се сказав, полуми блисло ему в очи і з прошитим кудею чолом він повалив ся на поміст.

Переклав

В. Щурат.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 8-го вересня 1896.

До рускої гімназиї в Коломиї записало ся на сей рік шкільний: до приготовляючої класи 29 учеників, до першої класи гімназиальної 60, до другої 47, до третої 32, до четвертої 32, а до пятої 29 — всїх 229 учеників. З наведених чисел видно, що фреквенция в тій гімназиї є значна, а коли порівнати сей рік з попередними роками, то показує ся, що число учеників в поодиноких класах постійно збільшає ся. Сего року

прибула пята кляса ґімназияльна і дасть Біг, що так красно буде розвивати ся руска ґімназия коломийска і на будуче.

З черновецкої почти. Офіциял Вольфер перенесений до Відня, асистент Райс до Станїславова, а офіциял Єґер зі Станїславова до Чернівців.

В рускій ґімназиї у Львові розпочинають ся письменні іспити зрілости в понеділок, дня 14-го с. м.

Пос. Романчук ставав дня 1-го с. м. перед виборцами в Болехові, а слїдуючого дня в Долинї. Зміст его справоздань все той самий, тож не потребуємо їх повтаряти. Але в Долинї став ся один фактъ, з ріжних причин цїкавий. Правительственний комісар Гавиньский уважав потрібним застеречи ся против різкого тону посла і вказав на свое право розвязати збори. Поминаємо, що не слїд було комісареви закидати послови его становище опозицийне, але нїяк не повинен був правительственний комісар говорити на зборах Русинів по польски. Коли він вдруге говорив, уживав руской мови, але сам признав, що то ему тяжко приходить ся. Правительство повинно на збори Русинів висилати комісарів, котрі докладно знають руску мову, бо инакше виставляє ся комісар на сьміх перед зібраними, не може докладно розуміти бесїд і подає евентуально фальшиві справозданя староству, а з того виходять знов непорозуміня. В інтересї порядку належало би звернути на се увагу. Заразом є се доказом, як дуже потрібне внесене пос. Барвіньского, щоби для урядників утворити курси руской мови.

В страху. По Буковинї вже розійшла ся вість, що проводир віденьских антисемітів др. Люеґер приїде в перших днях жовтня до Радівців. Ми вже доносили, що ся відомість навела на лїбералів великий страх і они заповідають ему ґрунтовну невдачу. Одна ґазета Buk. Rundschau в передовій статї обчислила навіть, що 230 людий буде тяжко ранених підчас принятя Люеґера, а 6 просто убитих. Очивидно не говорить ся в статях лїберальних часописий дуже делїкатно о антисемітах; ба Buk. Rundschau посунула ся до такого простацкого тону, що годі брати такі ей виводи серіозно. А в радовецкій радї громадскій поставили жидівскі радні внесене, щоби громадска рада просила Люеґера залишити подорож. Однак не прийшло до голосованя над сим внесенем, бо нїмецкі радні зачали голосно протестувати. На всякий случай той страх між буковиньскими лїбералами характеристичний для оцїненя їх самосьвідомости і сили.

В Ряшеві замкнено — як доносить тамошний Kurjer — осьму ґімназияльну клясу. Причини сего зарадженя доси не знані напевно, однак редакция взиває дирекцию ґімназияльну подати як найскорше пояснення, бо в містї запанувало з тої причини занепокоене. Ходять слухи, що ученики VIII-ої клясы спротивили ся заведеню мундурів, котрі з новим шкільним роком стали обовязкові.

В Чернівцях має засновати ся ческе касино під назвою Czeska Beseda. Кажуть, що в нашім містї є около 200 Чехів, тож ческа Бесїда могла-б мати надію на розвій. Витаємо з радостию ческу посестру!

Проф. др. Ізидор Шараневич, неутомимий слїдитель старини, в остатних часах попри розслїди старинного цивитариска поганьского в селї Чехах, брідского повіту, (звідки із розкопок переводить що найцїннїйше до музея Ставропиґії), не спускає з уваги і старинного Звенигорода, дві милї від Львова. Дня 21-го с. м. удав ся він до о. І. Билинкевича, пароха Звенигорода, і переводив там розслїди на значнїйших місцях коло села. Розслїди увінчали ся успіхом. Ім-нно відкрито камінь надгробний (а радше статую істуканя), а під ним знайдено, як би у голови того каміня, камінний топорець зеленковатий (з крушця неоферіта), звернений вістрем на полудне. Під каменем надгробним в заглубленю знаходила ся урна з чорного черепа. Сам камінь представляє дуже але оброблену стать людску; довгий на 180 цмт. а широкий (в найширшім місци) 40 цмт. Камінь перевезено на приходство, відрисовано і переховано для дальшого оглядання, бо на нїм є вирізані якісь знаки. — Кромі того взяв др. Шараневич з давної церкви старинну лямпу на оливу форми нїгде незнаної, іменно форми зелїзка до прасованя. — Відтак удав ся в супроводї о. Билинкевича до Чернушович, де знаходить ся старинний іконостас з львівскої церкви сьв. Теодора. Іконостас се хороший; особливо образ Пресьв. Дїви удержав ся дуже добре. Тут в метрицї з 1736 р. есть запись сьвященика Григорія Вергуновского (котрого син і внук були також тут сьвященикамі, але внук писав ся вже Вергановским) написана рускими буквами, але словами зовсїм незрозумілими. Др. Шараневич звернув увагу і на могили окружаючі Звенигород, з котрих найбільша находить ся в Печенїї. Есть она форми овальної, довга 80 кроків, а широка около 60 кроків. З неї видко конець на Високім замку львівскім; при заході сонця вид се дуже гарний. Також є могили в Николаєві і в Шоломиї.

Паперові десяти-коронівки і срібні пятикоронівки. Угорский міністер скарбу Люкач заповів в своїм онодїшнім експозе, що ноти державні пятки і десятки, котрих тепер є разом в курсї на 112 міліонів ґульденів, будуть вицофані, а натомісць появить ся на 80 міліонів паперових 10-коронівок і на 32 міліонів зр. срібних 5-коронівок.

Бук. православний релїґійний фонд оголосив закінчене рахунків за 1895 р. Нерухомий маєток приніс в 1895 р. такі доходи: з лїсів 1,011.753 зр. 56 кр., а по покритю всїх видатків на адміністрацию в сумі 495.485 зр. 47½ кр., остало чистого доходу з лїсів 516.268 зр. 08½ кр. З піль, огородів, лугів, толік і т. д. було доходу 347.975 зр. 86 кр., а по відтягненю коштів адміністрациї остало чистого доходу з тих культур 114.471 зр. 67 кр. Разом приніс нерухомий маєток чистого доходу 630.740 зр. 05½ кр. З того виплатив релїґійний фонд на школи і стипендиї суму 117.495 зр. 31 кр., так що до мертвого капіталу вплинуло 512. 244 зр. 72½ кр.

Рідка операция. Др. Брави, доцент краківского университету, довершив сими днями на трупі одної женщини дуже тяжкої операциї. Іменно перед пологом померла згадана женщина на вулиці серця. Др. Брави розпоров померший живіт кілька мінут по смерти і виймив дитину, котра доси жие.

Нещасливі випадки. Підчас тучі минувшої пятницї вбив грім в Неґостинї на поли робітників Михайла Цивюка і Івана Врумчаковского. — Робітники Никифор і Домника Кирлибаба оставили свої дїти самих в хатї і пішли на роботу. Вернувши до дому, застала мати обоє дїти вже вмерлих. Причиною смерти було удушене. Против неосторожних родичів веде ся слїдство.

Велика повінь навістила край Полуднево-Усурийский в азийских посїлостях Росиї. Ріка Амур і всї ей допливи вилили та затопили прибережні осели на просторі 400 верстов поміж Владивостоком і Іманом. Причиною того нещасти був страшний орькан (тайфун), а відтак величезна злива, що тревала дві доби. Погибло богато людий, а збір сїна і дуже гарні сегорічні урожаї пропали. Також дуже богато худоби погибло. Край цїлком зруйнований і населене потребує конче скорої помочи. Новопобудована сибірска зелїзниця дуже потерпіла. В многих місцях зелїзничий шлях вода розмила і забрала, так що тамтуди, куди ішла зелїзниця, їздять тепер лодками. Перерва в зелїзничім руху потривае довший час, бо мабуть і мости на ріках позривані.

Конкуренция в торговли. Конкурувати — слово латиньске, значить бічи з кимсь навперегін до одної цїли. У купця і крамаря тою цїлию заробок і зиск. А заробок і зиск буде для купця тогди більший, чим більше людий буде у него купувати. Де богато купців або крамарів разом, там кождий старає ся притягнути до себе всїлякими способами як найбільше закупників; кажемо тогди, що один другому робить конкуренцию. Конкуренция то борба між купцями о закупників. Як в кождій борбі так і в борбі купецкій той скорше устоїть ся, хто має віру в свої сили, хто має сьмілість і відвагу та уміє бистро, скоро і зручно придумати способи, якими би притягнув до себе закупників. О тім, як робить ся конкуренция, можна би написати цїлу книгу, але ми можемо тут кинути для приміру лиш кілька гадок. Притягаючою силою есть передовсїм товар і его цїна. Лїпший товар притягає більше інтелїґентних і заможнїйших закупників; меньше інтелїґентних і біднїйших притягає низька цїна. Звідси потреба держати на складї двоякий товар: дорожший а лїпший і дешевший а гірший. До закупна товарів треба собі вишукувати як найлїпші жерела і користати з часу. Одного торговельника збіжем питали раз другі, як то стало ся, що він розбогатїв, коли они в тім самім часї потратили маєтки. А він їм сказав: Я купував дорожше, а продавав дешевше як ви. Тогди спитали они, як то може бути, а він то їм так пояснив: Коли збіже було дешевше, то я платив о крейцар більше, як ви, і менї всї продавали; коли-ж цїна пішла в гору, то я продавав о крейцар дешевше, як ви. У мене всї купували і я заробив, а ви стратили. То одна штучка конкуренційна, а таких можна би множество придумати, лиш треба мати до того голову. Але де нарід темний і нема виробленого купецтва, там чужа конкуренция все робить велику шкоду. Другою річию есть ретельність купця у вазї і его особисте поведене супротив купуючих. Купець і крамар мусить конче бути дуже гладким чоловіком, і обходити ся з кождим як найчемнїйше, надскакувати коло него. За границею обходять ся купці зі слугами чемнїйше і делїкатнїйше, як у нас з панами, бо нїхто не пішов би другий раз купити до него. Але у нас, правда, жид купець ще й набе нашого селянина, а він таки знов до него лїзе. Купець і крамар повинен також старати ся жити в як найбільшій згодї зі всїми, а особливо з другими крамарями і купцями, щоби не зробити собі ворогів. То не стоїть ему на перешкоді робити честним способом конкуренциї, бо то спосіб его заробкованя; так само і они роблять. — До піддержаня конкуренциї причиняє ся ще уміщене краму в догіднім місци і виставa. Навіть крамар на селї повинен зробити собі виставу у вікнї свого краму, бо она приманює закупників. Для крамаря на селї есть дїлятого лїпше поставити собі саме при улици будку і в ній продавати товар, як в хатї подальше від улиці. Наконець треба людям від часу до часу дати знати, що має ся

писати цїлу книгу, але ми можемо тут кинути для приміру лиш кілька гадок. Притягаючою силою есть передовсїм товар і его цїна. Лїпший товар притягає більше інтелїґентних і заможнїйших закупників; меньше інтелїґентних і біднїйших притягає низька цїна. Звідси потреба держати на складї двоякий товар: дорожший а лїпший і дешевший а гірший. До закупна товарів треба собі вишукувати як найлїпші жерела і користати з часу. Одного торговельника збіжем питали раз другі, як то стало ся, що він розбогатїв, коли они в тім самім часї потратили маєтки. А він їм сказав: Я купував дорожше, а продавав дешевше як ви. Тогди спитали они, як то може бути, а він то їм так пояснив: Коли збіже було дешевше, то я платив о крейцар більше, як ви, і менї всї продавали; коли-ж цїна пішла в гору, то я продавав о крейцар дешевше, як ви. У мене всї купували і я заробив, а ви стратили. То одна штучка конкуренційна, а таких можна би множество придумати, лиш треба мати до того голову. Але де нарід темний і нема виробленого купецтва, там чужа конкуренция все робить велику шкоду. Другою річию есть ретельність купця у вазї і его особисте поведене супротив купуючих. Купець і крамар мусить конче бути дуже гладким чоловіком, і обходити ся з кождим як найчемнїйше, надскакувати коло него. За границею обходять ся купці зі слугами чемнїйше і делїкатнїйше, як у нас з панами, бо нїхто не пішов би другий раз купити до него. Але у нас, правда, жид купець ще й набе нашого селянина, а він таки знов до него лїзе. Купець і крамар повинен також старати ся жити в як найбільшій згодї зі всїми, а особливо з другими крамарями і купцями, щоби не зробити собі воріг. То не стоїть ему на перешкоді робити честним способом конкуренциї, бо то спосіб его заробкованя; так само і они роблять. — До піддержаня конкуренциї причиняє ся ще уміщене краму в догіднім місци і виставa. Навіть крамар на селї повинен зробити собі виставу у вікнї свого краму, бо она приманює закупників. Для крамаря на селї есть дїлятого лїпше поставити собі саме при улици будку і в ній продавати товар, як в хатї подальше від улиці. Наконець треба людям від часу до часу дати знати, що має ся

Народна Часопись.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 8-го вересня 1896 року.

Львів. В маневрах кінноти, що тривали від 1-го до 5-го с. м., брали участь 70 ескадронів кавалериї. Цїсар висказав свое повне вдоволене.

Відень. Цїсар вислав до полковника полка дайчмайстрів дуже ласкаву телєґраму.

Вроцлав. Між нїмецкими а росийскими мужами державними відбули ся переговори, котрі виказали цїловиту згоду що-до пересьвідчень о загальнім політичнім положеню і що-до теперішних біжучих справ. Цар надав державному канцлерови кн. Гогенльоге ордер Андрея, а штатскому управителеви Маршалови ордер Александра Невского з бриллянтами.

Букарешт. Греки, що живуть в Румунії, зібрали для кретеньских повстанців два міліони франків.

Рим. Наречена італїяньского престодонаслїдника, чорногорска княгиня Олена не перейде на католицку віру в Чорногорі, бо сего не бажають еї родичі, анї в Італії, бо італїяньскі полїтики хочуть, щоби княгини вступила в край вже яко католичка. Переступ відбуде ся мабуть в Хорватиї.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українско-руского народу,

владжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою **Ріхтера Liniment з котвицею** і приймати з осторожностию лише «лишки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Ґуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях,** улиця Мецґера ч. 25.

В справі приниманя хорих і иньших інформаций треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (36—100)

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в руским язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладни** до опроцентовани **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десата часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Для школярів!

Товариство „Просьвіта“ при наближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сьвітл. Рад Шкільних, Впов. сьвящеників, катихитів, учителїв і родичів, що книжки накладу товариства, призволені кр. Радою шкільною на премії для учеників, красно оправлені з позолоченими берегами, можна купити **в канцеляриї товариства у Львові в рынку ч. 10,** по слїдуючій ціні:

Розказни про сили природи 20 кр., Оповіданя о житю сьв. Бориса і Ґлїба 20 кр., Повістки для дїтий 27 кр., Сестра 15 кр., Байки 22 кр., Істория Руси ч. I. 25 кр., Істория Руси ч. II. 23 кр., Лен і коноплї 24 кр., Рогата худоба 45 кр., Про живоплоти і лїси 20 кр., Вениямин Франклїн 16 кр., На досьвітках 22 кр., Серед ледового моря 25 кр., Житє сьв. великомученика і лїкаря Пантелеймона 20 кр., Дрібна птиця господарска, а великі гроші 20 кр., Відкритє Америки 22 кр., Звірята шкідні і пожиточні 42 кр., Нерекотаполе, повістка, 18 кр., Кирило і Методій 22 кр.

Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр., в лучшій оправі: а) хребет полотняний і золочений хрест з переду 25 кр., б) ціла оправа полотняна, береги золочені і золочений хрест з переду 35 кр.

Молитвенник народний великий по ціні 90 кр., 1·10, 1·30, 1·60, 1·80 зр.

В руским товаристві педаґоґічнім, улиця академічна ч. 8. у Львові, можна також дістати на премії для учеників слїдуючі видания:

Образкові видания. Звіринець 10 кр., Гостинець 10 кр., Забавки 10 кр., Менажерия 10 кр., Робінзон 40 кр., Квіточка 20 кр., Віночок 20 кр., Кобзар Тараса Шевченка 20 кр., Ґете-Франко: Лис Микита 50 кр., Мірон: Пригоди Дон Кіхота 40 кр.

Видания без образків: Читанка ч. I., II., III., IV. оправні 20 кр., без опр. 10 кр., Вязанка желань 10 кр., Хемія Роскоє 40 кр., Учитель на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 2 зр., Дзвінок на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 4 зр., Ів. Левицкий: Поцалувек. Різдвяні сцени 10 кр., Вол. Шухевича: Записки школяра 20 кр., О. Нажанковский: Батько і мати, двосьпів для дїтий з фортепіяном, 10 кр., Леонїда Ґлїбова: Байки 5 кр., В. Чайченка: Олеся; Комар; Гриць по 5 кр., Дума про княгиню Кобзаря 5 кр., Дніпрової Чайки: Казка про сонце та его сина; Писанка по 5 кр., М. Лисенко: Тече вода з-під явора. Двосьпів з фортепіяном. 10 кр., Маша єтеграфічна Руси-Украіни 20 кр., Гордієнко: Картаґинцї і Римляни 20 кр., Юлій Верне: Подорож довкола землї 60 кр., Барановский Приписи до іспитів 20 кр., Молитвенник народний, в полотно оправлений, 20 кр., д-ра Л. Кельнера: Коротка істория педаґоґії 60 кр.

Всякі замовленя висилають ся скоро і точо.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	поспішні	особові	мішані	Відходять	поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁷ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²⁹ 5³⁸	
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Ґлїбоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12⁰³ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶	
З Новоселиць, Садаґури	. . .	. . .	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць	. . .	. . .	4³⁰ 6²¹
до Львова				**зі Львова**			
З Відня, Кракова	1³⁰ 5¹⁰	6⁵⁵ 9³⁰ 9⁵⁵		До Кракова і Відня	2⁵⁰ 11⁸⁰	4⁴⁰ 9⁵⁵ 6⁴⁵	
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵ . .	6¹³ 7²⁸ 2⁰¹		„ Підволочиск	2¹¹ 6⁰⁰	. 9³⁰ 10⁴⁵	
З Підволочиск	2⁸⁰ 10⁰⁵ .	8⁰⁵ 5¹⁰ .		„ „ з Підзамча	2²⁵ 6¹⁴	. 9⁴⁸ 11¹²	
З „ на Підзамче	2¹⁸ 9⁵⁰ .	7⁴² 4⁴⁵ .		„ Чернівців, Сучави, Ясс, Букарешту	6¹⁰ . .	10²⁵ 2⁴⁵ 10¹⁵	
Зі Стрия	. . .	12¹⁰ 8 1⁵⁰		„ Стрия	. . .	5²² 9⁵⁵ 7²²	
З Белзца	. . .	8⁰⁰ 5⁴⁵ .		„ Белзца	. . .	9¹⁵ 7⁰⁵	
Зі Сколього і Стрия	. . .	10¹⁰ . .		„ Сколього і Стрия	. . .	. . 3⁰⁵	
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	. . 8⁴⁵	. . .		„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰ . .	. . .	

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час рїжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Руского Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкавича.

Ч. 190. Чернівці, четвер дня 29. серпня (10. вересня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

АВСТРИЙСКІ СПРАВИ.

Недавно тому відбувало ся у Львові католицке віче Галичан, а тепер відбувало ся в Сольногородї загальне австрийске католицке віче. Оно наробило богато шуму задля своїх рішень.

Віче рішило обставати за сьвітскою властию папи і за віроісповідною школою. Се зробило прикре вражінє на лїберале і тому читаємо в головнім їх органї Neue fr. Presse нападисті статї против того віча. Здивувало також всїх виступленє сольногородского намістника гр. Туна, котрий витаючи віче від уряду назвав его цїли „відповідними часу“ і бажав, „аби сповнили ся жаданя католицкого віча.“ Сей виступ уважає Neue fr. Presse невластивостию зі сторони цїсарского урядника австрийского. Очивидного відповідає католицка праса такими самими острими статями і бере в оборону гр. Туна, замічаючи, що і міністер рільництва гр. Ледебур повитав католицке віче незвичайно симпатично і виявив свою повну солїдарність з ним.

Окрім того займала ся австрийска праса в послїднім часї гостиною царскої пари у Відни. Ми про се свого часу писали в передовій статї зі становища руского народу і піднесли, що та гостина може для нас мати хиба остілько вартість, що причинить ся до скріпленя европейского мира. Що не лише ми о тім переконані і що є повна підстава до того, доказом сего нехай послужить інспірований лист з Петербурга до Politische Correspondenz, в котрім ось що каже ся: „В тутейших кругах рішаючих висказують повне вдоволенє з перебігу гостини царскої пари у Відни. Цар Николай II. і его міністер заграничних справ кн. Лобанов (котрий на поворотї нагло помер) дізнали у Відни під кождим взглядом як найкористнїйшого вражіня. Безпосереднім наслїдком тої гостини є значне скріпленє особистих відносин між царем Николаєм а цїсаром Франц Йосифом, окрім того дуже пожадане особисте зближенє і вимінa взаїмних поглядів і інтенций між кн. Лобановом а австро-угорским міністром заграничних справ гр. Голуховским, які можна осягнути тільки безпосередною, устною вимінoю гадок. Вже то саме є під взглядом политичним певною користию, котрої вартости не повинен нїхто маловажити. Під взглядом річевим можна з натяків вище названих кругів судити, що у всходній справі наступила зі сторони обох мужів державних потїшаюча згода в засадничих точках і можна мати цїлком узасаднену надїю, що в найблизшій будуччинї будуть петербурский і віденьский кабінет згідно поступати у всїх можливих випадках і зворотах на Всходї. Можна отже на віденьску гостину — на се кладуть тут вагу — дивити ся як на випадок користний для европейского мира і твердити, що єї результат є остілько задоволяючим, оскілько ним може бути зїзд монархів, котрого анї причиною анї цїлию не був нїякий конкретний випадок политичний.“

З внутрішних справ викликали загальний інтерес справа угоди з Угорщиною і відновленє привилею банкового для австро-угорского банку. В обох сих справах ми вже висказали свої гадки, а в сїй послїдній справі маємо ще подати голос Fremdenblatt-у, котрий замічає, що дїйсно австро-угорский банк в заміну за відписане 15½ мілїона зр. від 80-мілїонового державного довгу жадає дальше істнованє яко банкове товариство на випадок, коли би по уплині нової угоди не відновлено привилею видаваня банкнотів або коли би держава не зробила ужитку з права викупленя банкових акций по 760 зр. за одну штуку. Удїл держави в зисках банку має по відчисленю 4 процентів починати від акцийного капіталу, підвишеного з 90 на 105 мілїонів зр. Окрім того має цїсар іменувати директора, обох віцедиректорів і їх заступників. Fremdenblatt висказує надїю, що на сих підставах буде угода заключе-

ШИНОЧОК.

I.

Вже то нема горівочки як у Юдки: — а який славний осередець! От піду і не відїйду ся, сам лізе у рот, і з шкірою та остями мандрує в живіт... та й горілонька неначе роса на ту спрагу, неначе вітрець холодний на жар сонїшний, тілько ковтнеш, а вже так любо, що хоче ся другої порциї, а зажмеш другу мірку, почуєш гей би суперечку у внутрі; так треба злагоди, посилай до них доброго товариша, третю порцию, а він як стій погодить та заведе такий лад, що вже там ні скучно, ні сварні, а сама веселість, до котрої вже горнуть ся і самі плинуть безнастанні мірки — гей, ти славна горівочко! на ваше куме здоровля!

Оттак промовляв важний господар Випивайко, безпечний гість всїх ярмарків і торгів в місті. Ба, а приятель не аби який шиночку в Юдки, того-ж прозваний сват. Ніч була пізна, нерозумні люди давно за дня ще з торгу покїтикали, не закушавши охоти, покварилисъ домів до роботи, як би дім і робота не зачекали на їх, а оказия, звичайно оказия, не що дними, а от з-рідка лучаєсь, та ніколи така як на торзї, де і кум і сват і родич з десятого села навине ся, де побалакати хоть би до рана не скучилось би! Та що-ж діяти, є всїлякі нерозумні люди!

Тілько розумних тих та охочих у Юдки не було на жаль богато, а всього шестеро люда з незабутого села Голодранцї... Осередець славний, *ще славнїйша горівочка веселили добрих людий*, вели любу балачку, вкорочували темні години, і не навчучило ся нїкому, ні то Юдиї наливати горівку і ховати мізерні ґрейцари, ні то честним ґаздам ковтати порциї, та закусовати, та знова ковтати.

От й шаріє і язик не статкує. Як коняка зноровлена — ти вісьта, а вона гайта — і не рушись з місця, так і язик змучений ковтанем та балачкою, куда его не поверни, а він і кілком стає, зачіпить слово, а не скаже, і честні господарї договорювали вимахуючи то руками то головою, а *инодї і не статкуючи ногами* — і тілько дуже визначно поморгували клїпавками, нецоворотливими, що на силу підїймали, то бровами насупілими, що все заєдно понижували ся.

„Час до-до-ому“ — хотїв затягнути Випивайко, так не йшло; язик відмовив послуху, а горло так само. Він підніс назець в гору і нахилив голову ось-ось до такту, наставив цїле ухо в один бік, вслухуючись у свою пісьню, а пісьні як не було так не було. На дармо порозтворяли товаришї роти і нагнули голови до Випивайка, нїчого не розберуть. Тодї махнув сват Юдки рукою — а за ним і пять товаришів. Се мабуть був знак одної спільної їх думки, що охота скінчила ся і пора до дому. Юдка сам мимоволї помахував аж обома руками. Як гостинний повірник веселої забавки, нїби працюючи гостий, немогучих і так більше нї ковтати нї платити, нї розрахуватись; чого-ж би єму на дармо страждати і час марнувати? Він знає добре, що час то гроші, а новий день дасть нових гостий; чому би не переспатись та не услуговати, доки стане паном?.. Помахали господарі честні еще раз головами та й руками, прижмуруючи очи визначно до Юдки; се здає ся була ознака прощаня і пізнїйшого рахунку, бо проворний жид покивав головою — з усьмішкою пекельною — і випровадив своїх честних господарів з хати аж на дорогу та замкнув обережно двері.

На дворі вже сїріло і була тиха чудова пора досьвітна. Місто еще спало глубоко по працях торгових; коли товариство стало шестернею на широкій дорозї. Дорога як дорога і широка і вигідна — але не всїм! По охотї добрій кожда дорога вузка, кожда кепека, куда повернеш ся, вже рів, вже і купка каміня або й ями на шляху. Не вже-ж то й раніщний холодочок такий зрадливий для підхмелених ніг і важкої голови? а як би заспівати? воно-б і в голові розвиднілось і ноги ставали-б сильнїйше... бо чому-ж жовнїрам в походї грають? певно музика сама тручає ноги до рівного ходу... Таке на силу крутилось в голові Випивайка, він підносив руку то в гору то в долину, наче-б давав пробний такт, аж нараз его рука підвесена затрималась з витягненим пальцем, а голова задерта отворила широкий рот — і почулись дивні звуки, неподібні на бесїду, а на сильний крик похожі. — „О-о-й-у-у-ау-у-ай..“ Всї товаришї підтягнули „О-о-й“. Було се „о-о-й“ важке і голосне, бо побудилась птиця на гілках, і ціи зір-

на, тим більше, коли орган австро-угорского банку Tresora висказує певну надію, що і решта спірних точок буде полагоджена.

Тим способом удало би ся міністрови Білиньскому і Люкачови видобути від великих фінансістів для нашої держави без жадних страт около 20 міліонів, а се здобуток не аби який.

В Чехах розгоріла ся на добре борба Чехів против Німців. Ми вже свого часу споминали, що чеські меньшости тепер мають з громадских кас діставати підпору для видержаня в борбі против німецких більшостий. Ческий видїл краевий видав комунікат, в котрім став по сторонї Чехів, а так само праска рада громадска. До того всего ще почали Німці між собою завзяту борбу. Не лише німецкі націонали, але навіть німецкі лїберали виступають против жидів. Тому органи жидів накликують своїх одновірців, аби відтягнули ся при недалеких виборах і спокійно придивляли ся, як Чехи з Німцями чублять ся. Опісля, по битві, можна буде рішити ся жидам, по котрій сторонї стати, Чехів чи Німців.

В західних краях нашої держави відбувають ся по части вибори до красвих соймів, по части они мають відбути ся в слїдуючих днях. Як можна було вже з самого початку передвидїти, вибори до соймів вийдуть в некористь лїбералів, тим більше, що навіть німецкі дїдичі прилучують ся до німецких народовців, взглядно клерикалів. Ми очивидно подамо нашим читателям вскорі короткий образець з виборчої борби і єї наслїдків в західних краях нашої держави.

Загранична полїтика.

Німеччина витала сими днями у себе в Вроцлаві цареку пару. Цар був там на маневрах і мав дуже похвально висказати ся про німецке військо. В товаристві царя їхав Шишкин, перший помічник померлого кн. Лобанова. До Вроцлава приїхав також німецкий канцлер кн. Гогенльоге і певно не обійшло ся і підчас тої гостини российского царя без обговорена положеня на Всході. Близших описів тої гостини ще не маємо в руках, але она певно була сердечна і тим важна для скріпленя добрих відносин між Німеччиною а Роснею. З Німеччини відїхала царска пара до Данії на відвідини своїх близьких свояків, а потім загостить і до Парижа. — В Німеччині запанував тепер антитурецкий рух. Навіть півурядова Hamburger Correspondenz придучила ся до того руху і написала онодги ось які слова: „З огляду на немич Туреччини, котра тепер ще збільшила ся, сама згода між державами не вистарчить до сповнена уложених условій; треба вишукати спосіб безпосередної інтервенції, бо инакше годї сподівати ся мира.“ Ба тепер прийшли Німці на гадку, що они прецїнь мають великі торговельні інтереси в Туреччині та значні кольнії в Сирії і Палестині. Ось і скоро завязують ся комітети для збираня фондів Вірменам.

Італія має клопоти в полудневій Америці, а именно в Бразилії. Туди вивандрували і ще вивандровують богато Італіянців, так що в Бразилії є цїлі кольнії італіянські. Підчас розрухів в Бразилії потерпіли між завандрованими народностями очивидно найбільше Італіянці, тож італіянське правительство домагає ся справедливо відшкодованя. Се викликало ще більший антагонізм зі сторони Бразилійців і в перших днях сего місяця прийшло головно в місті Сантос до борби між Бразилійцями а Італіянцями. На улицях не сьмів жаден Італіянець показати ся, бо сейчас кидала ся на него розярена товпа. З огляду на такий стан річий італіянське правительство выслало вже пять военних кораблів з амбасадором де Мартіно на чолї до Бразилії. Він має зажадати грошевого відшкодованя для італіянських кольоністів в Бразилії і також сатисфакції за обиду Італії. Трудність лежить в тім, що бразилійске правительство не може оперти ся антагонізмови товпи.

Англія мала трохи роботи в послїднім часї. В Занзібару в Африці, що стоїть під протекторатом Англії, вмер нагло султан Гамед Бін Туені, а его вуйко Саїд Калї обняв самовільно керму держави. Англія не згодила ся на его панованє і завізвали его, щоби уступив з занятого місця. Коли-ж він тому опер ся, бомбардував военний корабель палату Саїда Калї, котрий рішив хтїв до німецкого амбасадора. Сего рідного вже претендента на занзібарский трон підозрівають, що то він строїв свого братанка, аби вкінци таки дїпняти своєї цїли. Тепер ще готов він повандрувати на шибеницю, а его свояк Бен Гамуд став під протекторатом Англії султаном. Тим однак не задоволяє ся англійска праса і она підносить, що тепер може би була на часї зробити з Занзібару просто англійску кольонію. Против того вже запротестувала німецка праса, котра замічає, що вплив Англії на Занзібару і так вже такий великий, що нїчим не ріжнить ся той протекторат від анексеї.

Росия втратила в послїдних днях одного з найздібнїйших своїх мужів державних. На поворотї з Відня помер российский міністер заграничних справ кн. Лобанов на серцевий удар. Сей сумний випадок зробив дуже прикре вражіне в цїлій Европі, бо кн. Лобанов знаний був яко щирий прихильник мира і его головно повазї треба завдячити, що Росия в справі всхідній не не пішла шляхом, котрий міг допровадити до поважних заколотів. У Відни прийшло до повної згоди між покійним а нашим міністром заграничних справ гр. Голуховским. Найважнїйшою справою тепер є питанє, хто буде его наслїдником. Певно, наслїдник кн. Лобанова буде іти тим самим шляхом, що его попередник, буде держати ся умов его і тому шукають між знатнїйшими мужами чоловіка, котрий би знаний був яко прихильник стремлінь кн. Лобанова. Найбільше видів мають віденьский амбасадор гр. Каннїст і льондоньский амбасадор Стель. Характеристичний є голос анґлійскої часописи Daily Chronicle, котра уважає, що наслїдник кн. Лобанова „буде прихильнїйший Анґлії, як се був покійний. З сего видко, що Анґлія чує ся дуже самотною через свою политику на Всході і бажає — навіть щиро — якогось приятеля та надіє ся его найти в Росиї. Лише що мабуть і ся надія заведе Анґлію, котра з своєю всхідною политикою не має щастя.

Туреччина як все так ще і доси в клопотах. Кретеньске повстане виказало цїлковиту неміч Туреччини, удержати в своїх краях порядок. Довгі переговори амбасадорів европейских держав та безнастанні уступства, які они давали турецкому правительству, се чей же досить доказує неміч Туреччини. Вкінци по енергічнім натиску зі сторони амбасадорів рішило ся турецке правительство завести на Криті відповідні реформи, а именно готов султан іменувати христианина губернатором на пять лїт за запорукою держав. Губернатор має право зносити рішеня кретеньского сойму, котрі не сьміють противитись верховодству султана. Остров є що-до господарства цїлком независимий, платить річну данину і орґанізує самостійно свою жандармерию і судівництво. Султан підписав вже дотичний декрет, а кретеньскі посли-христиани заявили, що готові ті рішеня принятї. В неділю мав кретеньский сойм зійти ся, однак тепер турецке населенє на Криті незадоволене з тих значних здобутків Кретенців і то тут то там нападає на них. Та тепер вже нема чого боятї ся сих малих розрухів, бо головна річ вже полагоджена. Амбасадори надіють ся, що кретеньский нарід буде задоволений з тих реформ, бо навіть грецка праса висказує ся про них дуже прихильно. Грецкий король вже виїхав до Копенгаґени, де стрїне ся з российским царем і мабуть поговорить з ним в сій справі.

Коли з одної сторони є надія, що повстанє на Криті скоро закінчить ся і настане спокій, так дуже пожаданий для тамошнього населена, з другої сторони розпочали ся наново розрухи в

вали ся з просоня і завили мелянхолійно, і пробудилась полїция, дрімуча спершись на примурку... „О-о-й“ дунає заєдно... Нагло почув ся голос трубий „хто се?“ та товариство тягне „о-о-й“. Тільки один з них зирнувши в бік застогнав... Со-рр... Здаєть ся хотїв сказати: сорока, бо на те почав грамотїти полїцай: „Сорока? сорока? дам я вам сороку — ану напереД до магістрату! чекай, пошукаєш, по чому локоть кваші.“ Те кажучи почав свої арґументи підпирати штурханцями і дальше вести казанє: Дивіть но, на Голодранців тяжкі часи! Ви господарі? Драбуги, ніяки, очайдухи: дома жінка і дїти голодні може вичікують на сїль — може еще не їли днесь — а ви пацетники запоморочились, марнуєте останок праці а відтак нарікаєте на злі часи, що не годен жити. Та-ж не годні жити, видима річ, бо топите ся и браї як свині, котрих чорт навістив і потопив в морю; напереД, кажу, бо я вам на плечах кольбою запишу нинїшний день на памятку.“

І дивне диво! Шестерня газдів йшла послушна. Правда, запротестував Винивайко сердечно: „ко-оні!“ На те воркнув полїцай: „в арешті!“ і всї зникли на полїрю в магістраті.

II.

Того-ж самого вечера в склепї сиґдань у пана Хвалька дуже завізно нов у млинї, тяжко допроситись шклянки пива. Все, то сказавши на ухо, сметанка інтелїґенциї місточка. Чи-ж подивуєсь хто тому? та куди! У нас нема ні театру, ні опери, ні далеких сиґацерів з ріжними водами; а еще ріжнїйшими другими прибагами і приманами, не має ні славних артисток, щоби їх льорнетовати з льожі — ні романтичних подій — сама буденщина, тож цїлий шпорт і плебейство визначуєсь снїданками, підвечірками і нічними гуляньками в склепах...

Тому у пана Хвалька мішане товариство, і військові і урядники і професори і духовні, кого хочеш, застанеш, бо кождий має там свою любку: той порцию гіркої полинівки, для дїшого травленя, той селедчика маринованого, той вудженого, той чудацьку рабку в блящї, звичайнїйші аманти усьміхають ся до своїх сардинок або мішанини, а всї залицяють ся безвстидно до пільзненського пива, що неписьменним жерелом переливаєсь у шклянки, а відтак у висохлі горла мученників маломійскої буденщини. А пиво і напиток другий бувае після пісень німецких аж потрійного пола, отже стоїть вище, чим сама природа, котра у твориві своїм не спромоглась більше як на два поли: на мужеский і жіночий; тому і природа напитку має щось понад природу, бо змінює природу людий.

Чоловік — се живуче товариство, з первістним і незмінним осїдком в родинї, при жіночій любій, при дїточках-потїсї, при ладнаню справ у перше родинних, а відтак місцевих, краєвих і національних. Шкляночка перевертає все до гори дном: Чоловік — живуче товариство з незмінним осїдком у склепї, при любій шкляночці, при потїсї, закусках, при забуттю родинних злидня, місцевих потреб, краєвої нужди і упадку національного!... Купчик звиваєсь, увиваєсь, услугує і промовляє, бо що-ж діяти? Всюди тяжкі часи! На склепі часом за днину нема чистого доходу і корони, а тільо мінусів! Коли на кімнатї сиґдань і сотка прибудить, пропінация горою! Не дармо сказано: чому-ж не заробити, де йно можна, та-ж на тім починає промисл. Пек му та цур! — скажете — а де шиночок? а де гостиньки? Покажу любенькі! Вже недалечко!

Ніч благодатні крила розпістерла над змученим трудами містом. У Хвалька сточиваєть, балакаючи, веселі панове; чим ніч глубша, тим свобідпїйше в кімнатї; слабші рицарі дезертерують по одному: одні боячись крихту відважнїйших любенькіх жіночок, другі боять ся самостійних дїточок, а инші шанують своїх газдинь та кухарок, або недовіряють і дверникови, от той трусливий нарід лакаєсь все духів і півночи і дає мурка в постїль безпечно. Лишаєсь звичайно цьвіт рицарства склепового; от і свобода справдїшна! „Панцю, коняку!“ — всї радо витають румяного коняку: конь-конь — пропав — як на грани камня вода. Найбувалїйший рицар починає оповідати ріжні пригоди, кальо-

самім Царгородї. Ми лише в коротких телеґрамах донесли о страшній різнї з дня 26-го серпня. Та вже з тих коротеньких вістий можна було заключати, що тодї проллято немало крови в Царгородї. Вірмени хочуть, як се підносить анґлїйский амбасадор в Царгородї, через повтаряючі ся різнї спонукати европейскі держави до інтервенциї в їх користь. Вірменьскі фанатики підбурюють нарід, а недобровільне уступленє вірменьского патріярха Ізмірлїяна дало добру нагоду товпи довести до крайного роз'яренья. Ті фанатичні товпи спіткнули ся з такими самими турецкими фанатиками — і нещасте було готове. Вірмени стрілали з вікон оттоманьского банку з револьверів, по улицях різали ся Турки і Вірмени обопільно. Завзяте з обох сторін дуже велике і тут повинно турецке правительство з цілою енерґією старати ся о привернене ладу. А міжтим стояло турецке військо і полїция спокійно і приглядали ся різнї, ба мають бути навіть докази, що двірскі урядники підбехтували турецких фанатиків до проливу крови. Тож певно, що не можна турецке правительство увільнити від всякої вини за ті різнї. Коли-ж навіть доси все ще в ріжних дїльницях Царгорода приходить до кровавої бійки між Турками а Вірменами, то нїчого дивного, що в Нїмеччинї говорять о якімсь окроєню, значить частковім розборі Туреччини. Характеристичним в сій справі є дипльоматичний комунікат в Pester Lloyd-ї, з котрого виходить, що підчас гостини росийского царя у Відни говорено дїйсно о евентуальнім окроєню Туреччини. Мабуть европейским дипльоматам вже надоїло все вмішувати ся в турецкі справи, о знов без їх інтервенциї там нїколи не наступив би лад. Будь що будь, довго не будуть европейскі держави все лише терпеливо приглядати ся розрухам в розпадаючій ся Туреччинї, а візьмуть ся мабуть до ампутациї в інтересї европейского мира.

НОВИНКИ.

Черновцї, дня 9-го вересня 1896.

Слїдуюче число „Буковини“ вийде задля завтрішнього православного свята Успенованія ч. главы Івана Крестителя в пятницю вечером.

Іменованє. Гімназияльний суплент у Львові Іван Плішевский іменований головним учителем мужеской семинарії в Рашеві.

Окружними інспекторами в IX. класї рангу іменовані: Антін Левак з Жовкви для Бохні, старший учитель в Рудках Іван Гофман для Жовкви, а старший учитель в Тухові Франц Лїнецкий для Лиманової.

Кваліфікацийні іспити для учителїв народних шкіл розпічнуть ся перед іспитовою комісиею в Тернополи дня 24-го с. м. Подання треба вносити на руки дотичної окружної ради шкільної до дня 20-го с. м.

Велике нещастє грозило в недїлю зелїзничому поїздому з Перемишля до Львова. Межи Перемишлем а Медикою усунув ся вечером в наслїдок зливного дощу насип зелїзничий більше як на 20 метрів, так, що шини зависли у воздусї. Вечірний поїзд особовий пущено зі всею силою з Перемишля до Львова, бо о пригодї з насипом нїхто не знав ані в Медицї ані в Перемишли. Доперва над самою пропастию здержав поїзд будник зелїзничий. Поїзд завернув ся звідти до Перемишля і другими шинами приїхав до Львова.

В приступі божевільства розвалила собі Марія Коїтшимова у Львові череп сокирою. В тій хвили запукала до дверий одна сусїдка. Самоубійниця отворила їй двері, сказала по нїмецки, що она божевільна і сама собі розвалила голову тай впала на землю без житя. Коїтшимова заткала вікна в комнатї подушками. Судово-лїкарска комісия орекла, що она допустила ся самоубійства в приступі божевільства.

Гарна господарка. Перед звичайним трибуналом карного суду у Львові відбула ся минувшої суботи карна розправа против урядника при львівскій філії краківского товариства обезпечень Пиячека vel Калиновского. Карна розправа викрила неодну характеристичну для господарки в тім товаристві річ. Калиновский був через 20 лїт урядником в тім товаристві, а від 1885 р. переберав від сторін векслї замість належитости асекурацийної. Коли партиї оплєли викуповували ті векслї, передавали гроші Калиновскому. З тих гроший спроневірив Калиновский за шість лїт 22.552 зр. 12 кр. Аби покривати свої спроневіренья, Калиновский виказував в списї векслїв, які у него були в переховану, векслї вже викуплені за незреалїзовані. Нїхто не пересьвідчував ся о правдивости рахунків; сконтра в товаристві переводили нефахові люди, іменно сїльскі дїдичі. Тож через шість лїт не викрито спроневіренья. Сего року в марті придїлено Калиновскому иньші функциї і він, видячи, що все викриє ся, признав ся секретареви Красуцкому до вини. Инакше — як виразив ся оборонець Калиновского при розправі — може би навіть не були викрили всїх тих спроневірень при тій беотійско-добродушній господарцї. Калиновского засуджено на рік тяжкої вязниці і на заплату краківскому товариству відшкодованя в сумі 22.518 зр. Калиновский зачав зараз кару відсиджувати.

З жартів застрілив. Дня 27-го серпня бавили ся дуже весело в хатї побережника лїса, належачого до села Радча, два парубчаки, любчики Гандзї Н. Забава вже кінчила ся, а один з парубчаків, Гнат, з жарту, аби трохи настрашити Гандзю, хопив дубельтівку і зачав мірити до неї. Дмитро, син побережника, видячи грозячу небезпечність своїй любцї, зірвав ся з місця і став між Гандзею а Гнатом, заслоняючи Гандзю своїми грудьми. Нараз роздав ся гук, а Дмитро, поцїлений в лїву сторону легких, упав трупом. Гнат з перестраху утїк.

Фрітйоф Нанзен є тепер предметом безпереставанних овацій в своїй вітчинї. Підчас побуту его і залоги „Фрама“ в Дронтгаймї було назначене програмою оглядане церкви катедральної і коронацийної, котрої реставрация поступає помалу вперед від ювилею тисячлїтя Норвеґії в роцї 1872. Коли Нанзен увійшов з жінкою до церкви, то щоби нагадати ему найприємнїйшу хвилю в его житю, заграли з хорів марш весїльний, скомпонований перед шести лїтами на честь подружя Нанзенів. — Програма торжества в Християнії на честь Нанзена обнимає між иньшим ґалеве представленє в театрі, на котрім буде і король Оскар. Нанзена і его товаришів повитає король разом з наслїдником престола так, як витав перед десяти лїтами в Штокгольмі Норденшільда і залогу корабля „Веґа“. — Нанзен привіз із Землї Франц Йосифа останок зуни, яку їв тогдї, коли стрітив ся з експедициею Джексона. Тая зуна — варена на водї морській з мяса молодої фоки і кукурудзяної муки — вже появила ся на списах страв по реставрациях. Нанзен і Поганзен в часї стрічи з Джексоном на Земли Франц Йосифа виглядали дуже комічно, бо від пятнайцати місяців не голили ся і не стригли волося, то заросли їм величезні бороди, а волосє спадало на рамена. Джексон, зараз по привитаню, відфотоґрафував їх в такім видї. Взагалї Нанзен став ся тепер дуже популярною личностию в цїлій Норвеґії. Его портрет видніє на хустках, на ґафтах, на сьвіжого крою краватках, званих „краватками бігуна північного“ — і т. д.

Посвячені. Померший на весні президент анґлїйскої академії в Льондонї Льорд Лейтон любив волочити ся по антикварях і шукати за старими образами. Одного разу стрітив у одного торговця старинностий добрий портрет, що представляв якогось рицаря з 16-го столїтя. Той образ сподобав ся льордови, але що ціна була за висока, то він его не купив. Кілька днїв пізнїйше явив ся льорд Лейтон яко гість в сальонї одного з найзнаменитших анґлїйских банкирів; втім побачив на стїнї в сальонї той сам портрет, котрий ему так сподобав ся у торговця старинностий. „Як ви прийшли до того образа? Кілько заплатили за него?“ спитав льорд банкира. „До того образа? То портрет одного з моїх предків.“ „О!“ — крикнув Лейтон і отворив рамена, немов би хотїв обіймити банкира, „то ми посвячені.“ „А то яким способом?“ „Цїлком просто“, відповів Лейтон, „бо перед кількома днями той рицар трохи що не став моїм предком.“

вані масткими фарбами: товариство сдухає, дає браво, кричить „форра“, декламатор кланяєсь, дякуючи, приходить кіш пива пільзеньского — най же пропінация! Пиво шумить, шклянки переливають ся, напиток фалює у шклї та руминє. Руминїють і личка рицарского товариства, дотеп і веселість підіймають ся, зворушені як Буркот гірский, у хмарах диму з тютюну, при рожевім сьвітлї за курявою диму, лиця прибирають щасливу повагу мітичних Богів і закуска стає нектаром, а амброзія пивом або на відворот! — Північ минає, пиво лїзе до голови, похиляє ей. Але наші рицарі і хеміки і фізики знають всему дати раду. „Панцю, горівочки домашної, народного коняку“; і перлами білими булькоче сивуха ковть-ковть в колесо: брр! от і рай — як накрила і пригасила заграничну силу — се раз досьвітний напиток; хвалять, попивають і починають ся промови. Слова йдуть вже спровожа, затинають ся, бесїдник робить довгі навзи, а щоби виповнити час, коли надумує ся, то сильовує здорово трічи, слухачі нетерпеливлять ся, хотять бути бесїдниками, зачинають всї говорити, не йде, виберають президса. Той звонить у шклянку і кличе: успокійте ся! Зголошують ся до бесїди, роздає голос до промови; бесїдники по черзї виступають. Але язик чим раз більше стає, лїпує ся, приходить в помїч міміка, від одного пальця до цїлої руки — от і нога ще помагає — а на конець і голова мусить додавати ритмічного такту. Материал невичерпаний, а бесїдникам гикаєсь, не втнуть більше! Встає сам голова товариства, промовляє: „Годї — і! — годї — і! ча-ас ча-ас до-о до-ому!“ Всї підхоплюють ноту квартетом пропінацийного акорду. Хвалько кланяєсь товариству, що прямує вже на улицю. Дорога як дорога і широка і рівна; та над ранком — а радше сказавши — в ранцї-рано та по гуляниї і для інтелїґенциї дорога заєдно і вузка і нерівна. Провідник рицарства підніс руку і палець в гору, дає знак до пісьнї, всї затягли на вовчу стихиру...

Полїцай поприміщувавши честних ґаздів з села Голодранців на тихий сон у хурдизї, вертає з повагою повіятьного урядника на свою стійку, ему на зустріч йдуть балянсуючи від Хвалька панове та укладають нову гармонію пропінацийну. Полїцай прикладає два пальцї до дашка і здоровить у позициї військовій: „Добридень панове!“ „Віват! Добридень!“ гукнули рицарі і потягнись вигукуючи. Полїцай стояв і довго спровожав панів і очами і думками і пробормотїв під носом: „Чому то на панів нема магістрату?!“

Грицько Василькович.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 9-го вересня 1896 року.

Берлин. Орґан кн. Бісмарка Neueste Nachrichten доносять, що підчас гостини царя у Вроцлаві прийшло до повного порозумінь, так що всякі змаганя французских політиків не ладуть ся на нїчо.

Рим. Тут потверджають у вірогостойних кругах, що при вінчаню престолонаслїдника буде его сьвідком нїмецкий цїсар, а сьвідком княгинї Олени росийский цар.

Царгород. Сюди приїхали богато Вірменів із заграниць. Їх сейчас арештовано.

Кольонія. До Kölnische Ztg. доносять з Канеи, що Турки на Кретї видали відозву, в котрій завзивають нарід до оборони острова против Кретенцїв.

Льондон. Кретеньский сойм відрочено і рішено поки-що для запомог сільскому населеню затягнути значну пожичку, а окрім того ще завести полїцию з 400 чужинцїв в трех найбільших містах.

Мадрит. В Маніллї відкрито великий заговір. Повстане обмежає ся на провінцию Кавіт. Богато повстанцїв піддає ся іспаньским військам.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker".

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта", а виконана в літографічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти" і передплатників „Зорі" 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї" у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки університеткой *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях,** улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (37—100)

„Дністер"

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Ен. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Дністрови"** можність обезпечувати і виплачувати **і найвисші суми**

Полїси „Дністра" приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Дністер"** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер", стоваришене зареєстроване з обмежсною порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентовання **по 5** процент. Гваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене аґенцій в місцевостях, де „Дністер" не є заступлений, приймають ся.

Для школярів!

Товариство „Просьвіта" при вближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сьвітл. Рад Шкільних, Впоч. сьвящеників, катихитів, учителїв і родичів, що книжки накладу товариства, призволені кр. Радою шкільною на премії для учеників, красно оправлені з позолоченими берегами, можна купити **в канцеляриї товариства у Львові в ринку ч. 10,** по слїдуючій цїнї:

Розсказки про сили природи 20 кр., Оповіданя о житю сьв. Бориса і Гліба 20 кр., Повістки для дїтий 27 кр., Сестра 15 кр., Байки 22 кр., Істория Руси ч. I. 25 кр., Істория Руси ч. II. 25 кр., Лен і коноплї 24 кр., Рогата худоба 45 кр., Про живоплота і лїси 20 кр., Веніямин Франклїн 16 кр., На досьвітках 22 кр., Серед ледового моря 25 кр., Житє сьв. великомученика і лїкаря Пантелеймона 20 кр., Дрібна птиця ґоспедарска, а великі гроші 20 кр., Відкрите Америки 22 кр., Звірята шкідні і пожиточні 42 кр., Перекотиполе, повістка, 18 кр., Кирило і Методій 22 кр.

Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр., в лучшій оправі: а) хребет полотняний і золочений хрест а переду 25 кр., б) цїла оправа полотняна, береги золочені і золочений хрест а переду 35 кр.

Молитвенник народний великий по цїнї 90 кр., 1·10, 1·30, 1·60, 1·80 зр.

В рускім товаристві педаґоґічнім, улиця академічна ч. 8. у Львові, можна також діставати на премії для учеників слїдуючі видання:

Образкові видання. Звіринець 10 кр., Гостинець 10 кр., Забавки 10 кр., Менажерия 10 кр., Робінзон 40 кр., Квіточка 20 кр., Віночок 20 кр., Кобзар Тараса Шевченка 20 кр., Ґете-Франко: Лис Микита 50 кр., Мірон: Пригоди Дон Кіхота 40 кр.

Видання без образків. Читанка ч. I., II., III., IV. оправні 20 кр., без оправи 10 кр., Вязанка желань 10 кр., Хеклія Роское 40 кр., Учитель на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 2 зр., Дзвінок на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 4 зр., Ів. Левицкий: Поплавець. Різдвяні співи 10 кр., Вол. Шухевича: Записки школяра 20 кр., О. Ляжанковский: Батько і матя, двосьпів для дїтий з фортепіяном, 10 кр., Леонїда Глїбова: Байки 5 кр., В. Чайченка: Олеся; Комар; Гриць по 5 кр., Дума про княгиню Кобзаря 5 кр., Дїдушкової Чайки: Казка про сонце та его сина; Писанка по 5 кр., М. Лисенко: Тече вода з-під явора. Двосьпів з фортепіяном. 10 кр., Мала етнографічна Русь-Україна 20 кр., Гордієнко: Картаґиняне і Римляне 20 кр., Юлій Верне: Подорож довкола земї 60 кр., Барановский Принесе до іспитів 20 кр., Молитвенник народний, в золотно оправленій, 20 кр., д-ра Л. Кельнера: Коротка істория педаґоґії 60 кр.

Всякі замовленя висилають ся скоро і точно.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди						Відходять	Поїзди					
	поспішні			особові				поспішні			особові		
до Чернівців							**з Чернівців**						
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰	До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁰⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³	До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова							**зі Львова**						
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁹		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵	До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4¹⁰	9⁵⁵	6⁴⁵
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹	„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.	„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.	„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰	„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.	„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵	
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.	„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.	„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 191. Чернівці, субота дня 31. серпня (12. вересня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Опікуни народу на провінциї.

Як в кождій роботї мусить також в народній працї бути кріпка орґанїзация, бо лиш таким чином буде та робота мати певний і тревалий хосен. Та орґанїзация виходить очивидно від центрів, се-б то на Буковинї з Чернівцїв, а в Галичинї зі Львова та більших міст, як Станїславів, Стрий і Перемишль. Та годї від центрів народної роботи жадати, щоб они безпосередно заняли ся і в найдальших кутках широкої рускої країни веденєм народного руху. Годї се тому, бо мала горстка людий не може кидатись по всїх усюдах, маючи попри все те ще й особисті занятя. Тому старають ся всї сторонництва мати на провінциї свої огнища, в котрих один або кілька патріотів могли-б заняти ся проводом народу. У нас Русинів по селах нема звийчайно иньшої інтелїґенциї, як сьвященика і учителя народного.

Сї два чинники безустанно в зносинах з народом, знають его найдрібнїйші, пекучі потреби і можуть заняти ся долею опущеного руского народу безпосередно. Та на жаль на всюди так є. У нас на Буковинї з дуже малими виїмками — їх можна би на пальцях вичислити — сьвященики стоять осторонь від всякого народного руху, ба що більше, они на кождім кроцї ставляють ему перепони, ворогують против него. Ми сповняли лише свій сумний обовязок, коли раз-в-раз мусїли вказувати на вороговане православного руского духовеньства против читалень, тих огнищ народної просьвіти. По руских селах православні панотцї скорше занимають ся — очивидно, як кажемо, з деякими рідкими виїмками — румунїзациєю, як поліпшенєм долї руского селянина на поли просьвітнім і економічнім. Все то є наслїдком 15-лїтної ворожої Русинам системи, котру завів пок. митрополит Морар-Андрієвич. Наслїдки сеї системи остануть ще на довгі лїта, хоч є надія, що за теперішного митрополити сей стан річий трохи змінить ся в користь Русинів, чого вимагає справедливість. Тож серед таких сумних обставин мають народні учителї сьвятий обовязок заняти ся після спроможности рускым народом, стати душею читалень. Як они сповняють свій обовязок, які неприємности мають за тепер нераз навіть в школї, від сьвящеників, знають всї з детеперішних донесень рускої праси, знає сам руский нарід. Загал руских народних учителїв на Буковинї заслугує на цїну вдячність за ее і ми певні, що она, коли ще подекуди не наступила, то певно не дасть на себе довго чекати.

Инакше має ся річ в Галичинї. Там рускі сьвященики не відчувають того страшного гнету, який тяжить на буковиньских православних руских сьвящениках. В Галичинї они свобідні, значить, можуть без всяких трудностий стати на чолї народного руху. Оно дїйсно так і є; галицке руске сьвященьство є найголовнїйшим чинником в народній працї. Але на жаль від часу до часу доказують дописи селян, що не все і не всюда галицкі рускі сьвященики розуміють свою сьвяту задачу. Се відносить ся передовсїм до сьвященників-москвофілів, а відтак і до тих, що бажають лише почестий, а відтягають ся від працї. В послїднім часї множать ся такі випадки застрашаючо сильно і тут треба скорого звороту, ґрунтовної поправи. Такі сумні випадки з найновійшого часу описує *Народна Часопись* в однім з послїдних чисел. Она ось що пише:

В однім селї загадала одна часть селян завести читальню. То було ще перед осьми лїтами. Удали ся до місцевого сьвященика і той обіцяв заняти ся дїлом, але зволїкав через пять лїт. В старшинї громадекій не знайшли они опісля прихильників і справа проволїкла ся ще три роки. Аж наконець віднесли ся они до головного виділу товариства „Просьвіти“ по інформацию, дістали статути, подали до намістництва і намістництво позволило на заснованє читальнї. Сьвященик став тогди страшити людий, що читальня буде огнищем безбожия, що туди будуть ходити самі безбожники, що там будуть читати самі книжки безбожні. Люде не вірили, бо знали, що сьвященик не є безбожник, що ходить до церкви, сповідає ся, причащає ся, а навіть і на проповіди ходить. Але сьвященик не переставав, а коли не помогло, то почав грозити, що не буде давати ділїв, не буде сповідати, не буде причащати. Люде не вірили, бо знали, що сьвященик не може так робити, бо ділї належать ся, сповідати і причащати мус

шити людий жандармами, а старшина громадска зробила навіть донесенє до староства против основателїв, на котрім прибито побіч печати громадскої також і печать уряду парохіяльного. Староство на таке поданє, розуміє ся, мусїло щось зробити і вислало жандарма, щоби розлїдив справу. Жандарм переконав ся, що не розходить ся о нїщо иньшого, лиш о дїло просьвітне, що основателями суть самі чесні і тверезі господарі, що розходить ся о заснованє читальнї „Просьвіти“, і староство не спротивилось отвореню читальнї. Остаточно прийшло до перших загальних зборів і до вибору видїлу. На збори сусїдні сьвященики не явили ся — крім одного о. декана, котрий додав людям охоти до просьвітного дїла. Головою читальнї вибрано одноголосно місцевого сьвященика, хоч він не прийшов на збори, а він — не приняв вибору. При читальни засновано крамницю, а господар, в котрого домі містить ся читальня і крамниця, просив сьвященика, щоби той звернув на проповіди увагу людий на крамницю, але сьвященик не хотїв того зробити. — Припускаємо, що тут грають ролю якісь особисті непорозуміня межи сьвященником а частию его парохіян; але чи годить ся сьвященикови ті непорозуміня так далеко посувати, і відсувати ся від проводу в дїлї просьвітнім?...

А ось ще два факти більше приватної натури. Один дяк звертає нашу увагу на анонс в „Галичанинї“ (ч. 152), де сказано: „Дяк або піддячий, маючий замилуванє в господарстві, сейчас платня дяка, з браку помешканя знайде помешканє у пароха“. Его то заболїло дуже і він каже, що анонс сей повинен бути пересторогою для дяків, бо то значить: щобудь, коби лиш добрий фірман і т. д. Той сам дяк, іменований агентом товариства дяківского, сходив десятки сїл і не знайшов анї одної душі прихильної для справи дяківскої? всюди витали его дуже з пишна і він за то чує великий жаль до отців духовних. — А чи так годить ся нашому духовенству відносити ся до справи дяківскої; Нинї прецї кождий стан старає ся полїпшити свою долю, тож годї брати того за зле нашим дякам; противно, треба лише радувати ся з того, що й они памятають о собі та стараються піднести свій стан до якогось значіня. Тим же чей не лиш собі поможуть, але й піднесуть повагу і вплив нашої церкви; їм би лиш длятого помагати в роспочатім дїлї, а не відтручувати від себе.

Наконець з одного села доносять нам, що там старший брат церковний, вертаючи з торгу, украв якомусь господареви драбини з воза, а в своїм селї підмовив слугу сьвященика, щоби вкрав солонину, котру відтак варили і їли разом.

Подавши такі вісти кінчить згадана часопись: Ну, бійте-ж ся Бога, отцї духовні! Пора вже подумати о тім, щоби лихо усунути. Ви-ж прецї ті сьвітила, на котрі наш нарід споглядає, ви его найперші і найблизші проводирі! Подумайте-ж собі, що всї ті факти дїялись ти в одній громадї: сьвященик байдужний для школи і справ шкільних та противник читальнї; дяк у него фірманом, а старший брат церковний — злодїем! Хто-ж в такі громадї буде верховодити? Чий вплив там буде найбільше значити? Певно, що не сьвященика. А що дїє ся в громадї, то дїє ся і в народї. Прийміть же сї слова за осторогу, бо розходить ся о повагу і вплив нашої церкви, розходить ся о вас самих і о добро цїлого нашого народу.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 11-го вересня 1896.

Іменованє. Др. Ромуль Реус іменований авскультантом при буковинськім краєвім суді.

Конкурс розписаний на посаду надучителя при 4-кл. народній школї на черновецкім передмістю Манастерисках. Викладова мова у висших класах нїмецка, в низших нїмецка, руска і волоска. Подавати ся треба до кінця с. м. до черновецкої міскої ради шкільної.

Головний видїл тов. „Руска Школа“ вибрав головою проф. С. Шпойнаровского, І. заступником сов. В. Ясеницкого, ІІ. заступником проф. Єр. Пігуляка, а секретарем проф. А. Клима. Видїл рішив відбувати що першого понедїлка кождого місяця звичайні засїдання.

Видїл філії „Рускої Школи“ в Кіцмани вибрав головою інсп. І. Стратичука, І. заступником надуч. І. Малика, ІІ. заст. надуч. А. Зугаевича, а секретарем надуч. М. Григоровича.

Кваліфікацийні іспити для народних учителїв розпічнуть ся в Перемишли дня 30-го с. м.

Повітове віче відбуде ся заходом жовківскої Рускої Ради в Жовкві дня 22-го с. м.

Сегорічні цїсарскі маневри в Галичинї скінчили ся в четвер і лиш артилерия буде ще до неділї здобувати Перемишль. Цїсар слїдив з невтомимим інтересом перебіг великих маневрів і висказав ся про добрий виглад і вправність пїхоти, а головно нашого буковинського 22-го полку краєвої оборони дуже похвально. Се відзначенє тїшити ме кождого Буковинця щиро, бо се вже вдруге почула наша краєва оборона таку похвалу з уст головного команданта, раз від пок. архикнязя Альбрехта, а тепер від самого цїсаря. Черновецка залога вертає домів в недїлю.

До рускої ґімназиї в Перемишли виписали ся на сей шкільний рік: до приготовляючої кляси 40 учеників, до першої класи 81, до другої 51, до третьої 41, до четвертої 35, до пятої 28, до шестої 26, до семої 26, а до осьмої 28; разом виписало ся 356 учеників. Перша кляса буде задля великого числа учеників поділена на два відділи.

Новий президент міста Львова, др. Ґодимир Малаховский, складав присягу вчера вполудне в

Они були обоє в добрім гуморі. Поглядали на себе, усьміхали ся і вертілись і поправлялись на місцях, як би не могли висидїти з радости. Він міг мати лїт коло 40, она 35. Він видавав ся чоловіком інтелїґентним і маючим, а може навіть з висших кругів. Она видалась мені доброю жінкою, не гордою і товариского женщиною.

Мені якось здавалось, що ті їх сьміхи та погляди відносять ся по трохи до мене. Тож ще немилійше трунуло мене, як сей пан перейшов до мого переділу і сїв собі напротив мене при другім вікні.

В тій хвили прийшов кондуктор, щоби не перепечатати білети.

— Чому-ж пан добродїй не всїли до другої кляси?

— Ви дали мені се купе.

— Але-ж пан добродїй не жадали. Я не міг знати. Прошу до сусїдного возу, там друга кляса.

— Тепер підчас бігу? щоби карк скрутити?

— Але-ж то безпечно.

— Я з жінкою маю тепер скакати по ваших колесах? Мені ще жите миле.

— Так на слїдуючій станції — умовляв дальше кондуктор.

— Як довго задержимось? — питав уперто пасажир.

— Мінуту.

— Анї гадати! Я маю покупки. Сам пренїць не буду переносити.

— Но то хиба на станції Н. Н. там пересядуть ся панство до иньшого поїзду.

— Певно, що так — заявив з натиском мій сусїд.

— Але-ж панъству невигідно, тут нема нїкого... умовляв кондуктор.

— Овшім, дуже миле товариство — показав на мене незнакомий пан з легкою іронією в голосї.

Кондуктор зіставив нас і знов запанував той веселий настрій у моїх товаришів їзди. Між нами почалась бесїда, яка звичайно веде ся в подорожи між чужими людьми. Не тямлю вже тої розмови. Я чув в собі ще роздражненє по перебутій катастрофі. Мої відповіди були цїлькі і рішучі. Я чув, як мені кров била до мозку. Я хотїв трохи заімпонувати собою тому панови, що так якось донитуючо поглядав на мене.

Его погляд дразнив мене. Я замітив, що они обоє перекидують ся поглядами, котрі могли тілько до мене відносити ся. „Хто се, які се люди?“ завдавав я собі питанє. „Чи не встид їм забавлятись зовсім чужим чоловіком і брати его на кпини?“ Мої відповіди стали скупійші; я завинув ся в свій гавєльок і удавав сплячого.

Але мій товарищ їзди не дав ся тим збити з пантелику. Він почав розповідати історию про себе, а властиво про свою жінку, про ей випадок на зелїзници. Ся істория пригадала мені щось знакомого, а ей перебіг був ось який.

На початку его місяця,—оповідав незнакомий — моя жінка купила білет першої кляси зі Звіринця до Відня для себе і для трьох наших донечок. Як я сам їду, то мене коштує перша кляса половину другої, бо я ротмістр від уланів в резерві, але они мусїли платити цїлу першу класу. На станції був всього один від першої кляси, а той був так переповнений, що не було вже місця на більше, тілько на дві особи. Отже моя жінка з наймолодшою панною всїла до першої кляси, а дві другі панночки мусїли сїдати в передїл другої кляси. Виставте собі —пане — звернув ся до мене патетично — ті муки, які мусїла моя жінка перетерпіти в обаві за свої доньки.

Я поглянув на повне здорове лице матери з якоюсь непевною, трохи мов злобною усьмішкою і не міг зрозуміти, чи справді така дрібна прикрість могла заколотити у неї душевну рівновагу. З ей чертів, з ей постави, з ей цїлого „я“ вило тілько духом розніженого самолюбства і старана о свою власну особу.

— Коли приїхала моя жінка до дому — тягнув дальше незнакомий пан — зажадала від мене, від мене зажадала сатисфакциї за свою прикрість! Супротив жадань пань ми безсильні. Я рад-не-рад мусїв зробити щось в тій справі. Я написав зажалене до дирекциї зелїзниць у Відни, а в часописах помістив відповідну нотатку з осторогою для проїздячої публуки. Але дирекция не увзглядніла того подання, а демократичні часописи зачали до мого артикулу робити злобні уваги. Моя справа упала — но, але я ще не упав! Шукаю тепер лише причінки з зарядом зелїзниць, а як ей знайду...

— Чому-ж ви ось тепер не жадали другої кляси, коли купили білет? — перебив я неохотно. Я урвав, бо се довге оповіданє змучило мене, що аж піт виступив на чоло. Я судорожно мнив в кишени вчерашнє число дневника, де власне читав сей доказ високопанъскої кривди. Я не міг пригадати собі, хто се сидить передо мною, а не було як на разі поглянути до дневника. Свідомість такого чужого для мене товариства нагонила мені всю кров до лиця.

— Чому я не жадав другої кляси?—повторив мій сусїд, розтягаючи кождє слово — бо там не так легко найти причину до зажалення.

руки намістника, а опісля оба заступники президента Шаєр і Михальский. О ½ 2 год. зполудня попращав ся дотеперішний президент Едмунд Мохнацкий з урядниками і функціонерами магістрату, котрі вручили ему адресу памяткову. П. Мохнацкий був президентом Львова около 10 літ і здобув собі загальну симпатию і поважане. Новий президент др. Малаховский, чоловік ще молодий і енергічний, має всї прикмети, щоб задоволити справедливі бажаня мешканців міста Львова.

Черновецка Gazeta Polska передруковала в польскім перекладї статю п. д-ра Смаль-Стоцкого, поміщену в 185-ім числї *Буковини*.

Нерівна мірка. З нагоди зборів „Общества Качковского“ відбуло ся в станїславівскій катедрі богослуженє, підчас котрого позволено проповідати о. Николаю Огоновскому з Джурова, знаному з процесу Ольги Грабар. Проповідь була знаменита, але при кінци неясна, бо о. Огоновский завзивав держати ся „старої Руси, сьв. Ольги і Володимира“, а не „нової Руси“. При тім він не сказав, що іменно розуміє він під „старою“, а що під „новою“ Русию. Може трафлю на его гадку, коли поясню ті вирази давнїйшим фактом. Станїславівска філія „Просьвіти“ устроювала свого часу поминальне богослуженє за душу пок. Омелина Огоновского, правого сьвященика, заслуженого ученого, професора, літерата і довголітного голову тов. „Просьвіта“. Упрошено о. Софрона Левіцкого зі Стриганців держати відповідну проповідь, однак начальник катедральної церкви *заборонив* ему се і на здивованє всїх присутних не було жадної проповіди. А що більше, деякі духовні завертали шкільну молодїж (бурсаків) з церкви до дому. Се факти, котрих нїхто не може заперечити; они виказують подвійну мірку, якою в Станїславові мірить ся Русинів щирих і ренегатів, а заразом вказують на те, що розуміє ся під „новою“ Русию, против котрої в станїславівскій катедрі вільно публично проповідати...

Станїславівскій народовець.

III-ої рускої читанки для 5. і 6. року шкіл народних друкує ся вже послїдний аркуш, так що на другий тиждень буде книжка готова.

До чого доходить кацапске засліпленє. На отворену читальні „Рускої Бесїди“ в Брідку був присутний також гр. пр. парох з Дорошівців о. Олександер Манастирский. За те дістала ся ему від москвофільскої громадки черновецкої листовно і публично в *Православной Буковинѣ*— нагана! Значить, черновецкі москвофіли дійшли до тої абсурдної гадки, що хто є москвофілом або симпатизує з ними, не сьміє навіть бути присутним при отвореню читальнї, того розсадника народної просьвіти; о якійсь активній участи нема що й думати. Се обурило і о. Манастирского так, що він у вчерашнім числї Buk. Nachrichten запротестував против тої грубоватости черновецких москвофілів. О. Манастирский уважав сей крок не знати чому потрібним; ми на простакуваті напасти москвофілів не відповідаємо вже, знаючи, що горбатого і гріб не напростує...

Будівляні робітники з цїлої Галичини і Буковини відбули в недїлю де вівтірка, отже через три дни з'їзд. В нїм взяло участь 30 делеґатів з галицких міст і один з Чернівців (Уріх). Сей розповідав страшні річи про положенє будівляних робітників на Буковинї, що они працюють по 12 до 16 годин денно за оплатою 1 зр. 20 кр., а орґанізацию мають аж від найновійшого часу. На з'їздї ухвалено резолюциї, в котрих домагає ся зменьшеня годин працї, а побільшеня платнї. Говорено на тім з'їздї також про робітничу працю. Львівский відпоручник Бориславский зажадав, щоби для всхідної Галичини видавати руский додаток до істнуючих робітничих ґазет. З'їзд спротивив ся рішучо сему жаданю задля того, що рух робітничий між Русинами є дуже незначний, а ті Русини, котрі належать до руху, вміють лїпше по польски як по руски, та що з того повстали би лиш непотрібні кошти, бо навіть рускі часописи радикальні „Народ“ і „Хлїбороб“ і т. п. перестали виходити з браку передплатників. По такій дискусиї цофнув відп. Бориславский своє внесенє.

Здорово спав. На стациї Холмжа коло Торуня лежав на шинах пяниця. Коли поїзд надїхав, побачив его машинїст, однак не міг вже поїзд здержати; всї гадали, що той чоловік погиб. Однак показало ся, що він вийшов з цїлої пригоди цїло і неушкоджений, та спав собі спокійно, коли попад ним переїзджав поїзд. Лише з трудом удало ся пяницю збудити.

Лукавий старець. Незвичайна пригода лучила ся недавно в Парижи. Якогось Беделя, бувшого льокая в богатих домах, нинї майже 80-літнього старця, найдено перед тижнем в его постели покалїченого, з підрізаною шиєю. Сусїди подали ему першу поміч і уратували его. Тодї Бедель оповів, що в ночи напали на него якісь дві женщини і один мужчина, різали его бритвою, а відтак обрабували мешкане. На доказ віддав старець судиї слїдчому кусник материї, відірваної від корсета одної з нападниць. На основі точного опису осіб арештовано дві „приятельки“ Беделя Сен-д'Аман і еї прибрану дочку Ленті. Кусник материї, вручений слїдчому судиї Беделем приставав дуже добре до корсета матери. Річ була майже доказана. Вкінци ставлено до ока мнимі виновниці і аж тепер обудило ся в судиї і прокураторі підозрінє, що Бедель говорить неправду. І дїйсно показало ся, що старець, хотячи піметити ся на женщинах, котрі в послїдних часах стали відносити ся до него рівнодушно, підрізав собі сам кілька разів горло бритвою, а від своєї приятельки Сен-д'Аман вимантив той кусник материї від корсета, щоби еї відтак обжалувати та завести еї і дочку до вязниці або навіть і на смерть. По тім розслїдженю справи прокуратория увільнила обі обжаловані, а Бедель дізнавши ся о тім повісив ся, з боязни перед карою за клевету.

Над гробом власної дитини застрілив ся в середу черновецкий листонос Йосиф Кутик. Задля неправильностий в службі суспендовано Кутика перед кількома тижнями і через те попала цїла родина в нужду. Жінка робила Кутикови викиди за легкодушне житє, а з того приходило до прикрих сцен в родинї. Допекло Кутикови таке житє до живого і він нераз вже в послїднім часї натякав своїй жінцї про самоубійство. Она зганила его за те остримі словами так, що Кутик лїпов у вівторок з дому і більше не вернув. На другий день зрана найшли его умерлого на католицкім цмінтари. Кутик застрілив ся з пістолета на гробі власної дитини.

Загадочний випадок. Перед роком вступила 20-літна Марія Пендзарска у Львові зі служби і удержувала ся з гроший, які їй давав якийсь урядник. В понедїлок она вийшла з помешканя і пішла вузким коридором в пивницю на другу сторону коридора, де був старий колодязь, котрого вже не уживали. Коли Пендзарска не вертала до хати, повідомлено о тім полицию. Випомпували з колодязя воздух, а опісля витягнули вже неживу Пендзарску, котра впала туди мабуть з неосторожности і удушила ся в наслїдок гнилих ґазів.

Мурин кольоніст. Перед кількома літами гостила в Лодзи, в російскій Польщи, перетздна труна ґімнастиків-муринів. Один член тої труни заведужав по дорозї до Калиша і лишив ся в Здуньскій Волї. Коли подужав, не хотів уже лучити ся з своїми товаришами, але став на службу у одного кольоніста під Здуньскою Волею. Тут служив він дуже вірно і з'єднав собі велике довіре у своїх господарів. По півтора року кольоніст помер, полишаючи молоду що вдову. Тая віддала свою білу ручку чорній руцї мурина — они побрали ся. Вже минуло два роки від весїля, а они жиють щасливо з двоїма своїми дїточками. Люди кажуть, що такого честного і роботящого чоловіка, як той мурин, рідко подибати.

Мене обкинуло немов горячим піском, бо очивидячки ті слова відносили ся до мене. — Не знаю, як ви розумієте свої слова, пане — сказав я до напастника і встав, щоби перейти до другої переділки. Але слова завмерли мені на устах, а ноги відказали служби. Я ухопив ся за поруче лавки і скотив ся на ню безсильно. Кров залила мені очи, а в ушах шуміло як в млинї. Мене опанував невисказаний жах, бо я чув, що вертаєсь знову атак серця.

Незнакомий залляв ся сердечним сьміхом. — Я так розумію, — говорив через сьміх — що в другій класї люди умїють держатись на ногах. — В сердечнім сьміху вторувала ему повновида супруга. Она перехилила ся через переділку і виставила над моєю головою всї свої білі зуби, а сиві очи заглядали мені просто в лице.

Мною запанувала досада і розпука. Я не сподївав ся дістати від тих людий жадної помочи, навіть співчутя. А тут пече мене в грудях як огнем, в голові мутить ся. Сили опускають— трачу притомність.

— Води, води — вищептав я на силу — я гину...

— А може водки? — відповів заливаючись від сьміху незнакомий добродій.

— Пече в грудях, пече — просив я і витягнув до него благаючу руку.

— Пече? — запитав ся він з цинізмом, а его жінка аж затряслась надї мною від сьміху— то з похмілля, оно перейде!

Жадоба житя додала мені рішучости. Послїднім висилком я зірвав ся, щоби потягнути алярмовий сигнал. Але вже не мав сили встати. Я повалив ся на землю, грюкнув об поміст і стратив притомність.

* * *

„Прошу встати, де ваш білет? — питав мене кондуктор, тручаючи ногою. Я пробудив ся мов зі сну і подав махінально білет.

— Не встид вам лежати як тій звірині? Я думав, що якийсь порядний чоловік, а то, тепер готов ще за вас мати біду. Ходїть до начальника. Там вас чекає красна несподіванка.

Я пішов мовчки, збираючи по дорозї думки, що зі мною дїє ся.

В бюрі стояв начальник в червоній шапцї, а коло начальника — все мені пригадалось, все розяснилось. — коло начальника стояли з поважними мінами веселі сьвідки мого нещастя. Щезла моя апатия, кров заграла, язик розвязав ся.

— Так то пане ґрафе — сказав я, витягаючи дневник з кишенї і показуючи їм — так то ви доходите своєї кривди? За те, що вашу добродійку розлучили з дїтьми на 10 мінут зі Звіринця до Відня, ви дразнили цїлу годину умираючого чоловіка? І пані ґрафиня, така чуткива взглядом своїх панночок, зволила бути в знаменитім гуморі при моїх судорогах..

Мене кортїло ще щось досадлївшого, щось обиджаючого сказати, але чемність супротив женщини здержувала мене. Я зажадав книги зажалень і перед здивованими очима всїх виписав таке:

Ґраф Х. всїв нарочно до третої класи хотяй купив білет другої. Шукаючи підстави до напасти на заряд зелїзницї видав за пізньство мій атак серця, котрого сам він був по части причиною своїм обиджаючим поведенем.

Лея Ловатинський.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 11-го вересня 1896 року.

Крисовиці. Цїсарскі маневри в Галичинї скінчили ся вчера. Цїсар придивляв ся маневрам з підвисшеного місця і був з цїлого перебігу корпусових маневрів дуже задоволений і висказав своє признанє. На повороті витало населенє цїсаря з одушевленем.

Трієст. Вчера пополудни відїхав президент міністрів ґр. Баденї з Монфалькону. В Набресинї повитав ґр. Баденого іменем Словінців пос. Наберґой. О ¾ 9 год. вечером прибув президент міністрів до Трієстру, витаний населенем з одушевленем.

Брінс. В ночи уснула ся земля на улици до Понедорєу і на шляху зелїзницї з Авсїгу до

Теплиці. Хоч на домах в місті видко дірки, все таки не грозить людям жадна небезпечність. Рух на зелїзници поки-що застановлено. Уряд розпочав докладне слїдство.

Брікс. Земля все ще усуває ся. На шляху є три пропасти, а так само на улици до Йонсдорфу. Два доми завалили ся.

Брікс. Помимо нічного дощу не можна нїчого злого констатувати. В копальнях рух як звичайно. Роботи около шляху майже окінчені. На зелїзничім шляху рух все ще перерваний.

Париж. Сильний оркан лютив ся вчера пополудни над середною частию міста. Орґан вирвав дерева: кілька людий убито, богато ранених. Шкода дуже значна.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Ґуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях,** улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (37—100)

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Вч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкорістнїйші услівя і видає полїси і квіти в руских язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентования **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Для школярів!

Товариство „Просьвіта“ при зближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сьвітл. Рад Шкільних, Впов. сьвящеників, катихитів, учителїв і родичів, що книжки накладу товариства, приволені кр. Радою шкільною на премії для учеників, красно оправлені „позолоченими берегами“, можна купити **в канцеляриї товариства у Львові в ринку ч. 10,** по слїдуючій цїнї:

Розсказни про сили природи 20 кр., Оповіданя о житю сьв. Бориса і Ґлїба 20 кр., Повістки для дїтий 27 кр., Сестра 15 кр., Байки 22 кр., Істория Руси ч. I. 25 кр., Істория Руси ч. II. 23 кр., Лем і ковпиї 24 кр., Рогата худоба 45 кр., Про живоплоти і лїси 20 кр., Веніямин Франклїн 16 кр., На досьвітках 22 кр., Серед ледового моря 25 кр., Житє сьв. великомученика і лїкаря Пантелеймона 20 кр., Дрібна птиця ґосподарска, а великі гроші 20 кр., Відкрите Америки 22 кр., Зьвірята шкідні і пожиточні 42 кр., Перекотиполе, повістка, 18 кр., Кирило і Методій 22 кр.

Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр., в лучшій оправі: а) хребет полотняний і золочений хрест з переду 25 кр., б) цїла оправа полотняна, берегы золочені і золочений хрест з переду 35 кр.

Молитвенник народний великий по цїнї 90 кр., 1·10, 1·30, 1·60, 1·80 зр.

В руских товариствї педаґоґічнім, улиця академічна ч. 8. у Львові, можна також дістати на премії для учеників слїдуючі видання:

Образкові видання. Зьвірянець 10 кр., Гостинець 10 кр., Забавки 10 кр., Менажерия 10 кр., Робінзон 40 кр., Квіточка 20 кр., Віночок 20 кр., Кобзар Тараса Шевченка 20 кр., Ґете-Франко: Лис Микита 50 кр., Міров: Пригоди Дон Кіхота 40 кр.

Видання без образків. Читанка ч. I., II., III., IV. оправні 20 кр., без опр. 10 кр., Вязанка жебрань 10 кр., Хемія Роское 40 кр., Учитель на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 2 зр., Дзвінок на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 4 зр., Ів. Левицкий: Пошлись. Різдвяні оцени 10 кр., Вол. Шухевича: Записки школяра 20 кр., О. Нижанковский: Батько і мати, двосьпів для дїтий з фортепіяном, 10 кр., Леонїда Ґлїбова: Байки 5 кр., В. Чайченка: Олеся; Комар; Грицько по 5 кр., Дума про княгиню Кобзаря 5 кр., Дніпрової Чайки: Казка про сонце та его сина; Пісанка по 5 кр., М. Лисенко: Тече вода з-під явора. Двосьпів з фортепіяном. 10 кр., Мапа етноґрафічна Руси-Украіни 20 кр., Гордієнко: Картаґенці і Римляни 20 кр., Юлїй Верне: Подорож довкола землї 60 кр., Баранowский Пришпся до іспитів 20 кр., Молитвенник народний, в полотно оправленій, 20 кр., д-ра Л. Кельнера: Коротка істория педаґоґії 60 кр.

Всякі замовленя висилають ся скоро і точо.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
до Чернівцїв									**з Чернівцїв**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлїбоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁸		
З Новоселиць, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівцїв, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2³⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівцїв, Сучави, Ясс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Руской Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 192. Чернівці, неділя дня 1. (13.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цілий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

В СПРАВІ ЕМІҐРАЦИЇ.

Для перестороги тих селян, що хочуть все ще помимо всяких рад добромислячих людий еміґрувати з краю, як се навіть у нас на Буковинї проявило ся, подаємо лист еміґранта, котрий вернув з Америки.

Михайло Заторский з Кійданець, збараского повіта, котрий дня 6-го лютого с. р. покинув рідний край і вибрав ся до Парани в полудневій Америцї, вернув дня 15-го с. м. до краю і зголосивши ся в ц. к. старостві так розповів:

Заохочений вістями, які ходили о Бразилії, постановив я разом з жінкою і трьома дїтьми поїхати до того краю. Я продав отже цїлу свою посїлість т. є. хату, около 3 і тричверти морґів поля, корову і всї движимости разом за суму 650 зр. та вибрав ся в подорож через Відень без паспорту. Зараз по приїздї до Відня заведено мене до незнаного менї по імени аґента, дїлаючого в імени Ф. Міслера з Бреми, котрому я заявив, що хочу їхати до Парани. Підаґент доручив менї карту корабельну, за котру я заплатив готівкою 246 зр., і виправив мене в дорогу. По двайцяти днях приїхав я до Бреми. Там підручники Міслера, що ждуть на подорожних на двірци, завели мене до его бюра. Міслер випитував мене, куди я хочу їхати, а я відповів на то виразно, що хочу їхати до Парани, куди поїхало вже богато еміґрантів в Галичини. Міслер толкував менї, що в Парані підсоне дуже шкідливе, земля неурожайна, а спека убійча; радив менї їхати до Нової Ґеорґії (в Сполучених Державах північної Америки, на півночи від півострова Фльориди), де в его кольонїї многим людям з Галичини знаменито веде ся. При тім показав менї пробку чорної землї, яка там знаходить ся, і представив рисунки всїляких будівель та казав, що буду зовсїм вдоволений. Я дав ся намовити і зложив титулом доплати суму 50 зр. і спускаючись на обіцянку Міслера вибрав ся з Бреми в дорогу до Нового Йорку.

Там завели мене до Міслерового спільника, аґента Н. Кремера. Кремер повторив обіцянку Міслера, зробив зі мною письменну угоду, котрої змісту я не розумів, казав зложити 5 долярів (12 зр. 50 кр.) і заявив, що в кольонїї в Ґеорґії дістану 50 акрів (35 і пів морґа) урожайної землї, а на загосподароване дадуть менї мулів, знаряди і потрібну скількість збіжа на засїв. Прибувши до Ґеорґії застав я нову кольонїю, рід хутора (фільварку), в котрім мешкав дозорець Кремера і Міслера, та кілька пустих хаток; одну з тих хаток віддав менї дозорець на мешкане.

На другий день по приїздї вийшов я на поле і зараз переконав ся, що завів ся в своїх надїях: землї урожайної не було зовсїм, лиш білий і жовтий пісок з каміньчиками. Отже я пішов до дозорця і спитав, де та управна ріля, котру менї обіцювано, а він менї відповів: „Ти, видко, думав, що тут копають готове золото“.

Кілька днїв перебув я без занятя; здавало ся менї, що в кольонїї ожидають приїзду ще більше еміґрантів. Наконець приїхала одна родина зі станїславівского повіта. Дозорець виїхав з нами, щоби вишукати і визначити по 50 акрів землї, котру ми мали управляти. Мимо блуканини через цїлий день по незмірних лїсах, дозорець не міг вишукати призначеної для нас землї і аж на другий день взяв собі якогось анґлїйского інжинїра, котрий ту землю відшукав. Був то великий сосновий лїс, в котрім ми мали лишити ся. Дозорець сказав нам, що маємо поставити собі хати, викорчувати лїс, і розпочати управу землї. Крім того зажадав від нас по 70 долярів (175 зр.) від кождого, щоби нам закупити мулів, знаряди і збіже на засїв, що Міслер і Кремер обіцяли доставити без заплати. В виду того заявили ми, що не лишимо ся в кольонїї, бо ми видїли, що там не дамо собі ради. Дозорець, видячи, що не відступимо від свого, обіцяв нам користний заробок і завів нас до якогось плянтатора ба-

---

Вирок смерти.

Слїдчий судия мав вже богато досьвіду в своїм заводї, однак доси не стрінув ще обжалованого, котрий мав би такий тупий позір, з котрого очий визирала би така рівнодушність, як у вязня, що его спровадили саме до арешту. Він сперся на слугу. Вкінци впав на крісло і дивив ся безмисльно навперед себе. На питаня судиї спочатку не відповідав. Однак по хвили, ніби пробуджуючись зі сну, шепнув беззвучним голосом:

— Мушу зібрати мисли... тілько дві мінути... а скажу все... Так... все...

Він закрив лице долонями; урядник чекав терпеливо. По хвили опустив руки, випростував ся, лице прибрало вираз благого супокою, властивого деяким вмираючим.

— Пане судия — сказав — знаєте, що я признав ся до злочину з власної волї. Тепер подам подробиці чину, що по части є актом справедливости. Боронити себе не буду, ані оскаржувати, бо бажаю справедливого осуду, по правдї. Нехай судиї осудять: то не був звичайний злочин, нехай увзглядинять обставини, зменьшаючі вину. Перепрашаю, я відбіг від предмету. Зрештою не розходить ся о мій погляд, тілько о причини злочину і товаришуючі ему обставини.

Відітхнув глубоко і говорив дальше.

— Я знав вже від кількох лїт, що моє здоровле сильно підупало. Мій домовий лїкар, мимо всяких старань і сумлїнного догляду мене, здвигав раменами, ставав безрадним. Длятого постановив я перед шістьма місяцями удати ся о пораду до славного лїкаря, професора, знаменитости, авторітету, котрий лічив лише богатих і високопоставлених людий. Мене огорнуло горячкове бажане, дізнати ся, чи можна мене вилїчити, чи може я мушу задля тої хороби згинути. Я рішив ся вимусити рішучу відповідь: так або ні, бо здавало ся менї, що скорше можна знести певність, хоч би і страшну, як непевність, котра мною метала би. Аби дізнати ся правди, пішов я на клїнїку д-ра Галера. Не без рацiя вибрав д-ра Галера, бо він вславив ся правдомовностию, що доходила до безоглядности, і цирістию, котра робила его діяґнозу непомильною. В падолисті в похмурий день прийшов я на клїнїку. Довго я ждав, поки мене допустили. Ніколи не забуду того дня. Бачу велику салю, горсточку молодих медиків, підсадковату постать Галера, его проникливі чорні очи, що звернули ся до мене з допитливим виразом. Серце било ся в грудях в трівозї. Невиразними словами пояснив я ціль мого прибутя, непохитну волю дізнати ся о правдивім стані моєї хороби. Галер хотів перервати менї, але я не зважав на се; говорив скоро, благав его, заклинав сказати менї правду, неокрашену правду, хоч би і найгіршу. Галер став нетерпеливий і забурмотів:

— Перестаньте галасувати; инші також потребують моєї поради. Я вас обшукаю, а коли буду питати, прошу відповідати менї коротко а докладно.

Я замовк; сказали скинути сурдут і камизолю. Неспокій ожиданя уступив, але натомість зродило ся почуте страху; я стратив відвагу, коли лїкар почав мою збольлу грудь пильно і докладно обшукувати та оглядати. Затрівожило мене те похилене наді мною естно, для котрого я був річию, котре казало обертати ся то в право то в лїво, котре мене обмацувало, вислухувало, важило мою животність, шукало страшну тайну моєї хороби. Страшне почуте! Оглядини тревали довго, така сумлїнність не передсказувала доброго осуду. Скінчив і задумав ся. О, тепер я не жадав вже розвязки загадки, був бим его благав о затаєне правди. Грізьба впила свої кіхті в серце, а пречиць, коли він знов до мене обернув ся, нагле, під вплывом магічного примусу, мимоволї — я вибелькотав: „Пане професор... прошу о правду... о чисту правду!“ Він завагав ся — студенти почали шептати, скупили ся. Хвативем Галера за руку, плазав, заклинав его, видав ся як божевільний. Лице професора прибрало знов вираз знетерпеливленя, очи заіскрили ся, відтрутив мене і сказав:

— Досить того, прошу заберіть ся!

Шалений відповів я ему простакувато. Професор почервонів, жилка на чолї виступила виразно, а він заревів:

— Хочеш правди?... Ще шість місяців будеш доживати...

Шість місяців! Я ґенув ся, ноги задро-

вовни. Той обіцяв нам платити денно по 50 до 60 центів і дати до уживаня пять акрів города. Ми працювали там через кілька недїль, але плянтатор не платив нам нїчого готівкою, лиш давав поживу. При обрахунку, котрого ми ледви допросили ся, показало ся, що ми не лиш нїчого не заробили, але ще й кождий з нас завинив плянтаторови по кілька або кількапайцять долярів. Відданий нам город, на котрім сонце все випалило, плянтатор відобрав і роздїлив помежи прибувших робітників. Коли тимчасом прибуло більше родин, постановили ми з оставшою ся ще готівкою вернути до Нового Йорку до Кремера.

Прибувши там жалувались ми перед ним, що з его вини зазнали такого заводу і страти, та жадали, щоби нас відослав до Парани. Кремер представляв нам знов, що там о много гірше, і радив, щоби ми удали ся до міста Марханосіті (?), де в фабрицї або в копальни вугля можна заробити по 2 доляри на день. Ми увірили і поїхали до Марханосіті в надїї, що заробимо бодай тілько, аби оплатити подорож до краю. В тім містї застали ми богато тутешних родин, котрі нам сказали, що вже від 2 і 3 місяцїв не мають нїякого заробку, бо найшло дуже богато робітників. Пересидїли ми там кілька днїв на ласцї тутешних людий, вкінци якийсь незнакомий пан, що говорив по польски, змилував ся над нами, зібрав для нас кількадесять долярів і відіслав нас до Нового Йорку та велїв нам піти з жалобою до австро-угорского консуля. Ми так зробили, а за посередництвом консуля відіслав нас Кремер на власний кошт до Бреми і обіцяв, що Міслєр відішле нас з Бреми до краю і винагородить нашу страту. В Бремі Міслєр не хотїв спочатку платити нам подорожи, але вставили ся добрі люди і він вкінци купив білєти до Тернополя та обіцяв відшкодоване по 100 зр. кождій родинї на руки зверхности громадскої. Також обіцяв, що наші пакунки, т. є. постїль і біле пришле на місце. Доси не дістав я нї пакунків ні відшкодованя, але уважаю себе щасливим, що вернув до краю, хоч цїлком зруйнований. Додаю, що коли я прибув до кольонїї Міслєра в Ґеоргії, то написав лист до матери на руку о. духовного з Кійданець. В тім листї я описав свою подорож, згадав, що маю дістати 50 акрів землї, але не згадував, що мене так завели. За кілька тижнїв одержав я від о. духовного відповідь, в котрій було жадане, щоби я донїс, як менї поводить ся, яка там земля, що на нїй родить ся. Той лист відчитав я дозорцеви плянтациї, але що не хотїв смутити матери, то не відписував. Коли я вернув до Кійданець дізнав ся я, що о. духовний одержав лист з Ґеоргії, що захвалював і описував тамошні відносини як найлїпше, а крім того намавляв, щоби ще 20 родин приїхало. Очивидно що той лист написав дозорець. На щастє о. духовний не голосили о нїм в громадї.

Схаменїть ся, будьте люди!

Видїл львівскої „Народної Ради“, котрої головою п. Романчук, і місцевий комітет вічевий в Станїславові, з бувшим послом п. Гуриком і о. Єронимом Баришем на чолї, скликали 3-го вересня повітове віче до Станїславова. Програма віча містила реферат п. Романчука: „О положеню руского народу і надходячих виборах до ради державної“, п. Осипа Гурика: „О катастрі ґрунтовім“ і о. Бариша: „О просьвітно-економічнім станї руского народу в станїславівскім повітї“.

Народні віча можуть бути важною підоймою до осьвідомленя національно-полїтичного, як і економічного подвигненя народу, наколи они поставлять собі єю задачу і переводять її розумно, консеквентно і поважно. На жаль в останних лїтах окрім кількох віч економічно-господарских, скликуваних товариством „Просьвіта“ і полїтичного віча, скликаного львівскою „Народною Радою“ лїтом 1892 р. в Станїславові, на котрім ухвалено „Народну Програму“, стали народні віча в Галичинї у великій части видівнею партийних пристрастий, особистих амбіций і поганих напастий, а се очивидно не тільки розминає ся з важною задачею народного віча, не доводить народних мас до сьвідомости, не виховує їх в національно-полїтичнім напрямі, не уздоровлює і не зміцняє народного орґанїзму, а навпаки вносить в народні маси розлад і деморалїзацию, розбиває, розстроює, а тим і ослабляє народний орґанїзм.

На згаданім в горі станїславівскім вічу повітовім 3-го с. м. склали ся такі подїї, що повинні відкрити очи всїм, що хоч троха тверезо розуміють дивити ся на наші народні відносини, повинні навести щирих і честних людий до поважної задуми, як поступати супроти тих проявів, що ведуть нарід до крайної деморалїзациї, пхають его неминуче у пропасть.

Не будемо на сім місци подавати справоздання з сего віча, а остановимо ся на однім епізоді і загальнім вражінню, яке він викликав на вічу і в краю, а ствердили се вже і вісти подані в часописях і приватні письма, які ми в сій справі одержали і з Станїславова і з иньших сторін краю.

По промові п. Романчука про положенє руского народу, виступив редактор радикальної „Громади“ др. Трильовский з нападистою бесїдою, в котрій між иньшими з питомою ему брутальностю зневажив найвисшого достойника рускої церкви, Є. Е. Кардинала Сембратовича, пятнуючи его зрадником народу руского в приязні значного числа селян і доволї численного духовенства (з місцевих станїславівских сьвящеників не було нїкого на вічу). Коли сама про себе така зневага і обида, якої допустив ся др. Трильовский також печатно в своїй „Громадї“, накидуваній безплатно селянам, есть подїєю доси безприкладною, то без міри гіршого значіня набирає она, виголошена перед лицем зібраних сьвящеників, сьвітскої інтелїґенциї рускої і численного селянства, скликаного на публичні збори.

Ся напасть викликала голосний протест сьвящеників оо. Струтиньского з Ямниці і Каратницкого з Загвіздя. Замітно однак, що не вважали своїм обовязком виступити проти такої зневаги першого князя рускої церкви аранжери віча: ані голова „Народної Ради“ п. Романчук, ані члени повітового комітету: п. Гурик і о. Бариш, ані председатель збору др. Олександер Кульчицкий з Коломиї. Коли д-ру Трильовскому перебили вічовики его промову і він не міг знов прийти до слова, председатель віча заявив, що актом куртоазиї есть вислухати гадки другого, яка-б она не була, а опісля забрати слово і спростувати. Се есть односторонне зрозуміне свободи слова; а чи-ж не есть актом куртоазиї, візвати до порядку того, що обиджає неприсутних, котрі не можуть забирати слова і простувати гадок висловлених?!

жали, слова завмерли на устах. Неповним кроком я вийшов, не взяв навіть рецепти з собою. Задеревіне уступило на вільнім воздусї. За те розпростер безграничний страх свої чорні крила. Немов злочинець, котрого суспільність без милосердя вирікає ся, почув я вирок смерти! Видав его чоловік, мій ближний! Сьвіт став ся для мене трунарнею, в котрій буду в ожиданю смерти, видїючи від тривоги, числити тижнї, дни і години, які мене дїлять від мого кінця.

В будуччинї... Боже! в будуччинї... Я кинув оком на улицю, она переповнена житем. Небо вияснило ся, в золотім блеску сонця проходили ся гарні женщини з заманюючим усьміхом на устах. Сьвіте, який ти красний! Они всї не знали будуччини. Я один, одинокий почув правду. Нужденний жебрак, збіданїлий робітник бачить надію, будуччину!... Пане судия, ті почуття не оставили мене вже. Они гнобили мене в снї, стали при менї на яві. Я був сам з собою, моє „я“ віддїлило ся в мені, хтось вмерав в менї повільно, хтось чужий, а прецїнь то я!

Вязень замовк, він вдихав воздух. Очи стали ему слупом, піт виступив перлами на чоло, спливав по висках, волосє було вогке. Тихо, але виразно він дальше тягнув.

— Спочатку, може через місяць, розпучливого стану душі я не здибав ся з д-ром Галером. Я думав о нїм холодно, як о чімсь чужім, далекім; однак пізнїйше наступила зміна, коли гнїв і ненависть злучили ся з розпукою, коли до страху перед смертию ще наступила жадоба пімсти. Передовсїм зненавидїв я своїх свояків, що нїби дбали о мене і опікували ся мною, тих облесників, котрі з нетерпливостию чекали на спадщину. Зненавидїв також сусїдів, знакомих і перехожих, бо менї здавало ся, що они кпинкують собі з мого страшного положеня. І тоді припімнув я собі д-ра Галера. Его поступок здавав ся менї бути кпинами. Др. Галер прибрав вид катя, деспота, котрий надужив своєї штуки, збезчестив еї гарне післанництво. Він нужденний засудив мене правдиво по труслівому на смерть! Серце корчило ся в безсильнім гнївї, в убійчій жадобі пімсти. Вночи ся в безсонних ночах на ліжку, я без упину повтаряв: Ти став перед ним безсильний, безрадний, опущений. Він знав, що окрім решткы жита позістала тобі лише іскра надїї. Він то знав, а прецїнь трунув тебе без милосердя в пекло вічного, смертельного страху. Як легко він міг тебе обманути правдоподібностию вилїчеия!...

Мій конець повинна випередити пімста. Я думав, що чиню акт справедливости і зроблю велику прислугу иньшим нещасливим, котрим грозить засуд д-ра Галера, коли его страчу.

Прошу вірити, що я боров ся з тою гадкою довго. Вже-ж я сам жадав правди і вимусив еї. Дарма! Розсудок, а не пристрасть, переконував мене чим раз більше, що др. Галер надужив свого післанництва і переступив границю своїх прав, що нїчо на сьвітї не справедливить мужа науки, котрого задачию є зменшати терпїня, лїчити. Непохитне постановленє досшло. До чину! Я купив револьвер, написав свою послїдну волю, бо хотїв збавити себе жити. Сим разом я пішов не на клїнїку, а до помешкаия д-ра Галера. Чекав довго, але я не змінив свого постановленя. Коли я ставив перед моїм катом, завагавем ся на хвилю. Він дивив ся на мене проникливо і пробував мене, хотїв заглянути в мою душу. А що? подумав я, чи близький я гробу? Може скажеш менї то знов, повториш вирок смерти? Серце забило ся, мене порівав гнїв, а він був холодний мов лїд. Запитав спокійно:

— Чого пан хочуть?...

— Нїкчемнику — скрикнув я — не пізнаеш твоєї жертви, засудженого на смерть? Не приходжу по лїкарску раду, перед тобою стоїть судия!

Він зблід, почув ся, але пристрастний з природи, вмить стямив ся і гнївно крикнув:

— Проч, проч, бо закличу слугу... Рукою діткнув ся електричного дзвінка. Я зрозумів, що тілько одна мінута є моя. Блискавично я розібрав причини, котрі домагали ся смерти лїкаря. Виразно і ясно стала передї мною будуччина, стали наслїдки. — Не хочу говорити неправди, я робив все сьвідомо.

Я підніс револьвер, вимірив. Три вистріли, три кулї пробили грудь д-ра Галера. Я не відчув ані жалю ані страху. Я міг втічи з помешкаия. Ні, пан найлїпше знають, я віддав ся самий в руки справедливости.

ɔc.

Др. Трильовский вправдї опісля заявив, що говорив о Є. Ем. Кардиналї не як о голові рускої церкви, але яко о политику (так подає *Дїло*). Чи-ж се зміняє саму справу, чи пп. Романчук, Гурик, др. Ол. Кульчицкий і о. Бариш думають, що наколи они мають иньші политичні погляди, вільно їм доводити до такої поганої обиди і зневаги найвисшого достойника рускої церкви?! Чи думають, що такі віча і такі напасти можуть осьвідомити і двигнути руский нарід до лїпшої долї? Чи аранжери віча думають двигнути руску справу народну тим способом, що на вічах будуть того або сего, що ріжнить ся від них политичними поглядами, але щиро і горячо працює для народу після свого розуміня, — пятнувати зрадником, відсуджувати его від чести і слави?! Ні, панове, не туди дорога веде до поправи долї руского народу! Таке поступованє вносить лише деморалїзацию в маси народу, розлад і розстрій в руску суспільність, знеохоту поміж тих, що могли-б своїми спосібностями послужити народній справі. З такою политикою не згодить ся нїякий щирий Русин-народовець і даючи вираз без сумнїву всїм здоровомислячим і поважним людям рускої суспільности, закладаємо рішучий протест проти зневаги і обиди, яку нанесено найвисшому достойникови рускої церкви, а тим і щирим почуваням руского народу!

(З Правди).

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 12-го вересня 1896.

Є. В. Цїсар дарував погорільцям громади Косова 1,000 зр. запомоги; для бідних в Крисовичах жертвував цїсар 200 зр., а для Мостиск: на фонд бідних 300 зр., на товариство ім. Ісуса 150 зр., на сторожу огневу 100 зр. і на реставрацию костела 500 зр.

Мінїстер рільництва гр. Лєдебур приїзджає завтра зрана до Чернівцїв. Первісно хотїв мінїстер довший час побути в Галичині, але має буть аж 20-го с. м. поїде туди. По інспекциї на Буковинї поїде мінїстер впрост до Стрия, аби бути присутним при отворенію нової рільничої школи.

З бук. кр. ради шкільної. На засїданю з дня 9-го с. м. розширено 1-кл. школу в Новім Солонци на 2-кл.; іменовано уч. Николая Спинула в Чорнім Потоцї надучителем при 2-кл. школї в Брідку; уч. в Раранчу Антона Синюка перенесено до Чорного Потока; директорови низшої гімназиї в Чернівцях Вінцентови Фавстманови, проф. Єротеєви Пігулякови і уч. Олеї Никитович признано четвертий, а мол. уч. в Чернівцях Фердинандови Гопови перший пятилїтний додаток; іменовано д-ра Рахміля Сеґального суплентом при гр. пр. реальній школї в Чернівцях, а уч. музики Івана Горнера уч. музики при гімназиї і гр. пр. реальній школї в Чернівцях; окрім того полагоджено меньше важні справи.

Надгорода за заслуги. Повітове товариство учителїв в Серетї іменувало інспектора і референта при кр. радї шкільній, проф. Омеляна Поповича за его великі заслуги около народного шкільництва на Буковинї почетним членом того-ж товариства. У вівторок явила ся у п. інсп. Поповича депутация, зложена з членів серетскої повітової ради шкільної Бемера і Одовійчука та надучителя Сейферта з Німецких Теребленшт, щоби вручити так поважаному інспекторови дипльом почетного члена. Сей знак вдячности учительства серетского повіта, в котрім п. Попович був свого часу повітовим інспектором, нехай буде для пов. п. інспектора відрадою за ті напасти, на які можуть здобути ся лише несовістні вороги нашого народу, а заразом добре заслуженою надгородою за мозольні труди около народного шкільництва на Буковинї.

Відзначенє впр. архимандрита о. Іларіона Филиповича. В неділю, дня 30-го с. м. передав в заступництві краєвого президента радовецкий староста Роттенбург впр. архимандритови Филиповичови комтурний хрест ордера Франц Йосифа. Перед селом очікувала старосту бандерия і завела его серед звуку дзвонїв і вистрілів з моздїрів до гарно окрашеного монастиря. Там відправив впр. архимандрит Калїнеску богослуженє в сослуженю богатьох сьвящеників, при котрій були присутні начальники державних і автономічних урядів, настоятелї шкіл і корпораций з Радівцїв, гр. пр. сьвященики з околиці, родина відзначеного і величезна товпа народу. По богослуженю забрав слово староста і в гарній промові підніс відзначенє впр. архимандрита Филиповича, чим цїсар дав поновний доказ своєї ласкавости для цїлої гр. пр. церкви і відзначив заразом цїле православне духовенство. По передачі відзнак відмовив відзначений о. архимандрит ще молитву за здоровле цїсаря. Опісля відбув ся в сали монастиря пир, підчас котрого держано богато тоастів в честь цїсаря, президента краю, впр. архимандрита і православного духовенства.

Суплєнти в середних школах галицких перенесені, а іменно в гімназиях: Василь Виняр з академичної (рускої) гімназиї у Львові і Северин Волянський з Золочева до І-ої (польскої) гімназиї в Перемишли, Іван Мануляк з Коломиї до ІІ-ої (рускої) гімназиї в Перемишли, Осип Буржиньский з Коломиї і Мар. Бараньский з Самбора до Станїславова, Мар. Коцовский з Бучача і Осип Вербіцкий з Станїславова до Самбора, Василь Грицевич з академичної гімназиї у Львові до Бережан, Володимир Полотницкий з академичної гімназиї у Львові до Ярослава, дальше перенесені: Дом. Желяк з гімназиї в Золочеві до реальної школи в Станїславові, Конр. Рафаловский з реальної школи у Львові до гімназиї в Тернополи. Суплентами іменовані: Іван Копач в академичній (рускій) гімназиї у Львові, Климентій Глібовицкий при гімназиї в Тернополи; а заступником старшого учителя при мужескій семинариї учительскій в Самборі іменований Василь Вонсович.

Про австрийску раду державну телеґрафують до Slow-a Polsk-ого, що она зараз по отворенію буде розвязана, а нові вибори відбудуть ся в жовтни. Вправдї не подає згадана польска ґазета, звідки дістала ту телеґраму; однак після наших информаций, які ми дістали з Відня, нема бесїди о такім намірі центрального правительства. Зрештою цивурядова віденьска Presse простує рішучо ту поголоску.

Квалїфікацийні іспити для народних учителїв розпічнуть ся в Станїславові дня 30-го с. м.

Посольскі справоздання буде складати пос. др. Ґустав Рошковский, а то: в Стрию дня 18-го, в Дрогобичу дня 19-го, а в Самборі дня 20-го с. м.

Посьвяченє нової православної церкви відбуде ся завтра в Кімполюнзї.

Не пхай ся, де тебе не треба! Властиво оно виглядає дуже смішно, коли Русини так трохи пригляднуть ся, як то о них журять ся чужі люди. У нас в Чернівцях пишуть про Русинів люди, котрі о рускій мові, о житю-бутю нашого народу і его потребах не мають найменшого понятя. Та коби лише писали, що ось таке а таке стало ся, то ще можна би їм простити. Але ні, они беруть ся давати проводирам народу ради і науки, що і як робити для народу. Таке стало ся в четвер черновецкій Bukowinaer Rundschau. Взяв ся редактор-жидок писати о потребах руского народу та напїв такого, що поглянеш на него з милосердем та засмієш ся над тою зарозумілостию. Ні, панове з редакциї Buk. Rundschau, коли хочете про щось писати, то треба передовсїм ту річ розуміти, а не так собі от пускати в сьвіт небилицю. Чи може ваші читачі таке люблять? А що проводирі руского народу мають робити, то вже лишіть їм та не блямуйте ся з вашими смішними радами! Чого пхати ся, де вас не треба!?

Другий раз цвитуть дерева, а то черешнї, вишнї і яблока в Лужанах, Шипинцях і Зеленевi, отже саме в тих громадах, що недавно тому найгірше потерпіли від сильного граду.

Сумні часи для православних сьвящеників настали тепер на Буковинї. Що року овінчує споре число питомців духовну семинарию, але нема вже місць для них. Всї парохії обсаджені, вільні сотрудництва вже можна на пальцах почислити. Питомцїв аж тодї висьвящують, коли оженять ся. Отже тепер нема виглядїв скоро дістати посаду, тож питомцї не женять ся і вичікують лїпших часів. Кривда попадянкам! А консисторія рішила сего року приняти до духовної семинариї всего штирох окінчених ґімназиястів.

З Ріо Жанейро наспіла сумна вість, що дня 3-го с. м. упокоїла ся там по короткій недузї на жовту фебру Павлина з Ганкевичів Воляньска, жена о. Івана Воляньского, котрий, як відомо, виїхав сего літа з д-ром Семирадским до Бразилії, яко делеґат галицкого видїлу краєвого, до розслїдженя відносин в Бразилії, а покійна вибрала ся туди з своїм мужем.

Жінки винні! В послїдних часах збанкрутувало кілька фабрик біциклїв в Америцї. Знатоки тамошних відносин доказували, що до банкротства дійшло в наслїдок японьскої конкуренциї, бо японьскі фабрики кинули на американьскі торги множество біциклїв о много дешевших від американьских. Тимчасом ті знатоки помилили ся. Именно один американьский лїкар видав брошуру, в котрій доказує, що виною згаданих банкротств суть — жінки. Він і богато иньших лїкарів переконали ся, що у пристрастних біциклістів поганїє дуже рука. Она замість розростати ся вздовж, грубіє і стає подібна до руки коваля. Коли женщини то побачили, охолов їх запал до біциклїв, они перестали їх вживати, а наслїдок був той, що американьскі фабрики стали банкротувати.

Рідке замовленє. Дня 28-го липня с. р. Іван Чорніта зі Скали над Збручем, будучи „при фантазиї“, зажартував — як каже — перед Мошком Шварцбахом, фактором від всяких інтересів, що єму треба на короткий термін сто котів для брата до Америки до магазинів і що він (Чорніта) дає по коронї від штуки кождому, хто ті коти єму доставить. Шварцбах — яко фактор від всього — сейчас підняв ся достави і в протягу тижня то за гроші то з помочию хлопців роздобув з міста і околиці 98 штук котів різної масти й подоби і запер в герметичнім хлївци, а Чорніту візвав, щоби собі коти відобрав і умовлену належитість виплатив. Чорніта, не сподіваючись такого обороту річи, закрутив, що се був жарт, і не хотїв котів відобрати, а наслїдок чого Шварцбах коти випустив на місто, а Чорніту візвав о 98 корон перед ц. к. суд повітовий в Борщеві. При розправі багательній замічував повномочник Чорніти, що після умови коти мали бути самі білі і „делїкатні“ і що „менажерия“ зібрана Шварцбахом, складаючи ся з диких і різномаститих примірників, не відповідає умові. Однак коли Шварцбах заприсяг, що такого „пункту“ в умові не було, признав судия Шварцбахови 28 зр. титулом відшкодованя і кошти процесу. Однак сей на око сьвітлий інтерес не вийшов і Шварцбахови на здоровле, бо від того часу, де покаже ся на ярмарку, увесь нарід кличе за ним „а кота!“ і жиди, мявкаючи, відгоняють его від факторованя, а бідний Шварцбах клене день і годину, коли то підняв ся достави котів до Америки.

Ювилей тютюну може відбути ся в сім році. В 1496 р. пізнав іспаньский монах Роман Пано, котрий брав участь в виправі Христофа Колюмба, тютюняву ростину на острові Гайті, в околици званій Табаґо. О ужитку тої ростини дізнав ся він перший з Европейців від Індиян. Спершу привожено тютюн до Европи як лїк, і аж пізнїйше стали его уживати до куреня і нюханя. Таким чином вже від 400 лїт трують ся Европейці никотиною.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 12-го вересня 1896 року.

Відень. На першім засїданю осїнної сесиї австрийскої ради державної предложить мінїстер фінансів Білиньский буджет на 1897 р. і виголосить своє експозе та подасть деякі відомости про стан переговорів в справі австро-угорскої угоди.

Трієст. Вчера принимав президент мінїстрів гр. Бадені різні депутациї. Президентови

торговельної палати обіцяв ґр. Баденї прискорити справу зелїзниці до Триесту. Урядників запевняв ґр. Баденї, що зробить все, що в его силах, для добра урядників, від котрих за те жадає совістної працї і послуху супротив своїх наставників.

Тропава. В містах вибрано до сойму 6 лїбералів, 1 нїмецкого національна. У Ваґштат прийде до тїснїйшого вибору між двома лїбералами.

Брікс. В ночи вода наново виступила в копальни Annahilf через гать. Положенє прикре.

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Віпоффера.) (39—100)

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сїй нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім зацевнюю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанєм

Стефан Ґаїна.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипльомом ц. к. міністерства торговаї.

Краєве товариство ткацке

„PRZĄDKA“

(ПРЯХА)

в Короснї

поручає Пов. П. Т. Публицї свого виробу чисто льняні звістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і **біле столове** о взорі вістковім і адамашковім;

також доставляє матеріалїя на комплєти і найдешевши

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеґраф і стация зелїзничa в місци).

Прібки і цїнники на жадане оплатно і відворотною почтою. (4—52)

Для школярів!

Товариство „Просьвіта“ при зближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сьвіта. Рад Шкільних, Впов. сьвящеників, катихитів, учителїв і родичів, що книжки накладу товариства, призволені кр. Радою шкільною на премії для учеників, красно оправлені з позолоченими берегами, можна купити **в канцеляриї товариства у Львові в ринку ч. 10,** по слїдуючій цїні:

Розказки про сили природи 20 кр., Оповідання о житю сьв. Бориса і Ґлїба 20 кр., Повістки для дїтий 27 кр., Сестра 15 кр., Байки 22 кр., Істория Руси ч. I. 25 кр., Істория Руси ч. II. 23 кр., Лев і коноплї 24 кр., Рогата худоба 45 кр., Про живонлоти і лїси 20 кр., Веніямин Франклїн 16 кр., На досьвітках 22 кр., Серед ледового моря 25 кр., Житє сьв. великомученика і лїкаря Пантелеймона 20 кр., Дрібна птиця господарска, а великі гроші 20 кр., Відкрите Америки 22 кр., Звірята шкідні і пожиточні 42 кр., Перекотиполе, повістка, 18 кр., Кирило і Методій 22 кр.

Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр., в лучшій оправі: а) хребет полотняний і золочений хрест з переду 25 кр., б) ціла оправа полотняна, береги золочені і золочений хрест з переду 35 кр.

Молитвенник народний великий по цїні 90 кр., 1·10, 1·30, 1·60, 1·80 зр.

В руским товаристві педаґоґічнім, улиця академічна ч. 8. у Львові, можна також дістати на премії для учеників слїдуючі видания:

Образкові видания. Звіринець 10 кр., Гостинець 10 кр., Забавки 10 кр., Менажерия 10 кр., Робінзон 40 кр., Квіточка 20 кр., Віночок 20 кр., Кобзар Тараса Шевченка 20 кр., Ґете-Франко: Лис Микита 50 кр., Мірон: Пригоди Дон Кіхота 40 кр.

Видания без образків. Читанка ч. I., II., III., IV. оправні 20 кр., без опр. 10 кр., Вязанка жеравь 10 кр., Хемія Роское 40 кр., Учитель на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 2 зр., Дзвінок на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 4 зр., Ів. Левіцкий: Поцілавсь, Різдвяні сцени 10 кр., Вол. Шухевича: Записки школяра 20 кр., О. Нижанковский: Батько і мати, двосьпів для дїтий з фортепіяном, 10 кр., Лесиїда Ґлїбова: Байки 5 кр., В. Чайченка: Олесь; Комар; Гриць-ко по 5 кр., Дума про княгиню Кобзаря 5 кр., Дніпрової Чайки: Казка про сонце та его сина; Писанка по 5 кр., М. Лисенко: Тече вода з-під явора. Двосьпів з фортепіяном. 10 кр., Мапа етноґрафічна Руси-Украіни 20 кр., Гордійчик: Картаґинцї і Римляни 20 кр., Юлій Верне: Подорож довкола земли 60 кр., Барановский Правиця до іспитів 20 кр., Молитвенник народний, в полотняній оправі 20 кр., Кобзарь Тараса Шевченка 40 кр., Ґете-Франко: Лис Микита 50 кр., Мірон: Пригоди Дон Кіхота 40 кр., Історія педаґоґії 60 кр.

Всякі замовленя висилають ся скоро і точно.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлїбоки, Сучава, Ясс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиї, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиї	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9⁵⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Ясс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**

З друкарнї „Руского Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 103. Чернівці, вівторок дня 3. (15.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Галицке шкільництво.

Caveant consules!

Галицкі Русини нарікали богато за часів намістниковання ґр. Баденїого, що у всїм мав желїзну руку, та коли порівнати тодїшні часи з теперішними, то з жалем мусить ся на поли шкільництва сконстатувати коли не регрес, то застою задля не все відповідного поступованя властий. Маючи на оцї добре вихованє рускої молодїжи, а нїчо иньше, ми звертаємо увагу шкільної власти і надїємо ся, що сей голос не буде вопіющим в пустинї, а причинить ся до скорого полїпшеня невідрадного стану.

Аби наука могла в руских школах поступати наперед і приносити пожадані користи, треба передовсїм дати ученикам добрі і у своїм часї зладжені рускі підручники. Тимчасом дїє ся инакше. Хлощї записують ся до шкіл, нишпорять по книгарнях за книжками, а їх дасть Біг! Книжки або що йно друкують ся або лежать в рукописях на столику п. інспектора. З сего видко, яку велику шкоду нанесло рускому шкільництву розвязане комісиї для видавництва шкільних книжок. Коли тепер хто напише яку шкільну книжку, відсилає ся рукопись до краєвої ради шкільної, а ся віддає єї до перегляду і оцїненя одному інспекторови. Очивидно назгромаджує ся у того п. інспектора тілько рукописий, що він просто не в силї самий переглянути, а не то ще з педаґоґічного боку скритикувати, бо не має до сего потрібного часу. Отже що-ж він робить? Рукопись лежить у него якийсь час, а потім він бачить, що самий не вспіє все полагодити і передає рукопись якомусь професорови. Сей переглянувши і оцїнивши книжку, відсилає рукопись назад до краєвої ради шкільної, а відтак аж розпочинає ся друк книжки. Корректу веде знов таки самий п. інспектор і так появляє ся аж за два або три роки одна книжка! Не входимо в се, чи відповідає таке проволїканє у видавництві педаґоґічним вимогам, але спитаємо, чи не може нїхто п. інспектора заступити, коли він не має досить часу, перетяжений роботою?

Що-ж до самих книжок, то поминемо на сїм місци вартість фахових книжок, як історий, математики або фільольоґиї, але скажемо дещо про рускі читанки, котрі дїйсно виказують великий поступ. Та коли їх порівнати з польскими або нїмецкими, та кидає ся в очи одна велика рїжниця. В нїмецких і польских книжках находимо богато уступів з власної історий, уступів, котрі підносять національну сьвідомість молодїжи, виховують єї в патріотичнім дусї. Се-ж так і повинно бути: Але чому в руских книжках того нема? Чоловікови фаховому мусить ся видати, що в руских книжках нарочно викидає ся все, що могло би загріти патріотичне чуте; доходить до того, що рускі книжки є майже перекладом польских читанок. Тілько ту і там помінцують малий уступ, немов на сьміх, мабуть аби показати, яке богатство чи убожество містить руска лїтература... На доказ сих наших слів вказуємо на читанки для I-ої і II-ої кляси ґімназияльної.

Певно що нїкого не може такий стан руских шкільних читанок тїшити; та що сказати про книжочки, яких потребують хлопцї до читаня?! Таких майже зовсїм нема, бо книжочки видаия проф. Насальского не можуть задля етимольоґічної правописи одержати апробати шкільної власти. В останнім часї почала „Просьвіта“ передруковувати деякі свої книжочки шкільною фонетичною правописию, але й тут іде дїло дуже пиняво. Хиба справдї не маємо відповідних книжок до читаня? А коли таких нема, чи не є обовязком шкільної власти постарати ся о те?

Друга, не меньше важна хиба в галицкім рускім шкільництві — се справа учительских сил. Взагалї в руских школах є за мало учителїв, а з сего виходить таке, що в одній клясї тиснуть ся по 60—70 учеників. Як же має в такім випадку поступати наука? Чи можливо взагалї учити таке велике число учеників, як не повинно

З ПОЕЗИЙ Н. Л. НЕКРАСОВА.

Переклады Василя Ріленка.

I.

Ми з тобою нерозумні люди:
Що хвилини спірка готовенька,
Полекша для зрушеної груди —
Уразливе словечко з серденька.

Так повіж, коли сердитя дуже,
Все, що серце зрущує і мучить!
Будем явно сердити ся, друже:
Лекший мир і скорше спір навчучить.

Сли в любови проза непозбудна,
Ке і з неї щастя пай нам кречно:
Після звади знов любов двоюдна
Лучить нас так нїжно, так сердечно.

II.

У дорозї.

Нудно! нудно!... Візниче, розбий
Ти чим-небудь нудьгу, мою муку!
Пісню, брате, яку розповий
Про рекрутскую бранку й розлуку:
Небилицю яку розповіж,
Чи що бачив, скажи та розсьміш —
В мене слів на подяку не стане.

— І у мене не радощі, пане:
Ізвалила невдаха — жона!...
Іще з молоду — бачте, яка! —
В домі паньскому вчилась вона
Разом з панною в різних навуках,
Вам то звісно — плести, вишивати,
Грати на фортепяні, читати —
В паньских всїх поведінках і штуках.
А вбиралась не в те, що у нас
Скрізь по селах бекешиці наші —
А по правді сказати, в атлас.
Їла в-волю і меду і каші,
А з постави красуня — та так,
Ніби панночка, бачите, з роду:
І не сватав ся наш брат, кріпак,
Але пан благородного плоду,
Якийсь вчитель, що в пана гостив —
Повідає візник їх Торопка —
Та знать щастя їй Бог не судив,
Не потрібна для шляхтича хлопка.
Вийшла замуж у пана донька
Та в столицю. А пак по весїлю
Сам вернув ся у двір до села,
Захворів та в зелену неділю
Віддав Богови душу повинну
І лишив сиротою Горпину.
В місяць зять появив ся в селї,
Переймав після синсу родини,
Звів на чиши всїх людий із землї
І добрав ся відтак до Горпини.
Вона видко ему не подалась
У чім-небудь, чи просто вже тїсно
Жити в домі обом показалось,
Розумієте, нам се незвісно —
То він вигнав єї на село:
Знай оттут свое місце, мужичка!
Та й ревіла-ж, бо круто прийшло
Панї нїжній і з працї і з личка.

Як на гріх, девятнайцятий рік
Менї вийшов тодї... посадили
Нас на віз та і з нею вженили...
Ой зазнав же я смутків по вік!
З виду строга... Косити не вспіє,
Обійти би корову — не вміє.
Гріх казать, щоб нероба була,
Але дїло в руках не спорилось.
Як дрова або воду несла,
Як на панщину йшла, то робилось
Часом жалко єї... та куди!
Справ обнову — для неї невгідно:
То їй ноги надруть чобітки,
То в бекеші незручно... аж стидно!
При чужих і сюди і туди,
А реве крадькома як причинна...
Так єї погубили пани,
А була-б собі жінка голїнна!

На якийсь там портретик смотрить,
Якусь книжку читати все любить...
В менї иноді серце щемить,
Що, не дай Боже, сина погубить:
Вчить читати, вмиває, стриже,

бути? До того всего ще зменьшає ся з кождим роком число охотників, покушати того тяжкого хлїба. Правительство намагає ся, заощадити гроша і обсаджує посади суплєнтами, звичайно ще й неіспитованими, обтяжає їх годинами. З того мусить вийти побіжне трактованє науки, бо молодий чоловік, котрий вчить ся до іспиту, не може при 20—24 годинах тижневої науки в школї і сотнях задач вести науки як слїд. Ба, що більше! Знайдуть ся іспитовані суплєнти, то для них не скоро спаде посада з „више“, бо єго попередні лїта, коли то він сам вчив ся до іспиту і працював по своїм силам, не задоволили ще п. інспектора. Значить, суплєнт мусить довгі лїта ждати на сталу посаду. От так пр. посада професора рускої мови при академичній (рускій) гімназиї у Львові стояла необсаджена іспитованим суплєнтом, хоч було аж двох іспитованих, один з докторатом. Се очивидна кривда, котра мусить тим більше болїти, що дармо шукаємо такого случаю з польскою мовою в польских гімназиях. Або як пояснити собі се, що в коломийскій гімназиї є шість рускых кляс, а доси не розписано конкурсу на посаду професора для рускої мови?! З тою наукою там, як то кажуть, латає ся, бо оскілько знаємо, є там вправдї іспитований суплєнт, але той належить до польскої гімназиї і дїйсно там вчить у висших клясах. Шкільна власть повинна прецїнь зважити, що для шістьох рускых кляс належить ся чейже стала посада професора рускої мови! А в гімназиї Франц Иосифа у Львові розписано вправдї конкурс на посаду професора рускої мови, однак доси ми не читали і не чули, кому надано сю посаду. Видко, що ще не найшов ся „відповідний“ чоловік...

Значить річ стоїть тепер так, що або посади професора рускої мови не обсаджені або не розписує ся конкурсу, а кандидати чекають на сталу посаду по кілька лїт!

Ще одна обставина замітна тепер в галицкім шкільництві: шкільна власть старає ся позбутись учителїв рускої народности з польских гімназий. Не знаємо, яка властиво причина тому рухови, але здогадуємо ся, що дехто побоює ся, що рускі учителї не вміють польскі дїти виховувати в досить польско-патріотичнім дусї. Але при всїм тім забувають компетентні сфери, що в польских гімназиях є богато руских дїтий. Хто-ж їх має навчити руского патріотизму? А то служить професор рускої народности при польских гімназиях по 20 або 25 лїт, а відразу єго переносять до рускої гімназиї, хоч на ту посаду чекають иньші, молодші сили — не дуже они і молоді, бо служать иногї вже по 10—15 лїт. Сї можуть ще чекати кілька лїт на сталу посаду... Вкажемо як на приміри такого несправедливого поступованя на проф. Рудницкого при академичній гімназиї в Львові і проф. Поляньского в Коломиї. Питаємо ся, відки має такий старий професор, котрий через 25 лїт викладав все по польски, відки він має знати руску мову на стілько, аби аж міг викладати по руски? Ні, таким способом не загріє ся нїкого до учительского фаху, не зарадить ся бракови учительских сил. Тут мусить наступити зміна, коли не хоче ся відстрашувати Русинів від того фаху.

При кінци звертаємо увагу шкільної власти ще на одну прикру обставину. Для науки рускої мови в польских гімназиях призначують всего лише дві годинї. Се рівночасно замало для докладного вивченя рускої мови. Додамо ще, що ті години призначують звичайно на пополудне, де ученики по 5-годиннїй науцї вже так втомлені, що лише з великою неохотою слухають викладів професора, ну, а з сего користи нема жадної. Се мабуть і причина тому, що так мало учеників вписує ся на науку рускої мови. І тут треба зарадити лиху, коли не хоче ся науку рускої мови зробити проблематичною.

Отсї коротенькі уваги ми уважали потрібним подати на початку шкільного року під розвагу шкільної власти. Ми щиро і отверто, як все, высказали наші жалї на поли середного шкільництва, бо хочемо поправи наших кривд. О се повинні подбати передовсїм оба заступники Русинів в галицкій краєвій радї шкільній, п. Барвінський і о. Торонський, а дальше і рускі посли. Тож caveant consules!

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 14-го вересня 1896.

Др. Василь Дутчак, що є тепер одвічальним редактором (в заступництві) нашої ґазети, одержав від львівского высшого суду краєвого декрет яко оборонець в карних справах.

Для сконстатованя правди. В передпослїднім числї *Бук. Вѣдомости* написали, що на зборах Нар. Ради було 300 людий. Нас питали ріжні передплатники, чи то правда; ми отсим можемо щілком після правди сконстатувати, що не було 300 людий, а просто 77 сїлян. Що *Бук. Вѣдомости* уважають те число більшим як повинно бути, то вибачайте, они все призвичаєні, говорити неправду. Так і тепер, були — як ми се перше сконстатували — всего 77 людий, отже не маємо причини, відкликувати нашу відомість, що було всего 77 людий. *Бук. Вѣдомости* як звичайно пустили в сьвіт бляґу, против котрої ми з становища правдолюбцивости протестуємо.

П. Осип Маковей повернув з військових вправ і переберає з завтрішним днем редакцию нашої ґазети.

Здичілість. Від часу, як почали розповсюджувати ся читальні, зачали прихильники тьми і неправди аґітацию против них, а коли і се не довело до цїли, стали читальникам робити всякі прикрости. Читальники звичайно тихо зносять всї напасти, бо знають, що стоять за добру справу, тямлячи приповідку: хто терпен, той спасен. От так і при кінци минувшого місяця, дня 27-го серпня, мусїли наші читальники в Шубранци терпіти від ворогів просьвіти. Того дня був у Шубранци храм. Читальники — а треба знати, що читальня „Рускої Бесїди“ в Шубранци розвиває ся дуже гарно — хотїли громадно як в однїй родинї забавити ся; спровадили они собі для танців музику з Кіцманя. Забава ішла спокійно, гарно, аж любо було дивити ся. Але се не сподобало ся чомусь тамошному двірникови. Він казав музикантів арештувати, а потім ще і вибити. Найбільшими противниками читальні є в Шубранци Дмитро і Георгій Мустацци — потомок опеи. В ночи повибивали вороги читальні вікна в домах читальників і т. д. Очивидно звернули ся наші читальники на судову дорогу. Але се характеристичне, що против читальні виступає навіть двірник і надуживає для осягненя своєї поганої цїли свій уряд. Ми при нагоді ще повернемо до сеї справи.

Мов паничика чеше що днини,
Ні не бе, ні менї не дає...
Та не довга їй втіха з дитини!
Ніби скіпка суха і блїда
Вона ходить зовсїм понад силу,
Не з'їсть за день двох ложок пшона —
Либонь ляже за місяць в могилу.
А про що? Бачить Бог, не скидав
Я на неї невинную працю...
І не з дуру сварив, годував, шанував,
А вбирав єї радо, мов цяцю.
А щоб бити, — я майже не бив,
Хіба тілько як впю ся, то тупну...
— Ну, візниче, спасибі! Розбив
Ти худьгу мою, брат, невідступну!

III.

* * *

Ніч. Ми встигли роскошами впитись.
Сон не ломить, що-ж дїяти нам?
Тепер любо було-б помолитись,
Та не знаєм, що зичити вам?

На добраніч ему! — хто дні й ночі
Терпить горенько ради Христа,
Хто сльозами не звогчив смутні очі,
Хто сьпинив без нарікань уста,
Хто мозолить роботою руки
І лишає з пошаною нам
Углублятись в науки і штуки,
Віддаватись жадобам, мрійкам;
Перед ким крізь житє йде дорога
В бездоєьвітній, глубокій ночі
Без понятя про право, про Бога
Як без сьвітла в підземній тюрмі...

IV.

* * *

З кождим роком то меншають сили,
Зябне кров, тяжкий ум і думки.
Вітчино! так дійду-ж до могили,
Не діждавшись, чи вольна еси?

Я бажав би вмираючи знати,
Що стоїш ти на певнім шляху,
Що ратай, ідучи засївати,
Бачить близьку погожу пору...
Я бажав би, щоб з рідного яру
Вітер тон один в ухо доніс,
У котрому не чутно би згару
Крови людскої, стогну нї слїз.

V.

* * *

Вкінці лїс не горить; сніг застлав
Пожарище, насторчене пнями,
Але лїдич в роспуку попав:
Пів майна понесло ся з димами!

Посумнїв і мужик. — Чим затопиш еси
У печі? — він похмуро бурмоче:
„Не топити-меш, пити-меш ти“ —
Єму буря в відмову гогоче.

VI.

* * *

Я глубоко за те сам собою горджу,
Що житє з дня на день безхосенне веду.

Хоч не вивірив сил я своїх ні на чім,
Та без жалю назвав себе лежнем бридким,

І раз-враз кажучи: злодащів в, ослаб! —
Доброхіть ухилив ся від дїла моя раб;

Що хоч трицятки лїт сяко-тако дожив,
Але повної кабзи гріхми не набив, —

Щоб хизувались менї дурні люди до віг,
Та й розумний щоб часом позаздрити міг!

Я глубоко за те сам собою горджу,
Що нікого з людий не любив у житю;

Хоч любови до сьвіта палить мене жар,
Я без захисту в нім сирота і дикар;

Крокодилї перед судом. Перед кількома днями згадували ми, як то в середних віках відбували ся в деяких місцях Европи суди над мишами, щурами, саранчею і т. ин. Люди не знали, як собі мають дати раду з тою язвою, тож в своїм невіжестві хапали ся всяких сьмішних средств. Таке саме дїе ся ще тепер на сьвітї, хоч правда не в Европі, а між дикими народами. І так на острові Мадаґаскарі, що его минувшого року завоювали Французи, жие кілька народів, котрі виводять свій рід, не від малп, як деякі теперішні учені, а від кродилів, що живуть в ріцї Бетсібока. На жаль ті великаньскі ящірки не богато зважали на посвоячене з людьми і де лише удало ся нападали на них та пожирали. З того приходило до кровавих воен між свояками, аж вкінци — як пише французский місіонар Абіналь — війни ті скінчили ся такою цїкавою умовою. Посвоячені з крокодилями народцї заприсягли своїм водним своякам вічний мир, але під услівем, що крокодилї не будуть свого голоду заспокоювати людским мясом. Коли-ж би лучило ся, що крокодиль з'їсть чоловіка, то в такім случаю має бути каранний смертию. Після латиньского правила „хто мовчить той — здає ся — годить ся“ приймили крокодилї ту умову. Але чи то тому, що водні свояки забули з часом на умову, чи може они вже з роду розбишаки і людоїди — досить, що їх напади на людий не перестали і часто лучає ся, що люди падуть жертвою ненаситности свояків. Коли таке убійство виявить ся, іде начальник покоління в товаристві родини і приятелїв покійного та численної товпи над беріг ріки, виголошуе там акт обжалованя, що свояк-крокодиль убив свояка-чоловіка, що то убійство було не случайне, а наперед обдумане, пригадуе на торжественні умови з давних часів, висказуе обурене і жаль з причини нового убійства і взиває иньших крокодилїв, щоби видали убійника. Відтак закидае род вудки, на котрій зачіплено чверть вола до ріки і відходить з цїлою дружиною. На другий день рано виходить знов над ріку суд і лавники та товпа людий. Мужчини ідуть зі списами, жінки з клубками шовкових ниток. Тепер тягнуть линву, до котрої привязана вудка, а за нею появляе ся на водї зі всїми ознаками нечистої совісти рабівничий і віроломний крокодиль. Сильні посторонки звязують убійника, суд виступае наперед, взиває обжалованого, щоби сказав що на свою оборону, розважуе всякі лагодячі обставини і засуджуе его відтак звичайно на смерть. По оголошенім засудї кидае ся весь зі скаженим криком на виновника і убиває его. Але скоро лише крокодиль погиб, зміняе ся настрій суднів і прочих людий. Свояк маe свої права: замість гнівних криків роздае ся плач над трупом крокодила, женщини обвивають его і обвязують шовковими нитками а відтак хоронять з великою почестию.

І хоч є в мені зліть, вона дика й міцна,
Та до дїла як дійде, то мліе рука!

VII.

ПІСНЯ.

У людий по домах — чистота, красота,
А у нас по хатах — тїснота, душнота.

У людий у борщі солонинка чи схаб,
А у нас борщ пісний, а в нім шваб, а в нім шваб.

У людий дїточкам куми дари дають,
А у нас кумоньки наш таки хліб жують!

Людям що в голові, — підпадать до куми;
А нам те в голові, щоб в старці не пійти.

Як би нам таке вдать, щоби сьвіт здивувать:
Щоб був гріш в карманї, а хлібець на гумнї;

Щоб шлия у дзвінках, а дуга у квітках,
Щоб на плечах сукно, не коряве рядно:

Щоб і наш брат зазнав чести, шани в людий,
Щоб в нас піп гостював, вчитель був до дїтий;

Щоб у нас дїточки, мов бджілки в улику,
А ґаздиня у нас, як малинка в садку!

Квока нянькою. В однім селї в Німеччинї лучив ся такий випадок: В кутї курника мала своe леговище мала сучка з двоїма щенятами. Разом з нею мешкала в курнику велика квока і еї двайцятеро курят. Обі матери жили в найбільшій згодї. Кождого дня, коли сучцї поставлено їду в мисцинї, видзюбала з неї квока свою пайку, а й курята живили ся з неї. Нараз найшла якась пошесть і всї курята вигинули. Квока лишила ся сама, а що очевидячки їй було нудно, то цїлий час пересиджувала на леговищи дружної песячої родини. Малі песята гнеть так полюбили приятельку своеї матери, що волїли лежати під еї крилами, як при матери. Сучка цїлком не гнївала ся за то, що квока вдирае ся в еї материньскі права, але противно була навіть дуже рада з того і лишала свої дїти під опікою квоки, а сама цїлими днями уганяла по подвірю. І квока від рана до вечера сидїла на обох щенятах і винаньчила їх, а коли підросли, позволила з дивною терпеливостию весели песятам тягати себе на всї боки. Вкінци дійшло до того, що пусті песики повиривали майже всьо піре своїй няньцї, так що господиня мусїла їх розлучити.

Складки. О. Дмитро Козарищук, гр. пр. парох в Непологівцях, жертвував на бурсу Народного Дому 50 зр., а на друкарню 50 зр., Разом доси зложено на *бурсу* **645 зр. 10., кр.** а на *друкарню* **910 зр. 46 кр.** Впр. добродїеви складае видїл Народного Дому сердечну подяку за такий щедрий дар, надіючись, що сей гарний патріотичний вчинок стане для руских православних священників приміром, гідним наслїдування.

Нічна праця і обезсиленє мозку.

Досьвід научае, що непроспана ніч впливае не тілько на результати умисловоі працї слїдуючого дня, але також і кількох пізнійших, хоч би чоловік не відчував абсолютно ніякого слїду умученя. То спостереженє спонукало д-ра Ашафенбурґа до доконаня специяльних студий, а результати тих розслїдів подав він в рефератї, відчитанім на конґресї німецких неврольоґів.

Вже в наслїдок того, що цїлий день не спимо, притупляе ся навіть при цїлком незначній працї наш ум; а скоро ще до того в ночи не спимо, зможе ся значно те умучене; оно зросте ще більше, наколи будемо вечером працювати; а по якімсь часї переступае орґанізм границї звичайного умученя — сили его стають вичерпані.

Розслїди свої перевів Ашафенбурґ власне в нічній порі, отже тоді, коли орґанізм доконав вже норму працї звичайної. Зіставмо результати тих розслїдів, котрі були переведені в нормальнім станї, значить коли обсервований (той, на котрім ті розслїди роблено) по деннім працї ішов в нору спати, і в станї анормальнім (вичерпанім), значить тогди, коли обсервований працював ще і ночею, через що сили его вичерпані зістали.

Розслїдам систематичним піддано насамперед вражливість.

Наколи поверхню тїла обтяжимо в якім небудь місци дуже незначним тягарем, тоді тягар той відчуемо яко дотик. Зменшаючи тягар можемо дійти до так малого обтяженя, що заледви відчуемо его, хочбисьмо звернули на се всю нашу увагу. Розслїди виказали, що вражливість на дотик слабне тим більше, чим пізнійше в ночи будемо робити те досьвідченє. Щоби викликати таке саме враженє делікатного дотику в условіях вичерпаня, не вистарчить вже так малий тягар, як в условіях нормальних, тягар мусить бути значно збільшений.

Що змагаюче ся обезсиленє впливае не тілько на вражливість дотику, але і на вражливість иньших змислів, переконав ся Ашафенбурґ також безпосередно, розслїджуючи вражливість зору і слуху. Обсервований розумів все в нормальних условіях і був в силї повторити кождий вираз. В условіях вичерпаня (неспаня) доходила скількість незрозумілих виразів, висказаних рівночасно через другого дуже докладно і тим самим голосом, до 10%, що значить, що на кождих десять виразів один зістав незрозумілим.

Друга ґрупа розслїдів занимала ся вже безпосередно дїяльностию умисловою. Обсервований мав додавати однозначні цифри, або учити ся їх на память. Скількість доданих цифр зменшила ся о 14%, учене ся на память зменшило ся о 25%, або четверту часть в порівнаню з скількостию цифр в нормальнім станї обсервованого.

Особливо цїкавими суть результати розслїдів над змінами лученя виображінь. В нормальних условіях обсервований говорячи довший час, оповідаючи або вияснюючи дещо, уживав виразів однозвучних найбільше в скількости 2%. Під впливом вичерпаня скількість однозвучних виражінь зростала до 18%, у иньшої особи до 38%. — Цїлковитій змінї уляг зміст бесїди. В условіях нормальних виображіня предметів, о котрих говорить ся, попереджають завсїгди слова, які їх описують. Виражіне іде за змістом, а не зміст за виражінем.

Зовсім иньші були лученя виображінь підчас вичерпаня. Зміст заникав, уступаючи місце виражіням, котрі були або стереотиповими зворотами, або словами, що повтарали ся. Деякі виражіня були повторювані дуже часто, хоч не надавали ся цїлком до реченя, в котрім були висказані. В часї найбільшого вичерпаня заникав цїлковито зміст. Виражіня лучать ся тілько після подобизни звуку або риму.

Розслїди реакциї виказали також відповідні зміни, продовжене реакций нормальних і значне число реакций мильних виказують, що чоловік вичерпаний не в силї правильно думати але і правильно дїлати.

Скількість мильних реакций виносила 50%.

Подалисьмо тілько результати розслїдів. Щоби однакож вивести з них які небудь практичні висновки, треба ті результати оцїнити і зрозуміти.

В тій цїли треба нам застановитись над загальною дїяльностю системи нервового.

Жите кождого орґанізму складае ся з двох засадничих фаз: з присвоювання средств відживних і з заміни присвоеної енергії на працю. Праця цілого орґанізму, а заразом кождого елементу орґанізму, — кліточки (Zelle), — полягае на тім, що субстанция, отримана в постати корму, зістае з'ужита і перемінена на иньшу. В кормі була енергія укрита (утаена); в наслїдок розкладу корму в кліточцї орґанічній та укрита потенціональна енергія замінила ся в енергію дінамічну. Рівночасно корм розложив ся хемічно, замінив ся в субстанцию цїлком противного характеру. Яко корм був він кліточці пожиточним, тепер же є шкідним.

В станї готовім до працї випочав мозок. Кліточки систему первового не тілько не мають тоді субстанций шкідних, але противно они суть одарені певним засобом корму — певним засобом енергії. З хвилею пробудженя чоловіка зістае система нервова з усїх сторін також обуджений, — він зачинае працювати. Праця систему нервового збільшае ся, скоро забираемо ся до занять чи то фізичного чи умислового.

(Конець буде).

Телєґрами „Буковини“.

З дня 14-го вересня 1896 року.

Відень. Президент міністрів К. Баденї повернув до Відня. У Полї, Міттерберґу, Ді Вакка населене принимало его одушевленими овациями. За се президент дякував бурмістрови Полї сердечно, а перед відїздом з міста Ді Вакка, сьвяточно прикрашеного, подякував ще раз намістникови та висказав своe повне вдоволене з подорожи по Побережу, котру задержить у вдячній памяти.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї,
загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею
і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.
Антика Ріхтера під золотим дъвом у Празї.

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операцийна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни
находить ся
в **Чернівцях**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Віщофера.) (40—100)

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публіку, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім заневняю, що все стараtиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь
з поважанем
Стефан Ґаіна.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипльомом ц. к. міністерства торговлї.

Краєве товариство ткацке

„PRZĄDKA“

(ПРЯХА)

в Короснї

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні звістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і **біле столове** о взорі кістковім і адамашковім;
також доставляє матеріялїв на комплетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеґраф і стация зелїзнича в місци).
Прібки і цїнники на жадане оплатно і відворотною почтою. (4—52)

Для школярів!

Товариство „Просьвіта“ при зближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сьвітл. Рад Шкільних, Пов. сьвященників, катихитів, учителїв і родичів, що книжки накладу товариства, призволені кр. Радою шкільною на премії для учеників, красно оправлені і позолоченими берегами, можна купити **в канцеляриї товариства у Львові в ринку ч. 10,** по слїдуючій цїні:

Розкази про сили природи 20 кр., Оповідання о житю сьв. Бориса і Ґлїба 20 кр., Повістки для дїтий 27 кр., Сестра 15 кр., Байки 22 кр., Істория Руси ч. I. 25 кр., Істория Руси ч. II. 23 кр., Лем і коноплї 24 кр., Рогата худоба 45 кр., Про живонлоти і лїси 20 кр., Веніямин Франклїн 16 кр., На досьвітках 22 кр., Серед ледового моря 25 кр., Житє сьв. великомученика і лїкаря Пантелеймона 20 кр., Дрібна птиця ґосподарска, а великі гроші 20 кр., Відкрите Америки 22 кр., Звірята шкідні і пожиточні 42 кр., Перекотиполе, повістка, 18 кр., Кирило і Методій 22 кр.

Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр., в лучшій оправі: а) хребет полотняний і золочений хрест з переду 25 кр., б) ціла оправа полотняна, береги золочені і золочений хрест з переду 35 кр.

Молитвенник народний великий по цїні 90 кр., 1·10, 1·30, 1·60, 1·80 зр.

В руским товаристві педаґоґічнім, улиця академічна ч. 8. у Львові, можна також дістати на премії для учеників слїдуючі видання:

Образкові видання. Звіринець 10 кр., Гостинець 10 кр., Забавки 10 кр., Менажерия 10 кр., Робінзон 40 кр., Квіточка 20 кр., Віночок 20 кр., Кобзар Тараса Шевченка 20 кр., Ґете-Франко: Лис Микита 50 кр., Мірон: Пригоди Дон Кіхота 40 кр.

Видання без образків. Читанка ч. I., II., III., IV. оправні 20 кр., без оправи 10 кр., Вязанка желань 10 кр., Хемія Роское 40 кр., Учитель на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 2 зр., Дзвінок на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 4 зр., Ів. Левіцкий: Попалась. Різдвяні сцени 10 кр., Вол. Шухевича: Записки школяра 20 кр., О. Нижанковский: Батько і мати, двосьпів для дїтий з фортепіяном, 10 кр., Леонїда Ґлїбова: Байки 5 кр., В. Чайченка: Олеся; Комар; Гриць по 5 кр., Дума про княгиню Кобзаря 5 кр., Дніпрової Чайки: Казка про сонце та его сина; Писанка по 5 кр., М. Лисенко: Тече вода з-під явора. Двосьпів з фортепіяном. 10 кр., Мапа етноґрафічна Руси-Украіни 20 кр., Гордієнко: Картаґінцї і Римляне 20 кр., Юлій Верне: Подорож довкола землї 60 кр., Барановский Прописи до іспитів 20 кр., Молитвенник народний, в полотно оправлений, 20 кр., д-ра Л. Кельнера: Коротка істория ґалаґонії 60 кр.

Всякі замовленя висилають ся скоро і точно.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиць, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9⁰⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9⁵⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Др. Василь Дутчак.**
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 194. Чернівці, середа дня 4. (16.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Кретеньска конституция.

В описї полїтичних подій подали ми онодги коротенько вістку, що султан затвердив вже нову конституцию для Крети, та не мали ще спроможности написати про неї ширше, бо докладний зміст еї тодї ще не був оголошений. Маючи тепер вже перед собою оголошену іраду, се-б то султаньский декрет, котрим надає ся Кретї нову конституцию, ми хочемо про неї дещо обширнїйше написати, бо ся справа займала европейску дипльоматию більше як пів року і лише енергії амбасадорів австрийского, российского і француского треба подякувати, що повстанє тепер придушено і є надія на скоре приведенє ладу на острові. Кретеньский сойм приняв сю конституцию, признаючи, що она відповідає дїйсним потребам кретеньских християн.

Нова конституция уложена на підставі вказівок амбасадорів і опирає ся майже в цїлости на невиконаним організацийним статутї для Крети і на галепейскім трактатї. Она складає ся з 14 точок, з котрих перша містить найважнїйшу уступку, а іменно постановляє, що ґенеральний ґубернатор острова все мусить бути християнин, а іменує его на пять лїт султан за згодою і апробатою европейских держав. Доси такий ґубернатор не мусїв бути християнином, держави не мали жадного впливу на его іменованє, а час урядованя его залежав від волї султана. Коли отже ґенеральний ґубернатор був доси тілько орґаном центрального правительства турецкого, від него залежав і его можна було кождої хвилї усунути, в будучности его становище буде сильнїйше і постійнїйше, а за свої вчинки він буде одвічальний не лише Портї, але також державам. В другій точцї новоі конституциї признано ґенеральному ґубернаторови право, уневажнювати всї ухвали кретеньского сойму, т. зв. veto; дальше мають всї ухвали сойму, з виїмкою тих, ще відносять ся до зміни конституциї, по двох місяцях правосильність. Натомість мусять всякі зміни конституциї одержати санкцию султана. Третя точка надає ґенеральному ґубернаторовц право розпоряджати після своєї волї военними силами на випадок розруху на острові. Ся постанова важна тим, що на будуче зменьшить ся власть військових комендантів, звичайно Турків, котрі не все обходили ся з християньским населенем совістно, а иногдї самі заохочували Турків до різнї. Що — після слїдуючої точки — дві третини публичних урядів мають бути обсаджені християнами, а одна третина Турками, се справедливе, а для Турків тим користне, що они становлять ледви пяту часть цїлого населеня. В шестій точцї постановляє ся, що сойм має що найменьше раз на два роки сходити ся на наради; се є безперечно великий поступ, бо доси було не-скликуванє сойму майже правилом. На особлившу увагу заслугує осьма точка, після котроі на підставі ферману з 1887 р. має ся половину доходів митових уживати на потреби острова. Сим признано отверто, що видана ще перед девятьма лїтами устава, затверджена султаном, позістала на папери, а турецкому правительству і на гадку не приходило, перевести еї з власної волї. До того потрібно було аж натиску держав і поборена центрального правительства.

Немале значінє мають також дві слїдуючі точки, що відносять ся до реорґанїзациї жандармериї і судівництва. Першу зреорґанїзує осібна комісия, в котроі склад ввійдуть також европейскі офіцири, а судівництво зреорґанїзує комісия при участи правників, визначених державами. Однак не постановлено докладнїйше, коли ті комісиї будуть іменовані, коли они мають розпочати свою дїяльність і до якого часу еї скінчити. В дванайцятім уступі постановлено, що „еміґранти з Африки можуть прибути на остров лише за позволенем ґенерального ґубернатора, а без огляду на права чужих підданих, вільно ґубернаторови видалити з острова всїх тих підданих, котрі не мають зарібку або є небезпечні з огляду на публичний супокій.“ Під африканьскими еміґрантами має ся розуміти тих магометаньских пришельців з північної Африки, котрі належать до осібної секти і ста-

---

1)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Жр. Вінтерґільма.

I.

Досить високий паркан ділив ґрунт гандляра деревом Рандля в Драммі від сусідової луки, через котру вела стежка вздовж поза рядом домів.

Молодий чоловік хотїв власне з верхної сторони видрапати ся на паркан; він вертав як раз з приготовленя до миропомазаня і вибрав був дорогу через луку. Коли ось висадив колїно на послїдну поперечницю і хотїв перекинути ся через паркан, метнув ся мимохіть назад. Однак він завис на парканї як кіт в той спосіб, що міг видїти через паркан і заглянути до вікна свого вітцівского дому.

Що-ж его спинило перелїзти через тин? Бо він достеріг в кухни свого вітця, що власне забирав ся цїлувати сїмнайцятьлїтну служницю.

Фріц Рандель мав пятнайцять лїт, однак виглядав трохи старше, мимо своєї хисткої постави; вираз лиця, особливо его погляд надавав ему більше дозрілий вигляд. Він був однак і розвинув ся досить вчасно, а властивої дитинности також не богато було на нїм пізнати. Уважний спостерігач запримітив би, що ледво тілько одної хвильки треба було, щоби его зробити цїлком дозрілим і розвинути з него молодця.

Саме тепер прийшла ся хвиля. Наглий, несподіваний вид дивно его зворушив. Останок его дитинячих чувств збіг ся в рід якоїсь боязни, як би то він сам був винний за якийсь великий, незмірний проступок, підчас коли побідний молодець в нїм загортав в себе сей новий, ненадїйний досьвід з зворушаючою жадобою. Длятого він держав ся в своїй невигідній поставі і несьвідомо задержав дух в собі, як би хтось міг его почути. Зараз видало ся ему, що лице его вітця звернуло ся саме на ту точку, де він находив ся. Боязко, як той злочинець, зсунув ся він скоро на долину і пішов тихцем назад тою самою дорогою, котрою прийшов. Се вже не був его байдужний хід, котрим скоро блукав ся; він скрадав ся змішаний, зворушений, з початку майже огломшений, але опісля почав страх зникати і его гадки проясняли ся поволи. Се по части, здавало ся ему, що він не зістав на парканї, его пропнь заслонив паркан і ніхто его не міг пізнати з кухнї. Потім завернув ся і перелїз осторожно паркан, але вітця вже не було, а він побачив тілько наймичку, що порала ся між печею а столом кухонним, мов би нїчо було не зайшло.

Але для него совершило ся се дивне дїло, що він зараз розпізнав той авторітет, котрого моральність блистїла до тепер так ясно.

Коли піднимав ся поволи горі дорогою, догонила его мати, що вертала з якихсь іменин.

„Що тобі?“ спитала зараз. „Чому ти такий блїдий?“

„О, нинї так горячо“, відповів.

„Але сонце пришікає нинї страшенно. Фу!“

Она відкинула голову трохи назад, холодячи ся платком. Фріц глянув на неї. Ему видало ся, що она мусїла бути дуже хорошою, навіть, що еще й є такою, і ему стало ясно, що она старає ся свій вигляд піднести елеґантними уборами та трохи кокетними капелюхами.

„Ідеш від отця проповідника?“

„Еге!“

Она собі подумала, що він нинї якийсь мовчаливий, але се походить цїлком природно з науки релїґії; ся виливає часто так підчас приготованя до миропомазаня. Коли зігнула ся мати в передпокою і піднесла сукню, щоби стрїпати з неї порох, спостеріг він перший раз, що она має гарну, малу ніжку, та що в еї рухах пробивала ся якась розкішна ґнучкість. Він чув сам, що дістав нинї цїлком инший погляд, що указував ему всьо в иньшім, богатшім сьвітлї. По перший раз съміяла ся до него також прабабка на стїнї в комнатї змисловим, звідничим усьміхом, а великі, сині очи усьміхали ся до него, як би знали, що в нїм ворушить ся. Еї обтислий, кокетний костюм, що він перше оглядав з зимним здивованем, порушав ся тепер, як ему видало ся, отвирав ся задля живого віддиху, а цїлий портрет

новлять правдиву муку краю. Їх ненавидять зарівно християни як і Турки, бо они відбирають одним і другим зарібок і дуже склонні до всякого рода надужить.

А вже-ж найважнїйший є послїдний уступ нової конституції, в котрім каже ся: „Держави постарають ся о те, щоби всї ті постанови були справдї здїйснені.“ Коли то наступить з потрібним натиском, тодї можна буде мати надїю на переведенє хоч що найважнїйших постанов нової конституції і усуненє кретеньскої справи з порядку дневного на довший час.

Коли хто з сеї нової конституції є незадоволений, то се магометаньске населенє Крети, котре вже передало губернаторови протест против неї. Очивидно той протест не буде увзгляднений, бо з нової конституції будуть інтереси европейских держав мати великі користи; але не можна знов протестови дивувати ся. В конституцийнім краю, яким буде тепер Крета, щезнуть всякі привілеї, які доси мали Турки задля впливу з Царгорода. З пануючої верстви перейдуть тепер кретеньскі Турки в стан, в якім остають з природи річи меньшости в конституцийних краях.

Міністер рільництва гр. Ледебур на Буковині.

В недїлю прибув о ¾ 8. годині зрана до Чернівців міністер рільництва гр. Ледебур, повитаний на двірци лише президентом краю гр. Гоесом. Міністер поїхав з двірця впрост до рим. кат. костела, а відтам по ранній молитві заїхав до президента. Небавом опісля почали ся представленя. Міністер принимав на авдиенциї: президента краю з політичними урядниками, краєвого маршалка з видїлом краєвим, посла д-ра Стефановича, (котрого ініциятиві завдячуємо сю подорож міністра), заступників консисторий, університету, російского і румуньского амбасадора, презеса С. Виннїцького, директора почти і представителїв рїжних корпораций. З кождим розмавляв міністер дуже привязно, а з его слів видко було великий інтерес, який міністер має для наших краєвих справ. Очивидно інтересує ся міністер найбільше справами господарскими. Тож і відповів на промову голови краєвого товариства культури, що зробить все для піднесеня культурних справ краю по можности і по своїм силам. Коли міністрови представлено професорів рільничої школи, жалував він, що так мало учеників тої школи находить в краю заняте, однак міністер надїе ся, що новозаснована висша рільнича школа причинить ся до полїпшеня краєвої господарки і тодї ученики рільничої школи будуть мати досить занятя.

О ½ 11 год. оглянув міністер дирекцию релїгійного фонду і высказав свое повне задоволенє. Опісля оглянув міністер резервоар водопроводів, а відтам поїхав до положеня угольного каменя під нову рільничу школу. В полудне зложив міністер кільком визначним особам візити, а о ½2 год. зполудня виїхав до Топорівців, аби оглянути господарку тамошного арендаря Фішера. Вечером відбув ся у краєвого президента пир. Підчас пиру розмовляв міністер про рїжні краєві справи, головно з пос. Стефановичем. Сей іменно замітив, що міністрови треба показати не лише гарні сторони господарки, бо в такім разї не буде з подорожи міністра майже нїякого хісна. Коли він підніе свій голос в сїй справі в радї державній, то зробив се лише тому, що бажає зміни господарчої системи, а не усуненя нелюбих осіб. Міністер живо інтересував ся другим проектом пос. Стефановича, іменно заснованем фабрики цукру, і замітив, що буковиньска земля дуже придатна для садженя цукрових бураків і така фабрика цукру заповідає розцьвіт в короткім часї.

В понедїлок зрана поїхав міністер до Ревни для оглядана гарного лїса, а в полудне від'їхав в товаристві пос. Стефановича поспішним поїздом через Гатну до Фрасину, щоби там оглянути господарку лїсничу.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 15-го вересня 1896.

Є. В. Цїсар дарував на убогих в Перемишли 800 зр., товариству сьв. Вінкентия à Павльо 300 зр., на охоронку 200 зр., польскій бурсї 200 зр., рускій бурсї 200 зр., для убогих громади Уйковичі 200 зр., громадї Батиче 150 зр., громадї Ленговня 100 зр.; разом 2350. зр.

Гостина цїсаря в Перемишли. В недїлю о год. 9-тій рано прибув цїсар з бараків липовицких до Перемишля. Вислухавши в латиньскій катедрі тихої служби Божої, відправленої еп. Солеским, удав ся цїсар до староства, щоби удїляти авдиенций. Найперше явила ся перед цїсарем депутация польскої шляхти під проводом маршалка краєвого гр. Баденього. Гр. Баденї висказав цїсареви вдячність за его прихильність для краю, котру не лиш відчувають всї мешканцї з признанем, але котра стала ся також для краю чинником політичним. Цїсар впевнив, що за кождим разом з великою радостию загощує до Галичини та що буде завсїгди прихильний для краю. По шляхтї прийшла черга на духовеньство і на урядників державних. Директора рускої гімназиї п. Цеглиньского мав спитати цїсар, чи обі гімназиї, руска і польска, містять ся в однім будинку, а дізнавши ся, що так есть, поспитав, чи з огляду на більшаючу фреквенцию не за тїсний будинок. Директор Цеглиньский відповів, що поки-що ще не тїсно. Відтак прийшла черга на перемиску раду повітову під проводом кн. А. Сапіги, на депутацию радн міста Львова, в склад котрої вийшли: президент Малаховский, два віцепрезиденти і радні о. Василевский та др. Левенштайн (о. Василевского питав цїсар о здоровле кардинала Сембратовича), на урядників політичних, представлених намістником кн. Санґушком, і на прочих представителїв властий. Авдиенциї скінчили ся о 12-ій год. в полудне, по чім цїсар від'їхав до Линовищ.

Іменованє. Звичайним професором формакольогії на медичнім видїлї львівского університету іменований др. Соберайский, приватний доцент на університетї в Марбургу.

Відзначенє. Президент висшого краєвого суду у Львові др. Тхоржницкий одержав достоїньство тайного радника.

Знов поголоски. Оногди помістила віденьска Neue fr. Presse телеґраму з Кракова, що галицкий намістник кн. Санґушко просив цїсаря в Перемишли о увільненє від уряду. Яко наслїдників називають знов таки гр. Станіслава Баденього і гр. Скшиньского. Супротив того оголосив Fremdenblatt: „Мы уповномочнені від компетентних сфер до заявленя, що погодоски о недалекім уступленю галицкого намістника кн. Санґушка не мають найменьшої підстави. Отже невірні суть і всякі комбінациї, які роблять на підставі сеї фальшивої погодоски.“ Се спростоване півурядового Fremdenblatt-у потверджує нашу нотатку, котрою ми простували таку саму погодоску в Дьнь.

Окружне селяньске віче відбуде ся дня 20-го с. м. в Самборі в сали „Рускої Бесїди“. На порядку дневнім стоїть обговорюване громадских справ, народної просьвіти, податкової реформи і виборів до ради державної.

Іспит зрілости в львівскій учительскій семинарії женьскій зачне ся дня 18-го с. м. писменним іспитом, а в днях 22-го до 25-го с. м. відбудуть ся устні іспити.

Іспит жіночих робіт відбуде ся в Сокалі дня 5-го жовтня с. р.

став такий олицетворений і дїйсний, як не був нїколи перед тим.

При обідї завернув ся трохи его давнїйший глухий, лякливий настрій; він був мовчаливий і говорив тілько, як его питали: очи спускав найбільше на тарїль. Напротив него сидїв его отець з своїм сухим, остро витесаним обличем, з своїм трохи насьмішливим виразом і своїм сивиною припорошеним волосем та робив так само спокійно і безжурно як передше свої малі колючі уваги, коли мати розповідала, кого стрітила на іменинах.

Она змінила убір і явила ся тепер цїлком по домашньому убрана. Молодець запримітив по раз перший, що між его родичами не було гармонії. Але він також пригадав собі, що властиво нїколи не бачив своїх родичів инакшими в їх відносинах до себе. Були се завсїгди домашні, добрі відносини, але нїколи наглядне тепло.

На щасте родичі не спостерегли, який Фріц був розсіяний. Міскі новинки, що мати принесла з собою до дому, заняли достаточно їх увагу, але перед тим заким хотїли вставати від стола, подав ся батько назад на крісли, витягнув ноги і зложив сервету.

„Що-ж, хлопче, як тобі пішло у отця проповідника?“ запитав нагло.

„Добре.“

„Ти вже певно вивчив незадовго катехизе на память. Се врочім дїйсно штука вивчити его на память“ звернув ся до своєї жінки.

„О, то не так страшно“ відозвав ся Фріц.

„Особлившу вагу мусиш звертати на притчі біблійні“, сказала мама, і погладила его з пестощами рукою по волосю.

„Я знаю, що каноник кладе на них вагу.“

„Ти такий здібний у школі, тож і в церкві не зробиш нам встиду, не правда? А знане науки христиньскої найпотрібнїйше із усїх наук“, додала она, нахиливши ся трохи і заглядаючи ему в лице. Він змішав ся і не сьмів стрінути ся з еї поглядом; він сам не знав, для чого.

„Але найважнїйше“, сказав отець, „найважнїйше після того жити, мій сину.“ Его міна була дуже вітцівска.

„Розуміе ся“, додала мати, кинувши трохи насьмішливий погляд на чоловіка. Фріц его сейчас похватив, той погляд, до котрого він найшов вже, як думав, ключ зрозуміня.

А Маруся, найменча, приходила і відходила з начинем, мов би нїчо не зайшло було. Она виглядала тілько трохи набундючена — тілько було всього. Фріц приглядав ся їй від часу до часу, але був дуже осторожний. Він видїв богато дечого на нїй инакшого, як вчера; він видїв те саме, що видїв батько, яка вона молода, сьвіжа і досить гарна, хистка заразом і трохи роскішна.

Через цїле пополудне був Фріц в неустаннім зворушеню. Его товарищ шкільний Ведель Стенерсен не зміг его нїчим заманити, і ему видало ся, мов би він нараз его переріс.

„О, відчепи ся з такими дитинятвами!“ сказав Фріц, що від кількох годин сидїв при стежцї над Ельвою і ловив рибу. Він дав Ведльови говорити, що той хотїв, та відповідав тілько від часу до часу одним словом.

„Ти нині певно набрав ся крику“, сказав Ведель трохи нетерпячо.

Фріц поглянув на него з погордою. „Крику? За що я мав би дістати? Взагалї я не чую крику, и вже з того вирїс. Але ти все ще бавиш ся як дитина, для тебе се може відповідне, але мене се нудить. Так, тепер вже знаеш?“

Ведель чув ся дїтиньким і пішов до дому робити свої шкільні задання.

А потім прийшов вечер. Фріц замкнув учебник і словар. Нині не легко прийшло ему докінчити свої задання, бо раз у раз попадав в задуму, підпирав голову руков, заливляв ся розсіяно через вікно і его очи звертали ся від граматики мимо волї до кухонної сцени.

А як спустив рулети і занхав ся під вендру, заплющив очи так цїпко, що і найменший миг сьвітла не міг заколотити его фантазиї.

І тогди станув знов перед ним великий випадок дня. Він видїв так докладно, як би ще висїв на паркані, як батько обняв Марусю за стан, видїв, як дівчина відперла ся руками, від-

В Чернівцях обчислено сими днями, кілько виборців будуть Чернівці мати в пятій курії. Спис виборців виказує 10.175 виборців. Се є більше як шеста часть цілого населеня нашого міста.

Приватна учительска семинария женьска у Львові отвирає ся сими днями при публичній учительскій семинарії женьскій. До тої семинарії можуть бути приняті всї ті ученицї, котрих по зложеню іспиту вступного не принято до публичної семинарії задля обмеженя там числа учениць. Поки-що має управляти семинариєю приватною теперішний директор женьскої семинарії, аж з часом перейде она на другу публичну учительску семинарию женьску у Львові. Виклади в приватній семинарії будуть відбувати ся за місячною оплатою після пляну семинарії публичної, а свідоцтво з неї (при сподіваній прихильности галицкої краєвої ради шкільної для сеї справи), буде мати вагу свідоцтва школи публичної. До тої семинарії вписало ся досї 30 учениць. — Така сама приватна учительска семинария отвирає ся в Коломиї. Інститут „Жіночого Кружка“ в Коломиї прийме з сеї причини ще дівчата по дуже приступній цїнї. Замітний є сей рух, отвирати приватні учительскі семинарії женьскі, коли не стає місця в публичних. Звичайно жалують ся в Галичинї на брак учительских сил; тепер мабуть справа піде троха лїпше.

Женщини розбійнички. Оногди по полудни вибрала ся зарібниця Катерина С. з Голоска Великого до Львова по справунки. Перед рогачкою побачили єї якісь три баби, а міркуючи, що у Катерини суть грошї, кинули ся на неї, повалили єї на землю, та страшно єї побили. Відтак обрабувавши єї з гроший, котрих Катерина мала 20 зр., і з одежи, утїкли. Побита лежала до вечера на болоних під рогачкою і аж при помочи знакомих жінок, котрі надійшли і підняли єї, пішла на стацію ратункову до Львова, де їй подано першу поміч. Та пригода вказує на велику здичілість обичаїв у львівских передмістян, тим більше, що — як зізнала побита — всї три женщини-нападницї виглядали на досить заможні господинї.

На шибеницю засудив суд в Кракові Йосифа Румана і Йосифа Ржепу з Гвіздиці коло Бжеска, котрі в ночи на день 1-го червня с. р. убили козами Вікторию Войтасикову, а єї мужа так збили, що він утратив притомність. Нападу на Войтасиків довершено задля рабунку. Оба опришки признали ся по части до вини.

Машина до виробу сїрників. Одним з чудес американьского промислу есть нововинайдена машина до виробу сїрників. Винайдено єї перед трема місяцями в Чікаго, а товариство, що має виключний привілей на ту машину, робить величезний маєток. Досить сказати, що акциї того товариства, які ще в грудни платили ся по 115 долярів за штуку, тепер платять ся по 218 долярів. В фабрицї того товариства есть доси дванайцять згаданих машин і они вироблюють на день 12.500 великих пак сїрників (в кождій пацї є по 144 меньших пачок). Триста таких машин могло виробити тілько сїрників, що вистало би їх до ужитку цїлої кулї земної. Тепер уживає фабрика до обслуги 300 хлопців і дівчат, а вироблює тілько сїрників, кілько може виробити фабрика, що уживає до помочи 8.000 робітників. Презес того товариства Борбер заключив вже контракт з французским правительством і зобовязав ся доставити державній фабрицї сїрників (у Франциї есть монополь на сїрники) тілько машин, кілько буде треба за оплатою 100.000 долярів з гори, а відтак по 100.000 долярів річно через пять лїт. Вложений до такої машини відповідно оброблений пень дерева і припас маси на головки заміняють ся в машинї на сїрники уложені вже в коробках. Руки людскі потрібні лише до замиканя коробок і пакованя їх в скринї.

хилила голову назад і старала ся висвободити з обіймів. Навіть се, що не міг був зобачити, виступило тепер перед его очи. Сму здавало ся, мов би видів змінений вираз в лицю батька і мов би чув єї опір, доки все не перейшло мов би в мрачнім сні в иньший образ, в котрім він вже сам був тим, що хотів єї цїлувати.

Але потім мусїв пригадати собі те, що перед тим не розумів, як его родичі говорили про других, балакаючи про події міскої хроніки, і він прийшов до переконаня, що воно так само певно діє ся у богато иньших, може також у Стенерсенса, може також у того бурмила надучителя — хто се може знати? Потому прийшло ему на думку, що батько про те балакав, що треба жити після катехизу. Отже се була моральність! Але він раз у раз завертав ся до тих великих відкрить, і образи сунули ся за образами, доки не зачав сон перемагати фантазию і єї не замалав, не розбурхав і чим раз більше не заслонив у туманї. А потім повернули остаточно образи в сні, тілько в очайдушнійший і фантастичнійший формі.

(Дальше буде).

Нічна праця і обезсиленє мозку.

(Конець.)

Засіб енергії, в яку наш систем нервовий був заосмотрений, зменшає ся стало, але і безнастанно, а кромі того з'ужитий корм не зістає зараз усунений, діяє отже також спиняючо на систем нервовий, — ми чуємо умученє. Ми виправді ще спосібні працювати дальше, ще не вичерпали цїлого засобу енергії, яким розпоряджав наш мозок, але той засіб змалів значно, а побіч него, як ми вже зазначили, діяє некористно корм з'ужитий. Перерва в працї відсьвіжує нас, в часї тої перерви процес усуваня елементів шкідних тривав безнастанно, не достарчував отже нових продуктів розкладу, через що гамуючу діяльність шкідних елементів усунено. Кромі того мозок наш засилено новим материялом, доплив той однакож есть незначний, скоро перерва тривала коротко. З того поводу не можемо по короткім спочинку вже працювати так само довго, як попередно; потреба нових перерв стає ся щораз частїйша, однакож можемо так довго без шкоди для орґанізму працювати, на як довго старчить засіб енергії. З хвилею, коли той засіб вичерпав ся, потрібний есть значнійший спочинок і інтензивнійший доплив нових кормів. Перерву таку становить звичайно пора обідова, в котрій довше спочиваємо. Однакож она ніколи не есть вистарчаюча. Праця пополуднева не дорівнує якостию і скількостию працї передполудневій.

При нормальній працї і у нормального орґанізму максімум умученя наступає вечером. Донерва сон усуває всї сліди умученя, подаючи мозкови новий засіб енергії животної.

Розсліди виказали, що орґанізм умучений працює меньше докладно. Скількість доданих однозначних цифр, скількість вивчених на память цифр більшезначучих зменшає ся, реакция стає довшою. Але що діє ся, скоро наш мозок помимо умученя змушений до дальшої працї?

Придивім ся тому питаню з теоретичного боку. Повисше виказаний начерк працї мозку показав нам, що умучене сліпне вже тогди, коли ще всеї енергії не вичерпано, але коли певна часть нагромаджених материялів з'ужитих здержує діяльність ума. В тих условіях може наш ум працювати ще нормально. Сліпне однак хвиля, в котрій цїлий засіб енергії зістає з'ужитий.

Першим обявом сего есть перерване працї через цїлковито вичерпані клїточки нервові. Вичерпане се не обявляє ся рівночасно в цїлім мозку, бо не всї его елементи працювали з однаким напруженем, оно есть з початку частковим. Результатом сего, як показує нам досьвід, есть зменшаюча ся вражливість. Чуємо ще деякі вирази, з деяких зовсім ні і ми не в силї їх повторити. Дальше тратить оповіданє на змісті, оно стає ся тілько збором виразів, що повтаряють ся. Рухи перестають бути певними і цїльними. Значна їх часть, 50% реакцій, є мильною і не відповідає цїли. Все те показує нам, що маємо ту перед собою діяльність не цїлого систему нервового, але що деякі его елементи усунули ся від працї. Діяльність цїлого систему нервового обявляє ся завсїгди в формі докладній.

Систем нервовий зачинає з'уживати складові части своєї будови, зачинає з'уживати тканки.

Праця в тих условіях кінчить ся цїлковитою руїною мозку, — а навіть смертию. Звичайно трудно довести мозок від разу до того стану вичерпаня, щоби міг з'ужити ся цїлковито. До того результату дійдемо, скоро его сталою працею будемо обтяжувати. В такім случаю він вичерпує ся повільнійше, але за те з певнійшим результатом — а результатом тим є заник способности правильного мисленя і діланя. *Чоловік здоровий заміняє ся в умислово хорого.*

Сей короткий нарис впливу вичерпаня на систем нервовий начеркнений для осіб дорослих, стосує ся цїлковито до орґанізмів ще не розвинених, а до дітий ще в більшій мірі. Мозок дитини ріжнить ся від мозку старшого чоловіка тілько тим, що працює інтензивнійше, мучить ся скорійше, отже в наслїдок того потребує більшого і частїйшого випочинку.

Скількість працї виконана легко дорослим, виконана дитиною з'уживає єї орґанізм більше.

Тому що мозок сповняє передну функцию в діяльности цїлого орґанізму, отже стан его впливає також на зміну обігу крови, на травлене і т. п.; дитина працею перетяжена стає ся анемічною, блїдою, набирає що раз більше виглиду дитини зле відживлюваної. Де отже тілько ті послїдні цїхи зачинають показувати ся, там повинні ми сконстатувати, чи ум молодечий не есть перетяжений працею.

Скоро побіч тих обявів виступає ще оспалість, трудність присвоюваня нових відомостий, тоді можемо бути певні, що маємо перед собою ум вичерпаний. Тогди також треба ужити усїх способів, щоби спровадити діяльність ума дитини до стану нормального, відживляючи єї відповідно, а зменшаючи рівночасно скількість працї. Коли в відповідній хвилї забезпечаючих спокій собій не уживає ся, тогди яко дальше пастиство вичерпаня появляє ся цїлковите з'ужите мозку, котре обявляє ся в случаях слабших яко ограничене умпелове, а в тяжких случаях яко цїлковитий заник інтелїґенциї.

В. Ш.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 15-го вересня 1896 року.

Сольногород. Посол до ради державної радник двору Лїснбахер умер.

Тропава. При вчерашних виборах з курії більшої посілости вибрано дотеперішних послів з виїмкою одного.

Антверпія. Після найлїпших донесень намірює кілька людий, котрих робітню відкрито недалеко Антверпен, замах на царя підчас его побуту в Льондонї. Ті люди, з котрих двох арештовано в Роттердамі, а двох в Льондонї, є американьского походженя. Після Soir здогадує ся поліция, що чоловік, котрий недавно втік з Вроцлава з кількома бомбами, є співвиновником тих арештованих.

Атени. Революцийний комітет в Атенах розвязав ся. Військовий кордон на Кретї знесений, військо уступає з укріплень, рух починає наново розвивати ся.

Берлин. Post доносить: Поголоска, що цар ґратулював через Нелїдова султанови до придавленя розруху, який викликали в Царгородї вірменські анархісти, удержує ся все ще в добре інформованих кругах в Царгородї; а що ніхто не заперечує тої поголоски, то здає ся, що цар дійсно се вчинив.

Царгород. Амбасадори зібрали ся вчера знов на спільну нараду, на котрій обговорено листи з погрозами, які від якогось часу присилає амбасадорам вірменьский комітет. Порта запросила амбасадорів, аби они звидїли тутейші шпиталї, в котрих має бути 150 Турків, раненних підчас остатних розрухів. Завідатель вірменьского патриярхату видав новий патриярский лист, взиваючи Вірменів, щоби були спокійні і молили ся за султана. В Брусеї заносило ся вже на вибух розрухів, але тому запобіг наслїдник Далього.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker".

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публіку, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і деліkатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все стараtиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаіна.

„Днїстер"

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і содомі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови"** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**

Полїси „Днїстра" приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер"** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер", стоваришене зарестроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентовання по **5** процент. Ґваранція цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько взастителям реальностий, вільних від тягарів, на поруку двох членів. З позичок відтрачає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер" не є заступлений, приймають ся.

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университетской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в Чернівцах, улиця Мецґера ч. 25.

В справі приняття хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцах, улиця ратушева (дім Вішофера.) (41—100)

Для школярів!

Товариство „Просьвіта" при зближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сьвятл. Рад Шкільних, Впоч. сьвящеників, катихитів, учителїв і родичів, що книжки накладу товариства, призволені кр. Радою шкільною на премії для учеників, красно оправлені з позолоченими берегами, можна купити **в канцелярії товариства у Львові в рынку ч. 10,** по слїдуючій цїні:

Розскази про сили природи 20 кр., Оповіданя о житю сьв. Бориса і Ґлїба 20 кр., Повістки для дїтий 27 кр., Сестра 15 кр., Байки 22 кр., Істория Руси ч. I. 25 кр., Істория Руси ч. II. 23 кр., Лев і конюшї 24 кр., Рогата худоба 45 кр., Про живописте і лїси 20 кр., Вензиня Франклїи 16 кр., На досьвітках 22 кр., Серед ледового моря 25 кр., Житє сьв. великомученика і лїкаря Пантелеймона 20 кр., Дрібна птиця господарска, а великі грошї 20 кр., Відкрите Америки 22 кр., Звірята шкідні і пожиточні 42 кр., Перекотиполе, повістка, 18 кр., Кирило і Методій 22 кр.

Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр., в лучшій оправі: а) хребет полотняний і золочений хрест з переду 25 кр., б) цїла оправа полотняна, береги золочені і золочений хрест з переду 35 кр.

Молитвенник народний великий по цїні 90 кр., 1·10, 1·30, 1·60, 1·80 зр.

В рускім товаристві педаґоґічнім, улиця академічна ч. 8, у Львові, можна також дістати на премії для учеників слїдуючі видання:

Образкові видання. Звіринець 10 кр., Гостинець 10 кр., Забавки 10 кр., Менажерия 10 кр., Робінзон 40 кр., Квіточка 20 кр., Віночок 20 кр., Кобзар Тараса Шевченка 20 кр., Ґете-Франко: Лис Микита 50 кр., Мірон: Пригоди Дон Кіхота 40 кр.

Видання без образків. Читанка ч. I., II., III., IV. оправні 20 кр., без опр. 10 кр., Вязанка желань 10 кр., Хемія Роское 40 кр., Учитель на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 2 зр., Дзвінок на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 4 зр., Ів. Левіцкий: Попалась. Різдвяні сцени 10 кр., Вол. Шухевича: Запіски школяра 20 кр., О. Пижанковский: Батько і мати, двосьпів для дїтий з фортепіяном, 10 кр., Леонїда Ґлїбова: Байки 5 кр., В. Чайченка: Одеся; Комар; Грицько по 5 кр., Дума про княгиню Кобзара 5 кр., Днїпрової Чайки: Казка про сонце та его сина; Писанка по 5 кр., М. Лисенко: Тече вода з-під явора. Двосьпів з фортепіяном. 10 кр., Мапа етноґрафічна Руси-Украіни 20 кр., Гордієнко: Картаґиняне і Римляне 20 кр., Юлій Верне: Подорож довкола землї 60 кр., Барановский Приповіди до іспитів 20 кр., Молитвенник народний, в полотно оправлений, 20 кр., д-ра Л. Кельнера: Коротка істория педаґоґії 60 кр.

Всякі замовленя висилають ся скоро і точно.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середньо-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлібоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлібоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁰		
З Новоселиї, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиї	.	.	.	.	.	.	4⁵⁰	6²¹
до Львова									**зі Львова**								
З Відня, Кракова	1³⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵			До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵		
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹			„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵		
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.			„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²		
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.			„ Чернівців, Сучави, Яс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵		
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰			„ Стрия	.	.	.	5²²	9³⁵	7²²		
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.			„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵			
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.			„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потиг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.			„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потиг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середньо-европейский час рїжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцах. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцах під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 195. Чернівці, четвер дня 5. (17.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць. 20 рубаїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

З побуту царя у Київі.

(„Житіе спокойное и безмолвное“. Посьвяченє нового собору сьв. Володимира. Відкрите памятника царю Миколї I. Поляки зложили найбільше на сей памятник. Пусті надії на царя. Селяни — охранники царскі. Розчарованє селян. Чутки про смерть Лобанова).

(Допись „Буковини“ з Київа).

Вертаючи з Відня цар вступив до Київа. З вокзалу (двірця) поїхав перш за все в софіївський собор, де звичайним чином зустріло єго духовеньство з митрополитою на чолї. Останний витав єго промовою. Почавши від часів мітичного „віщаго Олега“, митрополита звів на те, що від часу, коли Київ пішов під руку московських царів, наступило „житіе спокойное и безмолвное.“ Заповне не скажу, в якому значінню митрополита ужив останнє підкреслене слово; але на предиво пішла на другий день гутірка, хоча без краю дурна, але вельми характерна, що митрополита тим словом натякнув, що за царів московських зиївечено у Київі самостійне житє духовне, самостійність церкви і всякими учинками духа і слова доведено Київ до „безмолвного“ (нїмого) житя. — Хто хоч трохи відає обрусительні тенденциї і простоване до абсолютного „объединенія“ київського митрополити, той тямить, що така думка нїколи не може й у снї йому привидїти ся.

Видатнїйшими подїями за час перебуваня царя і царицї у Київі (з ранку 19. до вечера 22. ст. ст. серпня) було посьвяченє нового собору сьв. Володимира і відкрите памятника царю Миколї I. Сей собор почали будовати ще р. 1862; але коли вивели вже баню, стїни його потріскали ся; роботи через те були спинені лїт на 10. Собор коштує більше милїона карбованцїв і в загальній сумі оздоби Київа займає видатне місце. Одначе надавати йому великої ваги культурної не можна і марне стають на диби поклонники „величезного зросту“ російської культури. Коли-б у Київі не було старезного сьвідка української культури, собору сьв. Софії, то може-б новий собор і набрав ся тієї ваги, яку силкують ся йому надати; але-ж про зріст російської культури новий собор сьвідчить не богацько. Тай те сказати, що задля оцїнюваня культури і цивілїзациї Росиї треба брати зовсім інчих сьвідків. Оцїнювати цивілїзацию треба не самими околишнїми умовами житя: тут треба брати перш завсе духове, моральне житє людности, моральні спонуканя людий і їх моральні погляди на ті і інчі речи; треба уважати на висшину не церковних бань і хрестів, а висшину ту, до якої доходять моральні переконаня і погляди людий, що переняли, так сказати, плоть і кров більшости людности тай кермують її житєм. От коли з сего погляду зміряти культуру і цивілїзацию Росиї, найпаче уважаючи на ті факти, які ми бачили у Київі впродовж усего серпня, то й стане знати, що „величезний зріст“ російської культури і цивілїзациї, навіть у такому культурному містї як Київ, низше за той царканчик, яким обгорожено собор Володимира.

Памятник царю Миколї I. (велика фіґура царя) збудовано проти університету в парку. Збірати грошї на будівлю єго памятника почали р. 1869, але збір ішов так мляво, що за 5 років назбірали ледві 2500 карб. — Р. 1874 князь Демидов порушив єю справу трохи наперед, подарувавши 15.000 карб. і під конець р. 1890 зібрано було усїх гроший 36 тисячів карб. Нарештї коли військове міністерство казало дати на памятник 2000 пудів старої мїдї, тодї міська дума призначила з власних коштів 30.000 карб. і взяла ся за будованє памятника; роботу розпочали в маю р. 1892. Памятник має заввишки від землї $19\frac{1}{2}$ аршин; (сама фіґура царя $7\frac{1}{2}$ аршина). Коштує памятник 150.000 карб. Цїкава річ, що найбільша частина сих кош-

---

2)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Жр. Вінтергєльма.

(Дальше).

Слїдучого дня пішов він на вільній годинї до дому, бо побачив з кляси, як мати виходила з дому, а отець був у ту пору завсїгди поза домом.

В кухнї стояла Маруся коло стола з голими раменами і в білій запасцї, занята битем яець до обіду. Ся руде волосє, що відбивало трохи на брунатно, спадало назад грубими, густими косами, а впрочім було гладко і рівно зачесане; лице, шия і руки, як звичайно у рудоволосих жінок, мали тверде, прозрачно біле тїло з ясною, легкою рожевою відтїнею. Коли она відвернула ся, щоби глянути, хто прийшов до кухнї, можна було видїти сильне і мягке порушенє тїла.

„Марусю, можу дістати хлїба з маслом?“ сказав Фріц легко. Він чув, як серце єму товкло ся, і з якимсь дивним неспокоєм відчував він вражіня змисловоі роскоші, яку єму справляла ся постава.

„Не маю тепер часу“, відповіла і зачала знов бити яйцї. „Іди сам до комори і украй собі хлїба.“

Але в тій хвили почула, що ся хтось зловив за голову, перегнув скоро в зад і Фріц поцїлував ся резолютно.

„Я виджу, ти здурів, хлопче“ сказала она, вириваючись. Хотяй через хвильку видко було у неї вибухаючий гнїв, однак змінив ся він скоро як блискавка, коли побачила, як Фріц стояв готовий до нової зачінки. Він був до тепер супротив неї завсїгди по хлопячому байдужий і она видїла в нїм завсїгди тілько хлопця, але в тій хвили пізнала, що він властиво вже молодцем, що зі своїми жаркими лицями і палаючими очима хорошо виглядав та до того ще старав ся о ся ласку. Се чувство спонукало ся як раз до того, що постановила єму рішучо опертися, а се его ще більше подражняло і запалювало.

„Коли мене не пустиш, то скажу...“

Він думав, що она хоче на правду не дати ся, і тому пустив ся.

„Може скажеш також, що ти вчера цїлувала вітця?“ загомонїло з такою самою насьмішкою, як і грозьбою.

„О, я нїколи не цїлувала старого“. Она хотїла додати „гидкого“, однак пригадала собі, що то син, що з нею говорить. Та таки змішала ся і відвернула очи, беручи ся назад до роботи.

„Правда, хиба я сего не бачив?“

„Не правда — єму не удало ся.“

„Але за те можеш мене поцїлувати, Марусю, Маруєв?“ Він підступив один крок до неї та усьміхнув ся, нахиляючись на-пів, щоби ся обійняти за стан.

По правдї той хлопчиско гарний, думала Маруся, але відвернула трохи голову на бік, підесла вилки до битя яець і сказала з уданою повагою: „Бігме як ти не — я тобі кажу — тілько наближи ся!“

І він не сьмів зближити ся до неї, але єму здавало ся таки, що через грізну повагу мигтїло щось в ся очах, щось коло ся уст, що можна було взяти за заманчиву обіцянку. Мимо того він вже мав замір віддалити ся.

В тім сказала Маруся: „Фріц, ти нїчо не кажи про те вчорашне — чуєш!“

„Добре, але поцїлуй мене.“

„Ех, дурне тобі в голові, хлопче!“ відповіла вимінаючи, але дала єму приступити і коли він ся цїлував, мав уже хиба тілько удану борбу перемочи.

Се був отже перший подвиг Richelieus-a. Хто відважний, того побідa, і Фріц побідив. Маруся поволи залюбила ся в нїм на правду. Она була молода і горяча, а він був прецїнь нею такий занятий, такий упоєний, такий молодий і такий хороший. На конець присягли собі сьвято, що будуть завсїгди, завсїгди любити ся.

Хотяй і як скрито они таїли свої зносини, хотяй він нераз був в страху, що родичі можуть їх відкрити, то завсїгди таки стояв для Фріца наче отвертий моральний вихід: его власний отець дав єму приклад. Се успокоювало его сумлїне, коли він „жив після того“.

Він був дома далеко більше замкнений і повздержливий, як звичайно, і матери видало ся, що спостерігла на нїм якусь зміну. Одного вечера, коли мали класти ся на спочинок она й ся чоловік, она звернула бесіду на сю справу. Але Рандель мав мало охоти мішатись до питань вихованя, в котрих полишив рішенє для любого домашнього спокою раз на все своїй

тів припадає на долю Поляків. Сам тільки Щеньовський пожертвував ґранїту на 40 тисячів карб.; ґрафиня Браницька дала 5000 карб. — Цїкаво, викинувши з загальної суми коштів на памятник 20.000 карб. за мідь, подаровану мінїстерством; 30.000 р. подарованих київською думою, останні 100 тисячів розложити по національностям. Тодї побачимо, що на памятник пожертвували:

Поляки (Щеньовский, Браницька і інч.) 45%, Великороси (Демидов 15.000, Лопухин, Балашов, Бобринські, Катаказі і інч.) — 36%, Украïнцї, (Терещенко, і інч.) — 9%, останні 10% жиди, Нїмцї і інчі...

З усїх останніх подій варто хиба згадати, що цар і царица заходили і в унїверситет, де, звістно, підчас вакацій не було нї одного студента. Не зайти в унїверситет, відкриваючи памятник Миколї І., було-б нїяково: унїверситет есть найважнїйший вчинок Миколи І. задля Киïва, хоча не треба забувати, що унїверситет в Київї виріс з руїни унїверситету в Вильнї і лицея в Кременци.

Кажуть, що приїзд царя у Киïв взагалї коштував більш мілїона всїх видатків; самому лишень місту Киïву на оздобу вулиць, ілюминацию, охрану і т. ін. більш 150 тисячів.

Які добутки сієї гостини для Киïва і для краю? Кияни і більш як сто тисячів селян побачили свого царя і царицю тай годї, доки що. Були сподїванки, що після гостини у Київї цар звелить скасувати стан „усиленної охрани“, що вже 15 років гнїтить Киïв. Сподїванку викликали не тільки повна і певна все непотреба Ігнатієвської (Миколи Ігнатієва) „конституциї“, але й гутірки, які пускала київска адмінїстрация перед приїздом царя, що, мов, вона отсе вже останнім разом користуєть ся з тієї „конституциї“. Скасувати стан облоги було тим більш легко, що термін їй виходив 1. вересня і коли-б цар не видав нового наказу, щоб єї задержати і на далї, то вона, ота „хартія вольности“, сама по собі падала. — Тимчасом за кільки день до приїзду царя стало відомо, що київський ґенерал-ґубернатор, ще підчас коронованя царя, упрохав його видати наказ і цар підписав той наказ ще 21. мая, щоб „усиленную охрану“ лишити ще на один рік.

У селян, що позганяла полїция на охрану до Киïва, була ще більша сподїванка. З самого початку серпня по селах хтось почав пускати доволї „хитру механїку“, що цар і царица, приїхавши до Киïва, дїлити-муть між мужиками панські землї. Одначе пани, прочувши про се, наймають „специялїстів“, щоб убити царя і царицю. Тим то треба селянам зібрати ся до Киïва і охоронити царя і царицю від „специялїстів“ і від панів.

Така гутірка вельми сприяла тому, що мужики не змагали ся проти приводу іти в Киïв на охрану. А в Київї легко було спостерегти, як ворожо селяне-охранники відносили ся до „чистої публики“, се-б то до кождого, хто своєю одежею нагадує пана.

Після виїзду царя з Киïва можна було почути між мужиками такі речи: „Знов збрехали! казали: землю давати-муть, а замість того давали тільки щодня по 20 коп. на харчі. Пани, кажуть, знов якось обдурили і царя і царицю і не допустили їх роздавати землї. Цар, кажуть, злякав ся більш за все того, що його мінїстра отруїли, тай поїхав швидче до царя нїмецького за порадою...“

Про наглу смерть Лобанова дїйсне ходить дурна гутірка, що його отруїли і отруїли на те-б то, щоб викрасти з його портфелю якісь такі папери, що мали велику вагу задля Поляків. — Натовп та ще такий темний як у нас, звістно, охочо йме віри усякій дурницї. А смерть Лобанова стала новим зерном до тих забобонів і дурних гутірок, що кружать скрізь по Росиї серед забобонної маси.

„Де повернеть ся цар, перед ним іде яке будь нещасте.“ Отака забобонна думка скрізь кружає і в доказ ї кажуть: „он, в Москві була „Ходинка“, що взяла кільки тисячів народу і викликала у царя жовтяницю; в Петербурзї — змова робітників; в Н. Новгородї град і бурі зо три години до приїзду царя знївечили на виставцї цьвітники, що коштовали 125 тисячів карб. У Відни перед приїздом царя теж зняла ся велика буря і накоїла великої шкоди. По дорозї до Киïва — нагло вмер Лобанов; у Київї теж під проїзд царя і саме тодї, як съвятили собор, стала ся пожежа (вельми дрібна), а на другий день, саме тодї як цар закладував другий новий собор в Монастирі, знов стала ся пожежа (теж незначна) на почтї в робітнї телефонїстів. Отак і плетуть в одно всяку нїсенїтницю.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 16-го вересня 1896.

Виліэло шило з мішка. Недавне „явное собраніе общества „Народна Рада“ виявило не одно, що доси скривало ся в нїм, хоч оно нам і всїм съвідомим людям не було тайною. Із сих зборів вийшла передусїм на яву немїч т. зв. консервативної партиї, котра помимо відозви надрукованої в „Бук. Вѣдомостяхъ“, а й на осібних відбитках, розсиланих повсюди, в котрій закликано всїх, „хто в Бога віруе“, щоб явились на зборах, і для несобізнаних із правдивим станом річий дали доказ популярности і сили на-ших консерватистів. Як мізерно вийшло се „явное собраніе“ що-до числа участників, се відоме вже нашим читателям. Перебіг крайне жалких „совіщаній“ сего збору доказав, як замітив один молодий москвофіл на зборах, що буковинські москвофіли се труси. Ще цїкавійший засуд, виданий Матковским про бездільність цілого „об-

---

жінці, і тому сказав: „Се певно не для чого иньшого, як що хлопець дорослий.“

„І я тому не вірю, щоби се миропомазане викликало в нім якісь релїгійні роздумованя“ замітила пані Рандлева, обертаючись плечима і гнїздячи ся старанно під ковдрою.

„Ей, що ти говориш!“ відповів Рандель і загасив съвітло.

II.

Ґандляр деревом Петро Відле Рандель занимав дуже поважне становиско в торговельнім съвітї і в товариськім житю не так через свої маєткові відносини, бо він не належав до відважних, підприємчивих торговельників. Его не можна було назвати богатим в порівнаню з многими его товаришами, а его значіне випливало з осьвіти, яку унаслїдив по своїм батьку, по уряднику Рандлю, старім аристократї, що мав великі вплива. Его самого вважали дотепною головою. Він умів бути трохи острий, але его обходженє було все певне, привітне і приличне, а взявши в цілости, був він, як его найблизші знакомі звикли виражатись, tout a fait товариский чоловік.

Студентом пережив він в Християнії всяку всячину, вивчив ся дуже мало чого, а що отець помер, не відложивши нїчого з своїх великих доходів, мусїв Петро вибрати торговельний завід. Користна партия могла ему бути в тих услівах дуже пожадана і він звернув очи на справдї гарну Лявру Бальстад, о котру старало ся богато, а котрої батька-доробкевича уважали дуже богатим. Правда, що его маєток трохи за високо оцінили, а до того треба его було між кількоро дїтий поділити, але таки знайшло ся сporo грошя, що пришало Рандльови — так можна его було уважати досить заможним. Панї Рандель була дівчиною дуже пиковною, з розбудженим умом і в кождім взглядї могла гарно представитись. Але особливо притягала Рандля якась нїжність плоти у ей особи, так що була се в дїйсности мішанина склонности і інтересу, що его тягнула до неї. Она зі своєї сторони видїла, що він сам про себе був приємним, молодим чоловіком, а до того підносив ей в социяльнім взглядї вище о один ступінь, і їх супружество зложило ся після того: тихе, одностайне, без великих вимогів до чувства. Жите, що Рандель в той спосіб осягнув, вдовольняло его в певнім взглядї, хотяй він властиво не чув ся щасливим. В молодости він снував сни про дїяльність, що вдовольнила-б его змисл краси, а тепер мусїв замінити ей на нудне купецке жите.

Він мав колись легко пражливе і нїжно вироблене чутє, але оно снїткало в новім житю ріжнородні перепони і чим раз то затуплялось і загинуло. Він мав колись быстроумність, але она не найшла поживи в тих відносинах, в котрих він чув так мало відгомону з того всього, що колись ворушило ся в его душі, і він відчував, що его доля змарнувала ся по трохи. Так перехиляла ся мало по мало рівновага здібностий туди, де інтерес для окруженя неначе скостенїє і ствердне в критику. Она то зродила певну насьмішливу погорду, але се виступало по більшій части тілько в цілком довірочнім кружку. Поза домом він був переважно дуже осторожний, если его просто не визивали, і загально взявши, дбав о те, щоби уходив за звичайного, доброго міщанина.

Зі своєю жінков жив надзвичайно згідливо; обоє мали особливий талант уникати спорів. Виправдї панї Рандель намагала ся в першим рощї подружа вплинути на него в релїгійним дусї, бо в тім напрямі она мала деякі упередженя, але скоро покинула назад сей намір. Він придержував ся традиційних в его родинї трех раїшних проповідий і одної служби Божої річно. Але не любив розправляти про той свій спосіб виконуваня релїгійних обовязків.

Она-ж приняла ся за те виховувати своє єдине дитя, та незабавки передала проводженє вечірньої молитви і складаня рук дівчинї, після чого одно і друге відпало дуже скоро. Она мала тілько съвітових справ на голові! А до того прийшли ріжні внїшні і внутрішні місіонарскі справи, в котрих она брала живий удїл, а борола ся при тім особливо за виключенєм всїх елементів, що не належали до евангелицко-лютераньскої церкви! Тілько в нїй виключно можна бути спасеним, а що она до неї належала, була, розуміє ся само собою, цілком певна, що буде спасена. Се справляло ій дуже приємне і заколоваюче почутє. Але що у неї съвітскість і релїгійність не злучили ся хемічно, лише тілько механічно, тож раз одно, раз друге брало перевагу. Між численними знакомими дому був тілько один, що заслуговав на імя приятеля, імєнно податковий урадник Лєкє, але між ним а супружеством Рандлїв було повне довіре і повна щирість. Він і Рандель „знайшли себе“ по короткій, перемінаючій знакомости на одним театральним представленю, в котрім грала якась раньска провінціональна труна якусь траґедию. Они сидїли случайно біля себе і живовільно відчували, що в своїх поглядах про недостаточну виставу вони сходять ся. — „Справдї, се не дїл приятельське.“ — „Приятельське? Ні, се скріплявче. На кождий спосіб змагаєсь через те наше почутє власне.“ — Від того дня почавши,

щества", а Козаркевичем про послів Тимінського і Bejan-a. Але найцїкавійший вже фактъ, то цїлковите усунене консерватистів Тимінського і Bejan-a з видїлу, котрі не найшли анї слівця оборони, і заміщене їх явними москвофілами Ґеровским, Козаркевичем і Матковским, котрий послїдний тілько що повернув з Петербурга. Так отже стали на чолї „Народной Рады" Волян, Матковский, Ґеровский, Ґакман, Козаркевич, Андрійчук, Велигорский, Богатирец і Купчанків головний аґент, селянин Денис, отже без винятку люди, що признають ся явно до Москалїв. Лїпшого вибору не могли господинове зробити; ми їм вельми вдячні за те, що здерли з „Народной Рады" маску консерватизму, в котру убрав був еї через Тимінського Мустаца; тепер всїм ясно буде, що т. зв. консерватизм Тимінського був тілько замаскованим москвофільством. Его здемаскованє відбуло ся над сподїване легко і основно, упоратись з ним — легко.

В справі Морского Ока принала адмінїстрацийна комісия угорского сойму без зміни проект, після котрого має границю між Галичиною а Угорщиною коло Морского Ока постановити мировий суд.

Віче має відбути ся в Жидачеві дня 29-го с. м.

Де справедливість? Стипендию ім. Келера, засновану для бідних і гідних школярів селянского роду з кіцманьского повіту, надала пов. рада шкільна в Кіцмани не найбіднійшому й найгіднійшому ученикови Коропатницкому з Боянчука, що має свідоцтво з відзначенем зі всїх предметів, а знов репетентови(!) ґімназиї сучавскої(!) синови заможного возьного староства кіцманьского Бояновского, бо — ну, бо протоєрей руского деканату Номіса спирає румунїзацию, г. г. Мартинович і Радик волїють перекиньчиків-Волохів як щирих Русинів, а „wielmożny pan przyjaciel Rusinów" знов потребує таких Бояновских, Южарковских та Popescul-iв задля Мустацової політики, котру провадить за кулїсами яко староста румунїзаторского ряду...

Процесовичі. В понедїлок відбув ся перед чернівецким повітовим судом процес одного ґрайлерника против селянина о 11 кр. Жид не хотїв відступити від процесу, але що не міг доказати свого права, то відкинено его скаргу і він мусїв заплатити судових коштів 67 кр. Того-ж самого дня мав той жид ще один процес другого селянина за 58 кр. Але судия признав ему лише 20 кр. Розсерджений жид крикнув в лютости: „Ви мене переслїдуете!" За се засудив его судия в дисциплїнарній дорозї на 48 годин арешту. І се все за 11 кр.!

Стипендию краєву 600 зр., основану бук. краєвим соймом в цїли образованя учителя для низшої школи господарскої в Кіцмани, одержав учитель народний в Чункові і абсольвент середної господарскої школи черновецкої п. Евген Жуковский, що має найдальше в марті 1897. р. зложити іспит квалїфікацийний на учителя шкіл господарских у Відни, а опісля вибере ся в дорогу, щоби звидїти устрій низших шкіл господарских.

На такий спосіб не штука мати „Musterwirthschaft"! У вчерашнім числї ми в описї подорожи міністра рільництва ґр. Ледебура написали, що він був у Топорівцях, аби оглянути взірцеве господарство тамошного арендаря Фішера. Доносять, що міністер похвалив ту господарку. Все те було би гарно, коби лиш Посель Фішер не вів своє господарство в підозрілий спосіб. А то ось що доносять: Селяни з околиць Солотвини в Галичинї наймили ся у того Фішера до рільничих робіт. Кромі згодженої заплати мали они ще дістати два вози збіжа з безплатною доставою до Станїславова. Тимчасом виелав Фішер збіже на кошт селян. Коли они прийшли відбирати збіже, мусїли за привіз заплатити 100 зр., а що гроший не мали, мусїли зничити. Селяни мають внести жалобу до суду против Фішера, властителя того „взірцевого господарства" в Топорівцях.

Осторога для селян. Аґенти якогось угорского банку, котрого імя незнане, вештають ся в Галичинї по селах і місточках і намовляють селян до конверзиї своїх довгів на меньше опроцентовані. Ті аґенти обіцюють золоті горы, говорять, що мають великі капітали і лише чекають, аби найшли ся люди, котрі хотїли би з тих гроший користати. Але при всїм тім не може обійти ся без видатків, тож аґенти жадають від селян завдатків і — щезають. Їм розходить ся лише о те, аби витуманити у селян грош!

Нещасливий випадок на маневрах. При кінци маневрів піхоти минувшого тижня, коли гармати саме гнали через Мостиска, хотїв один 17-лїтний жидок перебігти через дорогу, дістав ся під колеса гармати і згинув на місци. Та на жаль не обійшло ся при сїм випадку без другої жертви. Жовнїр, що їхав на переднім кони від гармати, побачив грозячу жидкови небезпечність і хотїв ще в послїдній хвили задержати коні в найбільшім розбігу. При тім сам перелетїв через голову коня і в тій самій хвили ударив его дишель від гармати так сильно в голову, що погиб на місци.

Буковиньскиі новинки. Аґент Айзік Енґлер вертав минувшої пятницї до Шубранця. По дорозї напали на него Ґора Радиш і Івон Петрюк, побили его і забрали годинник та гроші. Розбійників вже винайдено і арештовано. —18-лїтного парібка Самуіла Киспана засипала в Молодїеві при копаню земля і удушила его. — В Іспасї видобули пси трупа малої дївчинки. Жандармерия вислїдила нелюдску матїр в особі Перль Гендель і арештувала еї.

Шпортсмен-злодій. З маґазину гіпотечного банку у Львові украв Михайло Н. цїлу куну різного одїня і иньших дрібних річий, а в додатку біцикль, на котрім заїхав разом з украденими річами на улицю Пекарску до будуючої ся там каміники та віддав часть добичи своєму товаришеви Адамови Ш., аби еї продав, а сам поїхав тимчасом на прогульку. Коли о 4-ій годинї пополудни вернув на умовлене місце, побачив з далека, що его товариш Адам Ш. стоїть на улици перед якимсь паном та живо з ним о чімсь говорить. Догадуючи ся, о що річ іде, Михайло Н. не задержував ся, лише пігнав на біцикли попри товариша і незнакомого пана та щез на закрутї в Личаківску улицю, звідки утїк в напрямі до Винник. Львівска полїция повідомила винницку жандармерию, щоби за злодієм слїдила.

Нові виправи до бігуна. Нїмецкі ґеоґрафічні товариства намірюють сеї зими розпочати великі аґітациї за виправою до бігуна полудневого. Після погляду славного ґеоґрафа і ґеольоґа Наймаера та звістного австрийского подорожника Паера бігун полудневий для науки більше цїкавий як північний. Нахил маґнетичної ігли на полудни доси не обчислений, не знаємо також нїчого певного о підсоню тамтих околиць, о роздїлї вод і земель. Важна також річ, розслїдити струї морскі і вітри, які ідуть від полудневого

приходив Леке часто до дому Рандля, а відтак злюбив ся що тижня „святочний вечер", на котрім приятелї і неприятелї мусїли не одно витримати і цїла юрба грішників переходити огонь чистилища.

Такий отже вечер випав не довго по відкритю Фріца. Они встали власне від вечері і перейшли до сьвітлиці. Пані Рандель сїла з робіткою на софу, а зараз напротив по другій сторонї стола два фотелї для Рандля і Лекого; перед ними стояв вар пунчовий. Фріц і его приятель Ведель Стенерзен витягнули кілька ілюстрованих книжок з бібліотечки і сидїли в кутї комнати при дверях від контори.

Здавало ся, що оба старі були в найлїпшім настрою. Вже при столї зробили они богато колючих уваг про сего і того мешканця міста, а пані Рандель була також, як здавало ся, так само успособлена, як другі. Хотяй Рандель що дня радо пускав поводи своїй сатирі, то особливо аж тогди она по волї гуляла, як Леке був біля него. Старий соколик мав ті самі погляди, що его приятель, та не міг знайти так скоро притоки, а тогди аж починав оживляти ся, коли найшла ся нагода розправляти про других, та ганяти їх слабі сторони.

Фріц завважав через довгі лїта, як оба сатирики глумили ся зі всего і зі всїх і бавили ся блудами та слабостями ближніх і ставав все уважнійший. Оба они чули, що стояли осьвітою і інтелїґенциєю вище від свого окруженя, але однако не могли відлучити ся від того товариства і тому були далеко злобнійші і напастливійші, як були самі між собою. Отже коли розмістили ся вигідно за столом і покоштували зі смаком сього ґроґу, сказав Леке, що сусїд Бахе купує бочками горівку і мусить хиба, так він думає, мокнути в нїй як губка. Леке пустив довгу смугу диму в воздух і погладив худими руками сиве волосе погладаючи з задоволеним усьміхом на Рандля.

„Що кажеш?" відповів Рандель. „Він і в тім взглядї не має уміркованя?"

„О, ріжне говорять! На кождий спосіб недостає ему послїдними часами горівки. — Але хто-ж се оповідав, пані Зевальдзен? ели сьмію спитати?" звернув ся до пані Рандель.

„Се була сама Марія Бахе", відповіла она.

„Мати чи донька?" запитав Рандель.

„Мати. — Правда, ви мусите знати", звернула ся пані Рандель до Лекого. „Відколи Бахе зачав дуже часто заходити до клюбу, роблять его жінка і донька візити у знакомих. Се має бути дійсна кара Божа, каже пані Зевальдзен."

„Так есть, я вже чув се", сказав Леке з глумом. „І тогди висилає мати наперед малу Марию, щоби запитала ся, чи є хто в дома — а коли она прийде, то вже знають, що то „благовіщенє Марії." Він показав кінцем цибуха у воздух, щоби лїпше вибити значіне.

„А опісля приходить „зачатіе Марії", додав Рандель, тикаючи також цибухом.

„Ні, ви вже занадто злобні", сказала пані Рандель, але прецінь она так, сьміяла ся, що мусїла відложити свое гачкованє, а еї сьміх заразив обох старих панів.

І діти мусїли сьміятись вже на вид старих, що нахиляли ся наперед, тримали ся за колїна, і чим довше дивили ся на себе, тим гірше сьміяли ся. Коли Леке сьміяв ся, розтягали ся его еластичні губи аж до уший і відслоняли два ряди великих жовтих зубів. При тім висував він гладку бороду наперед, а довгий, острий і кривий ніс продовжав ся і кульбачив ся ще більше. Вкінци стягали ся очи і косматі брови з численними морщинами криво до гори, так що виходило з того обличя щось подібне до сатира. Глухий чоловік мусїв би був сьміяти ся на такий вид. Противно Рандель мав регулярне лице і не робив таких сильних мін, але за те сьмілись его очи; они блищали і мигтїли, як би уся Рандльова глумливість в них лежала.

„Ту можеш бачити мого батька і Лекого", сказав раз Фріц до Ведля Стенерзена, як побачили на виставі книгаря гумористичний образок, де два худощаві монахи сидїли против себе і не могли здержати ся від сьміху над якимсь веселим оповіданем. А се порівнанє було дуже вдатне.

„Але позвольте" сказав наконець Леке „ми говорили передше про Зевальдзенову. Чи вже знаєш, що капітан Ваґле застрілив бузька?"

„Ваґле, що провадить Зевальдзена корабель „Оріона"?" спитала пані Рандльова. „Що-ж з ним стало ся?"

„Ой Боже, я тобі еще не оповідав?" сказав Рандель. „На твоє здорове Леке! Загрім нову сказочку. Ну, видиш, він був через десять місяців на мори в подорожи, а потім вернув власне до дому — ха-ха-ха-ха! — власне в сю хвилю, коли се стало ся, він станув у дверях."

(Дальше буде).

півночи, підсоне відмінне і дуже можливе, що колись полудневий бігун був так само як північний осередком життя ростинного і звірячого цілої землї. Той осередок пересунув ся відтак, бо вісь землї зміняла кілька разів своє положене. Щасливе відкрите останків закаменїлих ростин і звірят на полудневім бігунї допомогло би дуже до роз'ясненя тих питань. — В виправі до полудневого бігуна має взяти участь Паєр. Однак коли би виправа не мала зібрати ся, то Паєр поїде на другий рік до землї Франц Йосифа, щоби піднайти Джекзона, а висилає его Гермсворт, котрий головно причинив ся до виправи Джекзона.

Стережіть дїтвору! В Бутківцях під Старим Селом лишили родичї свої дїти без всякого надзору дома. 10-лїтний синок одного господаря побачив на стїнї стрільбу і ему захотїло ся побавитись нею. Взяв він еї з стїни і вийшов на подвіре. Иньша дїтвора збігла ся, скакала навколо хлопця з стрільбою. Нараз випалила стрільба і вгнала весь острий набій заячого шроту в живіт 4-лїтного дїтвака з недалекої загороди. Дїтвак мав ще на стілько сили, що доволїк ся до дому і там зараз помер.

Телєґрами „Буковини".

З дня 16-го вересня 1896 року.

Перемишль. Цїсар від'їхав відси сегодня пополудни.

Царгород. Порта повідомила устно, що побоює ся нових розрухів зі сторони Вірменів. Амбасадорам дано військову сторож; окрім того просила Порта о амбасадорских урядників, котрі би були присутні при ревізиї в домах чужинців, де евентуально могли би бути скриті Вірмени. Вчера відбула ся нарада амбасадорів.

Трієст. На засїданю міської ради поставив радний Спадоні внесене, щоби візвати правительство до заборони відпусту до Риму. Помимо протесту правительственного комісаря, що міська рада не є компетентна в реліґійних справах, ухвалила міська рада більшостию голосів то внесене.

Софія. При виборах одержали правительственні кандидати небувалу доси більшість голосів. Показало ся, що навіть сполучені опозиційні партиї не можуть нїчого вдїяти.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта", а виконана в лїтографічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти" і передплатників „Зорі" 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї" у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і приймати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця" бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

„Днїстер"

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, приторучене Всч. Духовенъству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариати всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.**

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з иншими Товариствами контрасекураційними подають „Днїстрови" можність обезпечувати і виплачувати і **найвищі суми**

Полїси „Днїстра" приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер"** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і книги в руским язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер", спеціяльне зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранція цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тїлько власителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер" не є заступлений, приймають ся.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчнича операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірурґа клїнїки университетской *Білрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в Чернівцах, улиця Мецґера ч. 25.

В справі приниманя хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцах, улиця ратушева (дім Вінсенфера.) (42—109)

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди							Відходять	Поїзди						
	поспішні			особові			мішані		поспішні			особові			мішані
до Чернівців								**з Чернівців**							
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰	.	До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²²	5³⁸	
З Букарешту, Ясс, Сучави, Глибоки	3²⁰	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³		До Глибоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶	
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	..	.	.	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4³⁰ 6²¹
до Львова								**зі Львова**							
З Відня, Кракова	1⁵⁰	5¹⁰		6⁵⁵	9³⁰	9⁵⁵		До Кракова і Відня		2⁵⁰	11⁰⁰	4⁴⁰	9⁵⁵	6⁴⁵	
З Букарешту, Сучави, Чернівців, Станїславова	9⁵⁵	.	.	6¹³	7²⁸	2⁰¹		„ Підволочиск	.	2¹¹	6⁰⁰	.	9³⁰	10⁴⁵	
З Підволочиск	2³⁰	10⁰⁵	.	8⁰⁵	5¹⁰	.		„ „ з Підзамча	.	2²⁵	6¹⁴	.	9⁴⁸	11¹²	
З „ на Підзамче	2¹⁸	9⁵⁰	.	7⁴²	4⁴⁵	.		„ Чернівців, Сучави, Ясс, Букарешту	6¹⁰	.	.	10²⁵	2⁴⁵	10¹⁵	
Зі Стрия	.	.	.	12¹⁰	8	1⁵⁰		„ Стрия	.	.	.	5²²	9³³	7²²	
З Белзця	.	.	.	8⁰⁰	5⁴⁵	.		„ Белзця	.	.	.	9¹⁵	7⁰⁵		
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	10¹⁰	.	.		„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3⁰⁵	
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	8⁴⁵	.	.	.		„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8⁴⁰	.	.	.	.	.	

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкавича.

Ч. 196. Чернівці, пятниця дня 6. (18.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. Георговна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Еміґрация на Буковинї.

Від часу невдалої еміґрациї буковиньских селян до Росиї на Буковинї не було чутки, щоби хто думав вибирати ся з нашого краю в далекий сьвіт. Аж остатними часами в Наддністряньщинї, сусїдуючій з Галичиною, появили ся зовсїм невиразні, зайшлі з Галичини, чутки про Канапу (Канаду), котрі як цїкава новина ширять ся по тамошнїх селах.

Про еміґрацию Галичан до Бразилїї і Канади ми подавали сего року досить часто докладні вісти, з котрих виходить, що всюди добре, а дома таки найлїпше; до Бразилїї їхати — значить: їхати собі по смерть; а до Канади знову треба мати тілько гроший, що як би розумний господар мав ті гроші ту, то не потребував би рушати ся з дому. Що з того, що в Канадї дають землю даром, коли на саме загосподарованє на сам початок потрібно найменьше тисячки, а до того й розуму треба мати далеко більше, як мають наші люди.

Але наші Русини мабуть всюди однакові. Як українські селяни з приїзду царя до Київа сподївали ся, що він стане паньскі землї роздїляти поміж селян, так наші селяни думають собі, що Канада під нашим цїсарем, зовсїм недалеко, і що треба тілько покинути власну хату, аби бути відразу паном зовсїм задармо. В Галичинї вже про еміґрацийні відносини знають селяни більше; у нас же — як судити після поголосок, що ходять по Наддністряньщинї — нїчого не знають, а проте декому забагає ся „опиханого“.

Річ відома, що кому добре, той про еміґрацию не думає. Але й то правда, що наші селяни лихі господарі і що з того ґрунту, який находить ся в їх руках, при розумній господарцї (н. пр. як в Чехах) можна добути далеко більше добра, як добуває ся тепер. А вже хто як хто, а Буковинцї зі своєю знаменитою землею не повинні думати про еміґрацию, поки з ґрунту не видобули того, що дасть ся з неї добути. Положене їх далеко щасливїйше, як галицких селян не в однім повітї; і тому то причини поголосок еміґрацийних треба глядати в чім иньшім, як в самій нуждї. Не перечимо, щоб і в нас не було біди та злидня; але то кождий безсторонний мусить признати, що — загалом взявши — так круто, як жиє ся галицким селянам, буковиньским не жиє ся.

Про ті поголоски еміґрацийні на Буковинї ми дістали з Наддністряньщини таке письмо від нашого допысувателя з тамтих сторін:

„То, що я вам пишу, я вивідав ся у селян, що мали а може й мають ще охоту еміґрувати. Я випитував ся їх дуже осторожно, бо инакше зі страху перед жандармами і судом не виявили би були нїчого. На щасте я маю довірє у селян, то они не дуже й крили ся передо мною.

Наш нарід уміє робити з мухи вола; він говорить богато, а робить мало. Тому винна і его темнота. Так говорять в нашій околици богато про Канаду, богато селян має охоту еміґрувати, але поки-що крім одного нїхто дому не покинув. Сей один то Загара з Брідка. Виїзджаючи сеї весни він мав сказати в Брідку: „Я пришлю до вас відти лист; але листи йдуть через паньскі руки, а пани не пустять листу про Канаду. Тому буду я в листї вимальований; скоро буду тримати ся попід боки, то видко, що менї там добре; але як руки будуть опущені, то стережіть ся Канади!“ Тимчасом, як довідую ся від сїльского післанця на почту, котрий бачив ся з одним брідским парібком в Заставні, Загара мав уже прислати з Канади до дочки лист, в котрім оповідає, що поводить ся ему „добре“. З гроший, які мав при собі, вже розпустив шість сот зр., а зістало ся ему ще других шість соток. Він має в Бога надію, що пристарає видані гроші в короткім часї. Хоч і як двояко можна розуміти сей лист,

---

3)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з корейского

Кр. Вінтергїельма.

(Дальше).

„Милий Боже! — А Зевальдзен?“ Оба панове дали їй знак очима. — „Ага, правда!“ Але на їх успокоєне здавало ся їм, що хлопці у другім кінци комнати заглублені в свої образки.

„Так, так, але Ваґле мусїв іти на пользованє за бузьком“, сказав Леке.

„Або лїпше кажучи, за зазулею“, додав Рандель. „Впрочім то мала бути знаменита сцена. Ваґле сидить при столї з календарем і з табелею чиншовою перед собою і знаходить, що сїм помноженє через сорок дає двіста вісїмдесять, так що отже як раз сорок пять днїв випало за мало. „Що ти там робиш, Ваґле?“ спитала его жінка. О, я роблю свій обрахунок, мамунцю, але якось не виходить.“ — Га-га, ще его виджу перед собою! — Впрочім мусїв ему Зевальдзен заплатити пятьсот талярів, а тогди вже поїхав до міста і купив собі малого пуцьвірка, котрий називаєсь „надія фамілії.“

„Ах, він его перехрестить певно на „потїху фамілії,“ сказав Рандель.

„Правдоподібно. Але коли він назад повернув зі столиці, мав сказати: „Отже вже знов всьо добре, мамунцю, бо тепер я підстрілив не тілько бузька, але і папугу.“

„Чи він направду забив бузька і папугу?“ запитав Ведель Стенерзен. Фріц дав ему штурханця під столом.

Оба старі розьміяли ся знов безмірно, а пані Рандель разом з ними.

„Се певно, на кождий спосіб бузька, без сумнїву,“ сказав Рандель поглядаючи на хлопців. Фріц дивив ся міжтим поважно і студіював якийсь образок.

„Ах, мій Боже, ті невинні дїти“, думала собі пані Рандель.

„Але де-ж він его застрілив?“ питав ся Ведель.

„А там у Зевальдзена, розуміє ся,“ сказав Леке і потім знов всї засьміяли ся.

Ведель почав догадувати ся, що за тою приміткою криє ся щось иньше, а пані Рандель поспішила ся повісити:

„Ні, Леке жартує собі з тебе. він не забив жадного бузька“.

„Я?“ сказав Леке з комічним удаванем. „Ні, славити Бога, я не потребую стрілляти бузьків.“

„О, я маю на думцї, розуміесь, Ваґлього.“

„Я тобі се потім вияснію“ шепнув Фріц Ведльови, бо він чув всьо і зрозумів кожде слово.

„Ах певно,“ зітхнула пані Рандель, „тут на тім сьвітї чути на самім дїлї богато смутного і непрємного, але щось такого то вже за богато. Бідна Анна! Але она певно не знає про нїчо і оно ще може найлїпше, щось такого не знати.“ Фріц глянув на свою матїр. Чи то она що знає?

„Певно що знає,“ сказав Леке від нехочу, потягаючи сильно свою люльку і придушуючи малим пальцем попіл у люльцї. Она знає, розуміє ся, Уллю. Се-ж прецїнь дїдичний сьвіт, в котрім жиємо, а мусимо на дїлї вживати ся в ті відносини.“

„О певно,“ сказав Рандель, „ще гірші річи можуть дїяти ся, як ті.“ Він бубнив по столї і дивив ся перед себе. „Остаточно Зевальдзен зробив що йно свою жінку тим, чим она є, богатою жінкою, вишуканою панею з товариства; а що она була перше?

„Нїчо!“

„Жінки мусять на жаль з тим погодити ся“ впала пані Рандель трохи злісливо в розмову „навіть коли мужчини се і те, як то кажуть, позволять собі.“

Она глянула скоро на свого чоловіка і почала знов гачкувати.

Рандель кинув на неї боязливим поглядом, а Леке взав за склянку, усьміхнув ся осторожно і трутив ся з Рандлем: „На твоє здоровлє, Рандель!“

Рандель підніс ся і пішов до свого бюра набити наново люльку, Леке потяг ся за ним.

„Тепер ти дістав малого лапанця“ сказав притишеним голосом.

„Е, що там! Женщини не такі строгі, як себе видають,“ відповів Рандель. Фріц чув сю розмову через шпару в дверах, бо він сидів цїлком близько. Нині він похватив кожде слово і розумів тепер навіть тілько до половини дотягнену пісоньку. Ему здавало ся як би перед ним розсунув хто заслону; за нею він видів цїлком інче жите, що до тепер було сриге перед ним.

а проте будьте певні, небавом пів повіта кіцманьского буде про него знати, люди причинять дещо красшого і будуть себе і других дурити. Такі вже наші люди! Дуже легковірні!

Всї поголоски про еміґрацию, як я того певний, походять з сусїдної Галичини і самі селяни того не перечать. В Галичинї еміґрация не новина; тамошні селяни розповідають нашим небилицї з тим додатком, що без робітників не зможуть жити богачі, панотцї, учителї і жиди, підбільшать їм плату та дадуть замість третини половину.

Яким чином доносить ся се з Галичини, покаже приклад: Стефан Самборский з Чорного Потока розповідав менї, що здибав чоловіка з Устя, що йшов до Чернівцїв. Пізнавши по одежі Галичанина, став Самборский розпитувати его про Канаду, бо мав охоту еміґрувати. Вандрівник відповів ему, що до Устя вернув ся вже один чоловік з Канади за своєю сестрою, бо там ему дуже добре і т. д. Они розійшли ся, а в короткім часї знало о тім вже пів села з ріжними додатками; нїхто не роздумував, що той вандрівник міг собі лиш жартувати.

Жена Николая Білоуса з Чорного Потока розповідала знов про якогось чужого чоловіка, котрий мав видїти власними очима, як брідский надучитель п. Ярошиньский поїхав вже до Канади (як люди вимовляють). Тимчасом — як звістно — п. Ярошиньский перенїс ся на посаду до Раранча.

В Колодрібцї є один еміґрант, котрого завернули аж з Гамбурґа, бо кажуть, що їхав з чужою жінкою (а може й гроші бракло). Але згаданий Самборский був там недавно на храму, де балакало ся при горівці за того чоловіка от що: „Коли еміґрували люди до Росиї, то і сей чоловік був з ними там, але росийский цар післав їх до нашого цїсаря назад в край Канаду, де богато порожної землї і т. д.“ І справдї кажуть наші люди, що Канада під нашим монархом.

Стефан Білоус розповідає, що кілька наших людий було в тій цїли в Синькові, де їм сказали: „Не питайте ся нас, а робіть то, що робимо ми!“

От такі то байки пускає один другому; одні вірять в них, а другі кажуть: „Він знищив ся сам, то хоче аби й ми потратили свій маєток.“ Тут мало поможе наука просьвічених людий, бо они не мають довіря у селян, („они лиш так кажуть, аби їм добре було...“); люди будуть дальше ширити пусті чутки, хоч доси сидять на місци, бо попекли ся вже раз в Росиї. В Галичинї дїє ся певно иначе. Там будуть здає ся аґенти, як виходить з моєї розмови з одним господарем. Ті аґенти пускають в нарід дурницї, котрі заходять і до Буковини. При дорозї сидить з двайцять людий, а межи ними і один господар М., котрого відкликав я на бік, аби показав менї хату другого господаря. Ідучи дорогою питаю ся его: „А що за раду маєте там?“ „Та говорить ся за ріжні річи, а навіть за Каналу!“ Таже то, кажу, чужий край і страх далеко за морем! „Е де там, таже от тепер я чув, що той край належить до нас, бо его виграла на льосах жена покойного Рудольфа Стефанїя. Кажуть люди, що треба дати лиш по три крайцарі за слово, почмайстер вдаре на талаґраф, тай за годину прийде по дротї з Гамбурґу шіфкарта. Навіть мають давати на дорозї і харч даремно...“

Виходить з того всего таке:

До еміґрациї спонукує наш буковинський нарід більше легковірність і темнота та вісти про Канаду, зайшлі з поблизької Галичини. Селяни наміряють еміґрувати вже з давна з власної охоти, кажуть, що нема в жаднім краю такої біди як в нашім. (Звичайна всюди фраза!) В послїднім часї прийшла до нас незнакомими людьми ізза Днїстра поголоска, що правительство має розказ запровадити до Канади нашого монарха всїх бідних власним коштом, але оно не хоче... Посторонна аґітация походить з Галичини (Устє, Колодрібка, Синьків і ін.), звідки еміґрували до Канади перший раз, а аж недавно пішла поголоска і по наших селах.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 17-го вересня 1896.

Цїсарска санкция. Цїсар санкціонував рішене галицкого сойму з дня 8-го лютого с. р. в справі фінансової запомоги для будови льокальної зелїзницї Делятин-Коломия-Стефанівка.

З інспекцийної подорожи міністра рільництва. Гр. Ледебур їздить тепер по Буковинї; ему товаришують президент краю гр. Гоес і посол др. Стефанович. Тепер они находять ся в тім кутї нашого краю, котрий назвав покійний наш престолонаслїдник буковиньскою Швайцарией. Міністер оглядає тепер буковиньскі лїси, осїдок деревної індустриї, жерело богацтва. Дня 14-го с. м. був міністер у Фрасенї, 15-го в Кімполюнзї, 16-го в Дорна-Ватрі. В тих трьох місцевостях і по дорозї в селах витали начальники громад і населене міністра, а в Кімполюнзї також впр. митрополит Чуперкович, котрий там перебував задля посьвячена нової православної церкви. В долинї Урсої оглянув міністер трачку Фішера і похвалив ей уряджене. Міністер одушевлений гарною околицею, а перема спрнає его подорожи.

Впр. митрополит Аркадій Чуперкович повернув уже з своєї подорожи до Кімполюнґа, де посьвятив нову гр. пр. церкву. Здоровле впр. митрополита поліпшило ся так, що подорож в гори і напруженє сил при посьвяченю церкви не пошкодили впр. митрополитови нїчого.

Вечерок з танцями відбуде ся дня 1-го жовтня в міскій сали на дохід бурси ім. сьв. о. Николая в Перемишли.

Руский народний театр переїджає сими днями до Залїщик і розпічне там сеї недїлї ряд представлень оперетков „Запорожець за Дунаєм“. Товариство „Руска Бесїда“ у Львові, під котро-

---

Навіть дещо, що він чув при давнійших подібних нагодах, розуміючи тілько через половину, почало перед ним знова виринати, розуміє ся, не у всїх своїх дрібницях, але як загальне враженє з новим осьвітленем.

Старі сидїли ще довго, як хлопці віддалили ся. Коли Леке на конець підніс ся до відходу, спитав:

„Що то за новий роман, що тут маєте наш Рандльова?“

„Книжка? Се не роман, се дуже знаменита нова книжка про виховане в дома. Можете повірити, як она мене утїшила, бо є цїлком після моєї системи.“

III.

На другий день була ясна тепла неділя в осени.

Фріц і Ведель лежали на лузї і витягали ся в траві. Они грали в пилку і спочивали тепер.

Оба приятелї були вже від довшого часу нерозлучні. Батько Ведля був солїдний швець, що прийшов до якої-такої заможности, а его жінка походила з доброї ремісничої родини. Була дуже релїґійна і переконана, що жінка повинна підлягати мужови, а впрочім і з природи не дуже склонна домагати ся своєї волї та думки. Мала женщина вештала ся тихо, майже без шелесту по своїй хатї і заряджала все без найменшого гамору; але хотяй уміла знаменито віддавати ролю Марти, то однак було завсїгди ей тихою, але сердечною мрією лежати як та Мария у стіп Спасителя. Она трудила ся вірно на сім свїтї, але жила в гадках більше на тамтім. За те ей муж, чесний, ретельний і працьовитий чоловік, не міг нїяк прийти до переконана, що земля се долина сліз і страдань, але жив і дїлав, щоби доробити ся.

Він оженив ся пізно, і коли дістав потому сина, міг здїйснити свою тиху, довголітну надію і привязати імя знатного граф Івана Каснара Германа Веделя Ярлсберґа до імени Стенерзена. Дятого мало головне імя Ведель бути вибране на хрестне імя его синови. Мати була би собі бажала найрадше доньки, але коли прийшов хлопець на сьвіт, переконав ей чоловік, що чобіт на кождий спосіб щось лїпше як черевик. А впрочім она дістала опісля ще дві доньки.

Коли хлопець запізнав ся припадково з Фріцом, підпирав швець ею знакомість дуже старанно і дбав про те, щоби она стала тревалою. Він і его жінка посварили ся були задля того, що трафляло ся дуже рідко в їх тихім супружестві. Ій не подобалось сьвітове виховане ей мужа, а до того побоювала ся, що дім Рандлїв не есть найлїпшою школою для ей сина, котрий унаслїдив ей мягке серце, але також і ей буйну фантазию. Своїм нїжним материньским інстинктом зрозуміла она відносини добре, але ей муж був переконаний, що хлопцеви вийде на користь, коли ввійде між образовані люди. Она піддала ся его волї, але з твердою постановою сторожити над поводженем хлопця і молити ся за чистоту і віру его душі. Але швець мав на свій спосіб також слушність. Хлопець був хороший — красше видане матери. Зі своєю рівномірною, гнучкою поставою, випуклим білим чолом, дистинґованими бровами, приємно уложеними устами, а до того з темно-синїми, майже задуманими очима він видавав ся на дїлї красшим, як Фріц. Однак він завсїгди уступав перед ним мимоволї, бо відчував его социяльну і інтеллектуальну перевагу. Та він відчував вражіня окруженя і застосовував ся після того.

Тепер лежав горілиць на траві, заложив руки під голову і вдивлав ся в небо, на котрім плавали поволи густі білі хмари.

„Про що тепер думаєш?“ запитав Фріц, полежавши при нім хвильку безгомонно. Він знав наклін свого приятеля, уносити ся фантазиею ген далеко і розкошувати ся невимовними мріями про щасте і почести. „Ну, куда-ж ти в тій хвилї залетів?“

Ведель підніс ся скоро до сидячої постави. Через его лице промкнув ся надзвичайно найруженний вираз і зробив потім місце звичайному.

„Ти тілько насьміваєш ся з мене,“ сказав він трохи ураженний.

„То певно був ти якимсь театральним героєм, або королем, як недавно тому,“ забурмотїв Фріц, поглядаючи на него скоса, а одною рукою підпер голову і другою вибивав палестрою дїру в земли.

„Ні, не се,“ відповів Ведель поволи, „але оно таки на се вийде.“

„Ну, мені можеш преціж сказати.“

І як раз він був знов ген далеко думками і блукав високо по щеблях сяли. Сим разом був він адміралом, адміралом з вишитою золотом шапкою і з далекоглядом в руцї.

Зимнокровно, як який старий ветеран, ходив він по кораблях сюди і туди і доводив підчас гуку канонів і білих клубів порохового диму, що розстелив ся понад поверхнею моря. Була се російска ескадра, що хотіла вскочити до Швециї і Норвеґії, а він ей знищив цїлковите своїми пушками і торпедами. Він уратував від-

го зарядом стоїть руский народний театр, оголошує відозву до всїх Русинів заліщицкого повіта і сусїдної околиці з горячою просьбою о піддержане тої нашої інституциї. Ми з свого боку поручаємо нашим людям з поблизької Наддністрянщини часто загощувати до рускаго театру, бо сим і самі Русини дещо придбають для себе і заразом причинять ся до патріотичного діла.

В справі нових виборів до ради державної маємо дуже важне слово записати. Коли цїсар принимав в Перемишли депутацию міста Львова на авдиенциї, а радник і посол до галицкого сойму др. Левенштайн замітив, що вибори до ради державної вже недалекі, відновів цїсар: „Так, так; тепер лише аґітують, але виберати не вибирають; вибори до ради державної відбудуть ся аж слїдуючого року.“

Чи відомо в. ц. к. краєвій раді шкільній, як обходить ся п. директор Клявзер з Русинами? Коли ні, так подамо до еї відомости поки-що один факт. Ото п. директор переписав ученика Гудиму, що доси був Русином, між Волохів. хоч поданої при записї до 1. кляси національности не вільно зміняти. Просимо про те пригадати сей припис та і взагалї строго безсторонне трактоване Русинів п. директорови, бо він мабуть забуває часом, що він в Чернівцях, а не в Радівцях, де Русини доси ще зовсїм безправні.

У Відни відбуло ся в неділю віче долїшно-австрийских селян. В тім вічу взяли участь около 8000 селян. Міністер рільництва ґр. Ледебур вислав з Чернівців таку телеґраму на віче: „Повтаряю мій висказ жалю, що попередно вже постановлена службова подорож на Буковину менї не позволяє приняти ласкавого запрошеня. Посилаю вічу моє поздоровленє і запевняю, що все буду уважати моєю задачею увзглядняти по можности заявленя угнетеного і тяжко бідуючого селяньства. Припускаючи, що ухвалені резолюциї не перейдуть можливих границь, я радо буду готов їх піддержати.“

Львівска рада міска ухвалила на оногдашнім засїданю виасигнувати уступившому бурмістрови Мохнацкому річну пенсию 3.600 зр. Хоч в статутї міста признано таку пенсию таким бурмістрам, що сповняли свій уряд через 12 лїт, а п. Мохнацкий був лиш $9^1/_2$ лїт бурмістром, а 3 роки віцебурмістром, то признано ему задля заслуг около розвитку міста таки почетну пенсию.

Будова електричного трамваю в Чернівцях розпічне ся завтра. Доси наспіли до Чернівців три ваґони з шинами, а дальші посилки вже в дорозї, так що тепер і послїдна перешкода усунена. Будова розпічне ся коло двірця і має за місяць скінчити ся аж до публичного города. Дальша лїнія до Прута і зелїзничої стациї Фолькслїартен будуть аж на весні будувати ся.

Буковиньскі лїберали тїшать ся. З Відня прийшла вість, що проводир віденьских антисемітів др. Люеґер залишив свій плян приїхати до Радівців. Хоч ся вість ще зовсїм непевна, то вже лїберали радують ся, мабуть знають чому!..

О курку. В Звенигороді під Львовом живуть дві сусїдки Яндзьова і Порада, що від давна докучають собі в ріжний спосіб, при чім очивидно приходить до завзятих суперечок. На весні с. р. посварили ся обі господині о курку, котрій одна з них зробила якусь кривду. До сварки вмішали ся мужчини Сенько Яндзьо дївер Яндзьової і Порада чоловік одної з сусїдок. Мужчини не вдоволяли ся сварнею, а вхопили ся бійки, в котрій Яндзьо так ударив лопатою по голові Пораду, що той за кілька днїв помер. За то убійство ставав Яндзьо передвчера перед львівским судом присяжних, котрий узнав его винним 11 голосами, а трибунал засудив виновника на півтора року вязниці заосмотреної постом що два тижнї.

Знов одна клевета румунїзаторска. „Gazeta Bucovinei“ написала оногди вступну статю против рускої ґімназиї в Чернівцях, що нїби рущить волоскі дїти, бо ото съвященик Савчук, (імя правдиво волоске!) Волох-патріот, записав свого сина до рускої кляси ґімназияльної. Ми переконали ся однак, що се як звичайно проста видумка „G. B.“, позаяк Савчук записаний до 1. кляси нїмецкої. Сей факт доказує знов, яку запеклу аґітацию провадять румунїзатори в спілцї з кацапами, як Андрейчук і т. п., против рускої кляси ґімназияльної, котра помимо того і при богато трудніїших услівях принята числить стілько учеників, що й сучавска 1. кляса волоска.

Біцикль причиною нещастя. В Калинівщинї під Чортковом їхав якийсь пан на біцикли, на котрого вид сполошили ся коні, запряжені до воза Івана Павликовского зпід Чорткова. Віз нагле перехилив ся, а п. Павликовский упав з кізла так нещасливо, що замотав ся в упряж і довго волїк ся по каменю, причім так сильно покалїчив ся в голову, що нема надїї удержати его при житю.

Почтове куріозум. В Будапештї надав один пан австрийску корреспонденційну карту до Чернівців. Карта прийшла в час, але почта зажадала заплати 10 кр., бо надавець карти повинен був налїпити в Будапештї марку за 2 кр. Коли надасть ся мильно лист, то платить адресат 10 кр.; коли надасть ся в місци лист без марки, то платить адресат 6 кр., значить все подвійно. Навіть коли хтось в Румунії надасть лист і налїпить замісць марки за 10 банів лише марку за 5 банів, то тутейша почта жадає доплати 5 банів—2 кр. А за не доплачені в Будапештї 2 кр. жадає австрийска почта 10 кр.! Коли така постанова істнує в приписах почтових то час би ту постанову змінити, бо она певно не годить ся із справедливостию.

На шибеницю засудив суд присяжних в Яслї 28-лїтного почтилїона Йосифа Сливу, котрий дня 4-го квітня с. р. знасилив 14-лїтну дївчину Аґату Сетлик, а потім еї втопив у Вислоцї.

Перешкодили в забаві. Серед представленя в цирку в Кракові арештувала тамошна полїция минувшої суботи дуже елеґантного панка, що сидїв на першім місци і як найлучше бавив ся штуками цирковими. Зібрана публика не могла понять, за що такого „пана“ арештують! Доперва потім довідала ся, що той „пан“ — не аби яка птиця. Називає ся Гірш Шпрінґер, належить до міжнародної шайки злодїїв кишеневих, а сам оперував чужі кишиї на терені Прус і Швайцариї. Будучи паном з чужих гроший, приїхав собі на малий відпочинок до Кракова і пійшов троха розірвати ся до цирку... однак тут відпитала его всевідуча полїция і відпровадила его на дальший відпочинок до... арешту.

Складки. На *бурсу* жертвували п. Гнат Шнирх з Чернівців 5 зр., уч. Радомский з Кучурова Малого 3 зр., а Н. Н. з друкарнї Чоппа 50 кр.; разом зложено на сю цїль **653 зр. 60 кр.** Ш. добродіям складає видїл „Народного Дому“ сердечну подяку.

чину! Его пронимало одушевленем сьвітле приняте, яке зготовили ему і его хоробрим морякам при в'їздї до столиці, він чув кождий вистріл привитаня так з кріпости як з фльоти.

„На се треба хиба дурня, щоби собі представляти такі річи, що не можуть нїколи здїйснити ся,“ сказав Фріц в тонї нагани. „Може возьмеш студентів на адміралів, що?“

„Отсе видиш — ти съміеш ся з мене. Але се прецїнь так гарно, представити собі щось подібне; а все було таке природне! Я видїв себе самого і всьо так докладно.“

„Я знаю щось таке, про що далеко красше думати,“ сказав Фріц з усьміхом і не переставав бити бучком. „Нї, найлїпше я тобі нїчого не скажу.“

Але по недовгім намаганю дав ся упросити і тепер оповів цїлу історию з наймичкою. Може був би того і не зробив, як би не відчув був тої молодечої потреби мати повірника, мовчаливого сьвідка своїх тріюмфів.

Але тепер, коли вже порушив сю річ, мов би пекло его розвернути кожду іскру своїх молодечих, нагальних чувств. Ведель мов скаменїв з початку. Він бояв ся немало заглянути в ті незнані темні пропасти, що отвирали ся внерве перед ним. Але поволи видобували ся з тої темноти несталі образи. Стілько було в нїм дитинячої наївности, що слухав оповіданя Фріца по більшій части, як якої чудної, чарівної байки, в котрій особи належали до інчого далекого сьвіта, що не має властиво нїчого спільного з нашим естом, а однак чує наші чувства і думає наші думки.

Однак его серце товкло ся, і він бачив всьо виразно перед собою. Вправдї він виглядав ген на дорогу, де міг побачити людий, як вертали з церкви до дому і старав ся схватити ті дїйсні явища, пробував уважно дослухатись одностайного відгомону кроків на камінній дорозї, але знов порівало его оповіданє в цїлком иньший сьвіт. Оно занимало его чим раз більше, а опісля прийшло ему нараз на гадку, що се власне неділя і люди ідуть зі Служби Божої до дому.

„Але-ж се прецїнь великий гріх, Фріц,“ сказав він по его цїлім оповіданю. Він звернув ся зовсїм до него і поглянув на него трохи непевно, але з дивною повагою і блеском в очах.

„Ти дїйсно ще дитина“ сказав Фріц трохи огірчений тим, що Ведель показував против свого звичаю якийсь рід супротивленя. „Чи ти не чув, як вчера говорили про Зевальдзена?“ Властиво він думав про свого батька, але не хотїв его назвати. „То легко виставити десять заповідей і чеснот“, продовжав він, „але нехай се буде і сам парох, він їсть і пе, як его запросять на обід, аж ему лице зчервоніє як бурак, як от недавно у нас. І всї вони такі. Нї, мій хлопче, се тілько нас хотять держати під тим примусом, але я вже не хочу довше зносити сего, бо я вже дорослий.“

(Дальше буде).

Телеґрами „Буковини“.

З дня 17-го вересня 1896 року.

Відень. Цїсар вернув сюди сегодня зраня з галицких маневрів.

Відень. Програма подорожи цїсаря до Румунії вже уложена; цїсар побуде в Румунії штири днї.

Відень. Заступником президента палати панів ґр. Травтмансдорфа, котрий небавом має уступити, має бути бувший президент міністрів кн. Альфред Віндішґрец.

Будапешт. Сегодня відкрито міжнародний конґрес мировий при дуже численній участи відпоручників. Міністер внутрішних справ Перчель повитав конґрес іменем правительства, котре слїдить з інтересом за змаганями конґресу, і висказав бажане, щоби гадки конґресу діждали ся осущеня. Бурмістр Рат повитав конґрес іменем міста. Пасі з Парижа і бар. Суттнер дякували

серед оплесків за сердечне повитане. По уконституованю секций загостили участники конґресу на виставу.

Трієст. Місцеві ґазети доносять, що поліція заборонила народне віче, яке мало відбути ся дня 20-го с. м. з нагоди річниці увільненя Риму.

Петербург. Товариш міністра внутрішних справ Неклюдов помер нагло. Смерть викликала тим більше вражіне, що Неклюдов що йно в суботу став іменований управителем міністерства внутрішних справ на місци виїзджаючого Ґоремикіна. Ґоремикін відложив свою подорож.

НАДІСЛАНЕ.

ДР. ЗИНОВІЙ ЛЕВІЦКИЙ,

бувший оператор на ц. к. хірурґічній клініці проф. Майдля, ґінекольоґічній і положничій клініці проф. Павлика в Празї, відбувши студиї на клініках у Відни, Дрезденї і Берлині,

осів яко лїкар 1—3

хірурґічних і жіночих недуг

в Коломиї в рынку ч. 55.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

єної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаіна.

„Днїстер“

овариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

рше і одиноке руске товарпство екураційне, припоручене Всч. Дуовеньству і всїм вірним через преосьв. Митр. і Преосьв. Еп. рдинарияти всїх трех галицких архій, обезпечає будинки, скот, госпорскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по жарі, а договори заключені з першими Товаривами контрасекураційними подають **„Днїстрови“** жність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові и позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** ся **веїх можливих** комбінацій **в товаристві взаних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкостнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім ицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стовашене зареєстроване з обмеженою порукою, приимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові ґроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанем

В. Данилевич,

машинїст у бровари Шгайнера в Чернівцях, при ул. голоднй ч. 20.

Виданя „Буковини“.

Царівна. Повість Ольги Кобилянської, сторін 424, 8⁰, ціна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна, сторін 110, вісїмки, ціна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, ціна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ всї три книжиї коштують лише 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 197. Чернівці, субота дня 7. (19.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Гадки бувшого москвофіла.

(Статї надіслані).

(Примітка від редакциї: Сї статї прислав нам один з тих москвофілів, (він тепер уже б у в ш и й москвофіл), котрі признають лише дві дороги: або Москаль або Русин, а посередного „рутенства“ разом з его тарабарщиною не признають. Таких москвофілів в австрийскій Руси ще не богато — і що найдивнїйше: найбільшими ворогами їх суть москвофіли-рутенї (староруси), котрі мабуть інстинктовно відчувають то, що держать ся і жиють лише завдяки свому невиразному становищу. Не думаємо, щоби сї статї бувшого москвофіла наверпули на праву дорогу тих дїтваків-рутенців, котрі на вид фонетики стають на голову і на цїлих зборах тов. ім. Качковского не знають о нїчім иньшім говорити, як о фонетицї; але сподїваємо ся, що незаслїплених москвофілів (особливо декотрих з молодших) вее таки сї статї застановлять, тим більше, що писав їх чоловік уже старший, котрий був окрасою своєї партиї і працював для тих ідеалів, які у більшости москвофілів суть лише фразою без змісту. Арґументи такі, які стрічаємо в „гадках бувшого москвофіла“, міг зібрати лише чоловік, що належав до москвофільскої партиї. Подібні гадки бувшого москвофіла (з молодших) містили ми в *Буковинї* 1894 року).

1. Москвофільство партия мертва.

Хто у нас (на Буковинї) слїдить подїї послїдних лїт, той мусїв переконати ся, що партия українъско-руска зробила в кождім взглядї успіхи вельми значні. Здобуток чотирьох мандатів в соймі краєвім (правда, два желїзні характери із них попали у византийску неволю), засноване рускої друкарнї і ґазети щоденної, заложене досить великої бурси, одержане наперекір чималим змаганям ворогів рускої ґімназиї і наконець переперте у школї фонетичної правописи — се суть річи, котрі всякого спонукують висказати признане партиї. Здобутки сї не лиш дали доказ жизненности напряму, але й устаґили на будуче сю жизненність і додали значних сил дотичному орґанїзмови.

Я нарочно говорю тут о українъско-рускій партиї, а не о народї українъско-рускім, бо маючи на оцї ще другу партию, котра усмотрює сей нарід для об'єдиненя з народом московским, хочу, не даючи з упередженем першенъство одній перед другою, об'єктивно розсїдити вартість одного напряму і другого.

Наразї обмежу ся загальним противоставленем реальних успіхів з обох сторін для себе самих. Питаю ся: якими успіхами можуть москвофіли повеличати ся в послїднім десятилїтю в Австриї? — Нїякими, або скорше неґативними. У всїх своїх предприятях терплять они здавна рішуче фіяско. Протести їх против фонетичної правописи пропали без відгомону; спорядителї купчанківского віча посрамили ся; посрамила ся і депутация до Відня, а вкінци навіть і православна буковиньска консистория, що була так довго оплотом об'единителїв, начала наближати ся до народовців. Всї сесї невдачі можуть сьвідчити двояко: або партия москвофільска в собі гнила і позбавлена жизненної енергії, або обставини внїшні не дають їй дихати і ґамують і спиняють єї розвій. Побачимо далї, що має місце і одно і друге. Припімнувши, що ся партия з особливим уподобанем любить називатись старою, менї насуває ся на гадку, мов би она пережила свій вік і була близькою смерти, а в такім разї можна єї уважати з огляду на слабі сили і з огляду на наступившу вже у неї смерть моральну — партиєю мертвою.

2. Москвофільство ідеальне.

Натякнувши на моральну смерть партиї, у мене було на оцї москвофільство наше фактичне, домородна фалянґа кацапетвуючих поклонників царя-батюшки, котра не знаючи язика московского і не силуючись навіть его знати, бавить ся тільки в полїтику, не розуміючи ідеї москвофільства і видячи головну задачу свого житя в обкиданю болотом партиї народовців. З сею фракциею в глубинї душі я нїколи не солїдаризував ся, овшім чув завше в дусї глибоке против неї обурене. І коли прилюдно вперед я не вирік ся єї, то лишень в на-

---

4)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Хр. Вінтергіельма.

(Дальше).

Він підвів ся, упорядкував свое одїне з поважною, трохи рішучою міною.

„Ба, але оно написано,“ замітив Ведель осторожно і з сумнївом.

„Що написано? Богато написано, чого не держить ся нїхто. Дай своєму батькови або пароховi по правім лици і чекай, чи они наставлять тобі лїве? Ха-ха! Нї, розумієш, се вже мусить раз скінчити ся, щоби з нами обходились, як з дїтьми.“

Ведель підвів ся; они опустили луку.

„Але подумай тілько, як би Маруся се розповіла була! Я не розумію, як ти міг відважити ся!“

„Ах, женщини не суть такі строгі, за яких видають ся,“ відповів Фріц в легкім тонї. Він пригадав собі фразу свого вітця зі вчора, а она надавалась так добре до теперішньої ситуациї.

Коли Ведель пізнїйше прийшов до переконаня, що Фріц безпечно мав слушність, а він також не хотїв оставатись в зрілости позаду него, не пішло ему так добре, як Фрїцови.

Він вишукав собі спосібність одного дня, коли дома було велике пране в прачкарни. Сей дімок лежав далеко на сторонї і надавав ся знаменито для маленької ідилї, що мусїла бути скрита перед сьвітом. Але дївчина у Стенердзена не мала вже сїмнайцять лїт, але певно з двайцятьпять, а потому она вже пережила була пятий акт любовної траґедиї і не мала зрозуміня для пустої дитинности малого, дрібного хлопчини. Отже на перше сьміле зближене Ведля відповіла тим, що вдарила его поза уха мокрою сорочкою, що як раз викручувала. По сїм привитаню наступив другий удар і третий з тим успіхом, що уступаючий напастник вкінци посовґнув ся на камякій підлозї і сїв у шафлик, повний білизни намоченої в водї. Тяжко діткнутий опустив побоєвиско з достаточною прохолодою, щоби зрозуміти, що вправа сопр de main полягає на докладнім обчисленю відпорної сили неприятеля.

Він був на стілько проворний, що промовчав свою програну, але его відвага не упала; невдача подразнила его тим більше до нових подвигів, при котрих міг би побідити. За тяжко ему було зносити таку ганьбу і не тревало довго, коли міг зміряти ся з Фрїцом, котрий з них більше побідоносний.

IV.

Вечером, коли Фріц мав яко студент відїздити до столиці, до Христианії, пішов до малого моста. Спомини его дитинячих лїт відозвали ся тепер в нїм, коли стояв перед новим роздїлом свого житя і его щось немов би тягнуло попращати ся з тою околицею, котру він знав в кождім закутку, в кождім осьвітленю, так само в веснім, як темнім і сумнім. Широкі тїни тягнули ся остро і темно від берега по гладких плесах ріки. Але горі над хребтом гір зачервонїло ся заходяче сонце небо так ясно, що він міг почислити там дерева, а в долинї під ним блищали вікна розкинених хаток мов в огни. А Ельва плила спокійно, з тим самим відвічним шепотом — завсїгди нова, а прецїнь стара, цїлком як ся громада, котру мав тепер покинути.

Ему здавало ся, що се вже богато лїт, відколи він може запамятати, зайшло так богато змін. Не мало померло, дехто вибив ся на верх, але він сам вирїс разом з ними всїма і тепер, коли вся цїлість, так люди, як і околиця, стояли перед его очима — було оно таки одно і те саме. Але там у стол. — буде певно всьо нове, певно більше, богатше, ріжнороди[illegible]ше. Чи буде також приємнїйше і лїпше? Він уложив свої плани, витичив собі дорогу, котрою мав іти, щоби на найкоротшій дорозї осягнути цїль, котра зближає людськість до поняття краси. Ал[illegible] проте він стояв тепер мов би перед скоком у потемок.

Він ледво почув, що Ведель Стенерзен зближав ся. Сей прийшов, щоби умовити ся про завтрішню їзду, але не хотїв довше бавитись; він казав, що мусить спішити ся до дому, а потім зайшли ему очи кількома дурними сльозами. Се прецїнь так дивно кидати матїр і вітця і всьо, до чого він призвичаїв ся. Однак Ведель відвернув ся на-нїм, щоби укрити зворушене, затиснув соломяний капелюх глубоко на чоло і зачав малювати тонкою студентскою паличкою якісь фігури на мостовім помостї.

дїї, що она поверне скоро до ідеалу москвофільства, як я его розумію. А розумію я его так:

Жадний ученый і жадна наука не могла і не буде могла менї доказати, чи нарід малоруский і московский de jure повинен бути один нарід, чи два віддїльні самостійні народи. Правда, у нас ще часто беруть ся переконувати других сим родом доказів. Але кого они переконали? Я думаю, що тільки людий не зовсїм зрілих. Треба знати, що взглядна переконуюча сила в сїм поступованю лежить в незнаню доказуючих точок противника. Дійшовши до сего критичного пізнаня, кождий чесний, неупереджений чоловік повинен у сїм разї признати слушність так народовцям, як і москвофілам. Отже коли каже хто, що племя московске і руске повинно бути одним народом, то гадка ся сама по собі не є в нїчім гірша від гадки, що нарід один і другий суть два віддїльні народи. Так означене москвофільство я називаю москвофільством ідеальним. Єму розуміє ся противоположне українофільство ідеальне.

3. Москвофільство і українофільство против себе.

Гадав би хто, що коли одна гадка рівно добра, як і друга, тодї треба їм дати волю і перевести в житє обі разом. Та ба! Годї садити на однім кавалку поля двояке зерно, годї садити лїс і хлїб разом. Насїнє і одно і друге — добре, та що з того, коли в суміш садити чи сїяти не можна...

Оно нїби-то і можна, та тільки плодів не буде, хиба що насїнє і робота пропаде. (А такі славні сіячі на практицї — то загал наших москвофілів, то наша боголюбива староруска партия зі своєю тарабарщиною языковою, зі своєю малорускою мовою обходовою і общерускими „притязаніями“). Але не лишень робота в сїм разї пропадає — се ще пів біди-лиха: пропадає ще і поле, поле кровію наших вітцїв здобуте і нам в спадщинї передане — пропадає і нидїє наш нарід (або тїснїйше сказавши, та часть народу, котра повірена опіцї і проводови такої безголової інтелїґенциї, як у нас — що і представляє собою сїячів).

Отже хоть і рівні собі по гідности ідеали українофільства і москвофільства, то все они не можуть бути разом переведені в житє, бо тут они взаїмно нищуть ся — мов той огонь і вода.

4. В імя людскости!

Українець — або Москаль! „Хохолъ“ — або „кацапъ“. Рішатись треба! Не можна служити Господу і мамонї. Але як рішати ся? У нас не одна біда, а десять. А може найгірша та, що у всякого „свій“ розум, кождий хоче бути оригіналом. Єсть у нас „русскіе“ москалї, є „русскіи“, є і „рускй“, і Біг зна', які ще є. Та на нещастє і межи народовцями єдности нема. За винятєм фонетичних часописей нема і двох газет писаних одинаковою правописею. Се немов прокляте якесь. Twardy jak Rusin — каже польска пословиця і Біг-ме, правду каже. І та „твердість“ у поодиноких така сильна, що жене їх иногдї на осліп к поступкам супротив противника не лиш нелицарским, але просто нечесним, підлим. Тому заки стану розслїдувати дальше сесю справу, то думаю, що не злишне буде припімнути ту кождому, що ми перше всего люди, потім Славяни (винні братерску любов не лишень „непризнаючим ся до славянства“ Полякам, але і „гнобителям Славян“ Москалям, а вкінци вже Русини, що себе не повинні меньше цїнити як других; длятого ми нїяк не повинні-б пр. чисто руску гімназию в Чернівцях прозивати „чумою“, або посилати своїх дїтий для уникненя науки мови рускої на об'учене волоскої мови.)

5. Москвофільство дїйсне за границею і у нас.

Москвофіли австрийскі і москвофіли росийскі стоять на зовсїм рїжнім грунтї. Послїдні складають властивий штаб, а наші то лишень прихвостнї. (Противно майже знов річ має ся з народовцями. Тут знов ми маємо більшу перевагу перед Українцями, хоть ті від нас о много численнїйші). Росийскі москвофіли — говорім, що хочемо — стоять на реальнім грунтї і після них можна сконстатувати прикмети москвофільства на реальній підставі.

Що є точкою відрїжняючою двох народів? Може походженє? може раса? може однакові звичаї і обичаї? Нї, і ще раз нї! Дарма, що примішку татарску закидують Москалям їх вузколядні вороги, хотячи доказати, будьто они не Славяни, а таки справдїшні монголи. Навіть як би у них не було і каплї крови арийскої, а тільки чиста татарска і они-б говорили славянским язиком — они й тодї мусїли-б називати ся Славянами. Бо відрїжняючою точкою народів — се-б то наций — є і остане ся тільки язик.

Тепер пригляньте ся, які Великороси, се-б то „общерусскіе“ із наших москвофілів. Они сараки „по русски“ не вміють. Вся московщина у них тільки „притязаніе“, т. є. претенсий. Ну, а претенсий собі претенсиями — і коли жаба хоче волом бути, то она тому ще ним не є. — Противно закордонні москвофіли: они — мовляв цивїчно — уже дїйсні воли. Они знають „обще-русскій“ язик; они можуть старати ся о вщеплене малорускому народови своїх ідей і можуть іти і навіть ідуть до якоїсь ясно визначеної мети. У них є огнища, прилюдні школи, де вчуть московского язика... Того всього у нас як не було, так і нема, — так і не може бути.

(Дальше буде).

„О певно, се трохи дивно,“ сказав Фріц спокійно, розглядаючись по околици, „але, мій Боже, та-ж се тілько чотири милї.“

„Менї здає ся, що то всьо одно, як би було і чотириста,“ відповів Ведель з мягким, жалїсним виразом в голосї. Він пішов геть. Фріц глядів за ним дивним поглядом, в котрім мішала ся прихильність приятеля і усьміх більшої дозрілости дорослого молодця над дитинячим умом. Він чув ся мов тим пороставочим птахом, що вже уносить ся на своїх крилах.

В тій хвилї, коли хотїв рушати, задержав ся нагло назад. Він зобачив Марусю над ріков. Она як раз зійшла до води з великим кликом біля, котре хотїла полокати і сьпівала собі при тім веселу пісоньку. Ой так, се вже давно минуло — вілька лїт тому — хотяй в тій хвили він пригадав собі всьо так докладно, як би се вчера стало ся. Она тепер віддана, віддана за Нільса, що вже тогди старав ся о ню, і зітхав. Нільс був тілько сином огородника, а що его найстарший брат мав унаслїдити дім, мусїв Нільс піти як найрячче в сьвіт і служити. Не був він хорощий, противно довган з згорбленими плечима, що зза-рання згорбились від праці в поли. Кождого разу, коли він вступив до кухнї, була Маруся не мало зла, що він глядїв на неї тихо-мовчки довго-довго, як скидав шапку і відгортав довге волосся з спoченого чола тою рукою, що не вміла нїчим иншим орудувати, як лише сокирою і вилами, що він правильно в понедїлок, коли дістав свою заплату, казав: „Я купив тобі маленьку шпильку,“ а потому додавав так само правильно: „а прецїнь я тебе так люблю, Марусю!“ Але она була незворушима — розуміє ся ще більше, коли позискав був еї любов.

Однак прийшов і той день, де нан і панї Рандель не могли вже довше бути слїпими. Треба було дїлати скоро і рішучо і Рандель уладнав всьо скоро з Нільсом, котрому очивидно справа з Фріцом не була дуже до смаку. Але він згодив ся остаточно уважати Марусю за невіддавану вдову, як то говорить ся звичайно. Окрім того обіцяв Рандель обезпечити еї будучність. Тяжше прийшло ся панї Ранделювій з Марусею, котра якийсь час опирала ся переговорам, але й она піддала ся, коли Фріц зовсїм пасивно заховував ся, а еї романтичні сни мусїли безусловно уступити перед грізною, невмолимою дійсностию. Супружество помістили в домі одного морака і устроїли для Марусї малу крамницю. Всьо провадили они дуже старанно і щасливо; обоє згаджали ся з собою дуже добре. Сї найстарший синок не мав згорблених плечий Нільса, а другий за те був такий самий довган.

Фріц зійшов до неї.

Коли она почула его кроки, відвернула ся з своєї схиленої постави на сторону і випростовала ся трохи, опираючись одною рукою в поясї, а другою держачи білизну в водї.

„Я завтра від'їзджаю, Марусю, и зістав тепер студентом.“

„Еге, я чула.“ Она випрямила ся тепер цїлком, і глянула на него. Легкий румянець перелетїв через еї лице, але се могло бути наслїдком так добре внішної, як і внутрішної причини.

„Мушу отже тебе ладно попращати, Марусю“, сказав з легким усьміхом. „Знаеш прецїнь, що... слухай, Марусю, ти прецїнь не гнїваеш ся більше на мене?“

В цім зворушило ся гораче чувство закиду чи жалю і трохи було сего слїдно в его поглядї і в его голосї.

„О, зовсїм нї,“ відповіла свобідно. „Се все було тілько дитиньство, ви-ж прецїнь знаете.“

„Кажеш менї „ви“, Марусю? Так я мушу очивидно думати, що ти гнїваеш ся на мене.“

„Прецїнь я мушу тепер говорити „ви“, бо ви стали таким делїкатним паном і дорослим студентом.“ Она оглянула молодого, пристойного мужчину від ніг до голови, як він стояв перед нею в своїм новім лїтнім уборі зручно, легко і свобідно, встромив руки в бічні кишені та перехилив круглий фільцовий капелюх по свому звичаєви трохи на бік. Его будова тїла стала з лїтами сильнїйша, а постава цїкійша, і взагалї він вирїс дуже. Мав острійший вираз в правильних, но матери унаслїджених чертах; особливо стягали на себе увагу делїкатне тїло і хороші, малі, змислові уста з рожевими губами. Але з того молодечого лиця виглядав розумний, спокійний погляд батька і так само пригадувало на него кучеряве, темне волосє, як укладало ся на чолї та на висках.

Фріц держав стебелинку в устах і оглядав докладно роскішне рамя Марусї, як она его підносила, щоби відгорнути кілька докучливих червоних волосків з чола. Его гнївало трохи, що она споглядає на него так спокійно, майже усьміхнена, бо він думав, що в сій хвили зворушить ся у неї, так як у него, трохи давного

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 18-го вересня 1896.

З інспекцийної подорожи міністра рільництва. Гр. Ледебур приїхав в середу до Дорни Ватри і загостив до купелевого заведеня. Міністер оглядав там все докладно, висказував кілька разів своє повне вдоволене. На бажане краєвого президента згодив ся міністер, щоби старе жерело називало ся після імени міністра „жерелом Івана.“ Опісля від'їхав міністер до Айзенталю для звидженя копалень манґану, де тоді відбули ся два розірваня динамітом. В Якобенах оглянув міністер полокане руди, топлене металїв і т. д. та висказав своє вдоволене з цілого уряджења копалень.

В Нових Мамаївцях відбуде ся в неділю в полудне отворене читальні „Рускої Бесіди“ в домі Івана Якубовича. Подаючи се до загальної відомости, надіємо ся, що на то народне сьвято прибудуть читальники і нечитальники з доохрестних сіл.

В Залїщиках відбуде ся перше представленє руского народного театру в суботу, дня 19-го с. м., а не в неділю, як ми се вчера доносили.

Знесенє тайної кваліфікациї зелїзничих урядників є вже фактом. Після §. 78 нових приписів, виданих міністерством зелїзниць, має ся кождому урядникови і аспірантови на его жадане предложити протоколярно зміст кваліфікациї з поученєм, що ему приседугує право до 8 днїв внести против тої кваліфікациї евентуально зажалене. О зажаленю має рішити той наставник, котрий має справоджувати кваліфікацию. Як бачимо, зроблений вже перший перелом в сій для урядників так важній справі. Маймо надію, що тепер і иньші міністерства возьмуть під розвагу знесенє тайної кваліфікациї своїх урядників.

В справі недостачи здайних гроший оголошує галицка краєва дирекция скарбу: В остатних часах дишли до відомости властий скарбових наріканя на недостачу в обізї здайних гроший по 2 гелери і по гелерови. Щоби тим наріканям зарадити, подає краєва дирекция скарбу до загальної відомости, що поручила всїм п. к. касам, щоби мали в припасї в відповідній скількости здайні гроші бронзові по 2 гелери і по гелерови і видавали їх як найбільше при виплатї або в дорозї вимінї зголошуючим ся сторонам.

Бар. Мустацца — польским комісаром! Що? спитають ш. читачі, бар. Мустацца, дїйсний проводир буковиньских румунїзаторів, польским комісаром! Так! Послухаймо, а довідаємо ся щось дуже цїкавого: В Чернівцях приготовляють ся всї — з виїмкою Русинів — до громадских виборів в осени. Лїберали і Поляки почали числити свої сили, а головно Поляки обчисляють, що при солїдарности польских виборців можна-б виборити більше мандатів. Се озлобило румунїзаторів, і орґан бар. Мустацци накинув ся на Поляків на свій лад та закинув лїбералам, що то они „відкрили“ на Буковинї Поляків. На се відповідає місцева Gazeta Polska досить досадно і грозить, що бар. Мустацца при виборах буде мусїв добре числити ся з польскими голосами, той сам бар. Николай Мустацца, „котрий в 1863 р. саме тут на Буковинї був комісаром польского національного правительства підчас польского повстаня“! Знаємо, що бар. Мустацца нераз сим своїм „патріотичним“ становищем чванить ся. Бідний він, той бар. Мустацца, як часто він зміняє свою барву: спочатку був польским комісаром, опісля нїмецким лїбералом (коли приходять вибори), в соймі „опікуном“ руского народу, а в дїйсности румунїзатор першого сорту! Як то називають таке сотворінє, котре міняє так часто свою барву чи там шкіру?...

Значна крадїж. В канцелярії краківскої школи реальної украли сими днями 2000 зр. По кількадневнім пошукуваню удало ся виновника виследити в особі 22-лїтного сдюсара Скульского, при котрім ще найдено 1200 зр. Скульский мав ще спільників при тій крадежи і за ними слїдить тепер краківска полїция.

Скажений пес. В селї Тухольцї під Климцем сказив ся пес, що заєдно стояв на привязи. Він перегриз ланцух і пустив ся сьвітами, кусаючи по дорозї всїх і всьо, що лише стрітив. В самій Тухольцї покусав двоє чи троє людий, в нїмецкій кольонії Фелїцинталь коло Сморжа стрітив пес похорон і тут в великій товпі людий покалїчив 27 осіб; погнавши дальше до Сморжа, покалїчив одну жидівку в груди, другу в лице, а трету в шию, при тім покусав богато псів і худоби. В Мохнатім покусав три особи, в Матькові богато псів — але там его вже убили колом в голову. Всї пси в тих селах вистріляні. Покалїчені Нїмці-кольоністи виїхали до заведеня д-ра Буйвіда в Кракові, а наші селяни ходять до Верецких на Угорщинї, де їм лянїсують рани і дають якісь „мушки против скаженини.“ Страшно тепер переходити від села до села.

Крадїж дитини. У Відни викликала великий розголос крадїж малого півторалїтного хлопчика. Хлопчик бавив ся з своєю сестрою і иньшими дїтьми, коли надійшла незнакома женщина і обіцяла їм щось купити. Та женщина вже попередними днями зближала ся до тих дїтий і все обіцювала якісь дарунки. Сим разом дїти ей послухали, але коли дївчинка пішла купити сливок до ґрайзлерника, щезла та женщина з хлопчиком. Полїция не мала жадних даних, хиба тілько, що та женщина була чорно вбрана, а хлопець без капелюха і босий. Через кілька днїв не мали пошукуваня полїциї жадного успіху, а в містї розповідали собі люди найрізнїйші річи. Одного ранку дістала панї Райхельт, мати украденого хлопчика, від „баронової Р. Л.“ лист, в котрім повідомляє ей, що хлопчик находить ся в добрій опіцї і верне домів аж коли буде великий. По довгих пошукуваних удало ся віденьскій полїциї в середу виследити ту чорно вбрану женщину. Називає ся она Марія Барта. Она втратила недавно власну дитину, а попавши в якийсь стан божевільства хотїла винагородити собі ту втрату і вкрала того хлопчика. Ей прихоплено на стациї Кірлїнґ, коли хотїла з хлопчиком виїхати кудась дальше. Ей арештовано, але она в сій хвили видобула револьвер і вистрілом в уста відобрала собі житє. Украденого хлопчика віддано матери.

Незвичайну петицию, бо заосмотрену сїмома мілїонами підписів, вручив сими днями „союз християньских женщин сьвіта“ королевій анґлїйскій Вікторії. Петиция написана в 44 язиках і просить державні власти о підпору в борбі з піяньством і з розповсюдненим в Анґлії, Індиях і Хінах звичаєм куреня опіюм.

Смерть воздухоплавників. Страшний випадок лучив ся дня 2-го серпня у великім парку в Кіне в Америці, де розіграв ся заклад між двома воздухоплавниками, Франком Якобзеном, котрий вже 105 разів їздив бальоном, і якимсь Діддем. Оба мали з означеної висоти спустити ся на землю за помочию падаків. Бальони піднесли ся в воздух рівночасно. Бальон Якобзена експльодував у висотї 150 стіп. Виравїй удало ся Якобзенови відчепити падак, але не міг его отворити і він впав, ламаючи собі руки і ноги, в численно зібрану товпу, в котрій була і его жінка з сином. Небавом потім він помер. — Того самого дня лучив ся такий самий випадок в Давос. Воздухоплавник Борзен зачіпив ся з своїм палаком о дерево. При тім зломав собі хребет і згинув за кілька хвиль.

чувства, трохи тужної згадки за минувшими щасливими хвилями.

„Але чи ти тепер дїйсно щаслива, Марусю?“

„Щаслива? Чому не мала би я бути щаслива? Менї добре в кождім взглядї і Нїльсови іде добре в роботї і з моєю крамницею поводить ся як найлїпше, а ваш отець був такий добрий... о, певно, нам веде ся досить добре.“ Она поглянула на долину і зігнула ся полокати білизну.

„А Нїльс?“

„Ах, ему певно добре, коли менї добре,“ сказала скоро і випростувала ся. Відкинула трохи голову назад, не зміняючи однак виразу лиця. Так він не думав очивидно над своїм питанем, але коли она его не розуміла, або не хотїла розуміти, то було лїпше дальше не питати ся за тим.

„Ну, так я мушу вже попрощати тебе,“ подав їй руку, котру она стиснула. Ей рука була мокра і відпрана, а она говорила тілько з байдужною ґречностию, тримаючи при тім безнастанно у водї білизну, як би на довшу розмову не надїялась, або не бажала собі ей.

„До побаченя!“ додав Фріц.

„Вже-ж ви певно прийдете на вакациї назад до дому. Студенти відай мають так само вакациї, як дїти у школї?“

„Певно... adieu, Марусю!“

Пішов. І в самім дїлї він був трохи злий на себе, що дав себе унести молодечому жарови, що нагнав на него мов би серцевий сум за минувшиною задля тої перерваної знайомости. Се була романтика і не повинна була взяти гору над новочасним критичним способом понимана.

А потім се чувство навіть не знайшло відгомону у неї. Она була задоволена Нїльсом, тим бридким верблюдом, і своєю крамницею і своїм домом. І добре прецінь, що все скінчило ся в той спосіб. Коли вже їй було легко про те забути, ну-ну, то не було що більше говорити про ті річи.

„Кожду годину утїхи, що осягнеш на тім сьвітї, мусиш окупити журбою та гризотою. Але журба не потребує так довго тревати, як возьмемо ей на розвагу. Се спостерігаємо прецінь у всїх класах суспільности. Коли один або другий заражений хоробливою романтикою, то се не есть нормою для других і не конче треба нам задля такої річи відказуватись від утїхи і уживанія житя. Залежить на тім, щоби знайти границї, але не уникати, або вирікати ся.“

За той час, коли молодий фільозоф клав на тім фундаменті систему, стояла Маруся на тім самім місци і дивила ся за ним, доки не зник на скрутї за домами. Через цілий час она боролa ся хоробро, щоби бути спокійною в тій годинї розлуки, що пригадувала їй єю першу найприкрійшу. А тепер ринули сльози, хотяй она не знала про них, аж коли їй потекли по лици. Потім сїла на зеленїючий пень, що там лежав від довгих лїт, а біле лежало трохи у водї, трохи на березї. Як часто она сидїла тут в снах ясного щастя! Як она его дуже любила, а яке тверде і тяжке було житє тепер!

(Дальше буде).

Телеґрами „Буковини“.

З дня 18-го вересня 1896 року.

Відень. Найвисший трибунал відкинув зажалене буковиньского товариства банкового для торговлї і ремесла против фінансової дирекциї в Чернівцях в справі доходового податку від депозитових контокоррентних ґешефтів.

Будапешт. Вчера мала наради перша комісия міжнародного конґресу мирового в справі міжнародних судів мирових і про застановленє уоруженя. Друга комісия вела наради над постійною комісиєю для Африки і европейскої унії митової, а третя комісия над реформою армій, міжнародною мовою і поєдинками. Над всїми сими справами будуть ся ще вести публичні наради.

Льондон. Райтера Office довідує ся, що в Анґлії викликали здогади европейскої праси, мов би Анґлія хотїла скинути султана з трону, загальне здивованє. Міжтим Анґлія поступає згідно з иньшими державами; коли-б однак держави не найшли жадного средства, аби зробити вже раз конець різнам в Туреччинї, то не оставало-б ся Анґлії нїчого иньшого, як відтягнути ся від цїлої акциї, в надії, що положенє полїпшить ся

НАДІСЛАНЕ.

ДР. ЗИНОВІЙ ЛЕВІЦКИЙ,

бувший оператор на ц. к. хірургічній клініці проф. Майдля, ґінекольоґічній і положничій клініці проф. Павлика в Празі, відбувши студиї на клініках у Відни, Дрезденї і Берлині,

осів яко лїкар 2—3

хірургічних і жіночих недуг

в Коломиї в ринку ч. 55.

ВАЖНЕ

для кождого, головно для всїх Ц. К. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людий є повідомлене, що істнуюче тут уже від *богатьох лїт, на краевій виставі в Чернівцях 1886* р. визначене „почестним признанем

Переплетниче заведене Кароля Кобриньского

тепер через набуте найновійших машин, писем і иньших знарядів значно побільшило ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушеву ч. 12*, другий вхід також від *улиці лелївої ч. 11.*

Заразом приступив довголїтний фаховець, пан Еміль Канюк яко спільник сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

—о Кароль Кобриньский і Еміль Канюк о—

з управленим персоналом всї фахові роботи, як: оправленє книжок, роботи ґалянтерийні, друк на стяжки до вінців, окрасу до ґафтовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людий по найнизших цїнах як найлїпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанем

1—10 **Кобриньский і Канюк.**

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втираня:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за річник, а всї 7 разом за 7 зр.

З пересилкою почтовою 7 зр. 30 кр.

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Ґуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях, улиця Мецґера ч. 25.**

В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (44—100)

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбарателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ І СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довірє, оказане так часто попередній фірмі, і прошу укланно, мати те саме довірє на дальше і для мене, при чім запевняю, що все стараттму ся задоволити шановних гостий **добрими товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о части замовлена і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаіна.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенъству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариями всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористийші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зарестроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, на поруку двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую **безплатно** через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братиньому.

З поважанем

В. Даниленич,

механік у бувшим Шнайдера в Чернівцях, при ул. ґолівній ч. 27.

Виданя „Буковини“.

Царівна. Повість Ольги Кобилянської, сторін 424, 8°, цїна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа, сторін 110, вісімки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день святої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ всї три книжкї коштують лише 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні	Поїзди особові	Поїзди мішані	Відходять	Поїзди поспішні	Поїзди особові	Поїзди мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	11^{28} . .	6^{57} 10^{28} 5^{50}		До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47} . .	9^{41} 10^{29} 5^{38}	
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлібоки	3^{29} . .	9^{12} 10^{00} 5^{23}		До Ґлібоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12^{03} . .	7^{17} 10^{48} 6^{16}	
З Новоселиць, Садаґури	. . .	. . .	11^{13} 9^{50}	До Садаґури, Новоселиць	. . .	. . .	4^{30} 6^{21}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 198. Чернівці, неділя дня 8. (20.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромѣ неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Гадки бувшого москвофіла.

(Статї надіслані).

(Дальше).

6. Моя сповідь.

Для точнїйшого зрозуміня моїх гадок я винен читателеви об'яснене, яким способом я із москвофіла став ся народовцем.

Одного разу росказував менї один народовець, як то раз якийсь молодий москвофіл перескочив пліт московщини і попав у народовский сад. Сей молодий чоловік — звім его пр. Г*— оповідав опісля, що він готов був застрілити ся зі встиду, коли зїйшов ся з своїми давнїйшими единомишленниками. Чого він мусїв встидати ся свого вчинку? Певно поступив або глупо, або підло. Бог з ним! Видко, набрав „непереконуючого переконаня.“

Але я его знаю: він ще молодий. Ось зрозуміє з часом лїпше і — буде меньше встидати ся: слава тільки Богу, що не застрілив ся. — Та лишім се. Я обіцяв росказати, як я став ся народовцем.

Яко чоловік дуже педантний не можу однак уперед ще не сказати: як то я став ся москвофілом. Отже слухайте байку:

Родив ся я над Прутом під Чернівцями, в селї скрізь-на-скрізь рускім (навіть попи тодї там инакше не вміли), і — як не могло инакше бути — навчив ся я й говорити по руски. У школах учив ся я також і по руски, при чім незмірно дивувало мене одно: замісць щоби лекше, менї училось о много трудїйше по руски, нїж по нїмецки. В пятій клясї ґімназияльній (де, мимоходом сказавши, нїмецку ортоґрафію треба знати не гірше професора) я нїяк ще не проникнув тайни правописи рускої. Та оно й не могло бути инакше, бо правописи рускої мабуть не знали і ті, що спорядили всїлякі книжки, де читало ся: то „журавлѣ“, то „журавлй“, то „журавли“, а навіть були такі безбожники, що печатали „журавлї“. І кому тут було вірити? Чи то був такий великий гріх, коли ученик зі своєї сторони обогатив види рускої правописи і написав „журавле“ (*е* з дашком). Мене брала безнадїйність. В V. ґімн. клясї і притім бути ще не согіршим учеником і не знати рускої правописи, ба навіть не мати надїї, колись її вивчитись — то щось дуже пригноблююче. Аж тут случай вибавив мене.

Один мій бідний товарищ ходив часто до „Рускої Бесїди“, де сповняв обовязки „лявфбурша“. За то міг в ночи при товарискім сьвітлї учитись, читати ріжні ґазети і ще де-що. Сей мій товарищ чув у Бесїдї когось оповідаючого, як виговорюють Москалї поодинокі букви. Сю вість він удїлив от так жартом і менї. Виговором тим (він був від правдивого московского ще дуже далекий) я став собі читати рускі книжки (от-так, знаєте, пуста хлопяча натура!) і коли привик більш-менш до него, то узрів, що мов би чудодїйними чарами прозрів я в справі рускої правописи (етимольоґічної) і став правильно єї ужívати.

Потому читав я книжки росийскі і бачив, що там так, як у Нїмцїв одностайна правопись, чого у наших зовсїм не було. Потім аж чув я про спір о москвофілах і українофілах, і бачив лад в словесности росийскій і безголове у нас... Потім читав я Лермонтова „Герой нашего времени“ — так пильно читав сей твір, що навіть цїлий день не ходив до школи; і по прочитаню сего чудного романа (risum teneatis!) став я з погордою дивити ся не то на Українцїв, але і на наших недопечених москвофілів, котрих тарабарщина менї дуже обридла... І так став ся я Москалем.

Потім я старав ся вивчитись справдїшнього великорускаго язика і істориї Руси і можу сьміло сказати, що допровадив знане дотичне до можливих для живучого in diaspora Москаля границь.

Тепер я нераз питаю ся: чи дїйсно „Герой нашего времени“ зробив із мене

---

5)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Юр. Вінтергіельма.

(Дальше).

V.

„Adieu, пане професор! Я хотїв би подякувати вам за прохід, але чую, що не потрафлю так, як би я хотїв. Передо мною розкрило ся нияк богато нового, а ви пробудили не одну думку у мене.“

„О, мало за що, мій дорогий Рандель,“ відповів професор Барт, стискаючи Фріцови щиро руку, „тїшить мене, що вас се занимало. Впрочім я дуже нерадо запускаюсь з молодими людьми в розбиране питань віри і науки. Їх часто зле зрозуміють і попадають в пересаду. Отже мусимо виходити з того, щоби не перескакувати ні одного огнива і що остаточно прийде граница, де устають всякі відомости, а кождий з нас мусить зачинати вірити, відповідно до свого переконаня. Але ви поступили, здаєсь, на самостійній дорозї уже так далеко, що можете глубше думати, як звичайно молодїж є в силї. Я хотїв би впрочім дальше з вами побалакати; — він глянув дошлюючо на Фріца — скажіть, коли маєте охоту більше побалакати про ті справи, то я проходжую ся що дня о тім часї... Отже так, прийдїть же завтра, але точно о пятій годинї!“

Они стояли вже на фіртцї до мешканя професора і повернули з далекої прогульки. В поворотї заскочила їх густа метелиця, що виглядала при ґазовім осьвітленю як безмірне, біле піряне море, в котрім они йшли по дні. Сніг лежав їм досить густо на капелюхах, бороді, на плечах і грудях. Трохи підстаркуватий, малий і худий професор з остро витесаним лицем пригадував своєю, сивиною припорошеною, трохи відстаючою бородою, глубоко осадженими очима та сухою, темною шкірою мимоволї якусь середновічну фіґуру.

Фріц пішов до дому, неспокійний і в цїлім внутрі зворушений, і потребував тепер скупити себе, бо стояв перед сумнівом. Але тим докладнїйше видів він противеньство в ясній, спокійній певности професора, котрого цїла особистість стояла перед ним мов згромаджена і оживлена сума мудрости сьвіта з цїлих столїть.

Фріц був від двох лїт студентом і мав двайцять лїт. Довго він був з Ведельом нероздільний; мешкали разом, приставали разом, мали спільні бажаня, інтереси, слабости, амбіциї і разом кинулись в тім самім почутю свободи в вир студентского житя, між товариство, між товаришів, приносячи може трохи за легкодушно жертви всїм богам молодости. Але коли Ведель Стенерзен находив ся в тім всїм, як риба в водї, зневолив ся Фріц незадовго. Замісць нового, великого, вплывового товариства, яке надїяв ся спіткати, надибав тут у великім місті те саме що перше в малім, хотяй трохи сильнїйше і ширше, але на дїлї те саме. Ті самі балї, де танець, забава і перекуска були так само головним дїлом, ті самі вечериниї, де від першої гербати аж до послїднього пунчу не чули потреби до нїчого більше, як тілько до чогось „солїдного.“

Він міг чути склонність до поодиноких осіб і переконати ся, що в них була укрита потреба красного, але тих нїжних корінців, що що йно намагали ся найти підставу в спільнім товарискім житю, не міг він тут найти, де виключно рішали материальні взгляди і всьо духове пригнетали, коли тілько не було релїґійної породи. Тому навіть молодїж не була вже більше в его очах молодою. Він видів, як всї про те думали, щоби навчити ся печи потрібний до житя хлїб. Єму стало ясно, що властиво і він сам не був уже більше зовсїм молодим і веселим; але де властиво лежав блуд, того не міг спізнати і так жив дальше з дня на день.

Одного весняного ранку досьвіта вертали оба приятелї разом до дому по весело ирогуляній ночи. Слабе сьвітло зараня обливало все одностайною сірою барвою. Білені ряди домів з позамиканими склепами і спущеними занавісами дивились на них мов би зі строгою пересторогою, щоби не мішали сну праведних та чесних і не робили стуків голосним ступанем по камяним хіднику. Однак всьо звеніло так голосно, що чути було вози з четвертої, пятої улиці і они знали, коли надходив полїцай, ще богато скорше, нїж показав ся на скрутї. Они не могли не допустити, щоби брама їх дому не заскрипіла, коли ей замикали, та щоби кождий їх крок на сходах не відгукував ся гомоном; порожньо і глухо як в бочцї гудїло всьо.

Прийшли з кипучого житя і розпустної ве-

Москаля? Довго я в то вірив. Але тепер видить ся менї, що то зробило нїчо друге, лишень безголове у малорускім таборі: брак правдиво народного огнища, брак навіть чогось так примітивного, як спільна правопись, правопись, котра собою представляє осередок народного огнища, гейби его головний вівтар.

Я сказав вище, що погорджував тарабарщиною москвофілів наших, а все-ж треба було, тому що они представляли собою натуральних другів моїх ідеальних сьвятощів, зблизити ся з ними, або жити житєм одиноким, своїм. Я й зблизив ся, та з великою резервою. Нї до одного їх „общества“ я до сегодня не вступив членом. Все-ж таки я був їх приклонником аж до печальної памяти купчанківского віча (1892).

Чим старшим я ставав ся, тим меньше був я доступний свому попередному настрою, тим більшу звертав я увагу на реальні вимоги житя. „Любов як огонь, без пищі гаснет“, каже один росийский поет. І він говорить щиру правду. Довго жити ідеалами, хоть-би навіть об'единительними мріями, не можна. То так як би хто схотїв живитись чистою водою. Якийсь час оно іде, а потім таки не зможеш. Хиба лиш одні божевільні доброохотно із голоду гинуть.

Так оно, бачите, і менї захотїлось мов насущного хлїба, житя правдивого, житя не без цїли, житя правдиво-товарискего, якого у москвофілів рішучо нема. При тім показалось менї, що фраза про єдність „русскаго“ народу сама по собі красна, та що тільки в житє ввести єї ми, се-б то австрийскі Русини, зовсїм не спроможні. „Soumission ou la mort!“ — казав цар Николай I. до народу польского, і після мого переконаня сї точнїсїнько слова кажуть обставини до 3½ мілїонів нашого народа в Австрії... І менї жаль стало далї губити сей нещасливий мій нарід... Хоть не один, але три віддїльні з него зробити народи *рускі — все ще лїпше, чим смерть. Нарід, і ще раз нарід! — се стало ся моїм гаслом, котрому я хочу від тепер посьвятити ся. Бо не нарід для народної ідеї, а народна ідея для народу, щоби єму служити, щоби его морально скріпити і щоби его зробити щасливим.

Про те ще поговорю пізнїйше. А тепер позволяю собі тут всунути мої мисли о пресловутім купчанківскім вічу (1892 року).

7. Купчанківске віче.

Хто читав бл. памяти „Русску Правду“ Гр. Купчанка, той певно буде памятати, яким беззмістним змістом она відзначала ся. Трохи соли було хиба в статях полемізуючих з Українцями. Все друге таке, що нїяк не годить ся для змісту ґазети, хоть би навіть писаної „для мужиків“, якою дїйсно Р. Правда після свого заголовку величала ся. Для інтелїґента призначені були мабуть лиш іллюстрациї, бо писанина ґазети певно его бридила. Та ще гірше мусїла его бридити та обставина, що Купчанко в сїм листку над міру величав пок. митрополита Сильв. Андрієвича, котрий так усердно переслїдував Русинів, членів черновецкої „Рускої Бесїди“, навіть тодї, коли ще то товариство було староруским, по гадцї п. Григория Купчанка, — величав митрополита, котрий навіть своє власне славянске імя зненавидїв і змінив его в „Мораріу“. Ну, нїчо ще, коли дїйсно славяноїду-митрополитї пославословив славянолюбивий Гр. Купчанко; невелика ще біда! Може митрополит дав на „ізданіе“ яку лепту, треба очи зажмурити...

Аж тут нараз являє ся відозва п. Гр. Купчанка, скликуюча всенародне буковинське віче (весною 1892-го року). І ще се не зле. Овшім, слава Богу!... Але бо то от що за вовча шкіра: митрополит, котрий до тепер переслїдував, або бодай в зневажаючий спосіб ігнорував все славянске — 1885 року навіть (horribile dictu!) заборонив у своїй церкві звеличати память православних сьвятцїв Кирила і Методия — сей митрополит з усею душею опікує ся сим народним руским вічем. Сьвященники-румунїзатори зберають на сю цїль гроші і страшенно аґітують.

Es ist was faul im Staate Dänemarks — подумав я собі тодї. — Аж тут приїздить і сам пан Григорий Купчанко із Відня. Єму румунїзаторскі сьвященики на встрічу... Що за комедия?

І думаю я, думаю, поки додумав ся. „Мужицка газета“ — то була вудка для селян, аби вибрали Купчанка послом до сойму. Ну, его не вибрано, але все-таки вибрано трох Русинів-народовцїв (Нігуляка, Тиміньского, Воляна). Мужики би були вибрали, як до тепер румунїзаторів (на то, слава Богу, є румунїзаторскі оселедцї у коршмі, а попи у церкві), але народовцї унялись, де слїдувало, і перший раз на Буковинї вийшли і Русини послами.

Хоть я й не признавав ся тодї до Українцїв, але вість про вибір молодоруских послів мене яко Славянина дуже урадувала. Але пана Купчанка, здає ся, нї. І митрополита Андрієвича також безпечно нї. Но тім всїм прекрасні душі найшли ся. Купчанко (більш може з особистих причин) розлютив ся дуже і задуман скликанєм всенародного віча виставити testimonium paupertatis в видї незадоволени народного на рахунок побідоносних народовцїв. І сьміяв ся може в кулак, думаючи з віденьска: „ja, die Rache ist süss!“ О тім, що він спиняє добро-благо руского народу, може сарака не мав часу і погадати.

При сїй нагодї знов запалала у митрополита повна ненависть до Русинів... Може п. Купчанко гадав, що архиепископу жаль було, що его, се-б то редактора „Р. Правди“, не вибрали на посла? Бідний Купчанко, як глупим він би тодї показав ся!

Divide et impera! — сказав певно до себе тодї старий лис і уняв ся за купчанківске віче. А числив він мабуть так: Партия народовска могутнїє, з нею уже Волохам треба числитись — се зле... Москвофіли також тепер злять ся, що поражені, треба взяти їх нїби під свої крила.

селости до пустої пустині, якою може бути велике місто, що не жие, не має сонця, не має запобігливого руху. Фріцови зробило ся маркотно, як би знаходив ся в гробі, коли вступив до своєї комнати. Він отворив вікно, через котре входив сьвіжий подув воздуха і коли кинув нагортку та капелюх на столець, вибрав зза шафи кілька фляшок Сельтерской води. Коли побачив Веделя Стенерзена, що утомлений і тяжкий, з капелюхом на голові, в нагортцї і з палицею в руцї сидїв в кутї софи, почув обридженє до того способу житя. Ведель випив був за богато, а ранне сьвітло відносило его безкровні, блїді черти лиця, до котрих червоні обручки на очах і уста були в острім контрастї, а посоловілий, погаслий погляд збільшав ще блїдість і вялість загального виразу лиця. Фріц станув перед зеркало, щоби подивитись, чи він так само виглядав. О так, по части так само, хотяй не так дуже вяло.

„Ведель, я думаю, що нам треба такий спосіб житя закинути.“

„Закинути?“ спитав Ведель і подивив ся дуже розсїяно і безмисельно. Він розтворив зручно, як завсїгди, Сельтерску воду і при тім удало ся єму більше менше по рівній части зміст фляшки поділити межи склянку а ґазети на столї.

„Ми вовоємо за богато,“ говорив Фріц дальше, се не служить нам і на довше знудить.“

„Певно, розуміє ся!“

„Від завтра я кажу: гов! Зачну учитись, і думаю, було би найлїпше, як би і ти зачав.“ Він кивнув до Веделя і оба витягнули одним духом зміст Сельтера, як би хотїли ним запечатати свій намір.

„Певно, фу — розуміє ся!“ відповів Ведель падаючи в ріг софи.

„Отже вже рішене?“

„Певно, розуміє ся!“ Ведель був надзвичайно згідний зі своїм приятелем, особливо коли зачав відчувати тяжке множество своїх нічних подвигів і дістав велику склонність заснути з одною ногою на софі, а з патиком витягненим на столї, як небезпечна грізьба на лямпу та на склянки.

На слїдуючий день зачали жити після постановленого наміру.

Але результат був такий, що коли Фріц додержав своєї постанови, Ведель незадовго попав назад в свої давні навички. Безнастанні відвідини товаришів ішли дальше тим самим способом, як перше, і Фріц не мав спокою в науї. Для того порадив він Ведьлови цїлком по приязни, щоби переніс ся на иньше мешкане.

„Чи ти се на правду, поважно кажеш?“ запитав Ведель тихо, бо несподївана рада здивувала его і зжахла дуже. „Ми, що завше держали ся разом?“

„Ми можемо і так держати ся разом,“ відповів Фріц, подаючи Ведьлови приязно руку, хотяй він сам боров ся довго з тою постановою. „Мені преціж не ходить о те, щоби віддїлити ся від тебе, але щоби позбути ся товаришів.“

„Ну, певно, то хиба вже мусить так бути,“ відповів Ведель. Він не міг перемогти себе, щоби подивити ся Фріцови в очи. „Я лишусь для тебе завсїгди вірний, о тім можеш бути переконаний.“

„А я для тебе — можеш бути певний. Але ти би повинен зробити так, як я, і завчасу залишити се житє. Ми таки занадто воювали; се може бавити до часу, але на довше не йде так.“

„Хочеш правити морали?“ запитав Ведель з добродушним усьміхом.

„А так, раз преціж було би оно зовсїм на місци — вирочім чистого і пожиточного моралу вислухаєш преціж.“

Фріц підкручував вуси і сьмів ся так весело, як лише допускала ся прикра ситуация. „Бери річ, як есть: се не зірване між добрими приятелями, але повна свобода для кождого з нас, щоби робив, що хоче, учив ся або не вчив ся, воював або не воював.“

Ведель не відповідав, але споглядав дуже прибито. В нїм вирнуло неясне почутє, що єму дїє ся кривда, що він опущений і відтручений, а так довго ішов слїпо за слїдами свого приятеля. Він не робив жадних замїток більше, бо чув добре, що Фріц в однім взглядї, що до товаришів, мав слушність.

Так прийшов зимовий день, про котрий ми перше згадували. Фріц повернув до дому, по-

Потім як гадюка в моїй пазусї загріє ся, я єї шпурю в очи народовцям. Най гризуть ся прокляті Рушії... А як би москвофіли — чого борони Боже — набрали сили і стали ся грізними (хоч то бутн не може, бо ми чей же в Австрії) — то тодї я крикну: „державна зрада!“ і возьму знов народовців за пазуху.

Се стало менї ясно, як на долонї. І я з того часу захитав ся в своїй приязни до москвофілів вельми. — По що тримати ся партії, котра своєю глупостию, чи підлостию стремить явно к згубі народу? — Si cum Jesuitis, non cum Jesu itis!

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 19-го вересня 1896.

Краєвий президент ґр. Ґоес повернув уже з своєї подорожи по Буковинї.

Іспити зрілости при учительскій семинарії в Перемишли відбудуть ся в днях 24-го і 25-го с. м.

Пригадуємо, що у вівторок, дня 22-го с. м., відбуде ся в сали Каси ощадностн в Коломиї вечерок з танцями заходом тов. „Родина“. Вечерок заповідає ся величаво. Хто би через помилку не дістав запросин, може їх дістати при касї.

З'їзд руских радикалів має відбути ся в днях 26-го і 27-го с. м. На тім з'їздї мають обговорити ся: вибори до ради державної, радикальний рух в краю, справу орґанізації партії, справу видавництв партийних і внесеня участників збору.

З інспекцийної подорожи міністра рільництва. Ґр. Ледебур вернув в середу з Якобен до Кімполюнґу, а відтам поїхав до Руської Мол-давиці, де оглянув трачку Ортлїба. В четвер оглянув міністер Арджельскі кональї, а відтак поїхав на кони до трачки Попера. В Путиї-Монастири повитав міністра архимандрит Филипович і попровадив до монастиря. По обідї поїхав міністер через Карльсберґ і Долїшній Вікін до Радівців. Всюди по дорозї витали міністра заступники гро:ад і товпи народу. В Радівцях попрощав ся з міністром краєвий президент ґр. Ґоес, причім міністер висказав своє повне вдоволене з цілої подорожи.

З любови. Капраль при 22-ім полку краєвої оборони в Чернівцях Рішнер був на маневрах і познакомив ся в Перемишли з касиеркою в кавярни. Она ему припала так дуже до вподоби, що рішив ся втїчи потайки з нею до Чернівців. Що задумали, то зробили. Коли однак військо вернуло з маневрів, зараз почало ее против него слїдство. Рішнер знав, що его жде тяжка кара, тож розмочив чотири пачки сїрників і випив то у вівторок. Він страшно мучив ся три дни і аж в четвер умер.

Судний день в Чернівцях знати було не лише по тім, що в навечере его сьвітили ся лукові лямпи електричні, котрі в наші неділї і сьвята не сьвітять, а на двірци не було анї одного фіякра, бо всї жидівскі, але сей день був справдї судним днем для Лейби Вайсмана. Посварив ся він з Файбішом Зінґером за якусь дївчину. Яков Штайнмец хотїв їх погодити, але Зінґер кинув ся на него і покалїчив его страшно ножем в груди і в живіт. Сїмох жидів арештовано і для них ще раз настане „судний“ день.

З „Просьвіти“! На засїданях головного виділу з днїв 7 і 21-го липня, 5, 8 і 15-го вересня винанято тов. „Руска Бесїда“ цілий перший поверх власного дому; рішено вислати п. В. Короля на люстрацию читалень снятиньского і коломийского повіта; принято до відомости, що галицка кр. рада шкільна затвердила на нагороди пильности всї предложені виділом книжочки, коли они лише будуть друковані правописею шкільною (фонетичною); виделеґовано від виділу д-ра К. Левіцкого на господарске віче в Тернополи, котре відбуде ся дня 3-го жовтня; принято 112 нових членів; окрім того полагоджено поменьші біжучі справи.

Страшну мачоху — жидівку Ангавхову і єї чоловіка арештовано в четвер у Львові, коли виходили з божниці при улици Боімів. Ангавхова була вдовою, коли віддала ся за ґрайзлерника Ангавха, і від того часу заступала матїр 12-лїтній дочцї Ангавха, Рухли. Дочка тая якось нагло вмерла і вже похоронено єї, коли прокуратория дістала безіменне донесене, що Рухлю отроено. І справдї переведено по відкопаню тїла секция виказала затроене аршеником. Мимо того, що в четвер був у жидів „судний день“, зараз з'їхала комісия і в присутности арештованих перевела ревізию цілого мешканя. При ревізиї знайдено якийсь білий порошок в сїнніку. Може бути, що той порошок є аршеником; се доперва має виказати розбір хемічний. Слуга Ангавхів зізнала, що в передодень смерти Рухлї мачоха до звичайної кави долила чогось з иньшої посудини; від того Рухля потім почала жалуватись, що єї „пече в середині“ і просила води, але їй не дали. Через весь час ревізиї залягали улицю товпи жидів, дуже нерадих, що помішано їм таке велике сьвято..,

Смерть з неосторожности. В камінних ломах у Львові при ул. Личаківскій робив в четвер 50-лїтний робітник Йосиф Лянґ. Там однак була стіна землї так дуже підкопана, що земля усунула ся і придавила Лянґа. Виправдї добули его товариші зпід насипу, але Лянґ помер за кілька хвиль. Вину приписують властителеви домів Бернардови Райсови, котрий позвалає робити в так дуже підкопаній стїнї землї.

Пяниця. Перед львівским судом присяжних відбула ся карна розправа против Івана Сокола з Потиричї, обжалованого о убійство власної жінки. Розправа тревала всего чотири години. Іван Сокіл має тепер 49 лїт. Оженив ся з заможною, старшою від себе дївчиною Мариєю ще перед тринайцятьма роками і лише ей посагови та запопадливости має завдячити, що доси не погиб з голоду. Не довго по весілю розпочав жите пяниці та марнотратника і певно було би вже давно прийшло між чоловіком і жінкою до кровавих бійок, коли би не розум жінки, що уміла мовчати, годила ся зі всїм, а рівночасно незвичайною працею, запопадливостию і ощадностию удержувала чоловіка і себе і цїлу родину. Таке нуждение і тяжке жите вела та нещасна жінка аж до послїдної весни, т. є. аж до часу, коли Іван вернувши одного вечера з корчми вхопив за кіл і розбив ним жінцї голову. Але не досить на тім; вид крови відобрав ему притомність і він знущав ся над тїлом жінки як звір над своєю добичею, та поломив їй майже всї кости. Убійство то тим більше гидке, що ні один сьвідок ні навіть сам убійник не могли надати причини тої наглої злости против жінки. В часї розправи показало ся, що Іван то звір в людскім тїлї. В виду того суд засудив злочинця на 7 лїт тяжкої вязниці, заострені темницею в роковини убійства і постом кождого місяця.

Незвичайний сьвідок битви під Адуою появив ся несподївано сими днями під Мантуою в місцевости Ст. Льоренцо а Ґаббіяно. Якийсь Ботті вийшовши на подвіре побачив на ним між своїми голубами також якогось чужого голуба, хорого і утомленого. Зловивши его побачив на пірю крил числа, а до ноги був привязаний шовковим шнурком малий кусник перґаміну. Письмо на перґаміні було вже дуже споловіле, однак дали ся відчитати слова: „Єллена, IV корпус войсковий“. Генерала Єллену вислано з Італії на кілька тиждиів перед поражкою під Адуою з артилериею до Абісиниї. В его віддїлї находив ся той почтовий голуб, котрого випущено в Абісиниї і він вернув в рідні сторони. Птах, що перебув таку величезну дорогу, мусїв блудити, коли так пізно вернув до Італії і ті труди подорожи відбили ся на нім, бо дістав горячку і за кілька днїв здох в тім місци, де задержав ся на відпочинок.

Скандал в Римі. Не лише місто Рим, але цїлу Італію займає тепер цїкавий процес, який сими днями має відбути ся перед судом. Бувший президент міністрів Крісні має сина Людвика, котрий є в Римі адвокатом. Той др. Людвик Крісні жив з приязни з вдовицею ґр. Ді Целер. Одного разу в квітни минувшого року забавляли ся др. Крісні з ґрафинею до півночи, але коли він вже відійшов, почула ґрафиня в сальонї кроки. Она хотїла двері отворити, але они були замкнені; аж прикликаний портїр розвалив двері. Тодї сконстатувала ґрафиня, що їй бракують дорогоцїнности вартости 80.000 лїрів. Она цїлком отверто посуджує д-ра Крісного о крадіж тих дорогоцїнностий, бо він мав також від неї ключ до брами дому. Але полиция не хотїла сина президента міністрів потягнути до одвічальности. Аж коли брати Мальшіері хотїли деякі дорогоцїнности ґрафинї продати, арештовано їх, але они доси не хочуть сказати, від кого дістали ті дорогоцїнности на спродаж. Отже сими днями має відбути ся процес против них і всї вичікують, що они видадуть д-ра Крісного яко дїйсного злодія тих дорогоцїнностий.

Найбільший міст на сьвітї є в Хінах. Він довгий на $8^1/_2$ кільометрів і збудований в поблизкости Санґанґу над берегом жовтого моря. Цїлий міст є з каміня, опертий на 300 камінних стов-

---

Так прийшов зимовий день, про котрий ми перше згадували. Фріц повернув до дому, пообідавши разом з Ведельом Стенерзеном. Ведель провадив ще завсїгди неправильне жите і хоч учив ся трохи права, але без витревалости. Фріц був квасний, бо мусїв признати перед собою, що ему було трохи потяжко наставати строго на свого приятеля, а до того сам з себе не був задоволений.

Він стояв при вікнї свого покою і дивив ся на долину на улицю. Розсїяно приглядав ся рухливому житю, що там на долинї ворушилось в ґазовім сьвітлї. Паиї задержували ся перед виставою на розї, панове зникали в містичній темноті пивничної винярні, або висували ся з неї скрадаючись, мов би з недобрим сумлінем; послугачі збігали ся як малі риби до пристани, коли хтось зближив ся, а розносцї, візники і поважні купцї виринали в сьвітлї ліхтарнів. Підчас того розлягав ся безнастанний стукіт возів з подорожними, що приїздили з зелїзниці. Він слїдив ту запобігливість тілько напів уважно, але тут було на всякий сносіб жите і дїяльність. Коби міг тілько найти ей осередок! Заким прийшов до столиці, визначив собі плян дїлання ясно і докладно, але тепер видів, що плян не був досить глубоко обдуманий; він не знав, звідки має зачати і мав пригноблюче почутє хитрости і непевности.

Спустив занавіси і засьвітив лямпу. Але коли почув ся на самоті, зробилось ему дуже сумно, як тодї, коли его ще дитиною лишали самого дома, і він чув ся нещасливий як Робінзон Крузое на пустім острові. Сего не міг знести, взяв плащ і капелюх та покинув комнату; він хотїв видїти людий, чути їх бесїду, чути, що він сам і они живуть. Коли так ішов і над тим роздумував, чи має зачати свої студиї від історичних і критичних переглядів, чи від авторій самих, чи від старих, чи молодих, стало ся якось, що знайшов ся нараз біля професора Барта, котрий до него заговорив. І так уже ішли дальше.

Він не міг сам опісля здати собі справи, для чого ся розмова вплинула на него так сильно. Зміст розмови був з початку дуже ріжнородний; розмова йшла і про фільольоґічні студиї і про естетичні предмети, а трохи також про особи з публичного жита та про иньше. Аж на кінци розмови прийшли на напрями думок, а навіть з того не міг він опісля видобути жадних иньших позитивних фактів з загального вражіня, як ради, котрі одержав, пр. перестудіювати основно Буклєра і Вікторa Рідберґа. Але власне саме те вражіне, цїлий дух розмови було тим, що він уважав таким своєродним і могучим. Він був як новий чоловік, чув в собі іскру і що она вже запалилась.

(Дальше буде).

нах, а 21 метрів понад рікою. На кождім стовпі є ще марморовий лев, і тим міст виглядає дуже величаво. Міст має вже стояти около 800 лїт, однак по нїм того зовсїм не пізнати.

НАДІСЛАНЕ.

ДР. ЗИНОВІЙ ЛЕВІЦКИЙ,

бувший оператор на ц. к. хірургічній клїнїцї проф. Майдля, ґінекольоґічній і положничій клїнїцї проф. Павлика в Празї, відбувши студиї на клїнїках у Відни, Дрезденї і Берлинї,

осїв яко лїкар 2—3

хірургічних і жіночих недуг

в Коломиї в ринку ч. 55.

ВАЖНЕ

для кождого, головно для всїх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людий є повідомленє, що істнуюче тут уже від *богатьох лїт, на краєвій виставі в Чернівцях 1886* р. визначене почестним признанєм

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньского і Еміляна Канюка

тепер через набуте найновійших машин, писем і иньших знарядів значно побільшило ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушеву ч. 12*, другий вхід також від *улицї лелївої ч. 11.*

Заразом приступив довголїтний фахівець, пан Емілян Канюк яко спільник сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

—о **Кароль Кобжиньский і Емілян Канюк** о—

з управленим персоналом всї фахові роботи, як: оправленє книжок, роботи ґалянтерийні, друк на стяжки *до віниць, окрасу* до ґафтовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людий по найнижших цїнах як найлїпше і як найкорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанєм

2—10 **Кобжиньский і Канюк.**

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я робію тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братьому.

З поважанєм

В. Данилевич,

машинїст у бровара Штайґера в Чернівцях, при ул. голівській ч. 20.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесїв

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь з поважанєм

СТЕФАН ҐАІНА.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипльомом ц. к. міністерства торговлї.

Краєве товариство ткацке

„PRZĄDKA“

(ПРЯХА)

в Короснї

поручає Пов. П. Т. Публицї свого виробу чисто льняні звістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і **біле столове** о взорі кістковім і адамашковім;

також доставляє материялїв на комплєтні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеґраф і стация зелїзничa в місци).

Прібки і цїнники на жадане оплатно і відворотною почтою. (5—52)

Виданя „Буковини“.

Царівна. Повість Ольги Кобилянської, сторін 424, 8°, цїна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ всї три книжкї коштують лише 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

рочникы 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всї 7 разом за 7 зр.

З пересилкою почтовою 7 зр. 30 кр.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані	Відходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁷ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²⁹ 5³⁸	
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлибоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Ґлибоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰⁸ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶	
З Новоселиць, Садаґури	. . .	. . .	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць	. . .	. . .	4³⁰ 6²¹

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 199. Чернівці, вівторок дня 10. (22.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Гадки бувшого москвофіла.

(Статї надіслані).

(Дальше).

8. Справа правописна.

Незвичайно важною справою кождої народности есть правопись. Нарід без одностайної правописи рівно що без жадної. А нарід, котрого правопись не є збудована на твердій правописній підставі, не може бути народностию. Такий нарід здає ся менї подібним до душі без тїла. Що є властиво душа віддїлена від тїла — то ясно означити до сегодня нїхто ще не міг, і тому до сегодня виясняли сесю справу учені тільки після своєї вподоби. Точнїсенько так має ся річ з народом, котрий не становить нїякої народности. І о нїм толкують ріжні учені і недоучені після своїх забагів, а чужі народности старають ся втягнути єго в свій організм, мов би ту річ, що не має властителя. А таким безтїлесним, безнародностним, бо без одностайної правописи народом, я уважаю наш нарід малоруский до 1893 року, коли власне обнародовлено фонетичну правопись яко правопись народности рускої, і думаю, що не ошукаюсь, віщуючи, що чим ширше і глубше пустить сеся правопись корінь у нашім народї, тим більше змогутнїєм, розвинемось, здужаєм стати супроти тих, що хотїли-б нас обединити з чужим народом (головно московским або польским).

9. „Етимольоґія“ малоруска.

До заведеня фонетичної правописи наш малоруский нарід у Австриї уживав правописи так званої етимольоґічної, або точнїйше сказавши, правописей етимольоґічних, бо була їх „тьма тьмущая“. Се „нашествіе“ етимольоґічних правописей можна уважати одною із головних причин, що ми яко народність так страшно підупали і сталисьначе-б стадом без пастиря. Всякий собі писав, як умів і як хотїв. Із того виходила путаниця не до описаня.

Я безпечно не помилюсь, коли скажу, що сею дорогою ступав наш нарід до певної згуби і заглади. І неодин інтелїґентний Русин із дїда-прадїда, видячи се наше безголове, махнув на все рукою і потонув у чужім морю, найчастїйше в польскім, нїмецкім, мадярскім, волоскім або росийскім. І не дивниця: рідко хто буде сидїти у своїй бездахій хатї підчас сильного дощу; скорше піде у накриті хороми свого сусїда. Правда, були у нас і такі, що підчас сего нашого лихолїтя задля власної особистої гордости не покидали своєї дїравої хижини. Але то були, так сказавши, винятки; далеко більша подовина інтелїґентних Русинів для Руси пропала.

Що же була та пресловута етимольоґія наша? Нїчо иньше як безчисленний ряд всемożливих етимольоґічних нюансів, ограничених з одного боку чистою росийскою, а з другого малорускою фонетичною правописию. І як би то правописне лихолїте було ще яку десятку років потревало, нїким не об'уздане, лишене само собі, то можна було з великою правдоподібностию очікувати і сподївати ся, що кождий наш письменний чоловік з часом був би мав свою власну правопись.

10. Москвофільска правопись (в Австриї).

Офіцияльну москвофільску правопись (і мову) у нас називають народовцї „тарабарщиною“. Ся тарабарщина ріжнить ся від правдиво-московскої прапописи тим, що уживає замість московских форм: „какъ“, „это“ — малорускі або старословяньскі відповідні форми („якъ“, „сіе“); в видї неозначенім в глаголах ставить повну форму „ти“ замість московского „ть“, а в многім числї прикметників уживає старословянске „ыя“, „ія“, замість росийских форм „ые“, „ыя“, „іе“, „ія“. І, здає ся, вже все.

Маючи на оцї об'єдинене, а виражаючи тарабарщиною будь-що-будь таки відрубність малорускоґо народу, москвофільство наше робить ся сьмішним в очах всякого тямучого чоловіка, а що загал москво-

---

6)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Юр. Вінтерґільма.

(Дальше).

VI.

„Я з моєї сторони іду на прохід, чи дощ чи снїг, лїтом і зимою, але точно о пятій годинї,“ повторив професор Барт і Фріц ставив ся точно.

За кождим разом спадала дуска з чистої зрозумілої правди, що так довго скривала ся перед ним. З початку мріла она тілько єму перед очима, потім виступали черти виразнійше, аж доки єму не здавалось, що стоїть перед нею око в око і він вже власною працею може собі єї цїлковито присвоїти. Чув ся вже сильним і певним себе, і учив ся після начертаного Бартом плану, одно дїло по другім. Однак він учив ся стілько підчас тих прогульок, що з більшаючою певностию зачав чути потребу також сам учити других. Він хотїв сотворити собі кружок, на котрий міг би по свому впливати, і тому збирав кождої неділї в вечір кількох товаришів, між котрими піддавав під дискусию все те нове, що навчив ся. Умів знаменито звернути увагу на предмети, котрі хотїв дати під обговорене і викликати нарочними твердженями таку дискусию, через котру мостив дорогу пізнаню нових ідей, що їх ставив в противеньство до старих, уналїджених понять.

На тих зборах розправляли про віру в догми, про неволю духа, про уживане і моральність, про любов і супружество, про красу і правду в поезиї і про незчисленні книги і річи. Вже *першого дня* чув він, що зробив сильне враженє, коли по невеличкім опорі переконав їх всїх, що завданем житя есть як найбільше щасте і що щасте есть те саме, що уживане; тому навіть позірно добре дїло і посьвящене полягає на особистім задоволеню, бо добрі дїла сповняють люди в надії на винагороду на сім чи на тім сьвітї.

Фріц був задоволений з першої проби і по відході приятелїв почав реасумувати успіхи, які осягнув. Єму впало на думку, що постава за кріслом, яку приняв був, забравши раз слово, також і при дійсних викладах видавалась би природною і доброю. Він поставив крісло перед зеркало і пробував ще раз, положив руку з стародавними перстенями на поруче і додавав сили словам малим рухом другої руки, а підчас того говорив кілька речень з тими самими рухами і виразом твари, як би ще мав слухачів перед собою, і переконав ся, що все те виглядало дуже добре.

При публичнім викладї мусїла та постава зробити враженє.

Першого вечера було чотири чи пять осіб. Пізнійше приходило їх більше і між ними був, розуміє ся, Ведель Стенерсен. Старі, добрі відносини з ним відновили ся тепер наново. По части не могло мягке серце Веделя скривати в собі урази через довший час, по части причинили ся до того малі обставини, що можуть так скоро переломити леди. Ведель залюблював ся раз в сю, раз в ту особу. Молоде жіноцтво мало вже таку велику принаду для отвертого успособленя живого і хорошого молодого чоловіка, а що і він подобав ся паням то замотували ся скоро веселі ниточки проминаючої привязни. Але єго жива фантазия видїла зараз сильні линви, де були тілько чарівні, тоненькі волоски, що тілько на те уткані, щоби блистїли і миготїли в осьвітленю бальової салї. Коли-ж хто тодї за горячо вхопить, щоби їх зловити, розриває ся часто і зникає ціла тканина, котру тілько порушати і колихати можуть нїжні настрої душі. Але дуже скоро по такім припадку увязнила єго якась иньша краса і та сама гра починала ся наново. Фріц, що сам був майстром в тім, як грати ся своїм настроем, і що умів з великою певностию розвязати те, що не повинно бути розірване, знав дуже добре слабу сторону приятеля і не здивував ся ані троха, коли Ведель одного дня прийшов до него і заявив, що він безмірно нещасливий. Таке він звик був звичайно переспати через одну нїч.

„Чи ти може знов де закохав ся?“ спитав Фріц, але не дуже налякав ся ані по безнадійнім „так“, ані по довгім, жалїсним погляді, що Ведель кинув на відповідь, „Ну, се-ж певно знов перейде.“

„Ні, сим разом се розпучлива дійсність — я осьвідчив ся.“

„Що, ти вже зайшов так далеко?“

„І я був такий певний свого, що думав

фільских письменників не знає синтактичного складу московскої мови, то тарабарствуюча писанина вельми бридить самих Москалїв (о чім нам случало ся нераз чути).

Але цїкаво-б знати: для чого москвофіли зупинились на заплїснїлій тарабарщинї? Чому они не пишуть справдїшним московским язиком? — Менї здає ся, що причини сему от-які:

1. або боять ся они, сердеги, когось чи чогось,

2. або хотять несьвідомих туманити і в мутній водї риби ловити,

3. або наконець они уживають тарабарщини яко заслони „скудности своего знанія“, аби яко Москалї не виставити собі в московскій мові сьвідоцтва убожества.

В першім разї представляють они партию вельми нелицарску, в другім показують ся в сьвітлї дурисьвітів, в третім просто дурнями. І чого-ж ті недолюдки властиво хочуть? чого властиво шукають? чого мов скажені котюги гризуть ся за букви „ѣ“, „ы“, „ъ“? Єй-Богу, они самі не знають, „что творять“. Їм би слїд держати собі перед очами відправу, яку дав Пушкин одному журналїстови за то, що сей боронив уживане в росийскім „іжицї“. Против „благоденствія“ букв ы, ѣ, ъ розвій власного народу у сих юродивих поклонників букв мабуть нїчо не значить.

Що можна сказати о етимольогії взагалї?

„Ми не поклонники букв“, скажуть менї буквопоклонники, — „ми защитителї етимольогії, нашого тисячлїтнього достоянія...“

Дурнї: чи ви знаєте, що то таке етимольогія? чи ви знаєте, скілько уступок правилам фонетики містить в собі кожда хоч би і найетимольогічнїйша етимольогічна правопись? Скажіть, любезні, чого пише москаль „здѣсь“ замість „сдѣсь“, „растягнуть“, з. „разтянуть“, „сумашедшій“ з. „съумасшедшій“? Говоріте, сердеги, не бійте ся! — Або ви гадаєте, що етимольогічний француз не міг би писати „libertas“ і читати libertè?

Чого ж ви так обурюєтесь, чуючи слово фонетика?

(Дальше буде).

Що нового в сьвітї?

Австрия вичікує скликаня ради державної, котра має зійти ся дня 1-го жовтня. Яка буде парляментарна ситуация? Коли рада державна розходила ся на лїтні ферії, відносини були такі розстроєні, такі неясні, що нїхто не міг собі тодї здати справи з дїйсного политичного положеня. Се бачило цїлком добре і само правительство і тому оно старає ся приднати собі поодинокі сторонництва. І так бачимо, що в Чехах новий намістник Куденгове вправдї без всякого розголосу, але все таки не кривдить Чехів, як то перше бувало. Ческі часописи не підносять против него жадного закиду; натомісць появляють ся в нїмецких часописях від часу до часу статї з жалями против намістника, що мовляв він протегує Чехів. Сї обставини мабуть уземирять опозицию молодоческих послів ще більше, они певно стануть правительству гр. Баденїого ще прихильнїйшими. Та не лише північних Славян старає ся правительство прихильнїйшим трактованем уземирити, але і полудневих. Се доказує найлїпше послїдна подорож гр. Баденїого, его промови і одушевлене принятє Словінцами, а натомісць строге відпертє всяких претенсий триестенских Італїянців, котрі все оглядають ся за Римом.

А що-ж з нїмецкою лївицею? Розлом в тій партиї показав ся вже давно: одні уступили ся цїлковито, другі жадають опозициї, а трети знов не хочуть сї. Очивидно мусїв сей розлом ушкодити значінє цїлої, і так розпадаючої ся партиї. Прийшли міжтим соймові вибори, і стало ся чудо: Між дїдичами Горішної і Долїшної Австриї істнували доси все дві партиї, либеральна і консервативно-клерикальна. Отже зя впливом і посередництвом — се не дасть ся заперечити — правительства прийшло між тими двома сторонництвами до угоди, а в угодї виразно піднесено, що она має тревати також підчас виборів до ради державної. Виходить з сего таке, що на будуче готові нїмецкі либерали-дїдичі іти в парляментї рука в руку з консервативно-клерикальною шляхтою. Ся обставина, дальше участь сольногородского намістника в католицкім вічу, привитанє селяньского віча у Відни, інавгурованого проводирем антисемітів Люегером, намістником гр. Кільмансеґом і міністром гр. Ледебуром — се все мусїло лїбералів довести до насиї. Они напали майже у всїх своїх головних орґанах на гр. Баденїого, бо — після їх гадки — тепер вже видко, що правительство гр. Баденїого хоче іти дорогою шляхотско-клерикальною. Розуміємо десператский тон лїберальної праси, бо таки мусить їм жаль бути по втратї такого впливу, який до недавна мала лївиця, але не розуміємо, як можна за се винувати не себе, а кого иньшого. Як бачимо, заповідає ся вже підчас осїнної (послїдної) сесиї, а також на будуче такий склад партий, що рука в руку будуть іти консерватисти, нїмецкі дїдичі, Поляки, клерикали і мабуть Молодочехи. Для Русинів надходить також час подумати над своїм становищем зрідо, аби опісля рускі посли не стояли відосібнені.

Соймові вибори переведені поки-що лише в Шлезку, тій твердинї лїбералів. Там остало ся все при старому, лише лїберали втратили один мандат в користь нїмецких націоналів. Решта нїмецких країв нашої держави ще не вибирала послів до соймів, але з дотеперішної виборчої акциї можна безпечно виносити на рішучий упадок лїберальної партиї.

При кінци мусимо спімнути сумний випадок на Соломоньскім острові Ґвадальканар на північ від Австралї. До того острова причалив австрийский пароход Альбатрос, а марипарскі офіцири враз з ученими хотїли робити наукові вислїди. На ту наукову експедицию напали дикі мешканцї того острова і по великих стратах забили кількох членів австрийскої експедициї, між ними начальника ґеольогічного інститута у Відни бар. Фульона.

Італїя все ще не випорала ся в Африцї. Тепер надходить пора, де можна би дальше вести війну против абесиньского короля Менелїка, але о тім тепер не думають в Італії. Там перемогло пересьвідченє, що дальша війна не мала би бажаних наслїдків і що тепер найголовнїйшою річию є висвобожденє 1.500 вояків з неволї. Висилка майора Нерациного буде увінчана успіхом, бо тепер надходять вісти, що і в Абесинії запанувала нужда, бо війна вичерпала всї материяльні сили.

Цїлу европейску дипльоматию занимає тепер справа турецка. Хоч повстанє кретеньске можна завдяки енергії европейских амбасадорів уважати закінченим, то непорядок і безпастанні різні в самім Царгородї, столици турецкої держави, під окомом самого султана доказують, як немічним є турецке правительство су-

---

зовсїм поважно, але — о, я не стерплю того — она вже заручена!“

„Заручена? та хто-ж то такий, про кого ти говориш? Ти-ж ще зовсїм не сказав того.“

„Кляра Віртівна.“ Ведель глянув заклопотаний на долину, станув відтак при вікні і дивив ся на двір.

„Ах, то она! І в неї ти можеш залюбити ся!“ відповів Фріц, піднимаючись, і з руками в кишенях від штанів став против него та глянув з добродушною насьмішкою.

„Ти не розумієш сї, Фріц, она цїлком инша, як ти думаєш, нїжна, дитинна і з чутем...“

„До чорта!“ сказав Фріц. „Справдїшня, попсована провінціональна гусочка.“

І тепер зачала ся диспута над тим, оскільки Кляра Віртівна варта що, чи ні.

Ся диспута успокоїла незвичайно Веделя Стенерлена, бо бути може, що він еї бачив в надто ідеальнім сьвітлї — Фріц звик був остро судити людий — але передовсїм він дав полекшу своєму серцю перед своїм приятелем, як колись давно в лїтах свого дитиньства. Єму здавало ся, як би сам себе знайшов тепер.

А через те відновилась знов давна приязнь між ними. Ведель брав з великим запалом уділ в недільних засїданях і як найревнїйше старав ся в товарискім житю і межи „коммілітонами“ розправляти про умислове богатево і здібности Фріца. Мало-по-малу почали звертати увагу на ті похвали і они з'єднали молодому, даровитому Ведельови славу ґеніального чоловіка. Поголоска про ті сходини дійшла до професора Барта.

„Чи ви вже певні того,“ сказав той, „що се здорово, втягати в той спосіб других в свої власні погляди і перевороти? Бо се певно у вас ще переворот, Ведель.“

„Я не люблю пропаґанди, пане професор. Але коли ми, молоді люди, зійдемось, приходить нераз само з себе, що деколи підносимо ся трохи понад звичайну балаканину, або понад буденні розговори звичайних громадян.“ Він відповів се в скромнім тонї, але чув ся ураженим і дїткненим словом „переворот“.

„Ну-ну, певно, але будьте осторожні. Богато такого на сьвітї, що можна знищити, се певно справедливо, але поміж молодими людьми може знайде ся один і другий, що не має в собі материялу, щоби щось лїпшого наново відбудувати. Тому я кажу, будьте осторожні.“

Якийсь час пізнійше застав Фріц у професора адвоката Гоеля, що належав до политичної поступової партиї. Він був там, щоби запросити професора Барта до мужеского кружка, і коли Фріц війшов, представили его ему.

„Дуже радий, що пізнав вас, пане Ведель — дуже радий! Я саме говорив про вас. Отже ви не зовсїм то задоволені з наших старих, урядничих відносин? Передвидуєте прихід нової ери? А она прийде, пане Ведель, она надходить. Ви дуже добре робите, що сягаєте по нові ідеї в відповідний час. Розуміє ся, се впрочім робить так кождий чоловік з талантом, пане Ведель — з талантом.“

Фріц не відповідав, тілько поклонив ся і взяв подану руку, котра стиснула его скоро, як би зобовязуючо, і він чув ся немало підхлібленим через те, що знаний политик відносив ся до него з таким признанем.

„Коли не маєте нїчо лїпшого на пеньку,“ продовжав Гоель, „прийміть мої запросини в пятницю на скромну вечеру у мене. Дуже мене тішило-б видїти вас у себе, пане Ведель,— дуже! Стрітите у мене рїжних цїкавих людий, можу вас заневнити; Барт також обіцяв ся.“ Тут він устиснув руку Барта, щоби зазначити: „Ви не відтягаєтесь від моїх запросин?“

Фріц подякував і обіцяв прийти. Малий, живий чоловічок усьміхав ся так своїми кривими бровами, як устами, і вийшов з еластичною прудкостию, обертаючись ще раз в дверях зі словами: „До побачена, — отже в пятницю!“

Коли Фріц і професор проходжували ся потім, як звичайно, сказав той нагле в середині розмови: „Слухайте, мій любий Ведель, я даю вам раз-у-раз свої ради, але я вже набрав такої прихильности до вас, що не возьмете менї того за зле...“

„Ви знаєте, я кладу велику вагу на вашу гадку, пане професор, і кожда ваша рада менї мила і дорога,“ відповів Фріц, кланяючись може трохи за формально, але того не зміркував професор.

„Ну, я хотїв вам тілько сказати, що для людий як ви і я, що стоїмо цїлком на підвалинї науки, а передовсїм любви до правди, дуже добре заховати певну независимість. Не можете, розуміє ся, занехати відвідин у Гоеля, але думаю, ви повинні робити так, як я. Я міркую ся

против фанатизму турецких або і вірменьских товп. Взагалі нелад панує в Туреччині вже від десяток літ, так що вічні прошеня о поміч надоїли вже европейским державам. Коли доси не прийшло до розбору Туреччини, то лише тому, що ніхто не хоче забирати ся перший до сеї справи, бо боїть ся, аби користь з того не припала кому иньшому. Найбільший інтерес у всхідним питаню мають безперечно Австро-Угорщина і Росия. Однак Австрия не веде политики розширеня своєї власти і тому обстає за status quo, а Росия не хоче в сій справі стояти відосібнена. Аж сими днями прилучила ся до Росиї ще і Анґлія з дуже виразним проектом: скинути теперішного султана з трону, установити нового султана, котрий би стояв під надзором европейских держав і не міг би нічого важнійшого робити без дозволу тих держав. Сей проект появив ся в анґлійский консервативній прасї; не знати, чи він вийшов від самого правительства — котре симпатизує з консервативною прасою в роді Standard-y — чи то може продукт самих ґазетярів. Необзнакомленим видасть ся дивним, чому іменно Анґлія виступила з таким проектом. Річ в тім, що безпосередний надзір над султаном могла би мати лише Анґлія і Росия. Значить, проект вийшов би в користь Анґлії. Покищо не предложено европейским державам офіциально такого проекту, тож і обговорює ся справу поки-що лише в прасї, хоч цілком серіозно. Певна річ, що теперішний султан не уступив би добровільно, а з того прийшло би до війни. Зрештою навіть Росия підозрівае Анґлію, що ей всхідна политика чисто самолюбна, а цар мав сказати, що коли Анґлія буде осібно вмішувати ся у всхідну справу, то прийде до европейскої великої війни. Маймо надію, що миролюбність нашої і иньших европейских держав не допустить до такого нещастя.

Царска пара перебуває тепер у своїх свояків в Копенгазі і небавом має поїхати до Парижа, а відтам до Льондону. Коли в Копенгазі царска пара трохи відпочивае, арештувала поліция в Бульонь, Ґлясґові і Роттердамі чотирох анархістів, котрі належать до великої змови против царя. В робітнях тих анархістів найдено бомби і ріжні материяли до бомб. З висліду анґлийскої і бельґийскої поліциї виходить, що анархісти хотіли в Льондоні виконати атентат на житє царскої пари. Арештовані анархісти Тінан, Бель, Валяє і Генье не хочуть нічого близшого подати до відомости, а треба знати, що в Льондоні жие богато росийских нігілістів, котрі чатують на житє царя. Неприемна то несподіванка для молодого царя, котрий саме тепер відбуває мирну подорож по Европі. — Місце міністра заграничних справ по пок. кн. Лобанові ще не обсаджене. Кажуть, що обсаджене наступить по поворотї царя до Петербурга. Хто буде наслїдником кн. Лобанова, правдї ще не знати, але віденьский амбасадор ґр. Каппїст має найбільші виглади, бо льондонский амбасадор Стель вже за старий.

дуже мало до їх всїх приготовань; я слїджу їх уважно, але сам не беру участи, я тілько придивляю ся. Партиї суть потрібні, але не для нас, пане Рандель. Можемо легко попасти в таке, що нас вирвуть з нашої певної позициї і примусять плисти зі струєю, отверто сказавши, примусять входити в компроміси. Се було, що я хотів вам сказати."

„Бути може, що маєте слушність, і я буду думати над тим основно," відповів Фріц на-пів в сумнїві, а на пів в тонї признана, а се спонукало Барта вірити, що его пересторога придала ся.

Але Фріц зачав власне роздумувати в своїй голові, чи може не есть оно як раз потрібне, щоби всї сили, що прут ся наперед, лучили ся против лїнивства і пересудів старих. Варто прецїнь призадуматись над тим. Надто почали ему ті многі ради і виясненя професора трохи пашкучуватись. Він одержував правдї від него принуку в великій мірі, але тепер вже затлїло ся сьвітло, і він думав тепер іти вже на свою руку.

Він бачив свою дорогу досить ясно перед собою, і его се пригнетало та понижало. жити в безнастанним почутю, що має наставника над собою. Саме те одно слово пронало его думки і навіть признане, що завдячує богато Бартови, викликало у него, як то в житю часто бувае, рід скритої зненохоти. Тепер він змагав найбільше до того, щоби жити з житем, бо збудила ся в нім так добре охота до дїла, як і жадоба слави.

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 21-го вересня 1896.

З інспекцийної подорожи міністра рільництва. Ґр. Ледебур оглянув в четвер головну стаднину в Радівцях і меньші стадниии у Владиці і Гардеґталю. Того-ж дня був міністер на торзї в Радівцях, де побачив краеві продукти индустриї. В пятницю оглянув мзлі стаднини в Міттоці, Горайці, Ґалянештах. Окрім того був міністер на инспекциї господарств у Радівцях, Міттоці, Старих Фратівцях і Старім Придітї. Міністер висказав свое вдоволене з того господарства і підніс, що оно певно причинить ся до поліпшеня приватного господарства рільничого. В суботу принимав міністер на авдиенциї уряди і ріжні корпорациї.

Руский народний театр переїхав до Залїщик і оповіщае в „Дїлї" свій репертуар, що свідчить про велику застою у театральній машинї. В Галичинї ми мали нагоду чути від прихильників театру таку гадку, що краще було би, щоби театр розсилав осібні запросини до *околичної публики свого місця побуту*, а ганехав оголошуване по ґазетах, коли не в силї нічим відновити свій репертуар. Бо такий „Мікадо" або „Перехитрив" може бути ще новостию в Залїщиках, але одно і те саме читати в шпальтах часописї цїлими рядами літ, се для ширшої публики томляче і просто пригнетаюче своєю „несьвіжостию".

В справі ревізиї катастру ґрунтового відбуває бук. комісия від 4-го с. м. почавши щодня зрана і пополудни засїдання. Члени комісиї працюють після своїх сил. Дня 15-го с. м. оглянула комісия обшар міста Чернівців і околиці. Сего тижня відбудуть ся оглядини серетского, сторожинецкого і сучавского повіта, а заразом лїсів в долинї Сухи. Цїкаве при тім є се, що з міста Чернівців не внесено ні одного подяня з жалобою на за високе оцїнене ґрунтів. Се дуже характеристичне, бо всї жалують ся на високі податки, але коли тепер була нагода поліпшити свою долю у сім взглядї, все в нашім містї сидить тихо, удає, що благоденствує...

Незатвердженє статутів. Ми свого часу доносили, що москвофільска молодіж в Чернівцях хоче заснувати академичне товариство „Карпат" і подала вже статути до потвержденя. Отже сими днями відкинуло краєве правительство ті статути задля якоїсь недокладности і тому, що в статутах (в німецкій мові) уживає ся слова kleinrussisch, а не офіциальної назви ruthenisch. Чому ті „Русини" писали статут по німецки?

В Нових Мамаївцях отворено вчера читальню Руской Бесїди на підставі нових статутів. Головою вибраний Ґеоргій Угринчук, заступником его Ґеоргій Кудриньский, касиром Іван Якубович, писаром Дмитро Хемчук, бібліотекарем учитель Клим, контрольором надучитель Савіцкий, членом видїлу Прокіп Лагадин. Ширший опис відносин в Н. Мамаївцях подамо небавом.

Побожна рада громадска. Здивували ся мешканцї нашого міста Чернівців, коли на жидівскі сьвята горіли електричні лямпи дукові, хоч вже від довгого часу мешканцї не мали того щастя. А то ось що: громадска рада рішила запитати всї уряди парохіяльні, на котрі сьвята бажали-б они, щоби дукові лямпи електричні горіли. Іменем черновецкого кагалу радний Бальтінестер назвав жидівскі сьвята. Дивне виглядае таке рішене нашої громадскої ради; отже на то підвисшено податки, аби мешканцї лише в кілька сьвяточних днїв любувати ся сьвітлом дукових лямп електричних? Ні, тим не замаскує ся лиху господарку мнимою побожностию...

Кілько їх було? Дуже озлобили ся „Бук. Вѣд." на нас, що ми на остатних зборах черновецкої кацапскої „Нар. Ради" начислили лише 77 осіб. Кажуть, що було 20 рядів крісел по 10 в одній ряді і всї були обсаджені. Цїкава річ, кого „Бук. Вѣд." хотять в той спосіб дурити, чи себе чи других. З нашої редакциї були два сотрудники на тих зборах і они нарочно числили докладно, кілько всїх було; — не они-ж тому винні, що не могли начислити більше, лише 77 осіб. „Бук. Вѣд." кажуть вкінци, що річ не в чисельности зборів. Добре! але в такім випадку по що прибільшувати без потреби в четверо число зібраних? І ще раз питаємо, кого властиво такою неправдою хотять „Бук. Вѣд." обдурити? Коли себе (бо других ніяк не можна), то ми зовсїм не завидуємо їм того самодурства.

Нова ґазета. В Чернівцях має в короткім часї повстати нова німецка ґазета, призначека для католицкого населеня. Буде се перша ґазета клерикально-католицка. При страшних напастях жидівскої прасы на все не-жидівске не дивно, що католицкі Німці подумали о власнім орґані.

Нещасливий випадок. Минувшої середи, дня 16-го с. м., переїхав тягаровий поїзд коло стациї Іштенсеґіц на Буковині одну женщину. Хто она є, доси не можна було дізнати ся; а так само не сконстатовано, яким чином найшла она смерть під колесами поїзду.

До скандалїчного процесу в Римі, про котрий ми останним разом доносили, маємо додати, що др. Людвикови Крісніому, синови бувшого президента міністрів, не можна було доставити судового завізваня, бо він осторожно виїхав до Америки. Брати Мальпіері, котрі хотіли украдені дорогоцінности ґрафині Ді Церель продати, рішучо перечать, мов би они щось знали о крадіжи, а кажуть, що найшли їх на сьмітю. Ґрафиня розповіла перед судом, що вибрала на бажане Крісніого дорогоцінности з банку, де они були переховані. В ночи, коли они пропали, сказав др. Крісні до неї: „Ну, сегодня можеш спокійно спати, сегодня не прийдуть жадні злодїї по твої дорогоцінности." Маркіз Лявренцана хотів їй заплатити відшкодоване за дорогоцінности, але она не приняла жадних грошей, бо їй розходить ся о дорогоцінности, а не о гроші. — Свідок посол Лявенцано повернув з своєї подорожи і ось що розповів: Крісні заявив ему, що ґрафиня підозрівае его о крадіж, і просив витолкувати їй все. Однак ґрафиня відповіла, що або батько Крісніого, тодішний президент міністрів, постарае ся о її іменоване двірскою дамою або она передасть цїлу справу судови. Чи дїйсно вкрадено ґрафині ті дорогоцінности, годі певно сказати. Суд засудив обох братів Мальпіері на 15 місяців вязниці.

О веселій задачі шкільній говорять тепер богато в Кольонії. Темат був: „В школї". А один ученик випрацював сю задачу так: Шкільна клясa складае ся з таблиці, лавок, каламарів, тростини і учителя; найбільша часть річий в нашій школї стара, лише тростина нова. Хто приходить ще пізнійше як учитель до школи, той є найбільший лїнюх і дістае кару. На стінній картї намальовані ріки і міста, щоби ми їх навчили ся на-память. Учитель зробив тростиною діру в обіцянім краю Палестиниї. Ґльобусом він робить затьміне сонця. На годиниї сьпіву учитель грае; також дае він так довго такт тростиною, поки всего не упорядкує. Ми сьпіваємо від *do* до *lo*, але дехто може ще вище; учитель вміє найнизше, але він не іде в гору. В школї висить термометер; ним робить ся в зимі горячо, коли не є вільний день; учитель дивить ся на него так довго, поки не є 20 степенів. У вільній чверть годині їмо через пів години хліб з маслом. Інспектор нас все хвалить, однак учитель все таки рад, як він забере ся. На годиниї ґімнастики ми скачемо через „бок"; учитель скаче наперед, що бок аж тріщить, а потім скачемо ми і кріпимо свої члени тіла. Учитель робить з нас порядних людий; бо пильність перемагае все. Коли учитель грае на орґанах, ми тиснемо на застави і сьпіваємо на двох голосах; коли застави занадто тиснути, скрипить орґани. Тепер учитель слабий і не ходить до школи; ми не знаємо, чи буде що з него, але надіємо ся найліпшого."

На нашу бурсу зложили при отвореню читальні в Нових Мамаївцях пп. Ґеоргій Кудрин-

ский 1 зр., Іван Савіцкий, Довгомиля, Петращаки Лазар і Дометий, Іван Якубович, Іван Марчук — всї по 50 кр. і учитель Прокіп Лаґадин 40 кр. Кромі того зложив п. Іван Синюк, учитель в Маморници 1 зр. Разом зложено доси на бурсу **659 зр.** Буковиньским Русинам належить ся всяке признанє за те, що так спомагають свою бурсу. Постарайте ся, панове братя, аби ще до кінця сего року тисячка була! Хто нам дасть, як не ми самі? А 31 хлопців в бурсї маги — то коштує! — На друкарню зложив п. Іван Синюк, учитель в Маморници, 1 зр. — разом **911 зр. 46 кр.**

Телеґрами „Буковини“.

З дня 21-го вересня 1896 року.

Відень. N. fr. Presse доносить, що угорский сойм буде розвязаний аж в половинї жовтня, а через се буде австро-угорска угода полагоджена що йно слїдуючого року.

Будапешт. Угорска комісия онлат відповіла на нунціюм австрийскої комісиї, що не може нїяк згодити ся на підвисшене угорскої квоти. Заразом высказала комісия бажане, щоби обі комісиї зійшли ся для устного порозуміня.

Рим. Рота доносить, що Анґлїя і Італїя вже порозуміли ся що-до спільного поступованя на Всходї.

Копенгаґа. Тайні аґенти росийскої полїциї викрили в околици Копенгаґи кілька підозрїних осіб. Шеф тайної полїциї настає на зміну програми подорожи.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университетской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, *улиця Менгера ч. 25.*

В справі принимання хорих і иньших інформаций треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішофера.) (45—100)

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сїй нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаіна.

Виданя „Буковини“.

Царівна. Повість Ольги Кобилянської, сторін 424, 8°, цїна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші Зорі, оповідане Теодота Галїна, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповідане О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ всї три книжки коштують лише 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, виданд товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на *полотнї*, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львовї, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

ВАЖНЕ

для кождого, головно для всїх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людий є повідомленє, що істнуюче тут уже від богатьох лїт, на краєвій виставі в Чернівцях *1886* р. визначене почестним признанєм

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньского і Емілїяна Канюка

тепер через набуте найновійших машин, письм і иньших знарядів значно побільшило ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушеву ч. 12*, другий вхід також від *улицї лелївої ч. 11.*

Заразом приступив довголїтний фаховець, пан Емілїян Канюк яко спільник сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

—о **Кароль Кобжиньский і Емілїян Канюк** о—

з управленим персоналом всї фахові роботи, як: оправленє книжок, роботи ґалантерийні, друк на стяжки до вінців, окрасу до ґафтовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людий по найнизших цїнах як найлїпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанем

2—10 **Кобжиньский і Канюк.**

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всїм пірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариати всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Дністрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Дністер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в руским язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлкована. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарїв, за поруков двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє **аґенций** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸	.	.	6⁵⁷	10²⁸	5⁵⁰			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷	.	.	9⁴¹	10²⁹	5³⁸		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлібоки	3²⁹	.	.	9¹²	10⁰⁰	5²³			До Ґлібоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³	.	.	7¹⁷	10⁴⁸	6¹⁶		
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11¹³	9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4³⁰	6²¹

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 200. Чернівці, середа дня 11. (23.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рубаїв або 40 франків.

Нооднокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцах (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня прийнає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Гадки бувшого москвофіла.

(Статї надіслані).

(Дальше).

12. Професор др. Смаль-Стоцкий.

Перед кількома роками буковиньскі Волохи празникували память одного із своїх заслужених мужів. Я нагадую тут 25-лїтний ювилей від смерти Пумнула — того Пумнула, що, пізнавши значінє латиньскої правописи для Волохів, став сьміло єї у нас на Буковинї розширяти. Як лиш прийде менї гадка коли про сего волоского Пумнула, зараз мимоволї стає перед моїми духовими очами образ мужа, котрий для буковиньскої Руси відграває ролю вправдї важнїйшу (се-б то труднїйшу), але точнїсенько подібну до ролї Пумнула. Мужем тим є професор черновецкого унїверситету др. Стефан Смаль-Стоцкий. Не-Буковинець, як і Пумнул, унїят, як і Пумнул, Смаль-Стоцкий одначе мусить терпіти закиди „зайда“, „унїят“, тодї коли Пумнула принято з одушевленєм в нашім краю.

Але тому колись Стоцкий стане в нашій істориї о много висше, чим Пумнул у Волохів. Бо він зробив для нас далеко більше і мусїв числити ся з далеко більшими перешкодами. Коли Пумнул складав свої „лептурарі“, то не тілько нїхто єму не перешкоджував, ба ще навіть православна консистория взяла на себе обовязок, бути кольпортером его творів, накидуючи против всякого права всїм парохіям (розуміє ся і руским) твори сего унїята. Але коли Стоцкий піднїс своє Minoritätsvotum в справі правописи рускої, то не тілько волошня стала із цїлої сили горлати „зайда“, „унїят“, — навіть наші юродиві недолюдки стали сїй добрій справі страшенно бороздити.

Однак не тільки на полю ученім виступав Стоцкий: всюди, де йшла річ о підвигненє народної справи, видко его у перших рядах борцїв. Оно здає ся і не є припадком, що від коли заняв др. Смаль-Стоцкий катедру на нашім унїверситетї, від тогди справа Руси на Буковинї якимись великаньскими кроками пішла уперед...

13. Лексикографічна справа.

Перед кількома неділями повстав у Львові на зборах „наукового товариства імени Шевченка“ спір лексикографічної натури. Найшлись люди, котрі захотїли, аби знївечити скарб слів, походячих з заграниць, з Украіни, і аби Украінцї в лїтературнім язиці уживали слів, яких ми уживаєм. Гадка сеся, хоть і як на перший погляд вузкоглядною може здавати ся, у прочім не без того, щоби не мала якоїсь раціональної підстави; она навіть заслугує, щоб над нею глубше застановити ся — треба тільки їй близше приглянутись і погляд свій обмежити.

Гарний наш язик народний — то чудесний язик для поезиї. Тільки одна тут недостача. Злидиї, серед котрих наш нарід від віків стогне, не дали до сегодня нам спроможности витворити осібний язик науковий, котрий би був одним для всїх дїльниць малорусчини. Та і як нам було о сей язик подбати, коли у нас ще перед півдесяткою лїт не було навіть спільної правописи! Тепер же, коли та правопись є, я думаю, першим нашим дїлом на полю словеснім повинно би бути усталенє одностайного язика наукового. А о справі сїй треба судити так:

Як у кождої нациї, так і у нас істнує чимало говорів місцевих. Фонетична правопись дає нам можливість, передавати ті говори письмом, як лїпше не може бути. Але для ужитку в язиці науковім усї наші говори (разом) не годять ся, бо причиняють тут велику замішанину і путаницю понятий. Для наукового язика треба би нам обрати конечно лиш один говор, яко основний, доповняючи его недостачі словами, взятими із скарбу других говорів. (Розуміє ся, до сеї справи нам конче потрібний ареопаг науковий).

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Хр. Вінтергїельма.

(Дальше).

VII.

У секретаря експедициї Юелля була забава. Був се дуже великий вечер з танцями, при котрім строго зважали на засаду „не за мало танцюючих і не за богато“: сальон, котрий перестроїли на сю цїль на салю до танцїв, був обширний, але достаточно заповнений. Він був пишно осьвітлений великим, налаючим павуком, та численними жірандолями по стінах. „Як має бути сьвяточно, нехай же буде цїле море осьвітлення,“ говорив пан Юель. Він любив взагалї бути осьвіченим.

Фріц стояв підчас французкої польки опертий в дверях і приглядав ся на переміну мамзам, що засїли яким десятком попід стіну в однім ряді, то танцюючим парам, що уставились в подвійне carré.

Коли наситив ся тими спостереженями, перейшов до другої комнати, де кілька знакомих секретаря уставило два столи до гри. Думки граючих не були такі непостійні, щоби заблукались між танцюючих. Хто не звертав своєї уваги на гру, дискутував про руйнуючий політичний рух теперішньої доби і найновійші випадки в міністерстві внутрішних справ.

На найбільше віддаленім столї розправляли граючі про Фріца. Один з граючих довідав ся, що він був на принятю у Госля, а потім почали всї негодувати на его „дитячу охоронку“, як називали его недїльні засїданя, і витягали ріжні більше або менче прибрані істориї, які там на тих недїльних зборах виводять ся за дикі теориї переворотові.

Сам пан секретар експедициї дїлив ся межи панї в сали до танцїв і межи приятелїв при столї до гри. Він був рідний стрийко Фріцового батька, взав за жінкою трохи трошя і мав дві доньки, котрі хотїв десь примістити. Розуміє ся, що для того давав він ті балї, але він любив взагалї товариство, де панї і панове грали головні ролї. Бо хотяй був впрочім цїлковито міністериальний у всїм, що дотичило інтересів, публичної дїяльности і политики, то однак остав ся в нїм в самім дїлї якийсь засїб молодечости і йовіяльности, котрі відповідно змішали ся з его вдачею до виробленя в нїм товарискої поваги.

„Що недостає нинїшньому часови, то есть такт і бездоганна бувалість,“ запримітив він власне при однім зі столиків. І в самім дїлї упаліджений і присвоєний такт, що він сам посїдав, був его ідеалом і его мірилом для оцінки других. Длятого не подобало ся єму, що на Фріца показували чим раз більше, як на поборника нових ідей, а найменче, що він ходив до Госля.

„Ну, Фріц, ти не танцюєш?“ спитав его приступаючи і поклепав его легко по плечи. Фріц обернув ся.

„Не маю vis-a-vis,“ сказав.

„Більше нїчо? Се тїшить мене, мій приятелю, тїшить мене,“ сказав Юель, вкладаючи руки під поли фрака, при чім висунув малий круглий животик з золотим ланцушком з вдоволенем наперед себе. Він розставив трохи широко свої короткі, тяжкі ноги та зиркав дипломатично і задоволено через золоті окуляри. „Се тїшить мене, бо я вже почав думати, що ти вирїс з таких річий. Кажуть, що ти хочеш стати реформатором суспільних відносин, чи щось подібне. Міля“ — се було імя его старшої дочки — „прийшла перед кількома днями до дому і оповідала, що ти заложив щось в роді клюбу визволених духом чи щось подібне. Здає ся, як она казала, що там радите над новою поезиею, над новими поглядами і понятями замість старих, котрі вже пережили ся. Чей ти не гадаєш стати може поетом, що?“ Він зморщив свое буденне, товсте лице до усьміху так, що могло уходити за вітцївске або насьмішливе, як хто хотїв.

„Ото сказав ти, вуйку! Поетом — я ніколи не думав бути.“ Фріц сьміяв ся і Юель сьміяв ся з ним. „Ні, я бою ся, що не маю так сильної фантазиї, як ті, що розсївають всякі подібні поголоски. Тут не йде о нїчо більше, як тілько о те, що ми молоді люди замість грати в карти — а се прецїнь легкодушне занятє для тих, що не осягнули зрілого віку і виробленого погляду“ — він кинув іронїчним поглядом на граючих, — „говоримо про цїлком невинні річи, як на примір про нових поетів за границею і старих поетів тут у нас в краю, про нові і старі ідеї, про ду-

Повстає тепер питанє: котрий із наших говорів поставити основою наукового язика? — Можна тут мати на оцї лиш два головні говори (загально взявши): говор галицкий і говор українськый. Котрому із сих двох говорів треба дати першеньство?

Ніеля права і правди оно-б належало ся говору українському, бо ним говорить до $^4/_5$ всїх Русинів. Потім треба-б зважати і на те, що то язик Шевченка і більшої частини наших письменинків. А все таки я думаю, що користно ми так поступити не можемо. Не можемо іменно в теперішнім часї переслїдуваня малорусчини в Росиї. Бо обираючи українськый говор ми мусїли-б серед людности, щоб ним говорить, мати насамперед повну свободу слова, а потім прилюдні школи, дві річи, котрі натепер у тїни кнута процвитати не можуть. Отже тому ми вступатись повинні за говором нашим, галицким. Оно правда, се гірко для Українців — та що робити! Та щоб братів з України хоть де у чім потїшити, я звертаю їх увагу на старожитних Греків. І сей нарід розпадав ся на богато говорів (дорийский, йоньский, аттийский, еолїйский), а прекїнь для спільних справ у них був спільний язик, се-б то аттийский. Чому-б у нас не так? Нехай собі гарні стихотвори і далї пишуть ся на місцевих говорах — а ми витворяймо загально-малоруский язик науковий. Коли мине довгий час (і спадуть кайдани неволї з нас), то через розвиток язик сей наш стане розповсюдженый на всю малорусчину, і его кождий руский інтелїгент буде уважати своєю питомостю, не роздумуючи і не питаючи, відкиля він узяв ся.

14. Яке становище я займаю супроти закордонних Русинів?

Ніеля сказаного мною уперед могло би здавати ся кому, як коли-б я підносив тільки відрубність і самостійність австрийских Русинів. Так ий! Я уважаю австрийских Русинів одним племенем, одним народом, одною народностию. Але позаяк питанє, чи малорускый нарід має бути самостійным, чи з'єдиненым з московским, de facto менї ще здає ся не зовсїм рішеным, — і позаяк я в ідеї обі частинї сего питаня уважаю рівно гідними потакуючої відповіди, тодї най не прогнївають ся народовцї відмінної гадки, коли скажу, що московщенє наших братів за границею уважаю не таким великим нещастєм як хто иньший.*)

Треба вкінци ще примітити, що ми на закордонних Русинів, за винятком певного морального впливу, иньшим способом вплинути не можем. Ну, так коли-б я говорив, що Українцї до того повинні змагати, аби з'єднитись з Москалями — то ся моя гадка могла би на них виявити пригноблююче вражінє. Але я того не говорю.

Далї утверджаю я, що нарід гідний тої долї, яку несе, а еманципация, котру ми віщуємо Українцям із-під гнету московского — то пусті, звучні слова, котрі їм нїякого реального хісна не приносять, коли они самі за дїло не возьмуть ся.

От се мій погляд на справу закордонних Русинів. Може бути, що він покаже ся де-кому неідеальным, навіть терпким, — але я переконаний, що умірковані мене зрозуміють і не осудять.

За те я особливу увагу звертаю на наші домашні, се-б то австрийскі відносинн. Тут москвофільским змаганям (тому що они після мого переконаня противні добру і успіху нашого народу) від мене пощади жадної не може бути. А то тому, бо у нас обставини такі, що москвофіли жадної реальної роботи не творять, а тільки страшенно бороздять, кирнять, гамують і спиняють розвій, а тим самим і добробит і щастє руского народу. І час би вже послїдний, сего гидкого рака на нашім тїлї вирізати.

---

*) Безпечно більшість народовців буде иньшої гадки в тій справі, як вп. автор. — *Редакция.*

(Конець буде).

Суд д-ра Івана Франка про „Буковину.“

В другій книжці за сей рік вістника *Житє і Слово* читаємо рецензию д-ра Івана Франка на статї д-ра Смаля-Стоцкого, що друкували ся сего року в „Буковинї“ п. з. „Політика реальна.“ Заким приглянемо ся докладнїйше тій рецензиї, наведемо перше вступ до неї, з котрого видко, як провідник наших радикалів, Франко, задивлює ся на „Буковину.“ Прочитавши сей вступ, кождий зрозуміє, що п. Франкови в *Буковинї* подобає ся, а що нї; се що найменче отверто і щиро; при такій вимінї гадок можна погляди свої сконтролювати, добрі прикмети дальше задержати, закиди розважити і взагалї шукати правди. Не так поступив собі орган народовців *Дїло;* він нїколи за „Буковиною“ не бачив нїчого доброго і своїх читателїв інформував про нашу ґазету завсїгди тенденційно і крайно несправедливо, зовсїм не лїпше від *Галичанина*; він і доси не сказав нїчого у відповідь на статї Стоцкого. Що таке мовчанє шкідливе, не треба й поясняти; на се вказує і п. Франко. Він думає так про нашу ґазету:

„В остатних часах без сумнїву найбільше гомону на українско-руській землї робить черновецька ґазета „Буковина.“ Редаґована живо і талановито вона сильна особливо в критицї старого руського, а головно народовецького шлендріяну і з того погляду певно заслугує на повне признанє. Від часу критичних статий Драгоманова нїхто ще галицким народовцям не наговорив стілько і так рїзнородних комплїментів, як „Буковина,“ нїхто так немилосерно не бичував і не висьмівав їх слабих боків, їх закорїненої традиции. Правда, між критикою пок. Драгоманова а критиков „Буковини“ є деякі рїжниці, про котрі скажемо далї, та про те съмілість і рішучість „Буковини“ в боротьбі з народовецькою заскорузлістю та малокультурностю гідна всякого признанє. На жаль, народовецька преса в Галичинї така мізерна, так слабо стоїть на ногах, що не вміє реаґувати на сю критику, не вміє видушити з неї здорових зерен і обернути їх на пожиток загалу, а коли часом полемізує з „Буковиною,“ то чинить се хиба задля справ особистих і очивидно тоном особисто подразненим, так що полеміка замість повчити публику і вияснювати загальну справу, затемнює саму річ і чинить враженє взаїмного обляпуваня себе рідким болотом.

Повторяю: шкода, що воно так є, бо „Буковина“ дуже часто має рацию. Не даром же еї редактор, д. Маковей, талановитий белетрист, бувший співробітник *Дїла* і редактор *Зорі*, чоловік щирий і прандомовний, пройшов докладно народовецьку школу, хилив ся по троха й до радикалізму і тим способом усе таки станув понад рівнем звичайного народовця, так що суд его про недавних сопартийників можна вважати

хові відносини і духовий рух — се-ж прецїнь розрива для молодїжи, не правда-ж?“

На лицї Юеля показав ся трохи строгійший вираз і він притакнув кілька разів так глубоко задумчиво, як тілько можна.

„Послухай тілько, мій хлопче, не йди за далеко з тими ідеами, держи ся гарненько при землї, при дїйсности. Бачиш, дїйсність числить цїлком иньшими величинами; они часом малі, але певні, мій коханий!“ Він гданув знов на Фріца по вітцївски і покленав его кілька разів по плечи.

„Взаєне, ми беремо ся тілько до дїйсности, вуйку, так що ти і я — ми зовсїм в згоді. Ми хочемо здобути собі вияснення нїчого більше, як тілько дїйсно істнуючих річий, а саме те зничити, що оперте на безкористних мріях, сонних фантазиях, на пересудах і помилках та на слїпих навичках.“

Фріц посїдав знаменитий дар виглядати ввічливо і скромно, хотяй виступав в его бесїдї легкий натяк его самосьвідомости і іронії. А Юель кинув на него слїдячий погляд, вложив назад руки під поли фрака і почав з підвійною повагою і съвяточностию приглядати ся. В ґрунті він мав богато прихильности до Фріца, бо видів в нїм не тілько здібний, але і поверховно удатний материял на „корректну“ особистість. Саме недостача корректности, яку видів в тих змаганях, була ему по трохи не до вподоби.

„Гм, я мав би охоту приперти тебе трохи до стїни, але тут тепер не час і не місце. Дїйсність... Га, коби ти почув, що говорять про те люди. Нї, оттут знайдеш кусник дїйсности для себе!“

Він спостеріг в тій хвилї купця Аазума на сали, що очивидно потонув цїлий в слїдженю за якоюсь танцюючою парою; хапаючи радо нагоду до змінн теми, потягнув Фріца до салї.

„Пане Аазум, чи можу вам представити мого сестріпця, студента Рандля; — купець Аазум, що недавно заручив ся з панною Кларою Віртівною. Тепер возьміть Фріца на слово і оповіджте ему, що таке властиво есть дїйсність.“

„Що він думав через те, пане Рандель?“ запитав Аазум трохи змішаний, коли Юель відлалив ся усьміхненый поза танцюючих, щоби дістатись до пань. „Я не розумів его добре.“

„О, се був тілько жарт. Ми мали малу диспуту з собою. Але мушу поґратулювати — ґратулюю!“

„Справдї, можете дїйсно,“ сказав Аазум простодушно. „Я такий щасливий, що ледви можу тому повірити. Впрочім ми знали ся від дитиньства і можете мені вірити, що се чудова дівчина; не тілько хороша, але також приємна, розумна, мила і така здібна, знаменита голова і дуже учена!“

Послїдну примітку додав Аазум з мимовільним почутем, що се повинно бути перед молодим ученим найбільше підчеркнене, і его не дуже там виразисте лице прибрало тихий, съвяточний вираз. Фріц подивив ся на него і замітив, що дїйсно він мусить чути ся щасливим, що котру небудь панночку з того сальону узнав для себе.

Се отже був той вибраний, перед котрим мусїв уступити хороший Везель. Стенерзен. Була се середнього росту фіґура, кріпко збудована; і хоч властиво не присадувата, але робила вражінє чогось притисненого, або може лїпше чогось надзвичайно земного, кусень дїйсности, як казав Юель. Кусень дїйсности, що працює в служби матеріалізму, оповідав своєю буденну історию сим лицем, сими твердими, гладко виголеними устами, сим гладким, ясним волосем, сим трохи червонаво любатим лицем і наконець — але не в найменчій мірі — сими низькими, а великими ногами, грубими руками, на котрих рукавиці лежали мов би надуті повітрем. А прецїнь не був він властиво бридкий, він був, як більшість людий, в цїлости зовсїм звичайным. Але в тій хвилї, тут в тій оживленій борбі, в тім съвяточнім блеску, чув ся Фріц немаче ураженим, що его поставили разом з тим добродушним і скромним чоловіком, хотяй его недотепність не мала в дїйсности для нього нїчого обиджаючого в собі.

дуже компетентним. А при тім „Буковина“ має ще одну важну і цінну прикмету: вона не боїть ся нікого з Русинів. Не даром сказав котрийсь великий політик: „Тілько той може кермувати людьми, хто ними погорджує.“ „Буковина“ дуже основно може кермувати руською інтелігенциею і крім самих своїх керманичів та їх безпосередних прихильників не узнає нікого. У неї нема ні свата ні брата, ні авторітету ні заслуги: кому найде потрібним що сказати, тому й скаже. Се в певній мірі дуже цінна прикмета.

Клопіт тілько, що ся цінна прикмета має й неприємний, темний бік. Для „Буковини“ се нічогісінько не значить, в розпалі боротьби вказати на кого небудь пальцем, влізти в его приватні відносини, чоловіка залежного заденунціювати перед міродайними властями, пошкодити та напакостити ему. Москвофіл — не москвофіл, народовець—не народовець, радикал—не радикал, кождий може бути певний, що коли редакция „Буковини“ що небудь неприємного довідає ся про него хоч би через сороки-ворони, хоч би яку небудь бабську сплетню, що се певнісінько буде там опубліковане і ще й прикрашене, заострене, приперчене і спрепароване ad usum Delphini. (Що п. Франко робить тут безпідставний закид „Буковині,“ о тім поговоримо иньшим разом. — Ред. *Буковики.*) Правда, радикали переважно люди незалежні, люди що проходили огонь і воду, значить, бризьків буковинського болота не боять ся. Та на народовців „Буковина“ в остатніх часах зробила ся правдивим бичем, бомбою, що розбиває (?) їх товариське житє, розсипає їх на розрізнені, замкнені в собі купки, підкопує довіре одних до других, паралїжує їх партийну силу. Людий звісних як кореспонденти „Буковини“ уникають, в однім товаристві з ними защіпають душу на всї ґудзики; при кождій новій бомбі, яка появляєть ся в „Буковині,“ кричать: „Се підлота! Се огида!“ А проте кореспонденти „Буковини“ роздобувають усе нові інформациї і не переставить пускати бомби, а пресї народовській приходить ся або мовчати або збувати удари пісними фразами в роді „дитиньство“, „не варто дискусиї“ або, коли нарештї не стане терпцю, даятись по змозї що поганійшим способом, ніж „Буковина.“ Справді, ein Schauspiel für Götter.

Так воно стало ся, що найновійша публіцистична праця, яка появила ся в „Буковині“ і цілим своїм вістрем обернена против галицьких народовців, не була в *Дїлї* навіть спімнена, не то щоби передискутована. Маю тут на думці обширну статю проф. Ст. Смаля-Стоцкого п. з. „Політика реальна.“ надруковану на чільному місци в 53—88 числах „Буковини.“ 21 розумованих статий на одну тему — се справді ціла книжка, се не зовсім звичайна у нас публіцистична праця! А що автор доторкаєть ся в тій праці дуже важних, програмових справ, а при тім говорить тоном таким певним і резолютним, що меньше критичного і політично невишколеного читача нераз аж за серце хапає, то слїд би було *Дїлу* звернути увагу на сю працю тим більше, що під нею підписане було імя поважного посла і професора університету, — значить, легковажити сеї працї не було причини. Скажемо більше, в працї тій не брак розумних і щирих думок, не брак такого, з чим вповнї кождий мусить згодити ся, та при тім богато сумнївного або й зовсім невірного, так що конечне було докладне ей обговорене, щоби віддїлити зерно від полови. Та що найважнїйше: автор поклав собі метою — віднайти ґрунт, на котрім би можна було поєднати всїх Русинів і зробити з них справді політичну силу. Вже задля самої тої цїли праця его варта дискусиї, без огляду на те, чи хто згоджуєть ся з тою розвязкою питаня, до якої він дійшов. Кому ходить о цїль — а котрому-ж Русинови не ходить о сю цїль, щоб Русини стали силою? — той повинен би принять участь в дискусиї над сею справою. Повторяю: дивна річ, що власне народовські руські часописи зїґнорували статю проф. Стоцкого. Не вже вона не порушила в них нїчого в душі? Чи може задля тих острих нераз уступів критичних, якими пересипана статя, вони вважали лишним придивити ся й позитивним авторовим виводам? Се дуже сумно, та се не в перве дїеть ся. Адже й знамениті критично-політичні працї Драгоманова, такі „Чудацькі думки“ та „Листи на Наддніпряньску Україну“ не знайшли в народовецькій прасї нїякого відгомону, хоча працї ті послужили підвалинами для теоретичної програми і практичної тактики радикальної партиї, значить, мали значіне й для ходу тих справ, які дїяли ся на очах тих орґанів. Ну, та се все вже їх дїло, а ми попробуємо зі свого погляду заняти ся статями проф. Стоцкого, заняти ся без гнїву і упередженя. Критика нашої партиї, яка попадаєть ся в тих статях, нам не страшна; за вірні уваги ми можемо бути ему вдячні, а хибні погляди напростуємо.“

По тім вступі розбирає д-р Іван Франко статї д-ра Стоцкого. Що ему в тих статях не подобає ся, се зміркують читателї із статий, які ми помістимо небавом.

Підчас їх бесїди, се значить, коли Аазум дальше розповідав про свое велике щасте, дивив ся Фріц з якимсь невдоволенем но танцюючих. Его погляд шукав ей. Він хотів в своїй знеохоті задовольнитись тим, що і в неї побачить тілько бездушність, недостачу ніжности і перевагу звірскости.

Фріц стрітив ся був з Кларов Віртівною кілька разів в сім дорі і раз був навіть запрошений до дому ей матери, але она не зробила ніколи на нім вражіня.

Ей покійний батько був адвокатом в малім провінціональнім місті і зіставив свою вдову в безжурних відносинах. Она була зі старої школи і сама вихована строго, уважала строго на давні звичаї, а передовсім на захованє релігійних форм і звичаїв, котрими нераз дуже мучила Клару. Тепер сидїла она там в горі на софі при парі Юельовій зі своїм сухим, половим обличем, довгими льоками по обох боках голови і з чорною перевязкою через одно око, котре стратила при господарскім занятю через іскру, що скочила з під груби, і дивила ся другим оком по материньски строго на молодих. Она була приятелькою пані Юельової з часів молодости.

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 22-го вересня 1896.

Міністер рільництва ґр. Лєдебур поїхав в неділю з Радівців вирост до Галичини. Краєвий президент ґр. Ґоес товаришував ему від стациї Фолькґартен до головної стациї Чернівців. Міністер висказав ся дуже похвально о гарнім положеню Буковини, хвалив мешканців і їх житебуте та заявив, що цілком задоволений з своєї подорожи. Прощаючи ся, закликав міністер: „До скорого побаченя!“ З Чернівців від'їхав міністер до Надвірної, де оглядне цісарскі добра.

Краєвий президент ґр. Ґоес виїхав вчера зрана на вісім днів до Фрасенну коло Сучави, де відбудуть ся лови на оленїв.

П. Семен Барановский, тепер заступник нотаря в Кіцмани, іменований нотарем в Кімполюнзі. Таким чином є тепер на Буковині чотирьох нотарів-Русинів: Николай Дрогомирецкий в Чернівцях, Адріян Соневицкий в Станівцях, Евгевій Стрийский в Селятині і Семен Барановский в Кімполюнзі.

Два посольскі справоздання. Сими днями ставали пос. Олександер Барвіньский перед своїми виборцями в Буску, а пос. Анатоль Вахнянин в Жовкві. Виборці дякували обом послам за їх ревну дїяльність і висказали їм свое довіре.

Посьвяченє гр. пр. церкви в Погорилівці. Стару гр. пр. церкву в Погорилівці, кіцманьского повіта, треба було задля одного прикрого випадку ще раз посьвятити. Яко делеґат митрополита явив ся вир. архимандрит Каліпеску і посьвятив в сослуженю вир. оо. Калинчука, Галіпа, Петрашка, Дяконовича, Тимковича, Манастирского, Драчиньского і тамошнього пароха о. Караджого в неділю, дня 20-го с. м., церкву дуже торжественно. До підпесеня цілого торжества причинив ся головно о. Манастирский, під котрого управою хор, зложений з 21 хлопців 12 — 16-лїтних, сьпівав підчас цілого богослужена. По посьвященю відбув ся спільний пир, а і підчас него сьпівав той хор о. Манастирского, та вже сьвітскі, патріотичні пісні, а деякі хлопці, як от Василишин, виголосили гарні деклямациї. Торжество мало чисто руский характер. Належить також записати, що вир. архимандрит Каліпеску жертвував на той хор руских хлопців 10 зр.

До відомости сьвітлої православної консисторії. З нагоди вписів учеників до першої руской кляси паралельної кілька православних сьвящеників не хотїли руским дїтям виставляти метрик, а для подань до руской бурси сьвідоцтв убожества. Ми нарочно тодї не наводили сих поодиноких випадків, аби не лякати селян. Тепер надходить речинець, коли ученики першої руской кляси паралельної мають подавати ся о увільнене від чесного. До того поданя треба долучити сьвідоцтво убожества, бо инакше подане не може бути увзгляднене. Але і тут ставляють деякі православні сьвященики руским дїтям трудности. І так о. Боднарескул у Вилавчу не хоче ученикови Бендасови виставити сьвідоцтва убожества, взглядно виказу родини — мабуть тому, що Бендас вступив до руской ґімназиї, а не там, де его хотїв мати о. Боднарескул. Задля фанатизму о. Боднарескула готов Бендас спізнити речинець, а не маючи відки заплатити чесне, буде мусїв виступити зі школи. Звертаємо ся проте до сьвітлої консисторії з просьбою: поучити як найскорше гр. пр. сьвящеників, щоби они і ученицам руской ґімназиї виставляли сьвідоцтва убожества, взглядно викази родини.

Пявки нашого люду. Перед звичайним трибуналом карного суду в Чернівцях відбула ся минувшого тижня карна розправа, котра показує відносини нашого гірского населена в дуже сумнім сьвітлї. По окупациї Босни і Герцоґовини вернув молодий Тимофтей Куриш до Плоски, путилівского повіта, дістав від свого вуйка кусень ґрунту і, оженивши ся, став ґаздувати. Куриш був робучий, котрий не потребував журити ся о насущний хлїб. Та на нещасте зачав Куриш пити, а потім зняпив пожар цїле господарство. Тодї приступив до него ніби прихильний лихвар Абрагам Поссель Фреліх і пожичив (1892 р.) 50 зр. на $3^1/_2$ %. Такий низький процент він взяв тому, аби узискати передовсім довіре гуцула. Сей заходив все частїйше до корчми Фреліха, а коли прийшов по рощ речинець сплати довгу, він не мав відки платити. Тодї син Абрагама, Барух Фреліх — Абрагам Фреліх сидїв тодї за обманьство у вязници — пожичив ему ще 100 зр., але цїлий довг 150 зр. на рік вже по 10%. Вернув старий Фреліх і пожичив ему ще 50 зр., а цїлий довг 200 зр. заінтабулював по 6% на імя своєї жінки на господарстві; ба, Фреліх пожичив Куришови ще 14 зр. на заплату нотариальних коштів. Та Куриш пив чим раз гірше, пропив пожичені 50 зр, і знов пішов жичити. Але тепер став Фреліх немилосердним. Він зажадав, аби Куриш дав ему на один рік в аренду своє господарство за 12 зр. річно. Куриш згодив ся, взав 12 зр. і пропив їх. Пішов він знов до Фреліха по гроші. Лихвар зажадав виарендовати ему господарства на дальших шість лїт, але вже по 7 зр. річно. Взав Куриш знов 42 зр. і — пропив їх таки у Фреліха. Небавом трафило ся так, що Куриш пожичив малу суму у иньшого лихваря Райхмана, але не мав відки віддати. Райхман є конкурентом Фреліха, тому сей зробив Куришови таке предложене, щоби виарендував ему господарство на дальших 20 лїт по 8 зр. річно. Заразом обіцяв Фреліх Куришови, що запить его в хатї і дасть дві фальчі поля до ужитку, але о сім не вільно нотареви споминати, бо инакше коштa будуть більші. Куриш згодив ся на все і — пив дальше. Кілько разів він був пяний, жадав Фреліх від него, аби заплатив інтабульовані 200 зр. А що Куриш не мав відки платити, то предложив ему таке: Фреліх купить цїле господарство за 750 зр., відтягне собі заінтабульовані 200 зр. з процентами, лишить Куриша в хатї і дасть дві фальчі поля до ужитку. Куриш згодив ся на все і цїловито пяний пішов до нотаря, підписав контракт, але гроший

не дістав. Вкінци вмішали ся свояки Куриша в цїлу справу і зробили донесене до прокураторий. Слїдство тревало $1^1/_2$ року, бо Фрелїх знав зручно затерти слїди свого дїланя. Остаточно визначено розправу на 9-го квітня с. р. Візваний свідок Івон Стефанчук розповів при розправі, що перед слїдчим судиею зізнавав фальшиво, бо жінка Фрелїха ему дала 5 зр., але опісля ему відобрала ті гроші. Тепер она ему знов дала 15 зр., але він скаже тепер правду, аби Фрелїхова потім ему не відобрала тих 15 зр. Розправу сейчас відрочено і оскаржено Фрелїха і Стефанчука ще о фальшиве зізнане. При розправі минувшого вівторка толкував ся Фрелїх так, що тих 5 зр. дав Стефанчукови за роботу пільну, а тих 15 зр. тому, бо бояли ся, аби конкурент Райхман не підкупив его. Вкінци увільнено всїх трьох Фрелїхів від злочину обманьства, а засуджено за намову до фальшиво зізнаня Абрагама Фрелїха на 8, Боруха Фрелїха на 7 місяцїв тяжкої вязниці, а Стефанчука за фальшиве зізнане перед слїдчим судиею на 2 місяцї звичайної вязниці. Коли відчитано вирок, спитав ся Абрагам Фрелїх свого адвоката, чи господарство Куриша остає его власностию; на притакуючу відповідь сказав виходячи: Schojn git!

В підземних комнатах твердині Оріхівці під Перемишлем підчас маневрів артилерий перебуло вісїм офіцирів майже цілий день, коли на неї стріляли. Пукане і гук гармат, шрапнелїв, бомб і куль стїжкових робило незвичайно сильне враженє на нерви. Раз здавало ся замкненим, що склепіне завалює ся, то знов, що їх якась невидима сила тисне до землї, що стїни зближають ся, аби їх роздавити. Коли они сидїли на крїслах, підскакували по кождім вистрілї мимоволї в гору. Саму твердиню — батерий острілювано осібно — трафили 240 вистрілів. Взагалї вистрілено 1400 острих набоїв. Твердиня показала ся незвичайно відпорною. Жаден вистріл не перебив склепіня. Земля, що покриває мури твердині, є тілько глубоко зорана, повна дїр у формі лїйки, де вистріли експльодували. Вистріли дуже добре трафляли у свою цїль. Поза обшар твердині вилало лише кілька вистрілів. Один знищив місток на польній дорозї, другий розбив кілька сосен в поблизькім лїсї, третий запалив копу жита коло цмінтару. Перебіг фортечних маневрів і одержані при них результати дали гарне свідоцтво артидерий і військовим інжинірам. Твердиню Оріхівці збудував капітан інжинерий Майстер.

Цїкавий Москаль. Андрій Петрович Куртанов, росийский полковник, хотїв приглянути ся фортечним маневрам під Оріхівцями і так собі „з цїкавости“ побачити на місци силу вистрілів з австрийских гармат, а також наслїдки вистрілів. Взагалї він хотїв наочно переконати ся, що може австрийска артилерия. В тій цїли він скинув військовий мундур, перебрав ся і переступив границю коло Устя Зеленого. Тут убрав він мужицку одїж і по дорозї до Ярослава дістав ся до Уйківців, де заквартерував ся. Приглянув ся докладно польній зелїзници, спанню батерий, але до Оріхівців, властивої цїли своєї цїкавости, він не дістав ся, бо дня 10-го с. м. арештували его два жандарми, котрим будючна міна цїкавого селянина видала ся підозрілою. Цїкавий Москаль перебуває тепер в гарнізоновім арештї, а опісля по сповненю приписаних формальностий его відставлять до росийскої границї.

Буковина має свого поета. Сими днями відограно у цїсарскім театрі у Відни драму Буковинця Ебермана „Die Athenerin“ і то з таким величезним успіхом, що публика викликувала автора аж шість разів на естраду. Віденьска праса висказує ся дуже похвально о талантї нового драматичного поета, котрий нераз сидїв незамітно в черновецкій кавярни Cafe l' Europe.

Телєграми „Буковини“.

З дня 22-го вересня 1896 року.

Градець. При виборах з курий сїльскої посїлости вибрано 10 консерватистів-клерикалів, 8 Словінцїв, 4 з независимої партиї селяньскої, 1 з нїмецкої партиї людової.

Кляґенфурт. При виборах з курий сїльскої посїлости вибрано 10 кандидатів нїмецкої партиї людової, а 4 католицкої партиї людової.

Будапешт. В соймі відповів президент міністрів Банфі на інтерпеляцию пос. Уґрона в справі подорожи царя, що тридержавний союз стоїть так само сильно як перед тим, що згоду в политицї Австро-Угорщини і Росиї сконстатовано именно що-до мирних намірів і бажаня, удержати на Балканї status quo. Сю відповідь принято серед оплесків до відомости.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операцийна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. оператора ц. к. хірург. клїнїки университетской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в Чернівцях, улиця Мецґера ч. 25.

В справі приймання хорих і инших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки д-ра Квятковского в Чернівцях, улиця ратушева (дім Віпоффера.) (46—100)

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.

Прошу о части замовленя і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаїна.

Виданя „Буковини“.

Царівна. Повість Ольги Кобилянської, сторін 424, 8°, цїна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Конїського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ всї три книжкї коштують лише 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українско-руского народу,

складена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літографічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні	особові	мішані	Відходять	Поїзди поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	6^{57} 10^{28} 5^{50}		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	9^{41} 10^{29} 5^{38}	
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3^{29}	9^{12} 10^{00} 5^{23}		До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	7^{17} 10^{48} 6^{16}	
З Новоселиць, Садаґури			11^{13} 9^{50}	До Садаґури, Новоселиць			4^{30} 6^{21}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 201. Чернівці, четвер дня 12. (24.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровичі ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Гадки бувшого москвофіла.

(Статї надіслані).

(Конець.)

15. Робота наших москвофілів не об'единительна, а властиво киринича і деморалїзуюча.

В однім із недавних чисел „Буковини“ сказано було, як то москвофільскі часописи деморалїзують читателїв, хоть би і тим, що за них платити не конче треба. Пригадати ще, що ся наша партия при кождій нагодї вяже ся з нашими найлютїйшими ворогами, щоби пошкодити справам вже не то руским, а навіть загально-славяньским, та припімнувши, що в неї брак ясно означеної мети (тарабарщина!), то вийде, що наше москвофільство справдїшна хоробапаразит, котрий не істнує сам по собі, а тільки на то, щоби нищити другий здоровий орґанїзм.... Або що за здорову цїль можуть мати редактори москвофільских ґазеток, писаних мовою з одної сторони далекою від ідеалу москвофільства, а з другої загалом читачів зле зрозумілою? І як вяло — як би против волї, як би з примусом або за напасть — редаґують ся і виходять ті ґазетки! Просто мов на глум!

16. Як далеко нам до об'единеня?

Відкритою тайною уважати можна, що москвофільство наше численно є далеко слабше від сторонництва народовского. Потім звістним також є фактом, що ряди его з кождим майже днем рідиїють, та що особливо сметана москвофільства, его сьвіжі і молоді сили постепенно к нему охолоджують ся. Зваживши вкінци що наша публична школа тепер так устроена, що ледви чи буде витворювати на дальше материял москвофільству — то ясно, що в довшім або коротшім часї у нас і послїдні слїди кацапства мусять затерти ся.

Бажаючи однак, щоб теперішні наші москвофіли не тратили сил надаремно на неможливі, а тому і безумні свої мрії, та щоб не чекали, поки аж все лагодячий час їх не навчить розуму, або зовсїм не зітре з лиця землї, але щоб і они віддали свої сили для услуги народу, котрого они, будьщо-будь, є дїти, а нарештї, щоб вже раз хоть перестали спиняти противну роботу народовців — я хочу при кінци сих моїх роздумовань застановити ся ще раз над питанем: „як далеко нам до об'единеня?“

Много на рахубу сего питаня можна найти розкинене у попередних сих моїх гадках. Тепер остає ся менї розглянути его ще з увагою на дїйсну політичну нашу ситуацию.

З огляду на положену взасадї мною мисль о москвофільстві в загалї можуть декотрі спитатись так: „Але чи се гарно? чи гарно визутись так із ідеалу і пійти на службу прозаїчної реальности?“ На се я відповім, що підрядний ідеал не повинен становити нїколи для нас цїли, лишень найвідповідніїйшу дорогу до цїли, се-б то до ідеалу вищого (щастя народу); а коли та дорога буде воздушна, і не ме числитись з обставинами дїйсности — то ми тодї замість подвигатись до мети, будем сидїти хорошенько дома на печи, та хиба нарікати на дощ... Ми за богато може спутані, або що найменьше заанґажовані окружними обставинами, щоби могли так тільки, без огляду на наших сусїдів хотїти і робити, що нам збреде на розум.

Народи, з котрими ми по волї Провидїня призначені жити в однім орґанїзмі державнім — сї народи нїяк не мають інтересу в тім, аби ми мали з'єднинитись з Москалями в одну цїлість народну; противно, найважнїйші чинники у нашій державі навіть вирост сему противні (Поляки, Мадяри, Волохи, ба навіть таки нїби-то холоднокровні Нїмцї). Що на взаїмні наші відносини до сих вельми поважних чинників ми мусимо уважати, у тім увіримось чей-же, припімнувши собі, як душно приходить ся нашим братям Чехам (властиво Молодочехам), котрі не пошукують з Москалями нїякого об'единеня, а тільки дружелюбно з ними кокетують. Та бо незабувати ще тре-

---

8)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Хр. Вінтеръєльма.

(Дальше).

Пані Віртова не посїдала властиво великих відомостий, однак любила стародавну науку, котра не наносить душі небезпеченьства надто відважними думками, але підносить домашню товарискість хорошими поучаючими дрібницями, що оповідають про тонкі і нїжні розгалуженя людского духа. Сї домашним богом в тій науцї був проповідник Ворм, котрого она особливо тодї окружила великою прихильностїю, коли він в одній ілюстрованій недільній часописи напечатав лист до одної пані про ортоґрафію і постарав ся о те, що пізнїйше приходили люди до неї і говорили: „Ах мій Боже, як се інтересно, пані Віртова: Се вам прецїнь присьвятив пастор Ворм сей лист, як інтересно!“ Ведель Стенерзен попав також в неласку, коли пані Віртова довідала ся, що він назвав Ворма „сї духом.“ Она була іменно горда так на Ворма, як і на своє ґербатяне товариство, між котрим плекав ся той дух. До того ортоґрафічного товариства з ґербатою запросили раз були ще давнїйше Фріца і він дав себе научати відчитом отця проповідника про тверді і мягкі сползвуки. Сей відчит згорнув всї пані в кружок, що слухав з напруженою увагою, а паню Віртову спонукав до скарги, що тепер хотять при науцї дїтий понеувати мову, в котрій написане слово боже.

Кляра відзивала ся сего вечера дуже мало. Она була дуже звичайно убрана і подавала ґербату. Те, що відповіла Фріцови, коли він старав ся раз того вечера почати з нею розмову, видалось ему дуже малозначним. Дома чула ся іменно пригнетена через матїр, що після кождого виявленя думок завсїгди обзивала ся: „Не уходить для молодої дївчини, моє дитя, висказуватись так свобідно.“

Мати найбільше причинила ся також до довершеня заручин з Аазумом, чоловіком, що перед недавним часом засновав інтерес, що мав, як здавало ся, добрі виглади.

Отже Фріц кинув оком на гуляючих. Була се послїдна тура французкої і она танцювала власне там на горі в кутї.

Щось було в порушеню еї плечий, котрим піддержувала на хвилю фалди своєї сукнї, що звернуло его увагу. Рамя було повне, але не округле, скорше трохи плоске на зверхній стороні, а при тім спостеріг він мягку, певну лїнію, що в лікти віддїлила горішню часть рамени від долїшньої.

Се спостереженє опанувало его око нїжовито і прикувало его погляд до еї особи. Она мала ґустовно убрану ясно-зелену сукню, а в каштановато брунатнім волосю пів-вінець з зелених листків і конвалій. Правильне лице з гладким, білим чолом, брунатні очи, котрі в тій хвилї були закриті широкими, форемними повіками, малі, розкішні уста, у котрих горішна ґуба пікантно вигнута, але тільки легко, так що було видко трохи блеску білих зубів — все те одержало в танци і з горяча надзвичайну сьвіжість, міжтим коли вираз був більше рівнодушний, як оживлений. Панував спокій так в еї виразї, як в рухах. Але ті рухи були такі звинні і в своїм спокою такі ґнучкі, що Фріц слїдив за кождим еї рухом з ростучою увагою. Не була она властиво збудована гожо, як тополя, але тонка в станї і молоденька, хотяй не суха.

Пробивала ся певна сила і повнота в еї формах. Що найбільше притягало его очи до еї постави, хотяй она на око стояла тихо і рівнодушно, була та прикмета, що форм тїла можна було неначе всюда догадуватись, хотяй еї одїж не була на се вирахувана. Коли легко летїла в танци, коли стояла тихо і зміняла ноги, щоби відпочати, коли обернула ся на-цїв до свого танцера, завсїгди були лїнії тїла так сильні і певні, що можна було догадатись дальшого.

Фріц глянув раз і другий на еї нареченого Аазума. Він стояв остовпілий в подивленю, а его трохи придурковато-щасливий вираз показував, що він еї тільки так бачив, якою она хотїла бути: порываючою, неуданою молодостию. Не було найменьшого слїду естетичного чутя в его оглядяню, але хотяй би він навіть спізнав був у Фріца той від часу до часу блискаючий огонь в очах, то такой не знати, чи був би набрав якого підозріня, що естетика того-ж не обертає ся в тій хвилї в холодній, чистій атмосферї культурного музея.

Коли по скінченім танци дала випровади-

ба, що нарід ческий — то не Русини, а нарід не до порівнаня від нас і культурно і полїтично розвитїйший, ба до того розвитий, що може сьміло видержати порівнанє з кождим західно-европейским народом.

. . . . . .

Тим, що готові нас за таке, на їх взір може „не ідеальне“, арґументованє засудити, ми ще раз пригадуємо, що іде тут річ о два після нашої гадки цїлком одинакового достоїньства ідеали (се-б то об'єдиненя і відрубности). А тим, що готові нам кинути фразу: „чесна смерть лїпша нїж стидне житє“ — ми супокійно кличем, уважно розважити: чи смерть, котра їх неминучо жде, дїйсно чесна, і чи з другої сторони житє присьвячене добру народа на самім дїлї може бути стидне?

Для розважного досить.

Т. знад Прута.

Допись з України.

(Про памятник Катерині II в Катеринодарі).

Нащадки Запорожців, чорноморські козаки, споруджають в Катеринодарі памятник Катерині II, тій самій Катерині, що р. 1775 зруйновала Січ, а р. 1783 завела на Україні крепацтво.

Ідея памятника така:

На високому постументї — велитенська постать царицї з берлом і державою в руках. На підставі постументу фїґура князя Потьомкіна (теж великого „добродія“ України), котрий звертає грамоту в сторону останньої старшини запорожської і нещої чорноморської військового суддї Антона Головатого, кошового отамана Сидора Білого і військового осаула Чепіги. Головатий читає грамоту, Білий слухає, а Чепіга хрестить ся (?). По другий бік Потьомкіна — запорожські знамена, сурми, котли, хлїб-сіль на столї та булави. Ззаду памятника кобзар з бандурою сьпіває славу царицї:

Ой годї-ж нам журити ся, пора перестати:
Діждали ся від царицї „а служби заплати,
Дала хлїб-сіль і грамоти за вірнїї служби,
От тепер ми, рідне братти, забудем всї нужди.
Дякуймо-ж царицю, молімо ся Богу,
Що нам показала на Кубань дорогу.

Далї йде список всїх побід чорноморського, а нинї кубанського війська і всїх його отаманів од р. 1788 по нинї.

Не правда — ідея гарна?

Собака з вдячностю лиже палку, якою її побито; нарід, якому відняли вільности його, автономію, зруйновали економічно і морально, а врештї дали в неволю панам, з своїх трудових копійок споруджає памятник гнобителеви своєму — Катерині II, проклятій дїдами в пісні за те, що „край веселий, мир хрещений тай занапастила.“

Чи можна дійти до більшої деморалїзациї? з обуренєм задаєш собі питанє, але заразом чуєш, що обуренє те звернено не на нарід сам, ту забиту і несьвідому масу, що в темноті своїй сама не відає, що чинить, а на тих паразитів народних, вийшовших часто з народа, що захоплені бакханалїєю безкарного злочинства в сучасній абсолютичній Росиї, здобувають ся на найобразливійший глум над народом, здвигаючи на трудові мужицькі гроші памятник кривдникови того-ж таки народу.

До кого-ж належить сама ідея памятника? поспитаєте. Певно якийсь ворог України погдузував так гірко над долею волелюбного народу, змусивши його словами кобзаря висьпівувати славу Катерині II.

Ото-ж ні... Ідея памятника належить до людини, яка не червонїючи мала сьміливість називати себе другом Шевченка, „дзвонаром невмирущої слави поета-страдальника,“ якій деякі Українці пишуть діфірамби, а „Зоря“ аж двічи містить портрет поміж справжніх дїячів українських.

Словом — людина та художник М. Микешин, померший на початку сего року, вславившись попереду виданем ілюстрованого „Кобзаря“, з неможливо гидкими ілюстрациями власної композициї, де Українці скидають ся на жидів в обідраних лапсердаках, а Українки на відьом з Лисої Гори.

Натурально, д. Микешинови, яко не Українцеви, чужа була історична минувшість нашого народу; йому байдужі були ідеали народні й ті кривди, як звиш 200 літ чинить московський уряд Україні. Микешин, яко людина з певними полїтичними поглядами, а то й зовсім без всяких поглядів, не збагнув може всеї гидоти власної ідеї памятника Катерині II, що мав стати на Україні й від Українців.

Тому то ми й не можемо мати особливої претенсиї до Микешина, а обмежимо ся тим, що зареґеструємо ступінь його ідейности, признаки до Шевченка, того апостола правди й волї, а також відносини до українського народу.

Нам гірко лиш за тих Українців, що тепер, в час розгорненої вже у нас сьвідомости національної, не вміють одрізнити полови від зерна і рядом з ідеально чистим Шевченком ставлять неохайну морально постать московського художника Микешина, котрий останним вчинком своїм виявив, як далеко стояв від духовної сторони „поета-страдальника“...

Мих. К—ий.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 23-го вересня 1896.

Іменованє. Старший судовий радник у Львові др. Віктор Коря іменований радником двору і фінансовим прокуратором у Львові.

Відзначеня. Радник двору і фінансовий прокуратор у Львові др. Кароль Кунц одержав з нагоди переходу на пенсию командерский хрест ордера Франц Йосифа. Окрім того одержали ордер зелїзної корони III-ої кл.: старший радник при львівскій фінансовій дирекциї др. Фридрих Рібенбавер і бар. Юлїан Брунїцкий в Підгірцях. — Повітовий комісар в Жовкві Оскар Лідль одержав титул і характер секретаря намістництва

Адмінїстрацию рим. кат. парохії у Вашківцях одержав сотрудник з Чернівців кс. Штайнбах.

Нова руска школа в Тернополи. Недавно ухвалила тернопільска рада громадска, що в мужеській школї міській на передмістю Микулинецкім має завести ся викладова мова руска. Тернопільский магістрат удав ся сейчас до галицкої краєвої ради шкільної о потвержденє сеї ухвали. Що ухвала, котрої домагали ся тернопільскі Русини справедливо вже від кількох лїт, буде затверджена, о сім нема що сумнївати ся; але треба би бажати, аби галицка краєва рада шкільна затвердила ту ухвалу як найскорше, так що з 1-го жовтня можна би учити вже по руски. О се повинні постарати ся заступники Русинів в краєвій раді шкільній.

Товариство православних даскалів на Буковинї. Дня 16-го с. м. в Кіцмани відбули ся перші загальні збори новозаснованого товариства даскалів. Зрана відбуло ся в православній церкві богослуженє, а о 11-ій год. перед полуднем почали ся збори в домі кіцманьского даскала Зосима Евстафієвича. Збори відкрив п. Іван Коссован, даскал з Витилівки, гарною промовою, в котрій пояснив цїль сего товариства, іменно полїпшенє матеріяльного биту православних даскалів. По тім вибрано предсїдателем зборів кіцманьского пароха о. Гомівку. П. Коссован відчитав і пояснив статути нового товариства, з котрих ви-

---

тись при рамени свого танцера, зайшов їй Фріц дорогу в сусїдній комнатї і сказав:

„Чи маєте вільний танець для мене, панно Вірт?“

„І ви питаєтесь так пізно?“ відповіла з веселою усьмішкою, відвертаючись при рамени танцера на половину і звертаючись до Фріца. „Думаєте отже, що мене так мало анґажують, що ще тепер...“

„Я радо признаю...“ зачав Фріц з перепрошуючим уклоном.

„Добре, добре, зачекайте трохи. Подивїть ся самі, чи маю ще який вільний танець,“ сказала она, підносячи ему вахляр, на котрім був притвердженний порядок танців.

„Я не сьмію, певна річ, мати надію, але думаю, що може щасте допоможе відважному... і власне заходить тут сей випадок; отже полька — красно дякую!“

Поклонили ся собі і розлучили ся. Але коли вписував своє імя до порядку танців, поглянув на її рамя біле, прозоре, повне і нараз виринула перед ним згадка на перше біле, округле рамя, що обіймало его за шию і притискало до любячого серця: те саме заокруглене, та сама повність. Але який був той вираз відмінний тут своєю тїлесною принадою і грацією! Він не міг зрозуміти, що не завважав був того ніколи.

„Ти, Фріц“ сказав Ведель Стенерзен, котрий в тій хвилї приступив до него, „мені страшенно нудить ся. Хотїв бим натурально анґажувати панну Віртівну, але цїлий довший танець не хотїв би з нею танцювати, як ти сам можеш здогадати ся. Я гадаю, що найкраще дати би спокій, але чи ти думаєш, що випадає?“

„Можеш її спокійно анґажувати,“ відповів Фріц, беручи свого приятеля попід руку, щоби завести его до буфету на склянку пуншу. „Я дивив ся в тій хвилї до її розкладу танців і она зазначована до всїх танців: останний танець, що ще був вільний, дістав ся мені.“

Ведельови здавалось, що пізнає на Фріцу дещо з давного огню — давного жару, і спитав дуже здивований: „Хочеш танцювати з провінціоналкою? І се кажеш в такім задоволенім тонї? Що властиво стало ся з тобою?“

„Нїчо більше, як те, що буду танцювати польку — то на дїлї дуже хороший танець, як має ся даму, що танцює добре.“ І взявши за склянку, кликнув: „На твоє здоровле!“

Ведель став трохи підозрівати; він знав норови Фріца надто добре. Підчас остатнього року стали его вдача і вигляд трохи рівномірнїйші і одностайнїйші, а в певнім взглядї сухійші і сильнїйші, наче як корінь виросте у пень. Але тепер пробивала ся у Фріца назад така живість, що надавала огню его очам, сили і жита его чертам і гнучкости его поставі. Ведьови зробило ся дивно тепло коло серця і він чув, як ему било ся серце. Він не був постійний; як залюбив ся в Клярі, то ще й нині сидїло ему терне в серци. Тому лежав якийсь замір в его тонї і виразї, як він, нахиляючись до Фріца, сказав притишеним голосом: „Памятай, що она заручена — она за добра на се, щоби з нею грати ся.“

Фріц став пурпуровий, підніс голову з відважним, уперто визиваючим поглядом і сказав: „Навіть, як би ти мав слушність — а в тім випадку не маєш ні — то й тоді, не прислугувало би тобі право робити мені закиди.“

„Я на всякий спосіб маю.“ — Ведель мав замір відрубати уралливо і пристрастно, але він перервав речене, викрутив ся на обцасї і віддалив ся нагло, а Фріц глядїв за ним з глумливим усьміхом. Его майже поривала охота стати там побідителем, де знав такий хороший, молодий чоловік, як Ведель.

Хвильку пізнїйше Ведель вернув ся назад, подав Фріцови сердечно руку і сказав:

„Будьмо знову приятелями! Я уніс ся трохи, чуєш Фріц, — ти знаєш, що я думав добре.“

Але у Фріца лишила ся маленька скалинка у серци, коли подавали собі руки.

Небавом потім ішов він рука в руку з Клярою до салї танців. Коли клав руку на ей стан і станув в ряд танцюючих, кинув мимовільно оком по сорокатій, рухливій товпі замітаючих суконь, між котрими уносились пари, панове завсїгди як кермуючі, лиці з відвернєним лицем, як би хотїли вимінути вражінню, що в парі, котрий пірнав їх поневільно, опускають їх зимеди. Танцерку Фріца мож було легко провадити як перце, він хотїв навіть чути щось біль-

ходить, що оно є чисто добродійним. Дійсні члени — а ними можуть бути лише православні даскали — платять річно 5 зр. вкладки або 50 зр. раз на все. Товариство має спомагати своїх членів, нести поміч вдовам і сиротам по членах та піддержувати тих членів, котрі стратили посаду або стали каліками. При виборі виділу став головою товариства п. Іван Коссован з Витилівки, а членами виділу пп. Юрій Настаси з Чагра, Василь Шкраба з Бергомету над Прутом, Василь Гнідий з Валяви, Зосим Евстафієвич з Кіцманя, Тодор Горецкий з Шипинців і Антін Дякономович з Веренчанки. Покровителем товариства іменовано впр. митрополита Аркадія Чуперковича, котрому вислано заразом привітну телеґраму. Слідував ще поучаючий відчит п. Івана Коссована про лихе положеие православних даскалів; відчит скінчив ся внесенем, щоби виділ вніс до компетентних властий основне меморандум і зажадав для даскалів річної платні 600 зр. П. Ґебюк з Брази говорив о обовязках даскалів. Почетним членом товариства іменовано кіцманьского пароха і протоєрея о. Гомівку. Відсьпіванем многоліттєствій закінчили ся збори. Дай Боже, щоби нове товариство могло полїпшити незавидну долю православних даскалів, а оно може бути певне, що в тім взгляді знайде підпору у всїх щирих Русинів. Не так оно буде, коли би не дай Боже товариство зійшло на манівці і уважало своєю головною задачию, сіяти між своїх членів роздор і вороговане. В статутах ціль виразно визначена, о то має товариство старати ся в ім'я справедливости!

Д-р Євсевій Черкавский, бувший інспектор ґімназияльний, опісля професор університетский, бувший посол до сойму галицкого і до ради державної, упокоїв ся в понеділок о 2-гій год. пополудни у Львові на запалене легких. Покійний уродив ся дня 4-го лютого 1822 р. в Тучапах, в повіті яворівскім, де его отець був сьвященником. Науки ґімназияльні покінчив в Перемишли і у Львові. В р. 1840 вступив на виділ фільозофічний в університеті львівскім, а в р. 1842 став доктором фільозофії. Опісля до року 1848 був порофессором ґімназияльним в Тарнові, потому в академичній ґімназиї у Львові, а при змінї системи наук ґімназияльних зістав провізоричним інспектором. З того часу затямили его добре ті, що по блаженних часах давної фільозофії ішли на перший огонь до матури. В р. 1855 зістав дійсним інспектором шкільним для всходної Галичини і Буковини, а в р. 1860 віддано ему також надзір над ґімназиями західної Галичини. В р. 1864 після зчістної пригоди в Кракові пішов на інспектора середних шкіл в Стирії і Каринтії до Градця. В р. 1868 вернув назад до Галичини на давне своє становиско. В р. 1871 зістав професором фільозофії в львівскім университеті і оставав на тім становиску до р. 1892, по чім пішов в пенсию. В часї професури був три рази ректором і кілька разів деканом виділу фільозофічного. Був також директором львівскої екзамінацийної комісиї для кандидатів на учителїв шкіл середних. В р. 1875 — 1884 був членом галицкої ради шкільної краєвої з рамени міста Львова. В р. 1885 дістав титул і характер радника двору; мав кілька ордерів і був почетним громадянином міста Львова і кількох ще иньших галицких міст. Политичну діяльність розпочав покійний з р. 1866, коли его вибрано до галицкого сойму з більшої посілости округа чортківского; з того часу засїдав в соймі без перерви. Від р. 1869 — 1893 був також послом до ради державної і засїдав аж до р. 1888 лиш з короткими перервами в спільних делеґациях. — Був се чоловік великих спосібностий і міг був ними богато послужити своєму народови, з котрого вийшов, але — на жаль — Русь мусїла зачислити его до того гурту перекинчиків, що пійшли на вислуги сусїдам і разом з ними навіть аґресивно йшли против свого народу...

Порядки в Чернівцях. Вже цераз мали ми неприємну нагоду вказувати на недостатки порядку в нашім містї. Нам здає ся, немов компетентні сфери уважають наше місто так далеко посуненим на всхід, що не все треба брати докладно. Але випадок, о котрім хочемо тепер писати, доказує, що иноді в нашім містї навіть дупій може розпаношити ся і накостити порядним людям. Минувшої пятницї переходив вечером о ½ 9 год. один урядник через ринок. При собі мав пса, котрий носив приписану марку і каганець. Нараз надбігають два чи три дупії і хочуть пса зловити. Аби тому запобігти, урядник притиснув пса до землї, а міжтим на право і ліво свищуть шнури дупіїв. Урядник удав ся в бік, але при тім трутив одного дупія. Та за се дістав він два рази шнуром по лици! Збігли ся люди, а вкінци надійшов і поліцай. Коли-б хто думав, що він взяв в оборону урядника перед брутальностию дупіїв, то дав би доказ, що не знає черновецких порядків. У нас звичайно поліцай є на те, аби оборонити своїх одномишленників. Так і сим разом: приступаючи до урядника, він крикнув: „Що ви тут хочете?“ Се і була ціла поміч „сторожа порядку.“ Урядник передав цілу справу судови. Ми нарочно подаємо сей випадок до публичної відомости яко новий додаток до характеристики "порядків" в нашім місті.

При другій народній школї на ул. краєвої палати в Чернівцях іменовано учителями-помічниками Кароля Сімона і Йосифа Подвишиньского.

Смерть від грибів. В Хлопах коло Комарна отруїла ся грибами минувшої суботи родина Андрія Роги, зложена з 4 осіб. Ті гриби, серед котрих находило ся богато їдовитих, принїс з лїса 16-лїтний син господаря. З'їли їх на вечеру, а кілька хвиль потім занедужала ціла родина серед познак отроєня. Три трупи наповнили хату, а четвертий (отець) боре ся зі смертию. Помимо того, що зараз пізнали всї, що недуга родини пішла від їдовитих грибів та що лїкар живе дуже близько села, візвано его аж по смерти матери, три години по вечери.

Про крадіж в школї реальній в Кракові, о котрій ми перед кількома днями згадували, пишуть з Кракова: Тутешна полїция викрила виновника крадежи в особі 22-лїтного слюсарского челядника Станїслава Скульского. Скульский, окінчивши 2-гу клясу ґімназияльну, пішов до слюсаря, але той вскорі его прогнав за лїнивство. Вже яко хлопець в терміні отворив він витрихом в монастири Реформатів двері келії і украв зі столика ґварияна 300 зр., а вмішавши відтак до тої крадежи орґанїста, звалив вину на него, а сам викрутив ся від кари. Відтак, як тепер викрило слїдство, допустив ся Скульский *цілого ряду крадежий, головно по костелах* і школах. Взагалї той злодій має на своїй совісти 19 вломів. — Про теперішну его крадіж пишуть: Пять мінут перед 10-ою годиною в ночи вийшов зі шкільного будинку з забраними грішми. Покищо не знав, кілько має гроший, і сказав до спільника: „Маю тисяч „гвоздїв“, т. є. тисяч зр. Укривав ся перед полїциею і хотїв виїхати з Кракова, одержавши з подїлу 1.250 зр. Не міг всїсти до поїзду на краківскім двірци, бо бояв ся комісаря Костшевского, отже поїхав фіякром до Лобзова; там не дістав білету, то-ж найменшою фірою вибрав ся до Забержова, де звернув на него увагу дозорець зелїзничого шляху Барич і повідомив полїцию, котра зловила злодія. При арештованім найдено около 1.000 зр., часть гроший була закопана в зелїзничім насипі під Краковом і ті гроші називав він „военною“ касою. Там були закопані в ріжних місцях три *банкноти по* 100 зр. *Однако гроші в тих касах* не довго лежали, бо Скульский скоро їх пускав на нічних гулятиках.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 23-го вересня 1896 року.

Лайт. Царска пара приїхала сюди вчера і від'їхала дальше до Аберден.

Льондон. Times доносить: З Севастополя виїхали чотири панцерові кораблї, три канонові і кілька торпедових пароходів. Командант сего

ше тяжкого, щоби міг своєю власною силою її уносити, він танцював скорше і скорше, щоби тілько почути який опір, але було також щось пікантного в тій її гнучкости, що виступала в кождій хвилї. Коли потому переходили в парах, стояв Аазум в дверях побічної комнати і виставив гладку, лису голову усьміхаючись до неї несьміло. Він відтягнув ся певно зі взгляду на свою наречену від танців. Коли переходили попри него, кивав до неї закрито і кивав, але Фріцови здавалось, що через її лице перебігла якась легка тінь. Сам Аазум слїдив очима за Фріцом. Він видів, як той находив ся, хорошо і легко, як звертав ся пілковито свобідно і невимушено до своєї танцерки, щоби розмавляти з нею і видів передовсім, як ніжно і інтелїґентно виглядало се лице з остро визначеними чертами та з вузким, острим вусиком, як очи і уста задавали питане то знов відповідали усьміхом. Аазум не був заздрісний, але трохи невдоволений, що до свого щастя не міг додати ще власних зверхних прикмет, однак потім сам собі робив закиди: „Справді се гріх, коли-б я хотїв ще жалувати ся, осягнувши таке велике щасте, що посїдаю ся дївчину.“

Фріц і Клара танцювали дальше і тепер здавало ся, як би він не хотїв ніколи скінчити; для него було тих кілька хвилин, що міг її держати в своїх раменах, за мало.

„Не знаю, чи витримаю довше,“ сказала втомленим голосом.

„О, ще раз наоколо! Мені здає ся, як би я ніколи ще не танцював так, як нині.“

„Тепер жартуєте собі з мене.“

„Ні, прецінь можете самі чути, як мені легко з вами гуляти.“

„Але я не в силї довше танцювати — мушу бодай на хвильку відпочати.“

І они задержали ся на середині коло крісел для пань. Один погляд переконав їх, що не було ані одного вільного крисла і Фріц предложив длятого удати ся до малої побічної комнати, котру господар називав звичайно комнатою для міґрени своєї жінки.

Клара повела ще скоро оком по сали і переконала ся, що її матери не було в тій хвилї, а потім вступила до кабінету. Була се мала, чотирогранна просторінь з одним вікном, закритим тяжкими оксамітними занавісами, котрі були, як і прочі прикраси комнати, темно-червоної, брунатної краски. Над високим, дубовим панельом висїло кілька малих образців з жита в широких, могутних рамах і множество малих чічок, котрі без пересади властиво заповняли полички, шафки і столи і причиняпись до того, щоби надати малій комнатці ціху, що запрошувала до пестощів. На середині комнати стояв стіл з кілька альбумами і малими кошиками, а над тим сьвітила червона лямпа, що давала притемнене сьвітло, котре видавалось задля контрасту до острого блеску бальової салї, що закривали портіери, ще темнійшим і ніжнійшим.

Фріц поставив два таборети коло стола, а Клара розложила свій трен, що сягав майже до крісла коло вікна, і сіла звернена трохи в ту сторону, де він знаходив ся, але трохи віддалена від него. Він міг проте, коли она зачала переглядати альбум, оглядати її підчас розмови зовсім без перешкоди. Сидїла тут мов улята так, що її фіґура видала ся ще більше гнучкою, а в червоних шовкових черевичках, що виглядали зпід стола, відкрив він малу, хорошу ніжку з високим підбитем.

Плечі і шия мали ніжне, біле тїло делікатної, як молоко білої відтіни, а її теплоту і краску підносив дуже користно зимний блеск стародавного нашийника з аметистів.

Хотяй не відвертала ока від нашийника, чула однак, що він оглядає її. Але він зміркував се і сказав сейчас: „Чи сей нашийник з аметистів то спадщина?“

„Так, походить від моєї бабки,“ відповіла, випростовуючись трохи і поглядаючи скоро на нашийник, не переставала переглядати альбум.

„Чи то, се не тая акторка, що грала малого князя?“ запитала і підсунула альбум.

(Далше буде).

віддїлу фльоти дістав наказ, по одержаню телеґрами від амбасади в Царгородї злучити ся з рештою чорноморскої фльоти і впростіти на Босфор. Фльота уряджена як на війну. Три баталїони піхоти відплинули враз з фльотою. Військо в полудневій Росиї готове до машерованя в війну.

ВИШИВКИ
всхідної Галичини

пїсля колекциї зібраної Товариством „Клюб Русинок у Львові“, появились накладом Антона І. Хойнацкого в лїтоґрафічного заведеня Андрія Андрейчина по ЦѢНѢ

3 зр. 30 кр.

за **примірник**, складаючий ся з **20 таблиць** в 4° королевского формату в **хорошо** видїланій теці.

Видане сих „Вишивок“ перевисшає значно подібного рода видання, що появились в Кіеві, Одессї і Москві, і то не лише під взглядом технїчного викінченя, але також і відвзглядом самого змісту, бо видне се складає ся з точних репродукций численых взорів народних вишивок з повітів Боршів Городенка, Казуш, Надвірня, Снятин, Товмач і иньших о вірнім наслїдовано красок, уживаних народом в дотичнійу окрестности.

З замовленями належить звертатись до Антона І. Хойнацкого, управителя Книгарні Ставропигийского Інституту у Львові, улиця Руска ч. 3. 26—26

ВАЖНЕ

для кождого, головно для всїх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людий є повідомленє, що істнуюче тут уже від богатьох лїт, на краевій виставі в Чернівцях *1886* р. визначенє почетним признанєм

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ
Кароля Кобжиньского і Емілїяна Канюка

тепер через набуте найновійших машин, писем і иньших знарядїв значно побільшало ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушеву ч. 12*, другий вхід також від *улицї ледевої ч. 11*.

Заразом приступив довголїтний фахівець, пан Емілян Канюк яко спільник сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

—о Кароль Кобжиньский і Емілян Канюк о—

з вправленим персоналом всї фахові роботи, як: оправленє книжок, роботи галянтерийні, друк на стяжки до вінців, окрасу до гаптовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людий по найнизших цїнах як найлїпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанєм

2—10 **Кобжиньский і Канюк.**

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“
в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської **„Царівна“** вийшла накладом **„Буковини“** окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, **і коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і блазородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакциї „Буковини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Конїського **„В день сьвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галїна **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки університеской *Більрота-Гуссенбовера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішофера.) (46—100)

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбиратель'в, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА
склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сїй нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанєм

Стефан Ґаїна.

Котвиця

Linіment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і пранимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта
українско-руского народу,

складена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Рух поїздів зелїзничих
важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди			Відходять	Поїзди		
	поспішні	особові	мішані		поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁵ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²⁹ 5³⁸	
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶	
З Новоселиць, Садаґури .	. . .	. . .	11¹⁸ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць .	. . .	. . .	4³⁰ 6²¹

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 202. Чернівці, пятниця дня 13. (25.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровичі ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Наші рутеньскі радикали.

П. заг. „Реалїсти чи карієристи“ появила ся в „Житю і Слові“ (ст. 73—92) обширнїйша рецензия д-ра Ів. Франка на уміщені в чч. 53—88 „Буковини“ с. р. статї проф. д-ра Смаль-Стоцкого п. з. „Політика реальна.“ Рецензия ся, хоч би під нею й не стояло імя одного з визначнїйших наших радикальних аґітаторів, трохи не верховідника їх, носить так в заголовку своїм (Реалїсти чи — карієристи) як і в цїлім тої й переведеню такі визначні прикмети звісної у нас рутеньско-радикальної методи, що й ми — розуміесь, застерігаючи слово авторови проф. д-ру Смаль-Стоцкому — радо користаємо з нагоди придивитись дещо близше так самій сій рецензиї, як і взагалї цїлому, вже від яких двацяти лїт, на нашім рутеньскім ґрунтї все наново прозябаючому „радикалїзмови.“

Лишаючи поки-що на боцї ґенезу нашого радикалїзму, годї нам не згодити ся з п. Франком, що пок. Михайло Драгоманів витворив у нас т. зв. школу. Та коли сам п. Франко признає на вступі своєї рецензиї, що від часу кризи „Молодої Руси“ — ніхто так немилосерно не бичував галицких народовцїв, не висьмівав їх слабих боків, їх заскорузлости й малокультурности, як наша черновецка „Буковина“, та хоть п. Франко виражає „Буковинї“ за се всяке признане (спасибі, але — дещо сказали ми вже й радикалам!), то ми з свого боку мусимо на жаль сказати, що між нашими радикалами — хоч і як они радо все прямо й неприямо підпихають ся під повагу Драгоманова — замітний деякий і то слабенький вплив сего ученого й патріота хиба лише на способі писаня. Се добре бачив і сам покійник, він же в зносинах з всякими „поступовими“ чи „радикальними“ одиницями не щадив їм дуже часто і найприкрійших докорів; та з одної сторони народовці—і то як раз теперішні опозиційники! — не вміли якось поладнати з Драгомановом, з другої-ж сторони й він сам, необізнаний з обставинами, а палкий і нетерплячий, все наново звертав ся як раз до людий, що попри тупій особистій завзятости мали хиба — голови набиті посхапуваними без ладу з усїх боків поступовими фразами, грались „принципами“ та й були радше всїм иньшим як — радикалами дїла, от хоч би такими, як колись народовці В. Навроцкий та В. Барвіньский.

У Драгоманова, хоч і як невмолимо прикрий був він нераз, видно було все й всюди позитивну основу, позитивні цїли; до тих цїлий він рішучо стремів, хоч горячив ся й спотикав ся, й сам нераз признавав ся до помилок. У его-ж мнимих прихильників-радикалів видно за те все і всюди лише одну аґітацию, а позитивний зміст заступаесь хиба пристрастною особистою полемікою. Признаємо, що ту і там зачіпають і наші радикальні дїячі часом і одну-другу справді важну справу, але позволимо собі все таки сказати, що се переважно — декорация, а головна їх дотеперішна дїяльність на поли „практичної політики“ се — судити й обсуджувати других та аґітувати, хоч би оттак собі на спіх з жандармами та двірскими посїпаками — „йосифиньским патентом“, аґітувати, хоч би надутий аґітатором селянин опісля за безцїльне спротивлене власти пусто-дармо посидїв собі в арешті і т. п.; правда, сидїли часом, особливо давнїйше, й самі аґітатори по тюрмах, так що-ж, сидїли переважно несподївано самі для себе, самі не знаючи за що, а се чей таки не велика заслуга.

Що се таке політична партия, в чім можна добачити хоч би завязок еї — се показав уже й у нас Волод. Барвіньский. Горстка, хоч би й нечисленна, людий, що, стоючи на ґрунтї реальних відносин, витревалою докладною працею для реальних цїлий, ступінь за ступнем, скупляє коло себе щораз ширші круги суспільности — отсе справді партия; праця таких людий — отсе ся аналїтична дорога, що еї як раз для нас, в Галичинї, поручав не хто другий, а Мих. Драгоманів. „Моя думка така,“ пише він (гл. „Житє і Слово“, 1896, II, 112), „що й в Галичинї треба тепер стати на ґрунт аналїтичний, на пр. Полякам, котрі хотять згоди з Русинами, треба поставити програму тих практичних уступок (се-б то — концесий, чи як? — *Прим. ред. „Бук.“*), котрі вони уважають можливими дати чи требувати для галицких Русинів, як демосу й нацїї, — програму, основану на стисло краєвім ґрунтї, без усяких заранних рішень справ дальшого будучого...“ Так писав радикал-реалїст, хиба може теж задля карієри? Чому-б ні, отже були справді й такі, що й Драгоманова зрадником називали!... Так писав чоловік, що горячо бажав утворена справдїшної радикальної партиї.

Та чи можна партиею уважати людий, що у них як-раз усе всякі заранні принципи та програми на взиці, а поза тим хиба одна пристрастна особиста аґітация, підбиване за всяку цїну одних против других? — людий, що у них, як се докажемо, нужденне схоластичне крутаретво на неправдї їде та тупим, чи-

---

9)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Юр. Вінтерґільма.

(Дальше).

В тій самій хвили він нахилив ся, щоби побачити образ і его лице зіткнулось з еї плечем. Она задрожала на хвильку і подала ся трохи в зад. Здавало ся, що настрашилась ся, чи не сталось се навмисне, хотяй не мала причини до того підозріня.

„Справді не пригадую собі,“ відповів рівнодушно, „я навіть в самім дїлї не знаю, чи бачив еї коли небудь.“

„Може ви не любите опереток? Противно, я думаю, що нема нїчого забавнїйшого на сьвітї; я тому не винна, але бавлю ся найлїпше, коли піду до театру. Так, ви думаете певно, яка я страшенно наївна?“

„Так есть, Богу дякувати,“ сказав і глянув їй отверто в очи.

„Як се погано! Ви кажете „Богу дякувати.“

„Чому я не мав би сего сказати? Наївність се божеска річ в чоловіцї! Ґеніяльність се наївність і жіночість се наївність, коли есть найкраща і найправдивійша.“

„Справді так думаете, як говорите?“ запитала зі сьвіжостию, що виглядала чудово утїшно.

„Дам се радо видруковати,“ відповів весело.

В тій хвилї перестала музика грати, танець скінчив ся, а она піднесла ся скоро і глянула на салю, заким та стала пуста.

Коли вернула з балю до дому і мамі сказала добраніч, сіла на хвилинку в своїй комнатї, заким зачала розбирати ся. Перше нагадала собі Аазума, що через цїлий вечер кивав до неї. Він зразу зробив на неї враженє недотепи, але опісля той погляд ще утвердив ся більше. В тім сьвітлї не бачила она перед тим его нїколи і зачала наче сама перед собою боронити его, вишукуючи на нім всї добрі, солїдні і чесні прикмети, про котрі сама знала, та додаючи до того похвали, котрими мати его завсїгди величала. Але хоч як она змагала ся против того, з'являв ся знову вид еї нареченого в дверях з киваючою головою в цїлій своїй тупости. Хотїла прогнати сей образ і зачала розгадувати собі пригоди ночи від початку до кінця.

Ей думки спочили на поставі Фріца, випираючи всякі иньші. Але тодї виступив знов Аазум перед еї духові очи, як він там стоїв в дверях і кивав, і той вид не хотїв уступити ся.

Піднесла ся майже з гнівом і почала розбирати ся. Коли розпинала нашийник і клала на тоалетку, ставула перед нею ясно сцена в малім червонім кабінетї і она пригадала собі, що Рандель запитав ся, чи се намисто есть дїдичною памяткою. Коли потому скидала станик, мусїла мимовільно поглянути на рама, де еї діткнуло ся его лице. У неї зворушило ся чувство, мов би щось з Фріца Рандля невидимо у неї остало ся.

VIII.

На Фріца найшло дивне, сильно виступаюче одушевлене. Він чув, як оно розвивало ся в нїм як нове житє, як відновлене бите серця, сьвіжий, приємний настрій, в котрім духова робота була осяяна сьвітлом і теплом денного сонця, в котрім дозрівае воля і енергія і вражливість.

Житє посеред краси, що він зачав вже уважати за красний сон фантастичної молодости, видалось ему тепер дїйсним царством его бажань, до котрого він змагав.

В столици кинув ся був у фидюче житє молодїжи і вхопив его обома руками; він старав ся осторожно і уважно пізнати змисл краси, але нїколи не унив его на дїлї, тілько шумовине і будьки, котрі сейчас зникали. Его істота не любила тої пустині і припадковости. В тім думав він, що знайшов камінь мудрости краси, кидаючись на свою роботу, але се не довело до нїчого, доки не здибав ся з професором Бартоу, а такой ще щось лишило ся в его грудях зачинене, що не хотїло відчинити ся.

Але тепер проймало его тепло, житє і сьвітло. Він чув, що зближене до Кляри викликало сей новий настрій. Єму було его чувство зовсїм ясне. Любив еї не серцем, не жадобою посісти еї пїлковито і не чекав і не бажав собі також, щоб она се зробила. Але в короткій хвильї, в малій секундї почув він виразно, як его і еї пробігла струя дивного магнетичного почутя потреби взаїмного зближеня, взаїмного звірованя гадок, чувств і настрою душі, не в видї якоїсь стадиї людского знаня, але як притягаюча сила

сто особистим завзятєм поганяє? Правда, є в виводах наших радикальних аґітаторів деяка систематичність, є також — нераз і в добрій вірі, та затемнене пристрастию, змагане — бодай забалакати себе й других звучними та сьміливими фразами. Отся систематичність і отсе змагане позволяють будь що будь поглубити дискусию, й за се їм спасибі! — але се зовсїм не спиняє їх, щоб они неменьше систематично не піддержували інфантериї звучних фраз та дрібного крутарства по просту артилериею — болота... Признаєш ся, неповинний чоловіче, що ти реалїст? — хляп на тебе „кариєристом“, а що? було не признаватись! Позитивні цїли, праця й боротьба (хоть би й з оружем в руцї) для тих цїлий — отсе дорога правдивих політичних дїячів; ослаблювати систематично, за кожду цїну, противника, що стане рад-не-рад на дорозї, одно промовчати, друге не признати або й заперечити, трете перекрутити або й причинити, а над усе — бризнути на противника болотом, отсе дорога наших радикальних аґітаторів. Хто-ж би не бажав собі обективної оцїнки своїх думок і своєї дїяльности, і то як раз з уст противника? Адже в кождій людскій дїяльности мусять найтись хиби й помилки, особливо коли прикладати до неї безоглядну міру. Але чогось такого для гуманного п. Франка мало! Він не судить реалїстів, він їх попросту — особисто відсуджує від доброї віри, самоповажаня й чести! Чи може на основі хоч би одного наведеного або й оцїненого факту? Анї слїду! Гуманний п. Франко згадує виправдї коротко та згірдно „концесиї“, що на них покликують ся реалїсти (ст. 80), але анї думає як-небудь розбирати їх значіня та досяглости; може се справдї концесиї для самих кариєристів-реалїстів?! Так само не розбирає п. Франко ні троха суспільної та політичної дїяльности котрого небудь з реалїстів з'осібна! За те опісля (ст. 84), зовсїм несподївано, боронячи опозициї п. Романчука, твердить рішучо (розстріляними черенками), а голословно, що реалїсти ідуть дорогою жебранини, лизуньства та ненастанних унижень, негідних не то вже народа, але попросту негідних [illegible] або й оцїненого факту з обовязковим мовчанєм (! — де ваше чоло, п. Франко?) про кривди руского народа! Що-ж на се сказати? Отже написати історию Руси, на котру опісля, перед самим виборем п. Барвіньского, накинулась „Gaz. Narodowa“; видати кільканайцять томів „Істор. Бібліотеки“ і „Записок“, котрим і найбільший ворог не закине ні одної з прикмет з щедрого словаря п. Франка; працювати в шкільництві (Читанки, Плян науки руской мови і т. д.); ходити усильно й совістно коло всяких, хоч би й неприхильниками поручених собі справ (справа термінольоґії юридичної, редакциї „Вістника законів“, справа д-ра Зобкова, черновецка руска ґімназия і т. д.); рішуча деклярация в галицкім соймі в справі виборів; — або: участь в кождім національнім починаню буковиньских Русинів з послїдних кільканайцяти лїт, жива участь в працях соймових комісий, кількадесять промов в соймі, рішуча оборона покривджених волоскими панами руских повітів в справі катастру, наражуване за те здоровля, коли й не житя (просимо пригадати собі, як Волохи свого часу „витали“ польских „соколів“!) — все се одна жебранина, лизуньство, обовязкове мовчанє! чому? бо радикальному аґітаторови прийшлось якось як-раз на руку обкидати немилих собі осіб болотом! За те — удавати поступового та радикального політика, щоб лекше надути всяких меценатів, що дають грошики на радикальні видавництва! — надувати за всяку цїну мужиків, щоб наставляли плечі для радикального крикуна та щоб видуритись на посла; надувати учених і неучених Поляків, щоб уходити за поважного ученого або політика та зискати поперте для посади; прикидатись принципіяльним противником москвофілів, а фратернізувати з ними, особливо коли мож кого обкидати болотом, та укладати адресу для звістної демонстрацийної депутациї; — або удавати ся через треті особи до комітету Барвіньского о поперте, а в послїдній хвили вимертись сего комітету та — запросити ноторичного кацанского аґітатора Дудикевича на бенкет і вислухати від него дещо сочистих імпертинеций; — або жебрати поперта у митрополита (от як кілька тижнїв тому — п. Романчук!), а опісля на прилюднім вічу пускати мимо уха простїські імпертинеции радикального аґітатора на сего-ж митрополита; — або дихати з дефіцитів роблених на рахунок грошиків „вижебраних“ Барвіньским для тов. ім. Шевченка (non plet!), а опісля оплювати свого благодітеля („Дѣло“); пукати до Барвіньского о посаду, а опісля сказати ему в „Дѣлѣ“, що він лиже паньску лабу (ipsissima verba п. Струсевича) — все отсе то анї не жебранина, анї не упиженє, самі чесноти! І спасибі їм за се, людям тим, скажемо словами п. Франка: працювати в шкільництві (Читанки, Плян науки руской мови і т. д.); ходити усильно й совістно коло всяких, хоч би й неприхильниками поручених собі справ (справа термінольоґії юридичної, редакциї „Вістника законів“, справа д-ра Зобкова, черновецка руска ґімназия і т. д.); рішуча деклярация в галицкім соймі в справі виборів; — або: участь в кождім національнім починаню буковиньских Русинів з послїдних кільканайцяти лїт, жива участь в працях соймових комісий, кількадесять промов в соймі, рішуча оборона покривджених волоскими панами руских повітів в справі катастру, наражуване за те здоровля, коли й не житя (просимо пригадати собі, як Волохи свого часу „витали“ польских „соколів“!) — все се одна жебранина, лизуньство, обовязкове мовчанє! чому? бо радикальному аґітаторови прийшлось якось як-раз на руку обкидати немилих собі осіб болотом! За те — удавати поступового та радикального політика, щоб лекше надути всяких меценатів, що дають грошики на радикальні видавництва! — надувати за всяку цїну мужиків, щоб наставляли плечі для радикального крикуна та щоб видуритись на посла; надувати учених і неучених Поляків, щоб уходити за поважного ученого або політика та зискати поперте для посади; прикидатись принципіяльним противником москвофілів, а фратернізувати з ними, особливо коли мож кого обкидати болотом, та укладати адресу для звістної демонстрацийної депутациї; — або удавати ся через треті особи до комітету Барвіньского о поперте, а в послїдній хвили вимертись сего комітету та — запросити ноторичного кацанского аґітатора Дудикевича на бенкет і вислухати від него дещо сочистих імпертинеций; — або жебрати поперта у митрополита (от як кілька тижнїв тому — п. Романчук!), а опісля на прилюднім вічу пускати мимо уха простїські імпертинеции радикального аґітатора на сего-ж митрополита; — або дихати з дефіцитів роблених на рахунок грошиків „вижебраних“ Барвіньским для тов. ім. Шевченка (non plet!), а опісля оплювати свого благодітеля („Дѣло“); пукати до Барвіньского о посаду, а опісля сказати ему в „Дѣлѣ“, що він лиже паньску лабу (ipsissima verba п. Струсевича) — все отсе то анї не жебранина, анї не упиженє, самі чесноти! І спасибі їм за се, людям тим, скажемо словами п. Франка: що-ж на се сказати? Отже написати історию Руси, на котру опісля, перед самим виборем п. Барвіньского, накинулась „Gaz. Narodowa“; видати кільканайцять томів „Істор. Бібліотеки“ і „Записок“, котрим і найбільший ворог не закине ні одної з прикмет з щедрого словаря п. Франка; працювати в шкільництві (Читанки, Плян науки руской мови і т. д.); ходити усильно й совістно коло всяких, хоч би й неприхильниками поручених собі справ (справа термінольоґії юридичної, редакциї „Вістника законів“, справа д-ра Зобкова, черновецка руска ґімназия і т. д.); рішуча деклярация в галицкім соймі в справі виборів; — або: участь в кождім національнім починаню буковиньских Русинів з послїдних кільканайцяти лїт, жива участь в працях соймових комісий, кількадесять промов в соймі, рішуча оборона покривджених волоскими панами руских повітів в справі катастру, наражуване за те здоровля, коли й не житя (просимо пригадати собі, як Волохи свого часу „витали“ польских „соколів“!) — все се одна жебранина, лизуньство, обовязкове мовчанє! чому? бо радикальному аґітаторови прийшлось якось як-раз на руку обкидати немилих собі осіб болотом! За те — удавати поступового та радикального політика, щоб лекше надути всяких меценатів, що дають грошики на радикальні видавництва! — надувати за всяку цїну мужиків, щоб наставляли плечі для радикального крикуна та щоб видуритись на посла; надувати учених і неучених Поляків, щоб уходити за поважного ученого або політика та зискати поперте для посади; прикидатись принципіяльним противником москвофілів, а фратернізувати з ними, особливо коли мож кого обкидати болотом, та укладати адресу для звістної демонстрацийної депутациї; — або удавати ся через треті особи до комітету Барвіньского о поперте, а в послїдній хвили вимертись сего комітету та — запросити ноторичного кацанского аґітатора Дудикевича на бенкет і вислухати від него дещо сочистих імпертинеций; — або жебрати поперта у митрополита (от як кілька тижнїв тому — п. Романчук!), а опісля на прилюднім вічу пускати мимо уха простїські імпертинеции радикального аґітатора на сего-ж митрополита; — або дихати з дефіцитів роблених на рахунок грошиків „вижебраних“ Барвіньским для тов. ім. Шевченка (non plet!), а опісля оплювати свого благодітеля („Дѣло“); пукати до Барвіньского о посаду, а опісля сказати ему в „Дѣлѣ“, що він лиже паньску лабу (ipsissima verba п. Струсевича) — все отсе то анї не жебранина, анї не упиженє, самі чесноти! І спасибі їм за се, людям тим, скажемо словами п. Франка: що-ж на се сказати? Отже написати історию Руси, на котру опісля, перед самим виборем п. Барвіньского, накинулась „Gaz. Narodowa“; видати кільканайцять томів „Істор. Бібліотеки“ і „Записок“, котрим і найбільший ворог не закине ні одної з прикмет з щедрого словаря п. Франка; працювати в шкільництві (Читанки, Плян науки руской мови і т. д.); ходити усильно й совістно коло всяких, хоч би й неприхильниками поручених собі справ (справа термінольоґії юридичної, редакциї „Вістника законів“, справа д-ра

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 24-го вересня 1896.

Відзначенє. Рітмайстер жандармериї в Чернівцях Юрій Катаржі одержав ордер Франц Йосифа.

В черновецкім університетї розпічнуть ся історично-правничі іспити дня 28-го с. м.

При черновецкій почтї іменований Йосиф Франц Варницкий почтовим практикантом.

Міністерска кріза в Австриї? Neues Wiener Journal доносить дуже цїкаву вість. Оно каже так: Недавно тому доносили ческі часописи, що між гр. Баденім а міністром фінансів Білїньским повстали поважні непорозуміня, так що др. Білїньский думає уступити. Его місце має занята Молодочех др. Кайцль. Ся вість має дещо правдивого в собі. Але не місце міністра фінансів стане вільне, а міністра зелїзниць. Теперішному міністрови зелїзниць фельдмаршал-поручникови Ґуттенберґови не сподобав ся его рессорт і тому він хоче уступити з теперішного становиска, а стати міністром краєвої оборони. Довголїтний міністер краєвої оборони фельдцайґмайстер гр. Вельзерсгаймб вже втомив ся і рад би увільнити ся від свого уряду, а его наслїдником має стати Ґуттенберґ. Хто стане міністром зелїзниць, ще не є певне. Се залежить від переговорів що-до зложеня будущої парляментарної більшости. Поляки і консерватисти вже мають своїх заступників в міністерстві, тепер приходить черга на Чехів. Розходить ся ще лише, де би примістити гр. Вельзерсгаймба, котрий ще не вислужив своїх лїт. — Тяжко провірити, кілько правди в сій вісти. Але то вже давно говорять, що теперішний міністер зелїзниць не конче задоволений з свого теперішного ресорту.

Нове обчисленє населеня нашого міста для скопстатованя числа виборців в пятій курії видало несподіваний результат; іменно тепер є в Чернівцях о 4000 людий меньше, як 1890 р. при загальнім численю. Сей недостаток пояснює ся тим, що при новім обчисленю не було ще учеників в Чернівцях, а їх число саме виносить більше як 2000. До того ще не всї родини мешкають в Чернівцях, одні ще на селї, другі на роботї в заграници. Нове числене ще не закінчене; однак за яких вісім днів оно мабуть буде доведене до кінця.

Іспит зрілости при черновецкій ґімназиї відбув ся в днях 21-го і 22-го с. м. З 24 кандидатів перейшли 13, 3 відтягнули ся, 2 відкинено від іспиту на підставі письменного іспиту, а 6 репробовано на один рік.

мужескости і жіночости, спільного посїданя невимовної і непонятної країни, чогось посереднього поміж любовю серця, а досїду думки, скорше ніжного розвитку настрою змислів. Се був той новий, нагло виступаючий, теплий настрій, котрого ему до тепер зовсїм не доставало. Але коли він тепер загублав ся при своїх студиях в особистости і жите великих людий, бачив, що его погляд сягав далеко глубше і розпізнавав далеко тонше кожду ніжну ниточку настрою. Для первістного богатства красок таких настроїв отримав він аж тепер властивий талант слїдителя.

Він уживав, принимав в себе і пізнавав через се принимане. Більше не потребував.

А тепер старав ся стрічати ся часто з Клярою Віртівною.

Рівночасно причинили ся иньші річи до того, що збільшилась его охота до дїланя. Він не послухав рад професора Барта, тримати ся трохи оподалїк від кругів Гоеля; противно, они були для него дуже симпатичні і він пристав до них тїснїйше.

Гоель клав на те вагу, щоби Фріца з'єднати собі. Був справдішний недостаток молодих талановитих сил, котрі в тім або в иньшім напрямі бажали зміни істнуючих порядків, і він міг навести як правило, що хто не був против него, той був за ним.

Але Фріц поступив був в своїх поглядах вже далеко і здавало ся, що не настрашить ся, оголосити їх. Длятого предетавляв він собою добрий материал до вижиску.

Гоель мав талант удержувати такі молоді відносини і его метода не завела і на Фріци, хотяй здавало ся Гоельови, що той молодий чоловік осторожнїйший і більше замкнений, як звичайно ті молоді люди, котрих він умів дуже скоро собі підчинати.

Він не сумнївав ся однак в жаден спосіб о користнім результаті, силуючи передовсїм свого сина Сальве Гоеля, щоби навязав з Фріцом можливо близькі зносини, а коли сам его спіткав, показував ему все надзвичайну прихильність, запитував его о думку і диспутував часом може кілька разів длятого тілько, щоби остаточно признати ему слушність. Ся метода не помилялась в наслїдках, оперта на схлібованю молодим людям.

І тепер пішло так, як він рахував; поволи, майже неспостережено вгонили Фріца в стоваришене, котре, як Гоель говорив, він міг би провадити і вихіснувати, як буде колись завязане.

„Тепер муситe у мене дома цїлком en famille вечерати,“ сказав Гоель одного дня. „Дома можемо переднскутовати річ цїлком в спокою і без поспіху.“

В домі Гоеля уносилась в воздусї якась мила штука переконуваня і обробляваня. Всї члени фамілії, мужескі і жіночі, були мов би в тихій змові, „унимати“ особи, що знайшлись в їх домі. Поважанє і прихильність були головним способом, а если коли напирали там на кого, то завсїгди неначе з застереженєм, що такі інтелїґентні люди не можуть в жаден спосіб подїлати такі надто звичайні, буденні переконаня.

У Фріца не було того небезпеченьства, его не треба було дезінфекціонувати, але тілько з'єднати такого, як був.

По вечері постановив Гоель спробувати малий, отвертий приступ. Его доньки жалували ся власне, що жінкам дозволено тілько в другій лінії брати удїл в політичнім руху, коли мужчини, як тілько звяжуть ся, як от коло Фріца, осягають впрост переважаючий вплив.

„Так, мій молодий друже,“ сказав Гоель, „у вас я виджу щось, щось таке, кажу, що вказує на знатний вплив. Можете здобути собі великий вплив — ви маєте ясний погляд на річи.“

Фріц оглянув Гоеля уважно. Той станув прямо против него, підтягнув брови до гори і дивив ся Фріцови в очи остром, майже прошибаючим поглядом. Що він замірив тими викладами?

„Ах, на жаль то не йде так легко зискати собі значінє,“ відповів Фріц з усьміхом в якімсь скромнім тонї, „в такім випадку не було би біди з новими ідеями; але то мусять бути по части иньші обставини, що се уможливляють, як сама особа.“

„В жаден спосіб, мій приятелю, в жаден

„Учитель.“, часопись, що є орґаном рускоґо тов. педаґоґічного у Львові, подає в ч. 18 з дня 20-ґо вересня с. р. про загальні збори нашоґо тов. „Руска Школа“ докладне справоздане, „щоби“, як каже, „своїм читателям дати образ тоґо, як заходять ся буковиньскі Русини, головно-ж учителї около розвою рускоґо шкільництва на Буковинї.“ Ся згадка урадує кождоґо щироґо учителя-Русина, а нас напровадила она ось на яку думку: Чи не застановитись би галицким і буковиньским учителям-Русинам, особливо-ж обом нашим товариствам шкільним у Львові і в Чернівцях над заснованєм рускоґо союза учительскоґо на взір тов. „Deutsch-österr. Lehrerbund“ і т. п. стоваришень ческих та польских. Після нашої думки річ не тілько що можлива, але й дуже пожадана в інтересї найважнїйшоґо чинника культурноґо, се-б то школи і самоґо учительства. Подаючи сю гадку під розвагу передовсїм обох товариств, а й усєґо учительства рускоґо, поговоримо об нїм небавом обширнїйше, надїючись, що при добрій волї буде з сеї муки хлїб, що дай Боже!

З судової салї. У вівторок розпочала ся перед трибуналом присяжних у Львові карна розправа, котра деякими подробицями пригадує історию короля Лїра. Коли Антін Отуляк оженив ся з Анною Ольховою, дарували ему свояки жінки цїле господарство і застерегли собі лише доживотне удержане і мешкане в хатї. Як довго жила Анна, не потребували свояки Лозиньскі жадувати своґо вчинку. Але небавом померла Анна, а Отуляк оженив ся вдруге. Від тоґо часу почали ся сварки, а одноґо разу прийшло до кровавої бійки. В нїй напав старий Лозиньский на своґо противника навіть зубами, відкусив ему один палєць і копнув так сильно в колїно, що Отуляк став на віки калїкою. Але вкінци розгорячив ся і Отуляк і так сильно побив староґо Лозиньскоґо, що сей за кілька годин помер. При карнїй розправі свідки зізнавали так баламутно, що розправа не могла скінчити ся і єї відрочено.

Мінїстер перед судом. Підчас інспекцийної подорожи на Шлезку був мінїстер зелїзниць Ґуттенберґ також в Штернберґу. Там мав він образити якоґось Томшїка. Сей подав до повітовоґо суду в Штернберґу скаргу о образу чести против мінїстра, але суд заявив себе некомпетентним, бо мінїстер Ґуттенберґ яко активний фельдмаршал-поручник підлягає військовому судови. Томшїк подав против тоґо рішеня рекурс і апеляцийний суд в Оломунци увзглядниз єґо. Тепер має розправа відбути ся небавом в Штернберґу.

Палїй перед судом. Дня 18-ґо с. м. відбула ся в Тернополи перед тамошним судом присажних карна розправа против селянина Ізидора Фляшка з Личковець, обжалованоґо о підпалене загороди своґо власноґо зятя. Тоґо злочину допустив ся він з мести за те, що чув себе покривдженим від вітця. Підпивши собі в часї весїля своґо молодшоґо брата, підложив огонь в шопі зі збіжем. Переведена розправа виказала вину обжалованоґо. Трибунал на основі вердикту судиїв присяжних засудив Фляшка на чотири роки тяжкої вязниці.

Італїяньский король Гумберт — протестантом? Католицкі ґазети в Нїмеччинї доносять, що італїяньский король Гумберт зі злости на напади католицких ґазет переступив до протестантизму, але то держать з огляду на католицке населене держави в тайнї. Зрештою говорили про се також на зборах головноґо товариства протестантів в Берлинї. А коли о сїм говорили протестанти, то мабуть щось на цїлій справі є, однак все таки треба сю поголоску записати з застереженєм.

Пенсіонованє писаря. Перший раз лучає ся в Австриї, що писар дістає пенсию. Іменно судовий писар Яків Мор в Тернополи одержав по 35-лїтнїй службі пенсию річно 240 зр.

Чоґо вже не крадуть! В парискім огородї зоольоґічнім почули оногди рано сторожі якийсь дивний крик в клїтцї з крокодилями. Коли прибігли до клїтки, побачили, що три мужчини і одна женщина хотїли вкрасти величезноґо крокодила. Крокодиль спав, а один мужчина влїз до клїтки і заложивши сильку з грубоґо мотуза на шию і хвіст звіряти, перекинув мотуз поверх крат клїтки своїм помічникам. Ті зачали що сили тягнути, але крокодиль розлючений, що не дали ему спокійно виспати ся, запер ся сильно ногами о крати і при тім ревів що сили. Коли сторожі надбігли, два мужчини і женщина втїкли, полишаючи своґо товариша в клїтцї, до котроґо тепер вже зачинав крокодиль добирати ся. Сторожі мусїли чим скорше видобути злодія з клїтки, а той признав ся, що хотїли вкрасти крокодила, аби єґо відтак показувати по ярмарках.

Убив своґо дїда. В Арборі на Буковинї посперечали ся Михайло Онуц зі своїм дїдом Тодором Годинюком, при чім Онуц вбив своґо дїда. Єґо арештовано і відставлено повітовому судови в Солї.

Живцем згоріли. Три лїсові дроворуби з Бережави, заняті у підприємців Каннера і Спілки в Буківци, положили ся дня 13-ґо с. м. спати в лїсній колибі, де було нагромаджено богато ґонтових трісок. Імовірно від огню з файки займили ся тріски в ночи і вибух огонь такий сильний, що всї три дроворуби згоріли на вуголь.

Дивацтво. В ческім містї Пізек живе 80-лїтна панна Франциска Міллер, котра вже від 26 лит не виходила з своґо мешканя і не позволяла нїкому вступати до нього. Їду діставала крізь вікно від одної слуґи. Коли слуґа в суботу знов пукала у вікно, побачила, як Міллер лежала в ліжку, щось немов хора. Закликані полїцаї розвалили двері. І що-ж они уздріли? З виїмкою вузкоґо хідника була цїла хата аж по саму стелю переповнена старими пачками від циґарів, зігнилими пиґарами, тютюном, окрушками, драптем і папером, а все те наповняло хату страшною вонею. Аби вивезти то сьміте, в котрім загніздили ся сотки миший, жаб і иньших сотворінь треба було аж десять громадских возів. Один полїцай зомлїв від запечищеноґо воздуху. Міллерку можна було лише силою повезти до шпиталю.

На нашу бурсу прислав п. нотар Николай Дрогомирецкий з Чернівців 50 зр.; о. Альфред Ник. Сїменович, парох Волківців 5 зр. — П. Дарій Пігуляк прислав складку від пп. учителя Луки Боровича 50 кр., Володислава Крудковскоґо 1 зр., учит. Дмитра Жалковскоґо 1 зр., зі збірки при забаві 1 зр. — разом 3 зр. 50 кр. Впв. Добродїям молодїжи виділ Народноґо Дому складає щиру подяку. Разом зібрано доси на нашу бурсу **717 зр. 20 кр.** Складки на бурсу почали вливати з початком мая сеґо року, отже пересічно випадає по 140 кілька зр. складок на місяць. Не велика то сума, але як би так правильно можна сподївати ся сих гроший що місяця, то першою думкою заряду бурси було би винаймити зараз на другий рік шкільний окремий, дім з ґородом, призначений на саму бурсу, а уряджений з всїми потрібними вигодами. Коли на другий рік прийде друга класа ґімназияльна, то очивидно і число бурсаків зараз зросте бодай на 50; а в такім випадку в Народнім Домі вже би їх ґоду було помістити, бо місця не стало би. Одним словом, буковиньскі Русини повинні завчасу думати о тім, що коли не наймати окремоґо дому для бурси, то треба нам Народний Дім доконче на перший поверх підтягнути, бо буде вже тісно. З новим роком мусимо всї до тоґо взяти ся. То буде наша задача на цїлий другий рік 1897-ий. Як би нам се за один рік удало ся, то ми мали би чим повеличати ся. Ми ще о тім поговоримо ширше иньшим разом.

Померли. о. Йосиф Ґладишовский, ґр. кат. парох в Дорогомишли, яворівский віцедекан і т. д., в 76-ім роцї житя; — о. Николай Кмицикевич, ґр. кат. парох з Гнилиць, збаражскоґо деканату, в 35-ім роцї житя, а 10-ім сьвященьства; — Каролина з Бобикевичів Щуровска, жена ґр. кат. пароха в Струтинї Горішнім, в 36-ім роцї житя; — о. Стефан Михайлович ґр. кат. парох в Славску, скільскоґо деканату, в 75-ім роцї житя, а 48-ім сьвященьства.

сносіб. Ну, даруйте, що я собі позволю бути иньшої гадки. Ні, бачите, вплив, значіне есть особистим талантом.“

„Певно, татко має зовсїм слушність,“ сказала панна Госєївна з таким переконанєм, на яке можуть ся тілько женщини здобути. „Але ви може не посїдаєте амбіциї — або, скажім лїпше, внутрішньої потреби до дїланя, до публичноґо дїланя, що?“

Гоель вложив свое рама під Фріцове і попровадив єґо до бічноґо покою на циґаро.

„Будьте ласкаві тут усїсти і розгостити ся,“ сказав потім і потягнув Фріца довірочно на стару, волосїньом вибиту софу. „Нема амбіциї, що?“ повторив Гоель і пробував хитро усьміхнутись. Але се не удавало ся ему ніколи в цїлости, при тім виступала все відтінь іронії на єґо лици.

Фріц чув дуже добре, що стоїть перед початком переговорів, але він не був не обізнаний з вартостию маневру „подорожити ся,“ як то кажуть, і хотяй був так добре, як готовий прияти запросини, то хотів зробити се тілько під услівєм, що застережуть ему знатне і цїлком независиме місце.

„Хто би там не мав трошки амбіциї?“ сказав спокійно і здержано. „Але мене не дуже наглить. Справа, за котру я борю ся, перебе ся цїлком на спокійній дорозї. Она має правду за собою і думаю, має також час за собою. Самоґо себе уважаю тілько знарядєм.“

„До того не має права талант, пане Рандель! Ви маєте талант і ви не маєте права своє сьвітло накривати шафликом, так шафликом — так есть! Видите, ви на дїлї годите ся з нами у всїх головних питаних так само, як Барт, так есть, як Барт — до нього маєте прецінь довіре, ви привязуєте до нього велику вагу, не правда-ж? Се мусить кождий, хто єґо тілько знає — мусить кождий!“

„Певно, що так,“ відповів Фріц все ще виминаючо. „Але властиво естетичні питаня для мене...“

„Ви кажете естетичні питаня, молодий приятелю. Приглянмо ся тому докладнїйше! Не можемо брати феномен сам для себе, есть звязь у всїм і то дуже глубока звязь. Те, чоґо ви хочете, то свобода духа. Без свободи духа нема правдивої політичної свободи. Коріне есть спільне, мій найлїпший Рандель, а коли корінь слабий, так зникне і пень і листє і галузе, не правда-ж?“

„Дїйсно,“ відповів Фріц, „але оба напрями можуть зовсїм добре підпирати себе навіть, коли кождий для себе осібно працює. Я прикладаю сказавши отверто, велику вагу до независимости — але не зрозумійте мене фальшиво, пане Гоель, я не так про якусь особу думаю, як про ідеї, за котрі борю ся, а в політичній партиї треба нераз —“

(Дальше буде).

Телєґрами „Буковини“.

З дня 23-ґо вересня 1896 року.

Відень. Цїсар вернув по закінченю угорских маневрів в товаристві архикняза Оттона вчера вечером сюди.

Відень. Нові вибори до долїшньо-австрийскоґо сойму виписані, а то з сїльскої курії на 27-ґо жовтня, з міст і палат торговельних на 4-ґо падолиста, а з більшої посїлости на 9-ґо падолиста с. р.

Градець. Вибори до стирийскоґо сойму мають ще лише з більшої посїлости відбути ся. На 60 мандатів обсаджені вже 48, а то 9 либералами, 16 членами нїмецкої партиї людової, 8 Словінцами, 5 членами независимої партиї селянскої і 1 безбарвним.

Градець. Пос. Гофман-Веденґоф повідомив своїх виборців, що складає мандат яко посол до ради державної, бо він при соймових виборах перепав супротив либерального кандидата.

Катаро. Тіло чорноґорскої княгині Ольги відвезено відси серед військових парад в присутности заступників всїх урядів аж до границї, до

єї перебрав Матанович, дякуючи іменем чорногорского правительства.

Париж. Цар згодив ся на предложену програму свого побуту в Парижи, котрий тревати ме 5 днїв. Дня 7-го жовтня положить цар угольний камінь під великий міст, що буде звати ся мостом Александра III. Послїдного дня гостини відбуде ся перегляд війска.

Тульон. Два панцерові кораблї і два т. зв. крайцери відплинули для скріпленя французкої ескадри на Босфорі.

Каіро. Египтяни побили цїлковито повстанцїв. Дервіши повтїкали з Донґолї. Кілька емірів піддало ся.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИЇ.

К. в Ст. „Буковина“ з вівторка 3. (15) вересня має мати число 193, не 192, як надруковано через помилку. — **О. А-кий в К-ях**. Буковиньскі учителї Русини повинні в натуралїях (в зерню) збирати складки від селян на бурсу; потім продати се при сьвідках і вислати грошї до „Народного Дому“. Кому вигіднїйше, може назбиране добро привезти возом до Чернівців. — В волоскій бурсї, котра має вже свою окрему велику каменицю, є 80 хлопцїв, а в нашій 31. Чи ми все маємо оставати ся за Волохами позаду? — Коли ми дійдемо до сили, тодї певно будуть всї до нас признавати ся; але тодї ми будемо знати розріжнити наших людий від хамелеонів. На готове находить ся все богато „цїкавих“, але робити нема кому.

Ів. Р-к в П. Прочитайте анонс за „Царівну“. На подарунки для женщин дуже надає ся. — **Стефан Пятка**. „Безжурність“ дістали; спасибі Вам! — **Учитель П. К. в К.** В кождім селї можна би найти щось цїкаве для дописи, лише треба вміти дивити ся на житє селян; наші дописувателї думають, що лише тодї можна щось писати, коли яке нещасте стане ся. А то опишіть Ви лише добре, як Ваші люди живуть, як на сьвіт дивлять ся, — а може бути допись дуже цїкава.

НАДІСЛАНЕ.

ДР. ЗИНОВІЙ ЛЕВІЦКИЙ,

бувший оператор на ц. к. хірургічній клїнїці проф. Майдля, гінекольогічній і положничій клїнїці проф. Павлика в Празї, відбувши студиї на клїнїках у Відни, Дрезденї і Берлинї,

осїв яко лїкар 3—3

хірургічних і жіночих недуг

в Коломиї в ринку ч. 55.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської **„Царівна“** вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, **і коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Конїського **„В день сьвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галїна **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

НА ШТУЧНИЙ НАВІЗ

в новозаснованій

першій буковиньскій фабрицї

ШТУЧНОГО НАВОЗУ

в Боянах

переберає радо замовленя заступник:

ЛЕВ РОЗЕНТАЛЬ,

Чернівці, ул. Стефанії 5.

(1—2) 30.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і деліkatесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанєм

Стефан Ґаїна.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране**: по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадяти сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностю лише фляшки зі знаним знаком охоронних „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

укладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літографічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані	Відходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁷ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²⁹ 5³⁸	
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶	
З Новоселиць, Садаґури .	. . .	. . .	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць .	. . .	. . .	4³⁰ 6²¹

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Русна Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 203. Чернівці, субота дня 14. (26.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

По процесї о рублї.

Через кілька днїв тревав в Коломиї процес адвоката Дудикевича против редактора Gazety Kołomyjskiej Мардиросевича, котрий посудив у своїй ґазетї Дудикевича, що бере рублї. Процес сей скінчив ся в середу тим, що Мардиросевича суд увільнив і Дудикевич має платити всї кошти процесу.

Рішаючим моментом розправи на користь д-ра Дудикевича було зізнане сьвідка директора ґімназиї п. Скупневича, котрий зізнав, що Дудикевич справдї стягав до свого дому молодїж і набивав їм голови ідеєю панросийскою. О тім була мова і на конференциї учительскій. Один такий ученик (Кучурак), що до семої кляси вчив ся добре, опісля так опустив ся, що на оба курси дістав третю кляси. По ферияхприйшов сам до директора і признав ся, що причиною цїлого нещастя було то, що Дудикевич, стрітивши его на улици, запросив его до себе і він почав у него бувати. На розправі у вівторок відчитано також із стенографічних записок буковинского сойму звістні бесїди послів д-ра Смаля-Стоцкого і Пігулякa на темат рублїв.

*

Процес сей тягнув ся з півтора року; часописи заповідали, що має бути дуже цїкавий; тимчасом ми нїчого цїкавого, а особливо незнаного в нїм не найшли. Москвофільскі ґазети трубили і будуть трубити о нїм і ту і в Росиї, бо в тім їх інтерес (треба-ж показати, як „терплять“ москвофіли за свої переконаня і як беруть ся до дїла); — а народовцї і без того процесу знали і знають, що без великих гроший такого руху москвофільского, як есть в Австриї, підтримати годї. Тих же гроший не зложить бідна галицка Русь, не дадуть Поляки на сю цїль, лише дасть той, кому на тім залежить. Кому-ж на тім залежить?...

*

Не в тім річ, щоби „брати рублї“ (дають же Українцї рублї і на наші видавництва), а річ в тім, на що ті рублї обертають москвофіли в Австриї. Алже дало правительство росийске цїлий мілїон рублїв на кацапский банк не в иньшій цїли, лише для агітациї росийскої. Що злодії замість агітувати покрали грошi, се лиш доказ, що варті ті слуги Росиї; але „вандрівний рубель“ мав зовсїм иньшу цїль. Коли він не прийде, то такий Живний не має найменьшого інтересу видавати Parlamentär і в серединї року покидає его видавати.

*

Суд судить на підставі фактів і коли питає, чи хто бере рублї, то рад би дістати в руки також факти. Инакше здержує ся від суду. Але-ж треба би москвофілів уважати зовсїм недотепними людьми, як би они своїми рублями прилюдно чванили ся, особливо коли знають, що правительству їх агітация немила. З того однак не виходить, аби тих рублїв у нас не було. Адже є на то рїжні способи, аби тим рублям надати зараз „приличну“ форму. Н. пр. іде господин Н. Н. до росийского консуля в Н. і дістає 200 рублїв на студентске кацапске товариство. Приносить і в книги товариства вписує ся, що такі то а такі члени товариства (котрі звичайно і гроша при собі не мають) нараз поробили ся великими добродїями і зложили на товариство хто по 25 зр., хто по 50 зр. — разом 250 зр., чи кілько там випаде. І шукай ту рублїв!... а се ми знаємо від дїйсних членів одного товариства.

По процесї нинї або пізнїйше *Галичанин*, як звичайно, напише з глумом і з утаєною радостию в душі: „Закидають нам, що беремо рублї; а прийде ся доказати нам се, то ледви кілька фактів наведуть і то давних.“ І цїлком справедливо може кпити собі зі всїх, а тїшити ся проворностию своєю і своїх прихильників. Але правительство, котре не хотїло позволити

---

19)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Кр. Вінтергельма.

(Дальше).

Гоель кинув добре уданий погляд здивованя. „Але, мій найлїпший пане Рандель, що такий чоловік, як ви, може так зовсім а зовсім зле річ розуміти. Видите, независимість есть власне ознакою свободи і в тім ми згідні, не правда-ж? І як ви тут можете думати... ні, се дїє ся тілько в чисто практичних політичних рішенях, що з чисто практичних причин мусимо десь-колись підчинити ся якійсь програмі, щоби пересадити якусь справу. Але на поли ідей — parbleu! — независимість є власне найкрасшим овочем нашої борби за волю, і я хотїв би того побачити, що мав би відвагу з гаслом свободи на устах... ні, молодий приятелю, ні! Мусите в самім дїлї доказати менї, що не думаєте в той спосіб про мене!“

Гоель розгорячив ся був трохи і продовжав свої заманчиві покуси, при чім очер ся о зад софи, як коли-б хотїв з відповідного віддаленя слїдити особу Фріца.

„І ви можете стати епохальним, так, я кажу в повнім переконаню: епохальним! — Як виджу вас так перед собою і чую ваш голос, можу докладно розпізнати в вас бесїдника, що свої слова не будете сїяти на марне.“

Він сам не знав, як цїльно трафив в слабу сторону Фріца. Стояти на ораторскій трибунї і опанувати маси, було власне предметом его честолюбних снів і коли він всьо иньше слухав холодно, перейшло остатне слово як огонь через его жили.

„Я ніколи не пробував того,“ сказав Фріц з допитуючим зволїканем, „але як би...“

„Як би? Та-ж се прецїнь ваша сила в тім, молодий приятелю! Спустїть ся на мене, та-ж я прецїнь фаховий чоловік, геге, як се можу сам про себе казати. Маєте талант, великий талянг і маєте ясний погляд на вимоги часу. Се підстава, але ви маєте ще більше. Посїдаєте могучість слова в великім степени, о тім я переконаний: посїдаєте звучний голос, хороший інтелїгентний вигляд, ви посїдаєте всьо! Мужчин уймете собі своїм способом доказу і натякаючим представленем, а женщин огнем своєї вимови і цїлим виглядом — так есть, не усьміхайтесь, жіноцтво має силу! Ну, не гладїть так сумно; можете прецїнь зрозуміти, що я не сиджу тут длятого, щоби підхлїбляти вам; хочу тілько додати вам потрібної самосьвідомости, так має ся річ; самосьвідомости не достає вам ще, от що.“

Фріц усьміхнув ся легко. Може прецїнь річ не так мала ся.

„Коли думаєте, що справдї було би з пожитком спробувати,“ відповів, „так я вже, розуміє ся, думав про те, щоби в тім напрямі робити що-небудь, а ви як досьвідчений чоловік удїлите менї може якої ради. Чи не дало-б ся на примір зібрання, що відбувають ся у мене, розширити, щоби виробив ся з того рід приватного клюбу? Думаю, що передовсїм ходить о то, щоби молодих людий потягнути за собою. Коли наперед між ними зачне ся рух, то перейде небавом і на другі круги. Розходить ся передовсїм о то, думаю, пустити рух в означенім напрямі; опісля покаже ся, чи новий погляд на суспільні відносини спонукає одиницю до политики, чи до иньших хосенних для суспільности дїл: я дістану своїх, а ви своїх. Що ви думаєте?“

„Ви дістанете своїх — зовсім певно — а я своїх, певно также!“ говорив Гоель і прибив притакуючо рукою, скрививши трохи уста з косим поглядом на Фріца. „Маєте вповні слушність, що як тілько випродимо той рух, то він відтак роздїлить ся. Ви гладите остро і ясно на обставини, молодий друже.“

Того самого вечера уложили ся, що Сальве Гоель мав заняти ся відповідними способами до переміни і розширеня клюбу, де би Фріц відтак від часу до часу держав відчит, відповідно до даних відносин.

Фріц і Гоель розстали ся з взаїмним задоволенем. Кождий з них думав, що дивить ся на пальці другому, але Гоель думав таки, що він дальш: зайшов з Фріцом, як було на дїлї, і надїяв ся, що він певно так як другі підчинить ся, коли вже буде добре обмотаний.

„Маємо его,“ сказав він, коли вступив в комнату, попрацавшись з Фріцом. Ходив випростований по покою там і назад, затирав руки і повтаряв кілька разів: „Маємо его!“ І за кож-

заглянути судям коломийским до актів з процесу Купчанка, знає докладно і на підставі сих актів і иньших, яких має приятелїв в москвофілах і перед ним они вже не очистять ся; а Русини, хоч у всї ті підземні заулки заглянути не можуть, але проте також добре знають, з ким мають дїло — і подібні процеси, як сей коломийский, їх думки про москвофілів не змінять.

*

Не лише не змінять, але ще й скріплять, бо процес виявив, як собі москвофіли зискують молодїж. Наша молодїж бідна, помочи потребує, а голодня бере з огня. З таких голодуючих студентів, спомаганих чи то Народним Домом львівским, чи ким иньшим, що гроші має, витворюють ся потім прихильники кацапскі. Ученикови-народовцеви позволили спати в кухни Академического Кружка, дали ему деяку запомогу грошеву — і він нинї вже не народовець. А ми гроший не маємо, на балї запрошувати молодїж до себе нам за трудно, і она держить ся від наших старших осторонь. Ми в свій час навіть викидали руску молодїж з львівскої Бесїди...

*

Др. Дудикевич есть окрасою своєї партиї; знає, чого хоче, і старає ся переводити свої думки. На наше щастє таких Дудикевичів у москвофільскій партиї ледви кількох; все решта дрянь несьвідома, сильна лише своєю темнотою, лакома на рубель не задля ідеї, лише задля того, що він має вартість 1 зр. 28 кр. „Русскій Галичанинъ“ в Росиї знаний як надоїдливий жебрак, котрим всякий чесний чоловік погорджує. Як би та москвофільска „партия“ була сьвідома, то й до своїх ідеалів ішла би иньшою дорогою і наші народовекі ідеали вміла би пошанувати. Але то череда розлючених баранів, котрі як вдарять головою о „фонетику“, то зараз дістають мотилиці і крутять ся в кружок, не поступаючи ани кроку наперед.

*

Барани такі на Буковинї за всяку цїну хотять набрати значіня. Але що їх провідником є замотиличений півголовок, а цїла „нартия“ то маленька череда овець, то—про них годї инакше писати, як лиш так, як ми отсе пишемо... Відчувають они то самі і таки поза старосьвітский спір о фонетику вийти не можуть. І не вийдуть, бо вже їм „ударилъ часъ, пора розстать ся“ з тим сьвітом; півголовки жадній партиї не потрібні. А Дудикевичів між ними нема...

Наші рутеньскі радикали.

(Дальше).

Єще одно що-до вступу рецензиї п. Франка. П. Франко сказав собі там, знов таки отак мимоходом а загально, що „Буковина“ влазить в приватні відносини“... Бідні они, ті агнятка радикальні!! Гм.., хто его знає, може ми й справдї влізли коли в чиї приватні відносини, ми старались і стараємо ся приватних відносин зовсїм не дотикати... Нам здаєсь, що коли ми на пр. пригадаємо п. Франкови, що він свого часу також кланяв ся всяким панам в справі посади для себе при львівскім университетї, то ми тим богато а богато меньше влазимо в чужі приватні відносини, ніж коли той саміський Франко (в згад. рецензиї, ст. 80) не соромить ся закинути своєму суперникови що-до сеї посади д-рови Студиньскому, що ось то его тесть Вахнянин вижебрав для него стипендию... А вже-ж п. Студиньский, доктоpизований тим самим проф. Ягичем, що й п. Франко, і дарма що молодий ще — але пильно й усильно працює й зискав собі признане мабуть не меньше вченого чоловіка як п. Франко, бо берлиньского професора д-ра Ол. Брікнера... Або коли той сам п. Ів. Франко, в сій-же кн. „Житя і Слова“ (ст. 156), називає по імени о. Мартинкова з Сколього, пригадує ему, що він щирий приятель і шкільний товарищ п. Маркова, та ще при тім не тілько критикує его промову в Верецькім, але прямо твердить, що о. Мартинків виголосив сю промову тілько для того, бо хотїв запрацювати собі на вино й наприкаш? Сї всї подробиці чей так дуже до самої промови не належать, та поваги о. Мартинкова ані у прихожан ані у політичних властий не піднесуть (та-ж п. Марков звістний з політичних процесів...).

Оттакі-то судиї наші. — А не так заповідались завязки нашої теперішної радикальної „партиї“, коли ще саме-вперше виступали ті люди, що тепер видають себе посередно або й прямо за всяких проводирів та дїячів... Коли до них відносив ся прихильно пок. Мих. Драгоманів, коли на їх руки або на руки поступових та радикальних редакций або товариств приходили премногі цїнні книжки, коли приходили раз-пораз гроші на поступові та радикальні видавництва — то все певно не для чиїх небудь красних очий або особистих амбіций. На що-ж то пішли всї ті жертви, — як сповнили сї люди свою громадеску й народну задачу? Пок. Волод. Барвіньскому удалось було притягнути в великій мірі й їх до спільного дїла; так оно тревало ще й якийсь час по смерти Барвіньского. Певно, велику вину поносять і народовці, що не піддержали й не розвинули дальше сего гарного початку, а між ними не найменшу не хто — а п. Романчук. Та неменша вина є й по сторонї самих „радикалів“: — замість бути опозицією в самім народовецкім таборі, прояснювати й поглублювати думки, перти до справжнього дїла, — станули наші радикали (заслїплені може й несьвідомою особистою амбіцією) — *поза народовецкою партиею*, утворили й все наново піддержували фікцию про якусь сущну відрубність радикальної а народної програми... Задля сеї фікциї відігрів п. Франко навіть польску фразу з 1848-го р., що Русини — то „porі i chłopi“ (се-б то — народовці й радикали!!), ба п. Франко готов був посередно попирати навіть новомодний руский клерикалїзм (!) та добачав в нім Бог-зна які високі все-европейскі прикмети, щоб тілько за яку небудь цїну поперти свою фікцию. Абсурдність сеї фікциї ствердило так „Дѣло“ (в статиї „Коментар радикала до листу клерикала“), як трохи опісля й сам М. Драгоманів в „Народї“, а хоть п. Франко все ще часом легенько на сю фікцию налягає, то знов він же сам — з цїлою поражаючою радикальною консеквенцией — не вагає ся тепер наводити за примір сильної й разумної радикальної партиї радикалїв сербских і сам ствердже, що в Сербиї на чолї радикальної партиї стоять найчастійше попи! (Гром. Голос, ч. 15 з 1896 р., стор. 96). Та на жаль отся фікция мала досить сумні й глупі наслїдки: наші „поступовці“ й „радикали“ вдарили були

дим разом, як повторяв речене, ставав невиїйшим в тонї.

Фріц почав незадовго поміщати під псевдонімом статї в орґанї Гоеля, що так потребував безплатних співробітників. Ті статї мали щасте, викликували дискусию своєю бистротою і дотепом, а нові приятелї Фріца докладали всїх сил, щоби нагнати вітру до вітрил. І так прийшло, як він бажав собі. По сторонї Гоеля працювали з цїлою ревностию; не залишили ніколи надути своїх прихильників; а Фріц був переконий, що сам буде стерегтись, щоби відтягнути ся від неоправданого і зневажаючого натиску.

IX.

Пані Віртова стерегла з трохи стародавною строгостию виховання доньки. Оно полягало передовсїм на тім, щоби Клиру тримати в карантанї перед усїм „небезпечним“, потім на стараннім задержаню всїх конвенціональних форм, так релиґийних, як сьвітских, а вкінци, розуміється, також на присвоєню собі відповідного засобу відомостий і вправи, але сего послїдного вже як чогось меньше важного. Коли Клара вже щасливо і добре заручила ся, уважала мати виховане скінченим і карантану зняссною. Заручена дівчина, після всїх старих правил, заїхала прецінь щасливо до певної пристани. Тому могла старша вже пані відтягатись чим раз більше від галасливого товариского житя, що начинало еї вже мучити.

Клара могла тепер безпечно ходити без материньскої опіки між товариства, хотяй Аазум дуже часто був перешкоджений орудками, щоби еї супроводжати.

Молода дівчина була повна житя і веселости, але не мала ніколи нагоди розпростерти свої крила; у неї була природна, незіпсована цїкавість, настрій молодости, іти в огонь, але на Аазумі не найшла она нїчо цїкавого, відважного, а тілько самий спокій певности.

В тім прийшла стріча з Фріцом. Но бали у Юеля переконала ся, що думає далеко більше про сю дрібницю, як повинна, а коли відтак незадовго пішла знов в одно товариство, перенило еї чувство боязни, коли він зближав ся до неї. Постановила стерегти себе і він зміркував сейчас у неї холодну повздержливість.

„Найлїпше зроблю, мов би я его не спостеріг,“ подумав собі і по кількох ґречних словах звернув ся до иньших осіб, лишаючи еї цїлий вечір на бой.

Се видалось їй трохи несподіваним і гнівало немало. Коли опісля роздумала над тим, що она сказала і як она се сказала, видалось їй, що найшла ся дуже по дурному. Він не дав їй прецінь жадної причини до того, і коли відтак стрітила ся з ним при найблизшій нагоди,— було се при малій soirée dansante — була майже боязливо цїкава, як він знайде ся супротив неї. Чи він заанґажує еї, чи буде тілько говорити. Она прецінь не заслужила на се, хотяй і як би нерозумно найшла ся була.

Він прийшов і заанґажував еї дійсно, але був досить маломовним.

Коли потому провадив еї до танцю і знов явив ся трохи вирахованим, постановила она зробити перший крок; цїла неслушність була по еї сторонї. Оперла ся трохи сильнійше на его рамя і нахиливчись з легкою закраскою кокетериї глянула на него: „Ви певно гніваєтесь віх якогось часу на мене?“

Фріц чув інстинктовно, що діялось в еї душі і чув се також з тону, в котрім занитала ся. Єму стало відразу ясно, що при достаточній осторожности може тут зробити цікаве зближене.

„Я зовсїм не гніваюсь,“ відповів, „було би по дурному з моєї сторони взагалї гнівати ся коли небудь, бо я знав прецінь, що не маю до того найменшої причини. Але ви були правдоподібно в злім настрою, а се може лучити ся кождому.“

„Власне так було,“ поспішила ся відповісти і звернула скоро бесїду на иньший предмет.

Але заким він еї відпровадив на місце, збудило ся в них чуте взаїмного зрозуміня, як би пізнали себе тепер далеко лїпше, ніж доси.

Одного вечера він відпроваджував еї з перелїчкого товариства на передмістю до дому. Она прийшла сама, а служницю, що мала еї відпровадити, відослала назад до дому. „Ви не повинні так скоро покидати товариства, коли так

се все ще найлюбійше (бо найлекше) виявленє радикального „духа“, а опісля ще напише ся, що „бурду“ зробив властиво не сей, що напав, але сей — що протестував против нападу... Гарні подвиги, — чисто „радикальні“!

Ту саму сліпу й глупу пристрасть і фікційність видно трохи не у всякім починаню наших радикалів. Нераз видаєсь, що найпевнійший патент у нас на радикала — се надутість та неотесаність. Чого й кого они всего не беруть ся вчити, не то вже судити, і як сьміливо й легенько оно у них виходить! Оно й не дивниця. Загорнувши раз в свої руки монополь радикалїзму (що правда — бувають часом маленькі боротьби у радикальнім нутрі), загорнули они й усї ті грошеві підмоги, що пливуть на поступові видавництва! Як то гарно, а сьміливо можна писати за чужі готові гроші! Певно, що богато сьміливійше й свобідпійше, ніж як писав колись В. Барвіньский, працюючи в поті чола в основанім власною працею „Дѣлѣ.“ А не стане підмоги, або мало єї — то видавництво унадає, а видавець бере ся за якусь реальнїйшу роботу, а прийде нова—повстає знов видавництво. Ми стверджуємо тут вправдї позитивно нам відомі факти, та може оно не так, може бодай не зовсїм так, просимо нас спростувати! Ми маємо право жадати від людий, що видають себе за бездоганних, незалежних народних дїячів, трохи точнїйшого обчисленя їх совісти й їх дїл! Котре то з дотеперішних радикальних видавництв повстало одною власною працею й власним накладом видавця? Може-б и. Франко бодай про „Житє й Слово“ сказав щось близше, на пр. на якій основі переймив з'обовязаня по упавшім „Радикалї“? П. Франко влазить в душу реалістів і каже: ви карієристи! — ну, ми ему скажемо, що ми бачимо деяких карієристів і між радикалами!

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 25-го вересня 1896.

Наш цїсар загостить в понедїлок, дня 28-го с. м. пополудни до Букарешту яко гість румунського короля Кароля I. Як з Букарешту доносять, приготовляє ся місто до величавого принята достойного друга свого короля. Сини найвизначнійших родин добровільно зголосили ся до держаня порядку. Місто украшають вінцями і хоругвами; в середині міста красують ся образи нашого цїсаря і цїсаревої. У всїх виставах виложено фотографії і бюсти цїсарскої пари. Газети приготовляють сьвяточні числа.

Нова православна церков у Львові, на місце розваленої, зачне небавом будувати ся. Церков стане при ул. Францискапьскій на тім місци, де була давнїйше; широка на 10 метрів, а довга 14 метрів з пятьма копулами. На кошти будови визначено 87.000 зр. з буковинського православного фонду релїгійного.

Румунїзаторске душехватство. Онодги доказали ми справою Савчука, що наріканя „Gazet-и Bucovinei“ на русченє волоских дїтий і в сїм разї, як завсїгди, проста видумка. Нинї можемо вказати на новий факт, що румунїзатори переловлюють Русинів; ото у волоскім віддїлї I. класи гімназияльної в Сучаві записані два ученики-Русини, з котрих мають вивести ся перекинчики-яничари, які опісля пропагують румунїзацию на Буковинї. Без перекинчиків, як Могаріи, Calinescu, Turcan, Bejan, і т. п. був би мир між нами а Волохами.

Цїкавому у Львові. Один наш знакомий у Львові питає ся нас, кілько ми на Буковинї маємо більшеклясових шкіл руских. Тому що відповідь на се питанє може зацїкавити і иньших Галичан, подаємо ту спис тих шкіл. *В кіцманьскім повітї:* в самім Кіцмани маємо шестиклясову хлопячу школу і чотириклясову дївочу. Мішані 4-клясові рускі школи (хлопячі і дївочі) суть в тім повітї у Веренчанцї, Заставнї і Валяві; а триклясові в Дорошівцях і Юрківцях. Двоклясових шкіл руских есть там 21. В *сиретскім* повітї маємо 4-кл. школу мішану в Гайбощї і одну 2-клясову. В *Чернівцях* о 4-клясову вже давно стараємо ся; (тепер з причини отворенія рускої гімназиї потреба такої школи ще більша і есть надія, що дістанемо єї); в черновецкім повітї 4-кл. мішані рускі школи є в Раранчу і в Топорівцях; триклясові в Мамаївцях Нових і Старих і в Чорнавцї; 2-клясових шкіл є 10. В *сучавскім* повітї двоклясові школи є в Татиї в Іпотештах. В *сторожинецкім* повітї чотироклясові мішані школи рускі маємо в Костинцях, Драчинцях і Станівцях Долїшних; триклясову в Бобівцях і три школи двоклясові. У *вижницкім* повітї в Банилові Рускім маємо 4-клясову чисто руску мішану школу; у Вашківцях над Черемошом хлопячу руско-нїмецку і дївочу руско-нїмецку школу; триклясові мішані в Бергометї над Серетом, в Іспасї і Лукавци, і 5 двоклясових шкіл. В *Радівцях* є одна 2-кл. школа руска.

Зчисливши ті більшеклясові наші рускі школи на Буковинї разом, виходить, що маємо одну шестиклясову хлопячу школу, дві 4-клясові дївочі (одна руска і одна руско-нїмецка), одну 4-клясову хлопячу (руско-нїмецку), десять мішаних 4-клясових шкіл, девять 3-клясових і 41 двоклясових; разом 64.

Треба-ж знати, що до 1890 року ми на Буковинї не мали анї одної більшеклясової рускої школи кромі деяких двоклясових і що донерва посол Пігуляк перший упімнув ся о такі школи. Більшість тих шкіл повстала що йно в остатних трьох-чотирьох роках; а й на будуче наші посли всїх сил доложать, щоби таких шкіл повстало як найбільше. Тепер же взяти на увагу лише 4-клясові школи наші, можемо похвалити ся, що під тим взглядом стоїмо лучше, як галицкі Русини, котрі мають ледви кілька 4-клясових шкіл.

Новий рим. кат. костел в Чернівцях. Місцева Gazeta Polska доносить, що зелїзничі урядники удали ся до львівского рим. кат. архиепископа о позволенє, вибудувати при черновецкім головнім двірци рим. кат. костел. Архиепископ дав своє зізволенє, а кошта будови мають покрити ся добровільними датками.

З табору наших „русскихъ“. Куріозну нотатку читаємо в 243-тім числї урядової газети „С.-Петербургскія Вѣдомости“ з 16-го вересня с. р. Она дословно звучить так: „Профессоръ Вѣнскаго университета г. Вергунъ обратился въ министерство иностранныхъ дѣлъ съ ходатайствомъ о предоставленіи студентамъ-галичанамъ Вѣнскаго, Львовскаго и Черновицкаго университетовъ даровыхъ билетовъ для посѣщенія Всероссійской выставки по маршруту: Радзивиловъ, Кіевъ, Москва, Нижній, Петербургъ, Граница. Мы слышали, что министерство финансовъ разрѣшило также льготы 50% скидки, какія были уже предоставлены сербамъ и хорватамъ.“—Того рода „ходатайства“ по міністерствах, в додатку ще заграничних, нам Русинам певно чести не приспорять. Дивувати ся лише треба, що є ще в Петербургї люди, котрі по стілько нещастних досьвідах все ще дають ся „надувати“ нашим „русскимъ“. Нинїшним „профессоромъ“ віденьского університету є студент тамошного фільозофічного факультету п. Вергун. І чи варто для тих „50% льготы“ понижати своє чоловіче достоїнство?

Заповіджене віче, яке мало відбути ся в Самборі минувшої неділї, дня 20-го с. м., заборонило самбірске староство, бо шляхтич Баранецкий, котрий підписав повідомленє до староства, відкликав віче. Тодї адвокат др. Корнило Чайковский, адвокатский кандидат Печерский і начальник громади Михас скликали віче на четвер, а заразом рішили, що таки в неділю (20-го с. м.) зійдуть ся селяни за запрошенпами на довірочну нараду. Коли о $^1/_2$ 3 год. пополудни зійшли ся селяни на заповіджене віче, то вручено їм запросини до довірочну нараду, котра тревала до 5-ої год. На нарадї говорено о справах, котрі були на дневнім порядку забороненого вічэ. Всї розійшли ся в надії, що в четвер (24-го с. м.) знов зійдуть ся на віче. Та вже у вівторок (22-го с. м.) одержав др. Корнило Чайковский від староства повідомленє о заборонї того віча, „бо скликуючі особи не дають поруки, що не вийдуть поза програму віча, і що з віча могло би вийти забурене публичного спокою.“ Так мотивує самбірский староста заборону віча. Хто знає теперішний рух між селянами в Галичинї, той мусить признати, що таке штучне спиненє того руху не доведе до цїли. Власти повинні собі раз сказати, що селянам вільно при задержаню законних формальностий сходити ся на наради; президент міністрів гр. Баденї заявив свого часу в радї державній, що права зборів не буде обмежати. Чи так виглядає свобода зборів? Хто дав старостї право рішати наперед і без всяких даних о тім, чи особи, скликуючі віче, будуть придержувати ся програми, чи ні? На що-ж в такім випадку є право правительственного комісаря, розвязяти збори!? Впрочім за порядок відповідають аранжери віча. На нашу думку заборони віч то найгірша політика старостів.

Жнива в Австрії. Міністерство рільництва оголосило саме тепер справоздане про жнива в Австрії після стану в половинї вересня. Справоздане констатує, що навіть імовірне оцінене сегорічного жнива тепер неможливе. Взагалї-ж можна сказати, що в Австрії жниво пшениці, жита, ячменю і вівса ледви чи є середне. В поодиноких краях, як от на Шлезку, жабуть жниво буде дуже зле, а у всхідних краях, як Галичинї і Буковинї, стан жнива вже зїшний, бо там майже цїле жито, часто і пшениця та ячмінь вже скільчило ся, коли зачала посуха. Хоч треба признати, що якість не конче

добре бавимо ся,“ сказав Фріц. „Знаєте прецїнь, що я з приємностию відпроваджу вас до дому.“

Тому, що кілька єї приятельок зробило так само і господарі прилучили ся до тої намови, рішила ся зістати, а не могла при тім затаїти перед собою, що властиво вигляд на відпроваджене Фріцове спонукав єї до того.

Веселість не уставала, коли вертали до міста в ясну, звіздисту ніч; сьміяли ся і диспутовали над одною молодою женщиною, що трохи винесла ся була понад строгі форми, а всї пані згідно обсуджували єї, а панове боронили. Годї було прийти до згоди, як довго держались стиселo разом пані при погляді, що обходженє сеї молодої женщини було дуже неосторожне. Фріц і Кляра віддїлили ся від товариства, щоби піти найблизшою дорогою до дому пані Віртової. Було трохи ховзко на дорозї і він подав їй своє рамя, котре она приймила. Але незадовго потім жалувала того знов; они були такі самотні на положеній відторонь дорозї; они не спотикали нїкого, темно і тихо було по обох сторонах дороги і они не чули нїчого крім свого голосу і відгомону своїх кроків. Але тепер не могла знов пустити его рамени, щоби не видалась трусливою.

Він говорив дальше про байдани товарискі і жалував ся на се, що они стїсняють природні, людскі чувства. Яким правом може суспільність жадати тих ограничень, що замикають різнородні одиниці в ту саму форму?

„Але прецїнь мусять бути на се форми,“ замітила Кляра. „Чи хочете, щоби ми могли всьо робити, до чого нам прийде охота, і як самі захочемо?“

„Для чого ні? Чи маємо остаточно припускати, що маємо тілько до того охоту, що нерозумне?“

„Н-ї, але...“

„Але?“

„Питаєтесь так дивно. Се має ся так само, як з законами і з правом в краю.“

„Так есть, зовсім слушно. Отже ви того переконаня, що ми всї властиво злочинцї, на котрих треба звертати бачне око?“

„Ні, певно, що ні — якже-ж бо ви говорите!“

„Се не пусте говореньс. Тримаймо ся сеї пані, про котру ми перше говорили. В тім, що она зробила, не було само про себе нїчого невідповідного: так ви як і другі пані годили ся на те. Она робила в добрій вірі; але она справдї завинила против правила, котрого може і не знала, а на той спосіб стає найчеснійша справа в сьвітї чимсь невідповідним. Що первістно не було блудом, стає однак блудом і так етикета мало що не творить сама блудів.“

Кляра сьміяла ся. „Маєте справдї в якімсь взгляді слушність, але-ж прецїнь мусять бути якісь звичаї і обичаї. Чуєте певно так як я, що се не тілько проста форма, але щось більше.“

(Дальше буде).

добра. При молоченю вийшли найлїпші результати в Галичинї і на Буковинї. Бараболї дуже потерпіли задля вогкости; тут жниво певно не буде й середне. Як бачимо з сего справозданя, о кукурудзї ще нема спомінки, отже ще не знати, якої великої шкоди наробили часті гради і тучі.

Телєфон Відень-Львів. Ми вже перед кількома місяцями доносили, що з новим роком 1897 ввійде нова лїнія телефону з Відня до Львова в житє. Сю вість, основану на певній інформациї, потверджає тепер урядова Gazeta Lwowska. В буджетї за 1897 р. вже вставлена відповідна сума на покрите коштів. По зреалїзованю тої лїнії певно приступить держава до сполученя Львова, взглядно Відня з Чернівцями, чого ми в інтересї нашого міста бажаємо як найскорше.

Фальшива поголоска. Подана в 200-ім ч. нашої часописи вість о арештованю росийского полковника Куртанова на поли австрийских маневрів показує ся неправдивою. Ми занотували ту поголоску після галицких ґазет.

В процесї против Антона Отуляка за убійство свояка Дмитра Лозиньского, о котрім ми вчера доносили, засуджено Отуляка на три роки тяжкої вязниці.

Пенсия для писаря. Ми оногди доносили, що судовий писар Мор в Тернополи одержав річну пенсию 240 зр. Fremdenblatt додав до тої відомости, що то перший випадок в Австриї, що писар дістає пенсию. Ся інформация Fremdenblatt-у є фальшива, бо пр. судовий писар у Львові Вацлав Бараньский дістав пенсию 300 зр., а писар в Перемишли Кароль Гавлїковский по 20-лїтній службі річну пенсию 150 зр.

Дванайцять лїт спить дївчина в однім селї під Бремою. В перших роках того дивного сну будила ся ще часами, потім уже спала без перерви. Поживу вкладають їй в уста і она кусає і лиже їду так, як иньші люди. Через дванайцять вже лїт найзнаменитші лїкарі і професори старають ся вилїчити еї з тої недуги, але все на дармо. Родичі і рідня ходять дуже старанно коло недужої і не покидають надії, що она колись пробудить ся.

Пес листоносом. Одна монахівска ґазета пише: Кождий подорожний, що виїздить з Авґсбурґа о год. 9 мін. 8 рано побачить за стацією Вестерріпґен чорного пса, котрий скоро біжить на стрічу з поїздом. З почтового ваґона викидають єму пачку ґазет, котру пес скоро хапає і несе до дому до фільварку, положеного о кількасот метрів від зелїзничого шляху. Той пес робить таку службу зимою і лїтом вже від кількох лїт. Єго пан вже рано має ґазети, котрі звичайний листоноc приніс би єму аж пополудни.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 25-го вересня 1896 року.

Відень. Цїсарева від'їхала вчера вечером до Іпплю.

Ішль. Архикнагиня Марія Валерия породила вчера вечером архикнагиню.

Відень. Урадова Wiener Zeitung оголошує санкціоноване виборчої реформи, закон о введеню виборчої реформи і розказ армії, в котрім цїсар з нагоди маневрів в Галичинї і Угорщинї хвалить знамениту витревалість і задоволяючі тактичні роботи армії. Цїсар высказав свое задоволене вже на поли маневрів командуючим ґенералам, а тепер ту похвалу высказує цїлому війску і обом краєвим оборонам.

Прага. В робітних спілки державних зелїзниць вибухла змова. Вчера явили ся виправді робітники, але не брали ся до роботи. На завізване они удалили ся, а опісля замкнено робітнї.

Лїнц. При виборах до сойму з сїльскої курії вибрано самих консерватистів.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сїй нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаіна.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

НА ШТУЧНИЙ НАВІЗ

в новозаснованій

першій буковиньскій фабрицї

ШТУЧНОГО НАВОЗУ

в Боянах

переберає радо замовленя заступництва:

ЛЕВ РОЗЕНТАЛЬ,

Чернівці, ул. Стефанії 5.

(2—2) 30.

ВАЖНЕ

для кождого, головно для всїх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людий сим повідомляє, що істнуюче тут уже від богатьох лїт, на краєвій виставі в Чернівцях *1886* р. визначене почестним признанєм

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньского і Еміляна Канюка

тепер через набуте найновійших машин, письм і инших приладів значно побільшило ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушову ч. 12*, другий вхід також від *улицї лєлївої ч. 11.*

Заразом приступив довголїтний фахівець, пан Емілян Канюк яко спільник сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

—о **Кароль Кобжиньский і Емілян Канюк** о—

з направленим персоналом всї фахові роботи, як: оправленє книжок, роботи ґалантерийні, друк на стяжки до вінців, окрасу до ґвітовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людий по найнизших цїнах як найлїпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанем

3—10 **Кобжиньский і Канюк.**

Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою перекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей. „Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і блаґородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Кониського „В день сьвятої волї“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галїпа „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипльомом ц. к. міністерства торговлї.

Краєве товариство ткацке

„PRZĄDKA“

(ПРЯХА)

в Короснї

поручає Пов. П. Т. Публицї свого виробу чисто льняні звістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і **біле столове** о взорі кістковім і адамашковім;

також доставляє материялїв на комплетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телєґраф і стация зелїзнична в місци).

Прібки і цїнники на жаданє оплатно і відворотною почтою. (6—12)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 204. Чернівці, вівторок дня 17. (29.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Наші рутеньскі радикали.

II.

(Дальше).

Історичні обставини не проходять без слїду. На пни старинного варварства та в душній атмосфері неволї витворив ся у нас історичний тип, що більше чи меньше визначує себе у всїй нашій істориї: найвиразнїйше визначив він себе в державі австрийскій, і тут і сторонні люди й самі Русини надали ему згідно назву рутенїзму. Низкопоклонність перед всякими повагами, особливо-ж перед — своєю власною; надутість, претенсіональність і фанатична нетерпимість супротив кождого, що є, або видає ся в чім небудь низший; пережуване відпадків вищої премудрости, посхапуваних по всяких передпокоях, чи то міністрів, чи — всяких „сьвіточів европейскої науки“; жебранина й лизуньство або — неправда, клевета, крутарство, все й всюди, навіть без потреби — отсе визначні черти рутеньского типу... Одягає ся він всяко: ходить в рясї, натягає й українські шаравари, а як випаде обходить ся... й без шараварів, як прим. у наших національних, політичних і культурних, одним словом — радикальних — санскюльотів... Дарма: тип—типом, а свою кариєру робить кождий як може й як ему любо або треба.

Ледви чи не усї визначні прикмети рутеньства найшлись і в рецензиї п. Франка; се й не рецензия властиво, се специяльний схоластично-рутеньский препарат на „радикальній“ ґрунтї. П. Франко анї не задав собі труду розглянутись в провідних гадках проф. Смаль-Стоцкого, анї не розібрав точка за точкою его виводів. Він попросту вириває без звязи поодинокі уступи, звороти або навіть слова, й без огляду на гадку автора навязує до них свої мудрощі.

І так навязує на вступі (стр. 75) до слова „Русини“, до слова — бо що-до гадки, то сам признає, що статиї проф. Смаль-Стоцкого не лишають тут нїяких сумнївів, ба навіть признає враз з проф. Стоцким, що й принціпіяльно й з самого практичного погляду яка небудь спільна робота з москвофілами є зовсїм неможлива й абсурдна! Гм... о чім же балакати? Ба, коли-ж п. Франко думає, що до сеї справи треба підходити „троха з иньшого боку“; і справдї, від чого-ж і на яке би був п. Франко патентованим радикалом, коли-б всюди не глядав якогось иньшого боку?.., Отже поперед всего називає п. Фр. москвофілів — партиєю; ну, ми би назвали москвофілів радше нашою народною недугою, піддержуваною безсовістними платними аґентами, ніж партиєю. Зробивши москвофілів партиєю, дивує ся п. Фр., як може проф. Смаль-Стоцкий — хоть нїбито сам опортунїст — робити закиди другим, котрі на правительстві попекли ся, коли їм також опортунїзм велить лучити ся з москвофілами для боротьби против правительства. Ми — падемо ниць перед такою величною „радикальною“ льоґікою, етикою й политикою! П. Франко нї одним словом в цїлій своїй рецензиї не дотикає питання, о скілько то наш „опортунїзм“ перейшов конечну границю й наразив інтереси народа (п. Фр. кидає лиш так собі... приязгідно... болотом...) За те ставить, без словечка якого небудь застереженя, з ним на рівнї явну спілку із зрадниками народу, котрі в самій основі—як се з его власеної характеристики москвофілів виходить — нївечать, гноять і обезсилюють наш народний орґанїзм! А хоч би наш опортунїзм був і найгірший, то в чім же-ж тут — — лїпший п. Франко?

Опісля навязує п. Фр. до слова „опозиция“; він наводить вправдї вирваний з середини довший уступ проф. Смаль-Стоцкого, та навіть не задав собі труду зрозуміти его! Проф. Смаль-Стоцкий думає, що политик то наче добрий господар повинен числити ся з силами, що Русини — не маючи в додатку виробленої сильної политичної орґанїзациї — не повинні згори відкидати modus vivendi з правительством, та ще коли така опозиция виходить в користь москвофілів. Та п. Франка всї ті виводи не обходять! він — сам не розуміючи елементарних завдань господарских — твердить так собі, що коли-б политику уважати господаркою народньою, то Русинам властиво не треба-б ходити до Відня, (!!) що мудрости до политики не треба, (!!) бо — mundus parva sapientia gubernatur (mundus — як mundus, але наш радикалїзм — то справдї); що анї Німцї-лїберали анї Молодочехи не мають надлюдскої сили (она привидїла ся самому рецензентови) і т. и. нїсенїтниці, може дуже „дотепні“ та на жаль — від річи.

Слїдує уступ (ст. 77—80), одинокий — що его можна-б уважати хоч в части річевим розбором думок „реальної политики“; знаходимо в нім і одинокий як-небудь річевий закид п. Франка: та на жаль — уриває рецензент в сім уступі як раз тоді, коли-б належало ожидати фактичної провірки. Проф. Смаль-Стоцкий думає, що чейже „попирати правительство“ се ще само собою не є жадне злочиньство, та ще коли „бодай в головних засадах засади правительства згідні з нашими.“ Отже п. Франко, правда — що знов по довшій боротьбі з всяким вітряками, доходить

ІРИНА.

Данила Млаки.

Вся церков палає у сьвітлї,
До слюбу Марія іде,
У шовках, коралях, барвінках, —
За руку пан дружба веде.
Хороший Іван попереду
Ступає — чому-же поблїд?
Тепер він щасливий, позбув ся
І клопоту, нужди і бід.
Засватав маючу Марію,
І коней, корови і лан,
От стане чільний раз господар,
Богатий, маючий як пан:
Засватав і хату як двір той,
Щасливий як князь він тепер:
Ступає щось сумно дорогов,
І голос му в горлї завмер.
Щось душу скалою му давить
І серце у груди му рве,
Неначе в кайданах в неволю —
Чому-ж він весело не йде?
Та-ж князї до слюбу ступають,
Думають, що сьвіт їх цїлий,
Сей ледви що ноги волочить,
Як темна та осїнь сумний.
Цигани весільної грають,
Селом аж ся носить луна, —
Минати му треба небаром,
Де хатка похила стара.

Вдовиці дочку він Ірину
Два роки душею любив
І каяв ся: „з тобою звінчаюсь,“
Прийшло ся: присягу зломив;
Ірина маєтку не мала, —
Марія лиш гралась добром,
Лукавий покинув дївчину.
Не бачив, що там під вікном
Купалась Марія слезами,
Минала ся з жалю-туги,
Здавалось, що бідна ся котить
У пропасть, як камінь з гори.
Тремтїло сирітске серденько,
У грудях давило еї:
„Ах Боже, мій Отче небесний,
Подекші прийми и Ти мене!
Не чую тоненький плач скрипки,
Не чую, як бає той гуде,
Не бачу невірного хлопця,
Що в церков вінчатись іде!“
Засохли пекучі вже сльози,
У чорних дівочих очах. —
Заходять весільні до церкви;
А в хатї вдовиній аж страх
Озвались проклони страшнї:
„Щоб вечера ти не дожив,
Безбожний, — сиріток бездольних
Брехнею ти звів, обманив!
Щоб громи і тучі тя вбили,
Щоб щастя на сьвітї не мав
За те, що ти дану присягу
Як прутчик слабенький зломав!“
Ірина схопилась, прибігла
До мами: „Ах венько, мовчи,
Проклоном береш ти на душу,
Тяжкі непростимі гріхи!“
І веньку все молить і просить:
„Цить, моя зазуле стара,
Кинь грізно его проклинати,
Як хочеш, щоб спаслась душа;
Знай, мамо, зазуле сивенька,
Я гріх весь прощаю ему,
Я ще его люблю — небаром
За ним я миную ся, умру...“

В Якобенах, 11-го серпня 1896.

Мій друг Корнїй.

Нарис Т. Галїпа.

В селї підгірскім він родив ся
У нашій рідній сторонї,
Він звісним родом не гордив ся
Й достатком пишним також нї.
Лишень одні козацькі брови
Дитиної матїнка дала,
А доля в крижмі принесла
Ще спрагу волї і любови...
На лонї вільної природи
Корнїй пізнав красу свободи.
В дуброви, хащі і яри
Тягли его еї чари.

Роки минали; ріс хлопчина;
Збігав звичайним шляхом час.

вкінци до сяк-так оправданої, хоть все таки воловодом навязаної думки, що проф. Смаль-Стоцкий говорячи про з г о д у з засадами правительства мав на мисли — концесиї. Ну — що-ж? Як би і так? адже „засади“ річ абстрактна, в руки їх імити годі, отже річ проста, що чи повна чи часткова згода правительства на засади якоїсь партиї — обявляє ся концесиями, уступками. Як же инакше? Певно, концесиї можуть бути всякі, в користь н а р о д у, его інтересів, або — й у користь поодиноких к а р и е р и с т і в. Коли-б на пр. наше правительство по к і л ь к о х візитах п. Франка у всяких високопоставлених осіб (на пр. у самого тодішного намістника гр. Баденї), було згодило ся обсадити катедру рускої мови й літератури его, пана Франка, особою, то була би то чей досить значна к о н ц е с и я, і то — позволимо собі се сказати — концесия не лиш в користь его о с о б и (бо й ему самому чей о саму свою особу не ходило), але й у користь деяких важних з а с а д! Міг би був опісля хтось за те хляпнути на п. Франка „карієристом“ — та що-ж, п. Франко був би се вже якось перенїс...

Та, лишаючи карієристів на боцї, вернїм до рецензиї: ми думали собі, що зійшовши раз на концесиї, наказувала би здорова льоґіка п р и д и в и т и с ь т и м к о н ц е с и я м, тим — „ефемеричним успіхам нової ери!...“ придивитись і виказати — може се справдї концесиї без всякої цїни, може й — заплата за зраду народа? Та не так каже л ь о ґ і к а а ґ і т а т о р а: п. Франко зовсїм а зовсїм не розбирає сих концесий! І се не лиш диялектична штучка з его сторони, се прама нїкчемність: — п. Франко пробує характеризувати так собі м и м о х о д о м сї концесиї, закидуючи п. Вахнянинови, що ось то він вижебрав для свого зятя п. Студинського стипендию. Опісля дві картцї дальше, знов м и м о х о д о м, без тїни якого небудь д о к а з у, читаємо, що реалїсти йдуть дорогою жебранини, лизуньства, унижень, обовязкового мовчаня і т. д. Се справдї дуже легка така критика, треба лише до неї богатого засобу п р о с т а ц ь к и х в и с л о в і в! Вирочім так сей закид що-до стипендиї, як і цілу простацку нїкчемність сих уступів рецензиї схарактеризували ми вже й попередно.

Навязуючи до поглядів проф. Смаль-Стоцкого на народовців-опозиціонїстів та радикалів і до его думки, що нї у одних, нї у других нема певних і непохитних з а с а д, розбирає п. Франко трохи не в цілій дальшій части рецензиї питаня — що се таке з а с а д а взагалї, а н а ц і о н а л ь н а з а с а д а з'осібна, та наводить під конець рецензиї і іронічними примітками провідні гадки автора „реальної полїтики.“ Ми уважаємо також потрібним займити ся докладнїйше питаннями про засади, тим паче, що деякі висловлені в сїй части думки п. Франка зближають ся, а може криють ся з думками такого справдї ученого й строгого мислителя, як пок. М. Драгоманів: він навіть в починах нової ери перший кинув їх в сьвіт, а підхопили їх жадібно так радикали, як і — к а ц а н и. Та заки перейдемо до сего, мусимо ще схарактеризувати правдомовність п. Франка.

(Дальше буде).

ДОПИСЬ.

Знад Буга.

(Справоздане посла Барвіньского.)

Минувшого четверга прибув до м. Радехова (повіту каменецкого) п. Барвіньский, щоби перед виборцами судового повіту радехівского здати справу з своєї дїяльности в радї державній. На запросини посла зібралось до 40 селян, 7 сьвящеників, кількох учителїв і нїмців-кольонїстів та дехто з місцевої інтелїґенциї. Повитавши зібраних в салї ради громадскої виборців і подякувавши їм, що не щадили свого труду і часу в порі сїйби і инших робіт польних, предложив п. Барвіньский на предсїдателя збору о. Свистуна з Опілцка, яко заступника п. Осипа Яцкевича, бурмістра радехівского. Покликавши о. Герасимовича на секретаря, удїлив о. Свистун голосу послови. В довшій промові пояснив п. Барвіньский склад ради державної і делеґациї, в котрій засїдав, оповів, які справи там розбирають ся і полагоджують ся, розказав, як і для чого протягом сих кількох лїт так часто змінялось правительство, а також про причини, длячого за той час рада державна небогато могла поладити справ. Обговоривши становище рускої клюбу посольского, приступив п. Барвіньский до пояснення законів ухвалених в радї державній або підготовлених до полагодження. Пояснив отже новий закон виборчий, про катастер ґрунтовий і відписуване податку ґрунтового задля инш. своїх місцеві бажаня і потреби що-до доріг, реґуляциї рік і осушуваня багон і т. п. Окрім того о. Свистун домагав ся утвореня институциї, котра би займала ся парцеляциею землї і допомагала селянам набувати ґрунта. Питав також, як задивляє ся п. Барвіньский на минувші вибори соймові і чому не підніс протесту в радї державній, а також просив о пояснене, длячого посли в радї державній не ідуть разом. П. Барвіньский пояснив, що в соймі іменем руских послів зложив декларацию відому в справі виборів соймових і в сїй справі уважає сойм яко компетентне форум, а також розказав про виступлене п. Романчука з клюбу. Відтак розказав, яке становище займав руский клюб, якими справами займав ся, які осягнув успіхи, а що осягнув п. Романчук. Опісля о. Герасимович домагав ся утвореня у Львові осередка для Русинів всего краю, де могли би діставати пораду і інформациї в справах національно-полїтичних і економічних, на що відновів п. Барвіньский, що буде дбати о се, щоби утворити такий осередок для Русинів. На останку промовив теплими словами о. Левіцкий, згадав про дїяльність п. Барвіньского свого часу ще на Поділю, а теперішну у Львові, в радї державній, делеґациї і соймі і заявив, що п. Барвіньскому належить ся щира вдяка за его неутомимі труди, почім на внесене міщанина Яцкевича всї одноголосно заявили послови свое довіріе і відсьпівали многія лїта. По скінченім засїданю розмовляв ще посол з поодинокими селянами і сьвящениками, а вечером від'їхав до Львова. Виборці дякували за се, що посол Барвіньский не жалував труду прибути до Радехова, де перед ним ще не являв ся нї один посол.

Окнеим.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 28-го вересня 1896.

Краєвий президент ґр. Ґоес вертає з ловів коло Фрассину в пятницю, дня 2-го жовтня.

Перемиским епископом, як нам доносять з поважного жерела, має зістати о. митрат Чеховіч.

З черновецкого університету. В неділю, як в день іменин нашого цісаря, відбуде ся торжественна інавґурация вибраних на сей рік функціонарів університетских. Позаяк вибраний ректор проф. др. Груза переніе ся до Інсбруку, то буде его при тім торжестві заступати правительственний радник проф. др. Фрадрих Клайнвехтер.

Далась ему в знаки латина,
Що мучила колись і нас.
Та вийшовши з шкільної лави,
Мій молоденький Одисей
Був повний ріжних там ідей,
Бажав заслуг, ну — й трохи слави.
Єму тодї уся вселенна,
Здавалось, що була нужденна.
Що сьвіт поправи вимагав,
Корнїй аж надто відчував.

Ще й потім, в деякі хвилини,
Мій друг пригадував собі
Ті гарні пориви дитини,
Роки прожиті „у борбі.“
За волю власну і народну
Було вогнем пашить дитя
І накликає до жита
Голоту босу і голодну.
Та що? Безштанськи ті краяне,
Бувало кажуть: „жито ране!“
А иньший дим із люльки дме:
„Шкода, бо не дурний, бігме...“

Ну, нинї вже житє загальне
В душі зненавидїв Корнїй.
Він бачив там болото кальне
І пхатись не хотїв у гній.
Вже в него не було охоти
Сьвітити скрізь своїм чолом,
Служити людям помелом —
Щоб вилізти у патріоти.

Крутити устно і писемно,
Щоб аж в очах ставало темно,
Брехати ротом і пером —
Не дбав він за таким добром...

А все таки народну справу
Він споминав в ради-годи,
Він знав ей, змию лукаву,
Причину людскої біди.
Та вже бо не налали груди
І не було у них надїй.
„Хоть рвись, а хоть нїчо не дїй —
Один хосен і дика буде...
Най другі пантрять тії справи
І ломлять голови зза слави
Тай виставляють ся на глум
Ізза далекосяжних дум!“

Не диво, що нудьга страшенно
Давила душу молоду,
Що тратила ся безхосенно
В пустій гризнї, немов в чаду.
Пропали-ж наміри великиї,
Палкі гадки, гучні гасла!
Мабуть вода їх понесла,
Як понесла роки колишні...
А стали би вони в пригоді
Душі страдаючій; та годі!
Чи сьвіт, що любить глум і жарт,
Тих старань молодих був варт?...

Мій друг Корнїй був видом, зростом
І взагалї звичайний тип:
Ніколи не морив ся постом,
Але й до ласощів не лип.
А зрештою его строїла
Весела молода гульня,
Як ще бурлива кров щодня
Кипіла, грала, сатаніла!
А хоть і днесь солодкі тіни
Втискались межи тихі стіни
Его житла — та що тепер! —
Корнїй волиняк в нїм умер!

Хоть був він вже давно „під усом“,
То життєвих основ не мав,
І легко піддававсь покусам,
А вже що буде, і не дбав.
Ото-ж в мріях і на долівці
Тяжкі несли ся на вздогін,
І житє своє провадив він
Щодня сьвяткуючи неділю.
Без правил і законів певних,
Без цїли і без старань ревних,
Не міг дійти він до пута
Серед ледачого життя.

А вже-ж він мав нераз охоту
Добитись певної мети
І навіть на тяжку роботу
Від серця щирого пійти.
Так що-ж бо? — Не було потреби.
Оттак він відкладав дїла
І зморщки проганяв з чола,
На-далї живучи для себе.

В справі ревізиї катастру ґрунтового видало міністерство фінансів в порозуміню з міністерством рільництва розпорядженє, котре відносить ся до ґрунтів лїсистих. В першій части того розпорядженя повідомляє ся, що ті ґрунта, котрі в катастрі записані яко лїси, а властиво належать до иншої культури, можна записати в новім катастрі до тої культури, до котрої після дїйсного і переважчого свого ужитку належать. Зголошувати ся о ту зміну в записї треба до дня 30-го червня 1897 р. Друга часть розпорядженя містить приписи для урядників, як мають ту зміну записувати.

Здорову качку пустив незнаний доси жартобливий чоловік в сьвіт. Ото появила ся в суботу в льондоньскій ґазетї Standart, котра має деякі зносини з анґлїйским правительством, телеґрама, що мовляв росийский цар буде до Росиї вертати через Новоселицю і при сій нагодї мають в Чернівцях зійти ся два або й три цїсарі. Ся вість вже тому неімовірна, що недавно тому були ті три цїсарі — в Европі з виїмкою султана є всего три цїсарі — разом, отже мабуть не мають собі за такий короткий час щось нового сказати. А як би навіть і так було, то наше місто на жаль не надає ся до таких цїсарских сходин. Та проте було наше місто в суботу вечером і в неділю у великім зворушеню; говорено лише о тім намірєнім з'їздї трьох цїсарів, а взглядно о вдалій качцї незнаного шуткаря.

До Тернополя! На день 4-го жовтня с. р. на 2-гу год. пополудни скликують тернопільскі філії тов. „Просьвіта“ і „Товариства педаґоґічного“ до салї „Сокола“ господарске віче, на котрім будуть референтувати др. Кость Левіцкий, Василь Нагірний, о. Глодзиньский і и. По вічу наступить льосованє господарских предметів як: всїлякого насїня, щеп і господарских знарядів. Того-ж дня вечером о 8-ій год. відбуде ся на дохід бідної шкільної молодїжи концерт в тій же сали. Дохід з концерту призначений на закупно „мундуриків.“

З черновецкого магістрату. На послїднім засїданю черновецкої ради громадскої одержав один з найстарших міских урядників заслужене відзначенє. Інспектора поліциї Івана Воланьского іменовано старшим інспектором поліциї. П. Воланьский стоїть вже від 1860 р. в службі черновецкого магістрату, а від 31 лїт занимає місце інспектора поліциї міскої. Він поклав великі заслуги около орґанїзациї міскої поліциї, а своїм людяним обходженем з'єднав собі загальну симпатию.

Товариство православних дяків на Буковинї оголошує слїдуючу відозву: Видїл товариства православних дяків в Кіцмани просить всїх честних дяків, котрі не вписали ся ще в члени, щоби зволили ласкаво як найскорше зголосити ся до видїлу о їх приняте в члени. Видїл буде щиро старати ся і доложить як найбільше трудів і працї, аби наше товариство могло як найскорше розвинути таку дїяльність, що пожиток став би всїм ясний, і аби члени мали очивидну користь з товариства. Цїль нашого товариства є така: 1.) старати ся о моральне і материяльне піднесенє членів; 2.) давати запомоги і безпроцентові пожички бідним і підупавшим членам, котрі через старість, калїцтво або через які нещасливі випадки стали ся неспосібними до працї або находять ся в прикрім положеню; 3.) давати запомоги вдовам і сиротам по покійних членах. Членьска вкладка виносить 50 зр. раз на все або щорічно 5 зр., котрі можна платити ратами що півроку. Браття! Дбайте і старайте ся тепер самі о себе, аби ви могли хоч по части обезпечити будуччину собі, своїм жінкам і дїтям. Сегодня може кождий з вас чути себе здоровим і щасливим, але нїхто не знає, яка переміна жде его завтра і що може стати ся з ним через одну нїч. Длятого вписуйте ся браття всї до одного, так Русини як і Волохи — бо доля наша всїх однака — в члени нашого товариства, скріпляйте его членьскими вкладками, жертвами і т. д., щоб оно стало скоро на сильній і певній основі. Піддержуйте нас всї щиро словом і дїлом. Ваші членьскі обовязки сповнийте совістно і точно, а тодї і наше товариство стане тим огнищем, в котрім кождий найде певну поміч, в котрім неодна вдовиця і сирота улекшить свій біль, осушить свої сльози, і котре будуть благословити ви і ваші дїти. Браття! Памятаймо о собі і своїх, бо хто близший чоловікови, як він сам? хто дорожший братови, як рідний брат?“ — Ми радо подаємо сю відозву товариства православних дяків до загальної відомости, бо з того видко ясно, що се товариство має благородні цїли, задля котрих варта его піддержувати. Та вже з самого початку бачимо на жаль, що попри ті цїли хоче дехто впечи і собі добру печеню. Се власне нас спонукало у нашім справозданю з загальних зборів сего товариство натякнути, що щиро бажаємо, аби товариство прав. дяків не зійшло на манівцї. Ми мали тут на гадцї завізване одного дяка на загальних зборах добродїйного товариства, щоби дяки вступили в члени политичного товариства „Народная Рада“. Кождий мусить сей поступок уважати що найменше нетактовним і шкідливим для товариства і се именно ті манівцї, перед котрими остерегти ми уважали своїм обовязком. Що *Бук. Видомости* озлобили ся за нашу замітку і за се після свого звичаю клєвечуть, се чейже нїкого не здивує, бо-ж се їх ремесло.

В народній школї при ул. налати краєвої в Чернівцях записало ся сего року 740 дїтий, а то до I-ої кл. 154, II. кл. 157, III. кл. 124, IV. кл. 165, V. кл. 95, а VI-ої кл. 45. Після народности дїлять ся ученики на 331 Нїмців (враз із жидами), **206 Русинів**, 185 Поляків, 14 Волохів, 3 Чехів і 1 Москаля; після віроісповідань є: 229 рим. кат., 111 гр. пр., 104 гр. кат., 9 вірм. кат., 2 протест., 280 жидів.

Закон о реформі виборчій оголошує урядова Wiener Zeitung. Там довідуємо ся, що Буковина має в пятій (загальній) курії два виборчі округи. Для першого виборчого округа є виборчими місцями Чернівцї і Вижниця; а для другого: Радівцї, Серет, Сторожинцї, Ґурагумора, Сучава і Кімполюнґ.

Гірскі храми. З Вижницкого пишуть нам: На Рождество Пр. Дїви Марії відбув ся храм в підгірскім селї Чорногузах. Величезна і прекрасна церква була набита народом з поблизьких і далеких сїл, а навіть людом з сусїдної Ґаличини. Много людий мусїло на дворі стояти. Замітно тут се, що на храм сходить ся множество стороньских людий. Але нарід не приходить, як то в сторонах над Прутом бувае, більше на забаву, лише власне на богомілле. Потверджає ся се й сим, що прекрасне соборне богослуженє, відправлене оо. місцевим парохом Томюком, Осташиком з Виженки, Семанюком з Вижницї і Данилевичом з Іспаса скінчило ся аж коло 4 години пополудни. Правда, без забави по богослуженю не обійшлось, але она ріжнила ся від забав в надпрутских сторонах тим, що тут не видко було горівки. Приймали ся дуже радо і весело, чим Бог надарив з мірним додатком лиш пива або вина. Коротко сказавши, суть тут на правду тверезі люди, бо й жадної храмової „мовини“ не мож занотувати. Так бувае і по других сусїдних селах.

Чорногузский храм не лише був славний примірним поведенем так храмових як і домашних людий, він также зробив ся славним і через гарну проповідь о. Семанюка. О. Семанюк по докладнім обясненю торжественного дня перейшов на виховање дїтий взагалї, не залишивши також дуже важної точки о посиланю дїтий до школи. Горячими словами згадав о. Семанюк за школу, як властиво мають люди до школи відноситись, щоби тим способом мати в кождім заступництві своїх людий, щоби піддвигнути себе тим на ноги і не пропасти на своїй власній земли. Люди не зважали на стиск і спеку, нїт лляв ся з їх тварий, а слухали витревало цїлої прекрасної і поучаючої проповіди, за котру всї були о. Семанюкови вдячні. Дай Боже більше таких проповідників у нас, що спільно з школою старають ся видобути нарід з темноти. — *Участник.*

Гидке убійство в Топорівцях. Ґандляр овочами Нуте Розенблюм взяв в аренду у топоровецкого господаря Василя Снїгура сад і лишив там яко сторожа Івана Козуба. В ночи з понеділка на вівторок (з 21-го на 22-го с. м.) прийшов Нуте Розенблюм з своїм сином Лайбом зібрати овочі. На них напали зухвалі паробки і почали їх бити. Підчас бійки витягнув Лайба револьвер і грозив, що забє того, хто ще раз накине ся на его батька. Тодї паробок Дьордїй Опрюк кинув ся него і хотїв ему вирвати револьвер. В тім вибух вистрїл і Опрюк повалив ся на землю, поцїлений в живіт. Від того гуку збудив ся сторож Козуб, надбіг до тої товпи і став по сторонї своїх хлїбодавців. Вкоротцї привернено спокій і Козуб пішов знов спати. Та в ночи прийшли паробки Дьордїй Клепчук і Івон Смачук, що в попередній бійцї також брали участь, і колами забили Козуба. Їх вислїджено, арештовано і віддано до суду; а тяжко раненого Опрюка відвезено до шпиталю.

Страшна судова похибка. Ґазета „Сибірскій Вестнік“ пише о такій пригодї: Перед кількома роками засудив военний суд в Омску на шибеницю якогось Шуклина, котрого хибно уважали за Лосева, обжалованого о убійство двох вояків, котрі відводили его з одної вязниці до другої. Вирок потверджено і Шуклин погиб на шибеници. О тій справі вже й забуто, коли тепер попав в руки властий так званий „бродяга“ (волоцюга), що називав себе Бороньчук, а був підозрівий о цїлий ряд ріжних злочинів. Переведене слїдство виказало, що Бороньчук називає ся властиво Лосев і що то він убив тих двох

А вранцї, хоть була би й воля —
Пусте! Коли така вже доля...
Він жив безчинним лїнюхом
І нужав мухи цибухом.

Нераз виймав Корнїй із скрині
Якісь там дробязки чудні.
Були то при лихій годинї
Его приятелї одні.
А саме: золоті перстенї,
Зімняті листики й квітки,
Відтяті кучері, хустки —
Даруночки від Олї, Кесенї;
Ще й дешевих цяцьок з нів кланї
Він мав від Каєї та Параней.
Корнїй скарби ті оглядав
І нишком думав та гадав:

„Приятельки короткочасні!
Нехай я повитаю вас!
Най образи засьяють ясні
І воскресять минулий час.
Згадавши ту веселу весну,
Ту молоду, збитошну гру,
Я знов утїхи наберу
І мов дитина в руки сплесну!
Шкода лишень, любки зрадливі,
Що ви тепер усї щасливі,
І тілько я марнїю тут,
Не визволений з ваших пут...“

Таке Корнїй гадав в тім смутку,
І думка понеслась туди,
Де воскресали на мінутку
Квітки, дївчатонька, сади.
До серця пригортав він тїни,
Часів минулих образки,
Немов які старі казки,
І щастя малював руїни.
На тую нуту без перерви
Свої настроюючи нерви,
Він товариство занехав,
Сидїв у себе і зітхав...

І там він проквилив покірно,
Мій друг, незручний до житя.
Бояв ся злуди він надмірно
І власні убивав чутя.
До дїл великих непотрібний,
А сам за гордий до малих,
Він вік прожив ні в сих ні в тих,
Собі самому неспосібний.
Его нїкому жаль не буде;
По нім настануть инші люди,
Свои щаслившої доби, —
Міцні до втїх і до борби!

вояків, та й впрочім навіть не випирає ся того. Невинно повішений Шуклин був засуджений на поселене в Сибіри за приналежність до якоїсь секти, котрої росийске правительство не узнає. Шуклин в родинних сторонах лишив родичів і молоду жінку з однорічною дитиною.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 28-го вересня 1896 року.

Геркулєсбад. Цїсар Франц Йосиф, румуньский король Кароль і сербский король Александер поїхали вчера вечером о 8-ій годинї серед одушевлених оваций народу до гарно ілюмінованого двірця, де їх повитали найвисші достойники так само, як при приїздї. Цїсар попрощав ся сердечно з королями; відтак від'їхав *румуньский король о ½9 год. до Крайови*, сербский король о ¾9 год. до Білгороду. Цїсар від'їхав о 9-ій год. вечером до Букарешту.

Геркулєсбад. При вчерашнім пирї з нагоди отвореня Зелїзної Брами виголосив цїсар тоаст в честь румуньского і сербского короля, дякував за їх присутність і висказав надію, що щира приязнь, яка лучить цїсаря з ними, викаже ся все в приязних сусїдних відносинах трьох держав. Румуньский король подякував за запросини, котрих радо послухав, і бажав, щоби сей з'їзд скріпив ще більше приязнь між тими двома сусїдними державами і заобезпечив економічний розвиток та торговельні відносини на сильній і тревалій основі. Сербский король підніс, що відносини між Австро-Угорщиною а Сербією були все приязні. Король має надію, що сей з'їзд причинить ся до скріпленя тих відносин, і просив цїсаря бути увіреним о найглубшім поважаню, приязни своїй і цїлого сербского народа.

Будапешт. Pester Lloyb дістав з Орсови телєґраму, що туди наспіли з нагоди торжественного отвореня Зелїзної Брами желани папи, німецкого цїсаря, італїаньского короля і росийского царя. Золотий пугар, з котрого володарі пили, приняв цїсар на просьбу міністра торговлї яко памятку,

ВАЖНЕ

для кождого, годовно для всїх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людий а повідомленє, що істнуюче тут уже від богатьох лїт, на краєвій виставі в Чернівцих *1886* р. визначене почестним признанєм

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньского і Емілїана Канюка

тепер через набутє найновійших машин, письм і инших знарядів значно побільшило ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушну ч. 12*, другий вхід також від *улицї лелївої ч. 11.*

Заразом приступив довголїтний фахівець, пан Емілїян Канюк яко спільник сего переплетничого заведенї і тепер оно зможе під новою фірмою

—о Кароль Кобжиньский і Емілян Канюк о—

з вправленим персоналом всї фахові роботи, як: оправленє книжок, роботи ґалянтерийні, друк на стяжки до вінїв, окрасу до ґафтованьь, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людий по найнизших цїнах як найлїпше і як найскорше доставлятн.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанєм

3—10 Кобжиньский і Канюк.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і деліkатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанєм

Стефан Ґаїна.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської **„Царівна“** вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, **і коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленєм, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакциї „Буковини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Конисського **„В день сьвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Ґалїпа **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Вел. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Ен. Ординариям всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкорстнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім языцї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїлюють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє **аґенцій** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Перша буковиньска

фабрика штучного навозу

в Боянах

поручає фосфорит-суперфосфати, кістяну муку-суперфосфати, кістяну муку парену і неварену, вапняну салїтру, каїніт, ґіпс-суперфосфати, ґіпсовий навіз бураковий, мішаний і спеціяльний навіз, під ґаранцією що-до якости і по дуже дешевих цїнах.

При більших замовленях пожичає ся безплатно машини до розсипуваня.

Опис ужитку і цїнники можна дістати безплатно.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 205. Чернівці, середа дня 18. (30.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Вісти з краю.

За приміром Лужан, Брідка і кількох иньших громад, де прихильники просьвіти взяли заряд громади в свої руки, старала ся і частина топоровецких людий завести якийсь лад в громадї. Именно дня 18-го і 19-го вересня відбули ся в Топорівцях громадскі вибори і на 30 радних вибрано 15 таких, котрим уже дотеперішна господарка громадска надоїла.

В попередній радї громадскій на 30 радних було 8 жидів і анї одного приятеля читальнї і просьвіти. Декотрі радні засїдали в радї громадскій і по 20 років, без найменьшого хісна для громади. Під проводом ославленого двірника Двірничука господарка громадска звела громаду на біду, рахунків нїхто нїяких не знав, вибрали 80 фалеч громадскої толоки і продали людям (як? — того нїхто не знає); збирали грошї від штуки худоби за пасовиско — і сего рахунку нїхто не знає і т. п. Коли хто повстав против такої господарки, посесор Фішер і Двірничук не давали ему у себе заробити — і так то тягло ся аж до сеї осени.

До нових виборів прислав староста комісаря п. Бухебавма. Ему треба подякувати за то, що вибори відбули ся незвичайно порядно — так, що аґітатори противників не могли переловлювати людий на давний спосіб. Що вибрано 15 нових людий, бажаючих заведеня ладу в громадї, се треба вважати великим поступом в Топорівцях. Партия Фішера і Двірничука, котрих їх власні наймити вибрали також до ради громадскої, подала рекурс против сих виборів. Але вже не так легко буде їм захопити знов громаду в свої руки, бо до нових виборів противна партия Ґелича також не буде сидїти з заложеними руками.

*

В Нових Мамаївцях отворено дня 20-го вересня читальню Рускої Бесїди заходами тамошнього надучителя п. Савіцкого. Там була колись читальня зі шпихлїром, заложена ще перед 10 лїтами, але як в нїй господарили, видко з того, що кількадесять корцїв збіжа люди розібрали і не звернули; так само коли збирали гроші на хрест тверезости, то гроші також пропали. Не було кому читальнею опікувати ся і всего доглядати — і так по нїй і слух загинув. Хоч Мамаївскі люди самі тому винні, що полакомили ся на читальняне добро, але так ті, що крали, як і ті, що складали ся на шпихлїр і бачили, як їх добро марно пропало, тепер дивлять ся з недовірієм на читальню. До того в Мамаївцях ще знати духа Купчанківского, котрий на жаль зовсїм звів ся і проявляє ся лише відказуваем на заслужених людий та неохотою до просьвіти. Ті стремленя в громадї находять підпору в о. Андрійчуку, котрий, хоч би й рад, та не може зрозуміти своєї задачі в селї і станути вище понад глупі кацапскі щоденні аргументи не потрафить. Він на отворене читальнї не явив ся, хоч его запросили і всї були би его дуже радо бачили, лише своїх шпіонів вислав, аби слїдили.

Розуміє ся, що серед такого ладу (а радше неладу) в громадї нова читальня має дуже велику і трудну задачу. Але ми по вибранім видїлї і інтелїґенциї мамаївскій (з Мамаївців вийшло досить споре число інтелїґенциї) сподіваєм ся, що заопікують ся читальнею щиро і покажуть знеохоченим громадянам, що як тілько провадити читальню добре, то й користь є для всїх.

На отворене читальнї в Мамаївцях приїхало пять черновецких Русинів під проводом посла Нігуляка.

*

Революция! В 6. і послїдній статї під написом „По 121 лїтах“ нарікає „Gazeta Bucovinei“. на „інквізицию“, яку терплять доси Волохи в Австриї, котра довела їх до

---

11)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Жр. Вінтергіельма.

(Дальше).

„Дуже слушно, се щось більше,“ сказав Фріц живо, „а именно нестерпимі кайдани вольности. Се абсолютистичні винаходи, котрих приневолюють нас слухати від дитиньства. Не сьміємо воркотіти против того, хотяй всї обурені против того.“

„Я нї,“ сказала Кляра весело.

„Так есть, і ви! Бо довкола себе видите революцию против того у воздусї — хвала Богу!“

„Справді, слїдно трохи революциї, а се остаточно дуже потїшаюче! Але се йде прецінь тілько против того, що менче важне, против дрібниць і річий, котрі видають ся може трохи сьмішні.“

„Се все сьмішне! Наші власні чувства мусять нас провадити, але не ріжні приписи і затверділі правила.“

„Але-ж мій Боже, мусите прецінь допустити, що деякі річи...“

„Нї, нї, сего я зовсїм не допускаю,“ продовжав живо. „Не можу нїяк переконати себе, що дїла людскі будуть лїпші і розумнїйші, як затиснемо ноги в хіньскі черевики, або заложимо на ніс перстень.“

„Ах мій Боже, якже-ж ви пересаджуєте! Ви справді забавні.“ Але она не сьміяла ся більше. Почала скрито робити для него концесиї. В тих малозначних вязах лежить справді щось нестерпиме. А потому думала над тим, як би она виглядала з перстенем на носї; хотяй се властиво не було би недогіднїйше, як в ухах. „А потім се майже неможливо,“ сказав Фріц, „вишукати таку конвенціональну реґулу, що випливає розумно з природного людского чувства. Дивіть ся тілько, що маємо женщини Орієнту, котрі не видять в тім нїчого злого, бути пятою або шестою жінкою, але зі встиду під землю запали би ся, як би чужий чоловік заглянув їм у лице. А мені видає ся і те трохи суперечним, що суть молоді африканьскі дами, котрих встидливість — в самій річи они дуже строгі, можу вас запевнити — на тім полягає, що закидують хусточки на шию; чи-ж се не суперечність?“

„Не хочу з вами більше говорити, коли порівнуєте нас з такими брідкими істотами.“

„О, се не есть брідше, як коли наша дама тут в краю надто радо показує ся в балевім строю, а кричить, як єї хто побачить в білім кафтанику. Сей примір може старий, але тут як раз на місци.“

„Ну, може маєте по трохи слушність,“ відповіла Кляра наче вимикаючо, „але — що-ж оно поможе, диспутовати над тим?“

Она вже сама думала власне про ті всї форми, що дотичать природної встидливости, а тепер він вчинив з того предмет розмови. Се були гадки, що мимоволї стрічали ся, і він дїйсно дав єї гадкам новий напрям. В тім всїм того в Мамаївцях ще знати духа Купчанківского, котрий на жаль зовсїм звів ся і проявляє ся лише відказуваем на заслужених людий та неохотою до просьвіти. Ті стремленя в громадї находять підпору в о. Андрійчуку, котрий, хоч би й рад, та не може зрозуміти своєї задачі в селї і станути вище понад глупі кацапскі щоденні аргументи не потрафить. Він на отворене читальнї не явив ся, хоч его запросили і всї були би его дуже радо бачили, лише своїх шпіонів вислав, аби слїдили.

Розуміє ся, що серед такого ладу (а радше неладу) в громадї нова читальня має дуже велику і трудну задачу. Але ми по вибранім видїлї і інтелїґенциї мамаївскій (з Мамаївців вийшло досить споре число інтелїґенциї) сподіваєм ся, що заопікують ся читальнею щиро і покажуть знеохоченим громадянам, що як тілько провадити читальню добре, то й користь є для всїх.

На отворене читальнї в Мамаївцях приїхало пять черновецких Русинів під проводом посла Нігуляка.

*

Революция! В 6. і послїдній статї під написом „По 121 лїтах“ нарікає „Gazeta Bucovinei“. на „інквізицию“, яку терплять доси Волохи в Австриї, котра довела їх до

за богато вимушеня, а за мало свободи, а на що властиво треба всї молоді чувства убирати в монашу одежу? Але она бояла ся з ним дальше про те говорити, хотяй була би радо довідалась, як ніеля его думки має се все урядити ся. Але певно мав в тім слушність, що житє так, як тепер було, за надто обмежене і звязане.

Потім запитала ся про щось друге, а міжтим дійшли они на вижину замкової гори, де могли видїти цїле небо засіяне зорями і він мусїв їй показувати, де находить ся та або иньша звізда. І як она хотїла докладно видїти, де він показував пальцем, мусїв прихилити ся близько до неї, а она до него. Се було тілько тому, щоби лїпше побачити, а він мав їй тілько зірок показати, і не було би ему неприємно, як би ще більше міг показати.

Вкінци стояли в дверях єї дому. Він відчинив двері великим ключем. „Чи ви не лихі на мене, що я диспутував з вами так богато?“ запитав, потрясаючи єї рукою на працане.

„Нї, цїлком нї! Як можете думати щось подібного?“ А той був такий заохочуючий, що він відважив ся поцїлувати єї руку. Але се було тілько в рукавичку.

Коли ішла горі сходами, роздумувала над тим, чи она справді чула легке, але особливше стиснене его руки, або чи се була може тільки уява. Не могла прийти до результату в тім короткім часї, доки єї не переміг сон. Донерва на другий ранок, коли день розвиднювочись обняв єї фантазию, подумала на Аазума. І она зробила

розпуки й приневолює до революції. Та не ся „страшна грозьба“ румунїзаторів займає нас, а знов напасти їх на Русинів. Они кажуть, що інспектор краєвий переробив професорів черновецкої семинарії уч. на аґітаторів українофільских. Чи не сьмішна то інсінуация, зваживши, що в семинарії учительскій є як раз гніздо румунїзаторске, в котрім вигріває ся ненависть до всего, що руске. — „G. B.“ бачить далї фаворизоване Русинів (!) в тім, що пов. інспекторами нікільними є в Сучаві Поляк Кочиньский, а в Ґурагуморі Поляк Ходаковский, а в Кімполунзї звістний перекинчик — румунїзатор Nico Tarasievici! Додати-б ще, що в переважно руских повітах черновецкім, сторожинецкім і серетскім є пов. інспекторами румунїзатори Ґеорґій Жанковский, Іван Попович і Леонтій Падуре, аби зрозуміти вповнї кривду румунїзаторску. Отсї люди, а до того ще інспектор радовецкий З. Маєран, що не знають рускої мови навіть тілько, що кождий руский мужик, отсї інспектори, що, як се доказано нераз, румунїзують або занедбують до крайности рускі школи, то кривда румунїзаторска, а фаворизоване Русинів. Вкінци жадає „G. B.“ на інспектора краєвого Клявзера, Репту або Іскрескула... Як бачимо, революция в мозку румунїзаторскім вже вибухла, щастє тілько, що є „баштинаш“ Цуркан і „венетік“ Волян, а то-б небезпечно було Русинам вийти на улицю.

Наші рутеньскі радикали.

(Дальше).

Проф. Смаль-Стоцкий закидає п. Франкови, що й він, той самий Франко, визначний руский літерат і доктор словяньскої фільольоґії, недавно тому у львівскому ратуши твердив, що питаня про істоту рускої народности, про єї самостійність в відношеню до польскої й российскої, про єї границї, про єї услівя цивілізациї й єї будуччину, — що такі питаня має нам що-йно наука рішити. „Се остатне,“ каже на се п. Франко у відповідь проф. Смаль-Стоцкому, — „брехня.“ А що-ж правда, питаємо здивовані? й читаємо дальше: „У львівскому ратуши я (п. Франко) твердив, що суперечка про суть рускої народности, про самостійність укр.-рускої мови і про єї границї й будуччину належить на поле наукових досліджів.“ Ми навели дословно слова п. Франка й підчеркнули в них се, що видалось нам в них відмінне від слів, наведених в закиді проф. Смаль-Стоцкого! Де-ж ріжниця, де-ж — „брехня“?! П. Франко викручуєсь, що казав так лише супротив Поляків, та чи се зміняє хоч на волос суть его слів?! Се-ж вже крайне діялектичне крутарство! Адже „суперечка“ про всї названі питаня веде ся не лиш між Русинами а Поляками, але ще більше між самими Русинами, а опроче — чи-ж „наука“ п. Франка справдї що-йно оглядає ся, хто се перечить ся і після того рішає? — гарна наука! така сама, як его „опортунїзм“ і его критика концесий... Се-ж радикальні переверти найелементарнїйших понять етики; мабуть таки тут справдї у когось, як делїкатно виражає ся п. Франко, „мішають ся конїйки“...

Ще одну подібну „брехню“ знайшов п. Франко в словах проф. Смаль-Стоцкого. „Брехнею є слова проф. Стоцкого,“ каже він, „про злуку радикалів з москвофілами“ (коли ходило о то, щоби поборювати нову еру — сї послїдні слова п. Франко в полеміці осторожно опускає!). Отже як? лучились радикали з москвофілами до поборювання нової ери, — чи видумав се лише проф. Смаль-Стоцкий? Щоби заговорити читателя, оповідає п. Франко небилищї про се, що осьто пок. В. Барвіньский у первє пропаґував, розпочав і піддержував злуку з москвофілами... Попередвсего — pardon! добродію! В. Барвіньский не звертав ся анї до москвофільскої аґентури, анї до москвофільскої „партиї“ яко таких; він їх ніколи анї прямо анї посередно не узнавав рівнорядним чинником народним, не казав — як п. Романчук — що се „також Русини“; він звертав ся попросту до всеї суспільности, втягав єї до роботи — але 1) позитивної, і 2) на чисто-народній основі! Так розумів він консолїдацию. Инакше наші опозиціоністи й радикали: они лучились з москвофілами чисто мефілами до Відня, не нараджували ся там враз з Марковими і Щавіньскими? Хиба-ж се все не злука? Ну, то хиба день не є днем, бо у радикалів і се можливе! Реалїсти вдоволили ся декларациею в соймі в справі виборів, а коли не забирали голосу при поодиноких сумнївних виборах, то власне длятого, бо мусїли-б були притім пятнувати опозиційних спільників; радикали натомість — поїхали до монарха з жалями на москвофільску „кривду“! Оттепер на пр., як зачуваємо, ухвалила львівска „Народна Рада“, завдяки подвійній інтервенциї др. Олесницкого, при найблизших виборах до ради державної знов іти в тїсній злуцї з москвофілами. Що правда — п. Франко, член теперішнього видїлу „Н. Ради“ противив ся сїй ухвалї, загрозив навіть, що зробить народовцям „таке“, як зробив реалїстам (sic! — видно, що у п. Франка є „таке“ на всї случаї, про запас)... Та що-ж з того платонїчного спротивленя, коли опісля готові радикали знов поїхати в депутациї разом з москвофілами з жалями на спільну кривду? І знов п. Франко скаже, що злуки не було, що він навіть „противив ся...“

Ще одна дрібничка. Проф. Смаль-Стоцкий каже, що тота конституция, **яка є**, була для нашого народа простим нещастєм; она розширила права не лиш его, але й проворнїйших его сусїдів; конституційна управа — се нещастє для народа, котрий осьвітою не дорісдонеї. Що-ж на се каже п. Франко? Він каже „черновецкому професорови“ читати текст конституції та „доповнити его тими кручками й гачками, якими єї обвішано в практичнім виконаню.“ А хто-ж се обвішав так сей текст, пане Франко? чи-ж не ті проворнїйші сусїди (однаково — чи національні, чи суспільні), чи не ті — що перероблиналш нарід (не так етично, як зверхньо) осьвітою?! А коли п. Франко каже, що нещастєм було н. пр. се, що абсолютизм був у нас поборений без участи нас самих, Русинів, то хиба-ж инша гадка лежить в основі слів проф. Смаль-Стоцкого? Чіплятися чужих слів, тут щось дрібного змінити, тут додати — се все й всюди можна, та се ще не опрокинене чужої гадки!

Сам п. Франко признав на вступі своєї рецензії (ст. 74), що в праци проф. Смаль-Стоцкого не брак щирих і розумних думок, не брак такого, з чим вповнї кождий мусить згодити ся; що ціль єї праці віднайти ґрунт, на котрім би можна було поєднати всїх Русинів і зробити з них справдї політичну силу, та що кождому Русинови о сю ціль ходить; що се праця поважного посла й професора... Тим меньше причини було для п. Франка чіплятися дрібниць, ловити слова й звороти, іронїзувати або й — кидати болотом.

висновок, що той надає ся найлїпше до передполудневих роздумувань.

X.

„Замок розбійників“ був лябіринтом для кождого, що не був обізнаний в домі і оповідали собі жартом, що якийсь чоловік мусїв з третього поверху кричати о поміч, щоби міг назад вийти; але для знакомих мали єї дивні старинні закамарки щось притягаючого.

Паню Расмусенову, що мала тут реставрацию, можна було впрочім найти дуже легко; не потреба було до того переходити численних коридорів, сходи і східки, але двері до реставрациї находились на право від головного входу.

У паню Расмусенової винаймив Сальве Гоель льокаль на неділяні сходини. Господиня мусїла длятого спонукати товариство купецкого охотничого плавацкого клюбу, щобя відложили свої засїдання на понеділок; тодї було би їм можливо обговорювати неділяшні пригоди, а она дістала-б через те „делїкатних студентів“ на неділю.

Хотяй велика їдальня з трьома вікнами, в котрій збирали ся, не була конче елеґантска, то можна було бути тим більше незвязаним. Не потрібно було хоронити перед димом з тютюну випраних, обвислих, блїдо-жовтих занавіс, а пятьдесятьлїтні березові стільці з простими підпорами і гладко витертими сидженями, тверді як дерево, були мов би сотворені на те, щоби класти на них ноги. Так названа софа при довгій стїнї не найшла нащади і мусїла стояти там як *hic et non locando* для окраси; як би хтось припадково захотів вирізати цьвітку в малім вибиваним обрусї або збити одну з гидких ваз, що стояли з штучними цьвітами, можна би дуже легко зібрати відшкодоване в дорозї складки.

І тут чули ся всї зовсім незвязаними, як три великі оливні лямпи стояли на своїх місцях, а на довгий стіл поставили ґроґовий вар. Розносив ся легкий цигаровий дим, але він не сьміє станути до заводу з густими клубами диму з коротких файок моряків. Були там вузкі, блїді твари з мягким мохом на горішній губі і темні, худі фізіоґномії семинаристів з напруженими від читаня очима і з величезними бородами. Можна було побачити елеґантні, модні убори і старі, зношені сурдути та ковнїрики підозрілої чистоти, але се все зливалось тут в хорошу цїлість вольности, рівности і братерскости.

А прецїнь провадили до спільної цїли сходин дуже розхідні дороги, а чувства, що загрівали зібраних до нападу на спільного ворога, були також зовсім ріжного рода. Яку причину мали ті зібрані молодиї майже з дитиначим виглядом боротись з істнуючими порадками, крім того, що чули якийсь естетичний нахил, брати участь в духовім руху? Але другі, старші, худощаві учасники, що виглядали бідно і осторожно завивали тютюн в розложений папір та осторожно коштували свій дорогий напиток, стараючись укрити его силу під цїлком иншою етикетою, они гладїли на справу меньше естетично, але практичнїйше. Они чули щодня терпину жита і навчились давно завидувати і ненавидїти поставлених щасливїйше; они не могли богато зискати під пакуючими порадками і найглубші їх симпатиї були присьвячені новій ері, в котрій такі недорозуміня як тепер не мали-б місця.

В тім мішаним товаристві, котрого нові елементи треба було завдячити вимові Сальве Гоеля, порушав ся Фріц від якогось часу. Сей круг не був уже так вишуканий, як перше, бо прийшовши до якоїсь стадиї розвитку доступив уже популярности публичного розголосу. Але і тут дивили ся на Фріца, як на якого малого короліка або щось подібного. Сальвого поважали як сина свого батька; слухали радо слів балакаючого, малого Янса Буля, котрий носив модну фризуру і мав уподобане в штучних зворотах бесїди, але сама присутність Фріца накладала гальму на его естетичну буйність; навіть і найбільший самолюбець і хвалько між ними, Аксель Борх, студентский актор*) і ґенеральний бесїдник,

*) Студенти в Христиаиї (також в Копенгаґ) виставляють річно кілька штук, часом з грубими натяками на політичні відносини, а жіночі роли грають також студенти самі.

В справі галицкого шкільництва.

Від п. посла і члена галицкої краєвої ради шкільної О. Барвіньского одержуємо таке письмо:

В 192 ч. „Буковини“ появила ся статя безіменного автора п. з. „Галицке шкільництво“, в котрій містить ся богато хибних і безпідставних докорів, що можуть необзнакомленим з тими справами піддати невірний погляд на відносини шкільні в Галичині. Позаяк безіменний автор при кінци сеї статї відзиває ся також до моєї особи, постараю ся ту справу пояснити.

Автор зовсім хибно представляє справу видавництва руских книжок шкільних по розвязаню рускої комісиї шкільної, думаючи, що справа та належить виключно до краєвого інспектора. Се правда, що краєві інспектори також оцінюють книжки, які мають бути заведені до ужитку шкільного, позаяк вони мають наглядати напрями науки шкільної і виконане наукових плянів, однак окрім інспектора краєвого до оцінки рукописий або друкованих книжок предложених раді шк. кр. до апробати покликана есть комісия наукова. Основи укладу шкільних книжок рішає ся отже ґреміяльно, а дуже часто в справах засадничих покликує ся окрему анкету для їх обговорення і рішення. Таким способом видавництво шкільних книжок зовсім не спочиває на особі одного інспектора краєвого.

Так само хибно і невірно представляє автор, будьто би не було руских книжок шкільних, бо вони нїбито або що йно друкують ся або лежать в рукописях на столику п. інспектора, або що за два або три роки появляє ся одна книжка. Від часу, коли заведено фонетичну правопись в школах (1892/3), видала рада шк. кр. 18 книжок руских для шкіл середних а 11 книжок руских для шкіл народних, отже разом 29. Здає ся, що супроти сих чисел нїхто не зможе сказати, щоби видавництво поступало повільно. Неперечно, що богато ще руских книжок шкільних не достає, однак треба і з тим числити ся, що рада шк. кр. одержує щорічно на видавництво руских книжок з сойму кр. 4.000 зр., отже нїчого дивного, коли яка рукопись ще дожидає видання.

Автор безіменної статї признає правдї хїйсно великий поступ в руских читанках, однак підносить закид, що „в руских книжках нарочно викидає ся все, що могло би загріти патріотичне чуте“ і вповнює, „що рускі книжки є майже перекладом польских читанок.“ Тілько ту і там, як він каже, поміщують малий уступ, немов на сьміх, мабуть аби показати, яке богатство чи убожество містить руска лїтература,“ а на доказ того покликує ся на рускі читанки для I і II кл. ґімназияльної.

На скілько предметовий і вірний осуд безіменного автора сих читанок, покажуть наведені понизше числа.

В читанцї для I кл. ґімн. в роздїлї I Повістки на 27 параґрафів есть 7 перекладів, з тих лише 1 з польского, а 20 оригінальних руских. Роздїл II містить 23 оповіданя і образки історичні, між тими 15 з рускої істориї і житя народного, 3 з австрийскої, 3 з всесьвітної, а 2 з польскої істориї. В III роздїлї описів і образків історичних есть на 18 параґрафів 7 руских, 2 з австрийскої ґеоґрафії, 8 з всесьвітної, а 1 польский. Природописні образки (разом 11) всї оброблені оригінально професором істориї природописної. З етноґрафічних 12 есть лише 2 з житя польского, а 10 відносить ся до житя руского. Між образками з житя і обичаїв есть 3 з житя руского, 1 з польского, а 1 про гостину цїсарску у Львові. Розвідки числом 6 оброблені всї самостійно. З поезий на 92 параґрафи есть лише 1 переклад з польского, 1 з хорватского і 4 псальми Давидові, а решта всї оригінальні рускі твори.

В читанцї для II кл. ґімн. на 13 повісток есть 10 оригінальних, на 35 оповідань і образків історичних есть 20 з старинної, 10 з рускої, 3 з австрийскої, 1 з церковної, 1 з польскої істориї. На 18 образків ґеоґрафічних есть 12 руских, 4 польскі, 1 австрийский, а 1 всесьвітний. На 11 образків природничих есть 3 переложені з польского. На 14 образків житя і обичаїв есть 9 з рускоґо, 1 з польского, 2 з австрийского, а 2 з всесьвітного житя. Статї дидактичні всї оригінальні рускі. З поезий на 51 есть лише дві переложені з польского, а 1 з нїмецкого, решта всї оригінальні рускі.

Сей виказ мабуть довідно показує, як безосновний есть закид, мов би нарочно викидало ся все, що може загріти патріотичне чуте, мов би читанки рускі були перекладом польских читанок, і мов би з оригінальних творів поміщувано ту і там малий уступ, щоби показати убожество рускої лїтератури.

В справу обсаджуваня посад учительских тут вдавати ся не буду, позаяк се есть внутрішня справа ради шк. кр., однак мушу рішучо заперечити, мов би то шкільна власть старала ся позбувати ся учителїв русскої народности з польских шкіл. Коли мимо розписаного конкурсу бувало так, що на опорожнену в якій рускій ґімназиї посаду не подав ся нї один кандидат або нї один відповідний, то власть шкільна була в тім примусовім положеню придїлити там учителя рускої народности в дорозї перенесеня з ґімназиї польскої. Ґімназиї бо рускі засновує ся в тій цїли, щоби в них руска молодїж могла побирати науки в рускій мові, отже і власти шкільні творять рускі школи не для посад, а з другого боку не можуть допустити до того, щоби позем науковий в тих школах був низший, і тому стараютъ ся зібрати сили учительскі так, щоби відповідали всїм вимогам.

В інтересї розвитку і поступу тих шкіл лежить, щоби руска молодїж численнїйше горнула ся до заводу учительского, а тодї власти шкільні будуть могли заспокоїти неодну потребу.

Олександер Барвіньский.

не міг виконувати власти своєю вплывовою поверховностию. Але він уступав все радо перед Фріцом, бо де той виступив, там всї підчиняли ся.

В тім кругї отже держав Фріц свій перший виклад про „граничні каменї сьвітової лїтератури.“

Коли вступив в звичайнім часї до льокалю, зчудував ся по трохи. Він думав собі, що буде говорити з звичайного місця при столї, але не так думав Сальве Гоель. Той устроїв малу катедру і крісла уложив, як при публичнім відчитї в ряди, а коли Фріц надійшов, привитали его плесканем в руки. Не без трівоги першого виступу виголосив він перші слова до малого кружка слухачів, а ся тревога не зменьшила ся, коли побачив гень з заду під вікном, майже укритого за занавісою професора Барта, котрого спровадив Гоель. Але вже стояв прецїнь тут, і мусїв мати виклад і то не аби-як; і се удалось ему дїйсно добре, як проминуло перше чувство несвойскости.

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

Черновцї, дня 29-го вересня 1896.

Цїсарску санкцию одержав новий закон громадский, що его галицкий краєвий сойм ухвалив на послїдній сесиї.

Іменованє. Директором реальної школи в Тернополи іменований професор Михайло Рембач.

З фінансової дирекциї в Черновцях. Окінчений правник Тадей Рапф іменований концептовим практикантом.

Доповняючі вибори. Галицке намістництво виписало доповняючі вибори на двох послів до краєвого сойму з міста Львова і одного посла з сїльских громад в Сяноцї на день 30-го жовтня с. р.

Посольске справозданє здавав пос. Вахнянин дня 27-го с. м. перед своїми виборцями в Куликові і одержав одноголосно вотум довірия.

В рускій ґімназиї у Львові відбули ся минувшого тижня іспити зрілости, до котрих приступили 17 абітуриентів, а до поправчого іспиту 8. Сьвідоцтва зрілости одержали: Бирка Іван, Данилевич Евстахий, Іванцїв Лука, Каминьский Яків, Кокотайло Роман, Кунчиньский Іван, Левіцкий Петро, Максимович Ґригорій, Малюца Іван, Мармаш Володимир, Пелех Сильвестер, Пеленьский Алексій, Породко Іван, Прокопович Николай, Савчиньский Михайло, Сапрука Ґригорій, Стефанович Володимир.

Нужда наших еміґрантів. Італьїньска ґазета, що виходить в Горицї, Corriere di Gorizia доносить: „Майже що дня приїздять до Кормоне галицкі селяни, котрі не найшли в Бразилиї сподїваного раю і тепер розчаровані вертають на родинну землю. Богато з них потратило дїти, котрі померли на далекім заходї. Галичани відпочивають по кілька днїв в Кормонї, а відтак тамошний комісарият поліциї висилає їх в дальшу дорогу до краю.“

Руский народний театр, що тепер перебуває в Залїщиках, представить: в четвер (1-го жовтня) драму „Хата за селом“ з повісти Крашевского; в суботу оперету „Дзвони з Корнвіль“; в неділю народну оперету Котляревского „Наталку Полтавку“, а у вівторок (6-го жовтня) драму „Дай серцю волю“.

Про торжество отвореня Зелїзної Брами донесли ми у вчерашних телеґрамах. Для лїпшого зрозуміня сеї справи, подаємо оттут коротенький опис робіт коло Зелїзної Брами. На граници між Австро-Угорщиною, Румунією і Сербією звертає ся коло Оршови Дунай на полудень, а відтак знов на північ. Там є множество скал, що иноді вистають з води, а знов часом у рінї роблять плавбу кораблїв небезпечною. Ріка там около 15 миль неможлива була для плавби. Вже старі Римляни старали ся ухилити ті перепони, але на дармо. Великі дїри в скалах і таблиця Траяна доказують, що Римляни помагали собі тим, що ставляли з величезними трудностями мости. Опісля ґр. Стефан Сеченї хотїв промостити там дорогу для більших кораблїв, але его наміри не сповнились задля материяльних перешкод. Вкінци наша держава таки взяла ся енерґічно до роботи, котра має епохальне значіне. Через довгі лїта тягли ся вступні роботи, бо треба було для тих розірвань скал вибудовати осібні кораблї, їх опісля поправляти і ще виготовити осібні знаряди. Кораблї мусїли працювати часом на сербскій, а часом на турецкій териториї, тож треба було тим кораблям дати окрему фляґу. І аж тодї зачали ся роботи. Досить сказати, що треба було два або три метри під водою розбивати камінє. З корабля пускали в глубину з розмахом зелїзний стовп ваги 10.000 до 12.000 кільоґрамів. Коли скала таки не подавала ся, вивертено в скалї дїру, поставлено там динаміт і опісля розірвано скалу. З самої гори Ґребен, котра вступала ся в Дунай, треба було пів мілїона кубічних метрів каміня виломати. Під водою зроблено місце для пароходів розірванем скал на 200.000 метрів. Се нехай подасть нашим читателям хоч в приближеню поняте о тих страшних роботах. А помимо всякої осторожности згинуло за послїдних шість лїт при них около 300 людий! Наша держава понесла для загального добра, яке представляє вільна плавба кораблїв з Чорного моря Дунаєм аж до Відня, великі жертви і тому та велика радість, що тяжке дїло вже скінчене. На торжестві отвореня Зелїзної Брами були наш цїсар, румуньский і сербский король. Відтак поїхав наш цїсар в гостину до румуньского короля. (Гл. телеґрами!)

Велика крадїж. Вдові по пок. нотариялнім субститутї Евгенію Ганкевичу вкрали невиспїджені доси злочинцї на зелїзничім шляху Лужани-Станїславів дорогоцїнности вартости 900 зр. і готівкою 120 зр. Жандармерия докладає всїх сил, щоби винайти злодїїв.

Темнота нашого народу. В кіцманьскім повіті вепитав ся через якийсь час селянин Семен і удавав пророка. Вкінци его „шупасом“ відставили до Лужан, а відтам мають его дальше

транспортувати в гори. Але будучи в Лужанах, захотїло ся Семенови пророкувати і став проповідувати. Селяни збігли ся, стали з відкритими головами і слухають того „сьвятого пророка“, як его називають. Вкінци замкнули его до арешту. Але селяни кривдували собі з того і ну-ж коло арешту громадити ся! До ранного ранку стояли они перед громадским арештом та слухали небилиць того „пророка“. На їх превеликий жаль прийшов раненько громадский полїцай Онуфрій і розігнав їх „в імени права“. Бідні ті наші селяни, котрих який небудь дурисьвіт може так скоро надути, що они его уважають пророком. В него они вірять скорше, як в тих, що кажуть працею і просьвітою полїпшити свою долю. Очікуємо в сїй справі ще допись від нашого лужаньского дописувателя.

Огонь. В Крещатику коло Залїщик вибух минувшого тижня огонь у господаря Василя Гаврилюка. Вітер сприяв огневи, тож не лише хата, прибічні забудованя і стодола Гаврилюка згоріли, але також загороди Петра Кочаричука і Параски Ткачук. Шкода значна, а всего-на-всего була лише часть господарства Гаврилюка обезпечена.

В черновецкім міскім театрі розпочинають ся представленя в четвер комедиею Comtess Guckerl.

Помилка друкарска. Просимо в поезиї „Мій друг Корнїй“ в остатній строфі поправити два верші так:

До дїл великих несносібний, і т. д.
собі самому непотрібний.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 29-го вересня 1896 року.

Букарешт. З Верціорови поїхав румуньский король о ½6 год. зрана до Крайови. Цїсар Франц Йосиф прибув до Верціорови о ¼7, повитаний на двірци президентом міністрів Стурдзою, міністром війни, шефом ґенерального штабу і командантом першого корпусу. Стурдза повитав цїсаря іменем румуньского короля; представив присутних ґенералів, котрим цїсар подав руку. Цїсар оглянув почетну компанію і казав собі предетавити начальника повітового, котрий явив ся з 50 війтами. Опісля поїхав цїсар серед одушевлених окликів населеня до Крайови.

Букарешт. Цїсар Франц Йосиф прибув до Крайови о ½10 год. На двірци очікував цїсаря король Кароль. Коли поїзд в'їжджав в стацию, музика заграла австрийский гимн. Дами передали цїсареви букет з цьвітів. Взагалї населене дуже одушевлене і справляє достойному гостеви на цїлій дорозї овациї. В Слатинї сьпівали ученики публичних шкіл австрийский гимн в румуньскій мові: в Пітештах предетавлено цїсареви начальників урядів. Цїсар розмавляв довший час з Діну Брацияном, сином Івана Брацияного.

Ішль. Перед полуднем відбуло ся в присутности цїсаревої хрещене новонародженої архикнягини, котра одержала імена Ядвига Марія Іммакулята Ігнатия. Кумою була архикнягиня Марія Іммакулята.

Відень. Судовий ад'юнкт Ісай Мунтян перенесений з Садаґури до Ґурагомори, а ад'юнкт Христофор Кишштович з Ґурагумори до Садаґури.

Відень. Робітники спілки державних залїзниць почали сегодня після вчерашної постанови змову. З 870 робітників прийшли до роботи всего 69, і то самі зарібники денні. Страйкуючі заховують ся цїлком спокійно. Пополудни вискаже депутация ґенеральному директорови Ґріммбурґови бажаня робітників.

Приватна клїнїка хірурґічна
(Приватна лїчниця операцийна)
Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО
емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Ґуссенбавера* у Відни
находить ся
в **Чернівцах**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі приниманя хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцах, улиця ратушева (дім Вішофера.) (48—100)

Котвиця
Liniment. Capsici comp.
з антики Ріхтера в Празї,
загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.
Антика Ріхтера під золотим львом у Празї.

„Днїстер“
товариство взаїмних обезпечень
у Львові ул. Валова ч. 11.
перше і одиноке руске товариство асекураційне, *припоручене* Вел. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариями всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрассекураційними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краевий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші условя і видає полїси і квіти в рускім язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїлюють ся тїлько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **агенций** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

НА ШТУЧНИЙ НАВІЗ
в новозаснованій
першій буковиньскій
ФАБРИЦЇ ШТУЧНОГО НАВОЗУ
в Боянах
переберає радо замовленя заступник:
ЛЕВ РОЗЕНТАЛЬ,
Чернівцї, ул. Стефанії 5.

III. T.
Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою
АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА
склад корінних товарів, вин і делїкатесїв
(заснований 1812 р.),
а окрім того
АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН
з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під мосю власною фірмою
СТЕФАН ҐАІНА.
При сїй нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу укланно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**
Прошу о часті замовленя і пишусь з поважанем
СТЕФАН ҐАІНА.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 206. Чернівці, четвер дня 19. вересня (1. жовтня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Наші рутеньскі радикали.

(Конець.)

III.

Наукове й полїтичне шарлятаньство пана доктора Франка видно найлїпше з тих уступів его рецензий, в котрих він поучує проф. Смаль-Стоцкого — що то є засади та ідеали взагалї, а — національна засада з'осібна. Кажемо: шарлятаньство, бо не можемо приписувати ему злоїволї: він дуже щиро переконує й томить читача, але тілько но то, щоб доказати свое необізнане з омовлюваним предметом, свою нерозвитість і короткозорість.

Коли п. Романчук, започинаючи нову еру, проголосив в соймі 1890 р. звістну проґраму народовців, піднеслись що-до двох точок сеї проґрами голоси, що се не є точки проґрами, але попросту — ствердженє двох фактів, а іменно ствердженє факту, що Русини — є Русини, та другого факту — що галицкі Русини є греко-католицкого обряду. Заміт сей підніс мабуть таки перший — Мих. Драгоманів, і з его становиска мож би уважати сей закид оправданим. З становиска Мих. Драгоманова могла проґрама п. Романчука (перенята впрочім з проґрами Русинів 1848 р.) видати ся так загальною, що він не уважав ся ніякою проґрамою; він, маючи все на оцї проґраму підрібну, що вичерпувала би в сей чи другий спосіб, притакуючо чи заперечуючо, всї тї питаня подрібні, що его здавна горячо займали, не знаходив для себе відповіди в проґрамі п. Романчука, і знайшов в ній — одно лише „сконстатоване фактів“, а *не* „проґраму“. Причинило ся у него до такого погляду ще й — не так незнане, як — неувзгляднюване наших полїтичних відносин, особливо супротив австрийского правительства. Впрочім був Драгоманів, при всїй чистотї свого характеру й науковій обективности за горячий і односторонний: — як накидав ся на Шевченка, за те, що Шевченко домагав ся у земляків „своєї мудрости“, забуваючи — 1) що вповнї обективної „мудрости“ у нїкого на цїлім сьвітї нема, що мусить она індивідуалїзувати ся після осіб і відносин, та 2) що Шевченко виступає лише против бездушного малпованя чужини, каже навіть виразно *научатись* і чужому, та так, щоб з того був хосен, а зовсїм не вступає ся за якимись глупими „сьвятощами“, — так само накинув ся й на згадану новоерску проґраму, зрозумівши ї... односторонно, по своему.

Міг собі п. Франко присвоїти сей погляд, і присвоїв! — та тілько механїчно, без найменшого зрозуміня его сути. Захопивши думку, кинену Драгомановом, доходить пан доктор Франко от до яких монументальних виводів — придивім ся їм лише добре! — 1) „поняте „національної засади“ є абсурдом“!! — „Признаюсь щиро й отверто“, деклямує наш учений аґітатор, „що коли-б проф. Стоцкий так поставив питане, то *я перший* сказав би ему просто, *що зовсїм нїяких засад не маю..*; для нас *дорога*, котрою (соціял-демократи) змагають до тої мети“ (стр. 87). Отже ще раз: засади — то дорога до мети, національна засада — то абсурд, національність не засада, а факт, і то елементарний! Признаємо ся, що очам нашим не віримо, коли сї монументальні нїсенїтниці читаємо; та ще коли спогадаємо, що кільканайцять стрічок вище той сам автор з одної сторони казав сей „елементарний факт“ що-йно провірювати „науковими дослїдами“ (поясняючи свою відому промову перед Поляками у львівскім ратуши), але на сїм же самім місци, ужив рівночасно, за одним віддихом, і сам зовсїм поправно так строго опісля собою осуджених слів: національна засада“!! Бо боронячи ся супротив закиду проф. Смаль-Стоцкого, той сам п. Франко відповідає, що він в своїй ратушевій промові не бачить „нїякої урізки із чистоти нашої національної засади!“

З уваги, що виводи такі, хоч їх нїсенїтність бє в очи, помимо того повторяють опісля всякі полїтичні пануґаї, недоростки й аґенти, постараємо ся тут по змозї вияснити непорозуміне п. Франка. Отже — 1) Засада — то засада, але не „дорога“; 2) національна засада опирає ся вправдї так як і кожда иньша засада, на елементарних фактах не „простим фактом.“ Зрозумів, пане доктоpe Франко?! Вже найзвичайнїйші звороти щоденної мови, котрих ви й самі здорові уживаєте (поки собі, в аґітаторскім фосфорі, власною діялектикою голови не заверните!), могли-б вас були оброзумити: нїхто-ж не говорить — *ідy* засадою, або *ідy* засадами, але говоримо всї: виходячи *з* засади, або: виходячи *з* тих а тих... засад.

---

12)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Жр. Вінтергїельма.

(Дальше).

Тому що тілько три виклади були можливі, вибрав він кілька видніїших імен, що заслугували на згадку при оглядї сьвітової лїтератури. Се були точки виходу, до котрих навязував такі віддалені примітки, що видавали ся слухачам, мов би они належали до істориї лїтератури, коли тимчасом слухали гадок Фріца Рандля про обскурантизм і скептичність, про застій і поступ.

Спосіб его викладу був так талантливо обчислений, що всїм здавалось, мов би они самостійно вирабляли собі думку, коли на дїлї они більше вірили, як переконували ся. Він передумав усю звязь між виголошеним словом, а внїшним виступленем. З примкненими на-пів очима, майже в притишеній але добре зазначуваній бесїдї зібрав, скромний на вид, добре уложені преміси в докладно обчисленій формі. Кожду з них „можна би без сумніву провірити від части до части і узнати непомильною“, але їх внутрішнього звязку не можна було підчас говореня так добре контролювати. Так приходив він до висновку. Тодї підніс скоро до гори очи, покрутив трохи кінчик вуса, блиснув поглядом отверто, як наглим снєвом з інтелїґентного, паньского лиця, і усьміхнув ся трохи з насьмішливим виразом, як би хотїв сказати: коли хто може заперечити се, нехай виступить. А потому наступало по першім висновку раз по раз „отже“ і нове „отже“ і цїлий ряд завсїгди рішучих висказів, остро підчеркнених. Кожде поодиноке „отже“ проводжав виразистим рухом руки, в котрім він залюбив ся, а дуже добре метав ним відважні гадки далеко понад маси народу, котрі він бачив перед собою і мав позискати для нового зрозуміня житя та для нового погляду на сьвіт.

Було може того першого вечера трохи невпевности подекуди в его викладї, сли не міг де знайти на скорі слова, але слухачі ледво чи се запримітили. І коли він зійшов з трибуни, тїшились они, плескали, окружи и его, говорили всї наразі і стискали ему руки. З другого кінця салї вийшов професор Барт, коли радість трохи притихла. Фріц підійшов до него з поважанем і признностию і они устиснули собі руки, а Барт поґратулював ему.

„В вашім викладї був дух і талант;“ сказав, „справдї, если можу позволити собі на увагу, — може трохи за богато таланту.“

„Що думаєте через те?“ запитав Фріц, усьміхаючись.

„О,“ відповів професор Барт в крутім тонї, „чи не була аргументация подекуди за мало тенденційна? Ну, менше з тим. Може дещо видасьте з того книжкою, а тодї, думаю, зумієте певно закрити полемічну форму.“

„Думаю, що приняв бим ся радо боронити моїх поглядів. З певностию признаєсьте, що тяжко оправдувати доводи, коли треба справитись в так короткім часї,“ відповів Фріц вимінаючо.

Они віддалили ся трохи від других і стояли в кутї.

„Ну, певно, але було там ще щось иньше, пане Рандель.“ Лице Барта споважнїло нараз; він зловив Фріца з якоюсь рішучостию за плече і сказав поволи і нишком: „Були заяви в вашім викладї, котрі на всякий спосіб вказують — не хочу назвати сего нїгілїзмом — але на небезпечний матеріалїзм. Знаєте, що супротив вас я мушу почуватись до великої відвічальности; знаєте, що я вольнодумець — так се прецінь називають люди — але я хочу вам одно сказати: я вірю в одного Бога. Ви пустили ся йти дальше на тій дорозї, дорогий Рандель; огляньте ся завчасу назад і не пливіть на осли все в одній лїнії. На нинїшний вечер кажу вам: бувайте здорові, а на другий раз прийду знов, щоби вас почути.“ На его лицю малював ся дуже зворушений вираз підчас его бесїди. Відійшов скоро не хотячи, очевидно, одержати жадної відповіди.

Фріц глянув за малим худощавим чоловічком, що знов переходив так просто і тихо, як би нїчо не стало ся, і через хвильку почув рід якогось зворушеня, котре однак скоро перемінилось в чувство терпкости і знеохоти, що ему давали упімненя. Дятого він заміпав ся скоро між слухачів і в живім принятю, яке ему тут знов урядили, зник скоро всякий слїд невдоволеня.

Кождий біольоґічний факт, пане докторе Франко, є собі, що правда, і „простим фактом“, а є він ще чимось, ану вгадайте! — Є він, добродію, ще й звеном в неперервнім ланцуху причин і наслїдків... Еге! Очи й ніс, є собі очима й носом, але попри тім сповняє кождий член тїла ще й свою функцию фізіольоґічну... Отже, виходячи з того „простого факту“, що нам холодно, треба нам... хиба таки... одягати ся, ґріти ся; виходячи з фактів, що маємо очи й ніс, ті очи й ніс так а так функціонують, а ся функция нам потрібна, гм... треба хиба про очи й про ніс дбати?!... Еге, — *дбати!* се-ж і неучена дитина добре знає. Факти — фактами, а засади — засадами, се дві річи, не одна. Є біольоґічні факти, *але є і національні засади!* З того погляду були й є програма п. Романчука і ясна й добра, тілько дуже загальна, й остілько — задля загальности еї — можна-б уважати закид Драгоманова оправданим, та розумієсь — не доходячи при тім до явних абсурдів!

Отже, пане докторе Франко, виходячи з факту, що ми є Русини, дальше з біольоґічного, всесторонним досьвідом ствердженого явища, що лише на природній основі можливий є розвій житя, доходимо до національної засади, що й наше народне житє повинно також розвивати ся на нашій природній, національній основі. Національна засада (Nationalitätsprincip) має таке велике, безсумнївне й безперечне значіне, що признають еї в великій мірі навіть і найзавзятійші наші москвофіли! Адже „общество ім. Качковского“ печатає свої видання мовою хоч і підроблюваною потрохи, а все таки — переважно народною; подібно роблять і всякі Купчанки.... і дарма, адже инакше нарід прямо не порозумів би їх! Треба було що-йно слїпого завзятя та ученого шарлятаньства радикального аґітатора, щоб назвати сю засаду — абсурдом!

Ще словечко що-до „наукових досліджів“, що на них покликав ся у львівскому ратуши п. Франко, теж потрохи за приводом пок. М. Драгоманова, та що ними так часто воюють наші москвофіли. Певно — наукові досліди мають своє значіне, у всім і всюди. Але-ж поперед всего мають значіне самі елементарні факти житя. Коли хтось на пр. чує голод, то хоч би учені цілого сьвіта твердили ему, що він не голодний — твердженє таке буде для голодного мати дуже малу вагу. З поважаня для науки буде він може й пробував вдумати ся в твердженє учених — буцім то він ситий, але се на нїщо не придасть ся. Наука—як кожда річ людска— може бути похибна, а вже до чого нїколи нїяка наука не повинна братись, то до пророкованя. Певно, з твердженями науки числитись треба, бо й наше чуте може бути похибне, але як може братись якась наука так обчисляти складні чинники народного житя, щоб передсказати его будуче? Будуче в руцї Бога, а вимоги сучасности кажуть нам числитись з собою без огляду на будуче. Ми думаємо, що навіть коли-б ми мали справдї стати ся колись Москалями, то можливе се лише дорогою природною, дорогою національного розвою, єли не маємо попросту згинути! Мусимо почути ся вперед самими собою, Русинами, зажити сильним, здоровим народним житєм, а коли нам вже так випаде з обставин — то може колись, згодом і зближимо ся до Москалїв. Се розуміли і такі Москалї, як Погодин, що казали нам поки-що ратувати себе, придержуючись національної основи. Виступати против сеї основи може лише або сей, хто хоче нашої смерти, або — недоріка платний аґент, або просто — шарлятан.

Засада, яка-б она не була, вказує дорогу, але сама дорогою не є. Засади — се правила житя, се — як сказав той сам п. Фр. (ст. 81) — погляди на відносини людскі, ну — і виснуті з сего правила. Дорога — се виконанє, тактика. Шкода, що п. Франко, щоб лиш поглумитись над противником, зараз опісля сам покидає свою гадку й мішає засаду — й дорогу.

Під конець своєї рецензиї наводить п. Франко насьмішливо „програму“ проф. Смаль-Стоцкого. В програмі сій кладе проф. Смаль-Стоцкий головну вагу на переведенє у нас на дїлї національної засади. Програма ся — нашим читателям відома, що-ж то в ній сьмішного? Адже національна засада се конечна, одинока розумна основа реальної політики. Се треба у нас все і всюди з притиском наново пригадувати, — та на жаль не узнають або не розуміють сего наші платні аґенти та політичні шарлятани. Але п. Франко представляє річ так, будьто би проф. Смаль-Стоцкий, ставляючи свої вимоги, вичерпував ними вже всю нашу політичну програму. Вже то є специяльність п. д-ра Франка инсинувати щось противникови, або так представляти виводи противника, щоб як найлекше мож на него напасти. Ми думаємо, що кождий розумний чоловік згори на се згодить ся, що коли хто домагає ся, щоб в цїлім нашім народнім житю взяла верх національна засада, то такий рішучий націоналїст своїм домаганем не тілько зовсїм а зовсїм в нїчім не суперечить дальшому розширеню й доповненю своєї програми, не тілько не робить нїкому нїяких „уступків та урізків“, але противно — з цілого серця радо згодить ся на все те, що може принести хосен і щасте его рідному народови. Та до сего треба доброї волї, а не пристрасти, — щирої працї й порозуміня, а не аґітациї та напастий. Зрозуміли, ласкавий добродію?

Така наша думка про рецензию п. Франка. Коли его будуть разити декотрі острі слова, нехай нагадає собі, що яке „помагай Біг“ таке „Бодай здоров“. Иньшим читателям радимо також перечитати статю „Реалїсти чи карнерїсти“, аби зрозуміли, чому инакше на ню відповідати годї.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 30-го вересня 1896.

Іменованє. Фінансовий комісар в Чернівцях Артур Зандїґ іменований старшим комісарем фінансовим при долїшно-австрийскій дирекциї фінансовій.

Льокальна зелїзниця Неполоківцї-Вижниця. Минувшого четверга почали ся під проводом правительственного радника Фекетого огладини шляху для нової льокальної зелїзницї з Неполоківців до Вижницї. Доси виказали ся лише дві перешкоди, а именно в Бобівцях і Вашківцях над Черемошом. В обох місцях треба було шлях змінити з огляду на приватні інтереси, в Бобівцях дуже незначно, а у Вашківцях трохи більше. Первістно мали у Вашківцях шлях будувати через середину тамошної торговицї. Так заступник громади як і дїдич висказали свою обаву, що то значно спи нить рух. Позаяк околиця Вашківців рівна, то зміна шляху не робить жадних трудностий і комісия згодила ся на ню, а предприїмство вислало вже своїх технічних робітників, щоби розпочали наново роботи.

Памфлєт румунїзаторский, що, як ми про се писали онодги, появив ся під написом „Câteva cuvinte despre folosul limbei românesci“, сконфіскований судом сучавским. Дотичний вирок оголошений в урядовій части ґазети черновецкої з дня 28-го с. м. Кождий, хто би ширив сей памфлєт, підпадає проте карі. — При сій нагоді не можемо замовчати, що найшов ся сьвященик в руским селї, а то Тарнавский в Ґлібоцї, що не соромив ся яко апостол Христової науки о-

---

Був тут також хтось иньший, що не кадив ему похвалами, але того Фріц навіть не запримітив. Ведель Стенерзен сидів підчас бесїди Фріца з початку в цїлковитім одушевленю. Може нїколи перед тим не відчув так нагло в одній хвилї, як він цінив Фріца, і як сильно був до него привязаний. Ся дивна, з радостию змішана тревога за милого серцю, що виступає перед загал, найшла на него і він чув як переверталась кров в его жилах під тим першим вражінем. Але, що все йшло так добре, та що видїв, як других занив виклад, став прислухуватись з цілим спокоєм і помалу обняло его нове неспокійне чувство, що тут бажають сьмілі, далекосяглі думки здобути собі признанє. Почали мішатись иньші думки, хотяй він не стратив провідної нитки викладу. Ему пригадалась нараз его мати, его родинний дім, еї тихі, поважні, лагідні слова, в котрих страх Божий наче пронизував найзвичайнїйші слова. Наче чув, мов би она разом говорила і чув як повінь Фрицових слів громадила цїлком иньші засади і ему було прикро порівнувати обоїх. Потім чув знов тілько Фріца і се було таке переконуюче, але таке несвойско зимне, і его огортав страх за свого приятеля, жаль і сумнїв, котрих перше не відчував нїколи, слухаючи розмови Фріца про ті річи. Перше робило се вражінє критики, жадоби свободи і борби против перестарілої, томлячої системи, але тепер розходилось тут о оголошене нової релїґії. Відвічальність видалась ему тисяч разів більша і він обавляв ся за себе самого і за Фріца.

Але се, що він говорив, було таке переконуюче, а Фріц думав завсїгди так строго і правно! Що-ж було правдиве? Сумнів мало що не привів его до плачу.

Коли опісля другі горнулись довкола героя вечера, не міг Ведель перемогти себе, щоби взяти в тім удїл. У него лучилось так богато чувств: гордість і утіха з виїшного щастя, віра і сумнів, спомини дитинства і привязь, тїни легкодушних поступків, гадки про церков, сьвів псальмів і дитинна віра з родинного дому і знов мимо волї сумнів, чи їх плекати.

Для него було не можливо удїлятись нині. Але нїхто не спостеріг, яке бліде було его звичайно так отверте і ясне лице, ані не завважав, як він не довго потім виїс ся тихо. Фріцови здавалось тепер, що найшов правдиву дорогу до цїли. Слова, які виповів, не затирались а що знайдуть добрий обіг, о тім не сумнївав ся. Надто побачив він вражінє першого проблиску популярности. Не прикладав ще великої вартости до милих пахощів, що плили з уст его товаришів, але щось мов уносило ся в воздусї, що було ему далеко вартістнїйше. Незнакомі особи оглядали его дуже цїкаво, коли йшов через улицю і взагалї можна було запримітити, що говорять про него.

„Що ви говорили недавно в своїм клюбі, що так дуже підносять як щось незвичайне?“ питала ся его Клара Віртівна кілька днїв потім.

„Я справдї не знаю.“

„Ах, які ви чудні! Всї говорять про виклад що ви мали недавно. Не можете мені сказати, про що ви говорили?“

Не міг він того вимнити в короткій розмові, а его мила скромність унеможливила їй довідатись про „незвичайність“; але що він став в еї очах ще інтереснїйшим, се чула так добре она, як і він сам.

По его останнім викладї устроїли для него бенкет. Заким ще замовкли оплески і оклики похвали, почали розсувати крісла і сонце задоволеня завсїгло на всїм, що належало до „замку розбійників.“

Хистка Раїна вистроїла ся незвичайно з тої нагоди і вешталась легким ходом, в руцї по одному кріслї, запевняючи всїх з відповідним усьміхом, що се для неї величезна розривка. Пані Расмусенова бігала сюда і туда, а як побачила Фріца, роз'яснило ся еї лице надприродним усьміхом, що завше на товстих лискучих лицях.

„Справдї, ви чоловік prima-сорти! Мушу вам сказати, що я нїколи не сподївала ся, щоби мій дім доступив такої почести, нї, справдї не сподївала ся сего нїколи.“ А потому шептала довірочно, що може заставити стіл делїкатними стравами, як схоче, а се він побачить зараз, бо вчила ся по великих домах. А Сальве Ґоель заряджав всїм. Він прикладав до того велику вагу, щоби закинути голяндский цукор до цунчу, „бо инакше не буде безпечно чистий і золотавий, пані Расмусенова,“ і потім вибіг знов до кухні.

Так, то було раз торжество!

А Фріц не був з того незадоволений, що професор Барт оправдав ся від участи в тій перекусї; тим свобіднійші були між собою. Ведель Стенерзен брав натомість сего разу чинний удїл і був голоснїйший як коли небудь; его ум переміняв ся знову і він знайшов ся знов у заволоті, бо прецінь Фріц не міг ошибати ся. Підносили тоасти і говорили про свободу, про духа,

любови ближнього роздавати отсей памфлет на все, що рускому народови дороге і сьвяте. Сей достойний душпастир рускої громади пішов видко за приміром мітрофора Цуркана, перекинчика такого-ж як і він сам та їх товариш Волян, що обкидували болотом кацапским та румунїзаторским ґеніїв руского слова в раді державній та бук. соймі. Всї признаки вказують на те, що названий в горі памфлет вийшов із того-ж пера, що пише ґазетку „Desteptar-ю", „Gazet-y Bucovinei" і „Buk. Post". Скрайне злобний і ворожий дух, яким дише сей пасквіль супроти Русинів в кождій стрічці, отворить напевно кождому, в кого-е хоч крихіточка руского чутя і самоповажаня, очи, які ті приятелї і союзники наших консерватистів і чого сподїватись від них Русинам. Одно певне, що тільки такі мерзкі індівідуа, які змальовані в сім памфлеті, можуть іти ще з румунїзаторами рука в руку.

Ізза люльки. Дня 26-го мая с. р. було весїле в „Камінцї-Мисани" у одного тамошного господаря. Межи весїльними гостями були Ілько Скоропад і Іван Зелений. Коли иньші гостї бавили ся, захотїло ся Зеленому попакати троха люльки, а що не мав своєї, то просив Скоропада, щоби дав ему зі своєї потягнути. Однак Скоропад не дав люльки Зеленому. Та відмова так розлютила Зеленого, що схопив ся з місця, вирвав Скоропадови їз зубів люльку, кинув еї на землю і потоптав ногами. Вже тогдї мало що не прийшло до бійки, але ще на час перешкодили сему гостї весїльні. Але Зелений поприсяг пімстити ся за відмову люльки. Отже вечером, коли вже всї розходили ся до дому, витягнув собі кіл з плота і засів на „ворога". Не довго прийшлось ему ждати. Незабаром надійшов Скоропад, а Зелений ударив его з заду колом по голові так сильно, що він зараз упав на землю, а на другий день помер в наслїдок розбитя черена. Справу сю судив в понедїлок львівский суд присяглих і засудив Зеленого на два роки вязниці, заострені постом і темницею. І все то за люльку.

Величезний огонь. Дня 20-го с. м. около 11-ої годинн перед полуднем вибух в Шершенівцях, борщівского повіта, з невідомої причини огонь в загородах селян Михайла Прокопишина і Кирила Дроника та розширив ся з такою скорістию, що в коротким часї обхопив 118 домів і будинків господарских, приходство і двір властителя Герша Вайсґлзса. Пожар замінив цїле село в купу згарищ і розвалин. О якім небудь ратунку, мимо помочи сторожи огневої а Борщева, Озеран і Королївки, не могло бути й бесїди; люди ледве спасли житє. Без даху і хлїба, без пїяких средств до житя лишило ся 152 родин а 699 душ. Нужда між погорільцями не дасть ся описати. Загальна шкода на обшарі громадскім, разом з приходством, в будинках і припасах збіжа виносить 85.606 зр., обезпечена ледве на 5.900 зр. Обшар двірский потерпів шкоду в висотї 118.600 зр., обезпечену лише на 34.940 зр. Староста борщівский завязав на місци ратунковий комітет, на котрого чолї стоїть греко-кат. парох о. Ґіль.

Страшна пригода лучила ся сими днями в одній місцевости козельского повіта на Шлезку. Лїсничий віддав одному з лїсних робітників набиту рушницю і велїв еї задержати у себе якийсь час, бо сам мусїв пїти на дворець. Робітник поставив рушницю в комірцї свого мешканя і пішов з хати. Коли пополудни повернув, сказала до него его 6-лїтна дочка: „Стріляйте тату до мене, буду видїти, чи уміете!" Отець певний, що рушниця не набита, вицілив до дочки, потягнув за курок, але в тій хвили дївчинка упала на землю. Набій розбив їй цїлком передну часть голови, так що смерть зараз наступила. Неосторожного вітця так діймила та пригода, що сам тяжко занеміг.

Продав свого власного трупа. Кілька лїт тому постановив якийсь Ернест Глиньский, родом з Ґаличини, а переживаючий тодї у Відни, в хвилї, коли задля нужди вже попродав всї свої річи, продати ще й послїдне, т. є. свого власного трупа. Такого оригїнального предложеня не приняв віденьский шпиталь і Глиньский удав ся до анґлїйского музею в Льондонї. Тут принято предложенє і музей післав Глиньскому 500 зр., а зажадав заявленя, що признає музеви по своїй смерти право до свого трупа. Глиньский підписав то заявленє і вислав, де треба. Минуло кілька лїт і Глиньский помер недавно тому. Льондоньский музей очивидно зголосив свої права до трупа, але свояки Глиньского просили відступити від того. Музей вкінци згодив ся на се, але зажадав звороту 500 зр. Бідні свояки Глиньского не мали відки заплатити таку велику суму гроший. Та коли они переглянули папери покійного, найшли між ними кількасот ґульденів, призначених Глиньским на вихованє двох свояків. Ті два свояки зрекли ся тої спадщини і так викуплено трупа Глиньского від музея в Льондонї.

150 миль за годину. Здає ся, що цїле уряджене зелїзниць стоїть перед великою зміною. Зелїзничий інжинер Бер винайшов іменно нову систему для зелїзниць, після котрої поїзди можуть за годину відповідно до терену переїхати 90 до 150 миль. Після сеї системи збудовані вже дві малі зелїзниці, одна в Ірляндиї, а друга у Франциї, кожда на 10 миль довга. Поїзд переїзджає з одного кінця до другого за 4 до 5 мінут. Сей успіх так дуже подобав ся Бельґійцям, що они рішили і в себе вибудовати таку зелїзницю. Се тим лекше, що кошта будови богато меньші, як при теперішних зелїзницях. Поїзд збудований подібно як вельосипеди. Его тягнуть дві разом сполучені одна коло другої машини, мов би два близнюки. Ваґони, котрі в серединї ріжнять ся від теперішних дуже мало, також так само як машина сягають до половини шляху і сполучені з другим пів-ваґоном дахом. Кождий ваґон їде на двох колесах, що стоять один за другим. Шлях збудований у формі клина (∧) і тому власне мусить ся уживати пів-ваґонів по кождій сторонї того шляху і їх дахом сполучити. Доси переїзджали поїзди в Америцї найбільше одну милю за 32 секунди, значить, нова система змінила би рух дуже значно.

На господарскім вічу в Тернополи, котре, як ми доносили, відбуде ся дня 4-го жовтня с. р. о 2-ій год. пополудни, будуть референтами: Осип Раковский „про аґрарні відносини селян і яких реформ законодатних має домагати ся мала посілість від правительства"; др. Кость Левіцкий „про стоваришеня господарскі"; Василь Нагірний „про крамарство по селах і асекурацию в „Дністрі"; о. Антін Глодзиньский „о чищеню і сортованю насїня і о вигублюваню хопт."

Мілїони ідуть марно. Один французский статистик обчислив, „кілько то слів і букв іде марно." Француска і анґлїйска мови дають найлїпший предмет до таких обчислень, і як він се показує числами, іде річно дуже богато гроша марно „задля неощадности слів." Француска мова має 13% непотрібних букв. В тій мові появляє ся 6800 журналів, котрі задруковані річно 180.000 мілїонами букв, так що 14.040 мілїонів букв друкує ся там, не щоб вони були потрібні, але длятого, що француска правопись того вимагає. Він обчисляє отже, що в самій Франциї іде марно майно 8 мілїонів марок на друкарске чорнило. — В анґлїйскій мові появляє ся 17.000 журналів і вони ще більші ніж французкі. 12% друкованих букв при вимові слів зовсім відпадає, а се марнотравство виносить річно (складанє і друк) 28 мілїонів марок. Тоті непотрібні букви займають дуже богато паперу, а се коштує анґлїйскі ґазети річно 60¼ мілїона, а французкі 14¼ мілїона марок. Страта часу на читанє непотрібних букв така велика, що гонорар за се виносить 18 мілїонів марок. В цїлости страта виносить річно для сих обох країв понад 130 мілїонів марок. — Ми свого часу обрахували, що і у нас ъ і иньші непотрібні букви в т. зв. етимологічній правописи займають кождий 12-ий аркуш друку.

Електричне сьвітло відкрили 1809 р., а ще 1879 р. високоучені і фахові люди видавали про него такий суд, що воно „буде гарною забавкою", а ніколи не буде з него практичного пожитку. Тепер — 20 лїт пізнїйше — вже понад 200 міст осьвітлені тим сьвітлом, а крім того склепів і мешкань без числа!

Все навиворіт. Богато є таких звичаїв, де Араби і Турки якраз противно роблять від того, що ми. Они обстригають цїлком при тїй голову, а бороди зовсім ні, ми противно. У нас зняти шапку перед кимсь — се значить честь віддати, а у них се знак зневаги. Входячи до мошеї (божниці), щоби Богу честь віддати, они не знімають накрить голови, а роззувають ся, а ми якраз противно. Они всїдають на коня з правого, ми з лївого боку. При столї віддають честь гостям набираючи собі першим страва, ми собі берем на послїд. Коли нас хто спитає, чи здорова жінка, то се уважаєм на чемність і уважливість, у орієнталів се зневага. Їх жалобний стрій білий, наш чорний. У всхідних народів носять мужчини широкі спідниці, а жінки штани. Ми миєм руки, саджаючи їх в воду; они зливаючи руки водою.

Сьмішне. А. „Мені раз скажений пес в и ратував житє." — Б. „А то яким чином"? — А. „Він мене не покусав."

про молодїж, про правду, про будучність і про множество иньших річей, котрі привязували всї до імени Фріца а на конець підйс Аксель Борх радість до кульмінацийної точки тим, що подав раду обнести героя сего вечера на „золотім кріслї". При такім торжественнім обходї не могло обійтись очевидно без відспівання народної пісні.

Аксель Борх мусїв впрочім вислухати різних закидів, коли одушевленє трохи притихло і гостї подїлили ся на менші кружки, що прийшов аж тепер на сам бенкет. Докучали ему задля его знаної непосидючости, задля котрої не міг всидїти тихо і слухати викладу. Але він присягав ся, що був перешкоджений досїдами в шпитали, що знов викликало веселість, бо він не був медиком, лиш правником. Коли почали на него сильнїйше напирати, сказав, що був там задля роману, котрий хоче написати. При найбільшій утїсї зібраних оповідав, що мав богато клопоту, бо всї попередні писателї виловили вже найлїпші дїдичні хороби, доки не найшов знаменитого випадку, танцю сьв. Віта, котрий тепер студіює. Его опис зробить потрясаюче враженє, заневняв. Они женять ся, гостї відходять, она цїлує тата і маму. Сї сильне зворушене беруть на рахунок розлуки, але таки лякають ся о неї, бп знають, що уже еї дїдо по матернїй сторонї мав сю слабість, та що она може легко у неї знов з'явитись. Она находить ся ще в весїльній комнатї, оглядаючи численні весїльні подарунки. Жіноча встидливість опановує еї чим раз більше, а коли еї муж вступає нагле, дістає напад слабости. В найлекшій одежи зачинає танцювати; він думає, що се якась не витолкована і дуже чудна веселість, але танець стає чим раз дикший і дикший. Всї симптоми будуть найдокладнїйше описані. В розпуцї він просить еї, благає, грозить і плаче, а страшна правда налягає на него як убиваюче прочуте, але она танцює безперестанно.

Фріц підйс ся нетерпеливо і перейшов на другий конець комнати. Тут натрафив він на трупу, що розмавляла про Дарвінову „теорію переміни." Богато ще води потече у море, заким теперішне поколїнє дорасте до нових часів.

Але се був прецїнь, добре зваживши, тілько внутрішний, домашний недостаток, хоч на вид видавалась цїлість цїлком інакше, хорошо і відважно.

Се заявило ся також тим, що в студентскім товаристві поставили внесенє запросити Фріца, щоби повторив там свій виклад, отже перед ширшим кружком. Се був перший рішучий крок до вступленя в публичне житє. Фріца не питали о се і він не дав причини до сего внесеня. Оно навіть випало ему тепер не на руку, бо як би не сподобав ся сей виклад перед тим кружком, то була би се програна битва, а ему видавалась цїла справа за мало підготовленою.

(Дальше буде).

Сьмішне. *Она*: „Чуєш, ось читаю, що хтось там винайшов таку сорочку, що не має ґузиків.“ — *Він* (глянувши значучо на свою жінку): „Овва, та-ж я такі сорочки ношу вже від давна.“

Льокомотиви цїлого сьвіта. Тепер на цїлій землї є 109.000 льокомотив в руху. З того припадає на Европу 63.000, на Америку 40.000, на Азию 3300, на Австралїю 2000, а на Африку 700. В самій Анґлїї є 17.000 льокомотив, відтак іде Нїмеччина з 15.000, Франция з 11.000. В Австриї є лише 5000 льокомотив.

Одинока жура. Мужик в ваґонї желїзницї: „Боже, Боже, коби лиш сегодня не наїхав який потяг на нас!“ — Кондуктор: „А то чому ви якраз нинї так дуже боїте ся?“ — Мужик: „Ба, знаєте, я маю цїлий кіш покладків з собою.“

Розумний закон. *Коли в Нубії дївчина вийде замуж, то єї мати не сьміє під карою, що єї зараз з'їдять, нїколи до неї більше слова промовити. Кажуть, що в Нубії заздлятого є дуже богато щасливих сопружеств.*

На одно виходить: *Она*: „То ти в нїчо не віриш?“ — *Він*: Я в усе вірю, що розумію.“ — *Она*: „Ну, та се в такім разї на одно виходить.“

Телєґрами „Буковини“.

З дня 30-го вересня 1896 року.

Відень. Після донесень часописий предложать завтра міністер фінансів Білїньский в радї державній проект закону, котрим уповномочує ся его до затягненя позички в сумі 50 міліонів зр. на рїжні інвестиції.

Царгород. Вчера відплили дві турецькі лодки торпедові до Дарданелїв. Число тих кораблїв, що під командою комманданта Дарданелїв там на все стаціоновані, буде побільшене на десять.

ВАЖНЕ

для кождого, головно для всїх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людий є повідомленє, що істнуюче тут уже від богатьох лїт, на красвій виставі в Чернівцих *1886* р. визначене почестним признанєм

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньского і Еміля Канюка

тепер через набутє найновійших машин, письм і инших знарядів значно побільшило ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушеву ч. 12*, другий вхід також від *улицї лєлївої ч. 11.*

Заразом приступив довголїтний фаховець, пан Еміль Канюк яко спільник сего переплетничого заведеня і тепер оно книже під новою фірмою

—о Кароль Кобжиньский і Еміль Канюк о—

з вправленим персоналом всї фахові роботи, як: оправленє книжок, роботи ґалянтерийні, друк на стяжки до вінцїв, окрасу до ґафґовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людий по найнижших цїнах як найлїпше і як найскорше доставити.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанєм

4—10 **Кобжиньский і Канюк.**

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Прекрасна повість Ольги Кобилянської **„Царівна“** вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, **і коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати *оповіданє* О. Я. Кониського **„В день сьвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галїна **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за річник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. *оператора* ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Ґуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях, улиця Мецґера ч. 25.**

В справі принимання хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішофера.) (49—100)

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Дністрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові пра позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Дністер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкоростшиї услівя і видає полїси і квіти в руским языцї.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тїлько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїли.

Зголошеня о удїленє **аґенцій** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

П. Т.

Отсим маю честь повідомати шановних відбирателїв, гостий і публіку, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ І СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о ласкаві замовленя і пишусь

з поважанєм

Стефан Ґаіна.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні	Поїзди особові	Поїзди мішані	Відходять	Поїзди поспішні	Поїзди особові	Поїзди мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁵ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²⁹ 5³⁸	
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶	
З Новоселиці, Садаґури .	. . .	. . .	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці .	. . .	. . .	4³⁰ 6²¹

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час рїжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 207. Чернівці, пятниця дня 20. вересня (2. жовтня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рубаїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. годовна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Вісти зі Львова.

(Новий подвиг п. Романчука. Спілка з кацапами. Хто ему милїйший, москвофіли чи радикали? Що значить ухвала Народної Ради у Львові? — Радикали стратили ласку у москвофілів. — З'їзд радикалів).

Нам пишуть зі Львова:

О тім, що я Вам нинї пишу, жадна опозиційна руска або москвофільска часопись не подасть жадної вістки, бо всї гарненько прирекли собі мовчати, хоч справа дуже характеристична і цїкава. Тягла ся та справа з місяць; на лицях наших головних полїтиків можна було замітити дуже загадочну міну, якесь вижиданє, настрій такий, який знати лише перед більшою акциєю; — глухі чутки ходили по львівскій громадї, але що на них було, годї було докладно перевідати. Аж остатними днями справа менї вияснила ся; то, що я про ню з тяжкою бідою перевідав, подаю Вам до друку, щоб не пропав без чутки новий подвиг п. Романчука і его поклонників. Думаю, що они не прогнївають ся на мене за недискретність, бо вже справу полагодили (хоч неудачно), — значить: я їм їх заходів не перепиняю.

Найважнїйшим фактом остатних тижнїв у нас були заходи Романчукістів чи там опозиційних народовців, щоби довести до уформованя спільного центрального виборчого комітету, зложеного з представителїв усїх трьох опозиційних партий, а то народовско-опозиційної, радикальної і москвофільскої. Заходи тоті, впрочім і не нові, тяглись уже від якого місяця; однак закінчили ся аж минувшого тижня.

Було так: „Народна Рада“ на внесенє п. Романчука запросила всїх своїх членів замісцевих на довірочні збори на день 25-го вересня (отже на день перед з'їздом радикалів), а то для наради над способом переведеня виборів до ради державної. Запросини вистилїзовано в сей спосіб, що припоручено членам, щоби або на збори особисто явили ся, або дали хоч письменну відповідь на порушену справу, задля чого і долучено до запросин окремий, в тій цїли уложений квестіонар з кількома просктами. На той збір запрошено особисто і шістьох радикалів, між иньшими пп. Франка, Новаковского, Вітика і других,

Збори відбули ся справдї 25-го вересня вечером на „Бесїдї“, але на них явило ся народовців не богато; з видиїйших лише др. Олесницкий і деякі другі типогит gentium. З радикалів був Данилович, Франко, Павлик і и. Збори відкрив Романчук довшою промовою; розказав, що прийшло щось 27 відповідий на квестіонар, і запроєктував, щоби утворити центральний комітет з усїх трьох партий (москвофільскої, народовскої і радикальної), зазначуючи з притиском, що за тим проєктом заявили ся також автори надісланих писем.

Тодї встав п. Окуневский і заявив зібраним в імени радикалів, що они не можуть під жадним услівєм згодити ся на спільний комітет з усїх трьох партий, що згодили-б ся пертрактувати з Романчукістами в справі завязаня спільного комітету виборчого і переведеня спільної акциї виборчої з огляду на однакове з ними народне і опозиційне становище, однак пертрактували би лише тодї, коли би Романчукісти чи Народна Рада рішили засадничо, що від тої спільної акциї мають безусловно бути усунені москвофіли. Иньшими словами др. Окуневский дав Романчукови до вибору між радикалами і москвофілами.

По тій заяві радикали вийшли з салї нарад до другої комнати, а Романчук зарядив зараз засїданє Народної Ради, щоби рішити порушену справу. Нарада тревала близько годину при співучасти Олесницкого і закінчила ся рішенєм, що опозиційні народовці будуть переводити акцию виборчу окремо через Народну Раду, зрікаючи

---

13)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з вересского

Хр. Вінтергїельма.

(Дальше).

Хотяй він умів знаменито задержати зверхний супокій, находив ся таки в сильнім внутрішнім напруженю і неспокою, як почалась за ним аґітация. А она випала так само в его користь, як і против него: навіть часописи почали подавати надіслані статї. Гослева „Норвегія“ була очевидно за ним, „Трибуна“ против него. Та послїдня полемізувала дуже завзято против „замку розбійників“ і з натяком на се, що нераз давали невизначному Сальве Госльови насьмішливе імя „Алькогоель“, заговорила часопись про те, що шкільна молодїж заражена полїтично-естетично-раціоналїстичним алькоголїзмом і твердила, що тут не предки, але насліднки показались малпячої породи.

Така остра заправа мала сей наслїдок, що справа стала ся cause celebre і збори в студентскім товаристві були для того незвичайно численні і зворушені. Межи головними бесїдниками против Фріца був найвидниїйший товариш шкільний, студент теольоґії Рут. Він говорив добре і его особистість робила також добре враженє. Висока ростом постава з ясною, сильно вирізьбленою головою, в котрій сьвідчила пара певних, оживлених очей про відважну жадобу борби, могла би відповідати так добре для якого военного провідника, як і для проповідника. Але хотяй він многих зискав для себе, побідила таки думка, що всякі погляди повинні прийти до слова і супротив сего золотого правила не богато помагало, особливо у молодшої братиї, вказувати на те, що ту йде о завізване, о запросини.

Приклонники Фріца побідили і він був на сей раз уратований, бо тепер вступав вже як скінчений чоловік в публичне житє.

XI.

Кляра Віртівна була сама того пообідя, коли Фріц відвідав еї, щоби попрощати ся.

Кляра знала, що Фріц заміряє довший побут поза краєм, але що не був назначений докладнїйший речинець, не думала про се дальше. Не хотїла думати про той день, коли мали порвати ся всї ті нїжні вязи, і она мала сама лишити ся серед прозаїчної дійсности в своїм відношеню до Аазума.

І мали ті невидимі вязи порватись в самім дїлї? Або чи може ті другі вязи мали порватись? Не здавала собі навіть рахуби з того, чи дійсно любить Фріца, а він не сказав до тепер ніколи і слова про любов. Надто було еї виховане таке, що обавлала ся всякого зриву з правилами і звичаями. Кождого разу, коли вирнула в еї душі бунтівнича гадка, ставала перед еї очи матїр з острим поглядом і строгими, правильними лїніями і навіть чорна кляпа перед слїпим оком глядїла на неї як пропасть грізьби. Ні, про бунтівничі гадки не могло бути бесїди, а окрім того она жила так гарно з дня на день, в сній поезиї, що не ставляла иньших вимогів, як лише піддаватись своєму настроєви.

В тім він явив ся нагло, щоби попрощати ся, а она майже стратила память від его удару.

Фріц відчував все потребу тим еротичним чувствам по части піддаватись, по части їх відпихати від себе. Они були для него особистою утїхою, загріваючи заразом его духа та удержуючи его змисл красного. Бо нераз вкрадала ся до него нехіть і обридженє при роботї з підрядними натурами, на котрі хотїв виливати. Коли они незручно перенимали его ідеї і всьо віддавали перекручено, тодї мав досить сили, щоби знести рану, що завдавали его чувствам і він не кидав тих прозелїтів, як богато других би вчинило, але утїкав до своєї еротики, що все гоїла і підносила его з пороху того сьвіта.

На такий спосіб зближав ся він до Кляри чим раз близше і близше. Єму видавало ся ажби знав усї еї зворушеня, хотяй они завсїгди для него витворювали нову силу притягаючу, бо не знав ще всїх еї думок до дна. Те, чого він у неї ще не зглубив, вязало его до неї, бо давно прийшов до ясного висновку перед собою, що властиво він еї не любить. Она мала добру, звичайну вдачу, мала розвинений жіночий такт, що уміє легко найти ся. Мала також темперамент, але односторонний, бо хотяй еротично розвинений сильно, то звязаний особливим еї способом думаня. Чого не найшов у неї, то всесторонної вражливости чутливого духа, в одній хвили розвиваючого ся таланту в перенимаю чу-

ся спілки з радикалами! Се рішене оповіщено радикалам зараз по засїданю і на тім скінчила ся угода з ними.

Се рішене Романчукової Народної Ради має велике значіне. Оно показує, що Романчукісти волїли зречи ся союза з радикалами, щоби лише не наразити ся москвофілам; з двох тих партий они вибрали другу, доказуючи тим наглядно, що національна ідея, про котру они так нїби-то горлають, не має для них нїякого значіня і що они радо пожертвують єї там, де розходить ся о такі річи, як — мандат для пп. Романчука, Олесницкого і спілки...

Мабуть уже небогато таких небезпечних „подвигів“ буде міг зробити Романчук зі своїми прихильниками...

На другий день по тій пригоді на Бесїдї відбув ся зїзд радикалів. Не знаючи отсеї проби консолїдациї Романчука, годї було би зрозуміти, чому радикали з особлившим притиском зазначили на своїм зїздї, що з москвофілами не хочуть мати нїякої спілки, — а з другої сторони, чому у „Галичанина“ радикали попали тепер цїлком в неласку. Добре тямимо, що „Галичанинъ“ до недавна кокетував з радикалами, до того він признає ся і сам в найновійшім нумері 209-ім, але вже тепер він (слухайте!) нїяк не може добачити радикальної партиї на галицкий Руси, лише бачить ґенералів без войска; в тім, що радикальні видавництва розходять ся сотками, він також не бачить нїчого; за те бачить, що радикали таки на першім пляні мають війну з „попами“ і що в результаті їх робота таки деструктивна, а вкінци за Dziennik-ом polski-м з вдоволеném передруковує спостереженя, що радикали, мовляв, манщетів не носять — такі некультурні. Оттак нараз стратили радикали ласку у москвофілів.

З'їзд радикалів відбув ся 26-го і 27-го с. м. Було з 40 участників з'їзду, з того половина селян. Заряд і делеґати здавали справу з дїяльности партиї. Др. Франко зібрав ті справоздана до куни і сказав: „Зріст аґітациї радикальної замітний по цїлій Галичині. Радикальна думка зайшла в найдальші закутини та розбудила критику і розвагу. Вороги радикалїзму навіть своїми місиями причинили ся до его зросту. Можна замітити, що вироблює ся радикальна інтеліґенция зпід сїльскої стріхи, а сей фактъ вистане за всї здобутки радикальної партиї. Радикали причиняють ся до цивілїзованя галицких властий, пригадуючи їм закони. Між радикальним селянством зріс дух орґанїзацийний; навіть уряди громадскі радикалїзують ся. Селянство дозріває, щоби політику взяти в свої руки. У нас брак інтеліґенциї, а всї змаганя стремлять до того, щоби цїлком єї знищити (н. пр. порядки шкільні, целебат). Власти ставляють нечувані перепони. У кождого урядника є совість урядника і шляхотека, а хоч би перша веліла ему придержувати ся закона, то друга оцїнює кожду справу зі становиска класового.“

В справі надходячих виборів до ради державної з'їзд ухвалив таке:

1) Брати участь в надходячих виборах до ради державної і ставити своїх кандидатів в куриях IV-ій і V-ій.

2) В цїли переведеня виборів має бути завязаний комітет центральний партиї радикальної.

3) В склад того комітету входять: а) делеґати з поодиноких повітів, б) члени головного заряду партиї, в) соймові посли радикальні, г) редактори радикальних часописий, д) делеґати радикальних товариств політичних.

4) Центральний комітет має: а) затверджувати кандидатури предложені комітетами повіто вими, б) рішати спори виходячі між товаришами в справах виборчих, в) достарчувати комітетам повітовим всяких потрібних інформаций, відомостий, фондів, аґітаторів і т. п.

5) На провінциї отворять ся комітети повітові.

6) Центральному комітетови лишає ся до волї припоручати чи не припоручати радикальним виборцям кандидатів иньших комітетів в тих повітах, де не буде кандидатів радикальної партиї.

До точки 6-ої предложили пп. Гукевич, Павлик і Евг. Левіцкий додаткове внесене, котре так звучить: „Центральний комітет може припоручити загально кандидатів тих партий, котрі стоять що-до поглядів політичних нам близько (в дискусиї названо ті партиї, а именно: рускі і польскі соціяльні демократи та й сторонництво людове), а що до партий руских — *то нїяким чином не може припоручати кандидатів з партиї москвофїльскої і Барвінського.*

Комісия орґанїзацийна ухвалила лишити ся при теперішній орґанїзацийній програмі. Орґаном партиї радикальної признано „Громадский Голос,“ а припоручено до розширюваня „Житє і Слово,“ „Громаду“ і „Хлопску бібліотеку.“

Кромі того на тім з'їздї повстала окрема партия робітнича (социял-демократи), з чого всї Поляки без виїмки дуже нераді.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 1-го жовтня 1896.

Настає четвертий квартал! Пора відновити передплату! Хто ще залягає з передплатою, най чим скорше присилає нам грошї. Більше чей не потребуємо казати.

Про з'їзд трьох цїсарів в Чернівцях помістили телеґраму з Standard-у не лише черновецькі ґазети, але також віденьскі і будапештеньскі. Ба що більше, у Відни і Будапештї говорять, що заповіджений з'їзд не є так дуже неможливий, як то декому здає ся. Нас би то дуже радувало, коли би наше місто доступило такої великої чести, але поки-що таки не хоче ся нам вірити в правдивість тої сензацийної вістки. Зрештою час повороту росийского царя до дому вже недалекий, ще трохи терпеливости і ми переконаємо ся.

Краєвий президент гр. Гоес повернув вчера пополудни з ловів коло Фрасину.

Австрийску раду державну отворено сегодня торжественно. По трьох місяцях відпочинку сходять ся теперішні посли вповсїдне на сесию, бо вже на весні відбудуть ся нові вибори. Пе-

---

жих вражінь. Житє з відмінами було его силою і его розкошею, але нераз пересувало ся без слїду попри него. Для того не міг запалати великою любовю до неї, хотяй і як увязнила его чутлива первова тканина єї еротики.

Він чув, що тяжко то видобутись з тих обставин; але треба доконче вирватись з них і для того дозрів его плян, виїхати задля студий в заграницю. Старий Рандель дав своє призволеніе до того і тепер залежало від него означити час.

В тім раз прийшов до него Ведель Стенерзен і сказав, що хоче з ним поважно говорити. І власне відносини до Кляри були предметом его розмови. Приятель молодости, що его так любив, слїдив в тишині розвій его, набравши на бали у Юеля першого підозріня. Для него було невиносимим сумнївати ся о чесности Фріца, а причини до такого сумніву бачив він в послїднім часї, хотяй не міг на питанє Фріца відповісти, які.

Фріц дав своєму приятелеви таку зимну і горду відправу, що рівнала ся зірванню між ними.

Але Фріц уважав тепер за відповідне свою подорож привести до ладу. Хотїв скорою постановою побідити самого себе. Зі своїми родичами попращав ся наперед, окрім того зробив кілька потрібних відвідин в столиці, а тепер був з тим самим замїром у Віртів.

В тій цїли вибрав пополудне, коли застав би певно так маму, як і доньку, щоби розлука була коротка і формальна. Але як раз мусїта бути Кляра цїлком сама дома і сама отворила ему двері.

Фріц не мав відваги відразу сказати, для чого приходить, і увійшов до покою, не говорячи про нїчо, крім про звичайні річи. В покою було темнїйше, як на дворі. Густі занавіси притемняли вилазюче півсьвітло, а від печи, де жарила велика груда камінного угля, розходило ся неневне і неправильне сьвітло, що осьвічувало, перекрадаючись через крісло, огнистими промінями єї лоно, коли заняла місце на середині комнати при столї зі своєю робіткою в руках. Она сїла на низький, повздовжний таборет, а він обернув ся плечима до вікон. Він дав їй говорити, дав їй розвести цїле справоздане перед собою, для чого она не хотїла на жаден способ виходити з материю, для чого не може знести того вечірного шитя в охоронцї для бідних дївчат, а вже найменче у пані Ренінґенової. Она говорила живо, розгрівала ся его кождим словом, що він кинув від часу до часу і не догадувалась нїчого, підчас коли він роздумував, в який спосіб має їй подати причину своїх відвідин.

Коли остаточно надалась нагода до того, піднесла ся наглим рухом, оперла ся руками об стїл, вдивилась в него а не спіткавши ся з его поглядом, сказала майже без голосу: „Від'їзджаєте?“

По хвилї усїла знову і мовчала довго, даючи ему вияснювати, що ся подорож давно була уложена, що він хоче задля своїх студий звидїти Нїмеччину, Францию і Анґлію, щоби запізнати ся з видними людьми нового напряму. Она ледво чи чула, що він говорив, се був тілько звук голосу, що звучав їй в ушах. Сама не думала над нїчим особливим, але старала ся зібрати свої думки тілько коло сего одного, що їй видало ся таким страшним, таким убиваючим, а чого вже властиво від давна мусїла сподївати ся. Він опер ся плечима і оглядав єї, як сидїла коло него схилена над своєю робіткою, та гачкувала з особлившим занятем. Сьвітло денне, ставало чим раз слабше, але з печи засяяло ясне сьвітло полумінї, що обляло ярко єї постать аж до голови. Не було видно, що она збліда, але він спостеріг, що єї уста дрожали, майже так мов би сама з собою говорила.

Коли высказав своє і наступила павза, піднесла голову, опустила руки і роботу на подолок і сказала: „Для чого від'їзджаєте — власне тепер?“

Було щось так тужливого і нїжного в тім тонї, коли она се сказала, що Фріца дивно дворушив. Отже она любила его! Се не було простою забавкою. Всьо добре в нїм перло ся на верх, всьо, що дрожало в нїм тепло і нїжно, займило ся полумінем, коли представив собі єї нагло вирвану з чарівного сну і двшену на поталу прагнеташчій прозї Лазума. Не зміг також скрити цїловито свого зворушеня, коли відповідав.

„Тепер найдогіднїйший час для мене їхати, а окрім того есть се найлїпше в кождім иньшім взглядї.“

Она піднесла ся знов нагло і хотїла щось сказати, але не могла. Вибухнула в сльози і майже била ся малими, затисненими кулаками в очи, як би хотїла їх покарати, що зрадили єї.

„Я мушу прецінь їхати,“ сказав він майже нагально і підніс ся, „самі бачите, що я мушу.“

„Мусите — мусите,“ ворготїла перед себе. Потім кинула ся в розпуцї лїктями на стїл і заслонила знов очи руками. Як би она перше висилила була собі, що дійсно его любить, може була би тепер мала досить сили, укрити свої чувства, але она жила властиво без мисли в сні, котрий поволи розвинув ся сильно в

редовсїм має рада державна полагодити буджет на 1897 р. О полагодженю австро-угорскої угоди нема тепер що говорити, она прийде під обради вже нового парляменту. Про проґраму працї ради державної в теперішній сесиї кажуть, що має ся полагодити податкову реформу, закон о своїй і закон о реґуляциї платнї урядникам державним. — Ходить слухи, що німецкі посли з Чехів хочуть вже сим разом відмовити правительству Баденього буджет і будуть против него голосувати. В либеральній лївици вже нераз були такі гарні постанови а прийшло до дїла, все якось складало ся інакше. Впрочім і в лївици наступить вже тепер зміна, бо ті члени лївиці, котрі вибрані до соймів на підставі проґрами німецкої партиї людової, не будуть вже брати участи в засїданях лївиці і мабуть не будуть іти з нею згідно.

З нагоди введеня нової цивільної процедури побільшують число судових ад'юнктів дуже значно не лише в Галичинї, але і на Буковинї. Тепер розписано конкурс на сїм посад судових ад'юнктів, а то в Дорнї, Кімполюнзї, Радівцах, Серетї, Солцї, Станівцях і Сторожинцях. Речинець до 15-го жовтня с. р.

Про загальні збори товариства православних дяків в Кіцмани одержуємо від наочного сьвідка таку допись: Дуже добре зробила редакция *Буковини*, що натякнула на манівці, на які хоче дехто звести наше молоде товариство. Що така погана цїль була і є, про се сьвідчить фактъ, що цїлі збори відбули ся під духовим проводом трех редакторів, а іменно редактора *Православ. Буковини*, *Бук. Вѣдомостей* і *Селянина*. Нас дяків зібрало ся около 70 — *Вѣдомости* написали, що було нас 100, але то так собі прибільшили; та нех вже буде і так! Але *Вѣдомости* не подали цїлком вірно ходу зборів. Отже я доповню дечим цїкавим: Дяк Ґебюк з Брязи взивав всїх, щоби стерегли ся як чуми ворожих нашій вірі і церкві ґазет, а особливо *Буковини*. Але за те нехай дяки побирають *Вѣдомости* і ідуть рука в руку з сьвященіками волоскими! Оттаке напливи п. Ґебюк, бо видно ему не є ясно в голові, що коли дяк в рускім селї іде рука в руку з сьвященіком-румунїзатором, то той дяк не варт називати ся Русином, і его повинен нарід стерегти ся як чужинця. А що п. Ґебюк напав на *Буковину*, котра за всїми справами Русинів щиро вступає ся, за се нема чого гнївати ся на п. Ґебюка, бо-ж він у Брязї у свого духовного отця прецїнь не міг набрати ся рускаго духа, а лише румунїзаторскаго. Сумно лише, що по такій промові кричали „Славно!“ редактори, котрі хочуть навчати руский нарід, як добивати ся свого права в церкві і взагалї в суспільности. А вкінци спитаю, що має добродїйне товариство православних дяків спільного з политикою? — Дяк Максимюк з Кисилева накликував, щоби всї православні дяки вступали в члени политичного товариства „Народной Рады“. Значить і сим разом вмішано политику до добродїйного товариства! Коли аранжери зборів таке намірали, то повинні були скликати віче дяків, а не загальні збори добродїйного товариства. При кінци ще виступив о. Андрійчук з Нових Мамаївців і заявив, що постарає ся о то, аби дякам знижено вкладки в „обществѣ Народной Радѣ“, а „господа“ редактори *Православной Буковины* і *Бук. Вѣдомостей* знижать передплату за свої ґазети на половину (2·50 зр.) Розуміє ся, згадані редактори борзо притакнули, а редактор *Селянина* Білецкий почув ся скривдженим тай став і собі обіцювати знижене передплати, а тимчасом роздавав поміж люди свою ґазету, що ей приніс новну торбу. Хочуть ті панове уцасливити руский нарід і нас православних дяків, то мусять то робити инакше, як захвалюванем гнилої „Народной Рады“ та такими пустими, ґазетами як *Прав. Буковина* і *Бук. Вѣдомости*. Милі братя дяки! Маймо свій розум, розберім докладно, якою дорогою нам іти, чи тою, що веде на погибель народу, чи тою, що має добро народу на цїли.

Люта мати. Варвара Проконів, зарібниця в Станіславові, мала вісїмлїтнього сина Матвія. При кождій нагоді, або коли лиш повернула в злім настрою домів, била і знущала ся над хлопцем в звірский спосіб. В днини с. т. попала она на нову думку. Звязала дитинї руки разом з ногами, кинула еї під ліжко, а сама зачинивши двері пішла на роботу. Хлопець стогнав і плакав так довго, аж се почули сусїди, котрі і найшли хлопця приваленого ліжком вже ледви живого. Кілька днїв пізнїйше та люта женщина привязала хлопця шнуром до стола і так его побила, що на тїлї дитини найдено 50 синців. В такий спосіб катувала она свою дитину вже кілька лїт. Повідомлена вкінци прокуратория зарядила против дикої матери процес, а суд по переведеню розправи засудив еї на 10 місяцїв тяжкої вязниці.

Звірскість. В Пивничній, новосандецкого повіта, допустили ся три селяни страшного убійства. З вертаючим вечером з Угорщини від роботи зарібником розпочали ті три селяни суперечку на поромі, а коли відпливли від берега, стали зарібника бити колами по голові. Зарібник кликав о ратунок, але дармо, бо перевізник сидить в коршмі, або дома. Тому, скоро перестав ся боронити і упав, обрабували его напастники з гроший, які пїс до дому (36 зр.), а відтак вкинули его до Попраду. На другий день рано побігла мати тих опришків на пором, аби змити кров, але на тій роботї прихоплено еї. Повідомлена жандармерия арештувала убійників і они до всього признались. Утоплений труп виплив аж по тижни і на нїм пізнати, як страшно знущали ся опришки над ним. Голова подїравлена, ребра поломані, а на шиї знати слїди від душена. В одїню убитого найдено лише шість крейцарів.

Справа жіночої одїжи. На жіночім конґресї в Берлинї розбирано також квестию жіночої одїжи. Перший промавляв доктор медицини Шпонер і майже всї части жіночого одягу скритикував з практичних, санїтарних і моральних оглядів. Насамперед спідниця — она спиняє свобідно ходити і причиняє ся до забирання пороху. Спідниця повинна би бути зроблена так, щоби стопа могла висувати ся, в кожду сторону отже найменьше на 10 центиметрів відставати від землї. Дальше др. Шпонер зганив гальки, котрі шіснайцятий вік видумав на те, щоби женщини лекше могли удавати, що они широкі в клубах. Ще гірший корсет. Бесїдник демонстрував его шкідливість на кредковім образку Венери медицейскої. Хто — питав він — счислить народи, вичислить імена, котрі виновіли війну корсетови? А однак який малий результат, мимо довгого говорення і писаня. За мало уваги звертає ся також на те, що корсет стїснає ся ще більше під тягаром спідниць. Для теперішної ґенерациї став ся корсет конечним, бо наші донькы і жінки мають мушкули хребтові занадто слабо розвиті. Допервa тогди, коли наші дївчата через ґімнастиковане тїла розвинуть ся фізично нормально, будуть могли обходити ся без корсету. Волосе на голові треба би завивати як найнатуральнїйше, і то без помочи зелїзка, а накривати мягким фільцовим капелюхом аби хустков, не якимсь гніздамн птичими та цїлими огородами цьвітів. Наконець шпильки до волося, вуальки, невідповідні плащі і за високі обцасн були предметом бесїди професора, по котрій буря одлесків розлягла ся по сали. — Ще більше і голоснїйше признане добула собі пані Сара Предьсон. І она признала, що теперішний одяг женщин анї практичний, анї не причинює ся до здоровля. Спідниця лишить ся все символом жіночої безрадности і залежности. Один славний лїкар сказав; що доти не повірить в еманципациню женщин, доки они цїлими годинами будуть мусїли шукати кишеней в спідниці. Нинїшна мода приневолює тримати ся так штивно, що вкінци можна би повірити в гіпотезу Дарвіна, що дїти родять ся з штивними руками. Мужеский одяг є рішучо практичнїйший, але він анї не так гарний, анї естетичний. Длятого новий одяг жіночий не повинен брати взірця з мужеского. Жіночий одяг в будучности має бути инший. Костюм циклїстки есть практичний і шиковний, але що з того, коли на жаль він приміненнй до смаку зїпсованого корсету. За найздоровший і найвідповіднїйший треба признати одяг кородевої Людвики, помиnувши лиш декольте. — Отже бесїдниця припоручила заложити досьвідну стацию для розумного жіночого одягу. — В дискусиї забирали ще голос: др. Краевска з Босни против корсету; др. Хатіцеан з Тіфлїсу обговорював справу жіночого строю з становища кліматольоґічного. Панна Бона Найсер радила одяг циклїсток, до котрого не треба гальки і корсету. Остання говорила панна Карстен і з жалем заакцентувала, що жінка доси все ще остає в дуже великій неволи у дравчихи.

дїйсність. Нагальна, кровиста натура не могла сего знести, коли так нагло спізнала свою любов і так нагло побачила вирване те чувство, що чим раз сильнїйше розвивало ся.

Аж тепер пізнала она, так їй здавалось, по що она жила, і що она буде мусїла терпіти. Находило на ню щось, як би мусїла себе кусати, колоти, бити, тілько щоби не чула того, що тепер відчувала, а що грозило їй загубою.

„Бувайте здорові!“ сказав, а его зворушене не надало словам стілько мягкости і лагідности, що они мали противний наслїдок від того, якого сподївав ся. Він хотїв стрімко урвати, виратувати себе і еї з тої ситуациї, котра перейшла на цїлком инше поле, а не на забаву, котрій до тепер они віддавали ся.

Підносла ся на нїв і глянула на него. Він стояв там, осьвітлений ясним, теплим, червоножовтим сиєвом, в котрім его хороша постава і милі черти відзначались в острих контурах і видавали ся ще делїкатнїйші, коли его очи горіли в вогкім, слезнім блеску. Так гарним не бачила его ще нїколи перед тим і она спустила взір. Не хотїла его бачити, але еї погляд упав на его руку, що держалась крісла; яка делїкатно вирізьблена, первова і хороша була она, коли камінь на его перстени горів, як его очи.

„Бувайте здорові!“ повторив і зробив малий крок до неї.

В тій хвилї підносла ся і хотїла також сказати ему „пощайте“, але слово задержалось на еї устах, а сльози ринули знова.

„Не можу,“ сказала і оперлась рукою об стіл.

Він не знав добре, що она розуміла, чи може чула, що опускають еї сили? А міг се подумати, бо була така зворушена, і ему видалось мов би она заточила ся. Він приступив скоро оден крок і обняв рукою еї стан.

Тодї положила она плачучи голову на его плече і сказала тихо: „Ти ідеш!“

Се було перший раз, що она казала „ти“ до него і она заледво, чи знала се.

„Не плач!“ просив він а она глянула ему в лице, коли він похилив до неї голову.

Схилив еї низше і они чули взаїмно свій віддих. Нечов жаріюча, горяча сїтка, окружала їх і засланяла спільно. Коли глянув в ті брунатні, великі очи, що не мали ні закиду, ні просьби, ні слова, тілько спочивали в его, як глубінь забуття, як почув буйне волосся притиснене до свого рамени, як побачив осліплюючо білі зуби, що блистїли під маленькою, розкішно вигнутою губкою, чиж міг він інакше, як еї малі усточка, еї очка, се волосячко, еї личка цїлувати, коли они горіли під его пестощами? І він шептів їй, яка она гарна, як она мягко лежить в его руках і як се чудово слухати, як еї серце бє ся коло его.

Сї слова плили як музика в еї душу, як тиха, нїжна, давно позабута мельодия, що вириває в далекій, далекій згадцї на зворушеня упоюючої години радости. І она не тямила вже, що він мусїв їхати, она не тямила вже, що була така нещаслива, така у розпуцї, така опущена!

Она не тямила навіть, що була сама одна дома.

(Дальше буде).

Телєґрами „Буковини“.

З дня 1-го жовтня 1896 року.

Рада державна.

Відень. Нині предложено радї державній проект буджету на 1897 рік; він виказує

692,161.185 зр. видатків, а доходів 692,703.959 зр., отже надвишка в доходах виносить 542.776 зр., від торішного буджету о 191.636 зр. менше. Загальні жаданя міністерств вищі від торішних жадань о 26,889.405 зр. задля ріжних великих нових видатків.

Сіная. Попрощавши ся сердечно з румунським королем і князем Фердинандом, серед гучних оваций, від'їхав цісар Франц Йосиф на дворець, котрий був осьвітлений бенгальским сьвітлом і украшений. Музика відграла австрийский ім. Також м. Голуховскому устроїли овациї. Всї стациї аж до границї були украшені і ілюміновані. В Предеалю сьпівали школярі австрийский ім.

Танґер. У Фезї згоріла цїла жидівска дїльниця, богато людий погибло. Пятьсот людий леви одягнених утїкло на поля.

Аберден. В концертовій салї вибух вчера огонь. Богато людий попарило ся; кажуть також що й погибло богато.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця" бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА"

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку"

для молодіжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за річник, а всї 7 разом за 7 зр.

З пересилкою почтовою 7 зр. 30 кр.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операцийна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университеской *Більрота-Ґуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях,** улиця Мецґера ч. 25.

В справі приниманя хорих і иньших інформацийтреба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (50—100)

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта", а виконана в лїтоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти" і передплатників „Зорі" 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї" у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

П. Т.

Отеим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести від моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім заявляю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовлена і пишусь з поважанем

Стефан Ґаіна.

„Днїстер"

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариати всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови"** можність обезпечувати і виплачувати і **найвищі суми**

Полїси „Днїстра" приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечати ся **через „Днїстер"** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер", стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентована **по 5** процент. Ґваранция цїлковата. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько кластителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлсне **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер" не є заступлений, приймають ся.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської **„Царівна"** вийшла накладом „Буковини" окремою книжков, котра має 424 сторін, вісїмки, і **коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна" так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакциї „Буковини". Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Кониського **„В день сьвятої волї"** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Ґаіна **„Перші Зорі"** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані	Відходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁷ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²² 5³⁸	
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлібоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Ґлібоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶	
З Новоселиць, Садаґури	. . .	. . .	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць	. . .	. . .	4³⁰ 6²¹

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 208. Чернівці, субота дня 21. вересня (3. жовтня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рубаїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Черновецкі новини.

Новий пейсатий противник.

Маємо нового противника! Кажуть, що після числа противників чоловіка або партиї пізнає ся его значіне. В такім випадку значіне руских народовців буковинських досить велике, коли против них ідуть Волохи, недоварені москвофіли, жиди і — богато иньших сердечних приятелїв, що раді би нас утопити в ложиї води. Против нашої ґазети *Буковини* з ґазет черновецких воюють: Буковинскій Вѣдомости, Православная Буковина, Селянинъ, Buk. Post, Desteptarea, Gazeta Bucovinei, а в остатних часах і Bukowinaer Rundschau. Щоби упорати ся з тими ріжнородними ворогами у себе дома (бо в самих Чернівцях) — треба немало передовсїм терпеливости і холоднокровности. На щасте всї ті противники так мало знають, що і в борбі повинна бути етика і справедливість, що майже без виїмки все перевертають правду до гори ногами — і роблять неможливою всяку людяну виміну гадок.

Є противники, з котрими — як то кажуть — годить ся сперечати ся з капелюхом в руцї, бо хоч они иньшої думки, але гідні поважаня; — а є знов противники, для котрих зневажливе мовчанє є найлучшою відповідию. У них почутя справедливости і людяности не глядай, до совісти їх не промавляй, бо то на нїчо не здасть ся; красше місце в ґазетї заповнити щоденними новинками, як заводити спір з такими противниками. А такими суть вичислені перше черновецкі ґазети.

Три з них, Бук. Вѣдомости, Buk. Post і Buk. Rundschau, сотворили тепер тїснїйшу спілку під протекторатом бар. Мустаци, і посполу передруковують свої напасти на Русинів. Наступають іменно тепер вибори і до ради міста Чернівців і до ради державної, отже бар. Мустаца уважав за потрібне приднати ще на свої услуги і Buk. Rundschau, аби мав трийцю ґазет на свою оборону.

В тій ґазетї дістали ми нового пейсатого противника. Рация істнованя сего противника така: Пан Гершко Чоп, властитель друкарнї в Чернівцях, славний у всїх товариствах зецерів яко великий „добродій“ їх, видає собі свою ґазету. Чому би не видавати, коли то чистий інтерес? А щоби інтерес ще лїпше йшов, то він за відповідну цїну відступає ґазету, кому треба на услуги. Отже Buk. Rundschau служить раз Румунам, потім іде против них, далї пережие знов яку иньшу метаморфоу, відповідну до „впливу“ в кишеню — і все те без найменьших закидів совісти. В потребі пан Гершко Чоп, подібно як редактор Buk. Post Моріц Штекель, перекидають ся нараз в великих оборонців православної віри і на вдивовижу сьвітови хотять бути більше православними, як самі сьвященики. Справдї ein Schauspiel für die Götter!

Так отсе в остатних часах зчудувало нас не мало, що нараз Rundschau стала так дуже придивляти ся руским справам і то через окуляри Мустаци. Досьвідні люди, що бачили вже ріжні метаморфози сего брукового письма, пояснили нам, що нема чого чудовати ся і що треба тілько більше заплатити, а Rundschau готова зараз перекинути ся на найбільшого прихильника Русинів. Що то п. Гершкови шкодить? Аби інтерес ішов!

І промавляй до совісти такого пейсатого противника! Шкода заходу!

Ъ і Ъ.

І „Буковинскій Вѣдомости і „Православная Буковина“ дали би ся за з повісити. В оборонї памяти і слави сего нїмого покійника они проляли кілька коновок слїз, списали кілька горців атраменту, а на „фонетиків“ накидали ся тілько болота, що задля сеї памяти покійника Иора, задля спільного ворога і однакового способу борби, та ще й на підставі пословиць: „Яке

---

14)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Жр. Вінторієльма.

(Дальше).

Фріц відїхав був уже від довшого часу. Поїхав другого дня по тій сцені, що ми от що лиш описали, і прямо спішив ся віддалитись. Також і у дорослих пробуджує ся часом з дитиньства трохи сумлїня. У дитини не видає ся можливість караючих наслїдків нїколи так грізно ясною, як безпосередно по злім вчинку.

Фріц був досить в лїтах, але коли заколисував до сну свое сумлїне фільозофічними поглядами, страхав ся по дитячому перед конвенціональними наслїдками. Як хто задзвонив при дверях, зривав ся зі страху, чи не несе ему листоноє листу від Кляри, або — що було би ще гірше — чи не стоїть на дворі пані Віртова і не глядить за ним своєю чорною кляпою на оцї.

Виходячи, оглядав ся осторожно довкола, щоби не спіткати чогось неприємного; нїчо ему не помагало, що встидав ся сам перед собою. Сей повтаряючай ся, наглий страх прийшов на него несподївано, Бог знає відки. І длятого спішив ся утечи з міста.

А він не потребував обавляти ся жадної пригоди. Кляра не думала жадного листу писати до него, а пані Віртова не знала о нїчім.

Так само нагло як Кляри сильне зворушене, прийшла у неї реакция, а коли побачила по безсонній, болїсній ночи розвиднюючий ся ранок, стала о кілька лїт дозрілшою. Що Фріц не любив еї цїлим серцем, розуміла тепер так добре, як те, що она ще его любить. Але она чула тілько огірченє для него і страх за себе саму.

А Фріц подорожував і вже не було его богато днїв, а она не думала навіть про него, так само як про Аазума. Кождого разу, як він приходив до них у дім, ставало для неї офіціяльне відношене їх заручин чим раз більше невиносиме; він здавав ся їй зі своєю тихою, незручною преданностию на конець майже ідіотом.

„Она певно нинї не в найлучшім настрою,“ відзивав ся він часами тихо до пані Віртової, котра також по трохи розуміла, що він думає під тими словами, але Кляра не могла нїчо більше сказати, як те, що нїчо не стало ся.

Але одного дня, як була сама з Аазумом, запитала ся, чи схоче на разї задержати в тайнї се, що она хоче ему сказати, а коли він прирік, заявила, що не може его любити.

Як би фунт кави спав нагло з марки на шістьдесять фенників, не був би він гірше скаменїв з задиву. Гладив рукою ясне, тонке волосе, а на его лици розлив ся вираз, котрий після его внутрішних чувств повинен би бути сумний, зворушаючий, а на жаль так само міг глупим видати ся.

„Але-ж ми прецїнь заручені,“ сказав по малій павзї. „Прецїнь не думаєш, щоби...“

„Я не любила тебе нїколи, як повинна була, сказала, не зводячи очий від своєї робітки. Сидїла саме на тім місци, як тогдї пополудни, коли Фріц прийшов до неї; — і она спаленїла, пригадавши собі на се; але ся зміна краски відповідала зовсїм до ситуациї.

„Не можу того зрозуміти,“ сказав Аазум тихо.

Могла казати, що хотїла, він не розумів еї. Не міг на жаден спосіб зрозуміти, чи се она говорить правду. Тому мусїла ужити послїднього способу. Він прирік їй наперед, що хотяй би і якого набрав переконаня про ню, однак нїколи не скаже про те нїчо еї матери і чула інстинктовно, що той повільний і неповоротний, але праведний чоловік дорожить своїм словом.

Она оповіла ему всьо. Був се страшенний удар для Аазума. Цїлий склад его щастя спалив ся без забезпеченя. По що він має ще працювати? Ся любов була всїм для него! Не для себе самого, але для своєї любови купував він і продавав. Як ему удалось в дотепний спосіб купити товар від хлопів о кілька фенників низше цини торгової, оправдував ся в своїм тихім сумлїню тим, що зиск складає для Кляри. Коли цїлком не відпродував товару prima якости, потїшав ся чесний чоловічок тим, що ему се простить ся задля Кляри, задля его великої любови. Тепер може замкнути свою крамницю; его житє не вилачувалось ему.

Бо всьо був би зніс сей чоловік від неї, з нею і для неї, тілько не се, щоби его ошукала в такий спосіб.

Любив еї, однак не міг собі вже предста-

їхало, таке здибало“, ті дві ґазети повинні бути найбільшими приятельками. Тимчасом так не є.

„Православній Буковинї“ не подобає ся і „Народна Рада“ тутешна (москвофільска) і редактор „Бук. Вѣдомостей“ з „утиним (качачим) носом“ — так его в ґазетї своїй назвав, — не подобає ся і Тиміньский і его полїтика — одним словом, редактор Козаркевич щось „чує“ до таких самих, як він, поклонників *йора*. Так само „Бук. Вѣдомости,“ хоч як їм то немило кидати ся на поклонника *йора*, від часу до часу жменю болота кинуть і в его бік.

Що за морока? Видко, одно *з* не єсть таке, як друге *з*, хоч як они з лиця до себе подібні. Звістна річ, трудно знати, чому они до себе серця не мають, але справдї, варто їм подякувати за ті веселі хвилї, які они подають читаючій публицї своїми суперечками. А й в поважних річах варто їх часом послухати. І так в „Православній Буковинї“ читаємо, що говорив редактор Козаркевич на зборі „Народної Ради.“

„Тогди каже, коли Румуни зуміли в соймовій більшости при помочи наших послів (значить Тиміньского і Воляна) осягнути все, чого їм тілько забагало ся, наші посли вдоволяють ся лише величанем кількох ялових, а почасти навіть скандальних своїх промов, (як „преславна“ промова Тиміньского, що закінчила ся словами „Ich habe geheiratet und Punktum!“) і гончарекою школою у Вижниця — в ґазетцї, лише на ту цїль нанятій і підтримуваній. Они вважають навіть непотрібним явити ся хоч би один раз перед своїми виборцями, щоби здати справу зі своєї „дѣяльности“ і вислухати бажань своїх виборцїв, хоч они підчас виборів дали слово чести, що будуть то часто робити.

Чи они подумали о тім, що та гончарека школа — та сама собою гарна річ, придумана певно мозком хитрих румуньских шовінїстів,— то лиш пісок в очи нашого народу, аби Волохи могли собі заложити румуньску школу виробів з дерева в Кімполунґу?

Таке поведене наших послів тим сумнїйше, що в виду нього представляють ся мнимі і обманчиві успіхи україноманів, тих польских і езуїтских башибожуків (sic!), *величезними і правдивими успіхами і приманюють таким способом не мало короткозорих в україноманьский табор. То найсильнїйша вода на нововерский млин.*“

Справдї, п. Козаркевич гідний „громкого одобренія і рукоплесканія“ за ту отвертість. Так єсть, ми „україномани“ працюємо і збираємо успіхи; а кацапня лиш доказують, що то „дѣйствительно безумиє, невѣдѣніе и даже безхарактерность писати „русскій“ через одно *с*.“ На таку полову розумні люди не ловлять ся.

Дещо веселого.

Наконець черновецких новин подаємо дещо веселого, як два йори сварять ся, хто з них лучший. В 18. числї „Православной Буковины“ в переписцї редакциї читаємо такі приспівки п. Козаркевича до п. Тиміньского і редактора „Бук. Вѣд-ей“. Подаємо в оригіналї в черновецко-московскім жарґонї, бо так сьмішнїйше:

„Извините, — пише редакция до когось — що мы не можемъ помѣстити Ваше письмо въ нашу редакцію подъ заглавіемъ: „Трошка Туманскій, чи таки цѣлкомъ Туманъ“? и съ девизомъ:

„Съѣхался Оселъ изъ мясной
Съ Туманомъ изъ кушнерской
Будто-бы въ Заставнѣ
и т. д.“

въ нашей газетѣ, такъ якъ оно представляется полемикою изъ пасквилемъ въ „Буковинскихъ Вѣдомостяхъ“ подъ марков: „Изъ Заставны“. („Трошка розумне, чи цѣлкомъ дурне?“) и съ прежними пасквилями „той „газеты“, а мы считаемъ подъ нашею честью полемизовати съ упомянутымъ свисткомъ.

Если Вы призадумаетесь надъ тѣмъ, кто состоитъ издателемъ, собственникомъ и властителемъ (!) той „газеты“, кто ю пишетъ, а кто ю содержитъ и поддерживаетъ, кому она дѣйствительно служитъ, а кому лишь для „людского ока“ и на обманъ, надъ ея подлыми искаженіями и перекручиваніями и уличнымъ тономъ, то Вы не сможете не признати, що упомянутая „газета“ не въ состояніи оскорбити насъ, изъ дѣда-прадѣда коренныхъ православныхъ Буковинцевъ, щиро, ревно, неустрашимо, серіезно, честно и прилично трудящихся около „Православной Буковины“ на благо нашего несчастного народа, и що намъ не слѣдуетъ ставати на поединокъ съ такого рода „газетою“ якъ „Буковинскй Вѣдомости“!

Так судить навіть „Прав. Буковина“ про „Буков. Вѣдомости“. І заводи з ними серіозну обміну думок!

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 2-го жовтня 1896.

В справі фінансових прокураторий. Аби зарадити раз на все дуже злим виглядам на аванс при фінансових прокураторіях, намірено в 1897 р. значне побільшене урядників при тих прокураторіях. А іменно буде більше о 1 радника двору, 10 старших радників, 17 радників, 9 секретарів і 7 адъюнктів (новокреовані посади замість теперішних концепістів). Ад'юнкти дістануть 600 зр. річно платні. Сим хоче держава бути справедливою супротив урядників фінансових прокураторий за те, що мусять мати цїлком спеціяльну кваліфікацию, а заразом щоби придержати молодших урядників при тім становищу, бо ті стали втїкати до суду, де тепер лїпші виглади на аванс. Старші фінансові радники, котрі через пять лїт були фінансовими прокураторами, дістануть особистий додаток річно 500 зр. Як бачимо, сим справдї зарадить ся лиху, котре відстрашувало молодих людий від тої служби при фінансових прокураторіях.

Важне рішене. Міністерство судівництва рішило на дотичне запитане одного висшого краевого суду, що той один рік, який має судовий практикант служити яко добровільний охотник в війску, не має ся вчислювати до лїт служби, коли практикант ще не скінчив потрібної до авансу практики; коли-ж той час практики минув, то має ся рік, вислужений в війску, вчисляти до

витя, як би она була его жінкою. В понятю про чесноту любови лежав у того чоловіка дивний рід характерности. Богато иньших було би на его місци мовчало і простило, але тут навіть не помогло би і се, бо она прецінь не хотїла его, думав він.

„Се дуже дивне,“ сказав его перший субект Андерзен кілька днїв пізнїйше до хлопця.

І се було дїйсно дуже дивне, бо він ладив великий біляне та спішив ся его покінчити. Вечером третього дня, коли субект і хлопець замкнули склеп, віддали касу і віддалили ся, просив Аазум свою господиню, щоби принесла ему вечеру до контори. Се лучало ся часто, коли він працював над книжками і було знаком, що хоче бути неперешкоджений.

Лишивши ся на самотї, ходив поволи і спокійно від каси до пульта і назад до каси з одною великою книгою за другою. Нотував, сумував і рахував, а потім клав знов кожду книжку на своє місце. Коли би хтось придивляв ся ему, був би не міг нїчо иньшого подумати, як те, що він занятий, як звичайно, своїми книгами. Бо і перейшов він вже перед тим найтяжшу борбу. Ночи були майже всї безсонні, днї бездїльні, але сам з собою обчислив ся, що не може довше жити. Коли умре, тодї не буде нїкого, хто би знав причину, крім Кляри. Мати не дізнаєть ся нїчого, а другі будуть думали, що се приступ божевільства; всьо видалось би дуже природно. А жити не мав нїяк сили, коли все пропало, для чого він жив.

Виготовив всї рахунки і вложивши останню книгу до шафи, вибрав з найдальшої передїлки малий револьвер і малу бляшанну пушку. Сї положив на пульт. Потому отворив пульт і витягнув червону сафіянову нотатку, котру провадив, щоби завсїгди скоро перегляпути стан своєї торговлї. Переглядав свої примітки олівцем писані, додав ще ту і там дещо, а потому написав на першій, чистій сторонї книжки слїдуюче:

„Коли я вже буду неживий, бажаю, щоби мій приятель купець Андрій, Матвій Шулярунд заряджав і полагодив мою спадщину, з котрої випаде після виказу сеї книшки в приближеню межи сто пятнайцять а сто двайцять тисяч корон остаючого маєтку. Записую сей маєток містови Християнії, але з постановою, що проценти мають поки-що дочислятись до капіталу; коли-б міжтим показалось, що панна Клара Матильда Віртівна, моя наречена, в відношеню до єї роду і виховання — однаково чи замужна, чи незамужна, — потребувала би удержаня, мають виплачувати ся річні проценти для неї в місячних ратах. По єї смерти мають ужити ся проценти істнуючого капіталу на виховане дївчат з міста Християнії.“ Додав ще кілька подрібнїйших заряджень, а остаточно в віддїльній стрічцї:

„Боже, буди милостив душі моїй!“

Коли се написав і підписав, заложив знаком книжку, положив ключики до огнетревалої каси в шуфладку, котру замкнув, полишаючи ключ в дірцї. Потому написав лист до свого субекта Андерсена, де може всьо найти, і що має робити. Сей лист поставив запечатаний на ладу. Поглянув на годинник; було близько перед четвертою, отже день мусїв вже сїріти, бо се був початок мая. Ще раз кинув оком на стінний календар, на котрім були вписані днї речинців сплати его векслїв, підчеркнув найблизші червоним олівцем і положив книжку на стіл.

Потім вийшов знов до склепу і встромив два китайскі яблока до кишеней, до сурдута, розтворив свою нотатку, щоби переконати ся, чи суть там візитові карти, щоби могли его пізнати, а потому пішов назад до контори, сховав револьвер і бляшанну пушку до другої кишеней і згасив потому ґаз.

Коли замість сьвітла настала нараз зимна темнота, найшов на него ляк, як би вже окружала его темнота смерти.

Він упав на стілик до писаня і чув ся дуже зворушеним; здавалось ему, що давить его щось за шию.

Він заслонив твар руками і шептів: „Боже допоможи! — Боже допоможи!“

Але се мусїло скінчитись; підніс ся, взяв капелюх і нагортку і пішов найперше через свою спальню, де станув і оглянув ся навколо себе, аж задержав ся очима на портретї матери — тодї заплакав. Але потому пішов дальше через сьвітлицю і коритар, замкнув двері від подвіря і отворив фіртку до улицї.

Ішов в ранїм сумраці пустими улицями і чув, як ему було немило слухати відгомону власних кроків. Ішов дальше, і дальше, не подибуючи нїкого. Аж по довгім часї почув, як хтось в землї лупав і копав; се гудїло, мов би гробар копав собі свою власну яму і ся гадка дратувала его більше, як передше тишина, хотяй міг був собі легко подумати, що се копають тілько за зіпсутим водяним проводом.

Коли вийшов за місто, зробив ся вже день і він ішов повільнїйше. Ранок видавав ся ему такий чудово красний, воздух такий прозорю чистий, але на заході запримітив над далекими, синявими горами тяжкі темні хмари. З давної

служби і однорочник навіть може авансувати в часї військової служби.

Зрадив ся. В процесї о рублї, котрий недавно тому відбув ся в Коломиї, обжаловуючий др. Дудикевич мав довшу промову, а між иньшими сказав таке: Довідавем ся власне з дневників, що Поляки у Великій Польщі беруть від росийского правительства рублї на народну аґітацию против ґерманізациї. Не знаю, чи то правда, але я бажав би, аби так було, бо ті рублї могли би стати початком початку до вашого (Поляків) зближеня до Росиї.“ Сим мимохіть зрадив др. Дудикевич, що уважає побиране рублїв від росийского правительства зближенем до Росиї. Га, коли так, то вже розуміємо, чому москвофіли так дуже зближують ся до Росиї...

Знов заборони віча. На день 28-го вересня було скликане віче до Дрогобича, а на день 29-го вересня до Жидачева, однак староства заборонили ті віча.

Реформа системи численя часу. Француз Етієн, депутований з Орану в Альжирі і бувший віцепрезидент палати депутованих, рішив ся внести в палатї проект зміни численя часу на десяточний. Тілько один одинокий час лишив ся при давних традиційних мірах; у всїм иньшім винерли їх обчислюваня в системі метричний, бодай у Франциї і в романьских краях. Примінене десяточної системи численя часу вимагало би ділити день на 10 годин, годину на 100 мінут, мінуту на 100 секунд. П. Етієн проектує скликати підчас міжнародної вистави в Парижи 1900 року в тій справі конґрес, щоби то нове числене часу приймили всї держави без найменьших похибок.

80 обжалованих. Перед станїславівским судом відбула ся у вівторок карна розправа против 80 міщан з міста Галича, обжалованих о публичний ґвалт, котрого допустили ся тим, що викопали вбиті радою громадскою палї на громадских ґрунтах і порубали їх. Міщани перше уживали ті ґрунта, але тепер громадска рада призначила їх на виарендоване. Коли прийшли робітники орати ті ґрунта, обжаловані прогнали їх силою так, що не можна було ґрунта передати арендарям. Міщани боронили ся перед судом самі і толкують своє поступоване тим, що уважають ті ґрунта своєю власностию. Треба ще додати, що їх рекурс до найвисшого трибуналу против згаданого рішеня громадскої ради полагоджено в їх користь. Розправа тревала коротко, бо обжаловані майже всї признали ся до вини. Суд увільнив 10 цїлком, а решту 70 міщан засудив на арешт від 3 днїв до 5 тижнїв.

О женщину. Оногди в ночи прийшло в Бродах до бійки межи робітниками а вісьмома вояками з тої причини, що один з вояків зачіпив жінку одного робітника. Вояки утїкли перед оружними в каміне і коли робітниками, однако один вояк ударений каменем в голову, упав і сконав на місци. Робітників арештовано.

Добра мама. Перед трема роками осїла в містї К. вдова по високім уряднику з своїми доньками Анною і Климентиною. Они винаймили гарне помешкане і жили взагалї по паньски. Видко було, що панї Г. хотїла видати свої доньки; она сама була ще досить гарна помимо своїх 40 лїт. Гарна Климентина мала богато женихів, між ними урядника П. Він вкінци заручив ся з нею і так минув один рік. Але він мав довги та надїяв ся, що приданим Климентини зможе заплатити їх. Одного-ж дня заявила ему панї Г., що еї доньки дістануть придане аж по еї смерти. Урядник П. написав прощальний лист своїй Климентинї і щез не знати куди. Бідна Климентина журила ся дуже, бо щиро полюбила того гультая. Минувшого місяця виїхала панї Г. до Будапешту, як казала, на виставу. Сими днями прийшов від неї лист з Америки, в котрім доносить, що віддала ся за того урядника П. Климентина пропала від того дня без вісти.

Друкарскі похибки. В статї „Наші рутеньскі радикали“ в числї 206 закрали ся дві важнїйші похибки, котрі просимо ласкаво поправити. А іменно на першій сторонї в 2-ій шпальтї 8-а стрічка з долу має бути замість „вихідною дорогою“ — вихідною точкою; в 3-ій шпальтї в 6-ій стрічці замість „в аґітаторскім фосфорі“ — в аґітаторскім ферворі.

Сегорічна зима. При наближеню зими розписали ся заграничні часописи о віщованих метеорольоґів, що сегорічна зима буде мабуть дуже остра. Деякі метеорольоґи опирають свої пророковання на тім, що в сім роцї упали в горах незвичайно вчасно снїги, а богато родів птахів відлетїли скорше як звичайно в теплі краї. Має то бути певною заповідию великих морозів. Величезні спеки, які сего лїта панували в многих місцях землї, навіть в полосї умірений і північній, дають деяким метеорольоґам причину здогадувати ся, що зимою будуть великі і постійні морози. Але нїгде не були спеки так великі, як в Сполучених Державах, де тепло сонїшного проміня доходило часом до такої висоти, що годї було видержати під отвертим небом. В Новім Йорцї — як пише часопись La Nature — збільшила ся в сім роцї смертність три рази задля нечуваного горяча. Досить сказати, що за десять днїв від 12-го до 22-го серпня померло там від сонїшного пораженя 617 осіб. Коні, пси і коти гибли тисячами, а в підміских околицях лежали кіньскі трупи по дорогах, бо нїхто не хотїв їх закопувати, тілько їх було. Наслїдки такого незвичайного явища природи дали ся скоро чути, бо у всїх галузях людскої працї показав ся застій. Тому сеї зими мають ся взяти під розвагу замітки метеорольоґів, щоби розслїдити, яку звязь має лїтна спека з погодою в зимі.

Мошкова пісня. В найновійшім 18-ім числї *Зорі* находимо між творами Руданьского таку сьмішну пісню залюбленого Мошка:

Залюбив ся Мошко
У нашу дївчину,
Сидить тай сьпівае
В лихую годину:

Сьвітить місяць, сьвітить,
І сонця не треба, —
Він не впаде з неба,
Бо добре держить ся.

Ой там край Дунаю
Голуби лїтають, —
Най собі гуляють,
Бо я їх не пійму.

Сїв заяць на дубі,
Оріха кусае...
Бо він виглядае
Милої коханки.

Сїв заяць на дубі,
А я коло дуба.
Як ти мені люба,
Сказати не можу!

Бідний Мошко!

На нашу бурсу прислав п. Гиполит Омельский з Заставни складку 2 зр. 20 кр., зібрану в Василеві на храму в домі п. М. Кракалїв. На ту цїль зложили пп. Г. Омельский 20 кр., Андрій Зугаевич 50 кр., Евгеній і Дмитро Томоруги по 15 кр., Юрій Томоруґ 40 кр. Питро Войновский 30 кр. і М. Кракалїя 40 кр., — П. Альбин Петрачик з Самушина прислав складку на бурсу 3 зр. 40 кр., на котру в домі надучителя Ник. Спинула в Чорнім Потоцї зложили сї пп.: Н. Спинул 1 зр., Оскар Кантор 50 кр., О. Спачинський, В. Тимкович, І. Чая, Д. Омельский, Ат. Гнат — всї по 20 кр., Ем. Кавтиш 15 кр., Ем. Тимкович 50 кр., Альбин Петрачик 25 кр. Окрім того прислав уч. Володимир Григорович з Чорногузів 50 кр. Разом зложено доси на бурсу **723 зр. 30 кр.**

Померли: о. Іван Венгринович, гр. кат. парох в Далієвій, яслиского деканату, в 78-ім роцї житя, а 52-ім сьвященьства; — Евгенія зі Шкурганів Романовска, жена гр. кат. пароха в Ярославі, в 27-ім роцї житя.

привички почав думати про весняні засїви, про погоду та про цїни збіжа. Він бачив прецінь також там високо живучих людий. Коло одного дому, попри котрий він переходив, стояла якась жінка і мила дереване начине, а два брудні бахорі сесали пальцї і глупо витрїщились на него. За домом чув він шелест орючого плуга; коні форкали і сапали; плугатор зробив перестанок, щоби обтерти собі руков пїт з чола; потім приложив брудну, сїробрунатну руку як дашок перед очи, щоби побачити, хто се так рано йде дорогою.

Аазум станув і поглянув далеко понад околицю, що розпростерла ся перед ним, від сьвіжо з'ораного поля і поміж яснолисті дерева, понад сьвіжо зеленїючі луки і далеко ген аж до полонин з темними, сосновими островами і горами в задї, що змінялись в красках від синьозеленої аж до жовто-брунатної, після того, як падали сонїчні промінї на широкі маси і на сосновий лїс.

Єго очи вдивляли ся довше і довше, хотїли всї гори розріжнити від себе, але нарештї затримались на синїх тонах, де найвисша гора лучилась з небесами в далеку, далеку нескінченість — нескінченість, так есть! Що прецінь було там дальше за тим, поза простором небесним? Нескінченість!

Єму було спішно, відвернути око від того виду і він звернув єго знова на дерева, що росли недалеко, та на плоти з тернини. Може таким от тернем вінчали колись Ісуса Христа.

Ісусе Христосе! Що Він сказав би до єго заміру?

„О, Він прецінь умер за нас всїх, Він молить ся за нас всїх, Він не буде строгий супротив мене,“ подумав Аазум і пішов дальше.

Трохи дальше повисше лїса було місце, котре Аазум вибрав собі: цїлком малий, зелений платок землї, на котрім лежав великий камінь польний і звідки можна було видїти дорогу. Вийняв револьвер, положив его на камінь, посунув его трохи дальше на гору, щоби не зсунув ся, виняв потому бляшанну пушку з патронами і набив дві цївки. Хотїв випробувати оруже на дереві, потиснув — справдї, пішло цїлком добре, зі смереки розлетїлись кавалки кори на всї боки. Стебельцем змірив, як глубоко застрягла куля. Добре, она мала силу! А друга так само!

Потім набив всї цївки, а коли вже і то скінчив, сїв на камінь і положив револьвер коло себе.

Тепер отже мало стати ся. Потім зачав, щоби сказати правду, обгортати его фізичний страх. Єму робилось горячо і зимно і знов горячо, а потім се був прецінь великий гріх, що він хотїв доконати! Чи не лїпше, залишити се і красше терпіти і тривати, хоть і як оно прикро. Тепер хотїв він, по правдї взявши, дуже радо жити. Чому як раз ті малі пташки там на галузях цьвірінькають так, чому як раз тепер так сьпівають і виводять так радісно свої пісні по цїлім лїсї? Так було тихо, коли дались чути перші два вистрїли; тепер здавало ся, як би птахи сьпівали з подвійною силою. Чи не можна би зробити, щоби жите пережити?

(Дальше буде).

Наука, штука і лїтература.

Per pedes apostolorum. Під таким заголовком вийшли яко відбитка з „Зорі“ під доглядом Василя Лукича образки з житя духовенства на Украйні Володимира Левенка. Книжка має 106 сторін 8° і коштує 30 кр.

Зоря ч. 18 з дня 27-го вересня с. р. містить вірш А. Бобенка: „М. Комарови“; — продовженє повісти Івана Левіцкого „Не той став“; — продовженє нових поетичних творів Степана Руданьского; — образок з галицкого житя Мирона Кардуби „Бобо“; — конець прислави і сьпівомного перекладу Степана Руданьского „Ігор Сіверский“; — розвідку М. Комара „Ненадруковані вірші П. Гулака-Артимовского“ та Гулака вірш „Глек“; — біоґрафічну розвідку А. Кримского про Михайла Комара; — вкінци хроніку і бібліоґрафію. Образків поміщено

в сім числі три: портрет Михайла Комара; „Болди в Бубницу коло Болехова“ і „Водопад грамітний коло Дори“.

Телєґрами „Буковини“.

3 дня 2-го жовтня 1896 року.

Відень. По фінансовім експозе міністра Білиньского жалував ся пос. Кайцль, що буджет предложено ще сій палаті. Гр. Кінбурґ інтерпелював в справі повитаня сольногородского католицкого віча намістником Туном. Пос. Паршвіц, щоби знести або обмежити торговлю збіжем на терміни. Пос. Герольд поставив пильне внесене в справі охорони ческих меньшостий. Президент міністрів ґр. Баденї заявив, що правительство уважає своїм обовязком не допустити до більших неприємностий. Кождий Чех повинен не лише в Чехах, але в цілій Австриї чути ся мов дома. Посли повинні враз з правительством старати ся о успокоене розбурханих умів. Пос. Кафтан висказує своє вдоволене з сего заявленя. Пос. Рус каже, що правительство повинно хоронити Німців в Чехах, бо инакше не знати, чи німецкі посли будуть брати участь в працях ческого сойму. На тім перервано засіданє до суботи.

Відень. Палата панів збере ся на наради дня 10-го с. м. На порядку дневнім між иньшим закон о безпосередних податках доходових.

Відень. В середу вечером помер віцепрезидент палати панів князь Шенбурґ.

Прага. Страйкуючі робітники були через цілу ніч і зрана о ½11 год. перед полуднем цілком спокійні. Розложене війска і заряджена для удержаня спокою мають добрі наслідки.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою почтовою 7 зр. 30 кр.

Приватна кліника хірурґічна

(Приватна лічниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. оператора ц. к. хірург. кліники университетской

Більрота-Гюсекбавера у Відни

находить ся

в Чернівцях, улиця Мецґера ч. 25.

В справі приниманя хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної кліники **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Віщофера.) (51—100)

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючай доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести від моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу укліпно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаіна.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, принорученe Всч. Духовеньству і всім вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариятн всіх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Дністрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечати ся **через „Дністер“** після **всіх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в руснім язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створившене заресстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентовання **по 5** процент. Ґваранція цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, на поруку двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенцій** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської **„Царівна“** вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, і **коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою перекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і блародною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Конїського **„В день сьвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галїна **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані	Відходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁷ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²⁹ 5³⁸	
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлібоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Ґлібоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶	
З Новоселиї, Садаґури	. . .	. . .	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиї	. . .	. . .	4³⁰ 6²¹

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейскій час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 209. Чернівці, неділя дня 22. вересня (4. жовтня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цілий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. годовна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Рада державна.

Дня 1-го жовтня почала віденьска рада державна свої наради. Нїмецкі ґазети у Відни приняли отворене остатної сесиї похоронними сьпівами; але ледви отворено сесию, рада державна зараз показала свою жизненну силу і охоту до роботи.

На першім засїданю поставлено зараз нагле внесенє в справі відносин в Чехії (ческі Соколи устроювали собі сходини і походи в нїмецких сторонах) і інтерпеляцию в справі віча католиків в Сольногородї, де радили між иньшим о конфесийних школах і о сьвітскій власти папи.

Перед тим ще предложив міністер фінансів Білиньский буджет і подав поясненє (експозе), котрого цїла палата слухала з великою увагою. В справі австрийско-угорскої угоди сказав міністер, що наші комісиї угодові заступали дуже ревно інтереси Австриї, хоч до угоди ще не прийшло. Відтак просив міністер палату послів, аби зараз почала нараду над буджетом, щоби его можна ще на сїй сесиї зовсїм ухвалити. Есть надія, що до провізориї палата не допустить, щоби будучий парлямент мав зовсїм свобідну руку, хоч знати в парлямент змаганя і до того, щоби ухваленю буджету ставити як найбільші трудности.

По докладї мін. Білиньского цїле засїданє виповнило ся інтерпеляциею д-ра Перґельта і товаришів, чому дозволено Чехам спиняти розвій Нїмцїв в Чехії. Сею інтерпеляциею хотїли Нїмцї спонукати правительство, аби зазначило своє становище. Президент міністрів ґраф Баденї дав зараз на се відповідь і то таку, що коли-б нїмецкі і ческі посли хотїли числити ся з законами, то не могли би були відповісти инакше. Ґр. К. Баденї заявив, що ему так нїмецкий як і ческий нарід однаково цїнні і однаково заслугуючі на рівноправність. До рішеня ческо-нїмецких відносин він возьме ся, скоро лиш до того призбирають ся відповідні материяли. Поки-що не може забороняти ані Нїмцям ані Чехам відвідувати посполу свої міста і переселювати ся. Адмінїстрация державна аж тодї могла би ужити своєї власти, коли би такі походи в охрестність другого народу мали вигляд демонстрациї і була обава яких небезпечних стріч. Але в тім випадку була би се не політична справа, лише адмінїстрациїна, а правительство вже буде дбати, аби в краю був спокій і порядок. Коли не бажають собі мешканцї Чехії виїмкового стану у себе, то правительство не може инакше, лише в згаданий спосіб полагоджувати спори. Самі інтерпелянти і бесїдник Перґельт не придумали би иньшого способу. Відтак зручно обернув ґр. Баденї справу і спитав, що на то сказали би посли, як би вія їх заінтерпелював, що они зробили для полагодженя національних непорозумінь в Чехії або що думають робити? Адже за порядок в краю відповідають они так само, як правительство. Бо справдї, провідники народні повинні також полагоджувати спори і жадаючи уваги від правительства, уважати також на правительство. Адмінїстрация краю не може справдї уживати иньшого способу, як лиш не допускати в Чехії до демонстрациїних торжеств, і сего держати ся так супротив Чехів як і Нїмцїв. Правительство може дбати лиш о спокій на зверх, а о внутрішне полагодженє спорів нехай дбають провідники народів. Сего-ж они до нинїшного дня не чинили, або коли дбали про се, то дуже мало. Посол Кафтан старає ся і на сїм засїданю надати своїй промові в Празї лагіднїйше значінє, але то вже нераз так бувало, що панове у Відни говорять инакше, як дома. Се і Чехи повинні зрозуміти, що для національних торжеств в Чехії ще й ґрунт і настрій населеня не підготовлені добре. Правительству поки-що не остає ся нїчо иньше, як однаково поступати собі з обома народами і полїциї те саме наказати. Мабуть на такій рівноправности залежить обом народам.

---

15)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Юр. Вінтерґільма.

(Дальше).

Нї, що сталось би з Клярою, як би заручини треба було зірвати, а мати жадала-б від неї виненя; з Клярою, котрій він обіцяв тайну? — Так есть, Клара, — без неї він також не міг жити! Яка она була красна, як жадна иньша, але як она обманула его! О Боже, о Боже!

Его цїла слїпа любов і нтинне чувство вірности концентрували ся в тій згубній думцї. Як би він був мудрійшою дитиною сьвіта, пізнав би був, що є ще прецїнь сотки иньших женщин до любови та що зовсїм не було підставі, привязувати тілько ваги до одної, одинїсінької. Але він імовірно не мав досить фосфору в мозку, щоби міг се пізнати і тому почав плакати як дитина.

Коли виплакав ся хвильку, стало ему лекше. Хотїв трохи вище підсунути ся на камінь, щоби лїпше сидїти, і як підпирав ся руками, почув яблока в кишени. Подумав, що ему було би добре з'їсти одно, бо ему було так сухо в горлї. Обібрав яблоко дуже осторожно і з'їв один кавалок за другим. Потому не мав властиво більше апетиту, але се був би прецїнь гріх покинути друге яблоко, коли тепер яблока такі дорогі, і він з'їв також і друге.

Але тепер до дїла, тепер мусїло стати ся! Розіпняв камізельку, здоймив ковнїрик і зложив его разом з краваткою старанно на камени, отворив сорочку і вовняний каптаник. Подивив ся на свою голу грудь — тут мала застрягнути куля. Пальцями обмацав він ребра і пробував вказуючим пальцем, щоби побачити, чи віднайде серце, але він чув тілько холодний весняний воздух, що его наче проникав до кости. Він замкнув сорочку і оглянув ся навколо.

Між листем такий гарний, ясний сьвіт, а пташки знов сьпівають. О Боже, о Боже! Але мусїло статись. Сягнув по револьвер, але рука не хотїла слухати, упала мляво на сторону. Потому упав на колїна, схилив голову і змовив півголосом „Отче наш.“ До того додав також півголосом: „Боже, добрий Боже! стережи сьвіт усього злого, прости тому, що нам се вчинив і прости менї мій великий гріх. Ісусе, моли ся за мною, моли ся за мною!“ І тепер знов розлив ся его страх в сльозах. Се не було для него потїхою, що умирає для неї.

Підніс ся, взяв револьвер і приложив его до грудий межи два ребра. Як почув зимне зелїзо, задрожав, але притиснув сильнійше. „Боже, будь милостив моїй душі!“ Потиснув. В тій самій хвилї почув уколене під серцевою ямою. Ему видалось, мов би дерева навколо него бухнули поломінєю, але нагло вони зчорнїли, мов би огнем перепалені на уголь. Потім узрів він на одну хвильку єї образ як в облаці. Він помер.

XIII.

Пройшло майже півтора року, відколи Фріц поїхав в заграницю; той час використав він добре.

Весь нове і могуче, що видїв, робило на него своє враженє; порушав ся в кипучім житю, пізнавав ріжні класи, учив ся денно і чув дуже богато. Умів також освоїти ся з прикметами кождого міста, в котрім перебував, з способом житя і з відносинами, передовсїм, розуміє ся, з духовим рухом. Податний і вражливий, а такою була его душа, принимав сильні враженя товариства і особистостий, котрих пізнавав цїлком инакшими, без всяких здогадів, які сам робив собі перше. Спосіб і напрям були дані наперед; тепер зміцнялись погляди тим, що росли, а новонабута тугість вражінь давала ему пружистість і певність. Нїколи не чув себе таким вільним і гідним назви чоловіка, нїколи не бридив ся так старими, унаслїдженими суспільними путами. З порученем до одного знаменитого ученого в маленькім, нїмецкім місточку він перебував власне там, коли прийшов лист від его батька.

Се була немов відповідь на письмо, що він післав був до дому і старий Рандель зачинав заявою, що не може писати дуже широко, як би власне тепер хотїв, бо есть як раз хорий і лежить в ліжку. Коли знов прийде до здоровля, тодї подасть своїй замітки супротив ріжного, що Фріц писав про результати своєї науки. Тепер він хоче тілько порушити кілька пунктів. На кінци листа вичитав він потому зворот, що его здивував. Старий Рандель писав, що він справдї не піде правувати ся з Фріцовими поглядами — кождий нехай держить ся своїх — але хо-

З промови гр. Баденїого видко було, що він пильно слїдить за нїмецко-ческими відносинами. Може ті відносини поправлять ся, скоро вибори минуть! бо вибори всюди запалюють людий і провідників спонукують глядати популярности.

Отсе найважнїйші подїї з першого засїдання ради державної. Друге засїдане відбуло ся вчера. Ми будемо старати ся, з уваги на малий обем нашої газети, подавати короткі, але вірні правозданя з ради державної, з котрих би можна пізнати хід нарад і порушувані справи. Меньше важних справ не будемо тикати.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 3-го жовтня 1896.

Архикнязь у воєнній школї. Сего року скінчив старший брат архикнязя Петра Фердинанда, котрий до червня с. р. служив яко підпоручник взглядно поручник при 41-ім полку піхоти в Чернівцях, архикнязь Йосиф Фердинанд военну школу з успіхом, а тепер вступив до неї і архикнязь Петро Фердинанд (третий син великого князя Тоскани). Наймолодший брат архикнязя Петра, архикнязь Генрих Фердинанд находить ся тепер в третім роцї військової академії в Вінернайштатї.

Народне віче відбуло ся в середу в Тернополи при участи около 200 селян. Між иньшими говорив славнозвістний „черняхівский Месия“ о. Курдидик, сим разом против радикалів. На неділю скликав пос. Стефан Новаковский народне віче до Перемишля. На порядку дневнім стоїть реферат про теперішне положене селян, про надходячі вибори до ради державної і ради повітової та про основні закони.

Задля довірочного збору, котрий мав на весні відбути ся в Тернополи і на котрім прийшло до нечуваних сцен, обжаловано оо. Цурковского і Меруновича та пос. Остапчука і ще кількох селян, але суд першої інстанциї увільнив їх. Тодї вніс заступник прокураторії против увільняючого вироку відзив і в середу відбула ся нова розправа перед апеляцийним судом. Цїкава була промова заступника прокураторії, котрий говорив о власти старости в повітї і наговорив при тім богато несподіваних річий. Вкінци трибунал увільнив о. Цурковского і товаришів від вини і кари і тим скінчила ся голосна комедия.

Нове обмеженє в шкільництві. Від кількох лїт збільшає ся число учеників в середних школах австрийских дуже сильно, так що вже говорить ся у нас о „гіперпродукциї інтелїгенциї,“ значить, інтелїгенциї виховує ся тілько, що нема де помістити ся. Управа шкільництва видумує отже рїжні трудности для середних шкіл, а саме тепер придумала знов таку. Именно міністерство просьвіти розпорядило, щоби всї абітуриенти, котрі приступають до іспиту зрілости в осїннім речинци, повторювали цілий письменний іспит зрілости, без огляду на те, що в лїтї або коли здали его з добрим успіхом.

Буджет нашої держави, який предложив міністер фінансів Білиньский на 1897 р. в четвер раді державній, складає ся з двох частий: з буджетового преліминаря і з преліминаря інвестицийних фондів. Загальні видатки в 1897 р. преліміновані на 692,161.183 зр., а загальні доходи на 692,703.959 зр., тож лишає ся надвишка 542.776 зр. Порівнуючи сей преліминар з сегорічним буджетом, покаже ся, що видатки збільшили ся понад 27 мілїонів зр. — Видатки етату кождого міністерства збільшили ся. В рубрицї „рада державна“ преліминує ся о 406.000 зр. більше з тої причини, що 72 нових послів має засїсти в палатї і брати дієти. Кошти видавництва урядових газет рівнож збільшили ся щось до 70.000 зр. Етат міністерства справ внутрішних підвишений о $1^1/_2$ мил. зр., бо розширює ся кілька департаментів, як служби гідрографічної, асекурацийної, і отворено 13 нових староств. Етат міністерства оборони краєвої збільшив ся понад 1 мілїон зр., бо побільшує ся стан і платня жандармериї. Міністерство просьвіти і віроісповідань підвишило видатки о 1,023.672 зр., а то між иньшим задля того, що утворено 53 нових посад учительских, отворено нові гімназиї в Стражници і Задарі та нові школи реальні в Тарнові, Жижкові і Празї, що має отворити ся державна школа торговельна у Львові, розширює ся львівский відділ медичний, видає ся на реставрацию катедри на Вавелю, монастира в Лежайску і монастира Бернардинів в Самборі. — Видатки міністерства скарбу збільшили ся понад 8 мил. зр. головно задля коштів при переведеню реформи податкової і ревізиї катастру ґрунтового. — В етатї міністерства зелїзниць увзглядненo участь держави в будові буковиньских приватних зелїзниць локальних. — Етат міністерства судівництва збільшений майже о 2 мил. зр., з котрої то квоти має ужити ся 1.500.000 зр. на переведене реформи процесу цивільного. В преліминари доходів виказує етат кождого міністерства рівнож збільшене. Оплати шкільні головно причиняють ся до надвишки доходів міністерства просьвіти о 410.419 зр. Доходи міністерства скарбу збільшені майже о 20 мил. зр., з чого 17 мил. зр. припадає на податки безпосередні, именно на доходи з податку від пива, цукру, з тютюну і таксе скарбових. Міністерство зелїзниць преліминує більші доходи, а то задля підвишеня тарив особових і товарових. В преліминари фондів інвестицийних вставлено позицию 25,891.690 зр. Видатки сї будуть покриті $3^1/_2$-процентовою позичкою інвестицийною. Часть сеї позички буде ужита на нові будинки для всїляких урядів, на будову касарень в Галичинї і на викінчене нових шляхів зелїзничних в Галичинї.

Іспит зрілости в гр. пр. реальній школї в Чернівцях відбув ся під проводом краєвого інспектора д-ра Тумлїржа в днях 28-го вересня до 1-го жовтня. До іспиту зголосили ся 10 публичних учеників і 6 екстерністів. Задля слабости відтягнули ся два екстерністи, а 2 публичних учеників і 2 екстерністів репробовано на один рік, решта одержала свідоцтво зрілости. Всего отже ставляло ся его року до іспиту зрілости 28 публичних учеників і 8 екстерністів, а з них здало іспит 19 публичних учеників і 2 екстерністи.

Зміна в „Колї польскім“. Дотеперішний презес „Кола польского“ в раді державній Є. Е. Пилип Залеский зложив ту гідність задля слабости уший. В неділю відбуде ся засїдане „Кола польского“, на котрім наступить вибір нового презеса. Яко кандидатів на ту гідність называють Є. Е. Яворского, гр. Войтіха Дідушицкого і Є. Е. д-ра Мадейского.

В міськім театрі в Чернівцях розпочато новий сезон комедиею в трьох актах Comtesso Guckerl. Театральна сала була — як при першім представленю можна було сподївати ся — битком набита, хоч сама штука незамітна нічим особлившим. Зміст в коротці такий: Молода дівчина, що недавно вийшла з пенсіонату, познайомлює ся зі своїм кузином, котрий не дуже дбав о свою будучність, ну і влюблює ся в него. Сї батько є австрийский радник двору без енергії і від цїловитим впливом своєї жінки, незносної старухи. Головну ролю грають гультай Найкоф, ротмістр в росийскій армії, і жвава вдовиця графиня Трахав. Додати-б ще, що в ній

тїв би его по правдї просити, щоби не так то скоро відкидав віру в Бога; він сам передумував остатними часами над тим дуже часто.

„Що стало ся старому?“ думав Фріц, читаючи лист. „Чи-ж би мати его спонукала се написати?“

Але того самого вечера одержав телеґраму, щоби сейчас вертав до дому, як хоче ще застати вітця при житю. Коли Фріц працав ся безпосередно по тій вістї з своїм професором, щоби від'їхати зараз нічним поїздом, згадав припадково про зміст листу, а професор усьміхнув ся по части зі співчутя, по части може з милосердя і сказав: „Тепер справдї не знаю, чи маю Вам бажати, щоби ви прибули завчасу до дому, чи ні.“ Тон, усьміх і висказ розгнївали Фріца сейчас дуже; він не знав, чи се має значити, що він хитає ся в своїх переконанях, або чи се була мимовільна насьмішка над становиском умираючого батька. Се послїдне не міг він уже найменче перенести, але мовчав і попрощав ся коротко. Глупо було з его сторони, що згадував про лист. Мішані чувства заволодїли ним при паковану куфрів. Був се смуток, правдивий, щирий і глубокий жаль, але таки щось лежало в нїм, з чого він хотїв освободитись, щось загадочного і неозначеного, що накидає ся часом в видї бажаня дальшої можности видїти, як у того, що тепер іде зі сьвіта. Умерший переходить в материю, функциї перестають дїлати, а потому все минулось і скінчилось. Се він знав. Отже ті загадочні чувства були тілько родом покуси, котру дістаємо в спадщинї яко призвичаене давних поколїнь. Длятого хотїв їх розуміти.

Вже давнийше він мав подібні спокуси з причини призвичаня, як він се называв, особливо, коли почув про смерть Азума. Тодї навіть снило ся ему, що той підніс ся на силу облитий власною кровю і грозив ему пальцем. Але коли збудив ся, зрозумів, що се глупота. Він сам прецїнь не завинив нїчого. Кляра не мала прецїнь потреби говорити про те, що дїало ся, а потому се прецїнь доказана річ, що такий малий вистрїл з револьверу лишає ледво маленьку дїрку, з котрої навіть не потече кров. Всю було отже овочем унаслїджених понять, що вливали на фантазию. Сидячи в кутї почекальні на станції зелїзниці, гнївав ся ще на ті думки і на се, що вимовив ся перед професором, а на конець ще й на се, що его жаль мусить мішати ся з такими думками. Его жаль був сам про себе на кождий спосіб оправданий, елементарне почутє кінця нашого уживаня, котре повстає, як що небудь, що ми любимо, ушкодить ся або знищить ся. Але проч з всїма другими!

Задля довгого очїкуваня був переконаний, що поїзд спізнив ся, але годинник доказував противне. Час ставав для него дуже довгий. Зірвав ся з лавки, на котрій сидїв; неспокій зачав робити его нервовим; він думав над тим, як дїялось в давних часах людям, що мусїли чекати на почту або на корабель. Нараз побачив цілий свій родинний дім і его обняло те саме чувство, як коли в сні кидає ся і пручає ся хто, а таки не може осягнути того, за чим хватає. Потому поглянув в сторону, звідки мав надійти поїзд, але він видїв тільки стїну густої мраки.

Остаточно почув свист в віддаленю і дострїг червоне, непорушне око в мряці, котре виростало в відверненій стїжок, а за ним стогнало і гудїло. Поїзд зближав ся. Фріц сїв небавом у свій куток. Его нїчо не обходило, як подорожні і двигарі кликали, пукали дверима та кивали хусточками з вікон ваґона. Була се послїдна станция в заграници, а перша в его новім житю у вітчинї і для вітчини.

„Отже машинериа у мого старого дома не хоче вже більше слухати,“ думав Фріц, коли потяг рушив на конець і послїдне бліде сьвітло зі станції зникало.

Воздух в купе був також мрачний, лямпа сьвітила ся лихо, але по гурчаню колїс пізнавав, як скоро летїв поїзд по шинах. Їшло скорше як тикане годинника і було се для него утїхою, чути одностайний гомін і підкидуюче трисене возів, що его звичайно дразнило. Запалив циґаро, але сидїв з ним в руцї і обраховував по десятий раз, як довго буде тревати подорож, з зелїзниці до корабля, з корабля до зелїзниці, знов до корабля і знов до зелїзниці. В тій хвили пригадував собі кожду годину і кожду мінуту у тій перемінї.

Дві особи сидїли вже, коли він вшов до купе, але він не міг їм придивити ся близше; они спали, один з глубоко на лице засуненою шапков, а другий запхав голову у подушку. Остаточно утомив ся Фріц і в сні чув невиразно, як задержувались на станциях і кликали поза вікнами, сьміяли ся, цїлували і працали, як стукали дверима, дзвонили голосним дзвінком, свистали, як притягали вози і рушали дальше. Тілько дальше! Що его обходило весь иньше!?

Чи то був сон, чи гадка, що видїв себе

нещасливо залюблений росийский ґенерал, котрий помимо свого ревматизму хоче удавати сильного ще мужчину. Між тими особами повстають непорозуміня, але їх усуває зручно і скоро ґрафиня Трахав, а вкінци побирають ся пенсіонатка з своїм кузином і ґрафиня з ротмістром. Як бачимо, зміст досить буденний; але проте жвавий розвій комедиї і — се треба признати — добра гра держала публику в добрім гуморі. Добру гру нагороджувала публика частими оплесками. Введене нового сезону театрального заповідає добру забаву черновецкому населенню, однак се мусимо замітити, що дирекция повинна постарати ся між иньшим також о переклади славяньских авторів, аби Русини і Поляки могли побачити і свої штуки на черновецкій сценї. З огляду на наших черновецких і доохрестних читателів ми будемо подавати правильно короткі вісти з нїмецкого театру.

Нещасливий випадок. Жертвою неосторожного обходженя зі збруєю пав Вячеслав Островский, властитель дібр Поточек, ілжецкого повіта. Островский плив при ловлї риб на озері в човнї за рибаками і стріляв з револьверу у воду, аби гуком сполохати риби. По кількох вистрілах відмовив револьвер послуху. Тодї Островский знов натягнув курок і підніс револьвер, аби его оглянути. В тій хвили пав вистріл, а куля розірвала ему щоку і голову. Смерть наступила сейчас. Островского любили в тамошних околицях, тож его траґічна смерть викликала загальне співчутє.

Утратив нїс в незвичайний спосіб один ремісник в Берлинї. Він мав нежит і зайшов до голяря, щоби обголити ся. Коли голяр голив его, ремісник чихнув і ударив носом до вістря бритви так нещасливо, що нїс відрізаний відпав.

Два самоубійства. День перед переступом до резерви застрілили ся у Відни два однорочники, один з артилерії, а другий з піхоти, тому що не здали іспиту офіцирского. До одного готелю в третій дільници прийшов в середу вечером цїлком спочений однорочник-артилерист і зажадав мешкана. На картцї підписав ся Едвард Кон. На другий день зрана застали его вже простріленого. Кон був дуже пильний, а перепав при офіцирскім іспитї з практичних предметів. Про се він говорив зі своїм братом, що є поручником в резерві, і з приятелем в кавярни, опівдня зірвав ся, побіг до готелю і там застрілив ся. Того самого вечера приїхав его батько і заїхав до того готелю, де его син застрілив ся, але не довідав ся о своїм синї нїчого. — Того-ж дня застрілив ся однорочник при 66-ім полку піхоти Артур Пуреш, родом з Угорщини. Виправдї доси ще не знати докладно, чи і в сім випадку є причиною самоубійства невдалий іспит офіцирский, але після деяких даних догадують ся того.

Крадїж ґалянтерийних товарів викрито в Кракові на шкоду купців Франца і братів Білевских цїлком случайно. До склепу Куркевича в Малім ринку прийшов Леон Шульц, маляр релїґійних образів, і оглядав там мальований на порцелянї образок вартости 4 зр. Той образок по его відходї пропав, бо Шульц его не купив, і тому Куркевич повідомив о тім поліцию. Коли поліция зробила ревізию в мешканю Шульца, найшла там цїлий маґазин крадених товарів, ріжних рамок, альбомів, скринок, статуй і т. ин. Украдений в склепі Куркевича образок був там також. Переведене слїдство викрило, що Шульц стояв в зносинах з торговельними помічниками, видаленими за крадїж з ґалянтерийних склепів і всїх їх арештовано. В мешканю Шульца найдено крадених товарів на 1000 зр., а у другого его спільника на 600 зр. Шульц утїк; бо коли поліциянт відвів его до суду, лишив злодія самого на коридорі, а сам пішов глядати якого дозорця визничного. Очивидно, що злодій скористав з доброї нагоди і не ждав на поворот поліциянта. Тепер глядають за збіглим Шульцом.

Весь корейский нежонатий бридкий пол дуже тїшить ся, що вже вкінци поховали забиту дня 8-го жовтня мин. року королеву і король може... женити ся. Після старого звичаю корейского — коли король ще нежонатий або вдовець, жадна дївчина-красавичка — а иньших нема на Кореї — не може віддати ся, доки король не вибере собі товаришки житя. Королеви вільно вибирати зі всїх станів дївчата, а коли причарує его якась дївчина з низької верстви, тодї адоптує еї якась аристократична родина і донерва потому монарха женить ся з нею. — Торжественний похорон небіщки королевої відбув ся длятого так пізно, що король зараз по еї смерти назвав свою жінку женщиною з низького роду і відобрав їй публичним розпорядженем назву королевої; учинив се здаеть ся зі злости за се, що она кермувала через цїле своє житє державою і — ним. Вкінци по двох місяцях привернув він їй втрачене достоїньство, а торжественний похорон протягав ся аж до недавна з причини різних несупокоїв у краю. Тепер богато Корейок красавичок дожидає жениха-короля, а парубоцтво корейске — солодкого ярма...

Людяна куля. Рівночасно коли в Пештї вів наради конґрес мировий і міжнародний конґрес для мирових судів, появила ся нова людяна — куля. Француский офіцир є еї винахідником. Експозе і взірцї своєї кулї розіслав до міністрів війни всїх держав, котрі належать до женевского союза. Коли доси всї винаходи робили війну що раз страшнїйшою, він, не зменьшаючи сили оружія, хоче еї зробити меньше варварскою тим, що люди не мали би вмирати такими масами. Отже предкладає запровадити кулї з — паперу. Металевих куль, котрі тїло і кости навколо розривають, не повинно ся після его гадки уживати, бо то противить ся женевскій конвенциї. Та конвенция має на цїли лагодити страшні наслїдки війни. А се можна осягнути через паперову кулю, котра летить рівно далеко і скоро; коли она вцїлить вояка, робить его неспосібним до борби, але не роздирає ран, не розриває костий, отже вилїчене можливе і смерть не буде так часто наступати. Така куля ще до того легка і дешева; она має лише малу примішку алюмінового порошку для збільшеня тягару. Так що найменьше твердить винахідник.

Популярний виклад економії після одної американьскої ґазети: Поет Терісон брав кусник паперу, писав на нїм стишок і папір набирав вартости 65.000 долярів; — се ґенїй. Вандербільд пише на папері кілька слів і надає ему вартість пятимілїонів долярів; — се капітал. Правительство американьске на півтора унциї золота вибиває стемпель і називає се двацятьдоляровою монетою; — се гріш. Механік з кусника сталї вартости 2 долярів виробить пружини до годинників вартости 1000 долярів; — се зручність. Купець продає якусь річ вартости 5 центів за 1 доляра; — се хитрість. Дама платить за капелюх вартости 3 долярів 30 долярів; — се легкодушність. Робітник працює 10 годин денно і дістає доляра — се честна праця.

Телеґрами „Буковини".

З дня 3-го жовтня 1896 року.

Відень. Сегодня зрана отворено торжественно другий з'їзд австрийских лїкарів. Іменем правительства повитав участників міністериальний радник Крузий.

Відень. Віденьска рада громадска рішила всїма голосами против голосів лібералів протест против закону о своїй.

Відень. На зборах страйкуючих робітників в робітнях спілки державних зелїзниць заявлено, що дирекция готова до трьох місяців управильнити платиї за гуртову роботу під услівем, що страйкуючі сейчас вернуть до роботи. Однак збори рішили, що треба дальше видержати при змові, поки не осягне ся лїпших результатів.

Відень. Найвисший трибунал відкинув всї зажаленя неважности і затвердив вироки на смерть против убійницка власної жінки Голода у Львові, против паробка Кричака в Красні, селянки Пітко і еї любовника Онацкого в Яворові.

Лїнц. При виборах до сойму з курії більшої посілости вибрано вісьмох консерватистів і двох централістів.

Будапешт. В парляментарних кругах говорять, що угорский сойм буде закритий в понедїлок троновою мовою. Нові вибори відбудуть ся в перших днях падолиста.

Берлин. Зі Занзібару доносять, що стрийко помершого султана, Саїд Калїд, котрий хотїв самовільно обняти керму держави і прогнаний опівдня Анґлійцями, втїк на нїмецкім кораблї. Заступник Анґлії запротестував против такого поведеня зі сторони Нїмеччини.

Брікс. Змова гірничих робітників взмагає ся.

Рим. Урядово оголошено, що вінчанє престодонаслїдника з чорногорскою княгинею Оленою наступить дня 24-го с. м.

знова дитиною в своїм домі? Що сидів на лонї мами і сьпівав давну дитинячу пісеньку:

„О дякуй Богу все тепер,
Що тато твій ще не умер!

Чи то було в снї чи на правду, що він плакав? І чи то був сон чи гадка, що стояв над ложем смерти батька і чув, як він вимарнїлий, блїдий видав свій послїдний стон?

Навіть не знав, як его вирвали з сего настрою через те, що поїзд затримав ся на якійсь великій стациї. Було рано, досьвіта, мрака зникла, але було осїнне зимно і вогкість. Випивши склянку кави, хотїв назад сїсти до купе, коли надійшла якась елеґантска пара, а панї кинула скорий погляд на Фріца, що перший входив до купе. Пан мав їхати і они пращали ся. Она положила головку ему на груди, цїлувала его і плакала і знов цїлувала; була се любов безгранична. Але коли пан влазив і схилений перепихав ся зі своїми річами, післала ноза его плечі проникаючий, вимовний погляд до Фріца; она певно відчула змислову нїжність в его виразї, бо як він відослав погляд назад, вимінула его з кокетним усьміхом, котрий сейчас змінила, коли еї муж заняв місце. Фріц думав про те, в чиї рамена она кине ся, коли муж собі поїде. Ой так, такі то женщини. Треба було удавати і лгати, треба було уживати тисячних штучок, тому що суспільність мала свої дурні закони і звичаї. Що она не любила свого мужа, було досить оправдане, бо він виглядав хотяй елеґантско, але дуже малозначно. Фріц глянув у вікно, коли рушив поїзд. Она стояла ще на місци і засьміяла ся тим самим усьміхом, коли побачила его.

Так їхав все дальше. Давні твари зникали, а з'являлись нові. Прибув до Кілю і пішов на поклад корабля, що творив такий смутний вступ до повороту до Норвеґії. Покотив ся в сьвітлї місячнім на північ, а Фріц, що був зденервований і змучений, зістав на покладї, щоби хоч оглядати хорошу околицю. Сидів так довго і оглядав контраст межи чорним, густим димом, що котив ся з комина як незмірно довгий хвіст за кораблем, що здавалось, мов би его притверджував до берега, а чистою, темно синьою відтінею кучерявих хвиль, де сьвітло місячне мигтїло в широкім, ясним стовпі, а щогли і поклад осьвічувало ясно як в день.

Але він був надто умученим і хоч спати не хотїв, зійшов до сальону, щоби пробувати заснути в кутку.

Сидів так і думав, чи приїде до дому досить вчасно, та що там тепер діє ся в компатї хорого. Чи ліжка стоять ще на тім самім місци? Магоневу умивальницю посунули певно до ліжка батька, а зелений фотель для мами коло него. Там она сидїла певно тепер — і він поглянув на годинник; була дванайцята година в ночи. Его переняло зимно, се були давні упередженя до північної години, проклятї упередженя!

Старий забобон! І він мав ся дати зворушити таким глупим зіткненем межи понурими гадками а старими нянчиними байками!

(Дальше буде).

Атени. Тут викликала дуже немиле вражіне вість, що Сербія ухвалила давати царгородскому патриярхатови запомогу 25.000 франків. Побоють ся іменно, що в наслїдок того втратить патриярхат свій грецкий характер; праса накликує грецке правительство, щоби робило що лише може і допомогло патриярхатови.

Петербург. Кандидатура віденьского амбасадора гр. Капнїета на міністра заграничних справ тратить вигляди.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 1-го жовтня 1896.

	Львів.		*Чернівцї.*	
Пшениця . .	від 6.80	до 7.75	від 7.—	до 7.10
Жито . . .	„ 5.75	„ 6.—	„ 5.40	„ 5.50
Ячмінь бров. .	„ 6.—	„ 6.50	„ 5.75	„ 6.25
Ячмінь простий	„ 5.—	„ 5.50	„ 5.—	„ 5.25
Овес . . .	„ 5.50	„ 5.75	„ 4.75	„ 4.85
Рішак . . .	„ 9.—	„ 9.50	„ 9.35	„ 9.60
Горох . . .	„ 5.—	„ 8.—	„ 6.—	„ 7.—
Вика . . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Льнянка . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Біб	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Бобик . . .	„ 4.—	„ 4.50	„ 0.—	„ 0.—
Гречка . . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„ 35.—	„ 40.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„ 30.—	„ 45.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Кукуруза нова	„ 4.50	„ 4.70	„ 4.75	„ 4.85

Хміль 35.— 45.— зл. за кіло у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

ВАЖНЕ

для кождого, головно для всїх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людий є повідомленє, що істнуюче тут уже від богатьох лїт, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почетним признанєм

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньского і Еміля Канюка

тепер через набуте найновійших машин, письм і инших знарядів значно побільшило ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушову ч. 12*, другий вхід також від *улицї лелївої ч. 11.*

Заразом приступив довголїтний фаховець, пан Еміль Канюк яко спільник сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

—о **Кароль Кобжиньский і Еміль Канюк** о—

з вправленим персоналом всї фахові роботи, як оправленє книжок, роботи галянтерийні, друк на стяжки до віщїв, окрасу до гафтованьо, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людий по найнижших цїнах як найлїпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанєм

5—10 **Кобжиньский і Канюк.**

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипльомом ц. к. міністерства торговлї.

Краєве товариство ткацке

„PRZĄDKA“

(ПРЯХА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публицї свого виробу чисто льняні звістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і **біле столове** о взорі кістковім і адамашковім;

також доставляє материялів на комплетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеґраф і стация зелїзнича в місци).

Прібки і цїнники на жадане оплатно і відворотною почтою. (7—52)

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

складена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за річник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Перша буковиньска

фабрика штучного навозу

в Боянах

поручає фосфорит-суперфосфати, кістяну муку-суперфосфати, кістяну муку парену і неparену, вапняну салїтру, каінїт, ґіпс-суперфосфати, ґіпсовий навіз бураковий, мішаний і специяльний навіз, під ґаранцією що-до якости і по дуже дешевих цінах.

При більших замовленях пожичає ся безплатно машини до розсипуваня.

Опис ужитку і цїнники можна дістати безплатно.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані	Відходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	6^{57} 10^{28} 5^{50}		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	9^{41} 10^{29} 5^{38}	
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3^{29}	9^{12} 10^{00} 5^{23}		До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	7^{17} 10^{48} 6^{16}	
З Новоселиць, Садаґури			11^{13} 9^{50}	До Садаґури, Новоселиць			4^{30} 6^{21}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 210. Чернівці, вівторок дня 24. вересня (6. жовтня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Які вигляди?

(Важне питане для православної консисторий).

Вийшла брошурка з програмою викладів на черновецкім университеті на зимовий курс 1896/97 року. В тій брошурі читаємо також справозданє з фреквенциї слухачів университету і довідуємо ся, що сего року на богословскім видїлї було 46 Волохів, 4 Серби і лише 4 Русини. Повторяємо ще раз: лише чотири Русини! Отже наслїдки господарки румунїзаторів в краю такі, що більша половина краєвого населеня на всїх чотирьох роках богословія мала тепер всего на всего чотирьох кандидатів на сьвящеників! Красшого результату не міг собі покійний Морар-Андрієвич бажати... Румунїзатори мають чого тїшити ся, бо бачать дїйстно користні для себе наслїдки тираньскої политики „слуги божого“ на престолї митрополичім. Та чи такі наслїдки румунїзаторскої господарки будуть справдї користні для цїлого краю а головно для спасеня душ православних Русинів, котрі чей же не суть мачошими дїтьми, тілько дїтьми тої самої церкви, що й Волохи, о тім ми аж надто сумнїваємо ся. Що більше, коли правительство і консистория не постарають ся як найскорше о се, щоби буковиньскі Русини мали своїх руских сьвящеників, мали й кандидатів на них, то вигляди на будуче незвичайно сумні. Нарід руский відчужить ся зовсїм від церкви, в котрій нїчого не розуміє, нїчого не находить для себе живого і сердешного, в котрій за те чує лише незрозумілу мову волоского висланця на руске село задля волощеня Русинів. Надмірне витворюване волоского духовенства відібє ся тяжко на стійности православної церкви, котра й без того супротив аґресивної католицкої церкви грає ролю крайно консервативної институциї. А що такий стан певно не помирить обидва народи в краю, о тім не треба й говорити.

Надмірне витворюване волоского духовеньства без огляду на потреби дїецезиї, лише з увагою на народний розвій Волохів, почало ся не сего і не тамтого року, але оно тягне ся вже здавна давен, відколи задля темноти колишнїх провідників руских вспіли Волохи захопити церков в свої руки. Приглянїмо ся лише числам з цїлого ряду лїт, кілько було руских а волоских богословів.

В році вкільнім	руских богословів було:	волоских богословів було:
1878—9	15	31
1880—1	17	41
1882—3	22	49
1884—5	17	57
1886—7	11	50
1888—9	9	50
1889—90	9	51
1896—7	4	46

Отже коли від 1880 року (як раз від вступленя Мораря Андрієвича на митрополичий престіл) число волоских богословів нїколи не було менше як 41, а сягало навіть до 57, то в тім часї число руских богословів виносило найбільше (бо 22) в 1882 роцї, а нинї зїйшло — аж дивно казати — на чотири! Чотири богослови на чверть міліона православних Русинів! Нема що казати, красна господарка церковна, котрій так дуже йде о таке „спасене душ“ своїх вірних...

А тепер для лучшого зрозуміня тих зловіщих виглядів на будуче пригадаймо собі, що ми маємо на Буковинї 134 чисто рускі парохії (взглядно експозитури), і 16 таких парохій, де більшість становлять Русини, — а натомісць лише 93 чисто-волоскі парохії і 19 таких, де більшість волоска, — то зрозуміємо, яку то наші рускі селяни тепер і на будуче будуть мати користь з церкви, коли руских сьвящеників на пальцях почислим. Притім не забуваймо і того, що виховані в крайній загорілости волоскі богослови не знають і не хотять учити ся рускої мови, хоч на рускій хлїб острять зуби.

---

16)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеґскою

Жр. Вінтергіельма.

(Дальше).

Гнївно змінив місце і сполеріг в тій самій хвили чорно убрану даму, що хотїла виходити з каюти, але перед тим сказала до когось кілька слів, що виглядав з дверей одного кабінету для мужчин; его не міг побачити. Була се тілько хвилька, що він бачив; підніс ся мимовільно і видивив ся на неї, бо хотяй она не подобала з виду зовсім на него — виглядала майже як би полудневої породи — однак здавалось ему, що се симпатичний, жіночий рефлекс его власної істоти, в рухах те саме нервове пановане над собою, в вирали тварі те саме промовляюче жите, так делікатно начеркнене, що гадав, що розуміє ей слова, хотяй їх не чує. Коби тілько міг побачити порядно ей очи!

Коли побачила его рух, звернула свої очи досить поволи, але певно на него. Були темнобрунатні а поглад, що кинули на него, міг бути відпихаючий або і зажурений, а що до першого не було жадної причини, мусїла певно сумувати по втраті якоїсь дорогої особи, як на те вказувала ей чорна сукня. Потому вступила по жіночої каюти.

„Знаєте сю паню?“ запитав Фріц малого, убого виглядаючого чоловіка, що поставив перед собою фляшку пива.

„Яку паню, думаєте?“

„Чорну, що власне тепер вийшла.“

„О, думаєте про сю з красними очима, що сидїла онтам в кутї?“ Він поглянув до гори.

„Очевидно та сама.“

„Нї, не знаю ей! Нї! Шалено хороша!“

У кількох иньших панів пішло ему не лїпше.

При висїданю не видїв ей і хотяй був нею від тепер більше занятий в своїх думках, як своїм батьком, не видів ей в цілій подорожи другий раз. Без перестанку їхав аж до свого рідного міста Драммен.

Тут побачив свою матїр в чорній сукни на пероні. Отже отець був уже покійний.

XIV.

Коли Фріц і мати вступили до передпокою, кинула ся ему на шию, поцїлувала его і сильно почала плакати.

„Фріц, тепер ми самі,“ сказала і положила голову ему на груди. „Хвала Богу, що тебе маю!“

„Мамо!“ Не міг Фріц здержати своїх сліз. Трохи постаріла ся бідна мати, і стала тугійша і трохи грубша в станї. Порівнував ей мимоволї з своїми вражінями з молодости.

„Мусиш мене тепер любити, Фріц!“ сказала і глянула на него з просьбою. „Не маю тепер прецінь нікого більше.“

„Чому-ж я не мав би тебе любити, мамо!“ А таки, подумав, она мала богато простити батькови; знала она добре, що він не завсїгди був для неї вірний, а однак —

Здавалось ему, що було щось дивного в тім супружестві і в тім домашнім житю. Як дав но міг затямити, не були они властиво нїколи ніжні і чутливі супротив себе; панувало тілько добре домашне відношене, а тепер була она мимо сего так розжалоблена, як би стратила всьо найкрасше з свого житя.

Пішли просто до смертного покою. Старий Рандель помер того самого дня рано. Дівчина і якась стара, поважна жінка, що сидїли при тілї, прикрили его накривалом, — занавіси були спущені, всьо було біле.

Фріц приступив перший до ліжка, стягнув накрите з голови. На очах лежали ще дві великі, мідяні монети; стара жінка приложила їх після давного звичаю, щоби замкнути повіки. Они визвірились на него якоюсь порожнею, а Фріц мусїв мимо волї пригадати собі чорну клятву пані Віртової. Для того здоймив їх поспішно і взяв зимну, штивну руку небіжчика, якби на прощане. Се був его старий, любий батько, ще з старшим, сивійшим, сильним виразом як в давних часах, як коли спав.

Фріц випустив руку небіжчика, відвернув ся і заплакав.

Мати, що обцїлувала чоло і лице покійника, чого може не робила від давних лїт, лежала при ліжку на колінах з головою закритою руками, якби заглубилась в молитві, а Фріц вийшов по тихеньки геть. Хотїв би був почути кілька слів від свого вітця, але прийшов о кілька годин за пізно. Чому мусїв его труп як раз поглянути на него так страшно, коли він его відкрив. Глупий,

Розуміє ся, що коли те все возьме ся на увагу, то мусить ся бачити будучність православної церкви на Буковинї в зовсїм темнім сьвітлї. І в виду того ми раді би знати, як властиво понимає свою задачу православна єрархія церковна, котра будь що будь не сьміє бути нїякою политичною аґентурою волоскою, тілько властию, рівно справедливою і дбалою для Волохів і Русинів. І се раді би ми також знати, чи правительство наше, котрому так залежить на мирі в краю, не знає способу, як би спонукати консисторию, щоби она менше бавила ся политикою, а більше дбала про церков? Чи правительство думає, що такі відносини на довгі лїта не будуть давати предмету до безнастанних суперечок в краю?

Консистория завела в краю политику таку, що руска молодїж, шануючи свої переьвідченя народні, не хоче лїзти під румунїзаторский кнут на теольоґію і приставати в ренеґати; загально знані факти о переслїдуваню Русинів-сьвящеників не можуть заохотити рускої молодїжи вибирати собі зване таке, в котрім жде їх така незавидна доля, — і так в результатї виходить, що церкви по руских селах і дальше не будуть сповняти своєї задачі, а сьвященик — Волох, відправивши по румуньски богослуженє, не буде чути ся до нїчого більше обовязаним, анї до проповіди, анї до катехизациї, анї до жичливих відносин з парохіянами.

В інтересї краю і церкви ми відзиваємо ся до правительства і консисторий, аби доконче і зараз обдумали спосіб, як на будуче збільшити число руских богословів.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 5-го жовтня 1896.

День іменин цїсаря обходжено вчера в Чернівцях богослуженями по церквах в присутности представителїв властий. В православній катедрі була з тої нагоди і руска проповідь. Так само в цїлім краю обходжено вчерашний день сьвяточно.

Др. Володимир Филипович, лїкар при краєвім шпитали, мешкає від 1-го с. м. в своїм домі при улици кривій (Schlangengasse) ч. 18, де й ординує що-дня від 2. — 4. год.

Адмінїстрацию гр. пр. парохії сьв. Николая в Чернівцях одержав о. Корнило Бриндзан.

Посьвяченє нових церков. В четвер, дня 8-го с. м., посьвятить впр. ґенеральний вікарий Рента нову гр. пр. церков в Южинцях, а в неділю, дня 11-го с. м., впр. митрополит Чуперковичнову православну церков в Качиці.

З черновецкого маґістрату. На послїднім довірочнім засїданю громадскої ради іменовано техніка Жигмонта Штехера міським інжинером, а окінченого правника Йосифа Холонея концептовим практикантом.

При рахунковім віддїлї буковиньского правительства іменований практикант Адам Павловский рахунковим асистентом.

Осїнь на Буковинї звичайно буває дуже гарна. І тепер дні теплі, мов у лїтї. Зпід Новоселиць, де вже підсоне степове, пишуть нам, що там в день прямо спека лїтна, 30 кілька степенів Р., але за те в ночи спадає температура майже до зера.

Загальні збори „общества рускихъ женщинъ“ в Чернівцях відбули ся в четвер, дня 1-го с. м. Зі справозданя виділу довідуємо ся головно, що товариство удержувало школу кравецтва, в котрій були поміщені 25 учениць у віцї 12—17 лїт. Також учено ті ученицї рускої мови і істориї, щоби таким чином будити у руских дївчат національне почутє. Предсїдательков вибрано п. Ґеровеку, жену „звістного патріота“ адвоката Ґеровского. Між внесеннями була замітна бесїда Ю. Яворского, котрий підніс, що товариство повинно не лише занимати ся школою кравецтва, але головну увагу звернути на ширене національного духа особливо між інтеліґентними женщинами. Також предложено, щоби на слїдуючих загальних зборах устроїти виставу лїпших робіт учениць школи кравецтва. — Ми радо признаємо, що і ся дїяльність товариства руских женщин, яку оно виказало в послїднім роцї, є хосенною і потрібною, але гадку, порушену п. Яворским, коли він мав на думцї народно-руского духа, повинно товариство безусловно увзгляднити, бо-ж власне рускому жіноцтву на Буковинї не достає національної сьвідомости. І ще одно хочемо тут порушити: чому товариство руских женщин не занимає ся збиранем складок на бідну шкільну молодїж, так як се робить волоске товариство Doamnele romane? Адже се повинно також бути цїлею товариства руских женщин, а ми певні, що Русинки радо пожертвують після своїх сил дещо на убогу молодїж шкільну. Може сї наші слова спонукають згадане товариство, хоч тепер, де зима вже недалека, зробити дещо в сім напрямі.

Урядове посередництво в глядану роботи завело у себе маленьке князївство майнінґске. В додатку до урядового вістника виходить два рази на тиждень, в понедїлок і пятницю, виказ робітників, глядаючих роботи і тих, котрі глядають робітника. Уряди громадскі мають обовязок ті викази уміщувати зараз на видним місци, призначенім до оповісток. На згаданих виказах уміщає ся безплатно всякі дотичні зголошеня, як також і полагодженя попередних зголошень, коли робітник найшов уже занятє або робота якась уже роздана.

Загадочний чоловік. В австрийскій Новоселици арештував полїцай чоловіка, котрий не міг виказати ся документами, хто він такий. Він каже, що є родом з Кавказу. Цїла будова тіла вказує на те, що він дїйсне родом з Кавказу, бо ростом дуже гарний, з огнистими очима і чорною як шовк бородою. Говорить кількома европейскими мовами і — як каже — є дописувателем кавказких ґазет, котрі видають ся в ґеоргїйскій мові. Від довгих лїт він перебуває за границею своєї вітчини і скриває ся під іменами Стіралязі, Авелянї і т. п., бо инакше росийска полїция конфіскувала би всякі письма, які ему висилають ся з Росиї. Арештованого віддано до краєвого суду в Чернівцях.

Спростованє. В 200-ім числї нашої ґазети ми написали новинку, в котрій стоїть дословно: „І так о. Боднарескул у Валавчу не хоче ученикови Бендасови виставити сьвідоцтва убожества, взглядно виказу родини — мабуть тому, що Бендас вступив до рускої ґімназиї, а не там, де его хотїв мати о. Боднарескул.“ На те дістали ми від о. Боднарескула спростованє, в котрім між иншим — а того иншого богато, але то не обходить анї нас анї публику, і не належить до спростованя — пише, що він дня 23-го вересня потвердив батькови ученика Бендаса два сьвідоцтва убожества; отже з того виносить о. Боднарескул, що наша новинка неправдива. Тимчасом се факт, на котрий маємо сьвідків, що о. Боднарескул не хотїв виставити сьвідоцтва убожества, бо — як в церкві перед людьми сказав матери ученика Бендаса — „не хоче підпирати унїятів“. Аж пізнійше щось о 4 дни

старий звичай з тими мідяками! А до того при его вітци, що сам насьміхав ся з таких річий, що сам був вольнодумцем і скептиком, хотяй не на стілько фанатичним, щоби свої власні погляди накидати другим! Як би то могли они собі тепер поговорити про его послїдний лист, були би певно прийшли до згоди. Его отець не належав до короткоумних, він мав критичний осуд.

Фріц перейшов всї покої, они були цїлком такі самі, як перше. Хотяй він бував часто дома, але довга подорож за границею і смерть батька вчинили, що він видів всьо очима молодости.

Коли вийшов до свого покою, перемогли его вражіня. Усїв при столї, підпер голову рукою і розплакав ся. Так само плакав дитиною за менчими стратами і в менчих журбах. І ему здавало ся, що тодї він був дуже щасливий.

Всьо, що з того часу сталось, не викликало того настрою, того сильного, хорошого переходу з надмірної вибухаючої радости до безграничного жалю і на відворот.

„Ой так, виплач ся, моя дитино! Сего потребуємо обоє.“ Се мати зайшла тихо і положила легко руку ему на голову.

„Я пригадав собі так живо мій дитинячий час“, сказав він ревно і підніс очи; еї слова звенїли також, якби говорила до дитини, а він взяв еї обі руки у свої.

„Ой так, як не станемо дїтьми, не доступимо царства небесного“, додала она поважно.

Якесь майже ненависне чувство опанувало его при тих словах; они приходили мовби зачінка передної сторожи, що заповідає головний напад. Але він панував над собою. Було зовсїм природне пренїнь, що она так думала і так говорила, а в тій хвилї не повинно зайти між ними жадне непорозуміне. Він старав ся перейти на иньший предмет.

„Мусиш тепер по подорожи трохи виночати“, сказала она, „ти їхав день і ніч і таки не прийшлось тобі почути его послїдного прощаня!“ Она держала платок перед очима і положила з нестощами руку ему на плечі. „Вийчини трохи, доки не підемо на обід, синку, ти потребуєш спочинку,“ а потім поцїлувала его в чоло і пішла.

Фріц знав, що его мати надзвичайно ревна в релїґійнім взглядї; знав, що релїґія виповнала цїле еї житє і всї еї дїла, а в такій хвилї, як от теперішня, мусїло се тим яркійше виступити.

Вже при обідї надїяв ся, що розповість свої погляди ширше і хотяй як радо поспитав би ся був про послїдні години батька, однак з тої причини не мав відваги. Она сама звернула на се бесїду. Але оповідала лагідно і спокійно про хід хороби, про его початкову нетерпячку і пізнійшу терпеливість, про его дрібні заряджена а наконець про майже цїлковиту безприятомність послїдної ночи і наглий проблеск над ранком, заким наступила смерть. Не говорила вічо про релїґію і ему впало се, що не згадала анї словом про податкового урядника Лекого, хотяй був переконаний, що сей старий приятель був при имранню аж до послїдної хвилї. Але той був прецїнь рішучий вольнодумець і для того не хотїла певно при тій нагодї брати его імени в уста.

Також і на другий день анї день опісля не робила жадних релїґійних притиків, але Фріц находив ся в безнастанній несвойскій обаві, що оно наступить. І надійшов день похоронів. Вынесли домовину з дому і мягкий настрій, що сполучений з похороном дорогого кревного, обймив его цїлковито. Однак він слухав байдужно тисяч разів повтарані і тілько незначно змінені слова проповідника про дочасність і вічність, про гріх і спасенє, про сумуючих позісталих та про побаченє на тім сьвітї. Для того звенїло се як мельодия катаринки, що не належала сюди, але поза мури сьвятиней, в котрій его тяжкий смуток утинав ся під невідшкодованою земскою стратою.

Він сплакав ся цїлковито і не зважав на сьпін і на проповідника і на численний супровід. Дуже часто бавив ся при похоронах виразом рїжних тварий; але тепер прецїнь видалось ему, що в тім лежить щось сьвяточне, видїти так богато голов разом; він чув вдячність супротив них; був в силї плакати.

Коли кинув грудку землї на трумну, стиснув тілько богато рук і послїдний раз кинув поглядом у гріб, був мягкий як віск. Як був завсїгди гордий і неприступний, так тепер міг прощати і просити о прощенє за двоєдскі гріхи так охотно, як би віддав свою мошонку першому лїпшому жебракови, що попросив би его о милостиню.

виготовив громадский писар таке свідоцтво, а о. Боднарескул тогди вже мусїв потвердити его. Характеристичне в тій справі се, що с в я щ е н и к о. Боднарескул бідному ученикови Бендасови ставляв трудности, коли міжтим речинець для подаваня о увільнене від чесного був уже за плечима.

Застрілив чоловіка лїсничий в Кобильници рускій коло Краківця Генрик Смаржевский. Він стрітив в лїсї 28-лїтного паробка Михайла Валявца, що збирав там дрова. Не надумуючи ся довго, вистрілив до паробка і убив его на місци. Побачивши, що стало ся, Смаржевский зголосив ся сам до суду в Краківци.

Дисльокация. Часть 30-го полку піхоти, що стаціонований у Львові, переносить ся з сегодняшним днем до Оломуцу, Райхенберґу і Йосифштату в Чехії.

Цїкава книжка вийшла сими днями у віденьскій книгарни Лемана і Венцля зпід пера директора промислової школи в Чернівцах К. А. Ромшторфера під заголовком „Die moldauisch-byzantinische Baukunst“. Доси не вислїджено було докладно, в якім стилю будують ся православні церкви на Буковинї. Отже директор Ромшторфер вибрав ся 1887 р. за підмогою правительства в подорож по Буковинї, Румунії і Украйнї. Згадана книжка є плодом тої подорожи. В передмові розповідає автор о повстаню наддунайских князївств і гр. пр. віроісповіданя, потім о заснованю монастирів і церков, слїдує опис византийской церкви, докладне схарактеризованє поодиноких єї частий, розправа про пластику і малярство в церквах та вісти про артистів і робітників. Книжка дуже цїкава і доказує зрозуміне материялу у автора.

Інспекцийну подорож відбув в послїднім часї галицкий маршалок краевий ґр. Станіслав Баденї в снятинськім повітї. З того повіта доносять, що загальну увагу звернуло на себе старане ґр. Баденого зійти ся з Русинами, особливо з рускими селянами. Представителїв Русинів відзначував ґр. Баденї незвичайною ласкавостию і тим з'єднав собі прихильність і довіре у селян. На пирї у дїдича Мойси в Рудниках визначав кр. маршалок передовсїм Русинів, а між иньшими мав довшу розмову з гр. кат. парохом із Джурова, о. Николаєм Огоновским, що звернуло увагу всїх гостий.

Посольске справозданє буде складати посол до галицкого сойму Дмитро Остапчук в четвер дня 8-го с. м., о 12-ій год. в полудне в сали магістратскій в Збаражи.

Народне віче відбуде ся в Старім Місті дня 9-го с. м., а не 6-го, як зразу було заповіджено.

Бук. льокальні зелїзниці. В додатку до новинки про буджет нашої держави в послїднім числї нашої ґазети маємо записати, що в буджетї на 1897 вписано 1,500.000 зр. видатку яко удїл держави в будові буковиньских льокальних зелїзниць Лужани-Залїщики, Глїбока-Серет, Радівці-Фрассин і Неполоківці-Вижниця.

На переміну. Адвокат Новак в Клевеляндї в державі Огіо, хоч родом Чех, але має справдї американьску вдачу. Влюбивши ся в панну Агнишку Келерівну, оженив ся з нею і жили щасливо вісїм лїт. По тім часї почала давна любов у Новака потахати, а за те заналала нова до молоденькой панночки з Ст.-Люі і з нею він оженив ся, розвівшись попер д з першою жінкою. І жила молода пара чотири роки в гаразді і щастю, аж нараз серце Новака затужило за першою жінкою. Він розвів ся з другою жінкою і до кількох днїв знов подружив ся з першою. Друга жінка, дїставши гарну сумку, позволила на розвід і вернула ся до Ст.-Люі. Ба! але-ж Новак по вісїмнайцяти місяцях знов розводить ся з своєю першою і заразом третьою жінкою, щоби знов оженити ся з другою, взглядно четвертою... І хто знає, кілько разів ще Новак буде назад брати свої жінки!

Наслїдки піяньства. До коршми Кінсбрунера в Брязї заходив собі частенько селянин Пентелей Типуляк і запивав ся „основно“. Пив він довго, і длятого вкінци показали ся і наслїдки его піяньства. Одного дня він збожеволїв і его мусїли відвезти до краевого шпиталю в Чернівцях. Тут его вилїчили і пустили на волю, строго забороняючи дальше пити горівку. Але Типуляка тягнуло до коршми, як вовка до лїса, і вкінци не видержав та став знов запивати ся. Ну і сим разом мала горівка погубний вплив на его мозок: він збожеволїв вдруге.

Громада Дрогобич вибудовала двоповерховий будинок для тамошної ґімназиї, котрої торжественне посьвячене відбуде ся у вівторок, дня 6-го с. м. В новім будинку є 27 комнат для шкільних кляс, а 12 комнат на мешканє директора. Старий будинок ґімназияльний ужиють на помішенє женьскої школи.

Померли у Львові Анатоль Демяновский, офіциял краевої дирекциї скарбу, в 46-ім роцї житя; — в Золочеві Любомир Кирило Єзерский, син тамошнього ґімназияльного катехита, в 19-ім роцї житя.

Складки. В Залїщиках зібрав п. Омельский дрібними датками 2 зр. 25 кр. на Народний Дім. Зложили на се пп.: Г. Омельский з Заставни 20 кр., М. Кракалїя з Василева 50 кр., Евгенїя Томоруґ 20 кр., Дмитро Томоруґ 30 кр., Емілїя Кракалїя 10 кр., уч. Майковский з Кадобівців 20 кр. Марцїнковский з Кадобівців 50 кр., Зугаевич з Заставни 20 кр., і Филипина Шуберт 5 кр.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 5-го жовтня 1896 року.

Будапешт. *(Престольна промова в нагоди розвязаня сойму угорского).* Нинї перед полуднем замкнено сойм угорский престольною промовою, в котрій згадує ся насамперед про обхід тисячлїтя Угорщини і підносить ся, що Угорщина могла обходити се сьвято в мирї. Відтак вказує ся на отворене Зелїзної Брами, як на успіх народів, проживаючих мирно, і згадує ся з притиском се, що на сім отвореню були: королї Румунії, Сербії, заступники монархів, вичислених в берлиньскім трактатї і депутация австрийскої ради державної. Сю нагоду використав радо наш цїсар, аби відвидїти румуньского короля в его столицї і там відновити давні приязні відносини з Румунією. Цїсар з вдячностию згадує сердечне принятє, якого зазнав від румуньского короля, від его родини і цїлого населеня.

Далї сказано в престольній промові: Взагалї ми можемо з радостию вам сказати, що з всїми державами живемо в як найприязнійших відносинах і тому маємо певну надію, що мир і на будуче остане ся ненарушений. Відтак вичисляє престольна промова поодинокі закони, ухвалені дотеперішним соймом угорским, і підносить се, що найбільше часу посьвячено полагодженю церковно-политичних справ; на тім поли ухвалено незвичайно важні закони. З кількома державами, а особливо з сусїдною Росиєю, Румунією, Сербією управильнено і усталено торговельні договори.

Вкінци престольна промова згадує про удержанє рівноваги в державних фінансах мимо піднесеня видатків на просьвіту, господарну, комунїкацию і постепенний розвій армії — і мотивує розвязанє сойму угорского тим, що для

Коли прийшли до дому, сїла мати біля него на великій софі і обняла его рукою за шию і вдивляла ся довго в него. Він був так тихо зворушений і тепер ринула також пара зимних сліз ему з очей. „Отець передав через мене привіт для тебе — одно прошенє,“ сказала врешті притишеним голосом; „се були майже остатні его слова; було се, як приступав до причастия.“

Фріц налякав ся і поглянув на неї з деяким здивованем.

„Ой так, він умер цїлком поєднаний,“ продовжала, „і сам жадав приступити до причастия.“

Тепер пригадав собі Фріц, що отець ходив в старих лїтах кілька разів до року до причастия. Він майже забув про се і не міг поєднати того з цїлковитою майже свободою суду в релїгійних справах, якою відзначав ся его батько.

„Отець бажав собі, щоби я тебе просила, піти по похороні разом зі мною до причастия; він гадав, що ти будеш тоді певно в тім настрою, щоби відпровадити мене до престола Божого, коли сам вже більше не зможе.“

„Мамо!“

Она видїла, як его вираз змінив ся нагле. Брови стягнули ся трохи до куни, очи і уста набрали строгого виразу. Она відсунула свое рамя від него і зложила руки на подолку.

„Я думала, що тобі зробить приємність виповнити остатню волю батька твого. Він казав виразно, щоби я просила тебе о се задля него. Фріц любив мене,“ казав.

„Так, я любив его, — я дуже цінив его,“ сказав Фріц перед себе, немов би звертав ся просто до небіжчика.

„Так підеш отже?“ Она поглянула на него неспокійно і з сумнївом, похиляючись трохи на перед, щоби заглянути ему в лице.

Він не відповідав, але она бачила, що бореся з собою.

І він справдї провадив борбу з самим собою.

Певно, що для него було байдужною річею, уступити в тій одинокій точцї, бо всьо те видалось ему, як пуста церемонїя. Була би се очевидно неправда, але неправда, котру доконав би, щоби свою матїр потїшити і успокоїти. Однако добачав, що се есть першим сильним скрученем пут, в котрих хотїли его повести до правильної церковної віри і коли би він скорше або пізнїйше мусїв занятн відпорне становиско, прийшло би до гірших непріємностий. Окрім того не повинен нїхто мати можности закинути ему обдуду, ему, що власне тепер загадував виступити супротив неї до боротьби.

З другої сторони він знав, що его мати причепить ся з жіночою односторонностию до ситуациї сеї хвилї і закине ему несинівску затвердїлість, коли би сказав „ні“ власне в тій годинї, як рана серця ще була сьвіжа. Він хотїв найти обхід, що уратував би в тім взглядї его самого і по части віддав рішенє в єї руки.

„Ну так, я можу послухати тебе радо!“ сказав: „Коли отець бажав собі і ти того хочеш, то я піду радо до причастия, але ти знаєш прецїнь, що я в се не вірю. Я уважаю се все пустою церемонїею, що ні трохи не поможе, хоч також і не зашкодить.“

Він глянув оа неї з приязним усьміхом і положив свою руку на єї, що лежали ще зложені в подолку; але она стиснула їх ще сильнїйше а єї лице набрало острого поважного виразу, в котрім він міг вичитати дивну мішанину гризоти і ураженя. Се як раз подобало на неї!

„Се прецінь рівнозначне з відмовою,“ сказала на кінци, а тон єї видавав ся такий самий уражений як і сумний. „Коли ти не віриш в се, так жиеш хиба як нерозумне звіря.“

Він ступив на безпечну опоку, побачивши, що мати дїйсно уразила ся, і відповів тому цїлком спокійно: „Се зовсїм не відмова — я піду радо разом, бо не виджу в тім жадного небезпеченьства.

„Про те не може бути бесїди,“ відповіла коротко, відносячись.

Перейшла ся мовчки кілька разів через покій там і назад з руками на плечах і без достаточної осторожности, щоби не заченити за яке крісло або стільчик, цїлком так, як би в давних часах мала яку суперечку зі своїм чоловіком. І она вганяла себе тим проходом очевидно в стан зворушеня, так що лагідний настрій суму уступив поводи вибухаючій нагальности.

(Дальше буде).

відновленя австрийско-угорскої цлово-торговельної угоди і установленя квот на десять лїт потрібно довшого часу, як теперішний сойм ним розпоряджає, а також і спокою, щоби все розважити.

Престольну промову принято оплесками, особливо устуи за Зелїзну Браму, гостину в Румунїї і заневнене удержаня мира.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 3-го жовтня 1896.

	Львів.		*Чернівцї.*	
Пшениця . .	від 6.80	до 7.75	від 7.—	до 7.10
Жито	„ 5.75	„ 6.—	„ 5.40	„ 5.50
Ячмінь бров. .	„ 6.—	„ 6.50	„ 5.75	„ 6.25
Ячмінь простий	„ 5.—	„ 5.50	„ 5.—	„ 5.25
Овес	„ 5.50	„ 5.75	„ 4.75	„ 4.85
Рїпак	„ 9.—	„ 9.50	„ 9.35	„ 9.60
Горох	„ 5.—	„ 8.—	„ 6.—	„ 7.—
Вика	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Льнянка . . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Біб	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Бобик	„ 4.—	„ 4.50	„ 0.—	„ 0.—
Гречка	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„ 35.—	„ 40.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„ 30.—	„ 45.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Кукуруза нова	„ 4.50	„ 4.70	„ 4.75	„ 4.85

Хміль 35.— 45.— зл. за кільо у Львові оковита за 10.000 лїтрів 12.75—13.25

ВАЖНЕ

для кождого, головно для всїх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людий є повідомленє, що істнуюче тут уже від богатьох лїт, на краєвій виставі в Чернівцях *1886* р. визначене почестним признанєм

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньского і Еміля Канюка

тепер через набуте найновійших машин, писем і иньших знарядів значно побільшило ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушеву ч. 12*, другий вхід також від *улиці зелїзної ч. 11*.

Заразом приступив довголїтний фаховець, пан Емільо Канюк яко спільник сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

—о **Кароль Кобжиньский і Еміль Канюк** о—

з виправленим персоналом всї фахові роботи, як оправленє книжок, роботи галянтерийні, друк на стяжки до вінїв, окрасу до гафтованъ, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людий по найнижших цїнах як найлїпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанем

5—10 **Кобжиньский і Канюк.**

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипльомом ц. к. міністерства торговлї.

Краєве товариство ткацке

„PRZĄDKA“

(ПРЯХА)

в Короснї

поручає Пов. П. Т. Публицї свого виробу чисто льняні авістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і **біле столове** о взорі кістковім і адамашковім;

також доставляє материялів на комплетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеґраф і стация зелїзнича в місци).

Прібки і цїнники на жадане оплатно і відворотною почтою. (7—52)

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

укладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всї 7 разом за 7 зр.

З пересилкою почтовою 7 зр. 30 кр.

Перша буковиньска

фабрика штучного навозу

в Боянах

поручає фосфорит-суперфосфати, кістяну муку-суперфосфати, кістяну муку парену і неварену, вапняну салїтру, каінїт, ґіпс-суперфосфати, ґіпсовий навіз бураковий, міщаний і спеціяльний навіз, під ґаранцією що-до якости і по дуже дешевих цїнах.

При більших замовленях пожичає ся безплатно машини до розсипуваня.

Опис ужитку і цїнники можна дістати безплатно.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні		особові			мішані		Відходять	Поїзди: поспішні		особові			мішані	
до Чернівців								**з Чернівців**							
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	6^{57}	10^{28}	5^{50}		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	10^{29}	5^{38}	
З Букарешту, Ясс, Сучави, Ґлібоки	3^{29}	.	.	9^{12}	10^{00}	5^{23}		До Ґлібоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12^{03}	.	.	7^{17}	10^{48}	6^{16}	
З Новоселиць, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	11^{13} 9^{50}	До Садаґури, Новоселиць .	.	.	.	.	.	.	4^{30} 6^{21}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкавича.

Ч. 211. Чернівці, середа дня 25. вересня (7. жовтня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. годовна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Мужик против мужика.

До нашої редакциї трохи не щодня приходять селяни і з подальших сторін то за порадою, то так собі на розмову. Чудні річи розповідають они нераз про своїх краян, таких самих мужиків, як они.

— Кажу вам, — оповідає мужик з Шубранця — найтяжше дати собі раду таки з нашими людьми. Нехай тілько повстане в селї читальня, зараз і вороги возьмуть ся. Против читальнї звичайно йде панотець, іде двірник, ідуть всї май заможнїйші люди, ідуть жиди — цїла хмара ворогів, кажу вам. То вже панотцям і жидам не дивую ся — они не наші, звичайно чужинцї, аби заробили на нас, а там „нехай вас Бог помилує, що нам до вас?“ — Але от наші люди! З ними морока велика. Що ви на то скажете?

В Шубранци двірником є мужик Мустаца, бо є й мужики Мустаци. Знає він, що єму панованя вже не богато, що его з двірника скинуть, так він тепер переслїдує читальників гірш нехриста. Розбої пішли по селї такі, що годї на улицю показати ся. Мустаца має двох синів і они обрали ся калфами поміж флекевами (паробками). Паробків у нас з 60; всїм кажуть скидати ся по 10 кр. на данец, наймають музики за 1 зр., а за решту, за пятку самі пють і потім ідуть по селї розбоєм на читальників. Є в селї один кут, де самі читальники, — то там на розбій не поважать ся, але читальникам в Мустацівскім кутї судна година. От і сеї неділї у Мудрія сидїло собі кількох читальників, аж ту на хату напало кількох тих запитих ворогів і давай напастувати читальників. Прийшло до бійки і в бійцї одному напастникови прийшло ся дуже круто, побили его так, що не знати, що з ним буде. Зачне ся тяганина по судах, а про що? Про глупоту людеку. Та бо навіть сам двірник вибиває вікна читальникам. Удавали ся ми вже й до староства і до жандармів, не помогло, не хотїли нам ладу в селї завести. Може аж тепер зглянуть ся на нас та возьмуть нас в опіку, бо-ж ми, читальники, не до злого людий ведем, а до доброго. Наш двірник Мустаца думає піятикою дійти до того, щоб на весні вибрали его знов двірником. Але то єму не вдасть ся! Знаєте, як він людий карає? На ніч замикає до громадского арешту, а на день гонить до своєї роботи.

— А як там вашій мужицкій трафіцї веде ся?

— Та добре би вело ся, як би не то, що й она ворогів має. Жидам кривда, що ми маємо трафіку, а они ні. Так они далї намовляти наших противників, аби заложити другу трафіку. І ще ви на то? Наші люди-християни хотять повалити трафіку нашу мужицку, аби жид трафіку дістав. Такі то наші люди, без сумїня!

А мужик з Топорівцїв слухає того і про своє село починає таке розповїдати:

— Наш двірник Двірничук такий самий. І він знає, що вже довго двірникувати не буде, отже під конець свого пановання що тілько може, то робить для себе; інтерес робить на громадї. Побудував він, знаєте, собі хату; вартує так з тисяч левів. Ту хату наміг ся він відпродати громадї на дім громадский. Скликав раду, сам проводив на нїй, і рада ухвалила купити від него хату за 1900 левів. Голова читальнї Ґелич подав протест до видїлу краєвого, що як так можна, аби рада під проводом двірника купувала хату від двірника. Прийшла з видїлу відповідь, що двірник не сьміє на тім засїданю бути. Ну, але про то таки ухвалили купити від него хату. Жиди ухвалили і поплечники Двірничукові. Бо то, знаєте, рука руку мие. І жиди зробили на тім інтерес.

У нас, в Топорівцях, церков маленька, а село велике. Стала рада торік, аби толоку пустити в аренду, а дохід обертати на школу і на будову церкви. Люди не противили ся, думали собі: коли на цер-

---

17)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з корейского

Жр. Вінтергїльма.

(Дальше).

В хвильку потому мала замір вийти скоро з комнати, але щось, здає ся, нагле нагадала собі і завернула ся знов ходити. Фріц заховував ся тихо і очікував бурі. Для него було приємчим удеґчеєм, видїти сї такою.

„Отже ти не віриш в нїчо?“ промовила нарештї.

„Я вірю у всьо.“

„Всьо?“ Станула і глядїла на него з боку.

„Так есть, у всьо, що видиме.“

Почала знов бігати там і назад. Для неї не варто було питати дальше. Для неї був він таким самим невірою, все одно, в що би не вірив, если се не була евангелицка наука після катехису і символічних книжок. Навіть если би тілько поверховно вірив після них, то се лїпше, як тверда віра в що небудь друге.

„Так не схочеш певно піти зі мною в неділю до церкви?“

Тепер пізнав він знов насьміхливу напраєність матери і се задоволило его дуже.

„Чому? дуже радо!“ відповів з великою приязностию в тонї. „Я піду від серця радо з тобою, куди лиш схочеш.“

„О нї, дякую!“ відповіла скоро перебиваючи.

„Як хочеш, мамо.“

Она надїяла ся зпочатку опору від него і приготовила ся на прикре рішуче упімнене; але тепер лютила ся, що він в той спосіб піддав ся так, що нагальність опанувала еї цїлком і она вийшла з гуком і шумом, обертаючись ще в дверях з злісними словами до него: „Я не можу з тобою говорити більше.“

Фріц побідив. Він був податливий, лагідний і приязний, коли она заховувала ся твердо і відпихаючо.

Коли за хвилю закликали до обіду, мати вже заняла буда - місце. Зпочатку була трохи вимушена і маркітна, але не сказала анї слова про те, що стало ся, і не звертала пізнїйше на се бесїди. Очивидно чула, що загнала ся за далеко, і не знала ще добре, як має знову забрати ся до річи. Дятого говорило ся про цїлком иньші справи і навіть не дотикано спільної жалоби, що їх звела разом, а підчас часто куляючого розговору видало ся, як би настрій в день похорону дуже вже почав устунати і відгравав у них підрядну ролю. Буря остудила воздух, і сьвітовість вийшла у матери знов більше на верха; она накладала так само собі як і єму дуже часто потрави, не забувала навіть на заправу коріннями і сосом ворцестровим і споживала з добрим апетитом; оповідала про родини своїх знакомих, котрих він не бачив від довшого часу. Він довідав ся, котрі з них дістали кілько дїтий, хто оженив ся, де відбули ся хрестини чи погріб, хто в господарстві має нещасте, а хто одержав спадщину.

Сидїли обоє на своїх старих місцях, коли батькове було порожне, але не виглядало, щоби хоть одно з них запримітило се. Як раз коли прийшла печеня на стіл, поступив грабар там на цвинтари так далеко в працї, що послїдня видима рожа на трунї старого Рандля була закрита землею. Заким они піднесли ся від столу, був гріб аж по береги повний.

Пополудни прийшов пастор. Він дістав в посилцї великий гонорар і чув ся спонуканим подякувати за се; рівночасно хотїв сумуючим сказати кілька слів потїхи: utile cum dulci.

„Не правда-ж, ви і ваш син хочете прийти до причастия?“ сказав, підносячи ся до відходу.

„Мій син не йде,“ відповіла пані Рандель, спускаючи очи з побожною встидливостию. Пастор звернув ся з новільним, повним гідности рухом трохи до Фріца, підніс повіки, поглянув на него, але не сказав нїчо иньшого, як: „ах, так“! Фріц чув, що в тонї лежало щось так сьвященого вивисшеного, так іронічного, що дуже добре розумів змисл: Ви отже також один з недовірків, один з бідних, нетямущих, заблукавших ся овечок! Але він міг тілько легким уклоном відповісти і делікатним усьміхом, котрий міг собі сьвященик толкувати, як сам хотів.

„Отже видиш, Фріц,“ сказала мати гнівно, коли сьвященик віддалив ся, „як задивляють ся на се розумні люди.“

„Так есть, як сьвященича загвоздженість розширає ся від самосьвідомости і зарозумілости.“

ков, то треба позволити. Тимчасом на церков ще нїчого не зібрали, а вже на божницю ухвалили сими днями дати тисяч левів. Подумайте: з громадских гроший тисяч левів на божницю! Що-ж ту на церков остане ся?

Так, бачите і в нас мужик іде противмужика. Темнота велика між людьми — і тому таке дїє ся. Ще добре, що з читальниками наш панотець держить, то ми таки в Топорівцях лад заведемо.

Як лиху зарадити?

(Допись з міста).

Дуже важну справу для буковиньских Русинів порушила „Буковина“ у вступній статї „Які вигляди“ (ч. 210), так що ми раді би і від себе яке слівце докинути. Справдї вигляди для православного рускогонароду на Буковинї сумні, дуже сумні. Вже тепер по руских селах є сьвященики, що не умїючи нїчого по руски, обмежають з конечности свою дїяльність лиш на відправу богослуженя і треб церковних і то в незрозумілій для вірних волоскій мові; проповідувати, катехизувати, удїляти школярам науки віри, ба навіть сповідати вони не в силї, і зовсїм таки і не силують ся до того, бо на кождім кроцї незнане рускої мови робить їм страшні трудности. Що-ж далї буде, коли так мало виховує ся в семинарии руских кандидатів на сьвящеників, се можна собі подумати. Церков православна мусить через те найти ся в тім положеню, що супроти Русинів зовсїм не година буде сповнити тяжкого, сьвятого і першого свого обовязку — учительки етики християньскої, а для нашого народу отвирає ся сумна перспектива здичілости, упадку морального...

Бажаючи церкві православній на Буковинї як найкрасшого розцьвіту, бажаючи, щоб вона стала на висотї свого великого і сьвятого післанництва, бажаючи нашому рускому народови як найбільшого морального піднесеня, ми не можемо спокійно приглядати ся такій сумній перспективі і мусимо і з свого боку зробити все, що могло-б відвернути такі лихі наслїдки для морального стану нашого народу.

Ціле лихо в тім, що нема руских кандидатів до стану духовного, і що серед теперішних обставин ще довго їх майже зовсїм не буде. Нема їх, бо за часів нок. митрополита Моряя руску інтелїгенцию православну, котра, як всюди, достарчає найбільше дітий до висших шкіл, здецимовано. Богато сьвящеників-Русинів віддаючи свої дїти до школи, записували їх під натиском митрополити і консисторії на волоску, а не на руску мову, і так з дїтий руских сьвящеників ставали Волохи. Примірів на се можна-б дуже богато подати, але вистарчить за всї хоть би отсей один, що дїти прот. і посла соймового о. Бежана, члена нїби то рускогоклюбу в соймі, учать ся в гімназиї волоскої мови, ходять на волоску релїгію! Русини-ж матуристи не дуже спішили ся до духов. семинарий, бо які там для них вигляди були? Кого се може заохотити вступити до семинарий, як він бачить, що Русин-сьвященик не може нїяким чином виплисти на верх, не може, от як о. Семака, дістати навіть мізерної катехитури при школах міських в Чернівцях, не може навіть стати адміністратором парохії в Чернівцях, хоть ему се після права належало ся, а мусить ним бути Волох Прокопович; не може і подумати, щоб стати колись за ревну працю духовником семинарий або ректором, проповідником руским при церкві катедральній; а вже таки зовсїм не сьміє навіть погадати, щоб міг стати колись совітником консисторским, ґенеральним вікарієм і т. д. Кого се, як кажу, з талановитих молодих руских людий може заохотити до стану духовного, як они видять, що ревні і заслужені сьвященики-Русини мусять скитати ся по ріжних закутках, міжтим коли сьвященикам Волохам дістають ся навіть такі місця, як місце рускогокатедрального проповідника? От і тепер ледви опорожнило ся місце в консисторії, зараз таки покликано туди (хочемо вірити, що лиш тимчасово) такого аґітатора загорільця волоского як Прокопович.

Пізнавши таким чином, в чім лихо, могли-б сему і власть духовна і правительство легко зарадити, коли їм лежить на серцї добро православної церкви і добро краю.

По перше треба, щоб Русини бачили, що і для них, не лиш для самих Волохів або ренеґатів, є якісь вигляди, добити ся в єрархії духовній якогось значіня. Саме тепер опорожнене місце совітника консисторії, котре після всякого Божого і людского права належить ся сьвященикови-Русинови — хочем видіти, чого в новій ері за високопреосьв. Аркадія, Русинам сподівати ся. — Вже довго домагають ся Русини, щоб на богосл. видїлї заведено катедру для практичного богословія з рускою викладовою мовою. Хочемо видіти, чи духовна власть сповнить се оправдане бажане Русинів і т. д., і т. д.

По друге і власть духовна і правительство повинні чи то стипендиями чи яким иньшим чином улекшити руским дїтям приступ до семинарії духовної. Ми бачимо, що всюди, де покаже ся недостаток кандидатів до якого стану, старає ся правительство ріжними полекшами притягнути молодих людий до того фаху. Так і тут повинно бути. Не можна тут казати, що кандидатів до стану духовного є досить, семинария повна, бо хоть они і є, то нема кандидатів такихякихтреба. В деякій мірі недостатки кандидатів руских зарадить руска ґімназия, до котрої вже сего року записало ся значне число руских, але бідних дїтий. Обовязком власти духовної було-б щиро заопікувати ся тими дїтьми, дати їм поміч, щоб они могли осягнути ціль — стати православним сьвященником. Коли отворено волоскі паралельки в Сучаві, тоді пок. митрополит видав архип. посланіе, в котрім заохочував Волохів посилати дїтий до сеї школи і благословив се дїло; — можна-б і тепер те саме посланіе і що-до руских паралельок повторити. Русини самі всїх сил докладають, щоб бідним руским школярикам прийти в поміч, дати їм можність вийти в люди; Русини заложили бурсу і там вже тепер утримує ся 30 дїтий. Може-б власть духовна схотїла більше заопікувати ся сею бурсою і пожертвувала дещо на ню з правосл. релїг. фонду?!

Оттак дало-б ся бодай як-так лиху зарадити, треба лиш доброї волї, і ми хочем вірити, що так у Впреосв. Аркадія як і у правительства найдесь досить доброї волї дещо в тім напрямі зробити.

(*Від Редакциї:* Ся стаття, надіслана нам одним Русином з Чернівців, доповнює нашу вчерашну, і сподіваємо ся, що причинить ся до роз'ясненя сеї важної справи).

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 6-го жовтня 1896.

День іменин цїсаря, що припадав в неділю, обходжено у Львові торжественно. Рано відправив торжественне богослужене в архикатедральній церкві сьв. Юра Є. Ем. Кардинал Сембратович, в костелї оо. Бернардинів відправив таке-ж богослужене Є. Експ. архиеп. Моравский, а в катедрі Вірменьскій архиепископ Ісакович. У всїх богослуженях взяли участь представителї властий державних, автономічних і військових, як також молодіж шкільна під проводом учителів та богато публики.

Є. Вел. Цїсар дарував погорільцям громади Шершенівці, борщівского повіта, 500 зр. запомоги.

Цїсар хрестним батьком. Віденські часописи доносять, що цїсар згодив ся на просьбу

„Фріц!“

Але Фріц лютив ся. Він міг би був пасторови відповісти остро і колючо, але не мав до того жадної причини, бо жадної зачіпки не було зверненої до него, ані навіть жалю. Мати обходила ся з ним de haut en bas, так що він не міг показати своєї переваги, а его гордість чула ся ураженою, що не причинялось до того, щоби підносилась его любов до тої особи і до того стану взагалї.

Коли на другий день говорив з матїрю про ріжні рахунки і виплати за похорони, наступила якась павза, в котрій він перевертав в паперах.

Нараз перервав тишину, кажучи: „Мамо, може буде найлїпше, як розправимо ся що-до спадщини.“

„По що сего?“ запитала здивована.

„Я думав, що ти би найрадше се бачила.“

Материне гачкованє порушалось з машиновою регулярностию, а ей очи дивили ся з остовпілою витреваложстию.

„З розправою получені великі клопоти.“ відповіла.

„Надїю ся, розуміє ся само через себе, що перенесеш ся разом зі мною до Християнії.“

„Щоби на тебе спасти тягаром?“ Она відкинула трохи голову до гори, але не піднесла очий.

„Але, дорога мати, ти справдї тепер нерозумна! Що-ж могло би бути для мене приємнїйше, як щобись зі мною переселила ся.“

„Отже маєш трохи любови до мене?“

Поглянула з таким виразом, що в своїй сумішці здогадуваного запізнаня, очивидного здивованя і трохи може уданої материньскости видавав ся майже траґі-комічним.

Очивидно побоювала ся, що він зловить радісно нагоду, жадати розділу, щоби цїлком освободити ся з вязів, але ей оминула ся прикрість. А се вказувало після ей думки, що він таки має якусь може релїгію, котрої она не розуміє, — і коли переспала цїлу сю справу, здавались ій переносини до Християнії чим раз принаднїйшими.

Однак нагле поміркувала, що для неї прийшло би за тяжко оставити старе мешкане, де ій було так вигідно, а до того опустити кружок, до котрого привикла. Крім того не могла би — так потїшала себе — вливати нїяк в ріпаючий спосіб на переконаня, коли сама чула якийсь таємний невсний страх, що стикане з тими всїма безбожними людьми, котрих Фріц розуміє ся спровадїувати міг до дому, могло би пошкодити ей власним релїгійним переконаням.

„Ні, Фріц, сего я не можу,“ сказала, „не можу опускати дому, де жила стілько лїт з твоїм отцем та що тілько спомнинів крие милих для мене.“

І на тім стало.

XV.

Коли Фріц знов прибув до Християнії, хоронила его жалоба перед надто великою вагою-востию, яку звичайно мусять зносити повертаючі по довгій неприсутности до вітчини, особливо коли так як Фріц занимали вже перед тим якесь видніїше місце.

Стискали ему руку, витали его з радостию і часом додавали: „Ти поніс велику страту — ой так!“ при чім послїдну інтерпункцию виголошували можливо сумним тоном; але як він опісля був трохи скупий на слова, респектували его смуток. Кілька днів по своїм приїзді спіткав на улиці секретаря експедиции Юеля, що нїс свій малий, товстий животик до міністерства і просив его о оправданє, що не зложив ему ще доси візити.

„Про те нема що говорити в тих обставинах“, відповів у вітцівскім тонї Юель, котрий вже з далека уложив був лице в повні смутку морщини; „се був тяжкий удар — ой так, певно, але всї мусимо таке переходити, так, так! А як має ся твоя мати? — Він був знаменитий чоловік і любий і добрий, так, так, мій сину! Але слухай же, нині вечером прийдеш до нас. Розуміє ся, не потребую тобі навіть говорити, що будемо самі між собою.“ А потому здоймив свої окуляри, щоби їх вичистити.

У Юеля були дійсно „між собою,“ однак з тим важним додатком, що іменно прийшла случайно пані Віртова. Ей оба льоки, ей шильдкретовий гребінь і чорна кланя на ощї кинули ся Фріцови найперше в очи, як війшов, а приладок хотїв, що крісло, котре було вільне для него, стояло при розї софи, на котрій она роз-

ґр. Андрія Потоцкого, бути хрестним батьком его доньки. При хрестинах заступав цїсаря галицкий намістник кн. Санґушко. Церемонїю хрещеня виконав краківский епископ кн. Пузина.

Інсталяция академичних достойників відбула ся в неділю, дня 4-го с. м., яко в день іменин нашого цїсаря на черновецкім университетї. В присутности краєвого президента ґр. Ґоеса, впр. митрополита Чуперковича, настоятелїв рїжних урядів, заступників війска і и. здав ректор о. Евсевій Попович справу про минувший шкільний рік. Позаяк нововибраний ректор проф. др. Груза переняте ся до Інсбруку, а доси ще не вибрано нового ректора, то мав в его заступництві найстарший професор университету, теперішний декан правничого факультету, прав. радник проф. др. Кляйнвехтер виклад про новий гріш під правлїнем цїсаря Франц Йосифа. Викладу слухали присутні з цїкавостию. Трикратним окликом в честь цїсаря закінчило ся гарне торжество.

На львівскім университетї іменовані надзвичайними професорами ректор архиепископской семинариї для хлопцїв у Львові кс. Блажей Яшовский для церковного права і приватний доцент з краківского университету кс. др. Іван Фіялек для церковної исторії.

П. Володимир Михальский, заступник прокуратора, виїхав на довшу відпустку до Трієнту в Тиролю.

Pium desiderium „Галїчанїна“. В 209 ч. подає орґан москвофільскої аґенциї запевнене віденьского кореспондента свого, що „в компетентних кругах довго важили і оцїняли кандидатів на владичий престол в Перемишли. Вкінци постановлено виключити кандидатів-вдівцїв, а то з обави, що они не радо будуть дивити ся на целїбат (безженьство) і щоби они, маючи родинні звязи, не піддержували родинних інтересів, надаючи своякам лїпші парохії, що викликало би невдоволене між клиром. З огляду на се, що монах-Василіянин ґр. Шептицкий зрік ся епископской мітри, перемиским владикою має бути іменований др. Теофіл Сембратович. Др. Теофіл Сембратович, тепер парох при церкві сьв. Варвари у Відни, кінчив богословскі науки у Римі. Повернувши до Галичини, він був префектом львівской духовної семинариї і професором доґматики при львівскім университетї. На початку 80-тих років він став ректором віденьскої духовної семинариї, а по ей розвязаню в 1893 р. став парохом гр. кат. парохії у Відни.“ Отсе очивидно pium desiderium „Галїчанїна“ і его кореспондента, що стоїть в звязках з „компетентними сферами.“ Забув однак сердега, що целїбат ще не квалїфікує на владику. Маємо правдї целебсів Мишковских, Крижановских, Литвиновичів, як і згаданий ex-rector, однак чи таких владик потребує руске духовеньство, що заманїфестувало ся так на зборах ім. Качковского?! Забув кореспондент, що як раз за ректорату его протеґованого розвязано духовну семинарию віденьску задля москвофільства, розширеного між тамошними питомцями, що в сїй духовній семинариї, де о. Теофіл Сембратович був ректором, мешкали голозні участники, (сьвітскі люди) відомого атентату на Митрополиту-Кардинала і що там уложено сю змову. Отже хоч се може бути чиїм там pium desiderium, таких кандидатів форитувати на владик задля їх целїбату, ми однак певні, що нинї они вже неможливі в Галичинї і Австриї!

З віденьского „Кола польского“. Ми доносили в недавнїшнім числї, що дотеперішний презес „Кола польского“ Є. Е. Залеский зложив ту гідність. Отже в неділю зійшло ся „Коло польске“ на засїдане і вибрало одноголосно своїм презесом Є. Е. Яворского, бувшого міністра для Галичини в кабінетї кн. Віндішґреца.

Руский народний театр буде ще лише дуже короткий час бавити в Залїщиках і дасть такі представленя: в четвер (8-го с. м.) „Учителя“ д-ра Франка; в суботу (10-го) оперету „Барон циганьский; в неділю (11-го) комедию „Модний жених,“ а у вівторок (13-го) народну оперету „Сватане на Гончарівцї.“

Справа продажи папіросів в кавярнях і реставрациях. Велику сензацию викликало у Відни арештоване там шістьох кельнерів з кавярнї центральної за те, що продавали гостям папіроси не-урядових фабрик. Скарбова власть — на донос (як показало ся) віддалених з тої кавярнї кельнерів — зачала слїдити, а вкінци арештувала кельнерів і до пізної ночи переслухувано цїлий персонал кавярнї. Тимчасом богато цїкавої публики почало сходитись до кавярнї, а властитель еї не мав ким обслужити навіть звичайних гостий. Доперва на інтервенцию адвокатів випущено по кількох днях кельнерів на волю, а увязнено якогось Крама, котрий робить і достарчав папіросів кельнерам. Кельнери кажуть, що становиско власти скарбової в тій справі есть безпідставне, бо папіроси були роблені з правительственного тютюну, а если кавярня або реставрация має концесию на трафіку, то продаж роблених папіросів не повинна бути нїякою провиною, тим більше, що папіроси виробів державних фабрик такі лихі, що їх нїхто не хоче курити. В справу вмішало ся ґремієм віденьских кавярників та реставраторів і ухвалило: подати петицию до міністерства скарбу, щоби оно позволило кельнерам на дрібну продаж специяльних папіросів. А самі кельнери виправили до міністра скарбу Білиньского свою депутацию в товаристві адвоката д-ра Герцберґа-Френкля. Міністер обіцяв, що позволить продавати в кавярнях і реставрациях специяльні папіроси.

Росийский дезертер. Краківска полїция арештувала сими днями одного росийского дезертера, Ігора Шиповалова, котрий утїк з росийского постерунку Баран, кинувши оружіе на землю. Шиповалов подає яко причину дезерциї голод, побиване і невиплачуване платнї, та розповів, що з тих самих причин дуже богато росийских вояків дезертує з війска і втїкає за границю.

Отроєнє грибами. В місточку Кристинополи отруїло ся сими днями осьмеро людий грибами. Помимо лїкарскої помочи померло двоє зараз у власній хатї, а шестеро в шпитали в Сокали, куда їх відставлено. З цїлої родини остали ся лише старенька бабуся, що в часї споживаня грибів була у сусїдів, і дволїтна дитинка, що під той час спала. Часті випадки затроєня грибами повинні людям бути осторогою, як при збираню і споживаню грибів треба пильнувати ся.

Вибиване монет в 1897 р. Після програми, яку долучено до буджету на 1897 р., має ся слїдуючого року вибити: 70 мілїонів корон по 20 корон, 18 мілїонів корон по 10 корон, 10 мілїонів корон в сріблї, 3,100.000 корон по два гелери, 200.000 корон по 1 гелерови. Окрім того мають ще вибити 200.000 штук дукатів і 2,000.000 штук левантийских талярів.

Загальний конґрес зелїзничих урядників почав ся минувшого четверга у Відни, а скінчив ся в неділю. На тім з'їздї були присутні 104 делеґатів, межи ними делеґати з Кракова, Перемишля, Стрия, Станїславова, Львова і Чернівцїв.

Юлія з Крушиньских Шашкевичева, вдова по першім галицко-рускім поетї, Маркіянї Шашкевичу, упокоїла ся у Львові дня 4-го жовтня с. р. по довшій недузї в 81-ім роцї житя. Похорон відбуває ся нинї, дня 6-го жовтня, о 4-ій годинї пополудни з дому при площи Бенедиктинок ч. 1 до гробівця на кладовищи Личаківскім.

Бурі і ґураґани. Перед кількома днями доносили ґазети, що на західнім побережи Франциї, над Атлянтийским океяном унали великі снїги. Причиною тої наглої зміни теплоти були страшні бурі і ґураґани, які навістили майже цїлу західну Европу. Бурі зачали ся на мори Балтийскім, а відтак перейшли на море Північне і Атлянтийске та на примежні краї. На цїлім побережи нїмецкім Північного моря буря була така сильна, що богато кораблїв розбило ся і погибло множество людий. З приморских міст найбільше потерпів Гамбурґ. Найбільші кораблї зривав вітер з котви і розбивав; кождої хвилї надходили вісти о затоплених кораблях на ріцї Лабі, котрої води значно піднесли ся. З Голяндиї і Бельгії надходять також невеселі вісти. Там потерпіли головно Антверпія і Остенда. У Франциї також були значні шкоди, бо буря лютила ся на всїх еї морях і в цїлім краю. В Парижи і иньших містах побурив ґураґан богато комінів і повиривав дерева з коренем; в Люрд завалив будинок панорами, в Нант, Брест, Шербурґ і Бордо, як також в Тульонї і Марсельї потерпіло від бурі богато кораблїв. Однако нещасть з людьми не було. На другий день, т. є. 26 вересня, буря лютила ся в західній і полудневозахідній Франциї. На берегах Анґлії і Шкотиї упало жертвою бурі кілька кораблїв. Між Дувром а Кале застановлено мореплавбу на кілька днїв.

Померли у Львові Николай Голиньский пенсіонований жидачівский староста, в 75-ім роцї житя; — в Празї др. Юлїй Ґреґр, видавець молодоческих Narodn-их List-ів.

сїла ся, занята якоюсь великою робіткою з червоної бавовни.

Збіґ, зобачивши еї, а було ему подвійно неприємно стрітити ся з нею тут у вузкім родиннім кружку, де нїхто не може вминути другого. Що се було такого, що одно око хотїло сказати, коли по формальнім повитаню довго-довго спочило на нім? Чув, як било ся его серце, і старав ся уникнути еї погляду. На щастє заняли ся ним три двоокі панни дому, висказуючи свое співчутє, в чім брала впрочім участь також і пані Віртова.

„Ой так, се дотикає тяжко,“ сказала пані Віртова по якійсь хвили. „Я бачила се, як Кляру тронуло сильно, коли бідний Лазум помер.“

Серце Фріца забилось при тих словах, але він боров ся що сил, щоби не міняти ся на лици.

„Ну, ви певно чули, що бідний чоловік відобрав собі житє?“

„О!“ Пані Віртова не могла би говорити в тім тонї, если би що троха знала. Кляра отже затаїла всьо перед нею.

„Се було страшне,“ сказала Міля Юель.

„Уф, відражаюче!“ додала еї мати і потрясла сивою головою, надаючи лицю вираз жаху.

„А потім як таємничо!... Не можу ще тепер понятї причин,“ сказала Анна Юель.

„Господи Боже, моя дитинко,“ впала пані Віртова трохи ураженим тоном, „се-ж прецїнь було зовсїм природно, ти-ж прецїнь знаєш дуже добре, що бідний чоловік дістав помішане розуму. Дома був такий дивний, а его отець умер на нервову хоробу; се має бути дїдичне в фамілії. Ах так, бідний чоловік!“

„Не можу забути тодішного жалю Кляри. Ах Боже, се було страшно!“ сказала Міля.

„Не можете собі представити, пане Рандель,“ сказала пані Віртова, „як она зпочатку побивала ся; а потому уявила собі, що не була такою, як треба супротив него, і що се есть причиною его смерти. Бідна, невинна дитина! Дійшло було до того, що хотїла зістати діяконїсою, але на щастє удало ся менї, відвести еї від того. Ой так, а тепер вже всьо пройшло, відколи она віддала ся так добре.“

„Віддала ся? Отже мушу пані поґратулювати,“ сказав Фріц з чемним рухом до пані Віртової. Сам чув, як дрожав его голос, але здавало ся, другі не завважали сего.

„Справді, се дуже добре, що річи так якось склали ся,“ сказала пані Юель, звертаючись зі співчутем до пані Віртової.

Ся схилила голову в сторону слїпого ока і усьміхнула ся по материньски, коли видюче око мов би дякувало за співчутє.

(Дальше буде).

Телєґрами „Буковини“.

З дня 6-го жовтня 1896 року.

Відень. Урядова Wiener Ztg. оголосила розпорядженє міністерияльне що-до зміни додаткових постанов до виконання патенту ловецкого і розпорядженє міністерства просьвіти до декана-

тів правничих факультетів в справі інструкції для правничих іспитів державних.

Відень. Місцеві часописи доносять з парляментарних кругів, що проект закона о управильненю платні урядників прийде під наради парляменту ще перед буджетом.

Будапешт. Вчера в полудне відбуло ся торжественне отворене нового моста Франц Йосифа над Дунаєм самим цїсарем в присутности архикняза Йосифа, міністрів, членів парляменту і богато достойників.

Шербурґ. Вчера о ½3 год. прибули сюди царска пара, повитана 101 вистрілами з армат. Іменем держави повитав царску пару президент Фор враз з міністрями Мелїн, Любе і Брісон. Президент поцїлував царицю в руку, а цареви подав руку. Опісля відбула ся дефіляда маринарки.

Шербурґ. О ½ 7 год. відбув ся пир. Президент Фор высказав іменем французского народу бажаня для царскої родини, для щасливого панованя і щастя Росиї та заявив, що повитане, яке устроїть французский нарід царскій парі, докаже щирість і приязнь Франциї до царя. Президент припімнув численні обяви приязни Росиї для французскої маринарки, згадав торжество в Кронштатї і Тульонї. — Цар подякував за сердечне повитане і запевнив, що подїляє чувства, высказані Фором. Цар пив на французский нарід і маринарку та цокнув ся з Фором. По пирї розговорював цар з Фором 20 мінут. О ½ 9 год. відїхала царска пара до Парижа, а о ¾ 8 год. президент Фор. Царску пару пращано серед вистрілів з армат.

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Прекрасна повість Ольги Кобиляньскої **„Царівна“** вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, **і коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакциї „Буковини“. Тут також можна дістати оповідане О. Я. Кониського **„В день сьвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідане Т. Галїна **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товарвство асекураційне, припоручене Вєч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариями всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Дністрови“** можність обезпечувати і виплачувати **і найвисші суми**

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Дністер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає поліси і квіти в рускім язиці.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлконата. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университетскої *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в Чернівцях, улиця Мецґера ч. 25.

В справі приниманя хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушова (дім Вінофера.) (52—100)

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ І СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го цинна с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сїй нагоді складаю сердечну подяку за довірє, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довірє на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаїна.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані	Відходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁷ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²⁹ 5³⁸	
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³	.	До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶	
З Новоселиці, Садаґури	. . .	. . .	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці	. . .	. . .	4³⁰ 6²¹

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Осипа Бучканича.

Ч. 212. Чернівці, четвер дня 26. вересня (8. жовтня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

„Найпідлїйші клевети“...

Наша допись зі Львова про новий подвиг п. Романчука, поміщена в ч. 207 *Буковини*, забила великого клина редакциї *Дѣла* в голову, так що она замість вивести цїлу справу щиро на съвіт божий і пояснити єї, старає ся сховати кінцї в воду і туманити руску публику крутїйством. Нам просто жаль такого морального упадку рускої ґазети, що інтереси двох-трьох кандидатів на послів ставить вище, як інтерес своїх читателїв; нам жаль і тих читателїв, котрі дають ся в той спосіб *Дѣлу* надувати.

На підставі нових, дуже добрих інформациї зі Львова, ми заявляємо рішучо, що наша допись про консолїдациїні заходи п. Романчука зовсїм правдива. І наш висновок з подїї на львівскій Бесїдї, що „Романчукісти волїли зречи ся союза з радикалами (котрі домагали ся виключеня з акциї москвофілів), щоби лиш не наразити ея москвофілам, що національна ідея не має для Народної Ради нїякого значіня“ есть льоґічним і цїлком оправданим для всякого тямучого чоловіка, що ще не запаморочив собі голови всїляким опозиційним крутарством. *Дѣло* не передрукувало нашої дописи в цїлости, не подало ходу нарад, не заперечило з нашої дописи нїчого, а проте для туманеня своїх читателїв з безличною сьмілостию говорить:

„Такі клевети роспускають рускі урядовці, скоро довідали ся, що Народна Рада рішила вести самостійно акцию виборчу і на основах своєї народної програми лучити всїх людий доброї волї до борби з — рептільниками. Де нема арґументів, там послугують ся рептільні ґазети найпідлїйшими клеветами, щоби лиш викликати закодот і захитати у людий віру в успіх і добро справи. Для кого найвисшою ідеєю — рептільний фонд, сей не може нїчим иньшим воювати, як лиш клеветами. Длятого і для руских урядовців всяка самостійна акция виборча не в смак, бо знають, що для них нема там місця.“

І таке важить ся *Дѣло* писати, скривши подїю на Бесїдї перед своїми читателями і не заперечивши анї одного факту з нашої дописи! На се ми скажемо, що доки *Дѣло* не докаже нам факт за фактом клевети, доки не здасть справи з дотичних заходів Народної Ради, дотя ми его вважати-мем клеветником, а в потребі подамо ще докладнїйші докази, що наша допись була правдива. Даремна річ чванити ся самостійною (!) акциєю на підставі народної (!) програми против рептильників, тодї коли именно ту народну програму поневіряє ся як помело і торгує ся правдою, замилюючи людям очи! Хто на стілько отуманїв, що ему крутарство *Дѣла* дає повне вдоволене — Бог з ним! Але є ще люди, що глядають правди і за правду не гнївають ся..

Пригляньмо ся лише добре тим арґументам *Дѣла*, що мають бути стійнїйші, як наші. У відозві львівскої Народної Ради, оголошеній перед тижнем, сказано, що Н. Рада буде вести тепер акцию виборчу самостійно. *Дѣло* подає до сеї відозви таке пояснене:

„Самостійне ведене акциї виборчої випливає з основ народної програми, на котрих Народна Рада опирає свою политичну дїяльність і заступає всїх Русинів-народовців. Рівно-ж і напрям, в якім має повести ся акция виборча, с. е. вибір независимих послів народних, відповідає вповнї інтересам народу руского, основам народної програми і теперішним обставинам политичним. — Видїл Народної Ради не виключив від акциї нїкого, хто лиш годить ся на народну програму. Ухвала видїлу Народної Ради запала одноголосно по засятненю опинії мужів довіря. Вправдї відзивали ся поодинокі голоси, чи би акция виборча не могла повести ся спільно з иньшими сторонництвами рускими, з радикалами і старорускою (не москвофільскою) партиею, однак при близшім обговореню справи з дотичними чинниками показало ся, що завязане якогось спільного комітету центрального в даних обставинах неможливе. Така спільна акция мала

---

18)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвескою

Кр. Вінтергіельма.

(Дальше).

В самім дїлї по короткім часї і по ріжних фазах сильного потрясеня почала нараз Кляра дивитись на єю справу зі спокоєм. Одна частина єї сумлїня, котре она так непокоїла, вийшла з борби без шкоди, бо найшла лїкарство по части в своїй сильній натурі, що на такі неприємности особливо була витревала, по части також в наукї, котру їй Фріц завсїгди проповідав.

Тепер була віддана від пів року за бувшого корабельного капітана, що стояв у службі одного морского асекураційного товариства. Его стация не була під той час в Християнії.

Здавалось панам, що Фріц дивно скоро розтопив ся і був такий милий. Оповідав про Париж тілько се, що могло панї обходити, про штукарів, театри, про бульвари і зводив навіть потішити паню Віртову кількома примітками, як Французи стережуть строго сталих правил языка.

„Справді, так повинно і у нас бути,“ притакнула розрадувана панї, а міжтим оглядали молоді панї докладно крій его одежі, его ковнїрика і фасон манжетів, фризури, одним словом всьо. Він прецїнь приїхав недавно тому, як правдивий модель.

„Він змінив ся дїйсно на користь,“ шепнула мама Мілї, як ішлй до стола.

„Справді, він виглядає так мило. Ти запримітила, як у него шия виглядає делїкатно, гнучко? Его одіж улята якось цїлком инакше, як у других наших мужчин.“

А Юель, що аж тепер прийшов до дому, був дуже задоволений з того, що Фріц став веселїйший, бо для сего вигідного і задоволеного чоловіка було великою трудностию прибирати на довший час сумну міну.

Фріц був нинїшнього вечера надто інтересний, щоби панове одержали позволене, відтягнути ся по вечері з тютюнем та ґроґом; дістали позволене забрати їх з собою до съвітлиці, а там оживилась дуже розмова.

Коли одна з пань згадала припадково про Веделя Стенерзена, сказав Юель: „Ой так, з ним скінчило ся дуже сумно.“

„Чей він не помер?“ запитав Фріц зворушений.

„Нї, се знов нї, але знаєш, він став забитим пієтистом.“

Фріц бачив подібний ватяк в листї одного приятеля.

„Дїйсно шкода сего хорошого чоловіка, він для нашого товариства цїлком пропав!“

Панї Віртова позволила собі зробити замітку, що релїґія не може нїколи чоловіка погубити. А панї Юельова взяла з уважности за свій обовязок підпирати тропки свою приятельку, коли доньки без сумніву під вражінем, що Стенерзен уживав всяких хороших захватів молодости — твердили, що кожда річ має свою границю. Треба тілько глянути на теольоґічних кандидатів, котрі цїлком не такі дуже ревні і зовсїм не відтягають ся від съвітских утїх.

Ся тема була за обширна, щоби не дати панам на цїлу годину предмету до розмови і заким спостерегли ся, показало ся, що оба панове вже давно зникли були в комнатї Юеля. Аж коли панї Віртова хотїла попрацати ся, спровадили Фріца назад.

Він довідав ся потім докладно, як стояло дїло з Ведельом.

Они стояли так близько себе, що се зробило вже задля самої особи велике враженє на Фріца. Але навіть если се треба було в иньшім взглядї уважати за відступство, від котрого можна було сподїватись з часом ще більше, то таки лежало в тім дивнім случаю щось таке, що съвідчило про тяжку борбу, котра займає цїлу особистість чоловіка.

XVI.

Тодї, як Фріц відїзджав, мав він сумнївки, чи має їти до Веделя Стенерзена попрацатись; але сцена, що викликала між ними роздом, стояла ему надто живо перед очима, щоби був в силї виконати сей крок.

Ведель чув ся дуже ураженим і став ся більше смутним, коли надійшов день відїзду. Одну хвилю думав він над тим, щоби самому зробити перший крок, але се вже тепер було неможливе. Мимо того гнало его щось не хотячи до пристани, як корабель мав відпливати: може

би значіне лиш тактичне, а задля такого значіня нїяке сторонництво, а тим меньше Русини-народовці не можуть відкладати своєї програмової основи на дальший плян. Впрочім тактика мусить примінити ся до місцевих обставин і длятого треба полишити єї орґанїзациям повітовим."

Балаканина *Дїла* о самостійній акциї Народної Ради представить ся читателям аж тодї в правдивім сьвітлї, коли подамо факти такі: Народна Рада аж тодї рішила ся вести самостійну акцию, коли пересьвідчила ся, що спільна акция з радикалами неможлива. „Не виключила — каже *Дїло* — нїкого від акциї, хто лиш годить ся на народну програму" — і длятого др. Олесницкий сказав, що за свій повіт не ручить, бо там іменно він, народовець, мусить іти спільно з москвофілами... Не „поодинокі голоси" відзивали ся за спільною акциею з радикалами і старорускою (не москвофільскою) партиею, бо на 27 листів від мужів довіря 26 було за згодою з москвофілами. Се факт! — На довершене свого крутарства *Дїло* каже, що хоч народовці не можуть відкладати своєї програмової основи на дальший плян, але впрочім тактику треба лишити орґанїзациям повітовим, — а ся тактика накаже Олесницкому, Романчукови і їм подібним не що иньше, як відложити програмову основу на дальший плян, а йти спільно з кацапами. Сам др. Олесницкий до того признав ся, а Романчук також за тим. Отже так блахмана пускає ся людям в очи і перелицьовує ся живу правду.

А вже квінтесенциєю опозицийної мудрости есть їх морочене людям голови якобы „старорускою, а не москвофільскою партиєю," з котрою будь то би не сором народовцям умавляти ся. Коли *Дїлу* москвофілів непотрібно, то оно не робить ріжниці поміж якимись старорусами і москвофілами і однаково їх судить; коли-ж прийдуть вибори, оно добачує нараз і старорускую (не москвофільскую) партию. Де та староруска партия у нас? Яка єї орґанїзация, де єї товариства полїтичні, де єї ґазети, чого она хоче? Що се за сфінкс такий на землї рускій, що до народовців не пристає, і до москвофілів не признає ся, а есть собі партиєю, котрої не видко? Які інтереси заступає та партия староруска, хто єї провідник? — А коли та „партия" не проявляє абсолютно нїякого житя, не має навіть свого власного орґану, то яка-ж до біса она партия?! А коли та „партия" зложена з самих півголовків, котрі до нинїшного дня, коли всї наші партиї так виразно закроїли ся, не знають, на яку дорогу в квестиї національній ступити, — то який же хосен входити з такими недотепами в якісь угоди і вважати союз з ними чимсь можливим і не ображаючим чувства народного?...

Але то так річ має ся: Які старороуси — староруси, такі опозицийні народовцї — народовцї! Яке їхало, таке здибало; обі ті „партиї" хотять сидїти на двох стільцях, тїшать ся посполу собою, що так дуже до себе подібні, і доказують собі, що мають рацию биту на Руси... Ну, справдї, лише в нас на Руси може така гарна пара найти ся...

Рада державна.

(2. засїданє з дня 3-го с. м.)

Правительство внесло проект закону о портових оплатах від торговельних кораблїв.

Іменем „Кола польского" поставив пос. Яворскій до президента міністрів інтерпеляцию в справі заборони віч краківским і перемиским староством. В интерпеляции каже ся, що до відомости інтерпелянтів прийшли два урядові акти, котрими забороноє ся з одної сторони пос. Вуйцїкови, а з другої пос. Новаковскому скликувати збори, бо — після гадки тих старостів — збори, уряджені тими двома послами, можуть заколотити спокій між населенем. Отже тому запитують інтерпелянти: 1.) чи дійсно видано такі розпорядженя; 2.) коли так, то чому полїтичній власти в сповнюваню свого обовязку, берегти публичного порядку і спокою, замість уживати законами приписаних средств, хопили ся способів, незгідних з правами, які запоручує конституция?

По відчитаню цїлого ряду пильних внесень о поміч для сторін, котрим грозить нужда, приступлено до дальшої розправи над пильними внесеними Перґельта і Геролъда, в котрих взиває ся опіку правительства над Нїмцями против Чехів, а в другім внесеню над Чехами против Нїмців. Ческий посол з Морави Страньский виказує, що Нїмці поступають дуже аґресивно против Чехів на Мораві і доказує се на кількох примірах. На гадку бесїдника може тому зарадити лише безусловне признане рівноуправнення ческого народу з нїмецким. — Нїмець пос. Функе старає ся доказати, що не Нїмці, а таки Чехи хочуть все в Чехії зробити ческим. В тій цїли веде ся дуже зручно і витревало чехизация нїмецких міст і сїл, але тому спротивлять ся Нїмці рішучо. Заявлене президента міністрів не задоволяє їх тому, бо гр. Баденї забув додати, що правительство виступить против аґресивних змагань Чехів. А коли правительство не зробить порядку в Чехії, то зроблять се самі Нїмці. — Молодочех пос. Адамек доказує фальшивість висказів передбесїдника. В ческім сеймі іде все після права, однак Чехи мусять себе уважати історичними заступниками Чехії і сего права не дадуть собі відобрати. Що Нїмці уважають себе чимсь висшим від Чехів, сему винно саме правительство. Гарні слова гр. Баденього не задоволяють Молодочехів, они хочуть дїл. — Нїмець пос. Прадє уважає причиною національного неспокою в Чехії економічну нужду. Одинокою порадою на те є адміністративний поділ Чехії. — Слїдували спростованя, а опісля приступлено до поіменного голосованя над обома пильними внесеними, котрі відкинено. За внесенем Перґельта голосували ліберали, антисеміти і Італїанці, а против него Поляки, Чехи, Русини, консерватисти, клерикали і Словінці.

Пос. Леваковский поставив пильне внесене, в котрім виказує, що в Галичині XII. артикул конституції не має значіня, бо краківский і перемиский староста заборонив збори з тим умотивованєм, що ся небезпечні для публичного добра. Жадає покараня тих старостів і взиває правительство, щоби боронили запоручених прав конституцийних против властий. — Розправу над сим внесенем відложено до слїдуючого засїдання, котре відбуло ся вчера.

(Справоздане з третього засїдання містить ся в телеґрамах).

надїяв ся, що Фріц побачить его і всьо знов направить ся. Але коли там прийшов, не міг перемогти себе, придучитись до других товаришів; они не повинні бути сьвідками такої сцени, все одно чи в разї загоди, чи розчарованя.

І корабель відійшов; другі стояли на переді і кивали платками; він стояв цїлком з боку на краю і ховав ся за якогось високого, грубого пана, закусуючи губи, щоби очи не заходили ему сльозами. А потім відійшов поспішно, щоби ніхто з товаришів не міг его побачити. Як часто в житю, коли его щось давило, шукав він в розривках забутя і зайшов тим способом в безнастанне, досить довго тревающе, легкодушне житє. Хотяй часом здержав ся на кілька днів, то незадовго наступав знов той сам стан. Він чув майже порожнечу в своїй душі, тілько фантазия дїлала сильно на него і самовладно та уявляла ему все нові побудженя, коли западав у сум або поневільну скуку.

Так було і нинї.

Встав рано пізно і чув ся таким охлялим, як подразненим, хотяй властиво нїчо ему не хибувало, випив свою каву, вкусив хліба з маслом, але сейчас відложив его на бік. Чому був такий висохлий і охлялий, чому без причини такий нетерпеливний, чому тужив за чимсь і сам не знав за чим? Чому начинали ся путати его мисли, як тілько отворив книжку так, що читав цїлі сторони, не знаючи, що читає?

Нагле счув ся, що він властиво тужить певно за домом, до родини, до свого дитинячого спокою, до мами, до тата, до братів, до сестер. Дома найде ся прецїнь для него підстава, що зможе наповнити его охляле, здавлене серце теплими чувствами дитинячої відрадности і чистими, скріпляючими вражінями.

Так, він хоче їхати до дому, спакувати книжки і їхати. Так уже нераз робив і в тім було для него цїлюще лїкарство. Завтра має се стати ся.

Але нинї?

Нинї ще — нинї мусїв ще розірвати ся; се має бути для него закінченєм! Сам з собою сидїти, — ні, мінути ставали прецїнь годинами! Нинї хотїв мати справдї шалену забавку, справдї весело хотїв нинї жити — а потім завтра проч!

Ведель усьміхав ся формально на сю гадку, се була знаменита ідея. Витягнув мошонку, відложив грошї, що потребував завтра на дорогу, на бік, звинув в наперець і поставив до шуфляди. Решта вистарчала, щоби оплатити кошти цїлого веселого дня.

„Добре виглядаю нинї, Ліна?" сказав розпустно до дівчини, що прийшла прятати, коли він стояв перед зеркалом і убирав ся.

„Христе, та-ж ви завсїгди хороші."

Він засьміяв ся і хотїв на подяку поцїлувати єї, але она поглядала на него з таким невинним подивом, що задумав ся.

І добре зробив, бо она була така наївна і невинна, що в цїлій щирости задивила ся на его незвичайно, по дівочому хороші черти. Она сама не знала про те. Як він підкручував вуса або відгортав волосє зі свого високого, ясного чола, або стуловав уста до цигара, она могла бути формально залдрісна на ту жінку, що колись мала всьо те посїдати, і думала з якоюсь гіркостию: Ах, коби так було уродитись рівною станом до него, може би міг мене тодї любити! Иньших мужчин держала на три кроки від себе, а супротив него була би з часом улягла. Але завсїгди, коли хотїв, як от тепер, пожартувати трохи з нею, здавало ся ему, мов би щось невидиме здержувало его від того.

А потім пішли, він і кілька веселих товаришів, щоби забити день.

Білярд перед обідом і обід і круґлі з усїм, що до того належить, уже перемучили, а що вже розбурхалась в них охота до „бумльованя," вишукали на остаток таке місце, де могли надїяти ся доброї забави.

Прийшли до одної з лїпших саль до танцю. Тут було очивидно тїсно і гамірно. Глухе стуканє, що вже було чути на сходах, змагало ся на сали до оглушаючого гамору, супротив котрого боролся хоробро оркестра, не могучи нїчо більше уратувати, як тілько такт і ряд видатнійших звуків з цїлої інструментальної гармонії, а міжтим робили цїлий хаос з того голосні розговори, оклики, крики, сьміхи і балаканина підпитих. Порох підносив ся хмарою з колихаючої ся підлоги, на котрій найріжнороднійше товариство працювало, як би на житє. Знаходили ся тут величні стрілиї і мізерні мускетїри, звинні субекти склепові, а там і тут який студент, похилені зарібники, тонкі челяд-

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 7-го жовтня 1896.

Іменованя. Практикант при університетскій бібліотеці в Чернівцях Роберт Клемент іменований аманuензісом. — Гр. пр. парохію у Фрумоссї надав краєвий президент о. Александрови Пошпор з Кирлібаби.

Посьвяченє нової гр. пр. церкви відбуло ся торжественно в Заставні минувшого четверга, дня 1-го с. м., під проводом впр. о. архимандрита Калїнескула. Ціле торжество мало руский характер, як се відповідає чисто рускому населеню тамошної околиці. О. архимандрита витала православна громада бандерією і серед одушевлених окликів. Церков сама представляє ся дуже гарно; она мурована і має пять копул.

Обхід ювилейний 300-ної річниці унії при архикатедр. храмі сьв. Юра у Львові відбуває ся після оголошеної програми. Минувшої неділї відбув ся другий величавий похід до церкви сьв. Параскеви при участи всего духовеньства і всїх братств церковних, межи котрими звертало на себе загальну увагу особливо братство женьске при церкві оо. Василіян своїми прекрасними народними строями і своїм знаменитим хором женьским. Третий, ще величавійший похід попровадить слїдуючої неділї пополудни до церкви Успеньскої сам кардинал. — Тимчасом відбувати ся буде через цїлий сей тиждень в архикатедрі сьв. Юра від години 4 до 8-ої пополудни місия духовна під проводом найлїпших сил проповідничих оо. Василіян, а іменно оо. Андрея Шептицкого, Сотера Ортиньского, Ігнатія Тисовского, Венедикта Скоробогатого і о. Платонида Філяса яко провідника. — Той ювилейний обхід празнують черновецькі гр. кат. парохіяни почавши від неділї, а скінчить ся обхід завтра, в четвер. Проповіди має Василіянин о. Андрій Шептицкий. В гр. кат. парохіяльній церкві відбули ся з тої нагоди також богослуженя після обряду рим. кат. і вірм. кат.

Нова кацапска твердиня завязала ся в Перемишли під назвою „Союзъ“. Наш перемиский дописуватель описав вірно тамошні відносини в 186-ім числї нашої газети, бо на чолї того „общества“ стоїть знаний зі своїх „убѣжденій“ о. Юстин Желехівский. Додати-б ще, що члени новозаснованого „Союза“ то сецесіонїсти з народовецкої „Рускої Бесїди“, котрі дали ся намовити до того кроку деякими людьми, що вернули з новгородскої вистави та прогульки в Петербург. Вже сей початок сецесиї показує в досить вірнім сьвітлї, яким духом пахне в тім „обществѣ Союзѣ.“

† **Др. Юлїй Ґреґр**, померший сими днями видавець молодоческих Narodn-их List-ів, родив ся 1831 р. Науки свої кінчив тоді, коли в Чехії працювали такі люди, як Шафарик, Челяковский і др. В 1859 р. одержав він на празкім університетї степень доктора прав. Слїдуючого року, 1860, оснував він ґазету Narodni Listy, а до редакциї вступили тоді між иньшими також Палацкий і Ріґер. Від того часу почала ся полїтична дїяльність д-ра Ґреґра, котрий яко журналїст і посол до ческого сойму, та яко член богатьох ческих товариств боров ся за права своєї вітчини. В 1873 р. вибрано его послом до ради державної, але якийсь час не виповняв він свого мандату, бо тоді Чехи усунули ся від нарад парляменту. Але по шістьох лїтах абстиненциї они вернули до парляменту, а з ними і др. Ґреґр. В радї державній поставив покійний внесенє на реформу прасового закону карного, брав участь в нарадах над законом военним 1879 і над буджетом 1880. Однак вже 1881 р. він зложив свій мандат і відтягнув ся від редакциї, а був лише видавцем. До ческого сойму др. Ґреґр належав часто, послїдний раз від 1889 р. Він предложив великий меморіял в справі ческого державного права, але скоро знов знеміг. І тілько тажка слабість примусила его уступити з поля невсипущої працї, а як хосенною була его дїяльність, се доказують численні вискази співчутя не лише з ческих країв, але також з цїлої Славянщини.

З неосторожности при уживаню парової машини вибух на дворі в Слободзїї-Команештах огонь, котрий знищив зерна на 2500 зр.

Нова категория урядників. В буджетї міністерства внутрішних справ підненесено між иньшим, що правительство задумує основати нову категорию полїтичних урядників, а іменно старших повітових комісарів в VIII-ій класї ранґи. Тепер має ся змінити 96 посад повітових комісарів в IX-ій класї ранґи на таке саме число старших комісарів в VIII-ій кл. ранґи.

Незвичайний гість перебуває тепер у Львові. Є то католицкий сьвященик сирийско-халдейского обряду з Персиї, Авраам Альгас, котрий говорить по французки, а его товариш Ушанаев говорить по польски. Цїлию подорожи того сьвященика є збиране складок на будову костела, знищеного фанатичними Курдами в містї Урлїе. Завтра відправить о. Альгас богослуженє у вірменьскій катедрі.

Мильна поголоска. В галицких газетах появила ся вість, що дві компанії 30-го полку піхоти у Львові перенесли ся вже до Чехії. Отже ся вістка мильна остілько, що з кождої компанії відослано по 10 до 12 вояків до Чехії дня 5-го с. м. Доси вислано з кождого полку X-го і XI-го корпусу (перемиского і львівского) вояків до Чехії по 200.

Шевский курс отворено в Чернівцях при промисловім музею під проводом віденьского фахового учителя Ґулки. В понеділок відвидїв краєвий президент ґр. Ґоес той курс, оглянув роботу участників курсу і похвалив цїле уряджене та побажав сему хосенному підприїмству як найкращих успіхів.

Нове жерело нафти відкрито в Східници за Бориславом, в лїсї званім Загор, в глубинї 530 метрів. То жерело таке богате, що перевисшає скількостию добуваної роти всї иньші східницкі жерела разом.

Засипаний поїзд. З Загребу доносять, що на поїзд товаровий, котрий відійшов в пятницю рано до Загоре, зсунула ся гора між стациями Нови-Маров а Будинщина і присипала землею машину і три ваґони. В наслїдок того утратив обі ноги гамівничий поїзду Бартолец. Проча обслуга поїзду вийшла з тої пригоди цїло.

В міскім театрі в Чернівцях відограють в четвер гарну оперу Der Troubadour, в пятницю Берли комедию Drei Paar Schuhe. В неділю пополудни відбуде ся перше клясичне представленє для учеників по зниженых цінах. Будуть грати Шіллера Die Räuber.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 7-го жовтня 1896 року.

Рада державна.

Відень. (*3-тє засїданє*). Президент міністрів ґр. Баденї відповів на інтерпеляцию Яворского, що заборону двох зборів затвердило галицке намістництво, бо треба було побоювати ся розрухів. В справі иньших зборів рішенє ще не наступило. Заборона, а також розвязанє зборів є законом оправданє; рішеня належать до адміністративних властий. Правительство зовсїм не думає обмежати права зборів. Противно низші власти зобовязані, все докладно держати ся законних постанов. — Опісля відповідав міністер краєвої оборони на одну інтерпеляцию. З черги

ники кравецкі і сильні робітники машинові, а жіночі красавиці міняли ся від убраних в шовки, „регістрованих“ і гожих покоївочок до незґрабної постави і червоних, набрескліх рук кухарок. Ведель і его товариші не думали про сю нужду, що тут всюди кидалась в очи, они видїли тілько стиск і житє і ріжнородний рух. Бавили ся незручними танцерами, що на плечах своїх танцерок розкрачували пальцї, як сонїшні лучі, і більше скакали, як танцювали, а при тім крутили ся, здавалось, наоколо одної точки на підлозї. А навіть добрих танцерів, що хотїли танцювати наоколо салї, спихали чим раз більше у таке замішанє, що остаточно ціла саля виглядала як непонятний заколот.

Коли вже надивили ся до сита на ту роботу, обійшли всї столи і насьміяли ся з всїх тих обнять, при котрих виглядали руки як би непрорівна сїтка, за котрою мож було бачити фляшки пива, солодкі погляди і шептаючі пари голов, намагались даремно дістати ся до ресторациї, в тую збиту масу пючих, проклинаючих, платячих, нетерпеливих і задоволених осіб. І таки не могли дійхати ся аж до буфету. Ні, назад у вир танця, між крик і хмари куравн!

І там стояли они і жартували з одною красавицею, що абсолютно хотїла з ними танцювати. Она завзяла ся властиво на Веделя і старалась власне втиснути свое рамя в найлестливійший спосіб під его рамя, як приступило кілька нових товаришів.

„Ні, чи справдї, се ти? Я зараз собі подумав, що знайду тут знакомих.“

В ході розмови сказав один з них: „Ну, чи ви чули найновійшу вість?“

„Що такого, сюда з нею!“

„Купець Аазум, що був заручений з Клярою Віртівною, застрілив ся.“

Як би Ведльови сказали, що его мати умерла, не міг би був стати блїдший і більше перестрашений.

„Чи се певне? Чи се правдиве?“ запитав ся.

„Так есть, я довідав ся просто від доктора Рамма, котрого кликали. Але, мій Боже, що тобі стало ся? Ти блїдий, як труп!“

„Але-ж то надзвичайно страшне,“ сказав Ведель.

„Певно, що страшне,“ відповів другий маловажно, „але ми з своєї сторони не можемо тут нїчого порадити.“

Они потягались по салї, а Ведель постарав ся зникнути непостережено.

Коли вийшов на воздух, здавалось ему, що ноги не хотять его дальше нести і він дрожав на цїлім тїлї. Вже нераз чув се вражіне тілесного ослабленя в послїднім часї, так як нині рано, але тепер найшла на него мов лїд зимна трясавиця, а він квапив ся, щоб дійти до дому.

Великий Боже! Так, тепер розумів всьо дуже добре і всьо стояло перед ним ясно.

Чого Аазум не мусїв терпіти, заким рішив ся до сего кроку! А Клярa! І яким гріхом обтяжив Фріц свое сумлїнє! Се було страшне, а звязь мусїла преціньбути така.

Вийшов до своєї комнати і напомацки найшов стіл, на котрім стояла лямпа. Сірники — так, наконець знайшов пуделко. Коли підніс баню до гори, розбила ся горішня часть на двоє, і не міг вже ужити лямпи. Бо-ж він і дрожав як лист трепети.

На своє щастє пригадав собі, що з послїдного картяного вечера сховав дві половиці стеаринових сьвічок до полиці. Одну з них запхав до фляшки з пива і нарештї запалив сьвітло в комнатї. Було се недостаточне, лячне осьвітленє в великій, старинній комнатї. Слабе сьвітло сягало властиво тілько до половини, а коло ліжка і коло старої, великої, зелїзної печи в кутї було майже цїлком чорно, на всякий спосіб аж лячно темно. Там за замкненими дверима з занавісою лежали тепер певно обі паниночки зі школи індустриї і спали; длятого мусїв заховувати ся дуже тихо. Але всьо виглядало ему таке дивне, ему здавалось, як би поміст усував ся ему під ногами, як би комната більшалась, як би низькі, старинні двері раз розширались, раз звужались, а круглі, блискучі клямки визьвірювались на него. А потому палало сьвітло там так безсильно, щоби опісля знов безсильно опасти. Тут в середині панувала темнота, що у него взяла перевагу.

(Дальше буде).

наступила розправа над пильним внесенем пос. Пацака в справі обовязку посла, бути перед судом свідком. Міністер судівництва Гляйснах заявив, що після істнуючих законів безперечно посол обовязаний бути свідком. То, чого жадає внескоставець, можна осягнути лише додатковим законом. Правительство радо згодить ся на таке внесене, а против пильности внесеня не має нічого замітити. Пильність принято і наказано комісиї ненарушимости послів здати про се внесене справу до 14 днїв. — Підчас розправи над пильним внесенем пос. Кальтенеґґера і Адамека в справі скорого полагодженя промислової новелї заявив міністер торговлї Ґлянц, що він сам бажає як найскоршого полагодженя того проекту, але до того не вистарчає часу. Тому міністер згаджає ся на полагодженє реформи промислових спілок. Опісля принято пильність обох внесень. — Слїдувала ще розправа над пильним внесенем пос. Леваковского в справі заборон зборів в Галичинї. По узасадненю внесеня пос. Леваковским заявив заступник правительства Сімонеллї, що доси внесено всего 9 рекурсів в тій справі до галицкого намістництва, а жадного до міністерства. О нарушеню законів може бути бесїда аж тодї, коли справа перейшла всї інстанциї. Президент міністрів наказав низшим властям строго держати ся законних приписів. На сім перервано наради до сегодня.

Відень. Пос. ґр. Кінбурґ вніс на сегодняшнім засіданю, щоби над відповідию ґр. Баденього на его інтерпеляцию отворити дискусию. Внесене відкинено 86 голосами против 68.

Відень. Буджетова комісия ухвалила розпочати специяльну розправу над проектом регуляциї платиї урядникам.

Париж. Царска пара прибула о 10-ій год. перед полуднем, повитана президектом Фором. В почекальни повитала цареску пару громадска рада і ріжні достойники. З двірця поїхали цар з царицею серед одушевлених окликів народу до росийскої амбасади. Пополудни о ½3 год. приїхав цар до палати президента, розмавляв з ним 20 мінут, по чім представили ся цареви міністри і сенат. Сенаторів представляв Любе, а послів Бріссон. Вечером відбув ся пир, на котрім царица сидїла коло президента Фора, а пані Фор коло царя. — Цар надав міністрам Мелїн, Ганното, Любе і Бріссон великі хрести ордеру Александра Невского.

Париж. Підчас пира в елїзейскій палатї виїс президент республики Фор тоаст в честь царя і сказав, що присутність царя у Франциї скріпляє серед одушевленя цілого народу звязи, які сполучають обі держави в обопільній вірі в щасливу будучність. Союз сильної держави і працьовитої републики зміг уже вплинути на удержане сьвітового мира, а скріплений випробованою вірностию союз й на дальше буде добродійно вливати. — Цар відповів, що він глубоко тронутий сердечним принятем і що після незабутої традициї прийшов до Франциї, щоби повитати ся з головою нациї, з котрою він сполучений цїнними звязами. Вкінци просив цар президента, висказати цілому народови его щирий привіт. Цар пив в честь Франциї в руки президента.

Будапешт. Урядова ґазета оголошує короливский декрет, котрим скликує ся угорский сойм на 23-го падолиста. Розпорядженем міністра внутрішних справ виписано нові вибори на дни від 28-го с. м. до 6-го падолиста с. р.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 3-го жовтня 1896.

	Львів.			Чернівцї.		
Пшениця . .	від 6.80	до 7.75		від 7.—	до 7.10	
Жито . . .	„ 5.75	„ 6.—		„ 5.40	„ 5.50	
Ячмінь бров. .	„ 6.—	„ 6.50		„ 5.75	„ 6.25	
Ячмінь простий	„ 5.—	„ 5.50		„ 5.—	„ 5.25	
Овес . . .	„ 5.50	„ 5.75		„ 4.75	„ 4.85	
Рїпак . . .	„ 9.—	„ 9.50		„ 9.35	„ 9.60	
Горох . . .	„ 5.—	„ 8.—		„ 6.—	„ 7.—	
Вика . . .	„ 0.—	„ 0.—		„ 0.—	„ 0.—	
Льнянка . . .	„ 0.—	„ 0.—		„ 0.—	„ 0.—	
Біб	„ 0.—	„ 0.—		„ 0.—	„ 0.—	
Бобик . . .	„ 4.—	„ 4.50		„ 0.—	„ 0.—	
Гречка . . .	„ 0.—	„ 0.—		„ 0.—	„ 0.—	
Конюшина черв.	„ 35.—	„ 40.—		„ 0.—	„ 0.—	
Конюшина біла	„ 30.—	„ 45.—		„ 0.—	„ 0.—	
Конюш. шведск.	„ 0.—	„ 0.—		„ 0.—	„ 0.—	
Кукуруза нова	„ 4.50	„ 4.70		„ 4.75	„ 4.85	

Хміль 35.— 45.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Прекрасна повість Ольги Кобиляньскої **„Царівна“** вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, **і коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденцию визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакциї „Буковини“. Тут також можна дістати оповідане О. Я. Кониського **„В день сьвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідане Т. Галїна **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Вч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариати всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і найвисші суми

Поліси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає поліси і квіти в руских языках.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зарестроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентовання **по 5** процент. Гваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані	Відходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁷ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²⁹ 5³⁸	
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶	
З Новоселиці, Садаґури .	. . .	. . .	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці .	. . .	. . .	4³⁰ 6²¹

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 213. Чернівці, пятниця дня 27. вересня (9. жовтня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Справи нашої держави.

Австрия в послїднім часї в безнастаннім руху. Небавом по гостинї росийскої царскої пари у Відни відбуло ся на самій граници нашої держави в Оршові гарне торжество отвореня Зелїзної Брами. Сей випадок має незвичайно велике значіне для піднесеня економічного добробиту нашої держави. Се піднесла так австрийска як угорска, і також загранична праса. Недавно тому писали ми про се докладнїйше, а на сїм міеци хочемо лише ще спімнути про полїтичну сторону того торжества. На нїм були румуньский король Кароль і сербский король Александер. Сердечне повитане монархів і їх щирі бажаня, які висказали при тій нагоді, се найлїпший доказ, як улюблений наш монарх в заграници, як мирна полїтика нашої держави виказує гарні успіхи: приєднює нам наших сусїдів. Се виказало ся на торжестві в Оршові явно, і тому власне набрало оно ще більше ваги.

Зараз опісля вибрав ся наш цїсар в гостину до румуньского короля. Повитане нашого монарха було дуже сердечне; в нїм взяли участь не лише офіціяльні особи, але дїйсно цїлий нарід. Тим то цїлком вірні суть ті вискази приязни і привязаня, які виголосив румуньский король. Ся обставина замітна тому, бо від послїдного часу Румунїя сильно хилить ся до полїтики тридержавного союза, а деякі часописи подали сензацийну вість, що Румунїя підчас побуту нашого цїсаря в Букарештї вже приступила до тридержавного союза. Хоч нема потвердженя сеї вісти, то тілько є певне, що Румунїя пізнала добре стремлїня того союза і постановила тою самою дорогою іти, та саме тому витала так сердечно і з таким одушевленем нашого монарха. Специяльно нас Буковинцїв, безпосередних сусїдів Румунії, мусить та приязнь тїшити, бо тим забезпечене на довгі часи мирне пожите обох сусїдів, що може вийти лише на добро обох держав. Те саме говорили монархи в своїх тоастах, те саме повторила праса, і цїлком справедливо. Коли між володарями така приязнь, таке повне порозуміне, тодї о заколотах не може бути бесїди.

Друга знов річ, котра Австрию тепер занимає, то австрийска рада державна. З тої нагоди відбули ся наради ріжних клюбів, між котрими передовсїм Молодочехи рішили ся за острою опозицією, а лїберальна лївиця ще вагає ся. Зараз на першім засїданю почули ся нїмецкі лїберали покривдженими, бо гр. Баденї не хотїв стати рішучо по їх сторонї. Взагалї ситуация лише дуже помалу вияснює ся. Лїберали раді би для позисканя нїмецкого елементу вступити в опозицию, а боять ся знов сили правительства, а до того ще й дїдичі не мають охоти до тої дороги. Так они стоять тепер між небом а землею, самі нерішучі. Що лише лївиця розбіжить ся до опозициї, зараз приходять дїдичі і гамують єї. Коли так піде дальше, то розлом не дасть ся обминути. Се бачать провідники лївиці і старають ся всїми силами зарадити тому. Молодочехи поки-що остають ся в опозициї, але тон їх бесїд досить лагідний. Они жадають від гр. Баденього дїл і мабуть стане ся по їх воли, бо без них тяжко буде в новім парляментї зложити постійну більшість. Що-ж до програми праць нашого парляменту, то о тім ходять ріжні вісти. Neues Wiener Tagblatt пише, що окрім буджету і проекту регуляциї платнї урядникам прийдуть під обради закон о своїнї, ріжні пильні внесеня, новеля до устави о біржевім податку, о внутрішнім уряджаню судів, а може ще й нова угода з північно-західною зелїзницею. А знов праска Bohemia каже, що рада державна буде радити до другої половини сїчня, обрадить буджет, податкову реформу, закон о своїнї, проект регуляциї платнї урядникам і кілька меньших проектів. Як бачимо, не говорить праса зовсїм о угодї австро-угорскій, котра безперечно прийде

---

19)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Жр. Бйнтерґїельма.

(Дальше).

Ся пітьма була подвійно страшна тепер, коли він сам чув себе слабим, потрясеним і придавленим. Спати — ні, про те не могло бути і бесїди, ему було сухо в горлї і так горячо, а часто перебігали дрощі трясцї. Длячого так лупало ему в голові, хотяй він не пив нині зовсїм? Мусїли бути причиною тому думки, що ним заволоділи про помершого чоловіка та про обі другі особи, що споводували его смерть. Тодї приступив до умивальниці і змив собі цїлу голову водою. Ах, як чудесно се охолодило! Але потому зробило ся ему ще горячійше. Ему гудїло в голові і він видїв зьвізди і тїни, чув, як кров перебігала через жили з горячковим поспіхом, а перед мигаючими очима, здавалось ему, видїв постати, що ему грозили!

Так, они грозили цїлком справедливо! Як він жив в своїй легкодушности? До дому, до дому, де всьо було таке тихе і правильне і супокійне, де ласка Божа і ясність небесна через побожне, податливе, лагідне серце матери розливала ся на всїх них! Сей супокій він покинув, щоби з Фріца зробити сьвітового півбожка. Що ему приняє Фріц? Погорду супротив заповідий, легкодушне забуте материних слів, сумнїв і страх, упертість і розпусту. Він не уважав на перестороги батька і тревогу матери і коли свою власну душу жертвував сьвітовій ненаситности, може закровавив еї серце і перетяв нитку еї життя. — Длячого дивить ся оно знов на мене — длячого грозить менї?

І тїни на стїнї почали чим раз скорше і густїйше рушатись, набирали чим раз певнійших форм, навіть очивидячки оживали. Він дивив ся і дивив ся, а они ставали виразнійші і виразнійші, видавались закутані, як судиї тайного суду в середних віках. Але один виступає тепер на перед в рицарскім строю, се Фавст, як виступає в опері, але его відвернене лице оглядає ся осторожно, а там так темно. Тепер замічає голову в профілю; се Фріц! І нагле знов видить дім з страшними вікнами і готицкими прикрасами. Там на першім поверсї побачив в нічній темноті жіночу постать: се Кляра, котра перехиляє ся і обнимає Фріца як Марґарета Фавста. Але в тій самій хвилї з'являєсь добродушна, ясна, блїда як труп голова в півкруглім отворі на висшім поверсї, і виповняє цїлий великий отвір. Очи набігли кровю, кров сплыває по твари, кравлї падуть на обоїх, що під ним і Фріц глянув до гори. Потому зміняє ся знов вид. Фріц не есть Фавстом, але Мефістофелем, що їдко сьміє ся, а тепер зникають обі другі постати. Але Фріца яко Мефістофеля видить ще завсїгди. Він ухопив за клямку від тяжких, зелїзом кованих дверий з червоними як огонь цвяхами і киває на Веделя, киває і киває — вказуючий палець стає такий сухий а довгий, стає цїлком чорний з червоним як огонь нігтем наче зелїзний кіготь; тепер і твар счорїла, се самий чорт, що киває...

„Геть! геть! крикнув Ведель, але образ не хотїв уступити ся. В тій страшній тревозї зловив грубу книжку на столї і кинув на явище. „Геть, геть від мене!“

І тодї зникла постать. Тілько книжка лежала на половину роздерта на підлозї.

„Чи я ту сиджу і сплю, чи я на яві?“ подумав. Був пречінь убраний і сидїв у фотелю, а однак було можливе, що він і спав.

Але обі женщини в сусїднім покою збудили ся, балакали, а він сам чув ся сильнійшим і притомнійшим. Підніс ся, замочив руку у воду; так, певно, він не спав.

Але гадка на се, що він видїв, почала его знов опановувати; огорнула его горячкова боязнь і він не міг піти до ліжка, щоби спати.

Також не думав про те, як далеко поступила вже ніч. Знов почали ся рушати тїни; гладїли на него колючими, малими чорними очима; чувство прокляття говорить з них; і ему здає ся, як би видїв свій власний похорон. Але він не хоче его видїти, він замикає очи; аж наразі чує голоси, они съпівають. Се хорал, що звенить, як би походив з тисяча голосів, але в цїлковитій гармонії. А потому зимний сьміх помежи се, і гамір далекого крику, як численні, тревожні, повні скарги клики з моря о поміч. І він отвирає знов очи, бо се ще страшнійше, як вид мрій закутаних. На хвилю підносить ся: се так, як би якийсь холодний подув роз'яснив думки, і питає ся сам себе, чи се може не делірієм, але він не пив тілько нїколи, щоби міг занасти в сю хоробу, а пречінь — тепер знов збігає ся всьо коло него. Се так, як би повставало в нім

під обради нової ради державної. Се так можна вносити також з експозе міністра Білиньского, котрий ще до того висказав свою радість з дотеперішних успіхів в сій справі. Коли так, то певно міністер постарає ся і о те, щоби квота спільних оплат була справедливо поділена, бо о се головно розходить ся тепер. Виходить з того, що в теперішній сесиї не буде рада державна занимати ся великими політичними питанями і тим способом закінчить мирно своє істнованє. Нова горяча борба наступить аж на весні, коли зійде ся нова рада державна. Теперішному парляментови, що перебув такі бурливі часи, упадок трех міністерств, ми не завидуємо добро заслуженого спокою, котрий після найновійших вістий має почати ся вже перед різдвяними сьвятами, аби дати краєвим соймам по різдвяних сьвятах нагоду нарадити ся над тим, як мають відбути ся вибори з пятої курії.

Угорский сойм розвязаний, нові вибори вже розписані. Вість о розвязаню сойму розійшла ся була вже перед двома тижнями, именно тоді, коли угорска опозиция стала враз із правительственною партиєю напирати на правительство в справі угоди. Сойм і так вже не довго мав радити, отже посли ріжних сторонництв старали ся своїм становиском в справі австро-угорскої угоди приєднати собі симпатиї виборців. З того виходило то крайне шовіністичне поступованє всіх сторонництв угорского сойму і трудність для правительства, наклонити їх до справедливійшого становиска. Сойм закінчено престольною промовою, в котрій піднесено головно тисячліте, коронованє і отворенє Залізної Брами, а в справах заграничної політики приязні відносини до всіх европейских держав. Се заявленє монарха викликало справедливо між послами, а безперечно і за границею Угорщини загальне вдоволенє, бо тим забезпечена можливість заняти ся в безпосереднїй будуччині справами економічними. Коли згадати про вибори до угорского сойму, то мусить ся признати, що найлїпше стоять шанси лїберальної (правительственної) партиї, до котрої з кождим днем прилучують ся сецесіонїсти з т. зв. національної партиї помимо усильних старань гр. Апонїого, удержати свою партию цїло. Независима партия упадає чим раз більше, бо замість загальних інтересів заступає інтереси поодиноких осіб з тої партиї. Між опозицийними партиями ще найлїпше стоїть клерикальна народна партия, котра так сильно борола ся против церковно-політичних законів, хоч безуспішно. Она має за собою низший клер і сїльске населенє. Виходить з того все таки, що правительственна партия лїбералів вийде з нових виборів, що відбудуть ся від 28-го с. м. до 6-го падолиста, ще сильнїйшою, як доси була.

Заграничнa політика.

Пишучи про заграничну політику, належить передовсїм згадати о подорожи росийского царя. З Копенгаґи поїхала царска пара до Англії, щоби відвидїти англійску королеву Вікторию, бабку царици. Не лише непогода не сприяла побутови царскої пари, але ріжні арештованя анархістів і инших підозрілих осіб супроводжали той побут і робили его що найменьше не конче приємним. В палаті Бальморал перебувала царска пара, відосібнена полїцию від сьвіта, а цар їздив в недалекі лїси на лови. Цїлий побут в Англії мав характер чисто родинний. Вправді принимав цар англійского премієр-міністра Сельсберіого на авдиенциї, але можна не без підстави сумнівати ся, чи тоді говорено щось о справах політичних. Лорд Сельсбері того не сьмів зволити, а знов цареви може не було приємно зачіпати політичні питанья при знанім відосібненім становищу Англії у всхідній справі. Саме перед приїздом царскої пари відбували ся в Англії заходом ріжних товариств збори, на котрих були незвичайно остріе промови против султана, а в користь повстанців, чи то Кретенців чи Вірменів. На одних таких зборах промовив сам старий Гледстен, що все ще має великі симпатиї між Англійцями. З цїкавостию ждала цїла Европа тої промови, і ось що сказав Гледстен в Ліверпулї: Різні в Царгородї треба як найострійше засуджувати, бо з того видко, що Туреччина не думає придержувати ся трактатів. Коли европейскі держави не хочуть рішучо виступити против тих варварств, то повинна се зробити Англія, не наражаючи ся при тім на війну з цїлою або по найбільшій части сполученою Европою. Першим кроком до того повинно бути відкликане англійского амбасадора з Царгорода і видача паспортів турецкому амбасадорови в Лондонї. Так далеко зайшов Гледстен, але що мало-б ся стати дальше, сего не доказав. А прецїнь всї знають, що коли через се прийшло би до війни, то Англія мусїла би відтягнути ся зі встидом. Се именно і закидують старому політикови самі англійскі часописи Times і Standard. Та проте англійска праса, а з нею і самі Англійці ще не залишили свого неприязного супроти Туреччини становища. Що-ж отже дивного, коли серед таких обставин росийский цар, котрий в сім випадку годить ся з цїлою Европою, не хоче говорити о політичних справах з англійскими політиками? З того то і вийшов той холодний тон в англійскій пресї про побут царскої пари, та найновійші вісти, що Англія вже завертає з дотеперішної політики і хоче поступати спільно з Европою.

З Англії поїхав цар до Франциї. Там принимають цареску пару — як збавителїв Франциї. Не лише офіціяльні представителї републики, але цїлий так вільнолюбний нарід в одушевленю. Та радість доходить до шалености. Яко цьвітку такої шалености наведемо лише факт, що на деревах в Парижи причіплено штучні цьвіти, а з тої нагоди написала одна часопись: „Він прибуде! А на ту радістну вість зриває ся природа з почиваючого ся сну, в них дерев рушають ся передвчасні соки, з радостию зацвили дерева. Весна, і то не в переносенім змислї, але весна з барвами і запахами. Ті дерева мають честь (!) зависти перед Вашою царскою Милостию!“ Чи не гарно-ж то, що республика, нарід, що прогнав своїх власних королів, в котрім панує найбільша рада, що той нарід кланяє ся — чужому цареви, котрий не узнає жадної иншої волї, як лише свою власну!? Можна тїшити ся тим приїздом, се цїлком ясно; Французи люблять дуже забаву; але чого-ж аж понижувати свою гідність народну, величаючи абсолютизм в особі царя? За яку цїну понижують ся? Чи зробила Росия хоч трохи для Франциї? Ні; противно за помочию Франциї диктує цар права і Японії і Хінам, упокорює Англію, хоче бути суднею Европи

вируюче бажанє, далеко заглянути в царство тайного сьвіта, хотяй се наповняє его смертельною боязнею. Нагле мов би зникли знов ті привиди, а наново являють ся знов три нові постати: той сам Мефістофель з лицем Фріца і він сам і они провадять его власну матїр між собою. При книжцї на земли задержують ся, змінюють ся в великий плоский камінь. Мати паде на колїна і просить его з витягненими до гори руками, але Мефістофель киває — се щось злого, щось страшного, що має стати ся, а він сам бере в тім удїл — він зриває ся з крісла, вид еще есть там — се лож, лож і обман! Але він видить ще безнастанно! Кидає ся наперед. „Мамо, мамо!“ Але не може еї досягнути, стоїть мов вкопаний, а его рамена за короткі. Він кидає ся в розпуцї і смертельній тревозї на землю.

„Він мусить бути страшно пяний,“ сказала одна панночка, „бо нині через ніч не успокоїв ся. „Він певно упав на землю — тепер знов так тихо. Чуєш що?“

„Ні, він певно заснув на земли“.

„Ах, коби-ж то стало ся, він кричав і вив як який шалений“.

„Котра година?“

Друга запалила сїрник. „Ах Боже, вже пята. Господи, коби ми могли заснути в спокою!“

Обі панні мусїли задля школи вставати рано і оповідали служачій, як страшно був запитий і неспокійний сеї ночи студент.

Але як Лїна вийшла, щоби переконати ся, пізнала, що то щось иньше, як пяньство; на всякий спосіб, гадала, що то щось гірше.

Прийшов лїкар.

Ведель лежав без памяти і лїкар кивав головою. Поговорив з господинею і постановили зателеґрафувати до Драммен. Міжтим ходила Лїна коло хорого, а пополудни приїхала мати.

„Можу вас тим потїшити, що се не був серцевий удар,“ сказав лїкар, молодий, але рішучий і поважний чоловік.

„Буде жити?“ запитала ледви чутно.

„Се годї сказати вже тепер.“

І тревало се довго, заким можна було щось про се сказати. Слабість ішла раз до лїпшого, раз до гіршого. Часто чути було тілько від него стони і захриплі звуки, часто фантазував, але не можна було розріжнити слів. Був се тяжкий час для пані Стенерзен. Сиве волосє під чипцем виглядало ще сивійше. Мале, худощаве, лагідне лице, котрого головні черти уналїдив Ведель, було майже прозоре і немов концентрувалось в повазї ясних очий. Хотяй яка маленька була і тихенька, мусїв еї кождий завважати, як сидїла коло ліжка, змучена тїлом, але сильна на дусї, і держала руку хорого, як би хотїла, щоби через еї материньску любов знов наплило сили в жили еї дитини. Тихо і безгомонно трудила ся коло него після приписів лїкаря і спочивала тілько из-пів, як служниця жертвувала частину свого дорого відробленого, нічного спокою, щоби еї звільнити. Також і ся проста женщина пожертвувала себе радо.

Але лїкар се тілько чоловік, а навіть мати не може нїчого вчинити. Дятого концентрували ся всї еї мисли в одинокій молитві.

Призначене Боже все найлїпше, думала она, але она була тілько матїрю і людиною.

„Не дай йому звідси їти тепер, пробуй его ще раз. Ти можеш наверпути его серце, Господи, як схочеш.“

Як би ся безнастанна молитва не була достаточною, кликала ще в ночи в тім самім покою, де еї сина наликали були, кликала при его ліжку, де він видів порожну бездонну темраву. Она вглядала ся в него і їй здавалось, що видить сьвітло і надію. Тепер почула слова з его диких фантазий. Она дали їй додуматись, що ворушить ся в его душі. „Сатано проч! — Фріце проч! Мамо, мамо!“

Була се борба, котру він мусїв перебороти і лїкар почав надіятись. Коби Бог позволив ему мати слушність!

Раз — було се перед полуднем — его отець був уже по раз другий і власне від'їхав знов сумний і понурий до дому — як Ведель отворив очи по довшім, спокійнім сні і любе, лагідне лице поглянуло надслухуючи та нагинаючись понад себе.

„Мамо!“ Лице дістало вираз радости і він хотїв ся піднять.

„Тихо — тихо! Так есть, се я — твоя мати — спокійно, осторожно, дитинко!“ Обтикала ковдру навколо него сильно, осторожно, а лагідно, а великі сльози спливали по еї поморщенім, худім лицю. Він пізнав еї, він прийшов знов до памяти. Не було потреби, щоби она его упоминала, він не мав більше сили. Але від того часу полїпшав ся его стан все більше. А одної ночи, коли клячала коло его ліжка з головою, закритою піднесеними до молитви руками, і назад піднесла голову, побачила, що він збудив ся і також зложив руки до молитви. Потім молили ся разом і серце їх покріпило ся. Але ще боро-

пи; за помочию французских міліярдів управильнила Росия свої фінанси! А за все все дала Росия Франції пир для французских моряків в Кронштатї! За таку ціну відгравати комедію перед царем, чи се не шкода?! Так само відзиває ся про ентузиязм Франції заграничні праса і додає короткі, а значучі слова: Шкода тих Французів!

Західна Европа занимала ся в послїднім часї дуже богато поїздками монархів, а меньше уваги звертала на несупокійний Всхід. В Туреччинї все ще не заспокоєно ворохобників. На Кретї вправдї вже розпочав свою дїяльність новий християнський ґубернатор Берович Паша за згодою европейских держав, та проте ще не наступив цїлковитий супокій, хоч і не приходить до значнїйших розрухів. За те в Македонії набирає ворохобня з кождим днем більшої сили. В кождім кутку краю повстають віддїли, котрі не поступають тепер оттак на-осліп, а після певного плану. Кождий повстанчий віддїл має свій округ, в котрім осяде і нищить турецку залогу. Туреччина занадто слаба, щоби упорала ся з тими ворохобниками, бо до немочи приходить ще і материяльна нужда. По ріжних ріснях згинуло більше як 40.000 Вірменів і около 20.000 Турків. Міжтим треба що раз більше війска, а тут нема чим платити. Аби поратувати хоч трохи ситуацию, задумав султан зменьшити платню вищим урядникам о половину, хоч они все таки будуть лїпшу пенсию мати, як пр. наші урядники. Правда, султан має може й добру волю, зробити у своїй державі порядок, але се ему без помочи европейских держав не вдасть ся, бо Туреччина до того за слаба. В самім Царгородї ширить ся молодотурецка партия, котра хоче теперішного султана скинути з трону і завести новий лад. Тож не дивно, що серед таких обставин султан принимає всякі ради, котрі иногдї лихо роблять ще гіршим, і тим прискорюють упадок Туреччини в Европі.

Коли Франция приготовляла ся до принятя царя, Анґлія поступила в Африцї великий крок наперед. Египетскі війска побили ворохобників-Дервішів і заняли важне місто Донголю. Тепер ще займуть Картум і стануть панами цїлої Нубії, так що опісля їх уже нїхто не зможе відтам виперти. В Европі серед великого шуму монарших поїздів звернено мало уваги на ту вість і лише деякі французкі полїтики робили крик, правда надармо. По довголїтних стараних удало ся Анґлії назад здобути гарний край Нубію, а тепер їх відтам нїхто вже не випре. Дрімом накликує давного французких полїтиків, щоби розпочали війну против Німеччини за Альзацию і Льотарингію, або з Німеччиною против Анґлії за Египет. Але се накликуване тепер не може мати жадного успіху, бо Французів занимає инша річ, а окрім них нїхто не має інтересу, перешкаджати Анґлії в еї побідоносним походї в Африцї.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 8-го жовтня 1896.

На кругольни „Народного Дому“ в Чернівцях відбуде ся в суботу (10-го) і неділю (11-го с. м.) гра в кругли о премії. Початок гри о 7-ій год. вечером. Видїл „Народного Дому“ запрашає отсим всїх черновецких і доохрестних Русинів до сеї забави.

Офіцирский іспит відбув ся для однорочників 30-ої девізиї в днях 23-го до 29-го вересня. До іспиту ставляли ся 33 однорочники, з них 18 з черновецкого 41-го полку піхоти. Презес іспитової комісиї ґенерал Раценгофер висказав своє вдоволене з результату іспиту.

Волоске товариство Societatea pentru cultura şi literatura romînă подало до черновецкої міскої ради просьбу о безплатне відступлене чотирох парцель (3474 квадратових метрів) ґруту на площи Фердинанда для будови волоскої бурси. Секция і маґістрат порадили відкинути сю просьбу задля злих фінансів громади. Однак др. Табора виїс, щоби відступити дві парцелї по зниженій цїнї, а др. Штравхер жадав, аби продати чотири парцелї по 75 до 80 кр. за квадр. метер. Коли надто др. Штравхер з незвичайним запалом домагав ся, щоби секция до 14 днїв здала міскій радї справу про се внесене, успокоїв его бурмістр сатиричною увагою: „Успокійте ся пане, справа буде полагоджена ще перед виборами.“ Гомеричний съміх товаришував сій їдкій відповіди бурмістра.

Обманьства асентерункові. Вчера розпочала ся перед судейским трибуналом в Чернівцях карна розправа против Вольфа і Альтера Тененблята за обманьства асентерункові, Мойсея і Ушера Остерерів за фальшиві зізнаня, і Ушера та Геню Зайдманів за намову до фальшивих зізнань. Річ мала ся так: Вольф Тененблят був в цїлім кіцманьскім повіті знаний яко вплливовий чоловік, бо від чого-ж він був директором кіцманьского банку жидівского? Про него говорили собі люди, що коли вже нїхто не може помогти в справах асентерункових, то певно поможе Вольф Тененблят, котрий має „високі знайомости і великі впливи.“ Коли отже 1883 р. мав Ушер Остерер, син Мойсея Остерера з Дубівців, ставити ся до бранки, а не мав жадної охоти до військової служби, удали ся Остерери до Тененблята о поміч. Він радо пристав на ґешефт і зажадав за свої заходи 150 зр., але потім згодив ся на 120 зр. і Ушера Остерера узнано при бранцї за — нездібного. За рік мав Ушер ще раз ставляти ся, а за фатиґу зажадав Тененблят 90 зр. Однак коли прийшов день бранки, Тененблят порадив Ушерови вернути до дому, бо „щось зіпсуло ся і справа зле стоїть.“ Ушер вернув до дому і не ставив ся анї до другої анї до третьої бранки, бо не діставав жадних завізвань. Він ходив собі цїлком свобідно по ярмарках та не журив ся нїчим, бо Тененблят ему казав, що увільнив его цїлком від війска. Аж на весні 1885 р. арештував Ушера жандарм яко дезертера і відвів до Кіцманя до арешту в старостві. Повстав лямент у Остерерів та сварка з Тененблятом. Сей зажадав за увільнене Ушера 80 зр. і дістав їх. На другий ден. був Ушер вже на вільній стопі... Та в квітни 1888 р. знов арештовано нещасливого Ушера і поміщено в громадскім арештї в Дубівцях. Тененблят радив сим разом втїчи з арешту. Ушер зробив так і жив тепер скрито. Але вкінци ему надокучило таке житє і він 1889 р. ставив ся добровільно в кіцманьскім старостві. Він мав на лозї рану і надїяв ся, що задля неї буде увільнений від війска. Єго відставлено до військового шпиталю, вилїчено і випущено з наказом, ставити ся перед комісиею за 14 днїв. Та по дорозї до дому арештовано Ушера знов і поміщено в судових арештах. Тодї радив Тененблят, що треба повітовому секретареви подарувати кілька фір дров і все буде добре. Стало ся по словам Тененблята і Ушер вернув спокійно до дому. Але 1895 р. помер той повітовий секретар, а 31-го липня 1895 р. знов арештовано нещасливого Ушера і заасентеровано до війска. Коли вже не було як его ратувати, Остерери зажадали від Тененблята звернення гроший, а заразом повідомлено о всїм прокураторию. Вольф Тененблят нагло якось заслаб і поїхав на лїчене до Карльсбаду, а полагодженє цїлої справи полишив своєму синови Альтерови. Сей обіцяв звернути всї гроші, з виїмкою 100 зр. на покритє дійсних коштів при тім ґешефтї, коли Остерери будуть „добре“ зізнавати перед судом. Остерери брехали перед слїдчим суднею як з нот, але приїхав Вольф Тененблят і не хотїв звернути анї одного крайцера. Тодї вже розсердив ся Ушер Остерер і 2-го жовтня 1895 р. зробив донесене о всїм, а заразом видав, що Ушер і Геня Зайдман посередничили при угодї з Тененблятом. — Отже вчера мала відбути ся розправа задля сих асентерункових обманьств, однак розправу відрочено, бо Вольфа Тененблята обжалювано також о образу жандармериї, а один свідок Айзик Остерер не явив ся. Ми подамо в свій час ще вість про сей процес.

Підкинена дитина. В понеділок повандрувала 37-літня Ірина І. до Лужан і положила свою новонароджену дитину в город, а сама втїкала до Чернівців. Однак на щасте спостерегли то лужаньскій двірник Мойсюк та вахтмайстер жандармериї та побігли за нею. Дігнавши еї коло Ленківців, арештували еї і відставили до кіцманьского суду.

Шайку торговців дївчатами викрила в суботу варшавска полїция і увязнили шість осіб. Всї они вивозили дївчата до Арґентиви і там продавали їх до домів розпусти, та робили на тім добрі інтереси, бо, як показало ся, всї були досить заможні. Щоби збаламутити дївчата і намовити їх до виїзду, справляли їм богаті одїня і звичайно давали фальшовані дорогоцінности та обіцювали їм за границею добру службу. Полїция попала на їх слїд завдяки листам, які надійшли з Арґентиви і описували членів тої небезпечної шайки. Пять з увязнених то росийскі жиди, карані вже по кілька разів за ріжні провини, шестий християнин Володислав Островскій.

Небезпечний судия. В Чуприї в Сербії ставав сими днями перед судом чоловік, котрому тяжко було доказати вину. Оборонець виповів

ло ся тїло з немочию. Він висповідав ся перед нею і оновів всю, а она потїшала его, як тілько мати уміє потїшати.

Як фантазия і сильно розвинена чутливість перли его до дикої легкодушности, так само завзято обгорнуло его тепер релїгійне розкаяне.

В день питав ся як дитина матери, чи є ще спасене для него, але в ночи снив про ясність і величність та що ему велено іти і проповідати царство Боже на земли. Коли по раз перший проходив ся спертий о руку матери по улиці, і его спотикали давні товариші, ледво пізнавали его. Він був дуже худий і схорований, а очи мали якийсь инший блеск, були темнїйші і поважнїйші. Дав обстричи собі бороду і носив білу хустку на шиї, як теольоґи. Здавалось, що він призначений для цїлком иншого житя.

В кружок своїх давних товаришів не заходив він наново. Одного красного дня почули они за те, що він студиює теольоґію і небаром найшов цїлком инше товариство. Став членом всяких можливих товариств, брацтва тверезости, брацтва молодців, товариства для поганьских місий, місий для моряків, місий для жидів, внутрішних місий і як они там всї називають ся. Не було так поважної річи, котра виглядала би для него за поважна, строгости, що була би для него за строга; він кинув ся з некучим завзятем в житє, повне внутрішної і виїшної релїгійної дїяльности.

XVII.

„Ну, Сальве, мені здає ся, що ти ще не виспав ся з вчорашньої пїятики. Се була тяжка баталія,“ сказав Фріц до Сальве Госля, коли той вступив до бюра редакційного часописи „Норвеґія.“

„Виспатись? Ба, мій коханий! Ні, ти не знаєш мене, коли гадаєш, що тої трохи вогкости з вчера я не випомпував вже з мого черепа мозкового.“

„Але тодї здає ся мені ще за рано, зачинати знов з початку.“

„Я хотїв трохи попразитись нині і випив одного шнапса. Але як хотїв напитись пива, було таке сьвіже, що мусїв перекинути ще одного шнапса. До чорта, так мене дерло в горлї, що я мусїв напитись чистої горівки, а потім сполокати его малим чорним пивом.“

„Ну, се було веселе снїдане! Порахуймо: три горівки, дві склянки пива, не правда не було так?“

„Менче-більше, як вчисляєш чисту горівку і чорне пиво до того.“

„Мені здає ся, що міг бись був мати досить з вчорашним на довший час.“

„Ах, не говорім про вчорашний снїг... Батько був вже нині тут?“

„Ні, але ми очікуєм его!“

„Ов, так я піду перед тим ще трохи на прохід.“ А проходу він потребував дуже.

На щасте не був Сальве Госль для часописи необходимий. Він приходив тілько до бюра редакциї, щоби мати рід якогось заняття, а потому мав особливий талант обходитись з хлопами. Фріц надумував ся довго, заким вступив до редакциї на сталого співробітника.

(Дальше буде).

горячу мову, накликуючи їх до почутя справедливости. Один з суднів почув ся обиджений словами адвоката і не надумуючи ся довго, добув револьвера і став стріляти як божевільний до адвоката, котрий очивидно зараз сховав ся під столиком. Всї иньші судиї і свідки в судї поховали сь також як могли. Коли вже вистріляв всї набої, сховав дивний судия револьвер, а публика і иньші судиї та адвокат повилазили з своїх скриток. Против небезпечного судиї вніс адвокат жалобу о намірене убійство.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 8-го жовтня 1896 року.

Рада державна.

Відень. *(4-те засїдане).* Рада державна вела дальшу розправу над пильним внесенем пос. Леваковского в справі надужить галицких властий що-до права зборів. Пос. Мадейский заявив, що Коло польске задоволене з відповіди ґр. Баденїого на інтерпеляцию Кола і принимає з довірем запевнення его. Мадейский полемізує против Леваковского і Романчука, котрі річ представляють так, мов би в Галичинї був стан облоги. Борба против радикалів в Колї польскім є домашною справою. Пос. Буркгардт жалує ся на обмежене права зборів в Чехії. Пос. Вахнянин полемізує против Леваковского і Романчука і каже, що галицке населене чуже супроти радикальних аґітацій, котрі сприяють атеїзмови і комунїзмови. Міністер Ріттнер заявив, що такі випадки трактовано би деинде яко поодинокі випадки, але в Галичинї все ґенералїзують. Мало людий знає Галичину з особистих спостережень. Населене, що перше не знало загальних справ, зачинає занимати ся публичним житем. Задля браку загального политичного образованя доводить сей нагальний перехід до деяких надужить политичної свободи. Умірковане поступоване галицких урядів могло би деякі неправильности усунути. Пос. Вашатий і Функе промавляють за пильностию внесеня. Леваковский полемізує против Ріттнера і Мадейского і дивує ся, чому ґр. Баденї не бере участи в розправі. Пос. Романчук заявляє ся, що управа привілейованих клас викликує в Галичинї справдїшну еміґрацию селян; бесїдник полемізує против Вахнянина і Ріттнера. Пос. Люеґер каже, що незаконностям треба зарадити, а не їх боронити. По промові пос. Вахнянина відкинено при поіменнім голосованю (106 голосів було за, 76 против пильности) пильність внесеня, бо не було $^2/_3$ голосуючих. Відтак приступлено до першого читаня буджету. (Було се, як видко, незвичайно цїкаве засїдане і ми ще про него подамо ширше справоздане окремо).

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 3-го жовтня 1896.

	Львів.		*Чернівцї.*	
Пшеница . .	від 6.80	до 7.75	від 7.—	до 7.10
Жито . . .	„ 5.75	„ 6.—	„ 5.40	„ 5.50
Ячмінь бров. .	„ 6.—	„ 6.50	„ 5.75	„ 6.25
Ячмінь простий	„ 5.—	„ 5.50	„ 5.—	„ 5.25
Овес . . .	„ 5.50	„ 5.75	„ 4.75	„ 4.85
Рїпак . . .	„ 9.—	„ 9.50	„ 9.35	„ 9.60
Горох . . .	„ 5.—	„ 8.—	„ 6.—	„ 7.—
Вика . . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Льнянка . . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Біб	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Бобик . . .	„ 4.—	„ 4.50	„ 0.—	„ 0.—
Гречка . . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„ 35.—	„ 40.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„ 30.—	„ 45.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюш. шведск.	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Кукуруза нова	„ 4.50	„ 4.70	„ 4.75	„ 4.85

Хміль 35.— 45.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 літрів 12.75—13.25

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

ВАЖНЕ

для кождого, головно для всїх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людий є повідомленє, що істнуюче тут уже від богатьох лїт, на кращій вистави в Чернівцях 1885 р. визначене почестним признанєм

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньского і Еміля Канюка

тепер через набуте найновійших машин, пресам і иньших знарядів значно побільшало ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушову ч. 12*, другий вхід також від *улицї лєлївской ч. 11*.

Заразом приступив довголїтний фаховець, пан Емїль Канюк яко спільник сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

—о **Кароль Кобжиньский і Еміль Канюк** о—

з вправленим персоналом всї фахові роботи, як: оправленє книжок, роботи галантерийні, друк на стяжки до вінцїв, окрасу до гальтованя, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людий по найнизших цїнах як найлїпше і як найскорше доставлятя.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанєм

6—10 **Кобжиньский і Канюк.**

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як вездѣ, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові грошї і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую **безплатно** через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обелужу Вас по братиньому.

З поважанєм

В. Даниленич,

машинїст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. годовській ч. 20.

П. Т.

Отсим маю чест повідомити шановних відбиратель, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те самє довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанєм

Стефан Ґаїна.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операцийна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

екерат. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университетской *Бїлльрота-Гусенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимани хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Віпофера.) (53—100)

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані	Відходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁷ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²⁹ 5³⁸	
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶	
З Новоселиць, Садаґури .	. . .	. . .	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиць .	. . .	. . .	4³⁰ 6²⁰

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час рїжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

Ч. 214. Чернівці, субота дня 28. вересня (10. жовтня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Жолудкові ідеї.

Мабуть нїгде так часто батьки не остерігають своїх синів, як на Руси, навчаючи їх: „Чуеш, сину! Поки ти власного хлїба не доробив ся, поки ти посади не маєш, не бав ся ти ідеалами, не мішай ся ти в полїтику, не пиши якихсь там дурниць, не ходи так часто по забавах! Учи ся, сину, старай ся передовсїм, аби ти мав хлїб в руках, а вже потім, забезпечивши собі будучність, можеш і сам брати участь в житю публичнім та бавити ся в полїтику і лїтературу, так як і я тепер дечим публичним занимаю ся.“

Типовий руский батько, навіть інтелїгентний, инакше сина не навчає. Не можна сказати, щоби та батькова наука була кепска; виглядає она вправдї троха по філїстерски, але впрочім она дуже оправдана практикою житєвою. Хто перед часом розмахне ся „реформувати сьвіт,“ той дуже часто не тілько анї на волос сьвіта не поправить, але ще й сам свою долю загирить. Так фтже батько-Русин має рацию. Тілько ось що дивно:

Коли такому батькови-Русинови сказати: „Чуєте, пане? Адже се так само треба би і з народом поступати, як ви з сином! Нехай нарід перше доробить ся хлїба, має забезпечену будучність, то інтерес до всего, що ідеальне, сам у него розбудить ся і зросте.“ — То на таке слово типовий Русин зробить кваєну міну і скаже: „жолудкові ідеї вам на мисли“...

Жолудкові ідеї були до недавна у нас в великій погордї, мовляв, як можна осьвіченому чоловікови думати і дбати про такі прозаічні здобутки для народу, як хлїб? Нехай нарід навчить ся перше читати і писати — ось тодї він і до розуму прийде і сам собі хлїб роздобуде! Чи то задля того, що економічний добробит народу далеко тяжше піднести, як просьвіту, — чи задля пересьвідченя, що треба передовсїм зачинати від просьвіти, аби довести нарід до добробиту, вийшло на Руси таке диво, що головну увагу звернено на просьвіту, на ідеальні добра народу.

В чім же лежала до недавна амбіция наших дїячів народних, як не в тім, аби — сказавши драстичнїйше — дорівнати иньшим народам томами повістий та поезий, щоби зробити нарід письменним, щоби наплодити для него богато наївних повістий та байок, щоби запізнати его і з творами лучших письменників; — а з другого боку в тім, щоби інтелїгенцию руску познакомити з плодами духової творчости селян, з їх сьпіванками, казками, вірованями, звичаями і обрядами. І відповідно до сеї амбіциї дїячів і нашого понимана добра народного закладали ся просьвітні товариства і читальнї, видавали ся просьвітні ґазети та книжки, збирали ся казки, сьпіванки і вірованя — так що поза тою роботою трохи не забувало ся, що нарід передовсїм потребує їсти.

А правда! вели ми ще й полїтику... Скликували віча, сперечали ся о тактику, вибирали послів, ті посли промавляли соёмах і радї державній раз делїкатно, другий раз остро, голосували pro і contra — але який був звичайно зміст нашої полїтики, промов наших послів, наших віч, о що ми звичайно добивали ся і з чим бороли ся? О нїчо иньше, як о руску мову, о просьвіту рускаго народу! Була се також просьвітна робота, лише дорогою полїтичною.

Так було ще до недавна у нас. Був се — так сказати-б — дитинячий період нашого народного житя. Відчували ми (але лише відчували), що стоїть ще широке поле народної господарки облогом, що небавом наступить чорна година для народу, але і не хотїли і не дорослн ми ще були до того, аби зрозуміти, що ситий голодного не знає, що голодия бере з огня, що селянинови-рільникови не в голові читальня і вся полїтика, коли ему в животї цигани сварять ся, а до хати вступає „здекуцийник.“ Нашї школи і читальнї не давали

---

20)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Юр. Вінтерґіельма.

(Дальше).

По поворотї з заграниці не мав уже тої свободи, як за часу, коли перебував за границею. Богато дечого зробило на него враженє і старі відносини до приятелїв дома перервали ся в неоднім. Хотяй і як він чув ся певним, то все таки було щось чудного в тім, що его отець помер нагле, а він навіть не побачив его, анї не розмовив ся і так пересторога в листї як оповіданє матери про его послїдні години робили ему велику прикрість. Потому причинила ся ще змівa Ведела Стенерзена і вирнуло все те з істориї Клири і Аазума, що він дотепер вже був собі витолкував і на-пів призабув; також і послїдна стріча з Ведельом, при котрій настало зірване між ними, станула живо ему перед очи.

До сего додати ще, що супротив відносин заграниці видавались ему родинні відносини дрібні і маломістечкові. Навіть між своїми прихильниками бачив дуже незначні і непевні особистости, хотяй було кілька мужів, до котрих він прикладав велику вартість; але знов напихали ся другі, а таких було найбільше, котрих він нїяк не міг стерпіти задля образованя чи задля характеру. Був непевний, що має тепер починати, коли став независимий, і чи може не має знов вернути за границю; тодї омине відвічальність і спільність з тими характерами і омине борбу. До борби не був так успособлений, як перше.

Але потім почав одного дня встидати ся самого себе. Богато витало его як повертаючого борця за нові, великі ідеї і він сам опирав ся своему власному неспокоєви і трусости, що захоплювали его.

В тім одержав одного дня предложене від Юеля, котрий був душою підприїмства часописи „Норвеґія,“ і від редактора Віїґа, вступити за помічника до редакциї.

Отже він не хотїв відтягати ся довше від боротьби. А она мусїла прийти тепер одного дня з першим гуком, він прочував се, і через те дістане нагоду безчисленними каналами праси вводити свої погляди в публичне житє. Треба бути приготованим, як прийде сей гук борби, і тодї працювати дальше. Що дістав ся в досить мішане товариство, і що неодно мусїв спостерегти, що не припадало ему до вподоби, на те мусїв згодитись тимчасом.

І прийшов день борби. Професор Барт видав книжку, в котрій піддав новочасну природничу науку фільозофічному оглядови. Книжка була держана строго научно, дотикала однак некучих питань, і першу оцінку, що она одержала, принесла „Трібуна“ в короткій нотатцї, в котрій напятновано еї як вираз новочасного поганьства. Фріц написав для „Норвеґії“ рецензию. Була, як звичайно, написана сильно полемічно, але містила недвозначні випади против старої науки звичаю. З сею працею прийшов він одного ранка до редактора, як той власне засїв до столика в малій, вузкій комнатї.

Редактор Віїґ заживав табаку. Не було се очивидно національне, але впрочім він був націонал, як жаден иньший. Але він уже раз призвичаїв ся підчас довголїтного нюханя до табаки і для него було неможливим відзвичаїтись від неї. Коли був сам собою задоволений, брав нюх табаки тому, що заслужив на се: коли був сумний і прибитий, брав нюх, аби розохотити себе; коли хотїв думати, брав нюх, на розбудженє житя; коли хотїв спочати, брав нюх на загіднє скріпленє.

Як всї, що нюхають табаку, мав він якийсь питомий носовий тон, котрий вривав ся ему часто в неозначенім видї і менче-більше звучав як „пхуб.“ Сей тон був для него дуже вартістний, бо міг ним виражати найріжнороднїйші таємничі думки, чувства і настрої, як хотїв надуматись, або сейчас виразитись в ясних, виразних словах. Коли Сальве Гоель прийшов до бюра трохи запомороченый, він тілько глянув на него і сказав: „пхуб.“ Коли мав щось запримітити, або в друкарни на щось пожалуватись, зачинав завсїгди від поважного „пхуб.“

„Прошу, тут есть рецензия,“ сказав Фріц.

„Дякую.“ Віїґ розвинув манускрипт, перечитав заголовок і зробив: „пхуб.“ Потому тримав манускрипт межи двома пальцями далеко від себе, подивив ся розсїяно через вікно на рунтованє на другій сторонї улицї і зробив знов „пхуб.“

„Дотичить нової книжки Барта,“ сказав Фріц.

„Так есть, знаю — пхуб!“ Віїґ погладив ся по лици і поїхав потому своїми пальцями як гребенем по довгій, темнобрунатній бородї. По-

(та ще й нинї не богато дають) практичного досьвіду на то сїре сїльске житє; штука читати і писати оставала ся мертвим капіталом, на котрий селянин не звертав уваги і майже забував єго, так не знав, що з ним почати.

У вісїмдесятих роках почали на Руси показувати ся обяви такі, з котрих можна було здогадувати ся, що з дитинячого періоду бажань публичних дїячів переходимо до поважнїйшого періоду. Спершу одиниць, а відтак і ґрупи людий почали глубше розуміти суть суспільного житя, почали шукати звязи поміж економічним добробитом народу і єго культурним розвоєм, почали доказувати, що голодному не в голові книжка.

Не можна сказати, щоб такі очивидні і оправдані спостереженя не стрітили у нас навіть досить острих противників. Молодїжи, що заступала такі думки, сказано, що у неї на цїли тілько „жолудкові ідеї“, а ідеалїзму в неї анї за крейцар, — і з маловаженєм споглядано на таких холодних реалїстів. Але молодїж — то треба їй признати — таки довела помалу до того, що на „жолудкові ідеї“ значна вже частина рускої суспільности дивить ся як на щось не меньше потрібне, як ідеальні добра людскости; довела до того, що нинї вже бачать причинову звязь між економічним добробитом а просьвітою.

Від часів пок. Володимира Навроцкого чим раз частїйше читаємо статї на тему господарки народної; ту господарку вставлено в програми народні; товариства просьвітні попереміняли свої статути, аби лиш і на господарку мати вплив; на вічах і политичних і господарских посьвячує ся економічним справам також споро часу; семінария спонукала Русинів придивити ся ще близше причинам зубожілости; в соймах і радї державній обдумують способи заради нуждї; — одним словом, жолудкові ідеї набрали вже свого значіня.

Тілько ось в чім знов лихо! Нема в нас людий, охочих до того, щоби брали одну галузь господарки народної за другою і докладно єї розслїджували, доходили причин, чому она стоїть так низько, або упадає, як би єї піднести, чого би потрібно в тій цїли, як до річи брати ся, — одним словом нема в нас на тім поли студий, дослїдів поодиноких, з котрих дав би ся зложити білянс народний.

Русини нарід рільничий; отже перше всього треба би нашу рільничу господарку розслїдити. Якже-ж мало у нас праць про сю господарку! На тім поли появила ся у нас остатними часами лише одна солїдна праця Вячеслава Будзиновского про „Аґрарні відносини в Галичинї,“ поміщена в Записках товариства ім. Шевченка. Тай тілько всього!

Ми находимо ся в тім милім положеню, що за дозволом п. Вячеслава Будзиновского можемо нашим читателям подати незвичайно цїнні обчисленя, спостереженя і ради з єго недрукованої ще нової праці п. з. „Рільнича продукция у всхідній Галичинї і на Буковинї.“ Уступ, який ми з сеї праці п. Будзиновского виймаємо, говорить про *результат жнив у всхідній Галичинї і Буковинї в р. 1895.*

Сподїваємо ся, що праця та роз'яснить значно напрям нашої дїяльности так нашим читателям, як і нашим провідникам народним, котрі мають чи то в тїлах законодатних чи в наших товариствах просьвітно-економічних рішатя, в котрий бік повернути громадску роботу.

В праці тій більше бесїди числами, як словами, але ті числа далеко більше переконуючі, нїж огнисті проповіди до народу на тему „працюйте!“, не подавши людям способу, як працювати, аби праця не пішла на вітер.

Ми ту працю почнемо друкувати завтра.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 9-го жовтня 1896.

Резолюция на пропамятне письмо рускої депутациї. Староство долиньске письмом з дня 3-го жовтня с. р. доручило о. І. Озаркевичеви з Болехова рескрипт галицкого намістництва, в котрім містить ся резолюция міністерства справ внутрішних на пропамятне письмо, доручене рускою депутациєю цїсареви в грудни минувшого року. Рескрипт намістництва писаний по німецки, то-ж подаємо єго в дословнім перекладї рускім. Рескрипт звучить: „До Вч. о. Івана Озаркевича, радника консисторского і грк. пароха в Болехові, Ч. 47/G. Руска депутация з Галичини доручила в грудни 1895 Є. ц. і к. Ап. Величеству пропамятне письмо, в котрім піднесено жалобу на переведене послїдних виборів до сойму. На основі уповажненя, удїленого Найвисшою постановою з 22-го мая 1896, припоручив мені Є. Екс. міністер справ внутрішних вис. рескриптом з 6-го червня 1896 ч. 3347 М. І. — повідомити подавників пропамятного письма на руки Вашої Всечестности, що основні доходженя, заряджені що-до пропамятного письма, не змогли оправдати піднесеного в тім письмі против правительственних орґанів в Галичині закиду що-до нарочного, систематичного, приказаного з гори вкороченя конституційних прав, а именно свободи виборчої руского населеня, бо многі наведені случаї противзаконного поступованя і заряджень, а також иньших орґанами правительственними закинених надужить і нарушень закона показали ся по части неузасадненї чи-то фактично чи-то законно, по части-ж були справлені в порядку виборчій, а вкінци по части не були достаточно стверджені в слїдстві, щоби уважали ся доказаними. Однак на скілько в наслїдок заряджених доходжень справдї показали ся тут і там промахи поодиноких функціонарів, то будуть видані потрібні заряджена, щоби на будуче забезпечити під кождим взгля-

---

тому отворив табакерку, зажив оживляючий нюх і посунув єї Фріцови.

„Ні — дякую. Чи рецензия піде ще нинї? Я хотїв би задля корректи се довідатись.“

Мусїло бути щось дуже надзвичайне, бо тепер виняв Віїґ свою шовкову хустку і заграв в нїй преріжними меланхолїйними тонами, котрі переривало кілька сильних звуків трубних, — а при тім приглядав ся уважно манускриптови, що положив був на стіл.

„Я можу може — можу — пхуб — я мушу єго може взяти до дому і перечитати, Рандель?“

„Розуміє ся,“ відповів Фріц.

Але Віїґ чув у тім тонї, що Фріц був здивований і трохи ображений. Се був перший раз, що Фріца піддавали в той спосіб під цензуру і се дотикало єго немило. Віїґ поспішив ся длятого додати: „Ну, самі переконаєте ся, що над вашою розправкою зробить ся великий крик.“

„Беру спір, що над тим може повстати, розуміє ся, сам на себе; нїкого не потреба буде втягати до спору,“ сказав Фріц, хотяй розумів дуже добре гадку редактора.

„Пхуб!“ Віїґ бубнив на табакерцї. „Хочу тілько переглянути рецензию, завтра можемо більше про те поговорити. Нинї нема і так місця, мусимо подати бесїду Ґледстона.“

„Як хочете.“

І Віїґ забрав рецензию, але пішов просто до адвоката Гоеля, бо він прочував, що ся справа занадто важна, щоби рішати єї без поради Гоеля.

Гоель перечитав рецензию, тїшив ся ріжними випадами, засьмівав ся там і сям „гі-гі-гі,“ стріляючи до Віїґа зизоватим оком і викривляючи уста на всї можливі способи. Або нераз кликнув: „Шалено писане! Знамените перо!“ Але коли скінчив читати, передав назад манускрипт Віїґови і сказав коротко і рішучо: „Неможливе!“

„Пхуб!“ Віїґ був, як здавало ся, розсїяний, або глубоко задуманий. Не відповідав, тілько взяв першу картку манускрипту і положив єї на сам спід потому другу так само і так дальше, аж перша вийшла знов як число перше на верха.

„Се надто небезпечне,“ продовжав Гоель шкробаючись в свою коротку червону бороду; „наші хлопи, Віїґ, наші хлопи, говорю; з того зробив би ся великий крик. Неможливе, цїлком неможливе!“

„Одно есть таке зле, як друге...“ відповів нарештї Віїґ.

„Друге, кажете? Що розумієте під тим?“ Гоель поглянув на него з сїдячим виразом в своїх малих, зизуватих очах.

„Рандель зарозумілий і упертий і він крім того независимий. Міг би попасти на таку гадку — пхуб!“

„На яку? що міг би?

„Образитись і піти своїми дорогами. Тепер розділ — пхуб!“ І сей звук ставав чим раз поважнїйшим.

„Фу!“ сказав Гоель, „сего не зробить певно. Він дуже надумував би ся.“

„Я пізнав по нім, що він зробить се. А що гірше, він забере з собою декого з молодих сил. Треба єго перше дальше затягнути в наші сїти.“

„Гм! Се було би лихо“

„Дуже лихо! — Пхуб!“

На другий день говорив Віїґ з Фріцом. Редактор і Гоель згодились на те, щоби „вимапати его,“ як то кажуть.

Фріц постановив міжтим не відступати від свого переконаня. Віїґ мав зевсім добрий суд про него. Коли редактор замкнув за ним добре двері, сїли оба, наче мала би наступити перша розправа. Фріц опер ся назад з спокійним, але рішучим виразом і підкручував вус з вичікуючою міною.

„Чи не могли би ви перечеркнути кілька речень, що я тут назначив? Здає ся менї, що они трохи — трохи — пхуб!“

„Не можу вичеркнути анї одної стрічки — анї слова,“ сказав зимно Фріц, „але...“ Задержав ся.

„Що мало значити се „але“? запитав Віїґ. Говорили якийсь час на ріжні сторони про сю справу, Віїґ дуже осторожно і лагідно, намагаючись загальним признанем і похвалами закрити прикрі замітки в поодиноких випадках; Фріц противно був зимний і рішучий. Раз було навіть увіс ся, так, що майже хотїв говорити про те, що найлїпше буде розійти ся, але встримав ся, бо се ще було за скоро.

„Ну, ну, так отже,“ сказав Віїґ, котрий зрозумів, що з ним не вийде на своє, „я приймму сю статю так, як есть, але ви чей не будете мати нїчо против того, що я поставлю під нею ваше повне імя?“

„Розуміє ся,“ відповів Фріц, „я відповідаю моїм повним іменем за те, що написав, але — як вільно менї спитати — яку вагу приkладаєте до того, що люди будуть знати, що я пишу ті статї?“ Хотїв зробити собі сю приємність, щоби Віїґа трохи подавити.

„Люди!... Ну — пхуб — люди певно знають се, але нарід.“

„Ага!“

„Але ми не можемо ріжним переконаням заборонити слова — пхуб — не правда-ж? гага!“ Віїґ показав свої чорні губи і усьміхнув ся лагідно. „Розумієте мене певно, маю на думі

дом згідне з приписами поступоване при виборах та ухилити всякий позір до жалоби на поступоване орґанів правительственних. Львів, 22-го вересня 1896. *Санґушко.*

Буковиньскі посли до ради державної Лупул, др. Стефанович, Тіттінґер і др. Волян виїхали до Відня, щоби взяти участь в нарадах парляменту.

Господарске віче відбуло ся в Тернополи в неділю після заповідженої програми. О 3-ій год. пополудни зібрали ся в сали „Сокола“ більше як 200 селян і кільканайцять сьвящеників. Віче отворив голова філії „Просьвіти“ о. Евстахій Цурковский, по чім провід нарад обняв п. Василь Нагірний. Референтували: др. Кость Левіцкий про спілки і стовариша господарскі і о. проф. Антін Глодзиньский про управу ріли і значіне плодозміну в господарстві. Задля широкої та поучаючої дискусиї, яка вивязала ся над тими рефератами, мусїли зійти на-тепер з порядку дневного дальші реферати, і наступило льосованє премій господарских. — По вічу відбув ся концерт під управою п. Остапа Нижанковского, котрий до Америки не поїхав. Позаяк сала була повна, то і дохід, призначений на закупно мундуриків для бідних учеників, є значний. По концерті відбула ся ще спільна забава в комнатах „Бесіди.“

В Тисьменици відбуде ся в неділю, дня 11-го с. м., заходом товмацкої філії „Просьвіти“ друге господарске віче о 3-ій год. пополудне в касиновій сали.

Weg! Hinaus mit Ihnen! — кричить Мустацівска Bukowinaer Post в числї з 8-го жовтня. — З ким же то hinaus? Розуміє ся, Русинів хоче бар. Мустаца викинути з Буковини, українофілів — як він каже. „Weg mit den Hetzaposteln und ihrem Organe (т. є „Буковина“) aus dem friedliebenden Lande — aus der Bukowina! Hinaus mit ihnen dorthin, wohin sie gehören!“ А куди се барон Мустаца хоче нас вигнати? Як би п. барон не був збанкротованим панком в Австриї, тілько ґубернатором в Росиї, то він прогнав би нас всїх на Сибір: а так в Австриї не знає, куди нас подіти, лише рад би, аби нас шупасом вислали до Галичини. Хто-ж то з нами, обивателями австрийскими, що платимо податки і даємо рекрута, сьміє таке робити? А коли сьміє, то чому Мустацу тим самим правом не мають відослати до Грециї, куди він належить, а половину румуньскої, недавно спеченої шляхти в Румунію?

У барона Мустаци є великий талант на тирана, тілько, сарака, не має нагоди ким командирувати; ему привижує ся надто часто, що він що найменьше президент Буковини і в такім нападї привидів, він кричить: „weg! hinaus!“ А що нїхто не думає его слухати, то й ті приказы видають ся приказами блазна циркового. Просто сьмішно читати оттакі статї, як та в Buk. Post з 8-го жовтня.

Розлютила ся Post за наші статї про 4 богословів на православній теольоґії, і приказавши нам без успіху „Weg! hinaus mit Ihnen!“ каже оттакі очивидні, загально знані, богато разів доказувані неправди, що жадному православному сьвященикови не можна зробити закиду, що він волощить селян, що всї православні сьвященики знають краєві мови і можуть так само добре Русинів учити як і Волохів; що се зовсїм річ байдужа, до якої народности сьвященик належить; що конскрипция з 1880 а 1890 року доказує зріст Русинів, а не Волохів (а се промовчує ся, що за президента Алезанїого в 1880 р. сфалшовано конскрипцию на користь Волохів) і т. д. Ну, і що і нїчнеш з тими правдивими апостолами ненависти і роздору в краю?... Одно лиш скажемо, що Румун, котрому дорога власна народність, а котрий не вміє оцінити і пошанувати такого самого патріотичного чутя Русина, заслугує на імя підлого чоловіка...

Обманьства допускають ся послїдними часами ріжні крамарі, перекупки і т. ин. з росийскими ґрішми 25-копійковими, видаючи їх за корони, хоч они мають вартість лише 30 крейцарів. Ті росийскі гроші дуже подібні і величиною і грубостию до корон і тому легко можна помилитись та взяти їх замість наших гроший. Таку мантїйку, що пускала в обіг копійки замість корон, зловлено у Львові. Сеть то жидівка Альта Ґросманова, котра хотїла передвчера в однім склепі платити копійками замість корони. Однако купець, що вже раз перед сим дав себе в той спосіб обманути, спостеріг ся в час і доніс о всїм полїциї. З доходжень показало ся, що Ґросманова не лише мала при собі кілька 25-копійковых штук, але веде на великі розміри обманьство тими ґрішми. Она міняла в конторах цілі сотки рублїв на копійки і пускала їх в обіг, заробляючи на тім майже 50 процент.

І его обманула любов. В полевій коршмі в селї Глубокій жила гарна як лялька 13-лїтна Гудя Шнайдерівна, дочка коршмаря. Хоч Гудя в лїтах мала, однак уже так розцвита, як би 16-лїтна дївчина. В тій коршмі служив за паробка Микола Маринюк, хлопака як дуб, а що вже гарний, мов писаний! Не дивниця, що далеко від сьвіта і людий Гудя і Микола зближили ся до себе. Зпочатку говорили з собою при господарстві, потім щебетали при сьпіві соловейків у садочку, звичайно, як влюблені. Але на тих вечірних сходинах якось придибав їх старий Шнайдер, та прогнав зараз Маринюка зі служби, а дочку відив до Язлівця, до старої тїтки, щоби на ню уважала. Але хто вже був в силї так скоро розбити горячу любов! Гудя і Микола знов зійшли ся в Язлівци і знов вернули ся солодкі чари любови. А щоби вже нїхто не бороздив їм в любови, постановили втечи, а Гудя рішила ся і вихреститись, аби вже на віки получити ся з миленьким. І ось одного дня, коли Микола Маринюк зі своїм братом Павлом і з товаришем Ґрицьком Ризівским приїхали до Язлівця, Гудя присїла до них на віз і поїхали. Дорога вела саме попід батьківску коршму і Гудя вкрила ся перед оком родичів дергою і сїраком. Відтак заїхали вже щасливо до хати Мариняків. Там Гудя перебрала ся в хустку і сірак. Так перебрану взяли обвозити всї три паробки по дооколичних монастирях, але нїде не хотїли приймити молоденької Гуді. Тогдї зачала ся піша подорож Миколи з Гудею, щоби якось свою справу довести до доброго кінця. Але тимчасом рознесла ся вже широко між жидами вість про утечу дочки коршмаря з Глубокої. Якийсь пан придибав романтичну пару в дорозї, відобрав від Миколи Гудю і відіслав до дому. — Любовна тая ідилька завела Миколу та Павла Мариняків і Ґрицю Ризівского до слїдчої вязниці і на лаву обжалованих перед трибуналом в Тернополи за уведене, а Миколу ще й за провину з § 127 з. к. При розправі показало ся, що Гудя за кілька місяців цілком змінила ся; з жаркої ей любови до Миколи остав ся лише попіл. Она почала обжаловувати Миколу, що она впала жертвою его любови. Але при конфронтації тих обох коханків Гудя запалєніла, замяла ся, коли тимчасом Микола дивив ся просто, увірений в свою правду. На тій підставі судиї присяглі заперечили вину всїх обжалованих. Микола був рад, що невірність жіночa не відбила ся на его шкірі, а Гудя — хто еї там знає, що она собі думає.

щї нарід! Як поставите свій підпис, так се ви будете тодї, а не часопись.“

Фріц був гадки, що се неоправдана взглядність. Як коли блискавка осьвітить нагло пітьму, так він увидів тепер нараз неодно, чого потрохи догадував ся, але відсував на бік, бо его не тичилось. Тепер дотичилось его самого і гнівало і болїло его. Він не хотїв цілком корити свої переконана перед такими взглядами, і не надїяв ся, що можна дійти до побіди такою грою в хованку, але на разї видів, що потребує підпертя праси, а іменно в тій справі. Длятого хотїв вимінати кождий конфлікт, як довго уважав за відповідне; він мав препінь кождого дня нагоду замкнути за собою двері, так як перше отворив їх.

І рецензия вийшла, а з нею прийшло заін тересоване, спір, роздражнене, викликане, особиста сварка, очернене, словом всьо, що приносить з собою правдиво інтересний спір, що зворушує загал.

Фріц боров ся з великою зручностию і перетягнув богато з тих на свою сторону, що взагалї мали вільнїйші погляди, але поміж своїми численними противниками найшов також рівно зручного в кандидатї Рутї, що був помічним проповідником в сто дни і котрого обширні студиї в тім самім напрямі, що Фріца, поставили в можність вести борбу на того-ж власнім поли. А що через те обертала ся дискусия головно коло материялїзму і спірітизму, замість коло догмів або наук, було для Фріца далеко тяжше зібрати заступи своїх прихильників. Многі, що пішли за Фріцом, як довго розходило ся о него, призадумались, коли цїла справа розвинулась до питаня чи Бог, чи не Бог.

Міжтим не було се на руку ані Гоельови ані Вїґови. Особисто не залежало жадному з них на тім, котра віра з обоїх есть правдива, ґде борба подала стілько точок до зачіпки на „Норвеґію,“ що могла стати для них небезпечна. Вже назвала еї „Трибуна“ орґаном поганьскої місиї, а Фріца „головою поганьскої місиї“ і се приняло ся в масах, не богато помогло, що Фріц відновив з насьмішкою, що одинока річ, котра могла би викликати зачудоване людий, есть те, що хто небудь, котрого би переслїдував редактор „Трібуни“ так як его, міг би ще не вірити в істноване особистого чорта. Люди сьміяли ся, але здавало ся, що такой не припадають їм до смаку правдиві погани.

„Я хотїв би справдї, щоби раз скінчила ся та істория,“ сказав Вїґ. „Се не має цїлковито жадної цїли: в таких річах красше заховувати — ихуб — деяку повздержливість і осторожність.“ Він став воркітливий і супротив Фріца трохи відважнїйший, коли зміркував, що він кинув ся підчас борби цїлковито в руки партиї.

„Я відповідаю своїм іменем за всьо,“ сказав Фріц трохи гордо. Его імя стало дійсно в в послїднім часї знане і він відчував се. Але він чув також се, що Вїґ спостеріг, що в рівній мірі, як підносила противна сторона свій прапор і громадила ся під програму, що звертала против всякого перевороту якого небудь рода, розширала ся чим раз більше пропасть, а він сам був засуджений не в однім взгляді на певну зависимість від своєї партиї, если взагалї хотїв придбати собі точку виходу для впливу на маси.

(Дальше буде).

Телєґрами „Буковини“.

З дня 9-го жовтня 1896 року.

Рада державна.

Відень. *(5-те засїдоне).* Президент міністрів ґр. Баденї предложив цїсарске розпоряджене в справі державних запомог для зменьшеня нужди. Розпоряджене відослано до буджетової комісиї. Пос. Дік виніс, щоби буджетова комісия здала про се справу до 8 днїв. — Приступлено до порядку дневного. Пос. ґр. Фалькенґайн заявив, що клюб консерватистів буде голосувати за відосланем буджету до буджетової комісиї. Він критикує поясненя міністра фінансів Білинъского, з котрих можна було вносити, що перше панувала турецка господарка. Бесідник робив через 16 дїт буджет для свого ресорту і може довести, що нагана Білинъского є безпідставна. Виводи міністра Білинъского про буджет бесідника ґлубоко вразили, бо їх сказав не якийсь муж з одної партиї, а міністер. Попередні правительства одержали признане від цїсаря і їх члени протестують против того, щоб їх уживати яко декорацию до надвишки у видатках о 26 мілїонів. *(Оклески.)* Опісля говорили пос. Кайцль і Яворский. Міністер фінансів Білинъский заявив, що він своїми виводами зовсїм не думав робити закиду попереднім прави-

тельствам; переступленя буджету незвичайно великі почавши від 1891 р., бо тодї раховано на великі резерви. В тих 26 мілїонах, о які збільшили ся видатки, вже вчислені 4,700.000 зр. для покритя дотеперішних переступлень буджету. Переступленя будуть вправдї ще лучати ся, але лише задля елементарних випадків або такі, на котрих покрите є більші доходи з державних індустрий. Мінїстер заявляє, що після его переконаня 4·2% не є відповідний процент для Австрії. Всї 26 мілїонів будуть покриті резервами, які маємо. Коли остане яка надвишка з прелїмінаря, то арт. 8 фінансового закону постановляє его ужиток. Мінїстер може длятого як найстрійше перед Австриею і перед цїлою Европою протестувати против того, мов би ми мали недобір. Се тверджене цїлковито фальшиве. Ми придержуємо ся порядку в державній господарцї і хочемо лише предложувати правдивий буджет. Мінїстер обговорив опісля інвестиції, котрі може кождий приватний підприємець покрити із своїх доходів. Тому протестує мінїстер против того, мов би в інвестиції втягнено неналежачі туди точки. Мінїстер не уважає інвестиційний буджет непомильним, однак против того мусить застерегти ся, мов би він тим хотїв покрити недобір, бо прецїнь недобору нема. Ми будемо буджет очищувати, обминати переступленя, не будемо видавати рент на покрите, будемо покривати наші інвестиції рентами, котрі будуть дешевші, як всї дотеперішні. — По промовах пос. Якса і Зіса перервано розправу до сегодня.

Відень. Pol. Correspondenz доносить, що архикнязь Райнер задля своєї ревматичної слабости не поїде на весїле італїяньского престолонаслїдника.

Париж. Царска пара оглядала вчера музеї. По цїлій дорозї витав нарід гостий з одушевленем. Опісля поїхала царска пара з президентом Фором до Версайлю. Серед величезного натовпу (було около 150.000 людий) ушкоджено декорациї. Вечером відїхала царска пара до Шалон.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї,
загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране**: по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і приймати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Прекрасна повість Ольги Кобиляньскої **„Царівна“** вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, **і коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакциї „Буковини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Кониського **„В день сьвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галїна **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординариати всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Дністрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Дністер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкорастшійші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранція цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літографічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университетской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі принимания хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоера.) (54—100)

П. Т.

Отеим маю честь повідомити шановних відвідателїв, гостий і публику, що я перебрав істуючий доси під вірною

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ І СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести від моєю власною вірною

СТЕФАН ҐАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній вірні, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаіна.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані	Відходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁷ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²² 5³⁸	
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁶	
З Новоселиці, Садаґури	. . .	. . .	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці	. . .	. . .	4³⁰ 6²¹

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейскій час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканичя.

Ч. 215. Чернівці, неділя дня 29. вересня (11. жовтня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Результат жнив у всхідній Галичинї і на Буковинї в роцї 1895-ім.

Написав

Вячеслав Будзиновский.

В сегорічній публїкациї мінїстерства рільництва. „Statistik der Ernte des Jahres 1895“ знайде кождий, що інтересує ся народною господаркою, дуже цїкаві і цїнні дати. Они дають нам не лише можливо докладний образ цїлої нашої продукциї рільної, они позволяють нам також порівнати нашу продукцию з продукциєю иньших країв монархії. Они показують нам наглядно велич наших страт, що повстають рік-річно в наслїдок нашої негосподарности, показують, о яку суму побільшило-б ся рік-річно наше майно народне, коли-б ми уміли і хотїли використувати наш недвижимий капітал так, як его иньші використовують.

Згадана публїкация обіймає не лише важнїйші роди рільничих продуктів, але навіть і ті, що грають меньшу ролю в господарцї даного краю. З тої працї довідуємо ся, кілько землї в кождім краю було під управою кождого продукту і кілько з тої просторони зібрано сотнарів метричних, або гектолїтрів. Публїкация подає також вагу гектолїтра важнїйших плодів. З того довідуємо ся, котрий край уживає економічнїйше, бо лїпше насїяє. Знаходимо там також, кілько один гектар видає пересїчно так зерна як і соломи, як також і цїну одного сотнара метричного. При пшеници, житї, ячмени і вівсї подає публїкация, який процент всего продукту квалїфікує ся на торг, а який тої квалїфікациї не посїдає. При тім маємо також подану ріжницю, яка заходить в цїнї обох тих сортів.

Нагромаджений в тій публїкациї материял важний для нас — як вже сказано — тим, що з него можемо обчислити, на яку суму плодів метить ся на нас наше економічне ретроградство. Тому то не без користи буде, з тої маси цифр, — а є їх там Богу дякувати не мало, бо аж 246 сторін великої вісїмки — повиймати всї ті цифри, що відносять ся до нас, хоч би лиш важнїйшні з них — і зіставити їх в одну цїлість.

Однак абсолютні, „голі“ цифри не дають ще ясного образу о станї річи; тому то ми старали ся цифри ті показати з собою в одну — о скілько се можливе — органїчну цїлість. Щоби докладнїйше змалювати стан річи, старали ми ся подати процентові відношеня між цифрами з Галичини і тих країв, з котрими Галичину порівнуємо.

При тім, числячи ся з фактом, що галицка земля, особливо-ж всхідно-галицка, о много лїпша як н. пр. земля ческа, і при такій бодай господарцї як в Чехах повинна би видавати далеко більше, як земля ческа, а вже що найменьше тілько що Чехи, старали ся ми на основі цифр, які дає нам до розпорядимости урядова публїкация, вичислити, о кілько би то більше продуковала Галичина так в сотнарах метричних як і в грошах, коли-б галицкий рільник застосував у себе бодай ті здобутки рільничої техніки, що Чех. Аж тодї, коли приглянемо ся тим цифрам, побачимо, як низько стоїть економічно Галичина, як марно лежить наш капітал-земля.

Заким приступимо до цифр, випадає нам приглянути ся близше природним чинникам, котрі впливають на рільну продукцию. Одним з таких є рід землї, а другим температура і атмосферичні опади. Ніеля природничих власностий терену, поділена всхідна Галичина на 17 слїдуючих природних теренів:

1) *Глинястий гумус в Сокальскім:* Белз, Сокаль і Угнів.

2) *Чорноземнястий вапнистий грунт на північнім всходї:* Радехів і часть Лопатина (47%).

3) *Піски над Стиром і Бугом:* Мости великі, і частина Бродів (64%), Буска

Під негоду.

(Переспів з Некрасова.)

Виє, гонить хуртовина
На край неба стадо хмар,
Стогне здомана ялина,
Глухо шепче яїс, чагар.

На покорщений поточок
З клену ластечко летить,
Віє — віє холодочок,
Мов струя суха бренить.

Вечір. Сутїни лягають.
Крачуть круки і галки.
Сова з димарів злїтають,
Мов зловістні ворожки.

Чи-ж то серце чує лихо?
Буря, шум, — ему дарма.
Після смутку спить так тихо,
Наче мумія нїма.

Василь Ріленко.

Будучність нашого театру.

Недавно доводило ся нам читати в одній з наших періодичних часописий по поводу руского представленя одної польскої трупи (відай Виняского в Коничинцях) замітку, що було би добре для украиньскої драматичної штуки, щоби менчі трупи в 4—5 чоловіка пускали ся на артистичну мандрівку по місточках Галичини, а ті малі театрики становили би школу для молодих талантів.

Для правдивого таланту всяка школа добра; бути може, що гнучкий, спостерігаючий ум, при якімсь степени вродженої інтуіциї та серіозної, витревалої працї з'умів би і серед таких обставин випорпати з-серед полови здорове зерно правдивої штуки, але взагалї не есть се добра почва, щоби викільчила ся на нїй акторска сила, та не дуже вдатна рада, що справляє еї на сю дорогу.

Такий маленький театр — не театр, але спілка чи збірка кількох людий есть радше часовим притулком для бездомних, чим бесїдкою Мельпомени, дошкою ратунку для потопаючих, а не помостом гулящої Терпсіхори. Тут не ходить вже о вибір драматичного твору, але о можливість вивести що небудь в чотири-пять осіб, не ходить о виставлене на сцену або о гру, тілько о принаджене яким-небудь способом якогось числа публики.

Тай і публика, що іде до такого театру, звичайно на силу або з милосердия над голодуючими, не має иньших вимог, як хиба трохи сьміху, що є тим пікантнїйший для неї, бо мішає ся разом з благородними зітхненями над „артистичною нуждою.“ Нїхто тут не жадає ілюзиї, а такі приключки, що в театрі разили би і нетерпеливили публику, причиняють ся тут тілько до лїпшого гумору: раз куртина з простирала не хоче іти в гору, раз знов десь собака якогось мецената штуки стане гаркати під кріслом, то знов по першім актї предовгий перестанок, бо господар не позволяє піднести куртини, доки актори не заплятять за винаєм льокалю і т. п.

В такім окруженю ледви чи актор може зважати на тонкости гри, де лише грубі жарти зможуть убавити публику, ледви чи зможе поважнїйше понимати своє завдане, коли на него дивлять ся мов на якого „гамана“, ледви чи зможе цїнити штуку, коли бачить довкола себе „шопки“. А що нераз можна чути, навіть від людий досьвідних в театральнім дїлї, що найлїпша школа для молодого актора — театр, то певно, що не такий театр! Мені доводило ся чути від такої поваги в акторскім сьвітї, як витеран-артист бурґтеатру д. Бавмайстер, раду для молодих акторів, щоби кинули всякі консерваторії, если не потребують в них доповнити свого образованя, а ангажували ся прямо до якоїсь „Schmiere“, пробували у всїх фахах, грали ролї через ніч, як треба, то знов з раду кількканайцять разів одну і ту саму ролю — а тогди вже кождий попаде на свою стежку, бо в вели-

(49%), Камінки Струмілової (52%), Лопатина (53%).

4) *Глина між Равою, Перемишлянами і Золочевом*: Глиняни, Куликів, Олесько, Рава руска, Винники, Жовква і части Бродів (36%), Буска, (51%), Камінки Струмилової (48%), околиць Львова (44%) і Золочева (46%).

5) *Високорівня на північ від головної границі водної:* Бібрка, Янів, Перемишляни, Залізці, далї части Бережан, (77%) Городка (62%), околиць Львова (56%), Щирця (67%), Зборова (56%) і Золочева (54%).

6) *Вогкий пісок між Ярославом, Яворовом і Равою:* Чесанів, Яворів, Краковець, Любачів і Немирів.

7) *Глина між Перемишлем, Самбором і Львовом:* Мостиска, Рудки, Судова Вишня, далї части: Городка (38%), Комарна (71%), Самбора (43%) і Щирця (33%).

8) *Низина над Сяном*: Дубецко, Ярослав, Нижанковичі, Перемишль, Радимно і Синява.

9) *Передкарпатске Підгіре*: Бірча, Добромиль, Дрогобич, Старасіль, Старемісто і части: Бжозова (56%), Лїска (67%), Підбужа (56%), Самбора (24%), Сянока (40%), Стрия (20%) і Устрик долїшних (55%).

10) *Сяніцка високорівня*: части: Бжозова (44%), Риманова (24%) і Сянока (60%).

11) *Підгіре між Сяноком, Туркою і Стрием:* Балигород, Болехів, Борня, Буківско, Лютовиска, Сколе, Турка і части: Лїска (33%), Підбужа (44%), Риманова (76%), і Устрик долїшних (45%).

12) *Лїсисті гори на полудневім всході:* Делятин, Косів, Кути, Печеніжин, Соломия, Обертин, Снятин, Заболотів і часть Товмача (50%).

16) *Полудневе Поділе:* Борщів, Бучач, Чортків, Гусятин, Копичинці, Мельниця, Потік Золотий, Тлусте, Залїщики і часть Товмача (3%).

17) *Північне Поділе:* Будзанів, Грималів, Микулинці, Нове село, Скалат, Тернопіль, Теребовля, Виснївчик, Збараж і часть Зборова (44%).

Із справозданя ц. к. рільничого товариства у Львові довідуємо ся, що в р. 1895-ім:

Пшениці і житови зашкодили в деяких околицях миши, се нещасте всхідної Галичини; однак ще більше пошкодила зима величезними масами снїгу, що упали на незамерзлу землю. На весну заорано дуже много жита. Пшениця показала ся відпорнїйшою, хоч і єї мусїли подекуди заорювати. Весна і лїто сприяли вже збіжу. — Пшеничне жниво випало лїпше, як житне, хоч і его можна було назвати лиш середним. Досить добре випало жниво для ячменю і вівса. Так само добре зародила кукурудза, під котру пішло богато переораного пшеничного і житного ґрунту. Гречку вибив в деяких околицях град; в иньших околицях зерно було досить добре. Пересїчно однак мало лиш 70% продукциї торговельну вартість. Опусту при продажи меньше вартних сортів, давало ся 10—50%. Просо випало добре. Торговельну вартість мало 85% продукциї. Опуст при продажи решти випав 10—15%. Гороху мало около 80% вартість торгову. Опуст при решті до 35% торгової цїни. Що-до картофель, то збір випав добре, при чім 80% продукциї кваліфікував ся на морґ. Збір бураків був також досить добрий, однак при тім запримічено, що на селянських ґрунтах випала продукция ґірше, як на паньских.

Збір хмелю, був взагалї добрий, лише в кількох околицях потурбував его град, так що в деяких місцевостях зібрано з морґа лиш 46 клґ., з того 80 до 85% продукту посїдало кваліфікациї товару першого сорта. Решта 15—20% припало на сорт другий і третїй. Управа тютюну росте з року на рік безнастанно. Збір в 1895 році був досить добрий.

З огляду на се, що нас обходить Русь, а не „Галичина“, а иньші провінциї, як Чехи, Польща (західна Галичина) і т. д. о стілько лише, о скілько порівнанє з ними наглядніїше малює рускі відносини економічні, обмежаємо докладніїше наше справозданє на Галичину всхідну і на Буковину.

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 10-го жовтня 1896.

З черновецкого університету. Членами комісиї для історично-правничого іспиту іменовані правительственний радник др. Вільгельм бар. Швінд, старший радник фінансовий і фінансовий прокуратор др. Евгеній Зубрицкий-Винява та адвокат др. Моріц Пашкіс.

Краєвий президент гр. Ґоес був передвчера на іменинах в гр. пп. Хлопецкій школї в Чернівцях і — як доносять Buk. Nachrichten — найшов все в порядку. Нам щось трохи не хоче ся вірити, щоби се донесенє Buk. Nachrichten було правдиве, бо знаємо, що і сего року та школа так переповнена, що нема місця для всїх учеників. А чи то в порядку, о сім треба-б сунівати ся...

кім театрі будуть приглядати ся, подивляти, читати рецензиї, дискутовати, розбирати і складати ролї — але не будуть грати!

Однак не можна виставляти собі нїмецкі „Schmiere,“ як щось в роді 4-особового театру! В репертуарі такої „Schmiere“ суть передовсїм нїмецкі класики, і Шекспір, старі французкі та нїмецкі комедіописателї з Kotzebue-м та Racine-м на чолї, людові писателї, як Anzengruber, Costa і другі, та і новійші аж до найновійших плодів драматичної лїтератури. Такий нїмецкий театрик есть або сезоновим і рекрутує ся якимсь директором на означений час, або під одним директором відбуває кілька сезонів т. є. переїздить з міста до міста. Час класичної, давної нїмецкої „Schmiere,“ що то ще возами їздила на декораціях, уже минув, бо там кожде вже місточко має сяку-таку сальку і сякі-такі декораціи.

Такий час не проминув ще у нас і наш театр представляє мов би тип давнїйшої нїмецкої „Schmiere.“ Лїтом відбувають подорож підводами по малих і найменчих місточках, грають в заїздах на підсїню межи жолубами, а зимою держать ся більших міст, хотяй навіть і у Львові не можуть для недостачі відповідної салї стерти з себе цїхи провінціонального вандрівного театру. Під взглядом репертуару ріжнить ся хиба тим наш народний театр від Schmier-и, що він есть скупійший і односторонніїший, а що-до уровени образованя акторів хиба тим, що він є низший.

Дивне оно, але правдиве, що старі ветерани штуки, знамениті актори, так мало цїнять теоретичну науку, а цїлу вагу кладуть на практику. Але оно і цїлком зрозуміло і справедливо. Штука акторска есть найсвобідніїша із усїх штук. В неї вкладає актор цїлу свою істоту: не лише інтелїгенцию і чувство, але і свій голос, свою поставу, свої рухи, цїле своє фізичне я.

А цїла его праця треває тілько одну хвильку і гасне разом зі своїми постанем, як звуки мельодиї, як приски штучних огнїв. Таке скомбіноване діланє може поборoти тілько вроджена інтуіция і довголїтна практика. Установити певні правила для него, збудовати підстави гри акторскої, зложити у систему елементарні відомости, що потрібні для початкуючого в тім заводї, не удало ся ще нїкому, хотяй подекуди робили ся вже деякі проби в тім напрямі.

Найлїпше оброблена науково мімічна часть. Не много тут роз'яснили самі артисти, навіть і малярі нї, що мають так богато нагоди увіковічнити на полотні характеристичні цїхи виразу лиця і всего тіла.

Підвалини до сеї науки поклав учений, що зовсїм не мав при тім штуки на прикметї. Він розіслав всесторонну табелю питань в тій материї по цїлій кулї земскій до природознавців і лїкарів, а їх фахові відповіди, підперті часто довголїтними студиями і досьвідами, становили для него підставу до порівнаня міміки чоловіка з мімікою звірів.

Сим ученим був не хто иньший як Карол Дарвін, що відмінно до своїх попередників на тім полї, Лявatера і Шдеріта, не творив жадних абстрактних системів, а студіював вираз чувства у дїтий, у домашних звірів та у божевільних, а врешті розвідував ся по цїлім сьвіті в вище наведений спосіб, чи у всїх рас і народів вираз чувств і вражінь однакий.

Друга і неменче важна половина акторскої штуки — виголошенє, вираженє чувства мовою, не дізнала такого наукового опрацованя. Підручники ограничають ся на означенє чистоти виголосу даної мови, на виясненє знаків писарских т. є. справленє льогічности і зрозумілости бесїди, та на загальні вказівки що-до темпа (скорости) і висоти тону даного чувства. Тут мусить актор шукати уже класної дороги, коли не має учителя, що власним приміром показав би ему властивий спосіб виголошеня. Се поле стоїть ще облогом. Тай ледви чи удасть ся кому звести до загальних засад сї недоповіджені слова любовних осьвідчин, се дрожанє голосу визнаваної провини, сю мягкість тону материньских нетощів, сю твердість голосу розказуючого деспота, цїлу гаму заздрости, остроту ненависти, нагальність гніву, крик розпуки, або рик шалу?

На те найдуть ся хиба слабі слова, що недостаточно малюють стан душевний, але не зможуть означити навіть в приближенню цїлого засобу того чудного інструменту — людскої гортани. Тут може тілько безпосереднє чувство викликати тони, тілько власний настрій найти відповідні акорди.

Если-ж при тім всім зважимо ще, що акторска гра завершає ся доперва в ансамблю, т. є. в відношеню до других разом граючих, до котрих він мусить стосувати ся ради цїлости і для них нагинати також і свою гру, то вкінци пристанемо до гадки старих театральників: як в цирку не зробить штукар сальтомортала, доки не виробить відповідно мушкулів, так в театрі актор не відтворить ролї, доки не виробить відповідно нервів; як там нема що богато роздумувати, а треба скакати, доки не буде добре,

Посьвячене нового шкільного будинку в Заставні відбуде ся торжественно у вівторок, дня 13-го с. м. — При сій нагоді мусимо спростувати нашу вістку про нову православну церков в Заставні. Дня 1-го с. м. посьвячено не готову церков, а угольний камінь під нову церков.

Громадскі вибори в Снятині скінчили ся у вівторок. Наші читателї пригадують собі, що вибори в квітни уневажнило галицке намістництво задля неправильностий. Отже тепер вибрано 17 жидів, 14 Русинів, 3 Німців і 2 Поляків. Польскі часописи доносять, що і при сих виборах діяли ся неправильности, що отже і сим разом буде внесений рекурс против сих виборів.

В Стрию задумали тамошні Русини видвигнути власний „Народний Дім.“ Комітет з рамени філії „Просьвіти“ застановив ся зрілo над предложеним станіславівскими Русинами статутом і запросив для остаточного рішеня сеї дуже важної справи дооколичних Русинів на нараду на четвер, дня 15-го с. м., о 4-ій год. пополудни. Проектована є будова власного дому коло „Рускої Бурси,“ в котрім була би також концертова саля і чинші ві мешканя на кілька партий, а на долині льокалї на склепи, що певно виплатило би ся при зростї людности Стрия. Товариство „Народний Дім“ проектує ся на удїли.

Подяка. Пану Аѓопсовичеви, властителеви парії в Чернівцях, складаємо прилодну подяку за приклонне знижене оплати від уживаня парії для питомців Бурси Народного Дому аж до $^1/_5$ цїни, через що можливо питомцям два рази на місяць користати з парових купелїв. За сей благородний вчинок велике Вам Спаси-біг, Добродію! За Видїл Нар. Дому. *Сидір Виконицкий, голова.*

Про отворенє ґімназиї в Дрогобичи і гостинну галицкого намістника в тім місті пишуть: Дня 8-го с. м. о годинї $9^1/_2$ приїхав намістник до Дрогобича на торжество отвореня нового будинку ґімназиального в товаристві віцепрезидента краєвої ради шкільної д-ра Бобжиньского і радника намістництва Мавтнера. На принятє гостий прибрало ся місто сьвяточно. В рынку ждали приїзду намістника при украшених тріюмфальних воротах власти державні і автономічні, ученики ґімназиї і величезні товпи публики. Прибрані диванами і хорутвами вікна і балькони сусїдних домів були заповнені публикою. Від зелїзничого двірця до міста проводила намістника кінна бандерия, зложена з кількадесятьох селян, а при в'їздї заграла військова музика гимн народний, почім повитали намістника промовами: бурмістр міста п. Охримович, котрий подав на тацї хлїб і сіль, та презез ради повітової ґр Стан. Тарновский зі Снятинки. На бажане кн. Санґушки представились ему тут власти, відтак намістник пішов пішки до лат. костела, де в дверях дожидало его духовеньство обох обрядів. О. парох лат. привитав гостя гарною промовою, розповідаючи історию дрогобицкого костела, почім відбуло ся торжественне богослуженє. По богослуженю удав ся намістник на торжество отвореня ґімназиї. По підписаню фундацийного акту і посьвяченю будинку перейшов кн. Санґушко до гарної салї. Там відспівала молодїж кантату, а бурмістр п. Охримович віддав ґімназияльний будинок в руки намістника і підніс оклик в честь цїсаря. Намістник в гарній промові заохочував молодїж до працї, карности і послуху, та оголосив заведене отвореним. Директор ґімназиї п. Сенкевич подякував намістникови, віцепрезидентови д-рови Бобжиньскому і репрезентациї міста за виставленє такого гарного будинку. По промові двох учеників відбуло ся вмурованє фундацийного акту. Відтак оглянув намістник цїлий будинок та приймив запросини на снїданє в домі бурмістра. Опісля оглянув намістник поміщенє староства і виїхав до Трускавця, проводжений кінною бандерією. О годинї 5-ій пополудни відбув ся коштом міста бенкет на 100 осіб, а вечером ілюмінация міста і похід з смолоскипами. О семій годинї вечер від'їхав намістник назад до Львова.

Торговля людьми. З Ґалацу в Румунії доносять, що там арештовано минувшої суботи якогось Бермана з Пятри-Неамц в хвили, коли хотїв одну дївчину з Чернівців вислати до Цар-города на італїяньскім пароходї. Той Берман мав уже попередно дїло з судами в Румунії задля торговлї дївчатами. Так его як і дївчину відведено на полїцию, де з них стягнено протокол. При сій нагоді сконстатовано, що дївчина має потверджений консулятом паспорт на тримісячний побут в краю. Берман зпочатку твердив, що то его жінка. Але позаяк в его паспортї не є записано, що він їде зі своєю жінкою, а окрім того виходить із судових актів, які у него найдено, що він не є жонатий, то полїция не повірила его словам і в протоколї записано, що его зловили при торговлї дївчатами. Що сей здогад не є фальшивий, виходить вже хоч би з того, що Берман давав полїцийному комісареви дві турецкі лїрі (около 10 зр.), аби его лише випустив.

Буковиньскі новинки. З громадского уряду в Борівцях украла Евгенія Стеткевич 858 зр. 13 кр. Єї сейчас винайдено і арештовано. 65 зр. з украдених гроший она десь видала. — З поїзду військового випав між стациями Кімполюнґ і Айзенав рекрут Юрій Чобі і так сильно скалїчив ся, що его відвезено до шпиталю в Кімполюнзї. Заряджене слїдство викаже причину сего нещастя. — У дїдича Михайла Богосевича вибух мабуть з неосторожности робітників огонь і знищив зерна на 10.000 зр. Жнцво було обезпечене.

Також мати! 28-лїтна незамужна донька господаря, Маріянна Бурак, убила з кінцем квітня 1894 р. свою дитину Каролину, що мала ледви 3 дни, в той спосіб що положила ся на ню цїлем тягарем тїла. З початком вересня 1895 р. задушила хусткою свою дитину Маріянну зараз по породї, а в ночи на 28-го лютого с. р. підпалила магазин сїна одного селянина, так що він цїлковито погорів. Нарід закидав їй, що убила свої власні трое дїтий. Перед жандармом она признала ся до вини, а коли виконано дїти, показало ся, що они дїйсно померли не-своєю смертию. Рашівский суд присяжних засудив еї на кару смерти, а в наслїдок уласкавленя змінено ту кару на 18 лїт тяжкої вязниці.

Добре заїхала. Єрема Мостова, 13-лїтна дївчина з Раранча, служила від якогось часу у Семена Ґалана, заможного господаря в Кучурові великім. Оногди дістала та відважна дївчина із свого родимого села лист того змісту, щоби украла від свого пана гарного коня і відставила до Раранча, а за ту штуку дістане 30 зр. Для Єреми 30 зр. велика сума гроший. Злакомила ся бідна дївчина і коли еї пан пішов десь в село, взяла що найлїпшого коня і ну-ж гнати до Раранча. Так она заїхала аж за Чернівці коло великого моста над Прутом. Але там задержав еї строгий полїцай черновецкий і завів на полїцию. Там Єрема призналася до вини і тепер буде покутувати за свою відвагу.

Смерть через переїханє. Минувшої недїлї переїхав в Перемишли один фіякер селянина з Корманиць так нещасливо, що селянин від ран на голові за кілька годин помер. Кажуть, що у тім фіякри сидїв полїцай і казав фірманови нарочно їхати скоро в середину товпи народа, аби таким чином розігнати людий. Коли се правда, то був би се дивний спосіб привернення порядку в місті і перемиский магістрат повинен сю справу розглянути та правдивий стан річи подати до загальної відомости.

Король в цирку. Молоденький король іспаньский Альфонс XIII. був сего року перший раз при борбі з биками. Гарна церемонія принятя короля і похід борців на арену дуже сподобали ся королеви, однак в хвили коли розюшений бик пустив ся на коня і став безборонному звірови видовувати своїми рогами кишки, Альфонс XIII. зблід, з плачем кинув ся на колїна своєї матери і зажадав, аби его як найскорше відвезли до дому. Найориґінальнїйшим на цїлім випадку є се, що так природний в серцю хлопця прояв доброти і милосердя, коли побачив той у Іспанців „народний“ спорт, зробив між населенем Мадрида дуже прикре враженє.

Померли: о. Кароль Левіцкий, шамбелян папи римского, совітник митроп. консисторії і гр. кат. парох у Вільшаницї, в 84-ім році життя; — о. Роман Шмиґельский, гр. кат. парох в Попельниках, снятиньского деканату, в 30-ім році життя, а 6-ім сьвященьства.

так тут нема що богато вистудіовувати, а треба грати, доки не буде добре.

Отже на дошки, молоді адепти штуки, до театру, до „Schmier-и“! Але очивидно ті молоді мусять мати якусь вищу мету, якісь красші виглядн на будучність, як той малий театрик з недостачею в обсаді, з вічними змінами в ансамблю, з примітивними декорациями, латаною гардеробою, лихим осьвітленем, невигодами і безнастанними подорожами. Як нїкому не прийшло би на гадку анґажувати до нашого провінціонального театру таку Крушельницку або такого Мищугу, і кождий радий їм з серця, що они здобули собі на чужині імя і славу, так само треба би уделювати членам нашого театру, що дійсно виявляють талант і охоту станути вище на щебли штуки, дійти бодай в части до цїли.

Не говорим тут про сьпівакїв та сьпівачок, котрим можна би підномогти хиба стипендиею, если розпоряджають справдї цїнним голосовим материялом, але маєм на мисли загал акторів, для котрих треба би вже раз уможливити приступ до українських театрів і таким чином поставити для їх амбіциї і старань сьвітлїйшу мету.

Українські театри се, сказити-б, сидки 20—30-тьох артистів, що під управою одного директора грають на подїл. Звичайно одержують найдучші сили 100 частиць чистого зиску, мірнїйші сили по 80, 60 і 50 частиць. Виплата щотижня в суботу. Місячно приносить одна частиця рідко меньше рубля, а звичайно около 2 рублї, часом і 3 рублї. Хор, орвестра і прислуга одержують сталу платню. Так отже материяльні відносини в тамошних театрах сьвітлїйші, як у нас, а про артистичні нема що і казати. Уже чисельно представляють ся українські театри величавійше, а до того грають тілько по великих містах, де є відповідні театральні будинки з відповідним урядженем для новочасної сцени, з виставними декорациями і вигідним поміщенем.

Український театр має вже свою історию, має своїх піонірів драматичної штуки, як Кропивницкого, Старицкого, Саксаганьского, має свою Заньковецьку, Затиркевичку і других; там стоїть отвором жива книга акторскої штуки, там міг би розвинути ся неодин наш талант, що тут загине марно.

Відома річ, що українські артисти ріжнять ся від наших у виговорі і може навіть більше, як Українці від Галичан. Чому оно так і по чиїй сторонї вина, де береже ся наша мова у чистїйшій формі, годї сказати, але коли би навязали ся тїснїйші зносини між нашим театром а українськими, то певно і в тім напрямі показав би ся благодатний вплив. Вимова вирівнувала би ся і усталювала би ся. Деинде став театр школою поправної вимови для цїлого народу; чому-ж і у нас він не зміг би піднести ся до висоти сего завданя?

Так отже не бурлаковане кількох осіб по галицких порах можемо уважати відповідним способом для розвитку наших молодих акторских талантів, та для піднесеня нашої драматичної штуки, але навязаме тїсних зносин з українськими театрами, щоби нашим акторам дати спроможність більших завдань і ширшої мети.

Лев Лопатинський.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 10-го жовтня 1896 року.

Рада державна.

Відень. *(6-те засїданє).* В донесенню президента міністра повідомляє ся палату о подаці цїсаря за вирази льояльности і щирі бажаня з нагоди цїсареких іменин. Пос. Кайцль інтерпелював президента міністра, чи подасть правительство краєвим соймам нагоду порадити ся над евентуальною зміною соймового виборчого права,

яке мало-б ся завести для нової куриї. — В дальшій буджетовій розправі заявив пос. Менґер, що лїберальна лївиця не добачає у відосланю буджету до буджетової комісиї жадного висказу про своє полїтичне становище супротив правительства; лївиця згаджає ся на вискази міністра про конверзиї, згаджає ся на затягненє інвестиционної позички, котра особливо для зелїзниць придасть ся, але треба би таки невідповідні точки викреслити. Бесїдник обговорює банкову справу, при котрій Австрия не осягнула жадних фінансових користий, дальше реґуляцию валюти, та заявляє, що без значного підвисшеня угорскої квоти угода просто неможлива. Пос. Ебенгох заявляє, що его сторонництво клерикальне не буде робити жадних трудностий полагодженю буджету ще в сїй сесиї. Пос. Барвіньский витає перші кроки більшої полїтики інвестиционної, бо еї брак спиняв доси будову водяних доріг. Пос. Щепановский також витає інвестиционну полїтику, вступає ся в інтересї мира в державі за удержанем митового і торговельного союза з Угорщиною, хоч Галичина мала би із знесеня угоди користи. — Відтак відослано буджет до буджетової комісиї і приступлено до другого читаня закона о своїнї. Пильне внесенє пос. Лунула о запомогу для буковиньских громад, котрі потерпіли від граду, відослано до буджетової комісиї. Слїдуюче засїданє в понедїлок.

Відень. В буджетовій комісиї принято підчас специяльної дебати над управильненем платиї урядникам 16 голосами против 7 внесенє Бера, щоби управильнене наступило з днем 1-го липня 1897, а більші видатки мають покрити ся з надвишки касової. Міністер Біліньский робив уважним на високість потрібних сум та протестував против того, щоби ті видатки з управильненя покрити касовими надвишками: покрите повинно наступити з податків від горівки і пива.

Відень. Предсїдателї парляментарних клюбів радили над програмою праць парляменту. В ню входять податок біржевий і управильнене платиї урядникам. На запитане про поголоски о розвязаню парляменту відповів президент міністрів ґр. Баденї, що правительство скликало раду державну на день 1-го жовтня і сейчас предложило буджет і сим висказало свою волю, щоби палата ще в сім роцї полагодила буджет. При сім обстає правительство і не відчуває причини, висказати ся вже тепер про се, що мало-б наступити, коли би палата не полагодила буджету до кінця року.

Відень. Підчас розправи над пильним внесенем пос. Пацака в справі обовязку посла, бути сьвідком, висказала ся більшість за тим, що посол лише тоді мусить бути сьвідком, коли на се згодить ся парлямент. Отже вибрано субкомітет з трьох членів, щоби предложив комісиї відповідні внесеня.

Шальон. Перегляд війска відбув ся вчера при участи 150.000 людий. При пирі тоастував президент републики Фор на російску армію і маринарку та просив царску пару іменем французскої армиї і маринарки, прияти для російского війска торжественне запевненє непохитної дружби. Цар відповів, що Франция може бути горда на свою армію і так як обі держави сполучені непохитною дружбою, так і між обома арміями панує чувство дружби оружія. Цар пив в честь французскої армиї і маринарки, на здоровле президента і на процвитане републики. — Вечером о 6-ій годинї відїхала царска пара.

Версайль. Цар Николай попращав ся сердечно з панею Фор, висказав президентови свій подив о гарнім порядку і подав Форови руку. Фор поцїлував царицю в руку. Музика заграла росийский і французский гимн. О $^3/_4$12 год. відїхала царска пара серед одушевлених окликів народу.

Шальон. На двірци попращав ся цар з міністрами і обома президентами палат, розмовляючи з ними сердечно. Коли царска пара всїда до ваґону, удав ся Фор до сальону царского поїзду, поцїлував царицю в руку, а потім обняли ся серед загального одушевленя цар і президент Фор. Серед безнастанних окликів: „Най жие цар!“ „Най жие Росия!“ відїхав царский поїзд. Президент Фор поїхав до Парижа, куди прибув о 10-ій год. вечером серед окликів народу.

Дармштат. Царска пара прибула сюди сегодня зрана о 9-ій год. На двірци повитала їх родина великого князя. По дорозї до палати нарід витав царску пару з одушевленем. Місто прикрашене.

ВАЖНЕ

для кождого, головно для всїх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людий є повідомленє, що істнуюче тут уже від богатьох лїт, на краєвій виставі в Чернівцах *1886* р. визначене почестним признанем

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньского і Еміля Канюка

тепер через набуте найновійших машин, писем і иньших знарядів значно побільшило ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушеву ч. 12*, другий вхід також від *улицї желїзної ч. 11.*

Заразом приступив довголїтний фаховець, пан Еміль Канюк яко спільник сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

—о Кароль Кобжиньский і Еміль Канюк о—

з управленим персоналом всї фахові роботи, як: оправленє книжок, роботи ґалянтерийні, друк на стяжки до вінців, окрасу до ґвотовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людий по найнизших цїнах як найлїпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанем

6—10 **Кобжиньский і Канюк.**

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университетскої *Більрота-Гуссенбовера* у Відни

находить ся

в Чернівцах, улиця Мецґера ч. 25.

В справі приняманя хорих і иньших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцах, улиця ратушева (дім Пішофера.) (55—100)

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипльомом ц. к. міністерства торговлї.

Краєве товариство ткацке

„PRZĄDKA“

(ПРЯХА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публицї свого виробу чисто льняні звістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і **біле столове** о взорі кістковім і адамашковім;

також доставляє материялів на комплєтні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеґраф і стация желїзнича в місци).

Прібки і цїнники на жадане оплатно і відворотною почтою. (8—32)

КАРОЛЬ СТРОНЧИНЬСКИЙ,

столяр-артист

Чернівцї *ул. турецка ч. 3*

премійований премійований

на виставі у Львові

поручає ся для елегантского виробу *церковних, домашних, салоновых, склепових і хатних уряджень.*

Принимає ся поправки і виконує ся їх як найлїпше. 1—3 зз

Заразом пошукує ся хлопця до науки.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцах. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцах під зарадом Осипа Бучканича.

Ч. 216. Чернівці, вівторок дня 31. вересня (13. жовтня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

З ради державної.

З Відня пишуть нам: Конференция предсїдателїв клюбів парляментарних для уложеня програми роботи законодатної відбула ся в пятницю по засїданю палати послів під проводом президента Хлюмецкого в присутности міністрів Баденїого, Білиньского і Ґавча.

Президент заявив, що наміряє понеділки, середи і пятниці задержати на засїданя палати, а иньші дни в тижни лишити комісиї буджетовій. На порядку дневнім стоїть закон про своїну; загальну розправу над ним думав покінчити в пятницю, а в понеділок ще вставити закон про контінґент рекрутів. Відтак наміряє поставити на порядок дневний (поки буджет буде в комісиї підготовлений): закон про біржевий податок, про закладини телеґрафів і телефонів, закон про орґанїзацию судівництва (яко останок реформи цивільної процедури), про регуляцию плат урядничих, новелю до закона промислового і дрібнїйші: цїсареске розпорядженє про підмоги задля шкід елементарних, про належитости в пристанях, про Морске око.

Др. Пацак домагав ся, щоби ще переведено закон про пїяньство і про обовязок до съвідченя послів, др. Бернрайтер, щоби в звязи з законом о судовій орґанїзациї переведено ще закон про суди промислові, п. Беер, щоби поставлено на порядок дневний реформу податкову, скоро верне з палати панів, ґр. Фалькенґайн і п. Барвіньский, щоби переведено ухвалу закона про селяньскі спілки господарскі, а ґр. Кінбурґ домагав ся переведеня дрібних законів що-до змін поодиноких повітів судових в округах виборчих. П. Барайтер і др. Люеґер запитували правительство, скілько правди на тім, що після поголосок в кульоарах і ґазетах правительство має вже декрет про розвязанє ради державної і лише думає нас держати тепер якийсь час для паради. Ґр. Баденї відповів, що предкладаючи 1. жовтня буджет, правительство мало щиру волю перевести буджет до Різдва і думає, що часу досить до ухвали. Коли-ж др. Рус заявив, що комісия буджетова може хиба до 28 листопада упорати ся з буджетом, запитав др. Люеґер, чи буде рада державна скликана по новім році, наколи-б до Різдва не полагоджено буджету. Ґр. Баденї відповів, що час до Різдва уважає достаточним до полагодженя буджету, а коли-б до Різдва палата з тим не упорала ся, мусїлоб правительство просити о буджетову провізорию і тодї булоб допервa в положеню сказати, що думає дальше зарядити. Значить иньшими словами: маєте часу досить до ухвали буджету, отже робіть і скінчіть до Різдва; а не будете пильно робити і не скінчите, тодї вас пущу домів!

Результат жнив у всхідній Галичинї і на Буковинї в роцї 1895-ім.

Написав

Вячеслав Будзиновский.

(Дальше).

Всхідна Галичина має 2.601.515 гектарів рілї. З того було під управою:

Пшениці	271.655 *ha*	з результатом:	2.298.743	Ст.
жита	335.160 „	„	2.003.994	„
ячменю	231.392 „	„	2.150.880	„
вівса	426.495 „	„	3.164.848	„
кукурудзи	83.814 „	„	1.034.849	„
проса	22.983 „	„	287.653	гкт.
стручкові плоди: гороху	57.289 „	„	641.850	„
стручкові плоди: сочевиці	3.905 „	„	34.960	„
стручкові плоди: вики	18.342 „	„	231.439	„
стручкові плоди: фасолї	9.007 „	„	114.769	„
стручкові плоди: бобику	22.956 „	„	333.354	„
гречки	78.730 „	„	769.045	„
рїпаку і рїпи	7.658 „	„	59.340	„
лляниці	385 „	„	3.166	„
маку	494 „	„	4.670	„
анижу	470 „	„	3.055	„
льну	12.263 „	„ волокна	47.267	„
конопель	23.531 „	„ „	169.864	„

21)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Юр. Вінтергїельма.

(Дальше).

Особиста сторона в тім спорі гнівала его і его стояло богато труду мовчати і згодитись з тим, коли завважав тепер більше, як вперед, що в редакциї стагали ему коротше важки і ставляли до него жадання певної дисциплїни. До часу оставив се так, як було, але чим довше тревало, тим яснійше бачив, що се відношене ему заваджало і що треба тілько малої зачінки, щоби розірвати его.

А такий випадок надарив ся.

XVIII.

Падав дощ страшенно. Цїле небо було непрозорим, безнадїйним, сивим простиралом, куди тілько звернути було око; а дощ, що падав косо в довгих, грубих пасмах, був такий густий, що горізонт все більше звужав ся, хиба що ту і там побілений дім або щось иньше в дуже сильних фарбах відбивалось в дальшім відступі від гостинця.

Кожда кропля падала тяжко на землю, а на брунатнім, худім кони, що ішов у скрипачім хлопскім возї, спливав по боках та по литках, а зьвір парував на цїлім тїлї. Кінь, видко, також був незадоволений вічною хлянавкою, бо потрясав нетерпеливо ухами і гривою і схиляв голову на долину. Також і чоловік, що сидїв на возї, здававсь не дуже задоволений.

Грубий, жовто брунатний, вовняний сїрак задубів від мокроти, а широкі криса спустив чоловік на долину, так що дощ лляв ся по его плечах і збирав ся у малі саджавки, де була долинка на дерзї, розпростертій над товарами у возї.

Ґундер Слемдаль сидїв скулений на передї на голім козлї і не мав, здавало ся, охоти підганяти коня. Треба було его шанувати, дорога довга, а вода мокра як ту, так і там дома, думав собі. Від часу до часу поглядав на колеса і на боки воза; чисто они не виглядали, а так само ноги і живіт кіньский були обліплені болотом. „Се чудесна погода, щоби лежати на гостинци,“ думав Ґундер.

Він був братом Нільса Слемдаля, що був у старого Рандля парубком і тепер жив в добрих маєткових обставинах. Ґундер впрочім доробив ся також трохи і провадив обширну торговлю на селї. Але відколи прийшла зелїзниця, стало тяжше, ґуртівники при стациях желїзничих закуповували товар у хлопів, і тому ставала торговля Ґундера чим раз скупійша. Справдї, се вже дїйсно занадто прикро, як правительство тут в краю поступає і позволяє ґуртівникам всюда забирати заробок дрібним, бідним людям. Але тепер стане ще гірше, як зле, бо оцїнююча комісия підвисшила ему податки і кільком иньшим малим торговцям майже на подвійне, коли ботато дуків-хлопів ледво половину з того платило, що повинні властиво. Ні, з тим правительством ту в краю не може бути добре, а се читав він також в однім нумері „Норвеґії“, котру видїв в гостинници.

Але тепер хотїв здибати ся з Нільсом в Християніі, а потім підуть разом до „Норвеґії“, бо Ніль знає одного чоловіка, що там пише, а він там подав би цїлу справу, бо ся часопись уважає ся за бідними і незначними людьми. І Ґундер кулив ся чим раз більше і давав дощеви волю. Если з правительством зле, то сї часописи суть ласкою Божою. Він стягнув трохи поводи і кінь пішов трохи скорше. Зближали ся скоро до цїли.

Ніль поробив уже свої орудки і сидїв в брудним хлопскім заїздї, рахував ґроші і складав осторожно в затовщёну нотатку десятки по однім боцї, пятки по другім; потому замотав тасемку два рази наоколо і положив до кишенї.

І на щасте був з тим готов, як Ґундер прибув, бо той не потребував видїти ґроший, щоби часом не схотїв що позичити.

„Ти вже торгував, Ніль?“

„О так, трошки попродав, але нема вже заробків.“

„О, чи то не лихі часи?“

„На, чи ти зладив папір, Ґундер?“

Ґундер мав уже готовий і так пішли они отже до „Норвеґії.“ Ніль убраний по міському з синьою, бавовняною нарасолею, Ґундер в своїм мокрім, парующім, вовняним сїраку. Фріц був сам в першій комнаті, як они надійшли, і він пізнав сейчас Нільса, котрий незручно і просто заявив, що був тої мисли, що Фріц по старій знакомости допоможе его братови денцо написати до часописи. А потому звернув ся лїниво і поволи

тютюну	2.949	*ha*	з результатом	51.379	Ст.
картофель	261.855	„	„	27.840.425	„
бураків цукрових	2.086	„	„	418.270	„
звичайних	11.459	„	„	2.523.490	„
капусти	19.125	„	„	2.933.946	„
ярини	5.227	„	„	—	„
lupinus насіне	1.266	„	„	6.100	„
конюшина (сіно)	124.162	„	„	4.144.400	„
конюшина нас. (2 покіс.)	13.581	„	„	25.268	„
мішанки (сіно)	47.730	„	„	1.586.313	„
хмелю	1.288	„	„	6.671	„
неознач. культур.	517.839	„	„	—	„
сіножати	696.781	„	„	—	„
з того кош.	632·282	„	„	15·039·926	„

З деяких околиць не маємо результату зборів декотрих продуктів. Значить, що даного продукту зовсім там не управляють, або лиш на такі малі розміри, що статистик не потребує его увзгляднювати. Подаєм тут, на котрих з вичислених вже природних теренах нема деяких плодів:

Кукурудзи нема на теренах 1, 2, 3, 6, 7, 9, 10 і 11;
проса „ „ 11 і 12
сочевиці „ „ 1, 6 до 13;
вики „ „ 12
фасолї „ „ 1, 2 і 3;
гречки „ „ 11 і 12;
ріпаку „ „ 2, 3, 6, 11 і 12;
лляниці „ „ 1, 2, 3, 6 до 13;
маку „ „ 1 до 5, 7 до 11, 13, 16 і 17;
анижу „ „ 1 до 14 і 17;
насіня льну нема на теренах в цілій всхідній Галичині;
тютюн є лиш в 13 до 17;
цукрових бураків нема в 1, 2, 3, 6, 10, 11, 12 і 17;
lupinus насіня нема на теренах в 1, 2, 3, 9 до 13, 15, 16 і 17;
хмелю „ „ 11, 12;

Цілию рільничої господарки було колись заспокоєне потреб продуцента, а що найбільше вже, его найблизшого окруженя. Тому то засадою тодішної господарки було, управляти всї ті плоди, яких уживала родина продуцента, а кождий продукт в такій пропорциї, в якій именно дім его їх потребував. Нинї веде ся така господарка лиш в ботанїчних городах. Нинї, коли над кождим продуцентом управителем є торг, повинен рільник управляти такий продукт, котрий дасть єму більший дохід в грошах, значить, котрий в дану хвилю найдорожший і найбільше продуктивний.

Щоби довідати ся, оскілько наше рільництво пристосувало ся до того „духа часу“, мусимо обчислити, який процент всеї рілї був під управою кождого продукту. З того однак не будемо ще дуже мудрі. Про степень досконалости нашої господарки будемо могли аж тодї судити, коли наші цифри порівнаємо з цифрами такого краю, котрий в економічнім розвою посунув ся дальше як Галичина і котрого рільництво більше застосувало ся до вимогів новітної господарки. Для порівнаня вибрали ми Чехи, край, котрий і під многими иньшими взглядами ставимо собі від давна вже за взір.

Щоби пізнати, котрий продукт найрентовнїйший, обчислимо вперед результат жнив з гектара і цїну продукту (за 1 сотнар метричний).

Один гектар засїяний:

в	пшеницею	житом	ячменем	вівсом
	Давав сотнарів метр.			
Галичині всхід. мала посїлість	7·7	5·7	9·0	6·9
Галичині всхідній велика посїлість	9·3	6·9	10·3	9·2
Буковині	10·3	8·9	14·5	10·3
Західній Галичині	9·4	7·4	9·9	10·3
Чехах	13·1	10·3	13·0	10·2
Моравах	12·9	11·7	11·2	9·8

Один гектар засїяний:

Кукурудз. дає в Галич. всхід. 12·3, Морав. 17 сот. м.
просом „ „ „ 12·5; Чехах 16·9 гект.
горохом „ „ „ 11·2; „ 12·3 „
сочевицею „ „ „ 8·9; „ 9·7 „
викою „ „ „ 12·6; „ 13·3 „
фасолею „ „ „ 12·7; Морав. 13·5 „
бобом „ „ „ 14·5; Шлезк. 13·5 „
гречкою „ „ „ 9·76; Морав. 16·4 „
ріпаком і ріпою „ „ „ 12·45; Чехах 10·67 „
лляницею „ „ „ 8·15; (є лиш у всхідній Галичині)
маком „ „ „ 9·8; Чехах 6·4 сот. м.
анижом „ „ „ 6·9; Морав. 5·3 „ „
льон: волокно „ „ „ 3·8; Чехах 6·2 „ „
льон: насіне „ „ „ .— „ 3·09 „ „
конопля: волокно „ „ „ 7·2 „ 6·00 „ „
конопля: насіне „ „ „ .— „ 3·00 „ „
цукровими бураками „ „ „ 200·5; „ 202 С. М.
картоплями „ „ „ 106·3; „ 80·6 „
бураками звичайним. „ „ „ 220·2; „ 196·5 „
мішан. сіна „ „ „ 33·0; „ 25 „
конюш. сіно „ „ „ 33.4; „ 31·4 „
конюш. нас. „ „ „ 1·86; „ 2·12 „
сіном „ „ „ 21·6; „ 27· „
lupinus насіни. „ „ „ 4·5; (лиш у всхід Гал.)
тютюном „ „ „ 17·5; Буков. 9 „
хмельом „ „ „ 5·2; Чехах 5 „
капустою „ „ „ 153·4; „ 55 „

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

Чернївцї, дня 12-го жовтня 1896.

З черновецкої почти. Касовий контролюр Франц Кріґер і касиер Франц Кнїттель іменовані почтовими контрольорами в Чернівцях; дальше іменовані офіциял Сидір Роттенбурґ касовим контрольором в Чернівцях, офіциял Володислав Матецкий касиером в Чернівцях, а офіциял Генрих Ромуальд Веґеман контрольором в Сучаві.

Ґрафиня Ґоес, жена нашого краєвого президента, вернула сегодня до Чернівців з Відня, де перебувала у своєї родини.

Про інспекцию гр. пр. народної школи в Чернівцях краєвим президентом ґр. Ґоесом і краєвим інспектором Тумлїрком ми доносили

до свого брата, не додаючи ні слова. Але той розумів его і витягнув щось з грудної кишенї, що показало ся червоною хусткою з портретом поета Верґелянда. Коли розвинув еї, видобув звідтам стару нотатку, а з неї виймив аркуш часописи, в котрій на остаток находила ся вже готова, написана жалоба. Він подав еї Нїльсови, а Нїльс передав Фріцови.

Нїльс говорив цілком спокійно про стару знакомість і в тім не лежала певно жадна побічна укрита мисль, але мимо того звеніло се так якось дивно, що Фріц мав почуте, як би він був дуже винуватий супротив того чоловіка. Він радо запитав би ся був, як ся має Маруся; може Нїльс дивував ся, що він не питає ся, але его щось здержувало мимовільно від того. На кождий спосіб стала тут справа люду на половину его справою. Тут мусїло добутись права. Таке було вражіне, якого дізнав, перечитавши поверховно трохи напушисто написану статию, котру властиво треба було приписати письменному гостинникови, що радо згодив ся на те, щоби зачеплених в тій статиї подратувати.

„Та-ж се безлично,“ сказав Фріц. „Але чи се вірне в подробицях?“

„Певно, що вірне,“ відповів той, „всьо можна довести так свідками, як і протоколами.“

Потім пішли оба разом до редактора. Редактор Вїґ сидів при столї між купами на всїх боках наложеного паперу, та писав вступну статию до нинїшнього нумеру. Оба брата затримали ся покірно в дверях і заглядали цікаво до великого чоловіка, бо що він був дїйсно великим чоловіком, о тім не сумнївав ся Ґундер в жаден спосіб, а він не був цілком такий делікатний як Фріц і на нїм не було нїчого чудного.

„Тут есть статия з села, пане Вїґ...“

„Хвильку, Рандель — сейчас — сейчас!“ І перо бігало по папері, коли він півголосом повторяв те, що писив: „Сей натиск з гори на простого чоловіка, се завзяте, безнастанне упосліджуване, котре часто прямо до несправедливости доходить, есть негідне вільної нації, есть непомириме з вільною самоуправою. В тім лежить тайна еміґрациї, се кровава несправедливість, з якою спихають тягар на простого, працюючого чоловіка, а се есть причиною, що він не може двигнути ся наперед, не може істнувати, але мусить накивати памяти вітчини, котру преціньь дуже любить, хотяй она его нїчим иньшим як тілько нуждою обдаряє і мозолами. — Так! — О, одну хвильку — сейчас! — Есть преціньь границя на всьо,“ продовжав він. „Коли комусь заглядає в очи нужда з запалими очима, а він бачить, що в горі завсїгди тільки збільшають тягарі, тодї він примушений шукати собі иньшої вітчини, де стають правдива свобода і правдива самоуправа его власностию. — Сейчас, в тій хвили, Рандель! Позвольте менї ще хвильку поглянути! — Сей натиск з гори — гм, гм, гм — тайна еміґрациї — нужда з запалими очима — правдива самоуправа — так, добре! — „Ну, отже ви з села, мої панове?“ А потому поглянув на їх скаргу.

Ґундер не був властиво чутливим чоловіком, але він мав велику охоту, підійти до Вїґа і стиснути ему руку, коли почув, як він горячо пише за народом, але він задовольнив ся тим, що моргав очима і кивав задоволено до Нїльса. Слава Богу, що приїшов до правдивого чоловіка..

„Фе! — пхуб — Се брідка істория! Ну, видите, такі то суть они, пане — що? Но, пане Слемдаль. Урядники і мандатори не мають жадних взглядів на простого, бідного чоловіка там дома, у своїм селї, чи як? Се по простуграбленє, що підпадає карі! Дякую вам, —пхуб, пхуб — що се за чесні люди, що суть там у вас дома при оцінявчій комісиї?“

„Один есть Вааґаард на Ольстадї, той есть головою, а потім есть“ — Фріц налякав ся, як почув імя Вааґаарда; се був один з найзнатнїйших людий партиї.

„Вааґард? — пхуб — Вааґаард, кажете? Тут мусить заходити якась помилка, мої добрі люди. Вааґаард есть чоловік чесний, знаменитий чоловік. Се не може бути.“

„Але так нехай мене „той“ побере, як се несправедливе!“ сказав Ґундер дуже горячо. „Я можу постарати ся о відпис і о свідків, як хочете,“ додав підступаючи кілька кроків.

„Се цілком неможливе, кажу вам. Не можемо приймати такої скарги на такого чесного чоловіка, як Вааґаард! Зовсім нї! Се мусить бути чиста помилка.“

Фріц думав о своїм призначенню, вставитись за них добрим словом, а Нїльс дивив ся також задля того на него.

„Але коли вже Ґундер Слемдаль може дати докази, то було би преціньь справедливо приняти річ. Вааґаард буде мав тодї причину, щоби на се відповісти.“

після Buk. Nachrichten, що „все найдено в порядку“ і сумнівали ся про се що-до відповідного поміщеня великого числа учеників. Отже після урядової Czernowitzer Zeitung дійсно найшов п. президент, що в тій школї за мало місця і що сему лихови треба запобігти скорим добудованем потрібних ще клас. Мабуть не без підстави додає місцева Gazeta Polska від себе, що ся інспекция стоїть в звязи з поділом тої школи на руску і волоску гр. пр. школу, чого буковиньскі Русини вже від кількох лїт домагають ся; і так довго будуть рускі посли в сій справі докладати своїх старань, поки вкінци таки не прийде до конечного поділу гр. пр. школи.

Доповняючий вибір одного посла до буковиньского краєвого сойму з курії меньшої посїлости сучавского повіта розписаний на день 30-го жовтня с. р. Як звістно, сей мандат опорожнив ся через смерть д-ра Івана Зотти. Волохи ставляють яко кандидата Вартереса Прункула, але чи не вирине ще иньша кандидатура, сего ще не можна знати. П. Прункул належить до умірковапих консерватистів.

Руска друкарня наша, поміщена в реальности Народного Дому в Чернівцях, дістала від правительства необмежену концесию на всякі роботи друкарскі. Повідомляючи о тім наших читателїв, сподївамо ся, що з потрібними друкарскими роботами будуть удавати ся тепер не до чужих друкарень, а до нашої. Звертаємо увагу на анонс друкарні.

Бурмістр Відня, книгарник Штробах, має по різдвяних святах уступити, щоби др. Люегер став бурмістром Відня. Така поголоска розповсюднила ся тепер у Відни, а антисемітскі газети ся не простують мабуть тому, що такий замір дійсно є у теперішного бурмістра. Що по его уступленю стане др. Люегер бурмістром, то певна річ. А що-до цісарского потвердженя, то сим разом оно наступить, бо на звістній авдиенциї д-ра Люегера у цісаря, сказав монарх до него, що „на тепер“ Люегер не може стати бурмістром. То було в зимі. Отже по якімсь часї зможе вибір Люегера одержати цісарске потвердженє. Антисеміти тої гадки, що та хвиля вже наступила.

Торговельник дівчатами. Черновецкий російский консулят одержав телеграфічне повідомленє, що на Буковині вештає ся тепер звісний торговельник дівчатами Мошко Руфіновский, званий також Моріц Шенерер або й Маркус Шонер, та що пильно ходить коло свого гешефту.

Батько і син втопили ся. Плавники Яків Данилів і его 15-лїтний син Дмитро їхали в середу сплавом до Румунії, але коло Цурину дістали ся незнаним доси припадком під сплав і втопили ся.

Революция гузарів. Минувшої середи вертали з Чернівців около 80 урльопованих гузарів на Угорщину до дому. Коли в Станїславові хотїли їх помістити у ваґонах, призначених для транспорту війска, гузари, котрі приїхали з Чернівців третьою клясою, заняли грізну поставу і силою засїли в особових ваґонах. Начальник стациї не бачив виходу з розохоченими гузарами, тож казав ті ваґони відчіпити від поїзду і лишити на стациї. Тодї удали ся гузари до міста з жалобою до ґенерала. Сей казав їм вернути на дворець і заховувати ся спокійно. Скоро опісля прибули дві компанії піхоти, окружили гузарів і держали їх в почекальни третьої кляси, поки вечірний поїзд до Угорщини не відійшов. Ціла сцена викликала велику сензацию на двірци.

Голосний процес против Етельки Селес, котра на векслях фалшувала підпис архикняза Евгенія, скінчив ся оногди засудженем обжалованої на $1^1/_4$ року тяжкої вязниці. До кари вчислить ся їй один рік, який відсидїла Селес в слїдчій вязници. Банкове товариство, котре потерпіло шкоду, має шукати відшкодованя в цивільній дорозї. Так оборонець як і прокуратор судовий внесли рекурс неважности.

Нещасливий жарт. Підчас їзди зелїзницею на шляху Севілля-Кордова забавляли ся подорожні в однім купе, як могли. Один студент медицини мав з собою мертвецку голову і подорожні подавали ей один другому та бавили ся нею. Нараз прийшла другому студентови нещаслива гадка, зробити собі з тою мертвецкою головою жарт. Голову поставили на патик, патик обвішали білою плахтою і виставили перед вікно сусїдного ваґону. То було в ночи. З сусїдного купе почули подорожні один страшний крик, а потім наступила тишина. Коли поїзд задержав ся на близькій стациї і кондуктор заглянув до того купе, представив ся ему страшний вид: одна молода панї лежала мертва, друга, вже старша панї, конала, а старий мужчина бігав в купе божевільний. Виновники того нещасливого жарту ставили ся самі перед судом і вижидають кари.

Вивертанє козлів... лїкарством. До цілого ряду найріжнійших метод лїчничих прибула ще одна, винайдена якоюсь Шведкою, що перебуває в Чікаґо. Методда та — вивертанє козлів. Винахідниця помістила в одній льондоньскім місячнику велику статю, в котрій доводить, що найлїпшим способом, аби жінка була гнучка і еластична, є вивертанє козлів і радить, щоби кожда жінка, котрій залежить на стрункій поставі, три рази на день вивертала козли. Она пише: „Нераз треба богато льоґіки і терпеливости, щоби переконати товсту або думну жінку, що вивертанє козлів мусить їй вернути струнксість і еластичність. Коли має ся 45 лїт, то така метода здає ся чимсь страшним і сьмішним; але набравши раз вправи в вивертаню козлів навіть 50-лїтна дама не може обійти ся без тої ґімнастики — бо еї наслїдки є як найлїпші для гнучкости і еластичности постави. Вивертанє козлів робить товстій особі більші прислуги, як всї иньші лїки“. Хто знає, чи не підуть тепер в кут Кнайпи, масажи і иньші модні средства, а зроблять місце — козлам.

Опіка для слонів. В Парижи повстала лїґа опіки над слонями, щоби охоронити їх від скорої вигибели в Африці. Один з основателїв тої лїґи, Павло Бусдар, обчислив, що в однім 1895 роцї продано на лондоньскім ринку 11.660 тон слоневої кости. Числячи середно по 30 фунтів на пару зубів, можна догадувати ся убійства 42.000 слонїв в однім роцї, а в такім разї за 20 або 15 лїт не стало би тих звірят в цілій Африці. Тимчасом слонь мігби там бути при комунікациї такий пожиточний, як в Азиї. Ціна слоневої кости есть така, що пара зубів дає меньше-більше brutto 800 франків, а чистого зиску прийде лише 50 франків. І задля 50 франків убивати таке пожиточне сотворіне! Чи-ж се — говорить другий оборонець слонів — не значить те саме, що убивати чоловіка, аби зужитковали его зуби! Товариство хоче вратувати африканьского слона від загуби в той спосіб, щоби освоїти і зробити его домашним звірем.

Консумция алькоголю була на конґресї нїмецких лїкарів, що відбув ся в Франкфуртї, головним предметом нарад. Указано там на небезпечність, яка грозить суспільности з причини ересту консумциї алькоголю. „Алькоголь,— сказав предсїдатель конґресу, професор Форель з Цуриха — заповнює наші вязниці, доми божевільних і підкопує здоровле будучих поколїнь“. А дальше вказував, що вина в тім дїлї спадає в части на лїкарів з причини недостаточного у них знання науки психіятриї, котра ще доси не есть обовязковим предметом викладів на виділах лїкарских. Вкінци вказав на то, що товариства лїкарів, котрі припоручають своїм пациентам здержати ся від алькоголевих напитків, навіть по обезсилюючих хоробах, гордять ся в Анґлиї, Норвеґиї, Фінляндиї і Канадї сьвітлими здобутками. По основних дебатах ухвалив конґрес між иньшим таку резолюцию: Нїякий стан не є більше обовязаний, покликаний і здібний до боротьби з алькоголїзмом, як лїкарский. Лїкарі поносять найбільшу часть вини за ширшанє злощасного того налогу до алькоголю в наших часах. А нинїшний сносіб лїченя алькоголиків в домах для божевільних є з богато взглядів невідповідний.

Знущаня над вояками. Білгородска часопись Male Journal оголошує цілий ряд брутального знущаня сербских офіцирів над вояками. Досить буде навести, що недавно один офіцир відтяв шаблею воякови оба уха. А коли иньший офіцир знущав ся над вояком, а той в розпуцї стрілив до него, то воянний суд его засудив на розстріляне, але офіцирови не стало ся нїчого. Розуміє ся, що таке трактоване вояків доводить їх до розпуки і они цілими масами втїкають до Австриї. Отже нїчого дивного, коли загранична праса судить о сербскій армії дуже зле, бо дійсно брутальне знущанє офіцирів над вояками звільняє дисциплїну військову до небезпечної міри.

„Так, если може на се відповісти, но, то добре!“ сказав Ґундер. „Нехай тільки спробує. Але закон і право не дадуть ся, міркую, перекрутити.“

„Не можу принятн, чоловіче добрий — пхуб — в жаден спосіб не можу!“ Потому додав шепотом до Фріца: „Чи ви збожеволїли, Ґандель? Се не йде, їй-Богу! — Впрочім се підковита лож, о тім можете бути переконані.“

Вїт зложив папір: приступив з ним до Ґундера, поклонив ся і сїв назад. Фріц зчервонїв ся як бурак і закусив уста. Не зіставало отже нїчо иньшого, як тілько віддалити ся. Але коли прийшли до першої комнати, взяв Фріц Нільса трохи на бік і сказав: „Я хотїв би радо задля тебе, Нільс, щось зробити для него; я міг би ему на той раз помогти з податком. Кілько гадаєш, се винесе?“ І коли Фріц дав Ґундеровн банкнот, стало ему значно лекше. Нільс отже не міг сказати инакше, як те, що зробив свое. Але коли оба знов вертали в дощ, сказав Ґундер: „Такой він не був такий можний, як ти говорив.“

„Ні, се здає ся так.“

„Бог знає, на що они пишуть сві ґазету.“

„Мене питаєш?“

„Але щедрий був таки той, що дав мені гроші.“

„Правда, був щедрий.“

І незадовго поїхав Ґундер знов до дому.

Слота була сїра і сьвіт був сірий і Ґундер був сірий. І сіра була уся сірість, здавало ся ему. Він не міг добре розібрати, як властиво урадженый той сьвіт.

З поворотом до дому мусїв піти до гостинника і розповісти, як ему повело ся. Там застав старого, сивоволосого, йовіяльного урядника Сейпели, котрий надзвичайно бавив ся сею історией. Він ходив по гостинній комнатї там і назад з руками заложеними під полами сурдута і сьміяв ся, підходив до гостинника і шептав з ним; они дивили ся на себе хитро і голосно сьміяли ся.

„Чому ти не прийшов зі своєю скаргою до мене?“ запитав наконець урядник, „до мене яко твоєї правої власти?“

„О, я не думав, що мені се щось поможе,“ відповів Ґундер вимінаючо і дивував ся тому дуже, що ся річ могла обох тамтих настроїти так весело.

Остаточно взав урядник скаргу до себе і сказав, що вже доиоможе Ґундерови до его права, а тим він цілком здивував ся.

В громадї звелась з тої причини велика буча, а Ваґґард мусїв, щоби не допустити справи до суду, згодити ся з Ґундером, так що той тимчасом поцнув скаргу, а висша оцінююча комісия мусїла се домагане, як і богато подібних, змінити.

Для того, коли Ґундер дістав сто корон від Ваґґара, сьвітило сонце так чудово гарно на поля і луги, а Ґундер і его жінка обходили свою маленьку посїлість, щоби розміркувати, як можуть найлїпше намістити ті гроші.

„Ой то, ей Богу, урядник! дав ся преціи знати Ваґґардови!“ сказав Ґундер і вложив новий кусень мачки в губу.

(Дальше буде)

Наука, штука і лїтература.

В лїтї сего року поручило антропольоґічне товариство у Відни п. д-ру Раймундови Кайндлеви знов праці про ґуцульскі будинки. Др. Кайндль їздив з долини Сучави аж до долини Прута коло Микуличина і Дори, отже більше-меньше від одного кінця осель Ґуцулів аж до другого, і знов та подорож принесла гарні успіхи. Між иньшим подибав буковиньский учений в Космачи писанки не лише з рибами (що минувшого року подибав

др. Кайндль перший раз), але також з коніками. Таку писанку мусить там мати кождий господар, аби худоба ему вела ся. Окрім того одержав др. Кайндль від Германа Єкеля з Кут замок, який один Гуцул самий зладив перед 50 роками дуже гарно і штучно. Є то т. зв. слїпий замок з пятьма „шпинівками“, але его можна отворити, коли наперед крутить ся деревляний цвях в певно означеним напрямі. Д-рови Кайндлеви показували в Космачи, де байки про Довбуша ще найбільше розширені, місце, де стояла хата Степана Дзвінки, котрий застрілив Довбуша. В Космачи жие богато Дзвінчуків; один з них має мати ту стрільбу, котрою Степан Дзвінка застрілив Довбуша.

*

Щоби зарадити бракови уступів про Буковину в шкільних книжках, поручила за ініціативою міністерства шкільництва і дирекції накладу шкільних книжок буковиньска краєва шкільна рада професорам Людвикови Адольфови Семигиновичови і д-рови Раймундови Кайндлеви уложити відповідні уступи історичного і географічного змісту для читанок.

*

Працю д-ра Кайндля під титулом Illustrierte Landeskunde der Bukowina (накладом Пардіного в Чернівцях; ціна 50 кр.) поручила буковиньска краєва шкільна рада всім дирекциям шкіл і повітовим радам шкільним.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

ДРУКАРНЯ

„Руской Ради“

Перша на Буковині руска друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі в мовах рускій, польскій і нїмецкій. Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарнї!

Прекрасна повість Ольги Кобилянської **„Царівна“** вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, **і коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакциї „Буковини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Кониського **„В день съвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галїна **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всім вірним через Вирссьв. Митр. і Прссьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші уселівя і видає полїси і квіти в рускім языцї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, створившене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Гваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступленнй, приймають ся.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести від моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сїй нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаїна.

Приватна клїнїка хірургічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірург. клїнїки университетскої *Білрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях, улиця Мецґера ч. 25.**

В справі принимани хорих і инших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Шпоера.) (55—100)

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українськo-рускoго народу,

укладена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літографічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані	Відходять	Поїзди: поспішні	особові	мішані
до Чернівців				**з Чернівців**			
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11²⁸ . .	6⁵⁵ 10²⁸ 5⁵⁰		До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3⁴⁷ . .	9⁴¹ 10²⁹ 5³⁸	
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлібоки	3²⁹ . .	9¹² 10⁰⁰ 5²³		До Ґлібоки, Сучави, Яс, Букарешту	12⁰³ . .	7¹⁷ 10⁴⁸ 6¹⁰	
З Новоселиці, Садаґури	. . .	. . .	11¹³ 9⁵⁰	До Садаґури, Новоселиці	. . .	. . .	4³⁰ 6²¹

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від черновецкого о 36 мінут, а від чернівецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.